

วารสารนิเชษฐาราม วัดจอมมณี

Journal of Mani Chettha Ram

Wat Chommani

ปีที่ 7 ฉบับที่ 3 (พฤษภาคม – มิถุนายน 2567)

Vol 7 No.3 (May - June 2024)

P-ISSN : 2774-0455 (Print)

E-ISSN : 2774-0978 (Online)

❀ วัตถุประสงค์

วารสารนิเชษฐาราม วัดจอมมณี เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทความหนังสือแก่นักวิจัย นักวิชาการ คณาจารย์และนักศึกษาในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิอย่างน้อย 2 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสาร อย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสาร

ทัศนะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา

กำหนดออกวารสารปีละ 6 ฉบับ เป็นราย 2 เดือน

ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม - กุมภาพันธ์

ฉบับที่ 2 เดือน มีนาคม - เมษายน

ฉบับที่ 3 เดือน พฤษภาคม - มิถุนายน
ฉบับที่ 4 เดือนกรกฎาคม - สิงหาคม
ฉบับที่ 5 เดือนกันยายน - ตุลาคม
ฉบับที่ 6 เดือน พฤศจิกายน - ธันวาคม

เจ้าของ

111/1 วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย 43000 โทร 06-10186156
e-mail: manichettharam@gmail.com

ที่ปรึกษา

พระเทพกิตติมณี, ดร.

ที่ปรึกษาเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระราชรัตนาลงกรณ์, รศ.ดร.

เจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระศรีวิชิโรโมลี

รองเจ้าคณะจังหวัดหนองคาย

พระครูปลัดสุวัฒนพรหมจริยคุณ

รองอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บรรณาธิการบริหาร

พระครูสุตรัตนภรณ์

เจ้าอาวาสวัดจอมมณี

หัวหน้ากองบรรณาธิการ

พระนัสชนะ ส่างช้าง, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระศรีญาณวงศ์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระครูภาวนาธรรมโมโชติ, ดร.

เจ้าคณะอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

พระครูปริยัติสุวรรณวัฒน์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระนัสสนะ ส่างช้าง, ดร.

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

พระมหาจันทงค์ สิริวิณฺโณ, ดร.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

พระมหาฐิติวัธน์ หนัณกิจ, ดร.

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ศาสตราจารย์ ดร.บุญทัน ดอกไธสง

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศาสตราจารย์ ดร.ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์

มหาวิทยาลัยรังสิต

รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

รองศาสตราจารย์ ดร.ธโสธร ตูทองคำ

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

รองศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ สุวีรางกูร

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินิจ ฝาเจริญ

มหาวิทยาลัยแม่โจ้

พลตรี ดร.วัลลภ มณีเชษฐา

มหาวิทยาลัยเนชั่น

ดร.สมพงษ์ พิพัฒน์เอกสกุล

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลสุวรรณภูมิ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประภาส แก้วเกตุพงษ์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมชาย ดำเนิน

สมาคมนักวิจัยแห่งประเทศไทย

ดร.ธีรดนัย กัปโก

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูภาณจนกฤษฎ์ ปลั่นรัมย์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วุฒิพงษ์ บัวชัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

 ผู้ช่วยกองบรรณาธิการ

พระมหาสายัณ ดิขปญโญ

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

นายสมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

 ฝ่ายประสานงานและจัดการ

พรเทพ เข้มเครือ

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

ณรงค์ฤทธิ์ ดีทองหลาง

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

❁ ฝ่ายกฎหมาย

ชัยวิทย์ ฤทธิ์พิชัยวัฒน์

นิติกรกรชำนาญการ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

❁ ออกแบบปก

สมศักดิ์ พะปะเสน

โรงเรียนพระเทพบัณฑิตวิทยานุสรณ์ จังหวัดหนองคาย

❁ จัดรูปเล่ม

พระวินัย นาคา

วัดจอมมณี ตำบลมีชัย อำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย

❁ พิมพ์ที่

ศูนย์เรียนรู้การผลิตและจัดการธุรกิจสิ่งพิมพ์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ใน
พระบรมราชูปถัมภ์ เลขที่ 1 หมู่ 20 ถ.พหลโยธิน ต.คลองหนึ่ง อ.คลองหลวง จ.ปทุมธานี 13180
โทรศัพท์ 0 2529 0574 7, 0 2909 1633 www.vru.ac.th

บทบรรณาธิการ

วารสารฉบับนี้เป็นฉบับที่ 3 ประจำปีพุทธศักราช 2567 บทความที่ได้รับการคัดเลือกให้เผยแพร่ในวารสารฉบับนี้ เนื้อหาสาระของบทความยังคงเนื้อหาสาระที่หลากหลายเช่นเคย จำนวนบทความทั้งหมด จำนวน 66 เรื่อง ซึ่งประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 48 เรื่อง บทความวิชาการ จำนวน 16 เรื่อง บทวิจารณ์หนังสือ 2 เรื่อง วารสารผ่านการประเมินคุณภาพวารสารใหม่เข้าสู่จากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai Journal Citation Index-TCI) ให้วารสารจัดอยู่กลุ่มที่ 2 ระยะเวลาการรับรองคุณภาพวารสารตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2565 จนถึงวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2567 และเพื่อให้คุณภาพของบทความเป็นไปตามเงื่อนไข และกติกาสากล จึงเปิดโอกาสให้นักวิชาการ นักวิจัยและนักศึกษาระดับบัณฑิต ได้เผยแพร่บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัย ซึ่งกองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการเชิงหลักการเผยแพร่บทความตามเกณฑ์สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษาทุกประการ

กองบรรณาธิการวารสารนิพนธ์ธรรม วัดจอมณี ขอขอบคุณท่านผู้เขียน ท่านสมาชิกและท่านผู้อ่านที่ให้ความสนใจและไว้วางใจวารสารของเราเป็นอย่างดีตลอดมาและหวังเป็นอย่างยิ่งว่าบทความที่ได้เลือกสรรมาตีพิมพ์มีประโยชน์ต่อผู้อ่านทุกท่านบรรณาธิการขอขอบพระคุณท่านผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความกรุณาอ่านและแนะนำการปรับแก้บทความวิจัยให้มีคุณภาพทางวิชาการยิ่งขึ้น

สุดท้ายนี้กองบรรณาธิการหวังอย่างยิ่งว่าเนื้อหาในวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านบ้างตามสมควร หากผู้อ่านจะมีข้อเสนอแนะในการปรับปรุงวารสารนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น กองบรรณาธิการขอน้อมรับไว้ด้วยความยินดียิ่ง

พระครูสุตริตนาภรณ์

บรรณาธิการ

สารบัญ

บรรณาธิการ	(ก)
บทบรรณาธิการ	(ฉ)
สารบัญ	(ช-ฎ)

บทความวิจัย : Research Article

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะ	1-23

ความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7

THE GUIDELINES TO DEVELOP THE STUDENTS' CARE AND SUPPORT SYSTEM OF THE SPECIAL SCHOOL UNDER AFFILIATION OF SPECIAL EDUCATION BUREAU, SCHOOL GROUP 7

วัฒนาภรณ์ กฤตอัศวรัตน์, ทิพมาศ เศรษฐวรโชติ และ สันติ อุ้นจะนำ

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของ	24-52

ข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล
DEMOCRATIC POLITICAL CULTURE AFFECTING VOTING RIGHT EXERCISE
OF POLICE OFFICERS OF GENERAL STAFF DIVISION AND SPECIAL BRANCH
BUREAU

ประวิทย์ ทองจะโปะ, วิทยา สุจริตธนารักษ์ และ ธนกฤต โพธิ์เงิน

การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ	53-82
ประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม	

7 APARIHANIYADHAMMA PRINCIPLES APPLICATION THAT AFFECT
PEOPLE'S POLITICAL PARTICIPATION IN MAHASALAKHAM PROVINCE

พระมหาสุรสิทธิ์ ไชยลังกา, ธนกฤต โพธิ์เงิน และ วิทยา สุจริตธนารักษ์

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของ 83-97
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค
TGT

A STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT ON FOREIGN LANGUAGES IN THAI
OF MATTHAYOMSUEKSA 3 STUDEBTS USING 4MAT TECHNIQUE WITH TGT
TECHNIQUE

วิรัชรา เหมชาติวิรุฬห์ และ อ้อมธจิตต์ แป้นศรี

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ 98-116
TAI เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของ
นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

LEARNING MANAGMENT BY INFOGRAPHIC WITH TAI TECHNIQUES CO-
OPERATIONGROUP LEARNING ACTIVITIES OF FOREIGN LANGUAGES IN
THAI LANGUAGE FOR GRADE 6 STUDENTS

เสาวณีย์ เสาร์แดน และ อ้อมธจิตต์ แป้นศรี

ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 117-129
ประถมศึกษาอ่างทอง

AUTHENTIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
ANGTHONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

สายพิน ไร่ถิ่นถ่วง และ สุกัญญา สุदारรัตน์

การพัฒนาทักษะการเขียนย่อความด้วยการจัดการเรียนการรู้ด้วยกลวิธีการเขียน 130-144
แบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชันของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

THE DEVELOPMENT OF SUMMERY WRITING SKILLS BY USING STORYLINE
WRITING COMBIND WITH METACOGNITION TECHNIQUES OF MATTHAYOM
1 STUDENTS

ศิริเพชร มีไชโย และ อ้อมธจิตต์ แป้นศรี

**การพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอน
ตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1** 145-161

THE DEVELOPMENT OF POETRY COMPOSING SKILLS IN KAPAYANI 11 BY
USING MACRO MODEL TEACHING TECHNIQUES IN TONJUNCTION WITH
EXERCISES FOR STUDENTS IN MATHAYOM 1

ชัยวัฒน์ บุญมี และ กาญจนา วิชญาปกรณ์

**แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์
การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี** 162-177

PROACTIVE MANAGEMENT FOR INDIVIDUALIZED FAMILY SERVICE BY THE
UDONTTHANI SPECIAL EDUCATION CENTER

สะไบทิพย์ ขาววิเศษ และ สุชาดา บุปผา

**นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2** 178-199

THE INNOVATION FOR ADMINISTRATORS AFFECTING SCHOOL
ADMINISTRATIONS IN THE 21ST CENTURY UNDER SURAT THANI PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

หทัยรัตน์ สงวนสกุล, ทิพมาศ เศวตวรโชติ และ สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี

**ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความเป็น นวัตกรรมของ
ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง** 200-218

INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
INNOVATOR OF THE TEACHERS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE PHATTHALUNG

ชนกชนม์ ชนะสงคราม, ทิพมาศ เศวตวรโชติ และ สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี

**แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2**

GUIDELINES FOR EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION IN
ACCORDANCE WITH THE PRINCIPLES OF PHILOSOPHY SUFFICIENCY
ECONOMY OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS IN
PHUNPHIN DISTRICT UNDER SURATTHANI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

พรรัฐกมล คงทอง, สันติ อุณจะนำ และ ทิพมาศ เศวตวรโชติ

**การพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอทรายวิชาวิทยาการ
คำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3**

THE DEVELOPMENT OF THINK-PAIR-SHARE LEARNING SYSTEM WITH
CHATBOT IN COMPUTING SCIENCE COURSE FOR GRADE 9 STUDENTS

วิเชษฐ์ นันทะศรี, ชลธิชา คำตัน และ หทัยรัตน์ เครือฝักบัว

**ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3**

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
EFFECTIVENESS OF TEACHER PERFORMANCE IN SCHOOLS UNDER
NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

พิมพ์กานต์ เพ็งสงค์, สันติ อุณจะนำ และ ทิพมาศ เศวตวรโชติ

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู

DEVELOPING CULTURAL TOURIST ATTRACTIONS TOWARDS
SUSTAINABILITY IN NONG BUA LAMPHU PROVINCE

ปรีชา หอมประภัทร, นัสพงษ์ กลิ่นจำปา และ ดนัย ลามคำ

**รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชา
นุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ**

MODEL FOR DEVELOPING ENTREPRENEURIAL COMPETENCY OF
STUDENTS AT RAJAPRAJANUGROH 50 SCHOOL UNDER THE OFFICE OF
SPECIAL EDUCATION ADMINISTRATION

สุวิษฐา ชินธนาชูกิจ

ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

INNOVATIVE THINKING SKILLS OF TEACHERS IN SAMUT PRAKAN
VOCATIONAL COLLEGE

ธนพงษ์ กฤตธรรมรัตน์, สุกัญญา สุदारารัตน์

คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

ในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

THE QUALITY OF WORK LIFE AFFECTING WORK EFFICIENCY OF
EMPLOYEES IN SERVICE INDUSTRY IN MUEANG PHETCHABURI DISTRICT,
PHETCHABURI PROVINCE

ธนลิน จันทเดช

รูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัด

นครราชสีมา

A MODEL OF MONKS' HEALTH CARE DRIVING ACCORDING IN SITUATION
COVID-19 IN NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

พระสมุห์ธงชัย สุนทรจาโร

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท เรื่อง 358-371
องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านหนองผักก้าม อำเภอเมือง จังหวัดเลย

THE DEVELOPMENT OF COOPERATIVE LEARNING MANAGEMENT USING
THE STAD TECHNIQUE COMBINED WITH A CHATBOT, FOCUSING ON THE
COMPONENTS OF COMPUTER SYSTEMS, FOR SECONDARY 2 STUDENTS
AT MUNICIPALITY 5 SCHOOL, NONGPHAKKAM VILLAGE, MUANG DISTRICT,
LOEI PROVINCE

เอกภูมิ อิมอก, สุวรัตน์ อุดตะกะ และ ณัฐพงศ์ ศรีสวัสดิ์

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวง 372-387
อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

TO PRESERVE THE ARTS AND CULTURE OF BUDDHISM IN THE WAY OF
LIFE OF THE PEOPLE IN KHIRIWONG IN LANSKA DISTRICT, NAKHON SI
THAMMARAT

สันติ อุณจะนำ, ทิพนาศ เศวตวรโชติ และ บุญส่ง ทองเอียง

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครูสังกัดสำนักงาน 388-403
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาากาฬสินธุ์

THE DEVELOPMENT A PROGRAM OF INNOVATIVE LEADERSHIP FOR
TEACHERS UNDER THE KALASIN SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE

สุธรรม ธรรมทัศน์านนท์

การพัฒนาโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อ 404-418
เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครู

DEVELOPMENT OF LEARNING MODULES USING THE 5E INSTRUCTION
MODEL TO ENHANCE CREATIVITY IN SPECIAL EDUCATION INNOVATIONS
FOR STUDENT TEACHERS

รัชดาพรรณ อินทรสุขสันติ

การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ 419-438
ในเขต อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

POLITICS PARTICIPATION ACCORDING TO THE FOUR SUBLIME STATES OF
MIND OF GENDER PEOPLE IN BAN PHAEO, SAMUT SAKHON PROVINCE

ชินนนต์ พวงพันธ์, พระมหาชินกร สุจิตโต (ทองดี) และ เกษฎา ผาทอง3

แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน 439-454
ของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์

GUIDELINES FOR STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM MANAGEMENT
IN AN ASPECT OF STUDENTS SCREENING OF
MUANGKLANGWITTHAYAKHOM SCHOOL, PHETCHABUN PROVINCE

จุฑามาศ ช้างคำ, ณัฏฐ์ รัตนศิรินิชกุล และ พิทยา แสงสว่าง

DESIRABLE COMPETENCIES OF FOREIGN ENGLISH TEACHERS UNDER 455-480
THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONTHABURI

Marvin Tano Golingay and Sukanya Sudararat

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัด 481-496
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1

A STUDY OF KINDERGARTEN TEACHERS' DESIRED CHARACTERISTIC IN
THE DIGITAL AGE OF SCHOOL UNDER THE OFFICE OF NONG BUA
LAMPHU PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

สุรเดช พรหมคำ และ นัสพงษ์ กลิ่นจำปา

การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี 497-515
อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

THE STUDY OF LEADERSHIP ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF THE
BRAHMAVIHARA OF NAKHONCHAI SUB-DISTRICT MUNICIPALITY
MEMBERS, NAKHONCHAI DISTRICT, NAKHONPATHOM PROVINCE

พิมพ์รงค์ ศรีทองอินทร์ และ เกษฎา ผาทอง

การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโท 516-535
รัต อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร

THE PEOPLE'S DECISION TOWARDS THE ELECTION OF THE PRESIDENT OF
BANG TORAT SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, MUEANG
DISTRICT, SAMUT SAKHON PROVINCE

กุลวดี ชาวสว่าง และ เกษฎา ผาทอง

ทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมือง 536-555
คลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร

PEOPLE'S ATTITUDE TOWARDS DEMOCRATIC GOVERNMENT IN
KHLONG MADUEA TOWN MUNICIPALITY, KRATHUM BAEN DISTRICT,
SAMUT SAKHON PROVINCE

สุนิสา ชุ่มช่อม และ เกษฎา ผาทอง

การกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์ 556-572
มหาวิทยาลัย

POLICY FORMULATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES
OF THE CHULALONGKORN UNIVERSITY LANGUAGE INSTITUTE (CULI)

กรวิมลล์ อัครสุวรรณ และ เกษฎา ผาทอง

แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัด 573-587
สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช

GUIDELNES FOR DEVELOPING TEACHERS LEARNING MANAGEMENT SKILLS
OF 21ST CENTURY UNDER THE OFFICE OF LEARNING ENCOURAGEMENT,
NAKHON SITHAMMARAT PROVINCIAL

สุพจน์ รามณี, สุภัทรา ภูษิตรัตน์าวลี และ ทิพมาศ เสวตวรโชติ

กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิ 588-603
การกรุงเทพมหานคร

THE SANGHA'S GOVERNING STRATEGIES ACCORDING TO THE
APARIHANIYA DHARMA ACCORDING TO THE ATTITUDE OF
ECCLESIASTICAL OFFICIAL IN BANGKOK

พระครูใบฎีกาสมพนธ์ รุจาคม (ชนติโก) และ เกษฎา ผาทอง

การนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม 604-624
ในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

PROMOTON OF POLICY FOR RELIGION AND CULTURE ENHANCEMENT
ACCORDING TO SAPPURISADHAMMA IN THE KHOK TAN SUBDISTRICT
ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, PHU SING DISTRICT, SISAKET PROVINCE

พระทวีรักษ์ ขนรตโน (แก้วดวงดี) และ เกษฎา ผาทอง

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล 625-641
ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

THE PEOPLE'S EXPECTATIONS TO WARD PUBLIC SERVICES ACCORDING
TO THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE OF THUNG MAHA CHAROEN
SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION. WANG NAM YEN DISTRICT
SA KAE0 PROVINCE

ฐิติยากร จันทรงาม และ เกษฎา ผาทอง

ความสุขและกระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครูรุ่นใหม่กรณีศึกษาใน 642-662
โรงเรียนทางเลือกแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร

HAPPINESS AND PROCESS OF CREATING NEW GENERATION TEACHERS'
HAPPINESS AT WORK : A CASE STUDY OF AN ALTERNATIVE SCHOOL IN
BANGKOK

บุญส่ง ทองเอียง, พระครูวินัยธรรมวิชัย ชยวุฑฒโฒ (เพ็ชรทองมา) และ สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบล 663-675
ศาลายา อำเภอยะนิงชล จังหวัดนครปฐม

PEOPLE'S PARTICIPATION IN MAKING PLANS FOR LOCAL DEVELOPMENT
OF SALAYA MUNICIPALITY, PHUTTHAMONTON DISTRICT, NAKHONPATHOM
PROVINCE

ณัฐพงศ์ บุญพามา และ เกษฎา ผาทอง

แนวทางการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบล 676-696
บางเก่า อำเภอยะนิง จังหวัดเพชรบุรี

GUIDELINES FOR REDUCING THE USE OF PLASTIC THAT CAUSES
POLLUTION OF PEOPLE IN BANG KAO SUBDISTRICT MUNICIPALITY CHA-
AM DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

ดวงกมล อมรปิยะกฤษฎ์ และ พิเศษ ชัยดิเรก

ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 697-717
2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา อำเภอยะนิง จังหวัดนนทบุรี

PEOPLE'S ATTITUDES TOWARDS THE IMPACT OF THE 2014 COUP D'ÉTAT
IN THAILAND : A CASE STUDY IN TAWEEWATTANA SUBDISTRICT, SAI NOI
DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE

นพรัตน์ เสนูปัญ และ เกษฎา ผาทอง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียน 718-737
นายสิบทหารบก

ELECTION OF MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES IN THE
YEAR 2023 OF ARMY NON COMMISSIONED OFFICER SCHOOL

คมกฤษ จิตแก้ว และ เกษฎา ผาทอง

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร 738-757

MILITARY POLITICAL INVOLVEMENT INFANTRY BATTALION TERRITORY DEFENSE COMMAND BANGKOK

ไพวัลย์ เสนบุญ และ เกษฎา ผาทอง

การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร 758-777

THE PEOPLE'S DECISION TO CHOOSE OF POLITICAL PARTY IN KHLONG MADUEA TOWN MUNICIPALITY, KRATHUM BAEN DISTRICT, SAMUT SAKHON PROVINCE

ปณณช ดิษฐทองคำ และ เกษฎา ผาทอง

การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 778-800

A STUDY OF THE ELECTION OF MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES IN THE YEAR 2023 OF FIRST VOTERS IN SALAYA SUB – DISTRICT, NAKHON PATHOM PROVINCE

มานพ คำหวาน และ เกษฎา ผาทอง

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 801-812

ADMINISTRATION OF EDUCATION INSTITUTIONS BY USING GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

รัตนฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย

**รูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารการศึกษาในโรงเรียนสังกัด 813-822
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน**

A MODEL FOR MANAGING EDUCATIONAL ADMINISTRATION IN SCHOOLS
UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

พิศุทธิ์ บัวเปรม, บัญชา ศิริเรืองชัย และ อลงกต คชสาร

**รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้าน 823-835
การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ**

MANAGEMENT MODELS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE
OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION IN THE DIMENSION OF
EDUCATIONAL MANAGEMENT TOWARDS EXCELLENCE

อลงกต คชสาร และ รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย

**ผลการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ 836-849
ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2**

THE EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT BY USING 5-STEPS LEARNING
PROCESS WITH THE STAR STRATEGY ON THE LEARNING ACHIEVEMENT
AND ATTITUDE TOWARD MATHEMATICS ON THE TOPIC OF SURFACE
AREA AND VOLUME OF GRADE 8 STUDENTS

สุวิชา คำสิทธิ์, เนติ เกลยวาเรศ และ สุวัทนา สงวนรัตน์

**แนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ 850-863
การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3**

DEVELOPMENT GUIDELINE FOR INNOVATORS SCHOOL ADMINISTRATORS
IN UDON THANI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 3

ยุพิน ขุลิดี และ นวัตกรรม หอมสิน

บทความวิชาการ : Academic Article

**กระบวนการสร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยชุด “บุปผชาติทศราช 864-879
ราชา”**

CREATION PROCESS OF CONTEMPORARY THAI PERFORMING ARTS
"BUPPHACHAT THOTSARAT RACHA"

ชนพล สามทองกล่ำ, ชญานุช เชื้อยั้งคิ้ว และ ศักดา มากเหมือน

**การดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี บ้านวังกะ จังหวัด 880-897
กาญจนบุรี**

THE EXISTENCE OF THE MON SANGKHLA HONG SA KANCHANATHANI
MUSIC BAND, BAN WANG KA, KANCHANABURI PROVINCE

นิติพรรณ สุวาท และ สาโรจน์ หมีแรด

การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล 898-914

DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT SYSTEMS IN THE DIGITAL
AGE

อุกฤษฏ์ ดอนบรรเทา และ เอกราช โษษิตพิมานเวช

การบริหารวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัล 915-932

ACADEMIC ADMINISTRATION IN DIGITAL AGE EDUCATIONAL INSTITUTIONS

วลัยลักษณ์ อินนอก, พระมหาพิสิฐ วิสิษฐปัญโญ, พระฮอนด้า วาตสทโท, เอกราช โษษิตพิมาน
เวช และ ศิวกร อินภูเขา

แนวคิดใหม่การบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก 933-944

NEW CONCEPTS IN EDUCATIONAL RESOURCE MANAGEMENT FOR
SMALL PRIMARY SCHOOLS

กตติกา พฤกจันทร, วรรณรี ปานศิริ และ ทนง ทองภูเบศร์

การพัฒนากลยุทธ์การตลาดสินค้า FMCG ในยุค Next Normal 945-962

DEVELOPING FMCG MARKETING STRATEGIES IN THE NEXT NORMAL ERA

จุฑามาศ จันทนนคร และ ธนากร รัชตกุลพัฒน์

**การประยุกต์ใช้รายการบัญชีในการเงินเพื่อประเมินคุณภาพกิจการแนวโน้มการ
ทุจริต และแนวโน้มการล้มละลาย**

APPLICATION OF FINANCIAL STATEMENT ACCOUNTS TO ASSESS
BUSINESS QUALITY, FRAUD RISK, AND BANKRUPTCY RISK

ไพโรจน์ เกตุภักดีกุล และ พิรุชญาณ์ คาเนโกะ

การบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลมสูตรในยุคดิจิทัล 983-997

MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS ACCORDING TO KALAMA
SUTTA PRINCIPLES IN THE DIGITAL AGE

ประสิทธิ์ ไชยศรี

**การออกแบบตกแต่งแบบเคลื่อนย้ายได้ติดตั้งง่ายด้วยสัญลักษณ์เพื่อสร้างพื้นที่
ความสุขและการใช้สอยที่ปรับเปลี่ยนได้** 998-1011

THE DESIGN IS SIMPLE TO INSTALL AND MOVE, WITH POSITIVE SEMIOTICS
TO CREATE SPACE FOR HAPPINESS AND FUNCTION THAT CAN BE
MODIFIED

เอกพงษ์ ตริตรัง และ อนุชา แฝงเกษร

**จุดเชื่อมโยงระหว่าง 3 ศาสนา พุทธ คริสต์ และอิสลามสู่การสร้างสรรค์งาน
ออกแบบ** 1012-1028

THE INTERSECTION OF 3 RELIGIONS: BUDDHISM, CHRISTIANITY, AND
ISLAM TO CREATE DESIGN WORK

เอกพงษ์ ตริตรัง และ อนุชา แฝงเกษร

การบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน: ผู้บริหารสถานศึกษา 1029-1047

THE DISRUPTIVE CHANGE ADMINISTRATION: SCHOOL ADMINISTRATORS

ภารดี อนันต์นาวิ

อรรถประโยชน์และความท้าทายของการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21ของศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา 1048-1071

THE BENEFITS AND CHALLENGES OF USING ONLINE MEDIA FOR LEARNING IN THE 21ST CENTURY AT THE ACADEMIC SERVICE CENTER MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY MAHAVAJIRALONGKORN RAJAVIDYALAYA CAMPUS
พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม (สาธุองค์), พระครูสุนทรธรรมนิเทศ (จารุวัฒน์ จันทะพรหม), พระมหาทศพร สุ่มทุโก (อ่อนน้อม), ชาญพัฒน์ ขำขัน และ ณัฐวุฒิ สงวนงาม

แนวทางการบริหารโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดีสู่ความเข้มแข็ง 1072-1087

MANAGEMENT GUIDELINES FOR MODEL SCHOOLS PROMOTING HEALTHY THAI STUDENTS TOWARDS STRENGTH
ปริญญา พวงจันทร์, ชินวงศ์ ศรีงาม และ ละมุล รอดขวัญ

บทบาทของผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่ 1088-1102

THE ROLE OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS IN THE NEW ERA
ประสิทธิ์ ไชยศรี

การบูรณาการหลักเบญจศีลและเบญจธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันของเยาวชนในยุค โลกาภิวัตน์ 1103-1119

INTEGRATING THE PRINCIPLES OF THE FIVE PRECEPTS AND THE FIVE PRINCIPLES FOR LIVING TOGETHER OF YOUTH IN THE ERA OF GLOBALIZATION
พระเดชารช จารุธมโม (พรหมเอียด), พระอภิสิทธิ์ อภิชาติ (แจ้จ้อง), ปุณณนุช ณ รักษา และ พระครูบวรชัยวัฒน์ (วันชัย เลือดไทย)

การพัฒนาจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล 1120-1136

THE DEVELOPMENT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ETHICS FOR THE PROPAGATION OF BUDDHISM IN THE DIGITAL AGE
เพ็ญศรี ปักกะสีนัง, อภินันท์ จันทะนี, สมเดช นามเกต, พระครูพิศาลสารบัณฑิต (ราชนทร์ วิสารโท)

บทวิจารณ์หนังสือ : Book Review

เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธศาสนา	1137-1148
BUDDHIST ECONOMICS	
เพ็ญศรี ปักกะสีนัง, อภินันท์ จันทะนี และ สมเดช นามเกตุ	
รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก	1149-1161
POLITICAL SCIENCE AND SCRIPTURES IN THE TRIPITAKA	
กรรณก เกรียงอุทอง, อภินันท์ จันทะนี และ สมเดช นามเกตุ	
คำแนะนำสำหรับผู้เขียน	1162-1182

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
เฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7*
THE GUIDELINES TO DEVELOP THE STUDENTS'
CARE AND SUPPORT SYSTEM OF THE SPECIAL SCHOOL UNDER
AFFILIATION OF SPECIAL EDUCATION BUREAU, SCHOOL GROUP 7

วัฒณภรณ์ กฤตอัธรรณ¹, ทิพมาศ เสวตวรโชติ² และ สันติ อุ่นจะนำ³

Wattaporn Kritakarathorn¹, Tippamas Sawetworachot² and Santi Aunjanam³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศกราช

¹⁻³Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

Corresponding author E-mail: wattaporn.pat.03@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 2) เพื่อร่างแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 และ 3) เพื่อประเมินแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 วิธีดำเนินการวิจัย ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 จำนวน 128 คน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยทำการการเปิดตารางเครซีและมอร์แกน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ขั้นตอนที่ 2 ร่างแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านระบบ

* Received 10 April 2024; Revised 3 June 2024; Accepted 22 June 2024

ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบการเสวนากลุ่ม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ และค่าร้อยละ

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 พบว่า แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านที่ 1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลด้านที่ 2 การคัดกรองนักเรียน ด้านที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน ด้านที่ 4 การป้องกันและแก้ปัญหา นักเรียน ด้านที่ 5 การส่งต่อ

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 93.13

คำสำคัญ : ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน, โรงเรียนเฉพาะความพิการ

Abstract

The objectives of this research article are 1) to study the operating conditions of the student support system of a disability-specific school. Under the Office of Special Education Administration, Group 7 2) To draft guidelines for developing the operation of the student care and assistance system of a disability-specific school. Under the Office of Special Education Administration,

Groups 7 and 3) to evaluate guidelines for developing the operation of the student care and support system of a disability-specific school. Under the Office of Special Education Administration, Group 7 Research method: Step 1: Study the operating conditions of the care system. Help students of specialized schools with disabilities Under the Office of Special Education Administration, the group of 7 samples included educational institution administrators and school counselors specializing in disabilities. Under the Office of Special Education Administration, Group 7, totaling 128 people. The sample size was determined by running Crazy and Morgan tables. obtained through specific selection The tool used to collect data was a questionnaire for the opinions of school administrators and counselors. Statistics used in data analysis include frequencies and percentages. Step 2: Draft guidelines for developing the operation of the student care and assistance system of a disability-specific school. Under the Office of Special Education Administration, Group 7, the sample group includes experts or experts in the student support system of a disability-specific school. with experience of not less than 3 years, total of 5 people. The tool used is a group discussion format. Statistics used in data analysis include content analysis, step 3, evaluating guidelines for developing the operation of the school's student care and support system. only disability Under the Office of Special Education Administration, Group 7. The sample group includes experts or experts in the student support system of a disability-specific school. There are 5 people with at least 3 years of experience. The tool used is a suitability check form. Statistics used in data analysis include frequency values and percentage values.

The research results found that :

1. Results of analysis of operating conditions of the student care and support system of the disability-specific school. Under the Office of Special Education Administration, Group 7, it was found that the overall level was at a high level.

2. Guidelines for developing the operation of the student care and assistance system of schools with specific disabilities Under the Office of Special Education Administration, Group 7, it was found that the guidelines for developing the operation of the student care and assistance system of disability-specific schools under the Office of Special Education Administration, Group 7, consist of 5 areas, namely, Area 1, knowing students as individuals, aspects that 2 Student Screening, Area 3 Student Promotion and Development, Area 4 Prevention and Solving Student Problems, Area 5 Referral

3. Results of the evaluation of guidelines for developing the operation of the student care and assistance system of a disability-specific school. Under the Office of Special Education Administration, Group 7 is appropriate. Accounting for 93.13 percent

Keywords: Student care and support system, Special school

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีมีความก้าวหน้าทันสมัยส่งผลกระทบต่อสภาพร่างกายและจิตใจของนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของสถานศึกษา สวัสดิภาพของนักเรียนการเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้และสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อแก้ปัญหาการเรียนรู้ที่ถดถอย สถานศึกษาต้องนำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาใช้ในการเยี่ยมบ้านนักเรียน คัดกรองสุขภาพทางจิต จำแนกเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา กรณีพบว่ามีกลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ให้รีบดำเนินการป้องกันและแก้ไข ปัญหาทันที เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้แก่นักเรียนและผู้ปกครอง อีกทั้งมีการพัฒนาความ

ร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกับผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการ
สร้างเสริมสุขภาพ, 2564) โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของชุมชนและประชาชนก็เป็นสิ่งที่มี
ความสำคัญเป็นอย่างมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนบนพื้นฐานของ
การปกครองระบอบประชาธิปไตยที่เน้นบทบาทของชุมชนและประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมใน
การจัดการศึกษา บทบาทและความสำคัญต่อชุมชนต่อการจัดการศึกษาในสภาพสังคมยุค
ปัจจุบัน

การพัฒนานักเรียนคือการให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้
และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมี
ความสุข และแนวการจัดการศึกษายังให้ความสำคัญแก่นักเรียนทุกคน โดยคำนึงถึงความสามารถ
ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น และถือนักเรียนพิการทุก
คนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ ต้องส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตาม
ศักยภาพนั้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563) นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุน
นักเรียนแล้วการป้องกันและการช่วยเหลือปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ
ประการหนึ่งของการพัฒนาเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากทั้งด้านการสื่อสาร
เทคโนโลยีต่าง ๆ ดังนั้น ภาพความสำเร็จที่เกิดจากการพัฒนานักเรียนให้เป็นไปตามความมุ่งหวัง
นั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย โดยเฉพาะครูทุกคนในโรงเรียน ซึ่งมีครูที่
ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินการต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดด้วย
ความรักและเมตตาที่มีต่อศิษย์และภาคภูมิใจในบทบาทที่มีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิต
ของเยาวชนให้เติบโตองงามเป็นบุคคลที่คุณค่าของสังคมต่อไป ครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่ง
ในสถานศึกษาเพราะครูอยู่ใกล้ชิดกับนักเรียน ซึ่งครูมีบทบาทที่เหมือนกันกับพ่อแม่ในการดูแล
การส่งเสริมและการป้องกันช่วยเหลือนักเรียน ให้นักเรียนมีชีวิตที่เป็นสุขช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ
ในชีวิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งทางจิตใจและพฤติกรรม (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและ
บุคลากรทางการศึกษา, 2547) สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2556 หมวด 6 มาตรา 5 คนพิการมีสิทธิได้รับ
การศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิต พร้อมทั้งได้รับ
เทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการและความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา เลือก
บริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและรูปแบบการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความ
สนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของบุคคลนั้น อีกทั้งยังมีสิทธิได้รับการศึกษาที่มี

มาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการเรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษา ที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละประเภทและบุคคล กระทรวงศึกษาธิการจึงได้กำหนดนโยบายและเจตนารมณ์ที่จะขยายโอกาสการศึกษาสำหรับเด็กพิการให้ทั่วถึง และมีคุณภาพเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565) ครูและบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานเสริมสร้างทักษะชีวิตและการคุ้มครองนักเรียนอย่างเป็นรูปธรรมโดยตระหนักและเห็นความสำคัญในการช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียน มีความเข้าใจในธรรมชาติวัยรุ่น

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นระบบที่ช่วยในการแก้ไขปัญหา นักเรียน ที่มีความสำคัญเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานของชีวิตที่ไม่เหมือนกัน ถูกหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมหลากหลายรูปแบบ ทั้งด้านบวกและด้านลบ รวมทั้งประเภทความพิการ และระดับความพิการที่หลากหลาย ดังนั้นการทราบข้อมูลของนักเรียนแต่ละบุคคลจึงเป็นสิ่งสำคัญที่ส่งผลให้ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปได้ดี การดำเนินงานสะดวกขึ้น นักเรียนได้รับการส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน และแก้ไขปัญหาได้อย่างถูกต้อง โดยโรงเรียนดำเนินการรู้จักเด็กนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยครูที่ปรึกษาสำรวจข้อมูลนักเรียนเป็นรายกรณีในด้านต่างๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างทั่วถึง และทราบความต้องการในการช่วยเหลือทุกๆ ด้าน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2566)

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสม ซึ่งจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อนักเรียนที่ได้รับการช่วยเหลือมีพัฒนาการอย่างเต็มตามศักยภาพ เป็นคนที่สมบูรณ์ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ตลอดจนมีคุณภาพชีวิตที่ดีเป็นที่มุ่งหวังของสังคมต่อไปในภายภาคหน้า ดังนั้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องจะมีบทบาทในการแก้ไขปัญหาของนักเรียนในด้านต่าง ๆ ที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีองค์ประกอบต่าง ๆ ที่จะช่วยในการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การพัฒนานักเรียน การป้องกัน การแก้ไขปัญหา นักเรียน และการส่งต่อนักเรียนเพื่อการดำเนินงานพัฒนาและการแก้ไขปัญหา นักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7
2. เพื่อร่างแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7
3. เพื่อประเมินแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากรใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 จำนวน 192 คน
- 2) กลุ่มตัวอย่างใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษาโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 จำนวน 128 คน ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยทำการการเปิดตารางเครซี่และมอร์แกน ที่ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามความคิดเห็นผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check lists)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 5 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนาเด็ก 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็ก 5) ด้านการส่งต่อ มีลักษณะเป็นแบบสอบถามตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ตามแนวคิดของลิเคอร์ (Likert) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 การตอบแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมต่อสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7

1.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเครื่องมืองานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แล้วนำมาประมวลความรู้ที่ศึกษามาเป็นกรอบแนวคิด และกำหนดเครื่องมือที่ใช้ใน การวิจัยและเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

2) กำหนดขอบเขต และโครงสร้างของแบบสอบถามเพื่อให้ครอบคลุมแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน 5) การส่งต่อ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์และให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไข

3) ร่างแบบสอบถามเพื่อขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา พร้อมทั้งมีการตรวจสอบและแก้ไข ปรับปรุงเพื่อให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4) นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไข ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา และให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณาหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

5) นำแบบสอบถามที่ได้มีการปรับปรุงแก้ไขแล้ว นำไปทดลองใช้ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างจริง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปรึกษา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับ เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ 0.957

6) นำเครื่องมือวิจัย คือ แบบสอบถามไปปรับปรุงแก้ไข หลังจากที่ได้ทำการทดลองใช้ (Try out) แล้วเพื่อให้ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ และจัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูปรึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

2) ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามในระบบออนไลน์ ผ่าน Google Forms เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูปรึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

3) ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งได้ส่งแบบสอบถามในระบบออนไลน์ ผ่าน Google Forms ไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูปรึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ทั้งหมด 128 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ตรวจสอบความสมบูรณ์ของการตอบกลับแบบสอบถามทุกฉบับ

2) แบบสอบถามตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าความถี่ และค่าร้อยละ เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

3) คำนวณค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 เป็นรายด้าน และหาค่าเฉลี่ยรวมทั้ง 5 ด้าน

4) แบบทดสอบตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด เกี่ยวกับข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 โดยนำแบบสอบถามมารวบรวมข้อคำถามที่เป็นอุปสรรคในแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 จากนั้นนำคำตอบมาวิเคราะห์โดยวิธีการสังเคราะห์ความคิดเห็นที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน แล้วหาค่าความถี่เพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผล

1.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) ค่าความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item Objective

Congruence : IOC)

2) ค่าความถี่และค่าร้อยละ (Percentage)

3) ค่าเฉลี่ย (Mean)

4) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

2. ขั้นตอนที่ 2 ร่างแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7

2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการตรวจสอบความเหมาะสมของร่างแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน 5) การส่งต่อ รวมถึงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ

2.3 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างแบบการเสวนากลุ่ม (Focus Group)

2) จัดทำแบบการเสวนากลุ่ม (Focus Group) เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ประกอบด้วย 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน 5) การส่งต่อ รวมถึงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ

3) นำแบบการเสวนากลุ่ม (Focus Group) ที่เสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมและให้ข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4) นำแบบการเสวนากลุ่ม (Focus Group) มาปรับปรุงและนำไปทดลองสัมภาษณ์กับบุคคลที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย 1 ครั้ง

5) นำแบบการเสวนากลุ่ม (Focus Group) ที่ทดลองแล้วมาปรับปรุงข้อความอีกครึ่งหนึ่ง แล้วจึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยขออนุมัติหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช เพื่อขออนุญาตการเสวนากลุ่ม (Focus Group) ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ

2) ผู้วิจัยได้ส่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ให้ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน คนละ 1 เล่ม ก่อนไปสัมภาษณ์ 1 สัปดาห์ด้วยตนเอง

3) ผู้วิจัยได้นัดหมาย วัน เวลา สถานที่ในการเสวนากลุ่ม (Focus Group) และดำเนินการเสวนากลุ่ม (Focus Group) ผ่านช่องทางออนไลน์ Google Meet

4) ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากการเสวนากลุ่ม (Focus Group) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ที่ได้ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบการเสวนากลุ่ม (Focus Group) ที่ได้มาสรุปประเด็นโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ทั้ง 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนาเด็ก 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาเด็ก 5) การส่งต่อ รวมถึงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ และนำเสนอเชิงบรรยายประกอบการอภิปรายผล

3.ขั้นตอนที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน เฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญในการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่มีคุณสมบัติเป็นผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้เป็นแบบตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ลักษณะแบบสอบถามความเหมาะสม

3.3 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

- 1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการประเมินแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7
- 2) นำแนวทางที่สร้างเสร็จแล้วเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง เหมาะสม และขอคำแนะนำในการปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือ
- 3) นำแนวทางที่ปรับปรุงแล้ว เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม
- 4) บันทึกผลการพิจารณาคำตอบแต่ละข้อของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปหาคำตัดสินความถี่และร้อยละ
- 5) นำผลที่ได้จากการสอบถามความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาสังเคราะห์เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) ส่งแบบตรวจสอบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7

2) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1) การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยนำแบบตรวจสอบมาวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 นำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล กำหนดการแปลความหมายใช้หลักเกณฑ์การแบ่งเป็น 5 ระดับ

2) บันทึกผลการพิจารณาคำตอบแต่ละข้อของผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อนำไปหาค่าดัชนีความถี่และร้อยละ

3) นำผลที่ได้จากการสอบถามความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ มาสังเคราะห์เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริง

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความเหมาะสมของแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 โดยวิเคราะห์หาค่าความถี่ และร้อยละ

2) ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามและวัตถุประสงค์ (IOC)

3) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาตามวิธีของ

Cronbach

ผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7

ตารางที่ 1 สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ภาพรวม

สภาพการดำเนินงาน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	4.58	0.48	มากที่สุด
2. การคัดกรองนักเรียน	4.43	0.66	มาก
3. การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน	4.70	0.40	มากที่สุด
4. การป้องกันและการแก้ปัญหา นักเรียน	4.74	0.43	มากที่สุด
5. การส่งต่อ	4.62	0.48	มากที่สุด
รวม	4.48	0.40	มาก

สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$, S.D. = 0.40) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า การป้องกันและการแก้ปัญหา นักเรียน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.74$, S.D. = 0.43) รองลงมา การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.40) และการคัดกรองนักเรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.66)

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 จากการเสวนากลุ่ม

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ใน 5 ด้าน คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียน และด้านการส่งต่อ โดยวิธีการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา จำนวน 5 คน ผลการศึกษา พบว่า

1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีดังนี้

1.1 ใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เป็นแบบประเมินในการเก็บข้อมูลนักเรียน ด้านผลการเรียน

1.2 ใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เป็นแบบประเมินในการเก็บข้อมูลนักเรียน ด้านสุขภาพร่างกาย

1.3 สัมภาษณ์ผู้ปกครองและครูประจำเรียนนอน เพื่อเก็บข้อมูลนักเรียน ด้านครอบครัว

1.4 สัมภาษณ์ผู้ปกครองเพื่อเก็บข้อมูล ด้านอาชีพของบิดา มารดา หรือผู้ปกครอง

1.5 สัมภาษณ์ผู้ปกครองเพื่อเก็บข้อมูลนักเรียนเกี่ยวกับรายได้ของครอบครัว

1.6 สังเกตพฤติกรรมของนักเรียนเพื่อเก็บข้อมูล

1.7 ศึกษาสภาพครอบครัวและความเป็นอยู่ของนักเรียนเพื่อทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2. ด้านการคัดกรองนักเรียน

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ด้านการคัดกรองนักเรียน มีดังนี้

2.1 ใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) ของนักเรียน เพื่อจัดแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

2.2 ใช้ผลการเรียนของนักเรียนเพื่อจัดแบ่งกลุ่มเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

2.3 จัดแบ่งกลุ่มนักเรียน เป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ตามข้อมูลด้านสุขภาพร่างกายของนักเรียน

2.4 ใช้ข้อมูลด้านสภาพครอบครัวของนักเรียน เพื่อจัดแบ่งกลุ่มเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

2.5 ใช้ข้อมูลด้านอาชีพของบิดา มารดาหรือผู้ปกครองนักเรียน เพื่อจัดแบ่งกลุ่มเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

2.6 ใช้ข้อมูลรายได้ของผู้ปกครอง เพื่อจัดแบ่งกลุ่มเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

2.7 ใช้ข้อมูลพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อจัดแบ่งกลุ่มเป็น กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา

2.8 ใช้หลักเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เพื่อให้เข้าใจตรงกันในการคัดกรองนักเรียน

3. ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีดังนี้

1. จัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น
2. จัดกิจกรรมโฮมรูมเพื่อพบปะแลกเปลี่ยนกับครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้น
3. จัดกิจกรรมประชุมผู้ปกครองนักเรียนภาคเรียนละ 1 ครั้ง
4. จัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน

5. ยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน

4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน มีดังนี้

- 3.1 ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้คำปรึกษา เพื่อแก้ไขปัญหานักเรียน
- 3.2 ปลุกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์และสร้างภูมิคุ้มกันทางอารมณ์และจิตใจ
- 3.3 ส่งเสริมให้นักเรียนมีคุณภาพชีวิตที่ดี
- 3.4 ส่งเสริมทักษะการดำรงชีวิต และลดผลจากสภาวะวิกฤตต่าง ๆ ได้อย่างปลอดภัย

3.5 มีการป้องกันและสร้างความปลอดภัยในสถานศึกษา

3.6 ส่งเสริมให้นักเรียนเจริญเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพ

5. ด้านการส่งต่อ

แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 ด้านการส่งต่อ มีดังนี้

5.1 มีการช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น

5.2 มีการประสานงานกับครูแนะแนวเพื่อส่งต่อนักเรียนไปยังสู่ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น หรือส่งต่อไปสู่การมีงานทำ หรือการประกอบอาชีพ

5.3 มีการส่งต่อนักเรียนที่จบการศึกษา ในกรณีไม่ศึกษาต่อ เพื่อการดำรงชีวิตภายนอกโรงเรียน หรือส่งต่อครอบครัว

5.4 มีการส่งต่อนักเรียนที่มีปัญหาด้านพฤติกรรม ไปยังฝ่ายกิจการนักเรียน

5.5 มีการส่งต่อนักเรียนที่เจ็บป่วย ไปยังงานอนามัยของโรงเรียน เพื่อส่งต่อโรงพยาบาล หรือสถานเฝ้าระวัง

5.6 มีการติดตามนักเรียนที่จบการศึกษา

ตอนที่ 3 ผลการประเมินความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7

ระดับความเหมาะสมของแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 โดยภาพรวม มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 93.13

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7” ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7 พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ การป้องกันและการแก้ปัญหานักเรียน การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การส่งต่อ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล และการคัดกรองนักเรียน ที่เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจาก โรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

กลุ่ม 7 มีการวางแผนสร้างความเข้าใจให้แก่ครูและผู้ปกครองในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้ความสำคัญในเรื่องของการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ครอบคลุม ทั้ง 5 ด้าน (1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล มีการใช้แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เป็นแบบประเมิน และมีการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ครูประจำเรียนนอน ในการเก็บรวบรวมข้อมูลของนักเรียน เพื่อเป็นประโยชน์ในการดูแลนักเรียนประจำ (2) ด้านการคัดกรองนักเรียน มีการพิจารณาข้อมูลของนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน โดยใช้หลักเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด เพื่อให้เข้าใจตรงกันในการคัดกรองนักเรียน (3) ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียน มีการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน โดยยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน (4) ด้านการป้องกันและการแก้ปัญหาให้นักเรียน ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อแก้ไขปัญหาให้นักเรียน (5) ด้านการส่งต่อ มีการติดต่อสื่อสารกับผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งต่อนักเรียนไปยังสู่ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น หรือการมีงานทำ การประกอบอาชีพ และเพื่อการดำรงชีวิตภายนอกโรงเรียน หรือส่งต่อครอบครัว ทั้งนี้เนื่องจาก ภาระกิจในงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นเรื่องสำคัญที่ทุกฝ่ายงานต้องให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่ว่าจะเป็น ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ตลอดถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่าย ต้องตระหนักและให้การร่วมมือ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของของ (ปิยนันท์ พิศสุราญเดช, 2560) ความสำคัญของการมีส่วนร่วมระหว่างพ่อแม่ ผู้ปกครองและครูอาจารย์นั้นจะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน เนื่องจากนักเรียนจะได้รับการพัฒนาที่เหมาะสมทั้งจากที่บ้านและทางโรงเรียน นักเรียนจึงได้รับการพัฒนาที่สมบูรณ์และสอดคล้องกับศักยภาพและความต้องการที่แท้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อารียา ก่อกุล และคณะ, 2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนประจำ ตามองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนควรจัดให้มีการประชุมผู้ปกครองและมีช่องทางการสื่อสารเพื่อเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จำเป็น 2) การคัดกรองนักเรียน โรงเรียนควรจัดอบรมการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลของนักเรียน เพื่อให้การดำเนินการจัดทำแผนสอดคล้องกับผลการคัดกรอง 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โรงเรียนตรวจสอบแผนการสอนเฉพาะบุคคลของนักเรียนให้สอดคล้องกับแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล และนิเทศติดตามอย่างสม่ำเสมอ 4) การ

ป้องกันและการแก้ไขปัญหา ผู้บริหารสถานศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาความรู้ และทักษะด้านการดำเนินงานโดยทำงานอย่างมีส่วนร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 5) การส่งต่อนักเรียน โรงเรียนควรส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการหาแนวทางที่เหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อภิญา บุนยเกียรติ, 2563) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก แนวทางพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีดังนี้ ผู้บริหาร และครูผู้สอนควรตระหนักถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และให้การสนับสนุนการดำเนินงานหรือร่วมกิจกรรมตามความเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ ครูทุกคนและผู้เกี่ยวข้องจำเป็นต้องมีความตระหนักในความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีทัศนคติที่ดีต่อนักเรียนและมีความสุขที่จะพัฒนานักเรียนในทุกด้าน คณะกรรมการหรือคณะทำงานทุกคณะ ต้องมีการประสานงานอย่างใกล้ชิด และมีการประชุมในแต่ละคณะอย่างสม่ำเสมอตามที่กำหนด ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยต้องได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย การอบรมให้ความรู้และทักษะ รวมทั้งการเผยแพร่ข้อมูล ความรู้ แก่ครูที่ปรึกษาหรือผู้เกี่ยวข้องในเรื่องที่เอื้อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสิ่งที่จำเป็น โดยเฉพาะเรื่องทักษะการปรึกษาเบื้องต้น และแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ ของนักเรียนซึ่งโรงเรียนควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุวรรณา ชื่นอยู่ และคณะ, 2565) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยิน ของโรงเรียนเฉพาะความพิการในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของโรงเรียนเฉพาะความพิการในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การมีส่วนร่วมของผู้บริหาร ครู ผู้ปกครองนักเรียน และภาคีเครือข่ายภายนอก ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมพัฒนา จัดทำแผนการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) เพื่อวางแผนเป้าหมายชีวิตของนักเรียนตามความต้องการหรือความคาดหวังของผู้ปกครอง รวบรวมข้อมูลพื้นฐานนักเรียน เพื่อจัดทำแฟ้มประวัตินักเรียนอย่างละเอียด 2) การคัดกรองนักเรียน คัดกรองแบ่งกลุ่มนักเรียน เป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา และกลุ่มที่มีความสามารถพิเศษ ตามเกณฑ์การพิจารณาที่สถานศึกษากำหนดจำแนกประเภทปัญหาและความเสี่ยงของนักเรียนแล้วนำมาวางแผนจัดทำแนวทาง

ป้องกันและแก้ไขร่วมกันระหว่างผู้ปกครองและโรงเรียน 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน จัดกิจกรรมนันทนาการที่หลากหลายจัดหาเวทีให้นักเรียนได้แสดงศักยภาพเพื่อค้นหาความเป็นเลิศหรืออัจฉริยะภาพของนักเรียนในด้านต่าง ๆ จัดหาวิทยากรที่เป็นมืออาชีพมาสอนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน ส่งเสริมการศึกษาเพื่อการมีงานทำนักเรียนได้เรียนรู้ทั้งการปฏิบัติและทฤษฎี จัดทำแผนการเปลี่ยนผ่านการมีงานทำร่วมกับผู้ปกครอง ประสานสถานประกอบการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจ้างงานคนพิการตามมาตรา 35 หลังจากที่ได้จบการศึกษาจากโรงเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา ส่งเสริมการใช้เวลาหลังเลิกเรียนให้เกิดประโยชน์จัดกิจกรรมโฮมรูม เน้นแนว ให้คำปรึกษา แนะนำ ให้ความรู้เชิงป้องกัน และอยู่ในความดูแลของครูอย่างใกล้ชิด ประสานชุมชนหรือหน่วยงานภายนอกจัดอบรมให้ความรู้ในการป้องกันและแก้ไขระบอบสภาพปัญหาไปในแผนการสอนเฉพาะบุคคล (IIP) ก็จะเกิดการแก้ปัญหาเชิงวิชาการ สามารถวัดและประเมินผลได้ และ 5) การส่งต่อนักเรียน นักเรียนที่มีปัญหาหรือพฤติกรรมรุนแรงที่โรงเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ก็จะส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หรือเครือข่ายโรงเรียนที่บกพร่องทางการได้ยินในการปรับพฤติกรรมนักเรียนที่มีปัญหาหรือพฤติกรรมไม่รุนแรงทางโรงเรียนขอความร่วมมือผู้ที่เกี่ยวข้องในโรงเรียนร่วมกันวางแผนหาแนวทางการป้องกันแก้ไข ประสานหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งทางด้านการศึกษาต่อ ด้านการประกอบอาชีพ ด้านวิชาการเพื่อเป็นวิทยากรให้ความรู้และป้องกันแก้ไขปัญหา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุรัชย์ นุ่นเหลือ และคณะ, 2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยหลักการมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครองโรงเรียนตระพังพิทยาคม จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า สภาพระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยหลักการมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครองโรงเรียนตระพังพิทยาคม จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายมานั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ และการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้บริหาร ครู และบุคลากร ควรศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ ทั้ง 5 ขั้นตอนอย่างละเอียด แล้วนำข้อมูลมา

ใช้ในการวางแผนจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล แผนการสอนเฉพาะบุคคล แผนการส่งต่อ และเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคลให้ครอบคลุมทุกด้าน

2. ผู้บริหาร ครู บุคลากร และผู้ปกครองควรตระหนักและเห็นความสำคัญกับปัญหาที่พบกับนักเรียนและร่วมมือกันแก้ปัญหาของนักเรียนอย่างแท้จริง

3. ผู้บริหารควรนิเทศ กำกับ ติดตาม สนับสนุน ให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปตามแผนที่กำหนดไว้

4. สถานศึกษาต้องมีความตระหนัก เห็นความสำคัญ และเปิดโอกาสให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง

5. สถานศึกษาต้องสร้างความเชื่อถือศรัทธาจากครูที่ปรึกษาและผู้ปกครองเพื่อการดำเนินงานช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จในการพัฒนาแนวทางการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ

2. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ แนวทางในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีส่วนร่วม

3. ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับ การพัฒนารูปแบบ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่ม 7

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2563). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ.2562.

เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2567 จาก <https://www.moe.go.th/พรบ-การศึกษาแห่งชาติ-พ-ศ-2562/>

กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ.2551.

เรียกใช้เมื่อ 12 มีนาคม 2567 จาก <https://www.moe.go.th/พระราชบัญญัติการจัดการ/>

- ปิยนันท์ พัชรสำราญเดช. (2560). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนตามแนวคิดการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองและความต้องการของสถานประกอบการ. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- สุรัชย์ นุ่นเหลือ และคณะ. (2566). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยหลักการมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครองโรงเรียนตรังพิทยาคม จังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน วิทยานิพนธ์ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2564). ผลข้างเคียงยุคดิจิทัล เด็กติดจอกระทบพัฒนาการ. เรียกใช้เมื่อ 17 มีนาคม 2567 จาก <https://www.thaihealth.or.th/?p=236978/>
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา. (2547). พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ.2547 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. เรียกใช้เมื่อ 13 มีนาคม 2567 จาก <https://otepc.go.th/th/otepc09/km-otepc09/item/3003-2547.html/>
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2566). คู่มือสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กลุ่มพัฒนาระบบบริหารจัดการการศึกษาสำหรับคนพิการและผู้ด้อยโอกาส. เรียกใช้เมื่อ 13 มีนาคม 2567 จาก <http://special.obec.go.th/page.php/>
- สุวรรณหนา ชื่นอยู่ และคณะ. (2565). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการได้ยินของโรงเรียนเฉพาะความพิการในสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7. วารสารวิจัยวิชาการ, 5(5), 219-234.
- อภิญา บุญเกียรติ. (2563). การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วารสารวิจัยวิชาการ, 7(1), 1245-1257.

อารียา ก่อกุล และคณะ. (2564). แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน
ประจำ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในจังหวัดลพบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ครุศา
สตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิ
เลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการ

ตำรวจสันติบาล*

DEMOCRATIC POLITICAL CULTURE AFFECTING VOTING RIGHT
EXERCISE OF POLICE OFFICERS OF GENERAL STAFF DIVISION AND
SPECIAL BRANCH BUREAU

ประวิทย์ ทองจะโปะ¹, วิทยา สุจริตรนารักษ์² และ ธนกรุต โพธิ์เงิน³

Prawit Thongjapo¹, Witthaya Sujarithanarak ² and Thanakrit Phoengum³

¹⁻³มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹⁻³ Pathumthani University, Thailand

Corresponding Author's Email: Dr_thanakrit@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ 2) วิเคราะห์วัฒนธรรมการเมืองของของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล และ 3) เสนอแนวทางพัฒนาการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล เป็นวิจัยแบบผสมวิธี กรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ได้สร้างขึ้นโดยใช้การสังเคราะห์แนวคิดของ ลิขิต อีร์เวคิน วิสุทธิโพธิ์แทน พรอัมรินทร์ พรหมเกิด ทินพันธ์นาคะตะ และ สมบัติ อารังธัญวงศ์ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล มีจำนวนทั้งสิ้น 196 คน นำมาคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีเปิดตารางของของ เกรจซี และมอร์แกน ได้จำนวน 127 คน สัมภาษณ์ ข้าราชการตำรวจตำแหน่งผู้กำกับการ ข้าราชการตำรวจตำแหน่งรอง

* Received 4 March 2024; Revised 14 March 2024; Accepted 21 April 2024

ผู้กับการ ข้าราชการตำรวจตำแหน่งรองผู้บังคับการ ข้าราชการตำรวจตำแหน่งสารวัตร จำนวน 15 ท่าน เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสอบถามที่เป็น มาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์และนำข้อมูลคุณภาพมาวิเคราะห์สรุปเนื้อหา สถิติที่ใช้ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัย พบว่า 1) ระดับระดับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านค่าเฉลี่ยมากไปน้อย พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 6 ด้านได้แก่ ด้านการเคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ด้านความสำคัญของศักดิ์ศรีและความเสมอภาคของบุคคลด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมือง การปกครอง ด้านการมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและเชื่อมั่นในตัวเอง และ ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) ผลการวิเคราะห์วัฒนธรรมการเมืองของของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พบว่า ตัวแปร 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการเคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและเชื่อมั่นในตัวเอง ด้านการมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ ด้านความสำคัญของศักดิ์ศรีและความเสมอภาคของบุคคล ร่วมกันพยากรณ์การไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ได้ร้อยละ 66.50 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางพัฒนาการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ต้องจัดอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับระบบประชาธิปไตย ยกย่องเชิดชูให้กับผู้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมรณรงค์การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ผู้บริหารต้องจัดสรรเวลาการใช้สิทธิ

คำสำคัญ: วัฒนธรรมทางการเมือง, การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง, ข้าราชการตำรวจ, กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

Abstract

The objectives of this research were 1) to study level of voting right exercise of police officers of General Staff Division and Special Branch Bureau, 2) to analyze democratic political culture of police officers of General Staff Division and Special Branch Bureau affecting voting right exercise, and 3) to present the development guideline of voting right exercise democratic political culture of police officers of General Staff Division and Special Branch Bureau. This research was mixed methodology. The conceptual framework of the research was applied from Thinnaphan Nakhata 's study. The population consisted of 196 police officers of General Staff Division and Special Branch Bureau. The samples were 127 police officers determined by Krejcie & Morgan's table and interviewed 15 superintendents, deputy superintendents and inspectors. The instruments used in this research were a 5 -rating scale questionnaire, and interview form and content summarize. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Multiple Regression Analysis.

The research results revealed that 1) level of voting right exercise of police officers of General Staff Division and Special Branch Bureau as a whole was at a moderate level. When considering each aspect from the highest to the lowest found that respect for the rules of democratic governance was at the highest average, followed by the importance of dignity and equality of individuals, participation in political and administrative activities, optimism, trust in fellow humans, having a sense of civic duty and believing in oneself, and confidence were at moderate levels and faith in the principles of democratic governance was at the lowest average. 2) The analysis results on democratic

political culture of police officers of General Staff Division and Special Branch Bureau found that 4 aspects namely respect for the rules of democratic governance, having a sense of civic duty and believing in oneself, and confidence, optimism, trust in fellow humans, the importance of dignity and equality of individuals were predicted voting right exercise of police officers at 66.50% with statistically significant level of .05. 3) The development guideline of voting right exercise democratic political culture of police officers of General Staff Division and Special Branch Bureau must be organized to provide knowledge about the democratic system. Praise and honor those who participate in campaign activities to exercise their right to vote. Executives must allocate time to exercise their rights.

Keywords: Democratic Political Culture, voting right exercise, Police Officers, General Staff Division, Special Branch Bureau

บทนำ

ประเทศไทยปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข การปกครองระบอบประชาธิปไตยมีหลักการสำคัญ คือ ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจอธิปไตย ไม่ว่าจะ เป็นระบอบประชาธิปไตยแบบประธานาธิบดี (Presidential Democracy) หรือแบบ รัฐสภา (Parliamentary Democracy) ถ้าอำนาจสูงสุดในการกำหนดการปกครองอยู่ที่ ประชาชน แล้วก็เป็น การปกครองแบบประชาธิปไตยทั้งสิ้น ปัจจุบันนี้ระบอบประชาธิปไตย โดยตรงแบบกรีกไม่สามารถที่จะนำมาใช้ได้อีกต่อไป เพราะจำนวนประชาชนของแต่ละรัฐแต่ละ ประเทศมีจำนวนมากเกิน กว่าที่จะให้โอกาสแก่พลเมืองทุกคนเข้ามามีสิทธิโดยตรงในการ วินิจฉัยตัดสินปัญหาของประเทศ ระบอบประชาธิปไตยที่ใช้กันอยู่ทุกวันนี้จึงเป็นระบอบ ประชาธิปไตย โดยผู้แทน (Representative Democracy) ได้แก่การให้สิทธิพลเมืองเป็นผู้ ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎรเข้าไปทำหน้าที่ แทนตัวในรัฐสภา เจตจำนงของรัฐสภาถือ ว่าเป็นความต้องการของประชาชน ระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบที่เชื่อถือความสามารถ

ของมนุษย์ว่าเป็นสัตว์โลกที่มีเหตุผล และเคารพในศักดิ์ศรีของ มนุษย์ว่าสามารถที่จะปกครอง หรือคุ้มครองตนเองได้เมื่อคนเข้ามารวมกันอยู่เป็นสังคมจึงควรให้เขามี สิทธิมีเสียงมีส่วนร่วมในการกำหนดความเป็นไปและกิจกรรมของสังคมที่เขาอาศัยอยู่ กฎหมายหรือ มาตรการที่จะปกครองสังคมจะต้องเป็นสิ่งที่ คนในสังคมนั้นยอมรับ และบัญญัติหรือกำหนดกฎเกณฑ์ ขึ้นเองทั้งสิ้น ในปัจจุบันนี้การมีส่วนร่วมได้แก่การที่ให้สิทธิประชาชนทุกคนลงคะแนนเสียงเลือกผู้แทน จำนวนหนึ่งเข้าไปทำหน้าที่เป็นปากเสียงแสดงความคิดเห็นแทนประชาชนทั้งหมดในสภา

การเลือกตั้งถือเป็นเรื่องสำคัญในกระบวนการทางการเมืองและการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนในการปกครองประเทศ โดยเฉพาะรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยทางอ้อม (Indirect Democracy) หรือ ประชาธิปไตยแบบมีผู้แทน (Representative Democracy) ซึ่งประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยจะเป็นผู้เลือกผู้แทนเพื่อเข้าไปใช้อำนาจตัดสินใจแทนตน อย่างไรก็ตาม การที่จะได้ผู้แทนที่ดี และเหมาะสมมีวิสัยทัศน์ (Vision) ที่จะสามารถเข้าไปใช้อำนาจอธิปไตยให้เป็นไปตามเจตนารมณ์ของ ประชาชนซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น จะต้องเริ่มต้นจากการมีกระบวนการเลือกตั้งผู้แทนที่ดี เป็นสากลและสอดคล้องกับหลักการและปรัชญาทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ซึ่งหนึ่งในหลักการที่สำคัญของการเลือกตั้งดังกล่าว ได้แก่ หลักอิสระในการเลือกตั้ง กล่าวคือ ทุกคนย่อมใช้สิทธิของตนโดยอิสระปราศจากการบังคับ ความกดดันทางจิตใจหรือการกระทำใด ๆ รวมไปถึงการมีเสรีภาพบริบูรณ์ที่จะเลือกหรือไม่เลือกผู้สมัครคนใดคนหนึ่ง หรือบัญชีรายชื่อผู้สมัครรับเลือกตั้งบัญชีใด บัญชีหนึ่งด้วย

นอกจากนี้การเลือกตั้งเป็นการแสดงออกซึ่งการมีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อเทียบกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองประเภทอื่นแล้ว ในระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตย ถือว่า การเลือกตั้งเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญอันหนึ่งว่าในช่วงเวลาหนึ่ง ว่าคณะบุคคลใด ได้ทำหน้าที่บริหาร ประเทศไปในทิศทางใด โดยคณะบุคคลนั้นได้รับความเห็นชอบจากประชาชน ผู้ไปเลือกตั้งในจำนวนที่มากน้อยเพียงใด การเลือกตั้งจึงเป็นกิจกรรมพื้นฐานที่มีการปฏิบัติในระบบการเมือง ระบบการ เลือกตั้งภายใต้ระบอบรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ จึงเน้นในเรื่องการปฏิรูปการเมือง ซึ่งเป็นกระบวนการ เพื่อการแก้ไขปัญหาการเมืองทั้งระบบ ขจัดการทุจริตคอร์รัปชัน

สร้างเสถียรภาพทางการเมือง สร้างและส่งเสริมประสิทธิภาพความเข้มแข็งขององค์กรทางการเมือง และสร้างองค์กรตรวจสอบและ ด้านดุลการใช้อำนาจของรัฐ การเลือกตั้งระบบใหม่ ย่อมขึ้นอยู่กับความเข้าใจของประชาชนต่อระบบการเลือกตั้ง ดังนั้น การใช้สิทธิ์เลือกตั้งจึงเป็น กลไกสำคัญในการแสดงเจตนารมณ์ของประชาชน

การตื่นตัวทางการเมืองเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาธิปไตยเกิดความเข้มแข็งได้ แต่หากการตื่นตัวทางการเมืองมีสูงจนเกินไป จนไม่อยู่ในกรอบกติกา และรัฐบาลไม่สามารถ ตอบสนองได้ ทั้งหมด อาจจะนำไปสู่ความไร้ระเบียบของระบอบประชาธิปไตยได้ ในที่สุดการ อบรมกล่อมเกลາทางการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความคิด ความเชื่อ ค่านิยม และ อุดมการณ์ทางการเมืองจากรุ่นสู่รุ่นสามารถนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงในด้านการเมืองที่ พัฒนาขึ้นได้ตามกาลเวลาที่เหมาะสม การ เลือกตั้งเป็นสิ่งที่เยาวชนให้ความสนใจและมีการ ตื่นตัวทางการเมืองเป็นอย่างมาก โดยยังมีปัจจัยอื่นๆ มาสนับสนุน เช่น สถาบันการกล่อมเกลา ทางการเมือง ได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา กลุ่มเพื่อน สถาบันสื่อมวลชน และ สถาบันทางการเมือง

การตื่นตัวทางการเมืองที่ผ่านมามีปัจจัยพบว่าเกิดจากการปลุกเร้าหรือปลุกกระตม ให้ เกิดการตื่นตัวทางการเมืองเพื่อตอบสนองผลประโยชน์ทางการเมืองให้กับกลุ่มการเมืองบาง กลุ่มมากกว่า จะเกิดจากการปลุกจิตสำนึกประชาชนให้หันมาตื่นตัวสนใจกับปัญหาบ้านเมือง โดยส่วนรวม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการตื่นตัวในการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนซึ่ง มีผลต่อการตัดสินใจในนโยบายรัฐบาล เนื่องจากรัฐบาลได้รู้ถึงความต้องการของประชาชนผ่าน ข้อเรียกร้องและ ข้อเสนอที่เป็นปัญหาเกี่ยวกับความต้องการของประชาชน นอกจากนี้ การ ตื่นตัวทางการเมืองที่ดีต้อง คำนึงถึงความเหมาะสม กล่าวคือ ไม่เป็นการตื่นตัวไปตามกระแส มากจนเกินไป จนทำให้กลายเป็น การปลุกกระตมทางการเมืองและก่อให้เกิดวิกฤติความวุ่นวาย ทางการเมืองของประเทศชาติ ซึ่งพบเห็น ได้ในหลายเหตุการณ์ที่ผ่านมาการตื่นตัวทางการเมือง เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมให้ประชาธิปไตยเกิด ความเข้มแข็งได้หากดำเนินการอย่างมีขอบเขต ที่เหมาะสมเป็นไปตามกฎกติกาที่ร่วมกันกำหนดไว้ แต่ หากการตื่นตัวทางการเมืองมีสูง จนเกินไป จนไม่อยู่ในกรอบกติกาและรัฐบาลไม่สามารถตอบสนองได้ ทั้งหมดอาจจะนำไปสู่ ความไร้ระเบียบของระบอบประชาธิปไตยได้ ในที่สุด ดังเช่นเหตุการณ์รัฐประหาร 2 ครั้งหลังสุด

ในปีพ.ศ.2549 และ ปีพ.ศ. 2557 ได้พิสูจน์ให้เห็นอย่างชัดเจนแล้วว่า การตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนคนไทยทุกฝ่ายมีสูง และบ่อยครั้งคณะรัฐประหารพยายามมักจะ อ้างว่า ด้วยเหตุที่ประชาชนมีความตื่นตัวทางการเมืองสูงจนทำให้เกิดความวุ่นวายทางการเมืองอย่าง ที่ปรากฏ และที่สำคัญมากไปกว่านั้นคณะรัฐประหารได้อ้างเหตุแห่งความวุ่นวายทางการเมืองดังกล่าว ทำการรัฐประหารเพื่อยุติปัญหาตามที่คณะรัฐประหารมีความเชื่อว่า หากปล่อยให้สถานการณ์วุ่นวาย ดังกล่าวบานปลายต่อเนื่องจะกลายเป็นการจลาจลและรัฐไม่สามารถควบคุมได้ ซึ่งอยู่ในสภาวะรัฐ ล้มเหลว (Failed State) อย่างไรก็ดีตามข้ออ้างของคณะรัฐประหารที่ทำการยึดอำนาจทุกครั้งได้สวนทางกับแนวคิดของนักวิชาการด้านรัฐศาสตร์หลายท่านมองว่าวิกฤติการณ์ทางการเมืองสองครั้งที่ผ่านมา มาได้ทำให้เห็นมิติพัฒนาการทางการเมืองเชิงบวก ประชาชนเกิดความ

ตื่นตัวทางการเมืองมาก อย่างน้อยได้เข้ามาตรวจสอบการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาล ต่างกับอดีตที่ผ่านมาประชาชนมี ความรู้สึกว่า การบริหารราชการแผ่นดินเป็นหน้าที่ของรัฐบาลแต่เพียงฝ่ายเดียว เนื่องจากประชาชนเกิดความตื่นตัวทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง และต้องการเข้ามาตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล ส่งผลให้รัฐบาลที่จะมาบริหารประเทศต่อจากนี้ไป ก่อนจะดำเนินการอะไรต้องพิจารณาใคร่ครวญเป็นอย่างดีเสียก่อน

การตื่นตัวทางการเมืองดังที่กล่าวมานั้นจะเห็นนัยสำคัญที่น่าสนใจ คือ “ความเหมาะสม และความพอดี” ประชาธิปไตยจะพัฒนาไปในทิศทางก้าวหน้าและยั่งยืนมากขึ้นเพียงใด เงื่อนไขสำคัญขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชนในประเทศนั้นๆ ที่จะเข้าใจในสาระสำคัญและตระหนักถึง คุณค่าของประชาธิปไตย รวมถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่เกิดจากการมีสำนึกทางการเมืองและ การตื่นตัวทางการเมืองเป็นลำดับแรกก่อน เนื่องจากการตื่นตัวทางการเมืองไม่เพียงแต่เป็นวิธีการใน การพัฒนาทางการเมืองเท่านั้น หากแต่เป็นเป้าหมายสำคัญในการพัฒนาทางการเมืองให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสมและสอดคล้องกับประชาธิปไตยสมัยใหม่ ทั้งนี้ หากประชาชนในสังคมมีสำนึกและมีความกระตือรือร้นทางการเมืองอย่างต่อเนื่อง ย่อมส่งผลให้ประชาธิปไตยมีคุณภาพอย่างที่เราคาดหวังได้ กล่าวคือ ประชาชนเป็นผู้แสดงทางการเมืองมากกว่าจะเป็นผู้ชมทางการเมือง ดังนั้น การตื่นตัวทางการเมือง จึงต้องมีลักษณะที่ต่อเนื่องและมีความเป็นเหตุเป็นผลอันเกิดจากมโนสำนึกของประชาชนที่เข้าใจสภาพการเมืองอย่างถูกต้องแต่มิใช่เป็นการตื่นตัวที่เกิดจากการปลุกเร้าเพื่อให้เกิดอารมณ์ร่วม

ในการเคลื่อนไหวทางการเมือง เพียงช่วงเวลาสั้นๆ การตื่นตัวทางการเมืองหากมีน้อยเกินไป หรือไม่มีเลยก็จะกลายเป็นความเฉื่อยชาทางการเมือง ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาประชาธิปไตยสมัยใหม่ ในทางกลับกัน การตื่นตัวทางการเมือง หากมีมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงขอบเขตกฎหมายของสังคมก็จะกลายเป็นความวุ่นวายของบ้านเมือง

การตื่นตัวทางการเมือง ดังกล่าว ถือว่ามีความสำคัญและสนับสนุนการปกครองระบอบ ประชาธิปไตย ให้ดำรงอยู่อย่างมีเสถียรภาพ แต่การตื่นตัวทางการเมืองหากมีน้อยเกินไปหรือไม่มีเลย ก็จะกลายเป็นความเฉื่อยชาทางการเมือง ซึ่งไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาประชาธิปไตยสมัยใหม่ ในทาง กลับกันการตื่นตัวทางการเมืองหากมีมากเกินไป โดยไม่คำนึงถึงขอบเขตกฎหมายของสังคมก็จะ กลายเป็นความวุ่นวายของบ้านเมือง ดังนั้น เมื่อนำบริบทการตื่นตัวทางการเมืองดังกล่าวมาพิจารณา กับสภาพของสังคมไทยที่มีพระพุทธศาสนาเป็นรากฐานวิถีชีวิตที่สำคัญของประชาชนพลเมืองไทย พลเมืองไทยจะทำให้เกิดความสมดุล และเกิดสติปัญญาในการพิจารณาปัญหาอุปสรรคการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชน ปัญหา และอุปสรรคต่าง ๆ เป็นหนทางนำไปสู่ความสำเร็จในหน้าที่การงานต่าง ๆ ตามที่มุ่งหวังไว้ ที่ผู้วิจัยสนใจที่จะนำมาศึกษาวิจัยในครั้งนี้

ข้าราชการตำรวจมีบทบาทสำคัญในการรักษาความสงบเรียบร้อยและความปลอดภัยของสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจในระบอบประชาธิปไตยจึงมีความสำคัญ จากข้อมูลสถิติการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจที่ผ่านมา พบว่า อัตราการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาลอยู่ในระดับต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประชาชนทั่วไป จากผลการมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ ส่งผลต่อเสถียรภาพของระบบประชาธิปไตย ประชาชนอาจมองว่าข้าราชการตำรวจไม่สนใจ หรือไม่เข้าใจระบบประชาธิปไตย ข้าราชการอาจสูญเสียโอกาสในการแสดงความคิดเห็น และผลักดันนโยบายที่ส่งผลต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม และเสถียรภาพของระบอบประชาธิปไตย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยการตื่นตัวทางการเมืองที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ สำนักงานตำรวจแห่งชาติจากของข้าราชการตำรวจ โดยมุ่งศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ

กองบัญชาการตำรวจสันติบาลว่าส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างไร ซึ่งผลการศึกษาวิจัยจะเป็นข้อมูลสนับสนุนในการพัฒนาแนวทาง ส่งเสริมให้ข้าราชการตำรวจไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น ช่วยให้เข้าใจวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล
2. เพื่อวิเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ในภาพรวมและรายด้าน
3. เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

สมมติฐานการวิจัย

วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

1. วัฒนธรรมทางการเมือง ด้านการเคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล
2. วัฒนธรรมทางการเมืองด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล
3. วัฒนธรรมทางการเมืองด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและเชื่อมั่นในตัวเอง ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

4. วัฒนธรรมทางการเมือง ด้านการมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

5. วัฒนธรรมทางการเมืองด้านความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

6. วัฒนธรรมทางการเมืองด้านความสำคัญของศักดิ์ศรีและความเสมอภาคของบุคคล ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล” เป็น การวิจัยแบบผสมวิธี (mixed methods research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และเสริมด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) ประชากร ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล มีจำนวนทั้งสิ้น 196 คน (ที่มา กองบัญชาการตำรวจสันติบาล, 2565) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล (ที่มา กองบัญชาการตำรวจสันติบาล, 2565) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่ และมอร์แกน Krejcie and Morgan (1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 127 คน และใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 15 คน จำแนกเป็น ข้าราชการตำรวจ ตำแหน่งผู้บังคับการ จำนวน 3 คน ข้าราชการตำรวจตำแหน่งรองผู้บังคับการ จำนวน 5 คน ข้าราชการตำรวจตำแหน่งรองผู้บังคับการ จำนวน 2 คน ข้าราชการตำรวจตำแหน่งสารวัตร จำนวน 5 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ การศึกษา ตำแหน่ง รายได้ เป็นต้น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับวัฒนธรรมการเมืองที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ประกอบด้วยเนื้อหา 6 ด้าน คือ ด้านการเคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและเชื่อมั่นในตัวเอง ด้านการมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ด้านความสำคัญของศักดิ์ศรีและความเสมอภาคของบุคคล รวมมีคำถามทั้งหมดจำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทย การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การสื่อสารการเมือง ความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง และการปฏิบัติตามกฎหมาย รวมมีคำถามทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ

คำถามเป็นคำถามเชิงบวก (positive) คือ คำถามสนับสนุน โดยแบบสอบถามขอข้อคำถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่าของของลิเคิร์ท (Likert Scale) กำหนดน้ำหนักคะแนน (scoring) ของตัวเลือกสำหรับแบบสอบถามที่เป็นลักษณะเชิงบวก ได้ดังนี้

วัฒนธรรมทางการเมือง	ค่าคะแนนเชิงบวก	ค่าคะแนนเชิงลบ
วัฒนธรรมทางการเมืองมากที่สุด	5	1
วัฒนธรรมทางการเมืองมาก	4	2
วัฒนธรรมทางการเมืองปานกลาง	3	3
วัฒนธรรมทางการเมืองน้อย	2	4
วัฒนธรรมทางการเมืองน้อยที่สุด	1	5

การไปใช้สิทธิเลือกตั้ง	ค่าคะแนนเชิงบวก	ค่าคะแนนเชิงลบ
การไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด	5	1
การไปใช้สิทธิเลือกตั้งมาก	4	2
การไปใช้สิทธิเลือกตั้งปานกลาง	3	3
การไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย	2	4
การไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุด	1	5

กำหนดวิธีการแปลความหมายของข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าเฉลี่ยของประชากรและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรและกำหนดความหมายตามขอบเขตค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนน	ระดับวัฒนธรรมทางการเมือง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง	ระดับระดับวัฒนธรรมทางการเมืองน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง	ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง	ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง	ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง	ระดับวัฒนธรรมทางการเมืองมากที่สุด

คะแนน	ระดับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง	ระดับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81 – 2.60 หมายถึง	ระดับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง	ระดับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง	ระดับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง	ระดับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด

การทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson productmoment correlaltion coefficient) สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยทั่วไปอาจใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่า r	ระดับความสัมพันธ์
.91 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
.71 - .90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.51 - .70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.31 - .50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.01 - .30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก
.00	ไม่มีความสัมพันธ์

เครื่องหมาย +,- หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะบอกทิศทางความสัมพันธ์เมื่อ

r มีเครื่องหมาย + หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูงอีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าสูงไปด้วย)

r มีเครื่องหมายเป็น - หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงข้ามกัน (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูงอีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าต่ำ)

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการวัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการต้นตัวทางวัฒนธรรมการเมือง
2. นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามาสร้างเป็นแบบสอบถาม
3. นำเสนอร่างแบบสอบถามให้แก่คณะกรรมการควบคุมคุณภาพนิพนธ์ทำการตรวจสอบ

4. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คณะกรรมการควบคุมดัชนีพันธ์ ให้
คำแนะนำ

5. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คน
ทำการตรวจสอบ ประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (item objective congruence
index) เป็นรายบุคคลว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่
โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

ถ้าคำถามวัดได้ตรงจุดประสงค์	ได้ +1 คะแนน
ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงจุดประสงค์หรือไม่	ได้ 0 คะแนน
ถ้าคำถามวัดได้ไม่ตรงจุดประสงค์	ได้ -1 คะแนน

แล้วนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกคนที่ได้ประเมินมากรองลงในแบบวิเคราะห์ ความ
สอดคล้องข้อคำถามกับจุดประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม ดังนี้

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและได้ให้คำแนะนำในการนำไป
ปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของคณะกรรมการจนได้
แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา โดยผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม
กับจุดประสงค์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1 (ภาคผนวก ก) จากนั้น
นำไปสู่กระบวนการตรวจสอบความเที่ยงตรง (reliability)

3. การนำแบบสอบถามไปทดลอง (try out) กับข้าราชการตำรวจสังกัดสำนักงานส่ง
กำลังบำรุง สำนักงานตำรวจแห่งชาติ จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดย
ใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left\{ \frac{1 - \sum S_1^2}{\sum S_1^2} \right\}$$

(α = Coefficient)

α หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อในแบบสอบถาม

S_1^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

$\sum S_1^2$ หมายถึง คะแนนความแปรปรวนทั้งหมด

จากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ .90 ซึ่งมีค่าสูงจึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อให้จะได้ข้อมูลที่ตรงต่อ วัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งเอาไว้ โดยวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขออนุญาตจัดทำหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อขอความ อนุเคราะห์ จากกลุ่มตัวอย่างที่จะแจกแบบสอบถาม คือ ข้าราชการตำรวจ กองบังคับการ อำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 127 ชุด พร้อมหนังสือของคณะรัฐศาสตร์ และ หนังสือขอความร่วมมือจากผู้วิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นข้าราชการตำรวจกอง บังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาลโดยวิธีการออกพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้มาพิจารณาความสมบูรณ์เรียบร้อยทำการลงรหัสนำข้อมูลไป วิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนแต่ละฉบับ
2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การวิจัยสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2.2 การวิจัยระดับวัฒนธรรมทางการเมืองของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาลวิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และเปรียบเทียบกับเกณฑ์

2.3 วิเคราะห์วัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปในการวิจัยเชิงคุณภาพ ซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่น่ามาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสังเกต สัมภาษณ์และการจดบันทึกวัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1 สถิติพื้นฐาน

1.2 ค่าร้อยละ

1.3 ค่าเฉลี่ย Mean ($\bar{X}$)

1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard deviation (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

การทดสอบความสัมพันธ์ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอย หรือสมการพยากรณ์ วัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการ

อำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาลวิธีที่เหมาะสมที่สุดเป็นวิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยอาศัยตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรพยากรณ์ ด้วยวิธีการเลือกแบบคัดเลือกเข้า (Enter Method) ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามา

ผลการวิจัย

1) ระดับและลำดับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 4 ด้าน ระดับน้อย 1 ด้าน การปฏิบัติตามกฎหมาย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.26$, S.D. =1.00) รองลงมา การไปใช้เลือกตั้ง ($\bar{x} = 3.16$, S.D. =.88) การสื่อสารการเมือง ($\bar{x} = 3.09$, S.D. =.82) ความเชื่อมั่นต่อระบอบการเมืองไทย ($\bar{x} = 3.04$, S.D. =.72) และความปรารถนาที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.20$, S.D. =1.01)

2) การวิเคราะห์ถดถอยพหุ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาลพบว่า วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาลโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .635, .687, .106, .175, .411, .064, และ.519 ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R^2) เท่ากับ .665 สามารถทำนาย วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนาจการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ได้ร้อยละ 66.50

สมการที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถเขียนสมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = .635 + .687(X_1) + .519(X_4) + .411(X_4) + .175(X_3)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = .810 (X_1) + .810 (X_6) + .420 (X_4) + .203 (X_3)$$

3) การวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ ได้แก่ ข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล จำนวน 15 ท่าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. การเคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตยส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาลเพราะ ข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่ให้เคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้แก่

1) การเคารพในกฎหมายรัฐธรรมนูญ 2) การเคารพในกติกาการเลือกตั้ง 3) การเคารพเสียงข้างมาก 4) การเคารพเหตุผลมากกว่าบุคคล 5) การเคารพกติกาของสังคม 6) การเคารพในสิทธิและเสรีภาพของมนุษย์ 7) เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

2. การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล เพราะว่า การมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองมีประโยชน์หลายประการ ได้แก่ 1) มีประโยชน์ต่อกระบวนการของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย 2) ทำให้ประชาชนมีความรู้สึกเป็นเจ้าของอำนาจ 3) ช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย 4) ทำให้ประชาชนมีคุณภาพของการตัดสินใจดีขึ้น 5) ทำให้ประชาชนใช้ต้นทุนน้อยและลดความล่าช้าลง 6) ช่วยสร้างฉันทามติ 7) หลีกเลี่ยงการเผชิญหน้าที่เลวร้ายที่สุด 8) การคงไว้ซึ่งความน่าเชื่อถือ และความชอบธรรม 9) ช่วยคาดการณ์ความห่วงกังวลและทัศนคติของสาธารณชน 10) ช่วยพัฒนาภาคประชาสังคม 11) เป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย 12) ช่วยส่งเสริมธรรมาภิบาล และมีส่วนสร้างประชาธิปไตยในประเทศให้ยั่งยืน 13) ช่วยให้การปกครองโดยประชาชนความยั่งยืน

3. การมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและเชื่อมั่นในตัวเองส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาลมาก การมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและเชื่อมั่นในตัวเองด้วยการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่า ข้าราชการตำรวจมีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นการแสดงออกถึงความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการ

ตำรวจสันติบาล เป็นการแสดงออกถึงความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ เป็นการแสดงออกถึงความกล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผล เป็นการแสดงออกถึงความกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าคิดกล้าที่จะลงมือทำของข้าราชการตำรวจ

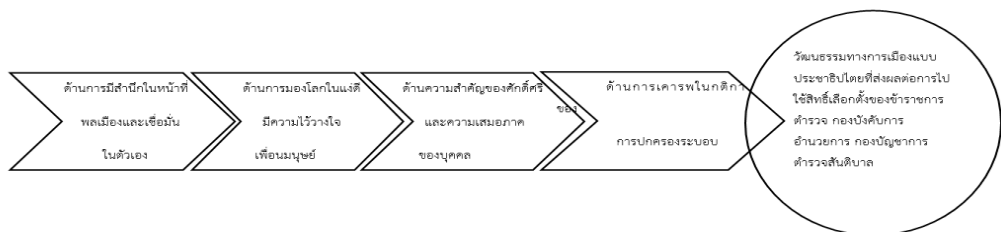
4. การมองโลกในแง่ดีและการมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาลมาก เพราะว่าข้าราชการตำรวจส่วนใหญ่มองว่า การมองโลกในแง่ดีและการมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ เป็นการสร้างความรู้สึกเป็นมิตรกับเพื่อนร่วมงาน เป็นพื้นฐานที่สำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่มั่นคง เป็นพลังชีวิตพร้อมที่จะเรียนรู้ และลงมือทำสิ่งที่ตัวเองต้องการโดยไร้ข้อกังวล ทำให้มีความสุขกับการใช้ชีวิต มีเพื่อนพ้องที่ดีและมีสังคมดี และเป็นองค์ประกอบหนึ่งของต้นทุนจิตวิทยาเชิงบวก ประกอบด้วย ความหวัง การเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ความอดิเรกดีและการมองโลกในแง่ดี และที่สำคัญการมองโลกในแง่ดีจะช่วยลดการจذبอยู่กับความคิดในแง่ลบต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

5. ความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาลมาก เพราะทำให้ข้าราชการตำรวจยอมรับเสียงส่วนมากและเคารพรับฟังเสียงส่วนน้อย ทำให้ข้าราชการตำรวจต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่น ทำให้ข้าราชการตำรวจมีจิตสำนึกเรื่องสิทธิเสรีภาพและมีจิตสำนึกและความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตย ทำให้ข้าราชการตำรวจมีความเชื่อมั่นศรัทธาว่าการปกครองแบบประชาธิปไตย สิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคเป็นของประชาชน และทำให้ข้าราชการตำรวจมีความเชื่อมั่นว่าเป็นวิธีการดำเนินชีวิต ซึ่งยึดหลักของความเสมอภาค เสรีภาพและศักดิ์ศรีแห่งความเป็นมนุษย์

6. ความสำคัญของศักดิ์ศรีและความเสมอภาคของบุคคลส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล เพราะข้าราชการตำรวจมองว่าศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ต้องได้รับการคุ้มครองและได้รับความยุติธรรมจากรัฐ ตามที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้รับรองเอาไว้ และการไปใช้สิทธิเลือกตั้งจึงเป็นการมีส่วนร่วมในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนด้วย

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พบว่า ตัวแปร จำนวน 4 ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและเชื่อมั่นในตัวเอง ด้านการมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ ด้านความสำคัญของศักดิ์ศรีและความเสมอภาคของบุคคล ด้านการเคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งเกิดจากระบวนการการขับเคลื่อนของประชาชนผู้มีเลือกตั้ง ในการปรับเปลี่ยนความเชื่อและวัฒนธรรม มีความต้องการให้มี การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เห็นด้วยกับการปกครองแบบนี้ว่าเป็นการปกครองของประชาชนโดย ประชาชน และเพื่อประชาชน มีความเชื่อมั่น อยู่เสมอว่าจะต้องเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หรือกำหนดนโยบายของรัฐบาล เคารพในกติกาของระบอบประชาธิปไตย

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล มีการอภิปรายผล ดังนี้

1. วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 6 ด้าน ด้านการเคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านความสำคัญของศักดิ์ศรีและความเสมอภาคของบุคคล ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทาง

การเมืองการปกครอง ด้านการมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและเชื่อมั่นในตัวเอง และ ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นุช หวังสุข (2559) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กรณีศึกษาคณะครูโรงเรียนบ้านดงมัน ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) วัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตยของคณะครูโรงเรียนบ้านดงมัน ยึดตามหลักการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ ดังนี้ หลักเสียงส่วนใหญ่และสิทธิเสียงส่วนน้อย รองลงมา คือ หลักความเสมอภาค ในการต่อสู้เพื่อสิทธิของ ตนเองและการเคารพสิทธิของผู้อื่น หลักความยุติธรรม ความศรัทธา ในระบอบการปกครองแบบ ประชาธิปไตย ในหลักนิติธรรม การมีจิตสำนึกในเรื่องสิทธิเสรีภาพ และความอดทนอดกลั้นต่อความคิดเห็นและพฤติกรรมที่แตกต่าง ตามลำดับ **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด** ได้แก่ ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย ทั้งนี้อาจเป็น เพราะข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาลได้มี ประสพการณ์เรื่องความล้มเหลวของรัฐบาลที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย ซึ่งเรียกว่าวงจรอุบาทว์ทางการเมืองของการเมืองไทย ทำให้ไม่มั่นใจว่าการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย เป็นระบบการปกครองที่ดีที่สุดและเหมาะสมกับประเทศไทย เมื่อพิจารณาราย ด้านพบว่า

1.1 ด้านการเคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและราย ข้อ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ข้อ ท่านคิดว่าการที่คนในสังคมปฏิบัติตามกฎ กติกา อย่างเคร่งครัดส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่านมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านคิดว่าการบังคับใช้กฎหมายทำให้เกิดความยุติธรรมในสังคมส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน ท่านคิดว่าการอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสงบสุข เพราะต้องยอมรับผลของการละเมิดกติกาส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน และ ท่านคิดว่า การที่กฎหมายถูกกำหนดโดยผู้แทนประชาชน ดังนั้น ประชาชนจึงต้องเคารพกฎหมายส่งผล ต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ ทอง สิงห์คลี (2555) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของพนักงานส่วน ตำบล อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า (1) พนักงานส่วนตำบล มีความ เชื่อมั่นศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยึดมั่นและเชื่อถือในความสำคัญและ

ศักดิ์ศรีของบุคคล เคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง เป็นผู้มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด** ได้แก่ การที่กฎหมายถูกกำหนดโดยผู้แทนประชาชน ดังนั้น ประชาชนจึงต้องเคารพกฎหมายส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะกฎหมายที่มีลักษณะไม่เป็นธรรม กล่าวคือ กฎหมายฉบับนั้นมีเนื้อหาที่มีการเลือกปฏิบัติต่อผู้อยู่ใต้บังคับของกฎหมายบางกลุ่ม เช่น กฎหมายเลือกปฏิบัติต่อคนผิวสีในประเทศอัฟริกาใต้ มีการปฏิบัติต่อบุคคลอย่างไม่เสมอภาคทำให้เกิดความรู้สึกอับอายหรือเกิดการต่อต้านนำมาซึ่งความรุนแรงและสุดท้ายรัฐบาลที่อยู่ในอำนาจก็ถูกล้มล้างโดยประชาชนในที่สุดของไทยก็ได้แก่กฎหมายเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรท้องถิ่นที่ตั้งข้อสันนิษฐานว่าชาวบ้าน หรือชนกลุ่มน้อยเป็นผู้ละเมิดกฎหมายประกอบกับกฎหมายที่ออกมาเป็นจำนวนมาก การออกกฎหมายมาเป็นจำนวนมากจนกลายเป็นสิ่งที่เยอะหรือเป็นภาระมากมายอาจให้ผลตรงข้าม กล่าวคือ แทนที่จะมีกฎหมายมาบังคับใช้ได้มากกลับกลายเป็นว่าประชาชนไม่ให้ความสำคัญมองข้ามและไม่เคารพในที่สุด ยิ่งประเทศไทยใช้ระบบประมวลกฎหมายสิ่งใดที่จะเป็นกฎหมายก็ต้องออกกฎหมายในรูปแบบลายลักษณ์อักษรจึงมีการประกาศกฎหมายออกมามากแต่ก็ไม่ได้มีการติดตามประเมินผลการบังคับใช้กฎหมายจนกลายเป็นความเสียเปล่า และตัวกฎหมายเองก็จะเสื่อมความศักดิ์สิทธิ์ลงเมื่อไม่ได้บังคับใช้และที่สำคัญกฎหมายจะต้องผ่านกระบวนการนิติบัญญัติที่ดี ถ้ากฎหมายนั้นเป็นไปตามอำเภอใจของรัฐบาลก็จะเป็นการสร้างความบกพร่องทั้งในตัวเนื้อหาสาระที่ขาดการตรวจสอบของหลายฝ่าย และยังเกิดความขัดแย้งต่อผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับกฎหมายอีกด้วย เช่น ความรู้สึกของพรรคการเมืองหรือสมาชิกที่ถูกตัดสิทธิทางการเมืองอันเนื่องมาจากประกาศของคณะรัฐประหาร จนเกิดความรู้สึกต่อต้านแตกแยก

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครอง โดยรวมและรายชื่อ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ข้อ ท่านคิดว่าการเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนที่มีพลเมืองร่วมกัน ดำเนินการเพื่อแก้ไขปัญหาทางสังคม เศรษฐกิจและการเมือง ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่าน

คิดว่าการมีส่วนร่วมในการพูดจาปรึกษาเรื่องการเมือง ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมในการออกเสียงประชามติเลือกตั้งส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน และ ท่านคิดว่าการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ ทองสิงห์คลี (2555) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของพนักงานส่วนตำบล อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า (1) พนักงานส่วนตำบล มีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยึดมั่นและเชื่อถือในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล เคารพในกติกาของ การปกครองระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง เป็นผู้มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด** ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการตำรวจมีบทบาทหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติ เนื่องจากเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ จึงไม่สามารถเข้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมการเลือกตั้งได้มากเท่าที่ควร เช่น การมีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งของผู้สมัครรับเลือกตั้ง การให้ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลือกตั้ง เป็นต้น

1.3 ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและเชื่อมั่นในตัวเอง โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปาน เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ข้อ ท่านคิดว่าการมีจิตสำนึกในความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านคิดว่าการมีจิตสำนึกในความกตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน ท่านคิดว่าการมีความกล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผลส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน และ ท่านคิดว่าการมีความกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าคิด กล้าที่จะลงมือทำส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ ทองสิงห์คลี (2555) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของพนักงานส่วนตำบล อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า (1) พนักงานส่วนตำบล มีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยึดมั่นและเชื่อถือในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล เคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและ การปกครอง เป็นผู้มีความสำนึกใน

หน้าที่พลเมืองของตนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ วิชาภาษวิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด** ได้แก่ การมีความกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าคิด กล้าที่จะลงมือทำส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการตำรวจ ต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความถูกต้องชอบธรรมตามกฎหมายและตามทำนองคลองธรรม ต้องปฏิบัติตามคำสั่งผู้บังคับบัญชาที่ชอบด้วยกฎหมายและกล้าคัดค้านหรือโต้แย้งคำสั่งที่ไม่ถูกต้องหรือไม่ชอบด้วยกฎหมาย ต้องกล้าแจ้งเหตุหรือร้องเรียนในกรณีที่พบเห็นว่าการกระทำผิดหรือการกระทำที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ แม้ผู้กระทำผิดจะเป็นเพื่อนร่วมงาน หรือผู้บังคับบัญชา ต้องรับผิดชอบต่อผลการกระทำของตนเอง อธิบายสิ่งที่ตนได้ปฏิบัติอย่างมีเหตุผลและชอบธรรม กล้ายอมรับผลดีและผลเสียที่เกิดจากการกระทำของตนเอง และต้องต้องยืนหยัดในการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามหลักวิชาและจรรยาวิชาชีพด้วยความกล้าหาญ ดังนั้น การออกมาแสดงความคิดเห็นทางการเมืองโดยเฉพาะเกี่ยวกับการเลือกตั้งจึงเป็นเรื่องที่ไม่เหมาะสมและไม่ควรปฏิบัติ

1.4 ด้านการมองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ข้อ ท่านคิดว่าการมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีกับเพื่อนร่วมงานส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านคิดว่าการรักษาคำพูด คำสัญญา และการให้เกียรติผู้อื่นส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน ท่านคิดว่าการมีความเข้าใจบุคคลอื่น และการมีมุมมองเชิงบวกส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน และ ท่านคิดว่าความสามารถปรับตัวเข้ากับคนในสังคมส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ ทองสิงห์ คลี (2555) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของพนักงานส่วนตำบลอำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า (1) พนักงานส่วนตำบล มีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยึดมั่นและเชื่อถือในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล เคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง เป็นผู้มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ วิชาภาษวิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทาง

สร้างสรรค์ ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด** ได้แก่ ความสามารถปรับตัวเข้ากับคนในสังคมส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการตำรวจมีความสามารถปรับตัวเข้ากับคนในสังคมเพื่อความอยู่รอด เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์สังคมรอบข้าง รวมถึงอุปสรรคต่างๆ ที่อาจมีผลต่อการใช้ชีวิต การทำงานทุกสายอาชีพ เพราะเหตุผลสำคัญที่สุดของการปรับตัว คือการทำตัวเองให้สามารถใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นๆ ได้โดยไม่เกิดการตั้งแง่ และความเป็นตัวเองที่มากเกินไป ซึ่งถ้าหากยังคงใช้ชีวิตแบบเดิม ๆ ในสถานที่หรือสังคมใหม่ ๆ และไม่รู้จักปรับปรุง เปลี่ยนแปลงอะไรเพื่อเข้าหาบุคคลคนอื่น ก็ย่อมไม่สามารถที่จะได้รับการยอมรับหรือใช้ชีวิตร่วมกับคนอื่นได้อย่างราบรื่น และเมื่อได้รู้จักปรับเปลี่ยนตัวเองบ้างแล้ว จะสามารถช่วยทำให้เข้าใจ และยอมรับว่าธรรมชาติของสิ่งต่างๆ รวมถึงแต่ละคน มีความแตกต่างกันข้อดีก็คือ การรู้จักคิดให้น้อยลงจะช่วยลดความคิดมาก ที่ไม่จำเป็นให้เบาบางลง เพราะมีความเข้าใจในความเป็นไปของเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นได้โดยง่าย แต่ปรับตัวเข้ากับคนในสังคมด้านการเลือกตั้ง ข้าราชการตำรวจอาจจะไม่สะดวกเท่าที่ควรเนื่องจากมีข้อจำกัดด้านหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ถูกมองว่าไม่ปรับตัวเข้ากับคนในสังคมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง

1.5 ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองแบบประชาธิปไตย โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ และระดับน้อย 2 ข้อ ท่านคิดว่าการยอมรับเสียงส่วนมากและเคารพรับฟังเสียงส่วนน้อยส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านคิดว่าการต่อสู้เพื่อสิทธิของตนเองและเคารพสิทธิของผู้อื่นส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน ท่านคิดว่าการมีจิตสำนึกเรื่องสิทธิเสรีภาพส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน และ ท่านคิดว่าการมีจิตสำนึกและความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ ทองสิงห์คลี (2555) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของพนักงานส่วนตำบล อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า (1) พนักงานส่วนตำบล มีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยึดมั่นและเชื่อถือในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล เคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง เป็นผู้มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี มีความ

ไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด** ได้แก่ การมีจิตสำนึกและความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะข้าราชการตำรวจถึงแม้จะมีจิตสำนึกและความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยมาก แต่ก็ไม่สามารถแสดงออกได้ชัดเจนโดยเฉพาะการแสดงออกเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะต้องเป็นกลางทางการเมือง

1.6 ด้านความสำคัญของศักดิ์ศรีและความเสมอภาคของบุคคล โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 5 ข้อ ท่านคิดว่าการคิดดี ทำดี พุทธศาสนาส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านคิดว่าการยอมรับของบุคคลในสังคมในการอยู่ร่วมกันส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน ท่านคิดว่าการที่หญิงหรือชายมีสิทธิในทางการเมืองเท่ากันส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน และท่านคิดว่าความเสมอภาคกันทางกฎหมายชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของท่าน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สำราญ ทองสิงห์คลี (2555) ได้ศึกษาเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของพนักงานส่วนตำบล อำเภอท่าชนะ จังหวัดสุราษฎร์ธานี ผลการวิจัยพบว่า (1) พนักงานส่วนตำบล มีความเชื่อมั่นศรัทธาต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ยึดมั่นและเชื่อถือในความสำคัญและศักดิ์ศรีของบุคคล เคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตย มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองและการปกครอง เป็นผู้มีความสำนึกในหน้าที่พลเมืองของตนมีความเชื่อมั่นในตนเอง มองโลกในแง่ดี มีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ วิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผลและเป็นไปในทางสร้างสรรค์ ไม่มีจิตใจเป็นเผด็จการ **ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด** ได้แก่ ความเสมอภาคกันทางกฎหมาย ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแม้ว่าข้าราชการตำรวจจะความเสมอภาคกันทางกฎหมาย ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันอย่างเต็มที่ แต่ก็ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นว่าเห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย เพราะต้องเป็นกลางทางการเมือง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่องวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล จากงานวิจัยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดสมควรได้รับการเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ ดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1. ด้านการเคารพในกติกาของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พบว่า การที่กฎหมายถูกกำหนดโดยผู้แทนประชาชน ดังนั้น ประชาชนจึงต้องเคารพกฎหมาย ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรจะต้องปลูกฝังจิตสำนึกในการเคารพในกฎหมายเกี่ยวกับการเลือกตั้งให้กับเจ้าหน้าที่ตำรวจ

2. ด้านการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองการปกครองที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พบว่า การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรจะต้องส่งเสริมสนับสนุนให้ข้าราชการตำรวจเข้าไปมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งให้มากขึ้นนอกจากการปฏิบัติงานตามหน้าที่เท่านั้น

3. ด้านการมีสำนึกในหน้าที่พลเมืองและเชื่อมั่นในตัวเองที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พบว่า การมีความกล้าแสดงออก กล้าพูด กล้าคิด กล้าที่จะลงมือทำส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรจะต้องเปิดโอกาสให้ข้าราชการตำรวจสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการไปใช้สิทธิเลือกตั้งให้มากขึ้น เพื่อกระตุ้นให้ข้าราชการตำรวจเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

4. ด้านการมองโลกในแง่ดีมีความไว้วางใจเพื่อนมนุษย์ที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พบว่า ความสามารถปรับตัวเข้ากับคนในสังคมส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรจะต้องจัดฝึกอบรมเรื่องการปรับตัวเข้ากับคนในสังคมให้กับข้าราชการตำรวจอย่างน้อย 3 เดือนครั้ง

5. ด้านความเชื่อมั่นศรัทธาต่อหลักการปกครองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พบว่า การมีจิตสำนึกและความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรจะต้องปลูกฝังให้ข้าราชการตำรวจมีจิตสำนึกและความศรัทธาในระบอบประชาธิปไตยให้มาก โดยการจัดโครงการฝึกอบรมให้ความรู้ความเข้าใจและทักษะปฏิบัติอย่างน้อย 3 เดือนครั้ง

6. ด้านความสำคัญของศักดิ์ศรีและความเสมอภาคของบุคคลที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ กองบังคับการอำนวยการ กองบัญชาการตำรวจสันติบาล พบว่า ความเสมอภาคกันทางกฎหมาย ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารที่เกี่ยวข้องควรจะต้องเปิดโอกาสให้ข้าราชการตำรวจสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเสมอภาคกันทางกฎหมาย ชายหญิงมีสิทธิเท่าเทียมกันอย่างอิสระ แต่ให้อยู่ในกรอบของกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ถูกต้อง ชอบธรรม และไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของคนอื่น

ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรเพิ่มพื้นที่การวิจัยเกี่ยวกับวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจในเขตพื้นที่อื่น เช่น ภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคใต้ เป็นต้น

2. ควรเพิ่มเทคนิคการวิจัยที่สูงมากขึ้นเกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ

3. เพิ่มตัวแปรการวิจัยให้มากขึ้นเกี่ยวกับการศึกษาวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่ส่งผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของข้าราชการตำรวจ

เอกสารอ้างอิง

นุช หวังสุข. (2559). วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย กรณีศึกษาคณะครูโรงเรียนบ้านดงมัน ตำบลคอโค อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์. ใน การศึกษาค้นคว้าอิสระ สาขาวิชารัฐศาสตร์.มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2539). สังคมวิทยาการเมือง. ขอนแก่น: ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ลิขิต ชีรเวคิน. (2529). วัฒนธรรมทางการเมืองและการกล่อมเกลา เรียนรู้ทางการเมือง. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

_____. (2539). การเมืองการปกครองของไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

Krejcie R.V., and D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3).

การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม*

7 APARIHANIYADHAMMA PRINCIPLES APPLICATION THAT AFFECT PEOPLE'S POLITICAL PARTICIPATION IN MAHASALAKHAM PROVINCE

พระมหาสุรสิทธิ์ ไชยสังกา¹, ธนกฤต โพธิ์เงิน² และ วิทยา สุจริตธนารักษ์³

Phramaha Surasit Chaisangka ¹, Thanakrit Phoengurn² and Witthaya Sujarithanarak ³

¹⁻³มหาวิทยาลัยปทุมธานี

¹⁻³Pathumthani University, Thailand

Corresponding Author's Email: Dr_thanakrit@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน 2) วิเคราะห์การนำหลักการบริหารนิยธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนและ 3) เสนอแนวทางการนำหลักการบริหารนิยธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมทางการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม เป็นวิจัยแบบผสมวิธี กรอบแนวคิดของงานวิจัยนี้ได้สร้างขึ้นโดยใช้การสังเคราะห์แนวคิด ของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต) และอัลมอนต์และโพเวลล์ ประชากรที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 948,310 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของ เครจซี่และมอร์แกน ได้จำนวน 400 คน และสัมภาษณ์ ข้าราชการในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม ผู้นำชุมชนในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 15 คน เครื่องมือการวิจัยได้แก่ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และนำข้อมูลคุณภาพ มาวิเคราะห์สรุปเนื้อหา สถิติที่ใช้ได้แก่ แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

* Received 23 April 2024; Revised 15 June 2024; Accepted 23 June 2024

ผลการวิจัย พบว่า 1) การนำหลักอปริหานิยธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคามโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการทํานุบำรุงพระพุทธรูปศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเคารพสักการสถานของประเทศชาติบ้านเมือง ด้านการให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ (ด้านการร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ด้านความพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านการเคารพประธานและความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุม และด้านการหมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) วิเคราะห์การนำหลักอปริหานิยธรรม 7 ไปประยุกต์ ใช้ในการส่งเสริมทางการเมือง พบว่า ตัวแปร 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความพร้อมเพรียงกันประชุม ด้านการเคารพ สักการสถานของประเทศชาติบ้านเมือง ด้านการทํานุบำรุงพระพุทธรูปศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา ร่วมกันส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม ได้ร้อยละ 37.60 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) แนวทางการนำหลักอปริหานิยธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมทางการเมืองการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม ต้องดำเนินการสนับสนุนองค์กรประชาสังคมที่ทำงานเกี่ยวกับประชาธิปไตย ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองและรัฐบาลต้องพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ

คำสำคัญ: หลักอปริหานิยธรรม 7, การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม

Abstract

The objectives of this research were 1) to study level of people's political participation, 2) to analyze 7 Aparihaniyadhamma principles application on political promotion that affect people's political participation, and 3) to present 7 Aparihaniyadhamma principles application on political promotion that affect people's political participation in Mahasarakham province. This research was mixed methodology. The conceptual framework of the research

was applied from P.A. Payutto 's study. The population consisted of 948,310 people who aged 18 years old and lived in Mahasarakham province. The samples were 400 people determined by Krejcie & Morgan's table and interviewed 15 government officers and community leaders in Mahasarakham province. The instruments used in this research were a 5-rating scale questionnaire, and interview form and content summarize. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation, and Multiple Regression Analysis.

The research results revealed that 1) 7 Aparihaniyadhamma principles application on political promotion that affect people's political participation in Mahasarakham province as a whole was at a moderate level. When considering each aspect found that 7 aspects were at moderate levels including concerning the maintenance of Buddhism as well as the religious monks was at the highest average, followed by respect for places of worship in the nation and honoring women and accepting equality for women and men, participating in setting political rules, readiness for a meeting, respect for the chairman and opinions of members at the meeting and regularly meeting together aspect was at the lowest average. 2) analyze 7 Aparihaniyadhamma principles application on political promotion found that regularly meeting together, respect for places of worship in the nation concerning the maintenance of Buddhism as well as the religious monks affecting people's political participation at 37.60% with statistically significant level of .05, and 3) the 7 Aparihaniyadhamma principles application on political promotion that affect people's political participation in Mahasarakham province must be taken to support civil society organizations working on democracy. Encourage citizens to participate in politics and the

government must develop an educational curriculum on the 7 principles of Aparihaniyadhamma.

Keywords: 7 Aparihaniyadhamma principles, Political participation, People in Mahasalakhm province

บทนำ

ประเทศไทยปัจจุบันใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 มีนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารกิจการบ้านเมืองโดยตรงมากขึ้น ทำให้ประชาชนได้รับรู้ถึงการที่ตนควรมีสติเสรีภาพและการมีส่วนร่วมในการพัฒนาบ้านเมือง โดยปรากฏให้เห็นทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง ซึ่งส่งผลกระทบโดยตรงและโดยอ้อมต่อวิถีการดำรงชีพของประชาชนอย่างกว้างขวางโดยเฉพาะการ โดยมาตรา 87 กำหนดให้รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการกำหนดนโยบาย การตัดสินใจทางการเมือง การวางแผนพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง รวมทั้งการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐทุกระดับ (วิสูตร ธนชัยวิวัฒน์, 2550 : 59-61)

ประเทศไทยเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 จนถึง ปัจจุบัน นับเป็นระยะเวลา 89 ปี ที่ผ่านมานั้น ระบอบการปกครองในรูปแบบประชาธิปไตยของไทยมี ปัญหาและอุปสรรคเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เกิดการปฏิวัติรัฐประหารโดยทหารจำนวน 13 ครั้ง ด้วยข้อกล่าวอ้างเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันและผลประโยชน์ส่วนตนส่งผลให้เกิดการแตกแยกแบ่งฝักแบ่งฝ่าย มีการ ประท้วงและการปราบม็อบส่งผลให้ประชาชนบาดเจ็บเสียชีวิตกันตลอดมา ถึงแม้ในปัจจุบันจะได้มี การจัดการเลือกตั้งในระบอบประชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญฉบับที่ 20 ปี พ.ศ.2560 มีรัฐบาลผสม จากหลากหลายพรรคการเมืองมาทำหน้าที่บริหารประเทศ แต่ทว่าปัญหาความแตกแยกแบ่งฝักฝ่าย ทางสังคมไม่ได้หมดไป ยังคงคุกรุ่นรอวันปะทุขึ้นได้เมื่อสถานการณ์สุกงอม ลักษณะดังกล่าวที่เกิดขึ้นในรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทย มีสาเหตุ ปัจจัยต่าง ๆ มากมาย แต่เหตุผลที่

ฝ่ายต้องการยึดอำนาจกล่าวอ้างโดยสรุปคือปัญหาจากการทุจริต คอร์รัปชัน ซึ่งรัฐบาลที่เข้ามาบริหารประเทศนับตั้งแต่สมัยจอมพล ป. พิบูลสงครามเป็นต้นมา ล้วนแถลงนโยบายในการเข้ามาบริหารประเทศว่าจะแก้ปัญหการทุจริตคอร์รัปชันเป็นสำคัญ ดังนั้นเมื่อมีการยึดอำนาจได้แล้วจึงพยายามแก้ปัญหาด้วยการเขียนกฎหมายใหม่ คือการฉีกรัฐธรรมนูญฉบับเดิม ทิ้งแล้วร่างขึ้นมาใหม่เพื่อป้องกันปัญหาดังกล่าว แต่ความจริงที่ปรากฏคือ ไม่ว่าทางผู้มีอำนาจฝ่ายยึดอำนาจจะทำการฉีกรัฐธรรมนูญแล้วร่างรัฐธรรมนูญขึ้นมาใหม่ฉบับแล้วฉบับเล่า เพื่อแก้ปัญหาคอรัปชันอันนำไปสู่ความแตกแยกทางสังคม ก็ไม่สามารถขจัดปัญหาดังกล่าวได้เลย ซ้ำร้าย ปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันยังปรากฏว่าเกิดขึ้นกับฝ่ายที่ทำการยึดอำนาจปฏิวัติรัฐประหารเสียเอง แทบทุกครั้ง ผู้วิจัยจึงมองว่าปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นในรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยไทยนั้นเป็นเพียงปลายเหตุของปัญหาเท่านั้น หากแต่ปัญหาที่แท้จริงของการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยนั้นส่วนหนึ่งเกิดจากประชาชนในสังคมไทยส่วนหนึ่งยังขาดความเข้าใจในระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ทั้งนี้เพราะนับตั้งแต่คณะราษฎรได้ทำการเปลี่ยนแปลงการปกครองประเทศไทยจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์หรือระบอบราชาธิปไตยมาเป็นระบอบประชาธิปไตยนั้น ก็เป็นเพียงความต้องการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎรเท่านั้น ซึ่งก่อการปฏิวัติยึดอำนาจมาจากสถาบันกษัตริย์การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองที่เกิดขึ้นจึงขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาชน กล่าวคือ ประชาชนส่วนมากในยุคสมัยนั้นยังขาดความรู้ความเข้าใจในหลักการพื้นฐานของระบอบ ประชาธิปไตย ซึ่งหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว คือ การยอมรับนับถือความสำคัญ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของบุคคล ความเสมอภาค และเสรีภาพในการดำเนินชีวิต และเมื่อประชาชนยังมิได้ตระหนักถึงความสำคัญไม่เข้าใจถึงความจำเป็นของระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริง แล้ว รูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตยของไทยจึงกลายเป็นเรื่องของชนชั้นนำชนชั้นปกครอง และกองทัพเสียเป็นส่วนใหญ่

การกระจายอำนาจทางการเมืองการปกครองนั้นเป็นกระบวนการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยที่สำคัญส่งเสริมประชาธิปไตยระดับฐานรากให้มีความเข้มแข็ง เมื่อประชาชนตระหนักรู้ในสิทธิหน้าที่ของตนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยแล้ว รากฐานของประชาธิปไตย

ย่อมมีความมั่นคง หากประสงค์ให้ประชาธิปไตยในประเทศไทยแบ่งบานจึงจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนตั้งแต่ระดับท้องถิ่นได้มีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบการปกครองและมีส่วนร่วม ในการปกครองดังกล่าว

นอกเหนือจากประชาชนขาดความเข้าใจในอันจรรโลงประชาธิปไตยให้เจริญรุ่งเรืองแล้วนั้น ปรากฏการณ์ทางการเมืองที่สำคัญอีกอย่างในสังคมไทย คือการต่อสู้กันทางด้านความคิดของชน 2 กลุ่มใหญ่ๆ คือ กลุ่มประชาธิปไตย และฝ่ายอนุรักษนิยมซึ่งแฝงตัวอยู่ในระบอบประชาธิปไตยไทย มาตั้งแต่แรกและดูเหมือนจะมีอิทธิพลเหนือฝ่ายประชาธิปไตยตลอดมา เราจึงเห็นการปฏิบัติยืดยาวนาน รัฐบาลได้บ่อยครั้ง ยิ่งฝ่ายประชาธิปไตยอ่อนแอคือประชาชนถูกครอบงำทางความคิด ผ่านการนำเสนอ โดยสื่อมากเท่าไร ประชาธิปไตยก็จะยิ่งถูกทำให้ผิดไปจากที่ควรจะเป็นมากเท่านั้น ความพยายามทำให้เป็นประชาธิปไตยของไทยมีลักษณะเฉพาะบางประการ กล่าวคือแม้การขับเคลื่อนเข้าสู่ กระบวนการเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยจะมีบางครั้งที่ขับเคลื่อนโดยมวลชน แต่การร่างรัฐธรรมนูญ และออกแบบสถาบันทางการเมืองมักตกอยู่ภายใต้อำนาจและอิทธิพลของชนชั้นนำ

การมีส่วนร่วมหรือการเปิดให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นแต่เพียงการสร้าง ความชอบธรรมให้กับกระบวนการนี้ แต่ขาดซึ่งการยอมรับในหลักแห่งสิทธิอำนาจทางการเมืองของประชาชนตามระบอบประชาธิปไตย และขาดการคำนึงถึงหลักการสร้างความเห็นพ้องต้องกันในรัฐธรรมนูญ เพื่อให้รัฐธรรมนูญเป็นกติกาทางการเมืองที่ได้รับการยอมรับจากทุกกลุ่ม การเมืองอีกทั้งการเข้าสู่ระยะ การเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยในแต่ละครั้งแม้จะมีลักษณะของการเปลี่ยนแปลงระบอบ แต่การออกแบบสถาบันทางการเมืองเพื่อเปลี่ยนผ่านไปสู่ประชาธิปไตยไม่รองรับระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยยังคงให้มีสมาชิกที่มาจาก การแต่งตั้งเพื่อถ่วงดุลอำนาจกับสมาชิกที่มาจาก การเลือกตั้ง เช่นที่มาของวุฒิสภา และองค์กรอิสระที่มาจาก การแต่งตั้ง

เพราะฉะนั้นการส่งเสริมประชาชนตั้งแต่ระดับท้องถิ่น ภูมิภาคไปจนถึงระดับประเทศ ให้เข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเองในระบอบประชาธิปไตยจึงเป็นเรื่องจำเป็นและสำคัญยิ่ง ระบอบ ประชาธิปไตยไทยขาดการประยุกต์หลักธรรมาภิบาลมาใช้จรรโลงให้ภาคีส่วนต่างๆ

ของสังคมมีโน ธรรมสำนึกในศีลธรรมอันดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา หรือหลักพุทธธรรมมาภิบาล ทั้งนี้เนื่องจากประชากรของประเทศไทยนับถือพระพุทธศาสนา เป็นส่วนใหญ่ แต่ทว่าใน ภาคปฏิบัติทางการเมืองการปกครองแล้วนั้นปรากฏว่า การเมืองการ ปกครองของไทยมักมีปัญหาเรื่อง การทุจริตคอร์รัปชัน ผลประโยชน์ทับซ้อน การแสวงหาอำนาจ โดยไม่คำนึงถึงวิธีการที่ถูกต้องชอบธรรมเป็นต้น ซึ่งการที่ประชาชนไม่คำนึงถึงความถูกต้องดี งามทางศีลธรรมทางศาสนานั้นเป็นปัจจัยให้เกิด ปัญหาต่อรูปแบบการปกครองในระบอบ ประชาธิปไตย เป็นเหตุให้เกิดความแตกสามัคคีแบ่งพรรคแบ่งพวกและมักกลายเป็นข้ออ้าง ฝ่ายอนุรักษ์นิยมทำการปฏิวัติรัฐประหารยึดอำนาจมาอย่างต่อเนื่อง ประเด็นสำคัญที่สุดคือ ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยที่นำมาใช้ในหลายประเทศโดยเฉพาะ อย่างยิ่งประเทศ กำลังพัฒนามักจะไม่สมบูรณ์แบบในคุณลักษณะต่าง ๆ ที่กล่าวมาแล้ว เป็นต้นว่า รัฐบาลที่มา จากการเลือกตั้งมีการปฏิบัติที่ผิดทำนองครองธรรม เช่น การเลือกตั้งไม่บริสุทธิ์และเที่ยงธรรม มีการโกงการเลือกตั้ง มีการใช้เงินซื้อเสียง มีการบังคับขู่เข็ญ มีการนับคะแนนแบบฉ้อโกง นอกจากนั้นยังใช้อำนาจข่มขู่

ทั้งหมดนี้ทำให้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยผิดเพี้ยนไปจากหลักการที่ควร เป็นที่สำคัญที่สุด ผู้ได้อำนาจรัฐลู่แก่อำนาจ ละเมิดหลักนิติธรรม นอราชฎ์บังหลวง เล่นพรรค เล่นพวก ขาดอุดมการณ์ ขาดการเสียสละเพื่อสังคมและประเทศชาติ นอกจากนั้นยังไม่ได้ ปฏิบัติตามประเพณี การปกครองแบบประชาธิปไตย ขาดมารยาททางการเมือง ขาดจริยธรรม และความศรัทธาต่อระบบ อย่างแท้จริง และนี่คือปัญหาที่เกิดขึ้นจนนำไปสู่การใช้อำนาจกอง กำลังจัดตั้งทำการยึดอำนาจทางการเมือง ที่เรียกว่ารัฐประหาร และบ่อยครั้งเรียกว่าการปฏิวัติ หรือการปฏิรูป แต่ทั้งหมดนี้คือจุดลบและ อุปสรรคอย่างยิ่งต่อการพัฒนาระบอบการปกครอง แบบประชาธิปไตยที่ต่อเนื่องและยั่งยืน

จังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่มีความสำคัญและเป็นจังหวัดขนาดใหญ่ จังหวัดหนึ่ง ทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่หนาแน่นด้วยจำนวนประชากรและขนาดของพื้นที่ จังหวัดมหา สารคามนั้นมีประชาชนในพื้นที่จำนวนไม่น้อยที่มีความตื่นตัวเพื่อเข้าสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง แต่ลักษณะ การเมืองดั้งเดิมภายในจังหวัดนั้นมีลักษณะค่อนข้างผูกขาดทางการเมืองกับ

พรรคการเมืองบางพรรค อีกทั้งมีส่วนร่วมแสดงออกทางการเมืองกับการการแสดงออกทางการเมืองด้วยการชุมนุมเรียกร้องทาง การเมืองบ่อยครั้งในเวทีทางการเมืองระดับประเทศ ซึ่งการแสดงออกทางการเมืองด้วยการเข้าร่วม ทางการเมืองนั้นมีปัจจัยสำคัญคือการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่ประชาชนเลือกรับฟัง และอาจทำให้การมี ส่วนร่วมทางการเมืองด้วยการแสดงออกโดยวิธีต่าง ๆ ขาดความรอบคอบ จึงควรส่งเสริมให้ประชาชน ได้มีความรู้และวิธีการที่เหมาะสมเพื่อแสดงออกทางการเมืองได้อย่างถูกต้องมากยิ่งขึ้น

ผู้วิจัยพิจารณาเห็นว่าการนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาไปประยุกต์ใช้ในระบบประชาธิปไตยนั้น สามารถตอบโจทย์ปัญหาภาวะความไม่มั่นคงทางประชาธิปไตยของไทยได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้วิจัยใคร่ขอนำหลักพุทธธรรมมาภิบาล ซึ่งเป็นหลักธรรมสำหรับการบริหารปกครองบ้านเมืองในทางพระพุทธศาสนา อันที่จริงหลักธรรมสำหรับการเมืองการปกครองทางพระพุทธศาสนานั้นมีเป็นจำนวนมาก แต่ในวิจัยนี้ผู้วิจัยประสงค์จะนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลอันได้แก่ อปริหานิยธรรม 7 ซึ่งเป็นหลักธรรมสำคัญและเข้ากับภาวะการณ์ในระบบประชาธิปไตยไทยสำหรับ การบริหารบ้านเมืองไม่ให้เกิดความเสื่อมทางศีลธรรมและเพื่อส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง มากขึ้นโดยเริ่มตั้งแต่ภาคส่วนของสังคมระดับจังหวัด ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับปัญหาความอ่อนแอของประชาธิปไตย ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย และสังคมไทยมีความขัดแย้งสูง ประชาชนขาดความศรัทธาต่อระบบการเมือง และหลักอปริหานิยธรรม 7 เป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่เน้นการปกครองแบบประชาธิปไตย ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม ช่วยให้สังคมมีความสามัคคี ช่วยให้ประชาชนมีคุณธรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม โดยมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอปริหานิยธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน เพื่อหาแนวทางส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และพัฒนาสังคมไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่ยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม ในภาพรวมและรายด้าน
3. เสนอแนวทางการประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม

1. การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม
2. การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ด้านความพร้อมเพรียงกันประชุม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม
3. การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ด้านการร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม
4. การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ด้านการเคารพประธานและความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุม ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม
5. การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ด้านการให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม
6. การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ด้านการเคารพหลักการสถานของประเทศชาติบ้านเมือง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม
7. การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ด้านการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม” เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี mixed methods research ประกอบด้วยการศึกษาเชิงปริมาณ (quantitative research) และเสริมด้วยการศึกษาเชิงคุณภาพ (qualitative research) ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปี อาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 944,605 คน (สถิติจังหวัดมหาสารคาม, 2565 : 15) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีอายุ 18 ปีอาศัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 948,310 คน (สถิติจังหวัดมหาสารคาม, 2565 : 15) ซึ่งผู้วิจัยได้ใช้ตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ของเครจซี่ และมอร์แกน Krejcie and Morgan (1970 : 608) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำนวน 400 คน และ ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยทำการกำหนดผู้ให้ข้อมูลสำคัญทั้งหมด ข้าราชการและผู้นำชุมชนในพื้นที่ จังหวัดมหาสารคามจำนวน 15 จำแนกเป็นข้าราชการในพื้นที่ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 5 คน ผู้นำชุมชนในพื้นที่ จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือแบบสอบถาม (questionnaire) ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ และรายได้ เป็นต้น

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วยเนื้อหา 7 ด้าน คือ การหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต์ ความพร้อมเพียงกันประชุม การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง การเคารพประธานและความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุม การให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ การเคารพสักการสถานของประเทศชาติบ้านเมือง การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนาว่ามีคำถามทั้งหมด จำนวน 28 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม ประกอบด้วยเนื้อหา 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกเสียงเลือกตั้ง ด้านการสนทนาเรื่องการเมือง ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ด้านจัดตั้งและการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่มต่างๆ และด้านการติดต่อส่วนตัวกับเจ้าหน้าที่การเมือง รวมมีคำถามทั้งหมดจำนวน 19 ข้อ

คำถามเป็นคำถามเชิงบวก (positive) คือ คำถามสนับสนุน โดยแบบสอบถามข้อคำถามเป็นมาตรฐานประมาณค่าของของลิเคิร์ต (Likert Scale) กำหนดน้ำหนักคะแนน (scoring) ของตัวเลือกสำหรับแบบสอบถามที่เป็นลักษณะเชิงบวก ได้ดังนี้

การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7	ค่าคะแนนเชิงบวก	ค่าคะแนนเชิงลบ
การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 มากที่สุด	5	1
การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 มาก	4	2
การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 ปานกลาง	3	3
การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 น้อย	2	4
การประยุกต์ใช้หลักอภิธานิธรรม 7 น้อยที่สุด	1	5

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ค่าคะแนนเชิงบวก	ค่าคะแนนเชิงลบ
การมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด	5	1
การมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก	4	2
การมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง	3	3
การมีส่วนร่วมทางการเมืองเมืองน้อย	2	4
การมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุด	1	5

กำหนดวิธีการแปลความหมายของข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา โดยใช้ค่าเฉลี่ยของประชากร และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของประชากรและกำหนดความหมายตามขอบเขตค่าเฉลี่ย ดังนี้

คะแนน	ระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง	ระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 น้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81– 2.60 หมายถึง	ระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 น้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61– 3.40 หมายถึง	ระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 ปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41– 4.20 หมายถึง	ระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 มาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21–5.00 หมายถึง	ระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 มากที่สุด

คะแนน	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.80 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.81– 2.60 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.61 – 3.40 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.41 – 4.20 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.21 – 5.00 หมายถึง	ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากที่สุด

การทดสอบความสัมพันธ์โดยใช้สถิติสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson productmoment correlation coefficient) สำหรับการพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยทั่วไปอาจใช้เกณฑ์ ดังนี้

ค่า r	ระดับความสัมพันธ์
.91 - 1.00	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก
.71 - .90	มีความสัมพันธ์กันในระดับสูง
.51 - .70	มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง
.31 - .50	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำ
.01 - .30	มีความสัมพันธ์กันในระดับต่ำมาก
.00	ไม่มีความสัมพันธ์

เครื่องหมาย $+$, $-$ หน้าตัวเลขสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ จะบอกทิศทางความสัมพันธ์เมื่อ

r มีเครื่องหมาย $+$ หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางเดียวกัน (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูงอีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าสูงไปด้วย)

r มีเครื่องหมายเป็น $-$ หมายถึง การมีความสัมพันธ์กันไปในทิศทางตรงข้ามกัน (ตัวแปรหนึ่งมีค่าสูงอีกตัวแปรหนึ่งจะมีค่าต่ำ)

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้ข้อมูล

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการนำหลักอภิธานิธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎี หนังสือ ตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตื่นตัวทางวัฒนธรรมการเมือง

2. นำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้ามารสร้างเป็นแบบสอบถาม

3. นำเสนอร่างแบบสอบถามให้แก่คณะกรรมการควบคุมดัชนีพนธ์ทำการตรวจสอบ

4. ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามที่คณะกรรมการควบคุมดัชนีพนธ์ ให้คำแนะนำ

5. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน โดยให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 คนทำการตรวจสอบ ประเมินโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง IOC (item objective congruence index) เป็นรายบุคคลว่าข้อคำถามแต่ละข้อสามารถวัดได้ตรงกับจุดประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ โดยให้คะแนนตามเกณฑ์ ดังนี้

ถ้าคำถามวัดได้ตรงจุดประสงค์	ได้ +1 คะแนน
ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามนั้นวัดตรงจุดประสงค์หรือไม่	ได้ 0 คะแนน
ถ้าคำถามวัดได้ไม่ตรงจุดประสงค์	ได้ -1 คะแนน

แล้วนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญทุกคนที่ได้ประเมินมากรองลงในแบบวิเคราะห์ ความสอดคล้องข้อคำถามกับจุดประสงค์เพื่อหาค่าเฉลี่ย โดยมีเกณฑ์การคัดเลือกข้อคำถาม ดังนี้

1. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50-1.00 คัดเลือกไว้ใช้ได้
2. ข้อคำถามที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ควรพิจารณาปรับปรุงหรือตัดทิ้ง

ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ทำการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาและได้ให้คำแนะนำในการนำไปปรับปรุงแก้ไข หลังจากนั้นผู้วิจัยได้ดำเนินการปรับปรุงตามคำแนะนำของคณะกรรมการ จนได้แบบสอบถามที่มีความตรงตามเนื้อหา โดยผลการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ของข้อคำถามกับจุดประสงค์ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อ โดยมีค่า IOC เท่ากับ 1 (ภาคผนวก ก) จากนั้นนำไปสู่กระบวนการตรวจสอบความเที่ยงตรง (reliability)

3. การนำแบบสอบถามไปทดลอง (try out) กับประชาชนในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตร ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[\frac{1 - \sum S_1^2}{\sum S_1^2} \right]$$

(α = Coefficient)

α หมายถึง สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n หมายถึง จำนวนข้อในแบบสอบถาม

S_1^2 หมายถึง คะแนนความแปรปรวนแต่ละข้อ

$\sum S_1^2$ หมายถึง คะแนนความแปรปรวนทั้งหมด

จากการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient Alpha) ของครอนบาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ .87 ซึ่งมีค่าสูง จึงนำแบบสอบถามไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลที่ตรงต่อวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ได้ตั้งเอาไว้ โดยวิธีการในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขออนุญาตจัดทำหนังสือจากคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี เพื่อขอความอนุเคราะห์ จากกลุ่มตัวอย่างที่จะแจกแบบสอบถาม คือ ประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด พร้อมหนังสือของคณะรัฐศาสตร์ และหนังสือขอความร่วมมือจากผู้วิจัย เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลความคิดเห็นประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม โดยวิธีการออกพื้นที่เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

3. นำแบบสอบถามที่ได้มาพิจารณาความสมบูรณ์เรียบร้อยทำการลงรหัสส่งข้อมูลไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลและการประมวลผลข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนแต่ละฉบับ

2. วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

2.1 การวิจัยสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และ หาค่าร้อยละ

2.2 การวิจัยระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคามวิเคราะห์ โดยหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและเปรียบเทียบกับเกณฑ์

2.3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ของการประยุกต์ใช้หลักอปภิธานียธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทาง การเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม ด้วยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสร้างข้อสรุปในการวิจัยเชิงคุณภาพซึ่งส่วนใหญ่ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์จะเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่ง

ได้จากการสังเกต สัมภาษณ์และการจดบันทึกการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คือ

1.1 สถิติพื้นฐาน

1.2 ค่าร้อยละ

1.3 ค่าเฉลี่ย Mean ($\bar{x}$)

1.4 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน Standard deviation (S.D.)

2. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

ใช้การวิเคราะห์สมการถดถอย หรือสมการการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน ในจังหวัดมหาสารคาม วิธีที่เหมาะสมที่สุดเป็นวิธีการวิเคราะห์การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยอาศัยตัวแปรอิสระเป็นตัวแปรพยากรณ์ ด้วยวิธีการเลือก

ผลการวิจัย

1) ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม โดยรวมพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคามโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.63$, S.D. = .67) เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ และระดับปานกลาง 1 ด้าน ด้านการติดตามข้อมูลข่าวสาร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.02$, S.D. = 1.10) รองลงมา ด้านการแสดงความคิดเห็น ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 1.04) ด้านการมีส่วนร่วม ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = .73) และด้านการติดตามตรวจสอบ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{x} = 2.87$, S.D. = .98) เลือกเข้า (Enter Method) ตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการ

2) วิเคราะห์ถดถอยพหุการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคามพบว่า การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยเท่ากับ .024, .081, .098, .020, .058, .365, และ .297 ค่าสัมประสิทธิ์ในการทำนาย (R^2) เท่ากับ .376 สามารถทำนายการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม ได้ร้อยละ 37.60

สมการที่ได้จากการวิเคราะห์ถดถอยพหุคุณตามลำดับความสำคัญของตัวแปรที่นำเข้ามาสมการ มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สามารถเขียนสมการการวิเคราะห์การถดถอยพหุคุณในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$\hat{Y} = 1.158 + 365(X_6) + .297(X_7) + .081(X_2)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$\hat{Z} = 489(X_7) + .436(X_6) + .147(X_2)$$

3) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม สามารถสรุปได้ดังนี้

การหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต์ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคามมาก เพราะว่าการหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต์มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์ในการได้พบปะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหา รวมถึงการพิจารณาในเรื่องต่างๆ อันจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และโดยเฉพาะการประชุมนั้นจะต้องเป็นไปในทางสร้างสรรค์ไม่นำมาซึ่งมาเบื้อหน่ายหรือร้ายฉาน เป็นประโยชน์สร้างความเข้าใจที่ดีต่อกัน และหาแนวทางแก้ไขปัญหาทางการเมืองร่วมกัน การประชุมกันบ่อย ๆ คุยกันบ่อย ๆ นั้น เป็นการระดมมันสมองรวมความสามารถที่ทุกคนมี แล้วนำมาแก้ไขปัญหามทางการเมือง ดังนั้น เพื่อให้การประชุมมีประสิทธิภาพควรจะดำเนินการดังนี้ 1) ตั้งคำถามว่าเราประชุมเพื่ออะไร 2) ใครต้องเข้าประชุมนี้บ้าง 3) ใช้เทคโนโลยีให้เป็นประโยชน์ 4) ให้ทุกคนทำการบ้านก่อนการประชุม 5) อย่ามองข้ามคนที่พูดไม่เก่ง 6) จัดตารางเวลาล่วงหน้าและเลือกช่วงเวลาที่เหมาะสม 7) บอกวาระการประชุมล่วงหน้าให้ชัดเจน 8) อย่าประชุมนานจนเกินไป 10) นำขนมติดตัวไป

ด้วย 11) ละลายพฤติกรรมก่อนเริ่มการประชุม 12) เปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วม และสร้างพื้นที่ปลอดภัย 13) จัดการประชุมแบบตัวต่อตัวเมื่อจำเป็น 14) จบก่อนเวลา 5 นาที และ 15) ส่งสรุปการประชุม ถ้าไม่มีการหมั่นประชุมกันเนื่องนิสัย จะทำให้เกิดปัญหาตามมาหลายประการ เหมือนสภาพผู้แทนราษฎรซึ่งเป็นตัวแทนอำนาจของประชาชน บรรดาผู้แทนทั้งหลายเข้าประชุมก็ไม่พร้อมเพรียง ไม่สม่ำเสมอ เวลาประชุมก็ทะเลาะเบาะแว้งกันส่งผลมาสู่ประชาชนที่ถือข้างผู้แทนตนก็ทะเลาะเบาะแว้งกันไปด้วย

2. ความพร้อมเพรียงกันประชุมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม เพราะว่าการที่ผู้เข้าร่วมประชุมจะต้องเข้าประชุมตรงเวลา อยู่ร่วมประชุมจนครบกำหนดเวลา ร่วมรับผิดชอบในหน้าที่ในการประชุมร่วมกัน ไม่หนีหายเอาความสบายใส่ตน พร้อมเพรียงกันลุกขึ้นป้องกันบ้านเมือง ชุมชน พร้อมเพรียงกันทำกิจทั้งหลาย จะทำให้การประชุมมีประสิทธิภาพมาก ความพร้อมเพรียงของหมู่คณะทำให้เกิดสุขในทางปฏิบัติ สามัคคีธรรม ประกอบด้วย 1) ความสามัคคีทางกาย คือ การทำงานร่วมกันด้วยความเสียสละ 2) ความสามัคคีทางใจ คือ มีความพร้อมใจกันที่จะทำกิจทุกอย่าง และ 3) ความสามัคคีทางความคิด คือ การช่วยกันคิดสร้างสรรค์ความเจริญให้เกิดแก่ส่วนรวม ไม่คิดเพื่อประโยชน์ส่วนตัว ดังนั้น ความสามัคคี เป็นพร้อมเพรียงกัน ทางกาย วาจา ใจ ของคนในหมู่คณะ เมื่อทำอะไรก็ทำร่วมกันการร่วมกันนั้นจะทำพร้อมกันหรือแยกกัน จะทำเหมือนกันหรือต่างกันไม่สำคัญ สำคัญอยู่ที่ทำอย่างประสานสัมพันธ์กัน ไม่ขัดกัน ย่อมสำเร็จประโยชน์ได้ทั้งสิ้น

3. การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมืองส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคามมาก เพราะว่าการไม่บัญญัติสิ่งที่มีได้บัญญัติไว้ อันขัดต่อหลักการเดิม และการไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ตามหลักการเดิม การไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อระเบียบเดิมนั้น จะต้องมีการกำหนดไว้อย่างชัดเจนให้ทุกคนปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารหรือผู้ที่มีอำนาจจะต้องไม่ทำการยกเลิกหรือตั้งบัญญัติอื่นให้ขัดต่อของเดิม แต่หากการตั้งกฎใหม่ขึ้นมาแล้วเอื้อต่อของเดิมก็สามารถกระทำได้ โดยในชุมชนหรือในองค์กรต้องร่วมกันทำให้เกิดความพร้อมเพรียงของหมู่คณะ การเคลื่อนไหวคนเดียว ย่อมเกิดผลได้ยากแต่หากร่วมมือกันเป็นคนหมู่มากย่อมมีผลต่อการพิจารณา เพราะถ้าการบัญญัติและแก้ไขกฎหมาย

โดยเฉพาะรัฐธรรมนูญไว้หลักการ มีแต่จะทำตามความต้องการเพื่อสนองประโยชน์ของฝ่ายตน การบังคับใช้กฎหมายก็ไม่ใช่เป็นธรรม เรียกกันว่า 2 มาตรฐานซึ่งเป็นเช่นนี้มาเนิ่นนานแล้วสะสมจนกลายเป็นปัญหาใหญ่ ยิ่งเหิงจนเกินจะเยียวยา

4. การเคารพประธานและความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุมส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม เพราะการให้ความเคารพต่อผู้ใหญ่ผู้นำในชุมชน ผู้บังคับบัญชา ท่านเหล่าใดเป็นผู้ใหญ่ หรือผู้บังคับบัญชา ผู้นำในองค์กร หรือชุมชน พึงให้ความเคารพนับถือท่านเหล่านั้น เห็นถ้อยคำของท่านว่าเป็นสิ่งอันควรรับฟัง บุคลากรทุกคนทุกฝ่ายจะต้องรู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มศักยภาพ หากพบปัญหาใดๆ ก็ยังมีบุคคลอื่นๆ ภายในองค์กรที่มีความรู้ความสามารถความถนัดที่แตกต่างกันไป การวางตนให้เหมาะสมตามบทบาทหน้าที่ของตนเองย่อมทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อกัน การเคารพหรือยอมรับนับถือซึ่งกันและกันย่อมทำให้เกิดความร่วมมือในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคามที่มีประสิทธิภาพ ถ้าเราให้การเคารพและเชื่อฟังผู้นำ หมู่คณะสังคมก็จะไม่วุ่นวาย เช่น ถ้าลูกเชื่อฟังพ่อแม่ก็จะเป็นคนดีได้ ไม่เกะกะเกร่อความเดือดร้อนให้กับครอบครัวและสังคม ที่สำคัญจุดตั้งต้นของการนำทีม อยู่ที่ผู้ใหญ่ในองค์กร ว่ามีคุณธรรม คู่ควรแก่การเคารพนับถือกราบไหว้ได้หรือไม่ นำฟังและทำตามแค่ไหน บางองค์กร ผู้ใหญ่ทำตัวไม่น่าเคารพนับถือ ไม่น่ากราบไหว้ มีนิสัยเจ้าชู้ ชอบเล่นการพนัน คดโกง เห็นแก่ตัว ขาดศีลธรรม ไร้จริยธรรม ก็ยากที่จะสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีมที่ดีได้

5. การให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม เพราะการให้เกียรติและคุ้มครองสตรีและกุมารทั้งหลาย ให้อยู่ดี มีให้ลูกส่งเกินข่มเหงรังแกหรือถูกฉุดคร่าขึ้นใจสตรีถือว่าเป็นเพศแม่เป็นเพศที่อ่อนแอ บุรุษควรให้เกียรติ ให้การยกย่อง ปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหงรังแก ถ้าสังคมใด ๆ ผู้หญิงถูกฉุดคร่าข่มขืนมาก ๆ ความเสื่อมย่อมน่าจะเกิดกับสังคมนั้น การทำร้าย การทำผิดในลูกเมียผู้อื่น การกดขี่ทางเพศ การทำลามกอนาจารย่อมนำมาซึ่งความเสื่อมใน

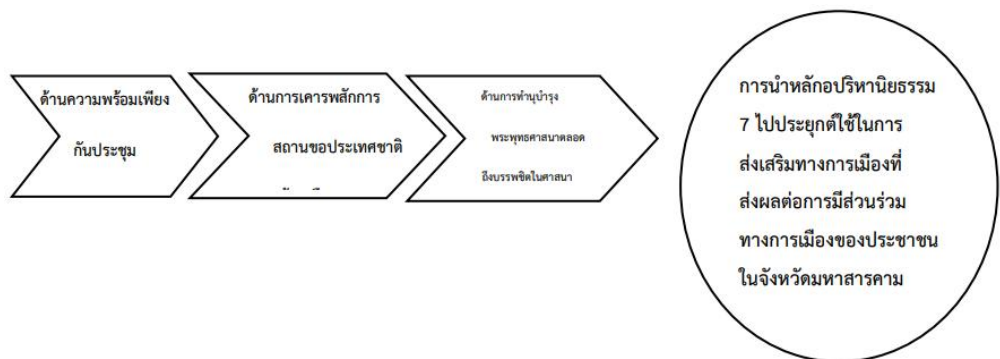
องค์กร เพราะทำให้เกิดความหวาดระแวง และขาดความปลอดภัยในคุ้มครอง และในที่นี้ยังรวมไปถึงการไม่รับฟังความเห็นของเพศหญิงด้วย

6. การเคารพสิทธิการสถานของประเทศชาติบ้านเมือง ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม เพราะว่าการให้ความเคารพต่อสถานที่ต่างๆ ที่เป็นสาธารณประโยชน์ ทั้งในชุมชนและในสถานที่ต่าง ๆ กล่าวคือ การให้ความเคารพต่อสถานที่ต่าง ๆ เหตุเพราะในสังคมหนึ่ง ๆ หรือชุมชนหนึ่ง ๆ ให้การทํานุบำรุงให้ความคุ้มครองสาธารณะสถาน สาธารณะประโยชน์ ที่มีในชุมชน ให้สามารถเป็นประโยชน์ต่อทุกคนในส่วนรวมในชุมชน โดยถือว่าสถานที่ต่าง ๆ เหล่านั้นเป็นของทุกคนในชุมชนต้องให้ความสำคัญให้การดูแลเอาใจใส่ทํานุบำรุง รักษาสิ่งนั้นให้คงอยู่ต่อไปได้อีกหลายอายุคน ถ้าประเทศเรามีพระสุรูป พระเจดีย์ ปุชนียสถานและปุชนียวัตถุ ตลอดถึงอนุสาวรีย์ และรูปเคารพต่าง ๆ ที่เป็นศูนย์รวมใจของหมู่ชน เราให้ทำตึ้นนั้นถูกทอดทิ้งละเลยการดูแลเอาใจใส่ และถูกบั่นทอนผลประโยชน์ที่เคยอุปถัมภ์บำรุงพระเจดีย์ หรือปุชนียสถานเหล่านั้นให้ลดน้อยถอยลงจนไม่พอต่อการบูรณะปฏิสังขรณ์ และต่างละเลยพิธีเคารพบูชาอันพึงทำต่ออนุสรณ์สถานเหล่านั้นตามประเพณีที่ดีงาม”

7. การทํานุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม เพราะว่าการจัดให้ความอารักขา คุ้มครองป้องกัน ให้การปฏิสังขรณ์ ต่ออาคันตุกะผู้มาเยือนหรือผู้ให้ความรู้แก่บุคคลในชุมชน การปฏิสังขรณ์หรือการต้อนรับขับสู้ การเอาใจใส่ต่อแขกหรือญาติมิตรผู้มาเยือนในองค์กรแต่ละแห่งในบ้านเมืองในชาติ แต่ละชาติย่อมมีคตินิ คณอาวุโส คนสำคัญ ซึ่งเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญยิ่งต่อองค์กรนั้น ๆ บุคคลเหล่านี้ ถือเป็นหลักขององค์กร ซึ่งเป็นขุมความคิด ขุมประสบการณ์เป็นสิ่งอันทรงคุณค่าขององค์กร ซึ่งถือเป็นธรรมเนียมปฏิบัติที่ก่อให้เกิดรากฐานอันมั่นคงของชุมชน ขององค์กร หรือแก่ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เป็นปราชญ์ ให้ได้รับการดูแลป้องกันคุ้มครองบุคคลเหล่านั้นให้เป็นผู้ส่งต่อแนวคิด ปรัชญา หรือการดำเนินชีวิตต่อคนรุ่นหลังให้มีความรู้ความสามารถในศาสตร์ต่าง ๆ เหล่านั้นสืบต่อไป”

องค์ความรู้ใหม่

ผลการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม พบว่าตัวแปร จำนวน 3 ด้าน ด้านความพร้อมเพียงกันประชุม ด้านการเคารพหลักการสถานของประเทศชาติบ้านเมือง ด้านการทํานุบํารุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา การนำหลักอปริหานิยธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้น ให้ทุกคนที่มีหน้าที่ได้เข้าร่วมประชุมหารือกัน เพื่อความเจริญก้าวหน้าของกิจการงานต่างๆ พร้อมรับฟังความคิดเห็นคำแนะนำของผู้ใหญ่ที่มีประสบการณ์ ให้ความเคารพนับถือ ทำกิจที่ได้รับมอบหมายตามที่ประชุมอย่างพร้อมเพียงกัน อปริหานิยธรรม เป็นธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อมเกิดความเจริญทั้งส่วนตนและส่วนรวม นำความสุขความเจริญมาสู่หมู่คณะฝ่ายเดียว เป็นหลักธรรมที่เน้นความรับผิดชอบต่อส่วนรวมก่อเกิดเป็นความสามัคคีของหมู่คณะ และการเคารพนับถือซึ่งกันและกัน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม มีการอภิปรายผล ดังนี้

1. การนำหลักอปริหานิยธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคามโดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทั้ง 7 ด้าน ด้านการทํานุบํารุง

พระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ด้านการเคารพสักการสถานของประเทศชาติบ้านเมืองด้านการให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ ด้านการร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ด้านความพร้อมเพียงกันประชุมด้านการเคารพประธานและความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุม และด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม) (2564) การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามหลักอุปทานิยธรรม 7 ได้แก่ 1. การหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2. ความพร้อมเพียงกันประชุม 3. การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ไม่บัญญัติสิ่ง ที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4. การเคารพประธานและความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุม 5. การให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ ตลอดถึงการคุ้มครองผู้อ่อนแอ 6. การเคารพสักการสถานของประเทศชาติบ้านเมือง 7. การทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา มีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการให้เกียรติ สตรียอมรับความเท่าเทียมสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษ และต่ำที่สุด คือ ด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์

2. การประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบบประยุกต์ระหว่างพุทธจักรและอาณาจักรให้มีความสอดคล้องกันอย่างลงตัว

ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม การประชุมบ่อยครั้งเป็นปัญหาการทำงาน

2.1 ด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ข้อ ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาทางการเมือง ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็น

ทางการเมือง และ ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อการติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชานันท์ สาทา (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาจารย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ คือ ด้านการประชุมรับฟัง ความคิดเห็น รองลงมา คือ ด้านการปรึกษาหารือ ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านการร่วมในการตัดสินใจ ส่วนอีกหนึ่งด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการใช้กลไกทางกฎหมายตามลำดับ กับรูปแบบการมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ ได้แก่ การรับฟัง การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการติดตามประเมินผลด้วย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อการติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม คิดว่าการมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมือง ตัดสินใจเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาทางการเมือง และความคิดเห็นทางการเมือง มีความสำคัญกว่า การประชุมเพื่อการติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมือง

2.2 ด้านการพร้อมเพรียงกันประชุม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ข้อ การประชุมเพื่อการติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองในชุมชนของท่านมีความพร้อมเพรียงกัน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา การประชุมเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาทางการเมืองในชุมชนของท่านมีความพร้อมเพรียงกัน การประชุมเพื่อติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองในชุมชนของท่านมีความพร้อมเพรียงกัน และการประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในชุมชนของท่านมีความพร้อมเพรียงกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มานพ ช้อนพัน (2550) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกทั้งหมดมีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมหมู่บ้านเพื่อกำหนดปัญหา การเป็นคณะกรรมการกำหนดกิจกรรม โครงการพัฒนาหมู่บ้าน และการกำหนดแผนงานโครงการ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในชุมชนของท่านมีความพร้อมเพรียงกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การประชุมที่ไม่มีความพร้อมเพรียงกันอาจเกิดจาก วัน เวลา หรืออาชีพของสมาชิกไม่เอื้อต่อการประชุม

2.3 ด้านการร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ข้อ ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง และ ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของ สุชนันท์ สาทา (2550) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาจารย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า พบว่า ลำดับตามค่าเฉลี่ยจากสูงไปต่ำ คือ ด้านการประชุมรับฟัง ความคิดเห็น รองลงมา คือ ด้านการปรึกษาหารือ ด้านการรับรู้ข่าวสาร และด้านการร่วมในการตัดสินใจ ส่วนอีกหนึ่งด้านอยู่ในระดับปานกลาง คือ ด้านการใช้กลไกทางกฎหมายตามลำดับ กับรูปแบบการมีส่วนร่วมในด้านอื่นๆ ได้แก่ การรับฟัง การแสดงความคิดเห็น การตัดสินใจ และการติดตามประเมินผลด้วย

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การแสดงความคิดเห็น กำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมืองเป็นเรื่องยุ่งยากเกินไปประชาชนจึงไม่ให้ความสนใจ

2.4 ด้านการเคารพประชาชนและความคิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุม โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ข้อ ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการแสดงความเคารพต่อประธานที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านเคารพการติดตามตรวจสอบการทำงานของประธานที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ท่านเคารพการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของประธานที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร และ ท่านเคารพการตัดสินใจทางการเมืองของประธานที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเอกกวิน ปิยวีโร (อะซิม)

(2564) การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามหลักอภิธานิธรรม 7 ได้แก่ 1. การหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ 2. ความพร้อมเพียงกันประชุม 3. การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ไม่บัญญัติสิ่ง ที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4. การเคารพประธานและความ คิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุม 5. การให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ ตลอดถึงการ คุ่มครองผู้อ่อนแอ 6. การเคารพสักการสถานของประเทศชาติ บ้านเมือง 7. การทำนุบำรุง พระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา มีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด รองลงมา คือ ด้านการให้เกียรติ สตรียอมรับความเท่าเทียมสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษ และต่ำที่สุด คือ ด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ การประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการส่งเสริมการมี ส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบบประยุกต์ระหว่างพุทธจักรและอาณาจักรให้มีความสอดคล้องกันอย่างลง ทั่ว

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านเคารพการตัดสินใจทางการเมืองของประธานที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การตัดสินใจทางการเมืองของประธานที่ประชุมสภาผู้แทนราษฎร อาจไม่ตรงใจของประชาชน

2.5 ด้านการให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ข้อ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการแก้ไขปัญหาเกี่ยวกับการให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษของรัฐบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษของรัฐบาล ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษของรัฐบาล และ ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษของรัฐบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประยงค์ พรหมมา (2557) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง “การบริหารงานตาม

หลัก อปทานิยธรรม ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น” ผลวิจัยพบว่า พนักงาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักอปทานิยธรรมใน ด้านการเคารพเชื่อฟังผู้บังคับบัญชา ด้านการให้เกียรติและคุ้มครองสิทธิสตรี ด้านการส่งเสริมและรักษาวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ด้านการอารักขาคุ้มครองปกป้องอันชอบ ด้านการพร้อมเพียงกันประชุม ด้านการประชุมกัน เนื่องนิตย, และ ด้านการไม่บัญญัติหรือไม่ล้มเลิก ข้อบัญญัติตามอำเภอใจ ตามลำดับ

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษของรัฐบาล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนให้ความสำคัญกับบุรุษมากกว่าสตรี ถือว่า ผู้ชายคือช้างเท้าหน้า

2.6 ด้านการเคารพสักการะสถานของประเทศชาติบ้านเมือง โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง ทั้ง 4 ข้อ ท่านแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้เคารพสักการะสถานของประเทศชาติบ้านเมืองของผู้นำทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการให้เคารพสักการะสถานของประเทศชาติบ้านเมืองของผู้นำทางการเมือง ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการให้เคารพสักการะสถานของประเทศชาติบ้านเมืองของผู้นำทางการเมือง และท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการให้เคารพสักการะสถานของประเทศชาติบ้านเมืองของผู้นำทางการเมือง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะชิม) (2564) การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช ตามหลักอปทานิยธรรม 7 ได้แก่ 1. การหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย 2. ความพร้อมเพียงกันประชุม 3. การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ไม่บัญญัติสิ่ง ที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4. การเคารพประธานและความ คิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุม 5. การให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ ตลอดถึงการ คุ้มครองผู้อ่อนแอ 6. การเคารพสักการสถานของประเทศชาติบ้านเมือง 7. การทำนุบำรุง พระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา เป็นรายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา มีระดับความคิดเห็นสูงที่สุด

รองลงมา คือ ด้านการให้เกียรติ สตรียอมรับความเท่าเทียมสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษ และต่ำที่สุด คือ ด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต์ การประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบบประยุกต์ระหว่างพุทธจักรและอาณาจักรให้มีความสอดคล้องกันอย่างลงตัว

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการให้เคารพสักการะสถานของประเทศชาติบ้านเมืองของผู้นำทางการเมือง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนคิดว่าเรื่องของพระให้พระจัดการเอง ถ้าประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมติดตามตรวจสอบจะเป็นบาป

2.7 ด้านการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมาก 2 ข้อและระดับปานกลาง ทั้ง 2 ข้อ ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนาของรัฐบาล มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเกี่ยวกับการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนาของรัฐบาล ท่านมีส่วนร่วมในการติดตามตรวจสอบการทำงานของนักการเมืองด้านการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนาของรัฐบาล และ ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทํานุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนาของรัฐบาล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะชิม) (2564) การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราชตามหลักอภิธานิธรรม 7 ได้แก่ 1. การหมั่นประชุมกันเนื่องนิยต์ 2. ความพร้อมเพียงกันประชุม 3. การร่วมกำหนดกฎเกณฑ์ทางการเมือง ไม่บัญญัติสิ่ง ที่มีได้บัญญัติไว้ (อันขัดต่อหลักการเดิม) ไม่ล้มล้างสิ่งที่บัญญัติไว้ 4. การเคารพประธานและความ คิดเห็นของสมาชิกในที่ประชุม 5. การให้เกียรติสตรียอมรับความเท่าเทียมสตรีและบุรุษ ตลอดถึงการ คํมครองผู้อ่อนแอ 6. การเคารพสักการะสถานของประเทศชาติบ้านเมือง 7. การทํานุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา โดยรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณา เป็น

รายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านทำนุบำรุงพระพุทธศาสนา ตลอดถึงบรรพชิตในศาสนา มีระดับความคิดเห็นสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการให้เกียรติ สตรียอมรับความเท่าเทียมสุภาพสตรีและสุภาพบุรุษ และต่ำที่สุด คือ ด้านการหมั่นประชุมกันเนื่องนิมิต การประยุกต์หลักธรรมทางพระพุทธศาสนากับการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการสะท้อนให้เห็นกระบวนการมีส่วนร่วมทางการเมือง แบบประยุกต์ระหว่างพุทธจักรและอาณาจักรให้มีความสอดคล้องกันอย่างลงตัว

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ท่านติดตามข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาตลอดถึงบรรพชิตในศาสนาของรัฐบาล ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ประชาชนไม่ให้ความสำคัญต่อข่าวสารของพระพุทธศาสนา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การนำหลักอปริหานิยธรรม 7 ไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดมหาสารคาม ยังมีบางข้อคำถามจากงานวิจัยมีค่าเฉลี่ยต่ำสุดควรได้รับการเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

- 1.1 รัฐบาลควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น
- 1.2 รัฐบาลควรสนับสนุนองค์กรประชาสังคมที่ทำงานเกี่ยวกับประชาธิปไตย
- 1.3 รัฐบาลควรพัฒนาหลักสูตรการศึกษาเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการ
- 1.4 รัฐบาลควรจัดกิจกรรมรณรงค์ให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

- 2.1 องค์กรประชาสังคมควรพัฒนาแนวทางส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมือง
- 2.2 องค์กรประชาสังคมควรเฝ้าระวังการเลือกตั้งและการใช้อำนาจของรัฐ
- 2.3 องค์กรประชาสังคมควรให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับหลักอปริหานิยธรรม 7
- 2.4 ประชาชนควรใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างสม่ำเสมอ
- 2.5 ประชาชนควรติดตามข่าวสารและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง

2.6 ประชาชนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างสร้างสรรค์

3. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักอภิธานิธรรม 7 กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบอื่น ๆ

3.2 ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในบริบทอื่น ๆ

3.3 ศึกษาแนวทางส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมไทยที่มีความหลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

ประยงค์ พรหมมา. (2557). การบริหารงานตามหลักอภิธานิธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต). (2554). พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร : สหธรรมิก.

พระมหาเอกกวิน ปิยวิโร (อะซิม). (2564). การนำหลักพุทธธรรมมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

มานพ ซ้อนฟัน. (2550). การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในการจัดทำแผนพัฒนาตำบลขององค์การบริหารส่วนตำบลน้ำบ่อหลวง อำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สุชานันท์ สาทา. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารงานของเทศบาลตำบลนาจารย์ : ศึกษาเฉพาะกรณีเทศบาลตำบลนาจารย์ อำเภอเมือง จังหวัดกาฬสินธุ์. ใน สารนิพนธ์ศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เสนอ อัสวมนตา. (2557). รูปแบบการบริหารจัดการตามหลักอภิธานิธรรมขององค์การบริหารส่วนจังหวัดนนทบุรี. ใน ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

แสงนภา ทองวิทยา. (2550). การมีส่วนร่วมของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนจังหวัดในการพัฒนาท้องถิ่น ศึกษากรณีจังหวัดนครปฐม. รายงานการวิจัย. ชลบุรี : มหาวิทยาลัยบูรพา.

Almond, Gabriel A. and Jr. B.G. Powell. (1976). Comparative politics : a developmental approach. Boston : Little, Brown.

Krejcie R.V., and D.W. Morgan. (1970). “Determining Sample Size for Research Activities”. Educational and Psychological Measurement. 30(3).

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศใน
ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ
4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT *

A STUDY OF LEARNING ACHIEVEMENT ON FOREIGN LANGUAGES IN
THAI OF MATTHAYOMSUEKSA 3 STUDEBTS USING 4MAT
TECHNIQUE WITH TGT TECHNIQUE

วรวิฐา เหมชาติวิรุฬห์¹ และ อ้อมธจิต แป้นศรี²

Warittha Hemachartwirun¹ and Omthajit Pansri²

¹⁻²สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹⁻²Thai language Major, Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

Corresponding author E-mail: Waritthahem33@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนโดย การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านวังเตย ตำบลลุดคู่ อำเภอกงหรา จังหวัดอุทัยธานี จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีการจับสลาก เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบไปด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4MATร่วมกับเทคนิค TGT แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศ

* Received 24 April 2024; Revised 30 April 2024; Accepted 25 June 2024

ในภาษาไทย และแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัยพบว่า 1) คะแนนการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) เปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กับคะแนนการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 3) ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT, เทคนิคTGT, ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย

Abstract

The purposes of this study were as follows 1) to compare the study of student's achievement pretest and posttest on foreign languages in Thai of Mathayomsuksa 3 students using 4MAT Technique with TGT Technique 2) to compare the study of students' achievement in foreign languages in Thai of Mathayomsuksa 3 students using 4MAT Technique with TGT Technique with 70 percent statistical significance 3) to study students' satisfaction of Mathayomsuksa 3 students with 4MAT Technique with TGT Technique. Examples used in the study include Mathayomsuksa 3 students in the academic year 2023, Ban Wang Toey School, Talukdu sub-district, Thap Tan district in Uthaitani, 20 students were selected simple random sampling from the lottery. The instrument were the learning management plan by using 4MAT Technique with TGT Technique, Learning achievement test in foreign words in Thai, and learning satisfaction survey. Data were statistically analyzed by t-test, mean, and standard deviation (SD).

The results of this research were 1) The post test score is higher than pretest score, the statistical significant at level .05 2) To compare with 70 percent statistical significance with posttest study score found that posttest

study score were higher than statistical significance at the level of .05 3) The satisfaction of students is the most satisfactory overall.

Keywords: 4MAT Learning, TGT Technique, Foreign Languages in Thai

บทนำ

ภาษาไทยมีการยืมคำจากภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนเป็นเวลานาน แม้ในหลักศิลาจารึกของพ่อขุนรามคำแหงเมื่อปี พ.ศ. 1826 ก็ยังปรากฏคำยืมมาจากภาษาบาลี สันสกฤต และเขมร เมื่อมีการติดต่อกับต่างชาติมาช้านานย่อมทำให้มีภาษาต่างประเทศเข้ามาปะปนอยู่ในภาษาไทยเป็นจำนวนมาก เช่น เขมร จีน อังกฤษ เป็นต้น การยืมเป็นลักษณะของทุกภาษา เพราะแต่ละชาติต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กันมาตั้งแต่อดีตกาล จนเกิดการนำคำหรือลักษณะทางภาษาของอีกภาษาเข้าไปใช้ในภาษาของตน (สุดธิดา พวงเพ็อง, 2561) ดังที่กระทรวงศึกษาธิการ (2553) เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนหลักภาษาจึงได้กำหนดเนื้อหาเรื่อง คำยืมภาษาต่างประเทศไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มาตรฐานและตัวชี้วัดในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สาระที่ 4 มาตรฐาน ท 4.1 ตัวชี้วัดที่ 1 จำแนกและใช้คำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย แม้จะมีการกำหนดให้นักเรียนได้เรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศที่ใช้ในภาษาไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 แต่จากผลการประเมินพบว่า คะแนนผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ของโรงเรียนบ้านวังเตย ปีการศึกษา 2565 สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 22.22 ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่หลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดค่าเป้าหมายไว้ร้อยละ 70 จากผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐานจะเห็นได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ขาดความเข้าใจใน เรื่องหลักภาษาไทย สอดคล้องกับ (สู่ขวัญ ตลับนาค, 2556) กล่าวว่า ปัญหาในการจัดการเรียนการสอนเนื้อหาหลักภาษาไทย ซึ่งมีเนื้อหาที่เข้าใจยาก การจัดกิจกรรมการสอนทำให้นักเรียนเบื่อ ไม่เข้าใจเนื้อหา

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนการสอนที่คำนึงถึงความแตกต่างของผู้เรียน พบว่าวิธีการจัดการเรียนการสอนรูปแบบหนึ่งที่น่าสนใจ คือ วิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ดังที่ (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2561) กล่าวว่า การสอนแบบ 4MAT เป็นการจัดกระบวนการเรียนการสอนที่คำนึงถึงแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน 4 แบบ กับการพัฒนาสมองซีกซ้ายและซีกขวาอย่าง

สมดุล นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน (Coperative Learning) เนื่องจากเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ร่วมกันเรียนรู้และปฏิบัติกิจกรรมให้บรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย มุ่งเน้นการทำงานร่วมกันและปฏิบัติงานช่วยเหลือกัน พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค (Team Games Tournament : TGT) มีความน่าสนใจและสามารถนำมาปรับใช้ในการสอนหลักภาษาไทยได้

ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงปัญหาการเรียนด้านหลักภาษาไทยดังที่กล่าวมาข้างต้น และต้องการแก้ไขปัญหาดังกล่าว จึงได้ดำเนินการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT เพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้โดยนำผลการเรียนไปแก้ปัญหาดทางหลักภาษาไทยได้ และเพื่อให้นักเรียนได้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทยสูงขึ้น สามารถพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียน ตลอดจนสอดคล้องกับการจัดการศึกษาในปัจจุบันเพื่อให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามที่หลักสูตรกำหนด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนโดย การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิคTGT สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตำบล ตลุกคู่อำเภอกาฬพัตน์ จังหวัดอุทัยธานี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 1 ประกอบไปด้วย 3 ห้องเรียน นักเรียนโรงเรียนบ้านสวนขวัญ จำนวน 30 คน นักเรียนโรงเรียนโป่งแก้ง จำนวน 20 คน และนักเรียนโรงเรียนบ้านวังเตย จำนวน 20 คน รวมนักเรียนในตำบลตลุกคู่อมีจำนวนนักเรียนทั้งหมด 70 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานีเขต 1, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านวังเตย อำเภอกาฬพัตน์ จังหวัดอุทัยธานี ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 20 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ด้วยวิธีการจับสลาก

2. เครื่องมือที่ใช้การวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT ผู้วิจัยได้ทำการศึกษามาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย รวมถึงศึกษาเอกสาร หนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT จากนั้นสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4MATร่วมกับเทคนิค TGT จำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 10 ชั่วโมง เพื่อนำมาแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านเพื่อตรวจสอบความเหมาะสม พบว่าผลรวมการพิจารณาความเหมาะสมระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = 0.20)

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการ

เรียนรู้ภาษาไทย ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และศึกษาการสร้างแบบทดสอบวิเคราะห์จุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อสร้างตารางวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย เป็นแบบปรนัย จำนวน 40 ข้อ จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.60 – 1.00 จำนวน 40 ข้อ ค่าความยากง่าย (P) 0.31 – 0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r) 0.25 – 0.88 และคัดเลือกแบบทดสอบ 30 ข้อและค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่าเท่ากับ 0.77 นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 20 คน

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ จำนวน 15 ข้อ โดยแบ่งเป็น 3 ด้านได้แก่ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านบรรยากาศในการจัดการเรียนรู้ 3) ประโยชน์ที่ได้รับ จากนั้นเสนอแบบประเมินความพึงพอใจต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำแบบประเมินความพึงพอใจเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 - 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

3.1 ก่อนการทดลอง ผู้วิจัยได้ทดสอบก่อนเรียนโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลาในการทำข้อสอบ 1 ชั่วโมง แล้วตรวจให้คะแนน

3.2 จัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 5 แผน แผนละ 2 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง ทั้งนี้ไม่รวมการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 2 ชั่วโมง

3.3 หลังทดลอง ผู้วิจัยดำเนินการทดสอบหลังเรียน โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกับก่อนเรียนแต่นำมาสลับข้อและตัวเลือก ใช้เวลาในการทำข้อสอบ 1 ชั่วโมง

3.4 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT

3.5 ให้นักเรียนทำแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

4.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT ระหว่างหลังเรียนกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม โดยใช้ t – test one samples

4.3 ศึกษาความพึงพอใจการจัดการเรียนรู้เรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT โดยใช้ค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT ปรากฏผลดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D	t	Sig.
ก่อนเรียน	20	30	10.45	1.36	14.30	3.25	19.70*	0.000
หลังเรียน	20	30	24.75	3.02				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 1 พบว่า การทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 10.45 คะแนน และ 24.75 คะแนนตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	คะแนนเกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{x}$	<i>S.D.</i>	% of Mean	t	Sig.
หลังเรียน	20	30	21	24.75	3.02	82.50	5.545*	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 เทียบเท่ากับ 21 คะแนน ผลการทดสอบ พบว่า คะแนนการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 24.75 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.50 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนการทดสอบของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.70	0.60	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้	4.50	0.91	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.69	0.63	มากที่สุด
รวม	4.63	0.71	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่าความพึงพอใจของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.60) รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = 0.63) และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.50$, S.D. = 0.91) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมุติฐานของงานวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT เป็นการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งให้ผู้เรียนได้พัฒนาสมองซีกซ้ายและสมองซีกขวาอย่างสมดุลและร่วมมือกันทำกิจกรรมการเรียนรู้ภายในกลุ่มโดยใช้เทคนิค TGT เข้ามาช่วยด้วย ทำให้นักเรียนมีความสนใจกระตือรือร้นที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งการจัดกิจกรรมเกมเป็นสิ่งที่นักเรียนมีความสนใจมากเป็นพิเศษจึงทำให้มีแรงจูงใจที่จะร่วมกิจกรรมและทำกิจกรรมอย่างตั้งใจ ผู้วิจัยออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อตอบสนองผู้เรียนในขั้นที่ 1 คือ สร้างประสบการณ์ โดยผู้วิจัยจะกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนขั้นที่ 2 วิเคราะห์ประสบการณ์ การจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนระดมความคิด ขั้นที่ 3 ขั้นปรับ

ประสบการณ์ไปสู่ความคิดรวบยอด ให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้จากที่ครูมาเขียนหรือแสดงความรู้สึกของตนเอง ในขั้นที่ 4 ขั้นพัฒนาความคิดรวบยอด ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน จากนั้นนำเทคนิค TGT มาร่วมจัดกิจกรรมในขั้นที่ 5 ลงมือปฏิบัติจากความคิดรวบยอด เป็นการให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะในการลงมือปฏิบัติ ซึ่งกิจกรรมที่ใช้คือการแข่งขันเกมต่าง ๆ ส่วนขั้นที่ 6 การสร้างสรรค์ชิ้นงานของตนเอง สร้างสรรค์ชิ้นงานตามจินตนาการของตนเอง เช่น สมุดเล่มเล็กแผนภาพ ขั้นที่ 7 ขั้นการวิเคราะห์คุณค่าและการนำไปประยุกต์ใช้ และขั้นสุดท้าย ขั้นที่ 8 แลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้กับผู้อื่น โดยผู้วิจัยได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนสูงขึ้น เพราะนักเรียนสนุกสนาน มีความสุขในการเรียนจึงมีความรู้สึกที่ดีและอยากจะเรียนวิชาภาษาไทยมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุชวัญ ตลับนาค, 2556) ที่พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบ 4MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT โดยภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พิกุล ทองภู, 2565) ที่พบว่า 1) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเท่ากับ 85.67/81.42 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ 3) ความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี - สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 อยู่ในระดับมากที่สุด

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 24.75 คิดเป็นร้อยละ 82.50 และเมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า คะแนนการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดรูปแบบ ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT และเทคนิค TGT เพื่อนำมาจัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และนำไปจัดการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ตามขั้นตอนของการจัดการ

เรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT ทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พนิดา นิรมาน, 2561) ที่พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือด้วยเทคนิค TGT สูงกว่ากลุ่มที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ.05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT หลังเรียนสูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่องคำยืม ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการสอนด้วยวิธีการ สอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และยัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณิชากัทร ไสสุชล, 2561) ที่พบว่า 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาไทย เรื่อง คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT สูง กว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ภาษาไทยเรื่อง คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้ แบบ 4MAT หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ 3) ผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนภาษาไทย เรื่อง คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยที่ได้รับการสอนแบบปกติ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

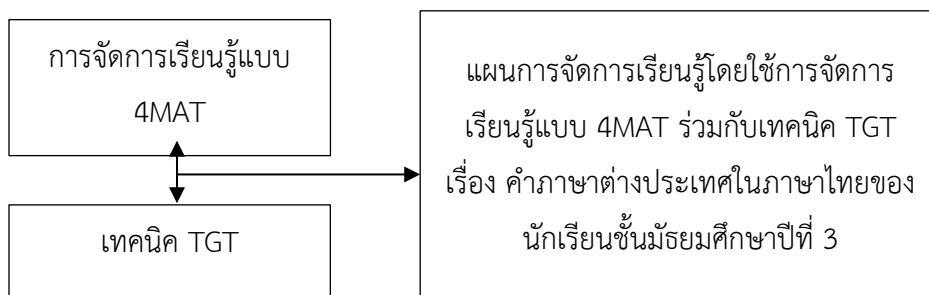
3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการ เรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อ พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดคือ ด้านการจัดการ เรียนรู้ รองลงมา คือ ด้านประโยชน์ที่ได้รับ และ ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้ เป็นเพราะว่าผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศใน ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น กิจกรรมการเรียนรู้มีความแปลกใหม่ น่าสนใจ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน และบรรยากาศที่ดีในการเรียนรู้ คือ ห้องเรียนมีความพร้อมและเอื้อต่อการเรียนรู้ โดยมีครูคอยให้คำปรึกษาและกระตุ้นให้นักเรียน มีความกระตือรือร้น ครูสร้างแรงจูงใจให้กับนักเรียน โดยการให้คำชื่นชม หรือเพื่อน ๆ ร่วมชั้น เรียนปรบมือ เมื่อนักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม แสดงความคิดเห็น หรือออกมานำเสนอ งานหน้าชั้นเรียน ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจและมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และนักเรียน

ยังสามารถนำความรู้ ข้อคิดที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน และการเรียนรู้ในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พิศิพพงษ์ นาคภู, 2564) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้านร่วมกับแอปพลิเคชันสำหรับเรียนรู้ผ่านวีดิทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์ (Edpuzzle) เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย คะแนนการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 40 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.95 และ 24.45 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนทดสอบหลังเรียนมีคะแนนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย โดยค้นคว้าจากหนังสือ เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำภาษาต่างประเทศ ในภาษาไทย โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของสมองซีกซ้ายและซีกขวาไปพร้อมกันอย่างสมดุล ส่วนเทคนิค TGT เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ให้ผู้เรียนร่วมมือกันภายในกลุ่ม โดยใช้กิจกรรมเกมการแข่งขันและการเรียนเป็นรายบุคคลควบคู่กันไปที่ จึงนับว่าเป็นเทคนิคที่น่าสนใจและนำไปใช้ได้กับหลากหลายวิชา

จากทฤษฎีและแนวคิดข้างต้น ผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT พัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียน ตามแผนภาพดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทย โดยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถพัฒนาและส่งเสริมศักยภาพของสมองซีกซ้ายและซีกขวาไปพร้อมกันอย่างสมดุล สอดคล้องกับบริบทและความสนใจของผู้เรียน มีจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการที่เป็นระบบขั้นตอน อีกทั้งมีเทคนิค TGT เป็นกิจกรรมที่หลากหลายทำให้รู้สึกไม่เบื่อหน่าย สนุกสนาน ส่งผลให้ผู้เรียนสนใจเรียนและเข้าใจในสาระบทเรียนมากยิ่งขึ้นมีความสามารถในการหลักภาษาไทย ย่อมทำให้เกิดความพึงพอใจในการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย

1.1 ครูผู้สอนควรศึกษาข้อมูลโดยละเอียด ควรชี้แจงให้นักเรียนเข้าใจถึงการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT ก่อนการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการเรียน

1.2 ครูผู้สอนควรจัดห้องเรียนให้เหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ตามกลุ่มของนักเรียน รวมถึงใบความรู้ ใบงาน คำถาม ตลอดจน สื่อการเรียนรู้ให้ครบถ้วนก่อนการจัดการเรียนรู้

1.3 ครูผู้สอนต้องบริหารจัดการเวลาในการดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่วางแผนไว้ให้เสร็จสิ้นภายในคาบเรียน เพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องครบทุกขั้น

1.4 ในการทำกิจกรรมกลุ่ม ครูผู้สอนควรชี้แนะให้นักเรียนทราบถึงบทบาทหน้าที่ของตนเอง ให้ความร่วมมือช่วยเหลือกลุ่มด้วยความจริงใจ และครูต้องเดินดูนักเรียน แต่ละกลุ่มอย่างสม่ำเสมอและทั่วถึง

1.5 ครูผู้สอนควรสร้างเกมให้เหมาะสมกับผู้เรียนเพื่อสะดวกให้นักเรียนได้ทำกิจกรรมได้เร็วขึ้น และควรสร้างกิจกรรมที่เป็นเรื่องในปัจจุบันและใกล้ตัว

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบไปด้วย

2.1 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT เพื่อพัฒนาความสามารถหรือทักษะด้านอื่น ๆ ในรายวิชาภาษาไทย เช่น การอ่าน การเขียน เป็นต้น

2.2 ควรมีการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค หรือวิธีสอนอื่น ๆ เช่น การสอนแบบโมเดลชิปปา การสอนแบบกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ KWL SQ4R เป็นต้น เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของผู้เรียนให้เพิ่มขึ้น

2.3 ควรมีการวิจัยเพื่อศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบ 4MAT ร่วมกับเทคนิค TGT เพื่อทำวิจัยในระดับชั้นอื่นๆ ต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

(พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

กลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนบ้านวังเตย. (2565). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR). (พิมพ์ครั้งที่ 1). อุทัยธานี : โรงเรียนบ้านวังเตย.

ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). 80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นนักเรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: พิบาลานซ์ดีไซด์แอนปรินตติ้ง.

ณิชากัทร ไสสุชล. (2561). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสตรีศรีสุริโยทัยที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบ 4 MAT กับการสอนแบบปกติ. สาขาการสอนภาษาไทยคณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหงแห่งประเทศไทย.

ทักษพร แจ่มศรี. (2564).การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทยเรื่องชนิดของคำ ตามรูปแบบการสอนแบบสร้างองค์ความรู้ร่วมกับบทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ (E-Book) สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ใน การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.

พนิดา นิรมาณ. (2561). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง คำยืมภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสตรีวิทยา 2 ในพระราชูปถัมภ์ฯ ระหว่างวิธีสอนแบบร่วมมือด้วยเทคนิค TGT และวิธีสอนแบบปกติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

- พิกุล ทองภู. (2565). พัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบออนไลน์ด้วยแบบฝึกทักษะร่วมกับเทคนิค TGT เรื่อง คำยืมภาษาบาลี-สันสกฤตในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วารสารวิชาการและวิจัย มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, 12(2), 313-314.
- พิศิษพงษ์ นาคภู. (2564). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบห้องเรียนกลับด้าน ร่วมกับแอปพลิเคชันสำหรับเรียนรู้ผ่านวิธีทัศน์แบบมีปฏิสัมพันธ์ (Edpuzzle). ใน การค้นคว้าอิสระ การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุดธิดา พ่วงเฟื่อง. (2561). ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). โฟกัส ปรีนติ้ง จำกัด.
- สู่ขวัญ ตลับนาค. (2556). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องคำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่จัดการเรียนรู้แบบ 4MAT. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้
แบบร่วมมือ TAI เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6*
LEARNING MANAGMENT BY INFOGRAPHIC WITH TAI TECHNIQUES
CO-OPERATIONGROUP LEARNING ACTIVITIES OF FOREIGN
LANGUAGES IN THAI LANGUAGE FOR GRADE 6 STUDENTS

เสาวณีย์ เสาร์แดน¹ และ อ้อมธจิต แป้นศรี²

Saowanee Saodan¹ and Omthajit Pansri²

¹⁻²สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

¹⁻²Thai language Major, Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

Corresponding Author's Email: saowanee65@nu.at.ch

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ 1) สร้างและหาประสิทธิภาพสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือ TAI ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 และ 3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 6 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านดอนชัย (ประชาอุทิศ) ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 10 คน ได้มา โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยประกอบด้วยสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียน และแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูล ทางสถิติโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การหาประสิทธิภาพ (E1/E2) และ t-test dependent

* Received 23 April 2024; Revised 1 May 2024; Accepted 26 June 2024

ผลการวิจัยพบว่า 1) สื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีค่าประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 83.60/83.50 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80 2) การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.70 คะแนน และหลังเรียน 16.70 คะแนน คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (= 4.81, S.D. = 0.30)

คำสำคัญ: สื่ออินโฟกราฟิก, การเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI, ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย, ประถมศึกษา

Abstract

The aims of this research are 1) to create and find out the effectiveness of infographic media on foreign languages in Thai using cooperative learning using TAI techniques for Grade 6 students according to the standard criteria 80/80 2) to compare academic achievement before and after studying using TAI cooperative learning management together with infographic media on the topic of foreign languages in Thai of students in Grade 6 3) to study student satisfaction with TAI cooperative learning management in conjunction with infographic media on foreign languages in Thai of Grade 6 students. The sample group used in the study was Grade 6 students, academic year 2023, Ban Don Chai (Pracha Uthit) School, Sa lab Subdistrict, Song District, Phrae Province, totaling 10 people, using Purposive Sampling method. The research tools are as follows; infographics on foreign languages in Thai, teaching plan, pre-test and post-test achievement and learning management satisfaction questionnaire. Statistical data were analyzed using percentage, mean, efficiency (E1/E2) and t-test dependent static.

The results of the research found that 1) Infographic media on foreign languages in Thai for Grade 6 students, it appeared that the E1/E2 performance values were 83.60/83.50, higher than the specified standard of 80/80. 2) Comparing academic achievement, it was found that before studying, the average score was 9.70 points and after studying 16.70 points The students' post-test scores were significantly higher than before studying difference with statistical significance at the level of .05 3) Student satisfaction towards cooperative learning management TAI with infographic media on foreign languages in Thai of Grade 6 students, it was found that overall, the students were at the highest level of satisfaction.

Keywords: Infographic media, TAI cooperative learning, foreign language in Thai, Elementary Education

บทนำ

การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทยในสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย มีความสำคัญอย่างยิ่งเนื่องจากหลักภาษาเป็นส่วนที่สำคัญในการใช้ภาษาไทย หากนักเรียนไม่คล่องด้านหลักการใช้ภาษาไทยจะส่งผลให้นักเรียนเกิดความบกพร่องด้านการใช้ภาษา และส่งผลให้โครงสร้างทางภาษาเกิดการเปลี่ยนแปลง โดยธรรมชาติของภาษานั้น มนุษย์ใช้เป็นเครื่องมือในการติดต่อ สื่อสาร ย่อมมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และหยิบยืมภาษาเป็นเรื่องธรรมชาติโดยมีสาเหตุมาจากศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี เทคโนโลยี และอื่น ๆ ดังที่ วินิตา สร้อยเพชรประภา (2557) กล่าวสรุปว่า นักเรียนมีปัญหาด้านการเรียนภาษาต่างประเทศในภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเรื่องภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร และภาษาจีน ทำให้นักเรียนใช้คำผิดความหมาย นักเรียนมักใช้คำภาษาไทยสลับกับภาษาอังกฤษ โดยไม่รู้ คำเดิมที่มีใช้ในภาษาไทย และไม่สามารถแยกคำภาษาต่างประเทศอื่น ๆ ได้ นักเรียนนำคำภาษาต่างประเทศมาจำแนกได้ ค่อนข้างน้อย บางคนไม่สามารถบอกได้ว่าคำแต่ละภาษาเป็นอย่างไรเรื่อง คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ ที่มีความยากสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เนื่องจากไทยมีการรับคำยืมเข้าใช้หลากหลายภาษา และแต่ละภาษามีหลักการสังเกตคำที่ยาก โดยในสภานี้จะมุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถบอก

คำภาษาต่างประเทศในภาษาไทยที่ใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน การยืมคำที่มาจากภาษาต่างประเทศในภาษาไทยทำให้ภาษาไทยมีคำศัพท์ใช้มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงภาษาไทยความความเปิดกว้างทางภาษา และความยืดหยุ่นของภาษา สามารถนำคำที่มาจากต่างประเทศเข้ามาใช้ได้โดยไม่ต้องสร้างสรรค์คำใหม่เพิ่ม โดยได้รับอิทธิพลจากการทูต การค้าขาย การสื่อสารระหว่างประเทศ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทางด้านวิทยาการต่าง ๆ รวมถึงอิทธิพลทางด้านศาสนา ภาษาที่ประเทศไทยนำเข้ามามีหลากหลายภาษา เช่น ภาษาบาลี ภาษาสันสกฤต ภาษาเขมร ภาษาจีน คำชวา คำมลายู คำภาษาอังกฤษ คำฝรั่งเศส คำโปตุเกส คำภาษาอาหรับ เป็นต้น โดยการยืมคำที่มาจากภาษาต่างประเทศนั้นมีความเกี่ยวข้องกับการรับวัฒนธรรมเข้ามาด้วย

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกถือเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การสรุปความผ่านรูปแบบแผนผังที่สวยงามเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนด้านเนื้อหาสาระที่มีหลักการจำยากในระยะเวลาอันสั้น ซึ่งสอดคล้องกับปัญหาการเรียนภาษาต่างประเทศในภาษาไทยมีมีหลักการจำหลักเกณฑ์ในแต่ละภาษา ดังที่ อัญชริกา จันจุฬา, สกล สมจิตต์ และ สุภาพร จันทรศิริ (2563) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยสื่ออินโฟกราฟิก เพื่อสร้างการรับรู้และจดจำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดยะลา พบว่า สื่ออินโฟกราฟิก ที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพ 82.88/83.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ แสดงว่าสื่ออินโฟกราฟิก มีกระบวนการพัฒนาศักยภาพในการเรียนรู้ วิชาภาษาอังกฤษ เรื่อง Health and Welfare สูงขึ้น นักเรียนเกิดทักษะจากกิจกรรมการเรียนการสอน และทำแบบฝึกหัดระหว่างเรียน ได้เฉลี่ยร้อยละ 82.88 และนักเรียนสามารถทำแบบทดสอบหลังเรียน ได้เฉลี่ยร้อยละ 83.22 แสดงให้เห็นว่า สื่ออินโฟกราฟิก ที่สร้างขึ้น มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยสื่ออินโฟกราฟิก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึง สื่ออินโฟกราฟิกมีส่วนในการสร้างความเข้าใจให้กับผู้เรียนภายในระยะเวลาอันสั้น ด้วยสีสันที่สวยงาม น่าอ่าน และผู้เรียนรู้สึกไม่เบื่อหน่ายในการศึกษาเรียนรู้ โดยผู้วิจัยยังได้นำสื่ออินโฟกราฟิก ไปทดลองใช้ก่อน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง จึงทำให้สื่ออินโฟกราฟิก มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองกับผู้เรียนที่มีความสามารถในการเรียนรู้แตกต่างกัน ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และทบทวนเนื้อหาได้ตามความต้องการ ผู้เรียนรู้สึกพึงพอใจและไม่เกิดความกังวลในระหว่างเรียน จึงส่งผลให้ผู้เรียนมีประสิทธิภาพในการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาวิชาภาษาไทย เรื่อง คำที่มาจากภาษาต่างประเทศในปัจจุบันมีเทคนิค และวิธีการที่น่าสนใจเพื่อดึงดูดความสนใจ ส่งเสริมพัฒนาทักษะทางด้านหลักภาษา คือ การเรียนรู้แบบร่วมมือ Team Assisted Individualization (TAI) ดังที่ ทศนา เขมมณี (2560) กล่าวถึงการเรียนรู้แบบร่วมมือ Team Assisted Individualization (TAI) เป็นวิธีการมุ่งพัฒนาแก้ปัญหาให้นักเรียน และเป็นวิธีจัดการเรียนรู้ ที่ผสมผสานระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการสอนรายบุคคลที่เป็นกลุ่มอยู่ด้วยกัน ซึ่งเป็นการส่งเสริมความร่วมมือในการทำงานภายในกลุ่ม และตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลสอดคล้องกับงานวิจัยของ กุสิสรา จิตรขญาณิช (2562) ได้กล่าวถึงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ไว้ว่า เป็นเทคนิคกลุ่มร่วมมือช่วยเหลือเป็นการเรียนรู้ที่สมาชิกแต่ละคนคนจะศึกษาหรือทำงานที่ได้รับมอบหมายด้วยตนเองหลังจากนั้นผู้เรียนจะจับคู่หรือเข้ากลุ่มทำงาน เมื่อเสร็จแล้วผู้สอน และงานวิจัยของ อรินทร จตุเทน (2561) ศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้สาระหลักการใช้ภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนชุมชนบ้านยางกู จังหวัดร้อยเอ็ด ได้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระหลักการใช้ภาษาไทย ก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แสดงว่าการเรียนสาระหลักการใช้ภาษาไทย โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI มีประสิทธิภาพทำให้นักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้น เพราะการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI เป็นวิธีการสอนที่สนองความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยได้กำหนดให้ผู้เรียนที่มีความสามารถต่างกัน เรียนร่วมกันเป็นกลุ่มเล็ก ๆ ซึ่งประกอบด้วยนักเรียนที่เก่ง 1 คน ปานกลาง 2 คน และอ่อน 1 คน แต่ละกลุ่มเรียนรู้เนื้อหาที่กำหนดให้ร่วมกัน ทำกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน จากงานวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI เป็นเทคนิคที่สามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความคงทนในการเรียนรู้สาระหลักการใช้ภาษาไทย ซึ่งเป็นการพัฒนาและส่งเสริมการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่ม และรายบุคคล เพื่อเน้นย้ำ และให้ความรู้เพิ่มเติมกับนักเรียนที่ยังไม่เข้าใจทางด้านเนื้อหานั้นโดยเฉพาะเจาะจง ทำให้ทั้งด้านครูผู้สอน และนักเรียนสามารถจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมบรรยากาศภายในห้องเรียนให้น่าเรียนรู้ สนุกสนาน และเหมาะสมกับวัยผู้เรียน

จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI ประกอบกับการใช้สื่ออินโฟกราฟิกเพื่อพัฒนา และปรับปรุงคุณภาพการจัดการเรียนการสอนภาษาไทย สาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อ

ยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาให้ดียิ่งขึ้น ให้เป็นไปตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2551 อีกทั้งยังเพื่อช่วยแก้ปัญหาและเป็นแนวทางสำหรับครูภาษาไทยในการพัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น และเป็นแนวทางในการพัฒนา และปรับปรุงสื่ออินโฟกราฟิก เรื่องภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ให้มีประสิทธิภาพเหมาะสมกับผู้เรียนยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานการวิจัย

1. ประสิทธิภาพสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงทดลอง แบบกลุ่มเดียวสอบก่อนและสอบหลัง (The One Group Pretest-Posttest Design)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนในเครือข่ายมเหสีอำเภอสอง จังหวัดแพร่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 161 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาแพร่เขต 1, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 6 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนบ้านดอนชัย (ประชาอุทิศ) ตำบลสะเอียบ อำเภอสอง จังหวัดแพร่ จำนวน 10 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling)

2. เครื่องมือการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือ เทคนิค TAI จากงานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้อง จากนั้นดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งหมด 6 แผนการจัดการเรียนรู้ นำแผนการเรียนรู้ เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านเพื่อประเมินค่าความเหมาะสมแผนที่ 1 มีค่าความเหมาะสม 4.56 แผนที่ 2 มีค่าความเหมาะสม 4.63 แผนที่ 3 มีค่าความเหมาะสม 4.64 แผนที่ 4 มีค่าความเหมาะสม 4.56 แผนที่ 5 มีค่าความเหมาะสม 4.63 และแผนที่ 6 มีค่าความเหมาะสม 4.63 จากนั้นนำแผนการเรียนรู้ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านนาหลวง จำนวน 10 คน ปรับปรุงแก้ไขและนำแผนการเรียนรู้ ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง

2.2 สื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศใน ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ศึกษา แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับหลักการ วิธีการสร้างสื่ออินโฟกราฟิก และขอบเขตเนื้อหา สร้างสื่ออินโฟกราฟิกทั้งหมด 5 เรื่อง ได้แก่ รู้ที่ไปที่มา ภาษาอังกฤษสนุกสนาน พื้นฐานบาลีสันสกฤต พิชิตภาษาเขมร และรู้ชัดเจนภาษาจีน นำสื่ออินโฟกราฟิกไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 1:1 ค่า E_1 / E_2 เท่ากับ 62.00/61.67 1:10 ค่า E_1 / E_2 เท่ากับ 75.60/74.50 และ 1:100 ค่า E_1 / E_2 เท่ากับ 82.64/83.12

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนศึกษาหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน และหลังเรียน เรื่อง คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ เป็นข้อสอบแบบปรนัย 30 ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน นำคะแนนการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้วิจัยคัดเลือกข้อสอบที่มีค่าดัชนีความ

สอดคล้อง ตั้งแต่ 0.67 - 1.00 นำผลไปปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านดอนชัย (ประชาอุทิศ) จำนวน 21 คน นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน หาค่าความยากง่าย (P) 0.25 - 1.00 และค่าอำนาจจำแนก (r) 0.50 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) 0.87 คัดเลือกแบบทดสอบ 20 ข้อ และนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

2.4 แบบสอบถามความพึงพอใจ ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบประเมินความพึงพอใจต่อวิชาภาษาไทยเพื่อนำมากำหนดขอบเขตและเนื้อหาของแบบสอบถาม สร้างแบบประเมินความพึงพอใจ ประเมิน 5 ระดับ โดยประเมินทั้งหมด 3 ด้าน คือ ด้านบทบาทครูผู้สอน 7 ข้อ ด้านบทบาทนักเรียน 6 ข้อ และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 7 ข้อ รวมทั้งหมด 20 นำแบบประเมินความพึงพอใจไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง คือ โรงเรียนบ้านนาหลวง(ประชาพัฒนา) ที่ผ่านการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ได้ $\bar{X} = 4.50$, $S.D. = 0.67$ ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และ นำแบบประเมินความพึงพอใจไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำการทดสอบก่อนเรียน (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพแล้ว โดยใช้เวลา 1 คาบ 50 นาที

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกร่วมกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คาบ

3.3 ทำการทดสอบหลังเรียน (Posttest) ด้วย แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนแบบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพแล้ว โดยใช้เวลา 1 คาบ 50 นาที

3.4 ตรวจสอบให้คะแนนการทำกิจกรรมระหว่างเรียน และการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แล้วนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยวิธีการทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐานสรุป และอภิปรายผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ใช้การหาค่า (E_1/E_2)

4.2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนใช้สถิติพื้นฐาน การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การหาความพึงพอใจ ใช้สถิติพื้นฐาน การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผลการหาประสิทธิภาพสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย สำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.60/83.50 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ค่าสถิติ	คะแนนสอบระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิก					รวม	ผลสอบหลังเรียน
	1	2	3	4	5		
คะแนนเต็ม	10	10	10	10	10	50	20
เฉลี่ย	8.20	8.30	8.30	8.10	8.90	41.80	16.70
เฉลี่ยร้อยละ	82.00	83.00	83.00	81.00	89.00	83.60	83.50
E_1/E_2	83.60						83.50

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 9.70 คะแนน และ 16.70 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

การทดสอบ	จำนวน (คน)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	d	S.D. _D	T	Sig
ก่อนเรียน	10	20	9.70	1.77				
					7.00	1.15	19.17*	0.0000
หลังเรียน	10	20	16.70	1.42				

*มีนัยความสำคัญที่สถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.81, S.D. = 0.30)

ตารางที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านบทบาทครูผู้สอน			
1. ครูมีการชี้แจงภาระงานต่าง ๆ ที่นักเรียนต้องปฏิบัติอย่างชัดเจน	4.70	0.46	มากที่สุด
2. ครูมีรูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่แปลกใหม่และหลากหลายช่วยสร้างความกระตือรือร้นในการเรียน	4.80	0.40	มากที่สุด
3. ครูมีการตั้งคำถามให้นักเรียนช่วยกันตอบทั้งรายบุคคลและรายกลุ่ม	5.00	0.00	มากที่สุด
4. ครูคอยกระตุ้นให้เห็นความสำคัญของการศึกษาค้นคว้าความรู้จากแหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกห้องเรียน	4.40	0.49	มาก
5. ครูเปิดโอกาสนักเรียนมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และยอฟังความคิดเห็นของเพื่อน ๆ ในชั้นเรียน	4.50	0.67	มาก
6. ครูมีการวิธีการให้คะแนนนักเรียนอย่างหลากหลาย	5.00	0.00	มากที่สุด
7. เมื่อนักเรียนมีข้อสงสัยครูผู้สอนสามารถช่วยอธิบายให้เข้าใจเนื้อหาได้ดีขึ้น	4.50	0.67	มาก
รวม	4.70	0.38	มากที่สุด
ด้านบทบาทนักเรียน			
8. ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการศึกษานอกห้องเรียนมาใช้ทำกิจกรรมร่วมกันในห้องเรียนได้อย่างเหมาะสม	4.80	0.40	มากที่สุด
9. ผู้เรียนสามารถแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันได้มากขึ้น	4.70	0.46	มากที่สุด
10. ผู้เรียนทราบพัฒนาการในการเรียนของตนเองได้	5.00	0.00	มากที่สุด
11. ผู้เรียนต้องการให้มีรูปแบบการเรียนการสอนใน	5.00	0.00	มากที่สุด

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ลักษณะนี้กับรายวิชาอื่น			
12. ผู้เรียนมีโอกาสในการตั้งคำถามจากสิ่งที่ตนเองได้ศึกษามา แล้วเกิดข้อสงสัยกับครูผู้สอน	5.00	0.00	มากที่สุด
13. ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่องานที่มอบหมายให้มากขึ้นจากการใช้รูปแบบการเรียนการสอนนี้	5.00	0.00	มากที่สุด
รวม	4.91	0.14	มากที่สุด
ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้			
14. กิจกรรมการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียนบรรยากาศในชั้นเรียนมีความสนุกสนานและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้	5.00	0.00	มากที่สุด
15. การได้ศึกษาเนื้อหามาก่อนล่วงหน้าทำให้เกิดความเข้าใจและมีเวลาในการทำกิจกรรมในห้องเรียนได้มาก	4.80	0.40	มากที่สุด
16. ระยะเวลาของกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละกิจกรรมมีความเหมาะสม	4.80	0.40	มากที่สุด
17. รูปแบบกิจกรรมการเรียนรู้มีความหลากหลาย ไม่น่าเบื่อช่วยให้การเรียนการสอนน่าสนใจมากขึ้น	4.80	0.40	มากที่สุด
18. รูปแบบการเรียนรู้ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาในการเรียนได้มากขึ้น	4.80	0.40	มากที่สุด
19. รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้ทุกที่ตลอดเวลา	4.80	0.40	มากที่สุด
20. ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยภาพรวม	4.80	0.40	มากที่สุด
รวม	4.82	0.34	มากที่สุด
รวมทั้งหมด	4.81	0.30	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$, S.D. = 0.30) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ด้าน โดย

ด้านที่มีคะแนนความพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านบทบาทนักเรียน ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.14) รองลงมา คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.34) และด้านบทบาทครูผู้สอน ($\bar{X} = 4.70$, S.D. = 0.38) ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การหาประสิทธิภาพสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปรากฏว่า มีค่าประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 83.60/83.50 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ซึ่งแสดงให้เห็นว่า สื่ออินโฟกราฟิกที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีส่วนช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น โดยสื่ออินโฟกราฟิกเป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถสรุปใจความให้เข้าใจได้เป็นอย่างดีอีกทั้งยังเป็นสื่อการศึกษาที่ใช้ระยะเวลาอันสั้นในการจดจำเนื้อหา ประกอบกับการใช้แผนการจัดการเรียนรู้ โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค TAI ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ขั้นตอนที่ 1 นักเรียนแบ่งกลุ่ม ละครความสามารถ เก่ง ปานกลาง อ่อน ขั้นตอนที่ 2 นักเรียนในแต่ละกลุ่มร่วมกันศึกษาจากสื่ออินโฟกราฟิก เรื่องที่ 1 เรื่อง รู้ที่ไปที่มา เรื่องที่ 2 เรื่อง ภาษาอังกฤษสนุกสนาน เรื่องที่ 3 เรื่อง พื้นฐานภาษาบาลี สันสกฤต เรื่องที่ 4 เรื่อง พิชิตภาษาเขมร และเรื่องที่ 5 เรื่อง รู้ชัดเจนภาษาจีน ซึ่งนักเรียนในกลุ่มช่วยกันอธิบายความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้กันภายในกลุ่ม โดยมีครูคอยให้ความช่วยเหลือ และอธิบายเพิ่มเติม ขั้นตอนที่ 3 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเพื่อวัดระดับความรู้ โดยนักเรียนที่ได้คะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไปถือว่าผ่านเกณฑ์ ส่วนนักเรียนที่ได้ต่ำกว่าร้อยละ 80 ให้ทำการศึกษาสื่ออินโฟกราฟิก และให้เพื่อนในกลุ่มและครูช่วยอธิบายเพิ่มเติมอีกครั้ง และทำแบบทดสอบหลังเรียนจนผ่านร้อยละ 80 ขั้นตอนที่ 4 นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปเรื่อง ขั้นตอนที่ 5 นักเรียนแต่ละกลุ่มนำคะแนนของสมาชิกในกลุ่มมารวมกัน กลุ่มที่ได้คะแนนสูงสุดรับของรางวัล โดยมีคะแนนสอบระหว่างการจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิกได้เฉลี่ยร้อยละ 83.60 และมีคะแนนแบบทดสอบหลังเรียนได้เฉลี่ยร้อยละ 83.50 แสดงให้เห็นว่า สื่ออินโฟกราฟิกที่สร้างขึ้นมีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยอัญชริกา จันจุฬา, สกล สมจิตต์ และสุภาพร จันทรศิริ, 2563 ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยการพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิกเพื่อสร้างการรับรู้และจดจำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา

ตอนปลาย จังหวัดยะลา มีประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิกพบว่า มีประสิทธิภาพ 82.88/83.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยสื่ออินโฟกราฟิก เพื่อสร้างการรับรู้และจดจำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดยะลา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และกนกอร สีผึ้ง (2560) การพัฒนาสื่ออินโฟกราฟิก เรื่องพระอภัยมณี สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ พบว่า ประสิทธิภาพของสื่ออินโฟกราฟิก เรื่องพระอภัยมณี สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อส่งเสริมความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์เท่ากับ 81.90/81.33 เมื่อเทียบกับเกณฑ์ 80/80 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยสื่ออินโฟกราฟิก เพื่อสร้างการรับรู้และจดจำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จังหวัดยะลา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

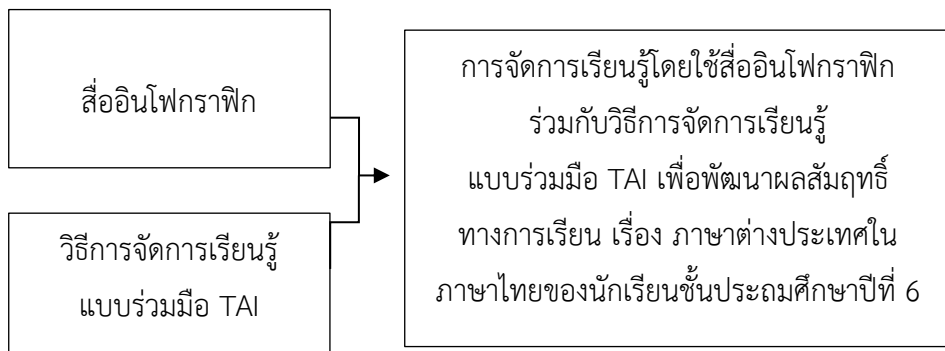
2. การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า คะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 10 คน มีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 9.70 คะแนน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน 16.70 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังเรียน พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับ ภัทรลดา ประมาณพล (2560) การพัฒนาชุดกิจกรรม เรื่อง จำนวนนับ และการบวก การลบ การคูณ การหารสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยใช้เทคนิค TAIพบว่า คะแนนการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 11.49 คะแนน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน 24.82 คะแนน ซึ่ง และกัญญภัสสร์ เอกภัทร์ชัยวงศ์, 2564 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค TAI ร่วมกับ KWDL ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ก่อนเรียนและหลังเรียนมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 13.48 และ 22.85 คะแนนตามลำดับ

3. การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ TAI ร่วมกับสื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.81, S.D. = 0.30)

ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานที่ตั้งไว้ คือ มาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนมวรรณ ผลสาลี (2561) พบว่า ผลประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อสื่ออินโฟกราฟิกตามทฤษฎีการถ่ายโยงความรู้ เรื่อง การออมเพื่ออนาคต สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่ออินโฟกราฟิกตามทฤษฎีการถ่ายโยงความรู้ เรื่อง การออมเพื่ออนาคต โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$, S.D. = 0.27) และพิชญนันท์ รักชาวงศ์ (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาอินโฟกราฟิก เรื่อง ความปลอดภัยในงานอุตสาหกรรมพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อสื่ออินโฟกราฟิกในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 90.58 ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.594)

องค์ความรู้ใหม่

การจัดการเรียนรู้โดยใช้สื่ออินโฟกราฟิก เรื่อง ภาษาต่างประเทศในภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีทั้งหมด 6 เรื่อง ได้แก่ รู้ที่ไปที่มา ภาษาอังกฤษสนุกสนาน พื้นฐานบาลีสันสกฤต พิชิตภาษาเขมร และรู้ชัดเจนภาษาจีน โดยแต่ละเรื่องจะมีเนื้อหาที่ประกอบด้วยที่มาและความสำคัญของการรับภาษาต่างประเทศมาใช้ หลักการสังเกตคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ และตัวอย่างคำศัพท์ ซึ่งออกแบบมาในรูปแบบสื่ออินโฟกราฟิกขนาด 800*2000 พิกเซล โดยผู้วิจัยเป็นผู้ออกแบบจัดองค์ประกอบภายในสื่อด้วยตนเอง อีกทั้งการใช้สื่ออินโฟกราฟิกยังช่วยให้การจดจำหลักเกณฑ์การสังเกตคำที่มาจากภาษาต่างประเทศที่มีเนื้อหาในการจดจำเยอะให้กลายเป็นเรื่องที่ย่อย ผ่านการสรุปหลักการสังเกตซึ่งจัดในรูปแบบอินโฟกราฟิกที่สวยงาม ประกอบกับการใช้ขั้นตอนในการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค TAI เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ครูรับหน้าที่สวมบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ (coach) จึงต้องนำสื่อนวัตกรรมมาใช้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อในการจัดการเรียนรู้ขั้นตอนที่ 3 ซึ่งเป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้ทำการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับ เรื่อง คำที่มาจากภาษาต่างประเทศ นักเรียนจะมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้น โดยสื่ออินโฟกราฟิกถือเป็นสื่อประกอบการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการอ่านสรุปความให้เข้าใจได้จากภาพแผนผัง เป็นสื่อการศึกษาที่ใช้ระยะเวลาอันสั้นในการจดจำเรื่องราว

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้สรุปได้ว่าการปฏิบัติงานของคุณครูคืนถิ่นมีการปฏิบัติงานไม่ได้แตกต่างจากกลุ่มครูบรรจุทั่วไปมากนัก แต่มีความพิเศษในการจัดทำงานที่เชื่อมโยงต่อชุมชนหรือเห็นคุณค่าของชุมชน เนื่องจากกลุ่มคุณครูเหล่านี้มีจิตวิญญาณสำนึกรักบ้านเกิดหรือจังหวัดของตนเอง จึงนำไปสู่ความต้องการพัฒนาท้องถิ่นตนให้ดีขึ้น

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ปัจจัยเงื่อนไขด้านแรงจูงใจที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของคุณครูพบว่า เป็นเรื่องลักษณะของงานที่ทำซึ่งครูทุกท่านในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้รู้สึกมีความสุขทุกครั้งที่ได้ปฏิบัติงานอยู่กับนักเรียน อันได้แก่ การจัดการเรียนการสอน การมุ่งพัฒนานักเรียน ดังนั้นแล้วฝ่ายบริหารหรือผู้วางนโยบายควรมุ่งเน้นให้คุณครูได้ปฏิบัติงานอยู่ในชั้นเรียนอย่างจริงจัง

1.2 ปัจจัยเงื่อนไขด้านสุขอนามัยที่สำคัญต่อการปฏิบัติงานของคุณครูพบว่า เป็นเรื่องของนโยบายองค์กรในการปฏิบัติงาน ให้มุ่งเน้นการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่หรือมีการวัดและประเมินผลงาน การเลื่อนขั้นตำแหน่ง การทำวิทยฐานะที่ทำให้คุณครูไม่ต้องทำงานอย่างซ้ำซ้อน นอกจากนี้ประเด็นนโยบายขององค์กรควรมีการแก้ไขปัญหาเรื่องการจัดหาบุคลากรสนับสนุนงานนอกเหนือบทบาทหน้าที่ อย่างเช่น งานธุรการ งานบัญชี/การเงิน งานพัสดุ เป็นต้น ให้เพียงพอหรือเป็นรูปธรรม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาโครงการอื่นๆ เช่น โครงการช่างเผือก โครงการครูทายาท โครงการเร่งรัดผลิตและพัฒนาบัณฑิตระดับปริญญาตรีสาขาวิชาคณิตศาสตร์ของประเทศ (รพค.) โครงการเพชรในตม โครงการผลิตครูที่มีความรู้ความสามารถพิเศษทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ (สควค.) และโครงการครูรักษัณถิ่น เพื่อนำข้อค้นพบที่ได้มาเปรียบเทียบว่าเหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร

2.2 ควรศึกษากลุ่มคุณครูที่บรรจุข้าราชการครู รอบทั่วไปโดยไม่ได้อยู่ในบ้านเกิดของตนเอง เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยเงื่อนไขต่างๆ ของคุณครูผู้ได้ปฏิบัติงานในสถานที่แห่งอื่นว่ามีความคิดความรู้สึกในการปฏิบัติงานอย่างไร และมีความต้องการย้ายกลับสู่บ้านเกิดตนเองหรือไม่ ทั้งการศึกษาในรูปแบบเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อจะได้นำข้อค้นพบมาส่งเสริมและพัฒนากิจการปฏิบัติงานบุคลากรทางการศึกษา และนำไปสู่แนวทางการวางแผนนโยบายองค์กรหรือหน่วยงานของระบบการศึกษาไทยให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กวีศุภณัฐ วิกรมวิทยากรม. (2564). ประสิทธิภาพของโปรแกรมพัฒนาผลการปฏิบัติงานของครูอาชีวศึกษาที่ใช้การปฏิบัติงานตามแนวทาง PDCA และการเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถร่วมของกลุ่มเป็นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาจิตวิทยาประยุกต์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชนาธิป ทุ้ยแป. (2551). การพัฒนาการประเมินผลการปฏิบัติงานสำหรับครูผู้สอนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน: การประยุกต์ใช้การประเมินที่มุ่งเน้นผลลัพธ์ตามระดับความเชี่ยวชาญ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาคุชฎบัณฑิต สาขาการวัดและประเมินผลการศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ฐิติกาญจน์ คงชัย. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาในจังหวัดเพชรบุรี สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ Veridian มหาวิทยาลัยศิลปากร (มนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ), 10(2), 351-364.

- ณณิธรรัตน์ ทัพพา. (2558). การมีส่วนร่วมของโรงเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 38(2), 23-33.
- ธนพรธ อนุเวช. (2564). แนวทางการส่งเสริมแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาร้อยเอ็ด. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 8(7), 185-198.
- อิตติยพัทธ์ อยู่จิตร. (2558). การปฏิบัติงานของครูโรงเรียนชะอำคุณหญิงเนื่องบุรี ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ พ. ศ. 2556. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พัลลภ จิระโร. (2563). แรงจูงใจในการทำงานของครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดชุมพร. วารสารการวัดและประเมินผล สถิติและการวิจัยทางสังคมศาสตร์, 1(2), 33-44.
- ยุวรี ผลพันธ์. (2555). บทบาทการส่งผ่านของความเชื่อในประสิทธิภาพของตน ความเหนื่อยหน่ายและความพึงพอใจงาน ในโมเดลผลการปฏิบัติงานของครู. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Retrieved from <http://doi.org/10.14457/CU.the.2012.1502>.
- รัชนิวรรณ เทียนทอง. (2557). การเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนไทยกับครูในโรงเรียนชั้นนำระดับโลก. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาวิธีวิทยาการวิจัยศึกษา. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. Retrieved from <http://doi.org/10.14457/CU.the.2014.1310>.
- วีระยุทธ พรพจน์ธนาศ. (2558). ปัญหาการศึกษาไทย: การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษา. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 15(2), 48-55.
- ศศินันท์ ฮะสม. (2563). ปัจจัยที่มีผลต่อความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูโรงเรียนสมุทรสาครวิทยาลัย สังกัดสำนักงานพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา สมุทรสาคร สมุทรสงคราม. ใน สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการการศึกษา. มหาวิทยาลัยหอการค้า.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). คู่มือการปฏิบัติงานข้าราชการครู. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.

- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2559). โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2559 – 2572). กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). แผนการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุนทรี ศรีศักดิ์. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู โดยมีพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีเป็นตัวแปรคั่นกลาง. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 7(1), 125-143.
- อิทธิพล พลเยี่ยมหาญ. (2562). โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก ปัญหาใหญ่ของการศึกษาไทย. วารสารสถาบันวิจัยพินลธรรม, 6(2), 93-102.
- Campbell, J. P. (1990). Modeling the performance prediction problem in industrial and organizational psychology. In Handbook of industrial and organizational psychology, 1,(2),687-732.
- Herzberg, F., Mausner, B., & Snyderman, B. B. (1959). The motivation to work. New York: John Wiley & Sons. In.

ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง*

AUTHENTIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER
ANGTHONG PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA

ภาสายพิน ไรหิณถ่วง¹ และ สุกัญญา สุदारารัตน์²

Saipin Raihinthuang¹ and Sukanya Sudarat²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

¹⁻²Rajapruk University, Thailand

Corresponding Author's Email: Saipin.raihinthuang@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูต่อภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นครูจำนวน 248 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งมีค่าความตรงตามเนื้อหา รวบรวมข้อมูล อยู่ระหว่าง .67-1.00 และมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ .98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) และเปรียบเทียบรายคู่ด้วย LSD

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากสูงที่สุดไปต่ำสุด คือด้านมุมมองเชิงจริยธรรมภายในตน ด้านกระบวนการที่สมดุล ด้านความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ และด้านการตระหนักรู้ในตนเอง และ 2) ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ และขนาดโรงเรียนต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ส่วนระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นด้านการตระหนักรู้ในตนเอง และด้านความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

* Received 25 April 2024; Revised 30 May 2024; Accepted 26 June 2024

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำที่แท้จริง, ผู้บริหารสถานศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาอ่างทอง

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the authentic leadership of school administrators, and 2) to compare the opinions of teachers on the authentic leadership of school administrators classified by gender, education level, work experience, and school size. The sample consisted of 248 teachers. The research instrument was a questionnaire, with content validity, IOC values between .67-1.00 and a reliability value of .98. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and LSD.

The results of the research were as follow: 1) the authentic leadership of school administrators was at a high level in overall, and particular aspects, ranking from the highest to the lowest mean: Internalized moral perspective, Balanced processing, Relational transparency, and Self-awareness, and 2) the opinions of teachers on the authentic leadership of school administrators classified by gender and school size were not different in overall, and particular aspects, while the differential education level were not different in overall, and particular aspects, except Self-awareness was statistically significant at the level of .05, moreover, the differential work experience was not different in overall, and particular aspects, except Self-awareness and Relational transparency were statistically significant at the level of .01 and .05.

Keywords: Authentic Leadership, School Administrators, under Angthong
Primary Educational Service Area

บทนำ

ภาวะผู้นำเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างยิ่งในการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อคนหรือผู้ร่วมงาน เป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ในการทำงานร่วมกัน โดยผู้นำจะพยายามทำให้ผู้ร่วมงานเกิดการยอมรับและไว้วางใจให้คนปฏิบัติตาม และทำให้เกิดความร่วมมือร่วมใจดำเนินการร่วมกันไปสู่จุดหมาย โดยที่ทุกคนเกิดความพึงพอใจ เกิดเป็นภาวะผู้นำในตัวบุคคลที่เรียกว่าผู้นำ (สัมมา รัตนธัญ, 2556) ซึ่งแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่แท้จริงได้รับความสนใจมากขึ้นในการบริหารสถานศึกษา เนื่องจากภาวะผู้นำที่แท้จริง จะมีความมั่นคงในคำพูด การกระทำและค่านิยม จะมีการรับรู้เอกลักษณ์ของตนเองอย่างถูกต้อง เข้มแข็ง ชัดเจน มั่นคง และสม่ำเสมอ มีความตระหนักรู้ในตนเองสูง รู้จักตนเองเป็นอย่างดี และรู้ว่าเชื่อในสิ่งใด ยอมรับนับถือตนเองในระดับสูง ผู้นำจะมีค่านิยมหลักทางบวก และมีการปฏิบัติตามค่านิยมนั้นอย่างสม่ำเสมอ มีแรงจูงใจมาจากความต้องการที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรของตนเองให้เติบโตเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป (สันติ บุรณะชาติ, 2558) สอดคล้องกับแนวคิดของ Crawford et al. (2020) ได้กล่าวว่า ผู้นำที่แท้จริงสร้างแรงบันดาลใจและกระตุ้นให้ผู้ใต้บังคับบัญชาบรรลุเป้าหมายผ่านความถูกต้อง และมุมมองทางศีลธรรมเชิงบวก โดยได้รับความร่วมมือ ความไว้วางใจ จากการรับรู้ที่เพิ่มขึ้นและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Walumbwa et al. (2008) ได้กล่าวถึงภาวะผู้นำที่แท้จริง เป็นรูปแบบของพฤติกรรมผู้นำในการสร้างคุณลักษณะทางจิตวิทยาเชิงบวก และจริยธรรมในองค์กร ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในตนเอง มีมุมมองเชิงจริยธรรม มีการประมวลผลข้อมูลอย่างสมดุล และมีความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ที่ผู้นำมีผลต่อผู้ตาม ทำให้ผู้ตามเกิดการพัฒนาตนเอง และตระหนักรู้ในสิ่งที่กระทำต่อผู้อื่น ซึ่งมี 4 องค์ประกอบของภาวะผู้นำที่แท้จริง ได้แก่ 1) การตระหนักรู้ในตนเอง (Self-awareness) การเข้าใจและยอมรับในจุดแข็ง จุดอ่อน และธรรมชาติของตนเอง รวมถึงความเข้าใจในตนเองผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และการรับรู้อิทธิพลของตนที่มีผลกระทบต่อผู้อื่น 2) ความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ (Relational transparency) การแสดงออกถึงตัวตนที่แท้จริงต่อผู้อื่น ไม่ใช้การปลอมแปลง หรือบิดเบือนตนเอง โดยสื่อสารอย่างเปิดเผยเกี่ยวข้องกับ การแบ่งปันข้อมูลและการแสดงความคิดและความรู้สึก 3) กระบวนการที่สมดุล (Balanced processing) ความสามารถของตนในการวิเคราะห์ข้อมูลที่เกี่ยวข้องทั้งหมดอย่างเป็นกลางไม่มีอคติ ก่อนสรุปและตัดสินใจ รวมถึงการขอรับการแสดงความคิดเห็นของผู้อื่น และ 4) มุมมอง

เชิงจริยธรรมภายในตน (Internalized moral perspective) รูปแบบการควบคุมและหลอมรวมภายในตนเอง อันเกิดจากการเปรียบเทียบระหว่างบรรทัดฐานและค่านิยมภายในกับแรงกดดันภายนอกจากกลุ่มองค์กรและสังคม ส่งผลต่อการตัดสินใจและพฤติกรรมที่สอดคล้องกับค่านิยมภายในตน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เป็นหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ในการกำกับ ควบคุม ดูแล สถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการทั้งหมด 142 แห่ง พบว่ามีปัญหาการบริหารจัดการสถานศึกษา เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายบ่อขยายความต่อเนื่อง สถานศึกษาขาดแคลนครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยครูและบุคลากรทางการศึกษามีภาระงานด้านอื่นๆ นอกเหนืองานสอนมากเกินไป และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองมีนโยบายส่งเสริมผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมาย ให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐาน และสมดุลทั้งด้านสติปัญญาคุณธรรมจริยธรรม มีจิตวิญญาณที่ดี และด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีเป้าหมาย ให้ประเทศไทยปลอดทุจริตและประพฤติมิชอบ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารให้มีการบริหารงานที่มีธรรมาภิบาล ซื่อสัตย์สุจริต และป้องกันการทุจริตทุกรูปแบบ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษามีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และสร้างความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง, 2565) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงให้เหมาะสมกับการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษามีการตระหนักถึงอัตลักษณ์ของตนเองอย่างถูกต้อง มีการยอมรับตนเอง มีความโปร่งใส มีคุณธรรม จริยธรรม ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่าง และสามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไปสู่เป้าหมายของสถานศึกษาได้ด้วยความเต็มใจ รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรภายใต้การดูแลของตนให้เจริญก้าวหน้า ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิ สิปิกา (2562) ที่กล่าวว่า การนำภาวะผู้นำที่แท้จริงมาปรับใช้ให้เหมาะสมกับการบริหารจัดการและงานของฝ่ายต่าง ๆ ในสถานศึกษา ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารจัดการภายในสถานศึกษา

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ทำให้รู้จุดเด่น จุดบกพร่องของตนเอง บริหารงานโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม มีความโปร่งใส ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมของผู้ใต้บังคับบัญชาในการแสดง ความเคารพนับถือ ปฏิบัติตามคำสั่ง ร่วมมือกันพัฒนาสถานศึกษาและผู้เรียนให้มีศักยภาพสูงสุด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษา ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน

เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทองว่าผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีภาวะผู้นำที่แท้จริงมากน้อยเพียงใด โดยการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูว่าภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาที่จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน มีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อนำผลที่ได้มาใช้ในการจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาด้านภาวะผู้นำที่แท้จริงของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง และเพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพอย่างแท้จริง อันจะก่อประโยชน์ต่อคุณภาพชีวิตที่ดีของเยาวชน และการศึกษาของประเทศชาติต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

ความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาในรูปแบบของการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research)

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 679 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 50 โรงเรียน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง, 2565)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาอ่างทอง จำนวน 248 คน จากโรงเรียนทั้งหมด 18 โรงเรียน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) และสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามขนาดโรงเรียนเทียบ สัดส่วนจากประชากรและสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย

2. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ศึกษาทฤษฎี งานวิจัย และแนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่แท้จริงผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เพื่อเป็นแนวทางในการ สร้างแบบสอบถาม ให้ครอบคลุมเนื้อหา และตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

2.2 สร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่แท้จริงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

2.3 นำแบบสอบถามเกี่ยวกับภาวะผู้นำที่แท้จริงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบและ พิจารณาความเหมาะสมเพื่อให้ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา และพิจารณาความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ความถูกต้องของภาษา ความสมบูรณ์ครบถ้วนตามนิยามของทักษะการ บริหารของผู้บริหารสถานศึกษา โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถาม (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ซึ่งผู้วิจัยเลือกข้อที่มีความสอดคล้องตั้งแต่ .50 ซึ่งฉบับนี้มีค่าความตรงตามเนื้อหาอยู่ระหว่าง .67 – 1.00

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ควบคุม วิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้

2.5 นำแบบสอบถามตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำ แบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) ครูที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่ม ตัวอย่างจำนวน 30 ฉบับ โดยใช้เกณฑ์ค่าความเที่ยงทั้งฉบับไม่ต่ำกว่า .70 โดยฉบับนี้มีค่าความ เที่ยงทั้งฉบับ คือ .98

2.6 ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่ม ตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ถึงผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยไปยังผู้บริหารโรงเรียน และได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยจากแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 248ฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation หรือ S.D.)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ต่อภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยค่าทดสอบค่าที (t-test) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม คือ เพศ ระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียน และทดสอบความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้นมีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ ประสิทธิภาพการทำงาน เมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่างพบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 61.69 เพศชาย ร้อยละ 38.31 ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 27.82 ปริญญาตรี ร้อยละ 72.18 ประสิทธิภาพการทำงานส่วนใหญ่ต่ำกว่า 5 ปี ร้อยละ 41.93 รองลงมา คือ 5-10 ปี ร้อยละ 39.52 และมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 18.55 ตามลำดับ ส่วน

ขนาดของโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 75.40 และขนาดใหญ่และใหญ่พิเศษ ร้อยละ 24.60

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับภาวะผู้นำที่แท้จริง พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = .37) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมุมมองเชิงจริยธรรมภายในตน ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = .45) รองลงมาคือ ด้านกระบวนการที่สมดุล ด้านความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ และด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่ต่อภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงานและขนาดโรงเรียนต่างมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้นครูที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกันในการตระหนักรู้ในตนเอง และด้านความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายตามลำดับดังนี้

1. ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ได้ให้ความสำคัญอย่างยิ่งกับผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีนโยบายส่งเสริมผู้บริหารได้รับการพัฒนาตนเองในด้านการปรับเปลี่ยนค่านิยมและวัฒนธรรม โดยมีเป้าหมาย ให้คนไทยมีคุณธรรม จริยธรรม ค่านิยมที่ดีงาม มีความพร้อมในทุกมิติตามมาตรฐาน และสมดุลทั้งด้านสติปัญญาคุณธรรมจริยธรรม มีจิตวิญญาณที่ดี และด้านการต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ โดยมีเป้าหมาย ให้ประเทศไทยปลอดทุจริตและประพฤติมิชอบ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารให้มีการบริหารงานที่มีธรรมาภิบาล ซื่อสัตย์สุจริต และป้องกันการทุจริตทุกรูปแบบ ส่งผลให้ผู้บริหารมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน และสร้างความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาส่งเสริมผู้บริหาร มีสมรรถนะตามมาตรฐานตำแหน่ง และมาตรฐานวิชาชีพ สอดคล้องกับ

แนวคิดของ สันติ บุณยะชาติ (2558) กล่าวว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำที่แท้จริง มีความมั่นคงในคำพูด การกระทำและค่านิยม จะมีการรับรู้เอกลักษณ์ของตนเองอย่างถูกต้อง เข้มแข็ง ชัดเจน มั่นคง และสม่ำเสมอ มีความตระหนักรู้ในตนเองสูง รู้จักตนเองเป็นอย่างดี และรู้ว่าเชื่อในสิ่งใด ยอมรับนับถือตนเองในระดับสูง ผู้นำจะมีค่านิยมหลักทางบวก และมีการปฏิบัติตามค่านิยมนั้นอย่างสม่ำเสมอ มีแรงจูงใจมาจากความต้องการที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเอง รวมทั้งส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรของตนเองให้เติบโตเจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไป เช่นเดียวกับงานวิจัยของภัสราภรณ์ ผอมทอง (2561) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ภาวะผู้นำที่แท้จริงตามการรับรู้ของครูโดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การตระหนักรู้ในตนเอง ความโปร่งใสในสัมพันธภาพ การประมวลผลรอบด้านไม่ลำเอียง และมุมมองเชิง จริยธรรม ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง จำแนกตามเพศที่ต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารและครูผู้ตอบแบบสอบถามทั้งเพศชายและเพศหญิงต่างก็มีมาตรฐานวิชาชีพ มาตรฐานตำแหน่ง จรรยาบรรณวิชาชีพ สมรรถนะที่เหมือนกัน ผ่านกระบวนการสอบคัดเลือก และผ่านการอบรมหลักสูตรพัฒนาอย่างเข้มข้นเข้าสู่ตำแหน่งเหมือนกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของพิชญพงศ์ บำรุงกลาง (2564) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียนจำแนกตามเพศ พบว่าผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูผู้สอนที่มีเพศแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมภาวะผู้นำที่แท้จริงไม่แตกต่างกัน ส่วนครูที่จำแนกตามระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากมีระดับการศึกษาระดับปริญญาตรี และได้รับการพัฒนาดตนเองตามมาตรฐานวิชาชีพ มาตรฐานตำแหน่ง จรรยาบรรณวิชาชีพ ที่เหมือนกัน จึงมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำที่แท้จริงไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยศรุตพิชญ์ ภูวพัชรวานนท์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมภาวะผู้นำที่แท้จริงจริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสงขลา พบว่า ผลการเปรียบเทียบ

พฤติกรรมภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียนตามตัวแปร วุฒิการศึกษา พบว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมภาวะผู้นำที่แท้จริงไม่แตกต่างกัน และครูที่จำแนกตามขนาดโรงเรียนมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้ที่ตอบแบบสอบถามส่วนมากเป็นโรงเรียนขนาดกลาง เนื่องจากจำนวนโรงเรียนขนาดใหญ่และขนาดใหญ่พิเศษน้อย แต่มีรูปแบบการบริหารตามโครงสร้าง และระบบการปฏิบัติงานที่คล้ายคลึงกัน ภายใต้การกำกับดูแลของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอย่างทองอย่างทั่วถึง เท่าเทียมกัน และผู้วิจัยได้แบ่งขนาดโรงเรียนออกเป็น 2 ขนาด คือ ขนาดกลาง ขนาดใหญ่รวมกับขนาดใหญ่พิเศษ จึงไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของภัทราภรณ์ ผอมทอง (2561) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ครูในสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันมีการรับรู้ถึงภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาที่แตกต่างกัน สำหรับครูที่จำแนกตามประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ยกเว้น ด้านการตระหนักในตนเอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 ซึ่งพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าต่ำกว่า 5 ปี และ 5-10 ปี และด้านความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ ครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอย่างทอง ที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าต่ำกว่า 5 ปี และ 5-10 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษาใช้ภาวะผู้นำของตนเอง ในการตัดสินใจ มอบหมายภาระหน้าที่ โดยคำนึงถึงความแตกต่าง จุดเด่น และข้อจำกัดของแต่ละบุคคล เพื่อให้ตรงกับความรู้ ความสามารถ และความถนัดของแต่ละบุคคลอย่างเหมาะสม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อครูที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่าเพราะย่อมมีโอกาสเรียนรู้ ทำความเข้าใจ จนสามารถมองเห็นปัญหา และโอกาสภายในสถานศึกษาได้ถูกต้องตามความเป็นจริง สามารถใช้ความรู้ ความสามารถที่สั่งสมมาปฏิบัติหน้าที่ด้วยความโปร่งใสอย่างเต็มศักยภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาย่อมจะไว้วางใจและมอบหมายให้ครูที่มีความรู้และความเชี่ยวชาญปฏิบัติงานสำคัญและช่วยถ่ายทอดประสบการณ์ความรู้ต่างๆ ให้กับครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรุตพิงค์ ภู่วรรณานนท์ (2559) ได้ศึกษาเรื่องพฤติกรรมภาวะผู้นำที่แท้จริงจริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสงขลา พบว่า ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียนตามตัวแปร วุฒิการศึกษา พบว่าผู้บริหาร

โรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการดำรงตำแหน่งแตกต่างกันจะมีพฤติกรรมภาวะผู้นำที่แท้จริงแตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญ .01

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม ประกอบด้วย ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ด้านความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ ด้านกระบวนการที่สมดุล และด้านมุมมองเชิงจริยธรรมภายในตน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาควรพัฒนาตนเองในทุกๆ ด้าน ควรบริหารงานที่เน้นความร่วมมือร่วมใจ ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีให้แก่ผู้ตาม และยอมรับความคิดเห็นที่หลากหลายได้ เพื่อให้ผู้ตามเกิดความเคารพนับถือ ปฏิบัติตามคำสั่ง และผู้ตามเกิดการพัฒนาตนเอง มีการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและผู้ตาม รวมถึงสามารถโน้มน้าวจิตใจให้ผู้ตามไปสู่เป้าหมายได้ด้วยความเต็มใจ เพื่อพัฒนาสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพสูงสุด

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานวิจัย

1.1 ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง ซึ่งประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาแก้ปัญหาจากหลักฐานเชิงประจักษ์ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ควรพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ได้รับความเชื่อใจและความไว้วางใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา ผ่านการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ มีการคิดไตร่ตรองงานตามแผนงานที่วางไว้ และมีการพิจารณาแก้ไขปัญหามาจากข้อมูลหลักฐานที่หลากหลายมาประกอบการตัดสินใจที่ถูกต้อง มีการจัดโครงการที่ช่วยให้ผู้บริหารเข้าใจความต้องการของตนเอง สร้างเสริมจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง

1.2 ด้านความโปร่งใสเชิงสัมพันธ์ ซึ่งประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมการสื่อสารแบบเปิดให้ผู้ร่วมงานเต็มใจให้ข้อมูลที่แท้จริง มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น ควรส่งเสริมการฝึกอบรมทักษะการสื่อสารภายในองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรภายในสถานศึกษามีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการสื่อสาร มีทักษะการพูด และทักษะการฟังอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้กลยุทธ์ที่หลากหลาย เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ ส่งเสริมการมีส่วนร่วม และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกันในองค์กร โดยอาจใช้เทคนิคการสื่อสารรูปแบบต่างๆ เช่น การเล่าเรื่อง (Storytelling) และการรับข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) เพื่อสร้างความเข้าใจช่วยลดความขัดแย้งภายในองค์กร

1.3 ด้านกระบวนการที่สมดุล ซึ่งประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาพิจารณาความดีความชอบอย่างเท่าเทียม มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ควรส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ปฏิบัติตนสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติตน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านจรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพ ผู้บริหารสถานศึกษาพึงช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันอย่างสร้างสรรค์ โดยยึดหลักความถูกต้องและความเท่าเทียม และกำหนดแนวทางการพิจารณาความดีความชอบอย่างเป็นขั้นตอน มีเกณฑ์กำหนดที่ชัดเจน มีการแต่งตั้งคณะกรรมการที่โปร่งใส ไม่เลือกปฏิบัติเพียงเพราะเห็นว่าเป็นคนมีประโยชน์ต่อตนเองหรือองค์กร และเปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาที่มีสิทธิสอบถามเมื่อเกิดข้อสงสัย

1.4 ด้านมุมมองเชิงจริยธรรมภายในตน ซึ่งประเด็นผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการยอมรับว่าเป็นต้นแบบที่ดีของชุมชน มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง ควรส่งเสริมการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้ปฏิบัติตนสอดคล้องกับมาตรฐานการปฏิบัติตน และจรรยาบรรณของวิชาชีพ โดยเฉพาะด้านจรรยาบรรณต่อสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาพึงปฏิบัติตนเป็นผู้นำในการอนุรักษ์และพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม ศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ภูมิปัญญา และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมกับท้องถิ่น เช่น กิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา กิจกรรมเพื่อสังคมและสาธารณประโยชน์ เป็นต้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาแนวทางพัฒนาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

2.2 ควรศึกษาแนวทางการส่งเสริมการสร้างคุณธรรมในตนเองแก่ผู้บริหารสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง

เอกสารอ้างอิง

พิชญ์พงศ์ บำรุงกลาง. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาในอำเภอสามโก้ จังหวัดนครราชสีมา. ใน ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- ภัสราภรณ์ ผอมทอง. (2561). ภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารสถานศึกษา ตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศรุติพงศ์ ภูวธีรวานนท์. (2559). พฤติกรรมภาวะผู้นำที่แท้จริงของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอ่างทอง (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2566. เรียกใช้เมื่อ 12 กรกฎาคม 2566, จาก <https://atg.go.th/>
- สันติ บุรณะชาติ.(2558). การบริหารสถานศึกษาด้วยภาวะผู้นำที่แท้จริง. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 26(3), 1-13.
- สัมมา รณิธย์. (2556). หลัก ทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดีจำกัด.
- Crawford et al. (2020). Putting the leader back into authentic leadership: Reconceptualising and rethinking leaders. Australian Journal of Management. 45(1) 114–133. DOI: 10.1177/0312896219836460
- Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3) : 607–610.
- Walumbwa, F.et al. (2008). Authentic leadership: Development and validation of a theory-based measure. Journal of Management, 34 (1), 89-126

การพัฒนาทักษะการเขียนย่อความด้วยการจัดการเรียนการรู้
ด้วยกลวิธีการเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 *

THE DEVELOPMENT OF SUMMERY WRITING SKILLS BY USING
STORYLINE WRITING COMBIND WITH METACOGNITION TECHNIQUES
OF MATTHAYOM 1 STUDENTS

ศิริเพชร มีไชโย¹ และ อ้อมธจิต แป้นศรี²

Siriphet Meechaiyo¹ and Omthajit Pansri ²

¹⁻²สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹⁻²Thai language Major, Faculty of Education, Naresuan University, Thailand

Corresponding Author's Email: Siriphet.m1995@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย 1) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน 2) เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ด้วยการจัดการเรียนการรู้ด้วยกลวิธีการเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน กับเกณฑ์ร้อยละ 70 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการรู้ ประชากร ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 จากกลุ่มหนองปลาไหลจำนวน 57 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองปลาไหล 15 คน โดยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ 1) แผนการจัดการเรียนรู้ 3) แบบทดสอบการเขียนย่อความ 4) แบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความเชื่อมั่น ค่าความยากง่าย ค่าอำนาจจำแนก และค่าสถิติที แบบไม่เป็นอิสระ

* Received 24 April 2024; Revised 5 May 2024; Accepted 23 June 2024

ผลการวิจัยพบว่า 1) การเปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังเรียน โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการเขียนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน พบว่า นักเรียนมีคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยด้วยกลวิธีการเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชันสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 3) ความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์, เทคนิคเมตาคอกนิชัน, การเขียนย่อความ

Abstract

The aims of this research are 1) to compare the summary writing skills of Mathayom 1 students before and after learning by organizing learning using the storyline writing strategy. together with metacognition techniques 2) to compare brief writing skills of Mathayom 1 students who learned by using the story line writing strategy. combined with metacognition techniques with the criterion of 70 percent 3) To study the satisfaction of Mathayom 1 students with learning management. The population includes 57 Mathayom 1 students from the Nong Pla Lai group, a sample group. Including 15 Mathayom 1 students at Ban Nong Pla Lai School using purposive random sampling. Tools used: 1) Lesson plan 3) Brief writing test 4) Satisfaction assessment form Data were analyzed using average values. Standard deviation confidence value Difficulty value Discriminant power and statistical values non-independent

The results of the research found that 1) Comparison of brief writing skills of Mathayom 1 students before and after studying. By organizing learning using storyline writing strategies. Together with the metacognition technique, it was found that the students' scores after studying were significantly higher than before studying at the .05 level. 2) Results of comparing the writing skills of Mathayom 1 students who also studied. Strategies for writing story lines

combined with metacognition techniques Higher than the 70% threshold.

3) Overall satisfaction is at the highest level.

Keywords: Storyline, Metacognition Technique

บทนำ

วิชาภาษาไทย เป็นวิชาที่ต้องใช้ทักษะ ซึ่งผู้เรียนต้องได้การฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ และในการฝึกวิชาภาษาไทยต้องฝึกพร้อมกันทั้งสี่ด้าน คือ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่าน และทักษะการเขียน กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 1) ได้กล่าวว่า ในบรรดาทักษะต่างๆ ทางภาษาไทย การเขียนเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญมากในการสื่อสารเพราะการเขียนเป็นหลักฐานที่คงทนถาวรยิ่งกว่าทักษะอื่นๆ ในการนำเสนอข้อมูลความรู้ ความคิด และประสบการณ์ ของผู้ส่งสารสู่ผู้รับสาร ถ้าผู้ส่งสารบกพร่องด้านความรู้ ความคิดในการเขียน การถ่ายทอดสื่อสารก็บกพร่องด้วยคุณค่าตามไปด้วย ดังนั้น ผู้ส่งสารด้วยการเขียนจึงพึงตระหนักเสมอว่าผู้รับสารคือใคร รับสารแล้วจะเกิดผลอย่างไร ภาษาไทยเป็นวิชาทักษะต้องฝึกทักษะทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ให้เกิดความชำนาญจนสามารถใช้สื่อสารให้เกิดประโยชน์แก่ผู้เรียน (จิรวัดน์ เพชรรัตน์, 2560: 49-62) และในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยได้กำหนดให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ใน 5 สาระ คือ การอ่าน การเขียน การฟัง การดูและการพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551: 2-3)

แต่เมื่อมองถึงการปฏิบัติจริงผู้วิจัยพบว่านักเรียนมีปัญหาในการเขียนความเรียงร้อยแก้วผิด คือนักเรียนเขียนเรียบเรียงเรื่องราว หรือข้อความที่ครูกำหนดให้ไม่ได้ ขาดรายละเอียดของเนื้อหาที่ชัดเจน ซึ่งการเก็บใจความสำคัญของเรื่องจากข้อความที่อ่านหรือฟังไม่ได้ จึงส่งผลกระทบต่อพัฒนาทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนให้เขียนย่อความได้ถูกต้อง สอดคล้องกับเสนีย์ วิลาวรรณ (2547: 188) ที่ได้กล่าวว่า ความสำคัญของการเขียนย่อความ คือ การให้สำคัญกับการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจระหว่างกัน สำหรับผู้ส่งสารในกรณีที่มีเวลาจำกัดหรือรีบด่วน ย่อมไม่อาจใช้ภาษาหรือข้อความที่ยืดยาวได้ จึงต้องสรุปเนื้อหาที่ครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดได้ การฟังหรือการอ่านจึงจำเป็นต้องพิจารณาตัดสินส่วนที่เป็นพลความออกไป กลั่นกรองให้เหลือแต่ใจความสำคัญแล้วบันทึกไว้ แนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาทักษะการเขียนย่อความมีหลายวิธี เช่น การใช้วิธีสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การนำนวัตกรรมที่เหมาะสมมาใช้ เช่น

เทคนิคการสอน ชุดการสอน บทเรียนสำเร็จรูป ศูนย์การเรียนรู้ การใช้แบบฝึกหัด หรือ ประสบการณ์ที่น่าสนใจ เพื่อเป็นการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจในการเรียน

ผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาทฤษฎี แนวคิดของนักวิชาการทางการศึกษาต่างๆ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว โดยคำนึงถึงความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นหลัก พบว่า การจัดการเรียนรู้ ตามตามกลวิธีในการสอนคือ สตอรี่ไลน์ เป็นการเขียนที่มีการลำดับเหตุการณ์ และการกำหนด หัวข้อของเรื่องที่อ่าน ซึ่งสอดคล้องกับวลัย พานิช (2547: 36) ได้ให้แนวคิด สตอรี่ไลน์ มาจาก คำว่า Story และ Line ซึ่งหมายถึง เส้นทางของเรื่องหรือแนวของเรื่อง เป็นการดำเนินเรื่องที่ เรียงติดต่อกันเป็นลำดับจุดเส้นเชื่อมมีแกนที่สำคัญด้วยการให้ประสบการณ์ต่างๆ แก่ผู้เรียน ซึ่ง เกิดจากการลงมือทำกิจกรรมจึงทำให้ความรู้หรือข้อมูลต่างๆ ที่เขาได้มีความหมายนั้นคือการให้ การศึกษา (Education) ได้บรรลุจุดประสงค์อีกส่วนหนึ่งก็คือผู้เรียนสามารถแก้ปัญหาในชีวิตได้ หรือทำได้จริง ถ้านักเรียนรู้จักคิด รู้จักวิเคราะห์เชื่อว่าเมื่อเติบโตขึ้นก็จะรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล เผชิญกับปัญหาอุปสรรคต่างๆ ได้รู้จักแก้ปัญหาโดยใช้สมองมากกว่าอารมณ์ยังมีเทคนิคเมตา คอกนิชัน ซึ่งเป็นเทคนิคในการอ่านที่อยู่บนพื้นฐานความคิดตามความเข้าใจของนักเรียน ที่จะ ช่วยฝึกการอ่านเรื่องราวของนักเรียน เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนสร้างความเข้าใจ ด้วยตนเอง เมตาคอกนิชัน (Metacognition) เป็นแนวคิดของนักจิตวิทยาพุทธิปัญญานิยมสม เจตน์ พันธุ์พรหม (2560: 35) ได้ให้ความสำคัญของเมตาคอกนิชัน ไว้ว่าเมตาคอกนิชันส่งผลต่อ พฤติกรรมการเรียนรู้ที่ดีเป็นสิ่งที่ช่วยให้แต่ละคนควบคุมกระบวนการทางปัญญาของตนเองใน การขับเคลื่อนพฤติกรรมเป้าหมายที่ตอบสนองต่อแรงจูงใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตน แล้วนำสาระสำคัญมาเรียบเรียงใหม่ให้สั้นด้วยภาษาที่กระชับ เข้าใจง่าย ได้ความถูกต้องและ ครบถ้วนสมบูรณ์มากหรือน้อยแล้วแต่ต้องการ

ด้วยเหตุดังกล่าวผู้วิจัยจึงตระหนักถึงสภาพปัญหาและเห็นความจำเป็นที่จะพัฒนา ทักษะการเขียนย่อความ ด้วยการจัดการเรียนการสอนด้วยการจัดการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการ เขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน ซึ่งเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่จะพัฒนา ความสามารถในการแก้ปัญหาทางการเขียนย่อความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มาเป็น แนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญให้มี ประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับกลวิธีเมตาคอมนิชัน
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับกลวิธีเมตาคอมนิชันกับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับกลวิธีเมตาคอมนิชัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนและรายละเอียดในการดำเนินงานดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 กลุ่มประชากร นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในเขตอำเภอวังทรายพูน กำลังเรียนในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ได้แก่ โรงเรียนอนุบาลวังทรายพูน โรงเรียนเนินหัวโล้นหนองยางพิทยาคม โรงเรียนบ้านหนองพระ โรงเรียนบ้านหนองปลาไหล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 จำนวน 57 คน (อ้างอิงจาก กลุ่มบริหารงานบุคคล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ข้อมูล ณ วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านหนองปลาไหล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 1 ซึ่งกำลังเรียน อยู่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 15 คน ได้มาโดยวิธีการแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โรงเรียนจากทั้งหมด 4 โรงเรียน

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้การสอนโดยใช้การเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอมนิชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และพุทธศักราช 2560 รวมถึงแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำแผน การจัดการเรียนรู้เพื่อนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและปรับปรุงแก้ไข จากนั้นนำแผนการจัดการเรียนรู้เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม พบว่ามีผลรวมการพิจารณาความเหมาะสมระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.58 และค่า ส่วนเบี่ยงเบนเท่ากับ 0.20

2.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบอัตนัยเรื่องการเขียนย่อความ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 หลักการสร้างแบบทดสอบการเขียนย่อความและเกณฑ์การตรวจให้คะแนน การเขียนย่อความ เพื่อสร้างแบบทดสอบการเขียนย่อความก่อนและหลังเรียนแบบอัตนัย จากนั้นเสนอแบบทดสอบต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ และผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่าแบบทดสอบการเขียนย่อความมีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง 0.80 – 1.00 ค่าดัชนีความยากง่าย 0.71 – 0.75 ค่าดัชนีอำนาจจำแนก 0 - 0.31 และค่าความเชื่อมั่นตามสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค 0.76

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการสร้าง แบบประเมินความพึงพอใจ เพื่อนำมาสร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน จากนั้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระและผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ผลการประเมินพบว่าแบบประเมินความพึงพอใจ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 สามารถนำไปใช้ได้ทุกข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็นขั้นตอนดังนี้

3.1 นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนแบบอัตนัยจำนวน 2 ข้อ โดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง และครูแนะนำการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแบบอัตนัยจำนวน 2 ข้อที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยใช้เวลา 1 ชั่วโมง

3.4 ให้นักเรียนตอบแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.5 นำคะแนนที่ได้ไปแทนค่าสถิติ และทำการสรุปผลวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 เปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนการสอนโดยใช้การเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับกลวิธีเมตา

คอมนิชันโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent)

4.2 เปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนการสอนโดยใช้การเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับกลวิธีเมตาคอมนิชันกับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม โดยใช้ t – test one samples

4.3 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียนตามแบบประเมิน 5 ระดับ

ผลการวิจัย

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{D}$	S.D. _D	t	Sig.
ก่อนเรียน	15	30	11.87	1.92	10.80	2.54	16.46*	0.000
หลังเรียน	15	30	22.67	2.38				

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า การทดสอบก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอมนิชัน เรื่องการเขียนย่อความ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 11.87 คะแนน และ 22.67 คะแนน ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอมนิชัน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70

ตารางที่ 3 ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 15 คน

คะแนน	n	คะแนนเต็ม	คะแนนเกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{x}$	S.D.	t	Sig.
หลังเรียน	15	30	21	22.67	2.38	2.71	0.000

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการเปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน เทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 เทียบเท่ากับ 21 คะแนน ผลการทดสอบ พบว่า คะแนนการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 22.67 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 75.57 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างเกณฑ์กับคะแนนการทดสอบของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าเกณฑ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แสดงผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	ค่าเฉลี่ย	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ระดับความพึงพอใจ
ด้านประโยชน์	4.65	0.35	มากที่สุด
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้	4.65	0.30	มากที่สุด
ด้านสื่อการจัดการเรียนรู้	4.61	0.43	มากที่สุด
ด้านบรรยากาศ	4.63	0.26	มาก
รวม	4.48	0.58	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนเรื่องตามจินตนาการในภาพรวม มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการพิจารณาความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบกลวิธีการเขียนย่อความแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่านมีผลรวมการพิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 แผนอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะแผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบการเขียนย่อความแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน จำนวน 5 แผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ สารระสำคัญ จุดประสงค์การเรียนรู้ สารการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และกระบวนการวัดประเมินผลที่ดีโดยผ่านการแนะนำของผู้เชี่ยวชาญในการแก้ไขให้ปรับปรุง ขั้นตอนกิจกรรมการจัดการเรียนการสอนให้มีความชัดเจนและสมบูรณ์ทำให้แผนการจัดการเรียนรู้มีความน่าสนใจ โดยการใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชันนำไปสู่การแก้ไขปัญหา ด้านครู ในการจัดการเรียนการสอนการเขียนย่อความทำให้ครูได้ใช้เทคนิควิธีการสอนที่จะสร้างแรงจูงใจให้ผู้เรียนเกิดความสนใจในการเรียน เรื่อง การเขียน ได้ผู้เรียนจึงเกิดความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเขียนและหลักการเขียนย่อความทำให้ผู้เรียนสามารถถ่ายทอดการเขียนเรื่องออกมาอย่างเป็นรูปธรรมได้และสามารถพัฒนาทักษะการเขียนย่อความของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาณัฐพงศ์ คำมี (2564) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความโดยใช้นิทานธรรมบท เสริมด้วยเทคนิคการสอนแบบ Storyline สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการเปรียบเทียบคะแนนการอ่านจับใจความก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้นิทานธรรมบท เสริมด้วยเทคนิคการสอนแบบ Storyline สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า คะแนนเฉลี่ยในการอ่านจับใจความของผู้เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความโดยใช้นิทานธรรมบท เสริมด้วยเทคนิคการสอนแบบ Storyline สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 25.14 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 83.79 3) ผู้เรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

โดยใช้นิทานธรรมบท เสริมด้วยเทคนิคการสอนแบบ Storyline สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิรักษ์ บุญนะ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์ด้วยการจัดการเรียนการสอนแบบประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสร้างสร้งงานเขียนแบบสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสร้างงานเขียนแบบสตอรี่ไลน์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสม ระดับมาก 2) ผลสัมฤทธิ์ทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) การพัฒนาทักษะการเขียนเรื่องตามจินตนาการและสร้างสรรค์คะแนนการทดสอบหลังเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 4) ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนแบบประสบการณ์ร่วมกับเทคนิคการสร้างสร้งงานเขียนแบบสตอรี่ไลน์อยู่ในระดับ มากที่สุด

2. การเปรียบเทียบทักษะการเขียนย่อความด้วยการจัดการการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการเขียนแบบ สตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนสูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสมมติฐานของงานวิจัยที่ตั้งไว้ทั้งนี้เป้นเพราะว่า นักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้การเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ตามขั้นตอนการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ ทำให้นักเรียนได้รับประสบการณ์จริงทั้งความรู้ การลงมือปฏิบัติ บรรยายากศ นำมาเขียนย่อความซึ่งร่วมกับการตั้งคำถามด้วยเทคนิคเมตาคอกนิชัน ได้เป็นอย่างดี นำไปสู่การแก้ปัญหา ด้านเนื้อหา เพราะถึงแม้เนื้อหาจะมีมาก เวลาในการเรียนมีอย่างจำกัด แต่เมื่อผู้เรียนมีแนวทางจากประสบการณ์และเขียนตามขั้นตอนตามเทคนิค สตอรี่ไลน์ ทำให้การเขียนเรื่องใช้เวลา น้อยลง ส่งผลให้นักเรียนเห็นว่าการเขียนย่อความเป็นเรื่องที่ไม่น่าเบื่ออีกต่อไปซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของสาวิตรี จิตบรรจง (2564) ได้ศึกษาเรื่อง เมตาคอกนิชันกับการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า การนำเมตาคอกนิชันมาใช้ในการสอนอ่านเชิงวิเคราะห์ สามารถแก้ปัญหาการอ่านและช่วยพัฒนาความสามารถใน การอ่านของผู้เรียนได้ เนื่องจากผู้เรียนจะเกิดการตระหนักรู้ในตนเอง(Awareness) ตั้งแต่การวางแผนการอ่าน การเลือกวิธีการที่เหมาะสมสำหรับตนเอง การตรวจสอบความเข้าใจในการอ่าน และประเมินผลการอ่านของตนเอง รวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนวิธีการอื่นๆ ไปใช้ในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

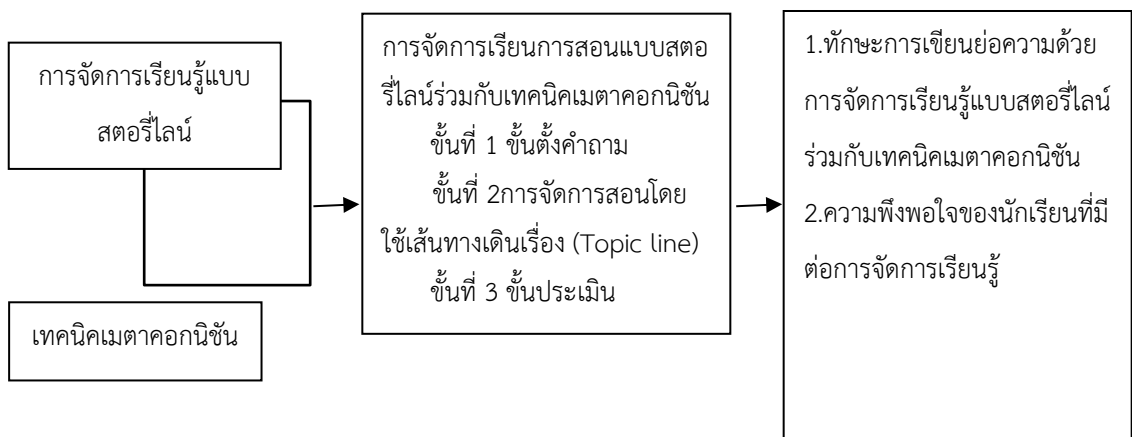
ดังนั้นผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญและฝึกให้ผู้เรียนได้พัฒนาเมตาคอกนิชันของตนเองอย่างค่อยเป็นค่อยไป โดยต้องคำนึงถึงพื้นฐานความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้เรียน ซึ่งถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ผู้สอนต้องคำนึงถึงเป็นประการแรกสำหรับการออกแบบการจัดการเรียนรู้ ถ้าผู้สอนส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาเมตาคอกนิชันอย่างต่อเนื่อง จะสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดของผู้เรียนให้เป็นผู้คิดเป็น แก้ปัญหาเป็น รู้วิธีการเรียนรู้ และรู้จักการควบคุมการรู้คิดของตนเอง ซึ่งถือเป็นเป้าหมายในการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบททางสังคมในปัจจุบัน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของวิจัยของรมณีไชยคำมิ่ง(2561) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการเรียนรู้แบบ Storyline ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการเรียนรู้แบบ Story line มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 85.06/86.19 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ค่าดัชนีประสิทธิผลของการเรียนรู้การอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการเรียนรู้แบบ Storyline มีค่า 0.8086 แสดงว่านักเรียนมีความก้าวหน้าในการเรียนคิด เป็นร้อยละ 80.

3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ต่อการจัดการการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการเขียนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชันในการเขียนย่อความ ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการการเรียนรู้ด้วยกลวิธีการเขียนแบบสตอรี่ไลน์ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชันในการเขียนย่อความในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ที่สุด เนื่องจากการจัดการเรียนการสอนการพัฒนาทักษะการเขียนย่อความโดยใช้กลวิธีการเขียนแบบสตอรี่ไลน์ ร่วมกับเทคนิคเมตาคอกนิชัน ช่วยให้นักเรียนมีแนวทางในการเขียนย่อความ ให้นักเรียนมีประสบการณ์จริงในการลงมือปฏิบัติ และได้รับบรรยากาศที่แปลกใหม่ในการเรียน รวมถึงประเภทที่นักเรียนได้เขียนย่อความเป็นเรื่องนักเรียนประสบกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน โดยมีครูให้คำปรึกษาและกระตุ้นความคิดด้วยเทคนิคเมตาคอกนิชันในการทำกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจและเจตคติที่ดีต่อการเขียนย่อความ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะการเขียนในด้านอื่นได้อีกด้วย และนักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการเรียนรายวิชาอื่นได้ต่อไป สอดคล้องกับคำกล่าวของ ทักษพร แจ่มศรี (2564: 23) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวของกับความพึงพอใจไว้ว่า ความพึงพอใจในการเรียนและผลการเรียนจะมีความสัมพันธ์กันทางบวก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่นักเรียนได้ปฏิบัติ ทำให้นักเรียนได้รับการตอบสนองความต้องการ ด้านร่างกายและจิตใจ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดความสมบูรณ์ของการเรียนรู้นั้น คือ สิ่งที่ครูผู้สอนจะต้องคำนึงถึงในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความ

พึงพอใจในการเรียนรู้ให้กับนักเรียน ได้แก่ ความแตกต่างของผู้เรียน การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพที่แท้จริงของนักเรียน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอุมาพร ปิ่นเนตร (2555: 107) ผลจากการศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อวิธีสอนแบบ Storyline ผลการศึกษาพบว่า ภาพรวมเห็นด้วยในระดับมากโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ตามลำดับ ทั้งนี้เป็นเพราะผู้เรียนเห็นความสำคัญและตระหนักกว่าวิธีการสอนแบบ Storyline นั้นเป็นวิธีสอนที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหา พัฒนาทักษะการคิดแก้ปัญหา กระตุ้นส่งเสริมให้ผู้เรียนติดตามบทเรียนอย่างต่อเนื่อง ผู้เรียนรู้สึกมีอิสระในการเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยสังเกตจากความร่วมมือของผู้เรียนกับผู้สอนในระหว่างเรียน ผู้เรียนมีความคิดเห็นด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนรู้สูงที่สุด เพราะวิธีการสอนแบบ Storyline ช่วยพัฒนาทักษะการคิด การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และรองลงมา คือแบบฝึกช่วยให้นักเรียนมีความสามารถทางการอ่านเพิ่มขึ้น อยู่ในระดับที่มาก

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการเขียนแบบสตอรี่ไลน์ และเทคนิคเมตาคอกนิชันได้ทำการสังเคราะห์วิธีการจัดการเรียนรู้ อีกทั้งหลักการเขียนย่อความ เพื่อส่งเสริมความสามารถด้านการเขียนย่อความของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งแสดงได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า การพัฒนาทักษะการเขียนย่อความ คำนึงถึงหลักวิชาการ สอดคล้องกับบริบทและความสนใจของผู้เรียน มีจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ ที่เป็นระบบ ขั้นตอน ช่วยให้นักเรียนมีแนวทางในการเขียนย่อความ ให้นักเรียนมีประสบการณ์จริงในการลงมือปฏิบัติ และได้รับบรรยากาศที่แปลกใหม่ในการเรียน รวมถึงประเภทที่นักเรียนได้เขียนย่อความ เป็นเรื่องนักเรียนประสบกับสถานการณ์จริงในชีวิตประจำวัน โดยมีครูให้คำปรึกษาและกระตุ้นความคิดด้วยเทคนิคเมตาคอกนิชันในการทำกิจกรรม ส่งผลให้นักเรียนมีความพึงพอใจ และเจตคติที่ดีต่อการเขียนย่อความ อีกทั้งยังช่วยพัฒนาทักษะการเขียนในด้านอื่นได้อีกด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย

1.1 จากการทดลองพบว่า นักเรียนบางคนไม่ถนัดการทดสอบแบบอัตนัยมองว่าการเขียนเป็นเรื่องที่ยากครูผู้สอนควรอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนการทดสอบ เพื่อให้ผู้เรียนรู้เป้าหมายมีแนวทางใน การเขียนและมีทัศนคติที่ดีต่อการทำแบบทดสอบแบบอัตนัย

1.2 ครูผู้สอนควรทำความเข้าใจกระบวนการสอนตามเทคนิคเมตาคอกนิชัน และทำความเข้าใจเนื้อหาของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ศึกษาคู่มือ เพื่อให้เหมาะสมกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.3 ดังนั้นครูผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้และอาจนำไปใช้ประกอบการสอนปกติหรือใช้ในการสอนซ่อมเสริม

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย

2.1 ควรมีการพัฒนาเนื้อหาบทเรียนและแบบฝึกหัดในรูปแบบของสื่อออนไลน์โดยใช้เทคโนโลยี เนื่องด้วยมีภาพประกอบสีสันสวยงามและมีเสียงประกอบการอ่าน เพื่อให้ผู้เรียนมีความสนใจและเข้าใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น

2.2 ควรมีการวิจัยควบคู่กัน 2 กลุ่ม คือกลุ่มตัวอย่างการเรียนรู้การเขียนด้วยการสอนแบบสตอรี่ไลน์ส่วนอีกกลุ่มเรียนรู้การเขียนด้วยการใช้เทคนิคธรรมชาติทั่วไป แล้วนำคะแนนความสามารถในการอ่านมาเปรียบเทียบว่ามีคะแนนแตกต่างกันหรือไม่

2.3 ควรนำวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบสตอรี่ไลน์ไปใช้ร่วมกับเทคนิคการสอนแบบอื่น ๆ ที่หลากหลายมากยิ่งขึ้น เช่น เทคนิคผังมโนทัศน์ เทคนิคบทบาทสมมติ เทคนิคร่วมมือ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรมวิชาการ. (2540). แนวทางการสอนที่เน้นกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร: คุรุสภาลาดพร้าว.
- กลุ่มบริหารงานวิชาการโรงเรียนหนองปลาไหล. (2565). รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report : SAR). (พิมพ์ครั้งที่ 1). พิจิตร: โรงเรียนบ้านหนองปลาไหล.
- เกียรติวรรณ อมาตตยกุล(2541). เลี้ยงอย่างแชมป์. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ที.พี.พี. จำกัด.
- จิรภัทร์ ธิปัญญา (2563). ผลการใช้กิจกรรมแนะแนวตามกลวิธีเมตาคอกนิชันเพื่อเสริมสร้างการรับรู้ความสามารถของตนเองและทักษะการตัดสินใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2559). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี : พี บาลานต์ดีไซด์แอนปรินต์.
- ชาติรี สำราญ. (2543). ครูรู้ได้อย่างไรว่าเด็กเกิดการเรียนรู้. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรีสฤษดิ์วงศ์.
- วลัย พานิช. (2547). การสอนด้วยวิธีสตอรีไลน์ (Storyline). (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุนันท์ สินธพานนท์, พงษ์จันทร์ สุขยิ่ง, จินตนา วีระเกียรติสุนทร, พิวิศา นภารัตน์. (2554). วิธีการสอนตามแนวปฏิรูปการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของเยาวชน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด 9119 เทคนิคพรินต์.
- สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ. (2553). ม.ป.ป.สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. สาขาวิชาศิลปศาสตร์. การใช้ภาษาไทย (พิมพ์ครั้งที่ 11). สุโขทัย: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- อภิรดี สาลิกา. (2555). การพัฒนาแบบฝึกการเขียนย่อความ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- เกวลี ผังดี และ พิมพ์รดา ครองยุติ. (2556). ความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรของภาควิชาสถิติคณะวิทยาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. ใน ปริญญาวิทยาสตวรรษบัณฑิต. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- นภดล จันทรเพ็ญ. (2557). หลักการใช้ภาษาไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: เจเนซิสมีเดียคอม.
- พิชญา เจริญวิช. (2560). ผลของการพัฒนาเมตาคognition ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการประเมินแบบเจาะต่อรอง. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พระมหาณัฐพงศ์ คำมี. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านจับใจความโดยใช้นิทานธรรมบทเสริมด้วยเทคนิคการสอนแบบ Storyline สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. ใน การค้นคว้าอิสระปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร
- เพ็ญภา ภูมิโต (2563). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับกลวิธีเมตาคognition ต่อมนทัศน์วิทยาศาสตร์เรื่องไฟฟ้ากระแสและเมตาคognition ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมเจตน์ พันธุ์พรหม. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการสอนอ่านแบบเมตาคognition และการเสริมต่อการเรียนรู้ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านเชิงวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. 5. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร.

การพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้
เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1*

THE DEVELOPMENT OF POETRY COMPOSING SKILLS IN KAPAYANI
11 BY USING MACRO MODEL TEACHING TECHNIQUES IN
TONJUNCTION WITH EXERCISES FOR STUDENTS IN MATHAYOM 1

ชัยวัฒน์ บุญมี¹ และ กาญจนา วิชญาปกรณ์²

Chaiwat Boonmee¹ and Kanchana Witchayapakorn²

^{1,2}สาขาวิชาภาษาไทย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

^{1,2}Thai language Major, Faculty of Education, Naresuan University

Corresponding Author's Email: supangs65@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 2) เปรียบเทียบทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 ก่อนเรียนและหลังเรียน และ 3) ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประชาสงเคราะห์วิทยา จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีเลือกแบบเจาะจง จากกลุ่มที่ผลการเรียนอยู่ระดับปานกลาง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 แบบทดสอบวัดทักษะ และแบบประเมินความพึงพอใจ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหา ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

* Received 1 May 2024; Revised 6 May 2024; Accepted 7 June 2024

ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลรวมการประเมินความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) ก่อนเรียนเท่ากับ 15.71 คะแนน และหลังเรียนเท่ากับ 22.32 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบพบว่าคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.70)

คำสำคัญ: ทักษะการแต่งคำประพันธ์, กาพย์ยานี 11, การสอนตามรูปแบบ MACRO Model

Abstract

The objectives of this research are : 1) Develop a learning management plan skills in composing kapayani 11 using teaching according to the MACRO Model together with exercises. For students in mathayom 1 2) Compare poetry writing skills kapayani type 11 before studying and after studying. And 3) Study of satisfaction with learning management. The sample group was 34 mathayom 1 students at Prachasongkroh Wittaya School. Which is obtained by means of purposive selection from the group whose academic results were at a moderate level. The research instrument was a learning plan on composing kapayani 11 using teaching according to the MACRO Model for students in mathayom 1, a skill test. And satisfaction assessment form. Data analyzed by mean and standard deviation.

The results of the research found that: 1) Learning plan on composing kapayani 11 using teaching according to the MACRO Model for students in mathayom 1. There is a total suitability assessment result at a high level. 2) comparative results of the skills in kapayani 11. Students had an average score ($\bar{X}$) before studying equal to 15.71 points and after studying equal to 22.32 points and when comparing, it was found that test scores after studying were

higher than before studying. Statistically significant at the .05 level. And 3) results of the study of satisfaction with learning management. Overall, there is a high level of satisfaction. ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.70)

Keywords: Poetry composing skills, Kapayani 11, teaching according to the MACRO Model

บทนำ

การแต่งคำประพันธ์เป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของการจัดการเรียนการสอนรายวิชาภาษาไทยตามกระทรวงศึกษาธิการ (2559) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สาระที่ 4 มาตรฐาน 4.1 ตัวชี้วัดที่ 5 แต่งบทร้อยกรอง แต่การจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทยในปัจจุบัน ผู้สอนส่วนใหญ่ มุ่งเน้นในด้านการอ่านออก เขียนได้ สื่อสารเข้าใจเพียงเท่านั้น ซึ่งอาจเป็นเพราะบริบทของสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปจากอดีต เนื้อหาใดที่ไม่มีความจำเป็นต่อการนำไปใช้ต่อยอดจึงถูกละเลยและลดความสำคัญลงไป อีกทั้งการเข้ามาของการสื่อสารในสื่อสังคมออนไลน์ทำให้ผู้เรียนยุคใหม่มีวัฒนธรรมทางภาษาที่เปลี่ยนไป นิยมการใช้ภาษาที่สั้น กระชับ เพียงเพื่อสื่อสารให้เกิดความเข้าใจเท่านั้น นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างของภาษา การใช้ภาษาไทยในการเขียนสละคำ รูปคำ และความหมายของคำจึงผิดไปจากเดิมและใช้จนเคยชินมากขึ้น จนเกิดการหลงลืมวัฒนธรรมด้านภาษาไทย ซึ่งเป็นภาษาที่มีความละเอียดละไมในการใช้คำ ส่งผลกระทบต่อการจัดการเรียนการสอนภาษาไทยปัจจุบัน สอดคล้องไปกับคำกล่าวของ ฐานะมนตรี กลิ่นจันทร์แดง (2555) ที่กล่าวว่า การสอนภาษาไทยในขณะนี้เกิดภาวะวิกฤต การเขียนข้อสอบตอบครูอาจารย์ไม่รู้เรื่อง ผู้เรียนไม่สามารถเรียบเรียงความคิดแล้วนำมาเขียนเป็นเรื่องราวได้ ทั้งยังใช้ภาษาผิดเพี้ยนไปมาก และเขียนภาษาไม่ดี ปัญหาดังกล่าวเป็นสาเหตุหลักที่มีผลต่อการวัดและประเมินผลทางการศึกษา ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาภาษาไทย อยู่ในระดับต่ำกว่าเกณฑ์ สอดคล้องไปกับการสรุปผลจากสถาบันการทดสอบทางการศึกษา แห่งชาติ(มพป.) ผลการทดสอบแห่งชาติ (Ordinary National Educational Test : O-NET) รายวิชาภาษาไทย ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า โรงเรียนประถมในเขตภาคเหนือ จังหวัด พิชญ์โลก มีผลการทดสอบย้อนหลัง 5 ปีต่ำกว่าร้อยละ 60 โดยปีการศึกษา 2561 – 2565 มี

คะแนนเฉลี่ย 56.85, 49.95, 57.86, 53.02 และ 55.79 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่า การเรียนการสอนภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษายังไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ส่งผลทำให้ผู้เรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน

นอกจากนี้ ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนรายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประชาสงเคราะห์วิทยา ประจำปีการศึกษา 2565 ของผู้วิจัย ซึ่งได้จัดให้มีการเรียนรู้และทดสอบก่อนเรียน เรื่อง การใช้ภาษาเพื่อถ่ายทอดเรื่องราว ผ่านงานเขียน ในรูปแบบการแต่งคำประพันธ์ของไทย ซึ่งผู้เรียนจะต้องใช้ภาษาที่มีความละเอียดละไม ร่วมกับวิธีการเขียนที่ถูกต้องตามหลักการของฉันทลักษณ์ในแต่ละชนิดของบทประพันธ์เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวให้ผู้อื่นเข้าใจร่วมด้วย พบว่า เนื้อหาของการแต่งคำประพันธ์ นักเรียนร้อยละ 77.98 ไม่สามารถแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 และคำประพันธ์ประเภทอื่น ๆ ตามที่กำหนดได้ โดยการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 เป็นบทร้อยกรองพื้นฐาน ก่อนที่จะเรียนบทร้อยกรองชนิดอื่น ๆ ต่อไป จึงส่งผลให้การเรียนรู้ขาดความต่อเนื่องจากกิจกรรมที่ครูผู้สอนได้ออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ และส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนลดลง

ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาแนวทางการสอนเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยพบว่า แนวคิดการสอนตามรูปแบบ MACRO Model เป็นการสอนรูปแบบใหม่ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่เป็นขั้นตอนที่น่าสนใจ เพราะมีลำดับขั้นการเรียนรู้ เริ่มจากการสร้างแรงจูงใจในการเรียน ตามด้วยการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง จากนั้นจึงสรุปสังเคราะห์องค์ความรู้ พร้อมนำเสนอผลการเรียนรู้ด้วยภาษาและวิธีการทางเทคโนโลยีที่เหมาะสม และท้ายที่สุดผู้เรียนจะต้องสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในการเรียนของตน และสามารถเผยแพร่เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้คนทั่วไปได้ ซึ่งเป็นไปตามกระบวนการเรียนรู้ตามลำดับขั้นตามแนวความคิดของ ดิเรก วรรณเศียร (2558) พร้อมทั้งได้ศึกษาถึงเครื่องมือสำหรับนำมาใช้ร่วมกับกระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ และพบว่า จรินทร์ งามมั่น (2553) ได้ศึกษาการพัฒนาแบบฝึกการเขียนคำประพันธ์ กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 โดยได้ทดลองใช้แบบฝึกการเขียนคำประพันธ์กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 กับผู้เรียน พบว่า ผู้เรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน ปฏิบัติกิจกรรมได้ตามวัตถุประสงค์ของแบบฝึกการเขียนคำประพันธ์กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 สามารถเขียนคำประพันธ์ได้ถูกต้องตามฉันทลักษณ์ และนำความรู้ที่ได้ไปใช้ในการเขียนบทร้อยกรองในโอกาสต่าง ๆ และในด้านการประเมินผลสัมฤทธิ์ในการเรียนและสอบถามความคิดเห็นของผู้เรียนพบว่า ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนสูงกว่าก่อน

เรียน ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นต่อแบบฝึกพบว่า โดยภาพรวมด้านประโยชน์เห็นด้วยมากที่สุด

จากการศึกษาแนวคิด วิเคราะห์ปัญหา และการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้ออกแบบงานวิจัยที่เป็นการมุ่งเน้นในการแก้ไขปัญหาการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะในด้านการแต่งกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก ผ่านกิจกรรมในแผนการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เรื่อง การแต่งกาพย์ยานี 11 ซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมในแผนการสอนประกอบด้วย ลำดับขั้นการเรียนรู้ 5 ขั้น ได้แก่ 1. ขั้นสร้างแรงจูงใจ 2. ขั้นการเรียนรู้โดยตรง 3. ขั้นสรุปองค์ความรู้ 4. ขั้นรายงานและนำเสนอ และ 5. ขั้นเผยแพร่ความรู้ โดยมีกิจกรรมและแบบฝึกทักษะการแต่งคำประพันธ์ร่วมบูรณาการในการเรียนการสอนเป็นเครื่องมือช่วยครูผู้สอนและกระตุ้นให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้เต็มตามศักยภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก

สมมติฐานการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก มีคุณภาพอยู่ในระดับมาก

2. นักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้ เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก มีทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 หลังเรียนสูงขึ้นกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

การพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากร

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนประชาสงเคราะห์วิทยา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 167 คน (ข้อมูลนักเรียน สพม.พิษณุโลก อุดรดิตถ์, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/4 โรงเรียนประชาสงเคราะห์วิทยา อำเภอบางระกำ จังหวัดพิษณุโลก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 34 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากกลุ่มนักเรียนที่มีผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง จากผลการสอบเข้าเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

2. เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 3 ชนิด คือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 5 แผน รวม 8 ชั่วโมง ดังนี้

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง รู้รักภักดีของไทย ประเภทกาพย์ยานี 11 จำนวน 1 ชั่วโมง ใช้เทคนิคขั้นที่ 1 การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) คือ การสร้างความสนใจ และความ ต้องการต่อการเรียนรู้เรื่องกาพย์ยานี 11 ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง รู้รักภักดียานี 11 ของไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เข้าใจปฏิบัติ กระจำงัดกาพย์ยานี 11 จำนวน 2 ชั่วโมง ใช้เทคนิคขั้นที่ 2 การลงมือกระทำ (Active learning) คือ การลงมือฝึกแต่งกาพย์ยานี 11 ในหัวข้อที่ครูกำหนดให้ ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง เข้าใจปฏิบัติ กระจำงัดกาพย์ยานี 11

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สรุปข้อต่อค้ความร้ การแต่งกาพย์ยานี 11 จำนวน 2 ชั่วโมง ใช้เทคนิคขั้นที่ 3 สรุปข้อต่อค้ความร้ (Conclusion) คือ การสรุปความร้จากการเรียน เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ ประเภทกาพย์ยานี 11 ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ร้อยเรียงเรื่องกาพย์ยานี 11

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สื่อสารสู่สังคม จำนวน 2 ชั่วโมง ใช้เทคนิคขั้นที่ 4 สื่อสารและนำเสนอ(Reporting) คือ การนำเสนอผลงานการแต่งคำประพันธ์ ประเภทกาพย์ยานี 11 ร่วมกับแบบฝึกเรื่อง การสร้างนิทานจากกาพย์ยานี 11

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ภิรมย์ร้กาพย์ยานี จำนวน 1 ชั่วโมง ใช้เทคนิคขั้นที่ 5 นำผลไปใช้ประโยชน์ (Obtain) คือ การนำเสนอผลงานการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 ผ่านสื่อ

2.2 แบบทดสอบวัดทักษะ เรื่อง การแต่งกาพย์ยานี 11 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย ข้อสอบ ปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ และอัตนัย จำนวน 1 ข้อ

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยและเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย โดยใช้แบบแผนการวิจัยเชิงทดลองแบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (The one – group pretest - posttest) ซึ่งได้ดำเนินการดังนี้

3.1 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ออกแบบไว้ จำนวน 5 แผน รวม 8 ชั่วโมง ไม่รวมการทำแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียน ไปใช้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 34 คน ในการจัดการเรียนรู้รายวิชาภาษาไทย เรื่อง การแต่งกาพย์ยานี 11 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

3.2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเรื่อง การแต่งกาพย์ยานี 11 ดำเนินการตรวจสอบ ประเมินผล และบันทึกผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.3 ให้นักเรียนประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

3.4 นำผลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะ โดยวิเคราะห์ถึงผลสัมฤทธิ์ก่อนและหลังเรียน เรื่อง การแต่งกายพยานี 11 และวิเคราะห์ผลการประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้

3.5 นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุป อภิปรายผลการวิจัย พร้อมทั้งจัดทำรูปเล่มนำเสนอข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ในแผนการจัดการเรียนรู้ ข้อคำถามแต่ละข้อกับจุดประสงค์ และแบบประเมินความพึงพอใจ

4.2 หาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการวิเคราะห์ข้อมูล การประเมินความสอดคล้องเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ คะแนนการทดสอบ และการศึกษาความพึงพอใจ

4.3 หาค่าความยากง่าย (P) ค่าอำนาจจำแนก (r) และค่าความเชื่อมั่นในการประเมินผู้เรียนด้วย โดยแบบทดสอบวัดทักษะ ใช้สูตร KR20 ของ Kuder Richardson และแบบทดสอบแบบอัตนัย คำนวณจากสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ของครอนบาค (Cronbach) ปกรณ์ ประจัญบาน (2552 : 169-170)

ผลการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีผลรวมการประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบ อยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.61)

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความเหมาะสมในองค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

แผนการจัดการเรียนรู้	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง รู้รักภักดีของชาวไทย ประเทภักดี 11	4.36	0.62	มาก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เข้าใจปฏิบัติ กระจำชัดภักดี 11	4.36	0.62	มาก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สรุปข้อดีความรู้ การแต่งภักดี 11	4.31	0.62	มาก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สื่อสารสู่สังคม	4.16	0.55	มาก
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ภิรมย์รื่นภักดี 11	4.32	0.63	มาก
ผลรวมความเหมาะสม	4.30	0.61	มาก

2. ผลการเปรียบเทียบทักษะการแต่งคำประพันธ์ ประเทภักดี 11 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) การทดสอบก่อนเรียน เท่ากับ 15.71 คะแนน และการทดสอบหลังเรียน เท่ากับ 22.32 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเทภักดี 11 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	34	30	15.71	2.82	18.47*	0.000
หลังเรียน	34	30	22.32	3.37		

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ ประเทภักดี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ

MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับ มาก ($\bar{X} = 4.34$, S.D. = 0.70)

ตารางที่ 3 แสดงผลการวิเคราะห์ผลการศึกษความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการจัดการเรียนรู้			
1.1 ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ในแผนการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของบทเรียนมากยิ่งขึ้น	4.09	0.78	มาก
1.2 กระบวนการสอนทำให้นักเรียนสนใจและอยากเรียนรู้มากขึ้น	4.18	0.75	มาก
1.3 กระบวนการสอนเป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนเข้าใจการเรียนรู้แบบร่วมมือกัน	4.32	0.76	มาก
1.4 กระบวนการสอนเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีการพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11	4.18	0.78	มาก
1.5 สามารถนำไปใช้จัดการเรียนรู้ให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้	4.41	0.65	มาก
1.6 สามารถวัดและประเมินผลได้	4.26	0.74	มาก
ด้านบรรยากาศในการเรียน			
2.1 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.59	0.65	มากที่สุด
2.2 ครูสร้างบรรยากาศในการเรียน ทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น ใฝ่เรียนรู้	4.41	0.77	มาก
2.3 บรรยากาศของห้องเรียนเหมาะต่อการจัดการเรียนรู้	4.41	0.65	มาก

รายการประเมิน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
2.4 ครูผู้สอนให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียนได้อย่างทั่วถึง	4.53	0.55	มากที่สุด
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
3.1 นักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระของการแต่งคำประพันธ์ประเภท กาพย์ยานี 11 ได้ดีขึ้น	4.50	0.56	มาก
3.2 นักเรียนได้พัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภท กาพย์ยานี 11 ให้สูงขึ้น	4.38	0.69	มาก
3.3 นักเรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง	4.09	0.78	มาก
3.4 นักเรียนรู้วิธีการแต่งคำประพันธ์ประเภท กาพย์ยานี 11 และนำไปใช้ได้ถูกต้อง	4.35	0.68	มาก
เฉลี่ย	4.34	0.70	มาก

อภิปรายผล

1. การพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.61) แผนการจัดการเรียนรู้มีผลรวมการประเมินความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องตามสมมติฐานของงานวิจัยที่ตั้งไว้แสดงให้เห็นว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และสามารถพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 ของผู้เรียนได้ ทั้งนี้เพราะนักเรียนได้รับการเรียนรู้ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก ซึ่งเป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้รูปแบบใหม่ที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างเป็นระบบครอบคลุมทักษะที่จำเป็น การนำเทคนิค MACRO Model มาใช้ในการออกแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของการเรียน ในรายวิชาภาษาไทยผลการนำไปใช้สอดคล้องกับการค้นคว้าอิสระของ ดลชัย อินทรโกสม (2564) ที่ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง กลอนดอกสร้อยรำพึงในป่าช้า ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับกระบวนการกลุ่ม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.64 อยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี หลังเรียน ($\bar{X} = 22.56$, S.D. = 1.86) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 13.85$, S.D. = 2.91) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 22.56 คิดเป็นร้อยละ 75.21 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 4) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ มีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 4.27 อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ โดยในรายวิชาอื่น มีผู้ที่สนใจนำเทคนิคการเรียนรู้แบบ MACRO Model ไปปรับใช้ร่วมกับเทคนิคการสอนอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของสภาพการเรียนรู้และผู้เรียน ผลการสร้างและออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ได้ดีขึ้น นอกจากนี้การพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ความสามารถในด้านนั้น ๆ ผู้เรียนจะต้องเกิดการเรียนรู้ผ่านการฝึกฝนอย่างต่อเนื่อง ผ่าน เครื่องมือที่ครูออกแบบไว้ ซึ่งเป็นเครื่องมือชิ้นสำคัญในการเรียนเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของรายวิชา โดยในด้านการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ รายวิชาภาษาไทยที่นำเอาเทคนิคการสอนมาใช้ร่วมกับแบบฝึกเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และสอดคล้องกับงานวิจัยของอารยา วิโรจน์ (2562) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาการอ่านคำยากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ประกอบแบบฝึก ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านคำยากของนักเรียนมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 82.05/83.97 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 2) ดัชนีประสิทธิผลการเรียนรู้การอ่านคำยากมีค่าเท่ากับ 0.6585 แสดงว่า หลังการเรียนรู้ นักเรียนได้เรียนรู้คิดเป็นร้อยละ 65.85 3) นักเรียนสามารถเรียนรู้คำยากหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 4) ความพึงพอใจต่อการเรียนรู้มีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.47)

2. การเปรียบเทียบทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 ก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก พบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$) การทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 15.71 คะแนน และการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 22.32 คะแนน และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ พบว่า คะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาและเลือกเทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model มาใช้ร่วมกับแบบฝึก โดยศึกษาแนวคิด ขั้นตอน และวิธีการนำเทคนิคมาใช้ร่วมกับแบบฝึก สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ตามลำดับขั้นการเรียนรู้ของเทคนิค MACRO Model ร่วมกับการสร้างแบบฝึกที่ได้เลือกกิจกรรมและเนื้อหาซึ่งมีความสอดคล้องเหมาะสมกับความรู้ความสามารถและวัยของผู้เรียน

ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 ได้ดีขึ้น การพัฒนาแผนการสอนให้มีกิจกรรมในแบบฝึกที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานีดีขึ้น โดยนำเอาแนวคิด ทฤษฎีมาใช้งานเกิดผลดีต่อผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ผุสดี ศรีเมือง, สมิตซ์ชาติ พุมมา และอมลวรรณ วีระธรรมโม (2565) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่องการแต่งบทร้อยกรอง ประเภทกลอนสี่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพเท่ากับ 89.09/75.23 2) ความสามารถในการแต่งบทร้อยกรองประเภทกลอนสี่ของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ วัฒนา โทธานี (2566) ที่ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกลอนสุภาพ โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies) ร่วมกับแบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางคอย ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.22/84.33 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนได้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 9.07, S.D. = 1.73) และหลังเรียนได้คะแนนเฉลี่ย ($\bar{X}$ = 14.14, S.D. = 2.37)

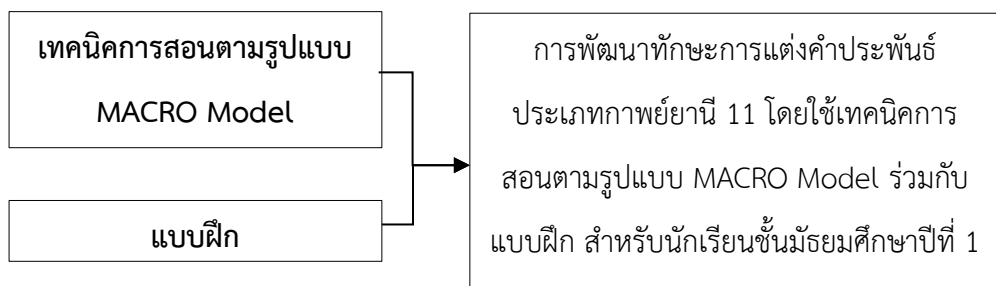
3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก ในภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.34, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ความพึงพอใจข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 2 ข้อ คือ 2.1 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ($\bar{X}$ = 4.59, S.D. = 0.65) และ 2.4 ครูผู้สอนให้คำแนะนำ ช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกให้แก่ นักเรียนได้อย่างทั่วถึง ($\bar{X}$ = 4.53, S.D. = 0.55) ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ดำเนินการพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ช่วยให้ นักเรียนสามารถพัฒนาทักษะด้านการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 ของตนได้ดีขึ้น เกิดจากการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยมีครูเป็นผู้ให้การชี้แนะ ให้การช่วยเหลืออำนวยความสะดวกในการเรียน พร้อม

ทั้งสร้างบรรยากาศในการเรียนให้เป็นห้องเรียนแห่งการเรียนรู้ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีคุณภาพ เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน และสามารถนำความรู้ทักษะที่ได้รับไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนต่อไปได้ การเรียนรู้ด้วยเทคนิคและวิธีการที่หลากหลายสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสนใจ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของพงษ์ลักษณ์ สิบแก้ว (2561) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ และผลการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่อง ระบบประสาท ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการเรียนรู้แบบ MACRO ผลการศึกษาพบว่า 1) นักเรียนมีกระบวนการคิดอย่างเป็นระบบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ผลการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) เจตคติต่อการเรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.63) ซึ่งอยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยนำเทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model มาใช้ร่วมกับแบบฝึก ในการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ได้นำขั้นตอนการเรียนรู้ 5 ขั้นตามเทคนิคการสอน MACRO Model มาออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ 5 แผนการเรียนรู้ เรียงลำดับตามแนวทางการสอน ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง รู้รักษ์กาพย์ของไทย ประเภทกาพย์ยานี 11 ใช้เทคนิคขั้นที่ 1 การสร้างแรงจูงใจ (Motivation) คือ การสร้างความสนใจ และความต้องการต่อการเรียนรู้เรื่องกาพย์ยานี 11 ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง รู้รักษ์กาพย์ยานี 11 ของไทย กิจกรรมประกอบด้วย การเรียนรู้ประวัติความเป็นมาของกาพย์ยานี 11 การเรียนรู้ฉันทลักษณ์ และการใช้ภาษาประกอบการแต่งคำประพันธ์ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง เข้าใจปฏิบัติ กระจำชัดกาพย์ยานี 11 ใช้เทคนิคขั้นที่ 2 การลงมือกระทำ (Active learning) คือ การลงมือฝึกแต่งกาพย์ยานี 11 ในหัวข้อที่ครูกำหนดให้ ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง เข้าใจปฏิบัติ กระจำชัดกาพย์ยานี 11 กิจกรรมประกอบด้วย การฝึกเลือกสรรคำในการแต่งคำประพันธ์ และการฝึกแต่งคำประพันธ์ ประเภทกาพย์ยานี 11 เป็นเรื่องราว แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง สรุปข้อองค์ความรู้ การแต่งกาพย์ยานี 11 ใช้เทคนิคขั้นที่ 3 สรุปองค์ความรู้ (Conclusion) คือ การสรุปความรู้จากการเรียน เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ ประเภทกาพย์ยานี 11 ร่วมกับแบบฝึก เรื่อง ร้อยเรียงเรื่องกาพย์ยานี 11 กิจกรรมประกอบด้วย การ

แต่งคำประพันธ์ ประเภทกาพย์ยานี 11 เป็นนิทานหรือเรื่องสั้น 1 เรื่อง ความยาว 8 บท จากหัวข้อที่ครูกำหนดให้ แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สื่อสารสู่สังคม ใช้เทคนิคขั้นที่ 4 สื่อสารและนำเสนอ(Reporting) คือ การนำเสนอผลงานการแต่งคำประพันธ์ ประเภทกาพย์ยานี 11 ร่วมกับแบบฝึกเรื่อง การสร้างนิทานจากกาพย์ยานี 11 กิจกรรมประกอบด้วย การนำบทประพันธ์ที่ได้มาทำเป็นหนังสือเล่มเล็ก จำนวน 1 เล่ม ในรูปแบบออนไลน์ และสิ่งพิมพ์ และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง ภิรมย์รื่นกาพย์ยานี ใช้เทคนิคขั้นที่ 5 นำผลไปใช้ประโยชน์ (Obtain) คือ การนำเสนอผลงานการแต่งคำประพันธ์ ประเภทกาพย์ยานี 11 เผยแพร่ต่อชุมชน ผ่านสื่อออนไลน์ ป้ายนิเทศ และการจัดนิทรรศการภาษาไทย โดยในการเรียนตามลำดับขั้น ครูจะรับหน้าที่เป็นผู้ให้คำชี้แนะแก่นักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยการพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทกาพย์ยานี 11 โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นการออกแบบการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ที่สามารถนำไปใช้ในการวัดและประเมินผลทางการเรียนได้จริง ด้วยความเหมาะสมในองค์ประกอบที่ครบถ้วน ผู้เรียนที่ได้รับการเรียนตามกระบวนการสามารถพัฒนาตนเองได้ดีขึ้นกว่าก่อนเรียน และเกิดความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ที่ให้ความสนใจ เหมาะกับการเรียนรู้ในปัจจุบัน

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย

1.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึกครูผู้สอนต้องศึกษาให้เข้าใจถึงองค์ประกอบของขั้นตอนการเรียนรู้ในเทคนิคแต่ละขั้นตอนอย่างละเอียด ก่อนการนำมาปรับใช้ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้

1.2 การแต่งคำประพันธ์ทุกชนิด ควรศึกษาถึงหลักเกณฑ์วิธีการในการวัดและประเมินผลให้ครอบคลุมความรู้ความสามารถ และทักษะที่จะเกิดขึ้น การศึกษาเรื่องรูปแบบฉันทลักษณ์ การใช้ภาษา และกวียานุโลม ถือเป็นความรู้ที่ต้องศึกษาให้เข้าใจควบคู่ไปกับการออกแบบกิจกรรมในการสร้างแบบฝึก และเครื่องมือสำหรับวัดประเมินผล

1.3 ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านการลงมือปฏิบัติจริง จัดบรรยากาศ และเวลาในชั้นเรียนให้เอื้อต่อการเรียนเรียนรู้

1.4 ควรมีการเลือกกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียนและระยะเวลาในชั่วโมงเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ประกอบด้วย

1.1 ควรศึกษาการพัฒนาทักษะการแต่งคำประพันธ์ประเภทอื่น ๆ โดยใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับแบบฝึก มาทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นอื่น ๆ

1.2 ควรมีการนำเทคนิคใช้ร่วมกับเนื้อหาสาระในเรื่องอื่น ๆ ที่เหมาะสม และเลือกเทคนิคการสอนหรือเครื่องมืออื่นเพิ่มเติมเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น การใช้เทคนิคการสอนตามรูปแบบ MACRO Model ร่วมกับการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ข้อมูลนักเรียน สพม.พิษณุโลก อุดรดิตถ์. (2566). 013 โรงเรียนประชาสงเคราะห์วิทยา. เรียกใช้เมื่อ 10 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.sec39.net/txtodb/code/enterSchoolName.php>
- จรินทร์ งามมั่น. (2553). การพัฒนาแบบฝึกการเขียนคำประพันธ์กลอนสุภาพและกาพย์ยานี 11 สำหรับนักเรียนประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่1. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ฐานะมนตร์ กลิ่นจันทร์แดง. (2555). การศึกษาข้อผิดพลาดในการเขียนภาษาไทยของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ปีการศึกษา 2552. ใน รายงาน
การวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ดลชัย อินทรโกสม. (2564). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวรรณคดี เรื่อง กลอนดอกสร้อย
รำพึงในป่าช้า ด้วยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ MACRO model ร่วมกับ
กระบวนการกลุ่มสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. ใน รายงานการวิจัย.
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ดิเรก วรรณเศียร. (2558). MACRO model: รูปแบบการจัดการเรียนรู้สำหรับศตวรรษที่ 21.
กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ปกรณ ประจันบาน. (2552). สถิติขั้นสูงสำหรับการวิจัยและประเมิน (Advanced Statistics
for Research and Evaluation). (พิมพ์ครั้งที่ 4). พิษณุโลก : โรงพิมพ์รัตนสุพรรณ
การพิมพ์.
- ผุสดี ศรีเมือง และคณะ. (2565). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้แบบ 4 MAT เรื่องการแต่งบท
ร้อยกรอง ประเภทกลอนสี่ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิชาการ
มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 16(2), 110-123
- พงษ์ลักษณ์ สิบแก้ว. (2561). การพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบและผลการเรียนรู้
วิชาชีววิทยา เรื่อง ระบบประสาท ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดการ
เรียนรู้แบบ MACRO. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- วัฒนา โทธานี. (2566). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การแต่งคำประพันธ์ประเภท
กลอนสุภาพ โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส (Davies) ร่วมกับแบบฝึก
ทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางคอย. วารสารการวิจัย
การศึกษาขั้นพื้นฐาน OBEC Basic Education Research Journal. 3(2), 111-127.
- สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ. (มปป.). ระบบบัญชีข้อมูล NIETS Data Catalog.
เรียกใช้เมื่อ 11 สิงหาคม 2566 จาก [https://catalog.niets.or.th/dataset/p6/
resource/c5e89cfa-0d60-44d3-a8ea-1774b0d9034b](https://catalog.niets.or.th/dataset/p6/resource/c5e89cfa-0d60-44d3-a8ea-1774b0d9034b).
- อารยา วิโรจน์. (2562). การพัฒนาการอ่านคำยากของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้
การเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CIRC ประกอบแบบฝึก. ใน รายงานการวิจัย.
มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว

โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี*

PROACTIVE MANAGEMENT FOR INDIVIDUALIZED FAMILY SERVICE

BY THE UDONTHANI SPECIAL EDUCATION CENTER

สะไบทิพย์ ขาววิเศษ¹ และ สุชาดา บุปผา²

Sabaitip Karwwiset¹ and Suchada Boobpha²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻²Udonthani Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: napasonk65@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเชิงรุก เพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี 2) ศึกษากระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี 3) เพื่อประเมินกระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว โดยศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 3 คน ข้าราชการครู ครูอัตราจ้างหรือพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 118 คน โดยเลือกแบบเจาะจง เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเป็นลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล แจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์ (PNI Modified)

ผลการวิจัยพบว่า

1) สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี

* Received 24 April 2024; Revised 9 May 2024; Accepted 28 June 2024

ประกอบไปด้วย สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) กระบวนการบริการจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว สรุปได้ว่าครูและบุคลากรต้องตระหนักในการเข้าถึงผู้เรียน และความพร้อมของครูผู้สอนที่ได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ตรงตามความต้องการจำเป็นพิเศษของแต่ละบุคคล โดยใช้กระบวนการจัดการเชิงรุกโดยใช้หลักการ PDCA

3) ประเมินกระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี ควรจัดลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่สูงสุด คือ การตามแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว การประชุมจัดทำแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว การประเมินผลการใช้บริการตามแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน การพบปะครอบครัวครั้งแรก การตรวจประเมิน การทบทวนแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว และขั้นตอนการยุติแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว

คำสำคัญ: การบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว, การบริหารจัดการเชิงรุก, เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ

Abstract

The purpose of this study is to: 1) Study the current conditions, desired conditions and necessary needs for proactive management. To provide Individualized Family Service by the Special Education Center Udonthani 2) Study the proactive management process to Individualized Family Service by the Special Education Center Udonthani The target population of research is three Special Education Center, director, teachers, employed teachers, or nanny for disabled children. 118 people, specific selection. Collect data through a questionnaire. the IOC value is 0.98. the confidence level is 0.97 It is characterized by a 5-level rating scale. Statistical data used for analyzing data. Assign frequency, percentage, mean, and standard deviation. Perform analysis (PNI Modified)

The results show that

1) Current conditions, desired conditions and management needs Proactive to provide family-specific assistance services by the Special Education Center Udonthani Province, consisting of current conditions, desired conditions and overall needs are at a high level.

2) Ensure proactive management services to help specific families according to teachers' rules and procedures, relying on student learning and teachers' readiness to provide direct knowledge of each special need. Individuals know in-depth information Proactive management on PDCA.

3) Evaluate the proactive management process to help specific families by the Udonthani Provincial Special Education Center. Needs should be prioritized in the highest order, namely according to the family-specific assistance plan. Meeting to create a family-specific assistance plan. Evaluation of service use according to the family-specific support service plan Collection of basic information First family meeting Audit Review of family-specific support service plans and procedures for terminating family-specific assistance plans.

Keywords: Individualized Family Service, Active Management, The Special needs children.

บทนำ

สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนพิการ ดังกล่าว จึงมอบให้ศูนย์การศึกษาพิเศษดำเนินงาน การให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการโดยจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล เป็นเครื่องมือในการดำเนินงาน ดังกล่าวพบว่าการมีส่วนร่วมของครอบครัว ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญในการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ (2556) ตามประกาศของกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วย เรื่อง วิธีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลและหลักเกณฑ์ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2552 การดำเนินงานตามแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว มุ่งเน้นการให้บริการแก่เด็ก และครอบครัว โดยการทำงานร่วมกัน

ระหว่างบิดามารดา ผู้ปกครองกับผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ ซึ่งในการวางแผนกลยุทธ์เป็นเครื่องมือนำไปสู่กระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกของศูนย์การศึกษาพิเศษ ในการวางแผนการพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาให้มีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน เป็นรูปธรรมและเป็นไปในทิศทางเดียวกัน สามารถแก้ปัญหาพัฒนางานและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้มีประสิทธิภาพ

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ได้กำหนดวิสัยทัศน์ในการสร้างความเสมอภาคทางการศึกษาพัฒนาผู้พิการอย่างมืออาชีพโดยการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ภายใต้การบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ภายในปีการศึกษา 2569 และได้กำหนดพันธกิจข้อที่ 1 ไว้ว่า พัฒนาระบบการค้นหา เพื่อให้ผู้เรียนเข้าถึงบริการทางการศึกษาพิเศษ นอกจากนี้แล้วยังมีเป้าประสงค์ ข้อที่ 1 ไว้ว่า ผู้เรียนได้รับโอกาสทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพที่ระบุไว้ในแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี ปีการศึกษา 2565 - 2569 มี แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี (2565-2569 : 21) ในการจัดการศึกษาสถานศึกษาสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กำหนดให้สถานศึกษาในสังกัดช่วยเหลือกันในด้านบริหารวิชาการ ให้เป็นเครือข่ายการร่วมมือกัน ประสานงาน ส่งเสริมและสนับสนุนให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันเพื่อให้มีคุณภาพร่วมไปถึงการมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายบริการเดียวกันอันหนึ่งอันเดียวกันเพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการปฏิบัติงานร่วมมือและและกิจกรรมอื่น ๆ ที่เหมาะสม อันเป็นส่วนหนึ่งในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามประกาศระเบียบ ข้อ 4 ได้กล่าวไว้ว่า การจัดการศึกษาตามประเภทการจัดการศึกษาของสถานศึกษาให้จัดตั้งเครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ อันได้แก่ ศูนย์การศึกษาพิเศษทุกจังหวัด โรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ และโรงเรียนเฉพาะความพิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้เห็นว่ากระบวนการบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ยังพบปัญหาส่วนมากเกิดจากการเลี้ยงดูเพราะครอบครัว กระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกที่สามารถช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง จะสามารถลดปัญหาที่เกิดขึ้นตามมาในภายหลังได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี
2. เพื่อศึกษากระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี
3. เพื่อประเมินกระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix Methods Research) ได้กำหนดการศึกษาเป็น 3 ระยะ มีขอบเขตการวิจัยในแต่ละระยะประกอบด้วยขอบเขตประชากรและขอบเขตด้านเนื้อหา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี โดยกำหนดกลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้ปฏิบัติงานภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ได้แก่ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ข้าราชการครู ครูผู้สอน ครูอัตราจ้างและพี่เลี้ยงเด็กพิการจำนวน 118 คน ขอบเขตด้านเนื้อหาในการศึกษาในระยะที่ 1 เพื่อศึกษา หาดวงประกอบและแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารตำรา วารสาร บทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง ด้วยการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้การให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวของสำนักบริหาร การศึกษาพิเศษ 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย พบปะครอบครัวครั้งแรก เก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ตรวจประเมิน ประชุมจัดทำแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ดำเนินการตามแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ประเมินผลการใช้บริการตามแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะ ครอบครัว ทบทวนแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว และยุติแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว

ระยะที่ 2 ศึกษากระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว โดยศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น กลุ่มเป้าหมายที่เป็นผู้ให้ข้อมูล สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) ได้แก่ ผู้บริหาร จำนวน 3 คนและ ข้าราชการครู ครูผู้สอน ครูอัตราจ้างและพี่เลี้ยงเด็กพิการ จำนวน 5 คน โดยศึกษาแนวปฏิบัติ

ที่ดีของศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้น 8 คน ที่มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) โดยด้านเนื้อหา ศึกษากระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว โดยศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น จากผลการศึกษาในระยะที่ 1 ด้วยการนำข้อมูลจากการศึกษาปัญหามากำหนดเป็นข้อมูลคำถามในการสัมภาษณ์ มาหากระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

ระยะที่ 3 การประเมินกระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษา ระยะที่ 3 เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี และกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งการศึกษาระยะที่ 3 เป็นการประเมินกระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ด้วยการนำข้อมูลจากการศึกษากระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่นในระยะที่ 2 เป็นแบบประเมินอิงเกณฑ์ ผู้เชี่ยวชาญตามเกณฑ์ 3 ด้าน คือ ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้ (feasible) และความเป็นประโยชน์ (utility) ของกระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้มี จำนวน 118 คน โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี จำนวน 3 คน ข้าราชการครู ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี จำนวน 49 คน ครูผู้สอน ครูอัตราจ้าง ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี จำนวน 17 คน พี่เลี้ยงเด็กพิการ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดอุดรธานี จำนวน 49 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ใช้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ ซึ่งสามารถแบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) ที่เกี่ยวกับข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง และประสบการณ์ในการทำงาน ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิด (opened-end) และ

แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ใช้ในการสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี

การเก็บและรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลของการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานีเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลถึงศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี
2. ผู้วิจัยนำหนังสือขอความอนุเคราะห์ พร้อมแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการตอบแบบสอบถาม ถึงผู้บริหารสถานศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานีในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถามและติดตามแบบสอบถามไปยังผู้บริหาร ข้าราชการครู ครูผู้สอน ครูอัตราจ้างและพี่เลี้ยงเด็กพิการกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม โดยใช้วิธีการโทรศัพท์ในการประสานงาน จนสามารถรวบรวมแบบสอบถามได้ครบสมบูรณ์
4. ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผลข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสถิติสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง วิทยฐานะ และประสบการณ์ในการทำงาน โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาร้อยละ (Percentage) จากนั้นนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย
2. ข้อมูลจากแบบสอบถามตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจัยสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำผลการวิเคราะห์ไป

เปรียบเทียบกับเกณฑ์การแปลผล (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 121) โดยกำหนดเกณฑ์แปลผลเป็น 5 ระดับ

3. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามตอนที่ 2 มาจัดเรียงลำดับสภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี มาวิเคราะห์ความจำเป็น (Needs Analysis) เพื่อมาวิเคราะห์สาเหตุที่จะนำไปสู่การเกิดความต้องการจำเป็นนั้น ๆ เทคนิคการวิเคราะห์การประเมินความต้องการจำเป็นที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ (PNI Modified) โดยเรียงลำดับจากสภาพปัจจัยสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นมากที่สุด ไปหาสภาพปัจจัยสภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นน้อยที่สุดและคำนวณดัชนีจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น แบบปรับปรุง (Modified Priority Needs Index: PNI)

ผลการวิจัย

1. การศึกษาสภาพปัจจุบัน/สภาพที่พึงประสงค์และความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเชิงรุก เพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี พบว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาที่ละขั้นตอน พบว่า ขั้นตอน ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ขั้นตอนการยุติแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ($\bar{X} = 3.7$) รองลงมาขั้นตอนการทบทวนแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ($\bar{X} = 3.56$) ขั้นตอนการประเมินผลการให้บริการตามแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ($\bar{X} = 3.56$) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ($\bar{X} = 3.53$) ขั้นตอนการพบปะครอบครัวครั้งแรก ($\bar{X} = 3.51$) ขั้นตอนตรวจประเมิน ($\bar{X} = 3.28$) ขั้นตอนดำเนินการตามแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ($\bar{X} = 3.20$) และ ขั้นตอนการประชุมจัดทำแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ($\bar{X} = 2.90$) ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ขั้นตอนการประชุมจัดทำแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ($\bar{X} = 4.91$) ขั้นตอนดำเนินการตามแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ($\bar{X} = 4.91$) ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน ($\bar{X} = 4.84$) ขั้นตอนการพบปะครอบครัวครั้งแรก ($\bar{X} = 4.75$) ขั้นตอนตรวจประเมิน ($\bar{X} = 4.73$) ขั้นตอนการทบทวนแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ($\bar{X} = 4.61$) ขั้นตอนการยุติแผนการช่วยเหลือ

เฉพาะครอบครัว ($\bar{X} = 4.55$) และขั้นตอนการประเมินผลการใช้บริการตามแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ($\bar{X} = 4.52$)

2. การศึกษากระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดย ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี พบว่า จากบทสัมภาษณ์แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุก เพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดย ศูนย์การศึกษาพิเศษโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ทั้ง 8 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 การพบปะครอบครัวครั้งแรก สถานศึกษาควรจัดให้มีการประสานการให้บริการทางการศึกษาโดยการพบปะกับผู้ปกครองเพื่อพูดคุยสร้างความคุ้นเคยพูดคุยสร้างความคุ้นเคยโดยการออกพื้นที่เยี่ยมบ้านสำรวจค้นหาเด็กที่อยู่ที่บ้านครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน สถานศึกษาควรคัดกรองเด็กพิการตรงตามประเภทความพิการอย่างเป็นระบบ ขั้นตอนที่ 3 ตรวจประเมิน สถานศึกษาควรมีเครื่องมือและรูปแบบหรือขั้นตอนในการตรวจการประเมินพัฒนาการและความสามารถพื้นฐานของผู้รับบริการที่ชัดเจน มีประสิทธิภาพสอดคล้องกับประเภทความพิการ ขั้นตอนที่ 4 การประชุมจัดทำแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว สถานศึกษาควรมีรูปแบบและขั้นตอน โดย ครู ผู้ปกครอง นักสหวิชาชีพและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาร่วมกัน ขั้นตอนที่ 5 ดำเนินการตามแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว สถานศึกษาควรมีการกำหนดเป้าหมาย พัฒนาการที่คาดหวังผู้ให้บริการ / หน่วยงาน ที่รับผิดชอบ วัน เดือน ปี ที่เริ่มพัฒนาและวันที่สุดการพัฒนาที่ชัดเจนและ มีความเหมาะสม นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเด็กพิการ ข้อมูลทางการแพทย์ ข้อมูลทางการศึกษา และ ข้อมูลความสามารถพื้นฐานกำหนดจุดเด่นของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนา จุดด้อยของชุมชนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนารวมถึง สิทธิ /ประโยชน์ที่ผู้รับบริการและครอบครัวด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับเด็กพิการแต่ละประเภทความพิการ ขั้นตอนที่ 6 การประเมินผลการใช้บริการตามแผนการให้บริการช่วยเหลือ สถานศึกษาควรนิเทศ กำกับ ติดตามตรวจสอบการดำเนินงานตามแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ขั้นตอนที่ 7 การทบทวนแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว สถานศึกษาควรนำผลที่ได้จากการให้บริการและการกำกับ ติดตาม ตรวจสอบของสถานศึกษามาปรับปรุงทบทวน แผนการให้บริการอย่างเหมาะสมกับครอบครัว ขั้นตอนที่ 8 การยุติแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว สถานศึกษาต้องจัดทีมช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวประเมินความต้องการจำเป็นของครอบครัวว่ายังมีความจำเป็นต้องรับบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวอีกต่อไปหรือไม่ยุติแผนจากผลการประเมินจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องหรือครอบครัวมีความประสงค์จะยุติหรือผู้รับบริการมีอายุเกิน 3 ปี

3. การประเมินกระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว โดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ในการประเมิน ความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และ ความเป็นประโยชน์ของแนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี โดยผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า สถานศึกษาควรจัดให้มีการประสานการให้บริการทางการศึกษาโดยการพบปะกับผู้ปกครองเพื่อพูดคุยสร้างความคุ้นเคยพูดคุยสร้างความคุ้นเคยโดยการออกพื้นที่เยี่ยมบ้านสำรวจค้นหาเด็กที่อยู่ที่บ้านครอบคลุมพื้นที่ทั้งจังหวัด ($\bar{X} = 4.46$, S.D.= 0.64) สถานศึกษาควรคัดกรองเด็กพิการตรงตามประเภทความพิการอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 4.86$, S.D. = 0.35) สถานศึกษาควรมีเครื่องมือและรูปแบบหรือขั้นตอนในการตรวจการประเมินพัฒนาการและความสามารถพื้นฐานของผู้รับบริการที่ชัดเจนมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับประเภทความพิการ ($\bar{X} = 4.73$, S.D.= 0.46) สถานศึกษาต้องจัดอบรมสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในพัฒนาการของเด็กและความต้องการจำเป็นของครอบครัว ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.41) สถานศึกษาควรนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเด็กพิการ ข้อมูลทางการแพทย์ ข้อมูลทางการศึกษา และข้อมูลความสามารถพื้นฐานกำหนดจุดเด่นของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนาจุดด้อยของชุมชนที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนารวมถึง สิทธิ /ประโยชน์ที่ผู้รับบริการและครอบครัวควรจะได้รับบริการจากชุมชนมาจัดทำแผนให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว และสถานศึกษาควรให้บริการด้วยกิจกรรมที่เหมาะสมสอดคล้องกับเด็กพิการแต่ละประเภทความพิการ ($\bar{X} = 4.73$, S.D.= 0.46) สถานศึกษาควรประเมินความก้าวหน้าของเด็กพิการเป็นรายทักษะตรงกับแต่ละประเภทความพิการ ($\bar{X} = 4.73$, S.D.= 0.48) สถานศึกษาควรนำผลที่ได้จากการให้บริการและการกำกับติดตามตรวจสอบของสถานศึกษามาปรับปรุงทบทวน แผนการให้บริการอย่างเหมาะสมกับครอบครัว ($\bar{X} = 4.66$, S.D.= 0.49) สถานศึกษาควรนำผลที่ได้จากการให้บริการและการกำกับติดตามตรวจสอบของสถานศึกษามาปรับปรุงทบทวน แผนการให้บริการอย่างเหมาะสมกับครอบครัว ($\bar{X} = 4.93$, S.D.= 0.26)

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาในแต่ละขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก 5 ขั้นตอน และระดับปานกลาง 3 ขั้นตอน ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอน

การยุติแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว มีสภาพปัจจุบันอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสถานศึกษาเห็นความสำคัญของการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวด้วยทีมช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวมีการประเมินความต้องการจำเป็นของครอบครัวว่ายังมีความจำเป็นต้องรับบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวอีกต่อไปหรือไม่ หรือ เด็กมีอายุเกิน 3 ปีแล้ว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ เกตอรินทร์ พิทักษ์โคชญากุล (2562 : 43) ได้กล่าวว่า การให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวด้วยทีมช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวมีการประเมินความต้องการจำเป็นของครอบครัว โดยนำผลที่ได้จากการให้บริการและการกำกับติดตามตรวจสอบของสถานศึกษามาปรับปรุงทบทวนแผนการให้บริการอย่างเหมาะสมกับครอบครัว การวิเคราะห์การจัดลำดับความต้องการจำเป็นการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ในการจัดลำดับความสำคัญของข้อมูลจากผลการประเมินความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัญจิต วรรณนวล (2549) ได้ศึกษาเรื่อง ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ได้มีการดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ แล้วพบว่า สภาพในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด ในการเข้าให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยมีการเรียงตามลำดับดังรายละเอียดต่อไปนี้ในส่วนของการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง และการเก็บรวบรวมข้อมูลประวัติจากหลักฐาน ด้านการจัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (Individualized Education Program : IEP) ด้านการประเมินความสามารถพื้นฐานของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ด้านการประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้เด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการตามความต้องการจำเป็นด้านเตรียมความพร้อมตามแผนที่กำหนด และการให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพ ด้านการอบรมพ่อแม่และผู้ปกครอง ด้านการให้บริการทรัพยากรการเรียนรู้ และความช่วยเหลือโดยชุมชน ในส่วนของการเยี่ยมบ้าน และด้านการทำแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (Individualized Family Service Plan : IFSP)

2. กระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี จะต้องดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลทั่วไปจากครอบครัวเพื่อให้โอกาสให้ผู้ปกครองได้พูดความรู้สึกและเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ระหว่างผู้ปกครองด้วยกันและผู้ปกครองกับผู้ประสานงานในการให้บริการ พูดคุยสร้างความคุ้นเคยกัน เพื่อให้เด็กที่เข้ามารับบริการ และเมื่อเข้ามาสู่ระบบการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว และได้รับ

บริการอย่างถูกต้อง เหมาะสมและ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mary Jo Noonan, Linda McCormick (1993 : 53-55) ได้กล่าวไว้ว่าได้ศึกษาและออกแบบการปฏิบัติงานการให้บริการช่วยเหลือเด็กพิการ พบว่า ในการง่ายต่อการจัดเตรียม การตรวจสอบและการสังเกตในเด็กทารกและเด็กเล็กที่มีความพิการ พร้อมทั้งการส่งเสริมการเรียนรู้สะดวกต่อการปฏิบัติในเบื้องต้น และเป็นการออกแบบวิธีการปฏิบัติงานที่ดีต้องให้ครอบคลุม 3) ตรวจประเมิน เป็นการตรวจประเมินพัฒนาการและความสามารถพื้นฐานของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยทีมสหวิชาชีพ ประกอบด้วย พ่อแม่ สมาชิกในครอบครัว ร่วมไปถึงผู้ดูแลและผู้ปกครองที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลเด็ก การประเมินพัฒนาการอย่างรอบด้านโดยทีมสหวิทยาการ (Multidisciplinary) เช่น แพทย์ พยาบาล นักกายภาพบำบัด นักแก้ไขการพูด นักกิจกรรมบำบัด นักจิตวิทยา ครู นักตรวจวัดการได้ยิน นักตรวจวัดการเห็น และครูการศึกษาพิเศษจะทำให้การกำหนดการวางแผนได้ตรงกับความต้องการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Decoster, D. เรื่องการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มกับเด็กที่มีพัฒนาการล่าช้า อายุต่ำกว่า 3 ขวบที่รับบริการที่บ้านกับความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้บริการและสมาชิก ในครอบครัว พบว่า สมาชิกในครอบครัวและผู้ให้บริการรู้สึกว่าการบริการที่มีประสิทธิภาพ สูงสุดมีผลมาจากการมีทัศนคติเชิงบวกมีความอบอุ่นและเอาใจใส่ มีความรู้และมีประสบการณ์ ที่เป็นประโยชน์ (Decoster, D., 2009) ทั้งนี้การช่วยเหลือบุคคลพิการซ้อนให้มีพัฒนาการต่าง ๆ ดีขึ้นนั้น ผู้ปกครองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนั้นศูนย์ฯ ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการทำงานเชิงบูรณาการระหว่างสหวิชาชีพให้มากยิ่งขึ้นตั้งแต่การแลกเปลี่ยนข้อมูลลูกพิการซ้อน การวางแผนและการปฏิบัติที่เข้าใจง่ายและสะดวก ในการพัฒนาช่วยเหลือลูกพร้อมกับครูการศึกษาพิเศษและนักสหวิชาชีพ 4) การประชุมจัดทำแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ในการประชุมวางแผนนั้นต้องกำหนดบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละบุคคลและหน่วยงาน ในการให้แผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว จะขึ้นอยู่กับประเมินเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการของเด็กและความต้องการของครอบครัว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ นพดล ฐิติจันทร์ (2559) ได้กล่าวไว้ว่า ผู้ปกครองและบุคลากรที่เข้าไปให้บริการมีความต้องการ และมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มเด็กพิการ โดยมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายหรือความคาดหวังในการวางแผนให้ความช่วยเหลือจัดหาบริการสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา พร้อมทั้งเสนอปัญหาความร่วมมือกันในการพัฒนาศักยภาพ เด็กพิการตามความต้องการของเป็นรายบุคคล เพื่อได้รับการพัฒนาสูงขึ้นในเชิงประจักษ์

3. ในการดำเนินการตามแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว ผู้บริหารสถานศึกษารอง ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ครูผู้สอน ครูอัตราจ้าง พี่เลี้ยงเด็กพิการ ต้องวางแผน ให้บริการอย่างเหมาะสม สามารถให้ครอบครัวได้มีทางเลือกในการวางแผน หรือมีการทบทวน การใช้แผนทุก ๆ 6 เดือน ด้านการประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ การประเมินผลการใช้บริการ ตามแผนการให้บริการช่วยเหลือ ครอบครัวหรือไม่เป็นรายครอบครัว มีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร โดยมีการดำเนินการนัดหมายครอบครัวของเด็กพบกับทีมนักสหวิทยาการ ครูและบุคลากรของ ศูนย์การศึกษาพิเศษที่เป็นผู้รับผิดชอบรายครอบครัว เพื่อนำผลการดำเนินงานตามแผนการ ให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว และแบบบันทึกผลการพัฒนาเด็กรวมถึงข้อมูลที่ได้จาก การลงพื้นที่ออกเยี่ยมบ้าน การนิเทศ กำกับ ติดตามนำผลมาประเมินความก้าวหน้าของ เด็กและครอบครัวจากนั้นนำผลการประเมินที่ได้ไปปรับปรุงการปฏิบัติงานพร้อมทั้งใช้กำหนด ทิศทางในการให้บริการในครอบครัวอื่นต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Kohler. (1996: 196-198) ได้กล่าวไว้ว่า การประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญสาขาต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยได้พิจารณา ประเด็นของการเปลี่ยนผ่านที่เป็นกระบวนการที่สัมพันธ์กับการวางแผน การนำไปใช้และการ ประเมินผลสำหรับเด็กพิการที่จะทำให้ทราบระดับการพัฒนาและความก้าวหน้าของเด็ก พิการ ที่จะได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง การทบทวนแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะ ครอบครัว เป้าหมายการให้บริการกิจกรรมต่าง ๆ ว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับ ความ ต้องการของครอบครัวหรือไม่ จากนั้นนำผลการประเมินมาปรับปรุงแผนให้มีความเหมาะสม เด็กแต่ละบุคคลมากยิ่งขึ้น และนำผลที่ได้ไปดำเนินการพัฒนาในปีต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของ ธนนท์ วีรธนนท์ (2559) ได้มีการศึกษาวิจัย เรื่อง ศูนย์การศึกษาพิเศษมีการ พัฒนาระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิภาพของสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ นั้น พบว่า ศูนย์การศึกษาพิเศษ มีปัจจัยที่ทำให้ส่งผลต่อควมมีประสิทธิภาพ อันได้แก่ ครูและ บุคลากรทางการศึกษา สภาพแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเพื่อการเรียนรู้และภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษาสำหรับประสิทธิภาพของศูนย์การศึกษาพิเศษ และการบริหารสถานศึกษาและการ ปฏิบัติงานการมีส่วนร่วมของชุมชน การจัดการเรียนรู้ และการยุติแผน การช่วยเหลือเฉพาะ ครอบครัว การยุติแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวเป็นนำผลที่ได้จากการให้บริการและการ กำกับติดตามตรวจสอบของสถานศึกษามาปรับปรุงทบทวนแผนการให้บริการอย่างเหมาะสม กับครอบครัวการดำเนินการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยทีมช่วยเหลือเฉพาะ ครอบครัวประเมินความต้องการจำเป็นของครอบครัวแล้วพบว่าไม่ มีความจำเป็นต้องรับ บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว อีกต่อไปหรือครอบครัวมีความประสงค์จะยุติ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า สภาพปัจจุบันในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมาก สภาพที่พึงประสงค์ในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ความต้องการจำเป็นในการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี โดยขั้นตอนที่มีค่าความต้องการจำเป็นมากที่สุด คือ ขั้นตอนการประชุมจัดทำแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว อีกทั้งการศึกษาหากระบวนการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว แนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกเพื่อบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวโดยศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดอุดรธานี ได้แนวทางทั้งหมด 8 ขั้นตอน ได้แก่ การพบปะครอบครัวครั้งแรก การเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐาน การตรวจประเมิน การประชุมจัดทำแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว การตามแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว การประเมินผลการให้บริการตามแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว การทบทวนแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว และการยุติแผนการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว

ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย
 - 1.1 ควรมีการนิเทศเพื่อให้ครูและบุคลากร มีความชัดเจนและมีการดำเนินงานตามที่กำหนดไว้ในแผนงาน และควรนำผลการนิเทศติดตามหรือข้อเสนอแนะจากการนิเทศไปพัฒนาการดำเนินงานอย่างเหมาะสมต่อไป
 - 1.2 ควรมีการขยายผลการศึกษาในการสร้างความมั่นใจ และเป็นผู้ดำเนินการพัฒนางานคนพิการ เพื่อนำไปสู่บุคลากรที่เกี่ยวข้องในหน่วยงานอื่น ๆ
 - 1.3 ควรดำเนินการตามขั้นตอนให้เกิดความต่อเนื่อง เพื่อส่งผลให้เกิดการพัฒนาศักยภาพของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ
 - 1.4 ควรศึกษาให้เข้าใจอย่างชัดเจนเพื่อปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับการนำไปใช้ ในรายละเอียดองค์ประกอบของกระบวนการในการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว
2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป
 - 2.1. ควรศึกษาปัจจัยที่จะส่งผลต่อการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการเชิงรุกที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเป็นเพราะปัจจัยใด
 - 2.2 ควรมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในการปรับกระบวนการบริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว มีให้มีความชัดเจนและให้บริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ
 - 2.3 ควรมีการปรับขั้นตอนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการให้บริการ รวมถึงจัดทำคู่มือกระบวนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัวเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). ระเบียบสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานว่าด้วย
 เครือข่ายส่งเสริมประสิทธิภาพ การจัดการศึกษาสถานศึกษา. สังกัดสำนักบริหารงาน
 การศึกษาพิเศษ.
- เกเตอร์อินท์ ทิทัษโกชญากุล (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารระบบการให้บริการ
 ช่วยเหลือระยะแรกเริ่มสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษของศูนย์การศึกษา
 พิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ. ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดศรีสะเกษ: สำนัก
 บริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
 กระทรวงศึกษาธิการ
- ธนนท์ วีรธนนท์. (2559). การพัฒนาระบบองค์การเพื่อควมมีประสิทธิผลของศูนย์การศึกษา
 พิเศษ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต.
 มหาวิทยาลัยสยาม.
- นพดล อูลิจันทร์. (2559). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการแบบเครือข่ายความร่วมมือที่มี
 ประสิทธิภาพต่อการพัฒนาระบบการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม (Early
 Intervention : EI) ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น. ศูนย์
 การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 9 จังหวัดขอนแก่น. สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยา
 สาส์น.
- สำนักงานบริหารการศึกษาพิเศษ. (2556). การจัดการศึกษาสำหรับผู้เรียนที่มีความต้องการ
 พิเศษ. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพมหานคร:
 กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุรัญจิต วรรณนวล. (2549). การดำเนินงานการให้บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มแก่เด็กพิการ
 ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัด. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
 การศึกษานอกระบบ. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สมพร หวานเสร็จ.(2557). แผนการให้การช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว. เรียกใช้เมื่อ 5 กุมภาพันธ์
 2557 จาก www.pbps.ac.th/share/knowledge/10.ppt

- Decoster, D. (2009). Early intervention in the home for children under the age of three with developmental delays: An in -depth examination of the interaction between service providers and family members. USA: California State University.
- O'Shea, L. et al. (2001). Families and Teachers of Individuals with Disabilities. Boston: Allyn & Bacon.
- Kohler, P. D. (1996). Taxonomy for Transition Programming: Linking Research to Practice. Champaign: Transition Research Institute, University of Illinois.
- Mary Jo Noonan, Linda McCormick. (1993). Early Intervention in Natural Environments. Methods and Procedures –Research Gate.

นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*
THE INNOVATION FOR ADMINISTRATORS AFFECTING SCHOOL
ADMINISTRATIONS IN THE 21ST CENTURY UNDER SURAT THANI
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

หทัยรัตน์ สงวนสกุล¹, ทิพนาศ เศวตวรโชติ² และ สุกัตรา ภูษิตรัตนาวลี³

Hathairat Sa-nguansakul¹, Tippamas Sawetworachot² and Supattara Pusitratnavalee³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโกราช

¹⁻³Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: Hathairat4241@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 2) เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 4) เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 132 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณเครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันและการถดถอยพหุคูณ

* Received 7 April 2024; Revised 16 April 2024; Accepted 29 June 2024

ผลการวิจัยพบว่า

1) ระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2) การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3) ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

4) ตัวแปรพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดมี 3 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และด้านการเรียนการสอน สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $Y = .456 + .599(X_5) + .148(X_2) + .160(X_6)$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $Z = .642(X_5) + .152(X_2) + .171(X_6)$

คำสำคัญ : นวัตกรรมของผู้บริหาร, การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

Abstract

This research aimed to investigate : 1) the level of innovation use of school administrators under the Surat Thani Primary Education Service Area Office 2 2) administration in the 21st century of school under the Surat Thani Primary Education Service Area Office 2 3) the relationship between the level of innovation use of school administrators affecting an in administration in the 21st century of school under the Surat Thani Primary Education Service Area Office 2 and 4) the predictor relationship between the level of innovation use of school administrators affecting an in administration in the 21st century of school under the Surat Thani Primary Education Service Area Office 2 The samples consisted of 132 school administrators under the Surat Thani primary education service

area office II. Sample size determination using Krejcie and Morgan Table. Quantitative research method. The instruments used for data collection was a five point rating scale questionnaires. The statistics for data analysis were frequency, Percentage, mean, standard deviation, Pearson correlation coefficient and multiple regression analysis method.

The research result was as follows :

1) the level of innovation use of school administrators under the Surat Thani Primary Education Service Area Office 2 in each aspect overall was at the highest level.

2) administration in the 21st century of school under the Surat Thani Primary Education Service Area Office 2 in each aspect overall was at the highest level.

3) the relationship between the level of innovation use of school administrators in the 21st century of school under the Surat Thani Primary Education Service Area Office 2 in overall was positively related at very high level with statistical significance at .001

4) the predictor between the level of innovation use of school administrators in the 21st century of school under the Surat Thani Primary Education Service Area Office 2 comprised three aspects: organizational management, using digital technology in school administration and teaching. The regression equation of raw scores and standard scores were as follows: $\hat{Y} = .456 + .599(X_5) + .148(X_2) + .160(X_6)$ $Z = .642(X_5) + .152(X_2) + .171(X_6)$

Keywords : Innovation of school administration, School administration in the 21st century

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติมีความสำคัญในการกำหนดแนวทางและกรอบการจัดการศึกษาของประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งเข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดระเบียบการปฏิบัติงานของบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้เกิดความเข้าใจสามารถทำให้กระบวนการทั้งหมดอยู่ในวิถีทางเดียวกันและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความสำคัญต่อระบบการศึกษาเป็นส่วนช่วยในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ซึ่งเป็นส่วนสำคัญต่อการพัฒนาประเทศให้ก้าวเข้าสู่ความเจริญได้อย่างยั่งยืน การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) เมื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วฉับพลันในหลายๆ ด้าน ทั้งด้านการเมือง เศรษฐกิจ การสื่อสาร ด้านวิทยาศาสตร์ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมที่เข้ามามีบทบาทที่สำคัญในการดำเนินชีวิต ซึ่งการใช้ให้มีประสิทธิภาพนั้นจะต้องมีความรู้ความสามารถในการนำเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมไปใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นส่งผลกระทบต่อวิถีการดำรงชีวิตของคนในสังคมและก่อให้เกิดการแข่งขันทางด้านเศรษฐกิจกับนานาประเทศ ความสำคัญของการพัฒนาประเทศไม่ได้ขึ้นอยู่กับระบบทุนหรือทรัพยากรอื่นๆ แต่ขึ้นอยู่กับศักยภาพและคุณภาพของคนในชาติเป็นสำคัญ การเตรียมคนให้สามารถเผชิญกับสถานการณ์และการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจำเป็นที่ทุกฝ่ายต้องให้ความสำคัญการพัฒนาการศึกษาจึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างรวดเร็ว เพื่อสร้างประชากรที่มีประสิทธิภาพและให้คนในประเทศดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขในสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้สามารถยืนหยัดอยู่ในสังคมโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรีทัดเทียมนานาอารยประเทศ (สุวดี มงคล และเด่น ชะเนติยง, 2562) ทุกประเทศต่างพยายามสร้างกระบวนการพัฒนากายใต้ของการเปลี่ยนแปลงในทุกๆ มิติของสังคมสิ่งที่ปรากฏออกมาให้เห็นอย่างเด่นชัด คือ จะทำอย่างไรหรือมีวิธีการใดที่จะทำให้สภาพการณ์ของประเทศตนเอง “มีความเป็นเลิศ” ในทุกๆ ด้านการจัดการศึกษาในยุคนี้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากมาเป็นสังคมที่ไร้ขีดจำกัดของข้อมูลข่าวสารเป็นยุคที่มีการเปลี่ยนผ่านอย่างรวดเร็วมนุษย์ต้องดำเนินชีวิตโดยใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันและระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัวโดยไม่ใช่แค่การปฏิรูปเพียงครั้งคราวแต่ต้องเป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (อมรรัตน์ เตชะนอก, 2563) ทิศทางการพัฒนาประเทศ

มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ให้มีความสำคัญกับการจัดการศึกษาซึ่งการศึกษาเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการพัฒนาประเทศและเป็นรากฐานในการพัฒนาในด้านต่างๆ ซึ่งปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศและเศรษฐกิจมีการเปลี่ยนแปลงพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว เพื่อพัฒนาประเทศให้มีความเจริญก้าวหน้าทันต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาชั้นพื้นฐานทำหน้าที่ในการจัดการศึกษาส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาทักษะต่างๆ ให้กับผู้เรียนตามวิสัยทัศน์ “คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขสอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การศึกษาถือเป็นตัวชี้วัดหลักที่ใช้พิจารณาขีดความสามารถ เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาประชากรและสังคมให้เป็นไปตามเป้าหมายที่แต่ละประเทศกำหนดไว้ ดังนั้นคุณภาพการศึกษาจึงมีผลต่อการพัฒนาทุกๆ มิติ บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการนำนวัตกรรมการบริหารไปใช้เพื่อพัฒนาคุณภาพพระบวรว่า ผู้บริหารต้องพัฒนาและใช้นวัตกรรมการบริหารจนเกิดผลงานที่มีคุณภาพสูงขึ้น นวัตกรรมการบริหารเป็นเครื่องมือสำคัญในการนำไปสู่ผลงานที่มีประสิทธิภาพ ผู้บริหารมีอาชีพต้องมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารแนวใหม่เลือกและประยุกต์ใช้นวัตกรรมได้หลากหลายตรงกับบริบทความต้องการจำเป็นของหน่วยงาน เพื่อความก้าวหน้าขององค์กรและการพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง ผู้ร่วมงานได้ใช้ศักยภาพของตนเองและภูมิใจในผลงานร่วมกัน (บุพกานต์ ศรีโมรา และประเสริฐ อินทร์รักษ, 2564) การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สถานศึกษาจะต้องพัฒนาผู้เรียนทั้งในด้านความรู้ความสามารถต่างๆ ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะด้านสื่อสารสนเทศเทคโนโลยีซึ่งผู้บริหารจะต้องรู้และเท่าทันความเปลี่ยนแปลงมีภาวะความเป็นผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ พัฒนาตนเองคิดหายุทธศาสตร์ในการบริหารจัดการใหม่ ๆ ให้มีความสำคัญกับความสัมพันธ์ของผู้ปฏิบัติงานในองค์กรและนอกองค์กร สามารถสื่อสารได้อย่างชัดเจนและมีประสิทธิภาพมีความสนใจต่อวัฒนธรรมองค์กร ที่มุ่งผลลัพธ์ใส่ใจเรื่องของศาสตร์ทางการสอนที่เหมาะสม และต้องเข้ามาปรับบทบาทในการเร่งปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของครูปรับเปลี่ยนเนื้อหาตามหลักสูตรควบคู่ไปกับพัฒนาทักษะใหม่ๆ ของตนเองครูผู้สอนและบุคลากรทางการศึกษา ส่งเสริมส่งเสริมการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้สูงขึ้น รวมทั้งปรับเปลี่ยนบทบาทในการสร้างมนุษยสัมพันธ์เครือข่ายการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาทุกระดับในฐานะผู้มีอำนาจขององค์กร

จะต้องตัดสินใจดำเนินการวางแผนยุทธศาสตร์และภารกิจของสถานศึกษาที่ตนรับผิดชอบ ให้มีคุณภาพสำหรับอนาคตบนพื้นฐานของทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (ธวัชชัย แสงดวง, 2565)

ผลงานวิจัยที่แสดงให้เห็นถึงการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ที่สัมพันธ์กับการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาพบว่า 1) การบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 และการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 กับการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาเมื่อจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) การบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (ภาณุมาศ ควรครุ และคณะ, 2560) และการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ที่สัมพันธ์กับการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ผลการวิจัย 1) การบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) การใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 กับการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ พบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 (กรชนก สายชล, 2565)

เนื่องด้วยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มีวิสัยทัศน์เป็น “องค์กรแห่งความสุข สร้างสรรค์คนดี มีคุณภาพ” โดยใช้กลยุทธ์ยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ซึ่งดำเนินงานภายใต้เป้าประสงค์ ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพได้มาตรฐานตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเต็มตามศักยภาพเป็น ผู้มีสมรรถนะและทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้ ทนต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี มีสมรรถนะ ความรู้ ความเชี่ยวชาญ จรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ รวมทั้งจิตวิญญาณ ความเป็นครู จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าวจะเห็นได้ว่านวัตกรรมมีความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เปรียบเสมือนเครื่องมือที่ใช้ในการนำสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในสภาวะแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษานวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ในการนำนวัตกรรมสู่การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้ประสบผลสำเร็จและจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ อีกทั้งยังเป็นการช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษาให้สูงขึ้นก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบัน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
2. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2
4. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากร ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จากจำนวนสถานศึกษาทั้งหมด 178 สถานศึกษา จำนวนผู้บริหารสถานศึกษา 195 คน (สพป.สุราษฎร์ธานี เขต 2, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 132 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะเป็นแบบเลือกตรวจสอบรายการโดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์การทำงานและตำแหน่งงานปัจจุบัน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามระดับความคิดเห็นที่มีต่อระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 42 ข้อ แบ่งเป็น 6 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านหลักสูตร 2. ด้านการเรียนการสอน 3. ด้านสื่อการสอน 4. ด้านการประเมินผล 5. ด้านการบริหารจัดการองค์กร 6. ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 26 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ 2. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ 3. ด้านการสื่อสารมนุษยสัมพันธ์องค์กรและชุมชน 4. ด้านทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา

แบบสอบถามตอนที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ตามลิเคิร์ต (Likert) ได้กำหนดค่าคะแนน คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อยและน้อยที่สุด

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาเอกสาร หลักการ แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องอย่างครอบคลุมตามตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปเป็นนิยามศัพท์นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

2. เลือกเทคนิคที่ใช้ในการวัดที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จากมากที่สุด จนถึงน้อยที่สุด

3. สร้างข้อคำถามระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 42 ข้อ และข้อคำถามการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 26 ข้อ

4. นำข้อคำถามที่สร้างขึ้นไปเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาตรวจสอบข้อบกพร่องต่างๆ ให้ครอบคลุมประเด็นของคำถามตามนิยามศัพท์เฉพาะ พร้อมทั้งตรวจภาษาที่ใช้ให้อ่านง่ายไม่ซับซ้อนแล้วจัดเรียงตามรูปแบบ

5. นำข้อคำถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำไปคำนวณหาดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Item Objective Congruence : IOC) ซึ่งพิจารณาค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปได้ค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.66-1.00

6. ปรับปรุงแก้ไขแบบประเมินตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขจากข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 30 คน แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณหาความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

8. จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวม ข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยทำการเก็บดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยวิทยาเขตศรีธรรมโศกราช ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัย ส่งให้แก่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือจากกลุ่มตัวอย่างในการตอบแบบสอบถามในรูปแบบของ QR Code

3. กำหนดวันในการเก็บรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลที่ได้จาก QR Code ไปวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลนวัตกรรมการจัดการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติความถี่และร้อยละ
2. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
3. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
4. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product-Moment Correlation Coefficient)
5. การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยหาค่าการถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) และการถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2” สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 132 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 72 คน คิดเป็นร้อยละ 54.50 มีช่วงอายุ 40-49 ปี จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 59.80 การศึกษาในระดับปริญญาโท จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 121 คน คิดเป็นร้อยละ 91.70 และรองผู้อำนวยการสถานศึกษาจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 8.30 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงาน 11-15 ปี จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 34.80

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) นวัตกรรมของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

นวัตกรรมของผู้บริหาร	ระดับการปฏิบัติ		
	$\bar{x}$	S.D.	แปล
1. ด้านหลักสูตร	4.56	0.39	มากที่สุด
2. ด้านการเรียนการสอน	4.56	0.40	มากที่สุด
3. ด้านสื่อการสอน	4.55	0.40	มากที่สุด
4. ด้านการประเมินผล	4.56	0.39	มากที่สุด
5. ด้านการบริหารจัดการองค์กร	4.54	0.42	มากที่สุด
6. ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	4.55	0.42	มากที่สุด
รวม	4.56	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า นวัตกรรมของผู้บริหาร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.38) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านหลักสูตร ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.39) ด้านการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.40) ด้านการประเมินผล ($\bar{x} = 4.56$, S.D. = 0.39) รองลงมาคือ ด้านสื่อการสอน ($\bar{x} = 4.55$, S.D.=0.40) ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($\bar{x} = 4.55$, S.D.=0.42) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ($\bar{x} = 4.54$, S.D. = 0.42)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21	ระดับการปฏิบัติ		
			แปล
	$\bar{x}$	S.D.	ผล
1. ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์	4.57	0.42	มากที่สุด
2. ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ	4.58	0.39	มากที่สุด
3. ด้านมนุษยสัมพันธ์องค์กรและชุมชน	4.58	0.41	มากที่สุด
4. ด้านทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา	4.59	0.39	มากที่สุด
รวม	4.58	0.39	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D.=0.39) เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทักษะของผู้บริหารสถานศึกษา ($\bar{x} = 4.59$, S.D. = 0.39) รองลงมาคือ ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.39) ด้านมนุษยสัมพันธ์องค์กรและชุมชน ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.41) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ($\bar{x} = 4.57$, S.D. = 0.42)

4. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรนวัตกรรมของผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ตัวแปร	การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Y)					รวม
นวัตกรรมของผู้บริหาร (X)	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y	
1. ด้านหลักสูตร	X ₁	.799***	.816***	.814***	.816***	.837***
2. ด้านการเรียนการสอน	X ₂	.820***	.823***	.838***	.835***	.855***
3. ด้านสื่อการสอน	X ₃	.838***	.818***	.862***	.818***	.861***
4. ด้านการประเมินผล	X ₄	.839***	.830***	.830***	.851***	.864***
5. ด้านการบริหารจัดการองค์กร	X ₅	.902***	.893***	.912***	.892***	.929***
6. ด้านการบริหารสถานศึกษา โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	X ₆	.855***	.840***	.877***	.842***	.881***
รวม X		.891***	.885***	.905***	.891***	.921***

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 3 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สันของตัวแปรนวัตกรรมของผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 พบว่า นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก ($r = .921$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า นวัตกรรมของผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงถึงสูงมาก ($r = .799 - .921$) โดยคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุดที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านมนุษยสัมพันธ์องค์กรและชุมชน (Y_3) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .912 รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการองค์กรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Y_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .902 และนวัตกรรมของผู้บริหารที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุดคือ ด้านหลักสูตรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ (Y_1) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ .799

5. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการค้นหาตัวแปรพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

1. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบปกติ (Enter Multiple Regression Analysis) โดยใช้ตัวแปรนวัตกรรมของผู้บริหารทุกตัวร่วมกันพยากรณ์การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า เมื่อนำตัวแปรนวัตกรรมของผู้บริหารด้านหลักสูตร (X_1) ด้านการเรียนการสอน (X_2) ด้านสื่อการสอน (X_3) ด้านการประเมินผล (X_4) ด้านการบริหารจัดการองค์กร (X_5) ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล (X_6) สามารถร่วมกันทำนายการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งตัวแปรทั้ง 6 ตัว สามารถอธิบายการแปรผันการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้ร้อยละ 88.2 ($R^2 = .882$) ค่าความคลาดเคลื่อนที่จะเกิดจากการพยากรณ์เท่ากับ .138 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบดังนี้ $Y = .419 + .184(X_2) - .182(X_3) + .637(X_5)$ และสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้ $Z = .189(X_2) - .189(X_3) + .682(X_5)$

2. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อเสนอการคัดเลือกตัวแปรนวัตกรรมของผู้บริหารเข้าสู่สมการพยากรณ์ที่ดีที่สุด

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อเสนอการคัดเลือกตัวแปรนวัตกรรมของผู้บริหารเข้าสู่สมการพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการทำนายการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ตัวแปร นวัตกรรมของผู้บริหาร		คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		
		B	Std.Error	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)		.456	.142		3.217	.002
ด้านการบริหารจัดการองค์กร	X_5	.599	.077	.642	7.797	.000***
ด้านการเรียนการสอน	X_2	.148	.064	.152	2.314	.022*
ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล	X_6	.160	.072	.171	2.234	.027*
$R = .936, R^2 = .877, \text{Adjusted } R^2 = .874, S.E. = .140, F = 302.938$						

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 * มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis) เพื่อเสนอการคัดเลือกตัวแปรนวัตกรรมของผู้บริหารเข้าสู่สมการพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการทำนายการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า เมื่อนำตัวแปรนวัตกรรมของผู้บริหารทั้ง 6 ด้าน เข้าสู่การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน มีตัวแปรนวัตกรรมของผู้บริหารจำนวน 3 ด้าน เป็นตัวแปรพยากรณ์การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (β) คือ ด้านการบริหารจัดการองค์กร ($B = .599, \beta = .642, P = .000$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รองลงมาคือ ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ($B = .160, \beta = .171, P = .027$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรพยากรณ์ที่มีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (β) ต่ำที่สุดคือ ด้านการเรียนการสอน ($B = .148, \beta = .152, P = .022$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านหลักสูตร ด้านสื่อการสอน และด้านการประเมินผล ไม่เป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 เมื่อนำปัจจัยดังกล่าว ซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ไปสร้างสมการพยากรณ์ สามารถเขียนสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนดิบดังนี้ $Y = .456 + .599(X_5) + .148(X_2) + .160(X_6)$ และสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้

$$Z = .642(X_5) + .152(X_2) + .171(X_6)$$

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2” ผู้วิจัยได้นำประเด็นสำคัญมาอภิปรายดังต่อไปนี้

1. ระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตรที่หลากหลายตอบสนองความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครอง ส่งเสริมการใช้สื่อที่มีความหลากหลายเหมาะสมกับความแตกต่างระหว่างบุคคล พัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวัดและประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งมีความสะดวกรวดเร็ว

ในการประเมินผล บริหารจัดการองค์กรโดยการกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษา จากการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้องรวมทั้งส่งเสริมให้ครูนำเทคโนโลยีและสารสนเทศมา ดำเนินงานตามภารกิจของสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภรชนก สายชล, 2565) ได้ ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ที่สัมพันธ์กับการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ ผลการวิจัยพบว่า การใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นวัตกรรมผลการประเมินผล รองลงมาคือ นวัตกรรมการบริหารจัดการศึกษาและด้านที่มีค่าเฉลี่ย ต่ำที่สุดคือ นวัตกรรมการเรียนการสอนและนวัตกรรมสื่อการเรียนการสอน สอดคล้องกับ งานวิจัยของ (ภาณุมาศ วรรุคร และคณะ, 2560) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ที่สัมพันธ์กับการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารจัดการใน ศตวรรษที่ 21 และการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาด้านนวัตกรรมในสถานศึกษารายด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ นวัตกรรมด้านหลักสูตร รองลงมาคือ นวัตกรรมด้านการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุดคือ นวัตกรรมด้านการประเมินผล 2) ความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 กับการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาเมื่อจำแนกตามสถานภาพและขนาดของสถานศึกษาตาม การรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน 3) การบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กับการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารมี การวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายและกลยุทธ์ของ สถานศึกษา เผยแพร่ประชาสัมพันธ์วิสัยทัศน์ในชุมชนผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโซเชียลมีเดียให้ทุก ฝ่ายทราบและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย มีการมอบหมายงานด้วยการ ถ่ายทอดคำสั่งเป็นลายลักษณ์อักษร เผยแพร่ประชาสัมพันธ์กิจกรรมผลงานสู่ผู้ปกครองชุมชน องค์กรภายนอกผ่านช่องทางในการสื่อสาร เช่น Website, Line, Facebook มีความเป็น กัลยาณมิตรช่วยเหลือเกื้อกูลรับฟังความคิดเห็นจากผู้ได้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน มีการ คิดเชิงกลยุทธ์วางแผนกำหนดนโยบายอย่างชัดเจนสู่การนำพาสถานศึกษาให้ประสบผลสำเร็จ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ (อดุล โตเขียว และ นิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ, 2563) ได้ศึกษาเรื่อง รูปแบบผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน ได้แก่ ด้านมนุษยสัมพันธ์องค์กรและชุมชน ทักษะของผู้บริหารยุคใหม่ การทำงานเป็นทีม คุณธรรมจริยธรรม และสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 2) รูปแบบผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 ที่พัฒนาขึ้นมีองค์ประกอบทั้งหมด 5 องค์ประกอบ คือ ด้านภาวะผู้นำ ด้านวิสัยทัศน์ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านจัดการความรู้ในองค์กร ความสามารถและด้านข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีและ 3) ระดับความเหมาะสมของรูปแบบผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ (มนตรี แก้วเชิด, 2564) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต่อการส่งเสริมความร่วมมือของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้ ด้านการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ ด้านการปรับปรุงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ด้านการมีภาวะความเป็นผู้นำ และด้านการพัฒนาศักยภาพบุคคลและเทคโนโลยีการส่งเสริมความร่วมมือของครู โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้ การสร้างความถูกต้องชอบธรรม การสร้างความไว้วางใจ การสร้างภาวะผู้นำ การวางแผน การสร้างข้อตกลงเบื้องต้นและการบริหารจัดการความขัดแย้ง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต่อการส่งเสริมความร่วมมือของครูสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า นวัตกรรมของผู้บริหารกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏดังนี้ นวัตกรรมของผู้บริหารด้านการบริหารจัดการองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านมนุษยสัมพันธ์องค์กรและชุมชนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 รองลงมา คือ นวัตกรรมของผู้บริหารด้านการบริหารจัดการองค์การมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมากกับการบริหารสถานศึกษาใน

ศตวรรษที่ 21 ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ นวัตกรรมของผู้บริหารที่มีความสัมพันธ์ต่ำที่สุดคือ ด้านหลักสูตรมีความสัมพันธ์ทางบวกใน ระดับสูงกับการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ อย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 จากผลการวิจัยที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากนวัตกรรมของผู้บริหารกับ การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 มีความสัมพันธ์กันทางบวกซึ่งส่งผลต่อสถานศึกษา โดยตรงเป็นความสัมพันธ์ที่จะทำให้โรงเรียนเกิดการพัฒนาคุณภาพด้านการจัดการศึกษาที่ สูงขึ้น การที่ผู้บริหารใช้นวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ไม่ว่าจะเป็นด้าน หลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการประเมินผล ด้านการบริหาร จัดการองค์กร หรือด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ก็จะสามารถทำให้ คุณภาพการจัดการศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นและมีความพร้อมในการพัฒนาผู้เรียนสู่ สังคมโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ (นุจรี นวบุตร และวรรณ รี ปานศิริ, 2566) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบึงกาฬ ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานวิชาการกับทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจำบึงกาฬ มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติระดับ .01 เนื่องจากอาจเป็นเพราะการบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลัก ของผู้บริหารโรงเรียนที่ต้องมีความเป็นผู้นำทางวิชาการที่จะนำโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จและถือ ว่าเป็นหัวใจของการบริหารโรงเรียน ที่โรงเรียนจะต้องดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายของ การศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพและพัฒนาผู้เรียนให้ สามารถแสวงหาความรู้ ก้าวทันโลกและสามารถปรับตัวในสังคมสอดคล้องกับงานวิจัยของ (สุพัตรา ผลประสาธ และคณะ, 2566) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหารผลการวิจัยพบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 กับประสิทธิผลของโรงเรียนมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากผู้บริหารจะต้องมีทักษะของผู้บริหารในศตวรรษที่ 21 อย่างหลากหลายเพื่อให้การ บริหารเกิดประสิทธิผลโดยผู้บริหารสามารถสื่อสารได้ตรงประเด็น ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ มีการปรับตัวเข้ากับเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่อนำไปใช้พัฒนาการ ดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้

4. ตัวแปรพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างระดับการใช้นวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เมื่อนำตัวแปรนวัตกรรมของผู้บริหาร ด้านหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ด้านสื่อการสอน ด้านการประเมินผล ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้าสู่การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ พบว่า มีตัวแปรนวัตกรรมของผู้บริหาร จำนวน 3 ด้าน เป็นตัวแปรพยากรณ์การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านการบริหาร จัดการองค์กร รองลงมาคือ ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และด้านการเรียน การสอน ตัวแปรพยากรณ์ทั้ง 3 ตัว มีอิทธิพลต่อตัวแปรตามการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ถึงร้อยละ 87.7 นั้นแสดงว่าการที่จะบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ได้มีประสิทธิภาพจะต้องประกอบด้วย ด้านการบริหารจัดการองค์กร ด้านการบริหารสถานศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและด้านการเรียนการสอน ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการองค์กร อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบทันสมัยและพัฒนาระบบข้อมูลอย่างต่อเนื่อง มีการมุ่งเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยให้ครู นักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อความโปร่งใสเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของสถานศึกษา จัดทำแผนการติดตามควบคุมการใช้งบประมาณที่ชัดเจนและการรายงานผลอย่างเป็นระบบตรวจสอบได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ (ณัฐกานต์ แยมชื่น และ กัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์, 2566) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมเอกชน ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและดิจิทัล ทักษะการมีวิสัยทัศน์ ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนร่วมกันพยากรณ์ ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเขตดุสิต ได้ร้อยละ 88.00 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.1 อาจเป็นเพราะผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนากิจการจรรยาบรรณขั้นเรียนให้มีความสะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อยถูกสุขลักษณะเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้ ส่งเสริมเทคโนโลยีสารสนเทศเครือข่ายคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตในการจัดการเรียนการสอนเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผลการจัดการเรียนการสอนที่เกิดกับนักเรียน ส่งเสริมและพัฒนากิจการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อให้เกิดความเข้าใจและสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตัวเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ (มฤดี สอนดี, 2565) ได้ศึกษาเรื่องทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการ

บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เนื่องจากผู้บริหารสามารถสร้างทีมงานปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดผลสำเร็จของงานตามเป้าหมายที่วางไว้ร่วมกัน มีความเป็นกัลยาณมิตรช่วยเหลือเกื้อกูล ผู้ใต้บังคับบัญชา รับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานและมีทักษะในการโน้มน้าวสร้างความเชื่อ ความศรัทธาในการปฏิบัติงาน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายมานั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้ และการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ครั้งต่อไป

1.1 ผลการวิจัยพบว่า นวัตกรรมของผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการองค์กร เป็นด้านที่ผู้บริหารปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการ องค์กร การกำหนดเป้าหมายและวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาโดยมีส่วนร่วมจากผู้ที่เกี่ยวข้อง การจัดเก็บข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบทันสมัยและพัฒนาระบบข้อมูลอย่างต่อเนื่อง

1.2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้านภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ เป็นด้านที่ผู้บริหารปฏิบัติเป็นลำดับสุดท้ายดังนั้นผู้บริหารควรส่งเสริมและให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์วิสัยทัศน์ในชุมชนผ่านสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อโซเชียลมีเดียให้ทุกฝ่ายทราบและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อความสำเร็จตามเป้าหมาย

1.3 ผู้บริหารควรส่งเสริมและให้ความสำคัญกับการบริหารจัดการองค์กร มีการมุ่งเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมโดยให้ครู นักเรียน ชุมชนมีส่วนร่วมตัดสินใจต่อการดำเนินงานของสถานศึกษา เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเพื่อความโปร่งใสเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพในการบริหารจัดการของสถานศึกษา

1.4 ผู้บริหารควรส่งเสริมและให้ความสำคัญกับภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ มีเป้าหมายพัฒนางานในหน้าที่ให้สอดคล้องกับความรู้ความสามารถของผู้ใต้บังคับบัญชา มีการวิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนเพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมายของสถานศึกษา ให้บุคลากรมีส่วนร่วม

กำหนดเป้าหมายวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาและสร้างความร่วมมือขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ไปสู่ความสำเร็จ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษา รูปแบบการพัฒนานวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.2 ควรศึกษา แนวทางการบริหารจัดการองค์กร ด้วยนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21

2.3 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนสังกัดการปกครองท้องถิ่น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทพริกหวานกราฟฟิคจำกัด.

มลฤดี สวนดี. (2565). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ณัฐกานต์ แยมชื่น และกัญญ์รัชการย์ เลิศอมรศักดิ์. (2566). ทักษะผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมเอกชน. วารสารวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3(6), 332.

นุจรี นูวบุตร และวรรณรี ปานศิริ. (2566). การบริหารงานวิชาการที่ส่งผลต่อทักษะในศตวรรษที่ 21 ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาประจวบคีรีขันธ์.วารสารวิชาการการจัดการภาครัฐและเอกชน, 5(3), 246.

บุพกานต์ ศรีโมรา และประเสริฐ อินทร์รักษ์. (2564). ความหลากหลายของนวัตกรรมการบริหารเพื่อการเปลี่ยนแปลงในโรงเรียนมัธยมศึกษา. วารสารวิชาการวิทยาลัยแสงธรรม, 13(2), 173-174.

- ภรณก สายชล. (2565). การบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ที่สัมพันธ์กับการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษาของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ประจวบคีรีขันธ์. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและวิจัย, 6(3), 895-897.
- ภานุมาศ ควรครู และคณะ. (2560). การบริหารจัดการในศตวรรษที่ 21 ที่สัมพันธ์กับการใช้นวัตกรรมในสถานศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยนครพนม, 7(3), 44-46.
- มนตรี แก้วเชิด. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต่อการส่งเสริมความร่วมมือของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. วารสารนาบุตรปริทรรศน์มหาวิทยาลัยนครศรีธรรมราช, 13(2), 203-206.
- สุวดี มงคล และเด่น ชะเนติยัง. (2562). การพัฒนารูปแบบผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 8(2), 160.
- สุพัตรา ผลประสาท และคณะ. (2566). ทักษะของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร. วารสารการบริหารและสังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 6(5), 227.
- อมรรัตน์ เตชะนอก. (2563). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศในศตวรรษที่ 21. วารสารพัฒนาการเรียนรู้ใหม่, 5(6), 367.
- อดุล โตเขียว และนิษฐ์วดี จิรโรจน์ภิญโญ. (2563). รูปแบบผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 8(2), 519.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2542). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2555. เรียกใช้เมื่อ 26 มกราคม 2567, จาก https://www.bic.moe.go.th/images/stories/5Porobor._2542pdf.pdf.

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความเป็น
นวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง*

INNOVATIVE LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
INNOVATOR OF THE TEACHERS UNDER THE SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE PHATTHALUNG

ชนกชนม์ ชนะสงคราม¹, ทิพนาศ เสวตวรโชติ² และ สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี³

Chanokchon Chanasongkram¹, Tippamas Sawetworachot² and Supattara Pusitrattanavalee³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์

¹⁻³Mahamakut Buddhist University, Srithammasokkarat Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: chanokchon@spt.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ระดับความเป็นนวัตกรรมของครู 3) ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็นนวัตกรรมของครู และ 4) ตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน และการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ และด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม

* Received 8 April 2024; Revised 19 April 2024; Accepted 22 June 2024

2. ความเป็นนวัตกรรมของครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการสร้างเครือข่าย และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็น นวัตกรรมของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารความเสี่ยง ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .001 และด้านการคิดสร้างสรรค์ ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 โดยทำนายความเป็นนวัตกรรมของครู ได้ร้อยละ 49.2 สามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ $\hat{Y} = 2.000 + .403(X_4) + .155(X_2)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = .522(X_4) + .205(X_2)$

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม, นวัตกรรม

Abstract

The purposes of research were to study 1) the level of innovative leadership of school administrators 2) the level of innovator of the teachers 3) the relations between the innovative leadership of school administrators and the innovator of the teachers and 4) the innovative leadership of school administrators affecting innovator of the teachers. The sample group consisted of 269 teachers under the Secondary Educational Service Area Office Phatthalung, academic year 2023. The instrument used of this research is the questionnaire. The statistical methods were frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, Pearson product moment correlation coefficient, and stepwise multiple regression analysis.

The results showed that

1. The innovative leadership of school administrators was at a high level in overall. Having an innovative vision was rated at the highest average. Creative thinking, teamwork and participation were rated at the lowest average.

2. The innovator of the teachers was at a high level in overall. Cooperation networks was rated at the highest average. Creativity was rated at the lowest average.

3. The relation between innovative leadership of school administrators and innovator of the teachers indicated a quite high level with statistical significance at the .01 level in overall.

4. The two aspects of innovative leadership of school administrators affecting innovator of the teachers under the Secondary Educational Service Area Office Phatthalung are risk management affecting innovator of the teachers with statistical significance at the .001 level and the creative thinking affecting innovator of the teachers with statistical significance at the .01 level. These could be predicted 49.2 % the innovator of the teachers. These could be formed as the regression equations of unstandardized score and standardized score as follows; The Regression Equation of Unstandardized Score: $\hat{Y} = 2.000 + .403(X_4) + .155(X_2)$ The Regression Equation of Standardized Score: $\hat{Z} = .522(X_4) + .205(X_2)$

Keywords: Innovative leadership, Innovator

บทนำ

ด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและนวัตกรรมก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในด้านเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งประเทศไทยได้มีการกำหนดนโยบายในการเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยให้ความสำคัญกับนวัตกรรม เพื่อแก้วิกฤติการณ์ และสร้างความยั่งยืนในการพัฒนา

ประเทศและนำไปสู่การเป็นประเทศที่เป็นผู้นำด้านนวัตกรรมอย่างเป็นระบบ (กุลชลี จงเจริญ, 2561 : 5) ทั้งนี้ประเทศไทยได้กำหนดยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) โดยได้กำหนดวิสัยทัศน์ “ประเทศ มีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” และพัฒนาสู่การเป็น “ประเทศไทย 4.0” ด้วยเหตุนี้การศึกษาจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติโดยตรง ดังนั้น ในยุค 4.0 จะเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างนวัตกรรมได้ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 16)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีบทบาทสำคัญ ในการช่วยขับเคลื่อนการศึกษาซึ่งเน้นในเรื่อง “นวัตกรรม” โดยจะต้องเป็นบุคคลที่สามารถทำงานโดยนำความคิดใหม่ ๆ และการปฏิบัติที่ไม่เหมือนเดิมมาใช้ในการนำสถานศึกษาสู่การเปลี่ยนแปลงที่ท้าทาย หรือใช้ในการแก้ไขปัญหาที่ประสบอยู่ บนพื้นฐานความร่วมมือร่วมแรงกันเพื่อองค์กร (เวียงวืวรรณ์ ทำทูล, 2557 : 58) เรียกพฤติกรรมเช่นนี้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ทั้งนี้การบริหารงานของบุคลากรในองค์กรโดยผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม จะช่วยผลักดันให้สมาชิกในองค์กรเกิดความคิดที่เป็นสิ่งแปลกใหม่ มีคุณค่ามีประโยชน์ในการปฏิบัติงาน มีเป้าหมายหรือจุดเน้นร่วมกันในการปฏิบัติงาน เกิดสัมพันธภาพที่ดีภายในกลุ่ม สามารถสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรให้สามารถปฏิบัติงานไปสู่วิสัยทัศน์ขององค์กร นอกจากนี้ ยังเป็นประโยชน์การกำหนดทิศทางขององค์กรอย่างมีกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม (กุลชลี จงเจริญ , 2561 : 7) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีบทบาทหน้าที่ในการเตรียมเยาวชน ให้มีความรู้ความสามารถและทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนานวัตกรรมหรือนักประดิษฐ์ เพื่อต่อยอดสู่การเป็นนวัตกรรม (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2562) อย่างไรก็ตามบุคคลที่สำคัญที่สุดในกระบวนการพัฒนาการศึกษา และพัฒนาการเรียนรู้ก็คือ “ครู” ดังนั้น ความเป็นนวัตกรรมของครู จึงเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดต่อคุณภาพการศึกษา (โกศล ภูศรี, 2564, หน้า 4) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ชนก หงษาดี และเพ็ญวรา ชูประวัติ (2565 : 250) ที่พบว่า ครูที่มีความสามารถในการริเริ่ม คิดค้น ประดิษฐ์ สร้างสรรค์ และสนับสนุนผู้เรียน มีเทคนิคการสอน วิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ การจัดการเรียนการสอน กระบวนการหรือผลงานที่เป็นนวัตกรรม คุณลักษณะเหล่านี้เป็นสิ่งที่ครูที่เป็นนวัตกรรมใช้ในการปฏิบัติงานในโรงเรียน และนำไปสู่การพัฒนากระบวนการจัดการศึกษาซึ่งมีประโยชน์ มีคุณค่า และเหมาะสมต่อการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนวัตกรรมเพื่อสร้างนวัตกรรม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุงได้จัดทำนโยบายของสำนักงาน เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการบริหารจัดการและการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันสอดคล้องกับนโยบาย แผนในระดับต่าง ๆ ซึ่งในด้านการส่งเสริมการสร้างนวัตกรรม ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ คือ ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีความเป็นไทย ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีพันธกิจ คือ พัฒนาระบบบริหารจัดการสู่องค์กรแห่งนวัตกรรมที่ทันสมัย และมีคุณภาพตามมาตรฐานตามหลักธรรมาภิบาล มีประเด็นกลยุทธ์ คือ ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้ผู้เรียนมีความปลอดภัยจากภัยทุกรูปแบบ สร้างโอกาส และความเสมอภาคในการเข้าถึงบริการทางการศึกษา พัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 และพัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการสู่องค์กรแห่งนวัตกรรม มีจุดเน้นด้านผู้บริหาร คือ ผู้บริหารบริหารจัดการโดยใช้นวัตกรรม หรือรูปแบบในการบริหารจัดการที่เป็นแบบอย่างที่ดี (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง, 2565) ซึ่งสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี นโยบายประเทศไทย 4.0 และแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579) ซึ่งยุทธศาสตร์ที่ 2 กล่าวถึง การสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ โดยเน้นผลิต วิจัย พัฒนา กำลังคน และนวัตกรรม มีเป้าหมายที่สำคัญคือ พัฒนาทักษะ และสมรรถนะที่ตรงตามความต้องการของตลาดงาน และการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ มีการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ และนวัตกรรมที่สร้างผลผลิตและมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 100) รวมทั้งสอดคล้องกับสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน) ที่ได้เดินทางพัฒนานวัตกรรมให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 โดยยุทธศาสตร์การดำเนินงานในช่วงปี 2566 – 2570 ออกมา ซึ่งมุ่งผลักดันให้ไทยเข้าสู่การเป็นประเทศแห่งนวัตกรรม (สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ, 2562)

ด้วยสาเหตุและข้อมูลที่อ้างอิงดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษา ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ทั้งนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่งในการส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาให้ครูมีความเป็นนวัตกรรม นำไปสู่การพัฒนาต่อยอดให้ผู้เรียนสามารถคิดเชิงนวัตกรรมได้ต่อไป และเพื่อเป็นแนวทางให้ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้นำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ประกอบพิจารณาการบริหาร อันเป็นประโยชน์ในการพัฒนาองค์กร

ซึ่งจะเชื่อมโยงสู่การพัฒนาทักษะแห่งอนาคตของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
2. เพื่อศึกษาระดับความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับความเป็น นวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
4. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง มีวิธีการดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 903 คน (ข้อมูลครู ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษามัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 269 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607) และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา จากนั้นเทียบบัญญัติไตรยางศ์ แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check list)

ตอนที่ 2 ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่ได้ทำการสังเคราะห์จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามการวัดระดับความคิดเห็น เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม ด้านการบริหารความเสี่ยง และด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม จำนวน 47 ข้อ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1967, หน้า 90)

ตอนที่ 3 ระดับความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพิจิตร ที่ได้ทำการสังเคราะห์จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามการวัดระดับความคิดเห็น เรื่อง ความเป็นนวัตกรรมของครู ในด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ด้านการคิดเชื่อมโยง ด้านการสังเกต ด้านการตั้งคำถาม ด้านการทดลอง และด้านการสร้างเครือข่าย จำนวน 30 ข้อ โดยแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1967 : 90)

3. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

- 1) ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
- 2) กำหนดกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถามจากนิยามเชิงปฏิบัติการ
- 3) สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา และความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา รวมทั้งสิ้นจำนวน 77 ข้อ
- 4) นำแบบสอบถามเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาแก้ไขด้านความครอบคลุมด้านเนื้อหา ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
- 5) ขออนุญาตขอความอนุเคราะห์แต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ จากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช
- 6) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)

7) นำผลมาวิเคราะห์รายข้อเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาดัชนีความสอดคล้องระหว่างเนื้อหากับวัตถุประสงค์ โดยแบบสอบถามมีค่า IOC เท่ากับ 0.66 - 1.00

8) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลอง (Try Out) กับ ครูโรงเรียนสตรีพัทลุง จำนวน 30 คน นำผลมาวิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ทั้งฉบับของแบบสอบถาม มีค่าเท่ากับ 0.988 แล้วนำไปใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ขอนหนังสือรับรองและแนะนำตัวจาก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง

2) นำหนังสือแนะนำตัวผู้วิจัยถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งนัดหมายเวลาและสถานที่ขอรับแบบสอบถามคืน

3) เก็บรวบรวมแบบสอบถามจำนวนแบบสอบถามที่จัดส่งไป จำนวน 269 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด

4) ตรวจสอบความถูกต้อง และนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด มาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ วุฒิสูงสุดทางการศึกษา อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน ซึ่งวิเคราะห์โดยใช้การแจกแจงความถี่ และค่าร้อยละ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปวิเคราะห์เทียบตามแนวคิดการแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่เป็นมาตราส่วน แบ่งคะแนนตามช่วงคะแนนเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับความเป็นนวัตกรรมของครู โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำไปวิเคราะห์เทียบตามแนวคิดการแปลความหมายค่าเฉลี่ยที่เป็นมาตราส่วน แบ่งคะแนนตามช่วงคะแนนเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ

ตอนที่ 4 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็นนวัตกรรมของครู โดยใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน โดยใช้เกณฑ์การวิเคราะห์เพื่อหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2540 : 144)

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง เสนอเป็นภาพรวมและรายด้าน รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวม

ด้านที่	ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม	4.35	0.56	มาก
2	การคิดสร้างสรรค์	4.28	0.59	มาก
3	การทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม	4.28	0.63	มาก
4	การบริหารความเสี่ยง	4.31	0.58	มาก
5	การสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม	4.32	0.63	มาก
รวม		4.31	0.55	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.31$, S.D. = 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (X_1) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.35$, S.D. = 0.56) รองลงมา คือ การสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม (X_5) ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.63) ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ การคิดสร้างสรรค์ (X_2)

($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.59) และการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม (X_3) ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.64)

2. ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพทลู่ เสนอเป็นภาพรวมและรายด้าน รายละเอียดดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของระดับความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพทลู่ โดยภาพรวมและรายด้าน

ด้านที่	ความเป็นนวัตกรรมของครู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์	4.32	0.52	มาก
2	การคิดเชื่อมโยง	4.40	0.49	มาก
3	การสังเกต	4.40	0.50	มาก
4	การตั้งคำถาม	4.43	0.48	มาก
5	การทดลอง	4.38	0.51	มาก
6	การสร้างเครือข่าย	4.46	0.47	มาก
รวม		4.40	0.45	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพทลู่ โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.45) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การสร้างเครือข่าย (Y_6) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = 0.47) รองลงมา คือ การตั้งคำถาม (Y_4) ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = 0.48) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Y_1) ($\bar{X} = 4.32$, S.D. = 0.52)

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพทลู่ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) โดยภาพรวม และแยกเป็นรายด้าน รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา (X)	ความเป็นนวัตกรรมของครู (Y)						ผลรวม Y _{รวม}
	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	
X ₁	.611**	.513**	.522**	.515**	.501**	.439**	.569**
X ₂	.636**	.571**	.577**	.589**	.575**	.515**	.638**
X ₃	.592**	.587**	.631**	.610**	.610**	.531**	.659**
X ₄	.676**	.627**	.660**	.619**	.621**	.553**	.692**
X ₅	.669**	.601**	.586**	.552**	.568**	.533**	.644**
ผลรวม X _{รวม}	.678**	.614**	.630**	.615**	.611**	.544**	.680**

** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน พบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็นนวัตกรรมของครู โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.680 โดยคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการบริหารความเสี่ยง (X₄) กับความเป็นนวัตกรรมของครู (Y) โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .692$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 รองลงมา คือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา (X) กับความเป็นนวัตกรรมของครู ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ (Y₁) โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวก อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ($r = .678$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และคู่ที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำที่สุด คือ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม (X₁) กับความเป็นนวัตกรรมของครู ด้านการสร้างเครือข่าย (Y₆) โดยมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับปานกลาง ($r = .439$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อเสนอการคัดเลือกตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาเข้าสู่สมการพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการทำนายความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง รายละเอียดแสดงดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) เพื่อเสนอการคัดเลือกตัวแปร ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เข้าสู่สมการพยากรณ์ที่ดีที่สุดในการทำนาย ความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา	คะแนนดิบ		คะแนนมาตรฐาน		
	B	S.E.	β	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	2.000	.152		13.192	.000***
การบริหารความเสี่ยง (X ₄)	.403	.060	.522	6.667	.000***
การคิดสร้างสรรค์ (X ₂)	.155	.059	.205	2.623	.009**

R = .701, R² = .492, Adjusted R² = .488, S.E._{EST} = .319, F = 128.614***

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

*** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง พบว่า มีตัวแปรภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 2 ด้านเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดโดยมีค่าสัมประสิทธิ์ของการถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (B) และคะแนนมาตรฐาน (β) คือ การบริหารความเสี่ยง (B = .403, β = .522, P = .000) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และการคิดสร้างสรรค์ (B = .155, β = .205, P = .009) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 สามารถอธิบายการผันแปรความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ได้ร้อยละ 49.2 เมื่อนำปัจจัยดังกล่าวซึ่งเป็นตัวพยากรณ์ไปสร้างสมการพยากรณ์ สามารถสร้างสมการถดถอยในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = 2.000 + .403(X_4) + .155(X_2) \text{ และสมการพยากรณ์ ในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้}$$

$$\hat{Z} = .522(X_4) + .205(X_2)$$

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาพทล ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม 2) ด้านการ คิดสร้างสรรค์ 3) ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม 4) ด้านการบริหารความเสี่ยง และ 5) ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม โดยสามารถกำหนดทิศทางการพัฒนา และ เป้าหมายด้านนวัตกรรมของสถานศึกษา มีความคิดสร้างสรรค์ โดยสามารถนำแนวคิด หรือ วิธีการใหม่ ๆ มาใช้ในการขับเคลื่อนสถานศึกษา ทั้งยังเปิดโอกาส สนับสนุน ส่งเสริมบุคลากร ให้มีความคิดริเริ่มในการคิดค้นนวัตกรรม กระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญในการสร้างสรรค์ นวัตกรรมในองค์กร เปิดโอกาสให้บุคลากรได้สะท้อนผลการปฏิบัติงานเพื่อการปรับปรุงพัฒนา งานให้ดีขึ้น มีการบริหารความเสี่ยง โดยวิเคราะห์ หาสาเหตุที่มีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์ และ เป้าหมายของการปฏิบัติงาน แล้วหาวิธีการที่จะนำมาใช้ในการลดโอกาสที่จะเกิดความเสียหาย มีการตรวจสอบ ประเมินความก้าวหน้า ในดำเนินงานต่าง ๆ สร้างบรรยากาศแห่งองค์กร นวัตกรรมโดยมุ่งเน้น กระตุ้น และจูงใจ ให้บุคลากรมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้และพัฒนา ตนเองเพื่อการต่อยอดแนวคิดการสร้างนวัตกรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ เมธี ตั้งสิริพัฒนา (2564) เรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็น พลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 ที่พบว่า ระดับภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ใน ระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการนำนวัตกรรมเข้ามาใช้แก้ปัญหา หรือพัฒนา สถานศึกษาให้สามารถขับเคลื่อนด้วยแนวทางใหม่ที่มีประสิทธิภาพ สามารถวิเคราะห์ทิศ ทางการเปลี่ยนแปลงด้านการศึกษา เพื่อนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ที่ทันสมัยและแปลกใหม่ สำหรับการมุ่งสร้างหรือใช้นวัตกรรมในสถานศึกษา เปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการคิด วางแผน และการทำงานโดยมีเป้าหมายร่วมกัน ส่งเสริมให้ครูมีอิสระทางความคิดและนำ เทคโนโลยีดิจิทัลที่ทันสมัยมาร่วมกันสร้างสรรค์ และแลกเปลี่ยนนวัตกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อ การศึกษา สร้างวัฒนธรรมองค์กรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ซึ่ง เป็นไปตามแนวคิดของเฮาส์ และ บุชเนอร์ (Horth, & Buchner, 2014 : 5) ที่กล่าวว่า ผู้นำ ต้องเรียนรู้วิธีการสร้างองค์กรให้เป็นสถานที่ ที่ใช้ความคิดนวัตกรรมเพื่อแก้ปัญหา และคิดค้น พัฒนาวิธีการ ผลิตภัณฑ์ใหม่ ๆ

2. ความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ทั้ง 6 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ 2) ด้านการคิดเชื่อมโยง 3) ด้านการสังเกต 4) ด้านการตั้งคำถาม 5) ด้านการทดลอง และ 6) ด้านการสร้างเครือข่าย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจากครูมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ โดยสามารถการคิดนอกกรอบ แล้วนำไปประยุกต์กับทฤษฎี หรือหลักการได้อย่างรอบคอบ และถูกต้อง มีความคิดที่เปิดกว้าง และใช้เหตุผลมาสนับสนุนความคิดนั้น ทั้งยังสามารถเชื่อมโยงความคิดเพื่อสร้างองค์ความรู้ หรือผลิตผลใหม่ ๆ ให้เกิดขึ้น มีการคิดเชื่อมโยง โดยเชื่อมโยงความรู้ต่าง ๆ ทั้งประสบการณ์ของตนเอง และการเรียนรู้จากบุคคลอื่นเพื่อแก้ไขปัญหาที่ท้าทายอย่างสร้างสรรค์ หรือสร้างสรรค์สิ่งใหม่ มีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้สิ่งใหม่ และสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ได้ สามารถสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 อย่างใดอย่างหนึ่งในการศึกษาปรากฏการณ์ต่าง ๆ โดยไม่ใส่ความคิดเห็นของตนเองลงไป นำมาสู่การกำหนดประเด็น และตั้งคำถามที่มีความเป็นไปได้ เพื่อเป็นแรงกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความรู้ แนวคิดที่สร้างสรรค์ ในการสร้างเป็นองค์ความรู้ใหม่ มีความสามารถในการศึกษาค้นคว้า หาคำตอบในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค สามารถออกแบบการทดลองปฏิบัติการทดลอง และสรุปผลการทดลองอย่างเป็นเหตุเป็นผล ทั้งยังมีการสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งสามารถนำมาใช้ในการสร้าง ปรับปรุงและพัฒนานวัตกรรมให้ดีขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญวรรณ บุญมณี และคณะ (2565 : 373) เรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็นนวัตกรรมการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13 ที่พบว่า ระดับความเป็นนวัตกรรมการศึกษาของครู ทั้งในภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดยด้านการทำงานร่วมกับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา คือ ด้านการเชื่อมโยงสู่การปฏิบัติ ด้านการเปิดกว้างทางความคิด และด้านการวิเคราะห์/วางแผน มีค่าเฉลี่ยเท่ากัน และด้านการคิดริเริ่มสร้างสรรค์มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของโรเจอร์ (Rogers, 1983 : 248) ที่กล่าวถึงบุคคลที่มีคุณลักษณะนวัตกรรมว่า คือคนแรกในการกระทำสิ่งต่าง ๆ หรือมีความรอบรู้ทั้งในด้านความรู้ทั่วไป และเทคโนโลยี เป็นนักประดิษฐ์ และสร้างนวัตกรรม มีความสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น มีความสามารถในการสร้างเครือข่ายต่าง ๆ เข้าใจและสามารถประยุกต์ความรู้เชิงเทคนิคที่ซับซ้อน สามารถแก้ปัญหาเมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด ในระหว่างการพัฒนาวัตกรรมได้ดี

3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ในทางบวกกับ ความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหูลง อย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ 0.01 แสดงให้เห็นว่า หากภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสูง ความเป็นนวัตกรรมของครูก็จะพัฒนาสูงตามขึ้นด้วย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนภรณ์ กัญญาคำ และคณะ (2565 : 536) เรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในยุคการศึกษาไทย 4.0 ที่กล่าวถึง ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องมีความรู้หรือการแสดงออกถึงความเป็นผู้นำ ทั้งในด้านสมรรถนะ บุคลิกภาพ บทบาท รวมทั้งลักษณะทางสังคมที่จะทำให้บุคลากรสามารถค้นพบแนวทางในการดำเนินงาน ใหม่ ๆ หรือสร้างนวัตกรรม เพื่อพัฒนาองค์กรให้สำเร็จบรรลุเป้าหมายได้

4. ตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่สามารถทำนาย ความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหูลง มีจำนวน 2 ด้าน คือ ด้านการบริหารความเสี่ยง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านการคิด สร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คิดเป็นร้อยละ 49.2 ซึ่งอาจเป็นเพราะความ เป็นนวัตกรรมของครูจะเกิดขึ้นได้นั้น ต้องอาศัยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านการบริหารความ เสี่ยงของผู้บริหารสถานศึกษาในการดำเนินการจัดสรรและการใช้ทรัพยากร ร่วมกับปัจจัย ภายนอกที่มีผลกระทบต่อการดำเนินงาน และการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการติดตามผล การปฏิบัติงาน รวมถึงการประเมินความก้าวหน้าของการปฏิบัติงานว่าเป็นไปตามตาม วัตถุประสงค์และเป้าหมายของโรงเรียนหรือไม่ อีกปัจจัยหนึ่ง คือ ด้านการคิดสร้างสรรค์ของ ผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะต้องมีความแปลกใหม่ แตกต่าง โดยสามารถแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ อย่างรวดเร็ว ทั้งยังมีการเปิดโอกาส สนับสนุน กระตุ้น ให้อิสระ และส่งเสริมครูให้มีความคิด ริเริ่มในการคิดค้น สร้างนวัตกรรม รวมถึงกำกับ ติดตาม และเปิดโอกาสให้ครูได้สะท้อนผลการ พัฒนางานของตนเอง โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพสุ เข้มทองคำดี (2563 : 119) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่พบว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ของโรงเรียน มีจำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการสร้างการมีส่วนร่วม ด้านการบริหารความ เสี่ยง ด้านการคิดอย่างสร้างสรรค์และบูรณาการ และด้านการมีคุณธรรม จริยธรรม และมีความรับผิดชอบต่อ ซึ่งสามารถพยากรณ์ได้ว่า ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมของ โรงเรียน คิดเป็นร้อยละ 67.80 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ส่งผลต่อความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
2. ความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก
3. ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูงกับความเป็นนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ตัวแปรด้านการบริหารความเสี่ยง สามารถทำนายความเป็นนวัตกรรมของครู ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และด้านการคิดสร้างสรรค์ (X_2) สามารถทำนายความเป็นนวัตกรรมของครู (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งตัวแปรทั้ง 2 สามารถอธิบายการผันแปรความเป็นนวัตกรรมของครู ได้ร้อยละ 49.2

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมจะเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมและคุณลักษณะด้านการบริหารความเสี่ยงมากที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง ควรจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการส่งเสริมหรือพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะข้างต้นเพื่อให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมมากขึ้น
- 2) ครูที่มีความเป็นนวัตกรรมจะเป็นบุคคลที่มีพฤติกรรมและความสามารถในการสร้างเครือข่ายมากที่สุด ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง หรือสถานศึกษาควรจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการส่งเสริมหรือพัฒนาพฤติกรรมและคุณลักษณะข้างต้นเพื่อให้เกิดความเป็นนวัตกรรมของครูมากขึ้น
- 3) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการส่งเสริม หรือพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม ด้านการคิดสร้างสรรค์ ด้านการ

บริหารความเสี่ยง ด้านการทำงานเป็นทีมและมีส่วนร่วม และด้านการสร้างบรรยากาศแห่งองค์กรนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การส่งผลกระทบต่อความเป็นนวัตกรรมของครู

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรศึกษา เรื่อง การพัฒนาตัวบ่งชี้การบริหารความเสี่ยง และการคิดสร้างสรรค์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
- 2) ควรศึกษา เรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง
- 3) ควรศึกษา เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความเป็นนวัตกรรมครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง

เอกสารอ้างอิง

- กุลชลี จงเจริญ. (2561). เอกสารประกอบการสอนหน่วยที่ 12 ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม ชุดวิชา 23728 นวัตกรรมการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- โกศล ภูศรี. (2564). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ธัญญวรรณ บุญมณี, วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ และชูศักดิ์ เอกเพชร. (2565). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา กับความเป็นนวัตกรรมการศึกษาของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 13. วารสารมจร อุบลปริทรรศน์, 7(2), 365-378.
- พลุ เข้มทองคำดี. (2563). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลกระทบต่อเป็นองค์การแห่งนวัตกรรมของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา), บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- พิมพ์ชนก หงษาดี และเพ็ญวรา ชูประวัติ. (2565). ความต้องการจำเป็นของการพัฒนาครูโรงเรียนหอวังตามแนวคิดคุณลักษณะนวัตกร. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์ฯ, 9(2), 243-252.
- พวงรัตน์ ทวีรัตน์. (2540). วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เมธี ตั้งสิริพัฒนา. (2564). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อความเป็นพลเมืองดิจิทัลของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เวียงวिरรรณ์ ทำทูล. (2557). ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อองค์การขีดสมรรถนะสูงของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21. ใน วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- รัตนภรณ์ กัญญาคำ, สมใจ ภูมิพันธ์ และโกวัฒน์ เทศบุตร. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาในยุคการศึกษาไทย 4.0. วารสารรัชต์ภาคย์, 16(46), 530-543.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. พัทลุง: โรงพิมพ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. (2566). ข้อมูลอัตรากำลัง (ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2566). พัทลุง: โรงพิมพ์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นนักประดิษฐ์จากบทเรียนการจัดการเรียนรู้ของครูผู้สร้างนักประดิษฐ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์เอ็น 60 รัตนเทรตดิ้ง.
- สำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ. (2562). กลยุทธ์การดำเนินงานของสำนักงานนวัตกรรมแห่งชาติ (องค์การมหาชน). เรียกใช้เมื่อ 6 มีนาคม 2566 จาก <https://www.nia.or.th/strategy>.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). การจัดการนวัตกรรมสำหรับผู้บริหาร.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560-2579).

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.

Horth, D. & Buchner, D. (2014). Innovation Leadership How to use innovation to lead effectively, work collaboratively and drive results. Retrieved March 11, 2024, from https://www.muyhideencoed.com/library/ebooks/resources/Innovation_Leadership_by_david_horth.pdf.

Krejcie, Robert V. & Morgan, Daryle W. Determinining. (1970). Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement.

Likert, R. (1967). The Method of Constructing and Attitude Scale: Reading in Attitude Theory and Measurement. New Yor: Wiley & Son.

Rogers, E. M. (1983). Diffusion of innovations. New York: The Fee Press.

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่

การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2*

GUIDELINES FOR EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATION IN
ACCORDANCE WITH THE PRINCIPLES OF PHILOSOPHY SUFFICIENCY
ECONOMY OF EDUCATIONAL INSTITUTION ADMINISTRATORS IN
PHUNPHIN DISTRICT UNDER SURATTHANI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 2

พรธฤทกมล คงทอง¹, สันติ อุนจะนำ² และ ทิพมาศ เสวตวรโชติ³

Phadtakamon Kongtong¹, Santi Aunjanam² and Tippamas Sawetworachot³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์

¹⁻³MahaMmakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: lookkaew110@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา 3) เพื่อประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา โดยวิธีวิจัยเชิงปริมาณและคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้บริหาร และครูของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 219 คน จาก 38 สถานศึกษา ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยทำการใช้สูตรเครซีและมอร์แกน ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน รวม 14 คน เครื่องมือการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ แบบสัมภาษณ์ และแบบประเมิน สถิติที่ใช้ใน

* Received 11 April 2024; Revised 22 April 2024; Accepted 22 June 2024

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา โดยวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา และสังเคราะห์เป็นความเรียง

ผลการวิจัย พบว่า

1) สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่าโดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2) แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3) ระดับความเหมาะสมของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยภาพรวม มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 97.03

คำสำคัญ การบริหารสถานศึกษา, หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง, การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

Abstract

This research aimed to investigate : 1) To study the conditions of educational institution administration according to the philosophy of Sufficiency Economy of educational institution administrators. 2) To present educational institution administration guidelines based on the philosophy of sufficiency

economy for educational institution administrators. 3) To evaluate educational institution administration guidelines according to the philosophy of Sufficiency Economy of educational institution administrators. Using quantitative and qualitative research methods. The sample group included administrators and teachers of educational institutions in Phunphin District. Under the Suratthani Primary Educational Service Area Office 2. A total of 219 students from 38 educational institutions. The sample size was determined using the Krejcie and Morgan formula. 7 experts and 7 adept for a total of 14 people. The research tools were a questionnaire, 5-level rating scale, interview form, and assessment form. Statistics used in quantitative data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Statistics used in qualitative data analysis include descriptive statistics. By analyzing content analysis and synthesize it into an essay.

The research result was as follows :

Conditions of educational institution administration according to the philosophy of sufficiency economy of educational institutions in Phunphin District. Under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 2, it was found that overall and in each aspect at a high level The average values are arranged from highest to lowest in terms of personnel management according to the philosophy of Sufficiency Economy. Budget management according to the philosophy of Sufficiency Economy General administration according to the philosophy of Sufficiency Economy and academic administration according to the philosophy of Sufficiency Economy.

Guidelines for school administration according to the philosophy of sufficiency economy of school administrators in Phunphin District Under the jurisdiction of the Suratthani Primary Educational Service Area Office 2 , by experts, consisting of 4 areas: academic administration according to the philosophy of Sufficiency Economy; Budget management according to the

philosophy of Sufficiency Economy Personnel management according to the philosophy of Sufficiency Economy General administration according to the philosophy of Sufficiency Economy.

Level of suitability of educational institution administration guidelines according to the philosophy of sufficiency economy of educational institutions in Phunphin District. Under the Surat Thani Primary Educational Service Area Office 2, overall, it is appropriate. Accounting for 97.03 percent.

Keywords: Educational institution administration, Philosophy of Sufficiency Economy, Educational institution administration according to the philosophy of sufficiency economy

บทนำ

สถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงจากภายในภาคส่วนต่าง ๆ ของประเทศหลากหลายรูปแบบ การศึกษาถือเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคน พัฒนาสังคม และพัฒนาประเทศชาติให้มีคุณภาพ เพื่อพัฒนาคุณภาพมนุษย์ ให้สามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมและเศรษฐกิจ ในปัจจุบัน ในส่วนของประเทศไทย ก็ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาเป็นอย่างมาก โดยมีเป้าหมายที่จะพัฒนาคนไทยให้มีความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะสำคัญที่สอดคล้องกับ ความมุ่งหมายในการพัฒนาประเทศ เป็นไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคลเพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560) ดังพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ที่กล่าวไว้ว่า กระบวนการจัดการ ศึกษาต้องส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยมี จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาคือ เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์พร้อมในทุกด้าน โดยยึดหลักว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด พวกเขาทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ได้ สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ที่ได้วางกรอบเป้าหมายและทิศ ทางการจัดการศึกษาของประเทศในการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยทุก ช่วงวัย สามารถแสวงหาความรู้และเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดย มี

วิสัยทัศน์ คือ "คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลก ศตวรรษที่ 21" (สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

เศรษฐกิจพอเพียงเป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชดำริสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด ช่วงก่อนเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ พระองค์ได้ทรงย้ำแนวทางการแก้ปัญหาเพื่อให้รอดพ้นและให้สามารถใช้ชีวิตได้อย่างมั่นคงและยั่งยืนภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์และความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ซึ่งพระองค์ท่านได้ทรงเน้นย้ำแนวทางการพัฒนาบนหลักแนวคิดพึ่งตนเอง จะเห็นได้จากพระบรมราโชวาทและพระราชดำรัสของพระองค์ ตั้งแต่ พ.ศ.2517 เป็นต้นมา พบว่า เพื่อให้เกิดความพอมีพอกิน พอมีพอใช้ โดยใช้หลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล การสร้างภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี และไม่ประมาท ให้ความสำคัญกับการปฏิบัติงานเป็นขั้นตอนถูกต้องตามหลักวิชาและการมีคุณธรรมในการดำรงชีวิต ซึ่งทั้งหมดนี้ รู้จักกันดีภายใต้ชื่อว่า เศรษฐกิจพอเพียง (กันตยา มานะกุล, 2550) ซึ่งเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมให้บุคคลได้มีความสุข สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมั่นคง รู้จักนำความรู้ที่มีอยู่มาใช้วางแผนและดำเนินการด้วยความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวัง มีคุณธรรม จริยธรรม อยู่บนพื้นฐานของการพึ่งตนเอง เพื่อให้เกิดคุณค่าใหม่ในการดำรงชีวิต ให้บุคลากรอยู่ดีมีสุขและสังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน (กนกกาญจน์ ฉวีวงศ์, 2552) ดังนั้น กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีนโยบายในการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สู่สถานศึกษาในทุกกระดับ เพื่อให้ผู้บริหาร บุคลากรด้านการศึกษา นักศึกษา และนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจในปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และสามารถนำแนวคิดดังกล่าว มาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอนตลอดจนการประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงด้านการศึกษา เริ่มมาจากหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 ได้น้อมนำเนื้อหาเกี่ยวกับ “หลักการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” เข้าสู่หลักสูตร การบริหารสถานศึกษา จึงเป็นภารกิจหลักของผู้บริหารที่จะต้องกำหนดแบบแผนวิธีการลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานไว้อย่างมีระเบียบแบบแผน เพื่อให้การดำเนินงานต่าง ๆ เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ การบริหารงานจะต้องมีการวางกลยุทธ์ให้ดี มีความรอบรู้ และปฏิภาณไหวพริบในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างรวดเร็วทันทั่วทั้งที่ ในการดำเนินงานของฝ่ายบริหารทั้ง 4 ฝ่าย ได้แก่ ฝ่ายบริหารงานวิชาการ ฝ่ายบริหารงานงบประมาณ ฝ่ายบริหารงานบุคคล และฝ่ายบริหารงานทั่วไป

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ได้กำหนดกรอบแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2566 - 2570 กลยุทธ์ที่ 3 กล่าวถึงยกระดับคุณภาพการศึกษาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 โดยมีแนวทางการพัฒนาข้อที่ 6 ว่าด้วยส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน (SDGs) ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2, 2565) ซึ่งมีความสอดคล้องกับการดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาในด้านงานวิชาการ ด้านงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไปของสถานศึกษาที่มีความจำเป็นต้องยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3 หลักการ ได้แก่ ความพอเพียง ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกัน และ 2 เงื่อนไข ได้แก่ เงื่อนไขความรู้ และเงื่อนไขคุณธรรม เพื่อให้จัดการศึกษาเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

จากสภาพเป็นมา และนโยบายแนวทางการพัฒนาข้างต้น เพื่อพัฒนา สนับสนุน ส่งเสริมให้สถานศึกษาได้มีแนวทางการบริหารงานที่มีประสิทธิภาพตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อยู่บนความพอประมาณ พอดี ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีเหตุผลในการตัดสินใจ ดำเนินงาน ทั้งมีการวางแผนงานที่เป็นระบบเป็นการสร้างภูมิคุ้มกันให้สถานศึกษาสามารถก้าวต่อไปในทุกสถานการณ์ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนาสถานศึกษาเป็นไปอย่างต่อเนื่อง มั่นคง และยั่งยืน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เพื่อนำผลการวิจัยไปใช้เป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพราะสถานศึกษาเป็นสถาบันหลักในการบ่มเพาะ ปลูกฝังจิตใจของเด็ก ๆ ให้เติบโตขึ้นเป็นเยาวชนที่ดีของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

2. เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

3. เพื่อประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษา เรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธีทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยแบ่งวิธีการดำเนินการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. **ขั้นที่ 1** ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ

1.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และคณะครูของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 38 สถานศึกษา แบ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 38 คน และครู จำนวน 349 คน รวมทั้งสิ้น 387 คน

1.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร และครูของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 219 คน จาก 38 สถานศึกษา ซึ่งกำหนดขนาดตัวอย่างโดยทำการใช้สูตรเครซี่และมอร์แกน (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) และทำการสุ่มอย่างง่าย

1.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) โดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์การทำงาน และตำแหน่งงานปัจจุบัน และตอนที่ 2

แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยแบ่งเป็น 4 ด้าน คือ 1. การบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 2. การบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. การบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และ 4. การบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า (Checklist) 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert's scales)

1.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

1.3.1 ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการใช้หลักการบริหารงานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยได้รวบรวมข้อมูลมาใช้เป็นกรอบแนวคิดและขอบเขตการวิจัย

1.3.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัยและกรอบแนวคิดและขอบเขตการวิจัย

1.3.3 เสนอแบบสอบถามฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและความครอบคลุมด้านเนื้อหาที่ต้องการวัด

1.3.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์แล้ว จึงนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมในประเด็นของความตรงเชิงเนื้อหา

1.3.5 ปรับปรุงข้อคำถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 - 1.00 แล้วจึงนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องชัดเจน ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย แล้วนำมาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ 0.988

1.3.6 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วมาจัดทำเครื่องมือฉบับสมบูรณ์ แล้วนำไปใช้ในการวิจัยเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1.4.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช เพื่อขอความร่วมมือไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัย

1.4.2 ผู้วิจัยนำส่งแบบสอบถามในระบบออนไลน์ ผ่าน Google Forms เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมจากกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้

1.4.3 ผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม ซึ่งได้ส่งแบบสอบถามในระบบออนไลน์ ผ่าน Google Forms ไปยังผู้บริหารสถานศึกษาและครูในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ทั้งหมด 219 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นตอนต่อไป

1.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1.5.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการโดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงานปัจจุบัน และประสบการณ์การทำงาน ซึ่งเป็นแบบสอบถามชนิดตรวจสอบรายการ (Check List) นำมาแจกแจงความถี่ เป็นรายชื่อโดยใช้การคำนวณหาค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

1.5.2 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตรวัดประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ไปบันทึกและวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. ขั้นที่ 2 นำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

2.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลในการนำเสนอแนวทางแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ปรากฏ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดการศึกษาหรือพัฒนางานตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงที่ผ่านการประเมินเป็นสถานศึกษาพอเพียงหรือศูนย์การเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เป็นแบบบันทึกการสัมภาษณ์ โดยใช้ลักษณะคำถามประเภทปลายเปิด แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์ และตอนที่ 2 แนวทางการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา

2.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มาใช้ในการสร้างเป็นแบบสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงเนื้อหา ข้อเสนอแนะ และสำนวนภาษาที่ใช้ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

2.3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม นำผลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริง

2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

2.4.1 ผู้วิจัยดำเนินการเลือกผู้ให้สัมภาษณ์แบบเจาะจง จำนวน 7 คน และขออนุมัติหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช เพื่อขออนุญาตการสัมภาษณ์ไปยังผู้ทรงคุณวุฒิ

2.4.2 ผู้วิจัยดำเนินการนัดหมาย และสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิโดยใช้แบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น

2.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

3. ขั้นที่ 3 ประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ใช้รูปแบบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.1 ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

ผู้ให้ข้อมูลในการประเมินความเหมาะสมของแนวทางแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู ปรชาญ ผู้ที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้ประเมิน หรือพัฒนางานด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จำนวน 7 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความเหมาะสม เรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 เป็นแบบประเมินความเหมาะสม แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับผู้ตอบแบบประเมิน และตอนที่ 2 การประเมินแนวทางการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา

3.3 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ แก้ไข ปรับปรุงเนื้อหา ข้อเสนอแนะ และสำนวนภาษาที่ใช้ ตลอดจนความถูกต้องเหมาะสมตามจุดมุ่งหมายของการวิจัย

3.3.2 สร้างแบบประเมินในการประเมินความเหมาะสม เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสม นำผลที่ได้มาสังเคราะห์เพื่อนำข้อมูลไปปรับปรุงและแก้ไข ก่อนนำไปใช้จริง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.1 ผู้วิจัยดำเนินการเลือกผู้ประเมินแบบเจาะจง จำนวน 7 คน และขออนุมัติ หนังสือจากสำนักงานบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์ เพื่อขออนุญาตการสัมภาษณ์ไปยังผู้เชี่ยวชาญ

3.4.2 ผู้วิจัยส่งแบบประเมินความเหมาะสมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้กับผู้เชี่ยวชาญ และดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง ตรวจสอบความสมบูรณ์ เพื่อดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลความเหมาะสมของแนวทางการบริหารสถานศึกษา ตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 นำมาวิเคราะห์หาค่าความถี่ และค่าร้อยละ นำเสนอเป็นตารางประกอบการบรรยายผล

ผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ปรากฏผลเป็นภาพรวม รายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวม

สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง			
1.1 ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.24	0.44	มาก
2. ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.27	0.42	มาก
3. ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.28	0.43	มาก
4. ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	4.26	0.49	มาก
รวม	4.26	0.41	มาก

จากตารางที่ 1 สภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.26$, S.D. = 0.41) เมื่อแยกพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.43) รองลงมาด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.27$, S.D. = 0.42) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ($\bar{X} = 4.24$, S.D. = 0.44)

ตอนที่ 2 ผลการนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ผู้วิจัยได้ศึกษาการนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ผลการศึกษาพบว่า

1. ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

1.1 แนวทางในการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการบูรณาการหลักสูตรสถานศึกษาที่สู่การจัดการเรียนการสอน ทำได้โดยการวางแผนร่วมกันระหว่างผู้บริหาร คณะครู และบุคลากรโดยกำหนดเรื่องหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นนโยบายสำคัญของสถานศึกษา และมีการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาโดยสอดแทรกแนวคิดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งนำไปสู่การจัดการเรียนการสอน โดยเน้นกระบวนการคิด วิเคราะห์ เน้นการปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ สถานศึกษาขับเคลื่อนนโยบายของภาครัฐด้านหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน นำคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับปรุงและเพิ่มเติมวิสัยทัศน์ เป้าหมายในหลักสูตร กลุ่มสาระการเรียนรู้มีการปรับปรุงให้สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ และเป้าหมายของหลักสูตร จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่บูรณาการหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเข้าไปในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่าง ๆ สอดแทรกภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้ามาในกิจกรรมการเรียนการสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียน รวมถึงการพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของผู้เรียนตามหลักความพอประมาณ มีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้ และคุณธรรมในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพื้นฐานการดำรงชีวิตของผู้เรียน จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมคุณธรรมและปลูกฝังการปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีการวัดผล ประเมินผลที่ชัดเจนในกิจกรรมที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ ด้วยเครื่องมือที่หลากหลาย

1.2 มีข้อมูลสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยการนำข้อมูลสารสนเทศภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ นำองค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาพิจารณาจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ปลูกจิตสำนึกให้นักเรียนรู้คุณค่า อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการสร้างภูมิปัญญามาเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ในเรื่องวัฒนธรรมท้องถิ่น เน้นคุณค่าของท้องถิ่นตนเอง เน้นการสืบสานภูมิปัญญาไทย สอดคล้องตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านสังคม และวัฒนธรรม และสร้างเสริมประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้กับผู้เรียนโดยการเรียนรู้จากปราชญ์ชาวบ้าน

1.3 แนวทางในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้านความรู้ ความสามารถตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน นำไปสู่การ

ปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ สร้างความตระหนักในการดำเนินชีวิตแบบไม่ประมาณ ใช้ความรู้ มีการคิดวิเคราะห์ในการแก้ปัญหาต่างๆ โดยมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานของจิตใจ จัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอน กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนที่ส่งเสริมคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน เช่น การเข้าค่ายคุณธรรม กิจกรรมพัฒนาทักษะอาชีพ ให้สอดคล้องกับหลัก 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ทำให้ครูมีแนวทางและรูปแบบในการพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ที่เน้นทางทักษะกระบวนการคิดอย่างมีระบบ

1.4 แนวทางการติดตามการดำเนินงานและนำผลการติดตาม แผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ด้านวิชาการที่ส่งเสริมการบูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ แต่งตั้ง/มอบหมายให้ผู้รับผิดชอบจัดทำตัวชี้วัดประเมินคุณภาพภายในตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นิเทศติดตามการดำเนินงาน กิจกรรม โครงการ จัดรายงานความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่องแบบกัลยาณมิตร ซึ่งจะทำให้ทราบว่าการดำเนินงานดังกล่าวมีปัญหาอะไรบ้าง มีวิธีการแก้ปัญหายังไร โดยใช้หลักเหตุและผล ส่งผลให้สามารถนำผลที่ได้รับไปปรับปรุงการทำงานของแต่ละกิจกรรมได้ดียิ่งขึ้น พร้อมทั้งมีการปรับปรุงและพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ที่บูรณาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษาด้วยความพอประมาณ มีเหตุผล และมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ซึ่งอาศัยความรู้และคุณธรรม นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ มีการศึกษาระเบียบการบริหารจัดการงบประมาณให้แม่นยำ ชัดเจน จัดประชุมผู้บริหาร คณะครูและบุคลากรเพื่อจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาระยะปานกลางเพื่อนำสู่แผนปฏิบัติการประจำปีโดยมีนโยบายให้ใช้หลักความพอเพียงในการวางแผนให้ชัดเจน กำหนดมาตรการและใช้ทรัพยากรอย่างเหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดกับแผนการบริหารจัดการงบประมาณของสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณที่มีงานใช้ในการดำเนินงานต่าง ๆ ให้มีความคุ้มค่ามากที่สุด โดยลำดับตามความสำคัญของสภาพปัญหาและความต้องการของสถานศึกษา มีการวางแผนการใช้ทรัพยากรตรงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการจัดการศึกษา จัดให้มีระบบการควบคุมภายในที่มีประสิทธิภาพ มีการควบคุมตรวจสอบการใช้งบประมาณให้เป็นไปอย่างถูกต้อง และจัดทำแผนงานรองรับความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นเกี่ยวกับการบริหารจัดการงบประมาณ

2.2 แนวทางในการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงาน แผนงบประมาณของสถานศึกษา นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบการ ดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชัดเจน จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีที่บูรณาการหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง ปลุกฝังนิสัยความประหยัดให้กับนักเรียน ติดตามการดำเนินกิจกรรมอย่าง ต่อเนื่อง เป็นการควบคุมงบประมาณให้มีประสิทธิภาพมากที่สุด มีการบริหารงบประมาณโดยยึด หลักธรรมาภิบาล มีความโปร่งใส และซื่อสัตย์สุจริต

2.3 วิธีการระดมทรัพยากรจากหน่วยงานอื่นเพื่อใช้ในการบริหารจัดการอย่างเหมาะสมกับ ทรัพยากรที่มีอยู่ นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ การศึกษาแนวทางหรือระเบียบที่จะขอรับการ สนับสนุนจากแหล่งทรัพยากรทุกประเภท ตลอดจนเงื่อนไขการขอรับสนับสนุน แต่งตั้ง คณะกรรมการเพื่อวางแผนกำหนดแนวทางการดำเนินงาน ระดมทรัพยากรจากแหล่งสนับสนุนต่าง ๆ คำนึงถึงสภาพความต้องการจำเป็นของสถานศึกษาเป็นหลัก เน้นการมีส่วนร่วมในการจัด กิจกรรมการศึกษาและใช้งบประมาณให้ถูกต้องตามประเภท เพื่อการศึกษาของสถานศึกษาในทุก ด้านอย่างแท้จริง ประสานความร่วมมือกับบุคคล ชุมชน องค์กร เอกชน องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น หน่วยงาน สถานประกอบการ สถาบันสังคมอื่นและสถานศึกษาในการใช้ทรัพยากรเพื่อ การศึกษาร่วมกัน กำหนดแนวทางการประชาสัมพันธ์เพื่อจูงใจ ชักชวนประชาชน เอกชนหรือ หน่วยงานต่างๆ ให้เข้าใจ สนใจให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการศึกษา ติดตาม ประเมินผล และสรุป รายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.4 แนวทางการติดตามและนำผลการติดตามการบริหารงบประมาณมาพัฒนาและ ปรับปรุงสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ จัดให้มีการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้าง การเบิกจ่ายงบประมาณให้ถูกต้องและเป็นปัจจุบัน มี การนำสภาพการเงินของโรงเรียนมาร่วมวิเคราะห์ทุกระยะ ผู้รับผิดชอบการตรวจสอบ ติดตาม การใช้งบประมาณให้ตรงกับวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาและเป็นปัจจุบัน มีแผนรับรอง การใช้งบประมาณต่าง ๆ ที่โปร่งใส สรุปและรายงานผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน พร้อมทั้งรายงานผลต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยให้สาธารณชนสามารถตรวจสอบได้

3. ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 การกำหนดบทบาทหน้าที่ แต่งตั้งคณะกรรมการ/ผู้รับผิดชอบในการขับเคลื่อน หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ กำหนด ระเบียบและแบบแผน ข้อปฏิบัติที่ส่งเสริมความมีวินัยและมีคุณธรรมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจ พอเพียง กำหนดบทบาทหน้าที่ แต่งตั้งผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน ทุกคนรับทราบหน้าที่ของตนเอง มีส่วน

ร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน และการประเมินผล สถานศึกษามีครูแกนนำทำหน้าที่เป็นวิทยากร ให้ความรู้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงให้กับคณะครูและนักเรียนแกนนำเพื่อขยายผล ขั้วเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา มีการจัดทำแผนงาน/โครงการพัฒนา บุคลากร เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2 แนวทางในการพัฒนาบุคลากร ให้มีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าของ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ ส่งเสริม พัฒนาครูให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน จัดให้มีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีการใช้ชีวิตแบบพอเพียง เปิดโอกาส ให้บุคลากรทุกคนได้แสดงความคิดเห็น เปิดใจยอมรับฟังผู้อื่น ทำความเข้าใจในหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง สนับสนุน ส่งเสริม พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณให้บุคลากรได้รู้จักการหา ความรู้รอบตัว ด้วยการอบรม ประชุม ศึกษาดูงานที่ได้รับการยอมรับ ผู้บริหารควรใช้หลักธรรม มาภิบาลในการบริหารงาน เพื่อเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากร

3.3 การส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียง นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ ส่งเสริมให้ครูได้ค้นคว้าจากสื่อต่าง ๆ และนำเสนอในที่ประชุมกลุ่ม นำความรู้มาใช้ในการปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน และถ่ายทอดสู่ นักเรียนให้รู้จักนำไปประยุกต์ใช้เช่นกันนอกจากนี้ยังจัดให้มีการร่วมกิจกรรมที่ส่งเสริมหลัก พอเพียงในโรงเรียน ถอดบทเรียนจากเรื่องง่าย ๆ หรือเกิดแนวคิดจากการปฏิบัติจริง ดำเนิน ชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงในโลกยุค ปัจจุบัน และสามารถเป็นวิทยากรถ่ายทอดความรู้และปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้อื่นได้

3.4 วิธีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงาน ส่งเสริมผู้กระทำความดีในการนำ หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ มีวิธีการที่เหมาะสม ดังนี้ ดำเนินการผ่านกิจกรรม สร้างขวัญกำลังใจ การมอบรางวัล การกล่าวชมเชยในที่ประชุม การเผยแพร่ผลงานต่อสาธารณะ มีกิจกรรมยกย่องเชิดชูบุคคลตัวอย่าง และส่งเสริมผู้กระทำความดีในการนำหลักปรัชญาของ เศรษฐกิจพอเพียงสู่การปฏิบัติ บุคลากรทุกคนมีส่วนรับรู้ในผลการประเมินการปฏิบัติงาน มี การติดตามผลการดำเนินงาน โครงการ และนำผลจากการติดตามการดำเนินงานมาปรับปรุง พัฒนา เพื่อส่งเสริมการดำเนินชีวิตและปฏิบัติหน้าที่ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4. ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

4.1 การบริหารอาคารสถานที่และจัดการแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีแนวทางการปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ จัดโครงสร้างการบริหารงานให้สอดคล้องกับจำนวนบุคลากรในสถานศึกษา จัดระบบการบริหารงานทั่วไปให้มีความคล่องตัวสามารถปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ สอดคล้องกับนโยบายแผนปฏิบัติงาน/การขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง แต่งตั้งผู้รับผิดชอบ การใช้/ดูแล/รักษา/ปรับปรุงอาคารสถานที่ และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม จัดสภาพแวดล้อมหรือแหล่งเรียนรู้โดยใช้หลักความปลอดภัย ความคุ้มค่า และประโยชน์ใช้สอยเป็นหลัก มุ่งเน้นการใช้งานที่เกิดประโยชน์ต่อผู้เรียนมากที่สุด มีการบริหารจัดการด้านวัสดุ ครุภัณฑ์ให้เหมาะสม และส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้เรียน บุคลากรหรือผู้เกี่ยวข้องต้องมีส่วนร่วมในการใช้/ดูแล/รักษา/ปรับปรุง อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ พัฒนา ปรับปรุงอาคารสถานที่ ภูมิทัศน์และจัดการแหล่งเรียนรู้ ให้มีความสะอาด ร่มรื่น ปลอดภัย มั่นคง อยู่เสมอ

4.2 แนวทางในการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อที่ส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษา นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ อบรมให้ครูเข้าใจกระบวนการผลิตสื่อเทคโนโลยีรวมถึงการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยีต่าง ๆ อย่างถูกวิธี ส่งเสริมให้ครูได้ใช้สื่อออนไลน์สื่อมัลติมีเดีย และสื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการจัดการเรียนการสอน อยู่เสมอ และอำนวยความสะดวกในการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต พัฒนาระบบคอมพิวเตอร์ในโรงเรียนในการจัดทำหลักสูตรที่เกี่ยวข้องกับการเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเหมาะสม รวมถึงกำหนดรายละเอียดในการปฏิบัติงานหรือกิจกรรมร่วมกัน มีการใช้ห้องคอมพิวเตอร์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนกับผู้เรียนทุกชั้น เลือกใช้สารสนเทศให้ครอบคลุมในทุก ๆ งาน มีการจัดตารางการให้บริการเทคโนโลยีให้มีความเหมาะสม มีการกำหนดให้ครูเรียนรู้การใช้ระบบปฏิบัติการของเครื่องคอมพิวเตอร์รวมถึงพัฒนาการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปต่าง ๆ โดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสาร สนับสนุนการนำเทคโนโลยีมาใช้ในกิจกรรมการเรียนการสอน เช่น การสอนผู้เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ ฝึกการออกแบบผลิตภัณฑ์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์จากแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา กำหนดให้มีการประเมินผลการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสื่อสารอยู่เสมอ หรืออย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง เผยแพร่และส่งเสริมการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงผ่านสื่อที่หลากหลาย

4.3 แนวทางในการประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะอยู่อย่างพอเพียงของผู้เรียน นำไปสู่การปฏิบัติที่เหมาะสม ดังนี้ สร้างสัมพันธ์กับชุมชน 2 รูปแบบ คือ เรียนรู้และเผยแพร่การประยุกต์ใช้หลักดังกล่าวจากชุมชน และจากโรงเรียนสู่ชุมชนและหน่วยงานอื่น โดยส่งคณะครู นักเรียนไปเรียนรู้วิธีการประยุกต์ใช้หลักดังกล่าวจากหมู่บ้านหรือชุมชนที่ได้รับรางวัลเกี่ยวกับการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการพัฒนา การประสานสัมพันธ์กับชุมชนให้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านช่องทางสื่อสาร สารประชาสัมพันธ์ กลุ่มไลน์ผู้ปกครอง การประชุมหมู่บ้าน ในการประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเกิดความเชื่อมั่นในการดำเนินงานของสถานศึกษาจนเป็นที่ยอมรับ ส่งผลให้ชุมชนต้องการสนับสนุน ให้ความร่วมมือ เห็นถึงความสำคัญของการดำเนินกิจกรรมของสถานศึกษา จัดกิจกรรมให้คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา พร้อมทั้งจัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสืบสานวัฒนธรรมประเพณีและภูมิปัญญาไทย

ตอนที่ 3 ผลการประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน แบบประเมินความเหมาะสมเกี่ยวกับการประเมินแนวทางการใช้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในการบริหารสถานศึกษา 4 ด้าน ผลปรากฏผลดัง ตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 โดยรวม

แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2	ความเหมาะสม	
	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง		
ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	6	92.86
3. ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	7	100.00
4. ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง	7	100.00
รวม	6	95.24
	7	97.03

จากตารางที่ 2 ระดับความเหมาะสมของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้าน โดยภาพรวม มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 97.03 เมื่อพิจารณาความเหมาะสมรายด้าน พบว่า ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 92.86 ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีความเหมาะสม คิดเป็นร้อยละ 100 ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 100 ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง คิดเป็นร้อยละ 95.24

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของมาลีรัตน์ ทองเข้ม (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านห้วยวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 พบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านห้วยวัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกประเด็น โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยการปฏิบัติและเป็นจริงรายด้านจากสูงสุดไปหาต่ำสุดได้ ดังนี้ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของอรดี ทิพย์พิทยานุวัฒน์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนเอกชน จังหวัดลำปาง พบว่า ระดับการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนเอกชน จังหวัดลำปาง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารวิชาการ

2. ผลการนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 มี 4 ด้าน ได้แก่ 1. ด้านการบริหารงานวิชาการตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

2. ด้านการบริหารงานงบประมาณตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 3. ด้านการบริหารงานบุคคลตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง 4. ด้านการบริหารงานทั่วไปตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจากในทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่มีเนื้อหาครอบคลุมในแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อีกทั้งยังสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ที่ได้จากการตอบแบบสอบถามสภาพการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 นำผลที่ได้จากการสังเคราะห์สร้างแบบสัมภาษณ์ในการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน เพื่อนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษา และประเมินความเหมาะสมของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 สอดคล้องกับงานวิจัยของอรดี ทิพย์พิทยานุวัฒน์ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนเอกชน จังหวัดลำปาง พบว่า แนวทางการบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนเอกชน จังหวัดลำปาง มี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารงานทั่วไป ดังต่อไปนี้ ด้านการบริหารงานวิชาการ มีผู้ให้แนวทางการบริหาร โดยเรียงลำดับจากความถี่มากที่สุดไปน้อยที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ อันดับหนึ่งที่หนึ่ง คือ ผู้บริหารควรมีการสร้างความรู้และความเข้าใจไม่ควรรีกรูปแบบ อันดับที่สอง คือ ควรมีเน้นความถูกต้องและปฏิบัติตามระเบียบของทางโรงเรียน อันดับที่สาม คือ ผู้บริหารควรมีการเรียงลำดับความสำคัญของงาน โดยพิจารณาความต้องการที่แท้จริงและความเป็นไปได้ ด้านการบริหารงานงบประมาณ มีผู้ให้แนวทางการบริหาร โดยเรียงลำดับจากความถี่มากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ อันดับหนึ่งที่หนึ่ง คือ ผู้บริหารควรมีความโปร่งใสและตรวจสอบได้ในการทำงาน และอันดับต่อมา คือ ควรมีความโปร่งใสในการทำงานและดำรงตนอย่างพอเพียงและไม่ควรฟุ่มเฟือยและไม่เสี่ยง ด้านการบริหารงานบุคคล มีผู้ให้แนวทางการบริหาร โดยเรียงลำดับจากความถี่มากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ อันดับหนึ่งที่หนึ่ง คือ ควรมีการมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถและแบ่งงานให้ตรงกับผู้รับผิดชอบ อันดับที่สอง คือ ควรมีการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีความรู้และทันต่อเหตุการณ์ อันดับที่สาม คือ ควรให้ส่งเสริมครูให้มีการพัฒนา

ความรู้อย่างต่อเนื่อง, ควรมีการสร้างควมสามัคคีในหมู่คณะและผูกจิตสำนึกให้ผู้บริหารและครูมีจิตสำนึกให้รักองค์กร และด้านการบริหารงานทั่วไป มีผู้ให้แนวทางการบริหาร โดยเรียงลำดับจากความถี่มากที่สุดไปน้อยที่สุด ได้แก่ อันดับที่หนึ่ง คือ ควรมีการประชุมชี้แจงหลักการให้เข้าใจตรงกันและเปิดโอกาสให้ทุกคนมีส่วนร่วมวางแผน ร่วมแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและอันดับต่อมา คือ ควรมีการประชุมวางแผนการทำงานร่วมกันและการทำงานเป็นทีมและควรยึดหลักธรรมในการบริหารงาน

3. ผลการประเมินแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า ระดับความเหมาะสมของแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 พบว่า โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นเช่นนั้นอาจเนื่องมาจาก แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ดำเนินการตามขั้นตอนแนวทางการพัฒนา โดยการศึกษาวิเคราะห์สภาพแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ครอบคลุมขอบเขตของการศึกษา และนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์สภาพ และการนำเสนอแนวทางทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพุนพิน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 นำแบบประเมินมาใช้กับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 7 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทาง ซึ่งมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ได้ตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อิตารัตน์ มาตย์แทน (2564) ได้ทำวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคามตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 9 คน โดยรวมมีความสอดคล้องเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงได้สรุปสาระสำคัญจากข้อเสนอแนะ การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา ครู โดยอิงข้อมูล เอกสาร หลักฐานการพัฒนาของสถานศึกษาต้นแบบการ

พัฒนาสถานศึกษาพอเพียงให้เป็นศูนย์การเรียนรู้พอเพียง ซึ่งเป็นการขับเคลื่อนการพัฒนาสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลจริง จึงส่งผลให้แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยรวม พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ถือว่ามีเหมาะสมในการนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงในสถานศึกษาต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้สรุปได้ว่า แนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอพนมพิณ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการบริหารงานทั่วไป โดยดำเนินงานด้วยหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล ความมีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี ภายใต้เงื่อนไขความรู้และเงื่อนไขคุณธรรม ซึ่งมีข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** ประกอบด้วย 1.1 สถานศึกษาควรมีการจัดทำแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม พร้อมทั้งนิเทศ กำกับ ติดตาม สนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงอย่างสม่ำเสมอ 1.2 พัฒนา สนับสนุนให้ทุกคนในสถานศึกษาเกิดทักษะการคิดโดยใช้หลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไข ทั้งในทางทฤษฎีและปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดเป็นรูปธรรม มั่นคงและยั่งยืน 1.3 ขยายผล และคงสภาพการเป็นสถานศึกษาพอเพียงของแต่ละสถานศึกษา เพื่อเป็นแบบอย่างของชุมชนอย่างยั่งยืน 1.4 นำแนวทางการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษา **2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป** ประกอบด้วย 2.1 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของผู้บริหารสถานศึกษา 2.2 ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของสถานศึกษากับความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

เอกสารอ้างอิง

- กนกกาญจน์ ฉวีวงศ์. (2552). การศึกษาการดำเนินชีวิตโดยใช้หลักการพึ่งตนเองตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของบุคลากรโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานเขตภาษีเจริญ สังกัดกรุงเทพมหานคร. ใน ปริญญาานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กันตยา มานะกุล. (2550). การพัฒนาคุณภาพชีวิตโดยยึดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: กรณีศึกษาชุมชนบ้านจอมจันทร์ หมู่ที่ 2 ตำบลสันทราย อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย. ใน ปริญญาานิพนธ์การศึกษา ดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาผู้ใหญ่, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จิตรรัตน์ มาตย์แท่น. (2564). แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารจัดการการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- มาลีรัตน์ ทองเข้ม. (2561). การบริหารสถานศึกษาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนบ้านหัววัง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุพรรณบุรี เขต 2. ใน สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกริก.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สุราษฎร์ธานี : ม.ป.ท.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการ สภาการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. เรียกใช้เมื่อ 11 ธันวาคม 2566, จาก <https://backoffice.onec.go.th/uploaded/Outstand/2017-EdPlan60-79.pdf>.
- อรดี ทิพย์พิทยานุวัฒน์. (2564). การบริหารโรงเรียนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของโรงเรียนเอกชน จังหวัดลำปาง. ใน สารนิพนธ์ หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยพะเยา.

การพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอทรายวิชา วิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*

THE DEVELOPMENT OF THINK-PAIR-SHARE LEARNING SYSTEM WITH CHATBOT IN COMPUTING SCIENCE COURSE FOR GRADE 9 STUDENTS

วิเชษฐ์ นันทะศรี¹, ชลธิชา คำตัน² และ หทัยรัตน์ เครือผักปัง³

Wiches Nuntasri¹, Chonthicha Khamtan² and Hathairat Krueaphakpang³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹⁻³Loei Rajabhat University

Corresponding Author's Email: wiches.nun@lru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาและหาคุณภาพของระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท รายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และ 2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่ใช้ระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท เป็นการวิจัยเชิงทดลอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 3 ศรีสว่าง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 26 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินคุณภาพระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) คุณภาพของระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท รายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก และ 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของผู้เรียนที่ใช้ระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอทสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

* Received 27 April 2024; Revised 12 May 2024; Accepted 27 June 2024

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด, แชนบอท, วิทยาการคำนวณ

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop and evaluate of Think-Pair-Share learning system with Chatbot in computing science course for grade 9 students, and 2) to compare learning outcomes before and after using Think-Pair-Share learning system with Chatbot. It was experimental research. The study sample group, as defined by the purposive sampling method, consisted of 26 grade 9 students in Srisawang Municipality School 3, Muang Loei District, Loei Province. The research instruments were the quality assessment of the learning management plans, the assessment of quality on the Think-Pair-Share learning system with Chatbot and the learning achievement test. The statistics that were employed for this study included mean, standard deviation, and t-test.

The findings revealed the 1) the overall quality of the Think-Pair-Share learning system with Chatbot in computing science course for grade 9 students was at the highest level, and that 2) the students' achievement after using the Think-Pair-Share learning system with Chatbot was higher than before learning at a significance level of .01.

Keywords: Think-Pair-Share Learning, Chatbot, Computing Science Course

บทนำ

กระทรวงศึกษาธิการได้ทำหลักสูตรรายวิชาวิทยาการคำนวณที่มุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนเกิดความรู้ มีความสามารถในการใช้เทคโนโลยี รู้เท่าทันสารสนเทศและมุ่งเน้นการคิดแก้ปัญหา ซึ่งสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้ รวมถึงการพัฒนาแอปพลิเคชันหรือโครงงานด้านคอมพิวเตอร์ (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560) ซึ่งในรายวิชาวิทยาการคำนวณมีเป้าหมายหลักเพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ แก้ปัญหาอย่างเป็น

ขั้นตอน มีทักษะการคิดคำนวณเพื่อสามารถแก้ปัญหาได้ สิ่งสำคัญของการคิดเชิงคำนวณ คือ ความสามารถในการคิด การวางแผน การทำงานร่วมกัน และสามารถประยุกต์ใช้ร่วมกับศาสตร์อื่น ๆ (สมัยยะ สาแ และฟูโดลห์ ดือมอง, 2566)

รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 3 ศรีสว่าง มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2560 จากการสอบถามผู้สอนในปีการศึกษา 2565 พบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด ซึ่งเกิดจากปัญหาที่สำคัญ คือ ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียนเกิดความเบื่อหน่ายในการเรียนการสอนแบบเดิม ๆ ด้วยเหตุนี้จึงต้องมีการพัฒนาวิธีการจัดการเรียนการสอนแบบใหม่ โดยมุ่งเน้นส่งเสริมให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และทำงานร่วมกันกับผู้อื่น ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนมีแรงจูงใจที่จะเรียนรู้มากยิ่งขึ้น (ยรรยง ลั่นลอด, 2565) การเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด (Think-Pair-Share Learning) เป็นเทคนิคหนึ่งของการเรียนรู้แบบร่วมมือที่ได้รับความนิยมอย่างแพร่หลายในการเรียนการสอนแบบออนไลน์ เนื่องจากดำเนินการได้ง่ายและใช้เวลาสั้น ๆ โดยเริ่มจาก Think เป็นขั้นตอนที่ผู้สอนกำหนดประเด็นปัญหาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนแต่ละคนคิดแล้วหาคำตอบด้วยตนเอง Pair เป็นการจับคู่โดยนำคำตอบไปอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันเพื่อสรุปคำตอบร่วมกัน Share เป็นการนำคำตอบไปนำเสนอให้กลุ่มหรือให้เพื่อนทั้งชั้นเรียนรับฟังเพื่อสรุปผลร่วมกันทั้งชั้นเรียนอีกครั้งหนึ่ง ซึ่งเป็นการฝึกให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบร่วมกัน มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ฝึกกระบวนการคิดร่วมกัน (อุไรวรรณ ศรีไชยเลิศ และมนต์ชัย เทียนทอง, 2561) สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์เพชร ไปเจอะ และวาสนา กิรติจำเริญ (2564) เทคนิคเพื่อนคู่คตินี้จะช่วยให้ผู้เรียนเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ มีทักษะการแก้ปัญหา และการสื่อความหมายจาก การทำงาน อภิปราย ซักถาม ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งมีใจกว้างยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มีความมั่นใจ และกล้าแสดงออก

อีกทั้งในงานวิจัยนี้ยังได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาสร้างแรงจูงใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ของผู้เรียน แชทบอท (Chatbot) เป็นระบบตอบกลับอัตโนมัติ เสมือนการโต้ตอบของคนจริง ๆ สามารถช่วยให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ สามารถตอบคำถามของผู้เรียนเกี่ยวกับบทเรียน การบ้าน หรือปรับปรุงกระบวนการเรียนรู้และการมีส่วนร่วมของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ (รัตนภรณ์ เขยชิด และอรนุช ลิ้มศิริ, 2565) และยังสามารถทำให้ผู้เรียนที่เข้ามาใช้งานระบบแชทบอทบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ผู้สอนกำหนด (ศิริฐ อิมแซม และจิตทิพย์ ณ สงขลา, 2563)

จากเหตุผลที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและความจำเป็นในการพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับخبทบอทรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพราะจะสามารถช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้น มีแรงจูงใจในการเรียน ส่งเสริมทักษะการเรียนรู้แบบร่วมมือ และช่วยให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับخبทบอทรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่ใช้ระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับخبทบอ

สมมติฐานการวิจัย

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนที่เรียนด้วยระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับخبทบอ มีค่าสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งดำเนินการวิจัยตามแผนการทดลองแบบ one group pretest posttest design โดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเทศบาล 3 ศรีสว่าง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 95 คน (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาล 3 ศรีสว่าง อำเภอเมืองเลย จังหวัดเลย จำนวน 26 คน โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง คือ เจาะจงเฉพาะนักเรียนที่เรียนรายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ แบบประเมินคุณภาพระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท แบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. การพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท

การพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท โดยใช้วิธีการพัฒนา ตามรูปแบบ ADDIE model (Muruganatham, G., 2015) โดยมีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

3.1 ขั้นที่ 1 ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การวิเคราะห์เนื้อหาตามแผนการเรียนรู้ ในรายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน มีเนื้อหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2560

2. วิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก

3. วิเคราะห์เทคโนโลยีที่ใช้ในการพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ร่วมกับแชทบอท ได้แก่ Line, Line Official Account, Dialog Flow, Google Site, Google Docs, Google Forms, Google Drive, Padlet, Google sheet

3.2 ขั้นที่ 2 ขั้นการออกแบบ (Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ร่วมกับแชทบอท รูปแบบการประเมินเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยมีองค์ประกอบของแผนในด้านต่าง ๆ คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผล ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างรู้เท่าทัน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เนื้อหาเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2560

2. ออกแบบระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิด ซึ่งมีขั้นตอน คือ การออกแบบ โครงสร้างเว็บ ซึ่งประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ หน้าแรก เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้แชทบอท การส่งงาน แบบทดสอบ แบบประเมิน การออกแบบหน้าจอ ภาพ กราฟิก เสียง สี ตัวอักษร และ ส่วนประกอบต่าง ๆ

3. ออกแบบแชทบอท โดยการเตรียมออกแบบคำถามและคำตอบที่เป็นไปได้ทั้งหมดเกี่ยวกับพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ 2560 จำนวน 276 ชุด

4. ออกแบบใบประเมินคุณภาพระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับ
 แชทบอทด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคและวิธีการ

5. ออกแบบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะเป็น
 แบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 26 ข้อ

3.3 ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการพัฒนา (Development) ผู้วิจัยได้ ดำเนินการดังนี้

1. นำเสนอแผนการเรียนรู้ต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมิน
 คุณภาพของแผนการเรียนรู้ แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยผลการประเมินของ
 ผู้เชี่ยวชาญ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($M=4.73$, $SD=0.44$)

2. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน ซึ่งผล
 ประเมินพบว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 26 ข้อ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง
 (IOC) เท่ากับ 0.67-1.00 ค่าความยากง่าย (p) อยู่ระหว่าง 0.32-0.75 ค่าอำนาจจำแนก (r)
 อยู่ระหว่าง 0.27-0.85 ผู้วิจัยจึงพิจารณาเลือกข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบ

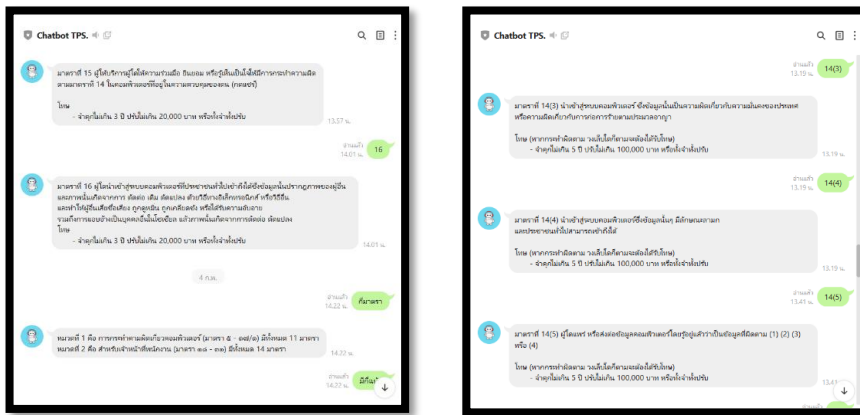
3. ผู้วิจัยพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดตามที่ได้ออกแบบไว้
 ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หน้าเว็บไซต์ชั้นเรียนสำหรับนักเรียน

4. ผู้วิจัยพัฒนาแอปพลิเคชันแชทบอท มีขั้นตอน คือ 1) สร้าง Line Bot ใน
 เว็บไซต์ Line Developers 2) สร้างคำถามคำตอบ จำนวน 276 ชุด โดยผ่านการตรวจสอบ
 จากผู้เชี่ยวชาญ 3) เชื่อมต่อแชทบอทกับ Google Sheets ด้วย Dialog flow เพื่อเชื่อมโยง

คำถามคำตอบที่อยู่ในรูปแบบ Google Sheets ด้วย Webhook ทดสอบความสมบูรณ์ในการทำงานของโปรแกรม 4) ทดสอบการทำงานของโปรแกรมโดยรวมทั้งหมด ดังแสดงในภาพที่ 2

ภาพที่ 2 หน้าแอปพลิเคชันแชทบอท

3.4 ขั้นตอนที่ 4 การนำไปทดลองใช้ (Implementation) ดำเนินการดังนี้

1. การทดลองใช้ในขั้นแอลฟา (Alpha stage) ผู้วิจัยทำการทดสอบการทำงานในโมดูลต่าง ๆ ของระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท สามารถทำงานได้ตรงตามที่ได้ออกแบบไว้หรือไม่ โดยใช้ข้อมูลที่จำลองขึ้นมาป้อนเข้าสู่ระบบเพื่อประมวลผลและทำการทดสอบซ้ำหลาย ๆ ครั้ง เพื่อหาข้อผิดพลาด และปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปทดสอบในขั้นตอนถัดไป

2. ทดสอบใช้ขั้นเบต้า (Beta stage) ดำเนินการนำระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอทไปใช้กับผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน เพื่อปรับปรุงระบบให้ดียิ่งขึ้น ก่อนนำไปใช้จริง

3.5 ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการประเมินผล (Evaluation) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยได้นำระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญตรวจประเมินด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคและวิธีการ ด้านละ 3 ท่าน เพื่อตรวจประเมินคุณภาพของระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขให้ดีขึ้น

4. การดำเนินการทดลองด้วยระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท

4.1 การปฐมนิเทศผู้เรียนและการลงทะเบียน เป็นการเตรียมความพร้อมของผู้เรียนด้านวิธีการเรียนการสอน การทำกิจกรรม และการฝึกใช้เครื่องมือต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในการใช้งานได้อย่างไม่ติดขัด

4.2 กำหนดให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนผ่าน Google Form เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

4.3 ผู้สอนกำหนดประเด็นปัญหาและแบบฝึกหัดให้ผู้เรียนแต่ละคนได้คิดหาคำตอบด้วยตนเองผ่าน Google Docs

4.4 ผู้เรียนจับคู่ศึกษาค้นคว้าร่วมกันผ่านแอปพลิเคชันแชทบอท (Chatbot) และเขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันผ่าน Google Docs

4.5 สรุปและอภิปรายผลการค้นพบจากการศึกษาร่วมกันทั้งชั้นเรียนผ่าน Padlet

4.6 กำหนดให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนผ่าน Google Form เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะเวลา 2 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง และทดสอบก่อนเรียน 30 นาที การทดสอบหลังเรียน 30 นาที รวมทั้งสิ้น 5 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพของระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท ด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคและวิธีการ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลตามระดับคุณภาพกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามแบบประเมินมาตรฐานประมาณค่า 5 ระดับ

6.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่ใช้ระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอทโดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระ (t-test dependent)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับสหบทบทรายวิชา
วิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาและหาคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับสหบทบ
รายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลประเมินคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับสหบทบ

รายการประเมิน	ผลการประเมิน		การแปลผล
	M	SD	
ด้านเนื้อหา			
1.ด้านเนื้อหาการเรียนรู้	4.67	0.47	ดีมาก
2. ด้านภาษาและภาพประกอบ	5.00	0.00	ดีมาก
3. ด้านเนื้อหาและกิจกรรมการเรียนรู้	4.67	0.47	ดีมาก
4. ด้านการประเมินผลการเรียนรู้	4.33	0.47	ดี
ภาพรวม	4.67	0.35	ดีมาก
ด้านเทคนิคและวิธีการ			
1. ด้านการจัดการผู้เรียน	5.00	0.00	ดีมาก
2. ด้านการจัดการผู้สอน	4.67	0.47	ดีมาก
3. ด้านการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้	4.33	0.47	ดี
4. ด้านการออกแบบระบบแชทบอท	4.67	0.47	ดีมาก
5. ด้านการออกแบบระบบการเรียนรู้	4.33	0.47	ดี
ภาพรวม	4.60	0.38	ดีมาก
คุณภาพของระบบโดยรวม	4.64	0.37	ดีมาก

หมายเหตุ : *M* แทนค่าเฉลี่ย และ *SD* แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากตารางที่ 1 โดยรวมคุณภาพของกระบวนการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับสหบทบ
อยู่ที่ระดับดีมาก ($M=4.64$, $SD=0.37$) หากพิจารณาเป็นรายด้านจะพบว่าภาพรวมด้านเนื้อหา
อยู่ในระดับดีมาก ($M=4.67$, $SD=0.35$) และด้านเทคนิคและวิธีการอยู่ในระดับดีมาก ($M=4.60$,
 $SD=0.38$)

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่ใช้ระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t	p
ก่อนเรียน	26	20	7.12	2.70	22.07	<.001
หลังเรียน	26	20	15.77	2.02		

* $p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอทรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

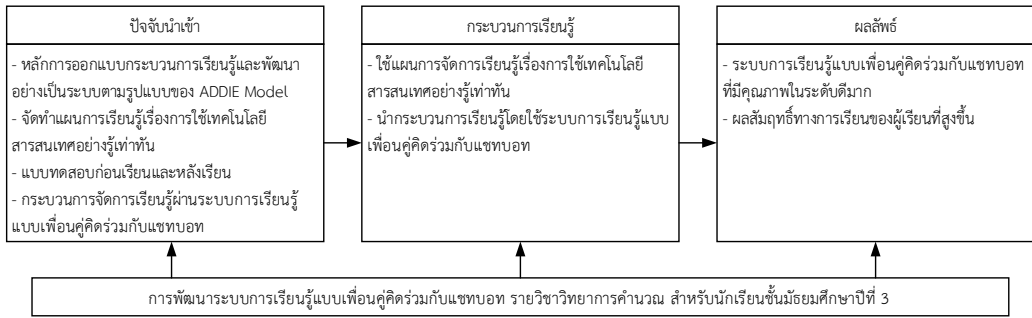
1. คุณภาพของการพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอทรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่ามีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก ($M=4.64$, $SD = 0.37$) ทั้งนี้เนื่องมาจากการพัฒนาระบบมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้และศึกษาหาคำตอบด้วยตนเอง อีกทั้งยังสนับสนุนการทำงานร่วมกัน ซึ่งผู้วิจัยได้ยึดหลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นระบบตามรูปแบบของ ADDIE Model Muruganatham, G., (2015) โดยมีการวิเคราะห์เนื้อหาตามแผนการเรียนรู้ วิเคราะห์แบบทดสอบ วิเคราะห์เทคโนโลยีที่ใช้ในการพัฒนาระบบ มีการวางแผนการออกแบบอย่างเป็นระบบและขั้นตอนอย่างชัดเจน มีการพัฒนาระบบตามการออกแบบอย่างถูกต้อง มีการทดลองใช้ระบบเพื่อตรวจสอบความผิดพลาด มีการตรวจประเมินคุณภาพจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและด้านเทคนิคและวิธีการ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไขระบบให้มีความถูกต้องก่อนนำไปทดลองใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง จึงทำให้คุณภาพโดยรวมของระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอทอยู่ในระดับดีมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศราวุธ มากชิต (2565) ที่ศึกษาการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานผ่านแชทบอท สำหรับวิชาวิทยาการก้าวหน้าทางคอมพิวเตอร์โดยใช้แบบจำลอง ADDIE Model มาวางแผนการพัฒนาระบบการเรียนรู้ปัญหาเป็นฐาน

ผ่านทางแชทบอทจนทำให้ระบบที่พัฒนามีประสิทธิภาพสามารถพัฒนาผู้เรียนได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Almelhi, A. M., (2021) ที่ศึกษาการพัฒนาสภาพแวดล้อมอิเล็กทรอนิกส์ในการเรียนรู้ของผู้เรียนภาษาต่างประเทศโดยใช้แบบจำลอง ADDIE Model มาเป็นตัวแบบในการพัฒนาระบบจนทำให้ระบบที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพสามารถใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของผู้เรียนที่ใช้ระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอทสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากผู้วิจัยได้ออกแบบการจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดทำให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน สามารถศึกษาค้นคว้าและหาคำตอบด้วยตนเองผ่านแชทบอท โดยแชทบอทที่ถูกพัฒนาขึ้นถูกออกแบบให้นำเสนอเนื้อหาที่สั้น กระชับ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความจำในเนื้อหาสูงขึ้น จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยรรยง ล้นรอด (2565) ที่พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดออนไลน์ ผู้เรียนจะได้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ช่วยกันเรียนรู้ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของผู้เรียนสูงกว่าก่อนเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกร สายปัญญา (2565) ที่พบว่าแชทบอทเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนมีความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เพิ่มขึ้น และยังสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนได้

องค์ความรู้ใหม่

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอทรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากหลักการออกแบบกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาอย่างเป็นระบบตามรูปแบบของ ADDIE Model การจัดทำแผนการเรียนรู้ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ผ่านระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท โดยมีการประเมินระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอทที่มีคุณภาพ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการจัดการเรียนรู้ของผู้เรียนสำหรับพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนให้สูงขึ้นกว่าก่อนเรียน ดังแผนภาพที่ 3

ภาพที่ 3 องค์ความรู้ที่ได้รับ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแซทบอทรายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ทำให้ผู้เรียนมีความแรงใจในการเรียนรู้และมีความกระตือรือร้นในการทำงานมากยิ่งขึ้น ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนหลังเรียนดีขึ้น ดังนั้น ผลจากการวิจัยนี้จึงเหมาะที่จะเป็นแนวทางสำหรับผู้สนใจที่จะนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ผู้สอนต้องมีการสำรวจความพร้อมของอุปกรณ์คอมพิวเตอร์และมือถือ เนื่องจากผู้เรียนต้องใช้อุปกรณ์เหล่านี้ในกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน

1.2 ผู้สอนจะต้องมีการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียนได้ทราบถึงวิธีการเรียนรู้วิธีการเข้าเรียนและการใช้เครื่องมือต่าง ๆ โดยการฝึกให้ผู้เรียนใช้เครื่องมือต่าง ๆ จนเกิดความชำนาญก่อนการทดลองจริง

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาเทคนิคและวิธีการสอนอื่น ๆ ที่จะนำมาใช้ร่วมกับแซทบอทในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน

2.2 ควรพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับนวัตกรรมทางการศึกษา
อื่น ๆ เช่น บทเรียนอีเลิร์นนิง (e-Learning), ห้องเรียนเสมือนจริง (Metaverse) เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). ระบบสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น (Local Education Center Information System: LEC). เรียกใช้เมื่อ 18 มีนาคม 2567 จาก <https://lec.dla.go.th/>
- ธนกร สายปัญญา. (2565). แชนบอทสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบผสมผสาน เพื่อพัฒนาการออกแบบอินโฟกราฟิก. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 13(3), 125-134.
- พิมพ์เพชร ไปเจอะ และวาสนา กิรติจำเริญ. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการแก้ปัญหา และจิตวิทยาาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 15(2), 239-251.
- यररยง ลันลอด. (2565). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ของการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีเพื่อนคู่คิดทางออนไลน์ในรายวิชาทักษะในศตวรรษที่ 21 เพื่อชีวิตและอาชีพสำหรับนักศึกษาสาขาวิชาพลศึกษา. LAWARATH SOCIAL E – JOURNAL, 5(1), 127-142.
- รัตนารณณ์ เขยชิด และอรนุช ลิ้มศิริ. (2565). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความพึงพอใจที่มีต่อรายวิชาภาษาอังกฤษด้วยระบบตอบกลับข้อความอัตโนมัติ. วารสารการบริหารนิติบุคคลและนวัตกรรมการท้องถิ่น, 8(11), 1-10.
- ศราวุธ มากชิด. (2565). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานผ่านแชทบอท สำหรับวิชาวิทยาการก้าวหน้าทางคอมพิวเตอร์. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 21(1), 44-55.
- ศิริรัฐ อิ่มเข้ม และใจทิพย์ ณ สงขลา. (2563). ผลของการใช้แชทบอทที่มีการช่วยเสริมศักยภาพการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีต่อการคิดเชิงคำนวณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีบุคลิกภาพที่แตกต่างกัน. วารสารศึกษาศาสตร์ มสธ, 13(1), 45-57.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (2560). คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2567 จาก <https://www.ipst.ac.th/teaching/3487/curriculummanual.html>

- สมัยยะ สาแ และฟูไธละห์ ด้อมอง. (2566). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับวิทยาการหุ่นยนต์เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงคำนวณ รายวิชาวิทยาการคำนวณ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา, 18(3), 74-83.
- อุไรวรรณ ศรีไชยเลิศ และมนต์ชัย เทียนทอง. (2561). กรอบแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนแบบห้องเรียนกลับด้านด้วยวิธีการเรียนแบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับการเรียนแบบโครงงานเป็นฐาน. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 17(1), 13-21.
- Almelhi, A. M. (2021). Effectiveness of the ADDIE Model within an E-Learning Environment in Developing Creative Writing in EFL Students. English Language Teaching, 14(2), 20-36.
- Muruganantham, G. (2015). Developing of E-content package by using ADDIE model. International Journal of Applied Research, 1(3), 52-54.

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการ
ปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 3*

ACADEMIC LEADERSHIP OF SCHOOL ADMINISTRATORS AFFECTING
EFFECTIVENESS OF TEACHER PERFORMANCE IN SCHOOLS UNDER
NAKHON SI THAMMARAT PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA
OFFICE 3

พิมพากันต์ เพ็งสงส์¹, สันติ อุนจะน่า² และ ทิพมาศ เสวตวรโชติ³

Pimpakan Pengsong¹, Santi Aunjanam² and Tippamas Sawetworachot³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสโคราช

¹⁻³Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: pppimpakan@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารงานของผู้บริหาร 2) เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู 4) เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน และค่าถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

* Received 2 May 2024; Revised 3 June 2024; Accepted 26 June 2024

ผลการวิจัยพบว่า

- 1) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 2) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
 - 3) ความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.734
 - 4) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ใช้ในการพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ และด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 57.0 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $\hat{Y} = 1.542 + 0.425(X_1) + 0.253(X_5)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้ $\hat{Z} = 0.512(X_1) + 0.306(X_5)$
- คำสำคัญ :** ผู้นำทางวิชาการ, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู

Abstract

The objectives of this research article are 1) To study the academic leadership level of the executives management 2) To study the effectiveness level of teachers' 3) To study the relationship between the academic leadership of administrators and the effectiveness of teachers' 4) To study the variables predicting academic leadership of administrators that affect effectiveness. The sample size is 310. The research tool is the questionnaires. The statistical analysis methods are Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Pearson's product moment correlation coefficient and Stepwise multiple regression analysis.

The research found that

1) The academic leadership level of the executives management in the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 is overall at the highest level.

2) The effectiveness level of teachers' work in the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 is overall at the highest level.

3) The relationship between the academic leadership level of administrators and the effectiveness of teachers' work in the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 has overall in the positive relationship at a high level of significance at the .001 level statistically.

4) The academic leadership of administrators used to predict effectiveness teachers' work in the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3 is the aspect of setting vision, goals, and missions and the aspect of supervising and following up on teaching and learning. Accounting for 57.0 %, the prediction equation can be written in raw score form as follows $\hat{Y} = 1.542 + 0.425(X_1) + 0.253(X_5)$. The prediction equation in standard score form is as follows $\hat{Z} = 0.512(X_1) + 0.306(X_5)$.

Keywords: Academic leadership, Effectiveness of teacher performance

บทนำ

รัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2560 หมวด 5 มาตรา 54 ซึ่งได้บัญญัติให้มีการดำเนินการเพื่อให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาเป็นเวลา 12 ปี ตั้งแต่ก่อนวัยเรียนจนจบการศึกษาภาคบังคับอย่างมีคุณภาพซึ่งไม่มีการเก็บค่าใช้จ่าย “การศึกษา” จึงเป็นกระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาให้คนในสังคมมีความเป็นมนุษย์ มีความรู้ความสามารถ มีศักยภาพ สามารถดำรงชีวิตได้ก้าวหน้าต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในยุคปัจจุบันอย่างมีความสุข ด้วยการฝึกฝน การสร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยเทคนิควิธีการต่าง ๆ หรือแม้กระทั่งการเรียนรู้จากสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ดังนั้น การศึกษาเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับมนุษย์ คนทุกคนจะได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ได้นั้นก็ต้องสืบเนื่องมาจากการได้รับการศึกษา (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, 2560)

สอดคล้องตามยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 - 2580) ได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาคนในทุกมิติ และทุกช่วงวัยให้เป็นคนดี เก่ง และมีคุณภาพ สร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม สร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มีกรอบทิศทางการจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนสามารถเข้าถึงโอกาสและความเสมอภาคในการศึกษาที่มีคุณภาพ พัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม ผู้บริหารจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการบริหารสถานศึกษา โดยเฉพาะเกี่ยวกับขอบข่ายและภารกิจการบริหาร และจัดการสถานศึกษาได้ กำหนดขอบข่าย ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมีบทบาทสำคัญ ในฐานะหัวหน้าหน่วยงานที่ใกล้ชิดกับครูและนักเรียนมากที่สุด ผู้บริหารสถานศึกษานอกจากจะต้อง เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ คุณธรรม จริยธรรม มีทักษะในการบริหารแล้วจำเป็นต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ การที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะได้รับความร่วมมือกันนั้นจะต้องแสดงบทบาท และพฤติกรรมที่เหมาะสม มีภาวะผู้นำทางวิชาการ ในการรวมพลังครูเพื่อดำเนินงานจัดกิจกรรม การเรียนการสอนให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของโรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องสามารถทำงานร่วมกับครู กระตุ้นครูให้คำแนะนำครู และประสานงานให้ครูร่วมมือกันด้วยเทคนิควิธีที่มีคุณภาพจึงจะส่งผลต่อการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2566)

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยหนึ่งในการเสริมสร้างการเรียนรู้ที่จะทำให้การเรียนรู้ของเด็กไทยได้มาตรฐานสูง คือผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญอย่างยิ่ง ในสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาให้สถานศึกษามีประสิทธิภาพได้นั้น จำเป็นที่จะต้องมีการมีภาวะผู้นำทางวิชาการ จึงกล่าวได้ว่าผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการต้องแสดงออกถึงความสามารถในการบริหารจัดการศึกษาด้านวิชาการในโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษานั้นต้องแสดงบทบาทหน้าที่อย่างสร้างสรรค์ สามารถโน้มน้าวจูงใจหรือชี้แนะให้บุคลากรในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องเข้าใจและตระหนักในจุดหมายของการจัดการศึกษา ในการรวมพลังและประสานสัมพันธ์เพื่อพัฒนางานวิชาการและวิชาชีพที่เกี่ยวข้องบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ในการบริหารการศึกษา ผู้นำเป็นผู้ที่มีความสำคัญมากต่อการพัฒนาโรงเรียนให้บรรลุประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพ และเปลี่ยนแปลงในทางที่ดี (เนติ มโนปัญญา, 2565 : 2) ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์กร ผู้นำเป็นบุคคลที่มีอิทธิพลในการบังคับบัญชา มอบหมายในกำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์กร และผู้นำจำเป็นต้อง ติดต่อ

ประสานงานกับบุคคลอื่นอยู่เสมอ การจัดการเรียนการสอนนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความรอบรู้ทางด้านวิชาการ ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการย่อมสามารถบริหารปรับปรุง พัฒนาและส่งเสริมวิชาการให้ได้ผลดียิ่งขึ้นการจัดการศึกษาทุกประเภททุกระดับนั้น จุดมุ่งหมายของการบริหารอยู่ที่การสร้างผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความรู้ มีจริยธรรม และมีคุณสมบัติตามที่ต้องการ (อัศนีย์ สุกิจใจ, 2560)

การจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิผลต่อการปฏิบัติงานของครู ซึ่งครูเป็นบุคลากรหลักในการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นจึงมีการประเมินประสิทธิผลการปฏิบัติงาน เพื่อนำข้อมูลหรือผลการปฏิบัติงานที่ได้จากการประเมินไปพิจารณาความดีความชอบการเลื่อนตำแหน่ง รวมถึงทำให้องค์กรทราบว่าบุคคลที่ปฏิบัติงานในตำแหน่งปัจจุบันมีความรู้ ทักษะ และความสามารถในการปฏิบัติงานอยู่ในเกณฑ์ใด มีประสิทธิผลเพียงพอต่อการดำเนินงานขององค์กรมากน้อยเพียงใด ซึ่งผลสำเร็จที่เกิดขึ้นจากความสามารถของครูผู้สอนในการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้อย่างดีและส่งผลให้ครูผู้สอนสามารถปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจ และเกิดประโยชน์สูงสุด ในองค์ประกอบของด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู มุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน พัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง ด้านการจัดการเรียนรู้ บูรณาการความรู้ ศาสตร์การสอน และจัดการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนดูแล ช่วยเหลือ และพัฒนาผู้เรียนเป็นรายบุคคลตามศักยภาพ จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ร่วมมือกับผู้ปกครองในการพัฒนาและแก้ปัญหาผู้เรียน เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม ดังนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องมีภาวะผู้นำในการบริหารองค์กรให้เกิดการขับเคลื่อนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน (พรทิพา สีหาคุณ, 2565)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางสำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษา สามารถนำข้อมูลสารสนเทศไปพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาและการปฏิบัติงานของครู เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการในการบริหารงานของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
4. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ที่มุ่งศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือครูผู้สอนของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 จำนวน 1,513 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3, 2566)
2. กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต จำนวน 310 คน การได้มาของขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้ตารางเครจซี่และมอร์แกน และทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยจำแนกตามอำเภอ แล้วทำการสุ่มอย่างง่ายด้วยวิธีจับฉลากแบบไม่ใส่คืน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยการหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) มีค่าดัชนี IOC

ตั้งแต่ 0.05 ถึง 1.00 และนำไปหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) มีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.986 แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) จำนวน 36 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพครู ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ที่ลักษณะคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท (Likert) จำนวน 22 ข้อ แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู ด้านการจัดการเรียนรู้ และด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

ขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช โศกราช ถึงผู้อำนวยการโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามด้วยระบบออนไลน์ (Google form) ไปยังคุณครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เมื่อรวบรวมแบบสอบถามคืนตรวจสอบความถูกต้อง ความสมบูรณ์ของการตอบแล้วดำเนินการวิเคราะห์ สรุปผลการวิเคราะห์ตามขั้นตอนการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้อง และนำมาวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ข้อมูล โดยมีขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับเพศ สถานภาพ วุฒิการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยวิเคราะห์ค่านวนหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยใช้วิธีการค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient, r)

3. การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราชเขต 3 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราชเขต 3 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวม

		N = 310	
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ	4.55	0.44	มากที่สุด
2. การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน	4.66	0.42	มากที่สุด
3. การพัฒนาคุณภาพครู	4.66	0.43	มากที่สุด
4. การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	4.66	0.44	มากที่สุด
5. การนิเทศติดตามการเรียนการสอน	4.69	0.45	มากที่สุด
ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	4.64	0.38	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการนิเทศติดตามการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาได้แก่ การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน การพัฒนาคุณภาพครู การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ

2. ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวม

		N = 310	
ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู	4.67	0.37	มากที่สุด
2. ด้านการจัดการเรียนรู้	4.65	0.42	มากที่สุด
3. ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน	4.69	0.43	มากที่สุด
ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู	4.67	0.37	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่าระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดด้านการจัดการเรียนรู้

3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหาร (X)	ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู (Y)			Y
	ด้านการปฏิบัติ หน้าที่ครู	ด้านการจัดการ เรียนรู้	ด้านความสัมพันธ์กับ ผู้ปกครองและชุมชน	
การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ	.635**	.659**	.670**	.721**
การบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน	.577**	.611**	.610**	.660**
การพัฒนาคุณภาพครู	.547**	.494**	.614**	.608**
การสร้างบรรยากาศการเรียนรู้	.550**	.497**	.562**	.590**
การนิเทศติดตามการเรียนการสอน	.574**	.585**	.626**	.656**
X	.654**	.646**	.700**	.734**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product correlation coefficients) พบว่าความสัมพันธ์ของภาพรวมระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.734

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ตารางที่ 4 ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis) ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร	คะแนนดิบ		คะแนน	t	Sig.
	B	S.E.	มาตรฐาน β		
ค่าคงที่ (Constant)	1.542	.157		9.822	.000***
การกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ (X_1)	.425	.043	.512	9.979	.000***
การนิเทศติดตามการเรียนการสอน (X_5)	.253	.042	.306	5.974	.000***

R = .777 R² = .570 Adjusted R² = .567 SE_{EST} = .243 F = 35.686*** p value = .000

*** มีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .001

จากตารางที่ 4 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ (X_1) และด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน (X_5) สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู (Y) ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ซึ่งเป็นตัวแปรทั้ง 2 สามารถอธิบายความผันแปรประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 คิดเป็นร้อยละ 57.0 (R² = .570) สามารถเขียนสมการได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ในรูปคะแนนดิบ มีดังนี้

$$\hat{Y} = 1.542 + 0.425(X_1) + 0.253(X_5)$$

สมการพยากรณ์ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ในรูปคะแนนมาตรฐาน มีดังนี้

$$\hat{Z} = 0.512(X_1) + 0.306(X_5)$$

อภิปรายผล

งานวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยได้อภิปรายตามวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ผลวิจัย พบว่าระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ 2) ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการสอน 3) ด้านการพัฒนาคุณภาพครู 4) ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และ 5) ด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากผู้บริหารมีการประชุมร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจของโรงเรียนให้สอดคล้องกับหลักสูตรสถานศึกษา มีการส่งเสริมให้ครูได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อนำไปใช้ประโยชน์สูงสุด สนับสนุนให้ครูมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ มีการจัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศในโรงเรียนให้เป็นระเบียบเรียบร้อยปลอดภัย และมีกำหนดวางแผนการนิเทศ และออกแบบเครื่องมือการนิเทศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรายุทธ สิมมาจันทร์ (2563, หน้า 193) ผลวิจัยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน และประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอน โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ผลวิจัย พบว่าระดับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการปฏิบัติหน้าที่ครู 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านความสัมพันธ์กับผู้ปกครองและชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากครูมีการส่งเสริมการเรียนรู้ และเอาใจใส่ผู้เรียน มีความมุ่งมั่นพัฒนาผู้เรียน ด้วยจิตวิญญาณความเป็นครู ยอมรับความแตกต่างของผู้เรียนแต่ละบุคคล คุณธรรม จริยธรรม และมีความเป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีการพัฒนาตนเองให้มีความรอบรู้ ทันสมัย และทันต่อการเปลี่ยนแปลง การพัฒนาหลักสูตร

สถานศึกษา การจัดการเรียนรู้ สื่อการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ จัดกิจกรรมและสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน ตระหนักถึงสุขภาวะของผู้เรียน การประยุกต์ใช้เทคโนโลยี ดิจิทัลให้เกิดประโยชน์ต่อการเรียนรู้ ร่วมกับผู้ปกครองแก้ปัญหาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เข้าถึงบริบทของชุมชน และสามารถอยู่ร่วมกันบนพื้นฐานความแตกต่างทางวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลักษณะ สักเข้มหาร (2563 : 86) ผลวิจัยพบว่าประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูโดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการวิจัย พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าหากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสูง ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูก็จะพัฒนาสูงขึ้นด้วย หรือกล่าวได้ว่า ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูเป็นผลมาจากการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการนั่นเอง ดังนั้นหากเราต้องการพัฒนาประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู จึงมีความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารก่อน ทั้งนี้การที่ผู้บริหารมีความเป็นผู้นำทางวิชาการ มีความสามารถทางวิชาการจะมีบทบาทสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจและความศรัทธาให้แก่ผู้ปกครอง ครู นักเรียนและชุมชนได้เป็นอย่างดี ภาวะผู้นำทางวิชาการจึงเป็นรากฐานสำคัญในการให้การศึกษารอบรู้ซึ่งครอบคลุมทั้งผู้เรียน และการดำเนินงานที่มีประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอรธพล ประเสริฐสังข์ (2566 : 4) ที่กล่าวถึงผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีส่วนสำคัญที่จะต้องบริหารจัดการศึกษาให้บรรลุตามวัตถุประสงค์เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล การที่สถานศึกษามีผู้บริหารที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการนั้น ก็จะส่งผลต่อการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างมากและพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นคนที่สำคัญที่สุดในโรงเรียนที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการจัดการเรียนการสอนของครู

4. เพื่อศึกษาตัวแปรพยากรณ์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

ผลการวิจัย พบว่าตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ใช้ในการพยากรณ์ คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ และด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 57.0 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นปัจจัยสำคัญในการสนับสนุน ส่งเสริม และเอื้อให้เกิดประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาที่มีภาวะผู้นำทางวิชาการในระดับสูง จึงส่งผลให้ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูระดับสูงเช่นเดียวกัน ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู ต้องอาศัยภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ผู้บริหารโรงเรียน มีการเตรียมการเพื่อให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้ สร้างความรู้ความเข้าใจแก่คณะครูและบุคลากร มีการกำหนดเป้าหมายทางด้านวิชาการของโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากร กำหนดเป้าหมายการปฏิบัติงานของครู กำหนดเป้าหมายผลสัมฤทธิ์และพฤติกรรมทางการเรียนรู้ของนักเรียน กำหนดพฤติกรรมการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครู มีการสร้างเกณฑ์มาตรฐานวิชาการและดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายสู่การเชื่อมโยงภารกิจสู่การปฏิบัติอย่างเป็นระบบ อีกปัจจัยหนึ่งด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน กระบวนการทำงานร่วมกันทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและส่งผลต่อคุณภาพของผู้เรียนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเนติ มโนปัญญา (2565 : 208) ที่พบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน ที่นำมาวิเคราะห์จำนวน 5 ด้าน พบว่า มีจำนวน 4 ด้าน ที่สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1 โดยรวมได้ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพครู ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจทางการเรียนรู้ ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ดีที่สุด คือ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอย ของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.306 รองลงมา คือด้านการพัฒนาคุณภาพครู โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.546 ด้านการสร้างบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.368 และด้านการ กำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจทางการเรียนรู้ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของการพยากรณ์ เท่ากับ 0.169

ซึ่ง ตัวแปรทั้ง 4 ด้านนี้ สามารถร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน ได้ร้อยละ 41.1

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
2. ระดับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด
3. ความสัมพันธ์ระหว่างระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ในทางบวกอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.734
4. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ใช้ในการพยากรณ์พยากรณ์ประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 คือ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ และด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 57.0 สามารถเขียนสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ดังนี้ $\hat{Y} = 1.542 + 0.425(X_1) + 0.253(X_5)$ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานดังนี้ $\hat{Z} = 0.512(X_1) + 0.306(X_5)$

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ระดับมากที่สุด ดังนั้นควรมีการส่งเสริมภาวะผู้นำทางวิชาการ โดยหน่วยงานต้นสังกัดควรมีการจัดโครงการอบรมการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ทั้งสนับสนุนให้กับผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนให้มีการพัฒนา เพื่อส่งผลให้ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนมากขึ้น
2. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรจัดกิจกรรมการอบรมเชิงปฏิบัติการที่เน้นการส่งเสริมหรือพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการ ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย และพันธกิจ ด้านการ

บริหารจัดการหลักสูตรและการสอน ด้านการพัฒนาคุณภาพครู ด้านการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ และด้านการนิเทศติดตามการเรียนการสอนของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปสู่การส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครูมากขึ้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษา เรื่องการพัฒนาตัวชี้วัดภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู
2. ควรศึกษา เรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
3. สร้างรูปแบบการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของครู เพื่อนำไปปรับใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- เนติ์ มโนปัญญา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- พรทิพา สีหาคุณ. (2565). ภาวะผู้นำของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560, ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 124, ตอนที่ 40 ก (6 เมษายน 2560) :14.
- ลักขณา สักเข็มหาร. (2563). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดนครพนม. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- สรายุทธ สิมมาจันทร์. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. ใน วितยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2560). ปฏิรูปการเรียนรู้เรียนสำคัญที่สุด. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- อัศนีย์ สุกใจใจ. (2560). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา. วารสารวิจัยพุทธศาสตร์, 3(1), 23-35.
- อรรถพล ประเสริฐสังข์. (2566). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. ใน วิตยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืน
ของจังหวัดหนองบัวลำภู*

DEVELOPING CULTURAL TOURIST ATTRACTIONS TOWARDS
SUSTAINABILITY IN NONG BUA LAMPHU PROVINCE

ปรีชา หอมประภัทร¹, นัสพงษ์ กลิ่นจำปา² และ ดนัย ลามคำ³

Preecha Hompraphat¹, Natsaphong Klinchampa², and Danai Lamkham³

¹⁻³วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต

¹⁻³Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding Author's Email: nuspong.ggg@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู 2) เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ และ 3) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ หัวหน้าครัวเรือน ในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภู จำนวนทั้งสิ้น 11,284 คน คำนวนขนาดตัวอย่างด้วยสูตรของทาโร่ ยามาเน่ ได้จำนวน 387 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามประกอบไปด้วยเนื้อหา 3 ส่วน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือสถิติพรรณนา ได้แก่ จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.820 ผลการวิจัยพบว่า

1. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}=3.27$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ($\bar{X}=3.54$) รองลงมา คือ ด้านการ

* Received 12 May 2024; Revised 17 May 2024; Accepted 29 June 2024

ให้บริการท่องเที่ยว ($\bar{X}=3.29$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X}=3.08$)

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู ตามความคิดเห็นของประชาชน ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้าท้องถิ่นให้ได้มาตรฐาน นำมาจำหน่ายเป็นของฝากประจำชุมชนได้ มีตลาดอย่างถาวรเพื่อให้ประชาชนมีพื้นที่ขายอย่างจริงจัง เป็นตลาดการท่องเที่ยว เป็นจุดรวมการขายสินค้าโอท็อป ประชาชนจะได้มีรายได้เพิ่ม

คำสำคัญ: การพัฒนา, แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม, ความยั่งยืน

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the development of cultural tourist attractions towards sustainability in Nong Bua Lamphu Province 2) to compare the development of cultural tourist attractions toward sustainability in Nong Bua Lamphu Province. classified by gender, age, education level, and occupation, and 3) to study guidelines for developing cultural tourist attractions towards sustainability in Nong Bua Lamphu Province. The population used in this study is the household head. In the Nong Bua Lamphu Municipality, there were a total of 11,284 people. The sample size was calculated using Taro Yamane's formula for a total of 387 people. The instrument used for data collection was It is a questionnaire consisting of 3 parts, statistics used to analyze the data. Descriptive statistics include number, percentage, mean, and standard deviation for general information of the sample. The reliability value of the questionnaire is 0.820.

The research results found that:

1) Developing cultural tourist attractions towards sustainability in Nong Bua Lamphu Province Overall, it was at a moderate level ($\bar{x} = 3.27$). When considering each aspect, it was found that the aspect with the highest average was seeking and creating new tourist attractions ($\bar{x} = 3.54$), followed by tourism services ($\bar{x} = 3.29$) and The side with the least average is the aspect of participation in decision making ($\bar{x} = 3.08$)

2) Results of comparative analysis of the development of cultural tourist attractions towards sustainability in Nong Bua Lamphu Province. according to public opinion Classified by gender, age, education level, and occupation, it was found that overall, people with different genders, ages, education levels, and occupations had opinions on the development of cultural tourist attractions towards sustainability in Nong Bua Lamphu Province. They are significantly different at the 0.05 level.

3) Guidelines for developing cultural tourist attractions towards sustainability in Nong Bua Lamphu Province include promoting and supporting the creation of products. It is a local product that meets standards. Can be sold as community souvenirs. There is a permanent market to give citizens a serious place to sell. It's a tourism market. It is a center for selling OTOP products. People will have additional income.

Keywords: Development, Cultural attractions, Sustainability

บทนำ

การท่องเที่ยวจึงถือเป็นนโยบายด้านเศรษฐกิจที่สำคัญของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัย และทุกรัฐบาลต่างมุ่งเน้นให้มีการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวคุณภาพ มีมาตรฐานความปลอดภัยและบริการระดับสากล รวมถึงส่งเสริมการตลาดท่องเที่ยว

เชิงรุกทั้งในและต่างประเทศ โดยมุ่งเน้นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมไทยควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ แม้แต่รัฐบาลปัจจุบันก็มุ่งเน้นใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจ โดยมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่จังหวัดเมืองรอง 55 จังหวัด ผ่านโครงการชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี และโครงการหมู่บ้าน OTOP เพื่อการท่องเที่ยว (OTOP Village) รวมถึงมาตรการต่าง ๆ เช่น มาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศ “ชิม ช้อป ใช้” และมาตรการ “100 เดี่ยวเที่ยวทั่วไทย” ที่กำลังเป็นกระแสอยู่ในปัจจุบัน (พระมหาจํานงค์ สิริวิณฺโณ, 2563)

คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาบุคลากรด้านการท่องเที่ยว และสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในการ พัฒนาการท่องเที่ยว ได้ระบุถึง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการท่องเที่ยวทั้งระบบ ให้มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สอดคล้อง กับมาตรฐานสากล และเพียงพอต่อความต้องการของตลาด การส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวและได้รับประโยชน์ จากการท่องเที่ยว โดยการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจด้านการท่องเที่ยวและการบริหารจัดการการท่องเที่ยว เปิดโอกาสให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสินค้าและบริการบนพื้นฐานของมรดกและวัฒนธรรมท้องถิ่น (คณะกรรมการนโยบายการท่องเที่ยวแห่งชาติ, 2560)

จังหวัดหนองบัวลำภู จังหวัดทางภาคอีสานที่แยกตัวมาจากอุดร ซึ่งหลายคนอาจยังไม่รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวในจังหวัดนี้เท่าใดนัก ทั้งที่จริงแล้วมีหลายจุดท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายแห่ง ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เป็นชาวไทยและชาวต่างชาติ รัฐบาลได้มีนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม ด้วยการบูรณะโบราณสถานและฟื้นฟูเอกลักษณ์ของเมืองควบคู่ไปกับการพัฒนาเมือง ประวัติศาสตร์ที่อุดมด้วยวัฒนธรรมมาช้านาน ด้วยเป็นดินแดนที่มี พัฒนาการมาอย่างยาวนานมีมรดกทางศิลปะและมรดกทางวัฒนธรรม อีกทั้งยังมีสถานที่ท่องเที่ยวมากมาย ไม่ว่าจะเป็นด้านธรรมชาติอันสวยงาม โบราณสถาน หรือเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ แหล่งโบราณคดี และวัดวาอารามที่ดีงามโดยการสืบทอดเป็นเวลานาน ประกอบกับลักษณะทางภูมิศาสตร์ที่เหมาะสม จึงเป็นทุน

สำคัญของจังหวัดที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญแห่งหนึ่งในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (เทศบาลเมืองหนองบัวลำภู, 2566)

จากนโยบายของรัฐบาล จังหวัดหนองบัวลำภูได้จัดทำแผนการพัฒนาการท่องเที่ยวของยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัดหนองบัวลำภู ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2561 – 2565) ฉบับทบทวน พ.ศ.2563 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวและบริการ กำหนดตัวชี้วัดและเป้าหมาย รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 ต่อปี มีกลยุทธ์ในการพัฒนา คือ พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวตามศักยภาพของพื้นที่ ส่งเสริมประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา ท้องถิ่นของจังหวัด พัฒนาและยกระดับการบริหาร จัดการการท่องเที่ยวให้ได้มาตรฐาน สร้างและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการด้านการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับอัตลักษณ์ของพื้นที่ ระบบนิเวศ มีธรรมชาติ ที่เป็นจุดแข็ง จุดขาย เป็นแหล่งท่องเที่ยว ของชุมชน มีการจัดกิจกรรมตามประเพณีของชุมชนท้องถิ่น เป็นที่พักผ่อนหย่อนใจ เนื่องจากทัศนียภาพที่สวยงาม สร้างแรงจูงใจให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมมากขึ้น แต่ปัจจุบันยังขาดการมีส่วนร่วมของผู้นั้นในชุมชนในการบริหารจัดการ สร้างระบบ กำหนดหลักเกณฑ์สำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อป้องกันความเสียหายของระบบนิเวศ รวมทั้งอนุรักษ์และฟื้นฟู ระบบนิเวศที่เสียหายไปแล้ว กลับคืนมา ซึ่งก็มีความพยายามที่จะแก้ไขปัญหาจากองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู, ผู้นำหมู่บ้าน, และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในเขตพื้นที่ โดยการจัดตั้งคณะกรรมการเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว แต่ก็ยังไม่สามารถดำเนินการให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้อย่างเหมาะสมเท่าที่ควร

จากเหตุผลและปัญหาสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยการมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมแบบวิถีชุมชน โดยชุมชน เพื่อชุมชน อย่างเหมาะสม เป็นระบบ หากมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยว พื้นที่ก็จะได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ประชาชนในพื้นที่ ก็จะมีรายได้จากการท่องเที่ยว ระบบนิเวศ ภูมิทัศน์ รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมโดยรอบหนองหูกยังก็ได้รับการจัดการอย่างเหมาะสม สมบูรณ์อย่างยั่งยืน ประชาชนในพื้นที่ก็จะได้รับประโยชน์อย่างสูงสุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู

สมมติฐานการวิจัย

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ หัวหน้าครัวเรือน ในเขตเทศบาลเมืองหนองบัวลำภูจำนวนทั้งสิ้น 11,284 คน โดยผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการคำนวณขนาดตัวอย่างด้วยวิธีการใช้สูตรการคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ซึ่งกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่มตัวอย่างเท่ากับร้อยละ 5 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 387 คน

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสอบถามสร้างขึ้นจากแนวคิด ทฤษฎี และเอกสารที่เกี่ยวข้อง และแบบสอบถามครอบคลุมตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาโดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) เพื่อสอบถามข้อมูลทั่วไป ประกอบไปด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามแบบของลิเคิร์ท (บุญชม ศรีสะอาด 2548 : 99) มีระดับการให้เลืกตอบ 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยคำถามครอบคลุม 1) ด้านการตลาดท่องเที่ยว 2) ด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยว 3) ด้านการให้บริการท่องเที่ยว และ 4) ด้านการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

ส่วนที่ 3 แบบข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเพื่อสอบถามแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู มี 4 ด้าน คือด้านการตลาดท่องเที่ยว ด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ด้านการให้บริการท่องเที่ยว และด้านการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืน เพื่อกำหนดกรอบเนื้อหาในการสร้างแบบสอบถาม
2. จัดทำแบบสอบถามที่ประกอบด้วยคำถามที่ต้องการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ให้ครบถ้วนและครอบคลุมเนื้อหา
3. ผู้วิจัยทำการตรวจสอบเครื่องมืออีกครั้งหนึ่งในขั้นตอนนี้ตรวจสอบความ ครบคลุมของเนื้อหา ความเข้าใจของภาษา ความเข้าใจตรงกันของคำถาม
4. นำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบ
5. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้องของข้อคำถาม (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญมีจำนวน 3 ท่าน และนำเครื่องมือที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญมาหาค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม (Content Validity) โดยคำนวณหาค่า IOC โดยคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.67 เป็นต้นไป เป็นข้อที่นำไปใช้ได้
6. นำแบบสอบถามที่ได้จากการปรับปรุงแก้ไขของผู้เชี่ยวชาญ ไปทดลองใช้ (Try out) กับประชากรในเขตองค์การบริหารส่วนตำบล ศรีบุญเรือง อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภูจำนวน 30 คน
7. วิเคราะห์แบบสอบถาม โดยวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.820 ถือว่าแบบสอบถามใช้ได้

8. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้คือ

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงผู้นำแต่ละหมู่บ้าน เพื่อขอความอนุเคราะห์การลงพื้นที่เก็บข้อมูลวิจัย และประชาสัมพันธ์ตอบแบบสอบถามการวิจัย ตามวันและเวลาที่นัดหมาย
2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามซึ่งได้จัดเตรียมไว้แล้วนำไปส่งให้กับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ตามที่ได้นัดหมายไว้แล้ว เพื่อแนะนำตัวพร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และประโยชน์ของการวิจัย ขออนุญาตเก็บข้อมูล แจกแบบสอบถามการวิจัยและขอรับกลับในวันเดียวกันด้วยตนเอง
3. นำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์ ความถูกต้อง และลงรหัสเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้นำหลักสถิติมาประกอบการวิเคราะห์แบบสอบถาม ดังนี้ สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic) ใช้การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปและระดับการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentages) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) แทน $\bar{X}$ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แทน S.D.

สถิติเชิงอนุมาน ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้ ตัวแปรที่มี 2 กลุ่ม ได้แก่ เพศ ใช้การทดสอบที (Independent t – test) และ ตัวแปรที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-Way Analysis of Variance) ถ้าพบว่ามีความแตกต่างกัน จะใช้การทดสอบรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's method) จริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ โครงการวิจัยนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ วิทยาลัยพณิชยบัณฑิต เลขที่รับรอง 2/2567

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 199 คน คิดเป็นร้อยละ 51.42 มีอายุระหว่าง 36-60

ปี จำนวน 143 คน คิดเป็นร้อยละ 36.96 มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 26.36 มีอาชีพเกษตรกรกรรม จำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 41.62 มีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 10,000 บาทจำนวน 193 คน คิดเป็นร้อยละ 49.87

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู ที่จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตารางที่ 1 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวม

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการตลาดท่องเที่ยว	3.08	0.30	มาก
2. ด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่	3.54	0.61	มาก
3. ด้านการให้บริการท่องเที่ยว	3.29	0.52	มาก
4. ด้านการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว	3.19	0.36	มาก
รวม	3.27	0.33	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}=3.27$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ($\bar{x}=3.54$) รองลงมา คือ ด้านการให้บริการท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.29$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านการตลาดท่องเที่ยว ($\bar{x}=3.08$)

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

แนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนของจังหวัดหนองบัวลำภู ได้แก่ 1) มีการให้ความรู้แก่ประชาชน ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหาร มีความรู้ในพื้นที่ตนเอง ให้มีความรับผิดชอบบำรุงรักษา และสร้างความประทับใจ

แก่นักท่องเที่ยว 2) มีการบริหารจัดการพื้นที่ ให้มีการบริการขั้นพื้นฐานที่ดี มีความสะอาด และปลอดภัย 3) มีการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้าท้องถิ่นให้ได้มาตรฐาน นำมาจำหน่ายเป็นของฝากประจำชุมชนได้ 4) ควรจัดให้มีการบริการขั้นพื้นฐานที่ดี มีการอำนวยความสะดวกในทุก ๆ บริบท บริการนักท่องเที่ยวให้เกิดความประทับใจ อยากกลับมาอีก 5) จัดให้มีหน่วยบริการนำเที่ยว ให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริการ การต้อนรับและบริการจากคนในพื้นที่ 6) ให้มีการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยจัดประชุมมติหมู่บ้านสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชน เพื่อแสดงจุดเด่นของท้องถิ่น ตนเองเกิดประโยชน์ให้เกิดขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้ 7) ในท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวอยู่แล้ว อยากให้สนับสนุนบูรณาการพื้นที่เดิมให้ดีขึ้น และต่อเนื่องไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม 8) มีการพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรม สนับสนุนงบประมาณเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 9) มีการประชาสัมพันธ์ที่ดี แนะนำประชาชนให้มีส่วนร่วม

อภิปรายผล

การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D.= 0.81) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการตลาดท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.78$, S.D.= 0.84) รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.71$, S.D.= 0.91) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ($\bar{x} = 3.62$, S.D.= 0.89) ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู มีการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างเต็มที่ มีการปรับปรุงข้อมูลของแหล่งท่องเที่ยว มีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้คนมาเที่ยว มาร่วมกิจกรรมในประเพณีต่าง ๆ เช่น ประเพณีลอยกระทง ประเพณีทอดเทียนพรรษา การแข่งขันกีฬาประจำท้องถิ่น การส่งเสริมสนับสนุนมีจุดบริการอาหาร เครื่องดื่ม ที่สะอาดถูกสุขลักษณะ และเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว และมีมีการประสานงานกับหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในการวางแผนพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ผกาวัลย์ พงษ์สระพังและ ชาญยุทธ หาญชนะ (2565) วิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบล

หนองบัวใต้ อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่าการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวใต้ อำเภอสรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.69$, S.D.= 0.81) และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือด้านการตลาดท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.78$, S.D.= 0.84) รองลงมาคือด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว ($\bar{x} = 3.71$, S.D.= 0.91) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ($\bar{x} = 3.62$, S.D.= 0.89) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐทิศา โรจนประศาสน์ และคณะ (2558) วิจัยเรื่องความยั่งยืนของการท่องเที่ยวเชิงนิเวศโดยชุมชนชายฝั่งจังหวัดตรัง พบว่าศักยภาพด้านการท่องเที่ยวของชุมชน คือความสามารถของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยว ทั้งด้านแนวคิดการจัดการท่องเที่ยวของชุมชน ความพร้อมของบุคลากร ทุนองค์ความรู้ในการจัดการรวมถึงความตระหนักของชุมชน อยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 3.81 และ 3.92 ตามลำดับ) เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็น 1)แนวคิดการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศของชุมชน อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 4.00 และ 3.94 ตามลำดับ) 2) ความพร้อมของบุคลากร (ได้แก่ความรู้ ทักษะ ความชำนาญในการสื่อสาร การบริหารจัดการ การเป็นเจ้าบ้านที่ดี) อยู่ในระดับมาก(ค่าเฉลี่ย 3.75 และ 4.03 ตามลำดับ) 3) ความตระหนักของชุมชนเรื่องเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม อยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย 3.50 และ 3.92 ตามลำดับ) ดังที่ Goodwin and Santilli (2009) ได้กล่าวถึงแนวคิดของการท่องเที่ยวโดยชุมชนว่า ชุมชนเป็นเจ้าของ ผลประโยชน์แก่คนในชุมชนชุมชนมีการอนุรักษ์ผลิตภัณฑ์ของชุมชน และความร่วมมือของคนในชุมชนอย่างกว้างขวาง อีกทั้งการท่องเที่ยวของชุมชนมีความจำเป็นด้านประสบการณ์ทักษะทางธุรกิจ และการจัดการสอดคล้องกับ Goodwin and Santilli (2009) ที่กล่าวถึงการมีส่วนร่วมของคนในท้องถิ่นในการวางแผนและตัดสินใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเป็นการเสริมสร้างพลังของท้องถิ่น โดยชุมชนมีความรู้สึกว่าเป็นเจ้าของและต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือด้านการแสวงหาและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ($\bar{x} = 3.62$) ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู ควรมีการดำเนินการดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู ควรมีการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวใหม่ โดยจัดประชุมมติหมู่บ้านสอบถามความคิดเห็นของคนในชุมชน เพื่อแสดงจุดเด่นของท้องถิ่นตนเองเกิดประโยชน์ให้เกิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว
2. สนับสนุนบูรณาการพื้นที่เดิมให้ดีขึ้น และต่อเนื่องไม่ให้เกิดความเสื่อมโทรม
3. วางแผนเพื่อจัดสรรงบประมาณส่งเสริมสนับสนุน การพัฒนาพื้นที่ให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว
4. ส่งเสริมสนับสนุนการสร้างผลิตภัณฑ์ เป็นสินค้าท้องถิ่นให้ได้มาตรฐาน นำมาจำหน่ายเป็นของฝากประจำชุมชนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู กับจังหวัดอื่น ๆ
2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนจังหวัดหนองบัวลำภู ว่ามีปัญหาด้านใดบ้าง เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ชัยเดชปกรณ์ รองมีและกัมปนาท วงษ์วัฒนพงษ์.(2564). การศึกษาความคิดเห็นของประชาชนต่อการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ของเทศบาลตำบลบางกระพุ่ม อำเภอบางกระพุ่ม จังหวัดพิษณุโลก. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์, 6(3), 123 - 132.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). แผนยุทธศาสตร์การพัฒนา ระบบโลจิสติกส์ของประเทศไทย ฉบับที่ 3 (พ.ศ.2560 - 2564). Access on May 2, 2020.

- ฐิตีมา อังกรวัชรพันธุ์. (2562). รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์เพื่อเพิ่มคุณค่าการท่องเที่ยวบนฐานภูมิปัญญาท้องถิ่นในจังหวัดอ่างทอง.สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์สถาบันยุทธศาสตร์ทางปัญญาและวิจัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ณัฐทิศา โจนประสาทสน และคณะ. (2558). บทเรียนของชาวประมงพื้นบ้านในการดำเนินงานธุรกิจสัตว์น้ำสีเขียวและพื้นฟูสัตว์น้ำในแหล่งหญ้าทะเลชุมชนเกาะมุกด์จังหวัดตรัง. วารสารพัฒนบริหารศาสตร์, 57(4), 174-196.
- เทิดชาย ช่วยบา รุ่ง. (2552). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนบนฐานแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง. เรียกใช้เมื่อ 12 มกราคม 2566 http://kpi.ac.th/media/pdf/M10_213.pdf
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ผกาวัลย์ พงษ์สระพังและ ชาญยุทธ หาญชนะ (2565) วิจัยเรื่องการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมสู่ความยั่งยืนขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวใต้ อำเภอสว่างวีรญาติ จังหวัดหนองบัวลำภู, Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(5),91-103.
- พระมหาจันทน์ สิริวัฒนโณ. (2563). บทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชน. วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 11(1), 1 - 12.
- สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดหนองบัวลำภู. (2565). ข้อมูลด้านท่องเที่ยว.อำเภอเมืองจังหวัดหนองบัวลำภู.
- Yamane, Taro. (1973). Statistics an introductory analysis. New York Harper & Row.
- Goodwin, H. & Santilli, R. (2009). Community-based tourism: A success. Leeds: ICRT Occasional Paper No. 11.

รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน
โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ*

MODEL FOR DEVELOPING ENTREPRENEURIAL COMPETENCY OF
STUDENTS AT RAJAPRAJANUGROH 50 SCHOOL UNDER
THE OFFICE OF SPECIAL EDUCATION ADMINISTRATION

สุวิษฐา ชินธนาชุกิจ

Suwitchaya Chintanachukit

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ

Rajaprajanugroh 50 School, Office of the Basic Education Commission, Ministry of Education, Thailand

Corresponding Author's Email: sao_atom@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะ โดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง จำนวน 586 คน 2) เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นด้วยแบบสอบถามกับรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู จำนวน 57 คน และสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะ ด้วยแบบสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน 3) เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ ด้วยการสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนารูปแบบกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกร่างรูปแบบ ตรวจสอบร่างรูปแบบกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คนด้วยการสนทนากลุ่ม 4) เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการยกร่างคู่มือการใช้รูปแบบ ตรวจสอบร่างคู่มือการใช้รูปแบบกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน 5) เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ โดยการทดลองแบบ One-Shot Case Study และประเมินผลการใช้รูปแบบด้วยการให้ครูวัดสมรรถนะ จำนวน 605 คน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบกับรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครูรวม 57 คน 6) เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ ด้วยการประเมินความเป็นไปได้และ

* Received 16 May 2024; Revised 22 May 2024; Accepted 28 June 2024

ความเป็นประโยชน์กับรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู จำนวน 57 คน 7) เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการและประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน พร้อมประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะประกอบด้วย 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) คุณลักษณะ และผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และภาพรวมของสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมินความต้องการจำเป็น ในภาพรวมค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.202

3. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ส่วนนำ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ 1) กระบวนการพัฒนา 2) วิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ 3) สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ องค์ประกอบที่ 3 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ 1) นโยบายของผู้บริหาร 2) ความร่วมมือของคณะดำเนินการ

4. ผลการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พบว่า คู่มือการใช้รูปแบบฯ ประกอบด้วย 4 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ 1) ที่มาและความสำคัญของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของคู่มือ ส่วนที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการสู่การปฏิบัติ 1) คำแนะนำการใช้รูปแบบ 2) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 3) บทบาทของครู ส่วนที่ 4 บรรณานุกรม

5. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พบว่า ในภาพรวม การวัดสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และผลการสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

6. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ พบว่า ในภาพรวม มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

7. ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะ พบว่าโดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะ, การเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน, โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50

Abstract

This research aimed to study 1) To study the components of competency by synthesising documents and related research and analyzing construct validity, a total of 586 people were recruited. 2) To study the current conditions and needs with a questionnaire with the deputy directors of educational institutions and teachers, 57 people, and interviews for competency development guidelines. with interviews with 9 experts 3) to develop a competency development model by synthesizing form elements Interviews on the model development guidelines with 5 experts, held a workshop to draft the model. Review the draft model with 9 experts through group discussions. 4) To develop a manual for using the competency development model. With a workshop to draft a manual for using the format Review the draft manual for using the model with 5 experts. 5) To evaluate the use of the competency development model. By experimenting with a One-Shot

Case Study and evaluating the use of the model by having 605 teachers measure their competency and questionnaires on their satisfaction with the use of the model with the deputy director of the educational institution and teachers, totaling 57 people 6) to Evaluate competency development models By evaluating the feasibility and usefulness and with the deputy directors of educational institutions and teachers, totaling 57 people 7) to prepare policy proposals regarding competency development by holding workshops and evaluating policy proposals By seminars based on experts with 9 experts and assess the feasibility and usefulness of policy proposals.

The research results were found as follows:

1.The analysis of competency components consisting of 1) knowledge, 2) skills, and 3) characteristics and the results of the structural validity analysis found that the model is consistent with the empirical data.

2.Results of the current study Necessary needs were found to be at a high level overall. and an overview of the desired conditions at the highest level as for the results of the needs assessment, Overall, the essential needs index is equal to 0.202.

3.The results of the development of the competency development model were found to consist of 3 elements: Component 1 Introduction 1) Principles of the model 2) Objectives of the model Component 2 Process for developing entrepreneurial competencies 1) Development process 2) Methods for developing entrepreneurial competencies 3) Entrepreneurial competencies action Component 3) Conditions for success 1) Executive policy 2) Cooperation of the operating team

4.The results of developing the manual for using the competency development model found that the manual for using the model consists of 4 parts: Part 1: Introduction 1) The origin and importance of the model. 2) Objectives of the manual, Part 2: Entrepreneurial competency development

model, Part 3: Putting the entrepreneurial competency development model into practice: 1) Recommendations for using the model 2) Role of educational institution administrators. 3) The role of the teacher, part 4, bibliography

5.The results of the evaluation of the use of the competency development model found that, overall, the measurement of students' entrepreneurial competencies at the highest level and the results of the questionnaire regarding overall satisfaction with the use of the format were at the highest level.

6.The results of the assessment of the competency development model found that, overall, it was possible. at the highest level the results of the overall evaluation of the usefulness of the format were.

7.The results of preparing policy proposals regarding competency development were found, overall, to be at the highest level. The overall evaluation of the usefulness of the policy proposals was at the highest level.

Keywords: Model of Competency Development, Student Entrepreneurship, Rajaprajanugroh School

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นปัจจัยขับเคลื่อนสำคัญในการยกระดับการพัฒนาประเทศในทุกมิติ จึงมุ่งเน้นการพัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและในทุกช่วงวัย ให้เป็นมนุษย์ที่ดี เก่ง มีคุณภาพ มีทักษะสูงเป็นนวัตกรรมคิด ผู้ประกอบการ ด้วยการให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาความเป็นผู้ประกอบการทุกระดับสร้างโอกาสให้เข้าถึงแหล่งเงินทุนรูปแบบใหม่ ๆ และการตลาด รวมถึงการสร้างระบบนิเวศ ที่เอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ และแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ได้วางกรอบเป้าหมายและทิศทางการจัดการศึกษาของประเทศ โดยมุ่งจัดการศึกษาให้คนไทยทุกคนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 (3Rs 8Cs) พัฒนา

ทักษะ ความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการทำงานที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาประเทศ ได้กำหนดนโยบายการจัดการศึกษา ปีงบประมาณ พ.ศ. 2564 - 2565 ในการส่งเสริมการมีงานทำและพัฒนาผู้ประกอบการด้วยการขับเคลื่อนศูนย์ความเป็นเลิศทางการอาชีวศึกษา ส่งเสริมการฝึกอบรมอาชีพที่สอดคล้องกับความต้องการ ความสนใจ โดยการ Re-skill, Up-skill, New skill เพื่อให้ทุกกลุ่มเป้าหมายมีการศึกษาในระดับที่สูงขึ้น จัดตั้งศูนย์ให้คำปรึกษาการจัดตั้งธุรกิจ (ศูนย์ Startup) โดยเชื่อมโยงเครือข่าย กศน. และสถานประกอบการทั้งภาครัฐและเอกชนที่สอดคล้องกับการประกอบอาชีพในวิถีชีวิตรูปแบบใหม่ และพัฒนานักเรียนทุกช่วงวัยให้มีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 มีทักษะอาชีพ และมีทักษะการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560)

นอกจากนโยบายจากส่วนกลาง สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษที่เป็นหน่วยงานต้นสังกัดและมีหน้าที่ดูแลโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ ซึ่งในปัจจุบันมีโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ รวมทั้งสิ้นจำนวน 52 แห่ง ทั่วประเทศได้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยได้จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาสงเคราะห์ ระยะ 5 ปี พ.ศ.2566 – 2570 ซึ่งเป็นแผนพัฒนาการศึกษาที่มุ่งจัดให้แก่บุคคลที่รัฐจำเป็นต้องให้การสงเคราะห์เป็นพิเศษรับเด็กด้อยโอกาสตามที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด 10 ประเภท การจัดการศึกษาเน้นการส่งเสริมทักษะวิชาการ ทักษะอาชีพ และทักษะชีวิต ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีรายได้ที่มั่นคงจากการประกอบอาชีพที่สุจริต ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนอาชีพมุ่งเน้นให้นักเรียนสร้างนิสัย ทักษะคิด รู้จักคิด ลงมือปฏิบัติ และแก้ปัญหาด้วยตนเอง เสริมสร้างค่านิยมเกิดคุณลักษณะความเป็นผู้รับผิดชอบอย่างมีส่วนร่วม ความมีวินัย ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ขึ้นในตนเอง ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของโรงเรียนการศึกษาสงเคราะห์ (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 ตั้งอยู่ที่ตำบลโนนสมบูรณ์ อำเภอบ้านแฮด จังหวัดขอนแก่น ในปีการศึกษา 2564 มีนักเรียน จำนวน 808 มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 75 คน เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาสำหรับเด็กด้อยโอกาส 10 ประเภท แบบประจำ พักนอนที่โรงเรียน จำนวน 14 หอพัก ซึ่งโรงเรียนได้นำนโยบายสู่การปฏิบัติ โดยมุ่งเน้นพัฒนา

นักเรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง มีความสามารถ โดยเน้นทักษะวิชาการ ทักษะการดำรงชีวิต และทักษะอาชีพเพื่อพัฒนาศักยภาพในการดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข คือ การได้ประกอบอาชีพที่สุจริตและการมีรายได้ที่มั่นคง โดยเน้นอาชีพอิสระให้รู้จักคิดสร้างงาน มากกว่าใส่ใจในอาชีพรับจ้าง ดังนั้น โรงเรียนจึงจัดการเรียนการสอนอาชีพที่มุ่งเน้นให้นักเรียน สร้างนิสัย ทักษะที่ดีในการทำงาน รู้จักคิด ลงมือปฏิบัติ แก้ปัญหาด้วยตนเอง และสามารถพึ่งพาตนเองได้ ตลอดจนเสริมสร้างค่านิยมจนเกิดคุณลักษณะความเป็นผู้รับผิดชอบต่อส่วนรวม ความมีระเบียบวินัย ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ โดยโรงเรียนได้ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนอาชีพใน 4 รูปแบบ ได้แก่ 1) การจัดการเรียนการสอนอาชีพในรายวิชาเพิ่มเติมทุกระดับชั้น 2) การเรียนอาชีพพระยาสัน ในช่วงเวลา 15.30 – 16.30 น. ของทุกวันให้นักเรียนได้เลือกเรียนอาชีพคนละ 1 อาชีพ ที่ตนเองสนใจได้อย่างหลากหลายกลุ่มอาชีพ ได้แก่ เกษตรกรรม, อุตสาหกรรม, พาณิชยกรรมและการบริการ, ความคิดสร้างสรรค์, และคหกรรม 3) การจัดการเรียนในระบบทวิศึกษาและ 4) โรงเรียนได้ดำเนินโครงการส่งเสริมอาชีพอิสระ เพื่อการมีรายได้ระหว่างเรียน (สอ.) เพื่อให้นักเรียนได้ฝึกประกอบอาชีพด้วยประสบการณ์จริง แต่การจัดการเรียนการสอนอาชีพของโรงเรียนประสบปัญหาหลายประการที่ทำให้ไม่สามารถส่งเสริมให้นักเรียนมีสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการได้

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาและพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ไปใช้เป็นแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษในสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3. เพื่อพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
4. เพื่อพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
5. เพื่อประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
6. เพื่อประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
7. เพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) โดยมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ตอน 1 ศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการโดยการสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยแบบสอบถามกับนักเรียน จำนวน 586 คน ตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) นำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความสอดคล้องขององค์ประกอบสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการที่ผู้วิจัยพัฒนากับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน อันดับที่สอง (Second Order Confirmatory Factor Analysis)

ขั้นที่ตอน 2 ศึกษาความต้องการจำเป็น ด้วยแบบสอบถามกับรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู จำนวน 57 คน และสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ด้วยแบบสัมภาษณ์กับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 1 ด้วยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ตอนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 3 พัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ด้วยการสังเคราะห์องค์ประกอบรูปแบบ สัมภาษณ์แนวทางการพัฒนารูปแบบกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อยกร่างรูปแบบ ตรวจสอบร่างรูปแบบกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ด้วยการสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ด้วยการประชุมเชิงปฏิบัติการยกร่างคู่มือการใช้รูปแบบ ตรวจสอบร่างคู่มือการใช้รูปแบบกับผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 5 ประเมินผลการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ด้วยการใช้แบบแผนการทดลองแบบ One-Shot Case Study และประเมินผลการใช้รูปแบบด้วยการให้ครูวัดสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน จำนวน 605 คน และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ กับรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู รวม 57 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และนำเสนอในรูปของตารางประกอบการบรรยาย และ โดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 6 ประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ด้วยการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ กับรองผู้อำนวยการสถานศึกษาและครู จำนวน 57 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่ เพื่อหาค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

ขั้นตอนที่ 7 จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โดยการประชุมเชิงปฏิบัติการ และประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ กับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน พร้อมประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบาย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 1) ความรู้ 2) ทักษะ 3) คุณลักษณะ และผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างขององค์ประกอบสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น พบว่า ในภาพรวมของสภาพปัจจุบัน ในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน อยู่ในระดับมาก และภาพรวมของสภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนผลการประเมินความต้องการจำเป็น ในภาพรวมค่าดัชนีความต้องการจำเป็น เท่ากับ 0.202 และผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน พบว่า กระบวนการพัฒนา ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การกำหนดแผนและทิศทางการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ 2) การพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ 3) การกำหนดแนวทางการสร้างความร่วมมือของภาคีเครือข่าย 4) การจัดระบบนิเวศสนับสนุนการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการเริ่มต้น และวิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 5 วิธี ได้แก่ 1) การเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) การจัดการเรียนการสอนรายวิชาอาชีพ 3) การฝึกอบรม 4) การจัดประสบการณ์จริงในการทำอาชีพ 5) การศึกษาดูงาน

3. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ส่วนนำ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ 1) กระบวนการพัฒนา 2) วิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ 3) สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ องค์ประกอบที่ 3 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ 1) นโยบายของผู้บริหาร 2) ความร่วมมือของคณะดำเนินการ

4. ผลการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า คู่มือการใช้รูปแบบฯ ประกอบด้วย 4 ส่วนได้แก่ ส่วนที่ 1 บทนำ 1) ที่มาและความสำคัญของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของคู่มือ ส่วนที่ 2) รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สู่การปฏิบัติ 1) คำแนะนำการใช้รูปแบบ 2) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 3) บทบาทของครู ส่วนที่ 4 บรรณานุกรม

5. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ในภาพรวม การวัดสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด และผล การสอบถามความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบ ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

6. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ในภาพรวม มีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของรูปแบบฯ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

7. ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มี 4 ระดับ ได้แก่ 1) ระดับกระทรวงศึกษาธิการ 2) ระดับสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน 3) ระดับสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ และ 4) ระดับสถานศึกษา และผลการประเมินข้อเสนอเชิงนโยบาย พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของข้อเสนอ เชิงนโยบาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของ ข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบของสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า สมรรถนะของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 3 ด้านคือ 1) ความรู้ (Knowledge) 2) ทักษะ (Skills) และ 3) คุณลักษณะ (Attributes) สำหรับด้านความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย 1) การวางแผนเป้าหมายชีวิตสู่การเป็นผู้ประกอบการ การวางแผน เป้าหมายชีวิตมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งทุกคนต้องให้ความสำคัญในการกำหนดเป้าหมาย ของชีวิตตนเองอย่างมีขั้นตอนและวิธีการดำเนินชีวิตที่เหมาะสม สอดคล้องกับสถานะของ

ตน แล้วมุ่งมั่นพยายามปฏิบัติทุกวิถีทางที่จะทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิตตามที่ได้วางแผนไว้แต่หากเมื่อดำเนินชีวิตตามกรอบที่มีการวางแผนแล้วเกิดปัญหาและอุปสรรค บุคคลนั้นก็สามารถหาจุดบกพร่องที่เกิดขึ้นมาพิจารณาและทบทวนขั้นตอนเพื่อแก้ไข พัฒนาและปรับปรุงให้ชีวิตของบุคคลมีคุณภาพรวมทั้งเกิดประสิทธิภาพในการดำเนินชีวิต ให้มีความสุขทั้งทางด้านร่างกายจิตใจและด้านสังคมโดยรวม หากทุกชีวิตมีการวางแผน เพื่อเป้าหมายของชีวิตย่อมจะส่งผลให้ประสบกับผลสำเร็จในชีวิตได้อย่างแน่นอนใน ทางตรงข้ามหากบุคคลใดไม่มีการวางแผนเป้าหมายชีวิตในเรื่องใด ๆ เช่น การศึกษา เล่าเรียนการใช้จ่ายเงินทองในชีวิตประจำวันหรือการเลือกประกอบอาชีพ ย่อมส่งผล กระทบต่อชีวิตทำให้ไม่ประสบผลสำเร็จในการศึกษาหรือการประกอบอาชีพในอนาคต สอดคล้องกับ กนกกาญจน์ คำบุญชู และ ธนัสภา โรจนตระกูล (2565) ได้ศึกษาเรื่อง คุณลักษณะของผู้ประกอบการและกลยุทธ์ที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการ ดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs) ของผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 2 ปัจจัย ได้แก่ 1) คุณลักษณะของผู้ประกอบการ เป็นสิ่งกำหนดแนวทางการดำเนินงาน โดยรวมของธุรกิจ 2) กลยุทธ์ธุรกิจของผู้ประกอบการ เนื่องจากการกำหนดกลยุทธ์ในการทำธุรกิจที่มีประสิทธิภาพนั้น จะทำให้ธุรกิจสามารถแย่งส่วนแบ่งตลาดจากคู่แข่งได้

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็น และแนวทางการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ในภาพรวมของสภาพปัจจุบัน ในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมากและภาพรวมของสภาพที่พึงประสงค์ ในการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียน ต้องการพัฒนานักเรียนให้มีสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการตามกรอบแนวทางของ ยุทธศาสตร์ชาติด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขันในประเด็นผู้ประกอบการและ วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยุคใหม่ ที่ได้กำหนดกรอบแนวทางในการพัฒนาและ ส่งเสริมผู้ประกอบการยุคใหม่ให้เติบโตอย่างเข้มแข็งและเป็นกลไกสำคัญในการขยายตัว ของเศรษฐกิจไทย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนัญญา สุขสมวัฒน์ และคณะ (2563)

เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน คราวด์ซอร์สซิง พบว่า ความรู้และทักษะที่ผู้ประกอบการให้ความสำคัญมากที่สุดในยุค ดิจิทัล 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) ทักษะด้านการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดเพื่อเข้าถึงลูกค้า 2) ทักษะด้านสารสนเทศการใช้สื่อและเทคโนโลยีทักษะด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพทักษะด้านการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าและกล้าตัดสินใจและทักษะด้าน ความรู้เกี่ยวกับตัวธุรกิจ และ 3) ทักษะด้านการสื่อสาร/การเจรจาต่อรอง สำหรับรูปแบบ การพัฒนาที่ผู้ประกอบการในยุคดิจิทัลเลือกใช้มากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ 1) การเรียนรู้ ด้วยตนเอง 2) การศึกษาดูงานนอกสถานที่และการให้คำปรึกษาแนะนำ 3) การฝึกอบรม และการฝึกงานกับผู้เชี่ยวชาญ ทั้งนี้ผู้ประกอบการสามารถนำผลจากการวิจัยนี้ไปใช้โดย การเลือกใช้รูปแบบการพัฒนาที่เหมาะสมกับสถานการณ์ โอกาสของตนเองเพื่อนำไปสู่การ ต่อยอดและพัฒนาธุรกิจให้ประสบความสำเร็จ

3. ผลการพัฒนารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของ นักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
 ผลพบว่า รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน ประกอบไปด้วย องค์ประกอบที่ 1 ส่วนนำ ประกอบด้วย 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของ รูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ ประกอบด้วย 1) กระบวนการพัฒนา 2) วิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ 3) สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ องค์ประกอบที่ 3 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำ รูปแบบไปใช้ประกอบด้วย 1) นโยบายผู้บริหาร 2) โครงสร้างการบริหาร 3) การนิเทศ กำกับ ติดตาม 4) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนัญญา สุขสมวัฒน์ และคณะ (2563) เรื่อง แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความ เป็นผู้ประกอบการของนักเรียน คราวด์ซอร์สซิง พบว่า แนวทางในการจัดการเรียน การสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการ มีดังนี้ 1) การจัดเนื้อหาในรายวิชาให้มีการสอน พื้นฐานความรู้เกี่ยวกับการทำธุรกิจเตรียมเนื้อหาพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดตั้งและดำเนิน กิจการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ 2) การจัดประสบการณ์การทำธุรกิจจริงให้ผู้เรียน ควรให้ผู้เรียน ได้ลงมือปฏิบัติ เขียนแผนธุรกิจทำโครงการ หรือธุรกิจขนาดเล็กด้วยตนเอง 3) การจัด กิจกรรมให้ผู้เรียนได้แสดงออกถึงความสนใจของตนเองร่วมกับการให้ผู้เรียนวิเคราะห์และ วางแผนในการพัฒนาตนเองและการทำงาน 4) การสร้างทัศนคติที่ดีต่อการเป็น

ผู้ประกอบการ และ 5) การใช้กรณีศึกษา/สถานการณ์จำลองประกอบการจัดการเรียนการสอน

4. ผลการพัฒนาคู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า คู่มือการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 ประกอบด้วยส่วนที่ 1 บทนำ : 1) ที่มาและความสำคัญของคู่มือ 2) วัตถุประสงค์ของคู่มือ ส่วนที่ 2 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 : 1) องค์ประกอบที่ 1 ส่วนนำ 2) องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ 3) องค์ประกอบที่ 3 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ ส่วนที่ 3 การนำรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 ไปสู่การปฏิบัติ : 1) คำแนะนำการใช้รูปแบบ 2) บทบาทผู้บริหารสถานศึกษา 3) บทบาทของครู และส่วนที่ 4 บรรณานุกรม สอดคล้องกับ จิรศักดิ์ จันกัน, ฉลอง ชาตรุประชีวิน และสธิพร เขาวนชัย (2567) เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา พบว่ารูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ประกอบไปด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ผู้ดำเนินการพัฒนา องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาองค์ประกอบที่ 3 วิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา องค์ประกอบที่ 4 สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา

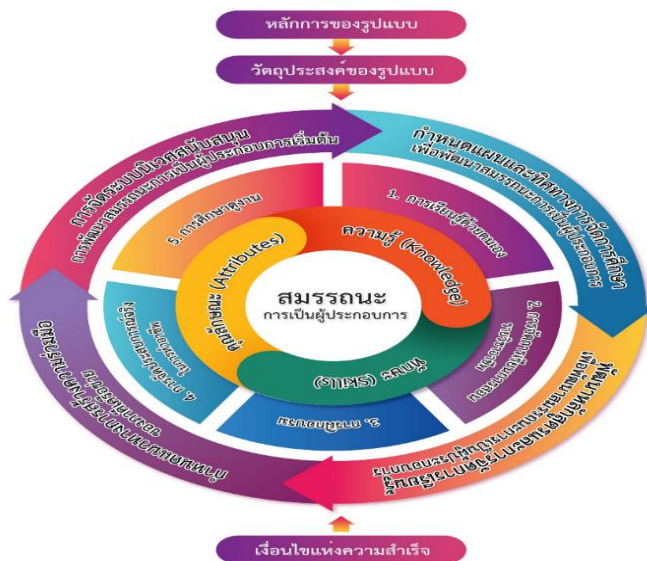
5. ผลการประเมินการใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ในภาพรวมการวัดสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านคุณลักษณะ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ด้านความรู้ อยู่ในระดับมาก และด้านทักษะอยู่ในระดับมาก ตามลำดับ สอดคล้องกับ จิรศักดิ์ จันกัน, ฉลอง ชาตรุประชีวิน และสธิพร เขาวนชัย (2567)

เรื่อง รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ผลพบการประเมินผลการพัฒนาสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษา, วิธีการพัฒนาสมรรถนะ มี 3 วิธี ได้แก่ การจัดสถานการณ์จำลอง การฝึกอบรม และการศึกษาดูงาน และสมรรถนะความเป็นผู้ประกอบการ มี 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านคุณลักษณะ

6. ผลการประเมินรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า องค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ส่วนนำ อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 เจื่อนใจแห่งความสำเร็จ อยู่ในระดับมากที่สุด และองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ อยู่ในระดับมากที่สุด ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศฤงคาร ใจปันทา (2563) เรื่อง รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัย พบว่า สภาพการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการมีงานทำสำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะด้านการกระจายอำนาจ และด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ สำหรับแนวทางของการบริหารแบบมี ส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการมีงานทำประกอบด้วย แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหาร ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการกระจายอำนาจในการบริหารและปัจจัยความสำเร็จ โดยรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษเป็นรูปแบบที่มีการบูรณาการองค์ประกอบของการบริหารแบบมีส่วนร่วม 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) บทบาทของผู้เกี่ยวข้อง 2) การบริหารเชิงกลยุทธ์แบบมีส่วนร่วม 3) วิธีการส่งเสริมทักษะอาชีพและการมีงานทำ 4) การทำงานเป็นทีม 5) ผลลัพธ์ซึ่งประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบโดย ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

7. ผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ผลการประเมินความเป็นไปได้ของข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการประเมินความเป็นประโยชน์ของข้อเสนอเชิงนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ โดยภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ สุตฉกาจ สุตแก้ว (2563) ได้ศึกษารูปแบบการเรียนรู้การสร้างทักษะผู้ประกอบการของครูผู้สอน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัยในประเทศไทย ในบริบทการศึกษานอกระบบ (Non-formal-education) พบว่าการส่งเสริมการสร้างทักษะความเป็นผู้ประกอบการในประเทศไทยได้รับการสนับสนุนอย่างแพร่หลายทั้งในส่วนองภาครัฐและภาคเอกชนที่มีการสนับสนุนและให้แหล่งเงินทุนในการเริ่มต้นและประกอบกิจการธุรกิจ ดังนั้น การส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้การสอนในการเป็นผู้ประกอบการถือเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาการศึกษา และนโยบายในการพัฒนาเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมในระดับประเทศ สำหรับประเทศไทยการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก มีผลทำให้คนไทยและสังคมไทย ต้องปรับตัวให้ทันกับสภาวะการเปลี่ยนแปลงดังที่ได้กล่าวมาซึ่งปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้คนเผชิญการเปลี่ยนแปลง คือ การพัฒนาทักษะและการสนับสนุนการเรียนรู้การสอน เพื่อให้มีทักษะในการประกอบอาชีพ และการสร้างคุณค่าสิ่งใหม่ๆ ให้กับสังคม ชุมชน และระบบเศรษฐกิจ รวมทั้งเป็นการเพิ่มศักยภาพการแข่งขันในโลกสมัยใหม่ ดังนั้น สิ่งแรกที่ต้องสนับสนุนให้เกิดขึ้นในประเทศไทยอีกด้านหนึ่ง คือ การพัฒนาคอนให้มีศักยภาพในการสร้างทักษะการเป็นผู้ประกอบการ เพื่อร่วมกันพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้ก้าวหน้าและเทียบเท่าอารยประเทศที่ได้พัฒนาแล้ว

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน

โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

จากภาพ แสดงรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ที่ได้จากการสังเคราะห์เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ร่วมกับการวิเคราะห์องค์ประกอบ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 ส่วนนำ 1) หลักการของรูปแบบ 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ : 1) กระบวนการพัฒนา 2) วิธีการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ 3) สมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ องค์ประกอบที่ 3 เงื่อนไขแห่งความสำเร็จ: 1) นโยบายของผู้บริหาร 2) ความร่วมมือของคณะดำเนินการ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ในการทำวิจัยเรื่องรูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ผลการวิจัย พบว่า การพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการ สถานศึกษา ต้องจัดหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้โดยผ่านความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย ดังนั้น ครูผู้สอน ควรหาเครือข่ายหาความร่วมมือที่อยู่ใกล้เคียงกับสถานศึกษาหรือภาคเอกชนมาทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) ร่วมกันพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียน

1.2 ผลการวิจัยพบว่านโยบายของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการนำรูปแบบไปใช้ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดให้การพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการเป็นกลยุทธ์สำคัญของสถานศึกษา จัดประชุมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับ คณะครู พัฒนาความสามารถในการออกแบบการจัดการเรียนรู้ มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม และเสริมแรงในการทำงานอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนาระบบนิเทศ ติดตาม การใช้รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียนโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษา พิเศษ

2.2 ควรมีการทำวิจัยเกี่ยวกับรูปแบบความสัมพันธ์เชิงปัจจัยสาเหตุที่ส่งผลต่อการใช้ รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน โรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- กนกกาญจน์ คำบุญชูและ ธนัสนา โรจนตระกูล. (2565). คุณลักษณะของผู้ประกอบการและกลยุทธ์ที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม (SMEs). Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(12), 398-410.
- จิรศักดิ์ จันกัน, ฉลอง ชาตรุประชีวิน และสทิพร เขาวนชัย. (2567). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะการเป็นผู้ประกอบการของนักศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 12 (2), 567.
- ชนัญญา สุขสมวัฒน์, สุวิมลว่องวานิช, และชยุตม์ ภิรมย์สมบัติ. (2563). แนวทางการจัดการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมความเป็นผู้ประกอบการของนักเรียน: คราวด์ซอร์สซิง. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา, 15(2), 1-14.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ศฤงคาร ใจปันหา. (2563). รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการมีงานทำ สำหรับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. พิษณุโลก: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สุวิมล วองวาณิช. (2558). การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: วี.พริ้นท์ (1991).
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. กรุงเทพมหานคร: พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. เรียกใช้เมื่อ 20 มีนาคม 2562 จาก <http://social.nesdb.go.th>.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ฉบับปรับปรุงตามงบประมาณที่ได้รับจัดสรร). กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท.
- สารสนเทศโรงเรียนราชประชานุเคราะห์ 50. (2565). รายงานข้อมูลสถานศึกษาของศึกษาสงเคราะห์-ราชประชานุเคราะห์. เรียกใช้เมื่อ 24 มีนาคม 2565 จาก http://www.specialset.bopp.go.th/set_index/index.php?page=schooledu.
- ฉกาจ สุดแก้ว. (2563). การศึกษารูปแบบการเรียนรู้ การสร้างทักษะผู้ประกอบการของกลุ่มครูผู้สอน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและตามอัธยาศัย ในประเทศไทย ในบริบทการศึกษา นอกระบบ. ใน ปริญญญาการจัดการมหาบัณฑิต. วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู
วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ*
INNOVATIVE THINKING SKILLS OF TEACHERS
IN SAMUT PRAKAN VOCATIONAL COLLEGE

ธนพงษ์ กฤตธรรมรัตน์¹ และ สุกัญญา สุदारารัตน์²

Thanapong Kritthammarat¹ and Sukanya Sudararat²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์

¹⁻²Rajapruk University, Thailand

Corresponding author E-mail: 65109630018@rpu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ และ 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และสถานศึกษา แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำนวน 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามที่มีค่าความตรงเชิงเนื้อหาอยู่ระหว่าง .67–1.00 และค่าความเที่ยงเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที่ t-test independent และการทดสอบ F-test (One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างรายคู่แบบ LSD

ผลการวิจัยพบว่า 1) ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปต่ำสุด คือ ด้านการสนับสนุนสภาพแวดล้อมนวัตกรรม ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อนวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการส่งเสริมสมรรถนะ ด้านกิจกรรมที่มุ่งเน้นนวัตกรรม และด้านการ

* Received 5 May 2024; Revised 22 May 2024; Accepted 27 June 2024

ทำงานเป็นทีม ตามลำดับ และ 2) ความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ ประสบการณ์ทำงาน และสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นในภาพรวมแตกต่างกันอย่าง มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ส่วนครูที่มีระดับการศึกษา ไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรม,วิทยาลัยอาชีวศึกษา

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the innovative thinking skills of teachers in Samut Prakan vocational college, and 2) to compare teachers' opinions on the innovative thinking skills of teachers in Samut Prakan vocational college, classified by gender, education level, work experience, and vocational college. The sample consisted of 201 teachers in Samut Prakan vocational college. The research instrument was a questionnaire with a content validity, IOC values, between .67–1.00 and a reliability value of .96. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and LSD. content analysis.

The results of the research were as follow : 1) the innovative thinking skills of teachers in Samut Prakan vocational college were at a high level in overall, and particular aspects, ranking from the highest to the lowest mean : Innovative climate, Creative thinking, Using the innovation and digital technology, Competencies, Innovative activity, and Teamwork, and 2) the opinions of teachers on the innovative thinking skills of teachers in Samut Prakan vocational college classified by gender, work experience, and vocational college were statistically significant at the level of .05, while the differential education level was not different.

Keywords: Innovative thinking, Samut Prakan Vocational College

บทนำ

การดำรงชีวิตของครู สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 นั้นนับว่ามีความซับซ้อนมาก เพราะองค์ความรู้ต่างๆ ได้ถูกคิดค้นอย่างมากมายมหาศาลภายในเวลาอันสั้น ข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วสถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงตามข้อมูลข่าวสารและความรู้ตลอดเวลา ส่งผลให้เกิดนวัตกรรม (Innovation) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจโลกมากมาย แต่นวัตกรรมต่าง ๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นมานั้นจะอยู่ได้ไม่นาน ก็จะถูกแทนที่ด้วยนวัตกรรมใหม่ทันที หากไม่เกิดการพัฒนาต่อให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป (Bellanca, 2010)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 2566-2570 ว่าด้วยมิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ ตามหมุดหมายที่ 13 ไว้ว่า ประเทศไทยมีความภาคภูมิใจที่ทันสมัย มีประสิทธิภาพ และตอบโจทย์ประชาชน และจุดเน้นการปฏิบัตินโยบาย ด้านการศึกษา ของคณะรัฐมนตรีที่ แลงต่อรัฐสภา (2566) ส่งเสริมงานวิจัยและพัฒนาทั้งในด้านสังคม ด้านวิทยาศาสตร์ประยุกต์ (Applied Science) และการวิจัยขั้นแนวหน้า (Frontier Research) เพื่อต่อยอดให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้ เทคโนโลยีและนวัตกรรม ควรส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการของครู ที่จะช่วยนำพาองค์กรให้อยู่ในฐานะเป็นผู้นำทางวิชาการด้านนวัตกรรมได้ หากครูไม่มีทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมแล้ว ความเป็นผู้นำทางวิชาการด้วยแล้วก็จะยิ่งทำให้การบริหารงานในองค์กรไม่ประสบความสำเร็จ ซึ่งตรงกับแนวทางการพัฒนาของสำนักงานอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ สนองต่อพันธกิจ (Mission) สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ประกอบด้วย 1) ผลิต และพัฒนากำลังคนสายอาชีพ ให้เป็นกำลังคนที่มีคุณภาพ และสมรรถนะสูง ตอบโจทย์การพัฒนาประเทศ 2) เพิ่มโอกาส และลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงระบบการเรียนรู้วิชาชีพ ด้วยรูปแบบวิธีการที่ยืดหยุ่นหลากหลาย ตอบสนองต่อความต้องการในการเรียนรู้ และพัฒนาอาชีพของคนทุกช่วงวัย 3) เสริมสร้างและขยายภาคีเครือข่ายความร่วมมือเพื่อการระดมทรัพยากร และยกระดับคุณภาพการอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมวิชาชีพ 4) ยกระดับคุณภาพหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ ให้มีความทันสมัย ตอบโจทย์การศึกษาแห่งอนาคต และเชื่อมโยงกับมาตรฐานอาชีพหรือมาตรฐานการปฏิบัติงานทั้งในระดับชาติ และระดับสากล 5) ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพครู และบุคลากรอาชีวศึกษาให้มีสมรรถนะสูงขึ้น 6) พัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ และการบริหารจัดการด้วยดิจิทัลเทคโนโลยี (สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา, 2566)

รายงานผลการประเมินและรายงาน งานประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาใน กลุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนภาครัฐ 4 แห่ง ประกอบไปด้วย 1) วิทยาลัยการอาชีพพระสมุทรเจดีย์ 2) วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ 3) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกสมุทรปราการ และ 4) วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ ประเด็นปัญหา คือ ปัญหาด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ งานวิจัยของครู นักเรียนและนักศึกษา อยู่ในระดับ ภาพโดยรวมอยู่ที่ ร้อยละ 60 อยู่ในเกณฑ์ระดับพอใช้ นอกจากนี้ในบทสรุปผู้บริหารได้รับถึงข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาสถานศึกษาโดยรวมไว้ว่า สถานศึกษาควรมีการสนับสนุน ให้มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์ของ ครู บุคลากรทางการศึกษา และผู้เรียน โดยใช้องค์ความรู้ทักษะวิชาชีพ นำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์ นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) โดยเฉพาะอย่างยิ่งครูควรมีความคิดเชิงนวัตกรรมนำไปสู่การพัฒนาวิชาชีพครู เพื่อไปพัฒนาตนเอง และผู้เรียนดังนี้ 1) ด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีขีดความสามารถในการแข่งขันทักษะวิชาชีพ 2) ด้านการดูแล และแนะแนวผู้เรียนเพื่อเพิ่มจำนวนผู้สำเร็จการศึกษา 3) ด้านการพัฒนาหลักสูตรฐานสมรรถนะสูงหรือปรับปรุงรายวิชาเดิมหรือกำหนดรายวิชารายวิชาเพิ่มเติมสอดคล้องกับคุณวุฒิวิชาชีพตามสาขาวิชา 4) การพัฒนาผลงานของครู และผู้เรียนด้านนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ งานสร้างสรรค์งานวิจัยให้สามารถแข่งขันหรือนำไปใช้ประโยชน์ในระดับ ต่างๆได้เป็นอย่างดี (งานประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาใน กลุ่มวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ, 2565)

จะเห็นได้ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการเป็นเรื่องที่สำคัญเป็นอย่างมากสำหรับครูในโลกศตวรรษที่ 21 ซึ่งการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นในทุกๆ นาที คือ ผู้ที่มีทักษะความคิดในเชิงนวัตกรรมและมีความสามารถในการสร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้ เพื่อนำผลจากการวิจัยไปเป็นข้อมูลพื้นฐานและแนวทางการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการของครูให้มีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศชาติ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัด
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และสถานศึกษา

สมมติฐานการวิจัย

เพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และสถานศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา จำนวน 4 แห่ง คือ 1) วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ 2) วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกสมุทรปราการ 3) วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ และ 4) วิทยาลัยการอาชีพพระสมุทรเจดีย์ ปีการศึกษา 2566 รวมจำนวน 415 คน (DSPD REPORT, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูในวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) กำหนดระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และในแต่ละสถานศึกษา ใช้การสุ่มอย่างง่าย ได้กลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สถานที่ศึกษาเป็นหน่วยในการสุ่ม โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น แล้วมาเปรียบเทียบบัญชีไตรยางศ์ สถานศึกษาที่มีจำนวนครูมากก็จะได้มีการเลือกมาก และสถานศึกษาได้น้อย ก็จะมีการเลือกน้อย ตามสัดส่วนความน่าจะเป็น รวมจำนวนประชากร ทั้งสิ้น 415 คน จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 201 คน เครื่องมือเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีการของลิเคิร์ท (Likert's) หลังจากนั้น ใช้การสุ่มแบบง่าย โดยการการจับฉลาก

2. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสอบถามจากทฤษฎี เอกสาร ตำรา และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบความคิดในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.3 โดยนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้ว พร้อมทั้งกรอบแนวคิดและนิยามเชิงปฏิบัติการของตัวแปร เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และความเหมาะสมของปริมาณข้อคำถาม รวมทั้งอีกทั้งความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ซึ่งเกณฑ์ที่ใช้ในการวัดค่าดัชนี คือ (IOC (Item Objective Congruence) โดยใช้วิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแต่ละข้อคำถาม (Index of Item – Objective Congruence : IOC) ฉบับนี้มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง .67–1.00 ซึ่งจากการหาค่าความตรงของแบบสอบถาม และตรวจสอบความถูกต้องในการใช้ภาษา ความครอบคลุมในเนื้อหา และได้เลือกผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนออาจารย์ที่ควบคุม วิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปทดลองใช้

2.5 นำแบบสอบถามตรวจสอบความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-Out) ครูที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยมีค่าความเที่ยงทั้งฉบับ คือ .96

2.6 ปรับปรุงแก้ไขและจัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับจริงเพื่อใช้เก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ขอนหนังสือจากหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร การศึกษามหาวิทยาลัยราชพฤกษ์ ถึงผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา ภาครัฐ จังหวัดสมุทรปราการ เพื่อขอความอนุเคราะห์และความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยไปยังผู้บริหารวิทยาลัยอาชีวศึกษา ภาครัฐ จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้แบบสอบถามโดยใช้ Google Form หรือฟอร์มสำหรับแบบสำรวจ คุณภาพเชิงปริมาณ และได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ตอบแบบสอบถาม คืนได้ครบภายหลังประมาณ 1-2 เดือน

3.3 ตรวจสอบความสมบูรณ์เรียบร้อยจากแบบสอบถามของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 201 ฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

4.1 วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษา จังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้สถิติพรรณนา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation หรือ S.D.)

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ต่อทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ โดยใช้สถิติพรรณนา จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล วิเคราะห์โดยค่าทดสอบค่าที (t-test) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้น 2 กลุ่ม คือ เพศ และระดับการศึกษา และการทดสอบ F-test (One-way ANOVA) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่มีตัวแปรต้นมีมากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป คือ ประสบการณ์ทำงาน และสถานศึกษา และเมื่อพบความแตกต่างจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบ LSD (Least Significant Difference)

ผลการวิจัย

แนวทางการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ สรุปผลวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง พบว่า ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 79.60 รองลงมา คือ เพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 20.40 ส่วนระดับการศึกษา คือ ปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 70.64 รองลงมา คือ สูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 29.36 ส่วนวิทยาลัยอาชีวศึกษา คือวิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ คิดเป็นร้อยละ 53.23 รองลงมา คือ วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกสมุทรปราการ คิดเป็นร้อยละ 16.91 รองลงมา วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ คิดเป็นร้อยละ 14.93 เท่ากับ วิทยาลัยการอาชีพพระสมุทรเจดีย์ คิดเป็นร้อยละ 14.93 และส่วนประสบการณ์การทำงาน คือ 11 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 54.23 รองลงมา คือ 6-10 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.88 และ 0-5 ปี คิดเป็นร้อยละ 21.89

2. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.08$, $S.D. = .45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการสนับสนุนสภาพแวดล้อมนวัตกรรม รองลงมาคือ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อในนวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านการส่งเสริมสมรรถนะ ด้านกิจกรรมที่มุ่งเน้นนวัตกรรม และด้านการทำงานเป็นทีม ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบ พบว่า ความคิดเห็นของครูที่มี เพศ ประสบการณ์ทำงาน และสถานศึกษา มีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ผู้วิจัยมีประเด็นที่นำมาอภิปรายตามลำดับดังนี้

1) อภิปรายผลวิจัย ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การ สร้างสรรค์นวัตกรรม และการแก้ไขปัญหาอย่างได้ผล และการกล้าคิดกล้าทำที่สามารถคิดหรือสร้างสรรค์นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ได้นำไปสู่การสร้าง นวัตกรรมใหม่ ๆ (Hoidn and Kakkanninen, 2014) ครูการส่งเสริมสมรรถนะตนเองและผู้เรียน เพื่อเข้าใจความลักษณะเฉพาะของแต่ละบุคคล เป้าหมายในการสร้างนวัตกรรม ต้องระบุไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับนวัตกรรมในทุกระดับ คือ ระดับองค์การ ระดับหน่วยธุรกิจ ระดับทีมงาน และระดับบุคคล ระบบการจัดการบุคคลส่งผลต่อความสามารถในการสร้างนวัตกรรมของบุคคล ดังนั้นองค์การจึงต้องมีนโยบายการจัดการบุคคลที่ให้ความสำคัญในด้านต่าง ๆ การสรรหา และการจ้างงาน การมุ่งเน้นการค้นหา และคัดสรรบุคคลที่มีความคิดสร้างสรรค์ บุคคลที่มีประสบการณ์หรือภูมิหลังจะทำให้องค์กรมีคนที่มีหลากหลาย และมีมุมมองการคิดที่แตกต่างซึ่งสามารถทำให้เกิดความคิดใหม่ ๆ ที่จะนำไปพัฒนาให้เป็นนวัตกรรมได้ (Christiansen, 2000) ครูควรใช้ทักษะใช้สื่อในนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล โดยการแสดงข้อมูลด้วยภาพ เรื่องราวความประทับใจ และคำอุปมาอุปไมย ทำให้เข้าใจได้ง่าย หรือสามารถอธิบาย สิ่งต่าง ๆ ทำให้เกิดการรวบรวมความคิด สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Horth and Buchner, 2014) ครูใช้กิจกรรมที่มุ่งเน้นนวัตกรรม

ในการทำงานที่สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม บุคลากรทุกคนมีส่วนร่วมสร้างบรรยากาศในองค์กรที่เอื้อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ และนวัตกรรม ซึ่งประกอบไปด้วยปัจจัยที่สำคัญ 3 ปัจจัย คือ การกระตุ้นซึ่งกัน และกัน (Mutual Stimulation) การให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และการวิพากษ์วิจารณ์เชิงสร้างสรรค์ (Constructive Criticism) การจัดสรรให้ทรัพยากรที่สำคัญสำหรับการศึกษา นวัตกรรมต้องการทีมงานที่มีการสื่อสารในแนวขวาง (Lateral Communication) ที่ดีเยี่ยม และมีความยืดหยุ่นของโครงสร้าง (Adair, 1996) การทำงานเป็นทีมของครู การมีส่วนร่วมในการสร้างนวัตกรรม (High involvement in Innovation) ร่วมกัน การสร้างนวัตกรรมโดยทั่วไปแล้วมักเชื่อว่าเกี่ยวข้องกับผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเทคโนโลยี วิศวกร และนักออกแบบ แต่ในความจริงแล้วความคิดเชิงนวัตกรรม ความคิดสร้างสรรค์จะมีอยู่ในทุกคน จะทำให้องค์การมีศักยภาพในการสร้างนวัตกรรมมากขึ้น เมื่อต้องการสร้างนวัตกรรมให้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่ององค์กรจะต้องสร้างวัฒนธรรมที่ส่งเสริม นวัตกรรมให้เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในสร้างนวัตกรรม (Tidd and others, 2001) ครูให้การสนับสนุนสภาพแวดล้อมนวัตกรรมให้เกิดการมีมุมมองในระยะยาว โดยสร้าง นวัตกรรม และการพัฒนาสินค้าหรือบริการใหม่เป็นสิ่งที่ไม่ได้เกิดขึ้นได้อย่างทันทีทันใดเพราะ จะต้องมีการดำเนินการในขั้นตอนต่าง ๆ ก่อนที่จะเกิดเป็นนวัตกรรมขึ้นมา ดังนั้นสถานศึกษา ต้องมีความมุ่งมั่นใน การสนับสนุนทางการเงินแก่การวิจัย และการพัฒนาสินค้านวัตกรรม และ บริการเพื่อให้ได้เป็นนวัตกรรมที่สร้างผลกำไร และความสำเร็จให้กับองค์กรได้ต่อไป ในอนาคต (Adair, 1996) สอดคล้องกับงานวิจัยของ กามนิต ไบภักดี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา การจัดเรียงลำดับความต้องการจำเป็น แบบปรับปรุง (PNImodified) ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพที่เป็นอยู่จริงของการพัฒนาทักษะความคิดเชิง นวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสภาพที่ควรเป็นของ การพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรม ของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาพระนครศรีอยุธยา อยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) แนวทางการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ได้แก่ (1) ด้านการกล้าคิดกล้าทำ ด้วยจินตนาการ สร้างนวัตกรรมใหม่โดยการคิดนอกกรอบ พร้อมทั้งสร้างสภาพแวดล้อมให้เหมาะต่อการ คิดสร้างสรรค์ (2) ด้านการตั้งคำถามอย่างสร้างสรรค์เน้นเทคนิควิธีการตั้งคำถามตามวิธีการ

PBL และ 5W, 1H เพื่อก่อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ค้นหาคำตอบ (3) ด้านการปรับปรุงเพื่อสร้างสิ่งใหม่พัฒนาผลงานตลอดเวลาด้วยวิธีการทดลอง ทำซ้ำ (4) ด้านการเชื่อมโยงความรู้เพื่อสร้างความรู้เน้นวิธีการคิดจากจุดเล็กไปหาจุดใหญ่เพื่อให้เห็นภาพรวม และ (5) ด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความรู้ใหม่จัดกิจกรรมพัฒนาองค์กรภายในองค์กรและการแลกเปลี่ยนความรู้กับเพื่อนร่วมงาน

2) ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ทำงาน และสถานศึกษา อภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามเพศที่ต่างกัน พบว่า เพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น ด้านการใช้สื่อในนวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านการสนับสนุนสภาพแวดล้อมนวัตกรรม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งครูเพศชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าครูเพศหญิงทั้งภาพรวม และรายด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กามนิต ไบภักดี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพรรณ วุฒิอำพล (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา

2.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามระดับการศึกษาไม่แตกต่างกัน พบว่า ครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้เพราะ ภาพรวม วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกสมุทรปราการ และวิทยาลัยการอาชีพพระสมุทรเจดีย์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ และวิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ ส่วนด้านการใช้สื่อในนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัล วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกสมุทรปราการ และวิทยาลัยการอาชีพพระสมุทรเจดีย์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า

วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ และวิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ ส่วนด้านการสนับสนุนสภาพแวดล้อมนวัตกรรม วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษกสมุทรปราการ และวิทยาลัยการอาชีพพระสมุทรเจดีย์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ และวิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการเช่นเดียวกัน วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าวิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลพรรณ วุฒิอำพล (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่องทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาและสอดคล้องกับงานวิจัยของ อภิฤดี โทนา (2565) ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต1

2.3 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามที่มีประสบการณ์ทำงานต่างกัน พบว่าครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน ไม่แตกต่างกันในภาพรวม และรายด้าน ยกเว้น มีด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อในนวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านการสนับสนุนสภาพแวดล้อมนวัตกรรม มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ช่วงประสบการณ์ทำงาน 6-10 ปี มีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ช่วงประสบการณ์ทำงาน 0-5 ปี และช่วงประสบการณ์ทำงาน 11 ปีขึ้นไป ในด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการใช้สื่อในนวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล และด้านการทำงานเป็นทีม ส่วนช่วงประสบการณ์ทำงาน 11 ปีขึ้นไปมีค่าเฉลี่ยสูงกว่า ช่วงประสบการณ์ทำงาน 0-5 ปี ในด้านความคิดสร้างสรรค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กานนิต ไบภักดี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่องแนวทางการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรชร ปราจันทร์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่องรูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.4 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ จำแนกตามสถานศึกษา ครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ที่มีสถานศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อ ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ ในภาพรวม และรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ .01 และยกเว้น ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมสมรรถนะ ด้านกิจกรรมที่มุ่งเน้นนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม สอดคล้องกับงานวิจัยของ

เตชินี ทิมเจริญ (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ฐานการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียน ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กามนิต ไบภักดี (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า **ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู** หมายถึง ความสามารถในการค้นพบในการดำเนินการใหม่ๆรวมทั้งใช้กระบวนการ และองค์ประกอบมากมาย ผ่านการปลูกฝังความคิดพื้นฐานในการทำให้เกิดนวัตกรรม ในองค์กรให้เกิดขึ้นกับครู และบุคลากรในสถานศึกษา โดยขับเคลื่อนผลลัพธ์ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ ส่งผลทำให้สถานศึกษาเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ผลลัพธ์ดังกล่าว ส่งถึงคุณภาพของผู้เรียน ที่เกิดจากการทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู ที่มีประสิทธิภาพด้วย ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านการส่งเสริมสมรรถนะด้านการใช้สื่อในนวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล ด้านกิจกรรมที่มุ่งเน้นนวัตกรรม ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านการสนับสนุนสภาพแวดล้อมนวัตกรรม

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาพิจารณานำเสนอข้อเสนอแนะได้ดังนี้

1.1 ด้านความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งประเด็นครู นำเสนอมุมมองใหม่ๆ ประเด็นท้าทายทางวิชาชีพ เช่น ยานยนต์พลังงานไฮโดรเจน พลังงานแม่เหล็ก พลังงานทดแทน พลังงานนิวเคลียร์ เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสในการแสดงความคิดเห็น สู่การเรียนรู้ทฤษฎีใหม่ ๆ ร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควรมีการจัดทำระบบวัดผลเทียบระดับการศึกษา และประเมินผลการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนที่มีความสามารถเป็นเลิศ ไม่ต้องเสียเวลาเรียนในระบบ ด้วยการจัดทำระบบการเทียบเคียงหรือเทียบโอนผลการเรียน ทักษะ ความรู้ ประสบการณ์หรือสมรรถนะจากระบบเดียวกัน แต่ต่างสถานศึกษา หรือจากระบบหนึ่งไปสู่อีกระบบหนึ่งหรือจากต่างประเทศ เพื่อใช้ประโยชน์ในการเข้าศึกษาหรือการรับรองระดับการศึกษาต่างสถานศึกษาหรือต่างระบบได้มีรายได้ระหว่างเรียน จบแล้วมีงานทำ (Learn to Earn) ด้วยการจัดการอาชีวศึกษาระดับวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคนระดับเทคนิค โดยมุ่งเน้นการผลิตและพัฒนาากำลังคนในสาขาที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ตรงความต้องการของ

ตลาดแรงงาน อภิปราย วิพากษ์ วิจัยผลงานของผู้เรียน จากทฤษฎีที่เกี่ยวข้องสอดคล้องกับการสร้างนวัตกรรม อย่างตรงไปตรงมา มีหลักวิชาชีพรองรับ มีหลักธรรมาภิบาล

1.2 ด้านการส่งเสริมสมรรถนะ ซึ่งประเด็นครู จัดหาผู้เชี่ยวชาญ วิทยากร ภายนอก ตัวแทนผู้ประกอบการ ในการเพิ่มความรู้ประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมความสนใจตามความถนัดของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควรคำนึงถึงศักยภาพของผู้เรียน ให้มีความสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติ โดยเน้นรูปแบบการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ เพื่อสร้างทักษะอาชีพและทักษะชีวิต ให้ผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษามีความพร้อมในการเข้าสู่อาชีพได้ทันต่อความต้องการกำลังคนของประเทศ และอยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างมีความสุข ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงพุทธศักราช 2567 ซึ่งเป็นการจัดการศึกษาด้านวิชาชีพ และยกระดับการศึกษาวิชาชีพของบุคคลให้สูงขึ้นกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแผนการศึกษาแห่งชาติ เป็นไปตามกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ กรอบคุณวุฒิอ้างอิงอาเซียนหรือกรอบคุณวุฒิอื่นในระดับสากล มาตรฐานการศึกษาของชาติและกรอบคุณวุฒิอาชีวศึกษาแห่งชาติโดยเน้นการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติเพื่อพัฒนาสมรรถนะกำลังคน ระดับเทคนิครวมทั้งคุณธรรม จริยธรรมจรรยาบรรณวิชาชีพ และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน ให้สอดคล้องกับความต้องการกำลังคนของตลาดแรงงาน ชุมชน สังคม และการพัฒนาประเทศ รวมทั้งประกอบอาชีพอิสระได้

1.3 ด้านการใช้สื่อในนวัตกรรม และเทคโนโลยีดิจิทัล ซึ่งประเด็นครูบูรณาการ การสอน ในรูปแบบ Caching พร้อมสื่อต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ด้านนวัตกรรม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควรส่งเสริม และพัฒนาการวิเคราะห์ วิจัย ค้นคว้า พัฒนาสื่อ และนวัตกรรม รูปแบบการจัดการเรียนการสอนอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับบริบทพื้นที่จังหวัดสมุทรปราการ

1.4 ด้านกิจกรรมที่มุ่งเน้นนวัตกรรม ซึ่งประเด็นครูสนับสนุนกิจกรรมจำลอง การสร้างนวัตกรรม เช่น การเขียนแผนธุรกิจแก่ผู้เรียน รูปแบบ STEM การสร้างโมเดล นวัตกรรมแก้ไขปัญหา เป็นต้น สร้างให้ผู้เรียนเกิดความคิดที่ยืดหยุ่น รู้สึกถึงความเท่าเทียม มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควรสร้างนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์งานสร้างสรรค์งานวิจัยวิทยาลัยการอาชีพพระสมุทรเจดีย์ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการจัดทำนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์งานสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยใช้องค์ความรู้ทักษะวิชานำมาประยุกต์ใช้ในการสร้างสรรค์สิ่งประดิษฐ์เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และสังคม

1.5 ด้านการทำงานเป็นทีม ซึ่งประเด็นครุร่วมมือกับผู้เชี่ยวชาญ จากภาครัฐ หรือภาคเอกชน เพื่อเสนอความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการสร้างนวัตกรรมและวิพากษ์การทำงานร่วมกัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควรส่งเสริมบทบาทภาคเอกชน (สถานประกอบการ) ให้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนและจัดการศึกษา โดยให้ค่าตอบแทนที่เหมาะสมในระหว่างการเรียนหรือฝึกอาชีพ นำแพลตฟอร์มการเรียนรู้แห่งชาติมาผสมผสานการเรียนการสอนแบบเดิมในห้องเรียนกับการเรียนการสอนออนไลน์ (Hybrid Education) ผู้เรียนจะมีโอกาสเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในห้องเรียน และนอกห้องเรียน และขยายการเรียนรู้ไปถึงประชาชนทุกช่วงวัยทั่วประเทศให้มีโอกาสทางการศึกษา เข้าถึงเนื้อหาสาระที่มีคุณภาพ ตลอดจนพัฒนาการศึกษาผ่านระบบการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Credit Bank System) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้เรียนและทำงานไปในเวลาเดียวกัน

1.6 ด้านการสนับสนุนสภาพแวดล้อมนวัตกรรม ซึ่งประเด็นครู ครูใช้โครงงาน ด้านนวัตกรรม บูรณาการเพื่อจัดการสอนโดยใช้วิชาชีพของผู้เรียน ผสมกับ วิชาการเงิน การบัญชี การตลาด ในการสร้างผลิตภัณฑ์ เพิ่มมูลค่าสินค้าจนสามารถจัดจำหน่ายในรูปแบบออนไลน์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ควร พัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาที่เป็นแบบอย่างที่ดี (Best Practice) และส่งเสริมให้ ผู้เรียนสามารถเรียนเพิ่ม เพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพ ด้วยการนำหน่วยกิตที่สะสมมาใช้เทียบคุณวุฒิ รับรองมาตรฐานวิชาชีพเพื่อรับประกาศนียบัตรในการประกอบอาชีพ ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนสายอาชีพศึกษา สามารถขอการรับรองมาตรฐานวิชาชีพได้ในระหว่างที่กำลังศึกษาอยู่ในระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีทางเลือกที่จะมีรายได้ระหว่างเรียนควบคู่กับการทำงานไปพร้อมกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู ด้านการทำงานเป็นทีม วิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

2.2 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูผู้หญิงวิทยาลัยอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรปราการ

เอกสารอ้างอิง

กมลพรรณ วุฒิอำพล. (2562). ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต1. ใน ปริญญา มหา บัณฑิต.

ภาควิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กานินิต ไบภักดี. (2563). แนวทางการพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครู สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน ปริญญา ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

เตชินี ทิมเจริญ. (2565). การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ฐานการคิดเชิงออกแบบเพื่อส่งเสริมทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของนักเรียน ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเชียงใหม่. วารสาร Dhammathas Academic Journal. 22(3),1

แผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ. (2567). การพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ พระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 13(7),1-20.

ละอองทิพย์ บุญเกียรติ. (2565). นวัตกรรมคืออะไร มีองค์ประกอบอะไรบ้าง กระบวนการของ นวัตกรรม มีขั้นตอนอย่างไร. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน 2565 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/541406>.

วิทยาลัยการอาชีพพระสมุทรเจดีย์. (2564). งานประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษา ปีการศึกษา 2564. ในรายงานประเมินตนเอง, 1(1),3.

วิทยาลัยเทคนิคกาญจนาภิเษก. (2566). ฝ่ายแผนงานและความร่วมมือ สมุทรปราการ 2566. ในข้อมูลแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566, 1(1),3.

วิทยาลัยเทคนิคสมุทรปราการ.(2565).งานประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาปีการศึกษา 2565. ในรายงานประเมินตนเอง, 1(1),4.

วิทยาลัยสารพัดช่างสมุทรปราการ. (2565). งานประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาปีการศึกษา 2565. ในรายงานประเมินตนเอง. 1(1),4.

- วิลาวุธย์ มาคุ้ม. (2565). ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรม. Innovative Thinking. เรียกใช้เมื่อ 20 เมษายน 2565 จาก <http://oknation.nationtv.tv/blog/dr-Lek /2011/07/05/entry-4>.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2555). แนวคิดเชิงนวัตกรรมสำหรับการบริหารสถานศึกษาใน ศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร. 14(2),117-128.
- อภิฤดี โทนา. (2565). ทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต1 .ในปริญญามหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อรชร ปราจันทร. (2561). รูปแบบการบริหารเพื่อพัฒนาทักษะความคิดเชิงนวัตกรรมของครูในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. 12(1),6.
- Adair, John E. (1996).Effective Innovation. How to Stay Ahead of the competition London : Pan Books.
- David Weiss and Claude Legrand. (2011). Innovative Intelligence. The Art and Practice of Leading Sustainable Innovation in Your Organization. Ontario : John Wiley and Sons.
- David Horth and Dan Buchner (2014). Innovation Leadership. Six Innovative Thinking Skills. How to Use Innovation to Lead Effectively. Work Collaboratively, and Drive Results. San Diego : The Center for Creative Leadership.
- DSPD REPORT. (2566).ระบบให้บริการรายงานข้อมูลการพัฒนาบุคลากรอาชีวศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 22 กันยายน พ.ศ. 2566. จาก <http://personnel-report.vec.go.th/>.
- Christiansen, James A. (2000). Building the Innovative Organization. Management Systems that Encourage Innovation. Hampshire: Macmillan Press.
- Hoidn, S., & Karkkaunen, K. (2014). Promoting skill for innovation in higher Education. A literature review on the effectiveness of problem-based Learning and of teaching behaviors. N.P : OECD Education Working paper.

- HR OD. (2019). กระบวนการคิดเชิงออกแบบ (Design Thinking) เครื่องมือสำคัญของการสร้างความสำเร็จให้องค์กร. เรียกใช้เมื่อ 2 มกราคม พ.ศ. 2567 จาก <https://th.hrnote.asia/or/development/190702-design-thinking/>.
- Tidd, Bessant, and Pavit. (2001). and Jeff Dyer. Hal Gregersen and Clayton Christensen. (2011). the Innovator's DNA : Mastering the Five Skills of Disruptive Innovators.
- Tidd, J. (2006). From Knowledge Management to Strategic Competence. Measuring Technological : market and organizational innovation Imperial College Press.
- von Stamm, Bettina. (2008). Understanding innovation. Mind and heart Commissioned. By the UK's Creative & Cultural Skills Council. Retrieved 10 January 2024 From <http://www.ccskills.org.uk>.

คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ
พนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัด
เพชรบุรี*

THE QUALITY OF WORK LIFE AFFECTING WORK EFFICIENCY OF
EMPLOYEES IN SERVICE INDUSTRY IN MUEANG PHETCHABURI
DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

ธนสิน จันทเดช

Thanasin Janthadech

คณะบริหารธุรกิจและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

Faculty of Business Administration and Technology, Stamford International University

Corresponding author E-mail: Thanasin.janthadech@stamford.edu

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการ 2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการ 3. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการ 4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 140 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติเชิงพรรณนา และสถิติเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า

วัตถุประสงค์ 1. ข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 68.6 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.6 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 47.8 และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 81.4 วัตถุประสงค์ที่ 2 ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อ

* Received 3 May 2024; Revised 24 May 2024; Accepted 27 June 2024

พิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบในงาน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในงาน และด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ วัตถุประสงค์ที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการและปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความรับผิดชอบในงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และวัตถุประสงค์ที่ 4 ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: คุณภาพชีวิต, ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน, อุตสาหกรรมบริการ

Abstract

This article has the objectives: 1. to investigate the personal details of employees in the service business 2. To investigate the level of quality of working life of employees in the service industry. 3. to investigate the performance of workers in the service industry 4. to investigate factors impacting employee performance in the service industry. Quantitative research is being conducted. A total of 140 people participated in the questionnaire survey. Data were examined by descriptive and inferential statistics.

Finding objectives 1. Demographic data can be gathered. The bulk of the sample was female (68.6 percent), aged 41 to 50 years (33.6 percent), single (47.8 percent), and had less than a bachelor's degree. Accounting for 81.4 percent. Objective 2 The level of quality of working life of employees in the service industry in Mueang Phetchaburi District. Phetchaburi Province has a high level of quality of life at work. When considering each aspect, it is found that job responsibility is the priority, followed by job advancement and stability, and

organizational commitment, participation in work decision-making, and compensation and benefits. Objective 3 The relationship between quality of working life factors that affect the performance of employees in the service industry in Mueang Phetchaburi District, Phetchaburi Province. It was found that the quality of work life factors in compensation and welfare, and the quality of work quality factors in work responsibility, have a significant effect on the performance of employees in the service industry at the 0.001 level. And objective 4, the quality of work life factor in terms of participation in decision-making at work influences the performance of employees in the service industry with statistical significance at the 0.05 level.

Keywords: The Quality of Work Life, Work Efficiency of Employees, Service Industry

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวนับเป็นอุตสาหกรรมที่สามารถทำรายได้ให้กับประเทศได้เป็นอย่างดี (ณัฐฐา วรรณสุข และวาสิตา บุญสาร, 2565 : 220) ซึ่งอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการเติบโตอย่างต่อเนื่องและส่งผลต่อการเติบโตทางธุรกิจมากขึ้นตามไปด้วย โดยการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชนอย่างจริงจังและสม่ำเสมอ ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวสามารถสร้างรายได้ให้กับประเทศอย่างมหาศาลและเป็นอีกหนึ่งรายได้หลักของประเทศ จากสถิติของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละปี นับตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2554 ที่มีจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยมากกว่า 19 ล้านคน โดยเพิ่มมากขึ้นเป็นมากกว่า 32 ล้านคน ในปี พ.ศ. 2559 และเพิ่มมากขึ้นเป็น 39 ล้านคน ในปี พ.ศ.2562 ทำให้เห็นได้ชัดเจนถึงการเติบโตของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทย (ประเทือง มูลทองตน และคณะ, 2564 : 40) ทั้งนี้ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวส่งผลให้เกิดธุรกิจบริการชนิดหนึ่งที่เป็นเงาแฝงและเจริญเติบโตคู่กัน นั่นก็คือ ธุรกิจอุตสาหกรรมบริการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นธุรกิจที่มีความสำคัญทั้งในด้านการสร้างงาน

และอาชีพให้แก่ชุมชน ทั้งนี้ยังเป็น ธุรกิจที่สร้างงานให้กับประชากรทั้งทางตรงและทางอ้อมการจ้างงานทางตรง ได้แก่ พนักงานอุตสาหกรรมบริการระดับต่าง ๆ โดยทั่วไปอัตราส่วนของจำนวนแรงงานต่อ จำนวนห้องพัก คือ 1.5-2 : 1 ซึ่งหมายถึง หากอุตสาหกรรมบริการมีห้องพัก 200 ห้อง ก็จะมีพนักงานถึง 300 ขึ้นไป เพื่อให้สามารถบริการในงานส่วนต่าง ๆ ของอุตสาหกรรมบริการอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และการจ้างงานทางอ้อม ได้แก่ พนักงานขับรถรับจ้าง พนักงาน ขายของที่ระลึก ช่างเสริมสวย เกษตรกร ปลุกผัก ผลไม้ ไม้ตัดดอกส่งอุตสาหกรรมบริการ ช่างตัดเสื้อ ร้านค้าและ บริการต่างๆ (ธนาภรณ์ ทศนภักดิ์, 2562 : 1)

เนื่องจากธุรกิจอุตสาหกรรมบริการเป็นธุรกิจการให้บริการผู้มาใช้บริการและเป็นธุรกิจที่ต้องดำเนินการตลอดเวลาไม่มีวันหยุด จึงต้องมีผู้บริหารและพนักงานปฏิบัติงานอย่างเพียงพอสม่ำเสมอ เพื่อให้บริการแก่ผู้มาใช้บริการอุตสาหกรรมบริการ พนักงานทุกระดับซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดที่จะต้องได้รับการฝึกอบรมเพื่อให้ความรู้ความสามารถ ทักษะ และพัฒนาดูแลเอาใจใส่เพื่อให้มีมาตรฐานในการให้บริการตรงตามมาตรฐานสากลของโรงแรม ดังนั้นความร่วมมือร่วมใจของพนักงานทุกระดับโดยเฉพาะพนักงานบริการ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความประทับใจของผู้มาใช้บริการเป็นสิ่งสำคัญที่สุดในธุรกิจอุตสาหกรรมบริการ และการที่พนักงานบริการเป็นทรัพยากรที่สำคัญในการให้บริการ เพราะเป็นจุดเชื่อมโยงระหว่างผู้มาใช้บริการกับอุตสาหกรรมบริการ วิธีการสำคัญที่ทำให้เกิดการบริการที่มีคุณภาพคือ การเพิ่มประสิทธิภาพของพนักงานให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและมีใจรักในงานบริการอย่างแท้จริง มีทักษะในการบริหารจัดการ และจิตสำนึกในการบริการ สิ่งสำคัญคือความพอใจในการปฏิบัติงานให้บรรลุผลสำเร็จ การเอาใจใส่ในการปฏิบัติงาน การพิจารณาหาเหตุผล และวางแผนในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ (พิชญา วัฒนรังสรรค์, 2558 : 1) ซึ่ง “คุณภาพชีวิตการทำงาน (Quality of work life)” ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลก่อให้เกิดความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของพนักงานและยังส่งผลถึงความสำเร็จขององค์กร ทั้งนี้ คุณภาพชีวิตการทำงานเป็นคำที่มีความหมายกว้างครอบคลุมทุกด้านที่เกี่ยวข้องกับชีวิตในการทำงานของแต่ละบุคคลและสภาพแวดล้อมในการทำงานภายในองค์กรซึ่งมีเป้าหมายสำคัญร่วมกันอยู่ที่การลดความตึงเครียดทางจิตใจ เพื่อเพิ่มความพึงพอใจในงานที่ทำ และเมื่อพนักงานที่มีคุณภาพชีวิตการทำงานโดยรวมที่สูงขึ้น จะมีการพัฒนาการทำงานของตนให้ก้าวขึ้นไปในระดับที่สูงขึ้นอยู่เรื่อย ๆ พัฒนาการปฏิบัติงานให้มีความผิดพลาดน้อยลง มีความแม่นยำมากขึ้น (วันรัฐ จิตุชัย, 2563 : 1) โดยในปัจจุบันคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานถือเป็นจุดเริ่มต้นและมี

ความสำคัญต่อคุณภาพการดำเนินงานของพนักงานและผลการดำเนินงานขององค์กร เนื่องจากประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่ได้เกิดขึ้นจากการนำเครื่องมือหรือระบบใหม่ ๆ มาประยุกต์ใช้ในองค์กรเท่านั้น หากแต่จำเป็นต้องทำให้พนักงานพร้อมและยินดีในการปฏิบัติตามระบบอย่างเต็มที่ เช่น พนักงานต้องเห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับการปฏิบัติตามระบบงานใหม่ที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติงานบางอย่างที่เคยทำอยู่หรืออาจจะต้องปฏิบัติงานร่วมกับคนใหม่ ๆ ที่ไม่เคยร่วมงานด้วยมากขึ้น โดยประโยชน์ดังกล่าวอาจจะอยู่ในรูปผลตอบแทนในลักษณะต่าง ๆ หรือการทำให้สภาพแวดล้อมการทำงานเอื้ออำนวยในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น เป็นต้น (อภิวรรตน์ กรมเมือง, 2564 : 25) ทั้งนี้ จะเห็นได้ว่าความสำคัญของคุณภาพชีวิตการทำงานนั้นส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานในองค์กรและพนักงานอันเป็นทรัพยากรสำคัญในการพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายร่วมกัน

“เขาวังคูบ้าน ขนมหวาน เมืองพระ เลิศล้ำศิลปะ แดนธรรมะ ทะเลงาม” คำขวัญประจำจังหวัดเพชรบุรี ที่แสดงถึงศักยภาพและอัตลักษณ์ของจังหวัดซึ่งเป็นต้นทุนสำคัญในการพัฒนา ซึ่งสำนักงานจังหวัดเพชรบุรี (2564 : 1) ได้เผยแพร่แผนพัฒนาจังหวัด พ.ศ. 2566 – 2570 โดยที่ประชุมมีมติกำหนดเป้าหมายการพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี คือ “เพชรบุรีเมืองต้นแบบตามศาสตร์พระราชา น่ายอยู่ น่ายิน น่ายั่ว สู่เมืองสร้างสรรค์ระดับสากล อย่างยั่งยืน” โดยมีประเด็นการพัฒนาที่สำคัญ 4 ประเด็น ประกอบด้วย ประเด็นการพัฒนาที่ 1 “การพัฒนาเศรษฐกิจแบบครบวงจร จากฐานการค้า การลงทุน การบริการ การท่องเที่ยว และการเกษตรสู่ความมั่นคงยั่งยืน ด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยี” ประเด็นการพัฒนาที่ 2 “การเสริมสร้างความมั่นคง ความสงบเรียบร้อย ด้วยต้นทุนทางสังคม ประชาชนพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ด้วยศาสตร์พระราชา” ประเด็นการพัฒนาที่ 3 “การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน” ประเด็นการพัฒนาที่ 4 “การพัฒนาแบบมีส่วนร่วมสู่เมืองสร้างสรรค์ระดับสากล ด้วยทุนทางศิลปะ วัฒนธรรม การท่องเที่ยว บนฐานทรัพยากร อัตลักษณ์ท้องถิ่น และศักยภาพของพื้นที่” และในปัจจุบันจังหวัดเพชรบุรีได้ดำเนินการขับเคลื่อนจังหวัดสู่เมืองสร้างสรรค์ (ด้านอาหาร) ของ UNESCO อีกด้วย

เพื่อตอบสนองต่อแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรีดังกล่าว การศึกษา “คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรีจังหวัดเพชรบุรี” โดยศึกษาถึงคุณภาพชีวิตการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมบริการซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว และเป็นส่วนหนึ่งในงานด้านบริการที่มีความสำคัญเชื่อมโยงกับนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดเพชรบุรี

จึงเป็นส่วนสำคัญที่จะสร้างความเข้าใจในการสร้างคุณภาพชีวิตการทำงานให้เหมาะสมกับพนักงานในองค์กร เพื่อร่วมกันพัฒนาองค์การไปสู่เป้าหมายและสอดคล้องกับแผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2566 – 2570 ที่มุ่งพัฒนาการบริการ การท่องเที่ยว สู่ความมั่นคงและยั่งยืน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรีจังหวัดเพชรบุรี
2. เพื่อศึกษาระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
3. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี
4. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี

วิธีการดำเนินวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานที่ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรีจังหวัดเพชรบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ พนักงานที่ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 140 คน โดยการกำหนดขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยด้วยการใช้หลักคำนวณของ Samuel B. Green (1991 : 500)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่เป็นลักษณะของแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งเชื่อมโยงจากกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยนี้เข้ากับเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยนำมาเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถามเพื่อศึกษาคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในธุรกิจ

อุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 1 ฉบับ โดยแบบสอบถามแบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบคำถาม มีจำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการ ในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ค่าตอบแทนและสวัสดิการ ความผูกพันต่อองค์กร การมีส่วนร่วมตัดสินใจในงาน ความรับผิดชอบในงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับระดับคุณภาพชีวิตในการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการ ในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจในงาน ทักษะการปฏิบัติงาน ทักษะคิดต่อการปฏิบัติงาน ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale)

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน คือ 1) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง โดยขอความร่วมมือจากพนักงานที่ปฏิบัติงานในอุตสาหกรรมบริการ ในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ชี้แจงวัตถุประสงค์และแจกแบบสอบถามด้วยตนเองตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนดไว้ และ 2) นำแบบสอบถามที่เก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้วมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องของแบบสอบถามจนครบตามจำนวน เพื่อนำไปวิเคราะห์ทางสถิติและวิเคราะห์เนื้อหาต่อไป

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

1. การวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคลของพนักงานที่ปฏิบัติงานในธุรกิจอุตสาหกรรมบริการ ในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้สถิติการหาค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. การวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานที่ปฏิบัติงานในธุรกิจอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานที่ปฏิบัติงานในธุรกิจอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้สถิติการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics)

การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานที่ปฏิบัติงานในธุรกิจอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ทำการ Run Regression 2 วิธีด้วยกัน ได้แก่ Enter และ Stepwise และทำการตรวจสอบการปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (Multicollinearity) เพื่อป้องกันการซ้ำซ้อนของคู่ตัวแปรอิสระ

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 140 คน พบว่า

1) ด้านเพศ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 68.6 รองลงมา เป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 31.4 ตามลำดับ

2) ด้านอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.6 เป็นลำดับแรก รองลงมา คือ อายุระหว่าง 31 – 40 ปี อายุระหว่าง 21 – 30 ปี อายุระหว่าง 51 – 60 ปี และ อายุไม่เกิน 20 ปี ตามลำดับ

3) ด้านสถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 47.8 เป็นลำดับแรก รองลงมา คือ สถานภาพสมรส สถานภาพหม้าย และ สถานภาพหย่าร้าง ตามลำดับ

4) ด้านระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 81.4 เป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ระดับการศึกษาปริญญาตรี และ ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี ตามลำดับ

ทั้งนี้ สามารถกล่าวโดยสรุปข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 68.6 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.6 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 47.8 และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 81.4

วัตถุประสงค์ที่ 2 ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบในงาน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในงาน และด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ตามลำดับ

1) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความมั่นคงของหน้าที่การงานส่งผลทำให้ท่านมีแรงจูงใจในการทำงาน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การปรับขึ้นเงินเดือนส่งผลทำให้ท่านมีแรงจูงใจในการทำงาน โอกาสความก้าวหน้าในงานจูงใจให้ท่านมีกำลังใจในการทำงาน และตำแหน่งงานที่ท่านทำมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นทำให้ท่านมีคุณภาพชีวิตในการทำงานตามลำดับ

2) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า เงินเดือนที่ท่านได้รับเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ เป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ท่านได้รับค่าตอบแทนพิเศษต่างๆ ที่ได้รับมีความเหมาะสม อุตสาหกรรมบริการมีสวัสดิการที่เพียงพอสำหรับท่าน และ อุตสาหกรรมบริการมีความใส่ใจในเรื่องความเป็นอยู่ของพนักงาน ตามลำดับ

3) ด้านความผูกพันต่อองค์กร ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ทำงาน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ รู้สึกผูกพันต่อวัฒนธรรมขององค์กรที่ทำงาน มีความยินดีหากมีการเปลี่ยนหน้าที่รับผิดชอบเพื่อความเหมาะสมในองค์กร และ มีแนวโน้มที่จะทำงานในองค์กรอย่างต่อเนื่องตามลำดับ

4) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในงาน ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและชี้แจงปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงาน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการแนะนำหรือให้คำปรึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน ท่านได้เข้าร่วมโครงการและกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร และ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร ตามลำดับ

5) ด้านความรับผิดชอบในงาน ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านมีความตั้งใจที่จะพัฒนางานที่อยู่ในความรับผิดชอบ

ของตนเอง เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ท่านทำงานทุกชิ้นด้วยความละเอียดรอบคอบ ท่านมีความสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จภายในเวลาที่กำหนด และ ท่านมีการวางแผนในการปฏิบัติงานล่วงหน้าเสมอ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการและปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความรับผิดชอบในงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 วัตถุประสงค์ที่ 4 ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาสามารถนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ที่ 1 ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมากนั้น ผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารวย วิชาญยุทธนากุล (2560) ที่ศึกษาเกี่ยวกับ “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานอุตสาหกรรมบริการระดับ 5 ดาว” ซึ่งพบว่า ระดับความคิดเห็นด้านคุณภาพชีวิตการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยคุณภาพชีวิตการทำงานด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมการทำงาน ปัจจัยท่านมีความสุขที่ได้ร่วมงานกับเพื่อนร่วมงานปัจจุบัน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือคุณภาพชีวิตการทำงานด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรม ปัจจัยท่านพอใจในสวัสดิการที่ได้รับ และคุณภาพชีวิตการทำงานด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ปัจจัยท่านรู้สึกมีความมั่นคงในตำแหน่งงาน ตามลำดับ

1) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความมั่นคงของหน้าที่การงานส่งผลทำให้ท่านมีแรงจูงใจในการทำงาน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ การปรับขึ้นเงินเดือนส่งผลทำให้ท่านมีแรงจูงใจในการทำงาน โอกาสความก้าวหน้าในงานจูงใจให้ท่านมีกำลังใจในการทำงาน และ

ตำแหน่งงานที่ท่านทำมีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นทำให้ท่านมีคุณภาพชีวิตในการทำงานตามลำดับ

ทั้งนี้ ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน โดยมีความมั่นคงของหน้าที่การงานส่งผลให้มีแรงจูงใจในการทำงาน อยู่ในลำดับแรกนั้น มีความสอดคล้องกับทฤษฎี Abraham Maslow (Maslow, 1954 อ้างถึงใน รวินท์พร สุวรรณรัตน์, 2560 : 26) Maslow เชื่อว่ามนุษย์มีความต้องการ จึงเสนอทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของมาสโลว์ (Maslow's Need Hierarchy Theory) เป็นทฤษฎีที่ชี้ให้เห็นว่ามนุษย์มีความต้องการหลายระดับ โดยเรียงลำดับจากต่ำไปหาสูง โดยในขั้นที่สองนั้น เป็นความต้องการความมั่นคงปลอดภัย (Safety Needs) หมายถึง ความต้องการความปลอดภัย เช่น ความมั่นคงในชีวิตและทรัพย์สิน รวมถึงความมั่นคงในการทำงาน

2) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า เงินเดือนที่ท่านได้รับเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ เป็นลำดับแรก รองลงมา คือ ท่านได้รับค่าตอบแทนพิเศษต่างๆ ที่ได้รับมีความเหมาะสม อุตสาหกรรมบริการมีสวัสดิการที่เพียงพอสำหรับท่าน และ อุตสาหกรรมบริการมีความใส่ใจในเรื่องความเป็นอยู่ของพนักงาน ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 2 ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ โดยเงินเดือนที่ท่านได้รับเหมาะสมกับความรู้ความสามารถ อยู่ในลำดับแรกนั้น สอดคล้องกับแนวคิดของ Richard E. Walton (1973, อ้างใน อัจฉรา ภาณุสานต์ และอัศวรัตน์ แสงวิภาค, 2565 : 136) ที่ได้สรุปประเด็นเกี่ยวกับเกณฑ์ชี้วัดการมีคุณภาพชีวิตในการทำงานว่าประกอบด้วยสิ่งต่าง ๆ ในข้อหนึ่งเกี่ยวกับ ค่าตอบแทนที่เพียงพอและเป็นธรรม (Adequate and Fair Compensation) ค่าตอบแทน หมายถึง ค่าจ้างในรูปของเงินเดือนหรือผลประโยชน์อื่น ๆ ที่เป็นตัวเงินและไม่ใช่ตัวเงิน โดยองค์กรได้จ่ายให้กับพนักงานเพื่อเป็นสิ่งตอบแทนที่พนักงานได้ทำงานกับองค์กร และยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีความต้องการสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two Factor Theory) (Herzberg, 1975 อ้างถึงใน มาลินี คำเครือ และ นิรุตต์ จรเจริญ, 2564 : 127) ที่อธิบายว่า การที่จะนำทฤษฎีของเฟรดริก เฮอร์สเบิร์ก (Frederick Herzberg) มาใช้เพื่อให้เกิดการจูงใจในการทำงานอยู่ในระดับสูงจะต้องมีการดำเนินการ ดังนี้ (1) ให้พนักงานแต่ละคนมีความพึงพอใจในขณะทำงาน โดยพนักงานจะได้รับปัจจัยความต้องการขั้นพื้นฐานอย่างพอเพียง โดยพิจารณาจ่ายค่าจ้างในอัตราที่มีความเหมาะสม (2) จะต้องป้องกันไม่ให้พนักงานเกิดความรู้สึกไม่พอใจในการทำงาน มีการจัดระบบ

การสื่อสารให้ติดต่อกันได้ 2 ทาง คือ จากผู้บริหารถึงพนักงาน และจากพนักงานกลับมายังผู้บริหาร (3) ควรจัดให้พนักงานมีขวัญและกำลังใจสูงในการทำงาน ด้วยการจ่ายค่าจ้างในอัตราที่สูง มีหลักประกัน ความมั่นคงในอาชีพ และมีสภาพการทำงานที่ดี และ (4) ควรจัดให้พนักงานมีโอกาสเจริญก้าวหน้าในอาชีพ มีโอกาสได้เลื่อนตำแหน่ง หน้าที่ และมีจำนวนเพียงพอสำหรับความก้าวหน้าของพนักงานที่มีผลงานดีเยี่ยม มีความประพฤติดีซึ่งเป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหารที่จะต้องมีการวางแผนจัดกรอบอัตราค่าจ้างของบริษัทไว้เป็นแผนระยะสั้นใน 1-3 ปี และ แผนระยะยาว 5 ปี

3) ด้านความผูกพันต่อองค์กร ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า มีความจงรักภักดีต่อองค์กรที่ทำงาน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ รู้สึกผูกพันต่อวัฒนธรรมขององค์กรที่ทำงาน มีความยินดีหากมีการเปลี่ยนหน้าที่รับผิดชอบเพื่อความเหมาะสมในองค์กร และ มีแนวโน้มที่จะทำงานในองค์กรอย่างเนื่องตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารวย วิชาญยุทธนากุล (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว” ซึ่งพบว่าระดับความคิดเห็นด้านเจตคติต่อการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า เจตคติต่อการทำงานด้านความผูกพันต่อองค์กร ปัจจัยท่านภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งและส่วนสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร และท่านรู้สึกดีที่ได้ทำงานในองค์กรนี้ ซึ่งเป็นค่าเฉลี่ยมากที่สุดและเท่ากัน

4) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในงาน ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ท่านมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและชี้แจงปัญหาต่างๆ ในการดำเนินงาน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ท่านมีส่วนร่วมในการแนะนำหรือให้คำปรึกษา เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขปัญหาในการดำเนินงาน ท่านได้เข้าร่วมโครงการและกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร และ ท่านมีส่วนร่วมในการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆ ขององค์กร ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารวย วิชาญยุทธนากุล (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 5 ดาว” ซึ่งพบว่า ระดับความคิดเห็นด้านเจตคติต่อการทำงานในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย พบว่า เจตคติต่อการทำงานด้านความผูกพันต่อองค์กร ปัจจัยท่านภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งและส่วนสำคัญต่อความสำเร็จขององค์กร และท่านรู้สึกดีที่ได้ทำงานในองค์กรนี้ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดและเท่ากัน รองลงมาคือ เจตคติต่อการทำงานด้านความมีส่วนร่วมในงาน

ปัจจัยท่านรู้สึกกระตือรือร้นเมื่อได้รับมอบหมายให้ทำงานต่าง ๆ และ เจตคติต่อการทำงานด้าน ความพึงพอใจในงาน ปัจจัยลักษณะงานที่ทำเป็นงานที่ได้ใช้ความรู้ ความสามารถอย่างเต็มที่ และถนัด ตามลำดับ

5) ด้านความรับผิดชอบในงาน ในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ใน ระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ท่านมีความตั้งใจที่จะพัฒนางานที่อยู่ในความรับผิดชอบ ของตนเอง เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ท่านทำงานทุกชิ้นด้วยความละเอียดรอบคอบ ท่านมี ความสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายได้สำเร็จภายในเวลาที่กำหนด และ ท่านมีการ วางแผนในการปฏิบัติงานล่วงหน้าเสมอ ตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 3 ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความรับผิดชอบในงาน โดย ท่านมีความตั้งใจที่จะพัฒนางานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเอง อยู่ในลำดับแรกนั้น มีความ สอดคล้องกับทฤษฎีความต้องการ (Theory of Needs) ของMcClelland (1964, อ้างถึงใน รวินท์พร สุวรรณรัตน์, 2560 : 27) ที่กล่าวว่า แรงจูงใจของผู้ปฏิบัติงานเป็นผลจากความ ต้องการทางจิตประการหนึ่ง คือ ความต้องการความสำเร็จ (Need for Achievement) คือ ความต้องการที่จะทำงานให้สำเร็จได้ตามเป้าหมายที่ตนเองกำหนดไว้ โดยบุคคลที่ต้องการ ความสำเร็จจะใช้เวลาในการคิดเกี่ยวกับการทำสิ่งต่าง ๆ ให้ได้ผลที่ดี และพยายามปรับปรุง แก้ไขงานให้ได้ผลงานที่ดีที่สุด ตลอดจนพยายามที่จะเอาชนะปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ เพื่อให้งาน สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) ที่ รวินท์พร สุวรรณรัตน์ (2560 : 30) กล่าวว่าแรงจูงใจภายใน หมายถึงความถึง บุคคลมีความต้องการที่จะเรียนรู้หรือแสวงหาบางสิ่งบางอย่างด้วยตนเองโดยไม่มีบุคคลอื่นมา เกี่ยวข้อง เช่น ตั้งใจทำงานด้วยความรู้สึกใฝ่ดีด้วยตนเองไม่ใช่เพราะถูกบุคคลอื่นบังคับหรือ เพราะมีสิ่งจูงใจ และยังไปในทางเดียวกันกับ Deci & Ryan (2000, อ้างถึงใน ครรชิต ทรศนะ วิเทศ, 2562 : 128) ที่ได้นิยามแรงจูงใจจากภายในว่าเป็นการกระทำกิจกรรมตามความพึง พอใจโดยปกติวิสัย โดยไม่ได้ให้ความสนใจต่อผลที่ตามมาอย่างอื่น (separable consequence) เพราะเมื่อแรงจูงใจจากภายในทำงาน บุคคลนั้นจะไหลเข้าสู่การกระทำอัน นำมาซึ่งความสนุกสนานหรือความท้าทาย ไม่ใช่เพราะสิ่งกระตุ้น แรงกดดัน หรือรางวัลจาก ภายนอก รวมถึงสอดคล้องกับ สมพิศ สุขแสน (2556, อ้างถึงใน ฉันทนันท์ ทองบุญตา, 2563: 16) ได้กล่าวถึงลักษณะคนทำงานที่มีประสิทธิภาพควรมีลักษณะดังนี้ คือ มีความฉับไว มี ความถูกต้องแม่นยำ มีความรู้ มีประสบการณ์ และมีความคิดสร้างสรรค์ ทั้งนี้ เพราะคนที่มี ประสิทธิภาพควรทำงานให้เสร็จตามกำหนดเวลา มีการผิดพลาดในงานน้อย มีความรู้และ

ประสบการณ์ในงานที่ทำเป็นอย่างดี ตลอดจนมีการพัฒนางาน สร้างสรรค์อย่างเป็นระบบ ด้วย

วัตถุประสงค์ที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการและปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความรับผิดชอบในงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มารวย วิชาญยุทธนากุล (2560) ศึกษาเกี่ยวกับ “ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานอุตสาหกรรมบริการระดับ 5 ดาว” ซึ่งพบว่า ปัจจัยด้านค่าตอบแทนที่เพียงพอและยุติธรรมและด้านปฏิสัมพันธ์ทางสังคมการทำงานมีอิทธิพลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลยารัตน์ ธีระธนชัยกุล (2561) ศึกษาเกี่ยวกับ “ปัจจัยเหตุและผลของผลการปฏิบัติงานของพนักงานที่ปฏิบัติงานในธุรกิจโรงแรมเขตภาคตะวันออกของประเทศไทย” ซึ่งพบว่า ตัวแปรด้านคุณภาพชีวิตในการทำงานมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อตัวแปรด้านผลการปฏิบัติงาน อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเทือง มูลทองตน, ชิมโสมน์ วิสิฐนิกิจจา และสาวิตตรี จบศรี (2564) ศึกษาเกี่ยวกับ “แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานโรงแรมระดับ 3 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร” ซึ่งพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยค่าจ้างกับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานอุตสาหกรรมบริการระดับ 3 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยค่าจ้างมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานอุตสาหกรรมบริการ ภาพรวมเฉลี่ยมีความสัมพันธ์ระดับปานกลางทิศทางเดียวกัน ด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านความมั่นคงในงาน ด้านนโยบายและการบริหาร ด้านความเป็นส่วนตัว ด้านเงินเดือน ด้านความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชา ผู้ใต้บังคับบัญชาและเพื่อนร่วมงาน และด้านสถานะของอาชีพ ระดับความสัมพันธ์ปานกลางทิศทางเดียวกัน และพบว่า ปัจจัยค่าจ้างด้านโอกาสที่ได้รับความก้าวหน้าในอนาคต ด้านความเป็นส่วนตัว ด้านความมั่นคง ในงาน และด้านวิธีการ

ปกครองบังคับบัญชา มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลในการปฏิบัติงานของพนักงานอุตสาหกรรมบริการ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1.สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1.1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี จำนวน 140 คน สามารถกล่าวโดยสรุปข้อมูลลักษณะประชากรศาสตร์ได้ว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 68.6 มีอายุระหว่าง 41 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.6 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 47.8 และมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 81.4

1.2 ระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี สรุปในภาพรวม มีระดับคุณภาพชีวิตในการทำงานอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านความรับผิดชอบในงาน เป็นลำดับแรก รองลงมาคือ ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน ด้านความผูกพันต่อองค์กร ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในงาน และด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ ตามลำดับ

1.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยคุณภาพชีวิตการทำงานที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี พบว่า ปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการและปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านความรับผิดชอบในงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และปัจจัยคุณภาพชีวิตในการทำงานด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในงาน มีผลต่อการปฏิบัติงานของพนักงานในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2.ข้อเสนอแนะ

2.1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1) ด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในงาน คือ โอกาสได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น ดังนั้น อุตสาหกรรมบริการควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงในการสร้างแรงจูงใจโดยการให้โอกาสให้

พนักงานได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้นตามความสามารถอย่างเหมาะสมในงานเพื่อให้แรงจูงใจในการทำงานมากขึ้น

2) ด้านค่าตอบแทนและสวัสดิการ คือ อุตสาหกรรมบริการมีความใส่ใจในเรื่องความเป็นอยู่ของพนักงานอยู่ระดับน้อยที่สุด ดังนั้นอุตสาหกรรมบริการควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงโดยการเอาใจใส่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ของพนักงานเพื่อให้อยู่ปฏิบัติงานกับอุตสาหกรรมบริการได้นานที่สุด

3) ด้านความผูกพันต่อองค์กร มีแนวโน้มที่จะทำงานในองค์กรอย่างเนื่องดังนั้น อุตสาหกรรมบริการควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงเกี่ยวกับการสร้างวัฒนธรรมองค์กรแห่งการเรียนรู้และการทำงานในอุตสาหกรรมบริการ เพื่อให้พนักงานมีความจงรักภักดีต่อการทำงานในอุตสาหกรรมบริการมากขึ้น

4) ด้านการมีส่วนร่วมตัดสินใจในงาน คือ การมีส่วนร่วมในการจัดโครงการและกิจกรรมต่างๆขององค์กร ดังนั้นอุตสาหกรรมบริการควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงการมีส่วนร่วมโดยการเปิดโอกาสให้พนักงานอุตสาหกรรมบริการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในการแก้ปัญหาและการดำเนินงานในการปฏิบัติงานของอุตสาหกรรมบริการ รวมทั้งควรมีการจัดกิจกรรมต่างๆ ในอุตสาหกรรมบริการเพื่อให้พนักงานมีส่วนร่วมมากขึ้น

5) ด้านความรับผิดชอบในงาน คือ มีความตั้งใจที่จะพัฒนางานที่อยู่ในความรับผิดชอบของตนเอง และทำงานทุกชิ้นด้วยความละเอียดรอบคอบ ดังนั้นอุตสาหกรรมบริการควรให้ความสำคัญในการปรับปรุงพัฒนางานให้พนักงานมีความรับผิดชอบงานในตำแหน่งของตนเองให้มีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น

2.2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ผู้ที่สนใจเพิ่มเติมควรจะทำการศึกษาถึงพนักงานในธุรกิจอุตสาหกรรมบริการ ในจังหวัดอื่นเพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติงานของพนักงาน เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาปรับกลยุทธ์ให้เหมาะสมกับในการพัฒนางานบุคลากรของอุตสาหกรรมบริการให้เป็นไปตามมาตรฐานส่วนกลางที่กำหนดไว้

2) ควรศึกษาคุณภาพในการปฏิบัติงานที่มีผลต่อการเข้าใช้บริการอุตสาหกรรมบริการของผู้บริโภค อันจะนำมาซึ่งแนวทางในการปรับปรุงกลยุทธ์การพัฒนาพนักงานอุตสาหกรรมบริการเพื่อให้มีการปฏิบัติงานด้านการให้บริการที่สอดคล้องกับพฤติกรรมการใช้บริการอุตสาหกรรมบริการของผู้บริโภคต่อไป

3) ควรศึกษาการตัดสินใจเลือกใช้บริการอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภออื่นๆ เพื่อให้ทราบถึงปัจจัยการตัดสินใจใช้บริการอุตสาหกรรมบริการและสามารถนำมาเป็นแนวทางในการแก้ไข ปรับปรุงกลยุทธ์ทางการตลาด ให้สอดคล้องกับพฤติกรรมเลือกใช้บริการในอุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมืองเพชรบุรีต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กัลยารัตน์ ชีระชนชัยกุล. (2561). ปัจจัยเหตุและผลของผลการปฏิบัติงานของพนักงานที่ปฏิบัติงานในธุรกิจอุตสาหกรรมบริการ เขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย. รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ครรชิต วรรณวิเทศ. (2562). แรงจูงใจในการทำงานกับผลประกอบการ. วารสารรัชต์ภาคย์, 13(28), 124-133.
- ณัฐฐา วรรณสุข และวาสิตา บุญสาธ. (2565). ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ทำให้เกิดความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อน การคิดเชิงบวก และระดับความมุ่งมั่นและพลังขับเคลื่อนในการทำงานของพนักงานอุตสาหกรรมบริการในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 16(1), 219-231.
- ธนาภรณ์ ทศนภักดี. (2562). ความต้องการของนักท่องเที่ยวในการเลือกที่พักหรืออุตสาหกรรมบริการในเขตอำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม, รายงานการวิจัย ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- ธัญนันท์ ทองบุญตา. (2563). เพิ่มประสิทธิภาพการทำงานด้วยการเสริมแรงทางลบ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์, 5(3), 14-27.
- ประเทือง มูลทองตัน, ชินโสณ วิสิฐนิธิกิจ และสาวิตรี จบศรี. (2564). แรงจูงใจที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานอุตสาหกรรมบริการระดับ 3 ดาว ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารมนุษยสังคมปริทัศน์ (มสป.), 23(2), 39-49.
- พิชญา วัฒนรังสรรค์. (2558). การเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติของพนักงานอุตสาหกรรมบริการระดับ 4 ดาวย่านสยามสแควร์. การค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

- มารวย วิชาญยุทธนากุล. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการปฏิบัติงานของพนักงาน
อุตสาหกรรมบริการระดับ 5 ดาว. ใน การค้นคว้าอิสระ ปริญญาศิลปศาสตรมหา
บัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- มาลินี คำเครือ และ นิรุตต์ จรเจริญ. (2564). แรงจูงใจในการทำงานของพนักงานที่มีต่อ
ประสิทธิผลของบริษัทในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัย
หอการค้าไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 41(4), 122-147.
- รวินท์พร สุวรรณรัตน์. (2560). แรงจูงใจในการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของ
องค์กร และประสิทธิผลการทำงานของบุคลากรวัยทำงาน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2539). เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร:
ชมรมเด็ก.
- สำนักงานจังหวัดเพชรบุรี. (2564). แผนพัฒนาจังหวัดเพชรบุรี พ.ศ. 2566 – 2570. เรียกใช้
เมื่อ 15 มิถุนายน 2565 จาก
https://drive.google.com/file/d/1f3_XjWnuhhFS5_hD6_Q-m0Nwa3bQiS7X05/view
- อภิวรรตน์ กรมเมือง. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างหลักการบริหารคุณภาพทั่วทั้งองค์กร
คุณภาพชีวิตการทำงานขั้นพื้นฐาน และประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน. วารสารธุรกิจ
ปริทัศน์, 13(2), 7-25.
- อัจฉรา ภาณุสานต์ และอัครวรรณ์ แสงวิภาค. (2565). คุณภาพชีวิตในการทำงานและวัฒนธรรม
องค์กรที่มีอิทธิพลต่อความผูกพันองค์กรของพนักงานระดับปฏิบัติการในอุตสาหกรรม
โรงกลั่นน้ำมัน นิคมอุตสาหกรรมแหลมฉบัง. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้า
ไทย มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 42(1), 132-149.

รูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ใน จังหวัดนครราชสีมา*

A MODEL OF MONKS' HEALTH CARE DRIVING ACCORDING IN SITUATION COVID-19 IN NAKHON RATCHASIMA PROVINCE

พระสมุห์ธงชัย สุนทรจาโร

Phrasamuh Thogchai Sundaracaro

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา

Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhon Ratchasima Campus, Thailand

Corresponding author E-mail: neung1976@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา 2. เพื่อศึกษาพุทธวิธีส่งเสริมสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา 3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา ระเบียบวิธีวิจัยเป็นแบบผสานวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.863 จากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 209 รูป เเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิจัยเชิงคุณภาพ สัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 10 รูปหรือคน วิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนาสรุปเป็นความเรียง

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x}=3.89$, S.D.=0.37) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน 2. พุทธวิธีส่งเสริมสุขภาวะพระสงฆ์ พบว่า ด้านสุขภาวะทางกาย ในการดูแลสุขภาพของตนเองทั้งร่างกายและจิตใจ ด้านสุขภาวะทางจิต การมีสุขภาพจิตที่ดีช่วยสร้างบรรยากาศที่ดี ด้านสุขภาวะทางสังคม มีการให้บริการทางด้านสุขภาพจากโรงพยาบาลของรัฐ 3. รูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ใน

* Received 4 May 2024; Revised 22 May 2024; Accepted 26 June 2024

สถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา ด้านการดูแลสุขภาพ ทานอาหารที่มีประโยชน์ หรือการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ด้านชุมชนและสังคมดูแลปฏิบัติจากพระสงฆ์ มีการดูแลที่เหมาะสมด้านอาหาร สภาพแวดล้อม ของพระสงฆ์ให้อึดต่อพระธรรมวินัยและผู้ปฏิบัติธรรมอย่างเหมาะสม ด้านพระสงฆ์เป็นผู้นำด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคม พระสงฆ์ต้องมีความรู้เข้าใจหลักการแพทย์สมัยใหม่และบูรณาการกับหลักการดูแลสุขภาพ

คำสำคัญ: รูปแบบ, สุขภาวะพระสงฆ์, โควิด-19.

Abstract

The objectives of this research are: 1. To study the development of monks' health in the COVID-19 situation. in Nakhon Ratchasima Province 2. To study Buddhist methods to promote the health of monks in the COVID-19 situation in Nakhon Ratchasima Province 3. To present a model for driving the health of monks in the COVID-19 situation. In Nakhon Ratchasima Province The research method is a combined method. During the quantitative research, a questionnaire was used. The confidence value was 0.863 from the sample group including There were 209 monks in Nakhon Ratchasima province. Data were analyzed using statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation. and qualitative research Interviews with 10 key informants or people were analyzed descriptively and summarized in an essay.

The results of the research found that: 1. Level of opinions regarding driving the health of monks in the COVID-19 situation In Nakhon Ratchasima Province Overall, it was at a high level ($\bar{x}=3.89$, S.D.=0.37). When considering each aspect, it was found that it was at a moderate level in every aspect. 2. Buddhist methods to promote the health of monks found that in terms of physical health To take care of your own health, both physically and mentally Mental health Having good mental health helps create a good atmosphere. Social health services are provided from government hospitals. 3. Model for driving the health of monks in the COVID-19 situation. In Nakhon Ratchasima

Province health care Eat a healthy diet or exercise regularly. Community and social aspects take care of the lay monks. There is appropriate care for the food and environment of the monks so that they are conducive to Dhamma and Vinaya and those who practice Dhamma appropriately. The monks are leaders in the health of the community and society. Monks must have knowledge and understanding of modern medical principles and integrate them with health care principles.

Keywords: Model, Monks' well-being, COVID-19.

บทนำ

การจัดการสุขภาพพระสงฆ์ เน้นไปที่การจัดการทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ เพราะกายและใจนั้นสัมพันธ์กัน เมื่อใจมีปีติ กายย่อมสงบ เมื่อกายสงบ ย่อมได้รับความสุข และเมื่อมีความสุข จิตย่อมตั้งมั่น ในทางกลับกันถ้าจิตใจไร้ปีติ กายก็ย่อมไม่สงบ เมื่อกายไม่สงบ จะหาความสุขและสมาธิได้อย่างไรกัน ดังจะเห็นได้จากการบาเพ็ญทุจริตกรรมของพระพุทธรองค์ก่อนตรัสรู้ ทรงทรมานพระวรกายนานาวิธี มีการกลั่นลมหายใจและอดอาหาร จนทำให้กายไม่สงบ เครียด ระส่ำระสาย หาความสุขไม่ได้ จิตก็ไม่เป็นสมาธิ ฟุ้งซ่าน จนพระองค์ต้องหันมาเดินทางสายกลาง การจัดการสุขภาพในความหมายนี้ย่อมต้องสมดุลกันทั้งกายและใจ พระสงฆ์และสามเณรเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่มีแนวโน้มมีปัญหสุขภาพมากขึ้นโดยพบว่า ปัจจัยเสี่ยงต่อการเกิดโรคของพระสงฆ์ คือ ภาวะไขมันในเลือดสูง ภาวะน้ำหนักเกินและโรคอ้วน การสูบบุหรี่ น้ำตาลในเลือดสูง และความดันโลหิตสูง (กรกนก ลัธฉนนท์, 2562) ปัจจัยหลักที่ทำให้พระสงฆ์มีความเจ็บป่วยและเกิดโรคไม่ติดต่อเรื้อรังต่าง ๆ เช่น โรคความดันโลหิตสูงไขมันในเลือดสูง และโรคเบาหวาน นั้น ส่วนใหญ่มีสาเหตุมาจากการฉันอาหารที่ไม่ถูกหลักโภชนาการ เป็นอาหารที่มีรสหวานจัด เค็มจัด และมีไขมันมากเกินไป รวมถึงการมีกิจกรรมประจำวันที่เคลื่อนไหวร่างกายน้อย หากพระสงฆ์พิจารณาฉันภัตตาหารในสัดส่วนปริมาณที่เพียงพอและเหมาะสมตามหลักโภชนาการ ร่วมกับการบริหารกายที่ถูกต้อง และหมราวาสมีความรอบรู้ในการจัดภัตตาหารถวายหรือตักบาตรด้วยเมนูสุขภาพ จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและสำคัญในการสื่อสารให้เกิดการรับรู้ เข้าใจ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิิตประจำวันในการดูแลและส่งเสริมสุขภาพ (ศิริวรรณ ขอบธรรมสกุล, 2561)

ด้วยสถานการณ์การระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) ได้เริ่มต้นขึ้นในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2562 จึงทำให้การระบาดแพร่กระจายไปอย่างรวดเร็ว มีผู้ป่วยหนักและผู้เสียชีวิตจำนวนมาก หลังจากพบการระบาดของเชื้อไวรัสสายพันธุ์ ใหม่ในเมืองอู่ฮั่น ประเทศจีนและองค์การอนามัยโลก (WHO) ได้ประกาศให้การระบาดนี้เป็นภาวะฉุกเฉินทางสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern – PHEIC) ในวันที่ 30 มกราคม 2564 ต่อมาได้พบผู้ป่วยยืนยันในหลายประเทศทั่วโลก ในประเทศไทยพบผู้ติดเชื้อรายแรกเป็นนักท่องเที่ยวจีนที่เดินทางเข้าประเทศไทยเมื่อวันที่ 12 มกราคม 2563 ในระยะต่อมาจำนวนผู้ป่วยได้เพิ่มขึ้นต่อเนื่องอย่างช้า ๆ ทั้งผู้ป่วยที่เดินทางมาจาก ต่างประเทศ และผู้ป่วยที่ติดเชื้อภายในประเทศ กระทรวงสาธารณสุขจึงได้ออกประกาศกำหนดให้โรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ COVID – 19 เป็น โรคติดต่ออันตราย ลำดับที่ 14 เพื่อประโยชน์ในการเฝ้าระวัง ป้องกัน และควบคุมโรคติดต่ออันตราย ในระยะต่อมาได้พบการแพร่ระบาดใหญ่ (กรมควบคุมโรค, 2566)

ปัจจุบันประเทศไทยประกาศให้โควิด-19 เป็นโรคประจำถิ่น แต่สถานการณ์การระบาดยังไม่ได้หายไป ตั้งแต่ช่วงปลายเดือนพฤศจิกายน 2566 ข้อมูลที่รายงานในระบบพบว่า ยอดผู้ป่วยที่รักษาตัวในโรงพยาบาลมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้น ยังคงมีอัตราการติดเชื้อที่เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของเชื้อโควิด-19 ในปัจจุบัน อาจมีผลมาจากการเดินทางท่องเที่ยว การเฉลิมฉลองในช่วงปีใหม่ การลดความระมัดระวังของประชาชนที่มองว่าตอนนี้โควิด-19 ได้ผ่านพ้นการระบาดครั้งใหญ่ไปแล้ว และเป็นแค่โรคประจำถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับในหลาย ๆ ประเทศใกล้เคียง ที่มีจำนวนผู้ป่วยโควิด-19 เพิ่มขึ้น เช่น ประเทศมาเลเซีย และประเทศสิงคโปร์ ที่มีจำนวนผู้ป่วยโควิด-19 เพิ่มขึ้น 75% โดยข้อมูลจากองค์การอนามัยโลกพบว่า การติดเชื้อรายใหม่ และภาพรวมของผู้ป่วยโควิด-19 ทั่วโลกมีจำนวนเพิ่มขึ้น 52% และมีการประกาศให้เฝ้าระวัง omicron JN.1 เพราะพบการระบาดของสายพันธุ์นี้เพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน นอกจากนี้ยังพบเชื้อ JN.1 ปนเปื้อนในแหล่งน้ำเสียเพิ่มสูงขึ้น เมื่อเทียบกับช่วงก่อนหน้านี้ บ่งชี้ว่าอาจจะมีการแพร่ระบาดของโควิด-19 ตามแหล่งน้ำร่วมด้วย นอกเหนือจากการติดตามสครัดหลัง ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมที่ทำให้การระบาดเพิ่มมากขึ้น การใส่หน้ากากอนามัย เว้นระยะห่าง และหมั่นล้างมือ ยังคงเป็นมาตรการที่ช่วยลดการแพร่เชื้อ และลดโอกาสการรับเชื้อโรคไวรัสทางเดินหายใจทุกชนิด (ภคณัฐ วีระขจร, 2563)

ดังนั้นในฐานะผู้ศึกษาวิจัยเป็นหนึ่งในพระสงฆ์ จึงสนใจศึกษารูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา โดยมุ่งประโยชน์ต่อคณะสงฆ์ในการตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลสุขภาพตนเองอย่างถูกต้อง มีการปฏิบัติตนเองเมื่อเกิดปัญหาสุขภาพได้อย่างถูกต้อง เพราะพระสงฆ์ที่อยู่ในฐานะเป็นผู้ปกครองสงฆ์โดยพระธรรมวินัย และจารีตประเพณีอีกด้วย ควรเป็นแบบอย่างที่ดีในการดูแลสุขภาพ รวมทั้งเรื่องอื่นด้วย เมื่อทำได้เช่นนี้ย่อมเกิดคุณูปการให้แก่คณะพระสงฆ์ ตลอดจนประชาชนก็ได้รับประโยชน์ด้วยกัน ทำให้คนในสังคมมีความสุขกับการใช้ชีวิต และทำประโยชน์แก่สังคมได้อีกมากมาย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาพุทธวิธีส่งเสริมสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ซึ่งเป็นการผสมวิธีระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research)

1. ประชากรเป้าหมาย
ประชากร ได้แก่ พระสงฆ์ ในอำเภอเมืองและอำเภอโชคชัย จังหวัดนครราชสีมา จำนวน 439 รูป (สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา, 2566)
2. กลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ พระสงฆ์ ในเขตพื้นที่อำเภอเมือง จังหวัดนครนายกจำนวน 227 รูป
- 2.1 การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างในการวิจัย ทำการสุ่มจากกลุ่มประชากร โดยใช้สูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Yamane, 1973)

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

โดย N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (นิยมใช้ 0.05)
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

เมื่อแทนค่าสูตรข้างต้นจะได้

$$\begin{aligned} n &= \frac{439}{1 + 439(0.05)^2} \\ &= 209.29 \text{ รูป} \end{aligned}$$

ดังนั้น ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้เท่ากับ 209 รูป ผู้วิจัยจึงนำมาคำนวณตามสัดส่วนที่เหมาะสมของประชากรแต่ละตำบล โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่มหลายชั้น ประกอบด้วยการสุ่มแบบกลุ่มหรือการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ

3. การกำหนดวิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร สิ่งพิมพ์ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะประเด็นศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการตามหลัก 5ส. ของวัดในอำเภอเมือง จังหวัดนครนายก การรูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา ได้แก่ 1. การวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา (Contents Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นคำถามการวิจัยกับวัตถุประสงค์ของการวิจัยในรูปแบบของเทคนิคการวิเคราะห์ IOC (Index of Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบไม่น้อยกว่า 5 ท่าน ได้ผลการหาค่า IOC เท่ากับ 1.00 ทุกข้อ 2. การหาค่าความเที่ยง (Reliability) นำแบบสอบถามที่ได้ไปปรับปรุงจากขั้นตอนการหาค่า IOC แล้วไปแจกให้กลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยหรือพื้นที่ในการวิจัย จำนวน 30 ชุด ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ของความเชื่อมั่นแบบสอบถาม (Try out) ทั้งฉบับเท่ากับ 0.863

3.2 วิธีการเก็บและรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการจัดเก็บข้อมูลเชิงปริมาณตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) จัดเตรียมเครื่องมือตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยใช้แบบสอบถาม ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการแจกแบบสอบถาม

2) ผู้วิจัยเสนอติดต่อขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือถึงเจ้าคณะตำบล ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อเข้าแจกแบบสอบถาม (Questionnaire)

3) ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่รับกลับมา ก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูลตามวิธีการทางสังคมศาสตร์

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ได้ทั้งหมดไปทำการตรวจสอบความถูกต้อง การลงรหัส และประมวลผลข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสังคมศาสตร์เพื่อทำการคำนวณค่าสถิติต่าง ๆ ที่ใช้ในการวิเคราะห์การนำเสนอและสรุปผลการวิจัย โดย 1) สถิติพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ สถิติ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 2) สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) ได้แก่ การทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (f-test) (สิน พันธ์พิณิจ, 2557)

การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research)

1. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญด้านการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้การสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านต่าง ๆ เป็นผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการวิจัย จำนวน 10 รูปหรือคน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi-Structured Interview Form) โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับรูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาพพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา ถึงผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการให้สัมภาษณ์

3.2 ทำการนัดวัน เวลาและสถานที่กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) และดำเนินการสัมภาษณ์ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดนัดไว้ จนครบทุกประเด็น โดยใช้วิธีการจดบันทึกและการบันทึกเสียงประกอบการสัมภาษณ์

3.3 นำข้อมูลดิบที่ได้มารวบรวมเพื่อวิเคราะห์โดยวิธีการที่เหมาะสมและนำเสนอต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีการ ดังนี้

4.1 นำข้อมูลที่ได้จากสัมภาษณ์ ทำการถอดเสียงและบันทึกเป็นข้อความ จำแนกเป็นประเด็น แล้วเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

4.2 วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

4.3 สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์การวิจัยและนำเสนอต่อไป

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับ รูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 1. ข้อที่ 2. และข้อที่ 3 ตามลำดับดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาม วัตถุประสงค์ที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพทั่วไปการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวม (n=209)

การขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ใน จังหวัดนครราชสีมา	$\bar{X}$	S.D.	แปล ผล
1) การขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19	3.87	0.46	มาก
2) พุทธวิธีส่งเสริมสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19	3.92	0.44	มาก
3) รูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19	3.86	0.46	มาก
โดยภาพรวม	3.89	0.37	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{x}=3.89$, $S.D.=0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ 2

พุทธวิธีส่งเสริมสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ด้านสุขภาวะทางกาย ในการดูแลสุขภาพของตนเอง โดยการรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะตามหลักโภชนาการและการรักษาความสะอาดทั้งร่างกายและจิตใจ 2) ด้านสุขภาวะทางจิต ช่วยให้บุคคลมีความสุขและเจริญรุ่งเรืองในชีวิต โดยการรับรู้ความรู้สึกและอารมณ์ การทำกิจกรรมที่ผ่อนคลาย และการเรียนรู้ทักษะในการจัดการกับความเครียดและปัญหาทางจิตใจ 3) ด้านสุขภาวะทางสังคม การอยู่ร่วมกันในชุมชนและสังคมโดยมีการให้บริการทางด้านสุขภาพจากโรงพยาบาลของรัฐ หรือ ของเอกชน หรือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) เพื่อดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชนและสังคมอย่างเสมอภาค 4) ด้านสุขภาวะทางปัญญา การรักษาสุขภาพที่ดีทั้งทางกาย จิต สังคม และ ปัญญาอย่างสมดุล สุขภาพที่ดีต้องมีความสมดุลระหว่างสุขภาพทางกาย อารมณ์ สังคม จิตวิญญาณ และปัญญา

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลตาม วัตถุประสงค์ที่ 3

รูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ด้านการดูแลสุขภาพ ในสังคมปัจจุบัน การรักษาสุขภาพและการดูแลสุขภาพตนเองเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการทานอาหารที่มีประโยชน์หรือการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยป้องกันโรคต่าง ๆ และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) ด้านชุมชนและสังคมดูแลปฏิบัติพระสงฆ์ พระสงฆ์ยังมีหน้าที่ที่สำคัญในการพัฒนาจิตใจและปัญญา ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้สืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา การดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ไม่เพียงแต่เรื่องของตนเองเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการดูแลสุขภาพของผู้ที่มาเข้าวัดปฏิบัติธรรมอยู่ในวัดด้วย จึงจำเป็นต้องมีการดูแลและส่งเสริมสุขภาพของพระสงฆ์ให้เื้อต่อพระธรรมวินัยและปฏิบัติธรรมอย่างเหมาะสม 3) ด้านพระสงฆ์เป็นผู้นำด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคม การพัฒนาสุขภาพตนเองตามหลักพระธรรมวินัยและการป้องกันการเจ็บป่วยด้วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคอื่น ๆ พระสงฆ์จำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจในหลักการแพทย์สมัยใหม่ และบูรณาการกับหลักการดูแลสุขภาพ ทั้งนี้ การสนับสนุนโดยคณะสงฆ์ ชุมชน และสังคม จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการดูแลสุขภาพตนเองของพระสงฆ์และชุมชน โดยมีหลักการสำคัญ คือ การใช้ทางธรรมนำทางโลก เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจและการ

รับรู้ในการดูแลสุขภาพ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมสุขภาพและความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชน ทำให้พระสงฆ์แข็งแรง วัดมั่นคง และชุมชนเป็นสุข

อภิปรายผล

1. สภาพทั่วไปของการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\bar{X}=3.89, S.D.=0.37$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุริยา จิตสีโล และคณะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในเขตพื้นที่อำเภอ نابอน จังหวัดนครราชสีมา” 1) การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.36$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านจิตวิญญาณ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\mu = 4.53$) รองลงมาได้แก่ด้านสังคม ($\mu=4.47$) ด้านจิตใจ ($\mu=4.35$) และด้านร่างกายมีระดับการดูแลน้อยสุด ($\mu=4.08$) ตามลำดับ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิตินันท์ ราชภักดี และคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “พฤติกรรมดูแลสุขภาพของพระภิกษุสงฆ์ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี” 1) พฤติกรรมดูแลสุขภาพของพระภิกษุสงฆ์โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}= 2.72, SD=0.68$) เมื่อพิจารณาพฤติกรรมดูแลสุขภาพของพระภิกษุสงฆ์รายด้าน พบว่าพระภิกษุสงฆ์มีพฤติกรรมดูแลสุขภาพมากที่สุดคือ ด้านการออกกำลังกาย ($\bar{x}= 3.08, SD = 0.72$) ซึ่งอยู่ในระดับปานกลาง รองลงมาเป็นด้านความเครียด ($\bar{X}= 2.75, SD=0.68$) อยู่ในระดับปานกลาง และด้านการบริโภคอาหาร ($\bar{X}=2.33, SD=0.65$) อยู่ในระดับน้อย ตามลำดับ

2. พุทธวิธีส่งเสริมสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ด้านสุขภาวะทางกาย ในการดูแลสุขภาพของตนเอง โดยการรับประทานอาหารที่ถูกสุขลักษณะตามหลักโภชนาการและการรักษาความสะอาดทั้งร่างกายและจิตใจ 2) ด้านสุขภาวะทางจิต ช่วยให้บุคคลมีความสุขและเจริญรุ่งเรืองในชีวิต โดยการเรียนรู้ความรู้สึกและอารมณ์ การทำกิจกรรมที่ผ่อนคลาย และการเรียนรู้ทักษะในการจัดการกับความเครียดและปัญหาทางจิตใจ 3) ด้านสุขภาวะทางสังคม การอยู่ร่วมกันในชุมชนและสังคมโดยมีการให้บริการทางด้านสุขภาพ

จากโรงพยาบาลของรัฐ หรือ ของเอกชน หรือ โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล (รพ.สต.) เพื่อดูแลสุขภาพของประชาชนในชุมชนและสังคมอย่างเสมอภาค 4) ด้านสุขภาวะทางปัญญา การรักษาสุขภาพที่ดีทั้งทางกาย จิต สังคม และ ปัญญาอย่างสมดุล สุขภาพที่ดีต้องมีความสมดุลระหว่างสุขภาพทางกาย อารมณ์ สังคม จิตวิญญาณ และปัญญา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหานันทน์ มหาธมมกรชิต (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการเจริญเมตตาภาวนาที่มีผลต่อสุขภาวะของผู้สูงอายุ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบการเจริญเมตตาภาวนาที่มีผลต่อการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุ ในเขตเทศบาลตำบลบ้านเป็ด อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มี 5 ลักษณะคือ แม่เมตตาให้ตนเอง แม่เมตตาให้บุคคลผู้เป็นที่รัก แม่เมตตาให้บุคคลผู้เป็นกลาง ๆ แม่เมตตาให้ผู้เป็นศัตรู และแม่เมตตาแบบไม่เจาะจง เพื่อให้มีผลต่อสุขภาวะ 4 ด้าน คือ ร่างกาย จิตใจ สังคม และปัญญา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุ่นเอื้อ สิงห์คำ (2557) ได้วิจัยเรื่อง “กระบวนการและผลของการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมวิถีพุทธ” ผลการวิจัยพบว่า 1) กระบวนการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมวิถีพุทธจัดขึ้นเป็นระยะเวลา 5 วัน เพื่อเรียนรู้ทฤษฎีการสร้างสุขภาพควบคู่กับการปฏิบัติ โดยบูรณาการองค์ความรู้ บนความเชื่อจากวิถีการดำรงชีวิตของสังคมไทยและวิทยาการทางวิทยาศาสตร์ เน้นองค์ความรู้เพื่อการ “พึ่งตนเองจนเป็นที่พึ่งของคนอื่นได้” มีกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพกายจิตใจสังคมและจิตวิญญาณ มีการฟังและสนทนาธรรมจากนักบวชเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางร่างกาย จิตใจ สังคม และจิตวิญญาณสู่การลด ละ เลิกความโลภ โกรธ หลง 2) ผลจากกระบวนการสร้างเสริมสุขภาวะองค์กรรวมวิถีพุทธทำให้คนมีสุขภาพที่ดีขึ้นเกิดจิตใจที่ดีงาม มีความเสียสละ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีอารมณ์เบิกบาน แจ่มใส ทำให้เกิดพลังในการช่วยเหลือผู้อื่นที่ทุกข์ทรมาน เพื่อให้มีสุขภาพดี

3. รูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) ด้านการดูแลสุขภาพ ในสังคมปัจจุบัน การรักษาสุขภาพและการดูแลสุขภาพตนเองเป็นเรื่องสำคัญอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการทานอาหารที่มีประโยชน์หรือการออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยป้องกันโรคต่าง ๆ และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น 2) ด้านชุมชนและสังคมดูแลปฏิบัติพระสงฆ์ พระสงฆ์ยังมีหน้าที่สำคัญในการพัฒนาจิตใจและปัญญา ในการปฏิบัติหน้าที่ในฐานะผู้สืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา การดูแลสุขภาพของพระสงฆ์ไม่เพียงแต่เรื่องของตนเองเท่านั้น แต่ยังรวมถึงการดูแลสุขภาพของผู้ที่มาเข้าวัดปฏิบัติธรรมอยู่ในวัดด้วย จึงจำเป็นต้องมีการดูแลและส่งเสริมสุขภาพของพระสงฆ์ให้เอื้อต่อพระธรรมวินัยและผู้ปฏิบัติธรรมอย่างเหมาะสม 3) ด้านพระสงฆ์เป็นผู้นำด้านสุขภาวะของชุมชนและสังคม การพัฒนาสุขภาพตนเองตามหลักพระธรรมวินัยและการป้องกันการเจ็บป่วย

ด้วยโรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคอื่น ๆ พระสงฆ์จำเป็นต้องมีความรู้และความเข้าใจในหลักการแพทย์สมัยใหม่ และบูรณาการกับหลักการดูแลสุขภาพ ทั้งนี้ การสนับสนุนโดยคณะสงฆ์ ชุมชน และสังคม จัดกิจกรรมส่งเสริมสุขภาพและการดูแลสุขภาพตนเองของพระสงฆ์และชุมชน โดยมีหลักการสำคัญ คือ การใช้ทางธรรมนำทางโลก เพื่อเพิ่มพูนความเข้าใจและการรับรู้ในการดูแลสุขภาพ และสร้างสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมสุขภาพและความเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชน ทำให้พระสงฆ์แข็งแรง วัดมั่นคง และชุมชนเป็นสุข ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจษฎาภรณ์ สุธรรม, และคณะ, (2566) ศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง และภาวะสุขภาพของพระสงฆ์ อำเภอสี จังหวัดลำพูน” ผลการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ส่วนใหญ่มีความรู้ด้านสุขภาพอยู่ในระดับมากและพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองในระดับปานกลาง ความรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองและภาวะสุขภาพของพระสงฆ์ มีความสัมพันธ์กัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p\text{-value}<0.05$) สำหรับวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า พระสงฆ์ฉันอาหารพื้นบ้านประเภทผักต่าง ๆ ตามฤดูกาลเป็นส่วนใหญ่ ออกกำลังกายตามกิจวัตรด้วยการบิณฑบาตทำงานภายในวัด กวาดลานวัด มีการนอนหลับพักผ่อนที่เพียงพอ ดูแลรักษาความสะอาดร่างกายอยู่เสมอ และใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจัดการความเครียด ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์ให้ครอบคลุมทั้งทางกายและทางใจ ส่งเสริมให้มีความรู้และพฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเองที่ถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย สอดคล้องกับการปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและบริบทพื้นที่ของพระสงฆ์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปลัดทัศนพล เขมจาโร และคณะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “รูปแบบการบริหารจัดการสุขภาพพระสงฆ์ตามธรรมนูญสุขภาพ พระสงฆ์แห่งชาติ ของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร” ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการ ประกอบด้วย 1.ด้านระบบบริหาร สร้างระบบการเรียนรู้เพื่อสร้างบุคลากรให้มีความรู้เท่าทัน ด้านสุขภาพของพระสงฆ์ 2. ด้านกำลังคนด้านสุขภาพ มีการส่งเสริมพระสงฆ์ภายในวัดของท่านที่มีความรู้ ความเข้าใจในระบบบริการสาธารณสุข 3. ด้านข้อมูลข่าวสาร มีการจัดการระบบการสื่อสารด้วยเทคโนโลยี 4. ด้านเทคโนโลยีทางการแพทย์ มีการสนับสนุนให้พระภิกษุปัญญาภามีความรู้ 5. ด้านค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ มีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน เพื่อดำเนินงานด้านการสร้างเสริมสุขภาพ 6. ด้านภาวะผู้นำและธรรมาภิบาล มีการเปิดกว้างให้สังคมและชุมชน

เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างสุขภาวะ 7. ด้านระบบสุขภาพชุมชน มีการประสานงานเครือข่ายพระสงฆ์เพื่อสังคม รวมถึงเครือข่ายองค์กรทางพระพุทธศาสนาอื่น ๆ

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้สังเคราะห์จากการวิจัย

รูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา ต้องมีร่วมมือกันภาคีเครือข่ายทางด้านสาธารณสุขและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกให้ความรู้แก่พระสงฆ์ หรือจัดอบรมหลักสูตรพระคิลาณุปัฏฐาก โดยนำเอาหลักการด้านความรู้ ด้านข้อมูล ด้านการพัฒนา ด้านการบริการสวัสดิการ บูรณาการร่วมกันพุทธวิธีส่งเสริมสุขภาวะพระสงฆ์ ด้านสุขภาวะทางกาย ด้านสุขภาวะทางจิต ด้านสุขภาวะทางสังคม และด้านสุขภาวะทางปัญญา ในการสร้างรูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาวะพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

1. สร้างกลไกการขับเคลื่อนงานส่งเสริมสุขภาพ
2. สำรวจสถานการณ์ปัญหา และความจำเป็นด้านสุขภาพพระสงฆ์

3. ออกแบบการจัดบริการด้านสุขภาพพระสงฆ์
4. จัดทำแผนงาน ทำโครงการเสนอขอของบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
5. จัดบริการสร้างเสริมสุขภาพและป้องกันโรคแก่พระสงฆ์ทุกรูป
- 5.1 สร้างเสริมความรู้ด้านสุขภาพ
- 5.2 ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดโรค
- 5.3 ประเมินผลสุขภาพ การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
- 5.4 กลุ่มพระป่วยได้รับการรักษา ดูแล อย่างต่อเนื่อง
6. จัดตั้งกลุ่มพระสงฆ์อาสาส่งเสริมสุขภาพประจำวัด (พระ อสว.) วัดละ 1 รูป
7. จัดตั้งกองทุนส่งเสริมสุขภาพพระสงฆ์อาพาธ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การดูแลสุขภาพตนเอง พระสงฆ์ควรมีการดูแลและรักษาสุขภาพเป็นระยะยาวด้วยการปฏิบัติตามขั้นตอนต่าง ๆ การรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และเหมาะสม ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอเพื่อส่งเสริมการทำงานของระบบหัวใจและระบบทางเดินอาหาร ให้ร่างกายได้พักผ่อนอย่างเพียงพอ มีการตรวจสุขภาพประจำ ชุมชนและสังคมดูแลอุปถัมภ์พระสงฆ์ การจัดกิจกรรมหรือการให้บริการเพื่อสนับสนุนสุขภาพของพระสงฆ์ ในบทบาทของพระสงฆ์เป็นผู้นำทางด้านสุขภาพของชุมชนและสังคม การส่งเสริมและสนับสนุนสุขภาพทั้งกายและจิตของประชาชนในชุมชนต่าง ๆ ภายใต้หลักการและค่านิยมของพระพุทธศาสนา โดยการสอนศาสนา และศีลธรรมที่สอดคล้องกับการดูแลสุขภาพทั้งกายและจิต ให้คำปรึกษาและสนับสนุนให้คำแนะนำทางธรรมในเรื่องการดูแลสุขภาพ การฝึกฝนให้ปฏิบัติธรรมเชิงสุขภาพ เช่น การทำสมาธิ การฝึกโยคะ หรือการออกกำลังกาย ซึ่งมีผลดีต่อสุขภาพทั้งกายและจิต และการสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นสุขภาพและเชื่อมโยงระหว่างวัดกับชุมชน โดยการสนับสนุนกิจกรรมที่ส่งเสริมสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีในชุมชน

จากการวิจัยเรื่อง รูปแบบการขับเคลื่อนสุขภาพพระสงฆ์ในสถานการณ์โควิด-19 ในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. คณะสงฆ์และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนให้มีวัดต้นแบบด้านการส่งเสริมสุขภาพองค์รวม วัดต้นแบบเหล่านี้ควรเป็นตัวอย่างที่ดีในการบูรณาการแนววิถีพุทธ การแพทย์

สมัยใหม่ การดูแลสุขภาพตามระบบการสาธารณสุข และภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้สู่สังคมอย่างต่อเนื่อง

2. ควรกำหนดนโยบายโยบายนี้ควรมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการจัดกิจกรรมที่สนับสนุนกระบวนการเรียนรู้โดยตรง รวมถึงการสร้างการเชื่อมโยงระหว่างวัดต้นแบบและวัดที่ยังไม่ได้ดำเนินการ โดยให้ความสำคัญกับความจริงจังและความต่อเนื่องในการดำเนินกิจกรรมเหล่านั้น

3. ควรส่งเสริมกระบวนการที่มีส่วนร่วมอย่างเข้มข้นและเชื่อมโยงระหว่างชุมชนและทีมแพทย์อย่างเต็มที่ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพและความเป็นผลในการดำเนินการเสริมสร้างสุขภาพของพระสงฆ์ ตามแนวทางของพระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กรกนก ลัธธนันท์. (2562). ความรอบรู้ด้านสุขภาพของนักศึกษาพยาบาลวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี กรุงเทพฯ. วารสารวิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี, 35(1), 277.
- กรมควบคุมโรค. (2566) ข้อมูลสำหรับการป้องกันตนเองจากไวรัสโคโรนาสายพันธุ์ใหม่ 2019. (อินเทอร์เน็ต) เรียกใช้เมื่อ 12 มิถุนายน 2566. จาก <https://ddc.moph.go.th/viralpneumonia/file/introduction/introduction01.pdf>
- เจษฎาภรณ์ สุธรรม และคณะ. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพ พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเอง และภาวะสุขภาพของพระสงฆ์ อำเภอสี จังหัดลำพูน. วารสารสาธารณสุขล้านนา, 19 (2), 102.
- ปิตินัย ราชภักดี และคณะ. (2561). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของพระภิกษุสงฆ์ในเขตเทศบาลนครอุดรธานี จังหวัดอุดรธานี. วารสารการแพทย์โรงพยาบาลอุดรธานี, 26 (3), 199.
- พระปลัดทัศนพล เขมจาโร และคณะ. (2565). รูปแบบการบริหารจัดการสุขภาพพระสงฆ์ตามธรรมนูญสุขภาพ พระสงฆ์แห่งชาติ ของพระสังฆาธิการในจังหวัดพิจิตร. วารสาร มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 11 (1), 280.
- พระมหานินพนธ์ มหาธมมรภิโต. (2561). รูปแบบการเจริญเมตตาภาวนาที่มีผลต่อสุขภาพของผู้สูงอายุ. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระสุริยา จิตสีโล และคณะ. (2565). การดูแลสุขภาพแบบองค์รวมของพระสงฆ์ในเขตพื้นที่
อำเภอนาบอน จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 9 (5), 226.
- ภักดิ์ฐ์ วีรขจร และคณะ (2563). การรับรู้และพฤติกรรมการป้องกันโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา
2019 (COVID-19) ของกำลังพลที่ปฏิบัติงานสายแพทย์ ศูนย์อำนวยการแพทย์
จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารสาธารณสุขและวิทยาศาสตร์สุขภาพ, 3 (3), 106.
- ศิริวรรณ ขอบธรรมสกุล. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการ
ป้องกันโรคอ้วนของนักศึกษาปริญญาตรีในเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล.
วารสารสหวิทยาการวิจัย 2561, 8 (1), 116.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2557). เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพมหานคร: บริษัทจูนพับลิชชิง
จำกัด.
- สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดนครราชสีมา. (2566). บัญชีรายชื่อพระสงฆ์อาสาสมัครส่งเสริม
สุขภาพประจำวัด. อัดสำเนา.
- อุ้นเอื้อ สิงห์คำ. (2557) กระบวนการและผลของการสร้างเสริมสุขภาพะองค์รวมวิถีพุทธ.
วารสารสมาคมนักวิจัย, 19 (1), 152.
- Yamane, T. (1973). Statistics an introduction analysis. New York: Harper & Row.

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับ
แชทบอท เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียน
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านหนองผักก้าม
อำเภอเมือง จังหวัดเลย*

THE DEVELOPMENT OF COOPERATIVE LEARNING MANAGEMENT
USING THE STAD TECHNIQUE COMBINED WITH A CHATBOT,
FOCUSING ON THE COMPONENTS OF COMPUTER SYSTEMS, FOR
SECONDARY 2 STUDENTS AT MUNICIPALITY 5 SCHOOL,
NONGPHAKKAM VILLAGE, MUANG DISTRICT, LOEI PROVINCE

เอกภูมิ อิ่มอก¹, สุดารัตน์ อุดตะกะ² และ ณัฐพงศ์ ศรีสวัสดิ์³

Ekgapoom Imoak¹, Sudarat Uttaka² and Natthapong Srisawat³

¹⁻³ มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย

¹⁻³ Loei Rajabhat University, Thailand

Corresponding author E-mail: Eakpoom.imo@lru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของผู้เรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านหนองผักก้าม อำเภอเมือง จังหวัดเลย จำนวน 25 คน ซึ่งได้มาโดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ 1) แผนการ

* Received 11 May 2024; Revised 24 May 2024; Accepted 25 June 2024

จัดการเรียนรู้รายวิชา เทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 1 หน่วยการเรียนรู้ 1 แผนการเรียนรู้ 2) แบบทดสอบก่อนและหลังเรียน 3) แชทบอทสำหรับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบที (t-test)

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการวิเคราะห์คุณภาพระบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของผู้เรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบร่วมมือ, แชทบอท, วิทยาการคำนวณ

Abstract

The objectives of this research were: 1) to develop collaborative learning management using STAD techniques with chatbots and technology subjects (Computing Science) for Secondary 2 students, and 2) to compare achievement before and after studying. Technology subjects (Computational Science) of students using STAD collaborative learning techniques combined with chatbots. The samples consisted of 25 Secondary 2/2 students, semester 2, academic year 2023, Municipality 5 School from Ban Nong Phakkam, Mueang District, Loei Province, which were obtained using the purposive selection method.

The research results were found that: 1) results of quality analysis of the STAD collaborative learning management system combined with chatbots. The overall quality is at a high level, and 2) results of comparing achievement before and after studying. Technology subjects (Computing Science) of students using STAD collaborative learning techniques with chatbots on the topic of

computer system components. For Secondary 2 students, their academic achievement after studying was higher than before. Statistically significant at .05.

Keywords: STAD, Cooperative Learning, Chatbot, Computing Science Course

บทนำ

รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ เป็นวิชาที่มีเนื้อหาสาระค่อนข้างมาก มีเวลาที่ยากัดในการจัดการเรียนรู้ หรือทำกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ทั่วไปครูผู้สอนมักจะสอนเนื้อหาไปอย่างรวดเร็ว จึงทำให้ผู้เรียนไม่เข้าใจ เนื้อหา ไม่สามารถทำแบบฝึกหัด แบบทดสอบเสร็จสิ้นตามเวลาที่กำหนดได้ นักเรียนบางคน ตามเนื้อหาไม่ทัน หรือต้องการจะทบทวนในเนื้อหา แต่ไม่มีสื่อการสอนสำหรับการทบทวนด้วย ตนเอง

การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD) เป็นการที่สมาชิกกลุ่มจะต้องมีการกำหนด เป้าหมายร่วมกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อความสำเร็จทั้งของตนเองและความสำเร็จ ของกลุ่ม โดยการสอนเริ่มที่ครูให้ความรู้ ต่อจากนั้นแบ่งผู้เรียนเป็นกลุ่มแต่ละกลุ่มประกอบด้วย สมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันแล้วให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายร่วมกันอธิบายวิธีเรียน การทำแบบฝึกหัดซึ่งกันและกัน ในช่วงการทดสอบนั้นจะให้ทำเป็นรายบุคคล ไม่อนุญาต ให้ช่วยเหลือกัน ในตอนท้ายจึงมีการคำนวณคะแนนเฉลี่ยของกลุ่ม (Slavin, R.E., 1995) สำหรับข้อดีของการจัดเรียนรู้แบบร่วมมือ (STAD) สามารถสรุปได้ดังนี้ คือ ช่วยให้ผู้เรียน มีความเข้าใจใ้ รับผิดชอบต่อตัวเองและต่อกลุ่ม ร่วมกับสมาชิกคนอื่น ส่งเสริมให้ผู้เรียน ที่มีความสามารถต่างกันได้เรียนรู้ร่วมกันผู้เรียนได้ผลัดเปลี่ยนกันเป็นผู้นำ ได้ฝึกและเรียนรู้ ทักษะทางสังคมโดยตรงและทำให้ผู้เรียนมีความตื่นตื้นสนุกสนานกับการเรียนรู้ ทั้งนี้ การเรียน การสอนจำเป็นต้องมีตัวช่วยเพื่อให้คำแนะนำกับผู้เรียนเมื่อผู้เรียนต้องการความช่วยเหลือตัว ช่วยเหลือให้คำแนะนำแบบขอทบท เป็นแอปพลิเคชันซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการสนทนากับมนุษย์อย่าง เป็นธรรมชาติ แอปทบทใช้กันทั่วไปในอุตสาหกรรมต่าง ๆ จำนวนมากด้วยวัตถุประสงค์

ที่แตกต่างกันหลายอย่าง และยังประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในปัจจุบัน เพราะสามารถช่วยตอบแชทบอทได้โดยอัตโนมัติ เข้าถึงได้ง่ายตอบโต้ได้อย่างรวดเร็ว และสามารถตอบโต้ได้ตลอดเวลา แชทบอทเป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จำลอง บทสนทนาของมนุษย์ที่สามารถสื่อสารผ่านข้อความหรือเสียงได้แบบทันทีโดยใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent : AI) ในการโต้ตอบกับคู่สนทนา ซึ่งจะถูกฝังตัวอยู่บนผู้ให้บริการหรือแอปพลิเคชัน ดังนั้น การเรียนการสอนในการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ เช่น บทเรียนออนไลน์ ซึ่งเป็นการนำเสนอเนื้อหาผ่านทางคอมพิวเตอร์ แท็บเล็ต สมาร์ทโฟน บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ทุกเวลา ทำให้ประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักเรียนเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 30 มากกว่าการเรียนรู้ผ่านการฟังบรรยายในห้องเรียนหรือจากการอ่านหนังสือและทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้รวดเร็วขึ้นถึงร้อยละ 60 ของการเรียนรู้แบบดั้งเดิม (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2559)

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงมีความคิดเห็นว่า ควรจะมีการพัฒนาแชทบอทเพื่อนำมาใช้ร่วมกับการเรียนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ STAD เพื่อให้ผู้เรียนสามารถทบทวนและทำความเข้าใจกับเนื้อหาการจัดการเรียนรู้เรื่ององค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ ซึ่งเป็นเนื้อหารายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เพื่อเป็นแนวทางในการใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ต่อไป สามารถเรียนรู้ได้ตลอดเวลาทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนดีขึ้นอีกทั้งยังทำให้มีความสะดวกทั้งผู้เรียนและผู้สอนอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของผู้เรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ระบบการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีคุณภาพอยู่ในระดับดี
2. ผลสัมฤทธิ์หลังเรียนของผู้เรียนที่ใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงกึ่งทดลอง (Quasi experimental design) ดำเนินการทดลองตามแผนการทดลองแบบ One group pretest - posttest design โดยการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านหนองผักก้าม อำเภอมือ จังหวัดเลย (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2566)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/2 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านหนองผักก้าม อำเภอมือ จังหวัดเลย จำนวน 25 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ เจาะจงเฉพาะนักเรียนที่เรียนรายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

3. การพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท

การพัฒนาระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแชทบอท โดยใช้วิธีการพัฒนาตามรูปแบบ ADDIE model (Muruganatham, G., 2015) โดยมีขั้นตอนการพัฒนา ดังนี้

3.1 ขั้นที่ 1 ขั้นการวิเคราะห์ (Analysis) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาและวิเคราะห์เนื้อหาใน 1 หน่วยการเรียนรู้ แผนการเรียนรู้ที่ 1 ระยะเวลาในการสอนจำนวน 2 ชั่วโมง รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์

2. วิเคราะห์แบบทดสอบที่ใช้ เป็นแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบปรนัย 4 ตัวเลือก ทั้งหมด 25 ข้อ เพื่อนำมาใช้เป็นแบบทดสอบก่อนและหลังเรียน

3. วิเคราะห์เทคโนโลยีที่ใช้ในการพัฒนาระบบการเรียนรู้โดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอทของแพลตฟอร์มของแอปพลิเคชัน Line ได้แก่ Line Messenger, Line Official Account, Dialog Flow, Google Site, Google Docs, Google Forms, Google Drive, Google sheet และ Padlet

3.2 ขั้นที่ 2 ขั้นการออกแบบ (Design) ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท โดยมีองค์ประกอบของแผนในด้านต่าง ๆ คือ จุดประสงค์การเรียนรู้ เนื้อหาสาระ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้และการวัดประเมินผล ซึ่งครอบคลุมเนื้อหารายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

2. ออกแบบระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เว็บไซต์เป็นฐาน โดยมีการออกแบบโครงสร้างเว็บ ได้แก่ หน้าแรก เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบ แบบประเมินส่วนเชื่อมต่อแชทบอท และส่วนเชื่อมต่อ Padlet

3. ออกแบบแชทบอทผ่านแอปพลิเคชัน Line Messenger โดยการเตรียมออกแบบชุดคำถามและคำตอบที่เป็นไปได้ทั้งหมดเกี่ยวกับเนื้อหาองค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ ในรายวิชาวิทยาการคำนวณ

4. ออกแบบการประเมินคุณภาพระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท ในด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ ด้านเนื้อหา รวมถึงด้านแชทบอท โดยใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ แปลผลด้วยค่าเฉลี่ยกับร้อยละ

5. ออกแบบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ และประเมินด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามแบบทดสอบกับ จุดประสงค์การเรียนรู้โดยใช้ IOC (สมนึก ภัททิยธนี, 2553)

3.3 ขั้นตอนที่ 3 ขั้นการพัฒนา (Development) ผู้วิจัยได้ ดำเนินการดังนี้

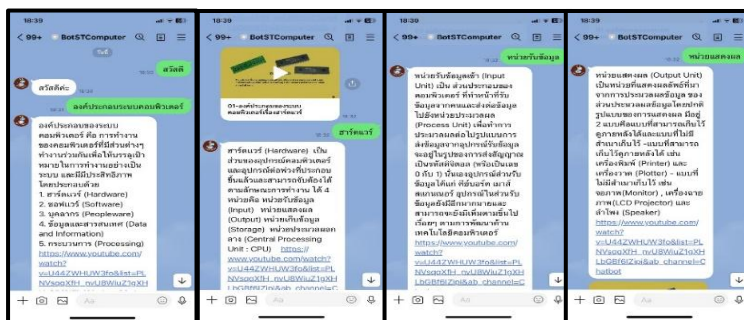
1. นำเสนอชุดการเรียนรู้ต่อผู้เชี่ยวชาญและชุดคำถามคำตอบในแชทบอทจำนวน 3 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพชุดการเรียนรู้ โดยผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($M=4.39$, $SD=0.50$) จากนั้นนำข้อเสนอแนะมาแก้ไขและปรับปรุง

2. นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 3 คน จากผลประเมินพบว่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 25 ข้อ มีผลรวมค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.33-1.00 ผู้วิจัยได้พิจารณาเลือกข้อสอบที่มีค่าความสอดคล้องตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบทดสอบในระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD
3. ผู้วิจัยพัฒนาระบบการเรียนรู้การเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STADตามที่ได้วิเคราะห์และออกแบบ แสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 หน้าหลักรายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์

4. ผู้วิจัยพัฒนาแชทบอทผ่านแอปพลิเคชัน Line Messenger ตามกระบวนการ ได้แก่ 1) สร้างแชทบอทผ่าน Line Developers 2) สร้างชุดคำถามคำตอบ 3) กำหนดค่า Webhook เชื่อมต่อแชทบอทกับ Google Sheets ด้วย Dialog flow สำหรับเชื่อมโยงชุดคำถามคำตอบ 4) ทดสอบความสมบูรณ์ของแชทบอท

ภาพที่ 2 แชทบอทในแอปพลิเคชัน Line Messenger

3.4 ขั้นตอนที่ 4 การนำไปทดลองใช้ (Implementation) ดำเนินการดังนี้

1. การทดลองใช้ในขั้นแอลฟา (Alpha stage) ผู้วิจัยทำการทดสอบการใช้งานของระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท โดยจำลองชุดข้อมูลเพื่อใช้ในการทดสอบเพื่อหาจุดผิดพลาด และดำเนินการปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์มากที่สุด

2. ทดสอบใช้ขั้นเบต้า (Beta stage) นำระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท ด้วยกลุ่มผู้เรียนที่ไม่ใช่กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 5 คน เพื่อจำลองการใช้งานจริง สังเกต สอบถาม และปรับปรุงตามข้อผิดพลาดที่พบ

3.5 ขั้นตอนที่ 5 ขั้นการประเมินผล (Evaluation) ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

ผู้วิจัยนำระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอทเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจประเมินด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ ด้านเนื้อหา และด้านการทำงานของแชทบอท ด้านละ 3 ท่าน เพื่อตรวจประเมินคุณภาพของระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงแก้ไข

4. การดำเนินการทดลองด้วยระบบระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท

4.1 การเตรียมความพร้อมผู้เรียน ในวิธีการเรียนการสอน การทำกิจกรรม การฝึก และสาธิตการใช้งานระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท

4.2 ให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียนผ่าน Google Form เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

4.3 ผู้สอนกำหนดข้อตกลงร่วมกัน เปิดประเด็นปัญหา เนื้อหาการเรียนรู้ และแบบฝึกหัด กับผู้เรียนโดยให้ค้นหาข้อมูลด้วยตนเองผ่าน Google Docs

4.4 ผู้สอนเปิดโอกาสและกำหนดให้ผู้เรียนจัดกลุ่มเป็นกลุ่มย่อยกลุ่มละ 4-5 คน จากนั้นให้ผู้เรียนดำเนินการศึกษาเนื้อหาในระบบการเรียนรู้ผ่านแชทบอท เขียนสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ร่วมกันผ่าน Google Docs สรุปผลการเรียนรู้เป็นรายกลุ่ม

4.5 สรุปและอภิปรายผลการค้นพบจากการศึกษาร่วมกันทั้งชั้นเรียนผ่าน Padlet

4.6 กำหนดให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนผ่าน Google Form เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์ เป็นเวลา 2 ชั่วโมง และทดสอบก่อนเรียน 30 นาที การทดสอบหลังเรียน 30 นาที ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 วิเคราะห์ผลการประเมินคุณภาพของระบบแบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับแซทบอท ด้านเนื้อหาและด้านเทคนิควิธีการ โดยการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แปลผลตามระดับคุณภาพกับเกณฑ์ที่กำหนดไว้ตามแบบประเมินประมาณค่า 5 ระดับ

6.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่ใช้ ระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับแซทบอท โดยใช้สถิติการทดสอบค่าที (t-test) แบบไม่เป็นอิสระ (t-test dependent)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD ร่วมกับแซทบอท รายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแซทบอท รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ ดังแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลประเมินคุณภาพของระบบการเรียนรู้แบบเพื่อนคู่คิดร่วมกับแซทบอท

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S.D.	ระดับคุณภาพ
1. ด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ			
1.1 ความสวยงาม ความทันสมัย น่าสนใจของหน้าโฮมเพจ	4.67	0.47	มากที่สุด
1.2 การจัดรูปแบบในเว็บไซต์ต่อการอ่านและการใช้งาน	4.33	0.47	มาก
1.3 สีสันทในการออกแบบเว็บไซต์มีความเหมาะสม	4.67	0.47	มากที่สุด
1.4 เมนูเข้าใจง่ายต่อการใช้งาน	4.33	0.47	มาก
รวมด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ	4.50	0.52	มากที่สุด

2. ด้านเนื้อหา			
2.1 ความสะดวกในการเชื่อมโยงข้อมูลภายในเว็บไซต์	4.33	0.58	มาก
2.2 ความถูกต้องครบถ้วนของเนื้อหา	4.00	0.00	มาก
2.3 เนื้อหาบทเรียนสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	5.00	0.00	มากที่สุด
2.4 ความเหมาะสมของปริมาณเนื้อหา	4.33	0.58	มาก
รวมด้านเนื้อหา	4.42	0.51	มาก
3. ด้านการทำงานของแชทบอท			
3.1 สามารถตอบคำถามได้ตรงประเด็น	4.33	0.58	มาก
3.2 ข้อความที่ใช้สามารถสื่อสารให้ผู้ใช้งานเข้าใจได้	4.33	0.58	มาก
3.3 ความเหมาะสมเนื้อหาที่ระดับผู้ใช้	4.00	0.00	มาก
รวมด้านการทำงานของแชทบอท	4.22	0.44	มาก
รวมทั้งหมด	4.39	0.50	มาก

หมายเหตุ : M แทนค่าเฉลี่ย และ SD แทนส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

จากตารางที่ 1 พบว่าคุณภาพของเครื่องมือจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ มีคุณภาพโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 4.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นด้านพบว่า ด้านการออกแบบและจัดรูปแบบอยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.50$) ด้านเนื้อหาอยู่ในระดับดี ($M = 4.42$) และด้านการทำงานของแชทบอทอยู่ในระดับมาก ($M = 4.22$)

2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของผู้เรียนที่ใช้ระบบจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียน

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม	M	SD	t	p
ก่อนเรียน	25	20	9.40	3.62	16.06	<.001
หลังเรียน	25	20	18.76	0.93		

* $p < .01$

จากตารางที่ 2 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยระบบจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแซทบอท มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแซทบอท รายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ด้านคุณภาพกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแซทบอท เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาล 5 บ้านหนองผักก้าม อำเภอเมือง จังหวัดเลย

ผู้วิจัยได้ใช้หลักการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือโดยใช้เทคนิค STAD เป็นการจัดการเรียนรู้โดยใช้ทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สมาชิกในกลุ่มจะประกอบด้วยนักเรียนที่มีความสามารถ แตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน ซึ่งสมาชิกทุกคนในกลุ่มจะต้องมีส่วนร่วมในการทำงานให้ประสบ ความสำเร็จ โดยนักเรียนแต่ละคนจะต้องพยายามทำความเข้าใจเนื้อหาทุกประเด็น นักเรียนที่มีความสามารถ ทางการเรียนรู้ในระดับเก่งจะต้องให้ความช่วยเหลือสมาชิกในกลุ่มที่มีความสามารถทางการเรียนอ่อนกว่าให้เข้าใจด้วยการชี้แจง อธิบาย ยกตัวอย่างประกอบ เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และสามารถคิดได้ด้วยตนเอง และเป็นกิจกรรมที่เน้นการทำงานกลุ่ม เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการทำงานที่มีเป้าหมายร่วมกันทำให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มรู้สึกว่าคุณภาพของตนเองมีส่วนสำคัญ มีบทบาทเท่าเทียมกัน โดยเริ่มจากศึกษาหลักสูตร คำอธิบายรายวิชา จุดประสงค์ และวิเคราะห์เนื้อหา ออกแบบการเรียนรู้ จัดพื้นที่และองค์ประกอบเพื่อใช้ในการนำเสนอเนื้อหาในคล้อยกับกลุ่มตัวอย่าง นำการออกแบบที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขทดลองจริงกับกลุ่มตัวอย่าง และประเมินผลคะแนนของผู้เรียน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่านประเมินคุณภาพโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($M = 4.39$) และด้านการออกแบบและจัดรูปแบบ อยู่ในระดับมากที่สุด ($M = 4.50$) ด้านเนื้อหา อยู่ในระดับมาก ($M = 4.42$) ด้านการทำงานของแซทบอท อยู่ในระดับมาก ($M = 4.39$) ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ เนตรนภา สากแก้วและคณะ (2565) เรื่อง การพัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย นักเรียนชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีความเหมาะสมโดยมีค่าเฉลี่ย อยู่ระหว่าง 4.44-4.74 และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานอยู่ในระหว่างเรียน 0.48-0.64 อยู่ในระดับ มากที่สุด

2. ด้านการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการคำนวณ) ของผู้เรียนที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน เทศบาล 5 บ้านหนองผักก้าม อำเภอเมือง จังหวัดเลย

การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน รายวิชาเทคโนโลยี (วิทยาการ คำนวณ) ของผู้เรียนที่ใช้การเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแชทบอท เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ หลังเรียน สูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เนื่องจากก่อนที่ผู้เรียนได้ศึกษาความรู้เกี่ยวกับ องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ แต่ผู้เรียนในบางคนอาจจะยังไม่เข้าใจ และเมื่อผู้เรียน ได้เรียนรู้ผ่านการเรียนรู้ มีการออกแบบที่น่าสนใจ ดึงดูดความสนใจของผู้เรียนมุ่งเน้น ให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจและกระตุ้นให้สนใจอย่างต่อเนื่อง เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญให้นักเรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ช่วยเหลือ กันภายในกลุ่ม ส่งผลให้ นักเรียนเกิดความรู้และทักษะที่นำไปใช้ในการทดสอบได้เป็นอย่างดี และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ ไชยิตา เสนาธรรม (2564) การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้แบบ ร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า นักเรียนมีผลการประเมิน ผลสัมฤทธิ์ทางการอ่านหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD สูงกว่าก่อน เรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุป

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าระบบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับ แชทบอท รายวิชาวิทยาการคำนวณ เรื่อง องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์ สำหรับ

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ทำให้ผู้เรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียน ด้วยกระบวนการเรียนที่ต้องศึกษาหาความรู้ร่วมกัน ได้ฝึกทักษะด้านการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันในลักษณะกลุ่ม รวมถึงการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนกับผู้สอน การฝึกความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี ทำให้ผู้เรียนสนุก และตื่นเต้น กับการทำกิจกรรมระหว่างเรียน จึงทำให้ผู้เรียนมีสมาธิจดจ่อกับสิ่งที่กำลังศึกษา และนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาแลกเปลี่ยนกัน จึงทำให้ผลการเรียนโดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแซทบอท หลังเรียน สูงกว่า ก่อนเรียน ดังนั้น ผลของการวิจัยนี้จึงเหมาะกับผู้ที่กำลังศึกษาทฤษฎีในการจัดการเรียนการสอน หรือหาวิธีการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุผลสัมฤทธิ์ที่ได้มุ่งหวังไว้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

1.1 ในการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับแซทบอท ผู้สอนควรศึกษารูปแบบการสอนและหลักการให้เข้าใจก่อนนำไปใช้และ ทำข้อตกลงและอธิบายขั้นตอนกับผู้เรียนเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่การเรียนเป็นกลุ่ม เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

1.2 กรณีกลุ่มใดที่ทำงานเสร็จล่าช้าหรือไม่ทันเวลาผู้สอนควรเข้าไปให้คำปรึกษาเฉพาะกลุ่มเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนในการทำกิจกรรม

1.3 ผู้สอนควรมีกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเปรียบเทียบการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ร่วมกับการจัดทฤษฎีกิจกรรมการเรียนรู้ และเทคนิคการสอนแบบอื่น ๆ

2.2 ศึกษาการนำการเรียนรู้แบบร่วมมือด้วยเทคนิค STAD ไปใช้กับเนื้อหาสาระรายวิชาอื่น ๆ ที่แตกต่างกันออกไป

2.3 ศึกษาการใช้แซทบอทร่วมกับรูปแบบ หรือทฤษฎีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเทคนิคการสอนแบบอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2566). ระบบสารสนเทศทางการศึกษาท้องถิ่น (Local Education Center Information System: LEC). เรียกใช้เมื่อ 18 มีนาคม 2567 จาก <https://lec.dla.go.th>
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2559). อนาคตใหม่ของการศึกษาไทยในยุค Thailand 4.0. เรียกใช้เมื่อ 23 พฤษภาคม 2567 จาก <http://www.li.mahidol.ac.th/conference2016>
- เนตรนภา साแก้ว และคณะ. (2565). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ แบบกลุ่มร่วมมือเทคนิค STAD เรื่อง พัฒนาการของอาณาจักรสุโขทัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม. 16(3), 117-130.
- โคภิตา เสนาธรรม. (2564). การพัฒนาทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อความเข้าใจโดยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค STAD ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. เรียกใช้เมื่อ 10 มกราคม 2567 จาก http://www.edu.nu.ac.th/th/news/docs/download/2021_06_07_15_07_11.pdf
- สุจิตรา เพ็ชรเลิศ. (2566). องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2566. จาก <https://cs.bru.ac.th/องค์ประกอบของระบบคอมพิวเตอร์>
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). การวัดผลการศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กาลสินธุ์: ประสารการพิมพ์.
- Muruganantham. G. (2015). Developing of E-content package by using ADDIE Model. International Journal of Applied Research 2015, 1(3), 52-54.
- Slavin. R. E. (1995). Cooperative Learning Theory, Research and Practice. (2nd ed.). Massachusetts: A Simom & Schuster.

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาว

คีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช*

TO PRESERVE THE ARTS AND CULTURE OF BUDDHISM IN THE WAY
OF LIFE OF THE PEOPLE IN KHIRIWONG IN LANSKA DISTRICT,
NAKHON SI THAMMARAT

สันติ อุนจะนา¹, ทิพนาศ เศวตวรโชติ², บุญส่ง ทองเอียง³

Santi Aunjanam¹, Tippamas Sawetvorachot², Boonsong Thongiang³

¹⁻³คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

¹⁻³Faculty Of Education, Mahamakut Buddhist University, Nakhon Si Thammarat, Thailand

Corresponding author E-mail: tippamas.saw@mbu.ac.th

บทคัดย่อ

คีรีวงเป็นชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตอย่างรวดเร็ว ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนคีรีวงหากไม่มีการดูแลหรือเฝ้าระวังปัญหาอาจจะก่อให้เกิดความรุนแรงหรือความเสื่อมทางวัฒนธรรม การศึกษาการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาคนและสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของชุมชนคีรีวง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตและความต้องการของชาวคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีแอนดัมอร์แกน จำนวน 351 คน การวิจัยเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยการคำนวณค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา โดยการพรรณนาและนำเสนอแบบบรรยาย

* Received 20 May 2024; Revised 25 May 2024; Accepted 25 June 2024

ผลการวิจัยพบว่า

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวคีรีวงอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ความต้องการของชาวคีรีวง อำเภอลานสกาจังหวัดนครศรีธรรมราช ในส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ในวิถีชีวิตของชาวคีรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความต้องการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิต ด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมของชุมชนใน และยกย่องผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำดีต่อไป ด้านพิธีกรรม ให้มีการสร้างองค์ความรู้ชุมชนเพื่อควบคุมแนะนำในเรื่องพิธีกรรมดั้งเดิมของชุมชนด้านความเชื่อ จัด สร้างนวัตกรรมหรือการสร้างองค์ความรู้ชุมชนในความเชื่อเพื่อถ่ายทอดความเชื่อ ใ้ให้คนในสังคมได้เรียนรู้ต่อไป ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี

คำสำคัญ : การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม, พระพุทธศาสนาในวิถีชีวิต, วิถีชีวิตของชาวคีรีวง

Abstract

In Kiriwong, people's lifestyles are changing quickly. If the issue is not resolved, there could be a negative influence on the Kiriwong community's way of life, which could lead to violence or a decline in culture. An investigation of how the Kiriwong people, in Lansaka District, Nakhon Si Thammarat Province, have managed to preserve Buddhist arts and culture. To function as a framework for the cultural immunity and human development of the Kiriwong people.

The research found that

Preserving the way of life of the Kiriwong people (Lansaka District) through the preservation of Buddhist art and culture. Nakhon Si Thammarat as a whole is operating at a high standard.

The Kiriwong people's needs Province of Nakhon Si Thammarat, Lan Saka District To encourage the Kiriwong people of Lansaka District, Nakhon Si

Thammarat Province, to preserve their Buddhist arts and culture. In terms of ethics, morality, and morality, it is necessary to support the preservation of Buddhist arts and culture. Every member of the community must set a positive example for ethics, morals, and morality. and encourage others to keep up their good deeds by praising those who uphold morality and ethics. In terms of customs, there ought to

Keyword: To preserve the arts and culture, Buddhism in the way of life, the way of life of the people in Khiriwong in Lansaka District

บทนำ

การพัฒนาประเทศตามแนวทางของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติที่ผ่านมา ส่งผลให้ ประเทศไทยมีระดับการพัฒนาที่สูงขึ้นตามลำดับ ได้แก่ เศรษฐกิจไทยมีขนาดใหญ่ขึ้น มีฐานการผลิตและ บริการที่มีความเข้มแข็งและโดดเด่นในหลายสาขา และความร่วมมือกับ มิตรประเทศทั้งในรูปทวิภาคีและพหุภาคี รวมถึงความร่วมมือกับประเทศในอนุภูมิภาคและ อาเซียนมีความเข้มข้นและชัดเจนขึ้น ขยายโอกาสด้าน การค้าและการลงทุนของไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่โครงสร้างพื้นฐานมีการพัฒนาครอบคลุมมากขึ้น และการ บริการทางสังคมทุกด้านที่มีความครอบคลุมทั่วถึง ทำให้รายได้ประชาชนสูงขึ้นปัญหาความยากจนลดลง และ คุณภาพชีวิต ประชาชนดีขึ้นวัดดูประสงค์และเป้าหมายการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 การ ประเมินสภาพแวดล้อมการพัฒนาประเทศ เป้าหมายรวมการพัฒนาของ แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 สถานการณ์และแนวโน้มของสังคมไทย โครงสร้างประชากรไทย เปลี่ยนแปลงเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์เมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 โดยปี 2557 ประชากรวัย แรงงานจะมี จำนวนสูงสุดและเริ่มลดลงอย่างต่อเนื่อง คุณภาพคนไทยทุกกลุ่มวัยยังมีปัญหา คุณภาพ การศึกษา และการเรียนรู้ของคนไทยยังอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ขณะที่คนไทยมีแนวโน้มเป็น โรคไม่ติดต่อมากขึ้น ซึ่งเป็น 9 สาเหตุหลักของการเสียชีวิต รวมถึงปัญหาด้านสุขภาพในวัย ผู้สูงอายุจะส่งผลต่อภาระค่าใช้จ่ายภาครัฐ นอกจากนี้ คนไทยส่วนใหญ่ยังมีปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรม และไม่ตระหนักถึงความสำคัญของระเบียบวินัย ความซื่อสัตย์ และการมีจิต สาธารณะ คนไทยมี คุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์ มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตาม

บรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้ เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดี มีความเจริญ งอกงามทางจิตวิญญาณมีวิถีชีวิตที่พอเพียง มีความเป็นไทย (สรุปสาระสำคัญ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 – 2564) : 1-9)

จากการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตชุมชนที่เกิดจากการ ท่องเที่ยวและผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของวิถีชีวิตชุมชนคือวัง ในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และด้านสภาพแวดล้อม โดยดำเนินการเก็บข้อมูลโดยการสังเกตแบบมีส่วนร่วมและการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบล ตัวแทนกลุ่มต่างๆในชุมชน ประชาชนในพื้นที่ชุมชนศิริ พบว่าชุมชนศิริวังในอดีตมีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้าๆ แต่เมื่อมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในจังหวัดนครศรีธรรมราชในด้านการท่องเที่ยว ส่งผลให้ชุมชนมีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตอย่างรวดเร็ว มากในช่วง 4 ปีที่ผ่านมา ชุมชนมีการประกอบอาชีพเพื่อการท่องเที่ยวมากขึ้น สร้างบ้านเรือนที่มีการตกแต่ง และมีแบบที่ทันสมัยมากขึ้น การเกษตรมีการใช้เครื่องมือที่ทันสมัยและสารเคมีมากขึ้น สภาพทางเศรษฐกิจของ ชุมชนดีขึ้น มีลักษณะการกระจายรายได้เพิ่มขึ้น ภาระหนี้สินมีเพิ่มขึ้นเนื่องจากการลงทุนและผลิตสินค้าและบริการ มีการเปลี่ยนมือการถือครองที่ดินอย่างหลากหลายทั้งคนในและคนนอกพื้นที่ และเพื่อการประกอบธุรกิจ ในพื้นที่ ความสุขโดยภาพรวมของครอบครัวมีมากขึ้น คนในชุมชนให้ความสำคัญกับการศึกษาและบุตรหลานมี ระดับการศึกษาสูงขึ้น ผลิตภัณฑ์ชุมชนมีหลายประเภท ความสัมพันธ์ของคนในชุมชนเป็นลักษณะห่างเหิน มากกว่าในอดีต เนื่องจากการเป็นชุมชนท่องเที่ยว กิจกรรมที่คนมีร่วมกันในชุมชนจะเป็นงานบุญและงาน เทศกาลเป็นหลัก ปัญหาความขัดแย้งมีอยู่บ้างแต่ไม่ถึงขั้นรุนแรง มีปัญหาอาชญากรรมน้อย เนื่องจากชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน โดยสรุปผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนนั้น ประกอบด้วยผลกระทบทางบวกและทางลบทั้งใน ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านวัฒนธรรม และด้าน สภาพแวดล้อม (สุดาวรรณ์ มีบัวและคณะ, 2560) ผลกระทบทางวัฒนธรรมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมเหตุปัจจัยที่เกิดจากการท่องเที่ยวซึ่งการเปลี่ยนแปลงมีทั้งการเปลี่ยนแปลง ของวิถีทั้งเชิงบวกเชิงลบโดยเฉพาะกับพื้นที่ที่การท่องเที่ยวเข้าไปแล้วชุมชนท้องถิ่น ไม่สามารถปรับตัวได้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง และมีการดำเนินการโดยขาดการวางแผน และขาดการอนุรักษ์ทางด้านการท่องเที่ยว แต่ได้ดำเนินการที่เน้นภาคธุรกิจจนมากเกินไป ใน เชิงบวก การท่องเที่ยวมีคุณค่ามหาศาล มีส่วนช่วยให้ชุมชนมี

การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นโดยเฉพาะในการพัฒนาสาธารณูปโภค และการมีรายได้ของประชาชนในท้องถิ่น และการมีงานที่หลากหลายในภาคการบริการเกิดขึ้น (ปัญญา เลิศไกรและลัญจกร นิลกาญจน์, 2559)

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีพันธกิจด้านการผลิตบัณฑิต งานวิจัย งานบริการวิชาการแก่ชุมชน และงานทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมตามพันธกิจของวัตถุประสงค์ เพื่อดำเนินกิจการของ มหามกุฏราชวิทยาลัยขึ้น 3 ประการ คือ เพื่อเป็นสถานศึกษาของพระภิกษุสามเณร เพื่อเป็นสถานศึกษาวิทยาการอันเป็นของชาติภูมิและของต่างประเทศ และเพื่อเป็นสถานที่เผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยมีพันธกิจ ในการผลิตบัณฑิตทางด้านพระพุทธศาสนา ให้มีคุณสมบัติตามปรัชญาของมหาวิทยาลัย และกระจายโอกาสให้พระภิกษุสามเณร คฤหัสถ์ และผู้สนใจมีโอกาสศึกษามากขึ้นให้บริการวิชาการตามแนวพระพุทธศาสนาแก่สังคม ชุมชน และท้องถิ่น โดยเฉพาะวิชาการทางพระพุทธศาสนา เพื่อมุ่งเน้นการเผยแผ่พุทธธรรม การแก้ปัญหาสังคม การนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันให้เกิดสันติสุข การขึ้นนำสังคมในทางสร้างสรรค์ และการยุติข้อขัดแย้งด้วยหลักวิชาการพระพุทธศาสนา วิจัยและพัฒนางานวิชาการเชิงลึกด้านพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างองค์ความรู้ทางด้านวิชาการพระพุทธศาสนาใหม่ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ และเผยแผ่องค์ความรู้ในระบบเครือข่ายการเรียนรู้ที่ทันสมัยรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรมเพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งค้นคว้า ทำนุบำรุงรักษาภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น รวมทั้งสร้างชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม ยุทธศาสตร์/กลยุทธ์ ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม มุ่งเน้นรณรงค์ให้ ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่น และพระสงฆ์การมีความรู้ความเข้าใจในศิลปวัฒนธรรมของชุมชนและท้องถิ่นประสานความร่วมมือกับคณะสงฆ์หรือหน่วยงานที่รับผิดชอบด้านศิลปวัฒนธรรมโดยจัดหลักสูตรระยะสั้น และพัฒนาระบบการให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรม และการอนุรักษ์ฟื้นฟูแก่ผู้นำชุมชน ผู้นำท้องถิ่นและพระสงฆ์ การสนับสนุนและมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ฟื้นฟูประเพณีพื้นบ้าน กีฬาพื้นบ้าน และภูมิปัญญาท้องถิ่นและแนะนำให้ความรู้แก่ชุมชนเกี่ยวกับวัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสม การคัดสรรและการประยุกต์วัฒนธรรมจากภายนอกที่จำเป็นต้องยอมรับ (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2564)

ผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนศรีวังหากไม่มีการดูแลหรือเฝ้าระวังปัญหาอาจจะก่อให้เกิดความรุนแรงหรือความเสื่อมทางวัฒนธรรม วัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา สามารถเป็นหลักในการพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย

และจิตใจ สติปัญญาและจิตวิญญาณ เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุข ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคนและสร้างภูมิคุ้มกันทางวัฒนธรรมของชุมชนศิรีวัง ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวังอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาความต้องการของชาวศิรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในส่งเสริมการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิต

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตพื้นที่ หมู่บ้านศิรีวัง ตำบลกำโลน อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 4,288 คน (ข้อมูลทะเบียนราษฎร จังหวัดนครศรีธรรมราช พ.ศ. 2565)

กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie และ Morgan ที่ระดับความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 351 คน (Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970))

การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม การทํานุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ตั้งแต่ 0.66 ถึง 1.00 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.95

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยดำเนินการ ขอนหนังสือจาก มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช เพื่อติดต่อแจกแบบสอบถามและเก็บข้อมูล ในชุมชนศิรีวัง

อำเภอหลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช และเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเองนำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติ

1. วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมได้ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติวิเคราะห์ของผู้ตอบแบบสอบถามได้แก่ ชาวศิรีวัง อำเภอหลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยคำนวณหาค่าความถี่ และค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

2. วิเคราะห์การดำเนินงานบูรณศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวัง อำเภอหลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราชเป็นรายด้านและรายรวมโดยคำนวณค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานวิเคราะห์การศึกษาความต้องการของชาวศิรีวัง อำเภอหลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราชในส่งเสริมการดำเนินงานบูรณศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวัง อำเภอหลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้วิธีการหาค่าความถี่และวิเคราะห์เนื้อหา โดยการพรรณานำเสนอแบบบรรยาย

3. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือหาค่าความเชื่อมั่นใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค สถิติพื้นฐานเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์การศึกษาความต้องการของชาวศิรีวัง อำเภอหลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราชในส่งเสริมการดำเนินงานบูรณศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวัง อำเภอหลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้วิธีการหาค่าความถี่และวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยการพรรณานำเสนอแบบบรรยาย

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาการดำเนินงานบูรณศิลปวัฒนธรรมทาง พระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวัง อำเภอหลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลวิจัยพบว่า

การดำเนินงานบูรณศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวัง อำเภอหลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความเชื่อ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.75) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ท่านจะฟื้นฟูแนวคิดและการปฏิบัติตามความเชื่อที่ดั้งเดิมให้กลับมาเป็นวิถีชีวิตในชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด มาก ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.73) รองลงมา ท่านมักจะเล่าเรื่องราวความเชื่อที่ได้รับการถ่ายทอดจาก บรรพบุรุษแก่ลูกหลานคนรุ่นหลังของ

ท่านเสมอ ($\bar{x} = 4.17$, S.D.= 0.76) และมักเผยแพร่ศิลปะและวัฒนธรรมตามความเชื่อแก่คนนอกชุมชนทุกครั้งที่มีโอกาส มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.67$, S.D.= 0.75)

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D.= 0.76) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า พื้นฟูและการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดิงามให้กลับมาเป็นวิถีชีวิตในชุมชนเสมอ ($\bar{x} = 4.22$, S.D.= 0.85) รองลงมาดำเนินชีวิตโดยยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษมาน้อยเพียงใด ($\bar{x} = 4.11$, S.D.= 0.81) จะร่วมสืบสานกิจกรรมในชุมชนที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดิงามให้คงอยู่ในวิถีชีวิตชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{x} = 3.89$, S.D.= 0.74)

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านพิธีกรรม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D.= 0.76) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าให้ความสำคัญกับพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในชุมชนเสมอ ($\bar{x} = 4.11$, S.D.= 0.74) รองลงมา เน้นชีวิตอย่างเคร่งครัดในงานพิธีกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดจาก บรรพบุรุษ ($\bar{x} = 4.06$, S.D.= 0.70) และการปฏิบัติตามขั้นตอนในพิธีกรรม วิถีชีวิตในชุมชนเสมอ ค่าเฉลี่ยน้อย ($\bar{x} = 3.83$, S.D.= 0.83)

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม อยู่ในระดับ มาก ($\bar{x} = 3.99$, S.D.= 0.74) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าดำเนินชีวิตอย่างเคร่งครัดในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมมาน้อยเพียงใด และจะเน้นการปฏิบัติตนเน้นคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมแก่คนรอบข้างเสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงเท่ากัน ($\bar{x} = 4.22$, S.D.= 0.79) จะร่วมสืบสานกิจกรรมในชุมชนที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม ในวิถีชีวิตชุมชนเสมอ ($\bar{x} = 4.00$, S.D.= 0.82) และการมักเผยแพร่กิจกรรมที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมในวิถีชีวิตชุมชน มาน้อยเพียงใด ค่าเฉลี่ยน้อย ($\bar{x} = 3.61$, S.D.= 0.68)

การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าดำเนินชีวิตอย่างเคร่งครัดในเรื่องคุณธรรม จริยธรรมศีลธรรมมาน้อยเพียงใด และจะเน้นการปฏิบัติตนเน้นคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมแต่คนรอบข้างเสมอ ซึ่งมี

ค่าเฉลี่ยสูงเท่ากันจะร่วมสืบสานกิจกรรมในชุมชนที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม ในวิถีชีวิตชุมชนเสมอ และการมักเผยแพร่กิจกรรมที่เน้นคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมในวิถีชีวิตชุมชนมากน้อยเพียงใด ค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาความต้องการของชาวศิรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราชในส่งเสริมการปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิต

ความต้องการของชาวศิรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราชในส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความต้องการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิต ด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมของชุมชนใน และยกย่องผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำดีต่อไป มีความถี่มากที่สุด (ความถี่ เท่ากับ 35) รองลงมาด้านพิธีกรรม ให้มีการสร้างองค์ความรู้ชุมชนเพื่อควบคุมแนะนำในเรื่องพิธีกรรมดั้งเดิมของชุมชน (ความถี่ เท่ากับ 25) ด้านความเชื่อจัด สร้างนวัตกรรมหรือการสร้างองค์ความรู้ชุมชนในความเชื่อเพื่อถ่ายทอดความเชื่อ ไว้ให้คนในสังคมได้เรียนรู้ต่อไป(ความถี่ เท่ากับ 18) และที่มีความถี่น้อยที่สุด คือ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี (ความถี่ เท่ากับ 15)

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านความเชื่อ อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า การฟื้นฟูแนวคิดและการปฏิบัติตามความเชื่อที่ดั่งเดิมให้กลับมาเป็นวิถีชีวิตในชุมชนเสมอ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด และรองลงมาคือการเล่าเรื่องราวความเชื่อที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษแก่ลูกหลานคนรุ่นหลังของท่านเสมอ **ทั้งนี้เนื่องจาก** ชุมชนศิรีวงเป็นชุมชนที่มีเอกลักษณ์ทั้งภูมิศาสตร์และวัฒนธรรม ซึ่งผ่านความเปลี่ยนแปลงที่เกิดจากธรรมชาติอย่างรุนแรง จนต้องรับการช่วยเหลือจากชุมชนหรือองค์การภายนอกซึ่งอาจจะเป็นผลของการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตที่เป็นความเชื่อ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่สมาชิกในชุมชนให้ความสำคัญต่อการฟื้นฟูแนวคิดและการ

ปฏิบัติตามความเชื่อที่ดั่งเดิมให้กลับมาเป็นวิถีชีวิตในชุมชนเสมอ วิถีความชีวิตของชาวศรีวังผูกพันกับป่าเขาที่ต้องพึ่งพิงธรรมชาติ ความเชื่อต่อสิ่งเร้นลับในป่าเขานั้นเป็นแหล่งอาหารและอาชีพหลักของชุมชนจึงพึ่งพิงความเชื่อได้ เป็นสิ่งที่คนรุ่นเก่าต้องถ่ายทอดแก่คนรุ่นหลังเพื่อรักษาการรักษาศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชุมชนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับสูตรธรรม มีบัวและคณะ (2560) ที่ศึกษาการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนหมู่บ้านศรีวังจากการท่องเที่ยว พบว่า ความเชื่อค่านิยมดั้งเดิมมีการอนุรักษ์ขนบธรรมเนียมประเพณี และวิถีชีวิต คนในชุมชนมีความภูมิใจในเอกลักษณ์ของตนเองยังคงมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางสังคม

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศรีวังอำเภอลานสกาจังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า พื้นฟูและการปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งเดิมให้กลับมาเป็นวิถีชีวิตในชุมชนเสมอ รองลงมาดำเนินชีวิตโดยยึดหลักขนบธรรมเนียมประเพณี ที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ **ทั้งนี้เนื่องจาก** ชุมชนศรีวังเป็นชุมชนที่มีความเข้มแข็ง ฟ้าพื้นผ่านการเปลี่ยนแปลงทางภัยธรรมชาติมาถึง 3 ครั้ง แต่ความเข้มแข็งตระหนักรู้ในวิถีชีวิตแห่งชุมชนจนสามารถข้ามผ่านวิบัติธรรมชาติมาได้ เช่นเดียวกับงานวิจัยของ ประคอง สุคนธ์จิตต์ (2552) ที่ศึกษา จากการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนบ้านศรีวังดังกล่าวข้างต้น ไม่ ว่าจะเปลี่ยนแปลงอย่างไร ชาวบ้านชุมชนศรีวังยังมีการรวมตัวกันในการปรับตัวให้ทันกับกระแสโลกาภิวัตน์ สามารถปรับตัวให้อยู่กับธรรมชาติเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถพึ่งตนเองได้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญ ระบบความสัมพันธ์เป็นแบบเครือญาติ ชุมชนศรีวัง มีระบบความสัมพันธ์เป็นเครือญาติซึ่งแทบจะมาจากรากเหง้าของบรรพบุรุษเดียวกัน มีความสามัคคีกลมเกลียวกันสูงมาก และสามารถ สร้างกลุ่มกิจกรรมขึ้นมาหลากหลาย เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในชุมชนอย่างน่า สนใจ ซึ่งถือเป็นลักษณะเด่นทางสังคม วัฒนธรรมของชุมชน มีระบบอาวุโสที่เอื้อ ให้ผู้มีวัยวุฒิคุณวุฒิมีความรู้ความสามารถ เต็มเปี่ยมไปด้วยคุณธรรม ได้รับการเคารพนับถือและศรัทธาจากชาวบ้าน ปัจจุบันยังคงไว้ซึ่งคุณลักษณะเช่นนี้ อยู่ ระบบความสัมพันธ์แบบเครือญาติที่ยังพบในชุมชน คือ การช่วยเหลือพึ่งพา กันในเรื่องของการเก็บผลผลิต การพัฒนาชุมชน การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์ งานบุญต่าง ๆ เป็นต้น แม้ปัจจุบันจะแตกต่างจากในอดีตบ้าง เนื่องจากภาวะที่ทุก ครอบครัวต่างก็ต้องขยันขันแข็ง ช่วยกันทำมาหากิน และเวลาในการพบเจอกัน ของแต่ละบ้านลดน้อยลง แต่เมื่อมีโอกาสหรืออยู่ในภาวะคับขัน การแสดงออกถึง ความมีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ก็ยิ่งปรากฏให้เห็นได้ชัดเจน และเป็นไปโดย

ธรรมชาติ ของคนศรีวังโดยไม่ต้องมีการบอกกล่าวความพยายามในการพึ่งตนเอง จากการที่ชาวบ้านศรีวังได้ประสบภัยธรรมชาติหลายครั้งตั้งแต่ในอดีต แต่ก็ ทำให้ทำให้ชาวบ้านคิดจะย้ายถิ่นฐานไปอยู่ที่อื่นแต่อย่างใด แม้ว่าอุทกภัยแต่ละ ครั้งจะก่อให้เกิดความเสียหายอย่างใหญ่หลวงก็ตาม แต่ชาวบ้านทุกคนยังคงปักหลักตั้งอยู่ในเขตพื้นที่เดิม ภายหลังจากประสบภัยธรรมชาติแต่ละครั้ง ชาวบ้าน จะร่วมแรงร่วมใจกันฟื้นฟูหมู่บ้านให้กลับคืนสู่สภาพเดิมให้เร็วที่สุด การที่จะทำ เช่นนี้ได้จะต้องมีการร่วมมือกันอย่างใกล้ชิดระหว่างผู้นำหมู่บ้านกับชาวบ้าน ตลอดจนเครือข่ายภายนอกหมู่บ้านทั้งที่เป็นหน่วยงานของทางราชการและเอกชน ทำให้หมู่บ้านศรีวังมีชื่อเสียงโด่งดังในบรรดาหมู่บ้านอาสาพัฒนาและป้องกัน ตนเอง (อพป.) เพราะขณะการประกวตหมู่บ้าน อพป. ยอดเยี่ยมทั้งในระดับ จังหวัด ระดับภาคและระดับประเทศ

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของ ชาวศรีวัง อำเภอ ลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านพิธีกรรม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ให้ความสำคัญกับพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตในชุมชนเสมอเสมอ รองลงมา เน้นชีวิตอย่างเคร่งครัดในงานพิธีกรรมที่ได้รับการถ่ายทอดจากบรรพบุรุษ **ทั้งนี้เนื่องจาก** การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชน จำนวนประชากรเพิ่มขึ้น มีการอพยพของชนนอกพื้นที่เข้ามาอยู่ในพื้นที่มากขึ้นจากเดิม การดำเนินชีวิตของประชาชนในปัจจุบันได้นำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้เพื่อเป็นอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตและมีการยอมรับวัฒนธรรมตะวันตกมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวิถีดำเนินชีวิตอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะสมาชิกในชุมชนที่ยังเป็นเยาวชนการสนใจให้ความสำคัญกับโลกใหม่ที่ทันสมัยที่ง่ายต่อการถูกเปลี่ยนกลืนวัฒนธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ ชีรพันธุ์ จุฬากาญจน์ (2551) ที่วิจัยเพื่อศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม เรื่องเล่า เพื่อสร้างอุดมการณ์อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชาวศรีวัง พบว่า ปัญหาสำคัญในยุคปัจจุบันของชาวศรีวัง คือ เด็กและเยาวชนรุ่นใหม่ไม่ได้สืบทอดความเชื่อ พิธีกรรมและเรื่องเล่า ซึ่งหากปล่อยให้สภาพเช่นนี้ดำเนินต่อไปจะก่อให้เกิดการใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่ไม่ยั่งยืน การที่ศึกษาความเชื่อ พิธีกรรม และเรื่องเล่าที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับทรัพยากร การเข้าร่วมสังเกตการณ์อย่างมีส่วนร่วมในประเพณีพิธีกรรมต่างๆ ของชุมชน นำไปสู่การสร้างระบบการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในชุมชนศรีวังผ่านการจัดทำเป็นหลักสูตรท้องถิ่นในโรงเรียน ในชุมชนเพื่อให้เยาวชนได้เรียนรู้เรื่องราวของตนเอง มีการจัดการค่ายการเรียนรู้แก่เด็กและเยาวชนเป็นต้น

ด้านการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศรีวัง อำเภอ ลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม อยู่ในระดับมากเมื่อ

พิจารณาทางด้านพบว่าดำเนินชีวิตอย่างเคร่งครัดในเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมมาก และจะเน้นการปฏิบัติตนเน้นคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรมแก่คนรอบข้างเสมอ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยสูงเท่ากัน **ทั้งนี้เนื่องจาก** ศิริวงเป็นชุมชนเล็กๆ ตั้งอยู่ในที่ราบหุบเขาของเทือกเขานครศรีธรรมราช พื้นที่ตำบลกำโลน อำเภอลานสกาจังหวัดนครศรีธรรมราช ความเป็นเครือญาติ ของคนในหมู่บ้านนี้ ได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน อันนำไปสู่ความสามารถพึ่งตนเองของหมู่บ้านมีความเคารพนับถือปฏิบัติตนตามกติกาสังคม และชาวชุมชนศิริวง มีผู้นำที่ยึดเหนี่ยวจิตใจเป็นที่เคารพนับถือแก่ทุกคนในชุมชน คืออดีต เจ้าอาวาสวัดศิริวง คือพระครูนิเทศธรรมรัตน์ ผู้นำศาสนาที่ปลูกฝังให้ทุกคนดำเนินชีวิตอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ศีลธรรม ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประคอง สุขนธจิตต์ (2551) ที่ศึกษา จากการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงของชุมชนบ้านศิริวง พบว่า หมู่บ้านศิริวงในอดีตมีปัญหาทางด้านสังคมมากมายเช่นเดียวกับหมู่บ้านอื่นๆ เช่นเรื่องการพนัน สุรา และอบายมุขต่างๆ ผู้นำชุมชนที่มีบทบาทสำคัญ คือ อดีต เจ้าอาวาสวัดศิริวง คือพระครูนิเทศธรรมรัตน์ (มรณภาพเมื่อ พ.ศ. 2530) ได้ พยายามเทศนาสั่งสอนประชาชนให้เห็นโทษของอบายมุข โดยการเปิดเทปธรรมะ ของหลวงพ่อบุญญานันทะภิกขุแห่งวัดชลประทาน อำเภopakkerit จังหวัดนนทบุรี และหลวงพ่อบุทธทาสภิกขุ แห่งสวนโมกขพลาราม จังหวัดสุราษฎร์ธานีซึ่งเป็น พระที่มีชื่อเสียง ในระยะแรกปรากฏว่าชาวบ้านไม่เห็นด้วยและไม่ได้ลดเลิกอบายมุข ต่างๆ ตามที่ท่านเจ้าอาวาสแนะนำสั่งสอน ต่อมาชาวบ้านได้ตระหนักว่าหากในหมู่บ้านยังคงมีอบายมุขอยู่การพัฒนาต่างๆ ย่อมเป็นไปได้ยาก จึงได้ชักชวนกัน ปฏิบัติตามคำสั่งสอนที่ดีที่ท่านเจ้าอาวาสได้เผยแพร่ตลอดมา ผู้นำหมู่บ้านที่สำคัญมีอยู่หลายคนด้วยกัน เนื่องจากหมู่บ้านศิริวงต้องต่อสู้กับ ภัยธรรมชาติตลอดมา ผู้นำหมู่บ้านจึงมีความสำคัญเป็นอย่างมากในการผลักดัน โครงการพัฒนาต่างๆ ในหมู่บ้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฟื้นฟูสภาพหมู่บ้านภายหลังประสบภัยธรรมชาติแต่ละครั้ง ผู้นำหมู่บ้านคนสำคัญที่จะนำมากล่าวถึงในที่นี้มีอยู่ 2 คนด้วยกันคือ นายตรีวุธ พาระพัฒน์และนายฝาก ตรีถวัลย์ซึ่งมีบทบาท ในการพัฒนาทั้งในด้านวัตถุและจิตใจ

ความต้องการของชาวศิริวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิริวง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความต้องการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิต ด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดี

ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมของชุมชนใน และยกย่องผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำดีต่อไป ด้านพิธีกรรม ให้มีการสร้างองค์ความรู้ชุมชนเพื่อควบคุมและนำในเรื่องพิธีกรรมดั้งเดิมของชุมชน ด้านความเชื่อจัดสร้างนวัตรธรรมหรือการสร้างองค์ความรู้ชุมชนในความเชื่อเพื่อถ่ายทอดความเชื่อ ไว้ให้คนในสังคมได้เรียนรู้ต่อไป ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุนกิจกรรมของชุมชนในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี **ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการเปลี่ยนทางสังคมอย่างรวดเร็วทำให้ความงดงามของศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิต จะเลือนหายได้ง่าย จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องสร้างนวัตรธรรมหรือ องค์ความรู้ไว้ให้คนรุ่นหลังได้เรียนรู้และปฏิบัติตามต่อไป** ซึ่งสอดคล้องกับวิจัยของ งามนิจ กุลกัน (2556) การจัดการองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของตำบลอ้อมเกร็ด อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี พบว่า ศึกษาวัฒนธรรมท้องถิ่นเป็นรากฐานสำคัญของวัฒนธรรมของชาติเพราะเป็นสิ่งที่แสดงถึงวิถีการดำเนินชีวิต ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม จารีต ประเพณีพิธีกรรม และภูมิปัญญาของคนในชุมชน อันบ่งบอกถึงความเป็น อัตลักษณ์อันสะท้อนถึงวิถีชีวิตอันเรียบง่ายเป็นสังคมที่พัฒนาชุมชนให้ก้าวไปสู่สังคมที่มีคุณภาพ โดยสร้าง คุณธรรม และจริยธรรม อีกทั้งยังดำรงความเป็นชาติพันธุ์แต่ปัจจุบันวัฒนธรรมท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น ถูกกลืนหายลบเลือน เพราะไม่ได้รับการเอาใจใส่ สืบสานทำนุบำรุงให้เจริญงอกงามจากผู้เป็นเจ้าของวัฒนธรรม ซึ่งสาเหตุดังกล่าวอาจเกิดจากปัจจัยหลายประการได้แก่ การเปลี่ยนแปลงของค่านิยมตามยุคสมัย การเผยแพร่วัฒนธรรมข้ามชาติและการก้าวล้ำของเทคโนโลยี ที่สามารถรับรู้ข่าวสารกันได้ทุกมุมโลกผ่านทางสังคมออนไลน์ที่นิยมในกลุ่มวัยรุ่น รวมทั้งโทรทัศน์ นิตยสาร บุคคลและสื่อบันเทิงอื่นๆ การนำเสนอข้อมูลข่าวสารโดยขาดการเลือกสรรกลั่นกรอง ถึงแม้ว่าหลายองค์กร หลายหน่วยงานต่างก็พยายามเผยแพร่ รณรงค์ ส่งเสริมให้คนไทยเห็นคุณค่า และตระหนักถึงความสำคัญของ วัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมชาติแต่ก็ยังไม่สามารถทำให้คนไทยโดยเฉพาะวัยรุ่นหันมาให้ความสำคัญ กับวัฒนธรรมของตนได้เท่าที่ควร อีกทั้งเป็นการสร้างโอกาสในการ ศึกษา ค้นคว้า คิด วิเคราะห์ ทดลอง เพื่อการอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาสร้าง นวัตกรรมใหม่และนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่ามากที่สุด เพื่อดำรงไว้ซึ่งภาคภูมิใจในท้องถิ่น และเกียรติภูมิไทย สร้างความเข้มแข็งในชุมชนอย่างยั่งยืน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพบว่า การทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนา ในวิถีชีวิตของชาวศิรีวังอำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช ในภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านขนบธรรมเนียมประเพณี มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ด้านพิธีกรรม ด้านความเชื่อ และด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ความต้องการของชาวศิรีวังอำเภอลานสกาจังหวัดนครศรีธรรมราช ในส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิตของชาวศิรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความต้องการส่งเสริมการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมทางพระพุทธศาสนาในวิถีชีวิต ด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม ให้สมาชิกทุกคนปฏิบัติตนในการเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมของชุมชนใน และยกย่องผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมและศีลธรรมเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำดีต่อไป มีความถึมากที่สุดรองลงมา ด้านพิธีกรรม ให้มีการสร้างองค์ความรู้ ชุมชนเพื่อควบคุมและแนะนำในเรื่องพิธีกรรมดั้งเดิมของชุมชนด้านความเชื่อ จัด สร้างนวัตกรรม หรือการสร้างองค์ความรู้ชุมชนในความเชื่อเพื่อถ่ายทอดความเชื่อ ไว้ให้คนในสังคมได้เรียนรู้ต่อไป และที่มีความถึน้อยที่สุด คือ ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามา สนับสนุนกิจกรรมของชุมชนในด้านขนบธรรมเนียมประเพณี

1.ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 ร่วมกันวางแผนเพื่อจัดกิจกรรมมุ่งเน้นคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรมแก่สมาชิกในชุมชนให้มากขึ้นเพื่อเป็นเกราะป้องกันปัญหาทางสังคมที่เกิดขึ้นได้ง่ายหากสมาชิกในชุมชนขาดคุณธรรม จริยธรรม และศีลธรรม

1.2 ควรให้สมาชิกในชุมชนรู้ถึงแหล่งความเชื่อที่สำคัญ และคุณค่าที่เกิดจากความเชื่อ เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้อง

1.3 ควรส่งเสริมเยาวชนรุ่นใหม่มีความรู้เข้าใจในด้านพิธีกรรมอย่างถูกขั้นตอน โดยเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วม

2.ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณค่าของพิธีกรรมที่เกี่ยวกับวิถีชีวิตของชาวศิรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.2 ควรมีการศึกษาคุณค่าของขนบธรรมเนียมประเพณีในวิถีชีวิตของชาวศิรีวัง อำเภอลานสกา จังหวัดนครศรีธรรมราช

2.3 ควรมีการศึกษาแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม แก่คนรุ่นหลังของ ชาวศรีวัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- งามนิจ กุลกัน, (2556). การจัดการองค์ความรู้ทางวัฒนธรรมท้องถิ่นของตำบลอ้อมเกร็ด
อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี, วารสารกระแสนวัฒนธรรม. 14 (25). 18-30.
- ธีรพันธ์ จุฬากาญจน์. (2551). การศึกษาความเชื่อ พิธีกรรมและเรื่องเล่าเพื่อสร้างอุดมการณ์
อนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติของชาวศรีวัง ต.กำโลน อ.ลานสกา จ.นครศรีธรรมราช :
รายงานวิจัยเพื่อท้องถิ่นฉบับสมบูรณ์. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์
วิจัยและนวัตกรรม.
- ปัญญา เลิศไกรและลัญจกร นิลกาญจน์, (2559). การเก็บข้อมูลวิจัยชุมชนภาคสนาม,วารสาร
นาคบุตรปริทรรศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 8 (2), 1-10.
- ประคอง สุนจติตต์, (2552). บ้านขุนน้ำ ศรีวัง : ชุมชนพึ่งตนเอง, วารสารร่วมพลัง, 27
(1),91-123.
- สุดาวรรณ มีบัวและคณะ. (2560).การเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตชุมชนหมู่บ้านศรีวังจากการ
ท่องเที่ยว. วารสารนาคบุตรปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, 9 (1),
128-139.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). สรุปสาระสำคัญ
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบเอ็ด พ.ศ. 2555-2559.
กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
สำนักนายกรัฐมนตรี.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research
activities. Educational and Psychological Measurement, 30 (3), 607–610.

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย. (2564). พันธกิจ. เรียกใช้เมื่อ 15 กรกฎาคม 2564, จาก
www.mbu.ac.th

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์*

THE DEVELOPMENT A PROGRAM OF INNOVATIVE LEADERSHIP FOR
TEACHERS UNDER THE KALASIN SECONDARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE

สุธรรม ธรรมทัศนานนท์

Sutum Tummatasananon

มหาวิทยาลัยศรีปทุม วิทยาเขตขอนแก่น

Sripatum University Khon Kaen Campus, Thailand

Corresponding author E-mail: sutum011728@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ 2) เพื่อสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ใช้แนวคิดภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครูเป็นกรอบการวิจัย พื้นที่วิจัย คือโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 316 คน ใช้วิธีคัดเลือกแบบแบ่งชั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 4 ชนิด คือ 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ 2) แบบสัมภาษณ์ 3) ประเด็นการสนทนากลุ่ม 4) แบบสอบถามความเหมาะสม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ในกรณีการวิจัยเชิงปริมาณ ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

ผลการวิจัยพบว่า

* Received 21 May 2024; Revised 26 May 2024; Accepted 27 June 2024

1. สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา และแนวทางการประเมิน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

องค์ความรู้/ข้อค้นพบจากงานวิจัยนี้ ทำให้ได้โปรแกรมสำหรับพัฒนาครูให้มีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อสร้างครูให้เป็นนวัตกรรมในการยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีคุณภาพ

คำสำคัญ: โปรแกรม, ภาวะผู้นำ, ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู

Abstract

This Article aimed to study (1) the present condition, desirable condition to develop innovative leadership building programs under the kalasin secondary educational service area office. (2) set a program of innovative leadership for teachers under the kalasin secondary educational service area office. the research format is a mixed method. using innovative leadership concepts for teachers it is a research framework. the research area is schools under the kalasin secondary educational service area office. the research area is schools under the kalasin secondary educational service area office. the sample group of 316 teachers by purposive sampling. there are 4 types of instruments used in the research: 1) current condition questionnaire. desired conditions 2) interview form 3) group discussion points 4) suitability questionnaire. Analysis data by Descriptive statistics and Content Analysis.

The research results were found as follows;

1. The current state of fostering innovative leadership for teachers Under the kalasin secondary educational service area office, Overall, it is at a

moderate level. Desired conditions of fostering innovative leadership for teachers. Under the kalasin secondary educational service area office, Overall, it is at the highest level.

2. A program of innovative leadership for teachers under the kalasin secondary educational service area office, consists of principles, objectives, content, development methods, and evaluation guidelines. Overall appropriateness is at the highest level.

Discovery From this research Resulting in a program for developing teachers with innovative leadership to create teachers as innovators in raising the quality of education.

Keywords: A program, Leadership, Innovative Leadership for Teachers

บทนำ

ครูในยุคการศึกษาไทย 4.0 ต้องเป็นครูมืออาชีพ โดยมีความรู้ในศาสตร์ด้านเนื้อหา ความรู้ในวิชาที่สอน และศาสตร์ด้านการสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอน ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการด้าน ICT เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมความเป็นครู สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเป็นผู้ที่พัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอจึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 ให้เป็นบุคคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอ ในการสร้างนวัตกรรมจนได้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพส่งขายไปยังต่างประเทศเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ การที่จะทำเช่นนี้ได้ผู้เรียนหรือนักเรียนจะต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์การคิดผลิตภาพ การคิดนวัตกรรม ซึ่งเป็นการคิดที่สร้างผลผลิตที่มีความใหม่ ไม่ซ้ำแบบใครและมีความเป็นเชิงบวกนอกจากนี้ยังต้องมีการคิด รับผิดชอบ ต้องรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในทุกขั้นตอนตลอดจนรับผิดชอบต่อผลผลิตที่สร้างขึ้น โดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมด้วย (ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์, 2560) ครูยุคใหม่จึงจำเป็นต้องเป็น นวัตกรรม ซึ่งก็คือผู้ผลิตนวัตกรรมหรือผู้สร้างนวัตกรรม คือคนที่เริ่มต้นคิดในเรื่อง นวัตกรรม และดำเนินการจนถึงการได้มาซึ่งผลผลิตที่พร้อมจะนำออกสู่ตลาด ซึ่งในทางภาษานวัตกรรมอาจเรียกว่า สิ่งประดิษฐ์ (Invention) นอกจากนี้ครูจะต้องมีภาวะผู้นำ เพราะภาวะผู้นำมีความจำเป็นอย่างมากสำหรับการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ หาก

ครูขาดภาวะผู้นำแล้วการจะบรรลุเป้าหมาย คือ คุณภาพของนักเรียนนั้น ย่อมไม่ประสบผลสำเร็จ ดังนั้น ครูจึงจำเป็นต้องพัฒนาประสิทธิภาพของตนเองให้มีภาวะผู้นำ เนื่องจากความล้มเหลวขององค์กรต่าง ๆ ที่เป็นมา มักสืบเนื่องมาจากการขาดบุคลากรที่มีภาวะผู้นำนั่นเอง ภาวะผู้นำนั้นจำเป็นในทุก ๆ ระดับไม่ใช่เฉพาะหัวหน้าเท่านั้น ลูกน้องก็ต้อง ถูกสร้างให้มีภาวะผู้นำด้วยเช่นกัน ภาวะผู้นำครูมีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน โดยองค์ประกอบภาวะผู้นำครูที่มีอิทธิพลประกอบด้วย การพัฒนาตนเองและเพื่อนครู การเป็นแบบอย่างทางการสอนการมีส่วนร่วมในการพัฒนา (กิตติพัฒน์ คำแพง, 2557)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาากาฬสินธุ์ มีวิสัยทัศน์ “องค์กรคุณภาพ บนพื้นฐานความเป็นไทย” มีพันธกิจ 1) จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติและการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข 2) ส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถเป็นเลิศทางวิชาการเพื่อสร้างขีดความสามารถในการแข่งขัน 3) ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพและคุณภาพผู้เรียนให้มีสมรรถนะตามหลักสูตรและคุณลักษณะในศตวรรษที่ 21 4) สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำ ให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม 5) ส่งเสริมและพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาให้เป็นมืออาชีพ 6) จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 7) ส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษา และจัดการศึกษาโดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เพื่อพัฒนามุ่งสู่ Thailand 4.0 มีการดำเนินการตามนโยบาย ดังนี้ นโยบายที่ 1 จัดการศึกษาเพื่อความมั่นคงของมนุษย์และของชาติ นโยบายที่ 2 จัดการศึกษาเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของประเทศ นโยบายที่ 3 พัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ นโยบายที่ 4 สร้างโอกาสในการเข้าถึงบริการการศึกษาที่มีคุณภาพมีมาตรฐานและลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา นโยบายที่ 5 จัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และนโยบายที่ 6 การส่งเสริมและพัฒนาระบบการบริหารจัดการศึกษา มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดมีแนวโน้มสูงขึ้น และครูปฏิบัติการสอนไม่ครบชั้นเรียน ไม่ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ และขาดแคลนครูในสาขาที่จำเป็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาากาฬสินธุ์, 2564) สอดคล้องกับมาลีตา พรหมโสภา (2564) ได้วิจัยเรื่อง

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา เรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการมีทักษะการคิดสร้างสรรค์เชิงนวัตกรรม ด้านการมีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรมด้านการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมเชิงนวัตกรรมด้านการแสดงบทบาทหน้าที่เชิงนวัตกรรมและด้านการมีบุคลิกภาพเชิงนวัตกรรม ตามลำดับ

การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยแบบผสมวิธี เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ และสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ โดยภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูเป็นสมรรถนะสำคัญที่ครูจะต้องมีเพื่อสร้างความตระหนัก และปรับเปลี่ยนทัศนคติรวมทั้งความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตนเองเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม สามารถเรียนรู้ทักษะและวิธีการใหม่ ๆ มีกรอบการทำงานที่จะพัฒนานตนเองให้เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมที่สามารถนำความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์กับสถานศึกษาครูจะต้องเรียนรู้ และปรับเปลี่ยนทัศนคติให้เป็นผู้นำเชิงนวัตกรรม โดยคำนึงถึง 2 ประเด็นหลัก คือการนำวิธีการใหม่ ๆ มาใช้เพื่อให้เกิดภาวะผู้นำและการเป็นผู้นำเชิงนวัตกรรมที่มุ่งเน้นให้เกิดการสร้างนวัตกรรม อีกทั้งยังเป็นการนำความคิดเชิงนวัตกรรมมาช่วยแก้ปัญหา และสร้างสรรค์นวัตกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2559)

บทความวิจัยนี้นำเสนอ สภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ และผลการสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ด้วยผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าทางด้านนวัตกรรม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ครูมีภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมอันจะสามารถพัฒนาการศึกษาให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ เพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์
2. เพื่อสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 1) ประชากร ได้แก่ ครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ จำนวน 1,777 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์, 2566)
- 2) กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครู โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ จำนวน 316 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560)

เครื่องมือในการวิจัย

- 1) แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน 25 ข้อ ตามองค์ประกอบตัวบ่งชี้ มีค่าความตรงด้านเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.91 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพที่พึงประสงค์ เท่ากับ 0.92
- 2) แบบสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างเป็นประเด็นการสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู มีค่าความตรงด้านเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00
- 3) ประเด็นการสนทนากลุ่ม เป็นประเด็นเกี่ยวกับโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู มีค่าความตรงด้านเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00
- 4) แบบสอบถามความเหมาะสม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 5 ด้าน 30 ข้อ ตามองค์ประกอบของโปรแกรม มีค่าความตรงด้านเนื้อหา (ค่า IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00 มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.93

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การศึกษาสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสันธ์

1.1 นำผลการศึกษาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสาร ตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้องได้ องค์ประกอบของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู มากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ในการวิจัยและสร้างแบบสอบถาม สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ แล้วนำไปตรวจสอบ ค่าดัชนีความเที่ยงตรงของข้อคำถาม

1.2 นำแบบสอบถามไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างตามที่กำหนด

1.3 การศึกษาแนวทางการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สำหรับครูโดยนำข้อมูลจากการวิเคราะห์ความต้องการความจำเป็น (Need Assessment) ใน ขั้นตอนที่ 2 กำหนดคุณสมบัติของกลุ่มผู้ให้ข้อมูลที่จะนำมาเป็นกรณีศึกษาโดยกำหนดคุณสมบัติ เป็นครูที่มีผลงานเชิงประจักษ์ที่มีการบริหารจัดการชั้นเรียนโดยใช้เทคโนโลยี เลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.4 เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย ผู้วิจัยติดต่อส่งหนังสือขอความ อนุเคราะห์ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขอศึกษาข้อมูล ด้วยการสัมภาษณ์ จำนวน 3 คน

2) การสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสันธ์

2.1 ผู้วิจัยใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์สภาพความต้องการจำเป็น และข้อมูลเชิง คุณภาพจากการสัมภาษณ์ แบบมีโครงสร้างเกี่ยวกับโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สำหรับครู จากนั้นนำมาร่างโปรแกรม

2.2 การตรวจสอบยืนยันและประเมินโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สำหรับครู ด้วยวิธีการสนทนากลุ่ม

การวิเคราะห์ข้อมูล

แบบสอบถามสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาคพหุสันธ์

1.1 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามในตอนต้นที่ 1 ข้อมูล ทั่วไปเกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การแจกแจงความถี่และหาค่า ร้อยละแล้วนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

1.2 ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ในตอนที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รายข้อ รายด้าน และโดยรวม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แปลความหมายตามเกณฑ์โดยใช้ค่าเฉลี่ยกลาง (Midpoint) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีสภาพปัจจุบัน/ สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) แบบสัมภาษณ์ ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

3) ประเด็นการสนทนากลุ่ม ใช้วิเคราะห์เนื้อหาแล้วเขียนบรรยายเชิงพรรณนา

4) แบบสอบถามความเหมาะสมของโปรแกรม

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม ในตอนที่ 2 โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) รายข้อ รายด้าน และโดยรวม โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป แปลความหมายตามเกณฑ์โดยใช้ค่าเฉลี่ยกลาง (Midpoint) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51–5.00 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51–4.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51–3.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51–2.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00–1.50 หมายถึง มีความเหมาะสม อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์

ภาวะผู้นำเชิง นวัตกรรม สำหรับครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์			PNI (I-D) D	ลำดับ
	$\bar{X}$	SD.	ระดับ	$\bar{X}$	SD.	ระดับ		
1. การมีความคิด สร้างสรรค์นวัตกรรม	3.25	0.56	ปาน กลาง	4.78	0.50	มาก ที่สุด	0.471	1
2. การมีวิสัยทัศน์ นวัตกรรม นวัตกรรม	3.33	0.55	ปาน กลาง	4.72	0.51	มาก ที่สุด	0.417	2
3. การเป็นผู้นำการ เปลี่ยนแปลง	3.39	0.54	ปาน กลาง	4.65	0.52	มาก ที่สุด	0.372	3
4. การมีความกล้า เสี่ยงต่อ	3.42	0.53	ปาน กลาง	4.62	0.53	มาก ที่สุด	0.351	4
5. การมีกลยุทธ์ นวัตกรรม	3.44	0.52	ปาน กลาง	4.55	0.54	มาก ที่สุด	0.323	5
โดยรวม	3.37	0.54	ปาน กลาง	4.66	0.52	มาก ที่สุด	0.386	0

จากตารางที่ 1 สภาพปัจจุบัน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.37$, S.D. = 0.54) สภาพที่พึงประสงค์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = 0.52) และความต้องการจำเป็นมากที่สุดคือการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม ($PNI_{\text{modified}} = 0.471$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพลันธุ์ ประกอบด้วย หลักการ

วัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา และแนวทางการประเมิน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการประเมินความเหมาะสมของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาากาฬสินธุ์

รายการ	ความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	SD.	ระดับ
1. หลักการ	4.52	0.56	มากที่สุด
2. วัตถุประสงค์	4.55	0.55	มากที่สุด
3. เนื้อหา	4.59	0.54	มากที่สุด
4. วิธีการพัฒนา	4.62	0.51	มากที่สุด
5. แนวทางการประเมิน	4.65	0.51	มากที่สุด
โดยรวม	4.59	0.53	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาากาฬสินธุ์ โดยรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายส่วนทุกส่วนอยู่ในระดับมากที่สุด เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ แนวทางการประเมิน ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = 0.51) วิธีการพัฒนา ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = 0.51) เนื้อหา ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = 0.54) วัตถุประสงค์ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.55) และหลักการ ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.56) ตามลำดับ

อภิปรายผล

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า สภาพปัจจุบันของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาากาฬสินธุ์ อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมนำมาสร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่พึงประสงค์ นำมาเก็บรวบรวมกับกลุ่มตัวอย่าง ได้ข้อมูลตามสภาพที่เป็นจริง ด้วยโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาากาฬสินธุ์ มีปัญหาและอุปสรรคในการบริหารจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนในสังกัด คือ โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดมีแนวโน้มสูงขึ้น และครูปฏิบัติการสอนไม่ครบชั้นเรียน ไม่ครบกลุ่มสาระการเรียนรู้ และขาดแคลนครูในสาขาที่จำเป็น ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ

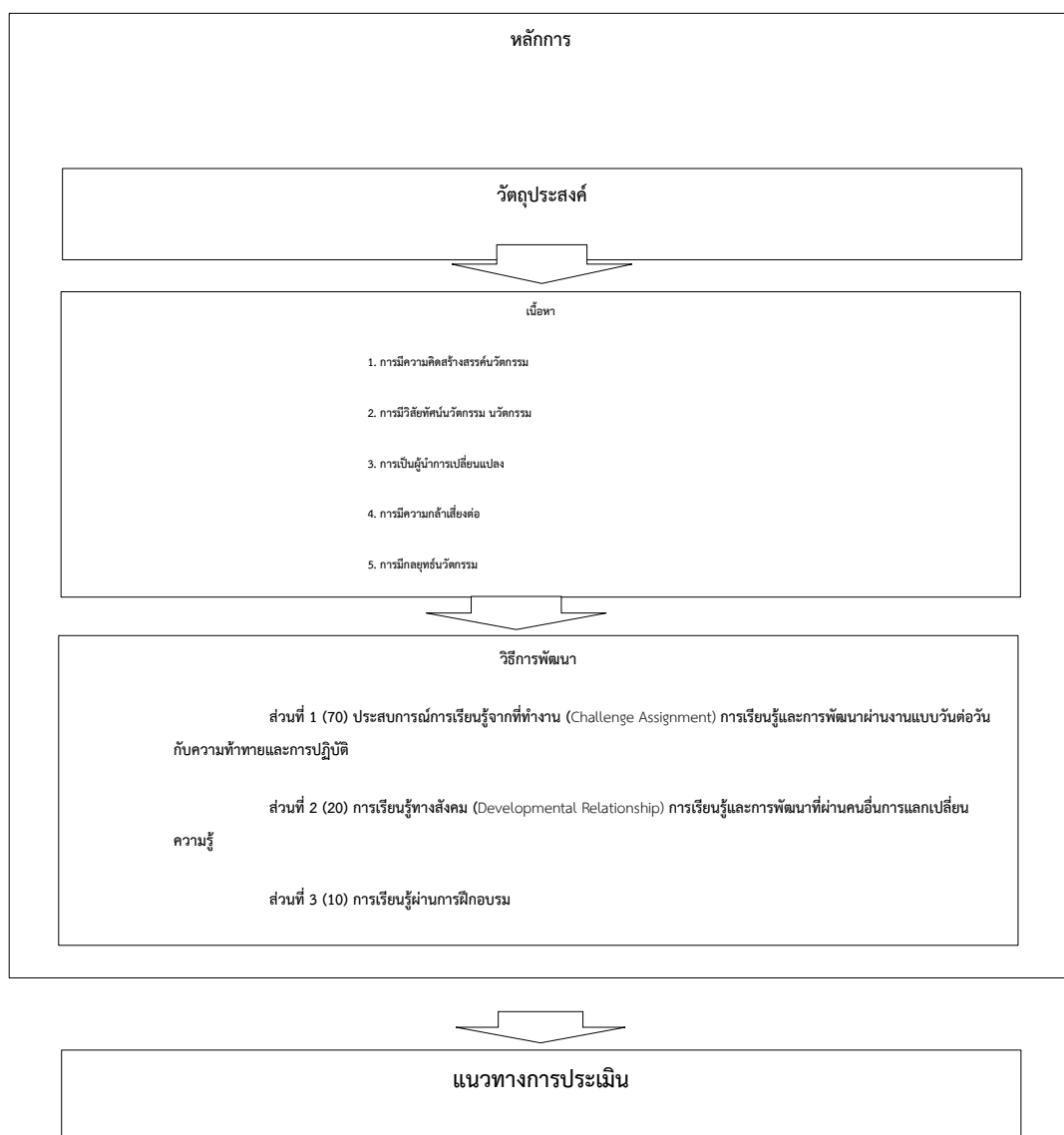
นักเรียนยังไม่เป็นที่น่าพอใจ อยู่ในระดับที่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน และไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์, 2564) สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลีตา พรหมโสภา (2564) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่พึงประสงค์ของการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างซึ่งเป็นครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ทำให้ทราบว่าครูมีความต้องการในการพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเห็นได้จากสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังที่ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2560) ได้นำเสนอว่า ครูในยุคการศึกษาไทย 4.0 ต้องเป็นครูมืออาชีพ โดยมีความรู้ในศาสตร์ด้านเนื้อหาความรู้ในวิชาที่สอน และศาสตร์ด้านการสอน มีความสามารถในการปฏิบัติการสอน ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ดี มีความสามารถในการด้าน ICT เป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรมความเป็นครูสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเป็นผู้ที่พัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอจึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 ให้เป็นบุคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอในการสร้างนวัตกรรมจนได้เป็นสินค้าที่มีคุณภาพส่งขายไปยังต่างประเทศเพื่อสร้างรายได้ให้กับประเทศ การที่จะทำเช่นนี้ได้ผู้เรียนหรือนักเรียนจะต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การคิดสร้างสรรค์การคิดผลิตภาพ การคิดนวัตกรรม ซึ่งเป็นการคิดที่สร้างผลผลิตที่มีความใหม่ไม่ซ้ำแบบใครและมีความเป็นเชิงบวกนอกจากนี้ยังต้องมีการคิดรับผิดชอบ ต้องรับผิดชอบต่อการทำงานในทุกขั้นตอนตลอดจนรับผิดชอบต่อผลผลิตที่สร้างขึ้นโดยคำนึงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชต์สุพล วิเศษศรี (2565) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาอุดรธานี ผลการวิจัยพบว่า สภาพที่พึงประสงค์การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครูโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ประกอบด้วย หลักการวัตถุประสงค์ เนื้อหา วิธีการพัฒนา และแนวทางการประเมิน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ใน

ระดับมากที่สุด ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพสำหรับสร้างโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพหุศึกษา และผ่านการตรวจสอบยืนยันจากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านการสร้างนวัตกรรมเพื่อสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาผู้เรียน ดังที่ WEISS, David S. and LEGRAND (2011) ได้นำเสนอว่า ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม คือ การแสดงออกของครูผู้นำที่มีความสามารถในการเข้าถึงปัญหาหรือโอกาสที่สลับซับซ้อน และค้นพบแนวทางในการดำเนินการใหม่ ๆ หรือไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยผู้นำหรือผู้บริหารจะต้องมีความฉลาดทางนวัตกรรม (Innovative intelligence) เพื่อช่วยให้สามารถตอบสนองและแก้ไขปัญหาในสถานการณ์จริงได้ดีขึ้น และช่วยให้เกิดนวัตกรรมในองค์กร มากขึ้นอีกด้วย โดยอาศัยหลักการพัฒนา 70 20 10 ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำ ประกอบด้วย ส่วนที่ 1 (70) ประสบการณ์การเรียนรู้จากที่ทำงาน (Challenge Assignment) การเรียนรู้และการพัฒนาผ่านงานแบบวันต่อวันกับความท้าทายและการปฏิบัติ ส่วนที่ 2 (20) การเรียนรู้ทางสังคม (Developmental Relationship) การเรียนรู้และการพัฒนาที่ผ่านคนอื่นการแลกเปลี่ยนความรู้ ส่วนที่ 3 (10) การเรียนรู้ผ่านการฝึกอบรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชต์สุพล วิเศษศรี (2565) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร พบว่า ประกอบด้วย 5 ส่วน ได้แก่ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) โมดูล ประกอบด้วย การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม การมีกลยุทธ์นวัตกรรม การมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการทำงานเป็นทีม ผลการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของครูสำหรับโรงเรียนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร มีความเหมาะสมอยู่ในระดับ มากที่สุด และความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากและสอดคล้องกับงานวิจัยของ เพชรจันทร์ ภูทะวัง (2565) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่า โปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ของโปรแกรม 3) เนื้อหา ประกอบด้วย Module 1 การออกแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก Module 2 การจัดการเรียนรู้

เชิงรุก Module 3 การใช้และพัฒนาสื่อ และแหล่งเรียนรู้สำหรับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก
Module 4 การประเมินผลการจัดการเรียนรู้เชิงรุก 4) วิธีการพัฒนา และ 5) การประเมินผล
การพัฒนา มีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

จากภาพที่ 1 ข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยในครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ประกอบด้วย 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหา 4) วิธีการพัฒนา และ 5) แนวทางการประเมิน ซึ่งเป็นนวัตกรรมในการพัฒนาครูภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมและมีการบูรณาการใช้เทคโนโลยีเป็นหลักในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ส่งเสริมบรรยากาศให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เต็มที่ตามศักยภาพได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเป็นที่ยอมรับกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องเพื่อสร้างความมั่นใจในการเรียนการสอนให้กับโรงเรียนต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการดำเนินการวิจัย โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ สภาพปัจจุบันอยู่ในระดับปานกลาง สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ลำดับความต้องการจำเป็นลำดับที่ 1 การมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ประกอบด้วย หลักการ วัตถุประสงค์ เนื้อหา ประกอบด้วย 1) การมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม 2) การมีวิสัยทัศน์นวัตกรรม นวัตกรรม 3) การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง 4) การมีความกล้าเสี่ยงต่อ และ 5) การมีกลยุทธ์นวัตกรรมวิธีการพัฒนา และแนวทางการประเมิน มีความเหมาะสมโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1.1 การมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรม เป็นกระบวนการสำคัญที่ช่วยพัฒนาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู และพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ ให้บรรลุผลสำเร็จได้ ผู้บริหารในระดับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรมีการกำหนดนโยบายและขับเคลื่อนการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ อย่างเป็นรูปธรรม

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาปฏิบัติตามนโยบายการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาภาพสินธุ์ มีการมอบหมายงานตามโครงสร้างการบริหารสถานศึกษา และส่งเสริม สนับสนุน นิเทศและติดตามอย่างต่อเนื่องโดยทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินการ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้พบองค์ความรู้ที่สำคัญคือ โปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ สามารถนำองค์ความรู้และนวัตกรรมไปใช้ในการเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู ให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง โดยใช้ความสำคัญกับด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมเป็นสำคัญตามความต้องการจำเป็นจากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูล สำหรับประเด็นการวิจัยต่อไปควรทำวิจัยเกี่ยวกับโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์ ด้านการมีความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมเพราะมีความต้องการจำเป็นอยู่ในอันดับ 1 ด้วยการวิจัยและพัฒนา เช่น การพัฒนาระบบการบริหาร หรือการพัฒนากลยุทธ์

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2559). คู่มือการประชุมเชิงปฏิบัติการชี้แจงแนวทางการดำเนินงานโครงการ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิตติพัฒน์ คำแพง. (2557). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำของครูกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 31. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560). ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0. วารสารอิเล็กทรอนิกส์การเรียนรู้ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 7(2), 14-29.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่10). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- เพชรจันทร์ ภูทะวัง. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างสมรรถนะการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- มาลีตา พรหมโสภะ. (2564). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

รัชต์สุพล วิเศษศรี. (2565). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมสำหรับครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์. (2564). แผนปฏิบัติการประจำปี พ.ศ.

2564. กาฬสินธุ์: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์.

_____. (2566). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน 5 ปี (2566-2570). กาฬสินธุ์: สำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาฬสินธุ์.

WEISS, David S. and LEGRAND, C. (2011). Innovative intelligence: The art and
practice of leading sustainable innovation in your organization. John
Wiley & Sons.

การพัฒนาโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E
เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับ
นักศึกษาครู*

DEVELOPMENT OF LEARNING MODULES USING THE 5E
INSTRUCTION MODEL TO ENHANCE CREATIVITY IN SPECIAL
EDUCATION INNOVATIONS FOR STUDENT TEACHERS

รัชดาพรรณ อินทรสุขสันติ

Ratchadapan Intarasuksanti

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

Sakon Nakhon Rajabhat University, Thailand

Corresponding author E-mail: ratchadapan@snru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครู ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และ 2) ศึกษาผลการใช้โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E สำหรับนักศึกษาครู ดำเนิน 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การพัฒนาโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครู ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน และระยะที่ 2 การเปรียบเทียบผลการใช้โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครู การแบ่งกลุ่มทดลองด้วยวิธีจับคู่ (Match pair) จำนวน 48 คน เครื่องมือที่ใช้สำหรับหาประสิทธิภาพของโมดูล ประกอบด้วย 1) แบบฝึกหัดท้ายโมดูล 2) แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ และ 3) แบบประเมินทักษะ

* Received 7 May 2024; Revised 29 May 2024; Accepted 26 June 2024

ความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ วิเคราะห์ข้อมูล ใช้ค่าเฉลี่ย ร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ มีประสิทธิภาพ 85.20/82.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 2) นักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้โมดูลการเรียนรู้ มีความรู้เพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 3) นักศึกษาครูที่ได้เรียนด้วยใช้โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครู มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ด้านนวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: โมดูลการเรียนรู้, กระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E , ความคิดสร้างสรรค์, นวัตกรรมการศึกษาพิเศษ

Abstract

The purposes of this research were 1) to develop learning modules using the 5E inquiry approach to reinforce special education innovative creativity for student teachers that reach 80/80 standard efficiency and 2) to study the results of applying learning modules using the 5E inquiry approach for student teachers. This study was divided into two phases. In phase 1, the learning modules using the 5E inquiry approach to reinforce special education innovative creativity for student teachers were tried out with 10 participants. In phase 2, the results of applying the learning modules using the 5E inquiry approach to reinforce special education innovative creativity for student teachers were compared. The match pair technique was used to divide the 48 samples into the experimental and control groups. The instruments used in this study were 1) the exercises at the end of each module, 2) the special education innovative creativity proficiency test, and 3) the special education

innovative creativity assessment. The statistics used to analyze the data were mean, percentage and standard deviation.

The results revealed:

1) The efficiency of the learning modules using the 5E inquiry approach to reinforce special education innovative creativity was 85.20/82.36, which was above the specified standard.

2) The students in the experimental group had more knowledge with the increasing scores of after-learning that were higher than before-learning with the significant differences at 0.01.

3) Student teachers learned with the learning models using the 5E inquiry approach to reinforce special education innovative creativity for student teachers had knowledge and skills regarding special education innovative creativity higher than students in the control group with a significant difference at .01.

Keywords: Learning Modules, The 5E Instruction Model, Creativity, Special Education Innovations

บทนำ

การศึกษาในระดับที่สูงกว่าการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “การอุดมศึกษา” มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ นวัตกรรม ผลิตและพัฒนา กำลังคนในด้านวิชาชีพชั้นสูง กล่าวในมาตรา 27 ที่กำหนดมาตรฐานการอุดมศึกษา ว่าต้องยึดหลักการ ให้ทันสมัยตามพัฒนาการของโลกและสังคม โดยจะต้องคำนึงถึงความหลากหลายของประเภทและกลุ่มของสถาบันอุดมศึกษาตามกฎหมาย ต้องให้ความสำคัญกับความรู้ ทักษะ และเจตคติ ซึ่งเป็นผลลัพธ์และผลสัมฤทธิ์ซึ่งเกิดขึ้นแก่ผู้เรียนและสามารถประเมินผลได้ (ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม, 2566)

นักศึกษาครูที่ต้องจัดการเรียนการสอนความคิดสร้างสรรค์ จะก่อให้เกิดผลดีต่อคุณภาพการศึกษายิ่งขึ้น เพราะการวิจัยเป็นการปรับปรุงและการพัฒนาการสอนอย่างต่อเนื่อง อาจกล่าวได้ว่าการสอนที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลคือการปฏิบัติการสอนจะก่อให้เกิด

ผลดีต่อวงการศึกษาศาสตร์และวิชาชีพครูอย่างน้อย 3 ประการคือ 1) นักเรียนจะมีการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 2) วงการวิชาการจะมีความรู้และนวัตกรรมทางการจัดการเรียนการสอนที่เป็นจริงมากขึ้น 3) วิถีชีวิตของครูหรือนวัตกรรมในการทำงานของครูจะพัฒนาไปสู่ความเป็นครูมืออาชีพ (Professional Teacher) มากขึ้น ดังนั้นคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนครในฐานะสถาบันการผลิตครูจึงควรพัฒนาครูให้เป็นนักวิจัยซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานวิชาชีพครูของคุรุสภา (งานเลขานุการคุรุสภา, 2549)

การจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กพิเศษในโรงเรียนที่นักศึกษาสาขาการศึกษาพิเศษและภาษาอังกฤษ (เอกคู่) มักพบเจอปัญหาในขณะที่ยกฝึกปฏิบัติวิชาชีพครูในโรงเรียน เช่น ขาดความรู้ในด้านความคิดสร้างสรรค์นวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนำไปแก้ปัญหาในการจัดชั้นเรียนเพราะในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู นักศึกษาครูที่ต้องเข้ารับการฝึกที่โรงเรียนทั่วไป ในบางครั้งก็ไม่อาจจำแนกนักเรียนที่เป็นเด็กพิเศษเพื่อช่วยเหลือและดูแล อีกประการหนึ่งที่สำคัญคือการมุ่งเป้าไปที่การทำวิจัยในชั้นเรียนทั่วไป แล้วละเลยการสร้างสรรค์สื่อการเรียนรู้ใหม่ๆ หรือนวัตกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษอยู่ด้วย นอกจากนี้ นักศึกษาที่เรียนสาขาการศึกษาพิเศษขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนทางการศึกษาพิเศษที่เป็นลักษณะเฉพาะทางเมื่อต้องไปฝึกประสบการณ์ที่โรงเรียน ความพิการเฉพาะทางหรือศูนย์การศึกษาพิเศษทำให้นักศึกษาที่เรียนด้านการศึกษาพิเศษได้สอนชั้นเรียนแบบทั่วไป เด็กพิเศษบางคนต้องใช้สื่อการสอนร่วมกับเด็กปกติถึงแม้จะมีความแตกต่าง สร้างความเหลื่อมล้ำในชั้นเรียนและขาดการพัฒนาศักยภาพตามที่เด็กควรได้รับแม้ นักศึกษาจะทราบดีว่ามีเด็กพิเศษในชั้นเรียนก็ตาม

จากเหตุผลที่กล่าวมา ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญของการพัฒนาและเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ เพื่อพัฒนาโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษสำหรับนักศึกษาครู ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 และศึกษาผลการใช้โมดูลการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน สำหรับนักศึกษาครู โดยเปรียบเทียบด้านความรู้ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยโมดูลการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน และเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ ที่เรียนด้วยโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E และไม่ได้เรียนโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. พัฒนาโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาคู ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2. ศึกษาผลการใช้โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E สำหรับนักศึกษาคู

2.1 เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาคู ด้วยโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E

2.2 เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาคู และไม่ได้เรียนด้วยโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E

สมมติฐานการวิจัย

1. นักศึกษาคูที่เรียนด้วยโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E มีความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. นักศึกษาคูที่ได้เรียนด้วย โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E มีความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง คือนักศึกษาสาขาวิชาการศึกษาพิเศษ และภาษาอังกฤษ (เอกคู่) คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร จำนวน 94 คน

2. วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย

2.1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการหาประสิทธิภาพเครื่องมือ คือนักศึกษารหัส 65 จำนวน 10 คน โดยการใช้แบบเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความยินดี และให้ความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาผลการใช้โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E คือนักศึกษาชั้น 66 จำนวน 48 คน โดยวิธีการแบ่งกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีจับคู่ (Match pair) จากการนำเกรดเฉลี่ย มาจัดลำดับจากมากไปหาน้อย เพื่อเรียงลำดับเป็นบัญชีรายชื่อได้กลุ่มทดลอง 24 คน และกลุ่มควบคุม 24 คน

3. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และกระบวนการพัฒนาโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ และตรวจสอบโมดูลการเรียนรู้ และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและการหาประสิทธิภาพของโมดูล ให้มีคุณภาพพร้อมที่จะนำไปทดลองใช้ โดยดำเนินการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบด้านความเหมาะสมของเนื้อหา ผู้วิจัยได้ดำเนินการแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบฝึกหัดท้ายโมดูล แบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับวิจัยทางการศึกษาพิเศษ และแบบประเมินความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้ ระยะที่ 1 จากแบบฝึกหัดท้ายโมดูล เพื่อศึกษาประสิทธิภาพ ของกระบวนการ (E1) จากแบบทดสอบวัดความรู้เกี่ยวกับการวิจัยทางการศึกษาพิเศษ ใช้ในการหาประสิทธิภาพของผลลัพธ์ (E2) ระยะที่ 2 จากแบบทดสอบวัดความคิดสร้างสรรค์ แบบฝึกหัดท้ายโมดูล และแบบประเมินทักษะความคิดสร้างสรรค์

6. ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ

ผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการทดลองใช้โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของโมดูลตามเกณฑ์ 80/80 แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อหาประสิทธิภาพของโมดูล ดังตารางที่ 1

เลขที่	ค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของ แบบฝึกหัดท้ายโมดูล	ค่าเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละของแบบทดสอบ วัดความรู้เกี่ยวกับวิจัยทางการศึกษาพิเศษ
1	84	90.33
2	86	73.33
3	89	86.66
4	90	73.33
5	86	86.66
6	92	73.33
7	76	83.33
8	80	83.33
9	79	86.66
10	90	86.66
E_1/E_2	$E_1 = 85.20$	$E_2 = 82.36$

จากตารางที่ 1 พบว่า ประสิทธิภาพชุดโมดูลการเรียนรู้ จำนวน 8 โมดูล ของ นักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างพบว่า คะแนนจากแบบฝึกหัดท้ายโมดูล (E_1) โดยเก็บคะแนน จากแบบฝึกหัดท้ายโมดูลของแต่ละชุด จำนวน 8 ชุด มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 85.20 และคะแนนจากการทำแบบวัดความรู้เกี่ยวกับวิจัยทางการศึกษาพิเศษหลังเรียน (E_2) มีค่าเฉลี่ยร้อยละ 82.36 สรุปได้ว่าโมดูล การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 85.20/82.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ศึกษาผลการใช้โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E สำหรับนักศึกษาครู ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครู ด้วยโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E ดังตารางที่ 2

Knowledge	N	MR	SR	Z	p-value
Pretest < Posttest	24	6.00	66.00	-2.294**	0.003
Pretest > Posttest	0	0	0	0	0
Pretest = Posttest	0	0	0	0	0

** $p < 0.01$

จากตารางที่ 2 สรุปได้ว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้โมดูลการเรียนรู้ มีความรู้เพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

2.2 เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับ
 นักศึกษาครู และไม่ได้เรียนด้วยโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E ดัง
 ตารางที่ 3

ความรู้และทักษะ	N	Mean Rank	U	p-value
ด้านความรู้				
กลุ่มควบคุม	24	5.85	3.500**	.000
กลุ่มทดลอง	24	15.68		
รวม		48		
ด้านทักษะ				
กลุ่มควบคุม	24	5.50	0.000**	.000
กลุ่มทดลอง	24	16.00		
รวม		48		

** p < 0.01

จากตารางที่ 3 สรุปได้ว่า นักศึกษาครูที่ได้เรียนด้วยใช้โมดูลการเรียนรู้ด้วย
 กระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรม
 การศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครู มีความรู้และทักษะเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ด้าน
 นวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

ผู้วิจัยขออภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อ
 เสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครู ให้มี
 ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.1 โมดูลการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ 85.20/82.36 ซึ่งสูงกว่า
 เกณฑ์ที่กำหนดไว้เป็นเพราะ โมดูลทั้ง 8 หน่วย มีการพัฒนาตามหลักการแนวคิด ทฤษฎีของ
 นักการศึกษามาเป็นกรอบในการพัฒนาและมีการจัดทำเป็นโมดูลย่อย ๆ ที่มีเนื้อหาที่นักศึกษา
 สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและสามารถทบทวนความรู้ได้ตลอดเวลาเมื่อต้องการ มีกิจกรรมให้
 นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติ ประกอบกับในแต่ละหน่วยจะ มีการกำหนดหัวข้อการเรียนรู้อย่าง
 ชัดเจนและมีการตรวจสอบความรู้ระหว่างเรียนจากแบบฝึกหัดท้ายโมดูลก่อนที่นักศึกษาจะ

เรียนโมดูลต่อไป และได้รับการพิจารณาตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้อง จากผู้เชี่ยวชาญซึ่งมีความเห็นสอดคล้องกันว่ามีความถูกต้องสมบูรณ์ และมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ไพฑูรย์ นันตะสุนทร (2558) ได้กล่าวถึงบทเรียนโมดูลคือหน่วยการเรียนรู้ที่สำเร็จรูปในตัว มุ่งให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้ด้วยตนเองโดยโมดูลหนึ่งๆนั้นจะมีความสมบูรณ์ในตัว ผู้เรียน ไม่จำเป็นต้องไปศึกษาศึกษาค้นคว้าจากที่อื่นอีกซึ่งเป็นคุณสมบัติที่สำคัญของบทเรียนโมดูล และได้สรุปองค์ประกอบของบทเรียนโมดูลว่าประกอบด้วย 1) หลักการและเหตุผล 2) จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม 3) การประเมินผลก่อนเรียน 4) กิจกรรมการเรียนรู้ 5) การประเมินผลหลังเรียน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชีรยุทธ แก้วดำรงชัย และอัมพร วัจนะ (2566) ทำวิจัยเรื่องการศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ด้วยบทเรียนออนไลน์ บน Google Sites ร่วมกับเกมวัน เดอ โก เรื่องระบบนิเวศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลการวิจัยพบว่า (1) บทเรียนออนไลน์บน Google Sites ร่วมกับเกมวัน เดอ โก เรื่อง ระบบนิเวศ มีประสิทธิภาพเท่ากับ 80.26/80.11 และ (2) นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ด้วยบทเรียนออนไลน์บน Google Sites ร่วมกับเกมวัน เดอ โก เรื่อง ระบบนิเวศ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x} = 23.66$, S.D. = 2.08) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 15.90$, S.D. = 1.71) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 จากการศึกษากระบวนการเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรม การศึกษาพิเศษและได้กำหนดความรู้และทักษะทางการศึกษาพิเศษ 2 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Knowledge) และด้านทักษะ (Skill) ที่เป็นเช่นนี้เนื่องจากหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษและภาษาอังกฤษ ได้ปรับปรุงหลักสูตรตามนโยบายของรัฐบาลเพื่อให้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21 เพื่อให้ผู้เข้ารับการศึกษามีคุณลักษณะในด้านความรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ดังนั้นนักศึกษาในปัจจุบันควรมีการเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรม และจะต้องมีความรู้และทักษะควบคู่กันเพื่อให้เกิดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่คุณสอนต้องการ และเพื่อประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิรญา ไชโยและพจมาลย์ สกลเกียรติ (2562) ทำวิจัยเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้ แบบสืบเสาะหาความรู้ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นการวิจัยเชิงทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาความคิดสร้างสรรค์วิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 2) ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

3) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2561 รวม 39 คน โดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive sampling) ผลวิจัย พบว่า 1) ผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ โดยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ นักเรียนมีคะแนนไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 ผ่านเกณฑ์ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 94.87 และมีนักเรียนที่ไม่ผ่านเกณฑ์จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.12 2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ มีคะแนนหลังเรียนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ความพึงพอใจการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์การเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์โดยการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการใช้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ

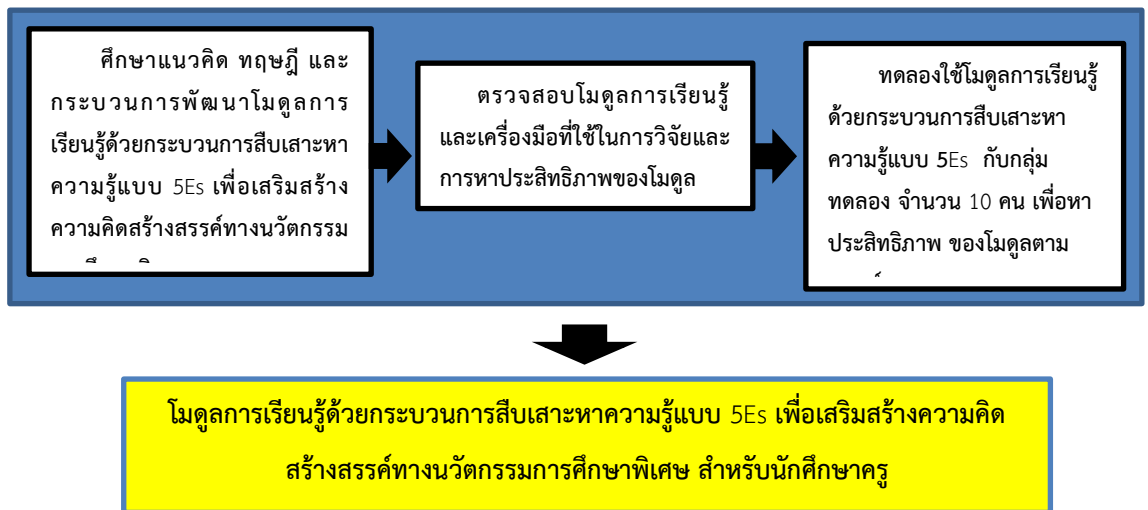
2.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ (Knowledge) ความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรม การศึกษาพิเศษ พบว่า นักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้โมดูลการเรียนรู้ มีความรู้เพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยแต่ละกิจกรรมการเรียนรู้แบ่งเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) ขั้นที่ 2 การสำรวจและค้นคว้า (Exploration) ขั้นที่ 3 การอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ขั้นที่ 4 การขยายความรู้ (Elaboration) และ ขั้นที่ 5 การประเมินผล (Evaluation) ช่วยกันสรุปผลของการวิเคราะห์ข้อมูล จึงทำให้คะแนนความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ มินตรา ศักดิ์ดีและคณะ ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรมในการสอนของนักศึกษาวิชาชีพครูช่วง อดุสาหกรรม ผลการวิจัยพบว่า 1) โปรแกรมฯ ที่พัฒนาขึ้น มีความเหมาะสมมากที่สุด ($M=4.72$, $S.D.=0.45$) ซึ่งรายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยมากที่สุดอันดับที่หนึ่ง คือ การนำเสนอ กิจกรรมและขั้นตอนของกิจกรรม ($M=4.77$, $S.D.=0.43$) 2) กลุ่มทดลอง มีคะแนนเฉลี่ยหลังการทดลอง ($M=95.17$, $S.D.=14.69$) สูงกว่าก่อนการทดลอง ($M=59.26$, $S.D.=5.6$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และ 3) หลังการทดลอง ค่าเฉลี่ยคะแนนของกลุ่มทดลอง ($M=95.17$, $S.D.=14.69$) สูงกว่ากลุ่มควบคุม ($M=59.80$, $S.D.=6.38$) แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001

2.2 ผลการเปรียบเทียบด้านความรู้ (Knowledge) และด้านทักษะ (Skill) วิจัยในชั้นเรียนทางการศึกษาพิเศษของนักศึกษาครู ที่เรียนด้วยโมดูลการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน และไม่ได้เรียนด้วยโมดูลการเรียนรู้แบบวิจัยเป็นฐาน สรุปได้ว่า นักศึกษาครูที่ได้เรียนด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรม การศึกษาพิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลในประเด็นดังกล่าวนี้ได้ ดังนี้ นักศึกษาครูกลุ่มทดลองที่ได้รับการพัฒนาผ่านกระบวนการเรียนรู้ ด้วยโมดูลการเรียนรู้ ซึ่งประกอบด้วย ด้านความรู้ (Knowledge) และด้านทักษะ (Skill) ทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ที่ให้นักศึกษามีการฝึกฝนด้วยตนเอง อีกทั้งช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบถึงความสามารถและความก้าวหน้าของตนเองทุกระยะ ช่วยลดภาระของผู้สอนในการสอนและการประเมินข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในโมดูลการเรียนรู้ และยังได้รับการปรึกษา การแนะนำอย่างใกล้ชิดและต่อเนื่องจากผู้สอน จึงทำให้นักศึกษาครูกลุ่มทดลองที่ได้เรียนด้วยโมดูลการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน มีความรู้ และทักษะในวิจัยในชั้นเรียนทางการศึกษาพิเศษสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากร นะเริงหาย และคณะ (2566) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย พบว่า มีประสิทธิภาพโดยรวม (E1/E2) เท่ากับ 86.85/83.65 2) ผลการทดสอบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิทยาลัย พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภูษณิศ สุวรรณศิลป์ (2564) ความสามารถในการสร้างสื่อการสอนด้วยภาพอินโฟกราฟิกของนักศึกษาครูสาขาวิชาวิทยาศาสตร์โดยการใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับเทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์ ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณภาพของสื่อการสอนด้วยภาพอินโฟกราฟิกโดยผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับปานกลาง 2) ประสิทธิภาพของ

สื่อการสอนด้วยอินโฟกราฟิกให้ประสิทธิภาพอยู่ที่ 85 / 94 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 80 / 80 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังการส่งเสริมการสอนด้วยภาพอินโฟกราฟิกพบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยยะสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 05 4) ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการสร้างสื่ออินโฟกราฟิกอยู่ในระดับมาก

องค์ความรู้ใหม่

คณะผู้วิจัยได้องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ของนักศึกษาครูอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลสัมฤทธิ์ความรู้และทักษะความคิดสร้างสรรค์ และสามารถนำไปพัฒนาต่อยอดองค์ความรู้เข้ากับเนื้อหาอื่นต่อไป ดังแผนภาพโมเดลต่อไปนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า

1) โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นมีค่าประสิทธิภาพ 85.20/82.36 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2) นักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้โมดูลการเรียนรู้ มีความรู้เพิ่มขึ้น โดยมีคะแนนความรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3) นักศึกษาครูที่ได้เรียนด้วยใช้โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครูมีความรู้และทักษะเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ด้านนวัตกรรมทางการศึกษาพิเศษสูงกว่ากลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

1.1 การจัดทำ โมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E สำหรับนักศึกษาครูทำให้เกิดการจัดการเรียนการสอนในรูปแบบใหม่ที่ให้นักศึกษามี การฝึกฝนด้วยตนเองเป็นส่วนใหญ่และช่วยให้ผู้เรียนได้ทราบถึงความสามารถและความก้าวหน้า ของตนทุก ระยะ ช่วยลดภาระของผู้สอน จึงควรส่งเสริมให้รายวิชาต่าง ๆ มีการจัดทำโมดูลการเรียนรู้เพื่อนำไปประกอบการสอนในรายวิชาที่รับผิดชอบ

1.2 ก่อนที่จะนำโมดูลการเรียนรู้ไปให้ผู้สอนควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีที่ระบุไว้ในรูปแบบการเรียนการสอนอย่างละเอียดเพื่อความเข้าใจถ่องแท้และเป็นการดียิ่งขึ้น หากผู้สอนมีความเชื่อหรือมีประสบการณ์ที่สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีในการจัดโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E สำหรับนักศึกษาครู

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 นำไปศึกษากับนักศึกษาครูที่เรียนอยู่สาขาวิชาอื่น ๆ ที่อาจมีความจำเป็นต้องมีความรู้และทักษะเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ โดยเฉพาะเมื่อไปสอนในชั้นเรียนรวม จะได้มีความสามารถด้านเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ

2.2 ศึกษาการนำการพัฒนาโมดูลการเรียนรู้ด้วยกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบ 5E เพื่อเสริมสร้างความคิดสร้างสรรค์ทางนวัตกรรมการศึกษาพิเศษ สำหรับนักศึกษาครู นี้ไป

พัฒนาต่อยอดเป็นหลักสูตรออนไลน์หรือหลักสูตรที่มีการใช้เทคโนโลยี เพื่อให้มีการใช้ที่แพร่หลายและมีประสิทธิภาพขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- งานเลขาธิการคุรุสภา, สำนัก. (2549). คู่มือการประกอบวิชาชีพทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการคุรุสภา สำนักงานมาตรฐานวิชาชีพ กลุ่มมาตรฐานและจรรยาบรรณวิชาชีพ.
- จิรัญญา ไชโยและพจมาลย์ สกลเกียรติ. (2562). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์วิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 , 11(1), 23-38.
- ภูษนิศา สุวรรณศิลป์. (2564). ความสามารถในการสร้างสื่อการสอนด้วยภาพอินโฟกราฟฟิก ของนักศึกษาครูสาขาวิชาวิทยาศาสตร์โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E ร่วมกับเทคนิคการจัดแผนผังมโนทัศน์. วารสารวิชาการศรีปทุม ชลบุรี. 17(3), 12-23.
- มินตรา คักดีดีและคณะ. (2566).การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างนวัตกรรมในการสอนของนักศึกษาวิชาชีพครูช่วงอุตสาหกรรม.วารสารสังคมศาสตร์ และวัฒนธรรม,7(6), 164-175.
- ธนากร นะเริงหาย และคณะ. (2566). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง การศึกษาประวัติศาสตร์สมัยก่อนสุโขทัยในดินแดนไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนรัตนปัญญาวิซาลัย อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิจัยและวิชาการบวรพัฒน์, 1(4), 1-15.
- ธีรยุทธ แก้วดำรงชัย และอัมพร วัจนะ. (2566). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) ด้วยบทเรียนออนไลน์บน Google Sites ร่วมกับเกมวันเดอโก เรื่องระบบนิเวศ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3, 7(5), 25-37.

ประกาศคณะกรรมการมาตรฐานการอุดมศึกษา. (2565). เกณฑ์มาตรฐานหลักสูตรระดับปริญญาตรี พ.ศ. 2565.ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 139.

ประกาศกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. (2566). สถาบันอุดมศึกษาสังกัดกลุ่มสถาบันอุดมศึกษา ประจำปีงบประมาณ 2566. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม . Retrieved from https://www.mhesi.go.th/images/2566/TUC/MHESI_TUC_e-Document.pdf

ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. เล่มที่ 136 ตอนที่ 57 ก. 50. Retrieved from <https://www.moe.go.th/wp-content/uploads/2022/01/MOE-Authority.pdf>.

การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่ม

เพศสภาพ ในเขต อำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร*

POLITICS PARTICIPATION ACCORDING TO THE FOUR SUBLIME STATES OF MIND OF GENDER PEOPLE IN BAN PHAEO, SAMUT SAKHON PROVINCE

ชินนนท์ พวงพันธ์¹, พระมหาชินกร สุจิตโต (ทองดี)² และ เกษฎา ผาทอง³

Chinanon Phuandphan¹, PhramahaChinnakorn Sucitto (Thongdee)² and Ketsada Phathong³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: meenchinanon@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 2) เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 3) เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลจากกลุ่มเพศสภาพ จำนวน 20 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ให้ความสำคัญและมีความตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่มีความสอดคล้องต่อประชาชนโดยตรง มีส่วนในการตัดสินใจหรือการสร้างนโยบาย เสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบอบการปกครองและสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม 2) วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ด้านความเมตตา ปราบปรามตัวเองและส่วนรวม, ด้านความกรุณา การเกื้อกูลช่วยเหลือปราบปรามให้พ้นทุกข์ เอื้อนดูสงสารผู้อื่น, ด้านความมุทิตา เกิดจากความเต็มใจ สนับสนุนข้อมูลที่สำคัญ และแสดงความดีใจกับคนที่ได้ดี, ด้านอุเบกขา การ

* Received 29 May 2024; Revised 3 June 2024; Accepted 22 June 2024

วางใจเป็นกลางแบบรู้เท่าทัน ไม่เฉยเมยต่อสภาพปัญหา 3) แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ควรให้ความสำคัญกับการตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะการเมืองมีผลกระทบต่อวิถีชีวิต เมื่อระบบการเมืองมีพัฒนาการดีขึ้น ประชาชนให้ความสำคัญและตื่นตัว ระบบทางการเมืองก็จะพัฒนาดีขึ้น

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมทางการเมือง, กลุ่มเพศสภาพ, พรหมวิหาร 4

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the conditions of political participation according to the 4 Brahmvihara principles. 2) to analyze political participation according to the 4 Brahmvihara principles. 3) to propose guidelines for political participation according to the 4 Brahmvihara principles. It is qualitative research. Data were collected from gender groups of 20 people. The research tools were interviews and data were analyzed by content analysis.

The objectives of this research are 1) to study the conditions of political participation according to the 4 Brahmvihara principles. 2) to analyze political participation according to the 4 Brahmvihara principles. 3) to propose guidelines for political participation according to the 4 Brahmvihara principles. It is qualitative research. Data were collected from gender groups of 20 people. The research tools were interviews and data were analyzed by content analysis.

2) Analyze political participation according to the four Brahmvihara principles of kindness. Desiring good for oneself and the public, kindness Helping and wanting to be free from suffering. Compassionate about others, kindness born of willingness Support important information and express happiness to those who are doing well, in the aspect of equanimity, being neutral and knowledgeable Not indifferent to the problem situation. 3) Guidelines for political participation according to the four Brahmvihara principles should emphasize awareness of political participation. Because politics affects the way

of life When the political system has improved People pay attention and are alert. The political system will improve.

Keywords: Political Participation, Gender Group, Four Sublime States

บทนำ

การปกครองตามระบอบประชาธิปไตยจะสามารถเป็นไปอย่างมั่นคงและเกิดประโยชน์สุขในทุกภาคส่วน การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ เพราะการเมืองถือเป็นความจำเป็นต่อวิถีชีวิตของบุคคล สิทธิเสรีภาพและบทบาทในการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย เป็นกระบวนการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตยเป็นรูปธรรม ถือเป็นปัจจัยในการผลักดันและพัฒนาให้เกิดความเป็นประชาธิปไตยในประเทศนั้น (พิสิฐพงศ์ สีดาว, 2562, หน้า 16) และเพื่อแสดงถึงความสำคัญของสิทธิและเสรีภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของตนเอง ประชาชนจะต้องสามารถเข้าถึงการเข้าร่วมรับฟังนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมือง การแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง การตรวจสอบหน่วยเลือกตั้ง และการใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นต้น ประชาชนต้องคำนึงถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเพราะถือเป็นส่วนได้ส่วนเสียในการดำเนินกิจกรรมทางการเมือง และมีผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่ของตัวประชาชน เป็นการปกป้องผลประโยชน์ของตนเองในฐานะพลเมือง จากการถูกเอารัดเอาเปรียบจากผู้มีอำนาจทางการเมือง

เรื่องเพศเป็นส่วนหนึ่งที่มีการเปลี่ยนแปลงหลากหลายมากขึ้นในสังคม การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกลุ่มเพศสภาพในอดีตกาลจำแนกตามเพศกำเนิดเป็นหลัก จึงทำให้ความคิดเห็นทางการเมืองหรือการแสดงออกในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในเพศที่มีความแตกต่างหลายหลายยังไม่มีครอบคลุมตามบริบททางเพศในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาขึ้น สิทธิต่าง ๆ มิใช่เพียงการรับรองสิทธิทางการเมืองและสิทธิทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่สังคมที่เป็นประชาธิปไตยคนในสังคมต้องมีทรรศนะทางสังคมที่เป็นประชาธิปไตยด้วย ทรรศนะของสังคมไทยเกี่ยวกับความเสมอภาคทางเพศยังคงไม่เป็นจริงมากนัก (เชมภัทร ทฤษฎีคุณ, 2566) และจากคำกล่าวของ (อริสโตเติล Aristotle) ที่ว่า “มนุษย์

เป็นสัตรีการเมือง” ดังนั้นในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการแสดงความคิดเห็นและปัญหาต่าง ๆ จึงควรที่จะครอบคลุมถึงประชาชนได้อย่างหลากหลายไม่แบ่งแยกในความเป็นเพศ เทียบเท่าเพศกระแสหลัก (ชาย-หญิง) บนพื้นฐานของความเสมอภาคของการเป็นพลเมืองในสังคมเช่นเดียวกัน

จากบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญไทย มีการกำหนดมาตราที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองไว้อย่างชัดเจน สิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญ พึงกระทำได้ทั้งในด้านรูปแบบและวิธีการ ประชาชนทั่วไปต้องมีสิทธิที่จะมีตัวแทน (พระสุทัศน์ โยโสโร และคณะ, 2561) สิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งจะเป็นของกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรือมีเงื่อนไขกีดกันประชาชนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งมิได้ และสิทธิพื้นฐานของประชาชนต้องได้รับการรับรอง เช่น สิทธิในการพูด สิทธิในการเขียน สิทธิในการประกอบอาชีพ สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิทธิในการนับถือศาสนา ซึ่งต้องเป็นสิทธิที่เท่าเทียมกัน (Ilaw, 2560) และครอบคลุมทุกเพศที่มีความหลากหลายในสังคม โดยไม่มีการกีดกันความคิดเห็นหรือการแสดงออกทางการเมืองหรือเลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ ด้วยหลักการและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มเพศสภาพ ว่ามีรูปแบบของการมีส่วนร่วมในลักษณะใด และมีแนวทางในการมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง

จากเหตุผลข้างต้นผู้วิจัยคาดหวังว่างานวิจัยนี้จะช่วยอธิบายการเปลี่ยนแปลงของกิจกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีความหลากหลายของเพศในสังคม และนำไปใช้ในการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนให้มีสิทธิภาพต่อไป อีกทั้งผู้วิจัยได้เห็นถึงการนำหลักพรหมวิหาร 4 (เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา) มาใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง อันเป็นประโยชน์ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร
- 2) เพื่อวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

3) เพื่อเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1) กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ดังนี้ นักการเมือง จำนวน 3 คน กำนันผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 1 คน ข้าราชการและพนักงานหน่วยงานราชการ จำนวน 2 คน ครู จำนวน 4 คน เจ้าหน้าที่โรงพยาบาล 1 คน อาจารย์มหาวิทยาลัย จำนวน 2 คน พนักงานหน่วยงานเอกชน จำนวน 2 คน นักศึกษา จำนวน 3 คน ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 2 คน รวมจำนวนทั้งหมด 20 คน

2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นเครื่องมือแบบสัมภาษณ์ สร้างขึ้นโดยอาศัยกรอบแนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามปัญหาวิจัย วัตถุประสงค์ของการวิจัย ขอบเขตการวิจัยและการนิยามศัพท์ปฏิบัติการ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้องตามเนื้อหาและวัตถุประสงค์ จำนวน 5 ท่าน จากนั้นทำการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยค่าดัชนีความตรงตามเนื้อหา (Content Validity index : CVI) ผลจากการประเมิน ข้อคำถามรายข้อมีค่าความสอดคล้องรายข้อ (I-CVI) เท่ากับ 1 ทุกข้อ และมีค่าความสอดคล้องทั้งฉบับ (S-CVI) เท่ากับ 1

3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ที่เกี่ยวกับสภาพ รูปแบบและแนวทางการมีส่วนร่วม ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร ดังนี้

3.1) มีหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมแนบเอกสารที่เป็นเครื่องมือสัมภาษณ์เชิงลึกไปยังกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้เตรียมตัวและกำหนดเวลาในการให้สัมภาษณ์

3.2) เมื่อได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์แล้ว ทำการถอดเทปบันทึกเสียง แล้วนำมาวิเคราะห์ ประมวลผล ตามกรอบแนวคิดที่กำหนดในการวิจัยและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.3) การศึกษาเอกสาร งานวิจัย รายงานการวิจัย หนังสือวิชาการ บทความวิชาการ กฎหมาย ระเบียบ ตำรา สิ่งพิมพ์ต่าง ๆ รวมทั้งการค้นคว้าจากฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์อิเล็กทรอนิกส์

4) การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก กับกลุ่มเป้าหมาย แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยเชื่อมโยงให้เห็นความสัมพันธ์ในแง่ต่าง ๆ ตามความเป็นจริงซึ่งเป็นการวิเคราะห์ออกมาในรูปเชิงพรรณนา และได้จัดหมวดหมู่ในประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้

ผลการวิจัย

1. สภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

การเข้าร่วมรับฟังนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมือง พบว่า ประชาชนมีความตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบดังกล่าว เพราะปัจจัยที่เห็นถึงความสำคัญของนโยบายทางการเมืองที่มีความเชื่อมโยงต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่ สวัสดิการในด้านต่าง ๆ นอกจากนั้นนโยบายที่สนับสนุนความเท่าเทียมเรื่องของสิทธิมนุษยชนยังมีส่วนสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับฟังนโยบายการหาเสียงเลือกตั้งของกลุ่มเพศสภาพ เนื่องจากความเท่าเทียมในสังคมจะช่วยสร้างสังคมที่เข้มแข็งและยั่งยืนขึ้นได้ และการมีนโยบายที่ดียังช่วยสร้างความเชื่อมั่นในรัฐบาลและการดำเนินงานของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยเหตุนี้ทำให้ประชาชนกลุ่มเพศสภาพมีความเชื่อมั่นและความเอื้อเฟื้อในระบบการปกครองของประเทศ โดยการเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในการรับฟังนโยบาย

การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองประชาชนให้ความสำคัญต่อการสนับสนุนเพื่อก่อประโยชน์กับสังคม ต้องการสร้างความเข้าใจและทราบถึงความต้องการของทุกฝ่าย เนื่องจากสภาพปัญหาของประชาชนที่มีความแตกต่างหลากหลายจึงมีความแตกต่างในด้านของข้อมูลสำหรับใช้เป็นเครื่องมือต่อการบริหารจัดการ ข้อมูลหรือการแสดงความคิดเห็นในแง่มุมต่าง ๆ จึงมีความสำคัญ โดยจะเห็นได้ว่าในยุคปัจจุบันประชาชนในสังคมมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองมากยิ่งขึ้น เพราะช่องทางในการมีส่วนร่วมมีความสะดวกและสามารถทำได้ง่าย อย่างไรก็ตามการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นหรือ

วิจารณ์ประเด็นทางการเมือง ควรอยู่บนฐานของการสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น มิใช่การจุดประเด็นเพื่อสร้างความขัดแย้ง

การชุมนุมเคลื่อนไหวกว้างทางการเมืองของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ปัจจัยสำคัญของการมีส่วนร่วมชุมนุมเคลื่อนไหวกว้างทางการเมือง เป็นการมีส่วนร่วมโดยหวังให้เกิดการแก้ไขปัญหาในด้านต่าง ๆ เป็นการเรียกร้องและสร้างแรงกดดันเพื่อให้ผู้มีอำนาจหาแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน อีกมิติหนึ่งเป็นการแสดงตัวตนหรือการแสดงพลังของกลุ่ม โดยการมีส่วนร่วมมีเจตนาให้ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม เกิดความเสมอภาคเท่าเทียม หรือเพื่อเรียกร้องสิทธิในความเป็นมนุษย์ โดยการมีส่วนร่วมเป็นไปอย่างถูกต้องตามที่กฎหมายกำหนด และมีรูปแบบของการชุมนุมที่พัฒนาขึ้นตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและแนวความคิดของผู้คนในยุคสมัยใหม่

การตรวจสอบหน่วยเลือกตั้ง ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมด้วยความต้องการเห็นถึงความยุติธรรมโปร่งใส และมีความไม่ไว้วางใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบ จึงออกมามีส่วนร่วมในการตรวจสอบหน่วยเลือกตั้งตามจุดต่าง ๆ ที่ตนเองสามารถมีส่วนร่วมได้ เพื่อต้องการให้ผลของการนับคะแนนการเลือกตั้งมีความยุติธรรม การมีส่วนร่วมตรวจสอบหน่วยเลือกตั้งมิใช่การตรวจสอบเพื่อจับผิดการทำงานของเจ้าหน้าที่ แต่เพื่อต้องการให้การทำงานนั้นเกิดความละเอียดรอบคอบ ภาคประชาชนมีความตื่นตัวในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การใช้วิธีการตรวจสอบของภาคประชาชนหวังให้ผลการเลือกตั้งเป็นไปตามหลักการและเป็นธรรม การมีระบบการตรวจสอบจึงเป็นสิ่งสำคัญในการรักษาความเชื่อถือในระบบการเลือกตั้งและให้เกิดความโปร่งใสยุติธรรม

การใช้สิทธิเลือกตั้ง ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนมีความตื่นตัวต่อการใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะเห็นถึงความสำคัญของสิทธิในการสร้างสังคมและเป็นการพัฒนาระบบทางการเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า เกิดการชักชวนบุคคลอื่นให้ไปเลือกตั้งรวมถึงการเฝ้าระวังการกระทำอันก่อให้เกิดความไม่โปร่งใส ประชาชนออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยมีความรู้ความเข้าใจและตระหนักในคุณค่าและความสำคัญของการเลือกตั้ง โดยเฉพาะเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการเป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย เสียงของ

ประชาชนเป็นส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาและผลักดันประเทศชาติและระบบการเมืองให้มีความเจริญก้าวหน้า เกิดผลกระทบต่อการเลือกตั้งและระบบการปกครอง การเพิกเฉยต่อการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งจึงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์

2. ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร

การมีส่วนร่วมรับฟังนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า 1) ด้านเมตตา มิติที่ 1 ความปรารถนาดีต่อบุคคล ความปรารถนาดีที่มีต่อบุคคล เกิดการมีส่วนร่วมแบบปรารถนาดีต่อด้านการเมือง เกิดความเอ็นดูรักใคร่ด้วยปัจจัยความชอบ เช่น ความรู้ความสามารถ ทักษะ มิติที่ 2 เกิดจากความปรารถนาดีต่อส่วนรวมและสังคม ต้องการเห็นการเปลี่ยนแปลงพัฒนาที่ดีขึ้น สังคมมีความสงบสุขความขัดแย้งลดลง และนำมาใช้เป็นทางเลือกเมื่อต้องมีการออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ประชาชนตื่นตัวมากขึ้นการกำหนดนโยบายก็จะมีกรอบและนำข้อมูลจากการมีส่วนร่วมของประชาชนมาใช้สำหรับวิเคราะห์หรือกำหนดนโยบาย 2) ด้านกรุณา เป็นการให้ความสนใจระยะเวลาต่อการมีส่วนร่วมรับฟังนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมือง ให้ความร่วมมืออย่างเต็มใจรับฟังอย่างเปิดโอกาส เกื้อกูลต่อการมีส่วนร่วมสนับสนุนด้านข้อมูลที่สำคัญและความรู้ต่าง ๆ เกื้อกูลต่อบุคคลที่เป็นนักการเมือง และยังเป็นส่วนของความเกื้อกูลต่อระบบการเมือง สังคมและประเทศชาติ 3) ด้านมุทิตา มีส่วนร่วมอย่างมีมิตรไมตรีด้วยความสมัครใจ เพราะเรื่องนโยบายที่ใช้สำหรับหาเสียงเลือกตั้งเป็นสิ่งที่สามารถนำมาเป็นเกณฑ์สำหรับเลือกตั้ง การนำเสนอข้อมูลที่มีความชัดเจนและข้อมูลเหล่านั้นเป็นข้อมูลที่ตนเองมีความสนใจความยินดีรับฟัง ความยินดีต่อการมีส่วนร่วมรับฟังนโยบายหาเสียงเลือกตั้ง จึงมีส่วนทำให้บรรยากาศของการมีส่วนร่วมเป็นไปได้ด้วยดี 4) ด้านอุเบกขา เพื่อให้สามารถมีส่วนร่วมได้อย่างมีความเป็นกลางสามารถรับฟังได้ทุกนโยบายที่นักการเมืองนำเสนอต่อประชาชน รับฟังแนวคิดได้อย่างอิสระไม่เลือกที่รักมักที่ชัง รับฟังได้ทุกพรรคการเมือง เกิดการฟังและเข้าใจความคิดเห็นและจุดมุ่งหมายของนักการเมืองโดยไม่ใช้อารมณ์และความรู้สึก

การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า 1) ด้านเมตตา การสร้าง

ความรู้ความเข้าใจต่อผู้อื่น แสดงความคิดเห็นอย่างสุภาพ สร้างบรรยากาศในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นที่ดี ลดการเกิดข้อขัดแย้งระหว่างการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง การแสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์ 2) ด้านกฎเกณฑ์ ใช้ความถี่ของการมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเสนอข้อมูลความคิดเห็นอย่างสุภาพ ให้เกียรติในความคิดเห็นของผู้อื่นที่มีความแตกต่างหลากหลาย ส่งเสริมแนวความคิดของตนเองและผู้อื่นเพื่อให้แนวคิดดังกล่าวมีประโยชน์ต่อการสนทนา มีส่วนช่วยลดโอกาสความขัดแย้งที่อาจเกิดขึ้นต่อการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง 3) ด้านมูทิตา มักเน้นความสอดคล้องกับกฎหมาย เพื่อให้อยู่บนฐานของความถูกต้อง ยินดีให้ข้อมูลที่มีความเป็นจริงมีความน่าเชื่อถือ นำไปใช้ประโยชน์ได้ การสนทนาที่เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกันอย่างสร้างสรรค์ โดยไม่เน้นการเอาชนะ แต่เป็นการแสดงแนวคิดเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจ 4) ด้านอุเบกขา การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองหรือรับฟังโดยการวางเฉยสามารถรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมสนทนาได้อย่างตั้งใจและไม่ขัดจังหวะต่อแนวความคิดของผู้กำลังสนทนาอยู่ การเป็นกลางในการพูดคุยเรื่องการเมืองมีความสำคัญ ลดโอกาสของการเกิดความขัดแย้งอย่างรุนแรงขณะกำลังพูดคุยหรือแสดงความคิดเห็นทางการเมือง

การมีส่วนร่วมชุมนุมเคลื่อนไหวกิจกรรมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า 1) ด้านเมตตา ความปรารถนาดีที่ต้องการเรียกร้องให้ผู้มีอำนาจในระดับสูง มองเห็นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับประชาชนไม่เพิกเฉยและหาแนวทางการแก้ไข ปรารถนาดีอย่างเห็นถึงการเปลี่ยนแปลงพัฒนาของสภาพสังคมไปในทิศทางที่ดีขึ้น 2) ด้านกรุณา มีส่วนร่วมชุมนุมเคลื่อนไหวโดยเกื้อกูลช่วยเหลือผู้ร่วมชุมนุมหรือร่วมอุดมการณ์เดียวกัน คอยเป็นกระบอกเสียงหรือนำข้อมูลข่าวสารที่เกี่ยวข้องการกับชุมนุมเผยแพร่ต่อผู้ที่สนใจ เกื้อกูลในด้านของการให้ข้อมูลที่สำคัญกับสมาชิกผู้ร่วมชุมนุม ปัจจัยคือเกิดภาวะความสงสารในสภาพที่ตนเองต้องทนรับกับความทุกข์ และมีใจสงสารต่อผู้คนรอบข้างที่ต้องเผชิญกับสภาพปัญหาเช่นเดียวกับตน 3) ด้านมูทิตา เกิดจากการเห็นกลุ่มผู้มีแนวคิดหรือตกอยู่ในสภาพปัญหาเดียวกัน แสดงจุดยืนของตนเองให้สังคมรับรู้และเกิดการตอบสนองของผู้มีอำนาจต่อการแก้ไข ยินดีออกมาแสดงออกร่วมกันชุมนุมเรียกร้องโดยสมัครใจ เพราะมองเห็นว่าการมีส่วนร่วมในการชุมนุมทางการเมืองเป็นการทำสิ่งที่มีผลต่อการ

พัฒนาของสังคมหรือชุมชน 4) ด้านอุเบกขา มีการดำเนินกิจกรรมชุมชนอย่างสุภาพและสามารถรักษาความสงบเรียบร้อย โดยให้ความสำคัญกับการเคารพสิทธิและความเสมอภาคของทุกฝ่าย สร้างสิ่งที่เอื้อต่อความเข้าใจซึ่งกันและกันแบบเป็นกลาง และประยุกต์ใช้การมีส่วนร่วมแบบวางเฉยที่รู้เท่าทันไม่เฉยเมยเมื่อรู้ว่าสามารถมีส่วนในการช่วยกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ และไม่ยึดติดกับสิ่งเกาต์ต้องการเห็นการพัฒนาก้าวหน้าให้เกิดขึ้นกับสังคม

การมีส่วนร่วมในการตรวจสอบหน่วยเลือกตั้งตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า 1) ด้านเมตตา ตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยเลือกตั้งเพื่อเป็นการช่วยให้การดำเนินงานเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพและถูกต้องตามกฎหมาย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความมั่นใจว่าเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามหลักการและมาตรฐานที่กำหนด เสริมสร้างความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงาน สร้างประโยชน์ให้เกิดขึ้นเป็นการมีส่วนร่วมด้วยความปรารถนาดี 2) ด้านกรุณา มีความปรารถนาให้ผู้คนในประเทศพ้นจากความทุกข์ เห็นความสำคัญของคะแนนเสียงที่ภาคประชาชนใช้สิทธิของตนเอง ต้องการเห็นการพัฒนาหรือผลักดันประเทศชาติให้เจริญรุ่งเรืองไม่เพิกเฉยต่อความไม่ยุติธรรม ประชาชนมีส่วนร่วมตรวจสอบการทำงานของเจ้าหน้าที่รัฐ เจ้าหน้าที่เกิดความรอบคอบระมัดระวังในการทำงานมากขึ้น 3) ด้านมุทิตา ประชาชนมีความยินดีในการอาสาออกมาตรวจสอบตามหน่วยเลือกตั้ง ยินดีต่อผลการนับคะแนนที่ผ่านกระบวนการยุติธรรมเกิดความโปร่งใส ยินดีเอื้อเพื่อในการทำงานของเจ้าหน้าที่คอยเป็นหูเป็นตา คอยประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางออนไลน์ในรูปแบบต่าง ๆ 4) ด้านอุเบกขา ประชาชนคำนึงถึงการสร้างความถูกต้องและเที่ยงธรรม รักษาผลประโยชน์ของตนเองเห็นความสำคัญด้านสิทธิในความเป็นประชาธิปไตย ไม่เมินเฉยต่อความไม่ถูกต้องจึงเข้ามีส่วนร่วมในการตรวจสอบหน่วยเลือกตั้ง

การมีส่วนร่วมใช้สิทธิเลือกตั้งตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า 1) ด้านเมตตา ประชาชนใช้ความปรารถนาดีในการมีส่วนร่วมใช้สิทธิเลือกตั้งมิติที่ 1 ปรารถนาดีต่อนักการเมือง มีความต้องการให้นักการเมืองที่ตนเองมีความชอบ ให้ได้รับชัยชนะในการเลือกตั้งและเข้ามาบริหารจัดการทางการเมือง มิติที่ 2 ปรารถนาดีต่อสังคมและส่วนรวม เพราะการเลือกตั้งเป็นวิธีที่ใช้สำหรับการสร้างความเปลี่ยนแปลงหรือคงไว้ซึ่งสิ่งที่ดีงาม ปรารถนาอยากให้ผู้คนในประเทศชาติเกิดความอยู่ดีมีสุข

2) ด้านกรุณา สิทธิในการเลือกตั้งเป็นประโยชน์ต่อตนเองและต่อสังคมในการสร้างความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นได้ และเมื่อต้องการให้ตนเองหลีกเลี่ยงจากสภาพของความทุกข์ที่เป็นอยู่จึงเข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง และด้านความกรุณาต่อบุคคลที่ใช้ในการการมีส่วนร่วมใช้สิทธิเลือกตั้ง คือความเอ็นดูรักใคร่ต่อบัณฑิตการเมืองที่ตนเองพึงพอใจ 3) ด้านมูทิตา มีความเต็มใจในการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้ง สละเวลานำสิทธิที่ตนเองมีมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ ยินดีต่อผลคะแนนการเลือกตั้งที่สรุปออกมามีความโปร่งใส เกิดความยินดีต่อผู้ที่ได้รับเลือกจากเสียงของประชาชน เป็นการสร้างความรู้สึกที่ใช้สำหรับมีส่วนร่วมในเชิงบวก และเกิดบรรยากาศของการมีส่วนร่วมที่ดี 4) ด้านอุเบกขา การออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างปราศจากอคติ ให้ความสำคัญและรู้เท่าทันว่าเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยพัฒนาประเทศชาติ มีสติปัญญามีความรู้เท่าทันในการนำมาใช้เพื่อการเลือกตั้ง รู้ว่าควรเลือกแบบไหน เลือกใคร ไม่ยึดติดกับสิ่งเก่าเมื่อเห็นว่าสิ่งนั้นไม่ถูกต้อง

3. แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นประเด็นสำคัญที่ประชาชนควรให้ความสนใจและความสำคัญ เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่มีความเชื่อมโยงกับความเป็นอยู่ของประชาชนในหลากหลายด้าน โดยการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาระบบการเมืองของประเทศชาติ เมื่อระบบการเมืองมีการพัฒนาที่ดีขึ้น ประชาชนให้ความสำคัญและตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระบบทางการเมืองก็จะเกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น การประยุกต์ใช้หลัก “พรหมวิหาร 4” เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา ที่เป็นธรรมประจำใจเพื่อใช้ในการบริหารจัดการชีวิตให้ถูกต้องและดีงาม ทำให้การมีส่วนร่วมทางการเมืองเกิดการมีส่วนร่วมแบบสร้างสรรค์ไม่สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น ส่งผลดีต่อสังคมสร้างการพัฒนาในหลากหลายประเด็น มีส่วนร่วมอย่างมีสติรู้เท่าทันต่อเหตุการณ์ต่างๆ สร้างความสุขทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร มีประเด็นที่นำมาอภิปรายผลดังนี้

1. ประชาชนกลุ่มเพศสภาพให้ความสำคัญและมีความตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ตนเองสามารถมีส่วนร่วมได้ในหลากหลายรูปแบบ ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการเข้าร่วมรับฟังนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมือง เมื่อมีโอกาสในการเข้าร่วมรับฟังการนำเสนอนโยบายหาเสียงเลือกตั้งของนักการเมืองผ่านช่องทางต่าง ๆ ประชาชนให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมเข้าร่วมด้วยความตั้งใจ เพราะเห็นในความสำคัญของนโยบายที่มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน 2) การมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นทางการเมือง มีการแสดงความคิดเห็นแลกเปลี่ยนแนวความคิด รับฟังผู้อื่น มีส่วนในการให้ข้อมูลที่สำคัญต่อการกำหนดแนวทางการแก้ไขปัญหาในประเด็นต่าง ๆ 3) การมีส่วนร่วมในการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง เพื่อเรียกร้องและแรงกดดันให้ผู้มีอำนาจหาแนวทางการแก้ไขปัญหาให้กับประชาชน และเป็นการการแสดงตัวตนหรือการแสดงพลังของกลุ่ม 4) มีส่วนร่วมตรวจสอบหน่วยเลือกตั้ง ร่วมมีส่วนในอาสาตรวจสอบหน่วยเลือกตั้ง เพื่อสร้างคามยุติธรรม โปร่งใส เจ้าหน้าที่รัฐเกิดความละเอียดยรอบครอบ ผลการเลือกตั้งเป็นไปตามหลักการและเป็นธรรม 5) การมีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้ง เพราะเป็นหน้าที่สำคัญที่ประชาชนจึงตื่นตัวและเข้ามามีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง เป็นการแสดงถึงเจตจำนงค์ของประชาชนต่อการเลือกผู้นำสร้างความเปลี่ยนแปลงและพัฒนาประเทศชาติ เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่มีความสอดคล้องต่อประชาชน การเข้ามีส่วนทางการเมืองของสมาชิกในสังคมเพื่อมีส่วนในการตัดสินใจหรือการสร้างนโยบาย มีส่วนในการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบอบการปกครองและสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคมได้มากขึ้น เรียกร้องด้านความยุติธรรม ชี้ให้เห็นถึงปัญหาเพื่อหาแนวทางการแก้ไข เป็นหนึ่งประการที่สำคัญในการสร้างสังคมที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างภาครัฐกับประชาชน ซึ่งมีรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่พัฒนาขึ้นตามยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองผ่านช่องทางสื่อ Social Media กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศออกมาร่วมเดินรณรงค์ผลักดันนโยบายสมรสเท่าเทียม ประชาชนให้

ความสำคัญกับกระบวนการยุติธรรมเพิ่มมากขึ้นอาสาออกมาคอยเป็นหูเป็นตาตรวจสอบหน่วยเลือกตั้ง โดยใช้วิธีการ Live ผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เป็นต้น ซึ่งเป็นภาพสะท้อนของความตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนที่มีต่อการเมือง ซึ่งมีความเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ อาดิอนัน มะดอแซ และคณะ (2559) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในทางการเมืองของผู้นำศาสนาในจังหวัดปัตตานี พบว่า มีการมีส่วนร่วมในการร่วมตัดสินใจเรื่องทางการเมืองบางอย่างกับเจ้าหน้าที่ หน่วยงาน องค์กรทางการเมืองของรัฐ มีส่วนร่วมในกระบวนการเลือกตั้งทั้งในระดับท้องถิ่นและชาติ ด้วยการรณรงค์ให้ประชาชนออกไปเลือกตั้ง เข้าร่วมรับฟังเวลาที่มีการปราศรัยในการหาเสียง รณรงค์ให้ประชาชนหลีกเลี่ยงจากการขายสิทธิ์ในการเลือกตั้ง การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารหรือนโยบายของรัฐหรือจากทางการเมือง และมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์ (2566) ได้ทำวิจัยเรื่องขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม LGBT ในจังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) การมีส่วนร่วมขบวนการเคลื่อนไหวเมืองเพื่อร้องทุกข์หรือเรียกร้องให้รัฐเข้ามาแก้ไขปัญหาตรวจสอบกระบวนการใช้อำนาจรัฐการประท้วงอำนาจรัฐและสร้างพลังอำนาจของผู้ที่ถูกเลือกปฏิบัติและการร่วมมือเชิงวิพากษ์กับรัฐและผูกพันในทางสร้างสรรค์ในกระบวนการใช้อำนาจของประชาชนสังคม 2) ติดตามข่าวทางการเมือง การร่วมรณรงค์เลือกตั้ง การชุมนุมทางการเมือง การตัดสินใจทางการเมือง ภายใต้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญที่เป็นกฎหมายสูงสุดในการปกครองประเทศ ประชาชนกลุ่มเพศสภาพมีการนำหลักพรหมวิหารธรรม เมตตา กรุณา มุทิตา อุเบกขา เข้ามาประยุกต์ใช้สำหรับการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อเป็นการมีส่วนร่วมแบบสร้างสรรค์ ไม่สร้างความเดือนร้อนแก่ผู้อื่นมีไมตรีจิตต่อกัน ลดโอกาสในการเกิดความขัดแย้ง เกิดเข้าใจและมีความหวังดีต่อผู้อื่น เกิดพัฒนาระบบการเมืองและประเทศชาติให้เป็นไปในทิศทางที่ดี โดยเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานที่กฎหมายกำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิยม เวชกามา (2561) ได้ทำวิจัยเรื่อง รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา พบว่า 1) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ประชาชนทำหน้าที่เป็นสภาใช้อำนาจนิติบัญญัติบริหารและตุลาการด้วยตนเอง โดยมีความคิด พูด และทำด้วยเมตตาต่อกัน กระจายผลประโยชน์ปฏิบัติตาม

ระเบียบวินัยและกฎหมาย รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและเคารพความคิดที่แตกต่าง 2) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยโดยอ้อม ประชาชนเลือกผู้แทนไปใช้อำนาจนิติบัญญัติและบริหารแทนตนผ่านการเลือกตั้งด้วยความรู้รักสามัคคีปรารถนาดีและหวังประโยชน์สุขร่วมกัน 3) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม ประชาชนมีอำนาจตัดสินใจทางการเมืองและการบริหารในเรื่องสำคัญที่มีผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตและวิถีชีวิตของตนในรูปของภาคพลเมืองหรือผ่านตัวแทนตามหลักสาราณียธรรม และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยแบบถกแถลง เป็นกระบวนการสำคัญของประชาธิปไตยภาคพลเมืองในรูปของประชาธิปไตยชุมชน เป็นความพยายามที่จะแก้ไขปัญหที่เกิดขึ้นจากข้อบกพร่องของประชาธิปไตยแบบตัวแทนที่เป็นรูปแบบสถาบันที่ตายตัว ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนที่มีความซับซ้อน และมีความแตกต่างหลากหลายให้มีความสามัคคีร่วมมือร่วมใจ

2. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนกลุ่มเพศสภาพมีการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้ 1) ด้านความเมตตา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกลุ่มเพศสภาพโดยใช้ความปรารถนาดีต่อตนเองและส่วนรวม มีส่วนร่วมด้วยความมีน้ำใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข และเห็นว่าการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างการพัฒนาให้เกิดขึ้นกับระบบการเมือง สังคมและประเทศชาติ สอดคล้องกับแนวความคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (2559 : 124) เมตตา หมายถึง ความปรารถนาดี ความรักใคร่ ประสงค์อยากให้เขามีความสุข มีจิตอันเผื่อแผ่ไม่ตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั้งหมย 2) ด้านความกรุณา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ คือการเกื้อกูลช่วยเหลือปรารถนาให้พ้นทุกข์ เกิดความเอ็นดูสงสารผู้อื่น ต้องการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมองเห็นปัญหาและหาแนวทางการแก้ไข เช่น มีส่วนร่วมเกื้อกูลด้านข้อมูล การเข้าร่วมกิจกรรม หรือการช่วยประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ สอดคล้องกับแนวคิดของ พระราชญาณวิสิฐ ขยมงฺคโล (2558 : 40) กรุณา คือ ความปรารถนา ความสงสาร ประสงค์ให้ผู้มีทุกข์เดือดร้อน ให้พ้นทุกข์ 3) ด้านความมุทิตา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนกลุ่มเพศสภาพเป็นรูปแบบของความยินดีต่อการมีส่วนร่วม ที่เกิดจากความเต็มใจ มีการสนับสนุนข้อมูลที่สำคัญ และมีการแสดงความดีใจกับคนที่ได้ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ

(กรมการศาสนา, 2530 : 457) กล่าวว่า ผู้มีมุทิตาธรรมย่อมนำมาซึ่งความโสมนัส ประีเปรมเอิบ อิ่มใจยินดีสามัคคีกลมเกลียวเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันนำมาซึ่งความสุขใจ สบายใจ อยู่ร่วมกัน อย่างกัลยาณมิตร สัมพันธ์จิต สนิทใจ 4) ด้านอุเบกขา การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ ประชาชนกลุ่มเพศสภาพ การวางใจเป็นกลางแบบรับรู้เท่าทัน ไม่เฉยเมยต่อสภาพของปัญหาที่เกิดขึ้น มีความเที่ยงธรรมไม่เพิกเฉยต่อสิ่งไม่ยุติธรรม เข้ามีส่วนร่วมทางการเมืองด้วยเหตุผล และเห็นว่ามีผลสำคัญและไม่ยึดติดกับสิ่งที่ผ่านมา สอดคล้องกับแนวคิดของ สุภาพร พิศาล บุตร (2549) ได้กล่าวถึงความหมายของอุเบกขาไว้ว่า อุเบกขา คือการรู้จักวางเฉยหรือการวางใจเป็นกลาง ปราศจากอคติ เช่น เมื่อทราบว่าเพื่อนสอบตกก็ไม่ควรแสดงความดีใจหรือเสียใจเพราะเพื่อนคนนั้น อาจจะทำตนเอง ถ้าเพื่อนมีความขยันอาจไม่สอบตก ดังนั้นควรช่วยเหลือเพื่อน โดยการกวดวิชาหรือให้คำแนะนำในการเรียน เป็นต้น โดยรวมมีความสอดคล้องกับงานวิจัยของพระสุทัศน์ ยโสธโร และคณะ (2561) ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวพุทธศาสนาของประชาชนตำบลนาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี พบว่า 1) ด้านเมตตา มีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวพุทธศาสนาของประชาชน ต้องมีน้ำใจ และมีความแบ่งปันซึ่งกันและกัน ทำให้ประชาชนเกิดสันติสุขและเกิดความสุข ให้อภัยและทำให้คนมีความรักใคร่กัน 2) ด้านกรุณา การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวพุทธศาสนาของประชาชน การช่วยเหลือคนที่ทุกข์ให้พ้นทุกข์จะทำให้สังคมมีแต่ความสุข ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่เห็นแก่ตัวต่อเพื่อนร่วมสังคม สามัคคีกันเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กัน 3) ด้านมุทิตา การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวพุทธศาสนาของประชาชน ควรส่งเสริมและสนับสนุนบางโอกาส ยกย่องสรรเสริญ ดีใจกับคนที่ได้ดี ให้อภัยกับคนที่ทำผิด ไม่อิจฉาหรือว่าร้ายผู้อื่น ไม่แก่งแย่งชิงดีกัน ทำคุณประโยชน์กับประชาชนให้เป็นแบบอย่างต่อเยาวชน 4) ด้านอุเบกขา การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวพุทธศาสนาของประชาชน ไม่ควรยึดติดกับสิ่งที่ผ่านมา ประารถนาแต่สิ่งที่ดี ๆ ปล่อยวางอย่ายึดติดกับสิ่งที่ล่วงตา วางเฉยต่อเรื่องที่ไม่ดี ปรณรงศ์สร้างจิตสำนึกด้านการเมืองอย่างสันติสุข การทำตัวเป็นกลาง มีเหตุผล เที่ยงธรรม ควรมีการนำไปปฏิบัติจริง

3. แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร จากการวิจัยพบว่า กลุ่มเป้าหมายได้เสนอแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยให้ความสำคัญกับการตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

เมืองของภาคประชาชน เพราะการเมืองมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในหลายด้าน เช่น การเมืองมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตของประชาชนโดยตรงผ่านการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับนโยบาย เศรษฐกิจ สังคม สวัสดิการ สภาพแวดล้อม หรือสิทธิมนุษยชน และยังเป็นส่วนหนึ่งของการ พัฒนาระบบการเมืองของประเทศชาติ เมื่อระบบการเมืองมีพัฒนาการที่ดีขึ้น ประชาชนให้ ความสำคัญและตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ระบบทางการเมืองก็จะเกิดการพัฒนามากยิ่งขึ้น รัฐพึงให้ออกาสการมีส่วนร่วมทางการเมือง รัฐควรสนับสนุนและเปิดโอกาสให้ ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมือง และให้สิทธิและเสรีภาพในการแสดงออกถึง ความคิดเห็นของตน การนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ทำให้การมีส่วนร่วมเป็นไปในทิศทางที่ดียิ่งขึ้น อยู่บนฐานความคิดในการมีส่วนร่วมอย่างมีสติมีเหตุผลเข้าใจผู้อื่น ทำให้สังคมเกิดความสงบสุข เมื่อเกิดความขัดแย้งก็ใช้เหตุผล ในการโต้แย้งหาทางออกที่ดีร่วมกัน มีความเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของพระ มหาปรภักดิ์ ภัททโมลี (งามการ) และคณะ (2565) ได้ทำวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามหลักธรรมาธิปไตยของประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา ผลการวิจัย พบว่า 1) ประชาชนในชุมชนเขตเทศบาลเมืองพะเยามีความตื่นตัวเข้ามีส่วนร่วมทางการเมือง โดยหน่วยงานภาครัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนไม่ว่าจะเป็นบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วม ในกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำสิ่งที่มีผลกระทบต่อ ตนเองหรือชุมชน 2) รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองมีความหลากหลาย จำแนกได้ 4 รูปแบบ คือ (1) แบบโดยตรง (2) แบบตัวแทนหรือโดยอ้อม (3) แบบมีส่วนร่วม (4) แบบถกเถียง 3) แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักธรรมาธิปไตยของประชาชน จำเป็นต้องมีหลักธรรมกำกับเพื่อให้มีจิตสำนึกสาธารณะ เป็นเงื่อนไขสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองภาคประชาชน และต้องเกิดจากความเต็มใจ

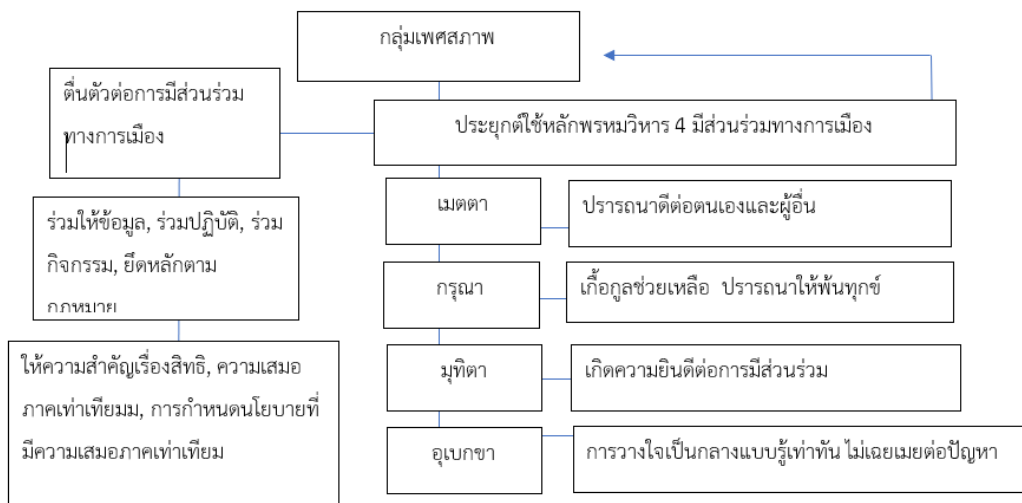
องค์ความรู้ใหม่

1) เกิดการให้ความสำคัญในการมีส่วนร่วมที่อยู่บนความถูกต้องตามหลักของ กฎหมาย มีความตระหนักถึงผู้อื่นไม่เบียดเบียนหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่น

2) กลุ่มเพศสภาพไม่เพิกเฉยต่อการมีส่วนร่วมทางเมืองมีความตื่นตัวมากขึ้น เพราะต้องการให้รัฐบาลมองเห็นการมีตัวตนและออกนโยบายที่มีความครอบคลุมต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่

3) การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตรวจสอบหน่วยเลือกตั้ง ไม่ใช่การจับผิดการทำงานของเจ้าหน้าที่ แต่เป็นการร่วมกันเป็นหูเป็นตาเพื่อให้เกิดความโปร่งใสยุติธรรม

4) หลักพรหมวิหาร 4 เมื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการมีส่วนร่วมทางการเมือง เป็นไปในเชิงบวกทั้ง 4 ด้าน ด้านความเมตตา กลุ่มเพศสภาพมีความปรารถนาดีต่อการมีส่วนร่วมทั้งต่อตนเองและส่วนรวม ด้านความกรุณา เกื้อกูลต่อการมีส่วนร่วมด้านข้อมูลและการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านมุทิตา ยินในการมีส่วนร่วมด้วยความเต็มใจสมัครใจ ด้านอุเบกขา ไม่ยึดติดกับสิ่งที่ผ่านมา การวางใจเป็นกลางแบบรู้เท่าทัน ไม่เฉยเมยต่อปัญหา

ภาพที่ 1 สรุปผังมโนทัศน์องค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.1 กลุ่มเพศสภาพในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาครให้ความสำคัญและมีความตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะการเมืองเป็นเรื่องที่มีความสอดคล้องต่อประชาชนโดยตรง มีส่วนในการตัดสินใจหรือการสร้างนโยบาย เสริมสร้างความเชื่อมั่นในระบบการปกครองและสร้างความเข้มแข็งให้กับสังคม

1.2 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมทางการเมือง ตามหลักพรหมวิหาร ๔ พบว่า ด้านความเมตตา ประารถนาดีต่อตนเองและส่วนรวม, ด้านความกรุณา การเกื้อกูลช่วยเหลือ ประารถนาให้พ้นทุกข์ เอื้อนดูสงสารผู้อื่น, ด้านความมุทิตา เกิดจากความเต็มใจ สนับสนุนข้อมูลที่สำคัญ และแสดงความดีใจกับคนที่ได้ดี, ด้านอุเบกขา การวางใจเป็นกลางแบบรู้เท่าทัน ไม่เอนเอียงต่อสภาพปัญหา

1.3 แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร ๔ ควรให้ความสำคัญกับการตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง เพราะการเมืองมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตเมื่อระบบการเมืองมีพัฒนาการดีขึ้น ประชาชนให้ความสำคัญและตื่นตัว ระบบทางการเมืองก็จะพัฒนาดีขึ้น

2. ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักพรหมวิหาร 4 ของประชาชนกลุ่มเพศสภาพ ในเขตอำเภอบ้านแพ้ว จังหวัดสมุทรสาคร” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย นโยบายมีความสำคัญต่อวิถีชีวิตของประชาชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ นโยบายที่ดีควรมีความสมดุลและเป็นธรรมต่อทุกกลุ่มในสังคม การมีส่วนร่วมรับฟังนโยบายในการหาเสียงเลือกตั้งเป็นส่วนช่วยให้ในการเป็นข้อมูลสำหรับตัดสินใจเมื่อมีการเลือกตั้ง ควรสนับสนุนให้ประชาชนรับฟังนโยบายอย่างกรั่นกรองแบบมีเหตุผล ศึกษาความเป็นไปได้ของนโยบายที่นักการเมืองนำเสนอ มีฐานข้อมูลสำหรับสืบค้นที่มาของการกำหนดนโยบายที่เป็นรูปธรรม ควรมีส่วนร่วมในการรณรงค์ในการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองอย่างอิสระ ให้ประชาชนเกิดความเข้าใจว่าการแสดงความคิดเห็นทางการเมืองเป็นการมีส่วนร่วมที่มีความสำคัญต่อการช่วยเสริมสร้างแนวทางการพัฒนาของสังคม ช่วยสร้างเสรีภาพใน

การแสดงออกของประชาชนและสร้างการตรวจสอบต่อระบบการปกครองการชุมนุมเรียกร้อง เป็นแสดงออกที่ถูกต้องตามที่รัฐธรรมนูญบัญญัติให้สามารถกระทำได้ โดยอยู่บนความถูกต้อง ตามกฎหมาย บ่อยครั้งที่การชุมนุมเป็นไปด้วยความตึงเครียดและกดดันจนนำไปสู่การใช้ความรุนแรง การมีส่วนร่วมชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง ควรมีแนวทางในการเปิดรับฟังความคิดเห็นของแต่ละฝ่าย มีคนกลางในการไกล่เกลี่ยและหาทางออกที่ดีที่สุด รัฐอนุญาตให้กระทำได้ตามกฎหมายและต้องคำนึงถึงการเปิดบังสิทธิเสรีภาพของผู้อื่นและไม่ใช้ความรุนแรงกับประชาชน เพื่อเป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนต่อผลของการนับคะแนนการเลือกตั้ง หน่วยงานผู้รับผิดชอบควรมีมาตรฐานของการทำงานที่มีความโปร่งใสยุติธรรม และหาแนวทางในการเอื้ออำนวยต่อการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบโดยภาคประชาชน เพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย เกิดความสบายใจและสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาคประชาชนกับรัฐในการร่วมกันตรวจสอบ การใช้สิทธิเลือกตั้ง เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่มีความสำคัญอย่างมากใน เนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ประชาชนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองได้ นอกจากนี้ยังมีความสำคัญอย่างมากต่อการสร้างความเป็นอยู่ของของประชาชนอีกด้วย ประชาชนควรให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมการเลือกตั้งในทุกระดับ ทั้งระดับชาติและระดับท้องถิ่น ควรมีการรณรงค์ให้ประชาชนเกิดความใส่ใจต่อความสำคัญและช่วยสร้างมาตรฐานที่ดี ในกระบวนการเลือกตั้ง เป็นการสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชน

2.1 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป 1) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักธรรมในการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มเพศสภาพ 2) ควรศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศในพื้นที่ต่าง ๆ 3) ควรศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมทางการเมืองของกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ 4) ควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยในการเข้าร่วมกิจกรรมเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มเพศสภาพ

เอกสารอ้างอิง

กรมการศาสนา. (2530). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับสังคายนา เล่มที่ 35. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์กรมการศาสนา.

- เขมภัทร ทฤษฎีคุณ. (2566). ความเป็นจริงของความเสมอภาคทางเพศ : เมื่อสิทธิในรัฐธรรมนูญไม่เป็นจริงในชีวิตจริง. เรียกใช้เมื่อ 2 มิถุนายน 2566 จาก <https://pridi.or.th/th/content/2023/01/1406>
- ชุตินันท์ วงษ์อมรวิทย์. (2566). ขบวนการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม LGBT ในจังหวัดนครราชสีมา. วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์. 8(5), 266-278.
- นิยม เวชกามา. (2561). รูปแบบการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนชาวสกลนครตามแนวพุทธจิตวิทยา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา พุทธจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระพรหมคุณาภรณ์. (2559). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 34). กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิการศึกษาเพื่อสันติภาพพระธรรมปิฎก.
- พระมหาปวรภัฏฐ์ ภัททโมลี และคณะ. (2565). การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามหลักธรรมาธิปไตยของประชาชนในชุมชนเทศบาลเมืองพะเยา จังหวัดพะเยา. วารสารบัณฑิตแสงโคมคำ, 7(1), 116-135.
- พระราชญาณวิสิฐ. (2548). การบริหารวัด. นครปฐม: เพชรเกษมการพิมพ์.
- พระสุทัศน์ ยโสธโร และคณะ. (2561). การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามแนวพุทธศาสนาของประชาชน ตำบล นาเกลือ อำเภอบางละมุง จังหวัดชลบุรี. วารสารปรัชญาปริทรรศน์. 23(2), 100-108.
- พิสิฐพงศ์ สีดาว. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา สังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดสมุทรสาคร. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง คณะสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุภาพร พิศาลบุตร จริยธรรมทางธุรกิจ. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพมหานคร: วีรรัตน์เอดดูเคชั่น.
- อาดื้อนนัน มะดอแซ และอับดุลเลาะ ยูโซะ. (2559). การมีส่วนร่วมในทางการเมืองของผู้นำศาสนาในจังหวัด ปัตตานี. วารสาร AL-NURบัณฑิตวิทยาลัย, 11(20), 181-195.
- Ilaw. (2560). รัฐธรรมนูญ 2560 ให้เรามีส่วนร่วมเรื่องอะไรได้บ้าง. เรียกใช้เมื่อ 10 เมษายน 2567 จาก <https://www.ilaw.or.th/node/>

แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัด
กรองนักเรียนของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์*

GUIDELINES FOR STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM
MANAGEMENT IN AN ASPECT OF STUDENTS SCREENING OF
MUANGKLANGWITTHAYAKHOM SCHOOL, PHETCHABUN PROVINCE

จุฑามาศ ช้างคำ¹, ณัฏฐ์ รัตนศิรินิชกุล² และ พิทยา แสงสว่าง³

Jutamad Changkham¹, Nat Rattanasirinichakun² and Phitthaya Saengsawang³

¹⁻³มหาวิทยาลัยนเรศวร

¹⁻³Naresuan University, Thailand

Corresponding author E-mail: jutamadc65@nu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์จุดแข็ง โอกาส แร่งบันดาลใจ ผลลัพธ์ 2) สร้างและตรวจสอบแนวทาง 3) ทดลองใช้และประเมินแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน ในการวิเคราะห์จุดแข็ง โอกาส แร่งบันดาลใจ ผลลัพธ์ สร้างและตรวจสอบแนวทาง ใช้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน และผู้ให้ข้อมูล จำนวน 11 คน ในการทดลองใช้ เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ ประเด็นการสนทนา แบบบันทึก วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา.แบบประเมิน แบบถอดบทเรียน ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์ จุดแข็งของโรงเรียน การทำงานเป็นทีม การมีภาคีเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง โอกาส คือ ผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครู แร่งบันดาลใจ คือ ครูมีความต้องการพัฒนาทักษะการทำงานให้สูงขึ้น และผลลัพธ์ที่ดีที่จะเกิดขึ้น คือ นักเรียนได้รับการพัฒนาจากการคัดกรองที่ถูกต้อง ครูใช้การคัดกรองนักเรียนได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

* Received 31 May 2024; Revised 5 June 2024; Accepted 26 June 2024

2. ผลการสร้างและตรวจสอบแนวทาง มีองค์ประกอบดังนี้ (1) ด้านปัจจัยนำเข้า (2) ด้านกระบวนการ (3) ด้านผลผลิต และผลการตรวจสอบแนวทางมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมาก

3. ผลการทดลองใช้ มีการสะท้อนผลและถอดบทเรียนผลการดำเนินงานหลังปฏิบัติงาน (AAR) (1) ด้านปัจจัยนำเข้า ทีมงานมีภาระงานหลายด้านจึงมีเวลาในการเตรียมการน้อยเกินไป (2) ด้านกระบวนการ ครูยังไม่เกิดทักษะเท่าที่ควร ให้ผู้บริหารได้เข้าร่วมวง PLC ของครูครบทุกครั้งที่เพื่อรับทราบปัญหาที่พบขึ้นการปรับปรุง (3) ด้านผลผลิต ข้อมูลสารสนเทศ และผลการจัดกลุ่มที่ผ่านการคัดกรองครูต้องรักษาความลับของนักเรียนโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน, การคัดกรองนักเรียน

Abstract

The objectives of this research were to 1) analyze strengths, opportunities, aspirations, and results, 2) create and inspect, and 3) implement with the management of the student care and assistance system in screening students of Muangklangwitthayakhom School Phetchabun province. A sample of 10 people were selected in analyzing strengths, opportunities, aspirations, and results. 6 experts in create and review guidelines, and 11 informants in implementing. The tools were group discussion topics, reflection form. The data were analyzed by using content analysis. The results were as follows;

1. The analysis revealed that strengths consisted of teamwork culture, strong networks' participation, opportunities consisted of Director give morale for teachers, inspiration consisted of Teachers' intention to develop higher working skills, and good results that will occur consisted of Students are developed through correct screening, Teachers can use student screening efficiently and effectively.

2. The results of building and monitoring are the following elements: (1) Import (2) Process (3) Output. Information in developing the quality of the students and the evaluation of guidelines is very appropriate.

3. The implementation showed that the results are reflected and the lessons are taken out of after-work (AAR) (1) Import factors (input) so many applications have little time to prepare for them. (2) Processes. teachers do not have the skills they should be prepared. The executives are always attending the PLC of the teacher for the benefit of improvement problems. (3) Output, information and grouping results that are screened must be kept secrets of the students, especially at risk groups.

Keywords: Management, Student care and support system, Student screening

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงอย่างก้าวกระโดด โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี นับเป็นปัจจัยเร่งที่สำคัญทำให้โลกไร้พรมแดนเกิดการไหลทะลักของข้อมูลข่าวสารทั้งทางบวกและทางลบ ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของบุคคลอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยเฉพาะต่อเด็กและเยาวชนในวัยเรียน เช่น ปัญหาสุขภาพจิต เกิดความเครียดและปรับตัวไม่ได้ การฆ่าตัวตาย เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2547) จากรายงานสถิติของกรมสุขภาพจิต พบว่า ปัญหาของเยาวชนในโรงเรียน ร้อยละ 30 ของนักเรียนมีความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพจิตที่แสดงออกมาในลักษณะต่างๆ เช่น ปัญหาทางอารมณ์ มีอาการซึมเศร้า ท้อแท้ และหาทางออกด้วยการฆ่าตัวตาย นอกจากนี้เยาวชน 1 ใน 10 เท่านั้นที่ได้รับการช่วยเหลือให้เข้าใจปัญหาของตนเองและสามารถใช้ศักยภาพของตนในการแก้ปัญหา (กรมสุขภาพจิต, 2554) ผลพวงจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโรคโควิด-19 ส่งผลกระทบต่อสุขภาพจิตเด็กและเยาวชน ทั้งวิกฤตการณ์การเรียนออนไลน์ที่บ้านในช่วงโควิด ซึ่งมีเด็กจำนวนมากปรับตัวไม่ได้จนอยู่ในภาวะความเครียด หลายคนป่วยเป็นโรคซึมเศร้า เสี่ยงต่อการทำร้ายตัวเองหรือฆ่าตัวตายในที่สุด (เปรมยุดา สุดจำ, 2664) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เล็งเห็นความสำคัญหาปัญหา จึงมีนวัตกรรม ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น เพื่อเป็นเครื่องมืออีกชิ้นหนึ่งที่จะ

ช่วยให้โรงเรียนและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ได้ใช้กลไกในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน ศตวรรษที่ 21 ซึ่งแวดล้อมไปด้วยข้อมูลข่าวสาร ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมที่มีความเร็ว ร้อน แรง และร้าย (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2546)

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนักเรียนซึ่งถือว่าเป็นปัจจัยสำคัญและมีส่วนเกี่ยวข้องในการ ดำเนินงาน ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของกรมสามัญศึกษากระทรวงศึกษาธิการที่ให้สถานศึกษา จัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้น เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรม (กนิษฐ์ภา แก้วจินดา, 2560) ทั้งนี้ โรงเรียนต้องมีการบริหารจัดการที่มีแนวทางการบริหารที่ชัดเจน ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ การ วางแผนงานที่มีแนวทางไปในทิศทางเดียวกัน จึงจะสามารถพัฒนาการดำเนินงานระบบการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เกิดประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น กระบวนการ SOAR Analysis เป็นการ วิเคราะห์สิ่งแวดล้อมขององค์กรเพื่อการพัฒนายุทธศาสตร์ในเชิงบวก เน้นจุดแข็ง สิ่งที่ประสบ ความสำเร็จที่ผ่านมา ค้นหาโอกาสแห่งความสำเร็จ สร้างแรงบันดาลใจนำไปสู่เป้าหมายที่ กำหนดไว้ร่วมกันของผู้บริหาร ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนและอีกทั้งยังสามารถเชื่อมโยง วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายที่ได้ร่วมกันกำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย (วนิดา แสนอินตะ, 2565)

การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญในการดูแล นักเรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อป้องกันไม่ให้นักเรียนหลุดการจากเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม เป็นโรงเรียนมัธยมขนาดกลาง เปิดสอนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1- 6 มีจำนวนนักเรียนทั้งสิ้น 300 คน จำนวนครู 25 คน ผู้บริหาร 2 คน และคณะกรรมการสถานศึกษา 15 คน จาก รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา (SAR) ของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม ปี พ.ศ. 2565 พบว่ามาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มีแผนพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานที่ 2 เพื่อยกระดับให้สูงขึ้น โดยระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในมาตรฐานที่ 2 นี้ เป็นส่วนที่ยังต้องได้รับการพัฒนา (โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม, 2566)

ข้อมูลการรายงานผลการประเมินโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม (2566) พบว่ามีการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับดี มีการดำเนินกิจกรรม 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรอง นักเรียน 3) การป้องกันและแก้ไขปัญหา 4) การพัฒนาและส่งเสริมนักเรียน และ 5) การส่งต่อ และเมื่อพิจารณาความพึงพอใจของโครงการ พบว่า การคัดกรองนักเรียนมีค่าน้อยสุด และควร

ได้รับการพัฒนาเป็นอันดับแรก การคัดกรองนักเรียน มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหา

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา การบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ โดยผลการวิจัยในครั้งนี้จะนำไปสู่การพัฒนาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน และโรงเรียนได้มีแนวทางในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์จุดแข็ง โอกาส แรงบันดาลใจ ผลลัพธ์ บริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์
3. เพื่อทดลองใช้แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระบบคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์จุดแข็ง โอกาส แรงบันดาลใจ ผลลัพธ์ บริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม โดยจัดให้มีการประชุมผู้บริหารโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง มีรายละเอียด ดังนี้

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล จำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 2 คน ครูประจำชั้น จำนวน 6 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประเด็นการสนทนาเกี่ยวกับจุดแข็ง โอกาส แรงบันดาลใจ และผลลัพธ์ในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระบบคัดกรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม **การเก็บรวบรวม**

ข้อมูล จัดให้มีการประชุมเชิงปฏิบัติการในประเด็น การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ **การวิเคราะห์**
ข้อมูล ข้อมูลเชิงคุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์
ผู้วิจัยได้นำผลจากการวิเคราะห์เนื้อหา ในขั้นตอนที่ 1 มาเป็นกรอบในการสร้างและตรวจสอบ
แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 6 คน จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive
selection) **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** ประกอบด้วย คู่มือการใช้แนวทางการบริหารจัดการระบบ
การดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยทำการติดต่อ
ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวรถึงผู้ทรงคุณวุฒินัดหมายเพื่อนำคู่มือ และ
แบบสอบถามความเหมาะสมให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบ **การวิเคราะห์ข้อมูล** ข้อมูลเชิงคุณภาพ
วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอน 3 การทดลองใช้และประเมินการใช้แนวทางทางการบริหารจัดการระบบการ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัด
เพชรบูรณ์ ผู้วิจัยดำเนินการทดลองใช้ แนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในการคัดกรองนักเรียน โดย โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (PAOR) ดังนี้

ผู้ให้ข้อมูล คือ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูประจำชั้นนักเรียน จำนวน 11
คน **เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย** คู่มือแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ และ แบบบันทึกการ
ทบทวนหลัง การปฏิบัติงาน (After Action Review : AAR) **การเก็บรวบรวมข้อมูล** ผู้วิจัยได้
ดำเนินการทดลองใช้คู่มือแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัด
กรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ **การวิเคราะห์ข้อมูล** ข้อมูลเชิง
คุณภาพวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัย

การวิจัยนี้ได้ศึกษาแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ ได้ผลการวิจัย ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง โอกาส แรงบันดาลใจ และผลลัพธ์ในการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ จากการประชุมผู้บริหารโรงเรียน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง โดยผู้ให้ข้อมูลจำนวน 10 คน ได้แก่ ผู้บริหาร 2 คน ครูประจำชั้น จำนวน 6 คน คณะกรรมการสถานศึกษา จำนวน 2 คน ปรากฏผลดังนี้ (1) จุดแข็ง(Strengths) พบว่า โรงเรียนมีบรรยากาศการทำงานเป็นทีมที่ดี มีวัฒนธรรมในการทำงานเป็นทีม มีการประสานงานในการคัดกรองนักเรียน การมีภาคีเครือข่ายที่มีความเข้มแข็ง (2) โอกาส (Opportunities) พบว่า มีโอกาสจากการสร้างแรงจูงใจภายนอก จากผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครู และโอกาสจากสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีมของครู ครูในโรงเรียนได้ร่วมมือกันค้นหาวิธีการแก้ปัญหาาร่วมกัน (3) แรงบันดาลใจ (Aspirations) พบว่า ครูมีความต้องการพัฒนาทักษะการทำงานของตนเอง และการทำงานเป็นทีมให้สูงขึ้น มีความต้องการพัฒนาให้นักเรียนได้รับโอกาสการพัฒนาตนเองอย่างถูกทางด้วยการคัดกรองนักเรียน (4) ผลลัพธ์ที่ดีที่จะเกิดขึ้น (Results) พบว่า คณะครูมีการทำงานเป็นทีมในการคัดกรองนักเรียน ครูมีทักษะความรู้ ความสามารถในการคัดกรองนักเรียนได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นักเรียนได้รับการพัฒนาจากการคัดกรองที่ถูกต้อง

2. ผลการสร้างและตรวจสอบแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์

2.1 ผลการสร้างแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ มี 3 องค์ประกอบ (1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีทีมนำดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน ให้ความรู้การใช้งานเครื่องมือการคัดกรองนักเรียน มีเครื่องมือที่สามารถรวบรวมสารสนเทศที่ทันสมัย และผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจให้ครู รวมถึงการมีข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลที่ถูกต้องตรงกับสภาพความเป็นจริง (2) ด้านกระบวนการ (Process) นำกระบวนการ PDCA เป็นขั้นกระบวนการขับเคลื่อนการคัดกรองนักเรียน การเตรียมการให้ความรู้ครูผู้ใช้เครื่องมือการคัดกรองนักเรียนโดยทีมดำเนินการ มีการฝึกครูในการปฏิบัติครูใช้

เครื่องมือ (3) ด้านผลผลิต (Output) การจัดกลุ่มนักเรียนที่ผ่านการคัดกรองที่ถูกต้อง ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

2.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 6 คน มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

3. ผลทดลองใช้และประเมินการใช้แนวทางทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครูประจำชั้นนักเรียน จำนวน 11 คน มีรายละเอียดดังนี้

3.1 ผลการทดลองใช้แนวทาง โดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มีการดำเนินงาน 5 ขั้นตอน (1) ขั้นเตรียมการ มีการเตรียมความพร้อมของครูโดยการสร้างทีมนำ และกำหนดปฏิทินดำเนินการ รวบรวมเอกสารการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล (2) ขั้นการวางแผน ประชุมชี้แจงคณะครูเพื่อสร้างความเข้าใจให้กับครูประจำชั้นให้มีทิศทางเดียวกัน และแต่งตั้งคณะกรรมการการดำเนินงานการคัดกรองนักเรียน (3) ขั้นดำเนินการ ครูประจำชั้นดำเนินการคัดกรองนักเรียนในชั้นเรียนของตนเอง จากข้อมูลในขั้นที่ 1 ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยแหล่งข้อมูลจากระเบียบสะสม เครื่องมือการประเมินพฤติกรรมนักเรียน (SDQ) แบบประเมินฉลาดทางอารมณ์ (EQ) การสำรวจพฤติกรรมนักเรียน แบบสัมภาษณ์ เป็นต้น ซึ่งการดำเนินการคัดกรองนักเรียนนี้อาศัยเครื่องมือคัดกรองที่เป็นโปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่ครูได้ฝึกทำจาก ขั้นเตรียม (4) ขั้นการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินการทำงานของโปรแกรมจากครู แลกเปลี่ยนกับเพื่อนร่วมงานระหว่างทีม และผู้บริหารสถานศึกษากำกับติดตามการดำเนินงานให้ตรงตามปฏิทินที่ตั้งเป้าไว้ (5) ขั้นการปรับปรุงการดำเนินการให้เหมาะสม นำผลการประเมินปรับปรุงโปรแกรมให้มีความเหมาะสม การใช้แนวทางคัดกรองที่มีข้อมูลมากส่งผลให้โปรแกรมมีความเข้าต่อการประมวลผล

3.2 ผลการประเมินการใช้แนวทาง มีการสะท้อนผลและถอดบทเรียนผลการดำเนินงานหลังปฏิบัติงาน (AAR) แบ่งเป็นประเด็น ดังนี้ (1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) การสะท้อนผล (Reflection) ผู้ร่วมใช้แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนพบว่า ทีมนำมีภาระงานหลายด้านจึงมีเวลาในการเตรียมการน้อยเกินไป ส่งผลให้การฝึกการใช้งานเครื่องมือการคัดกรองนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร เครื่องมือที่สามารถรวบรวมสารสนเทศที่ทันสมัยแต่ขนาดของตัวอักษรเล็กไม่เหมาะกับครูบางท่าน (2) ด้านกระบวนการ

(Process) การสะท้อนผล (Reflection) ผู้ร่วมใช้แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า การเตรียมการให้ความรู้ครูผู้ใช้เครื่องมือการคัดกรองนักเรียนโดยทีม นำใช้เวลาไม่น้อยเกินไป ทำให้ครูยังไม่เกิดทักษะเท่าที่ควร ขั้นการวางแผน การแต่งตั้ง คณะทำงานควรเพิ่มจำนวนผู้รับผิดชอบ และควรมีการเตรียมข้อมูลการรู้จักนักเรียนเป็น รายบุคคลให้พร้อมก่อนดำเนินการคัดกรอง ขั้นดำเนินการ ควรมีการกำหนดเป้าที่เป็นจำนวน นักเรียนที่คัดกรองได้ในแต่ละชั้นต่อวัน ควรมีสื่อการเรียนรู้ที่สามารถรายงานผลที่เป็นปัจจุบัน ผ่านแอปพลิเคชันในมือถือ และเมื่อครูคัดกรองนักเรียนแล้วพบว่า มีนักเรียนที่มีปัญหา ควร แจ้งให้ผู้บริหารทราบทันที เพื่อช่วยเหลือดูแล พัฒนาแก้ไขได้ทัน ขั้นการติดตาม ควรให้ ผู้บริหารได้เข้าร่วมวง PLC ของครูครบทุกครั้งเพื่อรับทราบปัญหาที่พบ และเป็นการสร้างขวัญ กำลังใจในการทำงาน ขั้นการปรับปรุง ควรระบุข้อคิดเห็นเป็นข้อ ๆ และตั้งเป้าหมายระยะเวลา ในการปรับปรุงที่ชัดเจน (3) ด้านผลผลิต (Output) การสะท้อนผล (Reflection) ผู้ร่วมใช้แนว ทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ข้อมูลสารสนเทศและผลการจัด กลุ่มนักเรียนที่ผ่านการคัดกรองครูต้องรักษาความลับของนักเรียนโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง

อภิปรายผล

จากสรุปผลการวิจัย มีประเด็นสำคัญที่นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง โอกาส แรงบันดาลใจ และผลลัพธ์ในการบริหารจัดการ ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนโรงเรียนเมืองกลางวิทยาเขต จังหวัด เพชรบูรณ์ พบว่า จุดแข็งของโรงเรียนมีบรรยากาศการทำงานเป็นทีมที่ดี มีวัฒนธรรมในการ ทำงานเป็นทีม มีโอกาสจากการสร้างแรงจูงใจภายนอก จากผู้บริหารสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ครู และโอกาสจากการสร้างบรรยากาศการทำงานเป็นทีมของครู มีแรงบันดาลใจ ต้องการพัฒนา ทักษะการทำงานของตนเอง และการทำงานเป็นทีมให้สูงขึ้น มีความต้องการพัฒนาให้นักเรียน ได้รับโอกาสการพัฒนาตนเองอย่างถูกทางด้วยการคัดกรองนักเรียน มีผลลัพธ์ที่ดีที่จะเกิดขึ้น คณะครูมีการทำงานเป็นทีมในการคัดกรองนักเรียน ครูมีทักษะความรู้ ความสามารถในการคัด กรองนักเรียนได้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล นักเรียนได้รับการพัฒนาจากการคัดกรองที่ ถูกต้อง ทั้งนี้เนื่องมาจากการวิเคราะห์ห้วงค์กรแบบ SOAR เป็นการวิเคราะห์ทางเชิงบวก โดยให้ทุกคนในองค์กรได้มีส่วนร่วม โดยเฉพาะในโรงเรียนที่ได้ผู้บริหารสถานศึกษา คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมาวิเคราะห์ร่วมกัน ดังนั้นจึงทำให้แนวทางการพัฒนาการปฏิบัติงานของ

โรงเรียนชัดเจน เป็นไปในทางเดียวกัน ด้วยความร่วมมือของคนในองค์กร และภาคีเครือข่ายของโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ ภิญญู รัตนพันธ์ (2556) ได้วิเคราะห์ SOAR ในการวิเคราะห์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากองค์รณั้ SOAR Analysis มีข้อดี คือ สามารถวิเคราะห์สภาพภายนอกและภายในโรงเรียนเพื่อพัฒนากลยุทธของโรงเรียน เป็นการพัฒนากลยุทธของโรงเรียนในเชิงบวก นั่นคือ เป็นการพัฒนากลยุทธของโรงเรียนโดยมุ่งไปที่จุดแข็ง สิ่งทีประสบความสำเร็จที่ผ่านมาของโรงเรียน ค้นหาโอกาสแห่งความสำเร็จสร้างแรงบันดาลใจ นำพาโรงเรียนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ร่วมกันของผู้บริหาร ครู และบุคลากรภายในโรงเรียน และสอดคล้องกับ วนิดา แสนอินตะ (2565) การพัฒนากลยุทธเพื่อบริหารโรงเรียนเอกชน ในสังคมไทยปัจจุบัน โดยใช้ SOAR Analysis พบว่า การใช้ SWOT Analysis เพื่อบริหารวิเคราะห์ การวางแผนกลยุทธ และการพัฒนากลยุทธเพื่อบริหารโรงเรียน ในสังคมไทยปัจจุบันยังถือว่าไม่เพียงพอ โรงเรียนควรปรับมาใช้ SOAR Analysis เพื่อบริหารวิเคราะห์ การวางแผนกลยุทธและพัฒนากลยุทธ จึงจะเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่ตามมาสู่โรงเรียน

2. ผลการสร้างและตรวจสอบแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า

ได้แนวทาง 3 องค์ประกอบ (1) ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) (2) ด้านกระบวนการ (Process) (3) ด้านผลผลิต (Output) ทั้งนี้ ได้จาก การศึกษารูปแบบการบริหารจัดการระบบคัดกรองนักเรียน ตามแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนระบบคัดกรองนักเรียนรูปแบบการบริหารจัดการระบบคัดกรองนักเรียน ที่มีโครงสร้าง รูปแบบการบริหารจัดการระบบนักเรียน สอดคล้องกับ ชนม์พิชา กิตติญาณกุล (2565) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบคัดกรองนักเรียน โรงเรียนในเครือข่ายนาสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ได้เสนอรูปแบบไว้ 4 องค์ประกอบ คือ (1) ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย บุคลากร งบประมาณ สื่อ เครื่องมือ และนวัตกรรม (2) กระบวนการบริหารจัดการระบบคัดกรองนักเรียน ใช้วงจรการบริหารคุณภาพ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การตรวจสอบ และการปรับปรุง (3) ด้านผลผลิต ประกอบด้วย คุณภาพนักเรียน และสารสนเทศ และ (4) เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วยการบริหารแบบมีส่วนร่วม และการประสานงาน สอดคล้องกับ กนิษฐ์ภา แก้วจินดา (2560) การวิจัย เรื่อง การพัฒนา

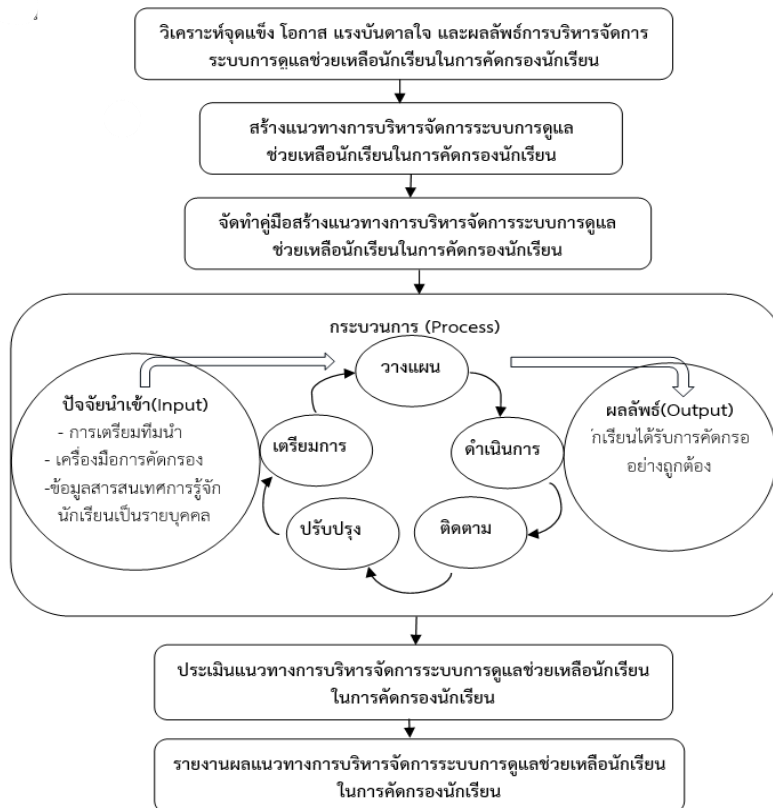
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และด้านผลผลิต องค์ประกอบที่ 1 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านบุคลากร 2) ด้านงบประมาณ 3) ด้านอาคารสถานที่ 4) ด้านสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ องค์ประกอบที่ 2 กระบวนการ ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา การป้องกันและการคุ้มครอง การช่วยเหลือ การส่งต่อ ในส่วนของการคัดกรอง เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียนซึ่งเป็นประโยชน์ อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มให้สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง องค์ประกอบที่ 3 ผลผลิต คือการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน และประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาสถานศึกษา รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของ เอนก อินัง (2563) เรื่อง แนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของ โรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ได้สรุปผลว่า 1. ด้านปัจจัยนำเข้า (Input) มีสภาพการบริหารงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก 2. ด้านกระบวนการ (Process) มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็นที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งเสริมและพัฒนา รองลงมา คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การป้องกันช่วยเหลือแก้ไข การส่งต่อ และการคัดกรองนักเรียน 3. ด้านผลผลิต (Output) มีสภาพการบริหารงานอยู่ในระดับมาก โดยมีประเด็นที่มี ค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ นักเรียนมีทักษะชีวิตและมีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ครู และผู้ปกครอง รองลงมา คือ นักเรียนได้รับการส่งเสริมพัฒนาป้องกันแก้ไขปัญหาทั้งด้านการเรียนรู้และความสามารถพิเศษ สอดคล้องกับ เนตรนภา คำหนองหว่า (2560) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผล ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัย พบว่า รูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิผล ในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 มี 4 องค์ประกอบ คือ 1) ปัจจัยที่ส่งผลต่อระบบ 2) ขอบข่ายระบบ 3) กระบวนการและ 4) ประสิทธิภาพระบบ

3. ผลทดลองใช้และประเมินการใช้แนวทางทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม จังหวัดเพชรบูรณ์

ผลการทดลองใช้ ดำเนินงาน 5 ขั้นตอน 1) ขั้นเตรียมการ 2) ขั้นการวางแผน 3) ขั้นตอนดำเนินการ 4) ขั้นการติดตาม 5) ขั้นการปรับปรุง มีการสะท้อนผลและถอดบทเรียนผลการดำเนินงานหลังปฏิบัติงาน (AAR) (1) ด้านปัจจัยนำเข้า ทีมงานมีภาระงานหลายด้านจึงมีเวลาในการเตรียมการน้อยเกินไป ทั้งนี้เป็นเพราะระยะเวลาในการดำเนินการเตรียมความพร้อมน้อย อีกทั้งครูอาจได้รับผิดชอบหลายงาน สอดคล้องกับ ชนม์พิชา กิตติญาณกุล (2565) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบคัดกรองนักเรียน โรงเรียนในเครือข่ายนาสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 ปัจจัยนำเข้า ประกอบด้วย บุคลากรงบประมาณ สื่อ เครื่องมือ และนวัตกรรม (2) ด้านกระบวนการ สอดคล้องกับงานวิจัย ปุณฺณศรี พันธ์วัฒน์ (2560) ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานคัดกรองนักเรียนของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่ ผลการใช้รูปแบบ พบว่า รูปแบบมีความเป็นระบบ เหมาะสมกับบริบทของโรงเรียน มีความชัดเจนตรงกับความต้องการ กระชับเวลาและเอื้อต่อการทำงานของครู สอดคล้องกับ นัฏพันธ์ ดิศเจริญ (2565) ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน การบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 1. การวางแผน เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด 2. การดำเนินงาน เป็นการปฏิบัติร่วมกันของทุกคนโดยใช้กระบวนการ 3. การตรวจสอบประเมินผล เป็นการประเมินตนเอง ร่วมกันประเมิน 4. การปรับปรุงพัฒนา เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนา (3) ด้านผลผลิต ข้อมูลสารสนเทศและผลการจัดกลุ่มนักเรียนที่ผ่านการคัดกรองครูต้องรักษาความลับของนักเรียนโดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยง สอดคล้องกับ กนิษฐา แก้วจินดา (2560) การวิจัย เรื่อง การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในการคัดกรองเป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียน สถานศึกษาจำเป็นต้องมีการประชุมครู กำหนดเกณฑ์การคัดกรอง เพื่อจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครูในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง ทั้งนี้เพราะการคัดกรองนักเรียนทำให้มีการจัดกลุ่มที่ชัดเจนครูสามารถกำหนดวิธีการช่วยเหลือได้ แต่ทั้งนี้เกณฑ์การคัดกรองต้อง

มาตรฐาน เพื่อความมีประสิทธิภาพในการคัดกรองนักเรียน เพราะจะส่งผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนได้ตรงตามความต้องการจำเป็นและเหมาะสมกับศักยภาพของนักเรียน สอดคล้องกับ ศรีณย์ เปรมสุข (2566) การพัฒนารูปแบบบริหารเชิงกลยุทธ์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของนักเรียนมัธยมศึกษา ควรนำข้อค้นพบที่ได้จากการศึกษาคุณภาพของนักเรียนมัธยมศึกษาไปกำหนดเกณฑ์การประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เน้นไปที่ผลลัพธ์ ด้านการพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้ครอบคลุมทุกด้าน ทุกมิติและควรกำหนดวิธีการและเครื่องมือการประเมินผลคุณภาพนักเรียน

องค์ความรู้ใหม่

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน

จากภาพที่ 1 แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน ประกอบด้วยกระบวนการวิจัย ที่มีการดำเนินการจากการวิเคราะห์ (1) จุดแข็งของโรงเรียน (2) โอกาส (3) แรงบันดาลใจ (4) ผลลัพธ์ที่ดีที่จะเกิดขึ้น เพื่อสร้างแนวทางการบริหารจัดการ (1) ด้านปัจจัยนำเข้า (2) ด้านกระบวนการ มีการเตรียมการให้ความรู้ครูผู้ใช้เครื่องมือการคัดกรองนักเรียน วางแผนกำหนดการทำงาน ดำเนินการปฏิบัติการคัดกรองนักเรียน ติดตามผลการปฏิบัติงาน และปรับปรุง (3) ด้านผลผลิต (Output) การจัดกลุ่มนักเรียนที่ผ่านการคัดกรองที่ถูกต้อง ข้อมูลสารสนเทศในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และต้องมีการประเมินผลการใช้แนวทางด้วยการสะท้อนผลและถอดบทเรียนผลการดำเนินงาน พร้อมทั้งมีการจัดทำรายงานแนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียน เพื่อให้มีการส่งเสริมและพัฒนาผู้เรียนตามการรายงานในขั้นของการในการช่วยเหลือดูแลนักเรียน

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่า แนวทางการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม เป็นหนึ่งในแนวทางที่ผู้บริหารสถานศึกษาได้นำไปใช้ โดยมีคณะครูในโรงเรียนเป็นผู้ร่วมใช้เครื่องมือ ซึ่งการคัดกรองนักเรียนเป็นหนึ่งในขั้นตอนที่สำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่สามารถทำให้ครูเข้าช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างรวดเร็ว ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย **1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้** ประกอบด้วย 1.1 สภาพการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยใช้การวิเคราะห์สภาพแวดล้อม หาจุดแข็ง โอกาส แรงบันดาลใจ และผลลัพธ์ สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษาของหน่วยงาน 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ รวมทั้ง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรนำแนวทางการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ ไปประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับบริบทของตนเองรวมทั้งสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย เพื่อเป็นแนวทางในการวางแผนปฏิบัติการดำเนินงานตามแผน ควบคุม ติดตาม และประเมินผลการดำเนินงาน **2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป** สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ 2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการแนวทางการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านอื่นๆ เช่น ด้านการส่งเสริมผู้เรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน 2.2 ควรมี

การวิจัยเกี่ยวกับการแนวทางการบริหารงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ครบทั้งระบบ
ในบริบทของระดับที่สูงขึ้น อาทิ ระดับ สหวิทยาเขต เขตพื้นที่ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐฎา แก้วจินดา. (2560). การพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนพิการเรียนร่วมใน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(3), 118-132.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). คู่มือครู ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต
และแก้วิกฤตสังคม เส้นทางสู่ครูมืออาชีพ. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและ
พัสดุภัณฑ์.
- กรมสุขภาพจิต. (2554). คู่มือครูที่ปรึกษาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. กรุงเทพมหานคร:
ยูเร็นสอิมเมจกรุ๊ป.
- ชนม์พิชา กิตติญาณกุล และคณะ. (2565). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการระบบคัดกรอง
นักเรียน โรงเรียนในเครือข่ายนสาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สุราษฎร์ธานี เขต 3. วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี, 1-10.
- นัฏพันธ์ ดิศเจริญ. (2565). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษา. วารสารศิลปการจัดการ, 6(2), 844-862.
- เนตรนภา คำหนองหว่า. (2560). การพัฒนารูปแบบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มี
ประสิทธิภาพในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต
3. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุญศรีศรี พันธ์วัฒน์. (2560). การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียนของโรงเรียนพร้าววิทยาคม จังหวัดเชียงใหม่. ใน
รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- เปรมยุตา สุดจำ. (2564). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานการณ์โควิด-19. วารสารบวน
สหการศึกษาและมนุษยสังคมศาสตร์, 2(2), 10-17.
- ภิญโญ รัตนพันธ์. (2556). SOAR Analysis: เครื่องมือที่นำมาใช้แทน SWOT Analysis.
วารสารวิทยาลัย บัณฑิตศึกษาการจัดการ มข, 6 (2), 7-20.
- โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม. (2566). รายงานการประเมินตนเองของสถานศึกษา ปีการศึกษา
2565. เรียกใช้เมื่อ 9 ตุลาคม 2566 จาก <http://www.muangklang.ac.th>

- โรงเรียนเมืองกลางวิทยาคม. (2566). รายงานผลการดำเนินงานโครงการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนปีการศึกษา 2565. เรียกใช้เมื่อ 9 ตุลาคม 2566 จาก <http://www.muangklang.com>
- วนิดา แสนอินตะ. (2565). การพัฒนากลยุทธ์เพื่อการบริหารโรงเรียนเอกชนในสังคมไทย ปัจจุบันโดยใช้ SOAR Analysis. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 9(2), 51-63.
- ศรัณย์ เปรมสุข. (2566). การพัฒนารูปแบบบริหารเชิงกลยุทธ์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อเสริมสร้างคุณภาพของนักเรียนมัธยมศึกษา. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2546). การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้วิกฤตสังคม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชวนทิพย์.
- เอนก อินัง. (2563). แนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนอมก๋อยวิทยาคม อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่. ใน รายงานการวิจัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

DESIRABLE COMPETENCIES OF FOREIGN ENGLISH TEACHERS UNDER THE SECONDARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE NONTABURI*

Marvin Tano Golingay¹ and Sukanya Sudararat²

^{1,2}Rajapruk University, Thailand

Corresponding author E-mail: susuda@rpu.ac.th

Abstract

Competency standards serve as a guide for use in teacher professional development toward realizing 21st century skills and practices within a context that is regionally appropriate and relevant with the global practices. Competency frameworks will help teachers to improve their performance to bring about the quality education for all students. The objectives of this research were to 1) study the level of desirable competency level of foreign English teachers, and 2) to compare the opinions of foreign English teachers on the desirable competencies classified by educational level and work experience. The sample is consisted of 108 foreign English teachers for questionnaires. The research instrument was a questionnaire with content validity. IOC values between .67-1.00 and a reliability value of .95. The data were analyzed by using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, and LSD.

The results of the research were as follows: 1) the desirable competency level of foreign English teachers was at high level in overall,

* Received 31 May 2024; Revised 6 June 2024; Accepted 20 June 2024

except for the aspect of Strategies (S) which at the highest level, ranking from the highest to the lowest mean: Strategies (S), Behavior (B), Knowledge (K), and Social Skills (S), and 2) the opinions of foreign English teachers, classified by education level and work experience were not different. With teaching as a complex job, a teacher uses a combination of competencies to deal with the changing education context. With regional integration, the challenge becomes more complex to make sure that the teachers possess the essential competencies necessary for optimal performance. Moreover, competencies serve as a frame of reference to address the evolving demands of the teaching profession.

Keywords: Guidelines, Desirable Competencies, Foreign English Teachers, under The Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi

Introduction

English is the most important foreign language in Thailand. English subject is a compulsory subject which Thai students must study at school. Some may start learning and studying it as soon as they enter kindergarten until they finish the tertiary level. Based on the studies of Anantapol (2018) English is a significant tool used in screening students for studying at the university or higher levels. While in the job market, it is a factor considered by organizations in selecting new employees. Thailand has been a part of the ASEAN community since 2015. As stated in the ASEAN Charter, “English should be the working language.” Therefore, English language plays an important role for Thai people as ASEAN citizens- that is, they have to acquire enough English proficiency not only to study or to find jobs but also to be able to communicate with other citizens of ASEAN countries. As what SEA-TCF (2018) beliefs, teachers need to continuously develop themselves professionally to improve their performance.

Thus, quality education and students' achievement will be attained through quality teachers. In attaining quality teachers, there should have a guideline. Nessipbayeva (2012) has proposed a guideline in developing teachers characteristics and competencies such as effective classroom management, effective teaching practices, effective assessment, and technology skills. Moreover, she implied that to achieve the increase of competencies of modern teachers, we need professionals who are culturally competent, talented, innovative and creative problem-solvers, skilled and critical thinkers.

According to Nonthaburi Secondary Educational Service Area (2022), there are several problems about the population of Foreign English teachers in Nonthaburi Province. Firstly, teachers' retention is decreasing. According to the recent data, the number of teachers changes every semester. Some schools have lessened their Foreign English teachers, and some have added Foreign English teachers. Moreover, Foreign English teachers tend to transfer to other schools. Secondly, the competency of Foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area is not assessed consistently. Lastly, there are no projects about professional learning community (PLC) for Foreign English teachers. The Nonthaburi Secondary Educational Service Area office has no, or has a limited number of seminars, trainings, or conferences on improving teaching of English (S. Jenhatthakankit, personal communication, December 19, 2022). The objective of this study was to explore and study the desirable competencies of the Foreign English teachers in Thailand specifically under Nonthaburi Secondary Educational Service Area.

Teachers play prominent roles in the teaching and learning process. Ahmad (2018) in their studies on Importance of Teachers' Competency, found out that there are significant relationships between teachers' competency on students' achievement. Teachers should be equipped with the knowledge and skills to embrace new systems and methods according to the changing

circumstances and needs of the society. Selvi (2007), suggested in his studies that teachers need to improve knowledge and skills to enhance, improve, and explore their teaching practices.

Competencies are the skills and knowledge that enable a teacher to be successful. To maximize student learning, teachers must have expertise in a wide-ranging array of competencies in an especially complex environment where hundreds of critical decisions are required. Furthermore, it indicates that these competencies can be used to organize the numerous specific skills and knowledge available for building effective teacher development.

This study would be conducive as a basis for future educational programs, especially in implementing and developing educational services. Moreover, this study will help administrators and teachers to improve and develop the existing competencies of foreign English teachers.

Research Objectives

- 1) study the level of desirable competency level of foreign English teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi, and
- 2) to compare the opinions of foreign English teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi on the desirable competencies classified by educational level and work experience.

Literature Review

According on the studies of Jarumeetheechon (2016) about “The Development of a Model for Assessing Teacher Competency in Primary Education Commission”, teachers play a vital role in the development of education management. A teacher’s role is important because the effectiveness and quality of teaching and learning process depends on them. Smithikrai (2009) also posited that for an organization to achieve its goals

successfully, the organization must seek experts, teachers, and personnel with competence. Moreover, teachers must have the knowledge, skills, abilities, and necessary characteristics and competencies. Sereerat (2022) conducted a study on “Teachers and Learners’ Competencies Development” and has defined competency as a behavior that demonstrates a person’s ability to apply his/her knowledge skills and attitudes/attributes in working living and solving problems. Teachers have a critical role in developing learners to have competencies. To develop learners to have competencies teachers need to have at least six essential characteristics: 1) be more compassion and compassion and generosity 2) has instructional skills to develop the learners’ competency 3) has motivational skills to inspire and encourage attitudes/attributes 4) curiosity and yearn to learn 5) be an active citizenship and 6) has tech-savvy.

Matchara (2022) has organized a study about “The Results of Using the Model of Teacher Competency Development in Educational Institutions by Using the Professional Learning Community under the Office of Secondary Education Service Area, District 24”. The purposes of the research were to 1) to study the teachers’ opinions on teacher competency in schools using professional learning communities; 2) to assess their teacher competency according to the model of teacher competency development in schools. And 3) propose guidelines for developing teacher competency in schools by using professional learning communities. The results of the research were as follows: 1) The Office of the Basic Education Commission (OBEC) should provide a curriculum for development; The competence of teachers continuously should be evaluated every 1 year, based on the guidelines for the joint operation between the educational institutions and the Secondary Education Service Area Office. 2) There should be promotion and support for research studies and case studies of cooperation with educational institutions. 3) Teacher competency

development should be established by enhancing teacher competency in schools by using a professional learning community that must be continuously implemented.

In the studies conducted by Liu, Zhang, & Ye (2021) in China, the teaching competencies can be categorized into five (5) themes: English proficiency, professional ethics, pedagogical content knowledge, reflection as a form of research, and rearranging teaching practice as informed by research. The studies found out that 75% of the population stated that English proficiency is an important factor in assessing competency. Moreover, the research showed an inclination to integrate teaching practice with research.

The studies conducted by Pogolian (2008) emphasized that foreign teachers' competencies can be divided into five (5) categories: communicative competence, linguistic competence, linguistic-cultural competence, and pedagogical/didactic competence. In Indonesia, Hamra et.al. (2013) gave emphasis on the professional and pedagogical competence of English teachers. Professional competence is the mastery of English teachers about the various aspects of language (linguistic, discourse, sociolinguistic, and strategic). In addition, professional competence is also mastering the competency standard, developing learning material, developing professionalism, and utilizing technology and communication.

Umiyati (2017) conducted a research study in Indonesia and classified teachers' competency into four (4) domains: pedagogical, personal, social, and professional. Additionally, professional teachers should have the capability to plan and implement the learning activities to learning objectives. To achieve this, teachers must not only convey learning materials, but also must update and master the learning materials that they present to the students; in this case the teachers need to develop their professional competence. In Indonesia, the government has implemented a program in assessing the teachers in the form of portfolio. For the teachers who cannot pass through the evaluation, will get

training and remedial program. Umiyati (2017) emphasized on professional competence wherein he defined it as the teachers' capability in mastering their subjects in-depth and the way to deliver it to the students. Therefore, this supports the studies of Abdo (2020) on professional competence. He stated that one of the factors on teachers' competency is teachers' approach. He indicated that teaching is more of an art than of a science. Therefore, teachers should develop creativity in the teaching materials and teaching plans.

In Australia, Abbotsford School (2022) has designed a teaching competency in evaluating their district teachers. The competency was composed of eight (8) themes: 1) Communication and Interpersonal Skills 2) Organization and planning 3) Classroom Management 4) Facilitation and Engagement 5) Assessment and Coaching 6) Collaboration and Teamwork 7) Caring and Inclusiveness and 8) Flexibility and Adaptability. The competency highlighted that teachers should consistently demonstrate skills essential for student learning. They also presented that this competency framework has two (2) enabling domains which are hiring competency and distinguished performance. The teaching competency in Abbotsford school has been implemented and used as their reference in assuring an effective teaching and learning process.

In Mexico, Alcaraz & Sarracino (2008) asserted that developing competencies allows teachers to perform better in the classroom, and better performances imply, most of the time, higher quality in education. In their studies on competencies of language teachers, they defined teaching competencies as the ability to respond successfully to a complex requirement that involves attitudes, values, knowledge, and capacities in a meaningful and effective way.

According to Rogiers & De Ketele (2001) a competence can be measured by the ability to perform a task, whether it is professional or school nature and

it complements other competencies that an individual possesses and has acquired through an empiric or a systematic learning process. Subsequently, Caena (2014) suggested that teachers' professional ability content should include the following characteristics: should have tacit and explicit knowledge, practical knowledge, and cognitive thinking ability. He further pointed out that teachers should have a high motivation, positive beliefs, correct values and be able to handle their emotions. Emotional skills will also affect the teacher's career in different situations. On the other hand, teachers should develop and improve their technological skills. In the 21st century education, the trend of using technology and information is developing. School leaders require teachers to learn ICT (Information, Communication, Technology) skills.

Studying the different studies and research both in Thailand and other countries, we can conclude that teachers' competency is an essential factor in effective teaching and learning process. Moreover, it assures schools to obtain quality and effective education. The researcher used SEA-TCF (Southeast Asia Teachers Competency Framework) for the reason that it is suitable with the study on competency of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area. The SEA-TCF envisioned to be a helpful guide in improving the performance of teachers across Southeast Asia especially in Thailand. Using this competency framework, the researcher can easily relate the interpretation based on the local context and specific needs of Foreign English teachers in schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area. In conclusion, teachers' competency should be evaluated and assessed in all educational institutions. Foreign English teachers should also be evaluated based on the standards.

Research Methodology

The purpose of this research study is to investigate the level of desirable competency level of foreign English teachers, and to compare the opinions of foreign English teachers on the desirable competencies classified by educational level and work experience.

1.Context Of The Study

This study was conducted at the schools under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi totaling to 18 schools and classified by school size: Extra large schools comprised of 9 schools, large schools consisted of 4 schools, medium-sized schools comprised of 3 schools, and small school consisted of 2 schools.

2.Participants

The total population is 157 Foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area. The respondents of the study were 108 Foreign English teachers in secondary schools. The researcher selected the respondents from the secondary schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area. In selecting the respondents, the researcher used random stratified sampling and the Krejcie, & Morgan (1970) table in determining the sample size for a given population.

3.Data Gathering Techniques

This study used questionnaires as research instruments in gathering the data. Survey Questionnaire was used in this study. The researcher created the survey questionnaire through google form. The researcher adapted a Self-Rating Competency Scale developed by SEA-TCF (2018). The Foreign English teachers assessed their skills and their attitudes towards their teaching process and pedagogy. The research tools were then returned through google form. The results of the questionnaires were used to determine the level of competencies of Foreign English teachers.

4.Data Collection Procedures

After requesting a document from the Education Program on Educational Administration, Rajapruk University to the office of Nonthaburi Secondary Educational Service Area to ask for support and cooperation in the data collection, the list of names of schools were obtained. The document from the university were sent to 18 schools under Nonthaburi Secondary Educational Service Area to request and ask support in the data collection. Each school was contacted and the names of Foreign English teachers were collected, including their phone numbers and emails. The quantitative data were gathered through sending the google forms to Line Application. Each foreign English teacher answered the google form and were collected right away. All ethical considerations were discussed with the supervisors before the research was conducted. No issues arose.

Research Results

The results of the data on the four (4) competencies of Foreign English teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi.

Competency	$\bar{X}$	S.D.	Level	Rating
1. (K) Knowledge	4.25	.37	High	3
2. (S) Strategies	4.50	.29	Highest	1
3. (B) Behavior	4.43	.34	High	2
4. (S) Social Skills	3.88	.38	High	4
Total	4.26	.26	High	

Table 1. The results of the four (4) competencies

From Table 1, it was found out that there are four (4) competencies of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area. The four competencies were consisted of Knowledge (K), Strategies (S), Behavior (B), and Social Skills (S). In overall, the competencies were considered at the

high level ($\bar{X}$ = 4.26, S.D.= .26. The above data shows that competency in Strategies (S) is the highest among all the competencies ($\bar{X}$ =4.50, S.D.=.29). It is followed by competency in Behavior (B), Knowledge (K), and Social Skills (S) as high level, respectively.

Opinion Data on the Guidelines for Supporting Desirable Competencies of Foreign English Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi

The researcher used Mean and Standard Deviation in interpreting the opinion data. The competencies were classified into four (4) components such as: Knowledge (K), Strategies (S), Behavior (B), and Social Skills (S).

Below are the results of the data on the guidelines for supporting desirable competencies in Knowledge (K):

KNOWLEDGE (K)	$\bar{X}$	S.D.	Level	Rank
Know the subject content by understanding relevant theories, concepts, and principles of what to teach.	4.62	.54	Highest	1
Use of researched-based knowledge and know the current research result to update the subject.	3.87	.88	High	9
Update himself/herself on new educational trends.	4.48	.56	High	2
Understand the effects and benefits of new educational trends.	4.26	.70	High	6
Knowledge of the new normal educational system.	4.44	.67	High	4
Learn and study educational policies and how they affect teaching.	4.02	.77	High	8
Understand how to implement the curriculum and the significant goals of it.	4.37	.62	High	5
Know methods and approaches from different fields of knowledge to enrich the subject matter.	4.46	.68	High	3
Know local, national, regional, and global developments in the lessons and activities.	3.77	.79	High	10
Know how to integrate Southeast Asian identity to	4.17	.80	High	7

promote cross-cultural understanding.

Total	4.25	.37	High

Table 2 shows the data of the competency in Knowledge (K) of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area.

According to the overall results of the data, the competency in Knowledge (K) is at the high level ($\bar{X}$ = 4.25, S.D. = .37). As shown in the above table, the result found that item, know the subject content by understanding relevant theories, concepts, and principles of what to teach obtained the highest level ($\bar{X}$ = 4.62, S.D. = .54). It was followed by items: update himself/herself on new educational trends, know methods and approaches from different fields of knowledge to enrich the subject matter, knowledge of the new normal educational system, understand how to implement the curriculum and the significant goals of it, understand the effects and benefits of new educational trends, know how to integrate Southeast Asian identity to promote cross-cultural understanding, learn and study educational policies and how they affect teaching, use of research-based knowledge and know the current research result to update the subject, and know local, national, regional, and global developments in the lessons and activities are at the high level.

Below are the results of the data on the guidelines for supporting desirable competencies in Strategies (S):

STRATEGIES (S)	$\bar{X}$	S.D.	Level	Rank
Can identify students' needs and strengths to help them learn better.	4.45	.60	High	6
Understand how students learn through teaching them effective learning strategies.	4.41	.59	High	7
Value what makes students unique through using students' experiences and interests as part of the learning process.	4.38	.59	High	8
Use appropriate teaching and learning strategies to develop students' creative, innovative, collaborative, and critical thinking skills.	4.53	.57	Highest	4
Use ICT (Information and Communication Technology) tools to support students' learning.	4.78	.44	Highest	1
Use online applications (e.g., kahoot, quizizz, padlet, etc.)	4.69	.66	Highest	3
Design clear and effective lessons students can easily understand.	4.32	.74	High	9
Create a positive, safe, healthy, and caring learning space.	4.76	.45	Highest	2
Monitor students' progress and provide appropriate support.	4.17	.59	High	10
Use results from assessment to improve instruction or teaching process.	4.52	.62	Highest	5
Total	4.50	.29	Highest	

Table 3 shows the data of the competency in Strategies (S) of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area.

According to the overall results, the competency in Strategies (S) is at the highest level ($\bar{X}$ =4.50, S.D.=.29). As shown in the above table, item about use ICT (Information and Communication Technology) tools to support students' learning had the highest competency level in Strategies ($\bar{X}$ =4.78,

S.D.=.44). It is followed by items with highest level such as: create a positive, safe, healthy, and caring learning space, use online applications (e.g., kahoot, quizizz, padlet, etc.), use appropriate teaching and learning strategies to develop students' creative, innovative, collaborative, and critical thinking skills, and use results from assessment to improve instruction or teaching process.

Meanwhile, the following were items with high level: can identify students' needs and strengths to help them learn better, understand how students learn through teaching them effective learning strategies, value what makes students unique through using students' experiences and interests as part of the learning process, design clear and effective lessons students can easily understand, and monitor students' progress and provide appropriate support.

below are the results of the data on the guidelines for supporting desirable competencies in Behavior (B):

BEHAVIOR (B)	$\bar{X}$	S.D.	Level	Rank
Continue to grow by knowing himself/herself more.	4.46	.70	High	5
Become more aware and responsible for his/her emotions and health.	4.40	.69	High	6
Nurture relationship with care and respect and being open to different perspectives.	4.31	.66	High	8
Being kind and compassionate.	4.67	.56	Highest	1
Listen without judgment to concerns of students and colleagues.	4.35	.91	High	7
Inspire students and colleagues by setting as an example or role model.	4.59	.66	Highest	3
Nurture students' confidence on what they can do and become by providing them opportunities to share their talents and their competencies.	4.66	.60	Highest	2
Keep his/her passion in teaching.	4.53	.71	Highest	4
Take responsibility in his/her personal and professional	4.31	.66	High	8

growth.

Inspire other teachers through school-based, local, or international professional sharing. 4.02 .71 High 10

Total 4.43 .34 High

Table 4 shows the data of the competency in Behavior (B) of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area.

Overall, the competency in Behavior is at a high level ($\bar{X}$ =4.43, S.D.=.34). As shown in the above table, item about being kind and compassionate got the highest competency level in Behavior ($\bar{X}$ =4.67, S.D.=.56). It is followed by items in highest level such as: nurture students' confidence on what they can do and become by providing them opportunities to share their talents and their competencies, inspire students and colleagues by setting as an example or role model, and keep his/her passion in teaching. Meanwhile, the following were items with high level: continue to grow by knowing himself/herself more, become more aware and responsible for his/her emotions and health, listen without judgment to concerns of students and colleagues, nurture relationship with care and respect and being open to different perspectives, take responsibility in his/her personal and professional growth, and inspire other teachers through school-based, local, or international professional sharing.

Below are the results of the data on the guidelines for supporting desirable competencies in Social Skills (S):

SOCIAL SKILLS (S)	$\bar{X}$	S.D.	Level	Rank
Build a support network with parents to work on student affairs.	3.45	.98	Average	7
Create a welcoming space through having a good relationship with parents.	3.39	1.04	Average	8
Sustain the partnership by coordinating parent-teacher association activities.	2.98	1.10	Average	10
Engage parents to be partners in learning.	3.18	1.08	Average	9
Design learning activities that involve the community including local, national, regional, and global as context of learning.	3.77	.77	High	6
Teach students to apply what they learn in their daily lives.	4.43	.80	High	3
Develop sensitivity to cultural diversity and differences.	4.35	.88	High	4
Actively aware and curious of Thai culture, people's views, and individual cultural differences.	4.02	.86	High	5
Sensitive to students' unique background and personality.	4.56	.66	Highest	2
Practice inclusion and respect in the classroom.	4.68	.65	Highest	1
Total	3.88	.38	High	

Table 5 shows the data of the competency in Social Skills (S) of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area.

According to the results of the data, the competency in Social Skills (S) is considered to be the lowest among the four (4) competencies ($\bar{X}$ =3.88, S.D.=.38). However, competency in Social Skills is considered as competency at the high level. As shown in the above table, item about practice inclusion and respect in the classroom got the highest competency level in Social Skill ($\bar{X}$ =4.68, S.D.=.65). It was followed by item about being sensitive to students' unique background and personality.

Meanwhile, the following were items with high level: teach students to apply what they learn in their daily lives, develop sensitivity to cultural diversity and differences, actively aware and curious of Thai culture, people's views, and individual cultural differences, and design learning activities that involve the community including local, national, regional, and global as context of learning. Moreover, the following were items with average level build a support network with parents to work on student affairs, create a welcoming space through having a good relationship with parents, engage parents to be partners in learning, and sustain the partnership by coordinating parent-teacher association activities.

Comparative Analysis of the Opinion on Desirable Competencies of Foreign English Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi Classified by Education Level

(n=108)

No.	Competency	Education Level				t	p-value
		Bachelor's degree		Master/ Doctoral Degree			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.	Knowledge (K)	4.25	.35	4.23	.43	.227	.821
2.	Strategies (S)	4.51	.26	4.43	.36	1.231	.221
3.	Behavior (B)	4.44	.31	4.40	.42	.520	.604
4.	Social Skills (S)	3.85	.37	3.95	.40	1.147	.254
TOTAL		4.26	.24	4.25	.32	.180	.858

Table 6. Opinion Data on Desirable Competencies of Foreign English Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi Classified by Education Level

From Table 6, it was found that the opinions of foreign English teachers on desirable competencies of Foreign English Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi classified by educational level have no significant difference.

Mean and Standard Deviation on the Desirable Competencies of Foreign English Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi Classified by Work Experience

(n=108)

Table 7. Opinion Data on Desirable Competencies of Foreign English Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi Classified by

No.	Competencies	Years of Work Experience						F-ratio	p-value
		0-3 years		4-6 years		more than 6 years			
		$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D		
1.	Knowledge (K)	4.19	.42	4.24	.32	4.32	.36	.897	.411
2.	Strategies (S)	4.45	.32	4.50	.28	4.55	.25	.972	.382
3.	Behavior (B)	4.42	.35	4.38	.34	4.51	.31	1.314	.273
4.	Social Skills (S)	3.89	.32	3.84	.38	3.90	.44	.220	.803
Overview		4.24	.27	4.24	.24	4.32	.26	1.000	.371

Work Experience

From Table 7, it was found that the opinions of foreign English teachers on desirable competencies foreign English Teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi classified by work experience is at they high level in overall results. Considering its each aspect, the sample group

with work experience of more than 6 years has the highest mean ($\bar{X}=4.32$, S.D.=.26), followed by 4-6 years and 0-3 years, respectively. Moreover, it was found out that the opinions on desirable competencies of Foreign English teachers classified by work experience have no significant difference.

Discussions

The study could be concluded as follows: 1) Desirable competencies of foreign English teachers were in high level. It was found out that there are four (4) desirable competencies which were Knowledge (K), Strategies (S), Behavior (B), and Social Skills (S). Competency in Strategy (S) obtained the highest competency level. It was followed by competency in Behavior (B), Knowledge (K), and Social Skills (S), respectively. 2) In comparing the opinions of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area classified by highest educational attainment and work experience, there is no significant difference.

The competency in Knowledge (K) of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area is at the HIGH level. According to the overall results of the data, when considering its aspect, it found out that “know the subject content by understanding relevant theories, concepts, and principles of what to teach” was at the highest competency level. The competency level in Knowledge (K) was at the High level. It might be that foreign English teachers believe that this competency is necessary as a professional teacher. Foreign English teachers believe that teachers should master and know the subject content of what he/she is teaching should update himself/herself on new educational trends and should know methods and approaches from different fields of knowledge to enrich the subject matter. In conclusion, Knowledge is a competency that focuses on knowing and understanding what to teach. Moreover, it is the ability to teachers to deepen

and broaden their knowledge on what to teach, understand education trends, policies, and curricula, and be updated on local, national, regional, and global developments.

The competency in Strategies (S) of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area is at the HIGHEST level. According to the overall results of the data, when considering its aspect, it found out that “use of ICT (Information and Communication Technology) tools to support students’ learning”, “create a positive, safe, healthy, and caring learning space”, “use of online applications (e.g., kahoot, quizzing, pallet, etc.)”, “use of appropriate teaching and learning strategies to develop students’ creative, innovative, collaborative, and critical thinking skills”, and “use results from assessment to improve instruction or teaching process” were at the highest level. The competency level in Strategies (S) was at the Highest level. It might be that foreign English teachers are good in maximizing the use of ICT (Information and Communication Technology) tools to support student’s learning. In conclusion, Strategy is a competency that focuses on helping students learn. It is the ability to know their students, use the most effective teaching and learning strategy, and assess and give feedback on how students learn. Furthermore, this competency also tackles about the use of technology and innovation in teaching English to Thai students.

The competency in Behavior (B) of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area is at the HIGH level. According to the overall results of the data, when considering its aspect, it found out that “being kind and compassionate”, “nurture students’ confidence on what they can do and become by providing them opportunities to share their talents and their competencies”, “inspire students and colleagues by setting as an example or role model”, and “keep his/her passion in teaching” were at the highest level. The competency level in Behavior (B) was at the High level. It might be that foreign English teachers should give importance on being kind and

passionate, nurturing students' confidence on what they can do and become by providing them opportunities to share their talents and their competencies and should inspire students and colleagues by setting as an example or role model. In conclusion, Behavior is a competency that emphasizes on becoming a better Teacher everyday. It is a competency about the ability of the teachers to know oneself and others, practice human goodness, and then master the teaching practice.

The competency in Social Skills (S) of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area is at the HIGH level. According to the overall results of the data, when considering its aspect, it was found out that “practice inclusion and respect in the classroom” and “sensitive to students' unique background and personality” were at the highest level, followed by “teach students to apply what they learn in their daily lives”, “develop sensitivity to cultural diversity and differences”, “actively aware and curious of Thai culture, people's views, and individual cultural differences”, and “design learning activities that involve the community including local, national, regional, and global as context of learning” were at the high level. The competency level in Social Skills (S) was at the High level. It might be that foreign English teachers should practice inclusion and respect in the classroom, being sensitive to students' unique background and personality, and teaching students to apply what they learn in their daily lives. In conclusion, Social Skills is a competency that concerns on engaging the community. Moreover, it is the ability to partner with parents, making a good relationship, involving the community to help students learn, and encouraging respect and diversity.

In conclusion, all the competencies under KSBS Framework (Knowledge, Strategies, Behavior, and Social Skills) are considered at the high level. Foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area should maintain this level. However, improvement and competency development

should be implemented to achieve optimal level of competency. The office of Nonthaburi Educational Service Area (2022) has objectives called 4Bs (Best office, Best school, Best teacher, and Best student). This program has a goal and mission to achieve optimal development with high performing office, school, teacher, and student.

According to the comparative analysis of the opinion on desirable competencies of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area classified by educational attainment, there has no significant difference. Based on the overview, it was found that the opinion on desirable competencies foreign English Teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area classified by educational level is at the HIGH level in overall results. Considering its each aspect, the sample group with work experience of more than 6 years has the highest mean, followed by 0-3 years and 4-6 years, respectively. Lastly, it was found according to the results of One-way Analysis of Variance of the opinion on desirable competencies of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area classified by work experience that there has no significant difference.

Overall, the study found out that there are four desirable competencies of foreign English teachers which were Knowledge (K), Strategies (S), Behavior (B), and Social Skills (S). Competency in Strategy (S) obtained the highest competency level. It was followed by competency in Behavior (B), Knowledge (K), and Social Skills (S), respectively. 2) In comparing the opinions of foreign English teachers under Nonthaburi Secondary Educational Service Area classified by highest education level and work experience, there is no significant difference.

Suggestions

Based on the review of related literature, knowledge and ideas of experts, and the desirable competencies results of foreign English teachers under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi, this study recommends the following:

1. Knowledge (K): Foreign English teachers should master the subject content they are teaching by understanding relevant theories, concepts, and principles of what to teach. Professional trainings and conferences should be organized by the Educational Service Area to support foreign English teachers in professional development. These programs could be implemented in school-wide or provincial-wide. Moreover, application and hiring should be more standardized. Standards for English teachers should be more precise and meticulous. Schools and agencies should hire English teachers that are qualified.

2. Strategies (S): Foreign English teachers should maintain the high skills in applying technology with teaching and education. Teachers should develop their competency on the different innovative platforms. Nonthaburi Secondary Educational Service Area should increase the procurement of computer equipment and other ICT (Information and Communication Technology) tools to be used in the development of teaching and learning in the 21st century. Foreign English teachers should maintain the use of varied teaching strategies that promote creativity and active learning to the students.

3. Behavior (B): Foreign English teachers should maintain a positive, safe, and welcoming environment in the classroom and in the school. Being compassionate, kind, friendly, and active are some of the good behaviors a teacher should have. Nonthaburi Secondary Educational Service Area Department should organize a network to all Foreign English teachers at schools under the jurisdiction. This network will organize Professional Learning

Community (PLC), wherein Foreign English teachers will share their ideas on how to improve effective strategies in teaching the English language.

4. Social Skills (S): Foreign English teachers should practice inclusion and respect in the classroom. Foreign English teachers should be the role model of respect despite of cultural differences. Teachers should maintain the good attitude of being sensitive to one's uniqueness based on race, culture, and beliefs. In developing a good relationship with the parents and other members of community, the schools or educational service area should organize teacher-parents' events to develop rapport among Foreign English teachers, parents, and Thai teachers.

References

- Abbotsford School (2022). Teaching competencies. Retrieved August 25, 2022, from <https://hr.abbyschools.ca/node/11936>
- Abdo, S. (2020). Professional competence 1. Retrieved August 16, 2022, from <https://www.teachingenglish.org.uk/article/professional-competence-1>
- Ahmad, N. et.al. (2018). Importance of teachers' competency through students' perception in relationships between parental involvement and motivation with students' achievement. Retrieved August 10, 2022, from <https://www.researchgate.net/publication/330001392>
- Alcaraz, L. & Sarracino, D. (2008). Competencies of language teachers. Retrieved August 19, 2022, from <http://idiomas.ens.uabc.mx/plurilinkgua/docs/v4/2/ArticleDavidCompetenciesEN.pdf>
- Anantapol, W., Chobpon, P., & Keeratikorntanayod, W. (2018). Developing English proficiency standards for English language teachers in Thailand. Manutsayasat Wichakan Journal. Bangkok: Thailand

- Caena, F. (2014). Teacher competence framework in Europe. Policy-as-discourse and policy-as-practice. *European Journal of Education*, 49 (3), 311-331
- Creswell, J.W. (2013). *Research Design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches*. 4th Edition, SAGE Publications, Inc., London.
- Hamra, A. et.al (2013). The competence of primary school English teachers in Indonesia. *Journal of Education and Practice*, 4, (11), 2013
- Jarumetheechon, T. (2013). *The development of a model for assessing teacher competency in Primary Education Commission*. Thailand: Mahasarakam University.
- Jenhatthakankit, S. (2022). Personal communication about schools under the Secondary Educational Service Area Office Nonthaburi. SPM Nonthaburi office: Nonthaburi, Thailand
- Krejcie, R. & Morgan, D. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*: 30, 607-610.
- Liu, X., Zhang, Y. & Ye, F. (2021). Teaching competencies of language teachers in research universities in Beijing: Perspectives from SoTL and institutional theory. Retrieved August 15, 2022, from <https://www.researchgate.net/publication/351185489>
- Matchara, T. (2022). The Results of using the model of teacher competency development in educational Institutions by using the Professional Learning Community (PLC) under the Office of Secondary Education Service Area, District 24. *MBU Education Journal: Faculty of Education Mahamakut Buddhist University*, 10(1).
- McClelland D.C. (1973). Testing for competence rather than for intelligence. *American Psychologist*, 28 (1), 1-14.
- Ministry of Education (2018). *Southeast Asia Teachers Competency Framework (SEA-TCF)*. Bangkok: The Teachers' Council of Thailand.

- Nessipbayeva, O. (2012). The competencies of the modern teacher. Retrieved April 10, 2024, from <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED567059.pdf>
- Office of Nonthaburi Secondary Educational Service Area (2022). Information about population of Nonthaburi Secondary Educational Service Area. Retrieved December 9, 2022, from <https://spmnonthaburi.go.th>
- Petchroj, L. & Chamniprasat, A. (2019). Research methods. Bangkok : Pimdee Printing Walailak.
- Pogosian, V. (2008). The Russian system of training teachers of foreign languages for young learners: History and new developments. Seminar Papers on Early Foreign Language Education: University of Joensuu, pp. 44-55
- Roegiers, X. (2000). A pedagogy of integration. Retrieved September 01, 2022, From <https://www.deboecksuperieur.com/ouvrage/9782804160098-la-pedagogie-de-l-integration>
- SEA-TCF (2018). Southeast Asia Teachers Competency Framework (SEA-TCF). Bangkok: The Teachers' Council of Thailand
- Sereerat, B. (2022). Teachers and learners' competencies development. Faculty of Education, Silpakorn University. Nakhon Pathom: Thailand
- Spencer L. & Spencer S. (1993). Competence at work: Model for superior performance. John Wiley & Sons, NY.
- Selvi, K. (2006). Phenomenology of lifelong learning. *Analecta Husserliana: The Yearbook of Phenomenological Research*. Ed. Anna-Teresa Tymieniecka. Dordrecht: Springer. Vol. XC, 483-500
- Selvi, K. (2007). The English language teachers' competencies. The Fifth International JTET Conference. Hungary: The Conference conducted at the meeting the University of Debrecen: 1-10
- Umiyati, J. (2017). The profile of English teachers' professional competence and students' achievement at SMA Negeri 1 Enrekang. *Edumaspul-Jurnal Pendidikan*, 1 (2), 61-77.

การศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของ
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู

เขต 1*

A STUDY OF KINDERGARTEN TEACHERS' DESIRED CHARACTERISTIC
IN THE DIGITAL AGE OF SCHOOL UNDER THE OFFICE OF NONG BUA
LAMPHU PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA 1

สุรเดช พรหมคำ¹ และ นัสพงษ์ กลิ่นจำปา²

Suradet Promkham¹ and Natsaphong Klinchampa²

¹⁻²วิทยาลัยพิจญ์บัณฑิต

¹⁻² Pitchayabundit College, Thailand

Corresponding author E-mail: nuspong.ggg@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยมีวัตถุประสงค์การวิจัย 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 และ 2) เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 165 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้น นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ผู้พิจารณาความตรง และทดลองใช้เพื่อนำมาวิเคราะห์ค่า ความเชื่อมั่นแบบครอนบาค เท่ากับ 0.966 เคราะห์

* Received 6 June 2024; Revised 11 June 2024; Accepted 27 June 2024

ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปวิเคราะห์ค่าสถิติ ร้อยละค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมานได้แก่ T-test และ F-test

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก และด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศและประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : คุณลักษณะที่พึงประสงค์, ยุคดิจิทัล, โรงเรียน

Abstract

The research objectives are: 1. To study the desired characteristics of kindergarten teachers in the digital age of schools under the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office, Area 1 and 2. To compare opinions about the desired characteristics of teachers. Kindergarten in the digital age of schools under the jurisdiction of the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office, Area 1, The population used in this research includes educational institution administrators and teachers in schools under the

jurisdiction of the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office, Area 1, academic year 2023, totaling 165 people. The sample size was determined according to Crejcie and Morgan's table. (Krejcie and Mogan) The research instrument is a questionnaire created and developed by the researcher. Take the questionnaire to 5 experts who consider its validity and try it out to analyze the values. Cronbach's confidence (Reliability) was equal to 0.966. Data was analyzed using a statistical analysis package. Percentage (Percentage), Mean (Mean), Standard Deviation (Standard Deviation) and inferential statistics such as T-test and F-test.

The research results found that:

1. The desired characteristics of kindergarten teachers in the digital age of schools under the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office, Area 1 are generally at a high level. When considering each aspect, it was found that the average was at a high level in every aspect. And the area with the highest average is citizenship in the digital age. is at a high level, followed by communication at a high level and learning culture were at a high level, respectively. The aspect with the lowest average was vision. at a high level

2. Results of comparing the desired characteristics of kindergarten teachers in the digital age of schools under the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office, Area 1, classified by gender, educational level. and work experience, it was found that educational institution administrators and teachers with gender and different work experiences There are opinions on the desired characteristics of kindergarten teachers in the digital age of schools under the jurisdiction of the Nong Bua Lamphu Primary Educational Service Area Office, District 1. Overall, they are significantly different at the .05 level, which is in line with the set assumptions. hold As for education level Found that there were no differences.

Keywords: Desired characteristics, Digital age, School

บทนำ

การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างก้าวกระโดดของโลกศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้แต่ละประเทศต้องเผชิญกับระบบเศรษฐกิจโลกที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและไร้พรมแดนชนิดที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ทัวโลกจึงทุ่มกำลังในการพัฒนาศักยภาพและการเพิ่มขีดความสามารถของประชากรทุกระดับด้วยการพัฒนาระบบการศึกษาให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงและสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและยืนหยัดบนเวทีโลก สำหรับประเทศไทยการพัฒนาศักยภาพของคนทุกช่วงวัยถือว่าเป็นพันธกิจสำคัญที่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องร่วมมือกัน กระทรวงศึกษาธิการหน่วยงานสำคัญในการวางระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ได้กำหนดแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 ด้วยการวางยุทธศาสตร์มุ่งสร้างและพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถศึกษา เรียนรู้และพัฒนาศักยภาพของตนจนถึงขีดสูงสุดตามความสามารถ ความถนัดและความสนใจ เพื่อการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งปรับปรุงระบบการผลิตและพัฒนาครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาในทุกระดับและประเภทการศึกษาเพื่อให้ได้ครูดี มีความรู้ ทักษะ ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและมีจิตวิญญาณของความเป็นครู เข้าสู่ระบบการศึกษาของประเทศในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุขีดสูงสุดของศักยภาพของแต่ละบุคคลต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

ครูเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้คนไทยเป็นคนดี คนเก่ง มีคุณภาพ พร้อมสำหรับวิถีชีวิตในศตวรรษที่ 21 ครูจึงต้องตระหนักถึงความสำคัญในอาชีพและหน้าที่ของตน โดยครูต้องมีจิตวิญญาณของความเป็นครู มีความรู้ความสามารถอย่างแท้จริงและเป็นต้นแบบด้านคุณธรรมจริยธรรม พัฒนาตนเองทางวิชาชีพอย่างต่อเนื่องเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาผู้เรียน เปลี่ยนโฉมบทบาทครูให้เป็นครูยุคใหม่ โดยปรับบทบาทจากครูผู้สอนเป็น Coach หรือ ผู้อำนวยการการเรียนรู้ ทำหน้าที่กระตุ้น สร้างแรงบันดาลใจ แนะนำวิธีเรียนรู้ และวิธีจัดระเบียบการสร้างความรู้ ออกแบบกิจกรรมและสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียน

และมีบทบาทเป็นนักวิจัยพัฒนากระบวนการเรียนรู้เพื่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563) นอกจากนี้ครูจะต้องเลือกใช้หรือสร้างสรรค์สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลที่เหมาะสมเพื่อกระตุ้นการเรียนรู้ ตลอดจนเป็นเกาะป้องกันความเสี่ยงและภัยอันตรายที่อาจเกิดขึ้นจากโลกออนไลน์ให้กับผู้เรียนได้ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) นอกจากนี้สถาบันผลิตครูในประเทศไทยจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการผลิตครูใหม่ทางการศึกษาในการผลิตและพัฒนาครูให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีดิจิทัล (Digital Technology) ซึ่งมีความสำคัญมากในปัจจุบัน ดังนั้นครูไทยยุคใหม่ต้องมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนในยุคดิจิทัล (Digital Era) ได้เกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและยกการศึกษาไทยให้มีคุณภาพ (รักจิต สุทธิพงษ์, 2560)

ในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กปฐมวัย ครูเป็นบุคลากรที่มีความสำคัญในการดูแลเอาใจใส่เด็กปฐมวัยถ่ายทอดความรู้พร้อมทั้งต้องความมีเมตตา มีจิตวิทยาเข้าใจพัฒนาการเด็ก เป็นผู้ที่มีบทบาทในการจัดประสบการณ์การอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็ก และเด็กจะเลียนแบบบุคลิกลักษณะและพฤติกรรมต่าง ๆ ด้วยเหตุที่เด็กปฐมวัยยังเป็นเด็กเล็ก ดังนั้นในการสอนหรือการจัดประสบการณ์ให้กับเด็กปฐมวัยจึงถือเป็นหน้าที่หลักของครูการศึกษาปฐมวัย ก่อนการจัดประสบการณ์ครูการศึกษาปฐมวัยจะต้องเตรียมการในด้านต่าง ๆ ให้พร้อมเสียก่อน เช่น การเตรียมเนื้อหา ออกแบบการจัดประสบการณ์ จัดสภาพและบรรยากาศของห้องเรียน เป็นต้น ในระหว่างดำเนินการสอนครูการศึกษาปฐมวัยจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลางให้เด็กได้แสดงออกได้ใช้ความคิด การตัดสินใจและแก้ปัญหาด้วยตนเองซึ่งจะทำให้เด็กเกิดความพึงพอใจในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยความสนุกสนานและสามารถนำเอามาใช้ในชีวิตประจำวันได้ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กเป็นอย่างมาก ครูต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้บอกความรู้หรือสั่งให้เด็กทำ มาเป็นผู้อำนวยความสะดวก จัดสภาพแวดล้อมประสบการณ์ และจัดกิจกรรมที่ครูกับเด็กมีส่วนร่วมที่จะริเริ่มทั้ง 2 ฝ่าย โดยครูจะเป็นผู้สนับสนุนและเรียนรู้ร่วมกับเด็กส่วนเด็กเป็นผู้ลงมือกระทำเรียนรู้ค้นพบด้วยตนเอง ดังนั้น ครูจะต้องยอมรับ เห็นคุณค่า รู้จักและเข้าใจเด็กแต่ละ

คนเพื่อวางแผนจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้เหมาะสม (Secretariat of the Teachers Council of Thailand, 2011, p. 2) บทบาทหน้าที่ของครูทางการศึกษาปฐมวัยข้างต้นสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในหมวดที่ 7 ได้มีสาระบัญญัติสำคัญที่เกี่ยวกับครู คุณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาไว้โดยเฉพาะ โดยมีเจตนารมณ์ที่จะให้วิชาชีพครูเป็นวิชาชีพชั้นสูงผู้ประกอบวิชาชีพนี้จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีเกียรติและศักดิ์ศรีแห่งวิชาชีพเป็นที่ยอมรับของสังคมอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของชาติต่อไป จากแนวทางแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงความสำคัญของคุณลักษณะของครูในด้านต่างๆ เช่น ด้านการสอน ด้านความรู้ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านการพัฒนา เป็นต้น ที่ตนเองจะส่งผลต่อการพัฒนา การศึกษาเป็นอย่างมาก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำให้เกิดคุณลักษณะที่ดีในตัวครูให้ได้

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เป็นหน่วยงานการศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่ในการจัดการบริหารการศึกษาในจังหวัดเลย จำนวน 3 อำเภอ คือ อำเภอเมืองหนองบัวลำภู อำเภอศรีบุญเรืองและอำเภอโนนสัง มีโรงเรียน ในปีที่ผ่านมา พบว่า การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนบางส่วนยังขาดประสิทธิภาพ สอนโดยไม่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญไม่ใช้สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ครูผู้สอนบางส่วนไม่นำกระบวนการและผลงานวิจัย มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน และพัฒนาคุณภาพนักเรียน และข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา บางส่วนยังขาดความรู้ ทักษะด้านเทคโนโลยี (ICT) เพื่อใช้ในการบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1, 2565)

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวนี้ ทำให้ผู้วิจัยตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพครูซึ่งเป็นบุคลากรสำคัญของประเทศ จึงมีความสนใจศึกษาถึง เกี่ยวกับการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แท้จริงนำมาประมวลผลวิเคราะห์

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ที่เหมาะสมไปปฏิบัติใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลและย่อมมีประโยชน์ต่อการสร้างองค์ความรู้ในการวางแผนพัฒนาครูของสังคมไทยในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ผู้วิจัยกำหนดประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 290 คน และกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 165 คน โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Mogan)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและพัฒนา ดังนี้

แบบสอบถาม โดยมีขั้นตอนการตรวจสอบคุณภาพ และลักษณะของเครื่องมือ แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความคิดเห็นที่มีต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านวิสัยทัศน์ 2) ด้านการสื่อสาร 3) ด้าน

วัฒนธรรมการเรียนรู้ และ 4) ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัลโดยแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) โดยกำหนดค่าของลำดับคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

การสร้างและการทดสอบเครื่องมือ

1. ศึกษาหลักการและทฤษฎี ศึกษาเอกสาร ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัล
2. นำเสนอร่างเครื่องมือการวิจัยต่ออาจารย์ที่ปรึกษา และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อหาความสอดคล้อง (IOC) และปรับปรุงแก้ไข
3. นำเครื่องมือการวิจัยไปทดลอง จำนวน 30 คน กับประชากรที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มประชากร เพื่อหาสัมประสิทธิ์ความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
4. จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ และนำไปใช้จริงเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลกับประชากร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ทำวิจัยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. ขอนหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยพินิจบัณฑิต เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย
2. ส่งหนังสือพร้อมแบบสอบถามเพื่อขอความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยจากโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1
3. ส่งแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ พร้อมทั้งหนังสือขอความอนุเคราะห์/กลุ่มตัวอย่างพร้อมแบบสอบถาม
4. เก็บรวบรวมข้อมูลคืนมาให้ได้ครบ และผู้วิจัยนำข้อมูลไปวิเคราะห์ตามโปรแกรมสำเร็จรูปต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน การทำงานวิเคราะห์โดยหาความถี่ (Frequency) และร้อยละ (Percentage)

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แล้วแปลความหมาย โดยเทียบกับเกณฑ์ (Criteria) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560 : 42-43) ดังนี้

2. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามเพศ และวุฒิการศึกษาโดยใช้การทดสอบค่าที (t-test) แบบกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระจากกัน (Independent Samples)

3. การเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) กรณีพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทดสอบรายคู่โดยใช้วิธีการทดสอบตามวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe')

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้บริหารสถานศึกษา และครูในโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 165 คน จำแนกตามเพศ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 101 คน คิดเป็นร้อยละ 61.21 และเพศชาย จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 38.79 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 10 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 38.79 รองลงมา คือ ระหว่าง 5 - 10 ปี จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 34.55 และต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 44 คน คิดเป็น ร้อยละ 26.67 และจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีกีการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 91 คน คิดเป็นร้อยละ 55.15 และสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 74 คน คิดเป็น ร้อยละ 44.85

2. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.07$) รองลงมา คือ ด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) และด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$)

2.1 ด้านวิสัยทัศน์ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาสร้างจิตสำนึกที่ดีในการปฏิบัติงานด้วยการคิดเชิงบวก อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.21$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถขับเคลื่อนองค์กรเพื่อตอบสนองนโยบายการศึกษาในทุกระดับ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.17$) และผู้บริหารสถานศึกษาเปิดโอกาสให้ครูเข้าถึงได้สะดวกด้วยการยอมรับและไว้วางใจซึ่งกันและกัน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาวางกลยุทธ์การพัฒนาชุมชนทางวิชาชีพ (PLC) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.87$)

2.2 ด้านการสื่อสาร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้กลุ่มไลน์ (LINE) ในการสั่งการภายในองค์กรเมื่อมีเหตุจำเป็นเร่งด่วน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาเชื่อมโยงข้อมูลระหว่างองค์กรด้วยระบบอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) และผู้บริหารสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้เป็นอย่างดี อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.10$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษามีเทคนิควิธีการในการนำเสนอผ่านโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (Microsoft office : Word, Excel, Power Point) อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.78$)

2.3 ด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด สามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาชื่นชมในความสำเร็จและความก้าวหน้าของบุคลากรอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$)

รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้ในการทำงานปกติ ($\bar{X}=4.09$) และผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงคุณค่าของนวัตกรรมที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.08$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาหาแนวทางหรือวิธีการแก้ไขปัญหาผ่านชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ได้อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.85$)

2.4 ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรมยึดมั่นในกรอบระเบียบกฎหมายของสังคม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.13$) รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษานำระบบออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.12$) และผู้บริหารสถานศึกษารู้คุณค่าการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อสังคมในเชิงสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.09$) ตามลำดับ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาใช้เครือข่ายอินเทอร์เน็ตบริหารจัดการควบคุมกำกับตนเองและองค์กรได้เป็นอย่างดี ($\bar{X}=3.98$)

3. ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศ และประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนระดับการศึกษา พบว่าไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่

ด้านการเป็นพลเมืองในยุคดิจิทัล อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) รองลงมา คือ ด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.04$) และด้านวัฒนธรรมการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) ได้ตระหนักถึงคุณธรรมจริยธรรมยึดมั่นในกรอบระเบียบกฎหมายของสังคม ได้นำระบบออนไลน์มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาได้ และรู้คุณค่าการใช้เทคโนโลยีที่มีต่อสังคมในเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วาริน แซ่ตู (2562) ได้ทำการศึกษา เรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงาน ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่มีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพชนนต์ อ่อนช้อย (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครู ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ครูเพศหญิงที่มีความละเอียดและรอบคอบ มากกว่าครูเพศชายที่มีความรวดเร็วในการคิดตัดสินใจ และอาจเกิดจากการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาเพศหญิงกับผู้บริหารสถานศึกษาเพศชายที่มีต่อบุคลากรในสังกัดอาจมีมิติที่มีความแตกต่างกันทางด้านเพศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จึงทำให้การติดต่อสื่อสารกันได้ดี ซึ่งอาจจะมีผลต่อความคิดเห็นของครู จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพชนนต์ อ่อนช้อย (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกันตามช่วงเวลา ผ่านผู้บริหารมาหลายยุคสมัย ซึ่งครูในยุคดิจิทัลจะมีอีกมุมมองหนึ่งต่อคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งต่างจากครูที่มีประสบการณ์ที่มากซึ่งถือได้ว่าเป็นผู้อพยพเข้าสู่ยุคดิจิทัลจะมีมุมมองความคิดอีกแบบหนึ่ง ซึ่งส่งผลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพชนนต์ อ่อนช้อย (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลการเปรียบเทียบคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องจาก คุณวุฒิทางการศึกษาของครูที่มีแตกต่างกัน ทางด้านการศึกษา กระบวนการคิด และมุมมองที่สั่งสมมาไม่เหมือนกัน จึงส่งผลทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ไพชนนต์ อ่อนช้อย (2563) ได้ทำการศึกษา เรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามวุฒิการศึกษา ภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการศึกษาวิจัย พบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 ด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ด้านวิสัยทัศน์ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรดำเนินการ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดทิศทางและอธิบายถ่ายทอดวิสัยทัศน์ให้ผู้เกี่ยวข้องได้ทราบ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรวางกลยุทธ์การพัฒนาชุมชนทางวิชาชีพ (PLC) ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีแผนการจัดการด้านนวัตกรรมที่เป็นรูปธรรมตามบริบทของสถานศึกษา

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เชิงคุณภาพเพื่อนำผลการศึกษาที่ได้มาใช้ในการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูต่อไป

2.2 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของครูอนุบาลในยุคดิจิทัลของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 เพื่อค้นหาปัจจัยที่ส่งผลต่อภาวะผู้นำเชิงวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา จากนั้นนำปัจจัยที่ได้ไปพัฒนาต่อไป

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร:

บริษัท 프리ทวานกราฟฟิค จำกัด.

บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (ฉบับปรับปรุงใหม่). (พิมพ์ครั้งที่ 7).

กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

- ไพชยนต์ อ่อนช้อย. (2563). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ.
- รักชิต สุทธิพงษ์. (2560). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษากับการพัฒนาครูไทยในยุคดิจิทัล. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 19(2), 344-355.
- วาริน แซ่ตู. (2562). คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษายุคใหม่ที่ส่งผลต่อสมรรถนะการปฏิบัติงานของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2563). นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). ครูไทยยุคใหม่สนใจดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: บริษัท พรักหวานกราฟฟิค จำกัด.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1. (2565). แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาหนองบัวลำภู เขต 1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- Constitutional Committee. (2017). Constitution of the Kingdom of Thailand. Bangkok : Constitutional Committee. (In Thai)
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. Educational and Psychological Measurement. 30(3), 607-610.
- Cronbach, Lee J. (1990). Essentials of Psychological Testing. 5th ed. New York : Harper & Row.

Krejcie, R.V., & D.W. Morgan. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607 – 610.

การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาล

ตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม*

THE STUDY OF LEADERSHIP ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF THE BRAHMAVIHARA OF NAKHONCHAI SUB-DISTRICT MUNICIPALITY MEMBERS, NAKHONCHAI DISTRICT, NAKHONPATHOM PROVINCE

พิมพรังค์ ศรีทองอินทร์¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Pimprang Srithongin¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: pimprangja@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (2) เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม (3) เสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 367 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 36 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณค่า ตามวิธีของลิเคอร์ท ซึ่งมี 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.451 ถึง 0.839 ค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.975 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย,ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน,การทดสอบสมมุติฐานด้วยการทดสอบค่าที,(t-test,แบบ Independent Samples) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F – test แบบ

* Received 5 June 2024; Revised 10 June 2024; Accepted 25 June 2024

One-way ANOVA) และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แบบ LSD และวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า

1. ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านอุเบกขา และด้านกรุณา รองลงมาคือ ด้านมูทิตา ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านเมตตา

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม และรายด้าน ทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และจำแนกตามรายได้/ต่อเดือน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม พบว่า เทศบาลตำบลนครชัยศรี ควรจัดให้มีโครงการส่งเสริมกิจกรรมเป็นประจำทุกปี ที่เกี่ยวกับบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ โดยมีวิทยากร ให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วถึง ควรมีนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้บริการ มีกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป และเทศบาลควรจัดให้มีโครงการอบรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาทางจริยธรรม และเพื่อพัฒนาส่งเสริมคนดีมีคุณธรรมในสังคมต่อไป

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำ, พรหมวิหาร 4

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the leadership qualities according to the principles of Brahmavihara 4 of the members of Nakhon Chai Si Subdistrict Municipality, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province, (2) to compare the factors influencing the leadership qualities according to the principles of Brahmavihara 4 of the members of Nakhon Chai Si Subdistrict Municipality, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province, (3) to propose guidelines for developing leadership qualities according to the principles of Brahmavihara 4 of the members of Nakhon Chai Si Subdistrict Municipality, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province. The sample group used in this research consists of residents living in the area of Nakhon Chai Si Subdistrict Municipality, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province, totaling 367 people. The research instruments used include a research questionnaire consisting of 36 items, Likert scale with 5 levels, with discriminatory power (r) ranging from 0.451 to 0.839, and a reliability coefficient using Cronbach's alpha coefficient method yielding a reliability value of 0.975. Statistical analysis used for data analysis includes frequency, percentage, mean, standard deviation, hypothesis testing using t-test (Independent Samples), analysis of variance (F-test, One-way ANOVA), pairwise difference testing using LSD, and descriptive analysis.

The research results revealed that

1. Overall, the leadership qualities according to the principles of Brahmavihara 4 of the members of Nakhon Chai Si Subdistrict Municipality, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province, are generally high. In detail, the highest levels of opinion are found in the areas of determination and generosity, followed by integrity. The lowest level of opinion is in the area of compassion.

2. The results of comparing the leadership qualities according to the principles of Brahmavihara 4 of the members of Nakhon Chai Si Subdistrict

Municipality, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province, categorized by gender, show significant statistical differences at the .01 level. When categorized by age, there are significant statistical differences overall and in all aspects at the .01 level. When categorized by education level, there are no significant differences overall. However, when categorized by occupation, there are significant statistical differences overall at the .01 level. Additionally, when categorized by monthly income, there are significant statistical differences overall at the .01 level.

3. Recommendations for promoting leadership qualities according to the principles of Brahmavihara 4 of the members of Nakhon Chai Si Subdistrict Municipality, Nakhon Chai Si District, Nakhon Pathom Province, suggest that the municipality should regularly organize activities related to maintaining and caring for the venues used for curing the sick people within the community, with knowledgeable speakers providing general education to the public. There should be policies to promote the development of women, children, youth, the elderly, and service providers, with annual activities aimed at addressing societal issues, leading to sustainable community development. Furthermore, the municipality should organize training programs to promote ethics and morality within the community to solve ethical problems and promote the development of morally upright individuals in society.

Keywords: Leadership, Brahmavihara 4

บทนำ

ประเทศไทยในยุคปัจจุบันที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ทั้งทางด้านบวกและด้านลบส่งผลกระทบต่อด้านคุณภาพชีวิตของสังคม เช่น การก่ออาชญากรรม การค้ายาเสพติด การทุจริตคอร์รัปชันที่เกิดขึ้นภายในองค์กร การขาดระเบียบวินัย ขาดความรับผิดชอบ ผู้คนในสังคมเกิดการแข่งขันกันอย่างดิ้นรนกันเพื่อให้ตนเองนั้นได้รับการยอมรับจากสังคม จึงทำให้สภาพสังคมไทยมีความเปราะบางทางด้าน

คุณธรรมและจริยธรรม การที่จะให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุขและดำเนินงานไปในทิศทางเดียวกัน จึงจำเป็นต้องอาศัยผู้นำ เพราะผู้นำเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการองค์การ และผู้นำเป็นผู้ที่มีบทบาทในการวางแผนและกำหนดนโยบายในการที่จะนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ องค์การจะประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวในการดำเนินงานนั้น ๆ ปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือตัวผู้นำที่มีอิทธิพลในการที่จะเป็นต้นแบบพฤติกรรมที่ดีของผู้ใต้บังคับบัญชาและอีกทั้งเป็นผู้คอยฝึกหัดความชำนาญการความเชี่ยวชาญและถ่ายทอดความรู้ที่จำเป็นให้กับผู้ที่อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งองค์ประกอบนี้เป็นสิ่งยืนยันถึงความสำคัญของการบริหารจัดการองค์การได้อย่างชัดเจน (พระมนัส อคฺคธมฺโม, 2554) และนอกจากนี้ภาวะผู้นำมีผลอย่างมากต่อการส่งเสริมคุณธรรม เริ่มตั้งแต่การชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม ที่องค์การจะก้าวไปข้างหน้า การวางแผนหรือกำหนดโครงการต่าง ๆ ที่ส่งเสริมให้บุคคลในองค์การมีพฤติกรรมที่ดีงาม การส่งเสริมสนับสนุนทรัพยากรด้านต่าง ๆ ตลอดไปจนกระทั่งถึงการวางตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับบุคคลอื่น ๆ ได้ประพฤติปฏิบัติตาม ผู้นำที่มีคุณธรรมจริยธรรมจึงต้องยึดมั่นในหลักการและความถูกต้องดีงาม นำหลักคุณธรรมมาใช้ในการบริหารและการตัดสินใจอย่างสม่ำเสมอ

ภาวะผู้นำเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (Interpersonal aspects) โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันถือว่า ภาวะผู้นำเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา (Change) เป็นเรื่องของการสร้างแรงบันดาลใจ (Inspiration) การสร้างแรงจูงใจ (Motivation/ persuasion) การใช้อำนาจ (Power) และอิทธิพล (Influence) ซึ่งเกี่ยวข้องกับทิศทาง (Direction) คอยช่วยให้ทุกคนในองค์กรมั่นใจว่าสามารถเดินทางไปสู่จุดหมายที่ต้องการแน่นอนถูกต้องทิศทาง (สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และประยุทธ ชูสอน, 2557) ซึ่งในองค์การหน่วยงานต่าง ๆ ผู้นำเป็นบุคคลที่มีความสำคัญที่สุด ความสำเร็จหรือความล้มเหลวขององค์การ ผู้นำเป็นบุคคลที่มีอำนาจอิทธิพลในการบังคับบัญชา มอบหมายงานในกำกับดูแลให้เป็นไปตามเป้าหมายขององค์การ ผู้นำเป็นผู้ประสานความต้องการของบุคคลความต้องการของงานและความต้องการขององค์การเข้าด้วยกัน (เนตรพัฒนา ยาวีราช, 2552)

ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรม ต้องมีคุณธรรมประกอบด้วยเมตตา มีความรัก มีความปรารถนาดี ไม่ตรีจิต คิดช่วยเหลือให้ผู้อื่นประสบแต่ประโยชน์ และมีความสุขโดยทั่วกัน มีความกรุณา หรือความสงสาร ด้วยการคิดจะช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความเดือดร้อน ทั้งร่างกายและจิตใจ ในภาวะที่ได้รับความเดือดร้อนเป็นทุกข์ และเป็นการช่วยเหลือที่ถูกต้อง ไม่

เปิดเผยในคราวทั้งตนเอง มีมูทิตา ความพลอยยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นได้ดีอันเป็นความคิดรู้สึก เมื่อผู้ใดบังคับบัญชา มีความก้าวหน้ามีความสุข และมีอุเบกขา ความมีใจเป็นกลาง คือการวางใจเป็นกลางโดยพิจารณาข้อเท็จจริง เมื่อตัดสินใจในเรื่องใดแล้วควรพิจารณาใคร่ครวญด้วยปัญญา มีเหตุผลถูกต้องและเที่ยงธรรม อันเป็นการรักษาความถูกต้องให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์เพื่อผดุงไว้ ซึ่งความถูกต้องการมองตามเป็นจริง โดยวางจิตเรียบเสมอมั่นคงเที่ยงตรงดุจตราขึงมองเห็นการที่บุคคลจะได้รับผลดี หรือชั่วสมควรแก่เหตุที่ตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัย วางตนและปฏิบัติไปตามความเที่ยงธรรม ผู้บริหารจึงจำเป็นต้องใช้หลักธรรมดังกล่าวนี้เพื่อให้การทำงานมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2535)

ในการบริหารงานโดยอาศัยหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารในเทศบาล ซึ่งเทศบาลถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีความสำคัญต่อวิถีชีวิต ด้วยการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าและพัฒนาประชาธิปไตยขั้นพื้นฐานของชุมชนที่สำคัญ เทศบาลจึงมีภารกิจในการบริการสาธารณะเพื่อตอบสนองความต้องการของประชาชนโดยการพัฒนาคนและคุณภาพชีวิตของประชาชนให้มีความอยู่ดี กินดี มีสุขภาพดี สร้างชุมชนให้มีความเข้มแข็งพัฒนาและการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เกิดความสมดุล พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงคุณภาพ พัฒนาภูมิทัศน์สภาพแวดล้อมของเมือง รวมทั้งต้องพัฒนาและรักษาวัฒนธรรม การอนุรักษ์และรักษาประเพณีท้องถิ่น จึงทำให้ผู้บริหารและบุคลากรของเทศบาลจำเป็นต้องการปรับปรุงวิธีการในการดำเนินงานอยู่ตลอดเวลา และนอกจากนี้ปัญหาที่สำคัญที่เกิดจากนักการเมืองท้องถิ่นในองค์การเทศบาล ตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา คือปัญหานักการเมืองท้องถิ่นขาดความรู้ ความสามารถในการบริหารงานเทศบาล ในเทศบาลบางแห่งมีการเล่นพรรคเล่นพวกทำให้การบริหารงานในเทศบาลไม่ได้เต็มประสิทธิภาพ (สมคิด เลิศไพฑูรย์ และมรุต วันทนการ, 2546) ซึ่งการบริหารการเปลี่ยนแปลงนั้นผู้บริหารจะต้องเป็นผู้นำที่สามารถแก้ไขปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต ด้วยการกระตุ้นให้บุคคลอื่นเชื่อและยอมรับวิธีการทำงานของตน (ธงชัย สันติวงษ์, 2542) การบริหารงานของผู้บริหารนั้นต้องยึดถือหลักคุณธรรมและจริยธรรมในการทำงาน ได้แก่หลักธรรมในการครองตน หลักธรรมในการครองคน และหลักธรรมในการครองงาน และนอกจากนี้หลักธรรมที่จะนำพาผู้คนในองค์การไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ คือ หลักธรรมพรหมวิหารธรรม

ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้ ความสำคัญสาเหตุของปัญหา การใช้หลักคุณธรรมในการบริหารงานของสมาชิกสภา ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานของเทศบาลตำบลนครชัยศรี ซึ่งนำหลักพรหมวิหารธรรม มาประยุกต์ใช้ในเทศบาลตำบลนครชัยศรี ซึ่งเป็น

หลักธรรมสำหรับนักบริหาร ที่จะนำมาใช้มาน้อยเพียงใด เพื่อนำเสนอผลการวิจัยนี้เป็นข้อมูล ให้ผู้บริหารเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม และหน่วยงานอื่น ๆ ใช้พิจารณาปรับแก้ไขการบริหารงานตามหลักธรรมให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผลในการบริหารงานมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม
3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

สมมุติฐานการวิจัย

1. ประชากรที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน
2. ประชากรที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน
5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 8,002 คน (ตามสถิติทะเบียนราษฎรของสำนักทะเบียนท้องถิ่น เทศบาลตำบลนครชัยศรี ข้อมูล ณ วันที่ 9 มกราคม พ.ศ. 2566) (เทศบาลตำบลนครชัยศรี, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 367 คน โดยกำหนดตามกลุ่มตัวอย่างตามตารางเครชชี และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) อ้างใน (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2551) ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการใช้ตารางเลขสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยใช้เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) เกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) และแบบปลายเปิด (Open-ended) มี 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้/ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำนวน 36 ข้อ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ตามวิธีของลิเคิร์ต อ้างอิงจาก บุญชม ศรีสะอาด (2554) มีดังนี้

- 5 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก
- 3 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย
- 1 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริม/พัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยรวม

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิดและปลายปิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

1) แบบสอบถาม

(1) ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จากแนวคิดของ พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต) (2556)

(2) ศึกษารูปแบบและโครงสร้างแบบสอบถามเพื่อการวิจัยเกี่ยวกับ ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ตามแนวคิดของประวิต เอรารวรรณ (2551)

(3) ดำเนินการสร้างแบบสอบถาม กำหนดขอบข่ายที่ต้องถาม กำหนดขอบเขตเนื้อหา แบบสอบถาม ซึ่งมีขั้นตอน ดังนี้

(3.1) สร้างแบบสอบถามตามกรอบที่กำหนด จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

(3.2) นำแบบสอบถามที่สร้างไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และนำเสนออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับ จุดประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) มีค่าความสอดคล้องระหว่าง .50 – 1.00 จึงสามารถนำไปใช้ได้ (สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์, 2551) การวิจัยในครั้งนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.68-1.00

(3.3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (r) และนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Item-Total Correlation) มีค่าตั้งแต่ .20 - 1.00 จึงสามารถนำมาใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด และคณะ, 2551, หน้า 91) ซึ่งในการวิจัยในครั้งนี้มีค่าอำนาจจำแนก อยู่ระหว่าง .451-.839 และค่าความเชื่อมั่นรายด้าน และทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (α) (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) มีค่าตั้งแต่ 0.71 – 1.00 จึงสามารถนำมาใช้ได้ (เกียรติสุตา ศรีสุข, 2552) ในการวิจัยในครั้งนี้มีค่าเท่ากับ .975

(3.4) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้/ต่อเดือน โดยหาความถี่ และค่าร้อยละ

5.2 วิเคราะห์ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านเมตตา (ความปรารถนาดีอยากให้มี ความสุข) จำนวน 9 ข้อ 2) ด้านกรุณา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์) จำนวน 9 ข้อ 3) ด้านมุทิตา (ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี) จำนวน 9 ข้อ และ 4) ด้านอุเบกขา (ความรู้จักวางเฉย เป็นกลาง) จำนวน 9 ข้อ รวมเป็นจำนวน 36 ข้อ โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่า ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำมาเทียบกับค่าเฉลี่ย 5 ระดับ และแปลผลดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554)

4.51-5.00 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง มีการปฏิบัติในระดับน้อยที่สุด

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาล ตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ โดยการทดสอบที (t – test แบบ Independent Samples)

5.4 วิเคราะห์การเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาล ตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำแนกตามอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้/ต่อเดือน โดยการทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ใช้สถิติ F-Test (One-Way ANOVA) เมื่อพบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็น รายคู่แบบ LSD

5.5 วิเคราะห์เกี่ยวกับแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของ สมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยหาความถี่และร้อยละ และวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

- 1) ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of item objective congruence)
- 2) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item–Total Correlation)
- 3) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1) ค่าความถี่ (Frequency)
- 2) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 3) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 4) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

- 1) ใช้สถิติที่ t-Test (Independent Samples) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 ค่า
- 2) ใช้สถิติทดสอบเอฟ F-Test (One-way ANOVA) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 3 ค่า เมื่อพบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แบบ LSD

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีความคิดเห็นสูงสุด คือ ด้านอุเบกขา และด้านกรุณา รองลงมาคือ ด้านมุทิตา ส่วนด้านที่มีความคิดเห็นต่ำสุด คือด้านเมตตา

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลวิจัย พบว่า ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามอายุ โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน และรายด้าน ด้านมูทิตามีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อจำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ และเมื่อจำแนกตามรายได้/ต่อเดือน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลวิจัย พบว่า เทศบาลตำบลนครชัยศรี ควรจัดให้มีโครงการส่งเสริมกิจกรรมเป็นประจำทุกปี ที่เกี่ยวกับบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ โดยมีวิทยากร ให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วถึง ควรมีนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้บริการ มีกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำปี เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป และเทศบาลควรจัดให้มีโครงการอบรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาทางจริยธรรม และเพื่อพัฒนาส่งเสริมคนดีมีคุณธรรมในสังคมต่อไป

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีประเด็นที่น่าสนใจเพื่อนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม โดยรวม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารเทศบาลตำบลนครชัยศรีให้ความสำคัญยุทธธรรมกับประชาชนโดยไม่เลือกเพศ วัย ฐานะ หรือ ศาสนา ทำงานร่วมกันด้วยความเป็นกัลยามิตรอย่างเสมอต้นเสมอปลายกับประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) (2551) กล่าวว่า พรหมวิหารธรรม หมายถึง คุณธรรมสำหรับผู้ใหญ่ นักปกครอง หรือผู้บริหาร 4 ประการได้แก่ 1. เมตตา คือ ความรักปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข มีจิตอันแผ่ไมตรีและคิดทำประโยชน์แก่มนุษย์สัตว์ทั่วหน้า 2. กรุณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ ใฝ่ใจในอันที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์ 3. มุทิตา คือ ความยินดีในเมื่อผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีจิตผ่องใสบันเทิง ประกอบด้วยการแช่มชื่นเบิกบานอยู่เสมอ ต่อสัตว์

ทั้งหลายผู้ดำรงในปกติสุข พลอยยินดีด้วยเมื่อเขาได้ดีมีสุข เจริญงอกงามยิ่งขึ้นไป 4. อุเบกขา คือความวางใจเป็นกลาง ไม่เอนเอียงด้วยรักและชัง พิจารณาเห็นกรรมที่สัตว์ทั้งหลายกระทำแล้ว อันควรได้รับผลดีหรือชั่ว สมควรแก่เหตุอันตนประกอบพร้อมที่จะวินิจฉัยและปฏิบัติไปตามธรรม รวมทั้งรู้จักวางเฉยสงบใจมองดู ในเมื่อไม่มีกิจที่ควรทำ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติยา สุขเกษม (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า สภาพภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตรอำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศักดิ์ บุบพิ (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิต รัตนศักดิ์ตา (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 พบว่า ค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม จำแนกตามเพศ โดยภาพรวมมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามอายุ โดยภาพรวม และรายด้านทุกด้านมีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยภาพรวม มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน จำแนกตามอาชีพ โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อจำแนกตามรายได้/ต่อเดือน โดยภาพรวม มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับงานวิจัยของธนิต รัตนศักดิ์ตา (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปราจีนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง

สถิติที่ระดับ 0.05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของอรรธรณ ภัทรดำเนินสุข (2564) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม ผลการวิจัย พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ในระดับปานกลาง ใน ลักษณะคล้ายตามกัน

3. แนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัย พบว่า เทศบาลตำบลนครชัยศรี ควรจัดให้มีโครงการส่งเสริมกิจกรรมเป็นประจำทุกปี ที่เกี่ยวกับบำรุงสถานที่ทำการพิทักษ์รักษาคนเจ็บไข้ โดยมีวิทยากร ให้ความรู้แก่ประชาชนโดยทั่วถึง ควรมีนโยบายในการส่งเสริมการพัฒนาสตรี เด็ก เยาวชน ผู้สูงอายุ และผู้บริการ มีกิจกรรมที่จัดขึ้นเป็นประจำปี เพื่อแก้ไขปัญหาสังคม อันจะนำไปสู่การพัฒนาชุมชนที่ยั่งยืนต่อไป และเทศบาลควรจัดให้มีโครงการอบรมส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม แก่ชุมชน เพื่อแก้ปัญหาทางจริยธรรม และเพื่อพัฒนาส่งเสริมคนดีมีคุณธรรมในสังคมต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมงคล สิริมังคโล (2560) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรม ของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอลอง จังหวัดแพร่ ผลการวิจัยพบว่า แนวทางในการพัฒนาการบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอลอง จังหวัดแพร่ใน ด้านเมตตา ควรมุ่งเน้นช่วยเหลือให้คำปรึกษาและคำแนะนำในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากร และคอยช่วยเหลือประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบให้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีด้านกรณาควรเปิดโอกาสให้บุคลากรของเทศบาลและประชาชนได้แสดงความคิดเห็นในการบริหารจัดการภายในหน่วยงานและในเขตชุมชน ด้านมูทิตาควรมีระบบการสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดขึ้นในหน่วยงานและชุมชน และด้านอุเบกขาผู้บริหารต้องวางตนเป็นกลางและยึดถือหลักความยุติธรรมการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่หน่วยงานและชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของธวัชชัย ตรีวรชัย และคณะ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัย พบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงานเกี่ยวกับภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอลำตาเสา จังหวัดพระนครศรีอยุธยา บุคลากรที่ตอบแบบสอบถามได้ ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการปฏิบัติงาน ในแต่ละด้านดังนี้ด้านเมตตา ผู้บริหารควรให้ความรักความปรารถนาดีต่อผู้ร่วมงานอย่างแท้จริง อุทิศตนให้กับองค์การให้มาก, ด้านกรณา ผู้บริหารควรช่วยเหลือ

แนะนำ เมื่อเพื่อนร่วมงาน มีทุกข์ อย่างเต็มที่ และเต็มความสามารถที่จะช่วยได้, ด้านมุทิตา ผู้บริหารควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ขวัญ กำลังใจ และแสดงความยินดีอย่างจริงใจ อาจจะกระทำด้วยคำพูดหรือชื่นชมด้วยวิธีอื่น ๆ ตามความเหมาะสมและ ตามโอกาสอันควร, ด้านอุเบกขา ผู้บริหารควรให้ความยุติธรรมในการบริหารงานทุกด้าน เน้นย้ำความซื่อสัตย์สุจริต ตรวจสอบได้ รวมถึงปฏิบัติ หน้าที่ ให้ยึดกฎระเบียบเหมาะสมและตามโอกาสอันควร, ด้านอุเบกขา ผู้บริหารควรให้ ความยุติธรรมในการบริหารงานทุกด้าน เน้นย้ำความซื่อสัตย์สุจริต ตรวจสอบได้ รวมถึงปฏิบัติ หน้าที่ ให้ยึด กฎระเบียบ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรม ของสมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม” พบว่า สมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรม ได้แก่

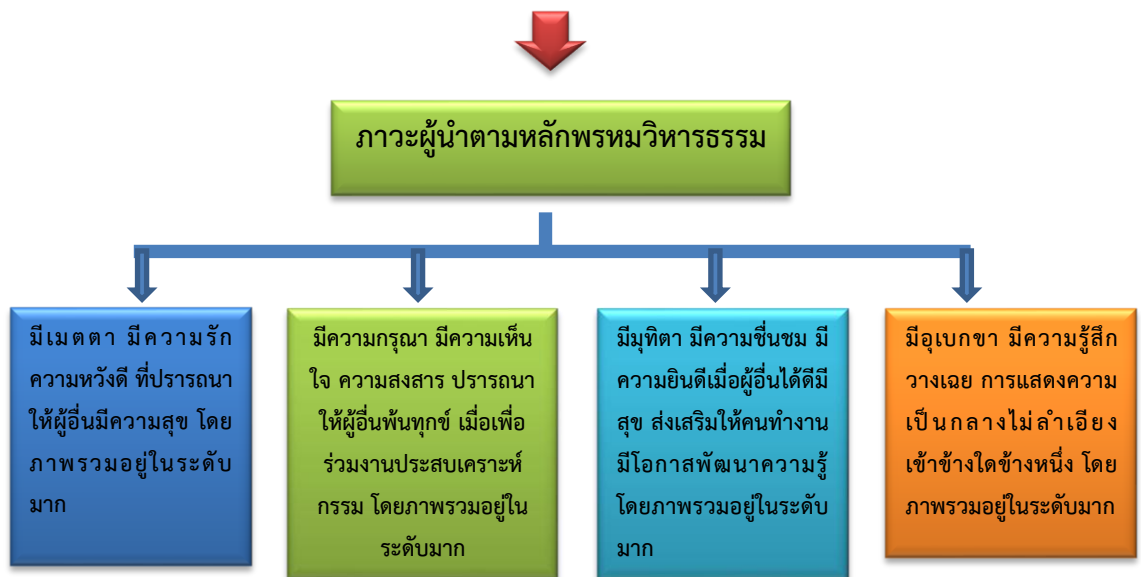
1. มีเมตตา หมายถึง มีความรัก ความหวังดี ที่ปรารถนาให้ผู้อื่นมีความสุข นักบริหารมีความรักและความหวังดีแก่เพื่อนร่วมงาน ความรักจะเกิดได้ถ้านักบริหารรู้จักมองแง่ดี หรือส่วนดีของเพื่อนร่วมงาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 3.82)

2. มีความกรุณา หมายถึง มีความเห็นใจ ความสงสาร ปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ เมื่อเพื่อร่วมงานประสบเคราะห์กรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.18)

3. มีมุทิตา หมายถึง มีความชื่นชม มีความยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดีมีสุข นักบริหารมีความรัก นักบริหารต้องส่งเสริมให้คนทำงานมีโอกาสพัฒนาความรู้ ความสามารถจนได้เลื่อนตำแหน่งสูงขึ้น มีความสุขเมื่อผู้อื่นได้ดี โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.05)

4. มีอุเบกขา หมายถึง ความรู้สีกวางเฉย การแสดงความเป็นกลางไม่ลำเอียงเข้าข้างใดข้างหนึ่ง ผู้บริหารรู้จักวางใจ วางเฉยได้ในเรื่องที่ควรวางเฉย และในเรื่องที่ควรปล่อยวาง ใช้สติปัญญาพิจารณาว่าเป็นเหตุผลที่เกิดขึ้น อันสมควรแก่เหตุ และเป็นไปตามสมควรแก่เหตุ หรือพึงปฏิบัติไปตามธรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ย = 4.18)

สมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรม ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 สมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี มีภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สมาชิกเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม มีภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรม ได้แก่ มีเมตตา (ความปรารถนาดีอยากให้เขามีความสุข) มีความกรุณา (ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นจากทุกข์) มีมุทิตา (ความพลอยยินดีเมื่อผู้อื่นได้ดี) และมีอุเบกขา (ความรู้สึกวางเฉย เป็นกลาง) อยู่ในระดับมาก โดยในการทำวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 เทศบาลตำบลนครชัยศรี ควรกำหนดนโยบายที่ชัดเจนต่อประชาชนในการส่งเสริมจริยธรรมทางสังคมตามแนวพระพุทธศาสนา ที่มีขั้นตอนการปฏิบัติ การจัดกิจกรรม การเข้าร่วมกิจกรรมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมที่ติงงานร่วมกัน

1.2 เทศบาลตำบลนครชัยศรี ควรกำหนดนโยบาย แนวทางการแก้ไขปัญหาสังคม เช่น แก้ไขปัญหายาเสพติด ปัญหาผู้สูงอายุ และควรดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง จนสัมฤทธิ์ผลในทางที่ดีงามต่อไป

1.3 เทศบาลตำบลนครชัยศรี ควรกำหนดนโยบาย ส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม ประจำปี โดยผ่านการสำรวจความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ และชาวบ้าน ผู้นำชุมชน การสร้างเครื่องมือเพื่อทดลองใช้ นำมาแก้ไข และนำไปสู่การปฏิบัติที่ยั่งยืน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

2.1 ด้านเมตตา ผู้บริหารเทศบาลตำบลนครชัยศรีควรมีการจัดกิจกรรมสังสรรค์อย่างเหมาะสม เพื่อมอบความสุขร่วมกันแล้ว สร้างความสามัคคี

2.2 ด้านกรุณา ผู้บริหารเทศบาลตำบลนครชัยศรีควรมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการมีน้ำใจให้ ความช่วยเหลือประชาชนที่เดือดร้อนเมื่อรู้ว่าเขาต้องการความช่วยเหลือ

2.3 ด้านมุทิตา ผู้บริหารเทศบาลตำบลนครชัยศรีควรมีการจัดกิจกรรมสนับสนุน ให้มีการ ประกาศเกียรติคุณของผู้กระทำความดี

2.4 ด้านอุเบกขา ผู้บริหารเทศบาลตำบลนครชัยศรีควรส่งเสริมการทำหน้าที่ของตนเองด้วยความเข้มแข็ง และไม่ก้าวก่ายหน้าที่ของผู้อื่น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการศึกษาวิจัยแนวทางในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้นำในเขตเทศบาลตำบลนครชัยศรี อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม

3.2 ควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพในประเด็นที่เกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรมของผู้นำในเขตเทศบาลตำบลนครชัยศรี โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้บริหาร เจ้าหน้าที่ และผู้นำชุมชน

3.3 ควรจะทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหารธรรม โดยการศึกษาในเขตพื้นที่อื่น ๆ เกี่ยวกับการบริหารงานในภาครัฐ และตัวแปรอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

เอกสารอ้างอิง

กิตติยา สุขเกษม. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบมีส่วนร่วมตามหลักพรหมวิหารธรรม ของผู้บริหารสถานศึกษา ในกลุ่มโรงเรียนจตุรมิตร อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2. ใน

วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

เกียรติสุตา ศรีสุข. (2552). ระเบียบวิธีวิจัย. เชียงใหม่: โรงพิมพ์ครองช่าง.

เทศบาลตำบลนครชัยศรี. (2566). แผนพัฒนาท้องถิ่น (พ.ศ. 2566 – 2570) แกไขครั้งที่ 1/2566. นครปฐม: ฝ่ายแผนงานและงบประมาณ เทศบาลตำบลนครชัยศรี.

ธวัชชัย ตีรวัชชัย, สำราญ โคตรสมบัติ, กำธร เพี้ยเอี้ย และชฎาธาร โอษฐ์ (2561). ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 ในเทศบาลเมืองลำตาเสา อำเภอน้อย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา, วารสารปรัชญาปริทรรศน์, 23(1), 71-81.

บุญชม ศรีสะอาด และคณะ. (2551). พื้นฐานการวิจัยการศึกษา. กทม: ประสานการพิมพ์.

บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.

ประวิต เอราวรรณ์. (2551). วิจัยการศึกษาเบื้องต้น. ภาควิชาวิจัยและพัฒนการศึกษา. มหาสารคาม: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

ธงชัย สันติวงษ์. (2542). การบริหารงานบุคคล. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.

ธนิต รัตนศักดิ์ดา. (2565). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการศึกษา. มหาวิทยาลัยเกริก.

เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2552). ภาวะผู้นำ และผู้นำ กลยุทธ์ Leadership and Strategic Leader. กรุงเทพมหานคร: ทริปเพิล กรุ๊ป.

พระธรรมปิฎก. (ป.อ.ปยุตโต). (2535). ทศวรรษธรรมทัศน์พระธรรมปิฎก. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ธรรมสภา.

_____. (2556). ภาวะผู้นำความสำคัญต่อการพัฒนาคน พัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานพิมพ์มณฑลชัยพรินต์.

พระมงคล สิริมงคล. (2559). การบริหารงานตามหลักพรหมวิหารธรรมของเทศบาลตำบลในเขตอำเภอลอง จังหวัดแพร่. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมนัส อคฺคธมฺโม. (2554). ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนมัธยมศึกษา เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พงษ์ศักดิ์ บุปผิ. (2564). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4. ใน วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- สมคิด เลิศไพฑูรย์ และ มรุต วันทนากร. (2546). แนวคิดที่ว่าด้วยฝ่ายบริหารเข้มแข็งกับการเลือกตั้ง นายกเทศมนตรีโดยตรงในประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สัมฤทธิ์ กางเพ็ง และประยุทธ์ ชูสอน. (2557). ภาวะผู้นำ แบบโลกาภิวัตน์: แนวคิดและการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์น่านวิทยา.
- สุรพงษ์ คงสัตย์ และธีรชาติ ธรรมวงศ์. (2551). การหาค่าความสอดคล้อง (IOC). นครราชสีมา: มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครราชสีมา.
- อรรณณ ภัทรดำเนินสุข. (2564). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วน
ตำบลบางโหนด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร*

THE PEOPLE'S DECISION TOWARDS THE ELECTION OF THE
PRESIDENT OF BANG TORAT SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION, MUEANG DISTRICT, SAMUT SAKHON PROVINCE

กุลวดี ขาวสว่าง¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Kulwadee Kaosawang¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: kwdee0210@gmail.com

บทคัดย่อ

การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายก อบตฯ เป็นปัญหาที่สร้างความท้าทายและนำไปให้ความสนใจเนื่องจากปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้ง ที่มาจากคุณสมบัติส่วนบุคคล นโยบาย ตลอดจนความชอบส่วนบุคคลที่มีต่อผู้สมัคร เพราะฉะนั้นการศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของผู้ลงคะแนนเสียงจึงเป็นส่วนสำคัญ เพื่อให้เข้าใจถึงกระบวนการในการตัดสินใจของประชาชน และสามารถสร้างหรือส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งอย่างมีความเป็นธรรมและมีประสิทธิภาพอันเป็นการดำรงไว้ซึ่งความเป็นประชาธิปไตยที่ชอบธรรมของคนไทยต่อไป

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโหนด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร 2) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโหนด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วน

* Received 5 June 2024; Revised 11 June 2024; Accepted 26 June 2024

ตำบลบางโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตพื้นที่ ตำบลบางโพธิ์ อำเภอมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 378 คน จากประชากร จำนวน 7,045 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วน ตำบลบางโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และ ด้านวิสัยทัศน์ 2) เปรียบเทียบการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกฯ พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างมีการตัดสินใจของประชาชน โดยรวมแตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการตัดสินใจของประชาชน ไม่แตกต่างกัน และ 3) ข้อเสนอแนะ นายก อบตฯ ควรพัฒนาทักษะด้านความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่อง โดยใช้คุณธรรม จริยธรรม ในการดำเนินการบริหารงาน และพัฒนาหรือสนับสนุนวิสัยทัศน์อย่างสร้างสรรค์เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับประชาชนในกระบวนการเลือกตั้ง

คำสำคัญ : การตัดสินใจ,การเลือกตั้ง,นายกองค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

The people's decision on the election of the Subdistrict Administrative Organization president is a problem that creates challenges and is worth paying attention to because of various factors that affect the people's decision in the election. That comes from personal qualities, policies, as well as personal preferences for the applicant. Therefore, the study of voters' behavior is an important part. Therefore, studying the behavior of voters is an important part to understand the decision-making process of the people and to be able to create or promote fair and effective participation in the election, which is to maintain the legitimate democracy of Thai people.

The objective of this research article was 1) To study the people's decision towards the election of the President of Bang Torat Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Samut Sakhon Province. 2) To compare the people's decision towards the election of the President of Bang Torat Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Samut Sakhon Province, and 3) To propose recommendations for the people's decision towards the election of the President of Bang Torat Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Samut Sakhon Province. Sample group comprised eligible voters residing in Bang ToRat Subdistrict, Mueang District, Samut Sakhon Province, totaling 378 individuals out of a population of 7,045. Research tools included questionnaires and statistical analyses utilizing frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results revealed that: 1). To study the people's decision towards the election of the President of Bang Torat Subdistrict Administrative Organization, Mueang District, Samut Sakhon Province. the overall score was at a high level. When considering each aspect, it was found that all aspects were at a high level. When arranged in order which were shown as follows: In terms of knowledge, abilities, morality, ethics, and vision. 2) To compare people's decisions regarding the election of the Prime Minister, it was found that people of age Education level and different professions have people's decisions Overall different for people of different genders There is a decision of the people. no different and 3) To propose recommendations the subdistrict administrative organization president should develop knowledge skill continuous ability by using morality and ethics in conducting administration. and develop or support creative visions to build confidence among citizens in the election process.

Keywords: Decision-making, Election, Village Headman

บทนำ

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีต้นกำเนิดมาจากประวัติศาสตร์การเมืองของโลกในปลายศตวรรษที่ 17 โดยมีการจัดการปกครองในระดับชุมชนหรือสังคมเล็กๆ ซึ่งจุดเริ่มต้นการปกครองส่วนท้องถิ่นเริ่มเข้ามาในประเทศไทยตั้งแต่สมัยโบราณโดยเริ่มในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) (พ.ศ. 2411 - 2453) และได้เริ่มวิวัฒนาการการปกครองเรื่อยมา ต่อมาหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) ยิ่งได้ให้ความสำคัญในเรื่องของประชาธิปไตยเพิ่มมากขึ้น และปัจจุบันการปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับความสำคัญมากขึ้นเนื่องจากการมีการแบ่งปันอำนาจระหว่างรัฐบาลกลางและรัฐบาลท้องถิ่น ทำให้มีการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการในชุมชนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมและความต้องการของประชาชนในพื้นที่นั้น นอกจากนี้ การปกครองส่วนท้องถิ่นยังเป็นช่องทางสำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งและพัฒนาอย่างยั่งยืนของสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในที่มีความแตกต่างทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาของชุมชนแตกต่างกันออกไปในทุกๆ ภูมิภาค การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและพัฒนาชุมชนให้ยั่งยืน โดยในปัจจุบันมีการปกครองส่วนท้องถิ่นในหลายประเทศทั่วโลก โดยมีรูปแบบและวิธีการที่แตกต่างกันไปตามประเทศและสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละพื้นที่

การเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นสิ่งจำเป็นและสำคัญในสังคมแบบเปิดและสังคมแบบประชาธิปไตยและเป็นองค์ประกอบหลักที่สำคัญในการพัฒนามนุษย์เพราะเป็นกระบวนการที่ประชาชนจะต้องมีความสามารถที่จะตัดสินใจที่จะกำหนดชะตาชีวิตของตนเองได้ด้วยตัวเองแต่การที่ประชาชนจะมีส่วนร่วมได้นั้น ประชาชนต้องมีความเกี่ยวข้องด้านจิตใจและอารมณ์ (พีรสิทธิ์ คำวนศิลป์ และศุภวัฒน์กร วงศ์ธนวุธ, 2549 : 27) ด้วยเหตุนี้การเลือกตั้งจึงเปรียบเสมือนช่องทางหรือโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจทางการเมืองของประเทศหรือชุมชนของตนเอง การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีรูปแบบให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงและสร้างความเข้าใจได้โดยง่ายที่สุด คือ การลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ซึ่งเป็นหลักการที่มีความสำคัญสูงต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนในสังคมทั้งในระดับประเทศ จังหวัด รวมถึงท้องถิ่น การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชนนั้นมีอิทธิอย่างมากต่อการเมืองการปกครองของประเทศในทุกภาคส่วนเพราะทุกองค์กรมีความเกี่ยวข้องและเชื่อมโยงซึ่งกันและกันโดยที่ไม่อาจจะละเลยได้จึงจำเป็นต้องให้ความรู้และสร้างความเข้าใจ

เพื่อให้ทราบถึงความสำคัญของการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งเพื่อคัดสรรบุคคลได้อย่างเหมาะสม เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่มักมองข้ามความสำคัญของการเลือกตั้งอันมีสาเหตุมาจากมีความรู้ ความเข้าใจที่ไม่เพียงพอ ความผิดพลาด ขาดความเชื่อมั่น และหมดความศรัทธาอันเป็นผลมาจากคุณสมบัติส่วนตัวและการบริหารงานของผู้บริหารที่อาจมีศักยภาพไม่เพียงพอต่อการตอบสนองในการแก้ไขปัญหาในชุมชนได้อย่างสมบูรณ์ เป็นต้น

การเลือกตั้งหัวหน้าผู้บริหาร อบต. (องค์การบริหารส่วนตำบล) นั้นเป็นการเลือกตั้งที่มีความสำคัญสูงสุดในระดับส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะมีผลต่อการบริหารจัดการและพัฒนาชุมชนของหมู่บ้านในพื้นที่นั้นๆ การเลือกตั้งหัวหน้าผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลควรจะต้องปฏิบัติตามหลักการและกระบวนการเลือกตั้งที่เป็นธรรมและโปร่งใส เพื่อให้การเลือกตั้งมีความถูกต้อง และได้ผู้ที่เหมาะสมและมีคุณสมบัติในการเข้ามาบริหารจัดการในท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ และก่อให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชนในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้นเพราะผู้ที่เข้ามามีอำนาจในการบริหารจัดการปกครองส่วนท้องถิ่นในตำแหน่งผู้บริหารนั้นจะมีอำนาจในการดำเนินงานที่มีผลต่อชีวิตและความเจริญก้าวหน้าของชุมชนหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระยะยาวจึงจำเป็นต้องสร้างความเข้าใจและเห็นถึงความสำคัญในการตัดสินใจเลือกผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเข้ามาบริหารองค์การส่วนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากที่สุด

การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งเป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีความสำคัญอย่างมากต่อการวิจัยทางการเมืองและสังคมศาสตร์ บทความนี้ได้ทำการทบทวนผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งซึ่งบทความที่แสดงถึงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มีดังนี้ ไกรลาศ พลไชย (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า คุณสมบัติของผู้สมัครและนโยบายการเมืองของผู้สมัครมีความสำคัญในการสร้างความไว้วางใจและความเชื่อมั่นของประชาชนในการเลือกตั้ง, ปิยะรัตน์ สนั่นแจ้ง (2562) ได้ศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษากรณีประชาชนในกรุงเทพมหานคร ปี 2562 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรวม 4 ด้าน ได้แก่ คุณสมบัติของผู้สมัคร พรรคการเมือง นโยบายและวิธีการหาเสียง กล่าวได้ว่า ถ้าคุณสมบัติของผู้สมัครสามารถเข้ากับความต้องการของประชาชน และมีการเสนอนโยบายที่เป็นประโยชน์แก่สังคม สิ่งนี้จึงเป็นสิ่งที่สร้างความไว้วางใจให้กับประชาชนได้ตัดสินใจในการลงคะแนนเสียงในการเลือกตั้ง, พระมหาสังคม

ชยานนโท (ช่างเหล็ก) ชาญชัย ฮวดศร และสุรพล พรหมกุล (2564) การศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดชัยภูมิ ผลการศึกษาพฤติกรรมการเลือกตั้งในจังหวัดชัยภูมิโดยทั่วไปอยู่ในระดับปานกลางทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การติดตามข่าวการเลือกตั้ง ความช่วยเหลือในการหาเสียง การวิจารณ์นโยบายของผู้สมัครและการใช้สิทธิลงคะแนนเสียง ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอกมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน เช่น สภาพสังคมภายในประเทศที่การเลือกตั้งหยุดชะงัก รวมทั้งสถานการณ์ของโรคระบาด ซึ่งอาจส่งผลต่อความสนใจและพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชน โดยสิ่งเหล่านี้อาจเป็นปัจจัยที่สร้างความไม่มั่นคงในการเข้าร่วมการเลือกตั้งและความเชื่อมั่นในการเมืองของประชาชน และสุภินะทีและสุริยะ ประกายสาธก (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนมี 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการได้รับข่าวสาร ด้านการสร้างหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง ในด้านการประเมินการจัดลำดับ และการลงคะแนนเสียงของผู้สมัคร พบว่า การจัดการข่าวสารที่ถูกต้องและการสร้างความเข้าใจในนโยบายและผู้สมัคร รวมถึงการพิจารณาผลงานและนโยบายอย่างเป็นระบบ เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้ง

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งในหลายเขตพื้นที่และมีสถานการณ์ที่แตกต่างกัน การศึกษาปัญหาดังกล่าวจึงมุ่งเน้นความสำคัญของคุณสมบัติของผู้สมัคร ความเข้าใจและความเชื่อมั่นของประชาชนแต่ยังต้องพิจารณาถึงปัจจัยภายนอกที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้ง เช่น สภาพสังคมทางการเมืองภายในประเทศที่มีความซับซ้อนและมีผลต่อประสิทธิภาพและเสถียรภาพทางการเมืองต่อการดำเนินงานของรัฐ งานวิจัยดังกล่าวจึงนำเสนอภาพรวมที่ค้นพบปัญหาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งและเป็นฐานในการสร้างแนวทางแก้ไขหรือการดำเนินการที่เหมาะสมในการสนับสนุนกระบวนการเลือกตั้งที่เป็นรากฐานและสร้างความยั่งยืนให้กับสังคมไทย

จากเหตุผลดังกล่าวที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการตัดสินใจของประชาชนต่อเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลบางไทรต่า อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ซึ่งเป็นกิจกรรมทางการเมืองอย่างหนึ่งอันจำเป็นของพลเมืองในประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยโดยการศึกษาหัวข้อดังกล่าวมีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงออกซึ่งสิทธิและหน้าที่ของ

ประชาชนที่มีต่อการเลือกตั้งรวมถึงสร้างจิตสำนึกของประชาชนที่มีต่อการคัดเลือกบุคคลในการเข้ามาบริหารจัดการในพื้นที่เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อคนในชุมชนและภาพลักษณ์ที่ดีของชุมชนรวมถึงประเทศด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

ทบทวนวรรณกรรม

การตัดสินใจ หมายถึง กระบวนการทางการเลือก ทางเลือกที่พิจารณาแล้วโดยผ่านการวิเคราะห์ทางเลือกต่างๆ ที่เน้นให้ความสำคัญกับการรวบรวมข้อมูลและการพิจารณาตัวเลือกที่มีอยู่เพื่อให้ได้มาซึ่งทางเลือกหรือแนวทางที่ดีที่สุดที่เหมาะสมและคุ้มค่าในการแก้ไขปัญหาหรือการบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2556) การตัดสินใจ หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่เลือกทางเลือกที่หลากหลาย โดยการรวบรวมและประเมินข้อมูลและปัจจัยสำคัญอื่นๆ และโดยการเลือกเส้นทาง มีเพียงทางเลือกเดียวเท่านั้นที่จะสามารถตอบสนองเป้าหมายหรือความต้องการของผู้เลือกได้ มาเป็นแนวทางในการปฏิบัติ การตัดสินใจเป็นกระบวนการที่จำเป็นและสำคัญ และความเป็นผู้นำมีความสำคัญมากในการจัดการและถือเป็นแกนหลักของการจัดการ การตัดสินใจและการดำเนินการ ถือเป็นประเด็นในการตัดสินใจที่ผู้บริหารไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ผู้บริหารต้องทำการตัดสินใจหลายอย่างในหนึ่งวัน ซึ่งบางครั้งก็มีความสำคัญต่อการอยู่รอดขององค์กร บางครั้งก็ส่งผลต่อการทำงานของผู้อื่น โดยเฉพาะผู้บริหารที่ต้องมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ตลอดเวลา และผลที่ตามมาจากการตัดสินใจของเขาจะส่งผลกระทบต่อหลาย ๆ คนด้วยกัน ดังนั้นผลของการตัดสินใจของฝ่ายบริหารจะเป็นการตัดสินใจที่ดีหรือไม่ดี ผู้บริหารยังต้องรับผิดชอบต่อผลลัพธ์ที่จะเกิดขึ้น วิทยุ

ตันศิริคงคล (2542 : 8) การตัดสินใจเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในชีวิตมนุษย์ การตัดสินใจไม่เพียงส่งผลต่อผู้ตัดสินใจเท่านั้น แต่ยังรวมถึงครอบครัว ญาติ เพื่อนร่วมงาน และแม้แต่ผู้อื่นด้วย ดังนั้นการตัดสินใจที่ถูกต้องและสมเหตุสมผลจึงเป็นปัจจัยกำหนดความสำเร็จ ซึ่งลักษณะของการตัดสินใจ มีลักษณะที่เป็นกระบวนการในการวิเคราะห์และรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในขั้นตอนการแยกแยะตัวเลือก เปรียบเทียบความเหมาะสม และข้อจำกัดต่างๆที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจที่มีลักษณะเป็นกระบวนการที่มีระบบเพื่อเป็นการให้ได้มาซึ่งการตัดสินใจที่สมเหตุสมผล

การเลือกตั้ง หมายถึง วิธีการอันเป็นกระบวนการแข่งขันทางการเมืองที่สร้างความเชื่อมั่นในการเลือกผู้แทนให้ไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหารประเทศได้อย่างถูกต้อง ยุติธรรม ที่รัฐบาลมอบอำนาจให้กับประชาชนโดยการใช้อำนาจอธิปไตยผ่านสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองตามบทบัญญัติของกฎหมายที่ให้อำนาจอันั้น อัมภวาน์ ปาณิกบุตร (2548) กล่าวว่า การเลือกตั้งเป็นจุดเริ่มต้นของกระบวนการประชาธิปไตยซึ่งจะนำไปสู่ประชาธิปไตยรูปแบบอื่นๆ ไม่ว่าจะเป็นการเลือกตั้งรัฐบาล ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายนิติบัญญัติที่ตรากฎหมายตามรัฐธรรมนูญ เป็นต้น การเลือกตั้งเป็นวิธีการคัดเลือกคนส่วนใหญ่ของประเทศให้เข้ามามีบทบาทในรัฐบาล ก่อให้เกิดอำนาจอธิปไตยแก่ประชาชนซึ่งเป็นสิ่งที่ทำให้ประชาชนภายในประเทศมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ โดยแต่ละคนจะส่งตัวแทนของตนเองเนื่องจากพลเมืองทุกคนไม่สามารถมีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้จึงได้คิดค้นวิธีที่เรียกว่า การเลือกตั้ง การเลือกตั้งจึงมีความสำคัญอย่างมากต่อการเมืองการที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยเนื่องจากเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเลือกผู้แทนของตนเองในการบริหารประเทศที่อาจมีผลต่อการพัฒนา บริหารจัดการประเทศจึงการเลือกตั้งจึงมีความสำคัญที่จะต้องเลือกผู้แทนที่มีความรับผิดชอบและสามารถทำหน้าที่ได้อย่างเหมาะสมทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับระบบประชาธิปไตยมากยิ่งขึ้น

การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง การบริหารจัดการการปกครองภายในขอบเขตพื้นที่ของแต่ละท้องถิ่นโดยการคัดเลือกผู้นำการบริหารส่วนท้องถิ่นด้วยวิธีการเลือกตั้งเพื่อส่งเสริมให้บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและกำหนดทิศทางทางการจัดการ พัฒนาภายในชุมชนของตน อุดม ทุมโฆสิต (2551 : 222) จากแนวคิดดั้งเดิมของนักวิชาการในประเทศและต่างประเทศ ได้สรุปสาระสำคัญของ การปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง "การ

จัดการและการบริหารพื้นที่ท้องถิ่นโดยคนในท้องถิ่น" การบริหารงานจะดำเนินการโดยการเลือกกลุ่มบุคคลภายในท้องถิ่นและชุมชน ซึ่งแต่ละท้องถิ่นอาจมีลักษณะที่แตกต่างกัน ในด้านของอาณาเขต ประชากร และความเจริญของแต่ละพื้นที่ ทำให้แต่ละท้องถิ่นมีลักษณะการบริหารการปกครองที่มีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง การเลือกตั้งในท้องถิ่นจึงถือว่าเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญอย่างมากในการดำเนินการของระบบประชาธิปไตยในประเทศไทย การคัดเลือกผู้ที่จะต้องทำหน้าที่ในการบริหารท้องถิ่นโดยประชาชนนั้น ถือได้ว่าการเลือกตั้งเป็นการสร้างโอกาสสำคัญสำหรับประชาชนในพื้นที่ในการมีสิทธิในการปกครองชุมชนของตนต่อการคัดสรรผู้บริหารท้องถิ่นที่ต้องทำหน้าที่สำคัญในชุมชนในการบริหารงานให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบ ผสมผสานกับความรู้ ความร่วมมือ จริยธรรมต่อการกำหนดแนวทางการกำกับดูแลเพื่อทำงานพัฒนาท้องถิ่นของตนให้ดียิ่งขึ้น อย่างไรก็ตาม การเลือกตั้งท้องถิ่นจึงเป็นการสร้างความท้าทายให้เกิดแก่คนในชุมชนในการได้รับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นโดยใช้ความคาดหวังเป็นตัวกำหนดเป้าหมาย โดยวัตถุประสงค์ของการปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถแบ่งได้เป็นประเภทต่างๆ ดังนี้

1. ช่วยลดภาระของภาครัฐทั้งทางการเงิน บุคคล ตลอดจนเวลาที่ใช้ในการปฏิบัติงานในการดำเนินการเกี่ยวกับการให้บริการสาธารณะในนามของภาครัฐ

2. ตอบสนองต่อความต้องการของคนในท้องถิ่นอย่างแท้จริง

3. ทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นสถาบันที่ให้ความรู้แก่ประชาชนเกี่ยวกับการปกครองแบบประชาธิปไตย

ดังนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นหน่วยงานที่ปกครองตนเองอย่างอิสระ บนหลักการประชาธิปไตยและสามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างแท้จริง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey Method) โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจำนวน (ตัวเลข) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชากรผู้ที่มีสิทธิเลือกตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ของตำบลบางโทรัด อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 7,045 คน

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตพื้นที่ ตำบลบางโทรัด อำเภอเมืองสมุทรสาคร จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 378 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยศึกษาจากเอกสาร ตำรา วิชาการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ส่วนที่ 2 เกณฑ์การตัดสินใจของประชาชนเกี่ยวกับการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเฉพาะในเขตพื้นที่ตำบลบางโทรัด อ.เมือง จังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 3 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านคุณธรรม จริยธรรมและด้านวิสัยทัศน์ โดยใช้วิธีแบบมาตรวัดมาตราส่วนประมาณค่า โดยกำหนดเกณฑ์การให้ คะแนนคำตอบของแบบสอบถาม 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด และนำแบบสอบถามที่ลงคะแนนเรียบร้อยแล้วไปหาค่าเฉลี่ย พร้อมกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของค่าเฉลี่ย ดังนี้ (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555 : 75)

4.50 – 5.00 หมายถึง มากที่สุด

3.50 – 4.49 หมายถึง มาก

2.50 – 3.49 หมายถึง ปานกลาง

1.50 – 2.49 หมายถึง น้อย

1.00 – 1.49 หมายถึง น้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร แบบสอบถามปลายเปิด จำนวน 3 ข้อ

5.การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัยถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. นำแบบสอบถามไปแจกกับประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในตำบลบางโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาครจากกลุ่มตัวอย่าง และจะมีการอธิบายเกี่ยวกับเหตุผลในการศึกษาวิจัยและวิธีการตอบแบบสอบถามฉบับนี้และรอรับกลับคืนหลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบแบบสอบถามครบถ้วนเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3. หลังจากนั้นจึงทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืน ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

6.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้จากแบบสอบถาม ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ ดังนี้

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วน ตำบลบางโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร มี 3 ด้าน คือ ด้านความรู้ ความสามารถ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านวิสัยทัศน์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบตารางพร้อมประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เปรียบเทียบเกณฑ์การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลเฉพาะในเขตพื้นที่ตำบลบางโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร ด้วยการทดสอบสมมติฐานการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยใช้การทดสอบสมมติฐาน (T-test) และการทดสอบค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One - Way ANOVA / F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe') และนำเสนอข้อมูล ในรูปแบบตารางพร้อมประกอบการบรรยาย

ตอนที่ 4 ประมวลผลข้อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกฯ ด้วยการแจกแจงความถี่

7.สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสาคร มีดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงแสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการตัดสินใจของประชาชนต่อ การเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน

การตัดสินใจของประชาชนต่อ การเลือกตั้งนายก อบต บางโพธิ์	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านความรู้ ความสามารถ	3.71	0.95	มาก
ด้านคุณธรรม จริยธรรม	3.65	1.02	มาก
ด้านวิสัยทัศน์	3.61	1.07	มาก
โดยรวม	3.67	0.97	มาก

1.การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสาคร โดย รวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านโดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านความรู้ ความสามารถรองลงมา คือ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิสัยทัศน์ ตามลำดับ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านและรายข้อ พบว่า ด้านความรู้ ความสามารถ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้สมัครนายกฯ มีความรู้และความเข้าใจทางด้านนโยบายและกฎหมายท้องถิ่นที่เน้นการพัฒนาในระยะสั้นและระยะยาวอย่างยั่งยืน รองลงมา คือ ผู้สมัครนายกฯ มีความรู้และประสบการณ์ทางการบริหารการจัดการเพื่อการวางแผนบริหารการเงินและการจัดการทรัพยากร ,ผู้สมัครนายกฯ มีทักษะทางการสื่อสารและการโต้ตอบที่ชัดเจนซึ่งสามารถสร้าง, ผู้สมัครนายกฯ มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการพัฒนาท้องถิ่น

อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ,ผู้สมัครนายกฯ มีความสามารถในการร่วมมือในการทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ, ผู้สมัครนายกฯ มีความสามารถในการให้คำปรึกษาอย่างมีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อประชาชนอย่างเหมาะสม, ผู้สมัครนายกฯ มีความสามารถในการตระหนักถึงปัญหาที่เกิดขึ้นและความพยายามหาที่จะหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาโดยรวดเร็ว และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้สมัครนายกฯ มีความพร้อมทุ่มเท และความรับผิดชอบในการทำงานทั้งในและนอกเวลาการทำงาน ตามลำดับ ด้านคุณธรรม จริยธรรม เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้สมัครนายกฯ เป็นบุคคลตัวอย่างที่ดีที่มีคุณธรรม จริยธรรม ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีและน่าับถือต่อคนในชุมชน รองลงมา คือ ผู้สมัครนายกฯ มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัด ไม่ละเลยหรือละทิ้งต่อความรับผิดชอบของตนและต่อประชาชนในท้องถิ่น, ผู้สมัครนายกฯ มีความซื่อสัตย์ต่อการดำเนินงาน ปฏิบัติหน้าที่ของตนเองด้วยความขยัน อดทน ตรงต่อเวลา, ผู้สมัครนายกฯ มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่สามารถตรวจสอบได้ในการบริหารจัดการท้องถิ่นอย่างโปร่งใสและเปิดเผยในกระบวนการตัดสินใจและการดำเนินงาน, ผู้สมัครนายกฯ มีความเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจที่ให้ความสำคัญและพิจารณาความต้องการของประชาชนเป็นสำคัญ,ผู้สมัครนายกฯ มีความเท่าเทียมและความยุติธรรมในการบริหารจัดการทรัพยากรในแต่ละหมู่บ้าน และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้สมัครนายกฯ เชื่อฟังและรับฟังสภาพปัญหาของประชาชนและชุมชนเพื่อประโยชน์ในกระบวนการบริหารจัดการในอนาคต ตามลำดับ ด้านวิสัยทัศน์ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าอยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้สมัครนายกฯ มีนโยบายที่มีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างแท้จริงอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล รองลงมา คือ ผู้สมัครนายกฯ เข้าใจความต้องการของท้องถิ่นเพื่อใช้ในการวางแผนการดำเนินการพัฒนาท้องถิ่น, ผู้สมัครนายกฯ มีความมุ่งมั่นและตั้งใจที่จะพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้เกิดการพัฒนาความเจริญอย่างมีความยั่งยืน,ผู้สมัครนายกฯ มีส่วนช่วยในการสนับสนุนการพัฒนาและเสริมสร้างความแข็งแกร่งเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อชุมชน และข้อที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ผู้สมัครนายกฯ มีนโยบายที่เน้นการส่งเสริมและพัฒนาอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน ตามลำดับ

2.ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์ อำเภอมะนัง จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์ อำเภอมะนัง

เมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกฯ ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะจากกลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 3 ด้าน ดังนี้

ด้านความรู้ ความสามารถ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ดังนี้ คือ 1) ผู้สมัครนายกฯ มีความรู้และความเข้าใจต่อสถานการณ์ในท้องถิ่นเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ 2) ผู้สมัครนายกฯ มีความสามารถในการดำเนินการบริหารและมีประสบการณ์การทำงานด้านการบริหารจัดการ และ 3) ผู้สมัครนายกฯ มีความรู้ด้านกฎหมายท้องถิ่นและการปกครองท้องถิ่น

ด้านคุณธรรม จริยธรรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ดังนี้ คือ 1) ผู้สมัครนายกฯ มีความซื่อสัตย์ สุจริตและโปร่งใสต่อการดำเนินงานในท้องถิ่น 2) ผู้สมัครนายกฯ มีความรับผิดชอบต่อการบริหารจัดการการทำงานและความพร้อมที่จะรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน 3) ผู้สมัครนายกฯ สนับสนุนและส่งเสริมความยุติธรรมและความเท่าเทียมโดยให้โอกาสและสิทธิประโยชน์ต่อประชาชนในท้องถิ่นอย่างเท่าเทียมกัน

ด้านวิสัยทัศน์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ดังนี้ คือ 1) ผู้สมัครนายกฯ ความมุ่งมั่นที่จะพัฒนาและจัดการท้องถิ่นอย่างเป็นระบบ พร้อมแก้ไขปัญหาได้อย่างรวดเร็วและมีความยั่งยืน 2) ผู้สมัครนายกฯ มีนโยบายที่จะสร้างท้องถิ่นในมีความเจริญในทุกด้านให้แก่ท้องถิ่น 3) ผู้สมัครนายกฯ มีการติดตามและปรับปรุงนโยบายในท้องถิ่นให้สามารถดำเนินการได้จริงและตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

1.การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโทรัด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่า การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลนั้นผู้สมัครจะต้องเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและความเข้าใจต่อนโยบายและกฎหมายส่วนท้องถิ่นเพื่อที่จะพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบนโยบายทั้งในระยะสั้นและระยะยาว โดยจะต้องมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนอย่างเคร่งครัดซึ่งจะต้องไม่ละทิ้งต่อความรับผิดชอบของตนที่มีต่อประชาชนในท้องถิ่น และนโยบายต้องมีความชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภินะทีและสุริยะ ประภาสธก (2564) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง การตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ระดับการตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนมี 4 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากซึ่งเมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านนโยบายและด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร เป็นปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งของประชาชน

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า

1) **ด้านความรู้ ความสามารถ** สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทรพล เสริมทรง(2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง” ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีล้านช้าง โดยภาพรวมทุกข้ออยู่ในระดับมากทั้งด้าน สื่อบุคคลที่มีอิทธิพล ด้านพรรคที่สังกัด ด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง ด้านนโยบาย และด้านคุณสมบัติของตัวผู้สมัคร

2) **ด้านคุณธรรม จริยธรรม** สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ ปิยะรัตน์ สนแจ้ง (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ศึกษากรณีประชาชนในกรุงเทพมหานครปี 2562 ซึ่งมีผลการวิจัยพบว่า คุณสมบัติของผู้สมัครเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบแก่ประชาชนมากที่สุด การตัดสินใจเน้นความซื่อสัตย์และมนุษยสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

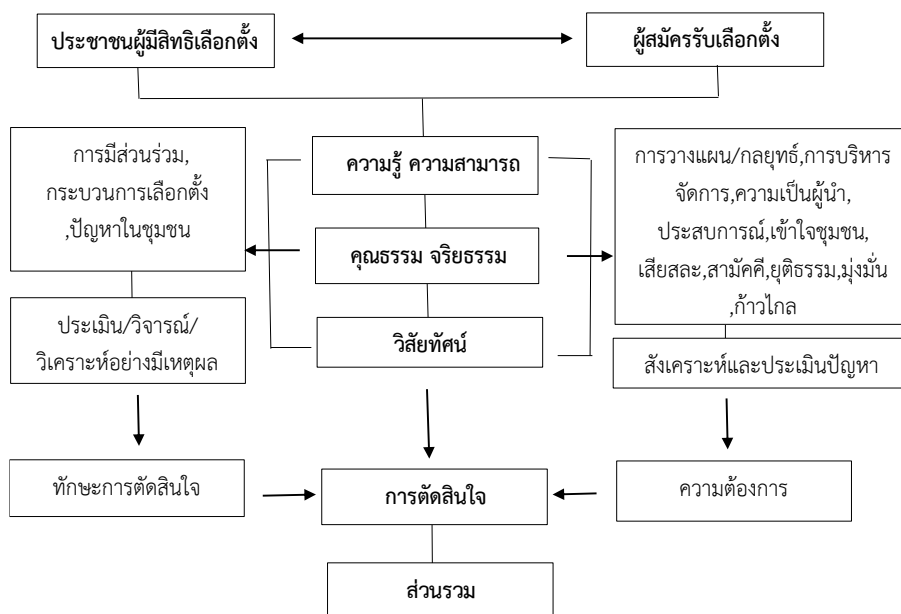
3) ด้านวิสัยทัศน์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไกรลาศ พลไชย(2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางส่วนด้านคุณสมบัติของผู้สมัครและด้านนโยบายของผู้สมัครนายกองค์การบริหารส่วนตำบลพบว่าอยู่ในระดับมาก

2.ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโหด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกันพบว่า ประชาชนที่มีอายุ ระดับการศึกษาและอาชีพต่างกัน มีการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโหนด อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 อภิปรายได้ว่า 1) อายุ กลุ่มประชาชนที่มีอายุ 18 – 27 ปี มีการตัดสินใจเลือกตั้งนายกมากกว่าประชาชนที่มีกลุ่มอายุในช่วง 48 – 57 ปี เนื่องจาก อายุที่มีความแตกต่างกันอาจมีความสนใจและให้ความสำคัญในประเด็นทางการเมืองแตกต่างกัน อันเป็นเหตุมาจากประสบการณ์ชีวิต มุมมองทางการเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่มีการเปลี่ยนแปลงตามวัย 2) ระดับการศึกษา ระดับการศึกษาส่งผลต่อความสามารถในความเข้าใจและการวิเคราะห์บุคคลผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเนื่องจาก กลุ่มประชาชนที่ไม่ได้รับการศึกษา, ต่ำกว่า ป.6 และ ปวช/ปวท/ปวส อาจวิเคราะห์หรือประเมินคุณสมบัติความสามารถ นโยบาย ทศนคติทางการเมืองของผู้สมัครโดยตรงและระยะสั้นในมุมมองของความต้องการพื้นฐานของตน ซึ่งแตกต่างกับผู้ที่มีการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี/ปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี มีเหตุผลมาจากผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงมักมีความเข้าใจในคุณสมบัติและความสามารถของผู้ลงสมัครที่พึงประสงค์และสามารถวิเคราะห์และประเมินศักยภาพทางความคิดของผู้สมัครในมุมมองที่กว้างและสามารถครอบคลุมในระยะยาวมากยิ่งขึ้น 3) กลุ่มประชาชนที่มีอาชีพ นิสิต/นักศึกษา, พนักงานบริษัทเอกชน/ลูกจ้าง, รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ เป็นอาชีพที่มีการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูง เนื่องจากบุคคลที่มีอาชีพเหล่านี้มีอายุที่อยู่ในช่วงเยาวชนและวัยทำงานทำให้ยังมองหาความมีเสถียรภาพในทางการเมืองและประโยชน์ต่อท้องถิ่นในระยะยาวรวมทั้งสนับสนุนการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เกิดขึ้นจากสภาพสังคมเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงตลอดจนมุมมองที่ต้องการเน้นความยุติธรรม

ทางสังคม ส่วนอาชีพธุรกิจส่วนตัว/ค้าขายและเกษตรกรรมนั้น อาจมีการเข้าถึงข้อมูลหรือการสื่อสารในวงสังคมที่จำกัดต่อการแลกเปลี่ยนหรือแสดงความคิดเห็นเพียงเฉพาะกลุ่มอาชีพ ทำให้ทัศนคติและความเชื่อมั่นในการตัดสินใจลดลง และส่วนประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกฯ ไม่แตกต่างกัน อภิปรายได้ว่า การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งนายกฯ เพศชายและเพศหญิงควรเป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในการจัดการและแก้ไขปัญหา มีประสบการณ์ทางด้านการบริหารและการวางแผนเพื่อการพัฒนาการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์ความรู้ใหม่

จากการวิจัยเรื่อง การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร ได้องค์ความรู้ที่รับจากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร

องค์ความรู้จากการวิจัย สรุปได้ว่า การตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางโพธิ์ อำเภอมือง จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า เรียงลำดับการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกฯ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาลำดับต่ำสุด คือ ด้านความรู้ความสามารถ ด้านคุณธรรม จริยธรรม และด้านวิสัยทัศน์ จากผลการวิจัยที่แสดงถึงการตัดสินใจของประชาชน(กลุ่มตัวอย่าง) ข้างต้นเป็นการสะท้อนถึงความต้องการและความคาดหวังต่อผู้นำส่วนท้องถิ่นซึ่งมีเกณฑ์การตัดสินใจหรือการคัดเลือกบุคคลผ่านคุณสมบัติส่วนบุคคล พฤติกรรมและอุดมการณ์โดยจะวิเคราะห์และประเมินจากประสบการณ์หรือข้อเท็จจริงของผลกระทบที่ได้รับจากการแสดงออกซึ่งสิทธิและหน้าที่ในฐานะพลเมืองของประเทศตามกฎหมาย ดังนั้น ลำดับการตัดสินใจของประชาชนตามค่าเฉลี่ยทั้ง 3 ด้านจึงเป็นเหตุผลที่มีความสำคัญต่อผู้สมัครรับเลือกตั้งที่ควรมีคุณสมบัติดังกล่าวที่แสดงออกอย่างชัดเจน มั่นคงและต่อเนื่องอันเป็นคุณสมบัติพื้นฐานที่สามารถส่งผลต่อเหตุผลในการตัดสินใจของประชาชนทั้งผู้มีสิทธิในปัจจุบันและอนาคต

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและเชิงปฏิบัติการ มีดังนี้

1. ด้านความรู้ ความสามารถ ของนายกอบตฯ ควรมีการอบรมหรือเน้นการพัฒนาทักษะอย่างต่อเนื่องเพื่อจัดการกับปัญหาและความต้องการของประชาชนหรือจัดการกับสถานการณ์ที่มีความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นรวมทั้งการสร้างนโยบายหรือส่งเสริมการพัฒนานโยบายที่เป็นระบบและมีความสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนพร้อมกับการสร้างโครงสร้างในรูปแบบนโยบายที่เน้นทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ยั่งยืน

2. ด้านคุณธรรม จริยธรรม ของนายกอบตฯ ควรรักษาความซื่อสัตย์และความโปร่งใสในการดำเนินงานต่างๆไม่ปกปิดเรื่องที่สำคัญและให้ข้อมูลที่ถูกต้องแก่ประชาชนให้ได้รับทราบโดยการกระทำการต้องกระทำตามหลักจริยธรรม สนับสนุน ตัดสินใจ กำหนดนโยบาย รวมทั้งการบริหารจัดการทรัพย์สินและสิทธิต่างๆอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียมกัน พร้อมทั้งมีความรับผิดชอบต่อตนเองและหน้าที่ของตนที่มีต่อการบริหารจัดการ

3. ด้านวิสัยทัศน์ ของนายกอบตฯ ควรพัฒนาวิสัยทัศน์ให้มีความก้าวไกลและให้ความสำคัญในการวางแผนและการดำเนินการ โดยสามารถดำเนินการได้อย่างต่อเนื่อง มั่นคงในระยะยาว มีการสร้างวิสัยทัศน์ที่ส่งเสริมแนวคิดที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์ และจะต้องให้

ความสำคัญกับความต้องการและความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นสำคัญ เพื่อเป็นการสร้างและสนับสนุนต่อวิสัยทัศน์ให้มีประสิทธิภาพที่จะเป็นการแสดงถึงเจตนาอันเป็นหลักประกันของความสำเร็จและเป็นที่ยอมรับในระยะยาว

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางไทรต์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
2. ความพึงพอใจของประชาชนต่อการบริหารจัดการองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่ตำบลบางไทรต์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
3. อิทธิพลของสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนที่มีต่อนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางไทรต์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร
4. นโยบายหาเสียงมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของประชาชนที่มีต่อตำแหน่งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลบางไทรต์ อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร

เอกสารอ้างอิง

- ชยพล ธาณี. (2562). ความสำคัญของการเลือกตั้งและกฎหมายเกี่ยวกับการหาเสียงเลือกตั้งปี 2562. รายการเจตนารมณ์กฎหมาย: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ภัทรพล เสริมทรง. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลของนักศึกษามหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วารสารวิจัยศรีล้านช้าง, 2(4), 45-56.
- นุกูล ชื่นพัก, วรลักษณ์ ลลิตศศิวิมลและจิราพร ปลอดนุ้ย. (2560). พฤติกรรมของผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่มีต่อการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยในตำบลเขาพระ อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา. (น.3-4). สงขลา: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ไกรลาศ พลไชย. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลดงมะไฟ อำเภอเมืองสกลนคร จังหวัดสกลนคร. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปิยะรัตน์ สนแจ้ง. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร: ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ.2562. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง. มหาวิทยาลัยเกริก.

ปณัตต์ นอขุนทด. (2556). ปัจจัยที่มีผลต่อการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษาขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นใน อำเภอขามสะแกแสง จังหวัดนครราชสีมา. ใน สารนิพนธ์ วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิศวกรรมโยธา. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

สุดสาคร ทิสาระ. (2554). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาเทศบาลตำบลหนองจ่อม อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่. ใน สารนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารองค์การภาครัฐและเอกชน. มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

สุกั นิษที. (2564). การตัดสินใจในการเลือกตั้งของประชาชนแขวงบ้านพานถม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร. ใน สารนิพนธ์วิทยาการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

ทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย
ในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร*

PEOPLE'S ATTITUDE TOWARDS DEMOCRATIC GOVERNMENT IN
KHLONG MADUEA TOWN MUNICIPALITY, KRATHUM BAEN DISTRICT,
SAMUT SAKHON PROVINCE

สุนิสา ชุ่มชะอุ่ม¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Sunisa Chumcha-oum¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: chumcha.oum@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ที่ต่างกัน และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการวิจัยแบบ วิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ ตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 129 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

* Received 5 June 2024; Revised 10 June 2024; Accepted 25 June 2024

ผลการวิจัยพบว่า

1. ทศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยสูงไปหาค่า ได้ดังนี้ ด้านความเสมอภาค ด้านอำนาจอธิปไตย ด้านสิทธิเสรีภาพ และด้านการมีส่วนร่วม 2. เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน ส่วนประชาชนที่มีอายุ และอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไม่แตกต่างกัน 3. ข้อเสนอแนะแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ ดังนี้ ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่พึงมีตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ ส่งเสริมให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสมอภาคที่ประชาชนควรได้รับการคุ้มครองทางด้านกฎหมาย สร้างกระบวนการมีส่วนร่วมกับชุมชนและสังคมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และสร้างความเข้าใจในด้านอำนาจอธิปไตยแก่ประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบถึงอำนาจอธิปไตยที่ถูกต้อง

คำสำคัญ: ทัศนคติ, ประชาชน, การปกครองระบอบประชาธิปไตย

Abstract

The objective of this research article were : 1. To study people's attitude towards democratic government in Khlong maduea Town Municipality, Krathum Baen District, Samut Sakhon Province, 2. To compare people's attitude towards democratic government in Khlong maduea Town Municipality, Krathum Baen District, Samut Sakhon Province, classified by gender, age, education level, and different occupations. and 3. To propose recommendations for democratic governance of the people in Khlong maduea Town Municipality, Krathum Baen District, Samut Sakhon Province. By conducting research using quantitative research. The sample group consisted of people living in Khlong Maduea

Municipality. Krathum Baen District Samut Sakhon Province. Together with village health volunteer, community committee, village Headman, members of the council and executive committee of Khlong Maduea Municipality, and Civil Defence Volunteer totaling 129 individuals. Research tools included questionnaires and statistical analyses utilizing frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The research results revealed that :

1. People's attitude towards democratic governance in Khlong Maduea Municipality Krathum Baen District Samut Sakhon Province Overall it is at a high level. If considering each aspect in order from highest to lowest average, it is as follows: Equality. Sovereign power Rights and freedoms and participation.
2. Compare people's attitudes towards democratic governance in Khlong Maduea Municipality. Krathum Baen District Samut Sakhon Province found that people with and different educational levels They have different attitudes towards democratic governance. and different careers Have an attitude towards democratic governance no different.
3. Suggestions for democratic governance of the people in Khlong Maduea Municipality as follows: The government sector should promote and support people to have knowledge and understanding about the protection of rights and freedoms that citizens should have according to the constitution. Promote knowledge and understanding about equality that people should have legal protection. Create a process of participation with the community and society to exchange opinions with each other. and create understanding of sovereignty for the people. By publicizing through various media to let people know about the correct sovereignty.

Keywords: Attitude, People, Democratic government

บทนำ

การปกครองแบบประชาธิปไตยนั้น อุดมการณ์ทางการเมืองถือเป็นสิ่งที่สำคัญ คือ อำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน โดยประชาชนทุกคนย่อมมีสิทธิเสรีภาพและมีความเสมอภาคกัน ประชาชน คนใดหรือกลุ่มใดจะได้รับอำนาจเข้ามาเป็นรัฐบาลต้องได้รับความยินยอมจากประชาชนให้เป็นตัวแทน โดยมาจากวิธีการเลือกตั้งของประชาชนถือว่าเป็นการปกครองโดยเสียงส่วนใหญ่ที่มาจากเสียงข้างมากของประชาชน รัฐบาลต้องบริหารงานอย่างเปิดเผยและตรวจสอบได้ ประชาชนสามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารและมีส่วนร่วมทางการเมืองในการตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล ตามกฎหมาย รัฐบาลมีหน้าที่บริหารงานสาธารณะประโยชน์เพื่อประชาชนอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม จะเห็นได้ว่าสิทธิเสรีภาพ ความเสมอภาคของประชาชน การมีส่วนร่วมทางการเมืองในการเลือกตั้ง และการบริหารงานของรัฐบาลเป็นอุดมการณ์ทางการเมืองแบบประชาธิปไตยที่สำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้าประชาชนถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพไม่มีความเสมอภาค ย่อมไม่เป็นการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย หรือหากการเลือกตั้งไม่สุจริต มีการซื้อสิทธิขายเสียง ถือว่ารัฐบาลไม่ได้รับความยินยอมจากประชาชน รวมทั้งการบริหารงานของรัฐบาลหากไม่นำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารงาน อาจทำให้เกิดความไม่โปร่งใส ประชาชนไม่สามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้โดยรัฐบาลของแต่ละประเทศที่ปกครองในแบบประชาธิปไตย ต้องดำเนินการให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการของประชาธิปไตยด้วย (อุทาน นันทวัน, 2556 : 4) ประเทศที่ปกครองโดยระบอบเสรีประชาธิปไตย การชุมนุมสาธารณะและการเดินขบวนถือเป็นวิธีการสำคัญอย่างหนึ่งในการแสดงความคิดเห็นของประชาชนต่อรัฐบาลของตน เสรีภาพในการชุมนุมประท้วง และเดินขบวนเป็นเสรีภาพที่พัฒนาต่อยอดเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นจากการแสดงความคิดเห็นโดยบุคคลแต่ละคน มาสู่การแสดงความคิดเห็นแบบกลุ่ม ในแง่นี้การชุมนุมและการเดินขบวนจึงถือเป็นวิวัฒนาการสำคัญในการแสดงออกทางความคิดเห็นของประชาชน รัฐบาลจึงไม่อาจจำกัดเสรีภาพในการชุมนุม ประท้วงหรือเดินขบวนเรียกร้องของประชาชน ไม่ว่าเหตุผลใด ๆ ที่นอกเหนือจากเหตุผลอันชอบด้วยรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อไม่ให้เป็นการทำลายพื้นที่ของประชาชนที่จะใช้เป็นเวทีสะท้อนความทุกข์ร้อนและความต้องการของตนไปยังรัฐบาล และสังคมโดยตรง (จันทจิรา เอี่ยมมยุรา, 2553 : 114)

การปกครองแบบประชาธิปไตยของประเทศไทยในปัจจุบัน ถือได้ว่าการพัฒนาที่ดีขึ้นจากอดีตแม้เป็นการพัฒนาที่ค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากปัญหาทางการเมือง ซึ่งในปัจจุบัน

ประชาชนก็มีความสนใจและเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น แต่ก็ยอมรับว่าประเทศไทยยังมีความเกี่ยวข้องกับการปกครองแบบประชาธิปไตยในบางเรื่อง เช่น ประชาชนบางกลุ่มขาดความรู้ความเข้าใจในการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในรูปแบบการปกครองประชาธิปไตย เนื่องจากกลุ่มบุคคลที่ให้ความสนใจต่อการปกครองประเทศมักเป็นคนชนชั้นกลาง หรือกลุ่มปัญญาชนส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการประกอบอาชีพเพื่อดำรงชีพมากกว่าที่จะให้ความสำคัญกับการเมืองหรือการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ทางการเมือง และอีกปัญหาในการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งซึ่งพบว่า มีการซื้อสิทธิขายเสียงหรือรับเงินจากนักการเมืองเป็นระบบอุปถัมภ์ไม่ว่าจะเป็นนักการเมืองระดับท้องถิ่นหรือระดับประเทศเพื่อให้นักการเมืองได้เป็นต้น เหตุการณ์เหล่านี้ได้มีผลกระทบต่อความเชื่อมั่น และความคิดของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในแง่ลบ แสดงให้เห็นถึงความไม่เป็นประชาธิปไตย ประชาชนไม่มีความมั่นใจในระบบการปกครองประชาธิปไตย ก่อให้เกิดความแตกแยกมีการแบ่งฝักแบ่งฝ่าย จะเห็นได้ว่าการขาดความรู้ความเข้าใจในปกครองระบอบประชาธิปไตย เป็นจุดอ่อนที่ทำให้ประชาชนถูกเอารัดเอาเปรียบ ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่ของประเทศไม่ต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง และไม่แสดงทัศนคติใด ๆ ในทางการเมืองแต่ถ้าประชาชนทุกคนมีทัศนคติการเมืองในแง่ลบประเทศไทยก็ยากสู่การพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าได้ การพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ต้องพัฒนาโครงสร้างทางการเมืองการปกครองให้เป็นประชาธิปไตย พัฒนาให้สังคมปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยให้เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตยอย่างครบถ้วน ทั้งด้านสิทธิเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านการมีส่วนร่วม และด้านอำนาจอธิปไตย รวมทั้งต้องเสริมสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตย

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หน่วยงานปกครองที่เกิดขึ้นจากการกระจายอำนาจตามรัฐธรรมนูญตามหลักประชาธิปไตย โดยปกติการปกครองส่วนท้องถิ่นจะเปิดโอกาสให้ประชาชนในเขตท้องถิ่นนั้น ๆ เลือกผู้แทนของตนไปทำหน้าที่เป็นผู้บริหาร เป็นสมาชิกสภาท้องถิ่น ซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระในการบริหารงานได้ตามที่กฎหมายกำหนด โดยประเทศไทยนั้นได้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองหลายครั้งจากการปฏิวัติ โดยยึดอำนาจของทหาร การปกครองประเทศจึงเป็นการปกครองโดยบุคคลหรือกลุ่มบุคคล จึงทำให้ประเทศไทยยังไม่พัฒนาเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยเท่าที่ควร โดยเฉพาะความไม่ต่อเนื่องจากการพัฒนาประชาธิปไตย

จากที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงศึกษาในเรื่อง ทักษะคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร เพราะในบริบทพื้นที่เป็นพื้นที่ขนาดใหญ่และส่วนใหญ่ประชาชนในพื้นที่สนใจในด้านการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพราะการปกครองในปัจจุบันและสมัยก่อนมีความแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจนำประเด็นดังกล่าวมาใช้ในการศึกษาค้นคว้าซึ่งศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรด้านการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ ด้านสิทธิเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านการมีส่วนร่วม และด้านอำนาจอธิปไตย ซึ่งจากตัวแปรดังกล่าวเป็นการศึกษาจากการปกครองระบอบประชาธิปไตยเพื่อให้เกิดแนวคิดและทัศนคติปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ดีเกิดขึ้นในปัจจุบัน และเพื่อเป็นแนวทางในการศึกษาการวิจัยในครั้งนี้อีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร
- 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ
- 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบของการวิจัย เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey Method) โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจำนวน (ตัวเลข) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอ กระทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กรรมการชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) รวมทั้งสิ้น 190 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) กรรมการชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน สมาชิกสภาและคณะผู้บริหารเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ และอาสาสมัครป้องกันภัย ฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน 129 คน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม โดยศึกษาจากเอกสาร ตำราวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิด และเนื้อหาให้สอดคล้องกับกรอบแนวคิดและครอบคลุมวัตถุประสงค์ในการวิจัย ซึ่งแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ตอนที่ 1) แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2) แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ประกอบด้วย

1) ด้านสิทธิเสรีภาพ 2) ด้านความเสมอภาค 3) ด้านการมีส่วนร่วม และ 4) ด้านอำนาจอธิปไตย

แบบสอบถามในส่วนนี้ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีของลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) ใช้การวัดแบบสอบถามตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ เป็นเกณฑ์การให้คะแนน (ธานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555, หน้า 75)

ตอนที่ 3) ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) จำนวน 4 ข้อ

นำแบบสอบถาม มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา โดยเลือกข้อคำถามที่มีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป สำหรับคำถามทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC (Index of Objective Congruence : IOC) อยู่ระหว่าง 0.80-1.00

การวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) จากกลุ่มตัวอย่างจริง (Try Out) จำนวน 30 ชุด โดยวิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีการของครอนบาค โดยได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ที่ระดับ 0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง พร้อมแนบหนังสือขอความอนุเคราะห์การเข้าใช้พื้นที่ในการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลต่อนายกเทศมนตรีเมืองคลองมะเดื่อ โดยการปฏิบัติตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

- 1) ผู้ศึกษาได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงนายกเทศมนตรีเมืองคลองมะเดื่อ เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 2) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกกับประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามจำนวนที่กำหนดไว้ คือ 129 คน โดยผู้ศึกษาได้อธิบายเหตุผลการทำวิจัยและวิธีการตอบแบบสอบถามฉบับนี้ และรอรับกลับคืนหลักจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว
- 3) ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืนจำนวน 129 คน แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล (Data Analyzed) และการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการประมวลผลในการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการดังนี้

- 1) วิเคราะห์ข้อมูลตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตารางประกอบคำบรรยาย
- 2) วิเคราะห์ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยการทดสอบ สมมติฐานการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับ การศึกษา และอาชีพ โดยใช้การทดสอบสมมติฐาน (t-test) และการทดสอบค่าความ แปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA / F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe')

4) การประมวลผลข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหาทัศนคติของประชาชน ต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ใช้วิธีการทางสถิติ ได้แก่ สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขต เทศบาลเมือง คลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทัศนคติของ ประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

ที่	ทัศนคติของประชาชนต่อการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาล เมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร	ระดับความคิดเห็น			
		($\bar{X}$)	S.D.	อันดับ	แปลผล
1.	ด้านสิทธิเสรีภาพ	4.12	0.60	3	มาก
2.	ด้านความเสมอภาค	4.25	0.59	1	มาก
3.	ด้านการมีส่วนร่วม	3.91	0.78	4	มาก
4.	ด้านอำนาจอธิปไตย	4.21	0.72	2	มาก
	รวม	4.12	0.55		มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดตามลำดับได้ดังนี้ ด้านความเสมอภาค มีค่าเฉลี่ย อยู่ที่ 4.25 รองลงมา คือ ด้านอำนาจอธิปไตย มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.21 ด้านสิทธิเสรีภาพ มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 4.12 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการมีส่วนร่วม มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.91 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ต่างกัน พบว่า ประชาชนที่มี เพศ และระดับการศึกษา ต่างกัน มีทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มี อายุ และอาชีพ ต่างกัน มีทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้
ด้านสิทธิเสรีภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยว ทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม

แบบ จังหวัดสมุทรสาคร ไว้ดังนี้ 1) ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่พึงมีตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ เช่น เสรีภาพการแสดงออก สิทธิการชุมนุม และ 2) ประชาชนควรมีเสรีภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างอิสระ

ด้านความเสมอภาค พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบบ จังหวัดสมุทรสาคร ไว้ดังนี้ 1) ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสมอภาคของประชาชนตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ เช่น การเข้าถึงบริการสาธารณะ ความเหลื่อมล้ำทางสังคม 2) ประชาชนควรได้รับการคุ้มครองทางด้านกฎหมาย มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ที่เท่าเทียมกัน และ 3) ประชาชนควรได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐที่เท่าเทียม เช่น การช่วยเหลือด้านความเป็นอยู่ของประชาชนและสวัสดิการต่าง ๆ ของรัฐ

ด้านการมีส่วนร่วม พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบบ จังหวัดสมุทรสาคร ไว้ดังนี้ 1) รัฐควรสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม กับชุมชน และสังคม เพื่อให้เกิดการแสดงออกในการด้านการเมืองรูปแบบต่าง ๆ เช่น การร่วมกิจกรรมทางการเมืองการเข้าร่วมประชุม การแสดงความคิดเห็น เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และ 2) ประชาชนควรได้รับรู้ข่าวสาร หรือผลการเลือกตั้ง ได้อย่างรวดเร็วและสามารถตรวจสอบความถูกต้องของหน่วยเลือกตั้งได้

ด้านอำนาจอธิปไตย พบว่า กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอแนะเกี่ยวทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบบ จังหวัดสมุทรสาคร ไว้ดังนี้ 1) ควรให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในด้านอำนาจอธิปไตยแก่ประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้ประชาชนได้ทราบถึงอำนาจอธิปไตยที่ถูกต้อง และ 2) ประชาชนควรมีอำนาจในการจัดทำรัฐธรรมนูญได้เอง โดยผ่านการลงประชามติของประชาชน และสามารถร่วมกันลงชื่อถอนถอนผู้แทนของตนที่ประพฤติตัวไม่เหมาะสมได้

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัย ทักษะคิดของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย ในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร สามารถนำมา อภิปรายผล ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์ทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขต เทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร

ทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลอง มะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านสิทธิเสรีภาพ ด้านความเสมอภาค ด้านการมีส่วนร่วม และด้านอำนาจอธิปไตย อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้ อภิปรายได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อต้องการมีส่วนร่วมในด้านการปกครอง ระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น เช่น การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรปี 2566 ที่ผ่านมา ประชาชนมีความตื่นตัวกันมากขึ้น มีแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการเลือกตั้งที่ หลากหลาย เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัฏญญาภัทร สอนสุทธา (2560) ได้ ทำการศึกษาเรื่อง ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชน ในเขต เทศบาลเมืองชุมแพ อำเภอลุมพุก จังหวัดขอนแก่น ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่มีความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง ชุมแพอำเภอลุมพุก จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายได้ดังนี้

1) ด้านสิทธิเสรีภาพ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคิดของประชาชนต่อการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ด้าน สิทธิเสรีภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนย่อมได้รับความ ค้ำครองตามกฎหมาย ในเรื่องของสิทธิเสรีภาพ เช่น การพูดหรือการแสดงความคิดเห็น หรือ แม้กระทั่งการทำต่าง ๆ ของประชาชนสามารถกระทำได้ หากการกระทำนั้นไม่ไปละเมิดสิทธิ ของผู้อื่นหรือสร้างความเดือดร้อนให้กับสังคม ย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ซึ่งขัดแย้ง กับงานวิจัยของ สุธิดา ประมวล (2565) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาทัศนคติของบุคลากรทาง การศึกษาที่มีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ผลของ วิจัยพบว่า ด้านสิทธิเสรีภาพ อยู่ในระดับน้อยที่สุด

2) ด้านความเสมอภาค ผลการวิจัยพบว่า ทศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านความเสมอภาค โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนย่อมการได้รับการคุ้มครองดูแลจากภาครัฐอย่างทั่วถึง และเป็นธรรม ทั้งด้านสวัสดิการและการบริการสาธารณะต่าง ๆ รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่มีความยุติธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **พระขจรศักดิ์ กิตติปิณฺโณ (ไชยโชติ) (2564)** ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความเข้าใจในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่า 1. ความเข้าใจในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมทั้ง 5 ด้าน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยที่สุด 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ ด้านหลักความเสมอภาค รองลงมา ได้แก่ ด้านหลักการถือเสียงข้างมาก และด้านที่มีค่าน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านหลักอำนาจอธิปไตย

3) ด้านการมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ทศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในเรื่องของการมีส่วนร่วมเกี่ยวกับการตรวจสอบการทำงานของภาครัฐได้ หรือการมีส่วนร่วมทางการเมืองที่ประชาชนให้ความสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และยังสามารถติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ ผ่านทางอินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรศัพท์ ฯลฯ ตามลำดับซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **วิษณุ หยกจินดา (2557)** ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนหมู่บ้านทุ่งกร่างตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน โดยเก็บข้อมูลจากประชาชนจากหมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี กลุ่มตัวอย่าง 332 คน โดยใช้สูตร Yamane ทดสอบสมมติฐาน ซึ่งผลวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์มีมากเป็นอันดับแรก รองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับมาก ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานก็อยู่ในระดับมาก และสุดท้ายการมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับน้อย

4) ด้านอำนาจอธิปไตย ผลการวิจัยพบว่า ทศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านอำนาจอธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนเห็นว่าการ

ปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด หลักการปกครองของประชาชน โดยมีสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค ความเท่าเทียมกัน ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นพพร สะวังจุ** (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยของบุคลากรทางการศึกษาในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า 1. บุคลากรทางการศึกษามีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยรวมอยู่ในระดับ ปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มากที่สุด ได้แก่ ด้านรูปแบบประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก รองลงมา คือ ด้านหลักการประชาธิปไตยอยู่ในระดับปานกลาง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อย ได้แก่ ด้านอุดมการณ์ประชาธิปไตยอยู่ในระดับน้อย

2. การศึกษาวิเคราะห์ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 4 ด้าน จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

1) ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนทั้งเพศชายและเพศหญิงในปัจจุบัน มีความสนใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น จากการที่ประชาชนได้ออกมามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น การประท้วง การชุมนุม เรียกร้องข้อเสนอต่าง ๆ และเป็นการชุมนุมอย่างสงบใช้ตามหลักของกฎหมาย โดยเฉพาะช่วงที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่าประชาชนที่เป็นเพศหญิงขึ้นมาเป็นผู้นำในการประท้วงมากขึ้นกว่าในอดีต ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุธิตา ประมล** (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาทัศนคติของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตยในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ผลของวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีเพศ ระดับการศึกษา ตำแหน่ง ต่างกัน มีทัศนคติการปกครองในระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยแตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุ

ต่างกัน มีทัศนคติต่อการปกครองตามระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนทุกช่วงอายุมีความตื่นตัว และหาความรู้ในเรื่องของการศึกษาการปกครองระบอบประชาธิปไตย ต่างจากในอดีตที่ผู้ที่สนใจในเรื่องนี้จะมีแค่ประชาชนบางกลุ่มซึ่งจะเป็นผู้สูงอายุ แต่ในปัจจุบันเห็นได้ว่ามีทุกเพศทุกวัยที่ให้ความสนใจในเรื่องของสิทธิและหน้าที่ของตน ทั้งยังเรียกร้องเสมอภาคต่าง ๆ มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **สุธิตา ประมล** (2565) ได้ศึกษาวิจัย เรื่อง การศึกษาทัศนคติของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ผลของวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษาที่มีอายุต่างกันมีทัศนคติต่อการละเมิดสิทธิส่วนบุคคล โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3) ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนในปัจจุบันมีความสนใจในศึกษาเกี่ยวกับการเมืองการปกครองมากขึ้น ทำให้ผู้ที่มีการศึกษาที่สูงกว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยมากกว่าผู้ที่จบการศึกษาต่ำกว่า เนื่องจากประชาชนในปัจจุบันได้รับการศึกษาที่มากขึ้น ต้องการมีสิทธิเสรีภาพของตนเอง รู้จักยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น ซึ่งต่างจากอดีตที่ประชาชนถูกปิดกั้นในเรื่องของการศึกษาไม่มีความรู้เรื่องสิทธิเสรีภาพเท่าที่ควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **นพพร ฮะวังจุ** (2562) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยของบุคลากรทางการศึกษา ในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรทางการศึกษามีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการปฏิบัติงานต่างกัน มีความสัมพันธ์ต่อความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยของบุคลากรทางการศึกษา เขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวม 3 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

4) ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาครที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน

ไม่ส่งผลต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย เนื่องจากการทำงานในปัจจุบันประชาชนมีอิสระในการเลือกอาชีพของตนเองได้ และบางคนไม่ได้ทำแค่อาชีพเดียวหรือหน้าที่เดียว เพราะฉะนั้นทุกอาชีพมีความสำคัญในการขับเคลื่อนประเทศ ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของ **กัญญาภัทร สอนสุตตา (2560)** ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบที่มีอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันมีความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ อำเภอชุมแพ จังหวัดขอนแก่นโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3. การศึกษาวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ในแต่ละด้าน ดังนี้

ด้านสิทธิเสรีภาพ ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของประชาชนที่พึงมีตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ และประชาชนควรมีเสรีภาพในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองได้อย่างอิสระ ด้านความเสมอภาค ภาครัฐควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความเสมอภาคของประชาชนตามรัฐธรรมนูญที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ประชาชนควรได้รับการคุ้มครองทางด้านกฎหมาย มีศักดิ์ศรีของความเป็นมนุษย์ และได้รับความช่วยเหลือจากภาครัฐที่เท่าเทียม ด้านการมีส่วนร่วม ภาครัฐสร้างกระบวนการมีส่วนร่วม กับชุมชน และสังคม เพื่อให้เกิดการแสดงออกในการด้านการเมืองรูปแบบต่าง ๆ และสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันได้ โดยที่ประชาชนควรได้รับรู้ข่าวสาร หรือผลการเลือกตั้ง ได้อย่างรวดเร็วและสามารถตรวจสอบความถูกต้องได้ ด้านอำนาจอธิปไตย ควรให้ความรู้และสร้างความเข้าใจในด้านอำนาจอธิปไตยแก่ประชาชน โดยการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้ประชาชนได้ทราบถึงอำนาจอธิปไตยที่ถูกต้อง และประชาชนควรมีอำนาจในการจัดทำรัฐธรรมนูญได้เอง โดยผ่านการลงประชามติของประชาชน และสามารถร่วมกันลงชื่อถอนถอนผู้แทนของตนที่ประพฤติตัวไม่เหมาะสมได้

องค์ความรู้ใหม่

1) ประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร มีความตื่นตัวต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง โดยให้ความสำคัญกับการเลือกตั้ง และได้รับความรู้ความเข้าใจจาก สื่อต่าง ๆ เช่น ผ่านทาง อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์

2) ประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ให้ความสำคัญต่อสิทธิที่ตนเองพึงมียึดหลักของความเสมอภาคเท่าเทียม เคารพตนเองและผู้อื่น ให้ความสำคัญกับบทกฎหมายที่มีความจำเป็นต่อการคุ้มครองตนเองในการดำรงชีวิตในสังคม สิ่งเหล่านี้เกิดความเชื่อมโยงไปสู่การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งของประชาชนที่มีความสนใจและตื่นตัวต่อการเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมทางการเมือง และสะท้อนภาพของการให้ความสำคัญ กับการเป็นประชาธิปไตย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะและข้อค้นพบ (Fact Findings) จากการวิจัยและการอภิปรายผลแล้ว สามารถสรุปผลโดยแบ่งเป็น 2 ระดับ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการศึกษาเรื่อง ทักษะคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานไว้ต่อไป แบ่งเป็นรายด้านในการเสนอแนะเชิงนโยบายตามลำดับ ดังนี้

1) **ด้านสิทธิเสรีภาพ** ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านสิทธิเสรีภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไป และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยชิ้นนี้เสริมมาตรฐานและพัฒนาให้สูงขึ้นได้ เช่น ประชาชนสิทธิเสรีภาพในการพูดและการแสดงความคิดเห็นเป็นสิ่งสำคัญ แต่ต้องไม่ละเมิดสิทธิของผู้อื่น และต้องเคารพสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่นถือเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง

2) **ด้านความเสมอภาค** ผลการวิจัยพบว่า ทักษะคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร

ด้านความเสมอภาค โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไป และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นนี้เสริมมาตรฐานและพัฒนาให้สูงขึ้นได้ เช่น ประชาชนต้องได้รับความเป็นธรรมและได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน ประชาชนทุกคนในสังคมต้องได้รับการศึกษาและสวัสดิการแห่งรัฐที่เท่าเทียมกัน

3) **ด้านการมีส่วนร่วม** ผลการวิจัยพบว่า ทศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไป และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นนี้เสริมมาตรฐานและพัฒนาให้สูงขึ้นได้ เช่น ประชาชนมีสิทธิในการเลือกตั้งและจะไปใช้สิทธิเลือกตั้งนั้นทุกครั้งทั้งระดับชาติหรือระดับท้องถิ่น ทั้งยังติดตามติดตามข้อมูลข่าวสารทางการเมืองจากสื่อต่าง ๆ เช่น อินเทอร์เน็ต วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ

4) **ด้านอำนาจธิปไตย** ผลการวิจัยพบว่า ทศนคติของประชาชนต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านอำนาจธิปไตย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ประชาชนควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไป และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นนี้เสริมมาตรฐานและพัฒนาให้สูงขึ้นได้ อย่างเช่น ประชาชนมองว่าการปกครองระบอบประชาธิปไตยถือว่าเป็นรูปแบบการปกครองที่ดีที่สุด คือ หลักการปกครองของประชาชน โดยประชาชนมีสิทธิ เสรีภาพ เสมอภาค ความเท่าเทียมกัน ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย ดังนี้

1) ควรทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อการมีส่วนร่วมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร

2) ควรทำการศึกษาวิจัยในหัวข้ออนาคตการเมืองการปกครองของไทยตามระบอบประชาธิปไตย ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร

3) ควรทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อการเมืองการปกครองของไทยแบบระบอบประชาธิปไตยภายใต้หลักนิติธรรม ตามทัศนคติประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม้วน จังหวัดสมุทรสาคร

4) ควรทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบการปกครองประชาธิปไตย ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม้วน จังหวัดสมุทรสาคร

5) ควรทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อความเป็นมาในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ไทย ของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม้วน จังหวัดสมุทรสาคร

เอกสารอ้างอิง

กัญญาภัทร สอนสุตตา. (2560). ความเข้าใจทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองชุมแพ อำเภอลุมพินี จังหวัดขอนแก่น. ใน สารนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม วิทยาลัย.

จันทจิรา เอี่ยมมยุรา. (2553). เสรีภาพในการชุมนุมสาธารณะ(ออนไลน์). เรียกใช้เมื่อ 20 พฤศจิกายน 2566 จ ก ก
<http://www.lrc.go.th/download/document/DocLib/pdf>

นพพร สะวังจุ. (2562). ความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยของบุคลากรทางการศึกษาในเขตตำบลนาดี อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรสาคร. ใน สารนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง. มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย.

พระขจรศักดิ์ กิตติปัญญา (ไชยโชติ). (2564). ความเข้าใจในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตอำเภอโพธิ์ทอง จังหวัดศรีสะเกษ. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการปกครอง. มหาวิทยาลัยมหาสารคามวิทยาลัย.

วิชญ์ หยกจินดา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน หมู่บ้านทุ่งกร่าง ตำบลทับไทร อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยบูรพา.

สุธิดา ประมล. (2565). การศึกษาทัศนคติของบุคลากรทางการศึกษาที่มีต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ในเขตบางแค กรุงเทพมหานคร. ใน วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

อุทาน นันทวัน. (2556). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลใช้ในการบริหารจัดการขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองเมือง อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

การกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาล
ของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*

POLICY FORMULATION ACCORDING TO GOOD GOVERNANCE
PRINCIPLES OF THE CHULALONGKORN UNIVERSITY LANGUAGE
INSTITUTE (CULI)

กรวัธน์ อัสวสุวรรณ¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Kornrawan Assavasuwarn¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: kornrawanasava@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการกำหนดนโยบายของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์-มหาวิทยาลัย 2) เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาล 3) เพื่อเสนอแนวทางการกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยเป็นการวิจัยเอกสารปฐมภูมิ และเอกสารทุติยภูมิ ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา สรุปผล และนำเสนอแบบพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า

1) ผลการวิเคราะห์สภาพการกำหนดนโยบายของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า สถาบันภาษาเป็นหน่วยงานตามประกาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ส่วนงานของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2556 มีหน้าที่จัดการศึกษา การวิจัย และการบริการวิชาการ เกี่ยวกับภาษาอังกฤษ ภายใต้ยุทธศาสตร์สถาบันภาษา คือ 1) ความก้าวหน้าและความก้าวหน้า ด้านงานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม 2) การบริการวิชาการและสร้างสรรค์สังคม 3) การบริหารจัดการและความมั่นคงทางการเงิน 4) การสร้างการเติบโตและคุณภาพชีวิตของบุคลากร สถาบันภาษา เพื่อบรรลุเป้าหมายร่วม ระหว่างมหาวิทยาลัยกับส่วนงาน คือ 1) นวัตกรรม บุคลากร

* Received 5 June 2024; Revised 10 June 2024; Accepted 25 June 2024

ประสบความสำเร็จระดับสากล มีส่วนร่วมระดับโลก ร่วมแก้ปัญหาโลก พร้อมสร้างบรรยากาศความเป็นนานาชาติ 2) นิสิต บุคลากร ได้เรียนรู้ ทำงานร่วมกับบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก (TH + Inter) 3) เพิ่มผลงานตีพิมพ์วิจัย ผลงานวิชาการคุณภาพสูง 4) ผลงานวิจัย และนวัตกรรมที่สร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม 5) พัฒนาชุมชนและสังคม เพื่อความยั่งยืน 2) ผลการวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาล พบว่า สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินงาน โดยชอบธรรม มีประสิทธิภาพ ตามประกาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2565 และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 3) ผลการวิเคราะห์การกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบว่า สถาบันภาษาสามารถกำหนดนโยบาย โดยเชื่อมโยงยุทธศาสตร์สถาบันภาษากับหลักธรรมาภิบาล และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: การกำหนดนโยบาย, สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this research are 1) to explore policy formulation of the Chulalongkorn University Language Institute (CULI), 2) to study thoroughly good governance (GG) principles, and 3) to analyze ways to formulate policies for the CULI according to good governance principles. Data collected from primary and secondary sources were analyzed and narrated descriptively.

The findings show that:

1) CULI is a body of the Chulalongkorn University following university announcement B.E. 2566 regarding university bodies. To manage many courses, do research, and provide academic services, the institute implements main strategies, namely 1) advance and prosperity in academic affair, research and innovation, 2) academic service and shaping society, 3) management and financial stability, and 4) well-being and life quality for all CULI staff. This goes in parallel with 5 mutual goals between university and bodies. For example, 1) students and staff could succeed in the international level, participate in the global level, deal with global

issues, and improve internationalness. 2) students and staff could learn and/or work by collaborating with many people and external organizations. 3) university could increase high-quality publication, research and academic productivity. 4) university could make research and innovation having an effect on economy and society. 5) university could strengthen community and society sustainably. 2) The good governance analysis indicates that the institute operates its business righteously and effectively. The institute also complies with the following matters: university announcement B.E. 2565 on GG principles of the University, and 17 SDGs. 3) To analyze a policy formulation according to good governance, the institute can combine its strategies with GG principles and some SDGs.

Keywords: Formulation, Chulalongkorn University Language Institute (CULI), Good Governance

บทนำ

การกำหนดนโยบายมีรูปแบบเด่นชัดในช่วงคริสต์ศตวรรษที่ 13-14 ในประเทศอังกฤษ โดยมีสภาขุนนางและกลุ่มพระเป็นผู้กำหนดนโยบาย และกษัตริย์เป็นผู้ประกาศบทบัญญัติที่สำคัญต่าง ๆ รูปแบบการปกครองได้มีความเปลี่ยนแปลง เกิดวิวัฒนาการในการแบ่งแยกหน้าที่ระหว่างกันอย่างชัดเจน (สมพร เพ็ญจันทร์, 2552) ประกอบกับหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) แพร่หลายทั่วโลก ได้รับความสนใจจากหน่วยงานต่าง ๆ ได้แก่ ภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาสังคม (Civil Society) องค์กรระหว่างประเทศ และสถาบันการศึกษา ปรากฏอย่างเป็นทางการครั้งแรกในรายงาน เรื่อง ปัญหาการพัฒนาของ กลุ่มประเทศในอนุภูมิภาคซาราร่า แอฟริกา (Sub-Saharan Africa: From Crisis to Sustainable Growth) ตีพิมพ์โดยธนาคารโลก (World Bank) เมื่อ พ.ศ. 2532 ซึ่งนำเสนอแนวทางฟื้นฟูเศรษฐกิจในอนุภูมิภาค ซาราร่า แอฟริกา ตามหลักธรรมาภิบาล (รัชยา ภักดีจิตต์, 2555) ต่อมา โลกาภิวัตน์ (Globalization) ทำให้เกิดการปฏิสัมพันธ์ และความสัมพันธ์ในระดับประชาชนระดับประเทศ และระดับนานาชาติ ตามลำดับ โดยส่งต่อข้อมูลข่าวสารผ่านการคมนาคม เทคโนโลยี และนวัตกรรมอันทันสมัย โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) พัฒนา

เศรษฐกิจแบบเสรีนิยมใหม่ (Neo-Liberalism) และระบบตลาดเดียว (Single Market) (ปิติศรีแสงนาม, 2565)

สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตระหนักถึงความสำคัญของภาษาในฐานะเครื่องมือ การติดต่อสื่อสาร การประกอบธุรกิจ การท่องเที่ยว และการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การขาดทักษะทางภาษา ในหน่วยงาน บุคลากร หรือรัฐใดก็ตาม ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ อาจทำให้ขีดความสามารถในการแข่งขันลดลง (สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565) อีกประการหนึ่ง อาเซียน (ASEAN) ใช้อังกฤษเป็นภาษาเพื่อการทำงาน ในฐานะองค์การระหว่างประเทศ ระดับภูมิภาค ตามข้อ 34 ภาษาที่ใช้ในการทำงาน ของอาเซียน แห่งกฎบัตรอาเซียน (ASEAN Charter) (กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ, 2565) สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จึงมีนโยบายเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจด้านภาษาอังกฤษ เพื่อความก้าวหน้าและความก้าวหน้าทางด้านงานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม การบริการวิชาการ และรังสรรค์สังคม การบริหารจัดการและความมั่นคงทางการเงิน รวมถึงการสร้างการเติบโต และคุณภาพชีวิตของบุคลากรสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ผ่านหลักสูตรภาคภาษาไทย หลักสูตรนานาชาติ กิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ และศูนย์การเรียนรู้ด้วยตนเอง (Self-Access Learning Center: SALC) ภายใต้การกำกับดูแล และความช่วยเหลือของคณาจารย์ชาวไทย และชาวต่างประเทศ

อย่างไรก็ดี สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้มีบทบาทใหม่ ทั้งในรูปแบบสถานที่ (on-site) และรูปแบบออนไลน์ (Online) หลังจากโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แพร่ระบาด ส่งผลให้การมีส่วนร่วม รวมถึงการวิเคราะห์ความได้เปรียบเสียเปรียบในเชิงนโยบาย หรือกลยุทธ์ต่าง ๆ ต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบ กฎระเบียบ ข้อบังคับ ให้สอดคล้องกับหลักนิติธรรม ผู้ปฏิบัติงานจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนหลักคุณธรรมจริยธรรม และหลักประสิทธิผล ให้เหมาะสมกับสถานการณ์ปัจจุบัน (กองยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษา, 2564) เพื่อสนองตอบวิถีปกติใหม่ที่นิยมใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการเข้าถึงภาษาอังกฤษมากขึ้น และเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยผ่านงานวิจัย และโครงการฝึกอบรมต่าง ๆ โดยมีคณาจารย์สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และผู้เชี่ยวชาญพิเศษ เป็นวิทยากร ตลอดจนติดต่อประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ ตามหลักการรับผิดชอบ (สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2565) การจัดทำข้อมูลบัญชีและงบประมาณเป็นไปตามหลักความโปร่งใสเปิดเผย ซึ่งผู้วิจัยพบว่า ความเปลี่ยนแปลงหลายประการเกิดขึ้นอย่างฉับพลัน จึง

สนใจที่จะศึกษากรณีของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่ได้ปรับเปลี่ยนนโยบายต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสถานการณ์ดังกล่าว

ดังนั้น ผู้วิจัยศึกษา เรื่อง “การกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” เพื่อศึกษาการกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนแนวทางการกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และเพื่อเป็นองค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ หรือนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาการกำหนดนโยบายกับหน่วยงาน หรือส่วนงานอื่น ๆ ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการกำหนดนโยบายของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2. เพื่อศึกษาหลักธรรมาภิบาล
3. เพื่อเสนอแนวทางการกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษา

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบและประเภทการวิจัย

การวิจัย เรื่อง การกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยรวบรวมข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ และเอกสารทุติยภูมิ รวมทั้งนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ พร้อมนำเสนอในแบบพรรณนา

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารปฐมภูมิ คือ ประกาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่เกี่ยวข้อง และเอกสารทุติยภูมิ คือ เอกสารเกี่ยวกับแนวคิดและทฤษฎีสำหรับการกำหนดนโยบาย และหลักธรรมาภิบาล อาทิ หนังสือ เอกสารวิชาการ บทความวิชาการ ดุษฎีนิพนธ์ วิทยานิพนธ์ สารนิพนธ์ และสารสนเทศอิเล็กทรอนิกส์เกี่ยวกับการกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยทางเอกสาร (Documentary Research) ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา จึงจัดระเบียบโครงสร้างข้อมูล และหาความหมายของข้อมูลที่ได้รับรวบรวม โดยค้นหาข้อความทั่วไป ซึ่งสามารถบอกความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากนั้น นำมาวิเคราะห์ร่วมกับแนวคิดและทฤษฎีต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความสละสลวย ในการวิเคราะห์ปัญหาของการวิจัย ตามขอบเขตด้านเนื้อหา และเพื่อบูรณาการ อันสามารถนำไปสู่การตีความ การหาข้อสรุป และการตรวจสอบความถูกต้องแม่นยำของผลการวิจัยต่อไป โดยแบ่งลำดับการวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

3.1 วิเคราะห์สภาพการกำหนดนโยบายของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3.2 วิเคราะห์หลักธรรมาภิบาล

3.3 วิเคราะห์การกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

4. การสรุปผลและนำเสนอผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลและนำเสนอผลการวิจัยในแบบพรรณนาเป็นหลัก

ผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์การกำหนดนโยบายของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นส่วนงานหนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามประกาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ส่วนงานของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2556 แบ่งเป็น 5 ฝ่าย ได้แก่ 1) ฝ่ายวิชาการ 2) ฝ่ายวิจัย 3) ฝ่ายบริการวิชาการ 4) ฝ่ายวิเทศสัมพันธ์ และ 5) ฝ่ายบริหารและวางแผน มีภาระหน้าที่จัดการศึกษาวิชาภาษาอังกฤษ การวิจัย และการบริการทางวิชาการในประเด็นเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ รวมถึงประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทุนบำรุงศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย ภายใต้ยุทธศาสตร์หลัก 4 ประการ ได้แก่ 1) ความก้าวหน้าและความก้าวหน้าด้านงานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม 2) การบริการวิชาการ และสร้างสรรค์สังคม 3) การบริหารจัดการและความมั่นคงทางการเงิน และ 4) การสร้างการเติบโต และคุณภาพชีวิตของบุคลากรสถาบันภาษา

ดังนั้น การกำหนดนโยบายของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต้องสอดคล้องกับปณิธาน “Innovations for Society” และแคมเปญ Leading Futures ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มุ่งมั่น ยกย่องมาตรฐานการสร้างคน และผู้นำรุ่นใหม่ (Future Leaders)

พร้อมออกไปปรับใช้สังคมด้วย ผลงานทางวิชาการที่มีความยั่งยืน โดยลงทุนในการพัฒนาการเรียนการสอน และการพัฒนางานวิจัย (Impactful Research and Innovation) มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 3 Key Strategies, 12 Key Results, ระบบการติดตามวัดความสำเร็จ (Key Performance Indicator) ซึ่งสามารถทำงานได้เป็นอย่างดีท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบัน และความเสี่ยงจากปัจจัยแวดล้อม ระดับโลก และเป้าหมายร่วม ระหว่างมหาวิทยาลัยกับส่วนงาน 5 ประการ ได้แก่ 1) นิสิต บุคลากร ประสบความสำเร็จระดับสากล มีส่วนร่วมระดับโลก ร่วมแก้ปัญหาโลก พร้อมสร้างบรรยากาศความเป็นนานาชาติ 2) นิสิต บุคลากร ได้เรียนรู้ หรือทำงานร่วมกับบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก (TH + Inter) 3) เพิ่มผลงานตีพิมพ์วิจัย ผลงานวิชาการคุณภาพสูง 4) ผลงานวิจัย และนวัตกรรม ที่สร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม และ 5) พัฒนาชุมชนและสังคมเพื่อความยั่งยืน

2. การวิเคราะห์หลักธรรมาภิบาล

1) ความเป็นมาของหลักธรรมาภิบาล

หลักธรรมาภิบาล (Good Governance) หรือการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี ปรากฏเป็นครั้งแรกในรายงานธนาคารโลก (World Bank) ซึ่งเริ่มใช้ธรรมาภิบาล เมื่อ ค.ศ. 1989 ส่วนในประเทศไทย มีผลบังคับใช้กับหน่วยงานภาครัฐ ตั้งแต่วันที่ 11 สิงหาคม 2542 เป็นต้นมา โดยประกาศระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ. 2542 นับได้ว่า เป็นก้าวแรก และวางรากฐานการบริหารราชการแนวใหม่ ทำให้หลักธรรมาภิบาลมีความหมายตามนัยนี้ว่า “วิธีการปกครองไปสู่ความดีงามที่ยั่งยืน อันได้แก่ ความรุ่งเรือง และความผาสุกของปวงชนทั้งปวง” ดังที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ฉบับที่ 20 พุทธศักราช 2559 กล่าวถึงหลักธรรมาภิบาลว่า เป็นกระแสน้ำให้ความสำคัญต่อประชาชน ในฐานะพลเมืองของสังคมและของประเทศ รวมถึงหุ้นส่วนการดำเนินกิจกรรมสำคัญต่าง ๆ เพื่อเป็นพลเมืองและหุ้นส่วนที่ดี จึงเป็นสิ่งที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ในกระแสโลกาภิวัตน์

2) ความหมายของหลักธรรมาภิบาล

ธนาคารพัฒนาเอเชีย (Asian Development Bank: ADB) ได้นิยามหลักธรรมาภิบาลว่า องค์ประกอบที่สามารถทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ ส่วนนักวิชาการไทย อาทิ นายโกวิท พวงงาม นิยามหลักธรรมาภิบาลว่า การบริหารงานต่าง ๆ ของภาครัฐ โดยชอบธรรม มีประสิทธิภาพ เน้นกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างจริงจังและต่อเนื่องของทุกภาคส่วนในสังคม ได้แก่ ภาครัฐเอง ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อให้ประเทศมีประชาธิปไตยที่

เข้มแข็ง มีความชอบธรรมทางกฎหมาย เสถียรภาพ และโครงสร้างการบริหารที่โปร่งใส สามารถตรวจสอบได้

ดังนั้น ผู้วิจัยสรุปความหมายของหลักธรรมาภิบาลว่า องค์ประกอบที่สามารถทำให้การบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ บุคคลและสถาบันทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือภาคเอกชน สามารถมีผลประโยชน์ร่วมกัน โดยกระทำในหลายทิศทาง เป็นขบวนการต่อเนื่อง บนพื้นฐานของการมีส่วนร่วม ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และนิติธรรม อันจะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

3) การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่

การบริหารจัดการภาครัฐแนวใหม่ (New Public Management: NPM) เป็นแนวคิดพื้นฐานในการเปลี่ยนแปลงระบบและยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ของภาครัฐให้เป็นรูปธรรม โดยมีแนวทางบริหารจัดการ ดังต่อไปนี้

1. เปิดกว้างทางความคิดเพื่อการแข่งขัน ได้แก่ การแข่งขันระหว่างหน่วยงานภาครัฐด้วยกัน การแข่งขันระหว่างหน่วยงานภาครัฐกับหน่วยงานภาคเอกชน และการบริหารงานภาครัฐแนวใหม่ตามแผนยุทธศาสตร์ในการพัฒนาระบบราชการไทย

2. ลดการควบคุมจากส่วนกลาง เพื่อมีอิสระในการบริหาร

3. มีการติดตาม และให้รางวัลแก่ผลปฏิบัติงาน ทั้งระดับองค์กรและระดับบุคคล

4. มีระบบสนับสนุนด้านบุคลากร (อาทิ การฝึกอบรม ระบบค่าตอบแทน และระบบคุณธรรม) และด้านเทคโนโลยี เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานสามารถดำเนินงาน และบรรลุวัตถุประสงค์

5. ให้บริการที่มีคุณภาพแก่ประชาชน

4) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs)

เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนเป็นชุดเป้าหมายการพัฒนาระดับโลก ภายหลังก.ศ. 2015 ซึ่งได้ การรับรองจากประเทศสมาชิกองค์การสหประชาชาติ 193 ประเทศ เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2015 ในฐานะ Action Framework SDGs โดยเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการทบทวนอนาคตของท้องถิ่น งานที่กำลังทำในปัจจุบัน ปัญหาที่เผชิญ ทั้งในอดีตและปัจจุบัน และทิศทางในอนาคต เสมือนเครื่องมือการเจรจาต่อรอง และเสริมสร้างความร่วมมือเพื่อการพัฒนา ดังที่ภาครัฐทุกประเทศได้ให้คำมั่นสัญญาต่อวาระการพัฒนา 2030 แบ่งเป็นเป้าหมายการพัฒนา 17 เป้าหมาย (Goals) สะท้อน ‘เสาหลักของมิติตความยั่งยืน (Three Pillars of Sustainability) 3

เสา' ได้แก่ มิติด้านสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม มิติด้านสันติภาพและสถาบัน และมิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา ที่เชื่อมโยงทุกมิติของความยั่งยืนไว้ด้วยกัน องค์การสหประชาชาติได้จับกลุ่ม และแบ่งเป็น 5 กลุ่ม (5 Ps) ดังต่อไปนี้

1. Partnership (มิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา) ครอบคลุมเป้าหมายที่ 17
2. Peace (มิติด้านสันติภาพและสถาบัน) ครอบคลุมเป้าหมายที่ 16
3. People (มิติด้านสังคม) ครอบคลุมเป้าหมายที่ 1, 2, 3, 4 และ 5
4. Planet (มิติด้านสิ่งแวดล้อม) ครอบคลุมเป้าหมายที่ 6, 12, 13, 14 และ 15
5. Prosperity (มิติด้านเศรษฐกิจ) ครอบคลุมเป้าหมายที่ 7, 8, 9, 10 และ 11
- 5) หลักสูตรมาภิบาลของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดำเนินงานต่าง ๆ โดยชอบธรรมและมีประสิทธิภาพ อาศัยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรมจริยธรรม หลักความโปร่งใสเปิดเผย หลักการมีส่วนร่วม หลักการรับผิดชอบต่อสังคม หลักประสิทธิภาพ หลักประสิทธิผล หลักความเสมอภาค หลักการตอบสนอง และหลักการกระจายอำนาจ ตามประกาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง หลักสูตรมาภิบาลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2565

3. การวิเคราะห์การกำหนดนโยบายตามหลักสูตรมาภิบาลของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นส่วนงานหนึ่งของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ตามประกาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง ส่วนงานของมหาวิทยาลัย พ.ศ. 2556 มีภาระหน้าที่จัดการศึกษา วิชาภาษาอังกฤษ การวิจัย และการบริการทางวิชาการในประเด็นเกี่ยวกับภาษาอังกฤษ รวมถึงประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ทุนบูรณาการศิลปวัฒนธรรม รวมทั้งดำเนินการตามที่ได้รับมอบหมาย ภายใต้ยุทธศาสตร์หลัก 4 ประการ ดังต่อไปนี้

1. ความก้าวหน้าและความก้าวหน้าด้านงานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม
2. การบริการวิชาการและสร้างสรรค์สังคม
3. การบริหารจัดการและความมั่นคงทางการเงิน
4. การสร้างการเติบโตและคุณภาพชีวิตของบุคลากรสถาบันภาษา

ด้วยเหตุนี้ สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ต้องกำหนดนโยบายให้สอดคล้องกับปณิธาน “Innovations for Society” และแคมเปญ Leading Futures ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มุ่งมั่น ยกย่องมาตรฐานการสร้างคน และผู้นำรุ่นใหม่ (Future Leaders) พร้อมออกไปปรับใช้สังคมด้วย ผลงานทางวิชาการที่มีความยั่งยืน โดยลงทุนในการพัฒนาการ

เรียนการสอน และการพัฒนางานวิจัย (Impactful Research and Innovation) มีองค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ 3 Key Strategies, 12 Key Results, ระบบการติดตามวัดความสำเร็จ (Key Performance Indicator) ซึ่งสามารถทำงานได้เป็นอย่างดีท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วในปัจจุบัน และความเสี่ยงจากปัจจัยแวดล้อม ระดับโลก และเป้าหมายร่วม ระหว่างมหาวิทยาลัยกับส่วนงาน 5 ประการ ดังต่อไปนี้

1. นิสิต บุคลากร ประสบความสำเร็จระดับสากล มีส่วนร่วมระดับโลก ร่วมแก้ปัญหาโลก พร้อมสร้างบรรยากาศความเป็นนานาชาติ
2. นิสิต บุคลากร ได้เรียนรู้ หรือทำงานร่วมกับบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก (TH + Inter)
3. เพิ่มผลงานตีพิมพ์วิจัย ผลงานวิชาการคุณภาพสูง
4. ผลงานวิจัย และนวัตกรรมที่สร้างผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคม
5. พัฒนาชุมชนและสังคมเพื่อความยั่งยืน

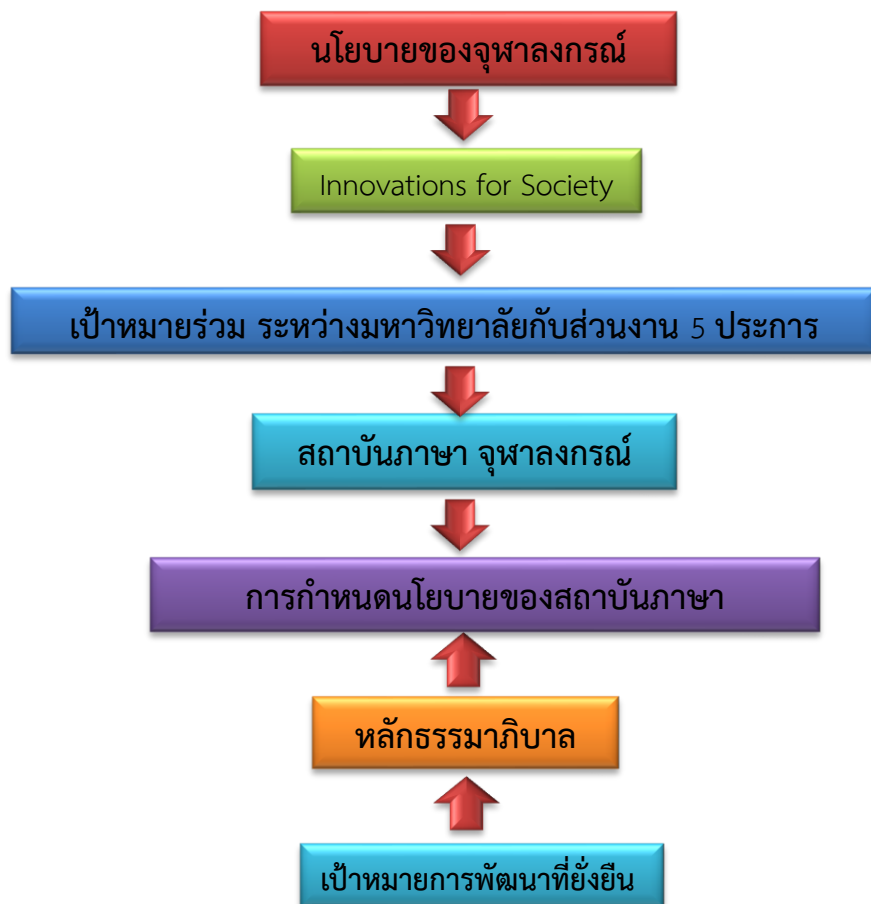
อนึ่ง สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วัดผลลัพธ์สำคัญ (Key Results) ที่สามารถผลักดันจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปสู่ความเป็นเลิศ บรรลุเป้าหมายร่วม ระหว่างมหาวิทยาลัยกับส่วนงานข้างต้น อีกทั้งสอดคล้องกับหลักธรรมาภิบาล ตามประกาศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2565 โดยมีองค์ประกอบทั่วไปของหลักธรรมาภิบาล ควบคู่กับหลักเกณฑ์อื่น ๆ ดังต่อไปนี้

1. หลักนิติธรรม
2. หลักคุณธรรมจริยธรรม
3. หลักความโปร่งใสเปิดเผย
4. หลักการมีส่วนร่วม
5. หลักการรับผิดชอบ
6. หลักประสิทธิภาพ
7. หลักประสิทธิผล
8. หลักความเสมอภาค
9. หลักการตอบสนอง
10. หลักการกระจายอำนาจ

นอกจากนี้ สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยังปรับใช้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย 5 กลุ่ม ดังต่อไปนี้

1. Partnership (มิติด้านหุ้นส่วนการพัฒนา) ครอบคลุมเป้าหมายที่ 17
2. Peace (มิติด้านสันติภาพและสถาบัน) ครอบคลุมเป้าหมายที่ 16
3. People (มิติด้านสังคม) ครอบคลุมเป้าหมายที่ 1, 2, 3, 4 และ 5
4. Planet (มิติด้านสิ่งแวดล้อม) ครอบคลุมเป้าหมายที่ 6, 12, 13, 14 และ 15
5. Prosperity (มิติด้านเศรษฐกิจ) ครอบคลุมเป้าหมายที่ 7, 8, 9, 10 และ 11

ดังนั้น สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำหนดนโยบายสอดคล้องกับเป้าหมายร่วมระหว่างมหาวิทยาลัยกับส่วนงาน 5 ประการ โดยปรับใช้หลักธรรมาภิบาล และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย 5 กลุ่ม ดังปรากฏในแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การกำหนดนโยบายของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อภิปรายผล

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีแผนยุทธศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2564-2567 ซึ่งเน้น 3 Key Strategies, 12 Key Results, ระบบการติดตามวัดความสำเร็จ ให้เป็นทิศทางการดำเนินงาน ดังต่อไปนี้

1) การเป็นผู้นำแห่งอนาคต โดยยกระดับการประกันคุณภาพ และคุณลักษณะของบัณฑิตในศตวรรษที่ 21 อาทิ ทักษะภาษาต่างประเทศ ความสามารถทางเทคโนโลยีดิจิทัล หลักสูตร การเปิดโลกทัศน์เสริมสร้างความเป็นนานาชาติ

2) งานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสังคม โดยเป็นพื้นที่เปิดรับ พร้อมจัดแสดงผลงานวิจัยและนวัตกรรมเพื่อสังคม อาทิ งานวิจัยข้ามศาสตร์ สามารถตอบโจทย์ World Megatrend และบริบทสังคมไทย

3) การพัฒนาสังคมอย่างยั่งยืน (Sustainability) โดยบริหารจัดการตามแนวทางต่างๆ ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย 5 มิติ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ในฐานะปอดใจกลางเมือง ยกย่องโครงสร้างพื้นฐานสำหรับประชาคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อาทิ สารสนเทศ กายภาพ ตลอดจนสามารถอนุรักษ์สมบัติและวัฒนธรรมของประเทศไทย

อนึ่ง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ออกประกาศจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เรื่อง หลักธรรมาภิบาลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. 2565 เป็นแนวทางการดำเนินงาน มีองค์ประกอบ 10 ประการ ซึ่งครอบคลุมองค์ประกอบหลักของหลักธรรมาภิบาล ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรมจริยธรรม หลักความโปร่งใสเปิดเผย หลักการมีส่วนร่วม และหลักการรับผิดชอบต่อสังคม แบ่งหลักความค้ำคอออกเป็นหลักประสิทธิภาพ และหลักประสิทธิผล รวมทั้งเพิ่มหลักความเสมอภาค หลักการตอบสนอง และหลักการกระจายอำนาจ ตามลำดับ

ดังนั้น การกำหนดนโยบายของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สามารถเชื่อมโยงยุทธศาสตร์สถาบันภาษากับองค์ประกอบหลักของหลักธรรมาภิบาล และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ดังต่อไปนี้

1) ความก้าวหน้าและความก้าวหน้าด้านงานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม คือ เป็นแหล่งเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ และแหล่งอ้างอิงทางวิชาการ ที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ตามหลักนิติธรรม ยึดมั่นในความเป็นเลิศทางวิชาการ เสรีภาพทางวิชาการ และความถูกต้องในการปฏิบัติงาน ส่งเสริมให้บุคลากรและนิสิตมีความซื่อสัตย์สุจริต กระทำการใด ๆ ปลอดจากการทุจริตและความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม บังคับใช้กฎ ขอบังคับ

ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งอย่างเสมอภาค พร้อมกำกับดูแลการบังคับใช้ ปรับปรุงให้ทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ต่าง ๆ ตามหลักความโปร่งใสเปิดเผย กำกับดูแลเนื้อหาารายวิชา รวมถึงการประเมินผลให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของประมวลรายวิชา และหลักสูตร ตามหลักการมีส่วนร่วมมีความรับผิดชอบต่องสังคมและประเทศ ตามหลักการรับผิดชอบต่อ ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ทั้งทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรการทำงาน เพื่อบรรลุผลตามพันธกิจของมหาวิทยาลัย ตามหลักความคุ้มค่า สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 1 No Poverty เป้าหมายที่ 2 Zero Hunger เป้าหมายที่ 3 Good Health and Well-Being เป้าหมายที่ 4 Quality Education เป้าหมายที่ 5 Gender Equality เป้าหมายที่ 16 Peace, Justice and Strong Institutions และเป้าหมายที่ 17 Partnerships for the Goals ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

2) การบริการวิชาการและรังสรรค์สังคม คือ มีกฎ ขอบบังคับ ระเบียบ ประกาศ คำสั่ง และ MOU ด้านการบริการวิชาการที่ชัดเจน ตามหลักนิติธรรม จัดตั้งกองบรรณาธิการวารสาร ซึ่งประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ เพื่อขอจัดความขัดแย้งทางผลประโยชน์ ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม มีกลไกตรวจสอบขั้นตอนการปฏิบัติงาน เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ตามหลักความโปร่งใสเปิดเผย มีกลไกรับฟังความคิดเห็น รวมถึงคำแนะนำจากบุคลากร นิสิต และผู้มีส่วนได้เสีย ตามหลักการมีส่วนร่วม ให้บริการวิชาการที่มีความหลากหลาย อาทิ การฝึกอบรมในชั้นเรียนและออนไลน์ การแปลเอกสาร วิชาการและกึ่งวิชาการ ตามหลักการรับผิดชอบต่อ จัดการประชุมและการสัมมนาอย่างคุ้มค่า ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ ตามหลักความคุ้มค่า สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 1 No Poverty เป้าหมายที่ 2 Zero Hunger เป้าหมายที่ 3 Good Health and Well-Being เป้าหมายที่ 4 Quality Education เป้าหมายที่ 5 Gender Equality เป้าหมายที่ 16 Peace, Justice and Strong Institutions และเป้าหมายที่ 17 Partnerships for the Goals ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

3) การบริหารจัดการและความมั่นคงทางการเงิน คือ มีกฎ ขอบบังคับ ระเบียบ ประกาศ และคำสั่งด้านการเงินที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ตามหลักนิติธรรม ดำเนินการคัดเลือกและแต่งตั้งบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญ ให้ดำรงตำแหน่งด้านการเงิน ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม มีกลไกตรวจสอบขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามหลักความโปร่งใสเปิดเผย มีกลไกรับฟังความคิดเห็น รวมถึงคำแนะนำจากบุคลากร นิสิต และผู้มีส่วนได้เสียตามหลักการมีส่วนร่วม เบิกจ่ายค่าตอบแทนตามกำหนดเวลา ทั้งหลักสูตรปกติและหลักสูตรนานาชาติ อาทิ ค่าตอบแทน

แผนการสอน คาตอบแทนการสอบ คาตอบแทนการตรวจและออกข้อสอบ เงินอุดหนุน ตามหลักการรับผิดชอบ ดำเนินการจัดซื้อจัดจ้าง อาทิ วัสดุสำนักงาน ตำรา บทเรียนเสริม แบบฝึกหัด ตามหลักความคุ้มค่า สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 1 No Poverty เป้าหมายที่ 2 Zero Hunger เป้าหมายที่ 3 Good Health and Well-Being เป้าหมายที่ 4 Quality Education เป้าหมายที่ 5 Gender Equality เป้าหมายที่ 16 Peace, Justice and Strong Institutions และเป้าหมายที่ 17 Partnerships for the Goals ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

4) การสร้างการเติบโตและคุณภาพชีวิตของบุคลากรสถาบันภาษา คือ พัฒนาระบบสวัสดิการที่เป็นธรรมแก่ทุกฝ่าย ตามหลักนิติธรรม ส่งเสริมสุขภาวะในการทำงานที่ดี และประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ตามหลักคุณธรรมจริยธรรม มีกลไกตรวจสอบขั้นตอนการปฏิบัติงาน ตามหลักความโปร่งใสเปิดเผย ส่งเสริมสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ตามหลักการมีส่วนร่วม เสริมสร้างความเข้าใจ การยอมรับ และความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับวัฒนธรรมต่าง ๆ รวมถึงหน่วยงาน ทั้งภายในและภายนอก ทั้งระดับชาติและระดับนานาชาติ ตามหลักการรับผิดชอบ จัดการฝึกอบรมสำหรับบุคลากร โดยเชิญวิทยากรที่มีชื่อเสียง ตามหลักความคุ้มค่า สอดคล้องกับเป้าหมายที่ 1 No Poverty เป้าหมายที่ 2 Zero Hunger เป้าหมายที่ 3 Good Health and Well-Being เป้าหมายที่ 4 Quality Education เป้าหมายที่ 5 Gender Equality เป้าหมายที่ 16 Peace, Justice and Strong Institutions และเป้าหมายที่ 17 Partnerships for the Goals ของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยนี้ พบว่า

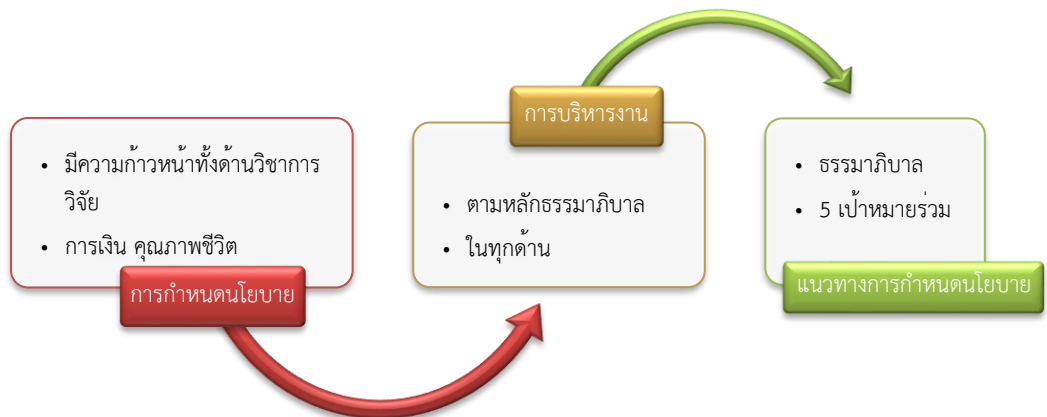
1) สภาพการกำหนดนโยบายของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มียุทธศาสตร์หลัก 4 ประการ ประกอบด้วย

- 1.1) ความก้าวหน้าและความก้าวหน้าด้านงานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม
- 1.2) การบริการวิชาการและรังสรรค์สังคม
- 1.3) การบริหารจัดการและความมั่นคงทางการเงิน
- 1.4) การสร้างการเติบโตและคุณภาพชีวิตของบุคลากรสถาบันภาษา

เพื่อให้บัณฑิต และบุคลากร สามารถเรียนรู้ ทำงานร่วมกับบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก พัฒนาชุมชนและสังคมเพื่อความยั่งยืน เพิ่มผลงานทางวิชาการ ประสบความสำเร็จในระดับสากล

2) การบริหารงานในด้านต่าง ๆ ของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนั้น เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล มีความชอบธรรม และประสิทธิภาพ

3) แนวทางการกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความสอดคล้องกับนโยบายของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้แก่ ปณิธาน “Innovations for Society” แคมเปญ Leading Futures และเป้าหมายร่วม ระหว่างมหาวิทยาลัยกับส่วนงาน 5 ประการ โดยปรับใช้ หลักธรรมาภิบาล และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย 5 กลุ่ม ดังปรากฏในแผนภาพที่ 2

ภาพที่ 2 การกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การกำหนดนโยบายตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันภาษาจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีความก้าวหน้า และความก้าวหน้าด้านงานวิชาการ วิจัย และนวัตกรรม การบริการวิชาการ และรังสรรค์สังคม การบริหารจัดการและความมั่นคงทางการเงิน การสร้างการเติบโตและคุณภาพชีวิตของบุคลากรสถาบันภาษา เพื่อให้บัณฑิต บุคลากร ได้เรียนรู้ หรือทำงานร่วมกับบุคคล หรือหน่วยงานภายนอก พัฒนาชุมชนและสังคมเพื่อความยั่งยืน เพิ่มผลงานตีพิมพ์วิจัย ผลงานวิชาการคุณภาพสูง ประสบความสำเร็จระดับสากล โดยในการทำวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ผู้บริหาร นักปกครอง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรเน้นความสำคัญของการนำหลักธรรมาภิบาลไปประยุกต์ใช้ภายในองค์กรของตนเอง

2) ผู้บริหาร นักปกครอง ทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ควรนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน 17 เป้าหมาย และ 5 กลุ่ม ไปประยุกต์ใช้ภายในองค์กรของตนเอง เพื่อมีความเป็นสากล รวมทั้งสามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลง ภายหลังกยุคโลกาภิวัตน์

3) สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ควรพัฒนายุทธศาสตร์ และนโยบาย ให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงของโลก เช่น สร้างสัมพันธ์มิตรกับหน่วยงานภายนอก เพื่อความมั่นคงของสถาบันการศึกษานั้น ๆ สร้างความมั่นใจให้แก่บุคคลที่ประสงค์จะสมัครเข้าศึกษาต่อ เป็นนิสิต/นักศึกษา รวมถึงนิสิต/นักศึกษาในปัจจุบัน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาในเชิงลึก อาทิ ยุทธศาสตร์สถาบันภาษาในด้านใดด้านหนึ่ง เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยนี้

2) ควรวิจัยในเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ หรือเชิงผสมผสาน ในหัวข้อที่ใกล้เคียงกับงานวิจัยนี้ อาทิ การมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย ความคิดเห็นในการกำหนดนโยบาย หรือผลกระทบจากการกำหนดนโยบายของสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเปรียบเทียบกับผลการวิจัยนี้

เอกสารอ้างอิง

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2565). “กฎบัตรอาเซียน” กฎบัตรสมาคมแห่งประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้. เรียกใช้เมื่อ 30 สิงหาคม 2566 จาก <https://asean.mfa.go.th/th/Content/30137-กฎบัตรอาเซียน>

กองยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา ระดับอุดมศึกษา. (2564). เกณฑ์คุณภาพการศึกษาเพื่อการดำเนินการที่เป็นเลิศ ฉบับปี 2563 - 2566. กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.

ปิติ ศรีแสงนาม. (2565). Amidst the New World Order. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

รัชยา ภัคดีจิตต์. (2555). ธรรมาภิบาลเพื่อการบริหารภาครัฐและภาคเอกชน Good Governance, Public and Private Management. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2565). รายงานประจำปีสถาบันภาษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สมพร เฟื่องจันทร์. (2552). นโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ออน อาร์ต ครีเอชัน จำกัด.

แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษ
ที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช*

GUIDELNES FOR DEVELOPING TEACHERS LEARNING
MANAGEMENT SKILLS OF 21ST CENTURY UNDER THE
OFFICE OF LEARNING ENCOURAGEMENT, NAKHON SI
THAMMARAT PROVINCIAL

พจน์ รมณี¹, สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี² และ ทิพมาศ เสวตรโชค³

Supot Rammanee¹, Supattara Pusitrattanavalee² and Tippamas Sawetworachot³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus, Thailand

Corresponding author E-mail: pottayar@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาระดับทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู ในศตวรรษที่ 21 2) เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช ใช้วิธีการวิจัยแบบผสมผสานทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ การวิจัยมี 2 ระยะ ประกอบด้วย ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูและเพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้อำนวยการ ข้าราชการครู ครูอาสา ครูศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ตำบล จำนวน 165 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น .96 วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 2 เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้

* Received 29 May 2024; Revised 15 June 2024; Accepted 24 June 2024

จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1) ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ความต้องการในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก 3) แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช คือ การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการแก้ไขปัญหาและการคิด การสนับสนุนให้ครูมีโอกาสนในการอบรมและเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและเครื่องมือในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในองค์กร การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นกลางให้ครูมีโอกาสนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ ส่งเสริมให้ครูมีโอกาสนในการเรียนรู้และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณในงานสอนและการปฏิบัติงานทั่วไป

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, ทักษะในศตวรรษที่ 21 ครูศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้

Abstract

The research aimed 1) to study the level of learning management skills of teachers in the 21st century 2) to study the needs for developing learning management skills of teachers in the 21st century 3) to propose guidelines for developing management skills. Teacher learning in the 21st century under the Office of Learning Promotion, Nakhon Si Thammarat Province A mixed research method was used, both quantitative and qualitative. The research had two phases, consisting of Phase 1 to study teachers' learning management skills and to study the need for developing teachers' learning management skills. in the

21st century Under the jurisdiction of the Nakhon Si Thammarat Provincial Learning Promotion Office. The sample group included the director, government teachers, volunteer teachers, and subdistrict learning promotion center teachers, totaling 165 people. It was obtained by simple random sampling. The tool used was a questionnaire with a confidence value of .96. Data was analyzed using basic statistics, including mean and standard deviation. Phase 2 was to propose guidelines for developing teachers' learning management skills in the 21st century under the Office of Learning Promotion. Know about Nakhon Si Thammarat Province by purposively selecting 5 people. Data were analyzed using content analysis.

The research results found that

1) Learning management skills of teachers in the 21st century under the Nakhon Si Thammarat Provincial Learning Promotion Office, including all 6 areas, are at a high level. 2) The need for developing learning management skills of teachers in the 21st century under the Nakhon Si Thammarat Provincial Learning Promotion Office, including all 6 areas, is at a high level. 3) Guidelines for developing teachers' learning management skills in the 21st century under the Promotion Office Learn Nakhon Si Thammarat Province is to promote the development of critical thinking skills through learning activities that emphasize problem solving and thinking. Supporting teachers with training opportunities and learning about techniques and tools for developing critical thinking. Creating a culture that supports critical thinking in the organization Creating a neutral environment for teachers to have the opportunity to exchange opinions and experiences. Promote teachers to have the opportunity to learn and apply technology for analysis and critical thinking in teaching and general work.

Keywords: Development Guidelines, 21st Century Skills, Education Center Teachers

บทนำ

การจัดกระบวนการเรียนรู้เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน การจัดการศึกษาในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีไปอย่างรวดเร็ว จนเกิดการเรียนการสอนที่แตกต่างจากยุคที่ผ่านมา อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการใช้เทคโนโลยีในการเชื่อมโยงข้อมูลต่างๆ จากทุกมุมโลกเข้าด้วยกัน มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ในการค้นคว้าหาความรู้ ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้สะดวกรวดเร็วและสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง การเรียนรู้ผ่านเทคโนโลยีสารสนเทศจะทำให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ทันสมัย สามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การศึกษาจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมกับการรับมือการจัดการเรียนรู้เตรียมความในทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 ระยะ 20 ปี ที่มุ่งให้ผู้เรียนทุกคนมีคุณลักษณะและทักษะการเรียนรู้ที่จำเป็น ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา ทักษะการสร้างสรรค์และนวัตกรรม ทักษะด้านความเข้าใจต่างวัฒนธรรมต่างกระบวนการทัศน์ ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ ทักษะการสื่อสาร สารสนเทศ และการรู้เท่าทันสื่อทักษะด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ทักษะอาชีพ ทักษะการเรียนรู้และความมีเมตตากรุณา มีวินัย คุณธรรม จริยธรรม ซึ่งหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงจำเป็นต้องตระหนักถึงความสำคัญและความจำเป็นของทักษะดังกล่าว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 11-27) การพัฒนาครูจึงเป็นตัวแปรสำคัญในการยกระดับคุณภาพของสถานศึกษา มาตรฐานความรู้ สมรรถนะและประสบการณ์วิชาชีพ คณะกรรมการคุรุสภาได้ประกาศสาระความรู้สมรรถนะ และประสบการณ์วิชาชีพการศึกษาสำหรับผู้ประกอบวิชาชีพครู ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารการศึกษา และศึกษานิเทศก์ ตามข้อบังคับคุรุสภาว่าด้วยมาตรฐานวิชาชีพ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ในส่วนของวิชาชีพครู เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงและทิศทางของการศึกษาชาติ ให้นักวิชาการทางการศึกษาต้องมีความรู้ด้านหลักการ แนวคิด การออกแบบการประยุกต์ใช้ และการประเมินสื่อนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศ มีความสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

เพื่อการสื่อสาร จะเห็นได้ว่าการจัดการเรียนการสอนโดยใช้เทคโนโลยีมีความสำคัญมากกับผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2562)

ในปี พ.ศ. 2551 ได้มีพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีหลักการเพื่อให้เกิดความเสมอภาคในการเข้าถึง และให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั้งถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของชีวิตของแต่ละบุคคลที่แตกต่างกันไป มีการกระจายอำนาจให้สถานศึกษา และการให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 3) โดยเฉพาะในส่วนของการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้ประชาชนได้เข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของตนเอง จัดให้มีการพัฒนาแหล่งความรู้ให้มีความหลากหลายทั้งในส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษามีกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตามอัธยาศัยที่เป็นการเรียนรู้แบบไม่เป็นทางการ ไม่มีหลักสูตรและระยะเวลาที่แน่นอนขึ้นอยู่กับความต้องการ และความสนใจของกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่มอายุ และเพศวัย กิจกรรมที่จัดเป็นไปตามความสมัครใจของผู้รับบริการเป็นการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้ต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความพร้อม ความต้องการความสนใจ โอกาส และศักยภาพการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล ประเภทของโครงการและกิจกรรม ได้แก่ ห้องสมุดประชาชน แหล่งเรียนรู้ต่างๆ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มุมที่อ่านและคอมพิวเตอร์ การส่งเสริมการอ่าน การจัดนิทรรศการ การศึกษาเคลื่อนที่ อุทยานการเรียนรู้ วิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น นอกจากนี้ การศึกษาตามอัธยาศัยโดยหน่วยงานอื่นๆ ทั้งของรัฐและของเอกชนก็มีการดำเนินการ ควบคู่ไปกับการศึกษานอกระบบ เช่น การศึกษานอกสถานที่ การฝึกอบรมอาชีพระยะสั้น การเรียนรู้ด้วยตนเองและการใช้กระบวนการกลุ่มเพื่อการเรียนรู้ ในรูปของการอภิปราย บรรยาย การประกวด การแข่งขันการจัดทำโครงการ การออกแบบและสร้างสื่อการเรียนการสอน แม้กระทั่งกิจกรรม การกีฬา กิจกรรมกลางแจ้ง และการเฝ้าสังเกตปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เป็นต้น

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทรัพยากรการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยในปัจจุบันมีจำนวนหน่วยงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มากมายกระจายอยู่ทั่วประเทศ ดังเช่น หน่วยงานในส่วนกลาง สถาบัน พัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภาค สำนักงาน

ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอห้องสมุดประชาชนจังหวัด อำเภอ และห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารี ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้ที่จัดขึ้นดังกล่าวมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อทำให้คนไทยได้รู้หนังสือ ให้คนที่พลาดโอกาสการเรียนรู้ได้มีโอกาสในการเรียนเพื่อยกระดับการศึกษา ได้จบการศึกษา เพื่อได้มีโอกาสเรียนต่อให้โอกาสกับผู้ด้อยโอกาส การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการเสนอโอกาสและทางเลือก เพื่อการศึกษาหาความรู้ด้วยตนเองให้แก่ประชาชนทั่วไปให้ได้รับการศึกษา และเพิ่มเติมความรู้ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกก่อให้เกิดโลกทัศน์ที่กว้างขวางสามารถใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงชีวิตให้ก้าวหน้าและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข การศึกษาตามอัธยาศัยเกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่เป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จากการทำงาน จากบุคคล จากครอบครัว จากสื่อ จากชุมชน และจากแหล่งความรู้ ซึ่งสามารถเรียนได้ตลอดเวลา และเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต โดยมีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ ทรัพยากรการเรียนรู้ตามอัธยาศัย เช่น ศูนย์วิทยศาสตร์เพื่อการศึกษา อุทยานวิทยาศาสตร์พระจอมเกล้าหว่ากอ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ สถานีวิทยุโทรทัศน์เพื่อการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา ห้องสมุดอิเล็กทรอนิกส์ ห้องสมุดประชาชนเฉลิมราชกุมารีห้องสมุดประชาชนจังหวัดและอำเภอทั่วประเทศ ห้องสมุดประชาชนเคลื่อนที่ รถห้องสมุดศูนย์การเรียนรู้เคลื่อนที่ เรือห้องสมุดเฉลิมพระเกียรติฯ ที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน, 2551) และเมื่อวันที่ 19 มีนาคม พ.ศ. 2566 ราชกิจจานุเบกษาได้เผยแพร่ พระราชบัญญัติการส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 โดยมีสาระสำคัญคือการยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 และยกฐานะ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็น กรมส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีผลบังคับใช้เมื่อพ้นไป 60 วัน ตรงกับวันจันทร์ที่ 19 พฤษภาคม พ.ศ.2566 ราชกิจจานุเบกษา เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2566 เผยแพร่พระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อพ้นกำหนด 60 วัน นับแต่วันประกาศในราชกิจจานุเบกษาเป็นต้นไป และให้ยกเลิกพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 โดยยกระดับจากสำนักงาน กศน. เป็น "กรมส่งเสริมการเรียนรู้" มีหน้าที่จัด ส่งเสริม และสนับสนุนการเรียนรู้ 3 รูปแบบคือ การเรียนรู้ตลอดชีวิต การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง และการเรียนรู้เพื่อคุณวุฒิตามระดับ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2566)

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช จึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพการพัฒนาและความต้องการในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช เพื่อให้สถานศึกษามีแนวทางในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช และเพื่อประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้ในสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษามากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช

วิธีการดำเนินการวิจัย

แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช และวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 คือ เพื่อศึกษาความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครู ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช

ระยะที่ 2 เป็นการวิจัยคุณภาพ เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยข้อ 3 คือ เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 298 คน (สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช, 2566)

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช จำนวน 165 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางของเครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan)

3. กลุ่มผู้ให้ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครู ครู กศน.ตำบล สังกัด กรมส่งเสริมการเรียนรู้ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ สอบถาม และ แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

1) แบบสอบถาม หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence : IOC) จากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พิจารณาเลือกข้อรายการที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.66 ถึง 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้วิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient : α) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ อยู่ที่ 0.962 สำหรับค่าความเชื่อมั่นรายด้านมีค่าระหว่าง 0.849 - 0.949

2) แบบสัมภาษณ์ เสนอผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของสำนวนภาษาที่ใช้ในแบบสัมภาษณ์ ปรับปรุงแก้ไขแบบสัมภาษณ์ให้ถูกต้องสมบูรณ์ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับผู้ให้ข้อมูลหลักต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้การวิเคราะห์หาจำนวนร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) จัดข้อมูลให้มีกระบวนการที่สมบูรณ์ เพื่อนำมาเสนอเป็นแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 1 เพื่อศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ครูผู้สอนมีทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับ มาก

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 2 เพื่อศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 พบว่า ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความต้องการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ทักษะการสื่อสาร ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ทักษะการทำงานร่วมกันหรือการทำงานเป็นทีม ทักษะการแก้ไขปัญหา และทักษะการคิดสร้างสรรค์ ตามลำดับ

ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ 3 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช จำแนกตามความต้องการพัฒนาทักษะสูงสุดแต่ละทักษะ โดยผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา จากการสัมภาษณ์ ผลการวิจัยพบว่า

3.1 ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ควรสนับสนุนให้ครูมีโอกาสนในการอบรมและเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและเครื่องมือในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในองค์กร โดยส่งเสริมการใช้หลักการและขั้นตอนวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ สร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นกลางให้ครูมีโอกาสนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านการสนทนาและการแบ่งปันข้อมูล และ ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยให้ครูมีโอกาสนในการเรียนรู้และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณในงานสอนและการปฏิบัติงานทั่วไป

3.2 ทักษะการสื่อสาร ควรสนับสนุนให้ครูมีโอกาสนในการอบรมและพัฒนาทักษะการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง สร้างพื้นที่สนับสนุนและกระตุ้นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์

และเทคนิคการสื่อสารระหว่างครู และส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสื่อสารในการสร้างชุมชนการเรียนรู้ระหว่างครู โดยใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หรือโปรแกรมการสื่อสาร

3.3 ทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยี ควรฝึกอบรมให้ครูเป็นผู้เชี่ยวชาญในการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศในการสอน ส่งเสริมการพัฒนาทักษะในการสร้างเนื้อหาการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและนำเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสร้างเนื้อหา และ การสร้างพื้นที่สนับสนุนและแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ในการใช้เทคโนโลยีและสารสนเทศในการสอนระหว่างครู

3.4 ทักษะการทำงานร่วมกันหรือการทำงานเป็นทีม ควรเสริมสร้างการทำงานเป็นทีมของครูผ่านการสร้างโอกาสให้เข้าร่วมกิจกรรม Team Building สร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เน้นการทำงานร่วมกันและการแบ่งปันความรู้ระหว่างครู การใช้เทคโนโลยีสื่อสารเพื่อสนับสนุนการทำงานร่วมกัน โดยการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์หรือเครื่องมือสื่อสารเพื่อสร้างชุมชนการเรียนรู้และการทำงานร่วมกัน และ การส่งเสริมการใช้วิธีการทำงานร่วมกันโดยการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่เน้นการทำงานร่วมกันและการแก้ไขปัญหาเชิงกลยุทธ์ในทีม

3.5 ทักษะการแก้ไขปัญหา ควรส่งเสริมทักษะการแก้ไขปัญหาของครูผ่านการให้โอกาสในการเรียนรู้เทคนิคและเครื่องมือที่เป็นประโยชน์ในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาอย่างเชื่อถือได้ สนับสนุนและพัฒนาทักษะในการคิดเชิงวิเคราะห์และการแก้ไขปัญหาของครูผ่านการสร้างพื้นที่ในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ และ ส่งเสริมการใช้การเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่กระตุ้นการแก้ไขปัญหาของครู

3.6 ทักษะการคิดสร้างสรรค์ ควรส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของครูผ่านการให้โอกาสในการออกแบบและพัฒนาวัสดุการเรียนรู้ที่น่าสนใจและสร้างสรรค์ เพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจสำหรับนักเรียน การสนับสนุนให้ครูมีโอกาสนในการเรียนรู้และพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีและเครื่องมือสร้างสรรค์ ให้ความสำคัญกับการสนับสนุนและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของครูผ่านการให้พื้นที่ในการสร้างไอเดียและโครงการใหม่ ๆ สร้างกลไกการให้ความรู้และทักษะในการคิดสร้างสรรค์ให้ครูผ่านการจัดอบรมและสัมมนาเกี่ยวกับเทคนิคและกระบวนการสร้างสรรค์ และ ส่งเสริมการใช้การเรียนรู้เชิงปฏิบัติที่กระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของครู

อภิปรายผล

1. การศึกษาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 ของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช มีทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด อาจเป็นเพราะ สำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราชมีการส่งเสริมพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา ทำให้ทักษะการจัดการเรียนรู้ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปนัดดา พลแสน และคณะ (2561 : 172-183) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง บทบาทส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานนทบุรีเขต 1 พบว่า ทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานนทบุรี เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะชีวิตและอาชีพ และทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี

2. การศึกษาความต้องการในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า ครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความต้องการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ความต้องการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด จะเห็นได้ว่า แม้ว่าครูจะมองว่าตนเองมีทักษะด้านนี้มากแต่ก็ต้องการพัฒนาทักษะด้านนี้มากเช่นกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราชรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นอย่างมีเหตุผล ไม่ยึดถือความคิดเห็นของตนเอง พร้อมทั้งจะเรียนรู้ตลอดเวลา ซึ่งสอดคล้องกับบทความของของทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2560 : 16-27) เรื่อง ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0 ที่กล่าวว่า ครูในยุคการศึกษาไทย 4.0 ต้องเป็นครูมืออาชีพ มีความสามารถในการปฏิบัติการสอน ถ่ายทอดความรู้ให้กับผู้เรียนได้ดี เป็นผู้พัฒนาความรู้ของตนเองอย่างต่อเนื่องอยู่เสมอจึงจะสามารถพัฒนาผู้เรียนในยุคการศึกษา 4.0 ให้เป็นบุคคลากรของประเทศที่มีศักยภาพเพียงพอ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธาณินทร์ ปัญญาวัฒนากุล และสมศักดิ์ เอี่ยมคงสี (2560 : 71-79) เรื่อง การ

พัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนขนาดเล็กของอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ความต้องการในการพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ในโรงเรียนขนาดเล็กของอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา มีความต้องการในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับความต้องการพัฒนาจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) การพัฒนาการจัดการ เรียนรู้ด้วยวิธีโครงการเป็นฐาน 2) การพัฒนาความสามารถในการพัฒนาเกณฑ์เพื่อการประเมินผลงานที่มีลักษณะจำเพาะชิ้นงาน และ 3) การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเข้าถึงข้อมูลอย่างรวดเร็ว

3. แนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครราชสีมา พบว่า 1) การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการแก้ไขปัญหาและการคิดตามหลักการ 2) การสนับสนุนให้ครูมีโอกาสนในการอบรมและเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและเครื่องมือในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) การสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในองค์กร โดยส่งเสริมการใช้หลักการและขั้นตอนวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ 4) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นกลางให้ครูมีโอกาสนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านการสนทนาและการแบ่งปันข้อมูล 5) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยให้ครูมีโอกาสนในการเรียนรู้และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณในงานสอนและการปฏิบัติงานทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของอดิพร เกิดเรือง (2560 : 61) กล่าวว่า การจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 หรือยุคดิจิทัล ต้องเริ่มคิดทบทวนการจัดการศึกษาโดยต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเรียนการทำงานและการดำเนินชีวิต เพื่อรองรับสภาพสังคมได้อย่างเหมาะสมกับการจัดการศึกษาในยุคศตวรรษที่ 21 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรลักษณ์ คำหวาง และนงลักษณ์ ใจฉลาด (2560 : 120-123) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก ผลวิจัยพบว่า 1) ประเด็นทักษะการจัดเรียนรู้และนวัตกรรม มีแนวทาง ดังนี้ ด้านความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรมควรสนับสนุนการสร้างสรรคและเผยแพร่นวัตกรรมการสอน ด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา ควรเน้นทักษะการคิดเพื่อสร้างรูปแบบ อบรม/สร้างเครื่องมือเน้นทักษะกระบวนการคิด 2) ประเด็นทักษะสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี มีแนวทาง ดังนี้ ด้านเทคโนโลยีควรสัมมนา/อบรม/จัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านการเชื่อมต่อระบบเครือข่าย ด้าน

สื่อควรจัดสรรงบประมาณ กำหนดแนวทางการพัฒนา ฝึกฝนทักษะในการผลิตสื่อ 3) ประเด็นทักษะชีวิตและอาชีพ มีแนวทาง ดังนี้ ด้านการเป็นผู้สร้างและผู้ผลิตควรตระหนักในบทบาทครู ฝึกฝนการพัฒนาตนเอง ด้านการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองควรสร้างเสริมประสบการณ์ เพื่อพัฒนาศักยภาพด้านความรู้ ทักษะ ความสามารถเพื่อพัฒนาทักษะและเพิ่มพูนความรู้ให้กับตนเอง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครราชสีมา มีทักษะและความต้องการในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งแนวทางการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูศูนย์ส่งเสริมศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครราชสีมา คือ 1) การส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการแก้ไขปัญหาและการคิดตามหลักการ 2) การสนับสนุนให้ครูมีโอกาสในการอบรมและเรียนรู้เกี่ยวกับเทคนิคและเครื่องมือในการพัฒนาการคิดอย่างมีวิจารณญาณ 3) การสร้างวัฒนธรรมที่สนับสนุนการคิดอย่างมีวิจารณญาณในองค์กร โดยส่งเสริมการใช้หลักการและขั้นตอนวิเคราะห์เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานและการเรียนรู้ 4) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เป็นกลางให้ครูมีโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณผ่านการสนทนาและการแบ่งปันข้อมูล 5) การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและสื่อสารในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยให้ครูมีโอกาสในการเรียนรู้และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีเพื่อการวิเคราะห์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณในงานสอนและการปฏิบัติงานทั่วไป

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1) ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำผลการวิเคราะห์ไปศึกษาความต้องการจำเป็นไปเพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาส่งเสริมครูและบุคลากรในสถานศึกษา ในการวางแผนนโยบายการพัฒนาคุณภาพของครูและบุคลากรในสถานศึกษา หรือจัดโครงการพัฒนาบุคลากรให้เหมาะสมกับสภาพและบริบทของสถานศึกษา เพื่อยกระดับความสามารถของครู และยกระดับคุณภาพการศึกษาต่อไป

2) ระดับสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้ สามารถนำผลการวิเคราะห์ไปเป็นแนวทางการแก้ปัญหาการพัฒนาบุคลากรตามความต้องการจำเป็นให้บุคลากรมีความเป็นมืออาชีพ มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานและเป้าหมายของงานส่งเสริมการเรียนรู้และหน่วยงานต้นสังกัด

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรมีการศึกษาวิจัยความต้องการจำเป็นในการพัฒนาทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานส่งเสริมการเรียนรู้จังหวัดนครศรีธรรมราช
- 2) ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการใช้ทักษะความคิดสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาการปฏิบัติงานของครู

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). “กฎกระทรวงกำหนดระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพ ภายในสำหรับสถานศึกษาที่จัดการศึกษานอกระบบ พ.ศ. 2555,” (14 พฤศจิกายน 2555). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 129. ตอนที่ 106ก.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2566). พระราชบัญญัติการส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์. (2560). ครูและนักเรียนในยุคการศึกษาไทย 4.0. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ การเรียนรู้ ทางไกลเชิงนวัตกรรม, 7(2), 14-29.
- ธานินทร์ ปัญญาวัฒนากุล และสมศักดิ์ เอี่ยมคงสี. (2560). การพัฒนาครูด้านทักษะการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 โดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน ในโรงเรียนขนาดเล็กของอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา. วารสารราชชนรินทร์ กรกฎาคม-ธันวาคม 2560. หน้า 71-79.
- ปนัดดา พลแสน และคณะ. (2561). บทบาทส่งเสริมการจัดการเรียนรู้และภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อทักษะการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 15(28), 172-183.

วรลักษณ์ คำหว่าง และนงลักษณ์ ใจฉลาด. (2560). แนวทางพัฒนาทักษะครูในศตวรรษที่ 21
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 6(1), 129-138.

สำนักบริหารงานการศึกษาออกโรงเรียน. (2549-2551). แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต. กรุงเทพมหานคร: รังสี
การพิมพ์.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579.
กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

อดิพร เกิดเรือง. (2560). การส่งเสริมการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับสังคมไทยในยุค
ดิจิทัล. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 10(1), 173-183.

กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักการบริหารนิยธรรมตามทัศนคติ
ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร*

THE SANGHA'S GOVERNING STRATEGIES ACCORDING TO
THE APARIHANIYA DHARMA ACCORDING TO THE ATTITUDE OF
ECCLESIASTICAL OFFICIAL IN BANGKOK

พระครูใบฎีกาสมพนธ์ รุจาคม (ขนต์โก)¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Phrakhrubaideega Sompon Rujacom (Khantigo)¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: jaroen1phong@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษากลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักการบริหารนิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร 2) เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร 3) เพื่อเสนอแนวทางการใช้กลยุทธ์ การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ พระสังฆาธิการทุกระดับในเขตปกครองคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร จำนวน 95 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ คือ สถิติการบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่า (t-test) และ (One Way ANOVA/F-test) และกลุ่มตัวอย่างเชิงคุณภาพ คือ กลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 5 รูป เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการสัมภาษณ์ โดยสรุปเป็นข้อความบรรยาย (Descriptive) ซึ่งได้จากการสัมภาษณ์และจดบันทึก

* Received 5 June 2024; Revised 11 June 2024; Accepted 26 June 2024

ผลการวิจัยพบว่า

1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า พระสังฆาธิการส่วนมากมีอายุ 46 - 55 ปี ร้อยละ 57.9 และมีพรรษา 16 - 25 พรรษา ร้อยละ 40.0 ส่วนมากมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 56.8 และมีตำแหน่งทางปกครองเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสร้อยละ 68.4 ส่วนมากมีประสบการณ์ในการปกครองมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 48.4

2) กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอภิธานิธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมเรียงลำดับคือ ด้านการปกครอง รองลงมาคือ ด้านการศึกษา ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านสาธารณูปการ และด้านสาธารณสงเคราะห์ ตามลำดับ

3) เปรียบเทียบทัศนคติในการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระสังฆาธิการกรุงเทพมหานครที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางปกครอง และประสบการณ์ในการปกครองต่างกัน มีกลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอภิธานิธรรมตามทัศนคติ รวมทั้ง 6 ด้าน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4) แนวทางการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร พบว่า คณะสงฆ์กรุงเทพมหานครได้ให้ความสำคัญในการปกครองตามหลักอภิธานิธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ เพราะว่าเรื่องของการปกครอง จะมีปัญหาหลายอย่าง เนื่องจากพระสงฆ์อยู่ด้วยกันมาก เพราะฉะนั้นความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพระธรรมวินัย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ หากคณะสงฆ์ไม่คอยหมั่นประชุมกัน และไม่มีความพร้อมเพรียงกัน ต่างฝ่ายต่างทำตามความชอบใจของตนแล้ว การปกครองคณะสงฆ์จะไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย อีกทั้งเป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ไม่เป็นไปเพื่อความเจริญ แต่เมื่อใดก็ตาม คณะสงฆ์หมั่นประชุมกันเป็นนิത്യ พร้อมเพรียงกันประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์ได้ประชุมปรึกษาหารือกัน เมื่อนั้นคณะสงฆ์ก็จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน เมื่อคณะสงฆ์มีการประชุมอยู่เป็นนิത്യ และพร้อมเพรียงกันประชุม ตลอดจนพร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์พึงทำร่วมกัน ทัศนคติในการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร ย่อมมีความเหมือนกัน เพราะอยู่ภายใต้กฎกติกาข้อตกลงเดียวกัน พุดง่ายๆ คือ ปกครองคณะสงฆ์ภายใต้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ไม่นอกกลุ่มนอกทางหรือนอก

กรอบพระธรรมวินัย และให้ความเคารพเจ้าคณะผู้ปกครอง ปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาตามที่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนสั่งตามพระธรรมวินัย เมื่อคณะสงฆ์ปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่นอกกลุ่มนอกทาง ให้ความเคารพเจ้าคณะผู้ปกครองหรือผู้บังคับบัญชาเหนือตนและเชื่อฟังถ้อยคำของท่าน อีกทั้งไม่ลุอำนาจต่อตณหา คือ ความยากที่เกิดขึ้น การปกครองคณะสงฆ์ก็จะเป็นระเบียบเรียบร้อย

คำสำคัญ : กลยุทธ์, การปกครองคณะสงฆ์, อปริหานิยธรรม

Abstract

This research the objectives are as follows: 1) To study the strategies for governing the Sangha according to the principles of Aparihaniyadhamma according to the attitude of the Sangha of Bangkok. 2) To compare the attitudes in using the strategy of governing the Sangha of the Sangha of Bangkok. 3) To propose guidelines for using Strategy for governing the Sangha of the Sangha of Bangkok. It is a mixed methods research. The sample group used in the quantitative research included 95 monks at all levels in the Bangkok Sangha Administrative Region. The tool used in the quantitative research was a questionnaire. The statistics used in the quantitative data analysis were descriptive statistics, such as percentage values. Mean, standard deviation (S.D.) and inferential or reference statistics such as tests (t-test) and (One Way ANOVA/F-test) and the qualitative sample group is a group of 5 important informants. The tool used in qualitative research is an interview form. Analysis of qualitative data obtained from the interviews. In summary, it is a descriptive text. (Descriptive) obtained from interviews and notes.

The research results found that:

1) General information of the respondents found that most monks were 46 - 55 years old, 57.9 percent, and had 16 - 25 years of age, 40.0 percent. Most had a bachelor's degree, 56.8 percent, and held administrative positions. 68.4

percent are assistant abbots, most have more than 10 years of experience in government, 48.4 percent.

2) The strategy for governing the Sangha according to the principles of Aparihaniyadhamma according to the attitude of the Bangkok Sangha was found to be overall appropriate at the highest level. When considering each aspect, it was found that the suitability in order was Administrative aspect, followed by religious education aspect. Propagation of Buddhism Educational assistance Public utilities and public welfare respectively.

3) Compare the attitudes in using strategies for governing the Sangha of the Sangha of Bangkok. Categorized by personal factors, it was found that the Bangkok Sangha monks' age, years of service, education level Administrative position and different experiences in governance There is a strategy for governing the Sangha based on the principles of Aparihaniyadhamma according to attitude, including 6 areas, overall not different. Therefore, it does not meet the set assumptions.

4) Guidelines for using strategies for governing the Sangha of the Sangha of Bangkok. It was found that the Sangha of Bangkok has given importance to governing according to the principles of Aparihaniyadhamma. In particular, it is Regularly meet together Because of the matter of governance There will be many problems. Because the monks lived together a lot. Therefore, the understanding of various matters Whether it is about Dhamma and discipline, rules, regulations, etc. Therefore it is important. If the Sangha does not meet regularly and there is no unison Each side has acted according to their own preferences. The governance of the Sangha will not be orderly. It is also a place of decay. It is not possible for prosperity. But whenever The Sangha meets regularly. meeting in unison and work together in unison to do the duties for which the monks met and consulted together. Then the Sangha will be one. When the Sangha meets continuously and meeting in unison As well as working

together to do the activities that monks should do together. Attitudes in using strategies for governing the Sangha of the Sangha of Bangkok There are similarities. Because they are under the same rules and agreements. Simply put, the Sangha is governed under the Sangha Act. Not deviating from the path or outside the framework of the Dhamma and Vinaya. and respect the ruler. Perform one's duties as a subordinate as ordered by the superior in accordance with the Dhamma and Vinaya. When the Sangha adheres to the principles of Dhamma and Vinaya in the same direction Not freaky Respect the ruler or commander above you and obey his words. Moreover, not being able to resist the power of desire is the difficulty that arises. The administration of the Sangha will be orderly.

Keywords: Strategy, Sangha governance, Aparihaniyadhamma

บทนำ

การปกครองคณะสงฆ์มาตั้งแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบัน โดยยึดพระธรรมวินัยเป็นหลักในการดำเนินกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม โดยภาพรวมสมัยพุทธกาลพระพุทธเจ้าทรงดำเนินการปกครองด้วยวิธีการคัดเลือกกลั่นกรองบุคลากรมาบวชในพระพุทธศาสนามีพระธรรมวินัยเป็นฐานรองรับ และทรงวางแนววิถีในการบริหารจัดการตามแนวพระพุทธศาสนาว่า พุทธวิธีการบริหารควรยึดหลักธรรมาธิปไตยเป็นสำคัญ โดยผู้บริหารเองจะต้องประพฤติธรรมและใช้ธรรมเป็นหลักในการบริหาร และต้องคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งโดยพึงสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงการปกครองคณะสงฆ์หรือการบริหารกิจการคณะสงฆ์ จึงต้องยึดถือมั่นในพระธรรมวินัยเป็นหลัก เพราะพระธรรมวินัยเป็นทั้งโครงสร้างเป็นหัวใจใหญ่และเป็นการจัดสภาพสังคมสงฆ์ให้เกิดความเรียบร้อยเป็นการพัฒนาบุคลากรในสังคมด้วยทุกคนจะรู้จักหน้าที่ของตนเอง (พระธรรมโกศาจารย์, 2549 : 22)

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ถือว่าเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่ง เพราะถ้ามีระบบบริหารที่ดี ศาสนาก็มีความเจริญมั่นคง การบริหารที่ดีนั้นจะต้องมีรูปแบบและวิธีการจัดการแบ่งงาน มอบ

อำนาจ กระจายงานให้ผู้อยู่ฝ่ายบริหารระดับต่างๆ รับผิดชอบตามความรู้ความสามารถของตน และพัฒนาการด้านต่างๆ เพราะการบริหารคณะสงฆ์ปัจจุบันมีอำนาจรัฐและจารีตประเพณีเข้ามาเกี่ยวข้อง (อิติวุตติ หนัมนี, 2557 : 65-77) เมื่อมีอิทธิพลเกิดขึ้นต้องอาศัยพระราชบัญญัติ คณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ การบริหารคณะสงฆ์จึงถือว่าเป็นหัวใจหลักในงานบริหารกิจการของคณะสงฆ์ คือ ด้านการปกครอง การศาสนศึกษา การศึกษา สงเคราะห์ การเผยแผ่ การสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์ ให้ดำเนินไปตาม พระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม (กองแผนงาน, 2542 : 16)

พระสังฆาธิการ มีหน้าที่ในการปกครองและบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อยจึงเป็นเงื่อนไขสำคัญที่จะบ่งชี้ความสำเร็จในการส่งเสริมกิจการพระพุทธศาสนาให้ ยั่งยืนถาวรสืบต่อไป (พระครูวินัยธรเอก เตชวโร, 2559 : 267-277) ดังคำกล่าวที่ว่า พระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ จะเจริญรุ่งเรืองถาวรสืบต่อไป ก็ต้องอาศัยพระสังฆาธิการเป็นสำคัญ เนื่องจากพระสังฆาธิการเป็นผู้ใกล้ชิดประชาชน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการ ระดับเจ้าอาวาส ซึ่งเป็นที่เคารพเลื่อมใสศรัทธาของประชาชน มีบทบาทโดยตรงต่อการบริหาร กิจการคณะสงฆ์ให้ดำรงอยู่สืบต่อไป (กองแผนงาน, 2542 : 17)

ในการบริหารหมู่คณะนั้น มีหลักธรรมหลายประการที่จะช่วยให้การบริหารจัดการ เป็นไปด้วยความเรียบร้อยดีงาม ถ้าได้ยึดเอาการบริหารตามหลักธรรมข้อปธานียธรรม คือ ธรรมที่ทำให้ไม่เสื่อม ย่อมทำให้เกิดความเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว มี 7 อย่าง ดังนี้ 1) หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ 2) เมื่อประชุมก็พร้อมเพรียงกันประชุม เมื่อเลิกประชุมก็พร้อม เพรียงกันเลิก และพร้อมเพรียงช่วยกันทำกิจที่สงฆ์จะต้องทำ 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่พระพุทธเจ้าไม่ บัญญัติขึ้น ไม่ถอนสิ่งที่พระองค์บัญญัติไว้แล้วสมาทานศึกษาอยู่ในสิกขาบทตามที่พระองค์ทรง บัญญัติไว้ 4) ภิกษุเหล่าใด เป็นผู้ใหญ่เป็นประธานในสงฆ์ เคารพนับถือภิกษุเหล่านั้น เชื่อฟัง ถ้อยคำของท่าน 5) ไม่ล่ออำนาจแก่ความอยากที่เกิดขึ้น 6) ยินดีในเสนาสนะป่า 7) ตั้งใจอยู่ว่า เพื่อนภิกษุสามเณรซึ่งเป็นผู้มีศีล ซึ่งยังไม่มาสู่อาวาส ขอให้มา ที่มาแล้วขอให้อยู่เป็นสุข เพื่อทำ ให้สถาบันสงฆ์ของเราเจริญก้าวหน้าอย่างถาวรมั่นคงเพื่อเป็นที่พึ่งอาศัยทางจิตวิญญาณให้แก่ พุทธศาสนิกชนต่อไป (นริศ ประนมชัย, 2559 : 2-3)

จากประเด็นการศึกษาดังกล่าว จะเห็นได้ว่าการบริหารกิจการคณะสงฆ์หรือการ ปกครองคณะสงฆ์เป็นสิ่งที่สำคัญอย่างยิ่ง พระสังฆาธิการหรือผู้ปกครองที่ดินนั้นจะต้องมีกลยุทธ์ หรือรูปแบบและวิธีการจัดการแบ่งงาน มอบอำนาจ กระจายงานตามความรู้ความสามารถของ

ตน และพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เมื่อมีอธิการเกิดขึ้นต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์เป็นเกณฑ์จัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ โดยยึดเอาการบริหารตามหลักอปริหานิยธรรม 7 ประการควบคู่กันไปด้วย เพื่อให้งานบริหารกิจการของคณะสงฆ์ดำเนินไปตามพระธรรมวินัย กฎหมาย กฎมหาเถรสมาคม อันจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการพัฒนารูปแบบการบริหารกิจการคณะสงฆ์ให้มีความเป็นระเบียบเรียบร้อย และนำมาซึ่งความศรัทธาปสาทะเลื่อมใสของพุทธบริษัท

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษากลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร เพื่อให้ทราบกลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร โดยเปรียบเทียบทัศนคติและเสนอแนวทางการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานครต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษากลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบทัศนคติในการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเสนอแนวทางการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

เชิงปริมาณ

ประชากร คือ พระสังฆาธิการทุกระดับในเขตปกครองคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร สังกัด มหานิกาย ประกอบด้วย เจ้าคณะกรุงเทพมหานคร รองเจ้าคณะกรุงเทพมหานคร เจ้าคณะเขต รองเจ้าคณะเขต เจ้าคณะแขวง รองเจ้าคณะแขวง เจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส จำนวน 1,797 รูป จากเขตปกครองคณะสงฆ์กรุงเทพมหานครทั้งหมด 50 เขต ส่วนกลุ่มตัวอย่าง คือ พระสังฆาธิการทุกระดับในเขตปกครองคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร สังกัด มหานิกาย จำนวน

95 รูป โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.1

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณเป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 แบบสอบถามกลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร ตอนที่ 3 แบบสอบถามเปรียบเทียบทัศนคติในการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้สถิติพื้นฐาน คือ สถิติการบรรยาย ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติอนุมานหรืออ้างอิง ได้แก่ การทดสอบค่า (t-test) และ (One Way ANOVA/F-test)

เชิงคุณภาพ

ประชากร คือ พระสังฆาธิการทุกระดับในเขตปกครองคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร สังกัด มหานิกาย จำนวน 5 รูป ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Non-probability sampling) ด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) คือการเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเหมาะสมกับงานวิจัยและเป็นตัวแทนของประชากรที่ศึกษาทั้งหมดในการตอบแบบสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพเป็นสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง โดยลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบปลายเปิด ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ตอนที่ 2 กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาแล้วบรรยาย (Descriptive) ให้เหตุผลสรุปประเด็นใน 3 ประเด็น ได้แก่ 1) กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร 2) ทัศนคติในการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร และ 3) แนวทางการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า พระสังฆาธิการส่วนมากมีอายุ 46 - 55 ปี ร้อยละ 57.9 และมีพรรษา 16 - 25 พรรษา ร้อยละ 40.0 ส่วนมากมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 56.8 และมีตำแหน่งทางปกครองเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสร้อยละ 68.4 ส่วนมากมีประสบการณ์ในการปกครองมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 48.4

2. ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร พบว่า กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .115) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความเหมาะสมเรียงลำดับคือ ด้านการปกครอง ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .248) รองลงมาคือ ด้านการศาสนศึกษา ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .196) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .248) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .214) ด้านสาธารณูปการ ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .215) และด้านสาธารณสงเคราะห์ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .232) ตามลำดับ ซึ่งสามารถสรุปได้ดังนี้

1) ด้านการปกครอง ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมด้านการปกครอง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .248) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสังฆาธิการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลด้านการปกครองตามหลักอปริหานิยธรรม มีความเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.72$, S.D. = .453) รองลงมาคือ พระสังฆาธิการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการด้านการปกครองตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = .467) พระสังฆาธิการมีความสามารถในการจูงใจให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติหน้าที่ด้านการปกครองตามหลักอปริหานิยธรรมให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .521) พระสังฆาธิการมีการติดตามประเมินผลด้านการปกครองตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .522) พระสังฆาธิการมีทักษะในการวางแผนกลยุทธ์ด้านการปกครองตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .501) และพระสังฆาธิการมีความมุ่งมั่นในพันธกิจด้านการปกครองตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.43$, S.D. = .498) ตามลำดับ

2) ด้านการศาสนศึกษา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมด้านการศาสนศึกษา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .196) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสังฆาธิการมีการติดตามประเมินผลด้านการศาสนศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม มีความเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = .471) รองลงมาคือ พระสังฆาธิการมีความมุ่งมั่นในพันธกิจด้านการศาสนศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = .485) พระสังฆาธิการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลด้านการศาสนศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม และพระสังฆาธิการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการด้านการศาสนศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = .498) พระสังฆาธิการมีความสามารถในการจูงใจให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติหน้าที่ด้านการศาสนศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรมให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .499) และพระสังฆาธิการมีทักษะในการวางแผนกลยุทธ์ด้านการศาสนศึกษาตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.46$, S.D. = .522) ตามลำดับ

3) ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนา มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .238) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสังฆาธิการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักอปริหานิยธรรม มีความเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.69$, S.D. = .463) รองลงมาคือ พระสังฆาธิการมีการติดตามประเมินผลด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = .488) พระสังฆาธิการมีทักษะในการวางแผนกลยุทธ์ด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.58$, S.D. = .496) พระสังฆาธิการมีความมุ่งมั่นในพันธกิจด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .499) พระสังฆาธิการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการด้านการเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = .523) และพระสังฆาธิการมีความสามารถในการจูงใจให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติหน้าที่ด้านการเผยแผ่ตามหลักอปริหานิยธรรมให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.51$, S.D. = .543) ตามลำดับ

4) ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมด้านการศึกษาสงเคราะห์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .214) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสังฆาธิการมีการติดตามประเมินผลด้านการศึกษาสงเคราะห์ตามหลักอปริหานิยธรรม มีความเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.63$, S.D. = .485) รองลงมาคือ พระสังฆาธิการมีความ

มุ่งมั่นในพันธกิจด้านการศึกษาสงเคราะห์ตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.59$, S.D. = .495) พระสังฆาธิการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลด้านการศึกษาสงเคราะห์ตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = .498) พระสังฆาธิการมีทักษะในการวางแผนกลยุทธ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .501) พระสังฆาธิการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการด้านการศึกษาสงเคราะห์ตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = .502) และพระสังฆาธิการมีความสามารถในการจูงใจให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติหน้าที่ด้านการศึกษาสงเคราะห์ตามหลักอปริหานิยธรรมให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .499) ตามลำดับ

5) ด้านสาธารณูปการ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมด้านสาธารณูปการ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .215) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสังฆาธิการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลด้านสาธารณูปการตามหลักอปริหานิยธรรม และพระสังฆาธิการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการด้านสาธารณูปการตามหลักอปริหานิยธรรม มีความเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.65$, S.D. = .479) รองลงมาคือ พระสังฆาธิการมีการติดตามประเมินผลด้านสาธารณูปการตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.57$, S.D. = .519) พระสังฆาธิการมีทักษะในการวางแผนกลยุทธ์ด้านสาธารณูปการตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .522) พระสังฆาธิการมีความสามารถในการจูงใจให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติหน้าที่ด้านสาธารณูปการตามหลักอปริหานิยธรรมให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.44$, S.D. = .499) และพระสังฆาธิการมีความมุ่งมั่นในพันธกิจด้านสาธารณูปการตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.42$, S.D. = .496) ตามลำดับ

6) ด้านสาธารณสงเคราะห์ ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมด้านสาธารณสงเคราะห์ มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .232) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า พระสังฆาธิการมีความรู้ความเข้าใจในการดำเนินการด้านสาธารณสงเคราะห์ตามหลักอปริหานิยธรรม มีความเหมาะสมสูงสุด ($\bar{X} = 4.66$, S.D. = .475) รองลงมาคือ พระสังฆาธิการมีวิสัยทัศน์กว้างไกลด้านสาธารณสงเคราะห์ตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} = 4.62$, S.D. = .488) พระสังฆาธิการมีความสามารถในการจูงใจให้พระภิกษุสามเณรปฏิบัติหน้าที่ด้านสาธารณสงเคราะห์ตามหลักอปริหานิยธรรมให้บรรลุเป้าหมาย ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = .501) พระสังฆาธิการมีทักษะในการวางแผนกลยุทธ์ด้านสาธารณสงเคราะห์ตามหลักอปริหานิยธรรม ($\bar{X} =$

4.53, S.D. = .523) พระสงฆาธการมการดุดตามประเมนผลด้านสาธารณสงเคราะหตามหลักอปธานนยธรรม ($\bar{X}$ = 4.52, S.D. = .502) และพระสงฆาธการมความมุ่นมนในพนธกฤษด้านสาธารณสงเคราะหตามหลักอปธานนยธรรม ($\bar{X}$ = 4.36, S.D. = .482) ตามล้าดับ

3. ผลการวเคราะหเพรียบเทรียบทัศนคตในการใชกลยทุทธการปกครองคณะสงฆของพระสงฆาธการกรุงเทพมหานคร จ้าแนกตามป้งจยส่วนบุคคล พบว่า พระสงฆาธการกรุงเทพมหานครที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางปกครอง และประสบการณในการปกครองต่างกัน มีกลยทุทธการปกครองคณะสงฆตามหลักอปธานนยธรรมตามทัศนคตแตกต่างกัน สรุปล้าได้ว่า

1) พระสงฆาธการกรุงเทพมหานครที่มีอายุต่างกัน มีกลยทุทธการปกครองคณะสงฆตามหลักอปธานนยธรรมตามทัศนคต รวมท้ง 6 ด้าน โดยรวม ม้แตกต่างกัน จ้งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ต้งไว้

2) พระสงฆาธการกรุงเทพมหานครที่มีพรรษาต่างกัน มีกลยทุทธการปกครองคณะสงฆตามหลักอปธานนยธรรมตามทัศนคต รวมท้ง 6 ด้าน โดยรวม ม้แตกต่างกัน จ้งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ต้งไว้

3) พระสงฆาธการกรุงเทพมหานครที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีกลยทุทธการปกครองคณะสงฆตามหลักอปธานนยธรรมตามทัศนคต รวมท้ง 6 ด้าน โดยรวม ม้แตกต่างกัน จ้งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ต้งไว้

4) พระสงฆาธการกรุงเทพมหานครที่มีตำแหน่งทางปกครองต่างกัน มีกลยทุทธการปกครองคณะสงฆตามหลักอปธานนยธรรมตามทัศนคต รวมท้ง 6 ด้าน โดยรวม ม้แตกต่างกัน จ้งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ต้งไว้

5) พระสงฆาธการกรุงเทพมหานครที่มีประสบการณในการปกครองต่างกัน มีกลยทุทธการปกครองคณะสงฆตามหลักอปธานนยธรรมตามทัศนคต รวมท้ง 6 ด้าน จ้าแนกตามประสบการณในการปกครอง โดยรวม ม้แตกต่างกัน จ้งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ต้งไว้

4. ผลการวเคราะหแนวทางการใชกลยทุทธการปกครองคณะสงฆของพระสงฆาธการกรุงเทพมหานคร จากการเก็บข้อมูลในการให้สัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวเคราะหแนวทางการใชกลยทุทธการปกครองคณะสงฆของพระสงฆาธการกรุงเทพมหานคร ผลการวจยพบว่า คณะสงฆกรุงเทพมหานครได้ให้ความสำคัญในการปกครองตามหลักอปธานนยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย เพราะว้าเรองของการปกครอง จะมีปัญหาหลายอย่าง

เนื่องจากพระสงฆ์อยู่ด้วยกันมาก เพราะฉะนั้นความเข้าใจในเรื่องต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพระธรรมวินัย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ หากคณะสงฆ์ไม่ค่อยหมั่นประชุมกัน และไม่มีความพร้อมเพรียงกัน ต่างฝ่ายต่างทำตามความชอบใจของตนแล้ว การปกครองคณะสงฆ์จะไม่ใช่ระเบียบเรียบร้อย อีกทั้งเป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ไม่เป็นไปเพื่อความเจริญ แต่เมื่อใดก็ตาม คณะสงฆ์หมั่นประชุมกันเป็นนิตย พร้อมเพรียงกันประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์ได้ประชุมปรึกษาหารือกัน เมื่อนั้นคณะสงฆ์ก็จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

เมื่อคณะสงฆ์มีการประชุมอยู่เป็นนิตย และพร้อมเพรียงกันประชุม ตลอดจนพร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์พึงทำร่วมกัน ทศนคติในการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร ย่อมมีความเหมือนกัน เพราะอยู่ภายใต้กฎกติกาข้อตกลงเดียวกัน พุดง่ายๆ คือ ปกครองคณะสงฆ์ภายใต้พระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ไม่นอกกลุ่มนอกทางหรือนอกกรอบพระธรรมวินัย และให้ความเคารพเจ้าคณะผู้ปกครอง ปฏิบัติหน้าที่ของตนในฐานะผู้ใต้บังคับบัญชาตามที่ผู้บังคับบัญชาเหนือตนสั่งตามพระธรรมวินัย เมื่อคณะสงฆ์ปฏิบัติตามหลักพระธรรมวินัย เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ไม่นอกกลุ่มนอกทาง ให้ความเคารพเจ้าคณะผู้ปกครองหรือผู้บังคับบัญชาเหนือตนและเชื่อฟังถ้อยคำของท่าน อีกทั้งไม่ลุอำนาจต่อต้นหา คือ ความยากที่เกิดขึ้น การปกครองคณะสงฆ์ก็จะเป็นระเบียบเรียบร้อย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอภินิหารธรรมตามทศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังต่อไปนี้

1. ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอภินิหารธรรมตามทศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร โดยรวมและรายด้าน พบว่า พระสังฆาธิการมีกลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอภินิหารธรรมตามทศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า หลักอภินิหารธรรม เป็นหลักธรรมแห่งความไม่เสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้ให้ความหมาย เกี่ยวกับอภินิหารธรรมว่าเป็นธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว ชื่อว่า อภินิหารธรรม และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้ให้ความหมายของ อภินิหารธรรม ว่า “เป็นธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว

สำหรับหมู่ชนหรือผู้บริหารบ้านเมือง” คือการถือธรรมเป็นใหญ่ ธรรมที่เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียว ไม่มีเสื่อมเลย และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ พระทวีป กุลยาณธมโม (เล็กบัณฑิตย์) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับ หลักปธานียธรรมว่า “เป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม 7 ประการ ซึ่งธรรม 7 ประการนี้ เป็นไปเพื่อความเจริญทั้งฝ่ายบ้านเมือง และฝ่ายสงฆ์

2. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติในการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของ พระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระสังฆาธิการ กรุงเทพมหานครที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางปกครอง และประสบการณ์ในการปกครองต่างกัน มีกลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติรวมทั้ง 6 ด้าน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า พระสังฆาธิการที่มีความต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นอายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางปกครอง และประสบการณ์ในการปกครอง มีทัศนคติต่อกลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมที่ไปในทางเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธีรเดช ธีรเตโช (เกษตรสุนทร) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรเทศบาลในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสงขลา” ผลการวิจัยพบว่า การปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน สถานภาพ และศาสนาที่นับถือ พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งยังสอดคล้องและไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระสุชาติ อาภัสสโร (ผึ่งผาย) ได้ทำการศึกษา เรื่อง “การปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรมของบุคลากรองค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอโนนารายณ์ จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า บุคลากรที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการปฏิบัติงานตามหลักอปริหานิยธรรม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้ ส่วนบุคลากรที่มีอายุ และตำแหน่งต่างกัน โดยรวมทั้ง 3 ด้าน ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งเอาไว้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุป

จากการวิจัยเรื่อง กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่า

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า พระสังฆาธิการส่วนมากมีอายุ 46 - 55 ปี ร้อยละ 57.9 และมีพรรษา 16 - 25 พรรษา ร้อยละ 40.0 ส่วนมากมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรี ร้อยละ 56.8 และมีตำแหน่งทางปกครองเป็นผู้ช่วยเจ้าอาวาสร้อยละ 68.4 ส่วนมากมีประสบการณ์ในการปกครองมากกว่า 10 ปี ร้อยละ 48.4

2. ผลการวิเคราะห์กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอภิธานิธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร พบว่า กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอภิธานิธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$, S.D. = .115)

3. ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติในการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า พระสังฆาธิการกรุงเทพมหานครที่มีอายุ พรรษา ระดับการศึกษา ตำแหน่งทางปกครอง และประสบการณ์ในการปกครองต่างกัน มีกลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอภิธานิธรรมตามทัศนคติรวมทั้ง 6 ด้าน โดยรวม ไม่แตกต่างกัน จึงไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

4. ผลการวิเคราะห์แนวทางการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร จากการเก็บข้อมูลในการให้สัมภาษณ์ของผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิเคราะห์แนวทางการใช้กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า คณะสงฆ์กรุงเทพมหานครได้ให้ความสำคัญในการปกครองตามหลักอภิธานิธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งคือ หมั่นประชุมกันเนื่องนิത്യ เพราะว่าเรื่องของการปกครอง จะมีปัญหาหลายอย่างเนื่องจากพระสงฆ์อยู่ด้วยกันมาก เพราะฉะนั้นความเข้าใจในเรื่องต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องพระธรรมวินัย กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ จึงเป็นสิ่งสำคัญ หากคณะสงฆ์ไม่คอยหมั่นประชุมกันและไม่มีความพร้อมเพรียงกัน ต่างฝ่ายต่างทำตามความชอบใจของตนแล้ว การปกครองคณะสงฆ์จะไม่เป็นระเบียบเรียบร้อย อีกทั้งเป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม ไม่เป็นไปเพื่อความเจริญ แต่เมื่อใดก็ตาม คณะสงฆ์หมั่นประชุมกันเป็นนิത്യ พร้อมเพรียงกันประชุม และพร้อมเพรียงกันทำกิจที่สงฆ์ได้ประชุมปรึกษาหารือกัน เมื่อนั้นคณะสงฆ์ก็จะเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า กลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอภิธานิธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมมีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น พระสังฆาธิการคณะสงฆ์กรุงเทพมหานคร ควรรักษากลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตาม

หลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานครนี้ไว้ และพยายามพัฒนาให้มีความต่อเนื่องต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษากลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานครแยกเป็นแต่ละด้าน เพื่อให้ทราบถึงผลการวิจัยที่ชัดเจนยิ่งขึ้น
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบกลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานคร กับคณะสงฆ์อื่น ๆ
3. ควรนำเอากลยุทธ์การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรมตามทัศนคติของพระสังฆาธิการกรุงเทพมหานครไปบูรณาการใช้กับคณะสงฆ์ทุกระดับ เพื่อให้เกิดเป็นบรรทัดฐานเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

- กองแผนงาน กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). คู่มือพระสังฆาธิการว่าด้วยพระราชบัญญัติ กฎ ระเบียบและคำสั่งของคณะสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์การศาสนา.
- อิตฺตฺวุฒฺ หนัณมฺ. (2557). การวางแผนและการติดต่อประสานงานเชิงพุทธ: สังคหะวัตถุ 4 เครื่องมือการวางแผนและการติดต่อประสานงานสู่ความสำเร็จ. มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 3(1), 25-31.
- นริศ ประณมชัย. (2559). การปกครองคณะสงฆ์ตามหลักอปริหานิยธรรม 7. ศูนย์พัฒนาการเรียนรู้สมัยใหม่, 1(1), 1-15.
- พระครูวินัยธรเอนก เตชวโร. (2559). การบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น : ตามทัศนะเชิงพุทธบูรณาการ. มจร สังคมศาสตร์ปริทรรศน์, 5(2), 461-473.
- พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต). (2549). พุทธวิธีบริหาร. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

การนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปบุริส

ธรรมในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล

อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ*

PROMOTION OF POLICY FOR RELIGION AND CULTURE
ENHANCEMENT ACCORDING TO SAPPURISADHAMMA IN THE KHOK
TAN SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE ORGANIZATION, PHU SING
DISTRICT, SISAKET PROVINCE

พระทวีรักษ์ ชนรตโน (แก้วดวงดี)¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Phra Taweerak Chanaratano (Kaewduangdee)¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: weerak33140@gmail.com

บทคัดย่อ

จากสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคม ปัญหาด้านวัฒนธรรมที่มีความเสื่อมโทรม เป็นเรื่องราวลที่หลายชุมชนในประเทศ กำลังเผชิญหน้า ซึ่ง ปัญหาเหล่านี้ อาจเกิดจากหลายสาเหตุ เช่น การเปลี่ยนแปลงทางสังคม ขาดการสนับสนุน การละเลยของผู้นำในเขตพื้นที่

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์ คือ 1.เพื่อศึกษาการนำหลักสัปบุริสธรรมไปใช้ในการ ส่งเสริม สนับสนุน ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น 2.เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการบริหารงานตามหลักสัปบุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ของบุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่ต่างกัน 3.เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำหลักสัปบุริสธรรมไปใช้ในการ ส่งเสริม สนับสนุน ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ได้แก่ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ในเขต ตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ จาก 13 หมู่บ้านจำนวน 365 คน โดย

* Received 6 June 2024; Revised 11 June 2024; Accepted 27 June 2024

การเปิดตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย 35 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบค่าที (t-test) การทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว (F-test or One-Way ANOVA) หากพบความแตกต่างทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

ผลการวิจัย พบว่า

1. การนํานโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วน ตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอรรถกถา (เป็นผู้รู้จักผล) ด้านกาลัญญา (เป็นผู้รู้จักกาลเวลา) ด้านมัตตัญญา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) ด้านปริสัญญญา (เป็นผู้รู้จักชุมชน) ด้านธัมมัญญา (เป็นผู้รู้จักเหตุ) ด้านบุคคลัญญา (เป็นผู้รู้จักบุคคล) ตามลำดับ

2. ประชาชนที่มี ระดับการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารและการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มี เพศ ต่างกัน และมีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารและการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนาการนํานโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ การนํานโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลโคกตาล ควรรักษาและพัฒนาต่อไปอีกให้ถึงที่สุด โดยส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านศาสนาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นชุมชนให้เกิดการเห็นคุณค่าและปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาให้มากขึ้นให้นําหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในชุมชน

คำสำคัญ: การส่งเสริม, นโยบาย, สัปปุริสธรรม 7

Abstract

From the conditions of social change Cultural problems that are deteriorating It is a story that many communities in the country are facing these problems. This can be caused by many reasons, such as social change. Lack of support Neglect of leaders in the area The research results revealed that

This research article The objectives are: 1. To study the application of the principles of Sappurisdhamma in promoting and supporting local traditions and culture. 2. To compare people's opinions on the administration according to Sappurisdham principles of the Khok Tan Subdistrict Administrative Organization, Phu Sing District, Sisaket Province. of personnel of different genders, ages, and educational levels. 3. To suggest guidelines for applying the principles of Sappurisdhamma in promoting and supporting local traditions and cultures. The sample group used in the research is people who have the right to vote. Living in Khok Tan Subdistrict, Phu Sing District, Sisaket Province from 13 villages, a total of 365 people by opening the Krejcie and Morgan success tables. The research tool was a research questionnaire 35. The statistics used in data analysis include frequency distribution, percentage, mean, standard deviation and t-test (t-test), one-way test of variance (F-test or One-Way ANOVA). If Differences were found by testing each pair using Scheffe's method.

The research results found that

1. Implementing the policy to promote religion and culture in accordance with the principles of Sappurisdham 7 of the Khok Tan Subdistrict Administrative Organization, Phu Sing District, Sisaket Province. Overall it is at a high level. When considering each aspect, sorted by average from highest to lowest, as follows: Atthanyuta aspect (One who knows the results) Kalanyuta aspect (He who knows time) Mattanyutta aspect (a person who knows about) the aspect of parisanyutta (Knows the community) Dhammanutta aspect (He

who knows the cause) Pukkalapanyuta aspect (people who know people) respectively

2. People with different levels of education have opinions on the administration and application of the principles of Sappurisadhamma⁷ of Khok Tan Subdistrict Administrative Organization, Phu Sing District, Sisaket Province They are significantly different at the 0.5 level, so the hypothesis is accepted. As for people of different genders and different ages Have opinions on the administration and application of the Sappurisadhamma principles⁷ of Khok Tan Subdistrict Administrative Organization, Phu Sing District, Sisaket Province Overall, there is no difference .

3. Suggestions for developing the policy to promote religion and culture in accordance with the principles of Sappurisadhamma of the Khok Tan Subdistrict Administrative Organization, Phu Sing District, Sisaket Province. Implementing policies to promote religion and culture in accordance with the principles of Sappurisadhamma of the Subdistrict Administrative Organization Khok Tan Subdistrict Local Administrative Organization It should be maintained and developed further to the utmost. By promoting and supporting both religion and culture in the local community to see the value and follow the principles and teachings of Buddhism more and apply the principles of Dhamma to work in the community.

Keywords: Promotion, Policy, Sappurisadham 7

บทนำ

จากสภาพความเปลี่ยนแปลงทางสังคมการใช้ชีวิตที่ต้องแข่งกับเวลา จนปัจจุบันทำให้ประชากรในชุมชนต้องดิ้นรนสู้กับชีวิตที่ต้องอยู่ในสังคมที่มีปัญหา ปัญหาด้านวัฒนธรรมมีความเสื่อมโทรมทางด้านวัฒนธรรมมีค่านิยมที่ไม่พึงปรารถนาและไม่เอื้อ ต่อการพัฒนาทั้งหมดนั้นเข้า

คุณภาพชีวิตและสุขภาพของประชากรในชุมชนทั่วทุกคนการบริหารจัดการชุมชนจึงเป็นหน้าที่หลักที่ทุกภาคส่วนต้องร่วมกันรับผิดชอบผู้นำชุมชนควรนำหลักสัปปุริสธรรม 7กับการบริหารจัดการชุมชนโดยการประยุกต์ใช้กับนโยบายบริหารจัดการโดยใช้หลักธรรมใน พระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาที่คนไทยส่วนมากยอมรับนับถือมีโดยเฉพาะด้านการบริหารงานจัดการ ต่างๆในการบริหารจัดการชุมชนให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชน สืบไป (พระปัลลวะพระวชิรญาณ และ สิริภพ สวณฺดง, 2539 : 853)

หลักสัปปุริสธรรม 7 หรือคุณธรรม 7 ประการที่บริบูรณ์ในผู้ใดย่อมทำให้เป็นสัปปุริชนที่เจริญด้วยคุณสมบัติควรแก่ความเคารพนับถือของชนทั้งหลาย ทำให้บุคคลนั้น สามารถปฏิบัติงานงานให้บรรลุผลสำเร็จด้วยดี และเป็นหลักปฏิบัติเพื่อทำให้เป็นผู้สงบสุขและความเจริญรุ่งเรืองก้าวหน้าได้ สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณสมเด็จพระสังฆราช (อุฎฐายี) (2509 : 12)

การปกครองส่วนท้องถิ่น คือ หน่วยงานปกครองที่ อยู่ใกล้ชิดกับประชาชนมากองค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่นจะมีอำนาจอิสระ (autonomy) ในการบริหาร จากรัฐได้ในระดับหนึ่งตามขอบเขตที่กฎหมายกำหนด(คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ (วันที่ 18-19 พฤษภาคม 2559) นับตั้งแต่การปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทยได้เริ่มวิวัฒนาการมาตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงมีพระราชดำริให้จัดตั้งสุขาภิบาล กรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2440 องค์การบริหารส่วนตำบล เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นตาม พระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 มีฐานะเป็นนิติบุคคล โดย ประชาชนเป็นผู้เลือกตั้งผู้แทนแต่ละหมู่บ้านเข้าไปเป็นสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานของตำบล โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อเป็นหน่วยงานที่สะท้อนการกระจาย อำนาจสู่ท้องถิ่น เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานเพื่อพัฒนาท้องถิ่น (การปกครองท้องถิ่นไทย, 2548)

อำนาจหน้าที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ถึง (ฉบับที่ 7) พ.ศ.2562 มีอำนาจหน้าที่ในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม (มาตรา 66) การดำเนินการวางแผนพัฒนาท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลเพื่อมุ่งพัฒนา นำชุมชนน่าอยู่สู่ความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการที่ดี พัฒนาสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจการเมืองและสังคมอย่างมีคุณภาพ และยังกำหนดทิศทางการพัฒนาในอนาคตขององค์กร โดยกำหนดสถานภาพความต้องการและนโยบายใน

การดำเนินการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับศักยภาพ ปัญหาและความต้องการของ ของชุมชน เพื่อให้การดำเนินการตามกลยุทธ์ แนวทางพัฒนาบรรลุตามเป้าหมาย โดยสามารถแก้ไขปัญหาและ ตอบสนองความต้องการของชุมชนได้อย่างครอบคลุมทุกด้าน การวิเคราะห์สภาพทั่วไปของตำบลโคกตาลจึงเป็นส่วนที่สำคัญเพื่อที่จะได้เข้าถึงและรับรู้สภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของประชาชน อันจะนำไปสู่การบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนสืบไป (ข้อมูลจากองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล, 2565)

ดังนั้นปัญหาสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ ว่าประชาชนในเขตพื้นที่การปกครองนั้น มีความหวังว่าองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลนั้นจะปฏิบัติหน้าที่อยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมและจริยธรรม นั่นก็คือหลักสัปปุริสธรรมทั้ง 7 เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่การปกครองอย่างผาสุก ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ สามารถนำผลการวิจัยและการสอบถามข้อเสนอแนะ เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงเพื่อเสริมสร้างให้เกิดนโยบายมาพัฒนาและแก้ไขปัญหาให้พี่น้องประชาชนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการนำหลักหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการ ส่งเสริม สนับสนุน ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ ของบุคลากรที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา ที่ต่างกันขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการ ส่งเสริม สนับสนุน ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดศรีสะเกษ

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1.ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขต ตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ จาก 13หมู่บ้านจำนวน 7,726 คน (ข้อมูลทะเบียนราษฎร ณ กันยายน 2564)

1.2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ประชาชนที่มีสิทธิ์เลือกตั้ง ที่อาศัยอยู่ในเขต ตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ จาก 13 หมู่บ้านจำนวน 365 คน โดยการเปิดตารางสำเร็จของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อเก็บรวบรวม ข้อมูล ที่ต้องการกับประชาชนที่อยู่ในพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ลักษณะของแบบสอบถามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบ เลือกตอบ หรือตรวจสอบรายการ โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับ การน่านโยบายส่งเสริม ศาสนาและวัฒนธรรม ไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล ซึ่งประกอบด้วย 7 ด้าน จำนวน 35

ลักษณะของแบบสอบถามเป็นคำถามปลายปิดจำนวน 35 ข้อ แบ่งออกเป็น 5 ระดับตามแบบของ ลิเคิร์ต (Likert) โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับมาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางส่งเสริม/การนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรมขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกताल อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) โดยรวม

3. การสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามชนิดปลายเปิดและปลายปิด ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ดังนี้

(1) ศึกษาค้นคว้าเอกสาร บทความ แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

(2) นำข้อมูลจากการศึกษามารวบรวม สรุป เพื่อกำหนดขอบเขต และเนื้อหาของคำถามให้ครอบคลุมเนื้อเรื่องที่ทำการวิจัย และผู้ตอบแบบสอบถาม สามารถตอบข้อเท็จจริงได้

(3) นำเครื่องมือที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษา สารนิพนธ์ เพื่อขอคำปรึกษาแก้ไขปรับปรุงให้ถูกต้องให้ตรงกับเนื้อหา ตลอดจนภาษาที่ใช้ในแบบสอบถาม

(3.1) สร้างแบบสอบถามตามกรอบที่กำหนด จากนั้นนำแบบสอบถามที่ได้ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถาม ได้นำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน

(3.2) นำผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหาไปปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์และนำขึ้นเสนออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาตรวจสอบความสอดคล้องระหว่าง ข้อคำถามกับจุดประสงค์ (IOC : Index of item objective congruence) การวิจัยในครั้งนี้มีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00

(3.3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับประชากร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อทดสอบความเชื่อมั่น และนำมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนก (Item-Total Correlation) มีค่าตั้งแต่ .20 - 1.00 จึงสามารถนำมาใช้ได้

(3.4) จัดทำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามจำนวนทั้งสิ้น 365 ชุด เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

4.1 ขอนหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บแบบสอบถามจากประชาชนในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

4.2 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มเป้าหมาย

4.3 นำแบบสอบถามที่เก็บรวบรวมได้ มาตรวจสอบดูความถูกต้องและนับจำนวนให้เท่า กับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง กรณีแบบสอบถามไม่ครบถ้วนหรือไม่สมบูรณ์ ผู้วิจัยได้ดำเนินการแจกแบบ สอบถามใหม่อีกครั้ง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วน

4.4 นำแบบสอบถามที่ได้ไปวิเคราะห์ตามวิธีการทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยได้ดำเนินการโดยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูป มีลำดับขั้นตอนดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (describe statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency) ร้อยละ (percentage)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการบริหารนโยบายตามหลักสัปปุริสธรรม 7ในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (describe statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเทียบกับเกณฑ์การแปลความหมาย โดยกำหนดเกณฑ์ในการวิเคราะห์ ตามแนวคิดของเบสท์ (Best W. John, 1997) ดังนี้

4.50 - 5.00 หมายความว่า มีความคิดเห็นในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายความว่า มีความคิดเห็นในระดับน้อย

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกताल อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยการทดสอบสมมติฐาน ใช้สถิติ t- test เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ย 2 กลุ่ม และ F-test (One way Anova) ในการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียวเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยที่มีมากกว่า 2 กลุ่ม ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จะเปรียบเทียบโดยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe)

5.4 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกताल อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ทั้ง 3 ด้าน โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (descriptive statistics) ได้แก่ ความถี่ (frequency)

6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

1) ค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (IOC : Index of item objective congruence)

2) ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item–Total Correlation)

3) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient)

6.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

- 1) ค่าความถี่ (Frequency)
- 2) ค่าร้อยละ (Percentage)
- 3) ค่าเฉลี่ย (Mean)
- 4) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

6.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่

- 1) ใช้สถิติที่ t-Test (Independent Samples) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 2 ค่า

4) ใช้สถิติทดสอบเอฟ F-Test (One-way ANOVA) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย 3 ค่า เมื่อพบมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่แบบ LSD

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 209 คน คิดเป็นร้อยละ 57.3 และเป็นเพศหญิง จำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีอายุ 36- 45 ปี จำนวน 110 คน คิดเป็นร้อยละ 30.4 มีอายุ 46-55 ปี จำนวน 95 คน คิดเป็นร้อยละ 26.2 มีอายุ 25-35 ปี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 18.2 มีอายุ 25 ปี 63 คน จำนวน 63 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 มีอายุสูงกว่า 55 ปี จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 7.7 กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 229 คน คิดเป็นร้อยละ 63.6 ระดับปริญญาตรี จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 34.7 ปริญญาโท จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 1.7

1. ผลการวิเคราะห์การวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนํานโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสํปฐริธรรม7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวม พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการนํานโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสํปฐริธรรม7ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านอตัถัญญตา (เป็นผู้รู้จักผล) ด้านกาลัญญตา (เป็นผู้รู้จักกาลเวลา) ด้านมัตตัญญตา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) ด้านปริสัญญตา (เป็นผู้รู้จักชุมชน) ด้านธัมมัญญตา (เป็นผู้รู้จักเหตุ) ด้านปุคคลปัญญาตา (เป็นผู้รู้จักบุคคล) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการนํานโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสํปฐริธรรม7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ประชาชนที่มี เพศ ระดับการศึกษา ต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารและการประยุกต์ใช้หลักสํปฐริธรรม7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 จึงยอมรับสมมติฐาน ส่วนประชาชนที่มี อายุต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารและการประยุกต์ใช้

หลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอสว่าง จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอสว่าง จังหวัดศรีสะเกษ เรียงตามลำดับดังนี้

3.1 ด้านธัมมัญญาตา (เป็นผู้รู้จักเหตุ) จากการวิจัยข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอสว่าง จังหวัดศรีสะเกษ มีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนต้องการอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลคิดวิเคราะห์ แยกแยะได้เป็นระบบเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง

3.2 ด้านอัตถัญญาตา (เป็นผู้รู้จักผล) จากการวิจัยข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอสว่าง จังหวัดศรีสะเกษมีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนต้องการอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง

3.3 ด้านอัตตัญญาตา (เป็นผู้รู้จักตน) จากการวิจัยข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอสว่าง จังหวัดศรีสะเกษมีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนต้องการอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเกิดความเข้าใจและเข้าถึงปัญหา ที่ประชาชนต้องการ

3.4 ด้านมัตตัญญาตา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) จากการวิจัยข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอสว่าง จังหวัดศรีสะเกษมีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนต้องการอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลกำหนดขอบข่ายเวลางานให้ชัดเจนเพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ด้านกาลัญญาตา (เป็นผู้รู้จักกาลเวลา) จากการวิจัยข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอสว่าง จังหวัดศรีสะเกษมีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ

ประชาชนต้องการอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลใช้เวลาให้ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและสังคม

3.6 ด้านปรีชาญาณ (เป็นผู้รู้จักชุมชน) จากการวิจัยข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษมีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนต้องการอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลมีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นเสมอ

3.7 ด้านบุคคลปัญญา (เป็นผู้รู้จักบุคคล) จากการวิจัยข้อเสนอแนะ ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษมีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนต้องการอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลให้เห็นถึงความสำคัญของบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคมและชื่นชมให้เกิดเป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป

อภิปรายผล

1. จากการวิเคราะห์ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ

พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมอยู่ในระดับมาก อภิปรายได้ว่าการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลเป็นที่ยอมรับและสามารถตอบสนองต่อความต้องการในการพัฒนาชุมชนในเขตพื้นที่รับผิดชอบได้เป็นอย่างดี ประชาชนพึงพอใจกับการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปริสธรรม ทั้ง 7 ด้าน ในระดับมาก อาจเป็นเพราะเกิดการปฏิบัติงานที่ทำให้เกิดผลเป็นอย่งดี ยิ่ง ที่เจ้าหน้าที่มีความเอาใจใส่ทั้ง 7 ด้านดังกล่าว สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญญา ศรีสมพร (2549 : 89) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้ภาวะผู้นำแนวพุทธของหัวหน้าภาควิชาคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า หัวหน้าภาควิชา คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเอกชน ในเขตกรุงเทพมหานคร มีการใช้ภาวะผู้นำแนวพุทธในการ

ทำงานอยู่ในระดับมาก โดยส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าภาวะผู้นำแนวพุทธมีผลต่อความสำเร็จในงานของหัวหน้าภาควิชาในระดับมาก และในการจัดอันดับความคิดเห็นภาวะผู้นำแนวพุทธแต่ละข้อ มีผลสำเร็จต่อการทำงาน พบว่า หลักธัมมัญญตา (รู้จักเหตุ) ในเรื่องสัปปุริสธรรม 7 มีความสำคัญต่อความสำเร็จของงานมากเป็นอันดับหนึ่ง และเห็นว่าหลักอาชชวะ ตามหลักทศพิธราชธรรม 10 มีความสำคัญน้อยที่สุดในบรรดาหลักธรรมทั้ง 17 ข้อ นอกจากนี้ในการทดสอบสมมติฐานยังพบว่าหัวหน้าวิชาที่มีเพศ ระดับการศึกษา อายุ และมีความถนัดในการอ่านหนังสือหลักธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ในงานต่างกัน มีการใช้ภาวะผู้นำแนวพุทธไม่แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากชาวพุทธไม่ว่าจะเพศใดการศึกษาเท่าใด อายุต่างกันเท่าใด และจะเคยอ่านหนังสือหลักธรรมที่สามารถประยุกต์ใช้ในงานมากน้อยเท่าใด ก็ไม่สำคัญอยู่ที่ว่าจะสามารถปฏิบัติตามหลักพุทธธรรมของพระพุทธเจ้าได้มากน้อยเท่าใด

เมื่อพิจารณารายข้อในแต่ละด้านนำมาอภิปราย ดังต่อไปนี้

1. ด้านธัมมัญญตา (เป็นผู้รู้จักเหตุ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ 2.สามารถแก้ปัญหาได้อย่างตรงจุด และข้อ 1.สามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างถูกต้อง รองลงมาได้แก่ข้อ 3.มีเหตุผลในการตัดสินใจปัญหาต่างๆได้ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุดได้แก่ 5.กำหนดเป้าหมายและจุดประสงค์ในการทำงานไว้ชัดเจน ตามลำดับ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่าสอดคล้องกับงานวิจัยของ “วารสารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” ของ ณัฐ วัฒนพานิช (2547 : 34) ได้กล่าวว่า หลักสัปปุริสธรรม 7 สองข้อแรกมีความต่อเนื่องกัน คือ ความเป็นผู้รู้จักเหตุ เป็นผู้รู้จักผล ให้เราปัญญาพิจารณาว่า เหตุอย่างไรรจึงนำไปสู่ผลคือ การปรับตัวเข้ากับชุมชนได้ คำว่าเหตุ หมายถึง การกระทำหรือ ความประพฤติของตัวเรา เช่น การกระทำทางกาย และการพูดทางวาจา และความคิดเห็นของใจ จะเห็นถูกหรือผิดอย่างไร ก็ใช้ปัญญาคิดพิจารณาให้รู้เหตุและผลที่จะเกิดตามมา ถ้าทำเหตุดีผลก็จะดี แต่ถ้าทำเหตุไม่ดี ผลก็จะไม่ดี เพราะฉะนั้นจึงต้องดูเหตุทั้งสองนี้ให้ดี เพราะเป็นเหตุเริ่มต้นในการบริหารงานเพื่อประชาชน

2. ด้านอัตถัญญตา (เป็นผู้รู้จักผล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ1.มีจุดมุ่งหมายในการปฏิบัติงานตามแผนนโยบายที่กำหนดไว้และ ข้อ 2.ตัดสินใจหรือแก้ปัญหาโดยยึดระเบียบและนโยบาย และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 3.เลือกทำในสิ่งที่เกิดประโยชน์เป็นผลดีต่อตนและผู้อื่น ตามลำดับ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่าสอดคล้องกับหลักธรรมของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.

ปยุตโต) (2547 : 14) ได้กล่าวในหนังสือธรรมนุญแห่งชีวิต ว่า อัตถัญญตา เข้าใจวัตถุประสงค์ของกิจการที่ตนกระทำ รู้ว่าที่ตนทำอยู่อย่างนั้น ดำเนินชีวิตอย่างนั้น เพื่อประสงค์ประโยชน์อะไร กิจการที่ตนทำอยู่ขณะนี้เมื่อทำไปแล้วจะบังเกิดผลอย่างไร เป็นผลดี หรือผลเสีย ตลอดจนขั้นสูงสุดคือรู้ความหมายของคติดรรมาเป็นผู้รู้ว่าผลจากการปฏิบัติงานนี้เมื่อทำอย่างเต็มที่แล้วจะก่อให้เกิดประโยชน์แก่ตัวเองและชุมชนที่เป็นจุดหมายแท้จริงของการปฏิบัติหน้าที่ของผู้เฝ้า

3. ด้านอัตตัญญตา (เป็นผู้รู้จักตน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 1.วางตัวเป็นกลางอย่างเสมอต้นเสมอปลาย และ ข้อ2.กำหนดขอบข่ายการบริหารงานตามระดับความรู้ความสามารถของตน รองลงมา ได้แก่ 3.มอบหมายภาระหน้าที่ได้เหมาะสมกับบุคคล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 5.กระจายอำนาจและความรับผิดชอบได้อย่างทั่วถึง ตามลำดับ สอดคล้องกับ “หลักสัปปุริสธรรม : หลักธรรมเพื่อการสงเคราะห์” ของ อุดมพร ชื่นไพบูลย์ (2555,หน้า 9) ได้กล่าวว่า อัตตัญญตา แปลว่า ความรู้จักตน หมายถึง รู้ฐานะภาวะ เพศ กำลัง ความรู้ ความถนัด ความสามารถ และคุณธรรมต่างๆ เป็นต้น

4. ด้านมัตตัญญตา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 2.บริหารการจัดซื้อจัดจ้างในองค์กรได้อย่างเหมาะสมกับงบประมาณ และข้อ 1.บริโภคและใช้จ่ายทรัพย์สินพอเหมาะกับงบประมาณกลาง รองลงมาได้แก่ ข้อ5.กำหนดกรอบเวลาการบริหารงานที่เหมาะสมยืดหยุ่นได้เสมอ และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ4.จัดกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาที่เหมาะสมกับงบประมาณ ตามลำดับ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลเป็นผู้รู้จักประมาณตนในด้านต่างๆ

5. ด้านกาลัญญตา (เป็นผู้รู้เวลา) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 1.มอบหมายงานให้เหมาะสมกับเวลาและ ข้อ2.ใช้เวลาในทางราชการให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า รองลงมาได้แก่ ข้อ 3.ใช้เวลาในการทำงานได้อย่างเหมาะสมพอเพียง และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 4.ทำภาระหน้าที่สำเร็จตรงตามเวลา ตามลำดับ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล เป็นผู้ มอบหมายงานให้เหมาะสมกับเวลา ใช้เวลาในทางราชการให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ใช้เวลาในการทำงานได้อย่างเหมาะสมพอเพียง ทำภาระหน้าที่สำเร็จตรงตามเวลา

6. ด้านปรีชาญาณตา (เป็นผู้รู้จักชุมชน) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 1.ปฏิบัติเหมาะสมตามประเพณีของหน่วยงานและข้อ 2.ได้เข้ามามีส่วนร่วมในพิธีกรรมของท้องถิ่น รองลงมาได้แก่ข้อ 5.ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและชุมชน และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 3.ให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่หน่วยงานจัดขึ้น ตามลำดับ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล เป็นผู้ปฏิบัติเหมาะสมตามประเพณีของหน่วยงาน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในพิธีกรรมของท้องถิ่น ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและชุมชนและให้ความร่วมมือในกิจกรรมที่หน่วยงานจัดขึ้น

7. ด้านบุคลลปัญญาตา (เป็นผู้รู้จักบุคคล) โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาโดยเรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดได้แก่ ข้อ 1.ให้ความสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลในสังคมและ ข้อ 2.มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ รองลงมาได้แก่ข้อ 3.ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของแต่ละบุคคล และข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ ข้อ 4.นำหลักจิตวิทยามาใช้ในการบริหารงานบุคคล ตามลำดับ ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล ให้ความสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อบุคคลในสังคม มีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ ยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างของแต่ละบุคคล

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบล โคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ต่างกันดังนี้

ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็น ต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบล โคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มี เพศ อายุ ที่ต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเสนอแนะทางในการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการ ส่งเสริม สนับสนุน ประเพณี วัฒนธรรมท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบล โคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

การนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบล โคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบล โคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ โดยรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมาก ซึ่งองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นตำบลโคกตาล ควรรักษาและพัฒนาต่อไปอีกให้ถึงที่สุด โดยส่งเสริมสนับสนุนทั้งด้านศาสนาและวัฒนธรรมในท้องถิ่นชุมชนให้เกิดการเห็นคุณค่า และจัดกิจกรรมประเพณีและเทศกาลท้องถิ่นที่สำคัญ ส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรม ประเพณี จัดทำสื่อเพื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ให้คนในและนอกชุมชนได้รู้จักและเข้าใจ อนุรักษ์สถานที่สำคัญทางวัฒนธรรม ส่งเสริมศิลปะและหัตถกรรมท้องถิ่น และปฏิบัติตามหลักธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธศาสนาให้มากขึ้นให้นำหลักธรรมมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติงานในชุมชน

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากงานวิจัยเรื่อง “การนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม ในองค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ” พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ มีการนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ได้แก่

1. ด้านธัมมัญญาตา (เป็นผู้รู้จักเหตุ) หมายถึง รู้จักเหตุ รู้จักธรรม รู้หลักความจริง รู้หลักเกณฑ์ รู้จักวิเคราะห์สถานการณ์ที่จะทำให้เกิดผลเช่นการทำอะไรให้บรรลุเป้าหมาย โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.58$)

2. ด้านอัตถิยัญดา (เป็นผู้รู้จักผล) หมายถึง รู้ความมุ่งหมาย รู้ประโยชน์ที่ประสงค์ รู้จักผลที่จะเกิดขึ้นสืบเนื่องมาจากการกระทำ เช่น รู้ว่าการบริการประชาชนด้วยความเต็มใจ และปรารถนาดีนั้นจะเกิดความพอใจของประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.60$)

3. ด้านอัตตัญญา (เป็นผู้รู้จักตน) หมายถึง รู้ว่าเราอยู่ในสถานภาพเป็นอะไร ว่าขณะนี้เรากำลังทำคุณงามความดีอะไร ให้กับประชาชนในฐานะเป็นผู้รับใช้ประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.56$)

4. ด้านมัตตัญญา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) หมายถึง ความพอดี รู้กำลังในการใช้จ่าย ทรัพย์ รู้กำลังในการทำงานของตนเอง ก็จะทำให้ไม่ให้เกิดร้อนในการต้องต่อสู้ดิ้นรนในการหาเงินเพิ่ม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$)

5. ด้านกาลัญญา (เป็นผู้รู้จักกาลเวลา) หมายถึง รู้กาลเวลาอันเหมาะสมในการประกอบสัมมาชีพ การกระทำหน้าที่การงานให้ตรงต่อเวลา ให้เป็นเวลา ทันเวลา ให้เหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$)

6. ด้านปริสัณญตา (เป็นผู้รู้จักชุมชน) หมายถึง รู้จักบุคคล รู้จักประชาชน ที่อยู่ในการบริหารจัดการดูแลของหน่วยงานของตน ควรปฏิบัติแบบไหน กระทำแบบไหน ควรสงเคราะห์อย่างไร เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.59$)

7. ด้านบุคคลปัญญา (เป็นผู้รู้จักบุคคล) หมายถึง รู้จักว่าบุคคลมีความแตกต่าง มีความสามารถและคุณธรรมอย่างไร และจะยกย่องเชิดชู บุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดีต่อสังคมอย่างไร เพื่อให้เกิดเป็นกำลังใจต่อบุคคลที่เป็นคนดีของสังคม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.585$)

สรุป/และข้อเสนอแนะ

การนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ตามหลักสัปปุริสธรรม ได้แก่ ด้านธัมมัญญา (เป็นผู้รู้จักเหตุ) ด้านอัตถิยัญดา (เป็นผู้รู้จักผล) ด้านอัตตัญญา (เป็นผู้รู้จักตน) ด้านมัตตัญญา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) ด้านกาลัญญา (เป็นผู้รู้จักกาลเวลา) ด้านปริสัณญตา (เป็นผู้รู้จักชุมชน) ด้านบุคคลปัญญา (เป็นผู้รู้จักบุคคล) อยู่ในระดับมาก โดยในการทำวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล ควรจัดให้มีนโยบาย กิจกรรม ในการ ส่งเสริม วัฒนธรรม ในท้องที่เพื่อให้เกิดการ เห็นความสำคัญ และเกิดความหวงแหน วัฒนธรรม อันดงามไว้

1.2 องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล ควรจัดให้มีนโยบาย การศึกษาและ การปลูกฝังคุณค่าทางศาสนาและวัฒนธรรม เช่น มีศูนย์การเรียนรู้และพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น และการบรรจุเนื้อหาศาสนาและวัฒนธรรมในหลักสูตรการศึกษา

1.3 องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล ควรจัดให้มีนโยบาย การสนับสนุน ทางด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในท้องถิ่นเพื่อให้เกิดมูลค่าเป็นที่รู้จักสืบสาน และสร้างรายได้ให้กับชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

ด้านธัมมัญญตา (เป็นผู้รู้จักเหตุ) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล คิติวิเคราะห์ แยกแยะได้เป็นระบบเพื่อแก้ปัญหาให้กับประชาชนได้อย่างถูกต้อง

ด้านอัตถัญญตา (เป็นผู้รู้จักผล) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล ต้องมีความ รับผิดชอบต่อการปฏิบัติรับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชน

ด้านอัตตัญญตา (เป็นผู้รู้จักตน) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล กระจายอำนาจ และความรับผิดชอบต่ออย่างทั่วถึง ให้ภาคประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมเพื่อเกิดความเข้าใจใน การทำงานที่สอดคล้องกัน

ด้านมัตตัญญตา (เป็นผู้รู้จักประมาณ) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลกำหนด ขอบข่ายเวลางานให้ ชัดเจน เพื่อให้เกิดการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ด้านกาลัญญตา (เป็นผู้รู้จักกาลเวลา) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล ใช้เวลาให้ ถูกต้องและเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานและสังคม

ด้านปริสสัญญตา (เป็นผู้รู้จักชุมชน) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาลมีส่วนร่วมใน การส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมหรือวัฒนธรรมท้องถิ่นเสมอเพื่อให้เกิดการเห็นความสำคัญ ของวัฒนธรรมท้องถิ่น

ด้านบุคคัลปัญญตา (เป็นผู้รู้จักบุคคล) องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล เห็นถึง ความสำคัญของบุคคลที่เป็นตัวอย่างที่ดีของสังคม เกิดการยกย่องเชิดชูบุคคลที่เป็นต้นแบบใน สังคมเพื่อเป็นกำลังใจให้ทำดีต่อไป

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การนำนโยบายส่งเสริมศาสนาและวัฒนธรรมไปปฏิบัติตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ขององค์การบริหารส่วนตำบล โคกตาล อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยมีการเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักสัปปุริสธรรมไปใช้ในการปฏิบัติงานในองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอปากพะนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช

3.2 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การใช้หลักสัปปุริสธรรมในการบริหารงานของพนักงาน เทศบาลในเขตอำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม

3.3 ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะคติของประชาชนที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ในเขตพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลครั้งน้อย อำเภอเกษตรวิสัย จังหวัดร้อยเอ็ด

เอกสารอ้างอิง

- พระปลัดวัชร วชิรญาณโณ และ สิริภพ สอนดง. (2539). หลักสัปปุริสธรรมเพื่อการบริหารจัดการชุมชน. ประชุมวิชาการมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตสุรินทร์ ครั้งที่ 1.
- สมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (อุทฺธฺายี). (2509). สัปปุริสธรรม, หนังสืออนุสรณ์เนื่องในโอกาสงานฌาปนกิจศพนายชัย. กรุงเทพมหานคร.
- ธเนศวร์ เจริญ. (2548). “100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ.2440-2540. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- อำนาจหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลโคกตาล. (2565). ข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับองค์กร. เรียกใช้เมื่อ 11 มกราคม 2566 จาก <https://khokthan.go.th/page/view/62>.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2547). หนังสือธรรมานุญแห่งชีวิต. นครปฐม: วัดญาณเวศกวัน.
- อุดมพร ชื่นไพบูลย์. (2555). สัปปุริสธรรม หลักธรรมเพื่อการสงเคราะห์. วารสารรามคำแหง, 31(1),29.

อัญญา ศรีสมพร. (2549). การใช้ภาวะผู้นำแนวพุทธของหัวหน้าภาควิชาคณะบริหารธุรกิจ.
มหาวิทยาลัยเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร.

ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตาม
หลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ

อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว*

THE PEOPLE'S EXPECTATIONS TO WARD PUBLIC SERVICES
ACCORDING TO THE PRINCIPLES OF GOOD GOVERNANCE OF
THUNG MAHA CHAROEN SUBDISTRICT ADMINISTRATIVE
ORGANIZATION. WANG NAM YEN DISTRICT SA KAEO PROVINCE

ฐิติยากร จันทรังาม¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Thitiyakorn Janngam¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding author E-mail: thitiyapingun@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว 2) เปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน 3) เสนอแนะความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ จำนวน 18,418 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ในการใช้สูตรของทาร์โร นามาเน่ (Taro Yamane) จำนวน 392 คน แจกแบบสอบถามด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ ความน่าจะเป็น วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลมี 2

* Received 6 June 2024; Revised 11 June 2024; Accepted 27 June 2024

ประเภท ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวนแบบทางเดียว

ผลการวิจัยพบว่า 1) คาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ทั้ง 6 ด้าน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับที่มากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) ด้านหลักความโปร่งใส (2) ด้านหลักความรับผิดชอบ (3) หลักความคุ้มค่า (4) ด้านหลักนิติธรรม (5) ด้านหลักคุณธรรม (6) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้วที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมทั้งหมด ไม่แตกต่างกัน 3) ข้อเสนอแนะแนวทางที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้วพบว่า ประชาชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ออกการออกกฎหมายข้อบังคับ ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้ไว้ ไม่เลือกปฏิบัติ วางแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสาธารณะเรื่องการป้องกันสาธารณะภัย อาทิ เรื่องแหล่งน้ำ และอุปกรณ์ต่างๆ อย่างเป็นธรรม พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ประชาชน ได้เข้าไปตรวจสอบค่าใช้จ่ายการดำเนินการต่างๆด้านงานป้องกันบรรเทาสาธารณะภัย อย่างสม่ำเสมอ

คำสำคัญ : ความคาดหวัง, ประชาชน, การให้บริการสาธารณะ, ธรรมาภิบาล

Abstract

This research article the objectives are to 1) study the expectations of the people regarding the provision of public services according to the principles of good governance of the ThungMahaCharoen Subdistrict Administrative Organization. Wang Nam Yen District Sa Kaeo Province 2) Compare people's expectations regarding the provision of public services according to the principles of good governance of the ThungMahaCharoen Subdistrict Administrative Organization. Wang Nam Yen District Sa Kaeo Province Have

gender, age, education level and different occupations 3) Suggest the expectations of the people regarding the provision of public services according to the principles of good governance of the Thung MahaCharoen Subdistrict Administrative Organization. Wang Nam Yen District Sa Kaeo Province There are 18,418 people living in the area of ThungMahaCharoen Subdistrict Administrative Organization Set sample size Using Taro Yamane's formula, 392 people distributed questionnaires using random sampling. Probability Simple sampling method There are two types of statistics used in data analysis: descriptive statistics, i.e. frequency, percentage, mean, standard deviation, and inferential statistics, i.e. t-test and one-way ANOVA test.

The results of the research found that: 1) People's expectations regarding the provision of public services according to the principles of good governance of the ThungMaha Charoen Subdistrict Administrative Organization. Wang Nam Yen District Sa Kaeo Province in all 6 areas, and when classified into each area, it was found that all aspects were at a high level. Sort by average from highest to lowest as follows: (1) Principle of transparency (2) Principle of responsibility (3) Principle of value for money (4) Principle of rule of law (5) Principle of morality (6) Principle of participation, respectively 2) Results of comparing the level of expectations of citizens towards the provision of public services according to the principles of good governance of the ThungMahaCharoen Subdistrict Administrative Organization Wang Nam Yen District Sa Kaeo Province with gender, age, education level, and occupation overall. no different 3) Suggestions on guidelines for providing public services according to the principles of good governance of the ThungMahaCharoen Subdistrict Administrative Organization. Wang Nam Yen District Sa Kaeo Province found that The people want the ThungMahaCharoen Subdistrict Administrative Organization Issue legislation and regulations Must be in accordance with the law. do not discriminate Set guidelines for public resource management

regarding public disaster prevention, such as water resources and various equipment fairly along with opening opportunities for the public Has inspected the costs of various operations in the area of public disaster prevention and relief Regularly.

Keyword : Expectations, Citizens, Public Service Delivery, Good Governance

บทนำ

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น (ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542, หมวด 2) เกี่ยวกับการกำหนดการจัดระบบบริการสาธารณะตามอำนาจหน้าที่ และความสัมพันธ์ระหว่างราชการบริหารส่วนกลาง ราชการบริหารส่วนภูมิภาค และองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และระหว่างองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยกันเอง โดยมาตรา 12 แห่งกฎหมายดังกล่าว ได้กำหนดให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดทำแผนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ เป็นหน่วยการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นมีฐานะเป็นนิติบุคคลและราชการส่วนท้องถิ่น อำนาจหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ. 2537 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ถึงฉบับที่ 5 พ.ศ. 2546 มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองตาม (มาตรา 16) ข้อที่ (29) ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ซึ่งพระราชบัญญัติฉบับนี้ได้ส่งผลให้มีการกระจายอำนาจสู่องค์กรประชาชนในระดับตำบลอย่างมาก

การให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ซึ่งปัจจุบันองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว มีประชากรอาศัยในพื้นที่โดยรวม ชาย-หญิง จำนวน 18,418 คน 28 หมู่บ้าน (รายงานข้อมูลตำบลทุ่งมหาเจริญ, 2566) การพัฒนางานการปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถและการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่นพร้อมให้เกิดความคาดหวังต่อประชาชน เมื่อประชาชนประสบกับปัญหาด้านการให้บริการด้านอื่นๆ ดังนั้น รัฐบาลจึงได้มอบหมายให้หน่วยงานท้องถิ่นทุกหน่วยงานได้นำหลักธรรมาภิบาล (Good Governance) เข้ามาปฏิบัติใช้ในการบริหารสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ต้องยึดหลักธรรมาภิบาล ตามในพระราช

ทฤษฎีที่ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ.2546 มีหลักพื้นฐาน 6 ประการ ด้านประกอบด้วย หลักนิติธรรม (Rule of Law) หลักคุณธรรม(Morality) หลักความโปร่งใส (Accountability)หลักการมีส่วนร่วม (Participation)หลักความรับผิดชอบ (Responsibility) หลักความคุ้มค่า (Cost – effectiveness or Economy) (สถาบันพระปกเกล้า 2547 : 17-18)

ทั้งนี้ประชาชนสามารถก่อเกิดความคาดหวังการให้บริการสาธารณะในการให้บริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน เพราะความคาดหวังของประชาชนในท้องถิ่น ที่มีจำนวนประชากรมีประชากรอาศัยในพื้นที่โดยรวม ชาย-หญิง จำนวน 18,418 คน 28 หมู่บ้าน อาจจะทำให้การเข้าถึงการบริการสาธารณะ

จากปัญหาดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ว่าประชาชนในท้องถิ่นการปกครอง คาดหวังเรื่องการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง ตาม (มาตรา 16) ข้อที่ (29) ด้านการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และได้มีการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนในพื้นที่อย่างไร ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ สามารถนำผลที่ได้จากการวิจัยจัดทำข้อเสนอแนะ นำข้อมูลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการศึกษาปรับปรุงแก้ไขในการดำเนินงานขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ให้บรรลุเป้าหมาย และตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่การปกครอง เป็นหลักของการเสริมสร้างให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน

3. เพื่อเสนอแนะความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำนวน 18,418 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในพื้นที่ตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว จำนวน 392 โดยใช้สูตรของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane) (K.Pair, 2560)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเป็นการแจกแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในการด้านการให้บริการสาธารณะ ประกอบด้วย 1)หลักนิติธรรมในการบริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน 2) หลักคุณธรรมในการบริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน 3) หลักความโปร่งใสในการบริการสาธารณะ ด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน 4) หลักความมีส่วนร่วมในการบริการสาธารณะ ด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน 5) หลักความรับผิดชอบในการบริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน 6) หลักความคุ้มค่าในการบริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน

ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักการประเมิน 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (K.Pair, 2562) ดังนี้

5 หมายถึง ระดับความคาดหวังมากที่สุด

4 หมายถึง ระดับความคาดหวังมาก

3 หมายถึง ระดับความคาดหวังปานกลาง

2 หมายถึง ระดับความคาดหวังน้อย

1 หมายถึง ระดับความคาดหวังน้อยที่สุด

สำหรับการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยซึ่งใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์ตามแนวคิด Likert Rating Scales

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.49 หมายถึง ระดับความคาดหวังในระดับน้อยที่สุด

ค่าเฉลี่ย 1.50 – 2.49 หมายถึง ระดับความคาดหวังในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 2.50 – 3.49 หมายถึง ระดับความคาดหวังในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.50 – 4.49 หมายถึง ระดับความคาดหวังในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 4.50 – 5.00 หมายถึง ระดับความคาดหวังในระดับมากที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและ ข้อเสนอแนะแนวทางการสร้างความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอดงน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเองโดยแจ้งนำเรียนเพื่อขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง นายกองค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอดงน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

2) ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จนครบจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปแจกให้กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ในระหว่างเดือน มกราคม - มีนาคม 2567 และนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และ ประมวลผลเป็นลำดับต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง และจำนวนของแบบสอบถามที่แจกให้ กับกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 392 ชุด หลังจากนั้นนำข้อมูลไปหาค่าสถิติ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ

ตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเข้าสู่กระบวนการ แจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมกลับคือมา จำนวน 392 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล โดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พร้อมทั้งวิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) หาค่า ร้อยละ (Percentage) ของผู้ตอบแบบสอบถามในตารางประกอบกับการบรรยาย

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ระดับ ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยได้รวมการให้บริการสาธารณะ และรายข้อ ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับ ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์โดยใช้ t-test เพื่อเปรียบเทียบหาความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศที่มี ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ในแต่ละด้านและใช้ค่า F-test (One Way Anova) เมื่อพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบค่าความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธีการ เชฟเฟ (Scheffe)

ตอนที่ 4 ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับเสนอแนะแนวทางความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบแอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการวิเคราะห์ภาพรวมความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว $\bar{X}$ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ดังนี้

ข้อ	ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านหลักนิติธรรม	4.25	0.56	มาก
2	ด้านหลักคุณธรรม	4.25	0.59	มาก
3	ด้านหลักความโปร่งใส	4.38	0.56	มาก
4	ด้านหลักการมีส่วนร่วม	3.99	0.69	มาก
5	ด้านหลักความรับผิดชอบ	4.36	0.53	มาก
6	หลักความคุ้มค่า	4.32	0.56	มาก
โดยรวม		4.26	0.34	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ศึกษาระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน หากเมื่อเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านหลักนิติธรรม และด้านหลักคุณธรรม ทั้งสองด้านนี้มีค่าเฉลี่ยระดับที่มากเท่ากัน รองลงมา คือ ด้านหลักความโปร่งใส, ด้านหลักความรับผิดชอบ, ด้านหลักความคุ้มค่าและด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยการวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านหลักความโปร่งใส รองลงมาคือ ด้านหลักความรับผิดชอบ รองลงมาคือ ด้านหลักความคุ้มค่า รองลงมาคือด้านหลักนิติธรรมและด้านหลักคุณธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ของประชาชนที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสระแก้ว เรียงลำดับดังนี้

1) ด้านด้านหลักนิติธรรมในการบริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน

จากการศึกษาวิจัยข้อเสนอแนะ ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสระแก้ว มีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนมีความคาดหวังว่า ต้องการอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญนั้นได้ออกกฎหมายข้อบังคับต่างๆให้เป็นไปตามกฎหมายในการให้บริการสาธารณะ ด้านการป้องกันบรรเทาสาธารณภัย และช่วยเหลือพื้นที่ประชาชน เมื่อมีเหตุการณ์ภัยพิบัติต่างๆอย่างเร่งด่วน มีการบริหารและดำเนินการสาธารณะอย่างเป็นธรรมโดยไม่เลือกปฏิบัติ แม้แต่กรณีเรื่องอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสาธารณะโดยรวม

2) ด้านหลักคุณธรรมในการบริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน

จากการศึกษาวิจัยข้อเสนอแนะความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสระแก้ว มีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ให้บริการประชาชนไม่เลือกปฏิบัติ และมีการวางแผนทางการบริหารจัดการทรัพยากรสาธารณะเรื่องการป้องกันสาธารณภัย อาทิ เรื่องจัดหาแหล่งน้ำให้เกิดความเพียงพอเมื่อเกิดภัยพิบัติกรณีฉุกเฉิน และจัดสรรอุปกรณ์ต่างๆ ให้เกิดความพร้อมอย่างมีความเป็นธรรม

3) ด้านหลักความโปร่งใสในการบริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน

จากการศึกษาวิจัยข้อเสนอแนะความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดสระแก้ว มีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ เปิดโอกาสให้ประชาชน ได้เข้าไปตรวจสอบค่าใช้จ่ายการดำเนินการต่างๆด้านงานป้องกันบรรเทาสาธารณภัย อย่างสม่ำเสมอ

4) ด้านหลักความมีส่วนร่วมในการบริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน

จากการศึกษาวิจัยข้อเสนอแนะความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว มีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ เปิดให้ประชาชนได้เข้าร่วมประชุมชี้แจงแผนดำเนินการป้องกันสาธารณภัย และให้ประชาชนได้เสนอแนะแสดงความคิดเห็นต่างๆ เสมอ

5) ด้านหลักความรับผิดชอบในการบริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน

จากการศึกษาวิจัยข้อเสนอแนะความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว มีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ จัดเจ้าหน้าที่ให้บริการช่วยเหลืองานป้องกันบรรเทาสาธารณภัยด้วยความรวดเร็ว และมีความตรงต่อเวลา

6) ด้านหลักความคุ้มค่าในการบริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย พื้นที่ช่วยเหลือประชาชน

จากการศึกษาวิจัยข้อเสนอแนะความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว มีสิ่งที่ควรเสนอแนะ คือ ประชาชนอยากให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ เร่งเข้าประเมินความเสียหายโดยเร็วที่สุด พร้อมกับเร่งจัดสรรงบประมาณทรัพยากรด้านการป้องกันดูแลประชาชนอย่างคุ้มค่าเหมาะสม

สรุปได้ว่า ประชาชนมีความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ แตกต่างกัน มีความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง “ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาเชื่อมโยงกับแนวคิด โดยนำมาอภิปรายผลในครั้งนี้มีหลายประเด็นซึ่งผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1) ผลการวิจัย ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว โดยรวมทั้ง 6 ด้านอยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่ที่ตอบแบบสอบถามจะมีระดับความคาดหวังต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล โดยรวมนั้น อยู่ในระดับที่มาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความคาดหวังต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ณัฐธินิชา ทิพย์สังข์ (2566)** ได้ศึกษาและทำวิจัยเรื่อง ความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายด้านการพัฒนากับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชน และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายด้านการพัฒนากับการมีส่วนร่วม ด้วยสถิติ ผลการวิจัยพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตพื้นที่เทศบาลเมืองคอหงส์ จังหวัดสงขลา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นนำมาอภิปรายได้ตามลำดับ ได้ดังนี้

1) **ด้านหลักนิติธรรม** พบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านหลักนิติธรรม อยู่ในระดับที่มาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความคาดหวังว่า องค์การบริหารส่วนตำบลฯ จัดให้มีการบริการสาธารณะด้านงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยช่วยเหลือฟื้นฟู แก่ประชาชน ให้เป็นตามกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และจัดให้มีบริการแจ้งเตือนภัยให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูล อย่างรวดเร็วทันท่วงที ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **อัญชิสา สีสาร (2565)** ได้ศึกษาและวิจัยการประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลตำบลเสลภูมิ อำเภอสลภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของเทศบาลฯ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2) **ด้านหลักคุณธรรม** พบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านหลักคุณธรรม อยู่ในระดับที่มาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความคาดหวังว่า องค์การ

บริหารส่วนตำบล ให้บริการประชาชนด้วยความกระตือรือร้น ให้บริการประชาชนด้วยความเต็มใจโดยไม่เลือกปฏิบัติต้องการมีความตรงต่อเวลา รวดเร็วทันเหตุการณ์และจัดให้มีบริการสาธารณะด้านทรัพยากรอย่างเป็นธรรม สามารถให้ประชาชนเข้าตรวจสอบได้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **จักรกฤษ เลิศลัม (2565)** ได้ศึกษาและวิจัย การใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติงานของพนักงานสำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดสงขลา ซึ่งมีค่าแปลผลโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ หลัก คุณธรรม โดยภาพรวมควรให้องค์กรยึดถือกฎหมาย แนวปฏิบัติและยึดความ ถูกต้องเป็นหลัก

3) ด้านหลักความโปร่งใส พบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านหลักความโปร่งใส อยู่ในระดับที่มาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความคาดหวังว่า องค์การบริหารส่วนตำบลฯ เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าตรวจสอบแผนการดำเนินงาน ด้านงานป้องกันบรรเทาสาธารณภัย งานฟื้นฟู ต่างๆ ได้ มีการจัดสรรงบประมาณที่คุ้มค่าเหมาะสม ต่อการให้การช่วยเหลือประชาชนและเปิดให้ประชาชนได้รับทราบข่าวสาร ด้านการบริการสาธารณะ อย่างถูกต้อง ตรวจสอบได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ **วัชรินทร์ วงศ์รี (2565)** ได้ศึกษาและวิจัย การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเลย เขต 3 มีความคิดเห็นต่อการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ด้านความโปร่งใสของผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนวิถีพุทธ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเลย เขต 3 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

4) ด้านหลักความมีส่วนร่วม พบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว หลักการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับที่มาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความคาดหวังว่า องค์การบริหารส่วนตำบลฯ เปิดให้ประชาชนมีส่วนร่วมการตัดสินใจ โครงการต่างๆในด้านการบริการสาธารณะ และเปิดให้ประชาชนตรวจสอบการงบประมาณการให้บริการด้าน ช่วยเหลือฟื้นฟูบรรเทาความเดือดร้อน ต่างๆ ได้ ซึ่งไม่สอดคล้องกับผลวิจัยในผลการทดสอบสมมติฐานของ **จุฑามาศ รัตนจันทร์ (2562)** ได้ศึกษาและวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรสาธารณสุขสุภาพากรัฐจังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับมาก ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย พบว่า บุคลากรสาธารณสุขสุภาพากรัฐ จังหวัดสมุทรสาคร ที่

มีเพศต่างกัน มีการใช้หลักธรรมาภิบาลในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานบริการสาธารณสุขภาครัฐจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า ด้านหลักการมีส่วนร่วม แตกต่างกัน

5) ด้านหลักความรับผิดชอบ พบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับที่มาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความคาดหวังว่า องค์การบริหารส่วนตำบลฯ ให้บริการ ใส่ใจปัญหาของประชาชนสม่ำเสมอ เท่าเทียม ไม่เลือกปฏิบัติ ให้บริการประชาชนด้วยความรับผิดชอบ ตอบสนองต่อความต้องการของประชาชน อย่างรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และให้บริการแจ้งข่าวสารต่อประชาชนอย่างรวดเร็ว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **ปริญญา อุ่นพิกุล (2565)** ได้ศึกษาและวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดกาฬสินธุ์อยู่ในระดับมากที่สุด คือ หลักการรับผิดชอบ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร และครูผู้สอนต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลฯ จำแนกตามเพศ ระดับ การศึกษา ประสบการณ์ทำงานไม่แตกต่างกัน ข้อเสนอแนะการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลฯ ควรมีการ จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปีให้สอดคล้องกับบริบทของชุมชน ร่วมแสดงความคิดเห็นใช้ทรัพยากรให้เกิดประสิทธิภาพ

6) ด้านหลักความคุ้มค่า พบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว ด้านหลักความรับผิดชอบ อยู่ในระดับที่มาก อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีความคาดหวังว่า องค์การบริหารส่วนตำบลฯ จัดสรรงบประมาณ ช่วยเหลือ ฟื้นฟูความเดือดร้อนของประชาชน อย่างคุ้มค่าจัดสรรงบประมาณจัดซื้ออุปกรณ์เครื่องมือทันสมัย ด้านป้องกันบรรเทาสาธารณภัย อย่างเหมาะสม และสามารถบริหารจัดการและการใช้ทรัพยากรที่มีจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ **จิราวรรณ ปรีชา(2565)** ได้ศึกษาและวิจัย ประสิทธิภาพของสถานศึกษาโดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิจัยพบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่าด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมทั้งหมด ไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะแนวทางที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ประชาชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ออกการออกกฎหมายข้อบังคับ ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้ไว้ ไม่เลือกปฏิบัติ วางแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสาธารณะเรื่อง การป้องกันสาธารณภัย อาทิ เรื่องแหล่งน้ำ และอุปกรณ์ต่างๆ อย่างเป็นธรรม

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1) ผลการศึกษาความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ทั้ง 6 ด้าน และเมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับที่มากทุกด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ (1) ด้านหลักความโปร่งใส (2) ด้านหลักความรับผิดชอบ (3) หลักความคุ้มค่า (4) ด้านหลักนิติธรรม (5) ด้านหลักคุณธรรม (6) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ตามลำดับ

2) ผลการเปรียบเทียบระดับความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมทั้งหมด ไม่แตกต่างกัน

3) ข้อเสนอแนะแนวทางที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ พบว่า ประชาชนต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ ออกการออกกฎหมายข้อบังคับ ต้องเป็นไปตามที่กฎหมายให้ไว้ ไม่เลือกปฏิบัติ วางแนวทางการบริหารจัดการทรัพยากรสาธารณะเรื่อง การป้องกันสาธารณภัย อาทิ เรื่องแหล่งน้ำ และอุปกรณ์ต่างๆ อย่างเป็นธรรม

ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ความคาดหวังของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ผลโดยรวมอยู่ในระดับที่มาก ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ทำการศึกษาวจัย ดังนี้

1. คว้าศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอดงน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว”
2. คว้าศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการสาธารณะตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอดงน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว”
3. คว้าศึกษาเรื่อง “การใช้หลักธรรมาภิบาลในการพัฒนานโยบายการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลทุ่งมหาเจริญ อำเภอดงน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว”

เอกสารอ้างอิง

- กรสุลี จันทะรัง. (2563) ได้ศึกษาและวิจัย ความพึงพอใจในการให้บริการสาธารณะขององค์การบริหารส่วนตำบลมาบฝั อำเภอบ้านบึงจังหวัดชลบุรี.
- ณัฐธินิชา ทิพย์สังข์. (2566). ความคาดหวังของประชาชนต่อนโยบายด้านการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคองหงส์ จังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- ธนกิจ สุขสันติติก. (2559). ความคิดเห็นของประชาชนต่อการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยของเทศบาลตำบลอุทัย อำเภอดุทัย จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน การศึกษาอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- นราธิป ศรีราม. (2557). แนวคิดเกี่ยวกับการจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่น เอกสารการสอนชุด วิชาการจัดบริการสาธารณะของท้องถิ่น หน่วยที่ 1-7. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช (2542). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. พุทธศักราช (2550). (2550, 7 กันยายน).ราชกิจจานุเบกษา เล่ม124/ตอนที่ 52 ก/หน้า 1.
- พระราชบัญญัติป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. พุทธศักราช 2550. ระเบียบกระทรวงมหาดไทยว่าด้วยค่าใช้จ่ายเพื่อช่วยเหลือประชาชนตามอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2561.
- อรรถัย กักผล. (2552). เคล็ดลับการจัดบริการสาธารณะท้องถิ่น: บทเรียนจากรางวัลพระปกเกล้า 51. กรุงเทพมหานคร: ส เจริญการพิมพ์.

John F. Kennedy, (2566). จอห์น เอฟ. เคนเนดี ภาวะผู้นำและการเรียนรู้เป็นสองสิ่งที่แยกออกจากกันไม่ได้. เรียกใช้เมื่อ 13 มีนาคม 2566, จาก <https://www.palagrit.com/how-to-be-a-good-leader>

Katz, E. and D. (1973). Brenda, Bureaucracy and the Public. New York : Basic Books.

Kotler, Phillip. (1997). Marketing Management : Analysis planning Implementation.

Kotler, Phillip. (1997). Marketing Management : Analysis planning Implementation.

Millett, J.D.. (1954). Management in the public service. New York : McGraw – Hill BookCompany.

ความสุขและกระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครูรุ่นใหม่
กรณีศึกษาในโรงเรียนทางเลือกแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร*

HAPPINESS AND PROCESS OF CREATING NEW GENERATION
TEACHERS' HAPPINESS AT WORK : A CASE STUDY OF AN
ALTERNATIVE SCHOOL IN BANGKOK

บุญส่ง ทองเอียง¹, พระครูวินัยธรรวฒิชัย ชยวุฑโฒ (เพชรทองมา)² และ สุภัทรา ภูษิตรัตนาวลี³

Boonsong Thongeiang¹, PhrakhruvinaithornWutthichai Chayawuddho (Pet tongma)² and

Supattara Pusitrattanavalee³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์

¹⁻³Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

Corresponding author E-mail: wattchai.pet@mbu.th

บทคัดย่อ

ความรู้สึมีความสุขในการทำงานได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมในองค์กร เพราะคนที่มีความสุขหรือองค์กรที่มีบรรยากาศแห่งความสุขในการทำงาน จะมีพลังอันยิ่งใหญ่ในการสร้างสรรค์ผลงาน แต่ทั้งนี้แต่ละคนก็มองความสุขต่างกัน มีวิธีการแสวงหาความสุขที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับมุมมองและประสบการณ์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อทำความเข้าใจถึงความหมาย และองค์ประกอบของความสุขในการทำงานของครู 2) เพื่อทำความเข้าใจถึงกระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครู และ 3) เพื่อค้นหาเงื่อนไขทางจิตและทางด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือก การวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูหมวดภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียน เครื่องมือวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

* Received 19 April 2024; Revised 20 April 2024; Accepted 29 April 2024

ผลวิจัยพบว่า 1) ความสุขในการทำงาน หมายถึง การได้ทำในสิ่งที่รัก การได้ทำในสิ่งที่อยากทำ มีความรักในอาชีพที่ทำ ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการทำงาน สำหรับองค์ประกอบของความสุขในการทำงานประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในคือ มีความรู้สึกรักในงานที่ทำอยู่ มีความคิดในแง่บวก ส่วนปัจจัยภายนอกคือ มีเงินเดือน สวัสดิการที่เหมาะสม รวมถึงการมีเพื่อนร่วมงานที่ดี 2) กระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครู คือ เมื่อเกิดปัญหาหรือความไม่สบายใจจะใช้วิธีการขอคำปรึกษาจากคนรอบข้างโดยเฉพาะพ่อแม่ เพื่อนร่วมงาน รวมถึงการใช้วิธีการคิดในทางบวก และ 3) เงื่อนไขทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครูคือ ความรักและความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ส่วนเงื่อนไขทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครูคือความสัมพันธ์ของครูกับตัวเด็ก

คำสำคัญ: กระบวนการสร้างความสุข, ความสุขในการทำงาน, ครู, โรงเรียนทางเลือก

Abstract

Feeling happy at work becomes an essential factor in manging the organizational environment because of the fact that a happy person or an organization that cultivates a happy work environment will make a great power in work creation. Nevertheless, individual persons see happiness differently and have different ways of finding happiness depending on their perspectives and experiences. This study aims to 1) understand the definition and elements of happiness of teachers at work, 2) understand the process of creating happiness of teachers at work, and 3) to find mental and social conditions related to happiness at work of teachers in an alternative school. The key informants in this qualitative case study consisted of lower primary English teachers. The study instrument was a semi-structured interview form for qualitative data analysis.

The findings revealed that 1) happiness could be defined as doing things with passion, being able to do what one wants, loving one's job, and not getting bored of working. There were 2 elements of happiness at work including

internal and external factors. Internal factors comprised loving the work one is doing and having positive mindset. External factors encompassed proper salaries and employee benefits as well as good co-workers, 2) The process of creating teachers' happiness at work included asking advice from others especially parents when facing problems or feeling uneasy as well as having positive mindset, and 3) mental conditions related to teachers' happiness at work included passion and job responsibility while a social condition related to their happiness at work was the teacher-student relationship.

Keywords: Process of Creating Happiness, Happiness at Work, Teachers, Alternative School

บทนำ

เมื่อกล่าวถึงคำว่า ความสุข ก็เกิดคำถามขึ้นว่าคำเหล่านี้ เช่น ความสุข (Happiness) ความพึงพอใจในชีวิต (Life satisfaction) หรือคำว่า สุขภาวะที่ดี (Subjective well-being) มีความหมายที่เหมือนกันหรือไม่ พบว่า นักเศรษฐศาสตร์มองว่า ความสุข ความพึงพอใจในชีวิต และ สุขภาวะที่ดี มีความหมายเหมือนกันและใช้แทนกันได้เหมือนกับแนวคิดอรรถประโยชน์ (Utility) ในทางเศรษฐศาสตร์ (Easterline, 2004) ในขณะที่นักจิตวิทยามองว่า ความสุขเป็นเรื่องของอารมณ์ความรู้สึก การวัดความสุขจึงวัดเฉพาะความอยู่ดีทางอารมณ์ (Emotion Well-being) แต่ความอยู่ดี (Well-being) จะวัดรวมทั้งสุขภาพกายและสุขภาพใจ (Lyubomirsky, 2008) แต่ทั้งนี้แต่ละคนก็มองความสุขต่างกัน มีวิธีการแสวงหาความสุขที่แตกต่างกัน ขึ้นอยู่กับมุมมองและประสบการณ์ การวัดความสุขจึงไม่ใช่เรื่องง่าย เนื่องจากคำว่า “ความสุข” มีความหมายได้หลายมิติ ขึ้นอยู่กับการนิยามของผู้ที่ศึกษาและกลุ่มบุคคลที่ทำการศึกษาวิจัยว่าให้นิยามว่าความสุขหมายถึงอะไร ในปัจจุบันกระแสการศึกษาเรื่อง “ความสุข” กำลังได้รับความสนใจ ทั้งในด้านแนวคิด การพัฒนาวิธีต่าง ๆ ที่ทำให้คนมีความสุข การศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้คนมีความสุข รวมถึงการพัฒนาตัวชี้วัดความสุขเพื่อวัดความสุขออกมาในเชิงปริมาณ โดยมีการศึกษาเกี่ยวกับความสุขในหลายสาขาวิชา เช่น จิตวิทยา สังคมวิทยา เศรษฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ เป็นต้น และยังมีแนวโน้มว่าการศึกษาเรื่องความสุขในปัจจุบันจะมีการผสมผสานศาสตร์สาขาต่างๆ เข้าด้วยกันเพื่อช่วยอธิบายให้รอบด้าน เมื่омองเรื่อง

ความสุขกับการทำงาน ความรู้สึกมีความสุขในการทำงานได้กลายเป็นปัจจัยสำคัญในการจัดการสิ่งแวดล้อมในองค์กร เพราะคนที่มีความสุขหรือองค์กรที่มีบรรยากาศแห่งความสุขในการทำงาน จะมีพลังอันยิ่งใหญ่ในการสร้างสรรค์ผลงาน โดยในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมามีผู้ที่สนใจหันมาศึกษาเรื่องความสุขในการทำงานมากขึ้น

สำหรับด้านการศึกษา อาชีพครูเป็นอาชีพหนึ่งซึ่งมีความสำคัญต่อความเจริญของบุคคลและชาติบ้านเมืองเป็นอย่างยิ่ง เพราะบ้านเมืองจะมีความเจริญก็เพราะประชาชนในชาติได้รับการพัฒนาอย่างถูกวิธี การพัฒนาคนจะดำเนินไปอย่างถูกต้องก็เพราะมีระบบการศึกษาที่ดี และระบบการศึกษาจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพก็เพราะมีครูที่มีคุณภาพ อาชีพครูเป็นอาชีพหนึ่งที่เป็นวิชาชีพ ในบางโรงเรียนอาจไม่มีฝ่ายดูแลบุคคลหรือเรียกว่าฝ่ายจัดการทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร เมื่อครูเกิดความเครียดในการทำงานแล้วไม่ได้รับการส่งเสริมหรือพัฒนา นำมาซึ่งความเหนื่อยหน่ายในการทำงาน เห็นได้จากงานวิจัยของ Annemaree Carroll et al. (2022) ที่พบว่า ครูมากกว่าครึ่งรายงานว่าเครียดมากและกำลังพิจารณาออกจากอาชีพ โดยครูปฐมวัย ครูประถมศึกษา และ ครูที่ทำงานในชนบทและพื้นที่ห่างไกล มีความเครียดและระดับความเหนื่อยหน่ายสูงสุด และพบว่า การควบคุมอารมณ์ ภาระงาน และสุขภาวะส่วนตัว ส่งผลต่อความเครียดและความเหนื่อยหน่ายของครู ซึ่งส่งผลกระทบต่อการศึกษา จึงเกิดคำถามขึ้นว่าครูเหล่านี้จะต้องมีกระบวนการในการคิด กระบวนการในการวางแผนการทำงานในแต่ละวันเพื่อให้เกิดความสุขในการทำงานอย่างไร

การศึกษาทางเลือกเป็นการศึกษาที่มีรูปแบบแตกต่างไปจากการศึกษาแนวกระแสหลักในระบบโรงเรียนทั่วไป การศึกษาทางเลือกจัดขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าธรรมชาติของมนุษย์มีความแตกต่างหลากหลาย ดังนั้นการศึกษาทางเลือกจึงมีหลายรูปแบบ แต่ทั้งหมดมีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือ เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทุกด้าน โดยเฉพาะด้านสติปัญญา และจิตใจ ดังนั้น โรงเรียนทางเลือกจึงจัดขึ้นบนพื้นฐานความเชื่อที่ว่ามนุษย์มีความแตกต่างหลากหลายการจัดการศึกษาจึงมีหลายรูปแบบ มุ่งเน้นการพัฒนาคน วิธีการดำเนินชีวิต สุขภาพ และการพัฒนาที่ยั่งยืน ครูจึงเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของการจัดการศึกษา ในโรงเรียนทางเลือก การที่ครูมีความสุขในการทำงานย่อมทำให้เกิดผลดีทั้งกับตัวเด็ก ตัวครู และโรงเรียน

การวิจัยเรื่องนี้ใช้โรงเรียนทางเลือกแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานครเป็นสนามในการศึกษา ซึ่งสาเหตุที่เลือกศึกษาครูในโรงเรียนทางเลือกแห่งนี้เนื่องจากการได้พูดคุยกับผู้ปกครองที่ส่งลูก

เข้าเรียนในโรงเรียนทางเลือก พบว่า ในระดับประถมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาชั้นเรียนภาษาอังกฤษขึ้น ซึ่งเมื่อก่อนใช้ครูต่างชาติทั้งหมด แต่ตอนนี้เปลี่ยนมาเป็นครูไทยทั้งหมดซึ่งอาจทำให้ครูเกิดความเครียดที่ต้องจัดการศึกษาเป็นภาษาอังกฤษ ดังนั้น การวิจัยในครั้งนี้จึงเป็นการศึกษา ความหมายของความสุขและกระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครู มุ่งเน้นการศึกษาในเชิงลึกเพื่อศึกษากระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครูรุ่นใหม่ที่จะเข้าทำงานไม่เกิน 3 ปี ประเด็นที่ศึกษามุ่งเน้นที่มุมมองของครูและบริบทที่เกี่ยวข้อง โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่าความสุขในการทำงานของครูประกอบขึ้นจากตนเองรวมถึงบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมรอบตัวครู และจากแนวคิดที่เชื่อว่าความสุขในการทำงานของครูจำเป็นต้องมองลึกในแนวคิดเฉพาะตนของครูแต่ละคนเกี่ยวกับความสุขในการทำงาน ผู้วิจัยจึงเลือกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (case study research) เนื่องจากการวิจัยที่มุ่งศึกษากรณีที่เฉพาะเจาะจงมีจุดเน้นอยู่ที่สิ่งที่ถูกศึกษา และใช้การศึกษาแบบมุ่งการค้นหากลไกกระบวนการ (explore process) ในปรากฏการณ์ที่มีความเฉพาะเจาะจงในเชิงลึกโดยคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้อง เลือกใช้การวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (Case study research) เพื่อที่จะทำความเข้าใจกระบวนการสร้างความสุขในการทำงานที่ทำให้ครูมีความสุขในการทำงานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อทำความเข้าใจถึงความหมาย และองค์ประกอบของความสุขในการทำงานของครู
2. เพื่อทำความเข้าใจถึงกระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครู
3. เพื่อค้นหาเงื่อนไขทางจิตและทางด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครู

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่อง “ความสุขและกระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครูรุ่นใหม่กรณีศึกษา ในโรงเรียนทางเลือกแห่งหนึ่งในกรุงเทพมหานคร” นี้ เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการศึกษาโดยใช้วิธีอุปนัย (Inductive) เป็นหลักในการวิจัย ซึ่งเป็นวิธีการที่เริ่มต้นจากข้อมูลที่มีอยู่และเมื่อรวบรวมข้อเท็จจริงจนเพียงพอ และวิเคราะห์ผล

แล้วจึงประมวลเป็นข้อสรุป โดยเลือกการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา (case study research) ที่มุ่งศึกษาเฉพาะกรณีที่เจาะจงจุดเน้นที่ต้องการศึกษา และใช้การศึกษาแบบมุ่งค้นหากระบวนการ (explore process) ในปรากฏการณ์ที่มีความเฉพาะเจาะจงในเชิงลึก โดยคำนึงถึงบริบทที่เกี่ยวข้อง มีรายละเอียดดังนี้

1. ผู้ให้ข้อมูล/สนามวิจัย

การคัดเลือกโรงเรียนเป็นสนามวิจัยในการศึกษครั้งนี้ เป็นการเลือกด้วยวิธีการเจาะจง โดยมีหลักการที่ว่าต้องเป็นโรงเรียนทางเลือกที่อยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร เพื่อปกป้องผู้ให้ข้อมูลและผู้เกี่ยวข้องทุกคน ในการวิจัยครั้งนี้จึงใช้ชื่อโรงเรียน และชื่อบุคคลเป็นชื่อสมมติทั้งสิ้น สนามที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ โรงเรียนนาดาวบางกอก กรุงเทพมหานคร (ชื่อสมมติ) ซึ่งสาเหตุที่เลือกศึกษาครูในโรงเรียนทางเลือกแห่งนี้เนื่องจากการได้พูดคุยกับผู้ปกครองที่ส่งลูกเข้าเรียนในโรงเรียนทางเลือกแห่งนี้พบว่า ในระดับประถมมีการเปลี่ยนแปลงในการจัดการศึกษาชั้นเรียนภาษาอังกฤษ ซึ่งเมื่อก่อนใช้ครูต่างชาติทั้งหมด แต่ตอนนี้เปลี่ยนมาเป็นครูไทยทั้งหมด โดยครูที่สอนส่วนใหญ่ก็จะเพิ่งเข้ามาทำงานได้ไม่เกิน 1 ปีและครูที่เข้ามาสอนส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26-31 ปี ซึ่งผู้วิจัยมีความเชื่อพื้นฐานว่าความสุขในการทำงานของครู ประกอบขึ้นจากตัวครูเองและบริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมรอบตัวครู เช่น ภูมิหลัง ครอบครัว ประวัติการทำงาน และการตัดสินใจในการมาเป็นครูที่โรงเรียนทางเลือก จึงจำเป็นต้องมองลึกในแนวคิดเฉพาะตนของครูแต่ละคน อีกทั้งได้รับความร่วมมือจากครูหัวหน้าฝ่ายในการเข้าไปศึกษา ซึ่งสนามที่วิจัยที่ผู้วิจัยเลือกมาศึกษานี้เป็นแบบ Instrumental case เพื่อให้สอดคล้องวัตถุประสงค์ในการศึกษาที่ตั้งไว้

2. การเข้าสู่ภาคสนาม

การลงภาคสนามเริ่มจากการที่ผู้วิจัยทำความรู้จักกับผู้ปกครองที่ส่งลูกไปเรียนที่โรงเรียนนาดาวบางกอก จากนั้นผู้ปกครองท่านนี้ได้แนะนำให้ผู้วิจัยได้รู้จักกับครูหัวหน้าฝ่ายภาษาอังกฤษระดับประถมของโรงเรียนนาดาวบางกอก ผู้วิจัยได้อธิบายที่มาที่เกิดความสนใจในการศึกษา และวัตถุประสงค์ในการวิจัยครั้งนี้ให้ครูหัวหน้าฝ่ายทราบ และได้รับความร่วมมือในการให้เข้าไปทำการสัมภาษณ์ครู เมื่อผู้วิจัยได้รับความร่วมมือจากครูหัวหน้าฝ่ายจึงขออนุญาตเข้าไปเก็บข้อมูลในโรงเรียน และประสานงานกับครูหัวหน้าฝ่ายในการกำหนดวันให้ผู้วิจัยเข้าไปสัมภาษณ์ครู โดยผู้วิจัยเข้าสนามโดยการเปิดเผยตัวว่าเป็นนักวิจัย

3. ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

1) ผู้ให้ข้อมูลหลัก Key Information ผู้ให้ข้อมูลหลักในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูหมวดภาษาอังกฤษระดับประถมศึกษาตอนต้นของโรงเรียนนาดาวบางกอก จำนวน 4 คน

2) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอื่นๆ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญอื่นๆ ได้แก่ ผู้ปกครองที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของครูที่เป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) แบบสัมภาษณ์ เพื่อให้การรวบรวมข้อมูลมีทิศทางผู้วิจัยมีแนวคำถามสำหรับการสัมภาษณ์เป็นกรอบคร่าวๆ เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปและแนวคำถามในการสัมภาษณ์ประวัติชีวิต ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามหลักและข้อคำถามรอง โดยคำถามหลักจะเป็นคำถามตรงประเด็นที่ผู้วิจัยต้องการศึกษา ส่วนคำถามสำรองเป็นคำถามที่เตรียมไว้เมื่อผู้ถูกสัมภาษณ์ยังตอบคำถามหลักไม่ชัดเจน

2) เครื่องบันทึกเสียง สมุดบันทึก ปากกา

5. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

1) สร้างข้อคำถามจากการศึกษาทฤษฎี แนวคิดที่เกี่ยวข้อง

2) ตรวจสอบความเที่ยงตรงตามเนื้อหา โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้พิจารณา นำแบบสัมภาษณ์กลับมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำและข้อเสนอแนะ

3) นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับครู จำนวน 1 ราย ถอดเทป และนำมาวิเคราะห์ความเหมาะสมของข้อคำถาม การเรียงหัวข้อในการสัมภาษณ์ ความชัดเจนของข้อคำถาม และทักษะในการสัมภาษณ์ของผู้วิจัย และปรับแนวคำถามให้เหมาะสมก่อนจะนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

6. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

1) การเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น โดยการศึกษาข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และขออนุญาตเก็บข้อมูล ทำการนัดหมายกับครูผู้ที่เป็นกรณีศึกษา เพื่อกำหนดเวลาและสถานที่ในการสัมภาษณ์

2) การเก็บข้อมูลจริงในภาคสนาม ผู้วิจัยเข้าสนาม แนะนำตัวกับครู อธิบายวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัย และวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์

3) ผู้วิจัยสัมภาษณ์ในประเด็นที่เกี่ยวข้อง หลังจากการสัมภาษณ์ครั้งแรกจะทำการถอดเทป และบันทึกคำพูดของครู

7. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

1) อ่านข้อมูลดิบอย่างละเอียด จนกระทั่งเข้าใจและจับประเด็นหลักๆ ได้ โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการจากการสัมภาษณ์ที่ถูกบันทึกเสียงไว้และจากที่จดบันทึกด้วยลายมือมาถอดคำให้สัมภาษณ์และพิมพ์ จากนั้นจึงอ่านทานข้อมูลอย่างละเอียด เพื่อให้เข้าใจและจับประเด็นหลักๆ ได้

2) เปลี่ยนประเด็นเป็นรหัส เป็นการลงรหัสข้อมูลซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยนำปัญหาการวิจัยเป็นตัวตั้งและกำหนดรหัสตั้งต้นให้สอดคล้องกับปัญหาการวิจัย และนอกจากนั้นยังได้สร้างรหัสจากข้อมูลดิบที่ได้จากผู้ให้ข้อมูลหลักหลังจากที่ได้อ่านข้อมูลดิบอย่างละเอียด

3) แยกแยะจัดกลุ่มข้อมูล ทำการแยกแยกข้อมูลตามรหัสข้อมูลที่สร้างขึ้นให้อยู่กลุ่มเดียวกัน

4) เชื่อมโยงแนวคิดเข้าด้วยกัน เพื่อหาแบบแผนความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างรหัสแต่ละกลุ่ม

5) ขยายความเชื่อมโยงให้เห็นภาพรวมของเรื่องที่ศึกษา

6) ตีความและหาความหมายของแบบแผนความสัมพันธ์

7) หาข้อสรุปที่เป็นสาระหลักของผลการวิเคราะห์ ตีความ และการหาความหมาย โดยอาศัยแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องมาเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของโรงเรียน

โรงเรียนนาดาวบางกอก เป็นโรงเรียนทางเลือกที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ประมาณ 20 ไร่ จัดการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับเตรียมอนุบาลถึงมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนจัดการเรียนการสอนให้เป็นพื้นที่แห่งการเรียนรู้ที่มีความสุข และตอบสนองต่อกระบวนการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับเด็กในแต่ละช่วงวัย ทั้งในเชิงวิชาการและเชิงชีวิต ภายในห้องเรียนมีความโปร่งสบาย มีพื้นที่สีเขียวภายนอกห้องเรียนที่เด็กๆ จะได้สนุกสนานเพลิดเพลินกับการออกกำลังกาย เล่นกีฬาหลากหลายชนิด เรียนรู้ธรรมชาติและระบบนิเวศ ทำกิจกรรมต่างๆ โดยเน้นทักษะสำคัญ 3 ประการคือ 1) ทักษะชีวิต (Life Skills) ให้มีคุณลักษณะนิสัยที่ดีงาม สามารถดูแลและจัดการชีวิตของตนเองได้ดี อยู่ร่วมในสังคมที่หลากหลายแตกต่างทางความคิดได้ 2) ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skill) ให้มีพื้นฐานความรู้

และความสามารถในการเรียนรู้ได้ดี 3) ทักษะการทำงาน (Working Skill) ให้มีความสามารถในการจัดการงานของตนได้ดี

สำหรับการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ (ESL) ในโรงเรียนนั้น ในภาพรวมทางโรงเรียนเน้นให้นักเรียนมีความสุขกับการใช้ภาษาอังกฤษ สร้างทัศนคติที่ดีในการฟัง พูด อ่าน เขียน โดยจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษให้กับนักเรียนตั้งแต่ช่วงชั้นอนุบาล โรงเรียนได้นำแนวคิดการจัดการเรียนการสอนภาษาอังกฤษแบบ Active English ขึ้น ซึ่งเป็นการเรียนการสอนในรูปแบบของกิจกรรม (Activity Based Learning) ที่เน้นให้นักเรียนได้ฝึกใช้ภาษาอังกฤษอย่างสนุกสนานทั้งการฟัง พูด อ่าน เขียน ดังนั้นจึงมีการปรับให้ครู คนไทยเข้ามาสอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมต้นทั้งหมดแทนที่ครูเดิมที่เป็นชาวฟิลิปปินส์ทั้งหมด ซึ่งการปรับเปลี่ยนนี้ได้เริ่มดำเนินโครงการมา 1 ปี ปัจจุบันสาขาภาษาอังกฤษ (ESL) ระดับประถมต้น มีครูทั้งหมด 6 คน สอน ป.1 ป.2 ป.3 ชั้นละ 2 คน และทางสาขาจัดให้ครูในแต่ละระดับชั้นทั้งทั้งสองคนเป็น buddy กันเพื่อช่วยในการประเมินการสอนซึ่งกันและกัน

2. ความหมาย และลักษณะของความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือก

2.1 ความหมายของความสุขในการทำงาน

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยไม่ได้ยึดเอาความหมายของคำว่าความสุขในการทำงานของผู้ใดผู้หนึ่งเป็นที่ตั้ง แต่ต้องการทำความเข้าใจความหมายของความสุขในการทำงานของครูในมุมมองของตัวครูเอง ซึ่งการให้ความหมายของครูจะเป็นมุมมองของคนในทีละท่อน ปรากฏการณ์การทำงานอย่างมีความสุขในโรงเรียนทางเลือก ภายใต้บริบทการเป็นครูสอนภาษาอังกฤษ

2.1.1 ความหมายของความสุขในการทำงาน: การให้ความหมาย

จากครู

สำหรับการให้ความหมายของความสุขในการทำงาน ครูส่วนใหญ่มองว่า ความสุขในการทำงานหมายถึง การได้ทำในสิ่งในสิ่งที่ใจรัก การได้ทำในสิ่งที่อยากทำ มีความรักความภูมิใจในอาชีพที่ทำ ได้เห็นเด็กนักเรียนมีความสุข นั่นคือความสุขในการทำงานของครู ดังผลการสัมภาษณ์

"ความสุขในการทำงานคือทำในสิ่งที่เราต้องอยากทำ ทำแล้วรู้สึกมีความสุข ถึงแม้ว่าบางทีจะทำไม่ได้ แต่ถ้ามีความสุขแล้วอยากทำมันสำเร็จก็จะหาทางทำให้มันได้ งานที่ออกไปถ้าอยากทำมันจะออกมาดี"

"ความสุขในการทำงานก็คือการทำด้วยใจรัก ความสุขจากการทำงาน
ก็เกิดขึ้นได้ถ้ามีใจรักในงาน"

"ทุกวันนี้มีความสุขที่ได้เห็นว่าตัวเองมีความสุข และมีความสุขที่ได้
เห็นนักเรียนมีความสุข"

"ความสุขคือได้เจอกับเด็กๆที่เขาใสๆ คิดอะไรก็พูดมาแบบนั้น"

"ถ้าเราทำงานแล้วเราภูมิใจในงานที่เราได้ทำแสดงว่านั่นคือความสุข
ความภูมิใจเป็นเรื่องสำคัญนะ สุขใจที่ได้ทำ ภูมิใจที่ได้ทำ และสุขใจที่ได้เห็นว่าเขาได้ดี
ก็มีความสุข"

2.1.2 ความหมายของความสุขในการทำงาน: การให้ความหมายผ่าน มุมมองผู้เกี่ยวข้อง

ผู้ปกครองในฐานะผู้เกี่ยวข้องกับครู มองในแง่มุมมองของผู้ปกครองว่า
ความสุขในการทำงานของครูหมายถึง การที่ครูมีความตั้งใจสอน ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการ
ทำงาน ดังผลการสัมภาษณ์

"ถ้าครูเขามีความตั้งใจสอน ไม่เบื่อกับงานที่ทำก็แสดงว่าเขา
มีความสุข"

2.2 องค์ประกอบของความสุขในการทำงาน

2.2.1 องค์ประกอบของความสุขในการทำงาน: ในมุมมองของครู

สำหรับองค์ประกอบของความสุขในการทำงาน ครูส่วนใหญ่มองว่า
ความสุขในการทำงานจะต้องประกอบด้วย 2 องค์ประกอบคือ ปัจจัยภายในและปัจจัย
ภายนอก ปัจจัยภายในคือ ความรู้สึกรักในงานที่ทำอยู่ มีใจทุ่มเทให้กับเด็ก รักเด็ก เป็นคนที่มี
ความคิดในแง่บวก มีวุฒิภาวะ ส่วนปัจจัยภายนอกคือ มีเงินเดือน สวัสดิการที่เหมาะสม ดังผล
การสัมภาษณ์

"จะมีความสุขในการทำงานก็คือ ต้องเป็นคนคิดบวก ต้องมีวุฒิภาวะ
มีความสุขบอยในใจ ส่วนอีกปัจจัยก็น่าจะเป็นการดูแลคุณครูให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีกว่านี้
ไม่ว่าจะด้วยเรื่องสวัสดิการ เรื่องเงินเดือน น่าจะทำให้เรามีความรู้สึกว่ามีกำลังใจในการ
ทำ รวมถึงความเข้าใจจากโรงเรียน จากผู้ปกครองก็สำคัญ ถ้าเข้าใจว่าคุณครูพยายาม
ทำงานเหนื่อยเพื่อเด็กๆ แล้ว"

"ถ้าให้เรียงปัจจัยที่จะทำให้เรามีความสุขที่สุดคือ ตัวเราเอง ครูต้องมีใจรัก มีใจรักทุ่มเทให้กับเด็ก "

"องค์ประกอบของความสุขในการทำงานคือ เด็กน่ารักอยากมาสอนเด็ก ทำอย่างไรเขาถึงจะเข้าใจ จะสอนอย่างไร"

2.2.2 องค์ประกอบของความสุขในการทำงาน: ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้อง

ผู้ปกครองในฐานะผู้เกี่ยวข้องกับครู มองว่าองค์ประกอบที่ครูจะทำงานแล้วมีความสุขอยู่ที่ครูมีใจรักอาชีพที่ทำ มีเพื่อนร่วมงานดี มีหัวหน้างานที่ดี ดังผลการสัมภาษณ์

"ครูจะทำงานมีความสุขก็น่าจะหลายอย่างประกอบกัน ทั้งรักในอาชีพที่ทำ มีเพื่อนร่วมงานดี มีเจ้านายดี ยิ่งคนที่เป็นครูมานานมากแล้วเราเห็นว่าเขาก็มีความสุขกับการทำงานดี เงินเดือนคงไม่เกียวยมั้ง"

3. กระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือก

กระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือก หากจะพิจารณาว่าครูมีกระบวนการในการสร้างความสุขในการทำงานอย่างไร สามารถมองได้จากปัญหาที่ครูพบเจอในการทำงานแต่ละวันและครูสามารถแก้ปัญหาได้อย่างไร การที่ครูสามารถจัดการกับปัญหานั้นได้ย่อมนำมาซึ่งความสุขในการทำงาน จากการพูดคุยกับครูพบว่าปัญหาในการทำงานและกระบวนการแก้ปัญหาที่มีดังนี้

3.1 การไม่ได้ทำงานที่ตำแหน่งงานที่สมัคร

ครูโรงเรียนทางเลือกที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมต้นส่วนใหญ่ไม่ได้สมัครงานในตำแหน่งนี้ตั้งแต่แรก ส่วนใหญ่จะมาในระดับมัธยมตามความถนัดของแต่ละคนหรือบางคนก็มาสมัครในระดับปฐมวัยตามที่ตนเองตั้งใจไว้ แต่เนื่องจากโรงเรียนขาดครูไทยที่จะมาสอนภาษาอังกฤษระดับประถมต้นจึงจัดให้ครูที่มาสมัครงานสอนในระดับประถมศึกษาตอนต้น ซึ่งหลายคนไม่มีความถนัดหรือไม่มีประสบการณ์ในการสอนเด็กเล็ก เมื่อไม่ได้สอนตามตำแหน่งที่สมัครงาน ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีแก้ปัญหาโดยการขอคำปรึกษาจากคนรอบข้างโดยเฉพาะพ่อแม่ที่มีบทบาทอย่างมากในการให้คำปรึกษา ให้แง่คิดต่างๆ จากนั้นจะคิดทบทวนไตร่ตรอง ดังผลการสัมภาษณ์ ดังผลการสัมภาษณ์

"มาสมัครเป็นครูอนุบาล เขาก็ให้พูดภาษาอังกฤษ ก็พูดไป เขาให้เล่าชีวิตตอนที่อยู่อังกฤษว่าเป็นยังไงบ้าง แต่เขาบอกว่าเราคุณสมบัติ ESL"

"ตอนนั้นเป็นช่วงวิกฤตของชีวิตเลย คิดเยอะมากว่าจะมาหรือไม่มาทำงานที่นี่ เพราะใจอยากอยู่อนุบาลมาก ไม่อยากอยู่ประถม นึกไม่ออกว่าการอยู่ประถมจะเป็นยังไง ก็ถามทั้งครูที่รับเราเข้ามา ถามพ่อถามแม่ จะเอายังไงดี โรงเรียนให้มา observe ก็ยังเห็นภาพตัวเองไม่ชัด พ่อก็บอกมาคำหนึ่งว่า แล้วคิดว่าตัวเองอยากจะหยุดหรือยังล่ะ ถ้ายังไม่อยากจะหยุด เขาเสนออะไรมาให้ก็ทำไป เราก็แค่ลองก้าวไป ถ้ามันไม่ได้จริงๆ สุดท้ายก็ขอเขากลับมาที่เดิมก็คงไม่ยากหรอก เขาคงอยากให้เราอยู่ที่นั่นก่อน ไปลองดูสักครั้งก็คงไม่ยาก"

"ตอนแรกสมัครมัธยมแต่เขาไม่มีครูประถมที่จะสอนระบบใหม่ Active English ก็เลยอยากได้ครูไทยเข้ามาบุกเบิก เราก็บอกเราไม่ถนัดประถม เพราะเราสอนมัธยมปลายมาตลอด ก็บอกเขาว่าเราอาจทำไม่ได้ ขอคิดก่อน"

"คุยกับแม่ แม่ถามโรงเรียนเป็นยังไง บอกไปว่า ก็ชอบสิ่งที่ เป็นโรงเรียนของเขา แต่ว่าไม่ชอบที่จะต้องมาสอนประถม แม่บอกถ้าเป็นครูก็ต้องสอนได้ทุกระดับหรือเปล่า"

3.2 การบริหารจัดการชั้นเรียน

ปัญหาที่ครูโรงเรียนทางเลือกส่วนใหญ่เจอคือ การไม่สามารถบริหารจัดการชั้นเรียนหรือไม่สามารถทำให้เด็กเข้าใจเนื้อหาได้ ดังผลการสัมภาษณ์

"ปัญหาคือพฤติกรรมเด็กแต่ละห้องไม่เหมือนกันเลย แล้วเด็กในห้องเดียวกันแต่ละวันเขาก็ไม่เหมือนกัน คือถ้าเราสอนแล้วเด็กให้ความร่วมมือ การเรียนการสอนมันจะเป็นไปอย่างสนุกมากเลย แต่ถ้าเมื่อไหร่ก็ตามที่ห้องเค้าไม่ให้ความร่วมมือ เราต้องใช้เวลาไปกับการจัดการห้องเรียน การเรียนรู้ก็ไม่เต็มที่ อย่างที่เราต้องการจะสอน"

"ปัญหาจัดการกับเด็กและจัดการกับตัวเองตอน control เด็กไม่ได้มาแล้วมาเลยต้องแบบหายใจเข้าลึกๆ จุดนี้เหนื่อย"

เมื่อเกิดปัญหาในการบริหารจัดการชั้นเรียน ครูส่วนใหญ่ใช้วิธีแก้ปัญหาโดยการเตรียมตัวในการสอน หาเทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อให้เด็กสนใจชั้นเรียน ใช้วิธีแก้ปัญหาโดยการปรึกษา

เพื่อนร่วมงาน ประเมินผลลัพธ์จากการสอน รวมถึงการใช้วิธีการคิดในทางบวก อีกวิธีหนึ่งในการแก้ปัญหาการจัดการชั้นเรียนคือ การที่โรงเรียนมีระบบในการช่วยครูที่เพิ่งเข้ามาทำงานได้มีความรู้และประสบการณ์ก่อนที่จะสอนจริง โดยการให้ครูเข้าสังเกตพฤติกรรมการสอนของนักเรียนก่อน และเมื่อสอนจะมีครูพี่เลี้ยงประกอบในระยะแรก จากนั้นจะเป็นการจับคู่เพื่อนครูให้เข้าสังเกตการสอนและให้ช่วยประเมินการสอนให้ซึ่งกันและกัน ดังผลการสัมภาษณ์

"ทุกวันนี้แก้ปัญหาโดยการอ่านบทความบ่อยๆ ถ้าเด็กมีพฤติกรรมก้าวร้าวจะมีวิธีการแก้อย่างไร"

"คิดว่าทำได้ ยังมีอะไรให้ศึกษาเยอะ มีอะไรให้เราปรับเปลี่ยนเยอะ ปรับวิธีการสอนของตัวเองด้วย"

"ปรึกษาเพื่อนค่ะ ถ้าเราไปเจออะไรดีๆ มา เราก็บอกเพื่อนว่าวันนี้เราเจอเกมนี้มา เราจะลองกับห้องนี้ แล้วให้เพื่อนช่วยดู แล้วมา feedback ให้ฟังด้วยว่าเป็นไง"

"ดูที่ผลลัพธ์จากการสอนค่ะ สอนเสร็จแล้วก็มาดูว่าความรู้สึกตัวเราเป็นยังไงเหมือน AAR ตัวเองนะคะ ว่าเราสอนในแนวทางนี้ได้เข้าใจหรือเปล่า"

"การสอนเด็กต้องคิดบวกค่ะ พฤติกรรมของเด็ก ที่เขาชอบเล่น ชอบพูดเสียงดัง ชอบตะโกน ชอบกระโดด เป็นพฤติกรรมของเขา เขาไม่ได้คิดมาก่อนว่าเขาจะแกล้งเราหรือทำให้เราโกรธ เขาไม่ได้ตั้งใจจะทำให้เรารู้สึกไม่ดี คิดแบบนี้ทำให้อารมณ์มันเย็นลง ใช้กฎข้อนี้ตลอด"

"โรงเรียนให้ observe ว่านิสัยของเด็กห้องนี้ วิธีการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างไรเพื่อที่เวลาครูเข้าไปสอนจะได้รู้จักเด็ก เด็กได้รู้จักครูก่อน"

"โรงเรียนจัดครูประกบ เขาก็จะทำให้เราดูว่าทำแบบนี้จัดการห้องยังไง ตั้งแต่วันนั้นมาเราก็เลยรู้สึกว่าเรามั่นใจขึ้น"

"พี่เขาจะสอนว่าให้สังเกตตัวเองว่า ก่อนเข้า class เราเป็นอย่างไร พอสอนเสร็จเรารู้สึกอย่างไร สะท้อนตัวเองออกมา และมีเพื่อนเราที่เป็น buddy เขาจะไป observe เวลาเราสอน และ feedback มีอะไรที่ดีหรือไม่ดีที่เราทำในห้อง เขาก็จะบอกให้เราปรับปรุง"

3.3 ผู้ปกครองนักเรียน

อีกปัญหาที่ครูโรงเรียนทางเลือกที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมต้นส่วนใหญ่เจอคือ ความคาดหวังของผู้ปกครองในการสอนของครู ดังผลการสัมภาษณ์

"เนื่องจากเราต้องสอนให้เด็กเข้าใจ สอนให้ทำได้ ให้เขามีพัฒนาการ แล้วพอผู้ปกครองมากดดันครูอีก ทำให้ครูเครียด หรือบางทีโรงเรียนน่าอะไรใหม่ๆ เข้ามา ผู้ปกครองไม่เปิดรับ ทำให้เกิดปัญหา"

"โรงเรียนนี้ ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทมาก สามารถถึงตัวคุณครูได้เลย ผู้ปกครองมีสิทธิ์ออกเสียงในการจัดการเรียนได้เหมือนกัน"

"ผู้ปกครองเขาก็จะพาลูกไปเรียนภาษาอังกฤษในตามโรงเรียนสอนพิเศษต่างๆ พ่อแม่อีกจะมาบอกเราว่าไปเรียนพิเศษอย่างนี้มา คิดว่าวิธีการนี้ที่คุณครูลองเอามาปรับใช้ได้ไหม"

"ผู้ปกครองไม่ได้เป็นแบบนี้ทุกคนนะ คนที่ทำให้เรามีความสุขก็มี จะให้กำลัง ให้เราอดทน"

3.4 ภาระงานในโรงเรียน

ปัญหาที่ครูโรงเรียนทางเลือกที่สอนวิชาภาษาอังกฤษในระดับประถมต้นเจอ คือ ภาระงานที่รับผิดชอบ ดังผลการสัมภาษณ์

"งานมันโหลด ทำงานเยอะ มีทั้งประชุมช่วงชั้น ประชุมชั้น ประชุมช่วงชั้นกับประชุมชั้นไม่เหมือนกันนะ ประชุมช่วงชั้นคือแบบ 3 ชั้นคุยกันหมด ประชุมชั้นคือ ป.2 ประชุมกันเอง แล้วก็ประชุมกับ buddy อีกทีหนึ่ง มันทำงานไม่ได้เลย แป๊ะเต็มบอร์ดว่าวันนี้ต้องทำอะไรบ้าง ก็เลยเกิดความเครียด"

"ตอนนี้มีหลายอย่างที่ต้องทำมากเลย ทำ QA ด้วย สอนด้วย และสอนมันจะเป็นงานที่ละเอียด เราต้องอยู่กับเด็ก เอาจานเด็กมาตรวจ เด็กไม่ส่งงานก็ไปตามงาน ออกข้อสอบ คิดแผน เหนื่อยมาก"

ส่วนการแก้ปัญหาในการทำงาน ส่วนใหญ่ครูโรงเรียนทางเลือกใช้วิธีการพูดคุยกับหัวหน้าสาขาวิชา และการทำงานแบบจับคู่ buddy ทำให้เพื่อนครูได้ช่วยเหลือกัน รวมถึงการวางแผนการสอน แผนการทำงานในแต่ละวัน ดังผลการสัมภาษณ์

"พี่ๆ ที่นี้ก็จะช่วย support เช่น เราบอกพี่เขาว่า เหนื่อยมากเลยนะ ไม่ไหวแล้วนะ พี่เขาก็จะมานั่งคุย อะไรที่ตัดได้บ้าง อะไรที่ลดทอนได้บ้าง คือเราบอกได้ พี่เขาจะช่วยเลย เขาจะเอาครูเป็นใหญ่ คือเอาครูไว้ก่อน ถ้าประชุมมันเยอะไปก็จะลดลง"

"ขอบวางแผน บางทีมันก็ไม่ได้เป็นไปตามแผนทั้งหมด แต่ก็รู้สึกว่ามีแผนไว้ดีกว่าไม่มี ต้องมีแผนไว้ก่อน ทำตามแผนไว้ก็ดี ทำไม่ได้ก็จะพยายามทำตามแผนให้มากที่สุด"

4. เจื่อนไขทางจิตและทางด้านสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือก

4.1 เจื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครู: ในมุมมองของครู

การจะพิจารณาว่าจะมีเจื่อนไขใดที่ทำให้ครูมีความสุขในการทำงาน จะดูที่การมองตนเองในอนาคตของครู หากครูยังมีความสุขในการทำงานครูน่าที่จะยังคงยึดอาชีพเป็นครูต่อไป ซึ่งเมื่อถามถึงอนาคต ครูทุกคนยังจะทำงานเป็นครูใน 1 ปีนี้เพื่อให้สามารถสอนเด็กให้จบปีการศึกษา แต่หลังจากนั้นเจื่อนไขที่ทำให้ครูยังคงอยากจะทำงานเป็นครูนั้นแต่ละคนให้เหตุผลแตกต่างกัน เหตุที่เจื่อนไขที่จะประกอบอาชีพครูของแต่ละคนแตกต่างกันนั้นเป็นเพราะเหตุผลที่แต่ละคนมาประกอบอาชีพครูแตกต่างกัน ตัวอย่างเช่น

"ค้นพบตัวเองที่โรงเรียนทางเลือกแห่งหนึ่ง อยู่แล้วมันมีความสุข มีความภูมิใจที่ได้ทำที่ได้สอน เราารู้สึกว่าเราได้ทำเพื่อเด็ก เด็กก็ทำให้เรามีความสุข"

"อยากทำงานกับเด็กเพราะชอบเด็กมาก ตอนเรียนก็เลือกเรียนครุศาสตร์ อนาคตอยากเปิดโรงเรียนพัฒนาเด็กเล็ก แต่คงไม่ใช่เร็วๆ นี้ก็คงต้องเก็บเกี่ยวประสบการณ์ไปก่อน"

"เข้ามาที่นี่ได้เริ่มคลุกคลีกับเด็กเล็กมากขึ้น ก็ทำให้ลังเลเหมือนกันนะค่ะว่าเราจะไปสอนเด็กมหาลัยดีไหมหรือว่าสอนเด็กเล็กต่อ คิดว่าก็คงเป็นครูอยู่ แต่ว่าอยู่ที่ระดับไหนยังไม่แน่ใจ"

"มาทำงานที่นี่ ตั้งเป้าตัวเองไว้ปีนึง แล้วกลับมาดูว่าเรายังรู้สึกดีกับมันอยู่หรือไม่เล่า ถ้ายังรู้สึกดีอยู่ ก็จะทำต่อไปเรื่อยๆ ไม่ได้กะเกณฑ์ว่าต้องอยู่ 3 ปี 5 ปี ก็ยังหาตัวเองอยู่เหมือนกัน"

"ทำงานที่นี่มีความเป็นครูมากขึ้น ยังเป็นความรู้สึกที่ยังสนุกอยู่ ตอนนี้ยังไม่รู้สึกเบื่อ"

4.2 เจื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครู: ในมุมมองของผู้เกี่ยวข้อง

ผู้ปกครองในฐานะผู้เกี่ยวข้องกับครู มองว่าเจื่อนไขที่จะทำให้ครูมีความสุขในการทำงานนั้นครูจะต้องมีความรักในอาชีพที่ทำ มีใจรักเด็ก จึงจะมีความสุขในการทำงาน ดังผลการสัมภาษณ์

"คนจะเป็นครูเขาต้องมีใจรัก จะต้องรักเด็ก ถึงจะอยู่กับเด็กได้นาน ยิ่งครูภาษาอังกฤษถ้าเขาไม่รักเด็กเขาคงเลือกไปทำอาชีพอื่นแล้วละ ทางเลือกมันเยอะคนที่พื้นฐานภาษาอังกฤษดี ๆ"

อภิปรายผล

1. ความหมาย และองค์ประกอบของความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือก

ความหมายของความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือก จากมุมมองของครูและผู้ปกครอง พบว่า ความสุขในการทำงานหมายถึง การได้ทำในสิ่งในสิ่งที่ใจรัก การได้ทำในสิ่งที่อยากทำ มีความรักในอาชีพที่ทำ ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องแนวคิดของ Diener (1997) ที่กล่าวว่า ความสุขในการทำงานเป็นการตอบสนองความต้องการของบุคคลตามแรงปรารถนาในสิ่งนั้นๆ มีความพึงพอใจในงานที่ทำ ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิต ให้ความรู้สึกของอารมณ์ด้านบวกสูง และความรู้สึกของอารมณ์ด้านลบในระดับต่ำ และสอดคล้องกับแนวคิดของ Friedrickson (2006) ที่มองว่า ความสุขในการทำงานไม่ได้มองแค่เพียงอารมณ์สูงสุดที่จะทำให้สนุกสนานหรือตื่นเต้น แต่ให้ความสำคัญกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นในขณะที่กำลังทำงาน ความสุขในการทำงานไม่ได้เป็นเพียงเป้าหมายสุดท้ายในการทำงานเท่านั้น ความสุขเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาในการทำงาน รวมถึงสอดคล้องกับแนวคิดของ Warr (2007) ที่กล่าวว่าความสุขในการทำงานเป็นความรู้สึกที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของบุคคลเพื่อตอบสนองต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในการทำงาน เกิดความสนุกสนานในการทำงาน รู้สึกเพลิดเพลิน ชอบใจ พอใจ เต็มใจ มีความถูกใจและยินดีในการปฏิบัติงานของตน เกิดความรู้สึกว่าอยากทำงาน มีความคล่องแคล่ว มีชีวิตชีวาในการทำงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Paula (2019) ที่ได้ศึกษาผลของความสุขในการทำงานต่อสุขภาพของครู พบว่า ความสุขในที่ทำงานเป็นตัวแปรคั่นกลางระหว่างการนับถือตนเอง ความสุขทางอารมณ์ กับสุขภาพของครู

สำหรับองค์ประกอบของความสุขในการทำงานจากมุมมองของครูและผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ที่มีมุมมองที่สอดคล้องกันคือ ความสุขในการทำงานต้องประกอบด้วย 2 องค์ประกอบ นั่นคือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในคือ มีความรู้สึกรักในงานที่ทำอยู่ มีความคิดในแง่บวก ส่วนปัจจัยภายนอกคือ มีเงินเดือน สวัสดิการที่เหมาะสม รวมถึงการมีเพื่อนร่วมงานที่ดี สอดคล้องกับแนวคิดของ Manion (2003) ที่ได้อธิบายปัจจัยหรือองค์ประกอบของความสุขในการทำงานว่าประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) การติดต่อสัมพันธ์ของบุคลากรในที่ทำงานและเกิดสัมพันธภาพที่ดี มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีความรักความปรารถนาดีต่อกัน 2) มีความรักในงาน รับรู้ถึงความรู้สึผูกพันกับงาน รับรู้ว่าตนมีพันธกิจในการปฏิบัติงานให้สำเร็จ เพลิดเพลินในการปฏิบัติงาน รู้สึกเป็นสุขเมื่อปฏิบัติงาน มีความภาคภูมิใจที่ตนมีหน้าที่รับผิดชอบในงาน 3) ความสำเร็จ ในงาน รับรู้ว่าตนปฏิบัติงานได้บรรลุเป้าหมายทำให้รู้สึกมีคุณค่าในชีวิต เกิดความภูมิใจในการพัฒนาเพื่อปฏิบัติงานให้สำเร็จ 4) การเป็นที่ยอมรับและเชื่อถือจากเพื่อนร่วมงาน ได้รับความไว้วางใจจากเพื่อนร่วมงาน ส่วนปัจจัยภายนอกคือมีเงินเดือน สวัสดิการที่เหมาะสม รวมถึงการมีเพื่อนร่วมงานที่ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Manion (2003) ที่ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบของความสุขในการทำงานของพยาบาล ผลการศึกษาพบว่า ความสุขในการทำงานของพยาบาลเกิดจากปัจจัย 4 ประการ ได้แก่ การติดต่อ มีความรักในงาน ความสำเร็จในงาน และการเป็นที่ยอมรับ นอกจากนี้พบว่าความสุขในการทำงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในการทำงาน เช่น การเห็นคุณค่าในตน การรับรู้ลักษณะงาน สัมพันธภาพระหว่างบุคคล สภาพแวดล้อมในการทำงาน และภาวะผู้นำ ปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้เกิดการคงอยู่ในอัตราที่สูงขึ้น

2. กระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือก

กระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือก จากมุมมองของครูพบว่า ครูส่วนใหญ่เมื่อเกิดปัญหาหรือความไม่สบายใจจะใช้วิธีการขอคำปรึกษาจากคนรอบข้าง โดยเฉพาะพ่อแม่ ปรึกษาเพื่อนร่วมงาน รวมถึงการใช้วิธีการคิดในทางบวก ซึ่งอธิบายได้ว่าปกติแล้วมนุษย์เป็นสัตว์สังคมต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เครือข่ายสังคมของบุคคลหนึ่งจะประกอบด้วยความสัมพันธ์ทางสังคมทั้งหมด ที่บุคคลนั้นมีอยู่ในสังคม พื้นฐานของความสัมพันธ์ทางสังคมคือการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคลนั้นกับบุคคลอื่น รวมถึงการมีปฏิสัมพันธ์ (interaction) และการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ข้อมูล (transaction) ระหว่างบุคคล โดยความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกันของบุคคลที่อยู่ในเครือข่ายสังคมเป็นความสัมพันธ์ในทุกๆ ด้านที่มีต่อกัน ซึ่งพฤติกรรมที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ทางสังคมขึ้นอาจ

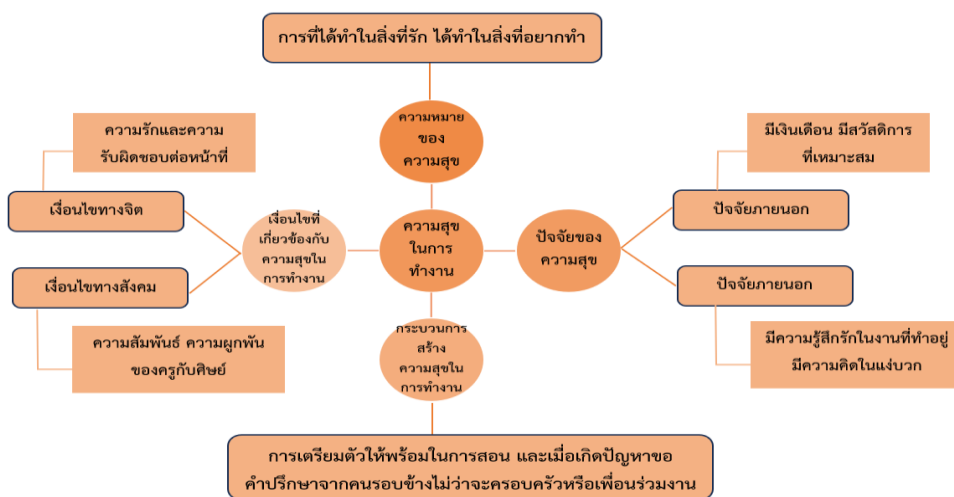
ได้แก่ การปรึกษาหารือกัน การช่วยเหลือกัน เป็นต้น เครือข่ายสังคมของบุคคลหนึ่งๆ จึงเปรียบเหมือนสิ่งแวดลอมทางสังคมที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลนั้นๆ โดยเครือข่ายทางตรงนั้นมักเป็นบุคคลที่ใกล้ชิดติดต่อกันสม่ำเสมอ เช่น ครอบครัว เพื่อน สอดคล้องกับแนวคิดของ Krech & Ballachey (1962) เกี่ยวกับการเข้าเป็นสมาชิกหรือสังกัดกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งว่ามีความสำคัญกับทัศนคติ เพราะทัศนคติหลายอย่างของบุคคลเกิดขึ้นเนื่องจากความเกี่ยวข้องกับสถาบัน หรือกลุ่ม กลุ่มดังกล่าว ได้แก่ ครอบครัว กลุ่มเพื่อนฝูง เพื่อนร่วมงาน โรงเรียน หรือหน่วยงาน รวมทั้งกลุ่มวัฒนธรรมต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดกันมา นับว่าเป็นปัจจัยสำคัญที่มีต่อผลกระทบต่อการพัฒนาการทางด้านทัศนคติ

3. เจื่อนไขทางจิตและทางดำนสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือก

เจื่อนความสุขในการทำงานจากมุมมองของครูและผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ที่ให้มุมมองที่สอดคล้องกันคือมองว่า เจื่อนไขทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครูคือความรักและความรับผิดชอบต่อนักเรียน ส่วนเจื่อนไขทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครูคือความสัมพันธ์ของครูกับตัวเด็ก สอดคล้องกับแนวคิดของ Diener (2000) ได้อธิบายว่าบุคคลจะประเมินความพึงพอใจในชีวิตจากหลายๆ ด้านของชีวิต เป็นการประเมินจากอารมณ์และความรู้สึกจากสิ่งที่เกิดขึ้นในชีวิต โดยบุคคลที่มีความสุขจะมีความสมดุลระหว่างความรู้สึกทางบวกและความรู้สึกทางลบ โดยที่มีความรู้สึกทางบวกสูงกว่าทางลบ ซึ่งอารมณ์ความรู้สึกเชิงบวกจะเพิ่มขึ้นจากการประเมินของเหตุการณ์ในเชิงบวก ทั้งนี้ บุคคลสามารถมีความรู้สึกทางบวกในระดับที่สูง โดยที่อาจจะมีความรู้สึกทางลบในระดับที่สูงได้ในเวลาเดียวกัน ดังนั้นความสุขจึงต้องใช่มุมมองในหลายมิติเพื่อที่จะทำความเข้าใจได้ นอกจากนี้ความสุขที่พบจากครูเป็นความสุขที่เกิดจากความรู้สึกที่ต้องการให้เด็กดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ Kun, A., & Gadanez, P. (2022) ที่ศึกษาเรื่อง ความสุขในที่ทำงาน ความเป็นอยู่ที่ดี และความสัมพันธ์กับทุนทางจิต : กรณีศึกษาของครูชาวฮังการี ผลการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ความสุขในที่ทำงานของครู คือ การบรรลุเป้าหมาย การให้ผลย้อนกลับ การค้นหาความหมายในการทำงาน และ ความสัมพันธ์ทางสังคม ผลการศึกษาเชิงปริมาณพบว่า ความเป็นอยู่ที่ดี และ ความสุขในที่ทำงานมีความสัมพันธ์กับปัจจัยภายในทางจิตวิทยา ความหวัง และ การมองโลกในแง่ดี

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษาในครั้งนี้ค้นพบปรากฏการณ์ความสุขในการทำงานที่เกิดขึ้นกับครูสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนทางเลือกแห่งหนึ่ง ซึ่งเห็นได้ว่าความหมายของความสุขในการทำงานของครูเป็นสิ่งที่ได้ทำในสิ่งที่รัก ได้ทำในสิ่งที่อยากทำ ไม่เกิดความเบื่อหน่ายในการทำงาน ปัจจัยภายในคือมีความรู้สึกรักในงานที่ทำอยู่ มีความคิดในแง่บวก ส่วนปัจจัยภายนอกคือมีเงินเดือน สวัสดิการที่เหมาะสม สำหรับกระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือกนั้น เมื่อเกิดปัญหาหรือความไม่สบายใจจะใช้วิธีการขอคำปรึกษาจากคนรอบข้าง โดยเฉพาะพ่อแม่ที่มีบทบาทอย่างมากในการให้คำปรึกษา ให้แง่คิดต่างๆ แต่หากเป็นปัญหาในเรื่อง การทำงานมักแก้ปัญหาโดยการเตรียมตัวในการสอน หาเทคนิคการสอนต่างๆ เพื่อให้เด็กสนใจชั้นเรียน รวมถึงปรึกษาเพื่อนร่วมงาน ประเมินผลลัพธ์จากการสอน รวมถึงการใช้วิธีการคิดในทางบวก ทั้งนี้เงื่อนไข ทางจิตที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครูคือความรักและความรับผิดชอบต่อนักเรียน ส่วนเงื่อนไข ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับความสุขในการทำงานของครูคือความสัมพันธ์ของครูกับตัวเด็ก

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปใช้

1.1 ความสุขในการทำงานเริ่มจากความรักในงานที่ทำ ดังนั้นครูจะมีความสุขในการทำงานได้จะต้องสร้างความคิดให้เกิดความรักในงานที่ทำ คิดในทางบวกเพื่อให้ทำงานได้อย่างเพลิดเพลิน

1.2 เห็นได้ว่าสถาบันครอบครัวยังมีส่วนอย่างมากในขั้นต้นของกระบวนการสร้างความสุขในการทำงานของครู ดังนั้นจึงควรให้ความสำคัญกับสถาบันครอบครัวด้วยเพื่อสร้างให้คนเกิดความสุขในการดำเนินชีวิต

1.3 โรงเรียนควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาปัจจัยภายนอกที่ช่วยส่งเสริมให้ครูมีความสุขในการทำงาน ทั้งในเรื่องของสถานที่ เงินเดือน และสวัสดิการต่างๆ เพื่อให้ครูทำงานด้วยความเพลิดเพลิน เกิดความรัก ความผูกพันในงาน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษาในประเด็นของความสุขในการทำงานของครูโรงเรียนทางเลือกให้ครอบคลุมมากขึ้น โดยใช้สนามในการศึกษาให้หลากหลายมากขึ้น ศึกษาในครูสาขาวิชาอื่นๆ เพื่อหาส่วนร่วมและส่วนต่างในกระบวนการสร้างความสุขในการทำงาน

เอกสารอ้างอิง

- Annemaree Carroll et al. (2022). Teacher stress and burnout in Australia: examining the role of intrapersonal and environmental factors. *Social Psychology of Education*, 25(1), 441–469.
- Diener, E., Suh, E., & Oishi, S. (1997). Recent findings on subjective well-being. *Indian Journal of Clinical Psychology*, 24(1), 25–41.
- Diener E. (2000). Subjective Well-Being: The Science of Happiness and a Proposal for a National Index. *American Psychologist*. 55(1), 34-43.
- Easterline, R. A. (2004). Explaining happiness. *Proceeding of the national academy of sciences*, 100(19), 176-183.

- Frederickson. (2006). The Effects of Pro Forma Earnings Disclosures on Analysts' and Nonprofessional Investors Equity Valuation Judgments. *The Accountings Review* : 667- 686.
- Kun, A., & Gadanez, P. (2022). Workplace happiness, well-being and their relationship with psychological capital: A study of Hungarian teachers. *Current Psychology: A Journal for Diverse Perspectives on Diverse Psychological Issues*, 41(1), 185–199.
- Krech, D., Crutchfield, R. S., & Ballachey, E. L. (1962). *Individual in society: A textbook of social psychology*. McGraw-Hill.
- Lyubomirsky, S. (2008). *The How of Happiness: A Scientific Approach to Getting the Life*. New York: The Penguin Press.
- Manion, J. (2003). Joy at work: Creating a positive workplace. *Journal of Nursing Administration*, 33(12), 652-659.
- Paula Benevene et al. (2019). Effect of Teachers' Happiness on Teacher' Health. The Mediating Role of Happiness at Work. *Frontiers in Psychology*, 10, 1-10.
- Seligman, Martin. (2011). *Flourish*. Nicholas Brealey Publishing.
- Warr, P. B. (2007). *Work, Happiness, and Unhappiness*. New York: Lawrence Erlbaum Associates, Inc.

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล

ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม*

PEOPLE'S PARTICIPATION IN MAKING PLANS FOR LOCAL
DEVELOPMENT OF SALAYA MUNICIPALITY , PHUTTHAMONTON
DISTRICT , NAKHONPATHOM PROVINCE

ณัฐพงศ์ บุญพามา¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Nattapong Bunpama¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author's Email: Nattapong094318@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม (2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม (3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่ อาศัยอยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 387 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 21 ข้อ แบบมาตราส่วนประมาณ ตามวิธีของลิเคอร์ท ซึ่งมี 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.451 ถึง 0.84 ค่าความเชื่อมั่น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย,ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน,การทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่าที,(t- test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (F – test แบบ One- way ANOVA) หากพบความแตกต่างจะทดสอบเป็นรายคู่ด้วยวิธีเชฟเฟ

* Received 5 June 2024; Revised 12 June 2024; Accepted 27 June 2024

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลวิจัย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการปฏิบัติ และด้านการวางแผน ตามลำดับ

2. ผลวิจัย เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ และอายุ อาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

3. ผลวิจัย เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า ในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน ควรมีควมมีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารของทางราชการ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารในการวางแผนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มากกว่านี้ เพื่อเป็นประโยชน์ของประชาชนเอง ด้านการปฏิบัติการ ควรจัดทำคู่มือหรือเอกสารที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แจกจ่ายให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้ข้อมูล ด้านการติดตามและประเมินผล ควรมีการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจ ในการให้บริการประชาชนเพื่อสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารงานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรมีการจัดทำการรายงานผลของการดำเนินงานของเทศบาลและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบเป็นรายไตรมาส

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วม, การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, เทศบาลตำบลศาลายา

Abstract

The objective of this thematic paper werw as follows: (1)to Study people's participation in making plans for local development of Salaya Municipality, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province (2) to compare study people's participation in making plans for local development of Salaya

Municipality, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province (3)to study suggestions concerning people's participation in making plans for local development of Salaya Municipality, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province. Research instruments were questionnaires. A sampling grub of research was 387 of the people in clude Salaya Municipality, Phutthamonthon District, Nakhon Pathom Province. Research instruments werera the scales with the scale of 5 levels of 21 questions, and the reliability was ,84. The used statistics were descriptive statistics, frequency, percentage, mean, standard deviation and inferenfal statistics; T-test or One-Way ANOVA test sized by Taro Yamane's table and used simple random sampling by drawing lots on collecting data. Statistics used were descriptive, including frequency and inferential statistics, including testing. If differentiation was found, it was tested in a pair by mean of Scheffe and analyzed by computing

The results of research were found as follows:

1. Research results to study public participation in the preparation of local development plans. Salaya Subdistrict Municipality Phutthamonthon District Nakhon Pathom Province was found to be at the highest level overall when considering each aspect. Sorted by average from highest to lowest as follows: Monitoring and Evaluation Practical aspect and planning, respectively.

2. Research results to compare public participation in the preparation of local development plans of Salaya Subdistrict Municipality Phutthamonthon District Nakhon Pathom Province found that people with different levels of education participated in the preparation of the local development plan of Salaya Subdistrict Municipality. Phutthamonthon District Nakhon Pathom Province Overall different Significant at the 0.05 level. As for people of different genders, ages, and occupations, their participation in the preparation of local development plans was not different.

3. Research results to make recommendations regarding public participation in the preparation of local development plans. of Salaya Subdistrict Municipality Phutthamonthon District Nakhon Pathom Province found that in each aspect as follows: planning, there should be public relations for the public to know the news of the government in preparation. Local development plan for the public to receive information in planning to create a local development plan. give more than this For the benefit of the people themselves Operational aspect A manual or document should be prepared. About the steps in preparing a local development plan Distributed to local people to know information about monitoring and evaluation. A satisfaction assessment should be prepared. in providing public service In order to be able to use it to improve the administration of the municipality to be more efficient and there should be a report on the results of the municipality's operations and publicize it for the public to know on a quarterly basis.

Keyword: People's participation, the Local Development Planning, Salaya Municipality

บทนำ

นับตั้งแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 หมวด 14 การปกครองท้องถิ่น ที่กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะ และกิจกรรมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น ตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน ประกอบกับ พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 มาตรา 16 ที่กำหนดอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบการบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเอง โดยการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง ที่กำหนดวิสัยทัศน์ ประเด็นยุทธศาสตร์ พันธกิจ จุดมุ่งหมายยุทธศาสตร์และแนวทางในการพัฒนาท้องถิ่น รวมทั้งกำหนดโครงการ / กิจกรรม

ตัวชี้วัดความสำเร็จของการพัฒนาในระยะยาวอย่างต่อเนื่อง ดังนั้น การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีความสอดคล้องเชื่อมโยงกับวิสัยทัศน์ ยุทธศาสตร์ และแนวทางในการพัฒนาในระดับ ต่าง ๆ และที่สำคัญองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องดำเนินงานเพื่อตอบสนองต่อปัญหาและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น (คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น, 2563 : 2)

การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตั้งอยู่บนพื้นฐานของการรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบด้านและเป็นระบบ ทั้งนี้เพื่อให้แผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาล สามารถนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างแท้จริง การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลาया อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีประชากรอาศัยอยู่ในพื้นที่โดยรวมจำนวน 11,528 คน 16 ชุมชน (รายงานข้อมูลสำนักงานเทศบาลตำบลศาลาया, 2566) การพัฒนาท้องถิ่นตามแบบแผนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จะต้องอาศัยความรู้ความสามารถและการมีปฏิสัมพันธ์กับประชาชนในท้องถิ่น พร้อมพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผลการปฏิบัติงานของผู้รับผิดชอบแต่ละแผนงาน ผลการใช้ปัจจัยหรือทรัพยากรต่าง ๆ หรือกิจกรรมในการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นประชาชนต้องเป็นผู้ตรวจสอบได้ เพื่อการพัฒนาที่ได้คุณภาพเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนดไว้หรือไม่อย่างไร ผลการดำเนินงาน ตรวจสอบว่าได้ผลตรงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้หรือไม่เพียงใดมี ปัญหา หรืออุปสรรคส่วนใดเกิดขึ้นบ้าง ทั้งในด้านการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และขั้นตอนต่าง ๆ ในการดำเนินการตามโครงการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น

ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นนั้น กระบวนการการมีส่วนร่วมของประชาชนในการร่วมคิดร่วมทำ ร่วมแก้ไขปัญหา ร่วมตัดสินใจ ร่วมตรวจสอบติดตามและประเมินผล นั้น มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากว่าประชาชนในท้องถิ่นเอง ย่อมทราบถึงปัญหาความต้องการในพื้นที่มากที่สุด ซึ่งเป็นข้อมูลสำคัญที่จะทำให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทราบถึงปัญหาดังกล่าว และนำข้อมูลเหล่านั้นมาเป็นแนวทางในการดำเนินการได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้ทราบทิศทางการพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรมและเกิดความชัดเจนที่จะทำให้ทราบถึง

ปัญหาหรืออุปสรรคของประชาชนในพื้นที่อย่างแท้จริง ตลอดจนการอำนวยความสะดวกและแก้ไขปัญหาดังกล่าว เพื่อการพัฒนาภายใต้ความต้องการและความพึงพอใจของประชาชน ที่ยั่งยืน

โดยในช่วงที่ผ่านมาเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ได้ดำเนินการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามภารกิจอำนาจหน้าที่ โดยได้มีการจัดประชุมท้องถิ่นระดับหมู่บ้านและระดับตำบล เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหา หรือความต้องการ และรวบรวมปัญหาดังกล่าวไปเป็นฐานข้อมูลในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เพื่อเป็นกรอบแนวทางในการนำไปสู่การพัฒนาท้องถิ่น ตลอดจนตอบสนองความต้องการของประชาชนในเขตพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้น การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น จึงมีความสำคัญในการพัฒนาท้องถิ่น เกิดผลสัมฤทธิ์เชิงคุณค่าในกิจการสาธารณะมากที่สุด เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ย่อมรู้ปัญหาความต้องการของตนเองมากที่สุด และทำให้ทราบข้อมูลปัญหา ความต้องการของประชาชนตลอดจนพัฒนาท้องถิ่นในด้านต่าง ๆ ซึ่งส่งผลให้เกิดกระบวนการพัฒนาอย่างเข้มแข็งและมีความยั่งยืน เป็นไปตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างมีประสิทธิภาพ (สำนักงานเทศบาลตำบลศาลายารายงานติดตามผลการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น , 2561)

จากข้อมูลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลเมืองตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ปัญหาและอุปสรรคในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม รวมถึงข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหา อุปสรรค ในการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสาละยา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสาละยา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบของการวิจัย เป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และใช้วิธีการเชิงสำรวจ (Survey Method) โดยอาศัยข้อมูลที่เป็นจำนวน (ตัวเลข) และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้วิธีการทางสถิติและการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive analysis)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในเขตพื้นที่เทศบาลตำบลสาละยา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 11,528 คน (รายงานข้อมูลสำนักงานเทศบาลตำบลสาละยา, 2566)

3. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มตัวอย่างของประชาชนที่มีอาศัยอยู่ในเขตพื้นที่ตำบลสาละยา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 387 โดยใช้สูตรของทาโรยามาเน่ (Taro Yamane) (K.Pair, 2560)

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยเป็นการแจกแบบสอบถาม

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสาละยา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม แบบสอบถามในลักษณะแบบปลายเปิด เป็นคำถามเกี่ยวกับ “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลสาละยา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” มีจำนวน 21 ข้อ ซึ่งประกอบด้วย 3 ด้าน 1) ด้านการวางแผน 2) ด้านการปฏิบัติ 3) ด้านการติดตามและประเมินผล

ซึ่งมีเกณฑ์ในการกำหนดค่าน้ำหนักการประเมิน 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (K.Pair, 2562) ดังนี้

5 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก

3 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

2 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย

1 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

สำหรับการแบ่งช่วงคะแนนเฉลี่ยซึ่งใช้เป็นเกณฑ์มาตรฐาน เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับค่าคะแนนที่คำนวณได้ตามขั้นตอนที่ระบุไว้โดยเกณฑ์ตามแนวคิด Likert Rating Scales

ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.41 – 4.20 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.61 – 3.40 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.81 – 2.60 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.80 หมายถึง การมีส่วนร่วมในระดับน้อยที่สุด

ส่วนที่ 3 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) สอบถามเกี่ยวกับปัญหาและ ข้อเสนอแนะความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยตนเองโดยเจ้านำเรียนเพื่อขอหนังสือแนะนำตัวจากคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยัง เทศบาลตำบลศาลายา อำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

2) ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จนครบจำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

3) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปแจกให้กับประชากรกลุ่มตัวอย่าง ด้วยวิธีการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำข้อมูลที่ได้เข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์และ ประมวลผลเป็นลำดับต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้อง และจำนวนของแบบสอบถามที่แจกให้ กับกลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 387 ชุด หลักจากนั้นนำข้อมูลไปหาค่าสถิติ ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการ

ตอนที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเข้าสู่กระบวนการ แจกแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง และเก็บรวบรวมกลับคือมา จำนวน 387 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล โดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ พร้อมทั้งวิเคราะห์โดยการแจกแจงค่าความถี่ (Frequency) หาค่า ร้อยละ (Percentage) ของผู้ตอบแบบสอบถามในตารางประกอบกับการบรรยาย

ตอนที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้วยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

ตอนที่ 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบระดับ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ วิเคราะห์โดยใช้ t-test เพื่อ เปรียบเทียบหาความแตกต่างของข้อมูลส่วนบุคคลด้านเพศที่มี การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ในแต่ละด้านและใช้ค่า F-test (One Way Anova) เมื่อพบความแตกต่างจะเปรียบเทียบค่าความแตกต่าง เป็นรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ้ (Scheffe)

ตอนที่ 4 ผู้วิจัยรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ (แบบสอบถาม) ได้แก่ ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC) ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามแบบแอลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach)

ผลการวิจัย

1. ผลวิจัย เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการติดตามและประเมินผล ด้านการปฏิบัติ และด้านการวางแผน ตามลำดับ

2. ผลวิจัย เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษา ต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีเพศ และอายุ อาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นไม่แตกต่างกัน

3. ผลวิจัย เพื่อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า ในแต่ละด้าน ดังนี้ ด้านการวางแผน ควรมีควมมีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารของทางราชการ ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพื่อให้ประชาชนได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารในการวางแผนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มากกว่านี้ เพื่อเป็นประโยชน์ของประชาชนเอง ด้านการปฏิบัติการ ควรจัดทำคู่มือหรือเอกสารที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แจกจ่ายให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้ข้อมูล ด้านการติดตามและประเมินผล ควรมีการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจ ในการให้บริการประชาชนเพื่อสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารงานของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรมีการจัดทำการรายงานผลของการดำเนินงานของเทศบาลและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบเป็นรายไตรมาส

อภิปรายผล

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด อภิปรายได้ว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา มีความพึงพอใจ โดยมีการช่วยเหลือส่งเสริมกิจกรรมของเทศบาลตำบลศาลายา ด้วยความเต็มใจและมีความกระตือรือร้น ในการอำนวยความสะดวกในด้านพื้นที่ให้

เทศบาลเข้าดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม ทำให้ด้านการมีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาอยู่ใน ระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปฏิพัทธ์ ครุฑธา (2564) ได้ทำการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของประชาคมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม” ผลการศึกษาพบว่า ประชาคมมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านมีประเด็นนำมาอภิปรายได้ตามลำดับ

2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ของประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกันพบว่า ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพแตกต่างกัน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัย

3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม พบว่า จากการวิจัย และการอภิปรายผล ทั้ง3 ด้าน คือ ด้านการวางแผนจากการศึกษาวิจัยข้อเสนอแนะ มีสิ่งที่ควรเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านการวางแผน คือ ควรมีประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารของทางราชการในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น และควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น ให้มากกว่านี้ เพื่อเป็นประโยชน์ของประชาชนเอง ด้านการปฏิบัติการ จากการศึกษาวิจัยข้อเสนอแนะ มีสิ่งที่ควรเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านการปฏิบัติการ คือ ควรจัดทำคู่มือหรือเอกสารที่เกี่ยวกับขั้นตอนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น แจกจ่ายให้กับประชาชนในท้องถิ่นได้รับรู้ข้อมูล และควรเพิ่มบุคลากรในการออกพบปะประชาชน เพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินการ ให้เป็นไปอย่างรวดเร็ว และด้านการติดตามและประเมินผลจากการศึกษาวิจัย ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านการติดตามและประเมินผล คือ ควรมีการจัดทำแบบประเมินความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนเพื่อสามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารงาน

ของเทศบาลให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และควรมีการจัดทำรายการงานผลของการดำเนินงานของเทศบาลและประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบเป็นรายไตรมาส

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม สามารถนำผลการวิจัยที่ได้มาใช้เป็นข้อเสนอแนะได้ ดังนี้เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า **ด้านการวางแผน** มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น เทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ควรรักษามาตรฐานข้อนี้ไว้ และยกระดับการมีส่วนร่วมในข้อที่ยังบกพร่องให้อยู่ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป **ด้านการปฏิบัติการ** พบว่า มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมาก ดังนั้น เทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ควรปรับปรุงแก้ไขในด้านการปฏิบัติงานโดยการพัฒนาเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในด้านนี้ให้มากขึ้นกว่าเดิม ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม และพัฒนาให้อยู่ระดับมากถึงระดับมากที่สุดต่อไป **ด้านการติดตามและประเมินผล** พบว่า มีค่าแปลผลอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น เทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ควรรักษามาตรฐานข้อนี้ไว้และยกระดับการมีส่วนร่วมให้อยู่ในระดับมากและมากที่สุดต่อไป **ข้อเสนอแนะเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งต่อไป** จากการศึกษาวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นผู้วิจัยจึงขอเสนอแนะให้ทำการศึกษาวิจัย ได้แก่ 1.ควรศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” 2.ควรศึกษาเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการจัดประชุมในตำบล ของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” 3.ควรศึกษาเรื่อง “ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของเทศบาลตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม”

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2563). คู่มือการปฏิบัติงานการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. `เรียกใช้เมื่อ 18 สิงหาคม 2566, จาก <http://www.dla.go.th/work/planlocal>
- ภัทรวรรณ และคณะ. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น. ใน ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์.
- ปานพิมพ์ พันธุ์เสือ. (2563). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลในจังหวัดนนทบุรี. วารสารรัฐศาสตร์ปริทรรศน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 7(1).
- ปิ่นนัต บันขุนทด. (2562). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลอิสานอำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์, 6(1), 211.
- สำนักงานเทศบาลตำบลศาลายา. (2566). แผนพัฒนาท้องถิ่นเทศบาลตำบลศาลายา. `เรียกใช้เมื่อ 30 สิงหาคม 2566, จาก <http://www.salaya.go.th>
- สำนักงานเทศบาลตำบลศาลายา. (2566). รายงานผลติดตามและประเมินผล ประจำปีงบประมาณเทศบาลตำบลศาลายา. เรียกใช้เมื่อ 30 สิงหาคม 2566, จาก <http://www.salaya.go.th>
- องค์การบริหารส่วนตำบลทวิวัฒนา. (2566). แผนพัฒนาถิ่น2566-2570. เรียกใช้เมื่อ 27 พฤษภาคม 2566 จาก <http://www.roi.ddd.go.th>

แนวทางการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชน

ในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี*

GUIDELINES FOR REDUCING THE USE OF PLASTIC THAT CAUSES
POLLUTION OF PEOPLE IN BANG KAO SUBDISTRICT MUNICIPALITY
CHA-AM DISTRICT, PHETCHABURI PROVINCE

ดวงกมล อมรปิยะกฤษณ์¹ และ พิเศษ ชัยติเรก²

Duangkamon Amornpiyakrit¹ and Pisate Chaidirek²¹⁻²มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด

¹⁻²Stamford International University, Thailand

Corresponding Author's Email: daungkamon.a@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ (2) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล (3) เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ (4) เพื่อศึกษาแนวทางการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ เป็นการศึกษาแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำลูกกา จังหวัดปทุมธานี จำนวน 400 คน ได้มาโดยการกำหนดตัวอย่างแบบโควต้า และแบบบังเอิญ และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน ได้มาโดยกำหนดขนาดแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนส่วนมาตรฐาน t-test One-way ANOVA การทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD โคสแควร์ และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุ 46 ปีขึ้นไป ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน สถานภาพสมรส มีรายได้

* Received 6 June 2024; Revised 12 June 2024; Accepted 28 June 2024

ต่อ เดือนอยู่ระหว่าง 15,001-25,000 บาท (1) ผลวิจัยด้านเพื่อศึกษาการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยในการลดใช้พลาสติก ในด้านด้านทัศนคติ มาตรการทางกฎหมาย ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมากที่สุด ส่วนการบริหารจัดการ เศรษฐกิจ และเทคโนโลยี ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมาก ส่วนการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ ในด้านการลดการใช้ การใช้ซ้ำ การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมาก การหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมากที่สุด การซ่อมแซมให้กลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับปานกลาง (2) ผลวิจัยด้านเพื่อศึกษาเปรียบเทียบการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลวิจัยพบว่า เพศ และอายุ ในภาพรวมของการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ในภาพรวมของการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 (3) ผลวิจัยด้านเพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ ผลวิจัยพบว่า เพศ และอายุ ในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สถานภาพ อาชีพ และรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนระดับการศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (4) ผลวิจัยด้านเพื่อศึกษาแนวทางการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ ผลวิจัยพบว่า ในภาพรวมประชาชนให้ความสำคัญและตระหนักถึงการลดใช้พลาสติกในระดับที่มาก มีการลดใช้พลาสติกอย่างแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มจากการเปลี่ยนมาใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ปฏิเสธการรับถุงพลาสติกเกินความจำเป็น เมื่อซื้อสินค้าในปริมาณไม่เยอะ และในบางครั้งก็พกถุงพลาสติกติดตัวไว้ทดแทนการรับถุงพลาสติกเพิ่ม เป็นต้น เทศบาลได้ดำเนินการจัดการขยะมูลฝอยและของเสียอันตรายที่ต้นทางภายใต้แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัดเพชรบุรีสะอาด” มีจัดกิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทางเพื่อนำไปจัดการอย่างเหมาะสมตามประเภทของขยะ ส่งเสริมชุมชนนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ บรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2566-2570 จัดทำเทศบัญญัติเทศบาลตำบลบางเก่า เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ.2556 และ

แก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2563 อีกทั้งยังดำเนินงานขับเคลื่อนการจัดการขยะพลาสติกภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561–2573

คำสำคัญ: การลดใช้พลาสติก, มลภาวะ, จังหวัดเพชรบุรี

Abstract

The objectives of this research are (1) to study the reduction of the use of plastics that cause pollution, etc. (2) to study the comparison of the reduction of the use of plastics that cause pollution, etc., classified by personal factors (3) to study the personal factors. Persons who affect the reduction of plastic that causes pollution, etc. (4) To study ways to reduce the use of plastic that causes pollution, etc. It is a combined method research. The sample group used in the study consisted of 400 people in Bang Kao Subdistrict Municipality, Cha-am District, Phetchaburi Province, obtained by specifying a quota sample. and coincidentally and 8 key informants were obtained by specifying a specific size. The instrument used to collect data was a questionnaire. and interview form Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test, One-way ANOVA, pairwise difference test using LSD chi-square method, and qualitative data analysis using content analysis.

The research results found that The majority of the sample were female, aged 46 years and over, with an education level lower than a bachelor's degree. Occupation: Employee of a private company, marital status, monthly income between 15,001-25,000 baht (1) Research results to study the reduction of plastic use that causes pollution, etc. The research results found that factors in reducing the use of plastic In terms of attitude Legal measures Overall, plastic use has been reduced at the highest level. As for management, economy, and technology, overall, plastic use has been reduced at a high level. As for reducing the use of plastic that causes pollution, in terms of

reducing use, reusing, and processing to add value, overall, there is a high level of reduction in plastic use. Avoiding the use of products that cause harm. Overall, plastic use was reduced at the highest level. Repairing it so that it can be used again. Overall, there is a moderate reduction in plastic use. (2) Research results for a comparative study of reducing the use of plastic that causes pollution, etc., classified by personal factors. The research results found that Gender and age in the overall picture of reducing the use of plastic that causes pollution, etc., are not significantly different at 0.05 status, educational level, occupation, and average monthly income. In the overall picture of reducing the use of plastic that causes pollution, there is a statistically significant difference of 0.05 (3) Research results to study personal factors that affect the reduction of use of plastic that causes pollution, etc. The research found that overall gender and age were not related to reducing the use of plastics that cause pollution, with a statistical significance of 0.05. Status, occupation, and average monthly income Overall, there is a relationship with reducing the use of plastic that causes pollution, with statistical significance at the 0.001 level. As for the education level Overall, there is a relationship with reducing the use of plastic that causes pollution, etc., with statistical significance at the level of 0.05 (4) Research results to study ways to reduce the use of plastic that causes pollution, etc. The research results found that in Overall, people give importance and are aware of reducing plastic use to a large extent. There is a gradual reduction in the use of plastic. Starting with changing to using cloth bags instead of plastic bags. Refusal to accept more plastic bags than necessary. When purchasing products in small quantities And sometimes they carry plastic bags with them in lieu of receiving additional plastic bags, etc. The municipality has managed solid waste and hazardous waste at the source under the community solid waste management action plan. “Clean Phetchaburi Province” has organized campaign activities. public

relations To promote community participation in separating waste at the source for proper management according to the type of waste. Encourage communities to reuse waste. Included in the local development plan 2023-2027 Prepare the Bang Kao Subdistrict Municipality Ordinance regarding sewage and solid waste management, B.E. 2013 and amendments in B.E. 2020, and also carry out work to drive plastic waste management under the Plastic Waste Management Roadmap. 2018–2030

Keywords: Reducing plastic use, Pollution, Phetchaburi province

บทนำ

วิกฤตขยะพลาสติกกลายเป็นปัญหารุนแรงที่ทั่วโลกต่างให้ความสำคัญและต้องเร่งแก้ไข ร่วมมือกัน เพราะขยะพลาสติกได้สร้างปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมและสัตว์น้ำ โดยเฉพาะขยะทะเล สำหรับประเทศไทย ขยะพลาสติก ติดอันดับ 5 ของโลก หรือคิดเป็น 2 ล้านตันของปริมาณขยะทั้งหมด ที่น่ากังวลคือ ขยะพลาสติกสามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ปีละ 0.5 ล้านตัน ที่เหลือ 1.5 ล้านตัน ถูกนำไปกำจัดด้วยวิธีฝังกลบและเผาทำลาย บางส่วนตกค้างในสิ่งแวดล้อม แต่ละปีมีขยะพลาสติกไหลลงทะเลจำนวนมาก กลายเป็นแพขยะในทะเลขนาดใหญ่ สถานการณ์ดังกล่าวส่งผลกระทบต่อมนุษย์ สัตว์และระบบนิเวศเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการรับสิ่งแปลกปลอมเข้าสู่ร่างกายด้วยการหายใจ การรับประทานอาหารหรือดื่มน้ำที่ปนเปื้อน การกินขยะพลาสติกของนกและปลาในทะเล รวมทั้งการสะสมของไมโครพลาสติกในดินหรือแหล่งน้ำ และผลพวงขยะพลาสติกที่เป็นปัญหา ส่วนหนึ่งเกิดจากการจัดการขยะไม่ถูกวิธี (องค์การพิพิธภัณฑ์วิทยาศาสตร์แห่งชาติ, 2564)

พื้นที่ตำบลบางเก่า อำเภอยะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีเนื้อที่ทั้งหมดจำนวน 15,031.25 ไร่ หรือประมาณ 24.05 ตารางกิโลเมตร ประกอบด้วย 9 หมู่บ้าน พบว่า พื้นที่ตำบลบางเก่าเป็นสังคมกึ่งเมืองกึ่งชนบท มีพื้นที่ทั้งที่เป็นชายหาดติดทะเลอ่าวไทยบางส่วน และบางส่วนเป็นพื้นที่ราบลาด มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น ประชากรในพื้นที่ประกอบอาชีพประมงและเกษตรกรรมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากเป็นแหล่งอันอุดมสมบูรณ์ไปด้วยทรัพยากรธรรมชาติทางทะเล จัดเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของตำบลอีกด้วย เป็นสังคมที่เศรษฐกิจกำลังเติบโต มีธุรกิจโรงแรมเกิดขึ้นภายในพื้นที่ การเติบโตของเมืองย่อมหมายถึงการเคลื่อนย้ายของกลุ่มคน

จำนวนมากที่เข้ามารวมตัวกันเพื่อประกอบอาชีพและพักอาศัย กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในแต่ละวันไม่ว่าจะเป็นการอุปโภคบริโภคแล้วแต่ก่อให้เกิดปริมาณขยะมูลฝอยในปริมาณที่มหาศาลและนับวันจะมีเพิ่มสูงขึ้นในทุก ๆ ปี กลายเป็นปัญหาของสังคมเมืองในการกำจัด ซึ่งตำบลบางเก่าตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอชะอำ เป็นแหล่งที่ท่องเที่ยวติดชายฝั่งทะเลที่มีชื่อเสียง เมื่อเกิดปัญหาจากการใช้พลาสติกก็จะนำไปสู่มลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมและสุขภาพของประชาชนในพื้นที่

เทศบาลมีอำนาจหน้าที่ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 (และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2546) และพระราชบัญญัติกำหนดและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 ดังนี้ อำนาจหน้าที่ตามมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ. 2496 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 12) พ.ศ. 2546 ได้กำหนดได้แก่ 1. รักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชน 2. ให้มีและบำรุงทางบกและทาง 3. รักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล 4. ป้องกันและระงับโรคติดต่อ หน้าที่ตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ.2542 มาตรา 16 ให้เทศบาล เมืองพัทยา และองค์การบริหารส่วนตำบลมีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองดังนี้ การกำจัดขยะมูลฝอย สิ่งปฏิกูลและน้ำเสีย

ดังนั้น ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจึงสนใจทำการศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชน ในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี เพื่อนำผลการวิจัยไปเป็นประโยชน์ต่อการรณรงค์หาแนวทางแก้ไขและการส่งเสริมให้คนในพื้นที่เกิดความรู้ความเข้าใจถึงการจัดการขยะพลาสติก เพื่อให้การจัดการขยะพลาสติกมีประสิทธิภาพ เนื่องจากหากจัดการไม่ดีก็กลายเป็นขยะ ในทางกลับกันการจัดการที่ถูกต่อนั้นก็กลายเป็นวัตถุดิบ เมื่อขยะพลาสติกลดลงก็จะทำให้สิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศน์ดีขึ้นลดภาวะโลกร้อนทรัพยากรทางทะเลอุดมสมบูรณ์ขึ้น รวมถึงจะส่งผลดีต่อระบบเศรษฐกิจฐานทรัพยากรทางทะเลชายฝั่งและทางบก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา
4. เพื่อศึกษาแนวทางการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัย

ความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลส่งผลต่อการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธี (Mix Methods Research) ทั้งในเชิงปริมาณ (Quantitative Research) กับเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า จำนวน 9 หมู่บ้าน (สำนักทะเบียนอำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา ; เดือนมกราคม, 2566) รวมทั้งสิ้น 3,749 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรคำนวณของทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane, 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อน 5% ได้กลุ่มตัวอย่าง 362 คน (ผู้ทำวิจัยเก็บตัวอย่างทั้งหมด 400 คน) โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างโดยไม่ใช้หลักความน่าจะเป็น (Nonprobability Sampling) และเลือกใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Random Sampling) และแบบบังเอิญ (Accidental Random Sampling) และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน คือ ปลัดเทศบาล ประธานสภาเทศบาล ผู้อำนวยการกองสาธารณสุขและ

สิ่งแวดล้อม นักพัฒนาชุมชนชำนาญ ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ 3, 7, 8 และ 9 ได้มาโดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

2. การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

2.1 ประเภทเครื่องมือ

การเก็บข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ คือ แบบสอบถาม และเครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเชิงคุณภาพ คือ แบบสัมภาษณ์

2.2 องค์ประกอบของเครื่องมือ

แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย (1) เพศ (2) อายุ (3) สถานภาพ (4) ระดับการศึกษา (5) อาชีพ (6) รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน จำนวน 6 ข้อ มีลักษณะคำถามเป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 ข้อมูลปัจจัยในการลดใช้พลาสติก ได้แก่ (1) ทศนคติ (2) การบริหารจัดการ (3) มาตรการทางกฎหมาย (4) เศรษฐกิจ (5) เทคโนโลยี มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ท สเกล (Likert scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 3 ข้อมูลการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๆ ประกอบด้วย (1) การลดการใช้ (Reduce) (2) การใช้ซ้ำ (Reuse) (3) การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า (Recycle) (4) การหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย (Reject) (5) การซ่อมแซมให้กลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง (Repair) มีจำนวน 25 ข้อ ซึ่งลักษณะเป็นการสอบถามระดับการลดใช้พลาสติก มีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด มีการประเมินค่าแบบลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) กำหนดคะแนนเป็น 5 ระดับ ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

แบบสัมภาษณ์ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างเป็นเครื่องมือวิจัย ซึ่งเป็นการใช้คำถามปลายเปิดที่สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสามารถออกความเห็นหรือให้ข้อมูลได้อย่างเปิดกว้าง แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ตอนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของถูกสัมภาษณ์ ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับปัจจัยในการลดใช้พลาสติก ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๆ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการดังนี้

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) ในการเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ เป็นการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการแจกแบบสอบถามในรูปแบบเอกสารให้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน แก่ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดเพชรบุรี

3.2 รวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมด ตรวจสอบความถูกต้อง เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล

3.3 เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 8 คน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการและสามารถตอบวัตถุประสงค์ในการวิจัยได้ สำหรับ การจัดการข้อมูลได้นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ มาถอดคำสัมภาษณ์ เรียบเรียงข้อมูลเพื่อ จะได้นำไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการ ดังนี้

- สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) เป็นการวิเคราะห์ข้อมูล เกี่ยวกับลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าร้อยละ (Percentage) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยการลดใช้พลาสติก และการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ โดยใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

- สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็นการวิเคราะห์การเปรียบเทียบ การลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำปาง จังหวัดพะเยา จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ดังนี้ เพศ และการศึกษาใช้ค่าสถิติ t-test สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 2 กลุ่ม ในการวิเคราะห์สถิติ ส่วนอายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน จะใช้ค่าสถิติ One-way ANOVA สำหรับเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตัวแปรอิสระที่มี 3 กลุ่มขึ้นไป และหากพบว่ามี ความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 จะทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการ LSD (Least Significant Difference) ในการวิเคราะห์สถิติ และการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำปาง จังหวัดพะเยา โดยใช้ค่าสถิติไคสแควร์ (Chi-Square)

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ดำเนินการ ดังนี้

ใช้เทคนิควิเคราะห์เนื้อหา โดยจะทำการตรวจสอบข้อมูลก่อนทำการวิเคราะห์ เพื่อให้ผลการวิจัยมีข้อมูลที่แม่นยำและมีความน่าเชื่อถือ มีการเปรียบเทียบข้อมูลที่ได้จาก แหล่งต่าง ๆ จากผู้ให้ข้อมูล แล้วใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาโดยการตีความจากข้อมูล เบื้องต้นให้เป็นข้อมูลที่สื่อความหมายของผู้ให้ข้อมูล ด้วยการแยกประเภทและการลดทอน

ข้อมูล เพื่อจัดเป็นหมวดหมู่แล้วนำมาตีความ สร้างข้อสรุปโดยนำผลการสรุปต่าง ๆ มาเชื่อมโยง จนเกิดโครงสร้างของบทสรุปที่สามารถตอบปัญหาได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

ผลการวิจัย

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยในการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๆ ทัศนคติ มาตรการทางกฎหมาย ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมากที่สุด การบริหารจัดการ เศรษฐกิจ เทคโนโลยี ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมาก การลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๆ ในด้านการลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า (Recycle) ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย (Reject) ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมากที่สุด และด้านการซ่อมแซมให้กลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง (Repair) ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับปานกลาง

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ผลวิจัยพบว่า เพศ และอายุ ในภาพรวมของการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๆ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน ในภาพรวมของการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๆ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อศึกษาปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ผลวิจัยพบว่า เพศ และอายุ ในภาพรวมไม่มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๆ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 สถานภาพ อาชีพ และรายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 ส่วนระดับการศึกษา ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อศึกษาแนวทางการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอลำดวน จังหวัดสุรินทร์ ผลวิจัยพบว่า

จากการสัมภาษณ์แนวทางการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ เพื่อเอามาปรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ตำบลบางเก่า ในภาพรวม พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าให้ความสำคัญและตระหนักถึงการลดใช้พลาสติกในระดับที่มาก เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบัน การใช้ชีวิตที่ต้องเร่งรีบในแต่ละวัน ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดใช้พลาสติกอย่างแบบค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มจากการเปลี่ยนมาใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ปฏิเสธการรับถุงพลาสติกเกินความจำเป็น เมื่อซื้อสินค้าในปริมาณไม่เยอะ และในบางครั้งก็พกถุงพลาสติกติดตัวไว้ทดแทนการรับถุงพลาสติกเพิ่ม เป็นต้น และในประชาชนบางคน มีการพกแก้วน้ำส่วนตัวมาใช้แทนการรับแก้วพลาสติก ลดการใช้ ช้อน-ส้อมพลาสติก เมื่อซื้ออาหารกลับมารับประทานที่บ้าน สามารถลดการใช้ ใช้ซ้ำ กลับมาใช้ใหม่ได้ โดยการรักษาความสะอาดต่อสิ่งแวดล้อม เป็นส่วนหนึ่งและปัจจัยพื้นฐานของการควบคุมมลพิษจากขยะ

อภิปรายผล

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า ทศนคติ ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าคิดว่าการหลีกเลี่ยงการใช้พลาสติกจะช่วยลดปริมาณขยะได้ มีความสอดคล้องกับ ผลการศึกษาของผกามาศ รินรักษา (2559 : 81-82) ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรม การจัดการขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองเหียง อำเภอพนสนิมคม จังหวัดชลบุรี และสอดคล้องกับเอกราณรินทร์ กลิ่นหอม (2553) ได้ศึกษาเรื่อง ความรู้ ทศนคติและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลจันจว้า อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย **การบริหารจัดการ** ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าคิดว่า บุคลากรของเทศบาล ฯ สามารถให้ความรู้กับชุมชนในด้านการจัดการขยะพลาสติกได้อย่างเหมาะสม แสดงให้เห็นว่า เทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีการจัดกิจกรรมให้ความรู้เกี่ยวกับการจัดการขยะพลาสติกในชุมชนอย่างต่อเนื่อง มีการประชาสัมพันธ์ในการสร้างเครือข่ายการคัดแยกขยะพลาสติกอย่างสม่ำเสมอ มีการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและเสนอวิธีการในการจัดการขยะพลาสติก คนในชุมชนมีการรณรงค์การคัดแยกขยะ พลาสติกอย่างจริงจัง รวมถึงผู้นำชุมชนมีส่วนช่วยสนับสนุนในการจัดการขยะพลาสติก เพื่อให้ชุมชนสะอาด

น่ายู่ **มาตรการทางกฎหมาย** ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าคิดว่า มาตรการการลดและเลิกใช้พลาสติกด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม แสดงให้เห็นว่า เทศบาลตำบลบางเก่า อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี มีมาตรการควบคุมให้ทุกครัวเรือนคัดแยกขยะพลาสติกมาตรการการลดและเลิกใช้พลาสติกด้วยการใช้วัสดุทดแทนที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับแนวคิดของกรมควบคุมมลพิษ (2561 : 1-19) ได้จัดทำ (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 **เศรษฐกิจ** ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าคิดว่า ลดการใช้พลาสติกบางชนิดแล้วเปลี่ยนมาใช้ถุงผ้าที่สามารถนำกลับมาหมุนเวียนใช้ได้ใหม่เป็นการลดปริมาณขยะพลาสติกในครัวเรือน สอดคล้องกับงานวิจัยของมฤดี ตรีวัย (2555 : 56-60) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลสำเร็จต่อการคัดแยกขยะชุมชน : กรณีศึกษา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับการคัดแยกขยะที่กลุ่ม ตัวอย่างมีหรือได้รับ อยู่ในระดับมาก ได้แก่ รายได้จากการขายขยะที่คัดแยก ซึ่งเป็นการส่งเสริมระบบเศรษฐกิจในชุมชนอีกทางหนึ่ง **เทคโนโลยี** ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าคิดว่า ติดตามเทคโนโลยี และความรู้ใหม่ ๆ อยู่เสมอด้วยการสืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการขยะพลาสติก เพื่อช่วยลดขยะพลาสติกที่เป็นมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องกับบทความของนาเดีย ภูโน และคณะ (2563 : 9-10) กล่าวว่า ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการรับรู้ข่าวสารทำให้เกิดการเปลี่ยนทัศนคติ ซึ่งนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของคนบางกลุ่มได้

การลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน เรียงตามลำดับ ดังนี้ การหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย (Reject) การใช้ซ้ำ (Reuse) การลดการใช้ (Reduce) การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า (Recycle) และการซ่อมแซมให้กลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง (Repair) สอดคล้องกับงานวิจัยของปาจริย์ หละดำ (2550) ศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา เทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา พฤติกรรมโดยรวมอยู่ในเกณฑ์ระดับสูง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพรทิพย์ บุญเพ็ญ (2554) การศึกษาเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด โดยรวม

อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก **1) การลดการใช้ (Reduce)** ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าคิดว่าชุมชนมีการรณรงค์การลดใช้พลาสติก เช่น มีการพกถุงผ้า เมื่อซื้อของตามร้านค้า เป็นต้น สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัฒน์ นิमितมงคล (2559 : 83) วิจัยเรื่อง พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร พบว่า ด้านการลดการเกิดขยะมูลฝอย พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวง ในด้านการลดการเกิดขยะ มูลฝอย ส่วนใหญ่อยู่ในระดับมีพฤติกรรมดี **2) ด้านการใช้ซ้ำ (Reuse)** ในภาพรวมและรายข้อมีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมาก ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าส่วนใหญ่คิดว่า ท่านนำถังพลาสติกที่ใช้แล้วทำเป็นถังขยะหรือเก็บของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญชกร สารขัติ (2559 : 90) พบว่า ด้านการนำกลับมาใช้ซ้ำ โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ทั้งนี้ ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการนำสิ่งของที่ยังใช้ได้อีกกลับมาใช้ซ้ำ เพื่อลดการเกิดขยะและทำให้เกิดประโยชน์ได้อีก **3) ด้านการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า (Recycle)** ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าคิดว่า การคัดเลือกและรวบรวมวัสดุอุปกรณ์ที่จะนำไปแปรรูป เช่น ขวดแก้ว ขวดพลาสติก/กระป๋อง พลาสติก กระดาษ กระป๋องโลหะไปขายกับร้านรับซื้อของเก่า สอดคล้องกับงานวิจัยของวีรกาล อุปนันท์ (2556 : 90) ศึกษาเรื่อง การศึกษาแนวทางการกำจัดขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนยอ อำเภอบัวชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา พบว่า พฤติกรรมในการกำจัดขยะมูลฝอย ด้านการนำกลับมาใช้ใหม่ มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.11$, S.D. = 0.93) **4) ด้านการหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย (Reject)** ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าคิดว่า ท่านหลีกเลี่ยงหรืองดใช้ของที่ไม่จำเป็น ของที่ใช้ครั้งเดียวแล้วทิ้งเลย เช่น หลอดกาแฟ ถุงพลาสติก ขวดน้ำอัดลมวันเวย์ จานชามถ้วยที่ใช้แล้วทิ้งเลย สอดคล้องกับงานวิจัยของกัญชกร สารขัติ (2559 : 91-92) พบว่า ด้านการลดการใช้วัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษ/ ทำลายยาก โดยรวมอยู่ในเกณฑ์ค่อนข้างดี ทั้งนี้ ประชาชนตระหนักถึงปัญหา และ ความสำคัญของการประหยัดงบประมาณ ประหยัดพลังงาน โดยการเลือกใช้วัสดุที่มีอายุ การใช้งานยาวนาน และหลีกเลี่ยงวัสดุที่ก่อให้เกิดมลพิษและทำลายยาก **5) ด้านการซ่อมแซมให้กลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง (Repair)** ในภาพรวม มีการลดใช้พลาสติกอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อ

พิจารณารายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าคิดว่า นำเสื้อผ้าที่ขาดมาทำการปะ/ ซุน สอดคล้องกับงานวิจัยของผลการวิจัยของดวงสมร พักสังข์ (2555 : 77)

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า เพศ และอายุ ในภาพรวมของการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของรัชต์พริษฐา พันธุ์ดี และคณะ (2555 : 119-120) และยังสอดคล้องกับกนิษฐา รัตนสินธ (2562 : 9-10) **สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือน** ในภาพรวมของการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญสุตา อรรถพิจารณา (2563 : 9) สอดคล้องกับงานวิจัยของณัฐวัฒน์ นิमितมงคล (2559 : 87-88) สอดคล้องกับงานวิจัยของปภาวรินทร์ นาจำปา (2557 : 109-111) และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัชต์พริษฐา พันธุ์ดี และคณะ (2555 : 119-120)

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของปัจจัย ส่วนบุคคลที่ส่งผลต่อการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ ปรากฏผล ดังนี้

1) เพศ พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.05$ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผลกระทบของปัญหาการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบางเก่า ในปัจจุบันไม่ว่าประชาชนเพศชาย และเพศหญิง ล้วนได้รับผลกระทบอยู่ในสภาพแวดล้อมที่ไม่ต่างกัน และมีสิทธิเท่าเทียมกัน จึงทำให้ทั้งผู้หญิงและผู้ชายมีหน้าที่รับผิดชอบดูแลรักษาความสะอาดของครัวเรือนหรือที่พักอาศัยไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกัญชกริการ์ สารชาติ (2559 : 92) พบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีพฤติกรรมการคัดแยกขยะของครัวเรือนไม่แตกต่างกัน ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ซึ่งขัดแย้งกับงานวิจัยของดวงสมร พักสังข์ (2555 : 78) พบว่า ลักษณะครัวเรือนด้านเพศมีความสัมพันธ์กับการจัดการขยะตามหลักการ 5R อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

2) อายุ พบว่า ในภาพรวมและรายด้าน ไม่มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ $P < 0.05$ สอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐา รัตนสินธ (2562 : 9) ยังสอดคล้องกับงานวิจัยอารยา โยคาพจร และจิราพร ระโหฐาน (2564 : 10-11) พบว่า อายุที่แตกต่างกัน มีผลต่อคุณภาพในการให้บริการการจัดการขยะของเทศบาลตำบลบ้านบึงไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 เนื่องจากไม่ว่าจะมีช่วงวัยหรืออายุเท่าใดก็ตาม แต่ทุกคนอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน จึงได้รับการบริการที่ไม่

แตกต่างกัน ซึ่งขัดแย้งกับบทความวิจัยของจอมจันทร์ นทีวัฒนา และวิชัย เทียนถาวร (2560) พบว่า อายุมากพฤติกรรมการลดขยะยิ่งลดลง เนื่องจากการความเคยชินและการขาดการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร เพื่อสร้างแนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องในคนที่สูงอายุ หรือ ขาดมาตรการในการส่งเสริมให้เกิดการลดขยะ สื่อที่รับข่าวสารควรใช้ช่องทางที่มีความเหมาะสมคือ เข้าถึงง่ายในกลุ่มตัวอย่าง เข้าใจง่าย เหมาะสมกับวิถีชีวิต และควรมีความสม่ำเสมอ

3) สถานภาพ พบว่า ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ α อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า สถานภาพ มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ α ได้แก่ การลดการใช้ (Reduce) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001 และการหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย (Reject) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญสุตา อรรถพิการณ์ (2563) พบว่า สถานภาพของประชาชนในตลาดสดบริเวณที่แตกต่างกันมีผลต่อความคิดเห็นของการบรรเทาปริมาณขยะพลาสติกตามแนวคิดของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนแตกต่างกัน สอดคล้องงานวิจัยของชยกร สุวรรณจรัส (2558 : 96-97)

4) ระดับการศึกษา พบว่า ในภาพรวม มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ α อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ α ได้แก่ การใช้ซ้ำ (Reuse) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 และการแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า (Recycle) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.01 สอดคล้องกับงานวิจัยของกนิษฐา รัตนสินธ (2562 : 9-10) ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของธัญสุตา อรรถพิการณ์ (2563 : 9) ยังสอดคล้องกับของปภาวรินทร์ นาจำปา (2557 : 108-109)

5) อาชีพ พบว่า ในภาพรวม อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ α อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อาชีพ มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ α ได้แก่ การลดการใช้ (Reduce) ที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 ส่วนการใช้ซ้ำ (Reuse) การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า (Recycle) การหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย (Reject) และการซ่อมแซมให้กลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง (Repair) มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ α ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001 สอดคล้องกับงานวิจัยกนิษฐา รัตนสินธ (2562 : 10) สอดคล้องกับแนวคิดของอัจฉราพรรณ ลีพันธ์และวิชญ์ เหลืองล่อ (2557) ประชาชนส่วนมากที่รู้จักโครงการลดการใช้ถุงพลาสติก จะรู้จักจากสื่อต่าง ๆ โดยเฉพาะสื่อทางโทรทัศน์ เหตุผลที่ทำให้ลดการใช้

ถุงพลาสติก คือ เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ลดภาวะโลกร้อน โดยได้รับอิทธิพลจากบุตรหลาน ญาติพี่น้อง เพื่อนฝูงและเพื่อนร่วมงาน เป็นแบบอย่าง สอดคล้องกับจอมขวัญ อากมานนท์ และนาวาอากาศเอกปัญญา ศรีสิงห์ (2563 : 12-13) วิจัยเรื่อง ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อ พฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติกของคนกรุงเทพมหานคร พบว่า อาชีพที่แตกต่างกันมี พฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติกแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

6) รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน ในภาพรวม รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับ การลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๖ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.001 และเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน มีความสัมพันธ์กับการลดใช้พลาสติก ที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๖ ได้แก่ การซ่อมแซมให้กลับมาใช้ใหม่ได้อีกครั้ง (Repair) ที่ระดับ นัยสำคัญ 0.01 ส่วนการลดการใช้ (Reduce) การใช้ซ้ำ (Reuse) การแปรรูปเพื่อเพิ่มมูลค่า (Recycle) และหลีกเลี่ยงการใช้ผลิตภัณฑ์ที่ก่อให้เกิดอันตราย (Reject) มีความสัมพันธ์กับการ ลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๖ ที่ระดับนัยสำคัญ 0.001 ตามลำดับ สอดคล้องกับ จอมขวัญ อากมานนท์ และนาวาอากาศเอกปัญญา ศรีสิงห์ (2563 : 12)

ผลจากการศึกษาวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า จากการสัมภาษณ์แนวทางการลดใช้ พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ๖ เพื่อเอามาปรับใช้เป็นแนวทางในการบริหารจัดการขยะมูลฝอย ในพื้นที่ตำบลบางเก่า ในภาพรวม พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลตำบลบางเก่าให้ความสำคัญ และตระหนักถึงการลดใช้พลาสติกในระดับที่มาก เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบัน การใช้ชีวิตที่ ต้องเร่งรีบในแต่ละวัน ประชาชนมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลดใช้พลาสติกอย่างแบบ ค่อยเป็นค่อยไป โดยเริ่มจากการเปลี่ยนมาใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ปฏิเสธการรับถุงพลาสติก เกินความจำเป็น เมื่อซื้อสินค้าในปริมาณไม่เยอะ และในบางครั้งก็พกถุงพลาสติกติดตัวไว้ ทดแทนการรับถุงพลาสติกเพิ่ม เป็นต้น และในประชาชนบางคน มีการพกแก้วน้ำส่วนตัวมาใช้ แทนการรับแก้วพลาสติก ลดการใช้ ช้อน-ส้อมพลาสติก เมื่อซื้ออาหารกลับมารับประทานที่ บ้าน สามารถลดการใช้ ใช้ซ้ำ กลับมาใช้ใหม่ได้โดยการรักษาความสะอาดต่อสิ่งแวดล้อม เป็น ส่วนหนึ่งและปัจจัยพื้นฐานของการควบคุมมลพิษจากขยะ โดยเทศบาล ๖ ได้ตระหนักถึงปัญหา ความเสื่อมโทรมของสภาพแวดล้อม การขาดแคลนของทรัพยากร และการเปลี่ยนแปลงของ สภาพแวดล้อมของโลกปัจจุบัน ก่อให้เกิดภัยธรรมชาติที่ไม่คาดฝันได้ ได้ดำเนินการจัดการขยะ มูลฝอยและของเสียอันตรายที่ต้นทางภายใต้แผนปฏิบัติการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน “จังหวัด เพชรบุรีสะอาด” ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่ปี 2562 มีจัดกิจกรรมรณรงค์ ประชาสัมพันธ์เพื่อ

ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการคัดแยกขยะที่ต้นทางเพื่อนำไปจัดการอย่างเหมาะสมตามประเภทของขยะ ส่งเสริมชุมชนนำขยะกลับมาใช้ประโยชน์ บรรจุไว้ในแผนพัฒนาท้องถิ่น พ.ศ.2566-2570 จัดทำเทศบัญญัติเทศบาลตำบลบางเก่า เรื่อง การจัดการสิ่งปฏิกูลและมูลฝอย พ.ศ.2556 และแก้ไขเพิ่มเติม พ.ศ.2563 และมีการลงพื้นที่จัดโครงการประชาคม เพื่อให้ประชาชนได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็น ความต้องการ และร่วมเสนอปัญหา หาแนวทางในการบริหารจัดการขยะในชุมชนได้อย่างเหมาะสม มีประสิทธิภาพ สามารถแก้ไขปัญหาได้ตรงตามความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง และควรมีการส่งเสริมให้ประชาชนได้เข้าร่วมการอบรม ร่วมโครงการ และร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ที่เทศบาล ฯ จัดขึ้น รวมถึงควรมีการจัดโครงการหรือกิจกรรมที่ประชาชนให้ความสนใจ และมีประโยชน์กับประชาชนในกลุ่มต่าง ๆ อย่างหลากหลายทุกกลุ่มและช่วงวัย เช่น โครงการอบรมเชิงปฏิบัติการลดโลกร้อนด้วยมือเรา กิจกรรมการจัดการขยะอินทรีย์และจัดทำถังหมักก๊าซโลก เพื่อกำจัดขยะอินทรีย์ในครัวเรือน โครงการโรงเรียนปลอดขยะ (Zero Waste School) โครงการอบรมให้ความรู้เกี่ยวกับการคัดแยกขยะ ศูนย์รีไซเคิลชุมชน กิจกรรมขยะแลกไข่หรือขยะแลกของ เป็นต้น โดยการให้ชุมชนแต่ละชุมชนเกิดการแข่งขันในด้านการลดขยะและต้องมีรางวัลเพื่อให้เกิดการแข่งขันขึ้นเป็นการกระตุ้น เช่น การจัดโครงการธนาคารขยะชุมชน เป็นต้น สอดคล้องกับบทความวิจัยของสิริกร นามลาบุตร และคณะ (2565 : 7-9) อีกทั้งยังดำเนินงานขับเคลื่อนการจัดการขยะพลาสติกภายใต้ Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573 ให้ความสำคัญกับการจัดการขยะควบคู่ไปกับการรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยเน้นให้มีการลดการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด การใช้ทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยการหมุนเวียนกลับมาใช้ใหม่ รวมทั้งการใช้เทคโนโลยีการกำจัดที่ทันสมัยเพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดต่อสิ่งแวดล้อมจากปัญหามลพิษต่าง ๆ ในระยะยาว สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการด้านการจัดการขยะของประเทศ ฉบับที่ 2 (พ.ศ.2565-2570)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1) เทศบาล ฯ ควรส่งเสริม หนุนเสริม สร้างความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ อย่างจริงจัง เพื่อให้เกิดพฤติกรรมในการลดใช้พลาสติกที่ก่อให้เกิดมลภาวะ ฯ อย่างเป็นรูปธรรม ต่อเนื่อง และเข้าถึงประชาชนทุกกลุ่ม

2) จากการลงพื้นที่เก็บแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างจะรับรู้นโยบายการยกเลิกการใช้พลาสติก แต่ส่วนใหญ่รับทราบการยกเลิกการใช้ถุงพลาสติก ในขณะที่การรับทราบการยกเลิกการใช้หลอดพลาสติก กล่องโฟมบรรจุอาหารและแก้วน้ำพลาสติกยังค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะการยกเลิกการใช้แก้วน้ำพลาสติกแบบใช้ครั้งเดียวทิ้ง ดังนั้น เทศบาล ฯ ในฐานะมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลรักษาความสะอาดของถนน หรือทางเดินและที่สาธารณะ รวมทั้งการกำจัดมูลฝอยและสิ่งปฏิกูล ควรมีการประชาสัมพันธ์นโยบายเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการยกเลิกการใช้พลาสติกชนิดต่าง ๆ อย่างชัดเจน ผ่านช่องทางที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะผ่านสื่อโซเชียล และลงพื้นที่ให้ทั่วถึงในกรณีที่สื่อโซเชียลเข้าถึงไม่ถึง

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยประเภทอื่น ๆ ร่วมด้วย เนื่องจากในพื้นที่เขตเทศบาล ฯ ไม่ได้มีเพียงขยะพลาสติกเพียงอย่างเดียว และศึกษาตัวแปรอื่น ๆ เพิ่มเติมจากตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ที่มีผลต่อการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน เพื่อนำข้อมูลมาสรุปผลใช้เป็นแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการขยะอย่างถูกวิธี มีความเหมาะสมกับชุมชน และมีประสิทธิภาพ

2) เราสามารถต่อยอดจากโปรแกรม 5R มาเป็น 7R ได้ เพื่อปรับเปลี่ยนให้เข้ากับสถานการณ์ในยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

เอกสารอ้างอิง

- กนิษฐา รัตนสินธ. (2562). การลดใช้พลาสติกของประชากรในจังหวัดฉะเชิงเทรา. เรียกใช้เมื่อวันที่ 28 เมษายน 2567. จาก <http://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sun17/6114070022.pdf>
- กัญชกร สารชาติ. (2559). พฤติกรรมคัดแยกขยะของครัวเรือนในเขตเทศบาลตำบลนาป่า อำเภอมืองจังหวัดชลบุรี. เรียกใช้เมื่อ 4 พฤษภาคม 2567. จาก <https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/12132/1/Fulltext.pdf>
- กรมควบคุมมลพิษ. (2561). (ร่าง) Roadmap การจัดการขยะพลาสติก พ.ศ.2561-2573. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.

- ชยกร สุวรรณจรัส. (2558). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลหนองตำลึง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี. เรียกใช้เมื่อ 5 พฤษภาคม 2567. จาก <https://buuir.buu.ac.th/jspui/bitstream/1234567890/10892/1/Fulltext.pdf>
- จอมจันทร์ นทีวัฒนา และวิชัย เทียนถาวร. (2560). ความรู้และทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการลดขยะชุมชน แม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา. วารสารวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 25(2),315.
- จอมขวัญ อากมานนท์ และนาวาอากาศเอกปัญญา ศรีสิงห์. (2563). ความรู้และการรับรู้ที่มีต่อพฤติกรรมในการจัดการขยะพลาสติก ของคนกรุงเทพมหานคร. วารสารสมาคมนักวิจัย. ๓๖(๑) ๖๖-๗๕.
- ณัฐวิวัฒน์ นิमितมงคล. (2559). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตสวนหลวง จังหวัดกรุงเทพมหานคร. เรียกใช้เมื่อ 2 พฤษภาคม 2567. จาก <https://buuir.buu.ac.th/bitstream/1234567890/11830/1/ Fulltext.pdf>
- ดวงสมร พิกสงษ์. (2555). หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับการจัดการขยะมูลฝอยของครัวเรือน ในชุมชนเขตดุสิตของกรุงเทพมหานคร. มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา. กรุงเทพมหานคร.
- ธัญสุดา อรรถพิจารณ์. (2563). การบริหารจัดการพลาสติกที่ใช้ในชีวิตประจำวันของประชาชนในตลาดสดบริเวณของเทศบาลตำบลกบินทร์ จังหวัดปราจีนบุรี เพื่อช่วยบรรเทาปริมาณขยะพลาสติกตามแนวคิดของระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน (Circular Economy). เรียกใช้เมื่อ 22 พฤษภาคม 2567. จาก www.ba-abstract.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/428.ru.
- นาตยา ภูโน และคณะ. (2563). บทความ: การรับรู้ข่าวสารและทัศนคติที่ส่งผลต่อพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของ ประชากรในจังหวัดสงขลา. เรียกใช้เมื่อ 16 พฤษภาคม 2567. จ ก <https://digital.car.chula.ac.th/cgi/viewcontent.cgi?article=1288&context=cuej>.
- ปภาวรินทร์ นาจำปา. (2557). การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลคลองใหญ่ อำเภอกองใหญ่ จังหวัดตราด. เรียกใช้เมื่อ 29 เมษายน 2567. จาก https://digital_collect.lib.buu.ac.th/dcms/file/55930240.pdf
- ปาจริย หละตา. (2550). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของครอบครัวริมทะเลสาบสงขลา เทศบาลตำบลสิงหนคร จังหวัดสงขลา. ใน วิทยานิพนธ์คหศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนารอบครัวและสังคม. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ผกามาศ รินรักษา. (2559). ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยในเขตตำบลหนองเหียง อำเภอนพนังสนิม จังหวัดชลบุรี. ใน วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. กลุ่มวิชาการจัดการภาครัฐและภาคเอกชน. วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

พรทิพย์ บุญเพ็ง. (2554). พฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเกาะช้าง อำเภอเกาะช้าง จังหวัดตราด. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. ใน วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ. มหาวิทยาลัยบูรพา.

มลฤดี ตรีวัย. (2555). ปัจจัยที่มีผลสำเร็จต่อการคัดแยกขยะชุมชน : กรณีศึกษา เขตคลองสาน กรุงเทพมหานคร. ใน การค้นคว้าอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันพัฒนาบริหารศาสตร์.

รัชต์พริษฐา พันธุ์ดี และคณะ. (2555). ความรู้และพฤติกรรมการใช้ถุงพลาสติกของครอบครัวในจังหวัดนนทบุรี. ใน งานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

วีรกาล อุปันนท์. (2556). การศึกษาแนวทางการกำจัดขยะมูลฝอยแบบมีส่วนร่วมขององค์การบริหารส่วนตำบลโนนยอ อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา. งานวิจัยหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต. การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค. สาขาวิศวกรรมโยธา. สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.

สิริกร นามลาบุตร และคณะ. (2565). การศึกษาแนวทางการลดปริมาณขยะมูลฝอยในชุมชนเพื่อสุขภาวะ ของประชาชนในเทศบาลตำบลโพธิ์พิสัย. วารสาร มจร เลย ปริทัศน์ Journal of mcur loei review, 3(2).

อัจฉราพรรณ ลิ้มพันธ์ และวิชญ์ เหลืองลออ. (2557). เจตคติและพฤติกรรมการลดใช้พลาสติกของประชาชนใน กรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย, 34(1), 70-88.

อารยาโยคพาจร และจิราพร ระโหฐาน. (2564). ความรู้และพฤติกรรมการจัดการขยะที่มีผลต่อคุณภาพการบริการของเทศบาลตำบลบ้านบึง จังหวัดชลบุรี. วารสารวิชาการสถาบันวิทยาการจัดการแห่งแปซิฟิก, 7(2), 160-176.

องค์การพิพิธภัณฑิทยาาสตร์แห่งชาติ. (2564). วิกฤตขยะพลาสติกกลายเป็นปัญหารุนแรงที่ทั่วโลก ต่างให้ความสำคัญและต้องเร่งแก้ไข ร่วมมือกัน เพราะขยะพลาสติกได้สร้าง

ปัญหาต่อสิ่งแวดล้อมและสัตว์น้ำ โดยเฉพาะขยะทะเล. เรียกใช้เมื่อ 27 พฤษภาคม 2567. จาก <https://www.nam.or.th/nsm/th/node/5021>

เอกนรินทร์ กลิ่นหอม. (2553). ความรู้ ทักษะคติและพฤติกรรมการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชนในเขต เทศบาลตำบลจันทวี อำเภอแม่จัน จังหวัดเชียงราย. ใน วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาสาธารณสุขศาสตร์สิ่งแวดล้อม. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.

Yamane, T. (1973). Statistics : An Introductory Analysis. 3rd ed. Singapore : Harper International Editor

ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย

ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย

จังหวัดนนทบุรี*

PEOPLE'S ATTITUDES TOWARDS THE IMPACT OF THE 2014 COUP
D'ÉTAT IN THAILAND : A CASE STUDY IN TAWEEWATTANA
SUBDISTRICT, SAI NOI DISTRICT, NONTHABURI PROVINCE

นพรัตน์ เสนบุญ¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Nopparat Senboon¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author's Email: vovi70970@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี 2) เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : 3) เพื่อเสนอแนะทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 378 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน และทดสอบสมมติฐาน t-test และ F-test ค่าสถิติ ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า

1) ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา จังหวัดนนทบุรี โดยรวมทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อ

* Received 5 June 2024; Revised 12 June 2024; Accepted 27 June 2024

พิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านความมั่นคง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านประชาธิปไตย

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในตำบลหวิวัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรีที่รายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลหวิวัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลหวิวัฒนา จังหวัดนนทบุรี คือ ควรยึดหลัก “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน” ไม่ควรมีการทำรัฐประหาร และไม่ควรเกิดรัฐประหารขึ้นอีก

คำสำคัญ : ทัศนคติ, ผลกระทบ, รัฐประหาร พ.ศ. 2557, ตำบลหวิวัฒนา จังหวัดนนทบุรี

Abstract

The objectives of this research are 1) to study people's attitudes towards the effects of the coup d'état in Thailand in the year 2014: a specific case study of Thawi Watthana Subdistrict, Sai Noi District, Nonthaburi Province; 2) to compare the personal factors of the people on the results. Impacts from the coup d'état in Thailand 2014: 3) To suggest people's attitudes towards the impact of the coup d'état in Thailand 2014: This is a quantitative research. By collecting questionnaires from a sample of 378 people, quantitative data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, and deviation values. and test hypotheses with t-test and F-test, ANOVA statistics.

The research results found that

1) People's attitude towards the impact of the coup d'état in Thailand in 2014, specifically studying the case of Thawi Watthana Subdistrict. Nonthaburi Province, overall, all 4 areas are at a high level. When considering each aspect in order of three descending averages. The aspect with the highest average was

the economic aspect, followed by the security aspect. And the side with the least average is democracy.

2) The results of the hypothesis testing found that voters living in Thawi Watthana Subdistrict, Sai Noi District, Nonthaburi Province with different incomes Have an attitude towards the impact of the coup d'état in Thailand Year 2014 in Thawi Watthana Subdistrict, Sai Noi District, Nonthaburi Province. They are significantly different at the 0.05 level, which is in line with the assumptions.

3) Suggestions regarding people's attitudes towards the effects of the coup d'état in Thailand in 2014, specifically studying the case of Thawi Watthana Subdistrict. Nonthaburi Province is that the principle of "sovereignty belongs to the people" should be adhered to. There should not be a coup. and there should not be another coup.

Keywords: Attitude, Impact, coup 2014, Thawi Watthana Subdistrict, Nonthaburi Province

บทนำ

นับจากการปฏิวัติสยาม 24 มิถุนายน 2475 เปลี่ยนจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุข หรือระบอบราชาธิปไตยภายใต้รัฐธรรมนูญ (constitutional monarchy) การเปลี่ยนผ่านรัฐบาลมีอยู่ 2 รูปแบบ คือ ถ้าไม่มีการเปลี่ยนแปลงตามรัฐธรรมนูญ จะเป็นการทำรัฐประหารทั้งสิ้น หลังการปฏิวัติ 2475 จนถึงปัจจุบัน มีการรัฐประหารเกิดขึ้น 13 ครั้ง (ธนาพล อิวสกุล, 2566) และประเทศไทยวนเวียนอยู่ใน “วงจรอุบาทว์” ในการเมืองแบบเก่า (The Vicious Circle of Thai Politics) และในปัจจุบันก็ยังเป็นวงจรแบบนี้ (สุรพงษ์ ผลบุญ, 2557 : 5) นับตั้งแต่การรัฐประหาร 19 กันยายน พ.ศ. 2549 ประเทศไทยถูกจัดอยู่ในกลุ่มประเทศประชาธิปไตยที่มีข้อบกพร่อง (Flawed democracies) จากการจัดค่าดัชนีความเป็นประชาธิปไตย หรือ Democracy Index ของ Economist Intelligence Unit (EIU) ที่สำรวจความเป็น

ประชาธิปไตยของประเทศต่าง ๆ นับตั้งแต่ พ.ศ. 2549 - 2565 จวบจนความสำเร็จในการทำรัฐประหารวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบเรียบร้อยแห่งชาติ (คสช.)

การทำรัฐประหาร ส่งผลให้ความเป็นประชาธิปไตยต้องชะงักลง การเมืองไร้เสถียรภาพส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย สร้างความเสียหายต่อการลงทุน ความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวลดลง ทำให้ผู้ประกอบการบางส่วนไม่ขยายกำลังการผลิต และชะลอการลงทุนออกไปเพื่อรอประเมินสถานการณ์ (สุชนา ชูพูล, 2560 : 2) คสช. พยายามแก้ไขปัญหาการไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของข้าราชการด้วยการใช้มาตรา 44 ของรัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว มีคำสั่งถอดถอนหรือโยกย้ายข้าราชการโดยมีเป้าหมายหลักไปยังผู้ที่ภักดีต่อรัฐบาลทักษิณหรือยิ่งลักษณ์ มีการถอดถอนข้าราชการระดับปลัดกระทรวงหรืออธิบดีกรมรวม 69 คน ซึ่งไม่เคยปรากฏในรัฐบาลใดมาก่อน ส่งผลทำให้สถาบันข้าราชการประจำเสียขวัญกำลังใจและอ่อนแอ (วัลลภ นวลหอม และคณะ, 2563) ในแง่ลักษณะของปัญหาที่ถูกทำให้เป็นเรื่องความมั่นคงเป็นสำคัญ ในส่วนของผู้รับผิดชอบ กองทัพลายเป็นหน่วยงานรับผิดชอบหลักที่มีอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ นโยบาย โครงการ และปฏิบัติการหลักโดยทั้งหมด (สมคิด พุทธศรี, 2563) ทั้งหมดนี้คือผลกระทบหลังการเกิดรัฐประหาร พ.ศ. 2557 โดยเป็นผลกระทบในภาพรวมของประเทศไทย

ในเขตตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ปัจจุบันแบ่งการปกครองออกเป็น 8 หมู่ (องค์การบริหารส่วนตำบลทิววัฒนา, 2566) และมีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งกว่า 7,560 คน (คณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดนนทบุรี, 2566) พบว่าประสบปัญหาในด้านเศรษฐกิจ เช่น ปัจจัยการผลิตมีต้นทุนสูง สินค้า (OTOP) ยังไม่ประสบผลสำเร็จมากพอ ผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำ เป็นต้น ในด้านระบบราชการ เช่น ข้อจำกัดในงบประมาณที่องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดเก็บรายได้ที่น้อยลงและต้องรอเงินอุดหนุนจากรัฐมาช่วย อำนาจหน้าที่ตามแผนการกระจายอำนาจไม่ชัดเจน มีการโอนย้ายหรือลาออกของบุคลากรท้องถิ่นบ่อยครั้ง เป็นต้น ด้านความมั่นคง สังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไปสู่สังคมทางการเมืองที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น สถาบันครอบครัวมีความอ่อนแอเพราะผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลานมากพอ ส่งผลต่อปัญหายาเสพติด การพนัน ด้านประชาธิปไตย มีการแทรกแซงจากนักการเมืองในพื้นที่ การประสานงานของหน่วยงานมีน้อย เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนตำบลทิววัฒนา, 2566) ผู้วิจัยจึงสนใจว่าประชาชนมีทัศนคติอย่างไรต่อผลกระทบของรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 ในภาพรวมทั้งเรื่องของระบบราชการ, การพัฒนาความเป็นประชาธิปไตย, การใช้อำนาจเพื่อรักษาความ

มั่นคง, ตลอดจนความตกต่ำของภาวะเศรษฐกิจ ว่าส่งผลกระทบต่อปัญหาในเขตพื้นที่ตำบลทวีวัฒนา อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ดังที่กล่าวมาด้วยหรือไม่

จากบริบทดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทวีวัฒนา อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี” ว่าประชาชนมีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหาร ปี พ.ศ. 2557 อย่างไร ตลอดจนสามารถนำเสนอแนะของการทำวิจัยครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวข้าพเจ้า และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ตลอดจนผู้ที่สนใจจะศึกษาเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหาร เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในทาง การเมืองการปกครองของไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทวีวัฒนา อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี
2. เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยส่วนบุคคลที่มีทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทวีวัฒนา อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ตามสถานภาพส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนะทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทวีวัฒนา อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทวีวัฒนา อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทวีวัฒนา อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทวีวัฒนา อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทวีวัฒนา อำเภไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

5. ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี” ผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดและทฤษฎี โดยมีผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และตั้งคำถามเพื่อการวิจัย ดังนั้นแนวและคิดทฤษฎีที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับทัศนคติ ทัศนคติ คือ ความมีใจโน้มเอียงที่บุคคลที่แสดงถึงความชอบหรือไม่ชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจจะเป็นคน สัตว์ สิ่งของ ตามลักษณะแนวความคิดหรือการกระทำต่าง ๆ (อัศน์อุไร เตชะสวัสดิ์, 2548 : 168)

ทฤษฎีในการวัดระดับทัศนคติ (Theory of Attitude Measurement) (สุบิน ยุระรัช, 2550, หน้า 1) อธิบายว่า การวัดทัศนคติอาจทำได้หลายวิธี อาจใช้วิธีการสังเกตจากปฏิกิริยาที่ตอบสนอง ต่อบุคคลหรือสถานการณ์ต่าง ๆ สังเกตจากการประเมินสิ่งนั้น ๆ จากวิธีการสัมภาษณ์ การใช้แบบสอบถามและวิธีการอื่น ๆ แต่การวัดทัศนคติที่เป็นระบบและมีประสิทธิภาพและใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ มาตรวัดแบบของลิเคิร์ท (Likert's Scale or Summated Agreement)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อับราฮัม ลินคอล์น (Abraham Lincoln, 1865 อ้างถึงใน วัชรรา ไชยสาร, 2552 : 1) ได้ให้คำนิยามของการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย (Democracy) ที่ได้รับการยอมรับและนำไปอ้างอิงกันอย่างกว้างขวางว่า “การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย หมายถึง การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” (government of the people, by the people, and for the people)

สมบัติ อารังธัญวงศ์ (2550 : 103) ได้แสดงทัศนะว่าด้วยหลักการของประชาธิปไตยที่แท้จริงไว้เป็นขั้นตอน กล่าวคือ

1. หลักอำนาจอธิปไตยของปวงชน (Popular Sovereignty) เป็นเรื่อง ของการให้ความสำคัญกับอำนาจอธิปไตยที่จะต้องเป็นของประชาชน เพื่อให้การปกครองเป็นของ

ประชาชนอย่างแท้จริง โดยประชาชนมีอำนาจในการเลือกผู้แทนที่จะเข้าไปปกครอง และรวมไปถึงอำนาจในการถอดถอนผู้แทนที่ตนเองเลือกด้วย

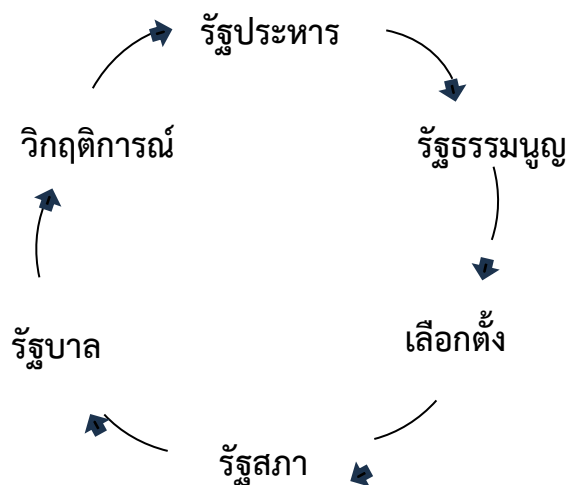
2. หลักเสรีภาพ (Liberty) ในหลักการข้อนี้เป็นการให้ความสำคัญกับเสรีภาพ มีการกำหนดขอบเขตที่ชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการละเมิดซึ่งกันและกัน

3. หลักความเสมอภาค (Equality) สำหรับความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตยนั้น จะให้ความสำคัญกับความเสมอภาคทางโอกาส ซึ่งหมายถึงประชาชนจะมีโอกาสที่เท่ากัน ในทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการศึกษา

4. หลักกฎหมาย (Rule of Law) หลักการในข้อนี้จะให้ความสำคัญกับการบัญญัติกฎหมายที่คำนึงถึงประโยชน์ของประชาชน โดยมีความชอบธรรมบังคับใช้กับประชาชนอย่างยุติธรรม มีความเสมอภาคเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ

3. แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย รัฐประหาร มาจากคำว่า “Coup d' etat” ในภาษาฝรั่งเศสมีความหมายเหมือนกับรากศัพท์ที่มาจากภาษา ลาติน และกรีก ซึ่งหมายถึง การเข้าโจมตี การต่อสู้ และในความหมายที่ใช้กัน คือ การเข้าโจมตี หรือ การต่อสู้กับรัฐบาล จากรากศัพท์ข้างต้นได้ถูกนำมาใช้ในความหมายปัจจุบันว่า หมายถึง การเข้ายึด อำนาจโดยฉับพลันอย่างผิดกฎหมายในบุคคลหรือกลุ่มบุคคลเพื่อเปลี่ยนแปลงผู้ดำรงตำแหน่งในคณะรัฐบาล (สุรพงษ์ ผลบูรณ์, 2557 : 6)

หลังปฏิวัติ 2475 จนถึงปัจจุบัน มีการรัฐประหารเกิดขึ้น 13 ครั้ง (ธนาพล อิวสกุล, 2566) โดยภาพรวมของการรัฐประหารทั้ง 13 ครั้ง ซึ่งบางคนก็เรียกว่า “วงจรอุบาทว์” หรือ “วัฏจักรแห่งความชั่วร้าย” ในการเมืองไทย (The Vicious Circle of Thai Politics)

ภาพที่ 1 วงจรอุปาทมการณ์การเมืองไทย ที่มา อารังศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์ (2550 : 195)

กล่าวโดยสรุป ผลกระทบของการทำรัฐประหาร พ.ศ. 2557 มีผลกระทบต่อความเติบโตของประชาธิปไตย ทั้งระบบกฎหมายและนักกฎหมายของประเทศไทยบางส่วน การรองรับต่อคณะรัฐประหาร การเขียนรัฐธรรมนูญฉบับใหม่โดยคณะรัฐประหาร ความไร้เสถียรภาพทางการเมือง ทั้งหมดล้วนเป็นการทำลายหลักอำนาจอธิปไตยสูงสุดเป็นของประชาชนอันเป็นหัวใจสำคัญของระบอบประชาธิปไตย และลดทอนสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานในการแสดงออก และการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในตำบลทวีวัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7,560 คน (คณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดนนทบุรี, 2566)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในตำบลทวีวัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณของ “ทาโร ยามาเน่” (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 ซึ่งมีสูตรดังนี้ (ปัญญา คล้ายเดช, 2560 : 163)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย เท่ากับ 7,560 คน

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{7,560}{1 + 7,560 \times (0.05)^2} \\ n &= \frac{7560}{1 + 7,560 \times (0.0025)} \\ n &= \frac{7,560}{20.0} \\ &= 378 \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 378 คน

2. เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยได้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จำนวน 7560 คน ต่อ 378 คน โดยการกำหนดกลุ่มย่อยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ออกเป็น 8 กลุ่มตามเขตการปกครอง ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านคลองเจ้าทิววัฒนา, หมู่ที่ 2 บ้านคลองเจ้าทิววัฒนา, หมู่ที่ 3 บ้านคลองสาม, หมู่ที่ 4 บ้านคลองสอง, หมู่ที่ 5 บ้านคลองหนึ่ง, หมู่ที่ 6 บ้านคลองมะสง, หมู่ที่ 7 บ้านคลองตาชม, หมู่ที่ 8 บ้านคลองมะสง และดำเนินการหาค่าสัดส่วนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ (ปัญญา คล้ายเดช, 2560 : 172)

$$\text{สูตร } n_1 = \frac{N_1}{N} \times n$$

เมื่อ n_1 = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ
 N_i = จำนวนประชากรในแต่ละชั้นภูมิ
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ผลการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง
ตามรายละเอียดในตารางที่ 1

ชั้นภูมิ ที่	ประชาชน	จำนวนประชากร (คน)	ผลการวิเคราะห์ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (คน)
หมู่ที่ 1	บ้านคลองเจ้าทวิวัฒนา (N_1)	795	$n_1 = (795/7560) \times 378 = 40$
หมู่ที่ 2	บ้านคลองเจ้าทวิวัฒนา (N_2)	500	$n_2 = (500/7560) \times 378 = 25$
หมู่ที่ 3	บ้านคลองสาม (N_3)	788	$n_3 = (788/7560) \times 378 = 40$
หมู่ที่ 4	บ้านคลองสอง (N_4)	500	$n_4 = (500/7560) \times 378 = 25$
หมู่ที่ 5	บ้านคลองหนึ่ง (N_5)	707	$n_5 = (707/7560) \times 378 = 35$
หมู่ที่ 6	บ้านคลองมะสง (N_6)	1,206	$n_6 = (1,206/7560) \times 378 = 60$
หมู่ที่ 7	บ้านคลองตาชม (N_7)	2,566	$n_7 = (2,566/7560) \times 378 = 128$
หมู่ที่ 8	บ้านคลองมะสง (N_8)	498	$n_8 = (498/7560) \times 378 = 25$
	รวม	$N = 7560$	$n = 378$

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง ในจำนวน 1 ชุดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ทั้ง 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) จำนวน 4 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) ผู้ศึกษาได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงนายกองค์การบริหารส่วนตำบลทิววัฒนา เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรีที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามจำนวนที่กำหนดไว้ คือ 378 คน โดยผู้ศึกษาได้อธิบายเหตุผลการทำวิจัยและวิธีการตอบแบบสอบถามฉบับนี้และรอรับกลับคืนหลักจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3) ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืน จำนวน 378 คน แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) วิเคราะห์ข้อมูลตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าการแจกแจงความถี่

(Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตารางประกอบคำบรรยาย

2) วิเคราะห์ระดับทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี โดยการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยใช้การทดสอบสมมติฐาน (t-test) และการทดสอบค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA / F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe')

4) การประมวลผลข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ศึกษาเฉพาะกรณี ตำบลทิววัฒนา จังหวัดนนทบุรี โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่

ผลการวิจัย

1) ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา จังหวัดนนทบุรี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านความมั่นคง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านประชาธิปไตย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา จังหวัดนนทบุรี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

ที่	ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการ ทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา จังหวัด นนทบุรี	ระดับผลกระทบ		
		($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	ด้านประชาธิปไตย	4.02	0.46	มาก
2.	ด้านระบบราชการ	4.18	0.45	มาก
3.	ด้านเศรษฐกิจ	4.25	0.30	มาก
4.	ด้านความมั่นคง	4.24	0.25	มาก
	รวม	4.20	0.20	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา จังหวัดนนทบุรี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 4.20 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ ($\bar{X}$) = 4.25 รองลงมา คือ ด้านความมั่นคง ($\bar{X}$) = 4.24 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านประชาธิปไตย ($\bar{X}$) = 4.02 ตามลำดับ

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรีที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรีที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สถิติ ทดสอบ	โดยรวม	ด้านประชาธิปไตย	ด้าน ระบบ ราชการ	ด้าน เศรษฐกิจ	ด้าน ความ มั่นคง
1. เพศ	T - test	0.12	0.56	0.48	0.06	0.70
2. อายุ	F - test	0.42	0.12	0.93	0.97	0.65
3. ระดับ การศึกษา	F - test	0.61	1.10	0.37	0.58	0.79
4. อาชีพ	F - test	0.63	0.12	0.81	0.94	0.45
5. รายได้	F - test	0.40	0.08	0.64	0.03*	0.88

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา จังหวัดนนทบุรี ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำสามลำดับแรก คือ ควรยึดหลัก “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน” ไม่ควรมีการทำรัฐประหาร, การทำรัฐประหารไม่ควรเกิดขึ้นเพราะทำให้อำนาจรวมศูนย์ในช่วงสุญญากาศ เกิดการแทรกแซงท้องถิ่น หรือทุจริตง่าย และไม่ควรเกิดรัฐประหารขึ้นอีกไม่ว่าจะใช้กำลังทหารหรือนิติสงคราม เพราะทำให้นักท่องเที่ยวคุณภาพลดลง ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. การศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา จังหวัดนนทบุรี โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านประชาธิปไตย ด้านระบบราชการ ด้านเศรษฐกิจ และด้านความมั่นคง อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีทัศนคติต่อผลกระทบของการทำรัฐประหารในปี พ.ศ.

2557 ไปในทางเดียวกัน คือ ไม่เห็นด้วยกับการทำรัฐประหาร เพราะทำให้เกิดผลกระทบกับทั้ง 4 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เสาวลักษณ์ ณ นคร (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทักษะคติของประชาชนต่อการรัฐประหาร พ.ศ.2557 : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพังงา จังหวัดพังงา ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองพังงามีระดับทัศนคติต่อการรัฐประหาร พ.ศ.2557 ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยน้อย ($\bar{X} = 1.95$) เมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่ำนมีระดับทัศนคติด้าน การพัฒนาระบบราชการอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยน้อย ($\bar{X} = 2.30$) รองลงมาคือด้านการสร้างประชาธิปไตยอยู่ในเกณฑ์เห็น ด้วยน้อย ($\bar{X} = 2.02$) ต่อมาด้านความมั่นคงอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยน้อย ($\bar{X} = 1.87$) และในด้านเศรษฐกิจ อยู่ในเกณฑ์เห็น ด้วยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.63$)

2. การเปรียบเทียบทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ตามสถานภาพส่วนบุคคล

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีเพศ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพต่างกัน มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน และรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนที่มีรายได้ 15,001 – 20,000 บาท และประชาชนที่มีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท ที่มีค่าเฉลี่ยมากอยู่ในสองลำดับแรกเป็นช่วงรายได้ที่สอดคล้องกับช่วงอายุของผู้ที่ทำงานมาช่วงระยะเวลาหนึ่งแล้ว ซึ่งได้รับผลกระทบและมีทัศนคติแตกต่างต่างกับประชาชนที่รายได้ 9,001 – 15,000 บาท หรืออีกนัยหนึ่งคือเป็นบัณฑิตใหม่ เป็นช่วงอายุของวัยรุ่นตอนปลายที่เข้าสู่วัยทำงาน ในช่วงเวลาของผู้ที่ทำงานมาแล้วไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ หรือเอกชนย่อมได้รับผลกระทบโดยตรงจากการทำรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ไม่ว่าจะเป็นเรื่องชั่วโมงการทำงาน ค่าครองชีพที่สูงขึ้น ไม่สอดคล้องกับรายรับที่ไม่มีการขยับเพิ่ม การท่องเที่ยวชบเซา การกระจายงบประมาณสู่ท้องถิ่นถูกพิจารณาโดยรัฐราชการกลาง (รวมศูนย์อำนาจ) ทำให้การขยับ

ตำแหน่ง หรือการเพิ่มเงินเดือน อัตราจ้าง การเติบโตในหน้าที่การงานของผู้คนเหล่านี้ต้องหยุดชะงักลงชั่วคราว ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณทิพา นุชลัยอง และกฤษฎวรรณ โฉ่วชินทร์ ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของรัฐประหารปี 2557 ต่อการจัดบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ส่งผลกระทบต่อ แนวทางการดำเนินงานของการปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการขาดการเลือกตั้งฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติของท้องถิ่น และส่งผลกระทบต่อในด้านงบประมาณโดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณองค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก

3. ข้อเสนอแนะทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 : ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิวพัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี

1) ด้านประชาธิปไตย - ควรยึดหลัก “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน” ไม่ควรมีการทำรัฐประหาร - ไม่ควรเกิดการทำรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคตเพราะทำให้ประเทศไทยไม่ได้รับความน่าเชื่อถือทางการเมืองมากพอสมควร ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจตริน เขยประเสริฐ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทัศนคติของประชาชนต่อการทำรัฐประหาร พ.ศ. 2557 : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองปราจีนบุรี ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองปราจีนบุรี มีระดับทัศนคติของประชาชนต่อการทำรัฐประหาร พ.ศ.2557 ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติด้านการสร้างประชาธิปไตย ด้านการพัฒนาระบบราชการ และด้านการสร้างความมั่นคง ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย

2) ด้านระบบราชการ - การทำรัฐประหารไม่ควรเกิดขึ้นเพราะทำให้อำนาจรวมศูนย์ในช่วงสุญญากาศ เกิดการแทรกแซงท้องถิ่น หรือทุจริตง่าย - ไม่ควรแทรกแซงระบบราชการทั้งสามภาคส่วน เพราะทำให้เกิดวิกฤติศรัทธากับประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณทิพา นุชลัยอง และกฤษฎวรรณ โฉ่วชินทร์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของรัฐประหารปี 2557 ต่อการจัดบริการสาธารณะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ส่งผลกระทบต่อแนวทางการดำเนินงานของการปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการขาดการเลือกตั้งฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติของท้องถิ่น และส่งผลกระทบต่อในด้านงบประมาณโดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก อย่างไรก็ตาม ในด้านการวางแผนการบริการสาธารณะ และความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ไม่ได้รับผลกระทบหรือเปลี่ยนแปลง

เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกสั่งการ ควบคุม หรือแทรกแซงด้วยกลไกของรัฐบาล เป็นปกติอยู่แล้ว

3) ด้านเศรษฐกิจ - รัฐประหารทำให้การลงทุนจากต่างชาติลดลงเพราะความไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองไทย - ไม่ควรเกิดรัฐประหารขึ้นอีกไม่ว่าจะใช้กำลังทหาร หรือนิติสงคราม เพราะทำให้นักท่องเที่ยวคุณภาพลดลง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณทิพา นุชถ่ายอง และกฤษฎรณ โลวัชรินทร์ (2563) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลกระทบของรัฐประหารปี 2557 ต่อการจัดบริการสาธารณะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การรัฐประหารโดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ส่งผลกระทบต่อแนวทางการดำเนินงานของการปกครองส่วนท้องถิ่น ในด้านการขาดการเลือกตั้งฝ่ายบริหาร และฝ่ายนิติบัญญัติของท้องถิ่น และส่งผลกระทบในด้านงบประมาณโดยเฉพาะการจัดสรรงบประมาณองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขนาดเล็ก อย่างไรก็ตาม ในด้านการวางแผน การบริการสาธารณะ และความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น ไม่ได้รับผลกระทบหรือเปลี่ยนแปลง เนื่องจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถูกสั่งการ ควบคุม หรือแทรกแซงด้วยกลไกของรัฐบาล เป็นปกติอยู่แล้ว

4) ด้านความมั่นคง - ควรใช้อำนาจเด็ดขาดที่มีของคณะรัฐประหารไปปราบปรามยาเสพติด หรืออบายมุขต่าง ๆ ให้เด็ดขาดมากกว่านี้ - ไม่ควรใช้อำนาจเด็ดขาดในการจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนวัฒน์ ศิริสังข์ไชย (2564) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทศนคติของประชาชนต่อการรัฐประหาร : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านแพรง จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ผลการวิจัยพบว่า ระดับทัศนคติของประชาชนต่อการรัฐประหาร: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านแพรง ในภาพรวมอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.25$) เมื่อแยกเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับทัศนคติด้านเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.28$) รองลงมาคือด้านการสร้างประชาธิปไตยอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.25$) ด้านการพัฒนาระบบราชการอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.24$) และด้านการสร้างความมั่นคงอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.21$)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ทัศนคติของประชาชนต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ศึกษาเฉพาะกรณีตำบลทิววัฒนา จังหวัดนนทบุรี โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ รองลงมา คือ ด้านความมั่นคง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านประชาธิปไตย

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านประชาธิปไตย ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ด้านประชาธิปไตยอยู่ในระดับมาก ดังนั้นทุกภาคส่วนในตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จึงควรเร่งปรับปรุงและพัฒนาเพื่อช่วยป้องกันการทำรัฐประหารในประเทศไทยอย่างเร่งด่วน และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นเสริมมาตรฐานและการป้องกันการทำรัฐประหารให้สูงขึ้นได้ เช่น ควรยึดหลัก “อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน” ไม่ควรมีการทำรัฐประหาร, ไม่ควรเกิดการทำรัฐประหารขึ้นอีกในอนาคตเพราะทำให้ประเทศไทยไม่ได้รับความน่าเชื่อถือทางการเมืองมากพอสมควร, และไม่ควรฉีกรัฐธรรมนูญแล้วเขียนขึ้นใหม่โดยคณะรัฐประหาร รัฐธรรมนูญควรมาจากประชาชน เป็นต้น

2) ด้านระบบราชการ ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ด้านระบบราชการอยู่ในระดับมาก ดังนั้นทุกภาคส่วนในตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จึงควรเร่งปรับปรุงและพัฒนาเพื่อช่วยป้องกันการทำรัฐประหารในประเทศไทยอย่างเร่งด่วน และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นเสริมมาตรฐานและการป้องกันการทำรัฐประหารให้สูงขึ้นได้ เช่น การทำรัฐประหารไม่ควรเกิดขึ้นเพราะทำให้อำนาจรวมศูนย์ในช่วงสุญญากาศ เกิดการแทรกแซงท้องถิ่น หรือทุจริตง่าย และไม่ควรถูกแทรกแซงระบบราชการทั้งสามภาคส่วน เพราะทำให้เกิดวิกฤตศรัทธากับประชาชน เป็นต้น

3) ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิจัย พบว่า ทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ด้านเศรษฐกิจอยู่ในระดับมาก ดังนั้นทุกภาคส่วนในตำบลทิววัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จึงควรเร่งปรับปรุงและพัฒนาเพื่อช่วยป้องกันการทำรัฐประหารในประเทศไทยอย่าง

เร่งด่วน และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นเสริมมาตรฐานและการป้องกันการทำรัฐประหารให้สูงขึ้นได้ เช่น รัฐประหารทำให้การลงทุนจากต่างชาติลดลงเพราะความไม่มั่งคั่งสภาพทางการเมืองไทย, และไม่ควรเกิดรัฐประหารขึ้นอีกไม่ว่าจะใช้กำลังทหาร หรือนิติสงคราม เพราะทำให้นักท่องเที่ยวคุณภาพลดลง เป็นต้น

4) ด้านความมั่นคง ผลการวิจัย พบว่า ทศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2557 ในเขตตำบลทวีวัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี ด้านความมั่นคงอยู่ในระดับมาก ดังนั้นทุกภาคส่วนในตำบลทวีวัฒนา อำเภอไทรน้อย จังหวัดนนทบุรี จึงควรเร่งปรับปรุงและพัฒนาเพื่อช่วยป้องกันการทำรัฐประหารในประเทศไทยอย่างเร่งด่วน และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นเสริมมาตรฐานและการป้องกันการทำรัฐประหารให้สูงขึ้นได้ เช่น ควรใช้อำนาจเด็ดขาดที่มีของคณะรัฐประหารไปปราบปรามยาเสพติด หรืออบายมุขต่าง ๆ ให้เด็ดขาดมากกว่านี้ และไม่ควรใช้อำนาจเด็ดขาดในการจำกัดสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานของประชาชน เป็นต้น

2) ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1) จากข้อเสนอแนะทั้ง 4 ด้านที่ผู้วิจัยรวบรวมและเรียบเรียงมานั้น สามารถนำไปใช้ได้กับทุกภาคส่วน เพื่อสร้างเกราะป้องกันให้กับพลเมือง เสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ ในระบอบการปกครอง เพราะเรื่องการเมืองการปกครองไม่ควรจำกัดอยู่ในสถานศึกษาดังแต่ก่อน แต่สามารถเผยแพร่ให้ความรู้ได้หลากหลายช่องทางมากขึ้นในยุคของอินเทอร์เน็ต

2) ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำไปใช้เป็นฐานข้อมูลเกี่ยวกับทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการทำรัฐประหารในประเทศไทยว่าได้รับผลกระทบมากน้อยเพียงใด สามารถนำไปศึกษาและเป็นประโยชน์ต่อการเขียนรายงาน การทำวิจัย ของนักเรียน นิสิต นักศึกษา ในประเด็นดังกล่าวได้

3) ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการวิจัยในหัวข้อเดียวกันนี้ในเชิงคุณภาพ หรือเชิงผสมผสาน เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยชิ้นนี้มีทัศนคติต่อผลกระทบจากการทำรัฐประหารในปี พ.ศ. 2557 ไปในทิศทางใด ตรงกันหรือไม่ เพื่อความหนักแน่นของผลการวิจัยเชิงประจักษ์

2) งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการวัดระดับ “ผลกระทบ” ตามลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) โดยกำหนดค่าน้ำหนักตามวิธีของลิเคิร์ท สเกล (Likert Scale) และมีข้อคำถามชี้้นำ ดังนั้นการแปรผล ตลอดจนการอภิปรายจะมีลักษณะ

ตรงกันข้ามกับการวัดระดับ “ทัศนคติ” หากมีผู้สนใจจะทำหัวข้อเดียวกัน วัดระดับผลกระทบเหมือนกัน แต่เปลี่ยนพื้นที่ (Area) ข้าพเจ้าหวังว่าหัวข้อนี้แตกต่างพื้นที่ที่จะได้รับการอนุมัติเนื่องจากการวัดระดับผลกระทบในเรื่องเดียวกันนั้นจำเป็นต้องวัดระดับจากหลากหลายพื้นที่เพื่อความหนักแน่น สอดคล้อง หรือขัดแย้งของผลการวิจัยในประเด็นของการทำรัฐประหารในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- อัครศักดิ์ เพชรเลิศอนันต์. (2550). “ข้ออ้าง” การปฏิวัติ-รัฐประหาร : กบฏในการเมืองไทย ปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์.
- ปัญญา คล้ายเดช. (2560). ระเบียบวิจัยทางรัฐศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น : หจก. ขอนแก่นการพิมพ์.
- สมบัติ อารังธัญวงศ์. (2550). นโยบายสาธารณะ : แนวความคิด การวิเคราะห์และกระบวนการ. กรุงเทพมหานคร: เสมาธรรม.
- อัศน์อุไร เตชะสวัสดิ์. (2548). พฤติกรรมผู้บริโภค. กรุงเทพมหานคร: ซีวี แอลการพิมพ์.
- วรรณทิพา นุชลายอง และกฤษฎวรรณ โสวัชรินทร์. (2563). ผลกระทบของรัฐประหารปี 2557 ต่อการจัดบริการสาธารณะ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. วารสารวิชาการธรรมทรรศน์, 20(1), 99-108.
- เจตริน เขยประเสริฐ. (2563). ทัศนคติของประชาชนต่อการทำรัฐประหาร พ.ศ. 2557 : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองปราจีนบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธนวัฒน์ ศิริสังข์ไชย. (2564). ทัศนคติของประชาชนต่อการรัฐประหาร : กรณีศึกษาเทศบาลตำบลบ้านแพรก จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สุชนา ชูพล. (2560). ผลกระทบของเหตุการณ์ทางการเมืองต่อผลการดำเนินงาน และความเสียหายของกิจการ กรณีเหตุการณ์ปี พ.ศ. 2556-2557. ใน สารนิพนธ์ บัณฑิตมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชีธุรกิจแบบบูรณาการ. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุรพงษ์ ผลบูรณ์. (2557). เปรียบเทียบข้ออ้างการทำรัฐประหาร 3 ครั้ง: 23 กุมภาพันธ์ 2534, 19 กันยายน 2549, 22 พฤษภาคม 2557. ใน สารนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการเมืองการปกครอง. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- เสาวลักษณ์ ณ นคร. (2565). ได้ทำการวิจัยเรื่อง ทศนคติของประชาชนต่อการรัฐประหาร พ.ศ. 2557 : กรณีศึกษาเทศบาลเมืองพังงา จังหวัดพังงา. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ธนาพล อิวสกุล. (2566). ความล่มสลายของสถาบันรัฐประหาร (ตอนที่ 1) รัฐประหารในประเทศไทย และการทำให้รัฐประหารเป็นสถาบันทางการเมือง. เรียกใช้เมื่อ 13 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.the101.world/the-end-of-the-coup-institution-1/>.
- วัชรรา ไชยสาร. (2552). พัฒนาการมีส่วนร่วมในทางการเมืองกับประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและพหุการเมือง : การเมืองภาคประชาชน. เรียกใช้เมื่อ 13 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.parliament.go.th>.
- วัลลี นวลหอม และคณะ. (2563). จากเหตุการณ์รัฐประหาร 2557 อันนำไปสู่เผด็จการอำนาจนิยม. เรียกใช้เมื่อ 14 สิงหาคม 2567 จาก <https://publication.npru.ac.th>.
- สมคิด พุทธศรี. (2563). เลือกตั้ง 2566: ถึงเวลาคืนการเมืองให้กับนโยบายสันติภาพชายแดนใต้ กับ ศรีสมภพ จิตรภิรมย์ศรี. เรียกใช้เมื่อ 14 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.the101.world>.
- สุบิน ยุระรัช. (2550). ทฤษฎีการวัดทัศนคติ (Theory of Attitude Measurement). เรียกใช้เมื่อ 14 สิงหาคม 2567 จาก <https://www.bloggang.com>.
- องค์การบริหารส่วนตำบลทิววัฒนา. (2566). แผนพัฒนาท้องถิ่น-2566-2570. เรียกใช้เมื่อ 14 สิงหาคม 2567 จาก <http://r01.ldd.go.th/data/B2.pdf>.
- คณะกรรมการการเลือกตั้ง จังหวัดนนทบุรี. (2566). สรุปจำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ตำบลทิววัฒนา จังหวัดนนทบุรี. (สำเนา).

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566

ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก*

ELECTION OF MEMBERS OF THE HOUSE OF REPRESENTATIVES IN THE YEAR 2023 OF ARMY NON COMMISSIONED OFFICER SCHOOL

คมกฤษ จิตแก้ว¹, เกษฎา ผาทอง²

Komkrit Chitkaew¹, Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author's Email: komkritchitkaew@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก 2) เพื่อเปรียบเทียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 232 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน และทดสอบสมมติฐาน t-test และ F-test ค่าสถิติ ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรณรงค์หาเสียง ด้านนโยบายพรรคการเมือง ด้านพรรคการเมือง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกที่มีเพศอายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศต่างกัน มีความคิดเห็นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ข้อเสนอแนะ

* Received 5 June 2024; Revised 12 June 2024; Accepted 27 June 2024

เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก คือ ควรเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีโอกาสเข้ามาพบปะพูดคุย แสดงวิสัยทัศน์ภายในโรงเรียน ควรมีการนำนโยบายของพรรคต่าง ๆ มาวิเคราะห์กันในห้องเรียน เพื่อเป็นแนวทางตัดสินใจ และควรประชาสัมพันธ์พรรค หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมถึงข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเพจของโรงเรียน ตามลำดับ

คำสำคัญ: การเลือกตั้ง, ผู้แทนราษฎร, การเลือกตั้งผู้แทนราษฎร พุทธศักราช 2566, โรงเรียนนายสิบทหารบก

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the election of members of the House of Representatives; Year 2023 of the Army Cadet Academy personnel. 2) To compare the election of members of the House of Representatives in the year 2023 of the Army Cadet Academy personnel and 3) To recommend guidelines for the election of members of the House of Representatives in the year 2023 of the Army Cadet Academy personnel. It is quantitative research. By collecting questionnaires from a sample of 232 people, quantitative data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, and deviation values. and test hypotheses with t-test and F-test, ANOVA statistics.

The research results found that 1) Election of members of the House of representatives in the year 2023 of the Army Cadet Academy personnel, including all 4 areas, are at the highest level. When considering each aspect Sorted by average from highest to lowest, including campaigning. Political party policy Political party and the aspect with the least average value was information perception. 2) The results of the hypothesis test found that Army Cadet Academy personnel with gender, age, and educational level and different ranks Have opinions on the election of members of the House of

Representatives Overall, the year 2023 is no different. Not according to the assumptions set. 3) Suggestions regarding the election of members of the House of Representatives in the year 2023 of the Army Cadet Academy personnel is that candidates should be given the opportunity to meet and talk. Showing the vision within the school The policies of various parties should be analyzed in the classroom. To be a guideline for decision making and should publicize the party or election candidate Including various news through the school page respectively.

Keywords: Elections, Representatives of the people, Elections of representatives of the people 2023, Royal Thai Army Cadet Academy

บทนำ

นับตั้งแต่ได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบัน เป็นเวลาถึง 91 ปี หากถ้ามองในแง่การพัฒนาทางการเมืองการปกครองก็นับว่ายังไม่มีพัฒนาเท่าที่ควร ดังจะเห็นได้จากการเปลี่ยนแปลงรัฐธรรมนูญอยู่บ่อยครั้ง ทางออกที่สำคัญ และยุติธรรม คือ การเลือกตั้ง เกิดขึ้นครั้งแรก เมื่อวันที่ 15 พฤศจิกายน 2476 เป็นกิจกรรมทางการเมืองที่สำคัญอย่างหนึ่งของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เพราะเป็นกิจกรรมทางการเมืองที่กระทำเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแทนของประชาชนอย่างเป็นทางการ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเลือกตั้งผู้แทนของตนเอง โดยการยอมรับในเสียงส่วนใหญ่ที่ผู้มีสิทธิในการเลือกตั้งมาใช้สิทธิอย่างถูกต้องตามกฎหมาย (โกวิท พวงงาม, 2546) และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นองค์ประกอบหนึ่งของรัฐสภา เป็นสถาบันที่มีความสำคัญยิ่งในการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบรัฐสภา มีบทบาทและอำนาจหน้าที่สำคัญในกระบวนการนิติบัญญัติ พิจารณากฎหมายที่อาจกระทบต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชน รวมถึงทำหน้าที่เป็นองค์กรถ่วงดุล ควบคุม ตรวจสอบการบริหารงานของรัฐบาล (สนธิ จรอนันต์, 2545 : 11)

การเลือกตั้งปี 2566 มีผู้มาใช้สิทธิทั้งหมด 39,293,867 คน จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศประมาณ 52 ล้านกว่าคน คิดเป็น 75.22% โดยภาพรวมถือได้ว่าเป็นการเลือกตั้งที่มีผู้

มาใช้สิทธิสูงสุดตั้งแต่ กกด. จัดการเลือกตั้งมา 7 ครั้ง สะท้อนให้เห็นถึงความตั้งใจในการมีส่วนร่วมทางการเมืองและทำให้การเลือกตั้งครั้งนี้มีความหมายมากยิ่งขึ้น (คณะกรรมการการเลือกตั้ง, 2566 อ้างถึงใน today writer, 2566) แต่จะเห็นได้ว่าระบบการเลือกตั้งของไทยมีปัญหาตั้งแต่ปี 2562 ที่ใช้ระบบจัดสรรปันส่วนผสม ทำให้เกิดรัฐบาลผสมที่ประกอบด้วยพรรคการเมืองจำนวนมาก ทั้งมีปัญหาเกี่ยวกับการคิดคะแนนเสียงเลือกตั้งทำให้การประกาศผลการเลือกตั้งมีความล่าช้า ปัญหาในทางกฎหมายหลายประการ ทั้งวิธีการได้มาซึ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การลงคะแนน และการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้ง (พรรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ และคณะ, 2563 : 173) และในปี 2566 ได้มีการเปลี่ยนระบบการเลือกตั้งมาเป็นแบบคู่ขนาน เปลี่ยนบัตรเลือกตั้งเป็นแบบ 2 ใบ และจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เปลี่ยนไป คือ แบบแบ่งเขต 400 คน แบบบัญชีรายชื่อ 100 คน เพื่อหวังว่าจะแก้ไขปัญหาดังกล่าว

จากปัญหาระดับวงกว้างจึงนำมาสู่การค้นหาคำตอบในวงที่แคบลง แม้ว่าโรงเรียนนายสิบทหารบกจะมีกำลังพลจำนวน 581 นาย (SAR รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนนายสิบทหารบก, 2566) แต่กำลังพลทุกนายก็ถือเป็นพลเมืองชาวไทยผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งอย่างเท่าเทียมกัน ดังนั้น การตัดสินใจในการเลือกตั้งปีพุทธศักราช 2566 จึงเป็นการเลือกตั้งครั้งสำคัญ ปัญหาที่พบโดยทั่วไปเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกผู้แทนราษฎร เช่น ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร เพราะกำลังพลบางนายอาจจะไม่ได้เดินทางออกไปนอกโรงเรียนได้บ่อยอาจทำให้ขาดข่าวสารทางการเมืองระหว่างเลือกตั้งได้ ด้านการรณรงค์หาเสียง อาจไม่ได้รับข้อมูลจากทุกช่องทาง ด้านนโยบายพรรคการเมือง อาจไม่ได้สำรวจความต้องการแก้ไขปัญหภายในกรม กอง ทำให้นโยบายไม่สอดคล้องกับความต้องการของกำลังพล ด้านพรรคการเมือง ที่ต้องมีอุดมการณ์ชัดเจน ไม่คลุมเครือ เพื่อการตัดสินใจเลือกตั้งของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก เพื่อเป็นประโยชน์ทั้งการศึกษาเหตุปัจจัยในการตัดสินใจเลือกตั้งในปีพุทธศักราช 2566 รวมถึงเป็นการนำข้อสรุปจากการวิจัยไปใช้พัฒนาการเลือกตั้งของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก ตลอดจนสามารถนำข้อเสนอแนะของการทำวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวข้าพเจ้า และองค์กร ในการเลือกตั้งครั้งต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในทางการเมือง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก
- 2 เพื่อเปรียบเทียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศ แตกต่างกัน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก

สมมติฐานการวิจัย

1. กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกที่มีเพศต่างกัน มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 แตกต่างกัน
2. กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกที่มีอายุต่างกัน มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 แตกต่างกัน
3. กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 แตกต่างกัน
4. กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกที่มีชั้นยศต่างกัน มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก” ผู้วิจัยได้อาศัยแนวความคิดและทฤษฎี โดยมีผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทาง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและตั้งคำถามเพื่อการวิจัย ดังนั้นแนวคิดทฤษฎีที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง การเลือกตั้งมีความสำคัญต่อประชาธิปไตย เพราะทำหน้าที่สะท้อนปรัชญา และหลักการที่เป็นหัวใจหลายประการของระบอบประชาธิปไตย ได้แก่
 - 1) หลักการที่ว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน
 - 2) หลักการเรื่องการมีส่วนร่วมและการแข่งขันทางการเมือง (participation and opposition)
 - 3) หลักการเรื่องความเสมอภาคทางการเมืองผ่านหลักการหนึ่งคนหนึ่งเสียง (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2565 : 10 - 11)

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกตั้ง กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้ง มาชิกสภาผู้แทนราษฎรก่อนที่จะมีการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง แบ่งเป็น 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) เริ่มจากได้รับข่าวสารว่าจะมีการเลือกตั้ง การสมัครรับเลือกตั้ง 2) จากนั้นเป็นข่าวสารของผู้สมัครรับเลือกตั้งนโยบายของพรรคการเมืองโดยประชาชน 3) การรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และ 4) นำข้อมูลที่ได้นั้นมาเป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจ (สัมฤทธิ์ ราชสมณะ, 2530 : 36 - 71)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปีพุทธศักราช 2566 เนื่องจากการเลือกตั้งในปีพุทธศักราช 2566 กลับไปใช้ระบบการเลือกตั้งแบบคู่ขนาน (Parallel หรือ Mixed Member Majoritarian System - MMM) แทนที่ระบบเดิมจากการเลือกตั้งปีพุทธศักราช 2562 คือแบบจัดสรรปันส่วนผสม (Mixed - Member Apportionment - MMA) (สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์, 2564 : 22)

การเลือกตั้งที่เปลี่ยนแปลงไปจากรูปแบบจัดสรรปันส่วนผสมที่ใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว ที่ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 ไปเป็นระบบ “บัตรสองใบ” คล้ายระบบเลือกตั้ง พ.ศ. 2540 คือ เลือก ส.ส. เขตจำนวน 400 คน ส่วนบัตรเลือกตั้งใบที่สองใช้สำหรับเลือกพรรคการเมืองเพื่อนำมาคำนวณ ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ จำนวน 100 คน โดยใช้วิธีการคำนวณแบบหาร 100 ซึ่งส่งผลให้พรรคการเมืองขนาดเล็กอาจจะอยู่ไม่รอด เพราะคะแนนเสียงขั้นต่ำมีจำนวนมากขึ้นจากเดิมที่หาร 500 มาอยู่ที่การหาร 100 พรรคการเมืองขนาดเล็กจึงต้องพยายามควบรวมพรรค เนื่องจากคะแนนเสียงขั้นต่ำมีจำนวนมากขึ้นประมาณ 5 เท่า (สถาบันพระปกเกล้า, 2566 : 1)

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ปิยะรัตน์ สนแจ้ง (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562. ผลการศึกษาพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุ 26 - 35 ปี การศึกษา ระดับปริญญาตรี ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน และมีรายได้ต่อเดือน 10,001 - 20,000 บาท มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านนโยบาย ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านพรรคการเมือง และด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้ง

การทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาว

กรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนอายุ และระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานครอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนการเปิดรับสื่อมีความสัมพันธ์ กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกชั้นสัญญาบัตร และชั้นประทวนที่ได้รับการบรรจุ จำนวน 581 คน (SAR รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนนายสิบทหารบก, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกชั้นสัญญาบัตร และชั้นประทวนที่ได้รับการบรรจุ โดยใช้วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณของ “ทาโร ยามานะ” (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 ซึ่งมีสูตรดังนี้ (ปัญญา คล้ายเดช, 2560 : 163)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย เท่ากับ 581 คน

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้มีค่า

เท่ากับ 0.05)

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{581}{1 + 581 \times (0.05)^2}$$

$$n = \frac{581}{1 + 581 \times (0.0025)}$$

$$n = \frac{581}{2.452}$$

$$= 232.4$$

ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 232 คน

1.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling) ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยได้กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกชั้นสัญญาบัตร และชั้นประทวนที่ได้รับการบรรจุ จำนวน 581 คน ต่อ 232 คน โดยการกำหนดกลุ่มย่อยของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกออกเป็น 2 กลุ่ม ได้แก่ กำลังพลชั้นสัญญาบัตร และกำลังพลชั้นประทวน และดำเนินการหาค่าสัดส่วนของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกต่อกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ (ปัญญา คล้ายเดช, 2560 : 172)

$$\text{สูตร } n_1 = \frac{N_1}{N} \times n$$

เมื่อ n_1 = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ
 N_1 = จำนวนประชากรในแต่ละชั้นภูมิ
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

ตารางที่ 1 ผลการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก

ชั้นภูมิที่	ประชาชน	จำนวนประชากร (คน)	ผลการวิเคราะห์ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (คน)
1	กำลังพลชั้นสัญญาบัตร (N_1)	139	$n_1 = (139/581) \times 232 = 55$
2	กำลังพลชั้นประทวน (N_2)	442	$n_2 = (442/581) \times 232 = 177$
	รวม	$N = 581$	$n = 232$

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง ในจำนวน 1 ชุดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบ แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบ (Multiple Choices) มีจำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบ (Multiple Choices) มีจำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) จำนวน 4 ข้อ

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบเชิงปริมาณเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการตามขั้นตอน มีดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ ตำราทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถาม

2) รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแล้วสรุปผลกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของคำถามครอบคลุมเนื้อเรื่องที่ทำการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

3) สร้างแบบสอบถาม ที่ข้อความคำถามที่มีความครอบคลุมด้านเนื้อหาความสมบูรณ์ของภาษา ความเที่ยงตรงของข้อความและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และตรวจทานแก้ไขให้สมบูรณ์

5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความถูกต้องของภาษา คุณภาพเครื่องมือที่จัดทำขึ้นนี้ ประกอบด้วย การหาความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยวิธีการดังนี้

5.1 การหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาข้อความและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รูป/คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา

นำแบบสอบถาม มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหาตามสูตร (Index of Objective Congruence : IOC) ดังนี้ ΣR

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\Sigma R}{N}$$

IOC = แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ΣR = แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N = แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ให้คะแนน +1 แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ไม่แน่ใจว่าคำถามสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

โดยเลือกข้อคำถามที่มีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป สำหรับข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC (Index of Objective Congruence : IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

5.2 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยเมื่อได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญแล้ว จึงนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง (Try Out) แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ กำลังพลโรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ ตำบลเขาน้อย อำเภอปรานบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 30 ชุด และนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α =

Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ระดับ 0.88

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{K}{K - 1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α = แทนสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

K = จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ = ผลรวมค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

6) นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) ผู้ศึกษาได้ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงผู้บัญชาการโรงเรียนนายสิบทหารบก เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกกับกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกชั้นสัญญาบัตร และชั้นประทวน ที่ได้รับการบรรจุที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามจำนวนที่กำหนดไว้ คือ 232 คน โดยผู้ศึกษาได้อธิบายเหตุผลการทำวิจัยและวิธีการตอบแบบสอบถามฉบับนี้และรอรับกลับคืน หลังจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3) ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืน จำนวน 232 คน แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) วิเคราะห์ข้อมูลตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศ โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าการแจกแจงความถี่

(Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตารางประกอบคำบรรยาย

2) วิเคราะห์ระดับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศ โดยใช้การทดสอบสมมติฐาน (t-test) และการทดสอบค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA / F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe')

4) การประมวลผลข้อเสนอแนะแนวทางการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่

ผลการวิจัย

1) การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรณรงค์หาเสียง ด้านนโยบายพรรคการเมือง ด้านพรรคการเมือง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน

ที่	การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนาย สิบทหารบก	ระดับความคิดเห็น		
		($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	4.72	0.35	มากที่สุด
2.	ด้านการรณรงค์หาเสียง	4.78	0.34	มากที่สุด
3.	ด้านนโยบายพรรคการเมือง	4.77	0.38	มากที่สุด
4.	ด้านพรรคการเมือง	4.76	0.31	มากที่สุด
	รวม	4.75	0.23	มากที่สุด

จากตารางที่ 2 พบว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$) = 4.75 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับได้ดังนี้ ด้านการรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}$) = 4.78 รองลงมา คือ ด้านนโยบายพรรคการเมือง ($\bar{X}$) = 4.77 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ($\bar{X}$) = 4.72 ตามลำดับ

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศต่างกัน มีความคิดเห็นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สถิติ ทดสอบ	โดยรวม	ด้านการ รับรู้ข้อมูล ข่าวสาร	ด้านการ รณรงค์ หาเสียง	ด้านนโยบาย พรรค การเมือง	ด้านพรรค การเมือง
1. เพศ	T - test	0.32	0.56	0.57	0.78	0.60
2. อายุ	F - test	0.29	0.26	0.49	0.60	0.43
3. ระดับการศึกษา	F – test	0.97	0.75	0.10	0.76	0.93
4. ชัยยศ	T - test	0.24	0.24	0.32	0.97	0.28

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก ลำดับตามความถี่สูงไปหาดำสามลำดับแรก คือ ควรเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีโอกาสเข้ามาพบปะพูดคุย แสดงวิสัยทัศน์ภายในโรงเรียน ควรมีการนำนโยบายของพรรคต่าง ๆ มาวิเคราะห์กันในห้องเรียน เพื่อเป็นแนวทางตัดสินใจ และควรประชาสัมพันธ์พรรค หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมถึงข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเพจของโรงเรียน ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยภาพรวมทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ด้านการรณรงค์หาเสียง ด้านนโยบายพรรคการเมือง และด้านพรรคการเมือง อยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า กำลังพลส่วนมากมีความคิดเห็นในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 สอดคล้องกันในทุกมิติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนภูมิ โภชน์เกาะ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเขต 5 กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2562 ผลการศึกษา พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีการติดตามข่าวสารทางการเมืองบ้างบางครั้ง มีปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ สนแจ้ง ได้ทำการศึกษาเรื่อง

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชน กรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาว กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศ แตกต่างกัน

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศต่างกัน มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกที่มีเพศต่างกัน มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 โดยรวมทั้ง 4 ด้านและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ทุกสถานภาพต่างก็มีความคิดเห็นและความสนใจในการเลือกตั้งครั้งนี้ไปในทิศทางเดียวกัน มีความตื่นตัวทางการเมือง และเห็นว่าการเลือกตั้งเป็นวิถีทางที่ถูกต้องของระบอบประชาธิปไตย และเนื่องจากในปัจจุบันเพศหญิงได้เข้ามามีบทบาทในการรับราชการทหารมากขึ้น สามารถทำงานที่ละเอียดอ่อนได้ดี และมีความสนใจในทางการเมืองไม่น้อยไปกว่าเพศชาย จึงทำให้ไม่เกิดความแตกต่างกันมากนัก ระหว่างทั้งสองเพศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยะรัตน์ สนแจ้ง ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562 ผลการศึกษาพบว่า การทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนชาวกรุงเทพมหานคร ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก

ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ 1) อยากให้ทางโรงเรียนนายสิบทหารบกตั้งบอร์ดแนะนำพรรค หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง และ 2) ควรประชาสัมพันธ์พรรค หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมถึงข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเพจของโรงเรียน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกให้

ความสำคัญกับการเลือกตั้งครั้งนี้ โดยเฉพาะข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งทั้งช่องทางออฟไลน์และออนไลน์

ด้านการรณรงค์หาเสียง ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก ด้านการรณรงค์หาเสียง ได้แก่ 1) ควรเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีโอกาสเข้ามาพบปะพูดคุย แสดงวิสัยทัศน์ภายในโรงเรียน 2) มีบอร์ดกลางให้พรรคสามารถนำเสนอนโยบาย หรือข้อมูลต่างๆ มาติดเพื่อนำเสนอได้มากขึ้น และ 3) ควรจัดเวทีหาเสียงภายในโรงเรียน โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปให้ครบทุกพรรค ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกมีความตื่นตัวทางการเมือง ให้มีความสำคัญต่อการเลือกตั้งครั้งนี้ ไม่ปิดกั้นโอกาสในการรับฟังชุดข้อมูลนโยบายของพรรคต่าง ๆ เพื่อจะนำไปประกอบการตัดสินใจลงคะแนนเสียง

ด้านนโยบายพรรคการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก ด้านนโยบายพรรคการเมือง ได้แก่ 1) ควรมีการนำเสนอของพรรคต่าง ๆ มาวิเคราะห์กันในห้องเรียน เพื่อเป็นแนวทางตัดสินใจ และ 2) เปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาชี้แจงนโยบายภายในโรงเรียนมากขึ้น เพื่อประโยชน์ของกำลังพล ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกมีความตื่นตัวทางการเมือง สนใจที่จะนำชุดข้อมูลต่าง ๆ ที่ต่างคนต่างได้รับมาแลกเปลี่ยนกัน ถกเถียง อภิปรายหาข้อสรุป ข้อดีข้อเสียของนโยบายอย่างเสรี ไม่จำกัดอุดมการณ์

ด้านพรรคการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก ด้านพรรคการเมือง ได้แก่ 1) พรรคการเมืองต้องเข้าใจปัญหา และตอบสนองปัญหาให้ตรงจุดกับโรงเรียนนายสิบทหารบก และ 2) พรรคการเมืองที่เข้ามาหาเสียง พบปะ พูดคุย ควรแสดงวิสัยทัศน์ จุดยืนให้ชัดเจน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า กำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกมีความตื่นตัวทางการเมือง ให้มีความสำคัญกับอุดมการณ์ทางการเมือง และนโยบายของพรรคการเมือง ควรแก้ไขปัญหาดังต่าง ๆ ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบกอันจะส่งผลต่อการตัดสินใจลงคะแนนเสียงครั้งนี้

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาเรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด จึงควรรักษามาตรฐานไว้ต่อไป มีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1) สถานศึกษา หน่วยงานราชการต่าง ๆ ควรเปิดโอกาสให้กับพรรคการเมือง หรือผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งเข้ามาพบปะ พูดคุย กับนักเรียน นักศึกษา กำลังพล หรือใช้ช่องทางออนไลน์ในการเปิดพื้นที่แสดงความคิดเห็นทางการเมืองภายในกรอบของกฎหมาย

2) แนวโน้มของการรับข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ในอนาคตจะเป็นช่องทางออนไลน์เสียส่วนใหญ่ เพราะฉะนั้นการเลือกตั้งในอนาคตจะเป็นการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการหาเสียงชี้แจงข้อมูล นโยบาย หรือแนะนำคุณสมบัติของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้น สถานศึกษา องค์กร หรือหน่วยงานต่าง ๆ ควรให้ความสำคัญกับพื้นที่แสดงความคิดเห็นบนช่องทางออนไลน์ของตน อัปเดตข้อมูลข่าวสารให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการศึกษาเรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด จึงควรรักษามาตรฐานไว้ต่อไป แบ่งเป็นรายด้านในการเสนอแนะเชิงนโยบายลำดับ ดังนี้

1) ด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ผลการวิจัย พบว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นโรงเรียนนายสิบทหารบก จึงควรรักษามาตรฐานไว้ต่อไป และใช้ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นเสริมมาตรฐานให้สูงขึ้นได้ เช่น การตั้งบอร์ดแนะนำพรรค หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง และประชาสัมพันธ์พรรค หรือผู้สมัครรับเลือกตั้ง รวมถึงข่าวสารต่าง ๆ ผ่านเพจของโรงเรียน เป็นต้น

2) ด้านการรณรงค์หาเสียง ผลการวิจัย พบว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นโรงเรียนนายสิบทหารบก จึงควรรักษามาตรฐานไว้ต่อไป และใช้ข้อเสนอแนะ

จากงานวิจัยชิ้นเสริมมาตรฐานให้สูงขึ้นได้ เช่น เปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งมีโอกาสเข้ามาพบปะพูดคุย แสดงวิสัยทัศน์ภายในโรงเรียน ให้พรรคสามารถนำนโยบาย หรือข้อมูลต่างๆ มาติดเพื่อนำเสนอได้มากขึ้น และควรจัดเวทีหาเสียงภายในโรงเรียน โดยผลัดเปลี่ยนหมุนเวียนกันไปให้ครบทุกพรรค เป็นต้น

3) ด้านนโยบายพรรคการเมือง ผลการวิจัย พบว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นโรงเรียนนายสิบทหารบก จึงควรรักษามาตรฐานไว้ต่อไป และใช้ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยชิ้นเสริมมาตรฐานให้สูงขึ้นได้ เช่น การนำนโยบายของพรรคต่าง ๆ มาวิเคราะห์กันในห้องเรียน เพื่อเป็นแนวทางตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งเข้ามาชี้แจงนโยบายภายในโรงเรียนมากขึ้น เพื่อประโยชน์ของกำลังพล เป็นต้น

4) ด้านพรรคการเมือง ผลการวิจัย พบว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปีพุทธศักราช 2566 ของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้นโรงเรียนนายสิบทหารบก จึงควรรักษามาตรฐานไว้ต่อไป และใช้ข้อเสนอแนะจากงานวิจัยชิ้นเสริมมาตรฐานให้สูงขึ้นได้ เช่น การพบปะ พูดคุย ตั้งข้อสงสัยไปยังพรรคการเมือง ให้เข้าใจถึงปัญหา และตอบสนองปัญหาให้ตรงจุดกับโรงเรียนนายสิบทหารบก และพรรคการเมืองที่เข้ามาหาเสียง พบปะ พูดคุย ควรแสดงวิสัยทัศน์ จุดยืนให้ชัดเจน เพื่อประโยชน์ของกำลังพลอย่างสูงสุด เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเดียวกันนี้ ในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการมีส่วนร่วมทางการเมือง ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกตั้ง หรือจะเป็นการศึกษาเชิงวิเคราะห์ในประเด็นอื่น ๆ เพื่อนำผลวิจัยมาเปรียบเทียบให้แสดงความคิดเห็นในแต่ละด้าน เพื่อจะได้ทราบถึงความต้องการของกำลังพลโรงเรียนนายสิบทหารบก ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรจากมุมมองและมิติอื่น ๆ

2) โรงเรียนนายสิบทหารบกควรทำการวิจัยอย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่มีการเลือกตั้งระดับประเทศ เนื่องจากผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เปรียบเทียบถึงความก้าวหน้า หรือถดถอยลง และยังเป็นการรักษามาตรฐาน เป็นแบบอย่างของทหารกับการเมืองที่ดีในระบอบประชาธิปไตยให้กับทุกหน่วยงานราชการได้

3) เนื่องจากในการวิจัยครั้งนี้มีลักษณะการถามแบบ inside – out คือใช้ประเด็นต่าง ๆ ทางการเมือง การเลือกตั้ง ถามคนภายในองค์กร ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการวิจัยเป็นแบบ outside - in ในประเด็นเดิม คือ การเลือกตั้ง เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นจากมุมมองของคนนอกองค์กรที่มองมายังภายในองค์กรว่าจะมีลักษณะเดียวกันหรือได้ระดับเท่ากันหรือไม่ เพื่อใช้เปรียบเทียบและพัฒนาองค์กรให้ทันสมัย และเข้ากับยุคสมัยของการปกครองแบบประชาธิปไตยได้เป็นอย่างดี

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2546). การปกครองท้องถิ่นไทย : หลักการและมิติใหม่ในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : วิญญูชน.
- ปัญญา คล้ายเดช. (2560). ระเบียบวิจัยทางรัฐศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น : หจก. ขอนแก่นการพิมพ์.
- สนิท จรอนันต์. (2545). รัฐบาลทำงานอย่างไร. กรุงเทพมหานคร : พี.เพรส.
- สัมฤทธิ์ราชสมณะ. (2530). กระบวนการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิริพรรณ นกสวน สวัสดิ์. (2564). การเปลี่ยนระบบการเลือกตั้งกับทิศทางการเมืองไทยในอนาคต. ใน กองบรรณาธิการสำนักกฎหมาย : บทสัมภาษณ์ความเห็นทางวิชาการ (หน้า 22). กรุงเทพมหานคร : จุฬินติ.
- ธณภูมิ โภชน์เกาะ. (2565). ปัจจัยที่มีผลต่อการลงคะแนนเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขต 5 กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2562. วารสารวิชาการ วิทยาลัยบริหารศาสตร์, 5(1), 1.
- พรณรัตน์ ดิษฐ์เจริญ และคณะ. (2563). ปัญหากระบวนการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แบบผสม ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. วารสารนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 13(2), 169-197.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2565). ระบบเลือกตั้งเพื่อลดความขัดแย้ง และส่งเสริมคุณภาพประชาธิปไตย. ใน รายงานการวิจัย วิทยาลัยการเมืองการปกครอง. สถาบันพระปกเกล้า.
- ปิยะรัตน์ สนแจ้ง. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร : ศึกษากรณีประชาชนกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2562. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสื่อสารการเมือง. มหาวิทยาลัยเกริก.

สถาบันพระปกเกล้า. (2566). กิจกรรมของสถาบันพระปกเกล้าในช่วงการเลือกตั้งปี 2566:

“KPI Election Forum : เลือกตั้ง 66 อนาคตประเทศไทย”. เรียกใช้เมื่อ 11

กั น ย า ย น 2566 จ า ก

<https://www.kpi.ac.th/uploads/pdf/pmOtg09calpoOAbQmAMwXGTAVdq>

UbzO2FdZEXfN4.pdf.

Today writer. (2566). คณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) แลงเลือกตั้ง 66 คนออกมาใช้

สิทธิมากที่สุด ในประวัติศาสตร์. เรียกใช้เมื่อ 12 สิงหาคม 2566 จาก

<https://workpointtoday.com/election66-result/>.

โรงเรียนนายสิบทหารบก. (2566). SAR รายงานการประเมินตนเอง โรงเรียนนายสิบทหารบก.

(สำเนา).

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ

หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร*

MILITARY POLITICAL INVOLVEMENT INFANTRY BATTALION

TERRITORY DEFENSE COMMAND BANGKOK

ไพวัลย์ เสนบุญ¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Paiwan Senboon¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author's Email: Paiwanqwer12@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร 3) เสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 133 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน และทดสอบสมมติฐาน t-test และ F-test ค่าสถิติ ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมา คือ ด้านการรับฟังข่าวสารทางการเมือง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมรับฟังนโยบายหาเสียงของพรรคการเมือง

* Received 10 April 2024; Revised 24 April 2024; Accepted 28 April 2024

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กำลังพลกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานครที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศทางทหารต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร คือ การเลือกตั้งควรยึดนโยบายมากกว่าตัวบุคคล, การรับฟังข่าวสารทางการเมืองควรใช้การคิดวิเคราะห์มากกว่าความเชื่อ ความชอบ หรือความชัง, ควรออกไปใช้สิทธิ์เลือกตั้งทุกครั้ง และมีส่วนร่วมในการนับคะแนน หรือร่วมตรวจสอบในประเด็นต่าง ๆ ของการเลือกตั้ง

คำสำคัญ : การมีส่วนร่วมทางการเมือง, ทหารราบ, หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, กรุงเทพมหานคร

Abstract

The objectives of this research are to 1) study the political participation of infantry battalion soldiers. Territorial Defense Command Bangkok 2) Compare the military's political participation. infantry battalion Territorial Defense Command Bangkok 3) Recommend guidelines for military political participation. infantry battalion Territorial Defense Command Bangkok It is quantitative research. By collecting questionnaires from a sample of 133 people, quantitative data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, and deviation values. and test hypotheses with t-test and F-test, ANOVA statistics.

The research results found that

1) Military political participation infantry battalion Territorial Defense Command Bangkok in all three areas is at a high level. Sort by average from highest to lowest. The aspect with the highest average was the aspect of exercising voting rights, followed by the aspect of listening to political news.

And the aspect with the lowest average is listening to political party campaign policies.

2) The results of the hypothesis testing found that the infantry battalion personnel Territorial Defense Command Bangkok with gender, age, education level and different military ranks Participate in politics Overall there is no difference. Not according to the assumptions set

3) Suggestions regarding military political participation infantry battalion Territorial Defense Command Bangkok is that elections should be based on policies rather than individuals. Listening to political news should use analytical thinking rather than beliefs, preferences, or hates. You should go out and exercise your right to vote every time. and participate in vote counting or participate in investigating various issues of the election

Keywords: Political participation, Infantry, Territorial Defense Command, Bangkok

บทนำ

ตั้งแต่ พ.ศ.2475 ที่มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นการปกครองแบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขนั้น การปกครองและวางแผนดำเนินนโยบายต่าง ๆ มักตกอยู่ภายใต้แนวความคิดและความต้องการของผู้นำรัฐบาล โดยที่ไม่มีการรับฟังความคิดเห็น หรือความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง จนในที่สุด ปี พ.ศ. 2540 จนถึงปัจจุบัน รัฐธรรมนูญฉบับใหม่ ๆ พยายามที่จะมุ่งเน้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น โดยเปลี่ยนจาก “การเมืองของนักการเมือง” ให้เป็น “การเมืองของพลเมือง” (ศักดิ์ชัย จันทนา, 2564) แต่เป็นที่ยอมรับกันว่ายังไม่เป็นที่พอใจของคนไทยไม่ว่าจะเป็นชนชั้นนำหรือประชาชนทั่วไป ทหารที่เป็นประชาชนอีกกลุ่มหนึ่งได้เข้ามามีส่วนร่วมในรูปแบบการบริหารประเทศ และสนับสนุน หรือล้มล้างรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในหลาย ๆ เหตุการณ์ที่ผ่านมา ส่งผลต่อขบวนการพัฒนาประชาธิปไตยของไทย เช่น การปฏิวัติใน ปี พ.ศ.2535 และในปี พ.ศ. 2549 จนถึงปัจจุบันในปี พ.ศ.2557 กระแสพัฒนา

ประชาธิปไตยมีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้ของคนในสังคมทั้งในประเทศ และต่างประเทศ โดยทั่วไปหันมายอมรับในแนวทางประชาธิปไตยที่เป็นระบบตัวแทนผ่านการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน (เกียรติพนธ์ ประทุมรัตน์, 2547)

ในกรณีของทหารนั้น เป็นสถาบันที่มีลักษณะเฉพาะ มีวัฒนธรรมองค์กรที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง มีการบังคับบัญชาที่แตกต่างจากพลเรือน มีแบบธรรมเนียมทหารที่ต้องยึดถือปฏิบัติ แต่ขณะเดียวกัน ทหารก็มีสถานะเป็นประชาชนด้วย มีสิทธิ และเสรีภาพที่ต้องแสดงออก หรือดำเนินกิจกรรมทางการเมือง ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนคนไทยทุกคนควรมี คือ การมีส่วนร่วมทางการเมืองเพื่อพัฒนาความเป็นประชาธิปไตยของชาติ (จักรี พรหมแก้ว, 2562 : 27) ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมา ทางกองทัพก็ได้มีการสนับสนุนให้กำลังพลมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างเต็มที่ เช่น ในด้านการรับฟังข่าวสารทางการเมือง และด้านการรับฟังนโยบายหาเสียง ทางกองทัพให้ทุกหน่วยส่งเสริม และอำนวยความสะดวกให้กำลังพล และครอบครัวได้รับฟังการหาเสียง โดยประกาศแจ้งเตือนให้ทราบถึงวัน เวลา และสถานที่ที่จะมีการหาเสียง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง สนับสนุนให้กำลังพลไปทำหน้าที่ใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้ง ตลอดจนชักชวนผู้อื่นให้ไปสิทธิเลือกตั้งด้วย เพื่อเป็นตัวอย่างของประชาชนทั่วไป (พีพีทีวี, 2566)

ซึ่งหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเป็นหน่วยงานขึ้นในสังกัดกองทัพบกโดยตรง มีกำลังพลที่ปฏิบัติราชการในหน่วย 200 นาย (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2566) ถึงแม้จะมีมาตรการที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร แต่ก็ประสบปัญหาในเรื่องการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่บางประการ เช่น ด้านการรับฟังนโยบายหาเสียง และด้านการรับฟังข่าวสารทางการเมือง เนื่องจากค่ายทหารเป็นส่วนราชการที่เกี่ยวกับความมั่นคงทำให้พรรคการเมืองจะเข้ามาตั้งเวทีหาเสียงนั้นทำได้แต่ทำได้ยาก (ไทยพีบีเอส, 2566) จำเป็นต้องรับฟังผ่านช่องทางอื่นแทน อาจเกิดความคลาดเคลื่อน และไม่ครอบคลุมจากสื่อที่เลือกรับฟังได้ ด้านการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง ก็พบว่ามีการแทรกแซง หรือกดดันทหารชั้นผู้น้อยขณะลงคะแนนในคูหาเลือกตั้งอยู่ในบางหน่วยการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2562 ซึ่งทาง คณะกรรมการเลือกตั้งได้สั่งตรวจสอบข้อเท็จจริงในประเด็นดังกล่าวไปแล้ว (ไทยรัฐ, 2562)

จากบริบทดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร” ว่ากำลังพลกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมทางการเมือง และมีอุปสรรค

มากนักน้อยเพียงใด ตลอดจนสามารถนำข้อเสนอแนะของการทำวิจัยครั้งนี้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวข้าพเจ้า และองค์กรที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนผู้ที่สนใจจะศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร เพื่อก่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในการเมืองการปกครองของไทยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร ตามปัจจัยส่วนบุคคล
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานการวิจัย

1. กำลังพลที่มีเพศต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมือง ในกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน
2. กำลังพลที่มีอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมือง ในกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน
3. กำลังพลที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมือง ในกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน
4. กำลังพลที่มีชั้นยศทางทหารต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมือง ในกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร” ผู้วิจัยได้อาศัยแนวความคิดและทฤษฎี โดยมีผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องมาเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย และตั้งคำถามเพื่อการวิจัย ดังนั้นแนวคิดทฤษฎีที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม (ทnungศักดิ์ คุ่มไข่น้ำ, 2540 : 94) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานอันชอบธรรมของทุกคน
- 2) การพัฒนางานที่เกี่ยวข้องกับประชาชนจำเป็นต้องให้คนหมู่มากได้มีสิทธิมีเสียงในการแสดงออก
- 3) กลยุทธ์ทั้งหลายในการพัฒนา อาจไม่ส่งผลถึงกลุ่มประชาชน ผู้ด้อยโอกาสและยากจน จึงจำเป็นต้องปรับปรุงกลยุทธ์ในการพัฒนาใหม่โดยประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนมากขึ้น
- 4) โครงการจำนวนไม่น้อยที่ประสบความสำเร็จ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมในรูปแบบการรวมกลุ่ม ในขณะที่เดียวกันมีตัวอย่างของโครงการที่ล้มเหลวเป็นจำนวนมาก อันเนื่องมาจากไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วม
- 5) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นเรื่องของการปฏิบัติการกลุ่ม เพื่อพิทักษ์ประโยชน์ของเขา การมีส่วนร่วมจึงเป็นสิ่งจำเป็น
- 6) การมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นตัวชี้วัดของการพัฒนาชุมชน ยิ่งประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากเท่าใด ยิ่งแสดงว่าประชาชนจะได้รับประโยชน์จากการพัฒนามากยิ่งขึ้น

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง การมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น เป็นเรื่องที่ไม่ควรที่จะมีการตัดสินใจของคน หรือกลุ่มคณะคนเพียงไม่กี่คน แต่ควรเป็นการตัดสินใจร่วมกันของคนส่วนใหญ่ในสังคมตามระบอบประชาธิปไตย (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และ ถวิลวดี บุรีกุล, 2548 : 15)

ทฤษฎีของการมีส่วนร่วมทางการเมืองประกอบด้วย 5 ทฤษฎีสำคัญ ดังนี้

- 1) ทฤษฎีการเกลี้ยกล่อมมวลชน (Mass Persuasion) หมายถึง การใช้คำพูด หรือการเขียน เพื่อมุ่งให้เกิดความเชื่อถือและการกระทำ โดยเฉพาะในเรื่องความต้องการของคนตามหลักทฤษฎีของ Maslow
- 2) ทฤษฎีการระดมสร้างขวัญของคนในชาติ (National Morale) คนที่มีขวัญดีพอ ผลของการทำงานจะสูงตามไปด้วย การจะสร้างขวัญให้ดีต้องพยายามสร้างทัศนคติที่ดีต่อผู้ร่วมงาน เช่น การไม่เอาเร็ดเอาเปรียบ การให้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับงาน การเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น เป็นต้น
- 3) ทฤษฎีสร้างความรู้รักสามัคคีชาตินิยม (Nationalism)
- 4) ทฤษฎีการสร้างผู้นำ (Leadership) และ
- 5) ทฤษฎีการใช้วิธีและระบบทางการบริหาร (Administration and Method)

ปัจจัยของการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นผลจากอิทธิพลทางสังคมจากชั้นในสังคม (Strata) การศึกษาอิทธิพลทางสังคมจากชนชั้นนั้น เป็นการศึกษาตามแนวนอน (horizontal division) ชั้นในสังคม (Strata) หมายถึง สถานภาพ (Status) คือความแตกต่างระหว่างปัจเจกบุคคล และชนชั้น (Class) หมายถึงแตกต่างระหว่างหมู่หรือกลุ่มในสังคม การวัดสถานภาพและชนชั้นวัดได้จากอาชีพ รายได้ การศึกษา เป็นต้น (เทิดศักดิ์ ฤทธิชัย, 2543 : 22 - 26)

3. แนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560

คชาญ สุวรรณณณ (2560 : 1 - 2) ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560) ฉบับใหม่ที่ได้บัญญัติให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมากขึ้นถือเป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจต่อการเมืองการปกครองของประเทศ และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นยังเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย และควบคุมการทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี การมีส่วนร่วมทางการเมืองถือเป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองในระบอบประชาธิปไตย ทั้งนี้ เพราะการมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นดัชนีชี้วัดที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย สังคมใดจะมีระดับความเป็นประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ พิจารณาได้จากกระตือรือร้นการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน หากสังคมใดที่ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองต่ำ แสดงว่าสังคมนั้นมีความเป็นประชาธิปไตยต่ำ ถ้ามีระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงแสดงว่าสังคมนั้นมีการพัฒนาทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยสูง อีกทั้ง การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวบ่งบอกถึงอุดมการณ์ เจตคติทางการเมืองของประชาชนในชาติอีกด้วย ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 กำหนดให้รัฐส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมทางการเมือง เช่น การส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ และการจัดการบริการสาธารณะทั้งในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น รวมทั้งมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการใช้อำนาจอธิปไตย การต่อต้านการทุจริต และประพฤติมิชอบ ตลอดจนการตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนและชุมชน

ส่วนที่ 2 กำหนดให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง เช่น 1)การเข้าชื่อเสนอกฎหมาย 2) การใช้สิทธิเลือกตั้ง 3) การจัดตั้งพรรคการเมือง 4) การสมัคร

เป็นสมาชิกพรรคการเมือง 5) การสมัครเป็นสมาชิกหรืออาสาสมัครขององค์กรเอกชนที่คณะกรรมการเลือกตั้ง รับรองให้ตรวจสอบการเลือกตั้งในระดับต่าง ๆ เช่น กรรมการประจำหน่วยเลือกตั้ง เป็นต้น

กล่าวโดยสรุป ตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย 2 ส่วน ดังนี้ ส่วนที่ 1 กำหนดให้รัฐส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วนที่ 2 กำหนดให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองโดยตรง

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำลังพลที่อยู่ในกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกรุงเทพมหานคร จำนวน 200 นาย (หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กำลังพลที่อยู่ในกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณของ “ทาโร ยามาเน่” (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 ซึ่งมีสูตรดังนี้ (ปัญญา คล้ายเดช, 2560, หน้า 163)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย เท่ากับ 200 คน

e = ความคาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05)

$$\text{แทนค่า} \quad n = \frac{200}{1 + 200 \times (0.05)^2}$$

$$n = \frac{7560}{1 + 200 \times (0.0025)}$$

$$n = \frac{200}{1.5}$$

$$= 133.33$$

ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 133 คน

2. เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ต้องเป็นกำลังพลที่อยู่ในกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกรุงเทพมหานคร หลังจากได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนให้ครบถ้วนตามจำนวน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง ในจำนวน 1 ชุดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศทางทหาร ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร ทั้ง 3 ด้าน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) จำนวน 3 ข้อ

3.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบเชิงปริมาณเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอน มีดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ ตำราทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถาม

2) รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแล้วสรุปผลกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของคำถามครอบคลุมเนื้อเรื่องที่ทำการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

3) สร้างแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ศึกษานิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความครอบคลุมด้านเนื้อหาความสมบูรณ์ของภาษา ความเที่ยงตรงของข้อความและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4) นำแบบสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจทานและแก้ไขแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความถูกต้องของภาษาแล้วนำไปแก้ไขการหาคุณภาพเครื่องมือที่จัดทำขึ้นนี้ ประกอบด้วยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยวิธีการดังนี้

5.1) การหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาข้อความและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รูป/คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา

นำแบบสอบถาม มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาตามสูตร (Index of Objective Congruence : IOC) ดังนี้ ΣR

$$\text{สูตร } \frac{IOC}{N} = \frac{\Sigma R}{N}$$

IOC = แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ΣR = แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N = แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ให้คะแนน +1 แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ไม่แน่ว่าข้อคำถามสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

โดยเลือกข้อคำถามที่มีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป สำหรับข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC (Index of Objective Congruence : IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

5.2 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยเมื่อได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วจึงนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง (Try Out) แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กำลังพลที่อยู่ในโรงเรียนรักษาดินแดน ศูนย์การนักศึกษาวิชาทหาร แขวงดินแดง เขตดินแดง กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 ชุด และนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ระดับ 0.83

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{K}{K - 1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α = แทนสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

K = จำนวนข้อคำถาม

$\sum S$ = ผลรวมค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_t = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

6) นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

4.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) ผู้ศึกษาได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงผู้บัญชาการหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนเพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกกับกำลังพลที่อยู่ในกองพันทหารราบหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกรุงเทพมหานคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่างตามจำนวนที่กำหนดไว้ คือ

133 คน โดยผู้ศึกษาได้อธิบายเหตุผลการทำวิจัยและวิธีการตอบแบบสอบถามฉบับนี้และรอรับกลับคืนหลักจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3) ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน จำนวน 133 คน แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) วิเคราะห์ข้อมูลตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศทางทหาร โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตารางประกอบคำการบรรยาย

2) วิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานครโดยการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศทางทหาร โดยใช้การทดสอบสมมติฐาน (t-test) และการทดสอบค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA / F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ (Scheffe')

4) การประมวลผลข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหามีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่

ผลการวิจัย

1) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง รองลงมา คือ ด้านการรับฟังข่าวสารทางการเมือง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมรับฟังนโยบายหาเสียงของพรรคการเมือง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน

ที่	การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร	ระดับการมีส่วนร่วม		
		($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	ด้านการร่วมรับฟังนโยบายหาเสียงของพรรคการเมือง	3.91	0.39	มาก
2.	ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	4.0	0.23	มาก
3.	ด้านการรับฟังข่าวสารทางการเมือง	3.97	0.36	มาก
	รวม	3.96	0.21	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.96 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X}$) = 4.0 รองลงมา คือ ด้านการรับฟังข่าวสารทางการเมือง ($\bar{X}$) = 3.97 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการร่วมรับฟังนโยบายหาเสียงของพรรคการเมือง ($\bar{X}$) = 3.91 ตามลำดับ

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า กำลังพลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศทางทหารต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สถิติทดสอบ	โดยรวม	ด้านการร่วมรับ ฟังนโยบายหา เสียงของพรรค การเมือง	ด้านการ ใช้สิทธิ เลือกตั้ง	ด้านการรับฟัง ข่าวสารทางการเมือง
1. เพศ	T - test	0.65	0.60	0.96	0.19
2. อายุ	F - test	0.13	0.13	0.13	0.46
3. ร ะ ดั บ การศึกษา	F - test	0.96	0.41	0.21	0.12
4. ชั้นยศทาง ทหาร	F - test	0.81	0.14	0.56	0.11
*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05					

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำสามลำดับแรก คือ การเลือกตั้งไม่ควรยึดตัวบุคคล แต่ควรยึดนโยบายเป็นหลัก, ในการรับฟังข่าวสารทางการเมืองควรใช้การคิดวิเคราะห์มากกว่าความเชื่อ ความชอบ หรือความขัง และควรออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งเมื่อมีโอกาส และมีส่วนร่วมในการนับคะแนน หรือร่วมตรวจสอบในประเด็นต่างๆ ของการเลือกตั้ง ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหารกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร

การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการร่วมรับฟังนโยบายหาเสียงของพรรคการเมือง ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ด้านการรับฟังข่าวสารทางการเมือง อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า กำลังพลส่วนใหญ่มีส่วนร่วมทางการเมืองมาก โดยเฉพาะในเรื่องของการออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งซึ่งมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด แสดงให้เห็นว่ากำลังพลทุกคนอยากออกไปใช้สิทธิ

เพื่อกำหนดอนาคตของประเทศตามหลักการของประชาธิปไตย ตลอดจนมีส่วนร่วมในการรับฟังข้อมูลข่าวสาร นโยบายต่าง ๆ เพื่อนำมาประกอบการตัดสินใจเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา บัวนาค ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลพลองตาเอี่ยม อำเภอลำดวน จังหวัดระยอง ผลการวิจัยพบว่า การวิจัยเชิงปริมาณ ด้านกิจกรรมการเลือกตั้ง ด้านการสนับสนุนกิจกรรมขององค์การบริหารส่วนตำบล ด้านการมีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล และการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบการทำงานขององค์การบริหารส่วนตำบล ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร ตามปัจจัยส่วนบุคคล

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า กำลังพลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศทางทหารต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมือง ในกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานครแตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า กำลังพลที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และชั้นยศทางทหารต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมือง ในกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน และรายด้านไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า กำลังพลทุกสถานสภาพมีส่วนร่วมทางการเมืองมาก และในปัจจุบันเพศหญิงมีบทบาททางการเมืองมากขึ้นซึ่งเห็นได้จากผู้สมัครรับเลือกตั้ง หรือแคนดิเดตนายกรัฐมนตรีที่สตรีเข้ามามีบทบาท และมีภาวะความเป็นผู้นำที่สูง สามารถควบคุมบริหารจัดการพรรคการเมืองได้ดี เป็นที่น่ายกย่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิฐพงศ์ สีดาว ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า จากการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาครที่มีประเภทวิชา และระดับชั้นปีต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยรวมทั้ง 4 ด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศและอายุต่างกัน มีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. ผลการวิเคราะห์ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร

ด้านการร่วมรับฟังนโยบายหาเสียงของพรรคการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร

ดินแดน กรุงเทพมหานคร ด้านการร่วมรับฟังนโยบายหาเสียงของพรรคการเมือง ได้แก่ 1) พรรคการเมืองที่เข้ามาชี้แจง หาเสียงภายในหน่วยควรมีความชัดเจนทางการนำเสนอ นโยบาย เช่น แหล่งทุน กระบวนการ กรอบระยะเวลาที่จะเกิดขึ้นจริง เป็นต้น และ 2) หน่วย บัญชาการรักษาดินแดนควรเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองเข้ามาชี้แจง อธิบาย หรือหาเสียง ภายในหน่วย ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า กำลังพลกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกรุงเทพมหานคร ต้องการมีส่วนร่วมในการรับฟังนโยบายต่าง ๆ ที่พรรคการเมืองนำเสนอ พร้อมทั้งมีการนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์ แยะแยะถึงความเป็นไปได้ในขั้นตอนของการนำ นโยบายไปปฏิบัติ และนโยบายดังกล่าวสามารถแก้ปัญหาให้กับกำลังพลได้หรือไม่ ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัยของ พิสิฐพงศ์ สีดาว (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ด้านการรณรงค์ทางการเมือง ควรเป็นส่วนหนึ่งในการร่วมรณรงค์ทางการเมืองเพราะการ รณรงค์ทางการเมืองเป็นกิจกรรมขับเคลื่อนการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร ด้านการใช้ สิทธิเลือกตั้ง ได้แก่ 1) การเลือกตั้งไม่ควรยึดตัวบุคคล แต่ควรยึดนโยบายเป็นหลัก 2) ไม่ควร ขึ้น่า หรือโน้มน้าวใจผู้อื่นด้วยข้อมูลอันเป็นเท็จ สร้างวาทกรรมที่ไม่ตรงกับเป็นความจริง และ 3) ควรออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งเมื่อมีโอกาส และมีส่วนร่วมในการนับคะแนน หรือร่วม ตรวจสอบในประเด็นต่าง ๆ ของการเลือกตั้ง ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า กำลังพลกองพันทหาร ราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมในการใช้สิทธิเลือกตั้ง ตลอดจนมี ส่วนร่วมในขั้นตอนต่าง ๆ ของการเลือกตั้งได้เป็นอย่างดี เพราะการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วม ทางการเมืองจะทำให้เกิดความโปร่งใส เกิดการทำงานทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ เกิดการ เลือกตั้งที่ยุติธรรม นอกจากนั้นการนำนโยบายมาเป็นเครื่องมือหาเสียงมากกว่าตัวบุคคลถือว่าเป็นหัวใจหลักของระบอบประชาธิปไตย เพราะจะทำให้ประโยชน์สูงสุดตกอยู่กับประชาชนผู้ เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตยอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิสิฐพงศ์ สีดาว (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด สมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ด้านการลงคะแนนเลือกตั้ง ควรใช้สิทธิ

ลงคะแนนเลือกตั้งทุกครั้งที่สามารถกระทำได้ และควรให้ความสำคัญกับการเลือกตั้งในทุก
ระดับ เพื่อแสดงให้เห็นว่านักศึกษาเป็นผู้รู้หน้าที่ และรักษาสีหน้าที่ตนเองมีตามวิถีทางแห่งการ
ปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ด้านการรับฟังข่าวสารทางการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการมีส่วนร่วม
ร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร
ด้านการรับฟังข่าวสารทางการเมือง ได้แก่ 1) ในการรับฟังข่าวสารทางการเมืองควรใช้การคิด
วิเคราะห์มากกว่าความเชื่อ ความชอบ หรือความชัง และ 2) ไม่ควรรับฟังสื่อจากสำนักเดียว
ช่องเดียว แหล่งเดียว แต่ควรฟังจากหลายสำนักและนำมาวิเคราะห์ ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า
กำลังพลกองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดนกรุงเทพมหานคร มีส่วนร่วมในการรับฟัง
ข่าวสารทางการเมืองอย่างมีวิจารณญาณ สามารถวิเคราะห์ข่าวได้ เพราะในปัจจุบันเป็นยุค
อินเทอร์เน็ต เป็นยุคที่ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ มีความกระชับ ฉับไว และช่องทางในการรับข่าวสาร
ต่าง ๆ มีมากขึ้น เช่น Facebook, Twitter, Youtube, Digital TV, Line เป็นต้น และสื่อก็มี
หลากหลายสำนักให้เลือกรับฟังมากขึ้น ไม่เหมือนกับในอดีต (ยุคอนาล็อก) ที่ช่องทางรับข่าวสารมี
น้อย เช่น ช่องฟรีทีวี, วิทยุ, หนังสือพิมพ์ เป็นต้น และสื่อก็มีไม่กี่สำนัก ทำให้การรับฟังข้อมูล
ข่าวสารต่าง ๆ ต้องใช้วิจารณญาณและนำมาวิเคราะห์ให้มากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ
พิสิฐพงศ์ สีดาว (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสังกัด
อาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร” ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการ
มีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร ด้านการติดตาม
ข่าวสารทางการเมือง ควรติดตามข่าวสารทางการเมืองในส่วนของข้อมูลที่มีความสำคัญ และ
มาจากแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือได้ เช่น ข่าวสารจากทางราชการ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วย
บัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก จึงควรรักษา
มาตรฐานและพัฒนาต่อไปให้ถึงระดับมากที่สุด สามารถแบ่งข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วย
บัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก จึงควรรักษา

มาตรฐานและพัฒนาต่อไปให้ถึงระดับมากที่สุด สามารถแบ่งเป็นรายด้านในการเสนอแนะเชิงนโยบายลำดับ ดังนี้

1) ด้านการร่วมรับฟังนโยบายหาเสียงของพรรคการเมือง ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร ด้านการร่วมรับฟังนโยบายหาเสียงของพรรคการเมือง อยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไปให้ถึงระดับมากที่สุด และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นเพื่อรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไปให้ถึงระดับมากที่สุดได้ เช่น พรรคการเมืองที่เข้ามาชี้แจง หาเสียงภายในหน่วยควรมีความชัดเจนทางการนำเสนอ นโยบาย เช่น แหล่งทุน กระบวนการ กรอบระยะเวลาที่จะเกิดขึ้นจริง เป็นต้น, และหน่วยบัญชาการรักษาดินแดนควรเปิดโอกาสให้พรรคการเมืองเข้ามาชี้แจง อธิบาย หรือหาเสียงภายในหน่วย

2) ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไปให้ถึงระดับมากที่สุด และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นเพื่อรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไปให้ถึงระดับมากที่สุดได้ เช่น การเลือกตั้งไม่ควรยึดตัวบุคคล แต่ควรยึดนโยบายเป็นหลัก, ไม่ควรชี้นำ หรือโน้มน้าวใจผู้อื่น ด้วยข้อมูลอันเป็นเท็จ สร้างวาทกรรมบิดเบือนความเป็นจริง, และควรออกไปใช้สิทธิเลือกตั้งทุกครั้งเมื่อมีโอกาส และมีส่วนร่วมในการนับคะแนน หรือร่วมตรวจสอบในประเด็นต่าง ๆ ของการเลือกตั้ง

3) ด้านเศรษฐกิจ ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร กองพันทหารราบ หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน กรุงเทพมหานคร ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไปให้ถึงระดับมากที่สุด และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นเพื่อรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไปให้ถึงระดับมากที่สุดได้ เช่น ในการรับฟังข่าวสารทางการเมืองควรใช้การคิดวิเคราะห์มากกว่าความเชื่อ ความชอบ หรือความซัง, และไม่ควรรับฟังสื่อจากสำนักเดียว ช่องเดียว แหล่งเดียว แต่ควรฟังจากหลายสำนัก และนำมาวิเคราะห์

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

- 1) ควรทำการวิจัยอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากผลการวิจัยยังอยู่ในระดับมากทุกด้าน เพื่อพัฒนาไปให้ถึงระดับมากที่สุด รักษามาตรฐาน และพัฒนาระบบการ ให้เกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผลมากยิ่งขึ้น
- 2) ควรเพิ่มตัวแปร และระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการวิจัยวิจัยครั้งต่อไปให้มากขึ้น เพื่อเป็นการวัดระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในมิติที่ลึกยิ่งขึ้น
- 3) ควรทำการวิจัยในเชิงผสมผสาน หรือเชิงคุณภาพเพิ่มเติมเพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกับความสอดคล้อง หรือขัดแย้งกันในผลการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- คชาญ สุวรรณมณี. (2560). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญฉบับใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- ทงศักดิ์ คุ่มไชนะ. (2540). หลักการพัฒนาชุมชน. ขอนแก่น: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ และถวิลวดี บุรีกุล. (2548). ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Democracy). กรุงเทพมหานคร: สถาบันพระปกเกล้า.
- ปัญญา คล้ายเดช. (2560). ระเบียบวิจัยทางรัฐศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: หจก.ขอนแก่นการพิมพ์.
- จักรี พรหมแก้ว. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองที่สอดคล้องกับ วัฒนธรรมทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของข้าราชการทหารบก. วารสารสถาบันวิชาการป้องกันประเทศ, 10(1), 25-36.
- พิสิฐพงศ์ สีดาว. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดสมุทรสาคร. วารสาร มจร วิชาการล้านนา, 9(1), 1-8.
- เกียรติพนธ์ ประทุมรัตน์. (2547). ทศนคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองของทหาร : ศึกษากรณีกรมการทหารช่างจังหวัดราชบุรี. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขา รัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

- เทิดศักดิ์ ฤทธิชัย. (2543). การศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรม. การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ อิสลาม ศึกษาเฉพาะกรณีนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- รัตนา บัวนาถ. (2562). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในการบริหารงานขององค์การ บริหารส่วนตำบลพลึงตาเอี่ยม อำเภอวังจันทร์ จังหวัดระยอง. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา รัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ศักดิ์ชัย จันทนา. (2564). การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตำบลเป็ริงอำเภอบางบ่อ จังหวัดสมุทรปราการ. ใน สารนิพนธ์ รัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ไทยพีบีเอส. (2566). ผบ.ทบ.ยันให้อิสระกำลังพลใช้สิทธิเลือกตั้ง – หาเสียงในค่ายต้องยึดระเบียบ. เรียกใช้เมื่อ 22 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.thaibps.or.th/news/content/325658>.
- ไทยรัฐ. (2562). "เลือกตั้ง 2562" : กกต.สอบคลิปทหารส่องคูหา. เรียกใช้เมื่อ 22 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=wmEwZgKs9FA>.
- พีพีทีวี. (2566). เลือกตั้ง 2566 : ผบ.ทบ. สั่งกองทัพวางตัวเป็นกลาง ออกกฎเหล็ก “5 ทำ - 5 ไม่ ” . เรียกใช้เมื่อ 22 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.pptvhd36.com/news//192197>.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2566). วิสัยทัศน์ ผู้บังคับบัญชา. เรียกใช้เมื่อ 21 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.tdc.mi.th/>.
- หน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (2566). กำลังพลหน่วยบัญชาการรักษาดินแดน. (สำเนา)

การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง
คลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร*

THE PEOPLE'S DECISION TO CHOOSE OF POLITICAL PARTY IN
KHLONG MADUEA TOWN MUNICIPALITY, KRATHUM BAEN DISTRICT,
SAMUT SAKHON PROVINCE

บุญนุษ ดิษฐทองคำ¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Punyanoot Ditthongkam¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author's Email: kung-ck@hotmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ 1) เพื่อศึกษาการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกพรรคการเมืองในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร 2) เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มี เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 129 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน และทดสอบสมมติฐาน t-test และ F-test ค่าสถิติ ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านนโยบายของพรรคการเมือง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านวิธีการ

* Received 5 June 2024; Revised 13 June 2024; Accepted 28 June 2024

หาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองและผู้สมัคร 2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษา มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 ส่วนประชาชนที่มีอายุ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง ไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ 3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ลำดับตามความถี่จากมากไปหาน้อยสามลำดับแรก คือ พรรคการเมืองและผู้สมัครควรมีวิธีการในการหาเสียงที่หลากหลาย เช่น Facebook Instagram TikTok ฯลฯ พรรคการเมืองควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนได้รับสิทธิหรือสวัสดิการของรัฐที่เท่าเทียม และผู้สมัครรับเลือกตั้งควรเป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่ดี มีประสบการณ์ในการทำงาน ตามลำดับ

คำสำคัญ : การตัดสินใจ, การเลือกตั้ง, พรรคการเมือง

Abstract

This research has the following objectives: 1) To study people's decisions regarding the selection of political parties in Khlong Maduea Municipality. Krathum Baen District Samut Sakhon Province 2) To compare the decision to choose political parties of people in Khlong Maduea Municipality. Krathum Baen District Samut Sakhon Province with gender, age, education level and monthly income are different, and 3) to suggest guidelines for deciding on political parties for the people in Khlong Maduea Municipality. Krathum Baen District Samut Sakhon Province It is quantitative research. By collecting questionnaires from a sample of 129 people, quantitative data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, and deviation values. and test hypotheses with t-test and F-test, ANOVA statistics.

The results of the research found that: 1) The decision to choose a political party of the people in Khlong Maduea Municipality Krathum Baen

District Samut Sakhon Province, overall, all 3 aspects are at a high level. When considering each aspect

Sorted by average from highest to lowest, including the applicant's qualifications. Policy aspects of political parties And the aspect with the least average value was the election campaigning methods of political parties and candidates. 2) The results of the hypothesis testing found that people with gender and education level There are opinions on the decision to choose a political party for the people in Khlong Maduea Municipality. Krathum Baen District Samut Sakhon Province is significantly different at the 0.05 level. and monthly income are different Have opinions on the decision to choose a political party? no different Not according to the set assumptions. 3) Suggestions regarding the decision to choose a political party for the people in Khlong Maduea Municipality. Krathum Baen District Samut Sakhon Province The first three rankings in order of frequency from highest to lowest are that political parties and candidates should have a variety of methods for campaigning, such as Facebook, Instagram, TikTok, etc. Political parties should have policies to encourage citizens to receive equal rights or state welfare. And candidates for election should be persons with good educational qualifications. Have work experience in order

Keywords: decision making, elections, political parties

บทนำ

คำว่า “พรรค” ในความหมายของกลุ่ม หรือองค์กรทางการเมืองเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกในสังคมตะวันตก ทั้งนี้ เพราะมีหลักฐานยืนยันว่า คำว่า “party” ได้นำมาใช้ในวงการการเมืองของยุโรปมาตั้งแต่ตอนปลายของสมัยกลาง แต่ในระยะนั้น คำ ๆ นี้มีความหมายที่ส่อไปในทางลบและไม่เป็นที่ยอมรับกันในกลุ่มคนส่วนใหญ่ เนื่องจากองค์กรประเภทนี้มักเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการก่อความวุ่นวาย และการสร้างความขัดแย้งทางการเมืองอยู่เสมอ ต่อมาการเปลี่ยนแปลง

ในสังคมตะวันตกในระยะต่อมาได้ทำให้ผู้คนเห็นความสำคัญ และยอมรับบทบาทของพรรคการเมืองในฐานะที่เป็นตัวแทนของประชาชนมากขึ้น ถือเป็นส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการก่อตัวของพรรคการเมืองสมัยใหม่ เพราะการพัฒนาระบอบประชาธิปไตยในสังคมตะวันตก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้สิทธิออกเสียงเลือกตั้งแก่คนส่วนใหญ่ และการเปิดโอกาสให้นักการเมืองและผู้คนทั่วไปจัดตั้งพรรคการเมืองขึ้นมา เพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทนของประชาชน (อนุสรณ์ ลีมนณี, 2550)

สำหรับการจัดตั้งพรรคการเมืองของประเทศไทยนั้นได้เริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2522 เป็นต้นมา โดยในระยะแรกพรรคการเมืองต่าง ๆ เป็นเพียงกลุ่มทางการเมืองเท่านั้น เพราะยังไม่มีกฎหมายพรรคการเมืองออกมารับรอง ต่อมาในปี พ.ศ. 2524 รัฐสภาได้ผ่านพระราชบัญญัติพรรคการเมือง ทำให้มีพรรคการเมืองจำนวนมากได้จดทะเบียนก่อตั้งพรรคอย่างเป็นทางการ (อนุสรณ์ ลีมนณี, 2550) ซึ่งในปัจจุบันพรรคการเมืองไทยมีหน้าที่ในการกำหนดทิศทางทางการเมือง เพราะพรรคการเมืองเป็นการรวมกลุ่มของผู้มีอุดมการณ์ หรือแนวคิดทางการเมืองที่มีร่วมกัน โดยการกำหนดนโยบาย หรืออุดมการณ์ของพรรค หากพรรคได้จัดตั้งรัฐบาล นโยบายและอุดมการณ์ของพรรค ก็จะเป็นทิศทางของประเทศ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม คือ เมื่อมีการรวบรวมบุคลากรที่มีแนวความคิดทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคมร่วมกันแล้ว พรรคการเมืองเหล่านี้ก็จะพยายามชี้แนะทิศทางด้านความคิด หรือวิธีการสื่อสารทางด้านอุดมการณ์ให้กับประชาชน โดยเฉพาะช่วงการเลือกตั้ง เพราะหากพรรคการเมืองใดชัยชนะการเลือกตั้ง พรรคการเมืองนั้นก็สามารถจัดตั้งรัฐบาลได้ และสามารถนำเอานโยบายและอุดมการณ์ทางการเมืองมาดำเนินการในการปฏิบัติ โดยมีผลการเลือกตั้งจะเป็นประจักษ์พยาน และทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนของประชาชน ในการดำเนินการทางการเมือง กระบวนการทางการเมืองที่ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุดอย่างการเลือกตั้ง พรรคจะต้องพิจารณาเลือกบุคคลที่มีความเหมาะสม เพื่อเสนอให้ประชาชนพิจารณาเลือกตั้ง และเมื่อบุคคลดังกล่าวได้รับการเลือกตั้งก็จะเข้ามาทำงาน ในฝ่ายบริหาร และ/หรือฝ่ายนิติบัญญัติ บริหารประเทศชาติต่อไป (สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์, 2546)

ปัจจุบันเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร มีการแบ่งปกครองออกเป็น 11 หมู่ มีประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง จำนวน 17,657 คน (เทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ, 2566) พบว่าปัญหาอยู่หลายด้าน เช่น ปัญหาด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร เนื่องจากผู้สมัครรับเลือกตั้ง ยังคงมีพฤติกรรมแบบเดิม ๆ โดยมีการใช้เงินเพื่อให้ชนะการเลือกตั้ง และ

ประชาชนจิตสำนึกทางการเมือง ยังคงรับเงินของผู้สมัครรับเลือกตั้งหากพบว่ามี การทุจริตก็ไม่ใช่ ธุระของตน ปัญหาด้านนโยบายของพรรคการเมือง เนื่องจากพรรคการเมืองอาจจะไม่ได้ สอบถามความต้องการของประชาชนในเขตเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบน จังหวัด สมุทรสาคร ทำให้พรรคการเมืองกำหนดนโยบาย ไม่ทั่วถึงหรือไม่สอดคล้องกับความต้องการของ ประชาชนในพื้นที่ ปัญหาด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองและผู้สมัคร เนื่องจาก พรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง ยังคงใช้วิธีการเดิม ๆ โดยการใช้หวัคะแนน หรือผู้มี อิทธิพลในพื้นที่เพื่อเป็นฐานเสียงให้กับพรรคและตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งเอง ซึ่งพรรคการเมืองและ ตัวผู้สมัครไม่ได้มีการลงพื้นที่เข้าไปพบปะกับประชาชนจริง ๆ ทำให้ไม่ทราบปัญหาและความ ต้องการของประชาชนอย่างแท้จริง

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนใน เขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อเป็นประโยชน์ทั้ง การศึกษาเหตุปัจจัยในการตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง ในปี พ.ศ. 2566 รวมถึงเป็นการนำ ข้อสรุปจากการวิจัยไปใช้พัฒนาการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล เมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ตลอดจนสามารถนำข้อเสนอแนะของ การทำวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวข้าพเจ้า และองค์กร ในการเลือกพรรคการเมือง ครั้งต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในทางการเมือง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการตัดสินใจของประชาชนต่อการเลือกพรรคการเมืองในเขตเทศบาล เมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร
2. เพื่อเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล เมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และ รายได้ต่อเดือน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขต เทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร

สมมติฐานการวิจัย

1. ประชาชนที่มีเพศต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน
2. ประชาชนที่มีอายุต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน
3. ประชาชนที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน
4. ประชาชนที่มีรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มูแบน จังหวัดสมุทรสาคร” ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีจากเอกสารทางวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการกำหนดกรอบในการวิจัย โดยนำเสนอตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. แนวคิด ทฤษฎี เกี่ยวกับการตัดสินใจ กระบวนการตัดสินใจนี้จะนำมาประยุกต์ใช้ในการอธิบายการตัดสินใจในการเลือกตั้งโดยสรุปเป็นขั้นตอนได้ 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นการได้รับข่าวสารของการสมัครรับการเลือกตั้งเกี่ยวกับตัวผู้รับเลือกตั้งและนโยบายต่าง ๆ 2) การสร้างกฎเกณฑ์ เป็นการให้น้ำหนักหลักเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกตั้ง 3) การประเมินและจัดลำดับ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งแต่ละคนจะได้รับการประเมินเท่าไรต่อการประเมินของผู้ลงคะแนนเสียงเลือกตั้งที่ดีที่สุด 4) การตัดสินใจสุดท้ายที่จะลงคะแนนเสียงให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งคนใดคนหนึ่ง จะตัดสินใจลงคะแนนเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้ง (เสาวนีย์ ศิริพจนานนท์, 2544 : 81)

2. ทฤษฎีสื่อสารทางการเมือง การสื่อสารทางการเมืองว่ามี 5 ประการ ดังนี้ 1) ผู้สื่อสาร (Communicator) ในระบอบประชาธิปไตยผู้สื่อสารทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อนโยบายของรัฐบาลค่อนข้างมากก็คือ พรรคการเมืองและกลุ่มผลประโยชน์ 2) สาร (Messages) ซึ่งสารแต่ละชิ้น อาจเป็นเพียงถ้อยคำ หรืออาจมีรูปภาพ เครื่องหมาย สัญลักษณ์ต่าง ๆ รวมเข้าไปด้วย เพื่อใช้ในการโน้มน้าวใจผู้รับสารให้คล้อยตาม ตามที่ผู้สื่อสารวาง

วัตถุประสงค์ไว้ 3) สื่อ (Media) ผู้สื่อสารต้องเลือกใช้สื่อในการสื่อสารที่ต้องการ ด้วยการตระหนักว่าสื่อแต่ละประเภทมีคุณลักษณะที่แตกต่างกัน 4) ผู้รับสาร (Receivers) คือ บุคคลซึ่งต้องตระหนักต่อสารที่รับจากผู้สื่อสาร 5) การสนองตอบ (Responses) การสื่อสารทางการเมืองมีเป้าหมายเพื่อสร้างการตอบสนองบางอย่างจากผู้รับสาร (ออสติน แรนนีย์ อ้างถึงในจักรภพ ศรีหนา และคณะ, 2555 : 19 - 20)

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการเลือกตั้ง กล่าวได้ว่าเป็นการแบ่งอำนาจอธิปไตยออกเป็นสามส่วนคือ อำนาจอธิปไตย อำนาจบริหาร และอำนาจตุลาการ มีความเชื่อมโยงกับปรัชญาการเลือกตั้ง คือ การเลือกตั้งจะเป็นที่มาของกลไกผู้ใช้อำนาจอธิปไตยในประเทศประชาธิปไตย (พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว, 2540 : 217)

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ธนกร ภัทรบุญศิริ (2562) ได้ศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยภูมิ : ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2562 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ 36 – 50 ปีการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จบระดับปริญญาตรี รายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ไม่เกิน 10,000 บาท อาชีพของผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร พฤติกรรมการเปิดรับสื่อของประชาชนชาว จังหวัดชัยภูมิภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง สื่อที่เปิดรับมากที่สุดคือสื่ออินเทอร์เน็ต สื่อที่เปิดรับมากที่สุด คือ สื่อหนังสือพิมพ์ ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยภูมิ โดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านนโยบายมากที่สุด และด้านสื่อบุคคลน้อยที่สุด การทดสอบสมมติฐาน พบว่า เพศ และอายุ ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ประกอบด้วย ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ จำนวน 25 คน กรรมการชุมชน จำนวน 45 คน กำนันผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 6 คน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) จำนวน 84 คน และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) จำนวน 30 รวมทั้งสิ้น 190 คน (เทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณของ “ทาโร ยามาเน่” (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 ซึ่งมีสูตรดังนี้ (ปัญญา คล้ายเดช, 2560, หน้า 163)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย เท่ากับ 581 คน

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{190}{1 + 190 \times (0.05)^2} \\ n &= \frac{190}{1 + 190 \times (0.0025)} \\ n &= \frac{190}{1.48} \\ &= 128.38 \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 129 คน

1.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างโดยใช้ความน่าจะเป็น (Probability Sampling)

ด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยได้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบบ จังหวัดสมุทรสาคร จำนวน 190 คน ต่อ 129 คน โดยการกำหนดกลุ่มย่อยของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบบ จังหวัดสมุทรสาคร ออกเป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ สมาชิกสภาเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ, กรรมการชุมชน, กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และดำเนินการหาค่าสัดส่วนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งต่อกลุ่มตัวอย่างในแต่ละกลุ่มย่อย โดยดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้ (ปัญญา คล้ายเดช, 2560 : 172)

$$\text{สูตร } n_1 = \frac{N_i}{N} \times n$$

เมื่อ n_1 = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิ
 N_i = จำนวนประชากรในแต่ละชั้นภูมิ
 N = จำนวนประชากรทั้งหมด
 n = จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง ในจำนวน 1 ชุดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบ (Multiple Choices) มีจำนวน 4 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบบ จังหวัดสมุทรสาคร เป็นแบบสอบถามลักษณะปลายปิด (Close Ended) คำถามเป็นแบบ (Multiple Choices) มีจำนวน 30 ข้อ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) จำนวน 3 ข้อ

2.2 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบเชิงปริมาณเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอน มีดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ ตำราทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถาม

2) รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแล้วสรุปผลกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของคำถามครอบคลุมเนื้อเรื่องที่ทำการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

3) สร้างแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ เพื่อพิจารณาตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความครอบคลุมด้านเนื้อหาความสมบูรณ์ของภาษา ความเที่ยงตรงของข้อความและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4) นำแบบสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจทานและแก้ไขแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความถูกต้องของภาษาแล้วนำไปแก้ไขการหาคุณภาพเครื่องมือที่จัดทำขึ้นนี้ ประกอบด้วยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยวิธีการดังนี้

5.1 การหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาข้อความและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รูป/คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา

นำแบบสอบถาม มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับ
วัตถุประสงค์ หรือเนื้อหาตามสูตร (Index of Objective Congruence : IOC) ดังนี้ ΣR

$$\text{สูตร IOC} = \frac{\Sigma R}{N}$$

IOC = แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ΣR = แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N = แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ให้คะแนน +1 แนใจว่าข้อคำถามสอดคล้องตรงตาม
วัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ไม่แนใจว่าคำถามสอดคล้องตรงตาม
วัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 แนใจว่าข้อคำถามสอดคล้องไม่ตรงตาม
วัตถุประสงค์

โดยเลือกข้อคำถามที่มีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป สำหรับข้อคำถามทั้งหมด
จำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC (Index of Objective Congruence : IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง
0.80 – 1.00

ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้ว
นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

5.2 วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยเมื่อได้แบบสอบถามที่ผ่าน
การตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว จึงนำแบบสอบถามไปใช้
กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง (Try Out) แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างที่
ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ กำลังพลโรงเรียนทหารราบ ศูนย์การทหารราบ ตำบลเขาน้อย อำเภอบ
ปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 30 ชุด และนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ
โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค
(Cronbach) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ระดับ 0.93

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{K}{K-1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α = แทนสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

K = จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ = ผลรวมค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

6) นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อพิจารณาและตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) ผู้ศึกษาได้ขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ถึงนายกเทศมนตรีเมืองคลองมะเดื่อ เพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกกับประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งที่อาศัยอยู่ในตำบลคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามจำนวนที่กำหนดไว้ คือ 129 คน โดยผู้ศึกษาได้อธิบายเหตุผลการทำวิจัยและวิธีการตอบแบบสอบถามฉบับนี้และรอรับกลับคืนหลักจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3) ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืน จำนวน 129 คน แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยเปอร์เซ็นต์แล้วจึงนำมาวิเคราะห์ด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) วิเคราะห์ข้อมูลตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายสถานการณ์ภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตารางประกอบคำการบรรยาย

2) วิเคราะห์ระดับการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อเดือน โดยใช้การทดสอบสมมติฐาน (t-test) และการทดสอบค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA / F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe')

4) การประมวลผลข้อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่

ผลการวิจัย

1) การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านนโยบายของพรรคการเมือง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองและผู้สมัคร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน

ที่	การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชน ในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม แบน จังหวัดสมุทรสาคร	ระดับความคิดเห็น		
		($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร	4.01	0.55	มาก
2.	ด้านนโยบายของพรรคการเมือง	3.85	0.88	มาก
3.	ด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมือง และผู้สมัคร	3.65	0.62	มาก
	รวม	3.84	0.57	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ประชาชนมีความคิดเห็นต่อการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.84 เมื่อพิจารณาในแต่ละด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ($\bar{X}$) = 4.01 รองลงมาคือ ด้านนโยบายของพรรคการเมือง ($\bar{X}$) = 3.85 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองและผู้สมัคร ($\bar{X}$) = 3.65 ตามลำดับ

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุ และรายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง โดยรวมไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ที่มีอายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกพรรคการเมือง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สถิติทดสอบ	โดยรวม	ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร	ด้านนโยบายของพรรคการเมือง	ด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองและผู้สมัคร
1. เพศ	t-test	0.14	0.00*	0.50	0.25
2. อายุ	F-test	0.67	0.68	0.20	0.86
3. ระดับการศึกษา	F-test	0.06	0.06	0.03*	0.49
4. รายได้ต่อเดือน	F-test	0.44	0.50	0.86	0.16

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำ สามลำดับแรก คือ พรรคการเมืองและผู้สมัครควรมีวิธีการในการหาเสียงที่หลากหลาย เช่น Facebook Instagram TikTok ฯลฯ ควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนได้รับสิทธิหรือสวัสดิการของรัฐที่เท่าเทียม และผู้สมัครรับเลือกตั้งควรเป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่ดี มีประสบการณ์ในการทำงาน ตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการศึกษาการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร

การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านนโยบายของพรรคการเมือง และด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองและผู้สมัคร อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนส่วนใหญ่มีความสนใจในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ปี พ.ศ. 2566 ที่ผ่านมา เนื่องจาก ประชาชนส่วนใหญ่มองว่าการเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นการเลือกตั้งครั้งสำคัญที่อาจเปลี่ยนแปลงประเทศไปในทิศทางที่ดีขึ้น หลังจากที่ถูกการรัฐประหารเมื่อปี พ.ศ. 2557 ทำให้ประชาชนเกิดสนใจในการศึกษาข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ทั้งสมบัติของผู้สมัคร ได้นโยบายของพรรคการเมือง รวมถึงการหา

ข้อมูล ในด้านต่าง ๆ ทั้งจากสื่อโซเชียลมีเดีย หรือข้อมูลข่าวสารจากทางราชการ เพื่อประกอบ เหตุผลในการตัดสินใจเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งและพรรคการเมืองที่ตนเองชื่นชอบมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชุตินา ศิริเมธาวิ ได้ทำการศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผล ต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดลพบุรี : ศึกษาวิจัยในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2560 ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนในจังหวัดลพบุรี อาศัยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เรียงลำดับจากมากไปน้อยตามลำดับ คือ ปัจจัยด้านคุณสมบัติของ ผู้สมัครรับเลือกตั้ง ปัจจัยด้านนโยบายเลือกตั้ง ปัจจัยด้านพรรคการเมืองที่ผู้สมัครสังกัด ปัจจัย ด้านบริบททางการเมือง และปัจจัยด้านการรณรงค์หาเสียงเลือกตั้ง และสอดคล้องกับงานวิจัย ของ ธมลวรรณ วรรณปลูก ได้ศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้ง นายกเทศมนตรี : ศึกษากรณี เทศบาลเมืองเขลางค์นคร อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง ผล การศึกษาพบว่า ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านนโยบาย ด้านพรรคที่สังกัด ด้านการรณรงค์หา เสียงเลือกตั้ง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาล เมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับ การศึกษา และรายได้ต่อ แตกต่างกัน

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา และรายได้ต่อ เดือนต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ประชาชนที่มีอายุ รายได้ต่อเดือนต่างกัน มีการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง คลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทั้ง 4 ด้าน ไม่แตกต่างกัน ไม่ เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แต่ประชาชนที่มีเพศ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการตัดสินใจ เลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้มแบน จังหวัด สมุทรสาคร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่ เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ทั้งเพศชายและเพศหญิง ให้ความสำคัญกับการตัดสินใจการเลือก พรรคการเมือง แต่จะมีความแตกต่างทางความคิดเห็นด้านคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง เนื่องจากประชาชนส่วนเห็นว่าผู้สมัครรับเลือกตั้งไม่ใช่คนในพื้นที่หรือไม่ใช่คนที่รู้จัก เพราะ ประชาชนเกิดความไม่เชื่อมั่นในตัวของผู้สมัคร จึงทำให้ทั้งเพศชายและเพศหญิง มีการ ตัดสินใจการเลือกพรรคการเมืองที่แตกต่างกัน และประชาชนที่มีการศึกษาแตกต่างกันมี

การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองต่างกัน เป็นเพราะประชาชนที่มีการศึกษาต่างกันทำให้มีภาวะในการรับรู้ ข้อมูลข่าวสาร และการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลือกพรรคการเมืองต่างกัน เนื่องจากปัจจุบันเด็กยุคใหม่ที่มีการศึกษาที่ดีกว่ามีการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็วกว่าผู้สูงอายุหรือผู้ที่จบการศึกษาที่ต่ำกว่า เนื่องจากสูงอายุสมัยก่อนจะจบเพียงระดับประถมศึกษาเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ไม่ค่อยมีความสามารถเข้าถึงเทคโนโลยีในปัจจุบันเท่าที่ควร ส่วนใหญ่จะติดตามข่าวสารทางด้านหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ มากกว่าการใช้โซเชียลในปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนกร ภัทรบุญสิริ ได้ศึกษาและทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยภูมิ : ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2562 ผลการศึกษาพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กับปัจจัยเพศ และอายุ ที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ส่วนระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอาชีพ มีความสัมพันธ์กับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัดชัยภูมิ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร

ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ได้แก่ 1) ผู้สมัครรับเลือกตั้งควรเป็นบุคคลที่มีคุณวุฒิทางการศึกษาที่ดี มีประสบการณ์ในการทำงาน 2) ผู้สมัครรับเลือกตั้งต้องมีจิตใจที่เสียสละเพื่อส่วนรวม อ่อนน้อมถ่อมตน มีบุคลิกภาพที่ดี 3) ผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นคนดี มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เคยกระทำความผิดมาก่อน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อให้ความสนใจในตัวของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ทั้งคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งด้วย เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ต้องการผู้สมัครที่มีการศึกษาที่ดี เข้าใจการทำงาน ประชาชนสามารถพูดคุยหรือแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับผู้สมัครได้

ด้านนโยบายของพรรคการเมือง ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้แบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านนโยบายของพรรคการเมือง ได้แก่ 1) พรรคการเมืองควรมีนโยบายส่งเสริมให้ประชาชนได้รับสิทธิหรือสวัสดิการของรัฐที่ เท่าเทียม 2) พรรคการเมืองควรมีนโยบายที่มุ่งในเรื่องของความเป็นอยู่ของประชาชน การส่งเสริมให้ประชาชนมีรายได้เพิ่มมากขึ้น 3) พรรคการเมืองควรมีนโยบายในเรื่องการศึกษาที่เท่าเทียม ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า

ประชาชนในเขตเทศบาลคลองมะเดื่อ ต้องการให้พรรคการเมืองแต่ละพรรคควรมีนโยบายที่ชัดเจนมุ่งเน้นในด้านความเท่าเทียมกันในสังคม มีนโยบายที่เป็นรูปธรรมสามารถปฏิบัติได้จริง

ด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองและผู้สมัคร ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร ด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองและผู้สมัคร ได้แก่ 1) พรรคการเมือง และผู้สมัครควรมีวิธีการในการหาเสียงที่หลากหลาย เช่น Facebook Instagram TikTok ฯลฯ 2) พรรคการเมืองและผู้สมัครควรลงมาพบปะประชาชนอย่างทั่วถึง และสนับสนุนกิจกรรมของชุมชน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ มีการติดตามข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งอย่างต่อเนื่องและสามารถหาข้อมูลข่าวสารได้หลากหลายช่องทาง ทั้งยังติดตามการปราศรัยของพรรคการเมืองและผู้สมัครของแต่ละพรรค เพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองและผู้สมัครรับเลือกตั้ง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานไว้และพัฒนาต่อไปให้ถึงระดับมากที่สุด มีข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

จากผลการวิจัย จึงมีข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ดังนี้

ผลการศึกษาเรื่อง การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานไว้และพัฒนาต่อไปให้ถึงระดับมากที่สุด แบ่งเป็นรายด้านในการเสนอแนะเชิงนโยบายลำดับ ดังนี้

1) ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ผลการวิจัย พบว่า การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกระทุ่มแบน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชน มีความเหมาะสมจากการศึกษาวิจัยและควรรักษาระดับการลงพื้นที่อย่างสม่ำเสมอของผู้สมัครรับเลือกตั้ง มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชนในพื้นที่ เป็นต้น

2) ด้านนโยบายของพรรคการเมือง ผลการวิจัย พบว่า การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น การตัดสินใจของประชาชนด้านนโยบายพรรคการเมือง มีความเหมาะสม จากการศึกษางานวิจัย และควรมีการรักษาระดับ นโยบาย ด้านสังคม และด้านการเมืองการปกครองให้มีความเหมาะสมกับยุคปัจจุบันให้มากที่สุด เป็นต้น

3) ด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองและผู้สมัคร ผลการวิจัย พบว่า การตัดสินใจเลือกพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ดังนั้น การตัดสินใจของประชาชน ด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งของพรรคการเมืองและผู้สมัคร มีความเหมาะสม แต่ต้องมีการ ปรับปรุงของพรรคการเมืองและผู้สมัครโดยใช้รถแห่หาเสียงทุกเส้นทางหรือใช้การเดินทาง เคาะประตูบ้านอย่างทั่วถึง ควรมีการใช้วิธีการที่เหมาะสมให้เท่าทันยุคสมัย เป็นต้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรทำการศึกษาวิจัยในหัวข้อเดียวกันนี้ ในด้านอื่น ๆ เช่น การศึกษาเชิง วิเคราะห์ในประเด็นอื่น ๆ เพื่อนำผลวิจัยมาเปรียบเทียบให้แสดงความคิดเห็นในแต่ละด้าน เพื่อ จะได้ทราบถึงความต้องการพรรคการเมืองของประชาชนในเขตเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ อำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร ว่ามีความคิดเห็นอย่างไรจากมุมมองและมิติอื่น ๆ

2) การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาเชิงปริมาณ โดยคำถามอาจไม่เจาะจงปัญหาได้ ทั้งหมด ดังนั้นการศึกษาในครั้งต่อไปจึงควรทำการศึกษาเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้คำตอบและ รายละเอียดที่ตรงประเด็นมากขึ้น

3) การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ มีการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง 5 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและสมาชิกสภาเทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ, กรรมการชุมชน, กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน, อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.), และอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) ซึ่งในการวิจัยครั้งถัดไปอาจขยายขอบเขต ในการวิจัยเพิ่มจำนวนกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น เช่น จำนวนประชากรที่มีสิทธิเลือกตั้งในอำเภอกะทู้ม่วน จังหวัดสมุทรสาคร เป็นต้น เพื่อให้ สอดคล้องและเหมาะสมกับข้อมูล

เอกสารอ้างอิง

- ชุตินา ศิริเมธาวี. (2560). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จังหวัด
ลพบุรี : ศึกษาวิจัยในช่วงเวลาปี พ.ศ. 2560. ใน สารนิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต
(สื่อสารการเมือง) วิทยาลัยสื่อสารการเมือง. มหาวิทยาลัยเกริก.
- เทศบาลเมืองคลองมะเดื่อ. (2566). แผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี. (สำเนา)
- ธนกร ภัทรบุญสิริ. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
จังหวัดชัยภูมิ : ศึกษาในห้วงเวลา ปี พ.ศ. 2562. งานค้นคว้าอิสระรัฐศาสตร์
มหาบัณฑิต (สื่อสารการเมือง) วิทยาลัยสื่อสารการเมือง. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ธมลวรรณ วรรณปลูก. (2562). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งนายกเทศมนตรี : ศึกษา
กรณี เทศบาลเมืองเขลางค์นคร อำเภอเมือง จังหวัดลำปาง. ใน งานค้นคว้าอิสระ
รัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สื่อสารการเมือง) วิทยาลัยสื่อสารการเมือง. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ปัญญา คล้ายเดช. (2560). ระเบียบวิจัยทางรัฐศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: หจก.
ขอนแก่นการพิมพ์.
- พรศักดิ์ ผ่องแผ้ว. (2540). หลักการกำหนดที่พิจารณาลงคะแนนเสียงเลือกตั้งของประชาชน.
กรุงเทพมหานคร :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2546). การบริหารเชิงยุทธ์. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพมหานคร :
บริษัทอัมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- อนุสรณ์ ลีมนณี. (2550). สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนฯ เล่ม 31. เรียกใช้เมื่อ 15 สิงหาคม
2566 จ ก ก
https://www.saranukromthai.or.th/sub/other_sub.php?file=encyclopedia/book31.html.
- เสาวนีย์ ศิริพจนานนท์. (2554). การตัดสินใจของประชาชนในการเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
: ศึกษาเฉพาะกรณี เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดสุโขทัย. ใน วิทยานิพนธ์.
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- Ranny, Austin. (1993). The Grvening of Men. New York: Holt Rinehart and Winston.

การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566

ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา

อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม*

A STUDY OF THE ELECTION OF MEMBERS OF THE HOUSE OF
REPRESENTATIVES IN THE YEAR 2023 OF FIRST VOTERS
IN SALAYA SUB – DISTRICT, NAKHON PATHOM PROVINCE

มานพ คำหวาน¹ และ เกษฎา ผาทอง²

Manop Kamwhan ¹ and Ketsada Phathong²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahamakut Buddhist University, Thailand

Corresponding Author's Email: manob7379@gmail.com

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก 2) เพื่อเปรียบเทียบการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกของประชาชน เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยเก็บแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 244 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบน และทดสอบสมมติฐาน t-test และ F-test ค่าสถิติ ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า

1) การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการ

* Received 6 June 2024; Revised 13 June 2024; Accepted 25 June 2024

รณรงค์หาเสียง ร้องลงมา คือ ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรกที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐาน

3) ข้อเสนอแนะแนวทางการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรก คือ อยากให้เจ้าหน้าที่ในเขตเลือกตั้งที่มาจากภาคประชาชน และควรผลัดเปลี่ยนทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง, อัปเดตข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งให้รวดเร็วมากขึ้น และอยากให้มีการคัดกรองคุณสมบัติผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งให้เข้มข้น และมีความเที่ยงธรรมมากกว่าเดิม

คำสำคัญ : การศึกษา, การเลือกตั้ง พ.ศ. 2566, ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรก, จังหวัดนครปฐม

Abstract

The objectives of this research are 1) to study the election of members of the House of Representatives in 2023 among first-time voters 2) to compare the study of the election of members of the House of Representatives among first-time voters with different genders and ages. and different levels of education 3) To give advice on how to use the right to elect members of the House of Representatives for the first time for people It is quantitative research. By collecting questionnaires from a sample of 244 people, quantitative data were analyzed by frequency distribution, percentage, mean, and deviation values. and test hypotheses with t-test and F-test, ANOVA statistics.

The research results found that

1) Study of the election of members of the House of Representatives in 2023 for first-time voters, including all 3 aspects, at a high level. When considering each aspect They are sorted by three descending averages. The aspect with the highest average was campaigning, followed by

voting rights. And the aspect with the lowest average is the applicant's qualifications.

2) The results of the hypothesis testing found that first-time voters with different genders, ages, and educational levels They are significantly different at the 0.05 level, according to the assumptions. Other than that there is no difference. Not according to assumptions.

3) Suggestions for the study of the election of members of the House of Representatives in 2023 for first-time voters is that they want officials in the constituency to come from the public sector. and should take turns every time there is an election, updating information about the candidates more quickly and wants the qualifications of candidates to be rigorously screened. and with more fairness than before.

Keywords: Education, Elections 2023, First time voters, Nakhon Pathom Province

บทนำ

ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบอบประชาธิปไตย ในปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยจัดให้มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) เป็นการทั่วไป (เชษฐา ทองยิ่ง, 2564) หลังจากนั้นประเทศไทยก็มีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งในปัจจุบันที่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 กำหนดที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเหมือนกับการเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 แต่ก็มี ความแตกต่างในจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง และแบบบัญชีรายชื่อ (รัฐสภาไทย, 2561) ความตื่นตัวทางการเมืองทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งใช้สิทธิของตนมากขึ้นกว่าอดีต ซึ่งกกด.ระบุว่า การเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 มีผู้มาใช้สิทธิทั้งหมด 39,293,867 คน จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั่วประเทศประมาณ 52 ล้านกว่าคน คิดเป็น 75.22% (Today Writer, 2566) นับเป็นการใช้สิทธิที่มากเป็นประวัติศาสตร์ของประเทศไทย

จังหวัดนครปฐมนับเป็นหนึ่งในห้าจังหวัดที่มีผู้มีสิทธิเลือกตั้งออกมาใช้สิทธิของตนมากที่สุด จากผู้มีสิทธิเลือกตั้งจำนวน 739,787 คน มาใช้สิทธิ 617,774 คน คิดเป็นร้อยละ 83.52% (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง, อ้างถึงใน pptv online, 2566) ซึ่งการเลือกตั้งครั้งนี้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก (First Voter) หรือวัยรุ่นคนหนุ่มสาวที่มีความตื่นตัวทางการเมืองถูกจับตาเป็นพิเศษว่าจะทำให้เกิดปรากฏการณ์ หรือผลกระทบทางการเมืองไปในทางใด และตำบลศาลายายังมีผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกอยู่จำนวนไม่น้อยเช่นกัน ประกอบกับปัญหาของการเลือกตั้งเมื่อ พ.ศ. 2562 เช่น 1) ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ตั้งแต่การกำหนดจำนวน ส.ส. ในแต่ละเขต จนถึงการคัดกรองคุณสมบัติและลักษณะต้องห้าม 2) ด้านการรณรงค์หาเสียง การระดมทุนเพื่อหาเสียง การผลิตสื่อประชาสัมพันธ์ ว่ามีความเท่าเทียมกันทุกพรรคหรือไม่ และ 3) ด้านความถูกต้องของกระบวนการเลือกตั้ง ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของการนับผลคะแนนแบบเรียลไทม์ที่ล่าช้า การออกแบบบัตรเลือกตั้ง ตลอดจนการเปิดเผยหน่วยเลือกตั้ง เพื่อให้องค์กรภาคประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมตรวจสอบการนับคะแนน (ณัชพร นามเมือง, 2566) ปัญหาเหล่านี้ยังคงถูกจับตามองอยู่ไม่น้อยในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566

เมื่อพิจารณาจากสภาพปัญหาดังกล่าวแล้ว ผู้วิจัยจึงศึกษากลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก (First Voter) ที่มีจำนวนเพิ่มขึ้นทุกปี ซึ่งกลุ่มคนเหล่านี้ส่วนใหญ่อยู่ในเจนเนอเรชัน Z ถึง เจเนอเรชัน Y ตอนต้น มีแนวคิดทางการเมืองแตกต่างไปจากคนเจนเนอเรชันเก่าอย่างชัดเจน (สตีธร ธนา นิธิโชติ, 2561) สามารถเข้าถึงข้อมูลและการสื่อสารได้อย่างรวดเร็ว แพร่หลาย เข้าใจถึงบทบาทของการรับรู้ข่าวสาร และให้ความสำคัญกับการเข้าถึงความเท่าเทียม รวมถึงเสรีภาพในการดำเนินชีวิต ในอนาคตจะมีอิทธิพลการเลือกตั้ง ทั้งในด้านการคัดกรองคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านการรณรงค์หาเสียง ด้านความถูกต้องของกระบวนการเลือกตั้ง ตลอดจนเป็นตัวแปรสำคัญที่จะทำให้การเมืองไทยพลิกโฉมได้ในอนาคต

จากบริบทดังกล่าวคือแรงจูงใจให้ผู้วิจัยทำการศึกษาค้นคว้าการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอกุสุมาลย์ จังหวัดนครปฐม ว่าผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรอย่างไร ตลอดจนสามารถนำเสนอแนะของการทำวิจัยครั้งนี้ ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ทั้งต่อตัวข้าพเจ้า และองค์กร ในการเลือกตั้งครั้งต่อไปให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดในทางการเมือง

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อเปรียบเทียบการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกของประชาชน ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

สมมติฐานการวิจัย

1. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกที่มีเพศต่างกัน มีการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน
2. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกที่มีอายุต่างกัน มีการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน
3. ผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง “การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม” ผู้วิจัยได้อาศัยแนวความคิดทฤษฎีโดยมีผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาเป็นแนวทางเพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในการกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัยและตั้งคำถามเพื่อการวิจัย ดังนั้นแนวคิดทฤษฎีที่จะนำมาใช้เป็นกรอบในการวิเคราะห์มีดังนี้

1. แนวคิดเกี่ยวกับการเลือกตั้ง

สมบัติ จันทรวงศ์ (2536 : 21 - 22) การเลือกตั้งจึงมิใช่เป็นเพียงการตัดสินใจว่าใครจะได้รับการเลือกตั้ง หรือเข้าดำรงตำแหน่งต่าง ๆ มากนัก กล่าวคือ การเลือกตั้งไม่อาจเป็นเพียงการให้ความชอบธรรมแก่รูปแบบการปกครอง หรือแก่ตัวผู้ปกครอง การเลือกตั้งไม่ได้

เป็นแค่กระบวนการที่ประชาชนเข้าไปมีส่วนร่วมในทางการเมือง หรือการควบคุมให้ตัวแทนของประชาชนต้องขึ้นอยู่กับประชาชน หรือเป็นการสืบทอดอำนาจของผู้มีตำแหน่งทางการเมืองโดยสันติวิธีเท่านั้น หากแต่การเลือกตั้งยังเป็นการสื่อสารติดต่อกัน ระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการปกครองระบอบประชาธิปไตย ที่มีสาระสำคัญของระบอบการปกครองอยู่ที่การมีส่วนร่วมของประชาชนในการใช้อำนาจอธิปไตย โดยการให้คนส่วนใหญ่ได้มีบทบาทในการปกครองประเทศ ฉะนั้นการรับรองสิทธิในการเลือกตั้งอันเป็นกระบวนการได้มาซึ่งฝ่ายนิติบัญญัติหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยสันติวิธีจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งใน 2 ประการ กล่าวคือ

ประการแรก การเลือกตั้งเป็นการสร้างความชอบธรรม (Legitimacy) ให้กับอำนาจของผู้ปกครองที่มาจาก การเลือกตั้ง

ประการที่สอง การเลือกตั้งเป็นกลไกการสืบทอดอำนาจโดยสันติวิธี

เนื่องจากการเลือกตั้งเป็นสิ่งที่กำหนดความสำเร็จ หรือความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยประการหนึ่ง ดังนั้น จึงจำเป็นต้องกำหนดหลักเกณฑ์ และวิธีการที่จะทำให้การเลือกตั้งเป็นไปด้วยความบริสุทธิ์ยุติธรรมที่สุด โดยมีหลักเกณฑ์ที่สำคัญที่ควรยึดถือ ดังนี้ (จิรายุ ทรัพย์สิน, 2540, หน้า 18 - 19)

1) การเลือกตั้งเป็นไปโดยอิสระ (Free Voting) หมายถึงการเลือกตั้งที่จะทำโดยเสรี ปราศจากการบีบบังคับ ใช้อิทธิพลโดยมิชอบ คดโกง หรือชักจูงด้วยประการใด ๆ เพื่อให้บุคคลเลือกตั้ง หรือไม่เลือกตั้งบุคคลใด หรือพรรคการเมืองใด

2) การเลือกตั้งกระทำโดยทั่วถึง (Universal Suffrage) มีลักษณะบ่งถึงการใช้สิทธิที่จำกัด เป็นแบบทั่วถึง คือ ให้มีสิทธิออกเสียงมากที่สุดเท่าที่จะมากได้ โดยมีการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเลือกตั้งไว้อย่างชัดเจน

3) การเลือกตั้งอย่างแท้จริง (Genuine Election) หมายถึง การจัดการเลือกตั้งที่บริสุทธิ์ ยุติธรรมหลักการดังกล่าวต้องกำหนดให้รัฐบาลไม่คดโกงในการเลือกตั้ง

4) หลักการลงคะแนนเสียง (Secret Voting) หมายถึง การลงคะแนนเลือกตั้งที่มีได้มีคน อื่นใดนอกจากตัวเองทราบว่าการลงคะแนนเสียงให้แก่ผู้ใด การเลือกตั้งครั้งนี้ เป็นหลักการที่สนับสนุนการเลือกตั้งอิสระนั่นเอง

5) การเลือกตั้งต้องเป็นไปโดยเสมอภาค (Equal Suffrages) หมายความว่า คน ๆ หนึ่งมี คะแนนเสียงทุกเสียงย่อมมีน้ำหนักเท่ากันหลักการเลือกโดยเสมอภาคนี้ เป็น

รากฐานของระบอบ ประชาธิปไตยเพราะในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น ความสำคัญไม่ได้อยู่ที่เสรีภาพ หากอยู่ที่ความเสมอภาค

6) หลักการเลือกตั้งตามกำหนดระยะเวลา (Periodical Election) คือ การมีกำหนด เช่น 3 ปี 4 ปี หรือ 5 ปี เมื่อครบกำหนดจะต้องพ้นจากตำแหน่ง เพื่อจะได้มีการเลือกตั้งใหม่

2. แนวคิดเกี่ยวกับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของไทย ตามรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560 ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, หน้า 32) มาตรา 114 กำหนดให้ “สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและสมาชิกวุฒิสภาย่อมเป็นผู้แทนปวงชนชาวไทยไม่อยู่ในความผูกมัดแห่งอาณัติมอบหมาย หรือความครอบงำใด ๆ และต้องปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุกของประชาชนโดยรวม โดยปราศจากการขัดกันแห่งผลประโยชน์” และคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้ถูกกำหนดไว้ในมาตรา 97 และกำหนดคุณสมบัติต้องห้ามมิให้บุคคลที่มีลักษณะตามมาตรา 98 ประกอบมาตรา 87 ซึ่งบุคคลผู้มีคุณสมบัติ และไม่มีคุณสมบัติต้องห้ามดังกล่าวจากเนื้อหาทั้ง 3 มาตรา เป็นผู้ที่มีสิทธิสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

ซึ่งประเทศไทยได้มีการใช้ระบบการเลือกตั้งแบบผสม ในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นับตั้งแต่การประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา กล่าวคือ ได้จำแนกการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ออกเป็น 2 กลุ่ม (1) ส.ส. แบบแบ่งเขต (2) ส.ส. แบบบัญชีรายชื่อ เดือนมกราคม 2566 มีการผ่านกฎหมายเลือกตั้ง 2 ฉบับ คือ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2566 และ พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566 สาระสำคัญของ พระราชบัญญัติฉบับนี้กำหนดให้เลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) แบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 400 คน และแบบบัญชีรายชื่อ 100 คนมีผลบังคับตั้งแต่วันที่ 29 มกราคม 2566 และเปลี่ยนระบบการเลือกตั้งจาก “จัดสรรปันส่วนผสม” มาเป็น “ผสมคู่ขนาน” จากบัตรลงคะแนน 1 ใบ มาเป็น 2 ใบ

3. แนวคิดเกี่ยวกับผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก (First Voter)

กัตตูญ แก้วหานาม และคณะ (สถาบันพระปกเกล้า, 2562 : 1) New Voter หรือ First Time Voter หมายถึง ผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งครั้งแรกในการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 เนื่องจากนับตั้งแต่การเลือกตั้งทั่วไปครั้งก่อนเมื่อวันที่ 3

กรกฎาคม พ.ศ. 2554 จากนั้นประเทศไทยไม่ได้มีการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มาจนกระทั่งถึงวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2562 ซึ่งนับเป็นเวลานานเกือบ 8 ปีที่ว่างเว้นจากการใช้ สิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง

กรมการปกครอง (อ้างถึงใน ประชาไท, 2566 : 1) ระบุว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ครั้งแรก (First Voter) ซึ่งหมายถึงผู้มีอายุ 18-22 ปี จำนวน 4,012,803 คน คิดเป็นร้อยละ 7.67 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งทั้งหมดในปี พ.ศ. 2566

กล่าวโดยสรุป ผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก (First Voter) ในการเลือกตั้ง พ.ศ. 2566 หมายถึง ผู้ที่มีอายุ 18-22 ปีที่มีสิทธิเลือกตั้ง

พัชสิริ ชมภูคำ และณัฐธิดา จักรภีร์ศิริสุข (2563 : 3 - 4) เจเนอเรชัน คือ การ จัดและจำแนกกลุ่มคน โดยใช้เกณฑ์ช่วงวัยเป็นตัวกำหนดกลุ่มคนในแต่ละรุ่น ที่มีการแสดงออก ทางความเชื่อ ค่านิยม และพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ซึ่งจากการศึกษา และทบทวนวรรณกรรม เกี่ยวกับประเภทของเจเนอเรชัน พบว่า มีนักวิชาการท่านต่าง ๆ ได้กล่าวถึง ประเภทของเจ เนอเรชันไว้ทั้งหมด 4 กลุ่ม โดยสรุปได้ดังนี้

1) เจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ส (Generation Baby Boomers: Gen-B)

คำว่า เบบี้บูมเมอร์ส มาจากการกำเนิดของกลุ่มคนที่มีจำนวนมาก หลังจาก การเกิด สงครามโลกครั้งที่ 2 ราว ๆ ระหว่างคริสต์ศักราช 1946 ถึง 1964

2) เจเนอเรชันเอ็กซ์ (Generation X: Gen-X)

เจเนอเรชันเอ็กซ์ คือ รุ่นหรือกลุ่มคนที่เกิดขึ้นภายหลังจากกลุ่มเจเนอเรชันเบบี้บูมเมอร์ส ในช่วงระหว่างคริสต์ศักราช 1965 ถึง 1983 ซึ่งเป็นกลุ่มที่เติบโตท่ามกลาง บริบททางสังคมที่แตกต่างจากรุ่นก่อนเป็นอย่างมาก

3) เจเนอเรชันวาย (Generation Y: Gen-Y)

เจเนอเรชันวาย คือ เจเนอเรชันที่เกิดจากการต้องการใช้อธิบายลักษณะ ของกลุ่มคนที่แบ่งแยกตัวออกจากเจเนอเรชันเอ็กซ์ เนื่องจากเป็นกลุ่มคนที่เกิดขึ้นภายใต้การ เปลี่ยนผ่านและการพัฒนาของด้านการสื่อสารและเทคโนโลยีที่มีความทันสมัย

4) เจเนอเรชันซี (Generation 2: Gen-Z)

เจเนอเรชันซี คือ กลุ่มคนที่เพิ่มเริ่มต้นขึ้นและยังไม่เข้าสู่ตลาดแรงงาน โดย เป็นกลุ่มคนที่เติบโตท่ามกลางยุคดิจิทัล และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ซึ่งกลุ่มคนในรุ่นนี้ไม่สามารถ ดำเนินชีวิตโดยขาด เทคโนโลยี และอุปกรณ์ดิจิทัลได้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. กลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก (First Voter) มีอายุระหว่าง 18 – 22 ปี ของการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2566 ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 625 คน (สำนักทะเบียน อำเภอพุทธมณฑล, 2566)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ กลุ่มผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก (First Voter) มีอายุระหว่าง 18 – 22 ปี ของการเลือกตั้งในปี พ.ศ. 2566 ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ใช้สูตรคำนวณของ “ทาโร ยามาเน่” (Taro Yamane) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% กำหนดความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 0.05 ซึ่งมีสูตรดังนี้ (ปัญญา คล้ายเดช, 2560 : 163)

$$\text{สูตร} \quad n = \frac{N}{1+N(e)^2}$$

เมื่อ n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N = จำนวนประชากรที่ใช้ในการวิจัย เท่ากับ 625 คน

e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ (ในการวิจัยครั้งนี้กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0.05)

$$\begin{aligned} \text{แทนค่า} \quad n &= \frac{625}{1 + 625 \times (0.05)^2} \\ n &= \frac{625}{1 + 625 \times (0.0025)} \\ n &= \frac{625}{2.562} \\ &= 244.14 \end{aligned}$$

ดังนั้น จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 244 คน

1.2 เทคนิควิธีการสุ่มตัวอย่าง

ผู้ศึกษาใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างทำการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ต้องมีอายุระหว่าง 18 - 22 ปี ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม หลังจากได้กลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้ศึกษานำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากประชาชนให้ครบถ้วนตามจำนวน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้สอบถามกลุ่มตัวอย่าง ในจำนวน 1 ชุดแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ทั้ง 3 ด้าน จำนวน 20 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) จำนวน 3 ข้อ

3.6 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือแบบเชิงปริมาณเพื่อใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการตามขั้นตอน มีดังนี้

1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร บทความ ตำราทางวิชาการ แนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการกำหนดกรอบแนวคิดและสร้างแบบสอบถาม

2) รวบรวมข้อมูลจากการศึกษาแล้วสรุปผลกำหนดขอบเขตและเนื้อหาของคำถามครอบคลุมเนื้อเรื่องที่ทำการวิจัย ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบข้อเท็จจริงได้

3) สร้างแบบสอบถาม เสนออาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์เพื่อพิจารณาตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะ เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่มีความครอบคลุมด้านเนื้อหาความสมบูรณ์ของภาษา ความเที่ยงตรงของข้อความและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

4) นำแบบสอบถามจากอาจารย์ที่ปรึกษาตรวจทานและแก้ไขแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขให้สมบูรณ์แก้ไขให้สมบูรณ์ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหา (Content Validity) และตรวจสอบความถูกต้องของภาษาแล้วนำไปแก้ไขการหาคุณภาพเครื่องมือที่จัดทำขึ้นนี้ ประกอบด้วยการหาความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อถือได้ (Reliability) โดยวิธีการดังนี้

5.1) การหาค่าความเที่ยงตรง (Content Validity) เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาข้อความและความเหมาะสมของภาษาที่ใช้โดยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 รูป/คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงและพิจารณาความสอดคล้องของเนื้อหา

นำแบบสอบถาม มาหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหาตามสูตร (Index of Objective Congruence : IOC) ดังนี้ ΣR

$$\frac{\Sigma R}{N} \text{ สูตร IOC} = \Sigma R$$

IOC = แทนดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

ΣR = แทนผลรวมของคะแนนความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ

N = แทนจำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ให้คะแนน +1 แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน 0 ไม่แน่ว่าข้อคำถามสอดคล้องตรงตามวัตถุประสงค์

ให้คะแนน -1 แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

โดยเลือกข้อคำถามที่มีตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป สำหรับข้อคำถามทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ ซึ่งมีค่า IOC (Index of Objective Congruence : IOC) อยู่ในช่วงระหว่าง 0.80 – 1.00

ปรับปรุงแบบสอบถาม ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แล้วนำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง

5.2) วิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยเมื่อได้แบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญและอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วจึงนำแบบสอบถามไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง (Try Out) แต่มีคุณลักษณะคล้ายกันกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลคลองโยง อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม จำนวน 30 ชุด และนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ โดยใช้วิธีการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α = Coefficient) ตามวิธีการของครอนบาค (Cronbach) โดยได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับที่ระดับ 0.84

$$\text{สูตร } \alpha = \frac{K}{K - 1} \left\{ 1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right\}$$

α = แทนสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

K = จำนวนข้อคำถาม

$\sum S_i^2$ = ผลรวมค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

S_t^2 = ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

6) นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์แล้วเสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาและตรวจสอบเป็นครั้งสุดท้าย แล้วจัดพิมพ์ฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 การเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) ผู้ศึกษาได้ขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงนายอำเภอพุทธมณฑลเพื่อขอความอนุเคราะห์ใช้พื้นที่ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2) ผู้ศึกษาได้นำแบบสอบถามไปแจกกับผู้มีส่วนได้เสียครั้งแรกที่อาศัยในพื้นที่ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ตามจำนวนที่

กำหนดไว้ คือ 244 คน โดยผู้ศึกษาได้อธิบายเหตุผลการทำวิจัยและวิธีการตอบแบบสอบถามฉบับนี้และรอรับกลับคืนหลักจากผู้ตอบแบบสอบถามได้ตอบเสร็จเรียบร้อยแล้ว

3) ผู้ศึกษาได้ทำการตรวจสอบความเรียบร้อยสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่รับคืน จำนวน 244 คน แบบสอบถามมีความสมบูรณ์ทุกฉบับคิดเป็นร้อยละเก้าสิบแปดแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเชิงปริมาณ (แบบสอบถาม)

1) วิเคราะห์ข้อมูลตามปัจจัยส่วนบุคคลโดยการจำแนกกลุ่มตัวอย่างตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา และการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าการแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) และอธิบายสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามในตารางประกอบคำบรรยาย

2) วิเคราะห์ระดับการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยวิธีการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบคำบรรยาย

3) วิเคราะห์เปรียบเทียบการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐมโดยการทดสอบสมมติฐานการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เพศ อายุ และระดับการศึกษา โดยใช้การทดสอบสมมติฐาน (t-test) และการทดสอบค่าความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way ANOVA / F-test) ถ้าพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe')

4) การประมวลผลข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ไขปัญหาการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยใช้วิธีการแจกแจงความถี่

ผลการวิจัย

1) การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยสามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรณรงค์หาเสียง รองลงมา คือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน

ที่	การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม	ระดับความคิดเห็น		
		($\bar{X}$)	S.D.	แปลผล
1.	ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร	3.52	0.64	มาก
2.	ด้านการรณรงค์หาเสียง	4.36	0.66	มาก
3.	ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง	3.91	0.75	มาก
	รวม	3.93	0.41	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$) = 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงจากค่าเฉลี่ยมากที่สุดไปหาน้อยที่สุดสามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรณรงค์หาเสียง ($\bar{X}$) = 4.36 รองลงมา คือ ด้านการใช้สิทธิเลือกตั้ง ($\bar{X}$) = 3.91 และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ($\bar{X}$) = 3.52 ตามลำดับ

2) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน มีการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐาน นอกนั้นไม่แตกต่างกัน ไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน

สมมติฐาน	สถิติทดสอบ	โดยรวม	ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร	ด้านการรณรงค์หาเสียง	ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง
1. เพศ	T - test	0.01*	0.38	0.01*	0.24
2. อายุ	F - test	0.01*	0.11	0.02*	0.00*
3. ระดับการศึกษา	F - test	0.00*	1.17	0.00*	0.00*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

3) ข้อเสนอแนะแนวทางการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ลำดับตามความถี่สูงไปหาต่ำสามลำดับแรก คือ อยากให้เจ้าหน้าที่ในเขตเลือกตั้งที่มาจากภาคประชาชนเป็นเยาวชน นักเรียน นักศึกษา มากขึ้น และควรผลัดเปลี่ยนไม่ซ้ำกันทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง, ควรอัปเดตข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งให้รวดเร็วมากขึ้น เนื่องจากบางพื้นที่ข้อมูลอัปเดตช้า (ทั้งช่องทางภาครัฐ หรือช่องทางของพรรคเอง) และอยากให้มีการคัดกรองคุณสมบัติผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งให้เข้มข้น และมีความเที่ยงธรรมมากกว่าเดิม

อภิปรายผล

1. การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยภาพรวมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ด้านการรณรงค์หาเสียง และด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง อยู่ในระดับมาก ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรก (First Voter) เล็งเห็นผลจากการเลือกตั้งว่าสามารถทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ อนาคต หรือระบบต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้ ไม่ว่าจะเป็นในเชิงบวก หรือลบก็ตาม แต่เป็นวิถีทางที่ถูกต้องของการปกครองด้วยคนหมู่มาก คือ ระบอบประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรดี เรียงภักดี (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มี

ผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัย พบว่า (1) ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม คือ พรรคการเมืองที่สังกัด นโยบายของพรรคการเมือง ประสบการณ์ของผู้สมัคร และการรณรงค์หาเสียงของผู้สมัคร โดยเขียนสมการคะแนนมาตรฐาน ดังนี้ $Z'Y = 9.505 + 1.155(X1) + .699(X2) + .008(X5)$ โดยตัวแปร ทั้ง 3 ร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งมีอำนาจการพยากรณ์ร้อยละ 50.10

2. การเปรียบเทียบการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ที่มีเพศ อายุ และระดับการศึกษาต่างกัน

จากสมมติฐานการวิจัยที่ว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม แตกต่างกัน ผลการวิจัย พบว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรกที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษาต่างกัน มีการศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมทั้ง 3 ด้านไม่แตกต่างกัน แต่ด้านการรณรงค์หาเสียง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก (First Voter) มีความคิดเห็นต่อการหาเสียงของพรรคการเมืองแตกต่างกัน จากผลการวิจัยพบว่าค่าเฉลี่ยของเพศหญิงมีมากกว่าเพศชายในด้านการรณรงค์หาเสียง อาจเป็นเพราะการหาเสียงผ่านช่องทางออนไลน์ การสร้างคลิปที่ดูสนุกเข้าใจง่าย การสร้างตัวตนของผู้สมัครที่เปรียบเสมือนไอดอล หรือปัจจัยอื่น ๆ ที่อาจส่งผลให้เพศหญิงให้ความสนใจในการรณรงค์หาเสียงของพรรคการเมืองมากกว่าเพศชาย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัคนา ฤทธิ์บุตร และบัญชา วิทยอนันต์ (2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กรณีศึกษา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา ผลการศึกษาพบว่า ประชาชนที่มีเพศต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กรณีศึกษา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันและ

ประชาชนที่มีอายุต่างกันมีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กรณีศึกษา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกของประชาชน ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม

ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกของประชาชน ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ได้แก่ 1) ควรอัปเดตข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งให้รวดเร็วมากขึ้น เนื่องจากบางพื้นที่ข้อมูลอัปเดตช้า (ทั้งช่องทางภาครัฐ หรือช่องทางของพรรคเอง) 2) ควรเพิ่มช่องทางในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น และ 3) อยากให้มีการคัดกรองคุณสมบัติผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งให้เข้มข้น และมีความเที่ยงธรรมมากกว่าเดิม ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรกให้ความสำคัญกับการศึกษาคุณสมบัติ หรือลักษณะต้องห้ามของผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น มีการนำข้อมูลต่างๆ มาใช้เปรียบเทียบ วิเคราะห์ และพูดคุยถกเถียงกันทั้งช่องทางออฟไลน์ และช่องทางออนไลน์ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจลงคะแนนเสียง และข้อมูลเหล่านั้นต้องเข้าถึงได้ง่าย เปิดเผย โปร่งใส โดยเฉพาะในประเด็นคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพกา ชมพู่ และคณะ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ปัญหา อุปสรรคที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครสวรรค์ประกอบด้วย 4 ด้าน ดังนี้ 3.1) ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ประชาชนเข้าถึงผู้สมัครได้ยาก 3.2) ด้านพรรคการเมือง องค์กรที่อ่อนแอและขาดความเป็นสถาบันที่ต่อเนื่องและดีพอ 3.3) ด้านนโยบายมีนโยบายไม่ชัดเจน ไม่ตรงตามความต้องการของประชาชนและ 3.4) ด้านวิธีการหาเสียงเลือกตั้งมีการใช้สื่อสมัยใหม่ในการรณรงค์หาเสียงมากขึ้นซึ่งผู้สูงอายุหรือคนรุ่นเก่าไม่สามารถเข้าถึงได้

ด้านการรณรงค์หาเสียง ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกของประชาชน ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านการรณรงค์หาเสียง ได้แก่ 1) ไม่ควรเกิดการโจมตีด้วยวาจากรรมต่าง ๆ ที่เป็นเชิงลบ หรือเป็นเท็จ ขณะผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งลงพื้นที่หาเสียง และ 2) ไม่ควรแทรกแซงขณะผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งลงพื้นที่หาเสียง ไม่ว่าจะด้วยกำลังทหาร หรือผู้ที่มีอุดมการณ์ไม่ตรงกัน ที่เป็นเช่นนี้อภิปรายได้ว่า ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรกมีวิจารณ์ในการรับ

ข้อมูล ไม่ว่าจะเป็นชุดข้อมูลที่มีอุดมการณ์ตรงกับมีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรกหรือไม่ มีการวิเคราะห์ชุดข้อมูลต่าง ๆ ทั้งจากช่องทางออฟไลน์ และออนไลน์ และอยากเห็นความเท่าเทียมกันในการหาเสียงของพรรคการเมืองต่าง ๆ ไม่ใช่วาทกรรมที่ไม่ตรงกับความเป็นจริง หรือใช้วิธีที่ไม่เหมาะสมกลั่นแกล้งอีกฝั่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรดี เรียงภักดี (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ผู้สมัครลงเลือกตั้งต้องเป็นผู้ยึดมั่นอุดมการณ์เดียวพรรคการเมืองที่สังกัด มีนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจ เพิ่มรายได้ ลดรายจ่ายให้กับประชาชน เป็นบุคคลที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในการบริหารงานองค์กร มีการรณรงค์หาเสียงโดยประชาสัมพันธ์นโยบายที่แก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจ พัฒนาคุณภาพชีวิต พัฒนาการศึกษ โดยใช้ช่องทางด้านสื่อออนไลน์ และป้ายหาเสียง มีการใช้ห้วคະແນนในชุมชนเป็นบุคคล ที่มีความน่าเชื่อถือ มีการทำกิจกรรมทางสังคมในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง ลงพื้นที่สอบถามปัญหาและ ความต้องการของประชาชน ประสานความร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในแก้ไขปัญหาที่ประชาชนในพื้นที่

ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ผลการวิจัยพบว่า ข้อเสนอแนะแนวทางการใช้สิทธิ์เลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรครั้งแรกของประชาชน ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ได้แก่ 1) อยากให้เจ้าหน้าที่ในเขตเลือกตั้งที่มาจากภาคประชาชนเป็นเยาวชน นักเรียน นักศึกษา มากขึ้น และควรผลัดเปลี่ยนไม่ซ้ำกัน ทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง 2) ควรปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้งให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เช่น การสแกนนิ้วมือแทนการยื่นต่อคิวเช็ครายชื่อ คูหาควรแข็งแรงมากขึ้น เป็นต้น และ 3) ควรปรับปรุงการแจ้งผลคะแนนให้รวดเร็วมากขึ้น (ในภาพรวมทั้งประเทศ) ที่เป็นเช่นนี้อธิบายได้ว่า ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรกซึ่งอยู่ในช่วงของ Gen Z ที่เติบโตมาพร้อมกับเทคโนโลยีทันสมัยได้เล็งเห็นจุดอ่อนบางประการเกี่ยวกับการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง เช่น การเช็คผลโดยระบบเก่า อุปกรณ์ที่ใช้ในคูหาอื่น ๆ ที่ไม่ปรับปรุงให้ทันสมัย ผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรกซึ่งอยู่ในช่วงของ Gen Y อาจจะพบเห็นความไม่โปร่งใสบางประการภายในคูหา เช่น อาสาสมัครที่มาทำหน้าที่ในคูหาเป็นพวกพ้อง เพื่อนฝูง ที่ชักชวนกันมาและยังซ้ำหน้ากันทั้งในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ จึงอยากเห็นอาสาสมัครที่เป็นประชาชนที่หมุนเวียนไม่ซ้ำหน้าเพื่อความโปร่งใส และสร้างสรรค์ในการเลือกตั้ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระอธิการวรวิทย์ สุขเมโธ

(มีธรรม) (2562)ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562 ในจังหวัดนครราชสีมา เขตเลือกตั้งที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนควรพร้อมเพรียงกันไปใช้สิทธิเลือกตั้งโดยให้อยู่ภายในกรอบ เวลา ไม่ฝ่าฝืนกฎระเบียบการเลือกตั้งให้ความเคารพคณะกรรมการการเลือกตั้ง อีกทั้งให้เกียรติซึ่งกันและกันโดยไม่จำกัดเพศ ร่วมปรึกษาวัฒนธรรมการเมืองแบบประชาธิปไตย ส่งเสริมระบบการเมืองเชิงสร้างสรรค์ให้คงอยู่ในสังคมต่อไป

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยเรื่อง การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไป สามารถแบ่งข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ด้านคุณสมบัติของผู้สมัคร ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านคุณสมบัติของผู้สมัครอยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไป และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นเสริมมาตรฐานและพัฒนาให้สูงขึ้นได้ เช่น ยอยากให้มีการคัดกรองคุณสมบัติผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งให้เข้มข้น และมีความเที่ยงธรรมมากกว่าเดิม, ควรเพิ่มช่องทางการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครรับเลือกตั้งมากขึ้น, และควรอัปเดตข้อมูลเกี่ยวกับผู้สมัครรับเลือกตั้งให้รวดเร็วมากขึ้นเนื่องจากบางพื้นที่ข้อมูลอัปเดตช้า (ทั้งช่องทางภาครัฐ หรือช่องทางของพรรคเอง)

2) ด้านการรณรงค์หาเสียง ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิเลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านการรณรงค์หาเสียงอยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไป และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นเสริมมาตรฐานและพัฒนาให้สูงขึ้นได้ เช่น ไม่ควรเกิดการโจมตีด้วยวาจากรรมต่าง ๆ ที่เป็นเชิงลบ หรือเป็นเท็จ ขณะผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งลงพื้นที่หาเสียง และไม่ควรแทรกแซงขณะผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งลงพื้นที่หาเสียง ไม่ว่าจะด้วยกำลังทหาร หรือผู้ที่มีอุดมการณ์ไม่ตรงกัน

3) ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้ง ผลการวิจัย พบว่า การศึกษาการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในปี พ.ศ. 2566 ของผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งครั้งแรก ในเขตตำบลศาลายา อำเภอฟุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม ด้านการใช้สิทธิ์เลือกตั้งอยู่ในระดับมาก จึงควรรักษามาตรฐานและพัฒนาต่อไป และสามารถนำข้อเสนอแนะจากงานวิจัยขึ้นเสริมมาตรฐานและพัฒนาให้สูงขึ้นได้ เช่น ควรปรับปรุง เปลี่ยนแปลงระบบการเลือกตั้งให้ทันสมัยยิ่งขึ้น เช่น การสแกนนิ้วมือแทนการยื่นต่อคิวเช็ครายชื่อ คูหาควรแข็งแรงมากขึ้น เป็นต้น, อยากให้เจ้าหน้าที่ในเขตเลือกตั้งที่มาจากภาคประชาชนเป็นเยาวชน นักเรียน นักศึกษา มากขึ้น และควรผลัดเปลี่ยนไม่ซ้ำกันทุกครั้งที่มีการเลือกตั้ง และควรปรับปรุงการแจ้งผลคะแนนให้รวดเร็วมากขึ้น (ในภาพรวมทั้งประเทศ)

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

- 1) ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้สามารถต่อยอดสำหรับผู้สนใจทำวิจัยในหัวข้อที่ใกล้เคียงกัน และนำไปเป็นแหล่งอ้างอิงได้
- 2) ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้สามารถนำไปใช้กับองค์กรที่ผู้วิจัยสังกัดอยู่ เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนา ต่อยอด คิดค้น สร้างสรรค์วิถีทางการเมืองใหม่ ๆ เพื่อตอบโจทย์กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่จะกลายเป็น Voter ในอนาคต

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

- 1) ควรทำการวิจัยในเชิงคุณภาพ หรือเชิงผสมผสาน เพื่อนำผลการวิจัยมาเปรียบเทียบกับงานวิจัยชิ้นนี้ว่ามีผลการวิจัยตรงกัน หรือขัดแย้งกันหรือไม่
- 2) ควรเพิ่มตัวแปรต้น และตัวแปรตามในการวิจัยครั้งต่อไป เพื่อเจาะลึกลงไปในเรื่องละเอียดต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น
- 3) ควรทำการศึกษาการเลือกตั้งในมิติอื่นเพิ่มเติม เช่น การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้ง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกตั้ง หรือวัฒนธรรมทางการเมืองที่ส่งผลต่อการเลือกตั้ง เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กัตัญญ แก้วหานาม และคณะ. (2562). New Voter หรือ First Time Voter. เรียกใช้เมื่อ 29 สิงหาคม 2566 จาก http://wiki.kpi.ac.th/index.php?title=New_Voter_%E0%B8%AB%E0%B8%A3%E0%B8%B7%E0%B8%AD_First_Time_Voter.
- จิรายุ ททรัพย์สิน. (2540). ความคิดเห็นของนิสิตที่มีต่อการเลือกตั้งผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร: ศึกษาเฉพาะนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาโท. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- เชษฐา ทองยิ่ง. (2564). การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. เรียกใช้เมื่อ 30 สิงหาคม 2566 จาก <https://parliamentmuseum.go.th>.
- ณัชพร นามเมือง. (2566). ทวนปัญหา 'เลือกตั้ง 62' กับเหตุผลที่ประชาชนควรไปจับตาเลือกตั้งที่หน้าคูหา. เรียกใช้เมื่อ 30 สิงหาคม 2566 จาก <https://plus.thairath.co.th/topic/speak/103123>.
- ประชาไท. (2566). เปิดข้อมูลผู้มีสิทธิเลือกตั้ง '66. เรียกใช้เมื่อ 30 สิงหาคม 2566 จาก <https://prachatai.com/journal>.
- ปัญญา คล้ายเดช. (2560). ระเบียบวิจัยทางรัฐศาสตร์. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ขอนแก่น: หจก.ขอนแก่นการพิมพ์.
- พระอธิการวรวิทย์ สุเมโธ (มีธรรม). (2562). พฤติกรรมของประชาชนในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ.2562 ในจังหวัดนครราชสีมา เขตเลือกตั้งที่ 5. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ์ วิทยาเขตขอนแก่น.
- พัชสิรี ชมภูคำ และณัฐธิดา จักรภีศิริสุข. (2563). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน: กรณีศึกษาเปรียบเทียบคนเจนเอเรชั่น Y และเจนเอเรชั่น Z ในเขตกรุงเทพมหานคร. จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์, 42(165), 1-18.
- รัฐสภาไทย. (2561). ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร. เรียกใช้เมื่อ 31 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.parliament.go.th>.

- ราชกิจจานุเบกษา. (2560). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. เรียกใช้เมื่อ 28 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.parliament.go.th/ewtcommittee/ewt/draftconstitution>.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2566). พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2566. เรียกใช้เมื่อ 31 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.accon.co.th/act/regarding-the-election-of-members-of-the-house-of-representatives-no-2-2566/>.
- ลัคนา อุระบุตร และปัญญา วิทย์อนันต์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) กรณีศึกษา อำเภอโนนไทย จังหวัดนครราชสีมา. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 12(3).
- สมบัติ จันทรวงศ์. (2536). เลือกตั้ง วิฤต : ปัญหาและทางออก. กรุงเทพมหานคร: คบไฟ.
- สตีธร ธนานิธิโชติ. (2561). บทบาทคนรุ่นใหม่กับประชาธิปไตยช่วงเปลี่ยนผ่าน – ความหวังหรือความฝัน. เรียกใช้เมื่อ 31 สิงหาคม 2566 จาก <https://prachatai.com/journal/2018/10/79100>.
- สำนักทะเบียน อำเภอพุทธมณฑล. (2566). บัญชีสรุปบุคคลตามช่วงวันเดือนปีเกิด หรือช่วงอายุ (เพศชายและเพศหญิง) อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม อายุ 18 ปี ถึงอายุ 22 ปี. นครปฐม: สำนักทะเบียน อำเภอพุทธมณฑล. (สำเนา)
- อัมพกา ชมพู่ และคณะ. (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชนในเขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดนครสวรรค์. วารสารวิจัยวิชาการ, 6(2).
- อรดี เรียงภักดี. (2565) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เขตเลือกตั้งที่ 1 จังหวัดมหาสารคาม. ใน วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต (รัฐประศาสนศาสตร์). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- PPTV online. (2566). เลือกตั้ง 2566 : กกต.เปิด 5 จังหวัด คนมาใช้สิทธิเลือกตั้งมากที่สุด. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2566 จาก <https://www.pptvhd36.com/news//198407>.

Today Writer. (2566). ข่าวการเมือง : กกต.แถลงเลือกตั้ง 66 คนออกมาใช้สิทธิมากที่สุด
ในประวัติศาสตร์ ยืนยันผล 'ก้าวไกล' ชนะอันดับ 1. เรียกใช้เมื่อ 1 กันยายน 2566 จาก
<https://workpointtoday.com/election66-result/>.

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน *

ADMINISTRATION OF EDUCATION INSTITUTIONS BY USING GOOD GOVERNANCE PRINCIPLES OF SCHOOL ADMINISTRATORS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสบาย¹, บัญชา ศิริเรืองชัย² และ พิศุทธิ์ บัวเปรม²

Ratthaphat Thanachotsuksabai¹, Bancha Sirueangchai² and Pisut Bourpream²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

¹Educational Administration, Graduate School of Western University, Thailand

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตวัชรพล

²Educational Administration, Graduate School of Western University, Thailand

³สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

³Educational Administration, Graduate School of Phetchabun Rajabhat, Thailand

Corresponding Author's Email: siwakornin@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน ขนาดสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ ผู้สอน ปีการศึกษา 2566 จำนวน 234 คน เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบค่าที (t-test)

ผลการวิจัย

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมี

* Received 27 May 2024; Revised 14 June 2024; Accepted 29 June 2024

ค่าเฉลี่ยเรียงลำดับ เริ่มจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ

2. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่ง พบว่า โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม ด้านหลักคุณธรรม และด้านหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตำแหน่งรองผู้บริหารหัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้และหัวหน้างาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้ปฏิบัติการสอน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านหลักนิติธรรม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: การบริหาร, หลักธรรมาภิบาล, สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research aims to study and compare the management of educational institutions using the ethical principles of educational administrators affiliated with the basic education commission categorized by position, work experience, and school size. The sample group consisted of 234 individuals including administrators, curriculum leaders, and teachers in the academic year 2023. Data collection tools included a questionnaire with 5-point Likert scale, statistics such as percentage, mean, standard deviation, one-way ANOVA, and t-test.

Research findings:

1. Overall, the management of educational institutions using ethical principles of educational administrators affiliated with the basic education commission was found to be at a high level in all aspects. The average scores

ranked from highest to lowest were as follows: participatory principles, legal principles, principles of value, ethical principles, transparency principles, and accountability principles.

2. When categorized by position, there were no statistically significant differences in overall management. However, when examined by aspect, significant differences were found in legal principles, ethical principles, and accountability principles at the .05 level of significance. Vice principals in charge of curriculum and department heads had higher perceptions of management using ethical principles of educational administrators than teaching practitioners. When categorized by work experience, statistically significant differences were found both overall and by aspect at the .05 level of significance. Similarly, when categorized by school size, statistically significant differences were found both overall and by aspect at the .05 level of significance, except for legal principles.

Keywords: Management, Ethical principles, Office of the basic education commission

บทนำ

กลยุทธ์การบริหารสมัยใหม่จะต้องพัฒนาทักษะการบริหารด้านคุณภาพ จึงจำเป็นต้องศึกษาหาความรู้ในการบริหารที่มีคุณภาพเพื่อขับเคลื่อนองค์การกำหนดไว้ด้วยหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้บริหาร (Administrative functions) เช่น การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การจัดบุคลากร (Staffing) การอำนวยการหรือสั่งการ (Directing) การประสานงาน (Coordinating) การกำกับ ควบคุม (Controlling) การติดตามตรวจสอบ ประเมินผลและรายงาน (Reporting) และการจัดสรรงบประมาณ (Budgeting) (สุภัทธานนท์ โพธิ์กัน, 2561 : 1) การบริหารที่กำหนดไว้ในกฎหมายและระเบียบแบบแผนในหลายระดับ เริ่มต้นตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 (บรรคักดิ์ อูวรรณโน, 2542 : 12) เป็นต้นมาติดตามมาด้วยพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยการบริหารหลักเกณฑ์และวิธีการบริหาร

กิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 และหน่วยงานระดับรอง ได้ประกาศหลักการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการในแวดวงการศึกษาที่กำหนดไว้ในการบริหารฐานโรงเรียน (School based management: SBM) การบริหารโรงเรียนในฐานะที่เป็นนิติบุคคลตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (ธีระ รุญเจริญ, 2550: 174-183) ในการบริหารสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีบทบาทมากที่สุด

ในการหลักธรรมาภิบาลกับการศึกษาการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมทางการศึกษาเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดในการปฏิรูปการศึกษาตามเจตนารมณ์แห่ง พ.ร.บ.การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 เพราะจะช่วยให้มีคณะบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและบริการจัดการโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ ในการสร้างหลักอันเหมาะสมของท้องถิ่นที่ทันโลกและผสมผสานกับภูมิปัญญาของท้องถิ่น สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เพราะการมีส่วนร่วมพัฒนาโดยเข้ามามีส่วนร่วมยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาผลจากการติดตามตรวจสอบมีผล ทำให้ผลการจัดการศึกษาในท้องถิ่นได้ (กระทรวงศึกษา, 2546 : 30)

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2542 ประกาศในราชกิจจานุเบกษา ฉบับประกาศทั่วไป เล่ม 116 ตอนที่ 63 ในวันที่ 10 เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2542 พิจารณาการบริหารโดยใช้หลักธรรมาภิบาล พบว่า ปัญหาที่สำคัญในการบริหารการศึกษาในภาพรวม คือ การที่รวมอำนาจไว้ในส่วนกลางขาดความเป็นเอกภาพ การบริหารงานระบบประกันคุณภาพขาดประสิทธิภาพ ระบบพัฒนานโยบายเป็นไปอย่างไม่มีระบบและไม่ต่อเนื่อง การเชื่อมโยงกับองค์กร ส่วนท้องถิ่น

ในการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การวิจัยครั้งนี้มุ่งให้กลุ่มเป้าหมายคือ ผู้บริหาร รองผู้บริหาร/ หัวหน้ากลุ่มสาระ การเรียนรู้ หัวหน้างานผู้ปฏิบัติการสอนผู้ปฏิบัติการสอน หมายถึง บุคคลที่มีหน้าที่สอนในแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สุขศึกษาและพลศึกษา ศิลปะ การงานอาชีพและเทคโนโลยี และภาษาต่างประเทศ

คณะผู้วิจัยจึงสนใจการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้ยึดถือองค์ประกอบธรรมาภิบาลตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพ.ศ. 2542 เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ส่วนรวมโดยธรรมาภิบาลให้บุคลากรในสถานศึกษามีความประหยัดใช้

ของอย่างคุ้มค่าและมีการบริการที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันในระดับต่าง ๆ และรักษาทรัพยากรธรรมชาติให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สมมติฐานการวิจัย

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมุ่งศึกษาความคิดเห็นของครูและบุคลากรสถานศึกษาต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรสถานศึกษา จำนวน 635 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูและบุคลากรสถานศึกษา จำนวน 234 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซี่ และ มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970 : 607)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม แบบสอบถามไปส่งให้ครูและบุคลากร สถานศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจำนวน 234 ฉบับ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครูและบุคลากรสถานศึกษาที่ ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบความคิดในการวิจัยการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล 6 หลัก คือหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า ตามระเบียบ

สำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารจัดการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2542 ในแต่ละข้อกำหนดไว้ 5 ระดับ ได้นำแนวคิดของลิเคิร์ท

การเก็บรวบรวมข้อมูล ขอความร่วมมือในการทำวิจัยจากสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูลนำแบบสอบถามไปส่งให้ครูและบุคลากรสถานศึกษาเป็นกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองจำนวน 234 ฉบับ พร้อมทั้งนัดหมายและกำหนดเวลาในการเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน

การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติพื้นฐาน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา เปรียบเทียบโดยใช้สถิติการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-way ANOVA) และการทดสอบรายคู่ด้วยเทคนิควิธีการเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษาวิจัยเรื่องการบริหารสถานศึกษา โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์พบว่าการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้หลักการมีส่วนร่วมหลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ ซึ่งแต่ละด้านสรุปผลได้ดัง ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับการบริหารสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาล		n=234		ระดับ	อันดับ
		$\bar{X}$	SD		
1.	หลักนิติธรรม	4.04	4.04	มาก	2
2.	หลักคุณธรรม	4.04	4.04	มาก	4
3.	หลักความโปร่งใส	4.04	4.04	มาก	5

4.	หลักความรับผิดชอบ	4.04	4.04	มาก	6
5.	หลักการมีส่วนร่วม	4.04	4.04	มาก	1
6.	หลักความคุ้มค่า	4.04	4.04	มาก	3

จากตารางที่ 1 พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งโดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตำแหน่งรองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ และหัวหน้างานมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้ปฏิบัติการสอน ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว(One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05เมื่อพบความแตกต่างจึงทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีของ Scheffe ปรากฏผล การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ด้านหลักนิติธรรม พบว่า แตกต่างกันอย่างไม่มีความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ ได้แก่ ประสบการณ์มากกว่า10 ปีขึ้นไป กับประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีและประสบการณ์ 5-10 ปีกับประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีโดยครูที่มีประสบการณ์ 5 ปีขึ้นไป รับรู้การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปี

อภิปรายผล

ผลการวิเคราะห์ พบว่า 1) การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าการบริหารสถานศึกษา

โดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยมีค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ดังนี้หลักการมีส่วนร่วม หลักนิติธรรม หลักความคุ้มค่า หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส และหลักความรับผิดชอบสอดคล้องกับงานวิจัยปรัชญา คล้ายชุ่ม และคณะ (2562 : 156-165) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ หลักการกระจายอำนาจหลักมุ่งเน้นฉันทามติรองลงมาคือด้านหลักความรับผิดชอบ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ หลักความโปร่งใสสอดคล้องกับงาน วิจัยของพิมลวรรณ บุญเจริญ (2560) ได้ศึกษาการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียนในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 ผลการวิจัย พบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษา โดยรวมไม่แตกต่างกัน

2) การเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงาน และขนาดสถานศึกษา จำแนกตามตำแหน่งโดยรวม พบว่า พิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม และหลักความรับผิดชอบ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตำแหน่งรองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ และหัวหน้างานมีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่าผู้ปฏิบัติการสอน จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่าการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยตำแหน่งรองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ และหัวหน้างาน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาสูงกว่า ผู้ปฏิบัติการสอน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะรองผู้บริหาร หัวหน้า กลุ่มสาระ และหัวหน้างานมีความรู้ มีความเข้าใจเกี่ยวกับกฎหมายข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษา เป็นอย่างดี มีความประพฤติตนตามหลักคำสอนของศาสนาที่ตนเองนับถือได้อย่างถูกต้องและ เหมาะสม อีกทั้งมีความเข้าใจผู้บริหารสถานศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายได้ อย่างถูกต้องและชัดเจน ซึ่งการที่มีตำแหน่งที่อยู่ในระดับสูง ก็จะได้รับความรู้จากผู้บริหาร

สถานศึกษามากกว่าตำแหน่งผู้ปฏิบัติการสอน จึงทำให้รองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระ หัวหน้างาน และผู้ปฏิบัติการสอน มีความคิดเห็นต่อการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาต่างกัน โดยมีการดูแลเอาใจใส่ รวมถึงการให้ความสำคัญ ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากคณะครูทุกคนเพื่อนำมาปรับใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของกมลพรรณ พิงด้วง (2560) ได้ศึกษาการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ด้าน คือ หลักคุณธรรมและจริยธรรม กับหลักความเสมอภาค ตามลำดับ ส่วนที่เหลืออยู่ในระดับมาก คือ หลักความเปิดเผยและโปร่งใส หลักการกระจายอำนาจ หลักนิติธรรม หลักการมีส่วนร่วมและการมุ่งเน้นฉันทามติหลักประสิทธิผลหลักประสิทธิภาพ หลักการรับผิดชอบและสามารถตรวจสอบได้หลักการตอบสนอง ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของจิรวรรณ มีภูมิ (2564) ได้ทำการศึกษาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตรัง เขต 2 พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

องค์ความรู้ใหม่

การอบรมพัฒนาทักษะทางวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษา มุ่งมั่นจนเกิดทางการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เกิดกลไกการส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสถานศึกษา ทั้งนี้เป็นผลจาก การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ดังภาพที่ 1

การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา มีการศึกษาระดับมหาดบัณฑิต มีประสบการณ์การทำงานสูง ได้รับการอบรมพัฒนาทักษะทางวิชาการ ทางการบริหารการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล ส่งเสริมให้บุคลากรเป็นผู้มีระเบียบวินัย มีความรับผิดชอบ มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานของสถานศึกษาด้วย

ข้อเสนอแนะ ผู้บริหารสถานศึกษาหากมีการกำหนดกฎข้อบังคับต่าง ๆ ของสถานศึกษา มีความทันสมัยและเป็นธรรม เป็นที่ยอมรับของสังคม ชุมชนและบุคลากรในสถานศึกษา โดยถือว่าเป็นการปกครองภายใต้กฎหมาย มีความยึดมั่นในสิ่งถูกต้องดีงาม โดยผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องยึดหลักนี้ในการปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นอย่างอย่างแก่สังคม และส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาตนเองไปพร้อมกัน

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการศึกษา เรื่อง การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา คณะผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลไปใช้ดังต่อไปนี้

1. การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ค้นพบข้อปัญหา 1) ด้านหลักนิติธรรม ผู้บริหารสถานศึกษา ควรพัฒนาเพิ่มเติมความรู้ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับต่างๆที่สถานศึกษา สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับการบริหารการจัดการศึกษาได้อย่างเหมาะสม 2) ด้านหลักคุณธรรม ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องให้คำแนะนำปรึกษาการแก้ไขปัญหาของผู้ใต้บังคับบัญชา 3) ด้านหลักความโปร่งใส ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดระบบการดำเนินงานที่ชัดเจนและสามารถตรวจสอบได้ 4) ด้านหลักการมีส่วนร่วม ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจได้ดี กับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน เพื่อให้งานในสถานศึกษาบรรลุเป้าหมาย 5) ด้านหลักความรับผิดชอบ ผู้บริหารสถานศึกษามีความรับผิดชอบต่อผลที่เกิดจากการปฏิบัติหน้าที่และแก้ไขปัญหาได้ดี 6) ด้านหลักความคุ้มค่า ผู้บริหารสถานศึกษาควรสนับสนุนนำองค์ความรู้ที่มีในชุมชนและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนด้วยได้

2. ผลในการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ควรให้ความเท่าเทียม รองผู้บริหาร หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้างาน และผู้ปฏิบัติการสอน อย่างเท่าเทียมกันส่งเสริมกระจายให้ทุกฝ่ายเกิดความร่วมมือมีทำงานเป็นทีมช่วยกันอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่อง ส่งผลให้สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่ดียิ่งขึ้น ควรให้ผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ในการฝึกอบรมเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่การจัดหลักสูตรสถานศึกษา จัดสรรงบประมาณและวัสดุอุปกรณ์สนับสนุนแก่บุคลากรในสถานศึกษาให้ดำเนินงานได้ต่อเนื่องต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ทั้งองค์กร ทั้งนี้เพื่อเสริมสร้างการบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตลอดไป

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- กมลพันธุ์พึ่งด้วง. (2560). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- จิรวรรณ มีภูมิ. (2564). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดำรง เขต 2. วารสารการประชุมหาดใหญ่ วิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13. 1865-1879.
- ธีระ รุญเจริญ. (2550). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2542). การสร้างธรรมาภิบาล(Good governance) ในสังคมไทย. กรุงเทพมหานคร: วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร.
- ปรัชญา คล้ายชุ่มและคณะ. (2562). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี, 7(2), 156-165.
- พิมลวรรณ บุญเจริญ. (2560). การใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูกลุ่มโรงเรียน ในอำเภอธัญบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. ฉะเชิงเทรา: มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- สุภัทสรานันท์ โพธิ์กัน. (2561). การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

รูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารการศึกษาในโรงเรียน

สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*

A MODEL FOR MANAGING EDUCATIONAL ADMINISTRATION IN SCHOOLS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION

พิศุทธิ์ บัวเปรม¹, บัญชา ศิริเรืองชัย² และ อลงกต คชสาร³

Pisut Bourpream¹, Bancha Sirirueangchai² and Arongkot Khosshasarn²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹Educational Administration, Graduate School of Phetchabun Rajabhat University, Thailand

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น วิทยาเขตวัชรพล

²Educational Administration, Graduate School of Western University, Watcharapol Campus, Thailand

³สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

³Educational Administration, Graduate School of Phetchabun Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: pisutb@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการนวัตกรรม 3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการนวัตกรรม วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยและพัฒนา 3 ขั้นตอน คือขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบการจัดการนวัตกรรม ด้วยวิธีการสังเคราะห์เอกสาร การศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมโดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการนวัตกรรม เริ่มจากการยกร่างรูปแบบการจัดการนวัตกรรม การตรวจสอบความเหมาะสม โดยการจัดสนทนากลุ่ม ขั้นตอนที่ 3 การประเมิน

* Received 27 May 2024; Revised 14 June 2024; Accepted 29 June 2024

ความเป็นไปได้ โดยผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 6 จังหวัด โดยการสุ่มแบบชั้นภูมิ แยกตามจังหวัด พื้นที่ละ 5 โรงเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า

ขั้นตอนที่ 1 ผลการศึกษาองค์ประกอบการจัดการนวัตกรรม ทางการบริหารในโรงเรียน มี 5 องค์ประกอบดังนี้ 1. วัตถุประสงค์ได้แก่ 1) กำหนดแนวทางในการจัดการนวัตกรรม 2) เพื่อสร้างและพัฒนานวัตกรรม และ 3) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 2. หลักการ ได้แก่ 1) หลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง 2) หลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) หลักการจัดการความรู้ 3. ปัจจัยนำเข้าในการจัดการนวัตกรรม ได้แก่ 1) คุณลักษณะเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร ของครูและบุคลากร 2) คณะกรรมการการจัดการนวัตกรรม 3) แหล่งเรียนรู้สื่อและเทคโนโลยี 4. กระบวนการจัดการนวัตกรรม ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัญหา ขั้นตอนที่ 2 วางแผนออกแบบ ขั้นตอนที่ 3 ใช้นวัตกรรม ขั้นตอน 4 การประเมินผล และขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่วัตกรรม 5. ผลผลิต ได้แก่ 1) นวัตกรรมกระบวนการ 2) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์และ 3) นวัตกรรมการจัดการ ขั้นตอนที่ 2 ผลการสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการนวัตกรรม พบว่ามีความเหมาะสม ขั้นตอนที่ 3 ผลการประเมินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการ, การบริหารการศึกษา, นวัตกรรม, สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

Abstract

This research aims to 1. Study the components and approaches for managing educational administration innovation in schools under the Office of the Basic Education Commission 2. Create and verify the model for managing innovations and 3. Evaluate the feasibility and benefits of the innovation management model. Qualitative research methodology using three-step research and development approach: Step 1: Study the components of innovation management using synthesis of documents, study of innovation management guidelines through interviews with experts, study of innovation

management practices from schools with best practices. Step 2: Create and validate the innovation management model by drafting the innovation management model, and validating the appropriateness of the model through focus group discussions. Step 3: Feasibility evaluation by school administrators from six provinces, selected through stratified random sampling, five schools per province. Data were analyzed using mean and standard deviation.

The findings revealed that the model for managing educational administration innovation in schools consists of five components: Objectives are: 1.1) Define guidelines for innovation management 1.2) Create and develop innovations 1.3) Enhance students' learning achievements. Principles are: 2.1) Change management principles 2.2) Learner-centered principles 2.3) Knowledge management principles. 3. Input factors for innovation management are: 3.1) Innovative characteristics of administrators, teachers, and staff 3.2) Innovation management committees 3.3) Learning resources, media, and technology 4. Innovation management processes are Step 1: Problem analysis Step 2: Planning and design Step 3: Implementation of innovation Step 4: Evaluation Step 5: Dissemination of innovation 5. Outputs are: 5.1) Process innovations 5.2) Product innovations 5.3) Management innovations. The feasibility assessment results showed a high level of feasibility and the highest level of usefulness.

Keywords: Management, Educational administration, Innovation, Office of the basic education commission

บทนำ

นวัตกรรมเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างด้านการศึกษาแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 แผนแม่บทประเด็นที่ (12) การพัฒนาการเรียนรู้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และมีใจใฝ่เรียนรู้ มีการออกแบบระบบการเรียนรู้ใหม่ การเปลี่ยน

บทบาทครูการเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา และการพัฒนาระบบการเรียนรู้ตลอดชีวิต สร้างระบบการศึกษาเพื่อเป็นเลิศทางวิชาการระดับนานาชาติ (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2563 : 12) คุณลักษณะของคนไทย 4.0 ให้เหมาะสมตามช่วงวัย คุณลักษณะของบุคคลออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง (มาตรฐานการศึกษาชาติ, 2561 : 6-7) นักบริหารการศึกษาในยุค นวัตกรรมการศึกษาจึงต้องเพิ่มภารกิจทางด้านการจัดการนวัตกรรมหรือการบริหารนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าทันการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

โรงเรียนในปัจจุบันทั้งระบบการศึกษาโครงสร้างการบริหาร หลักสูตรการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลไม่สอดคล้องต่อนโยบาย ส่งผลให้ตัวผู้เรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ผู้บริหารและบุคลากรที่เกี่ยวข้องยังขาดความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง การปฏิรูปการศึกษาจึงจะต้องปรับปรุงแก้ไข มีการนำ “นวัตกรรม” มาใช้ในการบริหารการศึกษากันอย่างกว้างขวาง และครอบคลุม นักบริหารการศึกษาต้องปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่ การศึกษาในยุค นวัตกรรมการศึกษาจึงต้องมีการจัดการนวัตกรรมหรือการบริหารนวัตกรรม เพื่อให้สอดคล้องกับความก้าวหน้าของแวดวง เพราะในปัจจุบันการบริหารงานวิชาการการบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปต่างต้องอาศัยนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อน (จักรกฤษณ์ สิริริน, 2561) ในการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การ สร้างสรรค์นวัตกรรม ปรับเปลี่ยนทัศนคติและรูปแบบการเรียนการสอนให้รู้ทันต่อหลักสูตรใหม่ ซึ่งมีความแตกต่างจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานแบบเดิม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562) เพราะในปัจจุบันการบริหารงานวิชาการการบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปต่างต้องอาศัยนวัตกรรมเป็นตัวขับเคลื่อน รูปแบบ การจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน (นวชล สมบูรณ์สิน, 2564 : 4)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวมา จึงจำเป็นต้องขับเคลื่อน สถานศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพ การจัดการนวัตกรรมการบริหารและการพัฒนานวัตกรรม การบริหารจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษา คณะผู้วิจัยจึง มุ่งเน้นการนำแนวทางในการ บริหารจัดการและพัฒนานวัตกรรมการบริหาร ที่สรรค์สร้างสิ่งใหม่สู่การเป็นโรงเรียนแห่ง นวัตกรรมให้กับสถานศึกษาเพื่อสอดคล้องและตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียน สอดรับกับ นโยบายทางการศึกษาและสังคมที่เปลี่ยนแปลงไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการจัดการนวัตกรรมการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. เพื่อประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

วิธีดำเนินการวิจัย

ดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยวิธีวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการจัดการนวัตกรรมการบริหารในโรงเรียนโดยสังเคราะห์เอกสาร เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลตามประเด็นของกรอบการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) การศึกษาแนวทางการจัดการนวัตกรรมการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการบริหารการศึกษา/การบริหารสถานศึกษา ได้มาด้วยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 6 คน โดยศึกษาจากโรงเรียนที่มีวิธีปฏิบัติที่ดี

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างและตรวจสอบรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารในโรงเรียนตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหาร เครื่องมือเก็บข้อมูลใช้ประเด็นการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและการจัดสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) จากผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้และประสบการณ์ โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 การประเมินความเป็นไปได้ของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 30 คนโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยแบบประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ของรูปแบบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย กำหนดเกณฑ์ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554 : 121)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาองค์ประกอบและแนวทางการจัดการนวัตกรรมการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า รูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารในโรงเรียนประกอบด้วย 5 องค์ประกอบดังนี้ 1) วัตถุประสงค์ได้แก่ 1) กำหนดแนวทางในการจัดการนวัตกรรมการ 2) เพื่อสร้างและพัฒนานวัตกรรม และ 3) เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน 2) หลักการ ได้แก่ 1) หลักการบริหารการเปลี่ยนแปลง 2) หลักการเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ 3) หลักการจัดการความรู้ 3) ปัจจัยนำเข้าในการจัดการนวัตกรรมการ ได้แก่ 1) คุณลักษณะเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร มีภาวะผู้นำ มีวิสัยทัศน์เชิงนวัตกรรม เป็นผู้อำนวยความสะดวก สนับสนุนและส่งเสริมการตัดสินใจของคนในสถานศึกษา มีความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยี และการจัดการข้อมูลที่หลากหลาย เป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงกล้าคิดกล้าพัฒนาและกล้าตัดสินใจ มีความคิดสร้างสรรค์ มองมุมบวกและเปิดโอกาสทางความคิด มีความเป็นเลิศด้านวิชาการและเชี่ยวชาญ มีทักษะศตวรรษที่ 21 สร้างวัฒนธรรมนวัตกรรมในสถานศึกษา เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้และของครูและบุคลากรมีทักษะในศตวรรษที่ 21 ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มีความคิดสร้างสรรค์มีทักษะเชิงวิชาการและเชี่ยวชาญในเรื่องที่ทำ มีการริเริ่มพัฒนาวิธีการสอนและแนวทางใหม่ ๆ มีความสามารถด้านการใช้เทคโนโลยีและสื่อนวัตกรรมมีทักษะในการสื่อสารและส่งต่อข้อมูล กล้าคิด กล้าทำ กล้านำการเปลี่ยนแปลง มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 4 กระบวนการจัดการนวัตกรรมการ ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ปัญหา ขั้นตอนที่ 2 วางแผนออกแบบ ขั้นตอนที่ 3 ใช้นวัตกรรม ขั้นตอน 4 การประเมินผล และขั้นตอนที่ 5 การเผยแพร่ นวัตกรรม 5 ผลผลิต ได้แก่ 1) นวัตกรรมกระบวนการ 2) นวัตกรรมผลิตภัณฑ์และ 3) นวัตกรรมการจัดการ

2. ผลการตรวจสอบรูปแบบการจัดการนวัตกรรมการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า มีความเห็นว่า มีความเหมาะสม

3. ผลการประเมินความเป็นไปได้ พบว่า อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการวัดกรรมทางการบริหารในโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่าองค์ประกอบของรูปแบบควรมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน หมายถึง ในแต่ละองค์ประกอบจะต้องมีความเกี่ยวข้องและสอดคล้องกันอย่างมีระบบ ทุกองค์ประกอบมีระดับความเป็นไปได้ และระดับความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก เนื่องมาจากการจัดการวัดกรรมจำเป็นจะต้องมีกระบวนการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง ติดตาม และพัฒนาได้อย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดคุณค่าและประโยชน์ในการพัฒนาและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสอดคล้องกับงานวิจัยของ พยัต วุฒิรงค์ (2563 : 30-31) การประยุกต์ใช้ทฤษฎีระบบเป็นกรอบแนวคิดในการจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของวัดกรรมนั้น จะช่วยให้องค์กรเข้าใจความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมที่ส่งผลได้มากขึ้น เนื่องจากเป็นลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันในหน่วยงานมีมุมมองที่แตกต่างกันในการนำความคิดใหม่มาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีการเชื่อมโยงกันทั้งหมดระหว่างองค์ประกอบ ของปัจจัยนำเข้า กระบวนการภายในและผลผลิต มีปฏิสัมพันธ์กัน มีระบบการทำงานที่ยืดหยุ่น มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีกระบวนการในการปรับเปลี่ยน และป้อนข้อมูลย้อนกลับ ให้อำนาจจะแก้ไขข้อบกพร่องใดบ้างของระบบ เพื่อประสิทธิภาพในการจัดการที่ดีขึ้น

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการวัดกรรมทางการบริหาร พบว่า มีองค์ประกอบแบ่งออกเป็น 5 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) วัดอุปสงค์ 2) หลักการ 3) ปัจจัยนำเข้าในการจัดการวัดกรรม 4) กระบวนการจัดการวัดกรรม และ 5) ผลผลิต โดยองค์ประกอบที่ได้รับการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด คือ องค์ประกอบที่ 4 กระบวนการจัดการวัดกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งประกอบด้วย 1) ศึกษาและวิเคราะห์ปัญหา 2) วางแผนออกแบบ 3) ใช้วัดกรรม 4) ประเมินผล และ 5) เผยแพร่วัดกรรม สอดคล้องกับนวพล สมบูรณ์สิน (2564 : 164) พบว่า ผู้บริหารคณะครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องทำความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนและพัฒนาทักษะที่สอดคล้องและเกี่ยวข้อง เพื่อให้เกิดคุณลักษณะเชิงวัดกรรมที่พึงประสงค์ ปัญญา เลิศไกร (2562 : 37-55) พบว่า กระบวนการจัดการที่เหมาะสมจะสามารถนำศักยภาพภายในมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ และพัฒนาองค์กรให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ต่อไปได้ เมื่อพิจารณากระบวนการจัดการวัดกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นรายขั้นตอน พบว่า ขั้นตอนที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ขั้นตอนการทดลองใช้และขั้นตอนการเผยแพร่

นวัตกรรม เนื่องจากในการนำแผนลงสู่การปฏิบัติหรือทดลอง จำเป็นจะต้องมีการมอบหมายงานให้กับผู้รับผิดชอบ

ผลการศึกษาองค์ประกอบปัจจัยนำเข้าของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหาร พบว่า ประกอบด้วย คุณลักษณะเชิงนวัตกรรมของผู้นำ/ผู้บริหาร คุณลักษณะเชิงนวัตกรรมของครูและบุคลากร คณะกรรมการการจัดการนวัตกรรม แหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยี และวัฒนธรรมนวัตกรรม โดยปัจจัยนำเข้าในการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ได้รับการประเมินความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์ในระดับมากที่สุด คือ คุณลักษณะเชิงนวัตกรรมของผู้นำ/ผู้บริหาร คุณลักษณะเชิงนวัตกรรมของครูและบุคลากร และแหล่งเรียนรู้ สื่อและเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับ วิวัฒน์ มีสุวรรณ (2563) พบว่า ผู้บริหาร ครูและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องมีทักษะและมีความพร้อมให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถของตนในการออกแบบและสร้างสรรค์นวัตกรรมโดยผู้บริหารควรให้การสนับสนุนความพร้อมในด้านอุปกรณ์ความรู้และงบประมาณ แก่ครูที่มีความต้องการจะพัฒนาความสามารถในด้านนี้ รวมถึงหน่วยงานการศึกษาควรกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์และพันธกิจให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนและเชื่อมโยงไปสู่การคิดค้นนวัตกรรมการศึกษาใหม่ ๆ ที่จะช่วยพัฒนาคุณภาพของผู้เรียน ตามเกณฑ์คุณภาพที่หลักสูตรแกนกลางกำหนด

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในโรงเรียน ผู้ทรงคุณวุฒิ มีความเห็นว่า มีความเหมาะสม ส่วนผลการประเมินความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก และมีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุดการประเมินความเป็นประโยชน์ระดับมากที่สุด คือ ขั้นตอนเผยแพร่นวัตกรรม สอดคล้องกับรายงานการทางพิเศษแห่งประเทศไทย (2563 : 16-24) พบว่า ระบบบริหารจัดการนวัตกรรมสามารถพัฒนาต่อเนื่องได้ตามหลักการวงจรคุณภาพ PDCA เพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์กิจกรรมและกระบวนการได้รับทรัพยากรสนับสนุนอย่างเพียงพอ เพื่อพัฒนาและเผยแพร่นวัตกรรมให้เกิดประโยชน์ต่อการนำนวัตกรรมสู่การเผยแพร่ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากการนำนวัตกรรมสู่การเผยแพร่ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน การตรวจสอบนวัตกรรมว่ามีความเหมาะสมหรือไม่และติดตามผลเหล่านั้น โดยการให้ข้อมูลย้อนกลับไปพัฒนา สอดคล้องกับงานวิจัยของ กรรณิการ์ สิทธิชัย (2561: 2) เรื่องการจัดการองค์กรตามแนวคิด 7s ของ McKinsey ที่เอื้อต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรม

กรณีศึกษาองค์กรที่ได้รางวัลองค์กรนวัตกรรมยอดเยี่ยม ที่กล่าวว่า การให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) เป็นการเปิดรับข้อมูลที่สร้างสรรค์และเป็นประโยชน์ต่อองค์กรในการมาให้ได้

องค์ความรู้ใหม่

องค์ประกอบผลผลิตของรูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหาร ประกอบด้วย นวัตกรรมกระบวนการ (Process Innovation) คือ วิธีการสอนหรือเทคนิคแนวทางการสอนใหม่ ๆ ที่ผู้บริหารหรือครูเป็นผู้ประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ ทักษะและเจตคติ นวัตกรรมผลิตภัณฑ์ (Product Innovation) คือ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์การจัดการเรียนรู้ หรือหลักสูตรที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและสอดคล้องกับความต้องการ และนวัตกรรมการจัดการ (Managerial Innovation) คือ นวัตกรรมที่ผู้บริหารสถานศึกษาคิดค้นวิธีการ แนวทางการบริหารจัดการศึกษาใหม่ ๆ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการงานทั้ง 4 ฝ่าย โดยข้อที่ได้รับการประเมินความเป็นไปได้ระดับมากที่สุดคือ นวัตกรรมการจัดการ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

องค์ประกอบด้านผลผลิต องค์ประกอบย่อยด้านนวัตกรรมกระบวนการ มีความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งผู้บริหารควรส่งเสริมการทำวิจัยในชั้นเรียนของ ครูผู้สอน ติดตามและประเมินอย่างต่อเนื่องเพื่อรับทราบถึงสภาพและปัญหาที่แท้จริงของผู้เรียน เพื่อนำมาสร้างหรือพัฒนานวัตกรรมการสอนรูปแบบใหม่

องค์ประกอบด้านกระบวนการจัดการนวัตกรรมทางการบริหาร พบว่า องค์ประกอบด้านการใช้นวัตกรรมย่อย มีความเป็นไปได้และความเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการกำหนดขอบเขตด้านทรัพยากร ด้านเวลาและด้านงบประมาณ ในการดำเนินการให้ทุกฝ่ายได้รับทราบอย่างชัดเจน และมีแบบแผนเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการจัดการนวัตกรรมในสถานศึกษาสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและเอกชน

เอกสารอ้างอิง

- กรณีการ สิทธิชัย. (2561). การจัดการองค์กรตามแนวคิด 7s ของ McKinsey ที่เอื้อต่อการเป็นองค์กรนวัตกรรม กรณีศึกษาองค์กรที่ได้รางวัลองค์กรนวัตกรรมยอดเยี่ยม. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร, 11(3), 1419-1435.
- จักรกฤษณ์ สิริริน. (2561). Innovation Management ติดปีกสถานศึกษาสู่ยุค 5.0. เรียกใช้เมื่อ 25 กันยายน 2564 , จ ก <https://www.salika.co/2019/09/05/innovationmanagement-educational-5-0-era>
- จิราภา ประพันธ์พัฒน์. (2560). การศึกษาภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี. ใน ปริญญาณิพนธ์ปริญญาดุษฐ์บัณฑิต. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นวล สมบูรณ์สิน. (2564). รูปแบบการจัดการนวัตกรรมทางการบริหารในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาการบริหารการศึกษา หลักสูตรการศึกษาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร
- บุญชม ศรีสะอาด. (2552). การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปัญญา เลิศไกร. (2562). การจัดการนวัตกรรมการพัฒนาองค์กร. เรียกใช้เมื่อ 2 กันยายน 2564, จ ก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/218069>
- พยัต วุฒิรงค์. (2563). การจัดการนวัตกรรม: ทรัพยากร องค์การแห่งการเรียนรู้และนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วุฒิพงษ์ ภักดีเหล่า. (2554). การศึกษาคุณลักษณะขององค์การนวัตกรรม:กรณีศึกษาองค์กรที่ได้รับรางวัลด้านนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2563). แผนปฏิรูปประเทศ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ *

MANAMENT MODELS OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS UNDER THE OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION IN THE DIMENSION OF EDUCATIONAL MANAGEMENT TOWARDS EXCELLENCE

อลงกต คชสาร¹ และ รัตน์ฐาภัทร์ ธนโชติสุขสabay²

Arongkot Khosshasarn¹ and Ratthaphat Thanachotsuksabai²

¹สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

¹Educational Administration, Graduate School of Phetchabun Rajabhat University, Thailand

²สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น

²Educational Administration, Graduate School of Western University, Thailand

Corresponding Author's Email: arongkot.kho@pcru.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ และ2)เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศและ 3)เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ของรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษา สังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยวิธีวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษารองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มบริหารงาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอน สภานักเรียน และนักเรียนในโรงเรียนสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 129 คน โดยการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

* Received 27 May 2024; Revised 14 June 2024; Accepted 29 June 2024

และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายและพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศในภาพรวม และรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. รูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารองค์กร การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน
3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: รูปแบบการบริหาร, การจัดการสถานศึกษา, ความเป็นเลิศ

Abstract

This research aims to 1) study the state of management in schools affiliated with the office of Basic Education Commission in the dimension of achieving educational excellence, 2) develop a management model for these schools in the same dimension, and 3) evaluate the suitability and feasibility of implementing this management model. The research employs a mixed-methods approach. The target group for the research consists of 129 individuals, including school directors, deputy school directors or heads of administration, heads of curriculum, heads of student development activities, teachers, student council members, and students in schools under the office of Basic Education Commission, selected through purposive sampling. The research instruments include questionnaires and interviews, with the data analyzed using means, percentages, standard deviations, and descriptive and narrative analysis.

The findings revealed that:

1. The overall state of management in schools affiliated with the office of Basic Education Commission in the dimension of achieving educational excellence is at a high level across all aspects.
2. The management model for these schools in the dimension of achieving educational excellence consists of three main components: organizational management, learning management, and student quality development.
3. The evaluation of the management model for schools under the Office of Basic Education Commission in the dimension of achieving educational excellence indicates that it is highly suitable and feasible for implementation.

Keywords: Management model, School Management, Educational Excellence

บทนำ

การขับเคลื่อนการศึกษาระดับพื้นฐานบนพื้นฐานของการใช้องค์ความรู้ การสร้างสรรค์งาน การใช้ทรัพยากรทางปัญญาเชื่อมโยงกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยี สู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากลนักเรียนครูและสถานศึกษาได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556 : 1) คุณภาพการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคน นำคนไปพัฒนาสังคมและสร้างสรรค์สังคมเพื่อพัฒนาชาติ (วิจิตร ศรีสะอ้าน, 2550 : 8) จึงต้องทบทวนการจัดการศึกษาให้มีมาตรฐาน คุณภาพสามารถเป็นแบบอย่างได้ ในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศให้เป็นไปตามแนวทางของ สมศ. ซึ่งได้กำหนดไว้ในมาตรฐานที่ 12 “ผลการส่งเสริมพัฒนาสถานศึกษาเพื่อยกระดับมาตรฐาน รักษา มาตรฐาน และพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษา” ให้สถานศึกษากลุ่มที่ต้อง ยกระดับมาตรฐาน คือ สถานศึกษาที่มีผลการประเมินยังไม่ได้การรับรอง กลุ่มที่ต้องรักษามาตรฐาน คือ สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองและมีผลการประเมินใน

ระดับดีและกลุ่มที่ต้องพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ คือ สถานศึกษาที่ได้รับการรับรองและมีผลการประเมินในระดับดีมาก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554 : 6)

สถานศึกษาควรมีระบบบริหารจัดการสถานศึกษาให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน คำนึงถึงภารกิจสำคัญคือ การพัฒนาคุณภาพด้านการบริหารจัดการของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้บรรลุผลตามเจตนารมณ์ในด้านเพิ่มขีดความสามารถในการเรียนรู้ ความสามารถในการแข่งขันของประเทศที่ยังอยู่ในระดับต่ำสภาพการบริหารและการศึกษาที่ยังต้องเพิ่มเติมใน ด้านประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นผลผลิต ผลลัพธ์ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนเป็นสำคัญ ในเมื่อสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียน 6 ด้าน คือ 1) ผู้เรียนมีสุขภาวะที่ดีและมีสุนทรียภาพ 2) ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ 3) ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ ด้วยตนเองรักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง 4) ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดอย่างเป็นระบบคิดสร้างสรรค์ตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างมีสติสมเหตุผล 5) ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร และ 6) ผู้เรียนมีทักษะในการทำงานรักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, หน้า 14) การที่โรงเรียนจะมีความเป็นเลิศได้นั้น ผู้บริหารสถานศึกษา และครู คือ บุคลากรที่มีความสำคัญที่สุด ที่จะนำความเป็นเลิศของโรงเรียนเกิดขึ้น เนื่องจากบุคลากรเป็นผู้นำนโยบายของโรงเรียนไปปฏิบัติให้เกิดผลเชิงรูปธรรม (จิตรารณ สามีไชย, 2561: 4) สถานศึกษาทุกแห่ง จึงมีเป้าหมายการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาให้นักเรียนเป็นคนดี เก่ง และอยู่ร่วมกับสังคมได้อย่างมีความสุข

คณะผู้วิจัยจึงมีความสนใจรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

3. เพื่อประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ของรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ครูผู้สอน ประธานคณะกรรมการสถานศึกษา ประธานเครือข่ายผู้ปกครองนักเรียน ประธานนักเรียน ในโรงเรียนเพชรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กลุ่มที่ต้องพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 60 โรงเรียน

กลุ่มเป้าหมาย ที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษาหรือหัวหน้ากลุ่มบริหารงาน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สภานักเรียนนักเรียนในโรงเรียนเพชรพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ กลุ่มที่ต้องพัฒนาสู่ความเป็นเลิศ จำนวน 129 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) สถานศึกษา 1 คน รองผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มบริหารงาน จำนวน 1 คน หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ จำนวน 1 คน หัวหน้ากิจกรรมพัฒนาผู้เรียน จำนวน 1 คน สภานักเรียนนักเรียนในโรงเรียนเพชรพิทยาคม จำนวน 1 คน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์ จำนวน 6 คน ได้มาโดยการคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

เครื่องมือการวิจัยและการเก็บรวบรวมข้อมูล

คณะผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการเข้าถึงข้อมูลและเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 3 ส่วน ดังนี้

1. การเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามผู้วิจัยขอหนังสือจากจากคณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพื่อขอให้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยัง ผู้อำนวยการโรงเรียนเพชรพิทยาคม สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเพชรบูรณ์เพื่อขออนุญาตทดลองใช้เครื่องมือและเก็บรวบรวมข้อมูลโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย

2. การเก็บรวบรวมโดยการสัมภาษณ์

2.1 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนเพชรพิทยาคมและผู้ทรงคุณวุฒิที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย โดยการกำหนดคำถามที่ครอบคลุมสอดคล้องกับเนื้อหาที่ทำการวิจัย ระหว่างการสัมภาษณ์ขออนุญาต ทำการบันทึกเสียงและจดบันทึกประเด็นสำคัญ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบทุกประเด็นสำหรับการนำไปวิเคราะห์ และเรียบเรียงในขณะสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะใช้การจดบันทึกประเด็นที่สำคัญ โดยมีการสังเกตผู้ให้สัมภาษณ์

2.2 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาทำการบันทึก และถอดเทปรายวันแบบคำต่อคำ ประโยคต่อประโยคและมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลด้วยการฟังเทปบันทึกเสียงซ้ำอีกครั้ง เพื่อทำการตรวจสอบข้อมูลที่ไม่ชัดเจนหรือไม่ครบถ้วน เพื่อนำไปศึกษาเพิ่มเติมในครั้งต่อไป

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือจาก มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ เพื่อขอให้ทำหนังสือขอความร่วมมือไปยังผู้เชี่ยวชาญ ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหารและครูที่เป็นกลุ่มเป้าหมายเพื่อขอความอนุเคราะห์ตอบแบบประเมินในการวิจัยในครั้งนี้

3.2 ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือจัดส่งไปยังผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้วยตนเองและประสานงานกับฝ่ายธุรการของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อขอความอนุเคราะห์ให้ช่วยดำเนินการรวบรวมแบบประเมินจากกลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาและครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายและกำหนดวันขอรับแบบประเมินคืน

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงบรรยายและพรรณนา

ผลการวิจัย

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อนำมาเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยมีดังนี้ ด้านนอกระบบ ด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ และด้านการจัดการเรียน การสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลด้านคุณภาพครู

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 การบริหารองค์กร ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ มีดังนี้

1) การนำสถานศึกษากำหนด วิสัยทัศน์ เป้าประสงค์ ค่านิยม และผลดำเนินการที่ชัดเจน เชื่อมโยงสอดคล้องตามนโยบายและบริบทของสถานศึกษา มีการแต่งตั้งคณะกรรมการสถานศึกษา การติดตามโครงการต่าง ๆ ตามแผนปฏิบัติการของโรงเรียน การนิเทศการเรียนการสอน การสรุปผลรายงาน ตามแผนปฏิบัติการจัดทำข้อมูล บริการ สารสนเทศเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการให้บริการและประชาสัมพันธ์

2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ มีการวิเคราะห์สภาพปัญหา จัดทำกลยุทธ์ วางแผนบุคลากรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียร่วม นำแผนกลยุทธ์ไปสู่การปฏิบัติ มีการนิเทศภายในสถานศึกษา ติดตามผลดำเนินงานตามแผน และนำผลการสรุปการดำเนินงานจัดทำสารสนเทศเพื่อวางแผนพัฒนาและเผยแพร่

3) การพัฒนาบุคลากร สถานศึกษাজัดทำแผนพัฒนาบุคลากร ตามภาระงานที่มอบหมายตรงกับความต้องการของบุคลากรทั้ง 4 ฝ่าย จัดการอบรม สัมมนาเพื่อพัฒนาบุคลากรอย่างต่อเนื่อง นิเทศ ติดตามผลการดำเนินงาน เป็นระยะ สรุป ประเมินผล และจัดทำสารสนเทศเป็นฐานข้อมูลในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1) การมุ่งเน้นผู้เรียน สถานศึกษามีการวางแผนจัดการศึกษาที่ตอบสนองความต้องการของนักเรียน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย การดำเนินการตามแผนโดยมุ่งเน้นการบริหารและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การนิเทศภายใน ติดตามการจัดการเรียนรู้ทุกภาคเรียน จัดทำสารสนเทศผลการจัดการเรียนรู้

2) การจัดการความรู้ สถานศึกษามีการจัดทำแผนการจัดการความรู้ เพื่อพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษา การดำเนินการตามแผนการจัดการความรู้ การประเมินผลการดำเนินงาน และรวบรวมผลงานเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ การจัดระบบสารสนเทศอย่างเป็นระบบทันสมัย เพื่อเป็นฐานข้อมูลในการศึกษาค้นคว้า

3) การจัดกระบวนการ สถานศึกษามีการวางแผนและเปิดโอกาสให้นักเรียนวิเคราะห์ความต้องการเพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งผลต่อการพัฒนาผู้เรียน การดำเนินการในการจัดกระบวนการที่สอดคล้องกับกลยุทธ์ พันธกิจ การประเมินผลการดำเนินงาน

องค์ประกอบที่ 3 การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ประกอบด้วย องค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ดังนี้

1) การมีความเป็นมาตรฐานสากล การแต่งตั้งคณะกรรมการบริหารหลักสูตร จัดทำหลักสูตรมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ และจัดทำสาระเพิ่มเติม ความเป็นสากล การจัดการเรียนรู้ที่เน้นคุณภาพผู้เรียนรอบด้าน ตามหลักสูตรสถานศึกษา โดยบูรณาการความรู้ พื้นฐานทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ อย่างสร้างสรรค์การนิเทศ ติดตามประเมิน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนผลการทดสอบระดับชาติ และระดับนานาชาติเป็นระบบ และการนำผล การประเมินคุณภาพผู้เรียนมาวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) คุณลักษณะความเป็นไทย สถานศึกษามีการศึกษานิยาม วิเคราะห์ตัวชี้วัดและ พฤติกรรมบ่งชี้ เกณฑ์ การให้คะแนนของคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 และการพัฒนา ค่านิยมหลักของคนไทย 12 ประการ เพื่อสร้างหลักสูตร สถานศึกษา การดำเนินงานพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน การส่งเสริมและพัฒนา การนิเทศ ติดตาม ตรวจสอบ และนำผลการนิเทศวิเคราะห์ ปรับปรุง แก้ไข เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้ดียิ่งขึ้น

3. ผลการประเมินรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนเพชร พิชยาคม พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ มีความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้อยู่ในระดับมาก

อภิปรายผล

1. สภาพการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้าน การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พบว่าในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องมาจากโรงเรียน เพชรพิทยาคมเป็นโรงเรียนประเภทมาตรฐานสากล ยึดหลักการและนโยบายการบริหารสู่ความ เป็นเลิศ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยปรีชา ดาวเรือง (2561: 5) ทำการศึกษาเรื่องกลยุทธ์การจัด การศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชน ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ผลการวิจัย พบว่า 1.สภาพการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนในภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด โดยหมวดที่มี ค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือหมวดผลลัพธ์และหมวดการนำองค์กร รองลงมาคือหมวดการวางแผน เชิงกลยุทธ์ และหมวดที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือหมวดการวัด การวิเคราะห์และการจัดการ ความรู้ และหมวดการมุ่งเน้นการปฏิบัติการ 2.กลยุทธ์การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของ

สถานศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ 1) กลยุทธ์การวางแผน 2) กลยุทธ์การจัดการองค์การ 3) กลยุทธ์การงาน และ 4) กลยุทธ์การกำกับ ติดตาม และ 19 กลยุทธ์ย่อย 3. กลยุทธ์การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่าง มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ อยู่ในระดับมากที่สุด

2. รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารองค์การ การจัดการ เรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุพิศ โสภา, กุหลาบ ปุริสาร, ละเอียด จงกลณี, สมลักษณ์ศรีนวกุล (2560: 84) ที่ทำการวิจัย เรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น: กรณีศึกษา โรงเรียนแนวใหญ่วิทยาคม พบว่า องค์ประกอบในการบริหาร สถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา 2) กระบวนการจัดการเรียนรู้ 3) การวางแผนกลยุทธ์ 4) การบริหารทรัพยากรบุคคล 5) กระบวนการบริหารจัดการ 6) ความคาดหวังต่อความสำเร็จต่อผู้เรียน นอกจากนี้ ยัง สอดคล้องกับอุดม ชูลีวรรณ (2561 : 7) ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหาร คุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษา สู่ความเป็นเลิศระดับสากล ผลการวิจัยพบว่า องค์ประกอบของ การบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล คือ การมุ่งเน้นผู้เรียน เป็น ส่วนในการนำองค์กรที่ไปสร้างรูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยม มศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากลได้

3. ผลการประเมินการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานใน มิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ พบว่า มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการ นำไปใช้ มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในระดับมาก สอดคล้องกับผลการศึกษาของ สมภาพ ลิ้มยรัตน์ (2560: 198) เรื่อง รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐานสากล ระดับประถมศึกษา พบว่า รูปแบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมาตรฐาน สากล ระดับ ประถมศึกษา มีความถูกต้อง เหมาะสม เป็นไปได้ และเป็นประโยชน์อยู่ในระดับมาก ในทำนอง เดียวกัน สุนทร ลาวัลย์ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ โรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ กรณีศึกษา โรงเรียนกัลยาณวัตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาขอนแก่น พบว่า การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนกัลยาณวัตรมี

ดังนี้ 1) การนำองค์กร ผู้บริหารควรเข้าใจบริบทของโรงเรียนที่มีความท้าทายในภาพรวม เพื่อเป็นข้อมูลในการตัดสินใจกำหนดทิศทางการพัฒนาโรงเรียนสู่ความเป็นเลิศ 2) การวางแผนเชิงกลยุทธ์ โรงเรียนควรมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันและสม่ำเสมอ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียน โรงเรียนควรมีการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีความเป็นเลิศทุกด้าน 4) การวัด การวิเคราะห์และการจัดการความรู้ โรงเรียนควรมีการตรวจสอบ ปรับปรุงการดำเนินการ จัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเป็นระบบและยั่งยืน 5) การมุ่งเน้นบุคลากร โรงเรียนควรมีการส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของบุคลากรอย่างต่อเนื่อง 6) การมุ่งเน้นการปฏิบัติการ โรงเรียนควรมีการวางแผนโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศและนำมาบูรณาการเพื่อให้บรรลุผลลัพธ์ของโรงเรียน 7) ผลลัพธ์ โรงเรียนควรมีการกำหนดตัวชี้วัดความก้าวหน้า เพื่อปรับปรุงกระบวนการจัดการศึกษาและบริการให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพที่ยั่งยืน สอดคล้องกับ ชนชัย แจ่มสว่าง (2566 : บทคัดย่อ) การพัฒนาและประเมินรูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับเข้าสู่มาตรฐานสากล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ทุกด้านมีความถูกต้องความเหมาะสม ความเป็นไปได้ และการนำไปใช้ประโยชน์ คือ ด้านการบริหารเชิงกลยุทธ์ ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน ด้านการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาโรงเรียนแบบองค์รวม สอดคล้องกับทฤษฎีเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารโรงเรียนของ แมนซิลลาและแจคสัน (Mansilla & Jackson, 2011 : 77-87) ที่กล่าวถึง การบริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพระดับโลก ต้องมีหลักสูตรการเรียนการสอนและการประเมินผลที่มุ่งเน้นในระดับสากล ความสัมพันธ์ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ทั่วโลกชุมชนการเรียนรู้ระดับมืออาชีพ และความร่วมมือกับครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนและสถาบันการศึกษา

องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่พบว่า มีองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารองค์กร (Organizational Administration) การจัดการเรียนรู้ (Learning Management) และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน (Developing student quality) ที่สามารถนำไปบูรณาการเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้จริง (Feasibility for Implementation)

สรุป/ข้อเสนอแนะ

สรุปรูปแบบการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ที่พบว่า เมืองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหารองค์กร การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ในระดับมาก สะท้อนว่ารูปแบบที่สร้างขึ้นมีคุณภาพและผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องสามารถบูรณาการทำให้เกิดผลจริงตามบริบทของแต่ละพื้นที่

ข้อเสนอแนะ ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำที่มีความเป็นเลิศของครูในโรงเรียน กลุ่มเป้าหมายเป็นโรงเรียนที่มีความสำเร็จด้านการพัฒนาผู้เรียนในระดับสากล

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่า การบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติด้านการจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศ เมืองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ ได้แก่ การบริหาร องค์กร การจัดการเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน มีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบที่สร้างขึ้นผู้บริหารหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง สามารถบูรณาการทำให้เกิดผลจริงและมีคุณภาพ ตามบริบทของพื้นที่

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัย ครั้งต่อไป

จากการศึกษาพบว่า ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ และวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เกี่ยวกับการพัฒนาภาวะผู้นำการบริหารสถานศึกษาสังกัดคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ โดยกลุ่มเป้าหมายเป็นโรงเรียนที่มีความสำเร็จด้านการพัฒนาผู้เรียนในระดับสากล และการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำระดับสูง ที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนสังกัดอื่นๆ ด้วย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). คู่มือการบริหารจัดการระบบคุณภาพ. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร.

- จิตรารณณ์ สามไชย. (2561). แนวทางการบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนใน
จังหวัดกำแพงเพชรสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 41. ใน
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาบัณฑิต
วิทยาลัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- ชนะชัย แจ่มสว่าง. (2562). การพัฒนารูปแบบการบริหารโรงเรียนเพื่อยกระดับเข้าสู่
มาตรฐานสากล. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
สกลนคร, 7(20),217.
- วิจิตร ศรีอ้าน. (2550). นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาศึกษาในปี 2550 - 2559.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการกระจายอำนาจการบริหาร
และการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการสำนักงานเขตพื้นที่. ใน การศึกษาและ
สถานศึกษาตามกฎกระทรวง กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหาร
และการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.พ.
- สุพิศ โสภ, กุหลาบ ปุริสาร, ละเอียด จงกลณี, สมลักษณ์ศรีนวกุล. (2560). การบริหาร
สถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของโรงเรียนขนาดกลางสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาเขต 25 จังหวัดขอนแก่น กรณีศึกษา โรงเรียนวงใหญ่วิทยาคม. วารสาร
วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย, 7(2).
- สุนทร ลาวัลย์. (2565). การบริหารสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศโรงเรียนขนาดใหญ่พิเศษ
กรณีศึกษา โรงเรียนกัลยาณวัตร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
ขอนแก่น. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา วิทยาลัยบัณฑิตเอเชีย
- ปรีชา ดาวเรือง. (2561). กลยุทธ์การจัดการศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาเอกชนในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา, 12(1),47.

อุดม ชูลีวรรณ, (2561). รูปแบบการพัฒนาระบบการบริหารคุณภาพโรงเรียนมัธยมศึกษาสู่ความเป็นเลิศระดับสากล. ใน วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

Mansilla, V. B. & Jackson, A. (2011). Educating of Global Competence: Preparing Our Youth to Engage the World. New York: Asia Society

ผลการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR ที่มีต่อ
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์
เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2*

THE EFFECTS OF LEARNING MANAGEMENT BY USING 5-STEPS
LEARNING PROCESS WITH THE STAR STRATEGY ON THE LEARNING
ACHIEVEMENT AND ATTITUDE TOWARD MATHEMATICS ON THE
TOPIC OF SURFACE AREA AND VOLUME OF GRADE 8 STUDENTS

สุวิชา คำสิทธิ์¹, เนติ เฉลยวาเรศ² และ สุวัทธนา สงวนรัตน์³

Suwicha Kumsit¹, Neti Chaloeuywares² and Suwattana Sanguanrat³

¹⁻³มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

¹⁻³Thepsatri Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: Poprambo@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ก่อนเรียนและหลังเรียนและกับเกณฑ์ร้อยละ 70 และเพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR แบบแผนการวิจัยเป็นวิจัยเชิงทดลอง ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ในโรงเรียนกลุ่มโรงเรียนลานสัก กลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 126 คน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนวัดเขาพระยาสังฆาราม จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 16 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร และแบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ การเก็บรวบรวมข้อมูลคือ ทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนที่เป็นกลุ่ม

* Received 9 June 2024; Revised 15 June 2024; Accepted 24 June 2024

ตัวอย่างโดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้น ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเวลา 12 ชั่วโมง ทดสอบหลังเรียนและให้นักเรียนตอบแบบสอบถามวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสัน

ผลการวิจัยพบว่า ผลการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเทคนิค STAR เรื่องพื้นที่ผิวและปริมาตร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในเกณฑ์ระดับมาก

คำสำคัญ: การเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์, เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

Abstract

The purpose of this research were to compare the learning achievement of Grade 8 students before and after learning by using 5-STEPs learning process with the STAR Strategy on the topic of Surface Area and Volume; and to study the attitude towards mathematics of Grade 8 students after learning by using 5 - STEPs learning process with the STAR Strategy as an experimental research. (One – Group Pretest - Posttest Design)

The populations consisted of 126 Grade 8 students in second semester of 2023 academic year in Educational Opportunity Expansion School (Lansak School group 2) under the office of Uthai Thani Primary Education Service Area 2. The sample consisted of 16 Grade 8 students of Wat Khao Phraya Sangkaram School. The research instrument included the 5-STEPs learning process with the STAR Strategy lesson plan, mathematics learning achievement test on Surface Area and Volume, and a questionnaire on attitude toward mathematics. Data collection methods included Assessing the sample by using Mathematics

learning achievement test (Pre-Test), learning management follows 12 hours, Assessing the sample (Post-test), and the students answer a questionnaire on attitude toward mathematics. Statistics used for data analysis were average, standard deviation, and Wilcoxon Sign Rank Test.

The research findings were 1) Grade 8 students' achievement learning of Mathematics on the topic of Surface Area and Volume by using 5 -STEPS learning process with the STAR Strategy was significantly higher than pre – test score at the statistical level 0.5. The achievement learning was higher than 70 percent criterion at the statistical level 0.5. Grade 8 students' attitude towards mathematics in overall was high.

Keywords: 5 -STEPS learning process with the STAR Strategy, Learning Achievement of Mathematics, Attitude toward Mathematics

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์เป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ได้กำหนดมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสภาพแวดล้อม สามารถแข่งขันและอยู่ร่วมกับประชาคมโลกได้ การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ประสบความสำเร็จนั้น ต้องจัดให้เหมาะสมตามศักยภาพของนักเรียน มีทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์ เพื่อให้ได้มาซึ่งความรู้และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งการแก้โจทย์ปัญหา คณิตศาสตร์นั้นต้องสร้างความเข้าใจกับปัญหา วางแผน คิดวิเคราะห์และเลือกใช้วิธีการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงความสมเหตุสมผลของคำตอบ พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้อง (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.2560) การเรียนการสอนคณิตศาสตร์ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 ที่ผ่านมา พบว่าคะแนนผล

การทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติ (O-NET) ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาคณิตศาสตร์ ในภาพรวมในระดับเขตพื้นที่ มีค่าคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าค่าเฉลี่ยระดับประเทศ และต่ำกว่าค่าเป้าหมายที่กำหนดไว้คือร้อยละ 50 ปัญหาที่พบคือเมื่อนักเรียนพบโจทย์ปัญหาหรือสถานการณ์ที่แตกต่างออกไปจากครูสอนในห้องเรียน หรือเป็นประโยคที่อยู่ในรูปแบบธรรมชาติ นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหา แปลงโจทย์ปัญหาไปสู่ประโยคสัญลักษณ์ ค้นหาคำตอบไม่ได้ ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนยังขาดการฝึกฝนทักษะในการแก้โจทย์ปัญหา ไม่ชอบคิด ไม่ชอบแก้ปัญหา ไม่สามารถประยุกต์องค์ความรู้ไปเชื่อมโยงสู่ชีวิตจริงได้ ขาดทักษะการสื่อสาร ขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ต้องจัดให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของนักเรียน เพื่อพัฒนาให้นักเรียนให้มีคุณลักษณะเป็นไปตามนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการที่จะพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 หวังที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นผู้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ซึ่งแนวคิดดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับวิธีการสอนแบบสืบสอบตามทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist) และการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น สอดคล้องกับวิธีการสอนแบบสืบสอบที่เน้นให้นักเรียนแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง โดยใช้กระบวนการทางวิทยาศาสตร์และกระบวนการทางความคิด ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 คือ การเรียนรู้ระบุคำถาม เป็นขั้นตอนที่ทำให้นักเรียนสงสัย คาดคะเนคำตอบ ขั้นที่ 2 คือการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ เป็นขั้นตอนเพื่อพิสูจน์สมมติฐาน หาคำตอบของคำถาม ขั้นที่ 3 คือการเรียนรู้เพื่อสร้างความรู้ เป็นขั้นสื่อความหมาย แปลความหมายของข้อมูล สร้างองค์ความรู้เป็นขั้นที่ครูเชื่อมโยงความรู้ที่นักเรียนสร้างไปยังความรู้ที่ถูกต้อง ขั้นที่ 4 คือการเรียนรู้เพื่อสื่อสารเป็นนำเสนอความรู้ ผลงาน ขั้นที่ 5 คือการเรียนรู้เพื่อตอบแทนสังคม เป็นขั้นประยุกต์ความรู้หรือนำความรู้ไปใช้ในการสร้างชิ้นงาน (พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์, 2559) ผู้วิจัยนำเทคนิค STAR มาประกอบการจัดการเรียนรู้รวมกับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ซึ่งเทคนิค STAR เป็นเทคนิคการจำตัวอักษรตัวแรกของชื่อลำดับขั้นการแก้โจทย์ปัญหา ช่วยให้นักเรียนระลึกลำดับขั้นตอนได้จากคำศัพท์ที่รู้จัก ค้นเคยและสามารถแก้โจทย์ปัญหาได้ดี ซึ่งแมคคินีและแกกนอน (Maccini & Gagnon, 2006) ได้เสนอขั้นตอนของเทคนิค STAR ไว้ดังนี้คือ ขั้นที่ 1 (S) ศึกษาโจทย์ปัญหา ขั้นที่ 2 (T) แปลงข้อมูลที่มีอยู่ในโจทย์ปัญหาไปสู่รูปภาพหรือสมการทางคณิตศาสตร์ ขั้นที่ 3 (A) หาคำตอบของโจทย์ปัญหา ขั้นที่ 4 (R) ทบทวนคำตอบ ซึ่งหลักของเทคนิค STAR จะประกอบด้วยขั้นตอนย่อยเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหาเพื่อหาคำตอบได้

ครูใช้ใบงานที่ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยของเทคนิค STAR เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเอง ให้แก้ปัญหาได้ทุกขั้นตอน และช่วยจำขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น

จากการทบทวนงานวิจัยพบว่างานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนานักเรียนด้านการใช้คำถาม สื่อความหมาย แปลความหมายของข้อมูล สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง การสื่อสารและนำเสนอ ความรู้ และด้านการตอบแทนสังคม นักเรียนสามารถประยุกต์ความรู้หรือนำความรู้ไปใช้ในการ สร้างชิ้นงาน และการพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อน ซึ่งยังมีน้อยอยู่ ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจที่ศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ และเจตคติ ที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR ซึ่งเป็นเทคนิควิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาทักษะการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ที่ซับซ้อนได้ดี เป็นการ เสริมสร้างทักษะพื้นฐานในศตวรรษที่ 21 คือการรู้หนังสือ การรู้เรื่องจำนวน และความสามารถ ในการใช้เหตุผล และพัฒนาสมรรถนะที่สำคัญของนักเรียน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร ก่อนและหลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR กับเกณฑ์ร้อยละ 70
3. เพื่อศึกษาเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR

สมมติฐานการวิจัย

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากร/กลุ่มตัวอย่าง

ประชากรคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา กลุ่มโรงเรียนลานสัก กลุ่มที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 126 คน กลุ่มตัวอย่างคือ นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 โรงเรียนวัดเขาพระยาสังฆาราม อำเภอลานสัก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุทัยธานี เขต 2 จำนวน 1 ห้องเรียน มีจำนวนนักเรียน 16 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) หน่วยการสุ่มคือห้องเรียน

2. เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล มีดังนี้คือ

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR ในหน่วยการเรียนรู้ เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร จำนวน 4 แผน ตามแนวคิดของพิมพันธ์ เดชะคุปต์และคณะ, (2559) และตามแนวคิดของ Maccini และ Gagnon, (2006) ในขั้นกระบวนการจัดการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) ขั้นการเรียนรู้ระบุคำถาม 2) ขั้นการเรียนรู้แสวงหาสารสนเทศ ร่วมกับเทคนิค STAR ในขั้น S 3) ขั้นการเรียนรู้เพื่อสร้างองค์ความรู้ร่วมกับเทคนิค STAR ในขั้น T ขั้นที่ A และขั้นที่ R 4) ขั้นการเรียนรู้เพื่อการสื่อสาร และ 5) ขั้นการเรียนรู้เพื่อตอบสนองสังคม มีผลการประเมินความเหมาะสมและตรวจสอบคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน อยู่ในระดับความเหมาะสมมากที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นแบบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก โดยสร้างข้อสอบที่สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้และพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัยตามแนวคิดของบลูม ในด้านความรู้ความจำ ความเข้าใจ การประยุกต์ใช้ จำนวน 40 ข้อ นำเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมและความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับจุดประสงค์การเรียนรู้ และพฤติกรรมที่ต้องการวัด ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบแต่ละข้อกับจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่ามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.6 ถึง 1.00 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่เคยเรียนเรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตรมาแล้ว จำนวน 30 คน นำผลการทดสอบมาวิเคราะห์เป็นรายข้อพบว่ามีค่าความยากง่าย (p) ระหว่าง 0.37 - 0.50 และค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง 0.33 - 0.80 คัดเลือกแบบทดสอบไว้

จำนวน 30 ข้อ วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ ใช้สูตร KR - 20 ของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.83

2.3 แบบวัดเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์โดยสร้างเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคอร์ท เป็นข้อความที่มีความหมายในทางบวกและทางลบในด้านความรู้ ความรู้สึก และด้านพฤติกรรม จำนวน 24 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง ภาษาที่ใช้ ความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบของแบบสอบถาม และประเมินความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับองค์ประกอบของแบบสอบถามโดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน พบว่ามีค่า IOC ตั้งแต่ 0.60 – 1.00 นำไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง นำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค พบว่ามีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.73

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ทำการทดสอบก่อนเรียนกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ที่ได้สร้างขึ้น ดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ เป็นเวลา 12 ชั่วโมง ทดสอบหลังเรียน และให้นักเรียนตอบแบบสอบถามวัดเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้ คือ การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเทคนิค STAR เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร และการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม ใช้วิธีการทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสัน และการวิเคราะห์เจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ใช้สถิติพื้นฐานโดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR

การทดสอบ	n	$\bar{x}$	S.D.	T^+	T^-	T
ก่อนเรียน	16	5.63	1.67	136	0	0*
หลังเรียน	16	23.31	2.60			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($T_{(.05,16)} = 35$)

พบว่า เมื่อทำการทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสัน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1

ตารางที่ 2 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR กับเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	เกณฑ์ร้อยละ 70	$\bar{x}$	S.D.	T^+	T^-	T
หลังเรียน	16	30	21	23.31	2.60	119.5	16.5	16.5*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($T_{(.05,16)} = 35$)

จากตารางที่ 2 จากการทดสอบอันดับที่มีเครื่องหมายกำกับของวิลคอกสันพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 ของคะแนนเต็ม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2

ตารางที่ 3 แสดงผลการศึกษาเจตคติที่มีต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเทคนิค STAR

ด้านที่	รายการ	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	ด้านความรู้ คือ การเพิ่มพูนความรู้ทางคณิตศาสตร์	4.36	0.67	มาก
2	ด้านความรู้สึก คือ ความพอใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์	4.26	0.70	มาก
3	ด้านพฤติกรรม คือ ความตั้งใจและความกระตือรือร้นในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์	4.35	0.67	มาก
เฉลี่ยรวม		4.32	0.68	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า เจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR มีเจตคติอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}$ = 4.32, S.D. = 0.68)

อภิปรายผล

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ สงสัย ได้ฝึกปฏิบัติตามใบงานที่ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยของเทคนิค STAR เพื่อให้นักเรียนสามารถควบคุมตนเองให้แก่ปัญหาได้ทุกขั้นตอน และช่วยจำขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้ มีการทบทวนคำตอบโดยมีการสะท้อนความคิดเห็นกันระหว่างนักเรียน และมีการเชื่อมโยงความรู้ที่นักเรียนสร้างไปยังความรู้ที่ถูกต้อง นักเรียนได้รับการพัฒนาด้านทักษะการสื่อสาร โดยการนำเสนอความรู้ภายในกลุ่มและหน้าชั้นเรียน และนำความรู้ที่เข้าใจไปใช้ประโยชน์เพื่อส่วนรวม ประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการสืบสอบตามทฤษฎี Constructionism นักเรียนให้ความช่วยเหลือกันและกัน มีทักษะการสื่อสารที่ดี นำสิ่งที่เรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ประโยชน์ในชีวิตจริง สอดคล้องแนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาของ Bruner ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยเพื่อช่วยให้นักเรียนสามารถวิเคราะห์โจทย์ปัญหา เพื่อหาคำตอบได้ตามแนวคิดของ Maccini และ Gagnon, (2006) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นัฐนันท์ เต็มศรี และอนุวัตร จิรวัดนพานิข, (2564) เรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5STEPS) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีผลการเรียนรู้อ่อนเรียนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 7.88 คะแนน มีผลการเรียนรู้หลังเรียนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 17.56 คะแนน แสดงว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ วารินทร์ พงษ์พัฒน์, (2561) เรื่องการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องความน่าจะเป็น โดยการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม จังหวัดสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง ความน่าจะเป็น โดยวิธีสอนแบบ GPAS 5 Steps หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ

ทางสถิติ .05 และงานวิจัยของเอมฤดี สิงห์กุมพล, (2563) เรื่อง การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิค STAR ในวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง อัตราส่วน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลวิจัยพบว่า หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเทคนิค STAR นักเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เหตุที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากนักเรียนได้รับการจัดการเรียนรู้ตามใบงานที่ประกอบด้วยขั้นตอนและขั้นตอนย่อยของเทคนิค STAR ซึ่งเป็นกลวิธีที่ช่วยในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอนย่อยที่นักเรียนสามารถควบคุมตนเองให้แก้ปัญหาได้ทุกขั้นตอน และช่วยจำขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้ สอดคล้องกับขั้นการกระทำ ขั้นจินตนาการ ขั้นสัญลักษณ์ ของขั้นการเรียนรู้ทฤษฎีของบรูเนอร์ นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสให้นักเรียนสังเกต สำรวจเพื่อให้เห็นปัญหา มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างนักเรียนและครู มีการนำความรู้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้และสื่อสารซึ่งกันและกัน และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน สร้างชิ้นงานเพื่อบริการสังคมต่อไป สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬาลักษณ์ ใจอ่อน, และศศิวิภา พระสุธาพิทักษ์, (2561) เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลังของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (5 STEPS) กับนักเรียนโรงเรียนภูเก็ตไทยหัวอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนการสอนในหน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง เลขยกกำลัง โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น ทำให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนผ่านเกณฑ์ร้อยละ 70 จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 73.08 และมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนเฉลี่ย มีค่าเท่ากับ 16.63 คิดเป็นร้อยละ 83.15 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าเท่ากับ 1.42 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ เหมหาญ เสนามนตรี (2564) เรื่อง การศึกษาการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ยุทธวิธี STAR เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลวิจัยพบว่า การแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนอยู่ในระดับดีมาก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 และงานวิจัยของธัญกานต์ ชีแก้ว, (2563) เรื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับเทคนิคคู่คิดที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ผลวิจัยพบว่า ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

คณิตศาสตร์โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับเทคนิคคู่คิดสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ อยู่ในระดับมาก อาจเนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้ที่นักเรียนได้รับมีการเชื่อมโยงเนื้อหา มองเห็นความสำคัญของเนื้อหาที่จะเรียนโดยเชื่อมโยงกับชีวิตจริง ฝึกให้นักเรียนมีความรอบคอบ ตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ส่งเสริมความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ นักเรียนได้ทำแบบฝึกหัดเป็นใบงานที่มีการแนะนำตามขั้นตอน แล้วให้ออกาสนักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ จนกระทั่งนักเรียนสามารถปฏิบัติงานได้ด้วยตนเอง ตรวจสอบงานแล้วให้ผลย้อนกลับทางบวก กระตุ้นนักเรียนทำงานเป็นกลุ่ม มีเพื่อนคู่คิด มีการช่วยเหลือกัน ใช้สื่อการเรียนรู้จัดบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีความตื่นเต้น สนุกสนาน ตั้งใจและมีความกระตือรือร้นในการเรียน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอความรู้ และมีการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้และตอบแทนสังคม สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาดา นาสา, (2562) เรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบขั้นบันได 5 ขั้น ของนักศึกษาสาขาวิชาคณิตศาสตร์ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ ผลวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักศึกษาที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบขั้นบันได 5 ขั้น มีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของ เหมหาญ เสนามนตรี, (2564) เหมหาญ เสนามนตรี, (2564) เรื่อง การศึกษาการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ยุทธวิธี STAR เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก

สรุป/ข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย ดังนี้

1.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง พื้นที่ผิวและปริมาตร หลังได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR มีเจตคติต่อการเรียนวิชาคณิตศาสตร์อยู่ในระดับมาก

2. ข้อเสนอแนะ

2.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป ดังนี้

1) การจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้น ร่วมกับเทคนิค STAR ครูควรเตรียมความพร้อมและวางแผนอย่างรอบคอบ เพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติตามขั้นตอนและควบคุมระยะเวลาได้ ครูควรกระตุ้น ให้แนะนำแก่นักเรียนที่ไม่ให้ความร่วมมือในชั้นกิจกรรมกลุ่ม

2) ชั้นการเรียนรู้ตั้งคำถาม ครูควรใช้สื่อหรือวิธีการใด ๆ ที่หลากหลาย กระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัย และควรฝึกให้นักเรียนตั้งคำถาม สร้างความรู้สึอยากรู้ เห็นคุณค่า ความสำคัญและประโยชน์ของสิ่งที่จะเรียน และควรกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก และแสดงความคิดเห็น เพื่อนำไปสู่การอภิปรายและการสรุปที่ถูกต้อง

2.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1) ควรนำการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเทคนิค STAR ไปใช้กับเนื้อหาอื่น ๆ ในรายวิชาคณิตศาสตร์ เพื่อศึกษาว่าวิธีการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม

2) ควรมีการศึกษาการจัดการเรียนรู้แบบบันได 5 ขั้นร่วมกับเทคนิค STAR ที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น การคิดวิเคราะห์ การสื่อสาร การใช้เทคโนโลยี การเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์

เอกสารอ้างอิง

จุฬาลักษณ์ ใจอ่อน, และศศิวิภา พระสุธาพิทักษ์. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง เลขยกกำลัง ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้น (5 STEPS). วารสาร AL-NUR บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยฟาฏอนี, 13(25), 137-144.

- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข. (2559). การจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธัญญานันต์ ชีแก้ว. (2563). ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้กลวิธี STAR ร่วมกับเทคนิคคู่คิดที่มีต่อความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ (กศ.ม.). มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นัฐนันท์ เต็มศรี, และอนวัตร จีรวัดนพานิข. (2564). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จากการจัดการเรียนรู้โดยใช้กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน (5STEPS) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเฉลิมพระเกียรติสมเด็จพระศรีนครินทร์ ภูเก็ต.
- วาริรัตน์ แก้วอุไร. (2556). วิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความรู้ความสามารถตามจุดเน้นของสพฐ. กระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน. <http://www.edu.nu.ac.th/news/2566/p3.ppt>.
- วาวรินทร์ พงษ์พัฒน์. (2561). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ เรื่อง ความน่าจะเป็น โดยการจัดการเรียนรู้แบบ GPAS 5 Steps ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนวัดศรีสุทธาราม จังหวัดสมุทรสาคร. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาคณิตศาสตร์ศึกษา. คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วาสนา ปิ่นทอง. (2562). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยกลวิธี STAR วิชาคณิตศาสตร์ เรื่องลำดับเพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. [การค้นคว้าอิสระ กศ.ม.] สาขาวิชาวิจัยและประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- วิภาดา นานา. (2562). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ที่ส่งเสริมทักษะการสื่อสาร และทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบขั้นบันได 5 ขั้น เพื่อการเรียนรู้ QSCCS).บทความวิจัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560). ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน. พุทธศักราช 2551 <http://www.fth1.com/uppic/10105600>
- เหมินหาญ เสนามนตรี และยุทธพงศ์ ทิพย์ชาติ. (2564). การศึกษาการแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์ โดยใช้ยุทธวิธี STAR เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. [Paper presentation], การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับชาติครั้งที่ 8 มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, ขอนแก่น.

เอมฤดี สิงห์กุมพล. (2563). การศึกษาผลการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับกลวิธี STAR รายวิชาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 1. นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

Maccini, P and Gagnon, J. (2006). Mathematics strategy instruction (SI) for middle school students with learning disabilities.

<http://www.k8accesscenter.org/trainingresources/massini.asp>

แนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3*
DEVELOPMENT GUIDELINE FOR INNOVATORS SCHOOL
ADMINISTRATORS IN UDON THANI PRIMARY EDUCATIONAL
SERVICE AREA OFFICE 3

ยุพิน ขุลีดี¹ และ นวัตกรรม หอมสิน²

Yupin Khuleedee¹ and Nawattakron Homsin²

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี

¹⁻²Udon Thani Rajabhat University

Corresponding Author's Email: Yupin56educate@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3 2) เพื่อหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3 3) เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3 การวิจัยแบ่งออกเป็น 3 ระยะ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ จำนวน 183 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ระยะที่ 2 ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูล หาความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางโดยการเลือกแบบเจาะจง ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 17 คน วิเคราะห์ข้อมูลจาก

* Received 9 June 2024; Revised 17 June 2024; Accepted 25 June 2024

การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างวิเคราะห์ข้อมูล หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมากและสภาพที่พึงประสงค์โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าความต้องการจำเป็นโดยรวมอยู่ระหว่าง 0.028 – 0.100 2) แนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3 คือ การแสวงหาโอกาสใหม่ ทักษะสร้างสรรค์ ทักษะทางปัญญา และทักษะการสร้างเครือข่าย 3) การประเมินแนวทาง ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ: นวัตกรรม, นวัตกรรม, การพัฒนาผู้บริหารสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศรีสะเกษ เขต 3

Abstract

The objectives of this research were: 1) to study the current and required conditions in the development of innovators for school administrators in the Udon Thani Primary Educational Service Office 3, 2) to find guidelines for developing innovators for in Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3 , and 3) to evaluate guidelines for developing innovators for school administrators of Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3 . The research was divided into 3 phases using Mixed Method Research. Phase 1 was to study the current and desired conditions in the development of innovators for school administrators in Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3. The sample used in the research was 183 people. The instrument used in this research was a 5-level rating scale questionnaire with a reliability of 0.98. Phase 2 was to use semi-structured interviews with 12 experts by purposive selection. The data was analyzed to find frequency, percentage, mean, and standard deviation. Phase 3 was to evaluate the guidelines, by purposive

selection of 17 experts and analyzed data from semi-structured interviews to find percentage, mean, and standard deviation.

The results of the research found that: 1) the overall current condition was at a high level and the overall desired condition was at the highest level. The overall requirement value is between 0.028 - 0.100. 2) The approach was for new opportunities, creative skills, Intellectual skills, and network building skills, 3) The overall evaluation of guidelines in terms of suitability, possibility, and usefulness was at the highest level in every aspect.

Keywords: Innovators, innovations, and executive development under the Udon Thani Primary Educational Service Area Office 3.

บทนำ

คุณลักษณะสำคัญของการเป็นนวัตกรรม ที่จะเป็นผู้สร้างสรรค์นวัตกรรมจะเปลี่ยนแปลงมากการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังปรากฏในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560-2564 จึงได้กำหนดจุดเน้นและประเด็นพัฒนาหลักในการนำความคิดสร้างสรรค์และการพัฒนานวัตกรรมเพื่อให้เกิดสิ่งใหม่ที่มีมูลค่าทางเศรษฐกิจ (สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2559: 55) โดยมีเป้าหมายสำคัญคือการขับเคลื่อนไปสู่การเป็นประเทศที่ "มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2565: 3-6) มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 จึงมีข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ตลอดจนข้อกำหนดผลลัพธ์ที่พึงประสงค์ของการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ (Desired Outcomes of Education: DOE Thailand) โดยมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน คือ อารงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนานตนเองให้เป็นผู้เรียนรู้ (Learner Person) เป็นพลเมืองที่เข้มแข็ง (Active Citizen) เป็นผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม (Innovation Co-creator) พัฒนานวัตกรรมทางเทคโนโลยีหรือสังคม เพิ่มโอกาสและมูลค่าให้กับตนเองและสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562: 25) ดังนั้น การพัฒนาขีดความสามารถของเด็ก และเยาวชนให้มีสมรรถนะ นวัตกรรมจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนในยุคปัจจุบัน

กระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญต่อการสร้างสมรรถนะนวัตกรรมให้กับผู้เรียน รวมไปถึงผู้ที่ปฏิบัติงานทั้งครู และผู้บริหาร โดยได้กำหนดให้มีพระราชบัญญัติพื้นที่นวัตกรรม การศึกษา พ.ศ. 2562 เพื่อให้การพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานอันเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคนไทยให้มีคุณภาพ มีความใฝ่รู้ มีความคิดสร้างสรรค์ มีความสามารถในการสื่อสาร สามารถอยู่และทำงานร่วมกับผู้อื่นซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายได้มีความรู้เท่าทันโลกและมีทักษะในการประกอบอาชีพตามความถนัดของผู้เรียนแต่ละคน และให้รัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ได้ร่วมกันพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพ เพื่อลดความเหลื่อมล้ำในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานได้อย่างแท้จริง (สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2562: 3) จึงกำหนดให้มีพื้นที่นวัตกรรมการศึกษาซึ่งเป็นพื้นที่ปฏิรูปการบริหาร และการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อสนับสนุนการสร้างนวัตกรรมการศึกษาอันเป็นการนำร่อง ในการกระจายอำนาจและให้อิสระแก่หน่วยงานทางการศึกษาและสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เกิดการพัฒนาคุณภาพและประสิทธิภาพและลดความ เหลื่อมล้ำ รวมทั้งมีการขยายผล นวัตกรรมจัดการเรียนรู้และวิธีการปฏิบัติที่เป็นเลิศ (Best Practice) ไปใช้ในสถานศึกษา อื่น (สุกัญญา แซ่ม้อย, 2565: 3-6)

ดังนั้น การพัฒนาขีดความสามารถของเด็กและเยาวชนให้มีสมรรถนะนวัตกรรมจึงเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนในยุคปัจจุบัน รวมไปถึงการบริหารสถานศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความสามารถในการสร้างนวัตกรรมหรือมีสมรรถนะนวัตกรรม หรือเป็นนวัตกรรมรุ่นเยาว์นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาเองก็จำเป็นจะต้องมีนวัตกรรมในการบริหารสถานศึกษาด้วยเช่นกัน เพื่อจะได้นำมาออกแบบการบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมรุ่นเยาว์ต่อไปว่าควรเป็นอย่างไร ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องที่มีขีดความสามารถสูงในการบริหารการศึกษาให้มีคุณภาพในการเสริมสร้างพลังความคิดสร้างสรรค์ และการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาของครูและนักเรียน สามารถสร้างสรรค์ความรู้ใหม่ หรือนวัตกรรมการบริหารการศึกษาให้มีพลังในการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ที่มีโรงเรียนจำนวน 203 แห่ง มีผู้บริหารที่ส่งผลงานเข้าประกวดรางวัล OBEC AWARDS จำนวนน้อย ขาดการส่งเสริมสนับสนุนอย่างจริงจัง ทำให้กระบวนการทำงานเกี่ยวกับด้านนวัตกรรมไม่โดดเด่น (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี เขต 3, 2566: 1) จากสภาพและแนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ผู้วิจัยจึงอยากทราบแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ว่าควรจะมีแนวทางอย่างไร เพื่อจัดทำเป็นข้อมูลหาแนวทางพัฒนานวัตกรรมสำหรับ

ผู้บริหารการศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ให้ประสบความสำเร็จอย่างมีคุณภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3
2. เพื่อหาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3
3. เพื่อประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา อุดรธานี เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารการศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 มีวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดการวิจัยเป็น 3 ระยะดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารโรงเรียน ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 138 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใน ระยะที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ซึ่งมีลักษณะเป็นข้อคำถามปลายปิด (Closed Form or Structured Questionnaire) แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ได้ทำการทดสอบค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Validity) และหาดัชนีความสอดคล้อง

(IOC) ของแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงเนื้อหา พบว่า มีค่า IOC ระหว่าง 0.70 – 1.00 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coeffect) ของครอนบัก ผลปรากฏว่า ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ มีค่าอยู่ระหว่าง 0.34 - 0.80

การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ และร้อยละผู้วิจัยได้นำมาหาค่าเฉลี่ยร้อยละ และแบบสอบถาม ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ เเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และแปลความค่าเฉลี่ยแบบข้อความเชิงนิมิต (Positive Scale) การวิเคราะห์ความต้องการจำเป็น (Need Assessment) ใช้ถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่พึงประสงค์ในการหาคัดชั้นความต้องการจำเป็น (Priority Needs Index) เพื่อจัดลำดับความต้องการจำเป็น

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล

กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยเลือกจากข้อที่มีค่านี้น้อยที่สุด ของแต่ละด้าน ในขั้นตอนที่ 1 มาสร้างแบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview)

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ โดยการสร้างข้อสรุปจากเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์ ออกแบบแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยวิเคราะห์ข้อมูลในรูปแบบการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพได้ 2 ขั้นตอน

1. ขั้นตอนการตรวจสอบข้อมูล โดยการให้บุคคลในปรากฏการณ์หรือผู้ที่ให้ข้อมูลกับผู้วิจัยตรวจสอบข้อมูลที่ถูกต้องของข้อมูล

2. ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้มีวิธีการหลักที่ใช้ในการวิเคราะห์ เป็นวิธีการสร้างข้อสรุป จากการศึกษาแนวทาง หรือข้อมูลจำนวนหนึ่ง โดยไม่ใช้สถิติช่วยในการวิเคราะห์ โดยยึดสาระเนื้อหาที่ได้จากการสัมภาษณ์

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

การประเมินโดยใช้กลุ่มผู้ประเมินคือ ผู้บริหารสถานศึกษา รองผู้บริหารสถานศึกษา และศึกษานิเทศก์ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานีเขต 3 จากระยะที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดคุณลักษณะแบบเจาะจง (Purposive Selection) เพื่อเกิดความหลากหลายตามบริบทในการประเมิน จำนวน 17 คน

ขอบเขตด้านเนื้อหา

การประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยมีองค์ประกอบสมรรถนะของนวัตกรรม 4 ด้าน คือ การแสวงหาโอกาสใหม่ (Alertness to New Opportunities) ทักษะสร้างสรรค์ (Creativity Skills) ทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) และทักษะการสร้างเครือข่าย (Networking Skills) ซึ่งการประเมินโดยอาศัยแนวคิดของ กัสเคย์ (Guskey, 2000: 56-57) ซึ่งใช้เกณฑ์ในการประเมิน 3 ด้าน คือ ด้านความเหมาะสม (propriety) ด้านความเป็นไปได้ (feasibility) ด้านความเป็นประโยชน์ (utility)

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทาง

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ผู้วิจัยได้สร้างแบบประเมินโดยมีประเด็นการประเมินครอบคลุมองค์ประกอบการจัดการความรู้ โดยใช้แนวทางการประเมินของ กัสเคย์ (Guskey, 2000: 56-57)

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำแบบประเมินทางมาตรวจให้คะแนน โดยนำคะแนนมาป้อนเข้าโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แล้วนำค่าเฉลี่ยไปเทียบกับเกณฑ์เพื่อแปลความหมาย

2. นำข้อมูลการวิเคราะห์ที่ได้มาร่วมวิเคราะห์เชิงตีความอีกรอบร่วมกับผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer debriefing)

ผลการวิจัย

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI Modified) และลำดับความต้องการจำเป็น

สมรรถนะนวัตกรรม	D ค่าเฉลี่ยสภาพ ปัจจุบัน	I ค่าเฉลี่ยสภาพที่ พึงประสงค์	PNI Modified	ลำดับความ ต้องการ จำเป็น
1. การแสวงหาโอกาสใหม่	4.28	4.71	0.100	1
2. ทักษะสร้างสรรค์	4.34	4.50	0.037	2
3. ทักษะทางปัญญา	4.27	4.39	0.028	4
4. ทักษะการสร้างเครือข่าย	4.28	4.41	0.032	3

จากตารางที่ 1 พบว่า ลำดับความต้องการจำเป็นของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 รายด้านโดยมีค่า PNI อยู่ในระดับตั้งแต่ 0.028 – 0.100 พิจารณารายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการแสวงหาโอกาสใหม่ ด้านทักษะสร้างสรรค์ ด้านทักษะทางปัญญา และด้านทักษะทางปัญญา ตามลำดับ

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ซึ่งมีผลการวิจัยดังนี้

1. ด้านการแสวงหาโอกาสใหม่ (Alertness to New Opportunities) มีแนวทางจำนวน 10 แนวทาง
2. ด้านทักษะสร้างสรรค์ (Creativity Skills) มีแนวทาง จำนวน 10 แนวทาง
3. ด้านทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) มีแนวทาง จำนวน 10 แนวทาง

4. ด้านทักษะการสร้างเครือข่าย (Networking Skills) มีแนวทาง จำนวน 10 แนวทาง

ระยะที่ 3 การประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

ตารางที่ 2 ผลการประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3

รายการ	ความ		แปลผล	ความเป็น		แปลผล	ความเป็น		แปลผล
	เหมาะสม			ไปได้			ประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.		$\bar{X}$	S.D.	
1.ด้านการแสวงหาโอกาสใหม่	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด
2.ด้านทักษะสร้างสรรค์	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด
3.ด้านทักษะทางปัญญา	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด
4.ด้านทักษะการสร้างเครือข่าย	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด
โดยรวม	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด	17.0	17.0	มากที่สุด

ผลการประเมินด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าโดยรวมทั้ง 3 ด้านอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 17.00$, S.D. = 0)

อภิปรายผล

1. ระดับสภาพปัจจุบันของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก

และสภาพที่พึงประสงค์ของแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเกิดจาก กระบวนการพัฒนานวัตกรรม เป็นกระบวนการที่จะช่วยให้องค์กรสามารถสร้างนวัตกรรมและและนวัตกรรมภายในองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ที่สามารถนำมาพัฒนาองค์กร พัฒนาครู และสถานศึกษา สอดคล้องกับ โกศล ภูศรี (2564) ที่ได้ศึกษากลยุทธ์การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารอยากพัฒนาตนเอง ให้ทันเทคโนโลยีในยุคเปลี่ยนผ่าน ให้ทันต่อการเป็นนวัตกรรม

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ประกอบด้วย 4 ด้านจำนวน 40 แนวทาง ดังนี้

2.1 ด้านการแสวงหาโอกาสใหม่ มีจำนวน 10 แนวทาง คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ มีอุดมการณ์ ความเชื่อ ความศรัทธา ในการสร้างนวัตกรรมอย่างแรงกล้า ผู้บริหารมักจะหาแรงบันดาลใจในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของอีริกสัน (Eriksson, 2013: 34-35) กล่าวถึง คุณลักษณะ 5 ประการสำหรับนวัตกรรมที่ประสบความสำเร็จ (The Five Characteristics of Successful Innovators) ประกอบด้วย ความคิดแบบแสวงหาโอกาส (An Opportunistic Mindset) ช่วยให้นวัตกรรมระบุดีขึ้นในตลาด โอกาสเป็นหัวใจสำคัญของการเป็นผู้ประกอบการและนวัตกรรม และบางคนก็มีความตื่นตัวมากกว่าคนอื่น ๆ และยังเป็นไปตามแนวคิดของแบกเลย์ (Bagley, 2014: 198) ได้นำเสนอ 10 คุณลักษณะของนวัตกรรมไว้ในบทความ The 10 Traits Great Innovators ประกอบด้วย นวัตกรรม คือ ผู้ที่มีแนวคิดในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้แตกต่าง หรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ไม่เคยมีใครทำมาก่อน

2.2 ด้านทักษะสร้างสรรค์ มีจำนวน 10 แนวทาง คือ ผู้บริหารสร้างบรรยากาศแวดล้อมทางกายภาพที่กระตุ้น เกิดการคิดอย่างกว้างไกลและคิดสร้างสรรค์ คิดแปลกใหม่กว่าเดิม สอดคล้องกับ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2563: 44-47) ที่ได้กล่าวถึงสมรรถนะความเป็นนวัตกรรม ที่ประกอบด้วย 6 องค์ประกอบหลัก ได้แก่ องค์ประกอบที่ 3 ความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) หมายถึง พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงทักษะในการสร้างความคิด

ใหม่ ๆ สำหรับการสร้างนวัตกรรม ได้แก่ 1) ทักษะสร้างสรรค์ (Creativity Skills) คือ การแสดงออกถึงความริเริ่มในการสร้างความคิดใหม่ ๆ หรือนวัตกรรม และ 2) ทักษะทางปัญญา (Cognitive Skills) คือ การแสดงออกทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณหรือคิดวิเคราะห์เพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่สำหรับการสร้างนวัตกรรม

2.3 ด้านทักษะทางปัญญา มีจำนวน 10 แนวทาง คือ ผู้บริหารพัฒนาความรู้และความสามารถในการสร้างนวัตกรรมอย่างมีกระบวนการที่ชัดเจนผู้บริหารมีการบริหารงานที่ยืดหยุ่น เรียนรู้ และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ แวกเนอร์ (Wagner, 2012: 67) ใช้คำว่า "Creating Innovator" และได้กำหนดสมรรถนะใหม่ของนวัตกรรมที่เรียกว่า 7 ทักษะเพื่อการอยู่รอด (Seven Survival Skills) ประกอบด้วย การคิดวิเคราะห์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) และยังสอดคล้องกับ วสันต์ สุทธาวาส และพิทักษ์ ศิริวงศ์ (2558: 26-29) ได้ศึกษาคุณลักษณะที่พบได้จากบุคคลที่เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การแสวงหาความรู้ คือ ความสามารถในการรวบรวม ศึกษาค้นคว้าหาความรู้ และสามารถสร้างความรู้ใหม่เพิ่มเติมได้จากแหล่งต่าง ๆ แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ เป็นแนวทางแก้ไขปัญหาและพัฒนาการศึกษาได้อย่างตรงเป้าประสงค์ จากการได้มาซึ่งองค์ความรู้ที่ไม่หยุดนิ่ง มีความทันสมัยทันต่อเหตุการณ์ มีคุณภาพและลุ่มลึก

2.4 ด้านทักษะการสร้างเครือข่าย มีจำนวน 10 แนวทาง คือ ผู้บริหารสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับมหาวิทยาลัยและศูนย์วิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ผู้บริหารยินดีแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้อื่นและเครือข่ายต่าง ๆ ในการสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นไปตามแนวคิดของ คูโรส (Couros, 2014: 355) ได้อธิบายถึง 8 คุณลักษณะของนักการศึกษาผู้มีการรอบความคิดของนวัตกรรมประกอบด้วย เครือข่าย (Networked) Steven Johnson อ้างถึงประสิทธิภาพเกี่ยวกับความสำคัญของเครือข่าย เป็นโอกาสช่วยให้ความคิดเชื่อมโยงกัน นวัตกรรมไม่ได้เกิดขึ้นจากการทำงานเพียงคนเดียวเพราะมักเป็นความคิดที่มีการแบ่งปันกันหลาย ๆ ด้านที่นำไปสู่แนวคิดใหม่ ๆ และยังสอดคล้องกับแนวคิดของ คิว (Kieue, 2017: 15-16) กล่าวถึงองค์ประกอบความเป็นนวัตกรรมที่ประสบผลสำเร็จว่า คือเครือข่ายนวัตกรรมที่ดีมักจะมี

ความสัมพันธ์ที่ดี ความอยากรู้อยากเห็นตามธรรมชาติและแนวโน้มที่จะถามคำถาม สำหรับเครือข่ายที่ดีจะมีบุคคลหลากหลาย ความหลากหลายนี้ทำให้บัณฑิตได้เห็นแนวทางและวิธีคิดที่แตกต่างกันช่วยให้พวกเขาขยายแหล่งความรู้ด้วยเครือข่ายที่กว้างขวาง

3. ผลการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยใช้แบบประเมินแนวทางเพื่อการวิจัย ในด้านความเหมาะสม ด้านความเป็นไปได้ และด้านความเป็นประโยชน์ พบว่า ผลการประเมินแนวทางการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดสอดคล้องกับงานวิจัยของวสันต์ สุทธาวาส (2559) ได้ศึกษาเกี่ยวกับศักยภาพความเป็นนวัตกรรมการศึกษา พบว่าศักยภาพความเป็นนวัตกรรมการศึกษา ประกอบด้วย 2 ด้าน คือ ด้านกระบวนการ ประกอบด้วยระบบเสริมสร้าง (Reinforcement System) มีกระบวนการพัฒนาศักยภาพบุคลากร และการจัดการเพื่อความยั่งยืนเชิงนวัตกรรม (Management for Innovative Sustainability) มีการจัดการองค์การแห่งการเรียนรู้ มีการจัดการความรู้ มีการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศ

สรุป/ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้สรุปได้ว่าการเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่มีความสามารถและทักษะในการประดิษฐ์ คิดค้นสร้างสรรค์สิ่งใหม่ ๆ สนับสนุนให้เกิดเทคนิควิธีการ รูปแบบ เครื่องมือ กระบวนการ และนำสิ่งเหล่านั้นมาเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน เพื่อนำมาใช้ประโยชน์หรือการคิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ ๆ หรือแก้ปัญหาในการทำงานหรือส่งเสริมการพัฒนาการศึกษาในระดับสถานศึกษามากขึ้น และยังอำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตได้ดีขึ้นต่อไป ส่วนข้อเสนอแนะในการวิจัย ประกอบด้วย

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้ ประกอบด้วย 1.1 ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 ควรศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อเป็นแนวทางในการกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรให้เป็นนวัตกรรมทางการศึกษาต่อไป 1.2 ผู้บริหารสถานศึกษา ควรส่งเสริมการพัฒนาตนเอง ให้เป็นนวัตกรรมทาง

การศึกษา เพื่อสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาต่อไป 2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนานวัตกรรมสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3 เพื่อต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- โกศล ภูศรี. (2564). กลยุทธ์การพัฒนาความเป็นนวัตกรรมของครูโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาการศึกษา. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- วสันต์ สุทธาวาส. (2558). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างศักยภาพความเป็นนวัตกรรมการศึกษา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วสันต์ สุทธาวาส และ พัทธกษ ศิริวงศ์. (2558). ความเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาขั้นพื้นฐานในภาครัฐ: การศึกษาทฤษฎีฐานราก. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal ฉบับมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 8(2), 281-300.
- สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2559). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564 เรียกใช้เมื่อ 18 กรกฎาคม 2566 จาก https://www.nesdc.go.th /ewt_w3c/ewt_dl_linkphp?nid=6422
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). พื้นที่นวัตกรรมการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2562). มาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- สุกัญญา แซ่ม้อย. (2563). นวัตกรรมการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรม. กรุงเทพมหานคร: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์.
- _____. (2565). การบริหารสถานศึกษาเพื่อสร้างนวัตกรรมรุ่นใหม่. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- Bagley, O. R. (2014). The 10 Traits of Great Innovators. Retrieved September 16, 2023, from <https://www.forbes.com/sites/rebeccabagley/2014/01/15/the-10-traits-of-great-innovators/#2a0733664bf4>.
- Couros, G. (2014). 8 Characteristics of the "Innovator's Mindset". Retrieved September 1, 2023, from <https://georgecouros.ca/blog/archives/4783>.
- Eriksson, J. (2013). The Five Characteristics of Successful Innovators. Retrieved September 1, 2023, from <http://blog.bearing-consulting.com/2013/10/27/the-five-characteristics-of-successful-innovators>.
- George, C. (2015). The Innovator's Mindset. San Diego, CA: Dave Burgess Consulting.
- Guskey, T. R. (2000). Evaluating Professional Development. Thousand Oaks, CA: Corwin.
- Wagner, T. (2012). Creating Innovators: The Making of Young People Who Will Change the World. Scribner/Simon & Schuster publisher.

กระบวนการสร้างสรรค์ การแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยชุด

“บุปผชาติทศราชราช”*

CREATION PROCESS OF CONTEMPORARY THAI PERFORMING ARTS

"BUPPHACHAT THOTSARAT RACHA"

ธนพล สามทองกล้า¹, ชญานูช เชียงคิ้ว² และ ศักดา มากเหมือน³

Thanapon Samthongkrum¹, Chayanuch Seaingkiw² and Sakda Makmuan³

¹⁻²มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹⁻²Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

³นักวิจัยอิสระ

³independent researcher, Thailand

Corresponding Author's Email: thanapon@kru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้เป็นการนำเสนอกระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “บุปผชาติทศราชราช” มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยที่ได้รับแรงบันดาลใจจากต้นรวงผึ้ง พรรณไม้ประจำพระองค์ รัชกาลที่ 10 มุ่งเน้นศึกษาและวิเคราะห์วิธีการออกแบบสร้างสรรค์การแสดงโดยใช้แรงบันดาลใจจากต้นรวงผึ้ง การผสมผสานนาฏศิลป์ไทยและนาฏศิลป์สากล เพื่อสร้างสรรค์การนาฏศิลป์ร่วมสมัย สามารถทำให้เกิดการสื่อสารกับผู้ชมในสังคมร่วมสมัยได้ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ การค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างสรรค์ผลงาน ประสพการณ์ของตัวผู้สร้างสรรค์ในฐานะนักแสดง ตลอดจนการนำเสนอผลงาน และสรุปผลการศึกษา

ผลการศึกษาพบว่า การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัยสามารถนำเอาเอกลักษณ์ของต้นรวงผึ้ง พรรณไม้ประจำพระองค์ มาปรับประยุกต์เข้ากับการสร้างสรรค์การแสดงได้เป็นอย่างดี คณะผู้สร้างสรรค์ออกแบบสร้างสรรค์องค์ประกอบของการแสดง 4 องค์ประกอบดังนี้ 1.การ

* Received 28 May 2024; Revised 11 May 2024; Accepted 29 June 2024

กำหนดรูปแบบการแสดง 2. การออกแบบเครื่องแต่งกาย 3. กำหนดดนตรี 4. การออกแบบท่าที่ใช้การแสดง การสร้างสรรค์ครั้งนี้เป็นการรวบรวมองค์ความรู้เพื่อพัฒนาผลงานสร้างสรรค์การแสดงร่วมสมัย โดยมีการผสมผสานแนวคิดนาฏศิลป์ไทยแบบจารีตเข้ากับงานร่วมสมัยที่เน้นรูปแบบการเต้นแบบสากล เกิดการบูรณาการระหว่างศิลปะการแสดงทั้ง 2 ประเภทเข้าด้วยกัน อีกทั้งยังสนับสนุนให้การแสดงสื่อสารอารมณ์และความรู้สึกของผู้แสดงกับผู้ชมร่วมสมัยให้เข้าใจเอกลักษณ์ของต้นรวงผึ้งมากขึ้น ทั้งนี้การสร้างสรรค์การแสดงร่วมสมัยชุดนี้มีความแตกต่างไปจากการแสดงนาฏศิลป์ไทยตามจารีต คณะผู้สร้างสรรค์มิได้มีจุดประสงค์เพื่อทำลายหากแต่เป็นการค้นหาแนวทางต่อยอดศิลปะการแสดงของไทยให้ดำรงอยู่ในสังคมร่วมสมัย

คำสำคัญ: นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย, บุปผชาติ, กระบวนการสร้างสรรค์

Abstract

This article proposed a methodology for creating contemporary Thai performing arts inspired by the revered royal sacred grove associated with Phrabat Somdet Phra Poramenthara Mahathibodi Si Sinthon Maha Wachiralongkon Phra Wachiraklao Chao Yuhua, His Majesty King Rama X. By integrating creative design methodologies and drawing from the profound significance and aesthetic appeal of the sacred grove, the study explored elements of Thai and global performing arts to develop performances that resonated with contemporary society. Research methods included document analysis, interviews with performers involved in the creation process, presentation of findings, and conclusions.

The findings indicated that the creation process successfully incorporated key characteristics of the revered royal sacred grove into contemporary Thai performing arts. Four main aspects of the performance were identified namely, performance structure, costume design, musical arrangement, and choreography. Additionally, the article emphasized the successful integration of Thai and international dance forms to convey

emotions and sentiments within the enchanting atmosphere of the sacred grove, fostering deeper understanding of the dedicated flower. Notably, this creative process offered unique perspectives on contemporary dance arts, focusing on cultural preservation, and providing insights for further research into Thai performing arts in contemporary society.

Keywords: Contemporary Thai Performing Arts, Bupphachat, Creation Process

บทนำ

“วัฒนธรรมไทย” คนส่วนใหญ่มักจะนึกถึง “ศิลปะการแสดงของไทย” เช่น โขน ละคร ลิเกหรือการฟ้อนรำต่าง ๆ ทั้งนี้ เพราะศิลปะการแสดง มีรูปแบบที่เห็นเด่นชัด สัมผัสได้ รูปแบบศิลปะการแสดงของไทย นั้น ได้มีพัฒนาการมาโดยลำดับทั้งในแนวของศิลปะในราชสำนัก หรือการแสดงพื้นบ้าน เช่น รำ ระเบียบฟ้อน ละคร โขน ซึ่งศิลปะการแสดงของไทยมักจะอยู่ในพระบรมราชูปถัมภ์ของกษัตริย์หรือพระบรมวงศ์ อันเป็นที่มาของวัฒนธรรมการแสดงที่รู้จักกันในปัจจุบัน (กระทรวงวัฒนธรรม, 2563)

“ต้นรวงผึ้ง” มีชื่อภาษาอังกฤษว่า Yellow star และชื่อวิทยาศาสตร์คือ *Schoutenia glomerata* King subsp. *peregrina* (Craib) Roekm. & Hartono เป็นพรรณไม้ที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศไทย พบมากในป่าทางภาคเหนือ ความสูงจากระดับน้ำทะเล 1,000-1,100 เมตร ต้นรวงผึ้งจัดเป็นไม้ยืนต้นขนาดกลาง-ใหญ่ ความสูงประมาณ 5 เมตร ทนแดด และชอบขึ้นในที่แล้งหรือค่อนข้างแล้ง ลำต้นแตกกิ่งต่ำ ลักษณะลำต้นเป็นทรงพุ่มมน ออกใบเดี่ยวเรียงสลับกัน ด้านหน้าใบจะเป็นสีเขียวและหลังใบเป็นสีน้ำตาลนวล ดอกรวงผึ้งส่งกลิ่นหอมตลอดทั้งวัน และมีสีเหลืองอร่ามดูโดดเด่น ออกดอกเป็นช่อสั้นตามซอกใบ ลักษณะดอกมีกลีบเลี้ยง 5 แฉกคล้ายรูปดาวติดกับโคนกลีบและเป็นฐานรองกระจุยเกสรตัวผู้ ไม่มีกลีบดอก ดอกจะบานได้นาน 7-10 วัน โดยจะผลิดอกในเดือนกรกฎาคม-สิงหาคม ส่วนผลของต้นรวงผึ้งมีขนาดเล็ก เส้นผ่านศูนย์กลาง 1 เซนติเมตร เป็นทรงกลม ผลแห้ง และมีขน (สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์, 2562)

ต้นรวงผึ้ง พรรณไม้ประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งต้นรวงผึ้ง ถือว่าเป็นพรรณไม้อันทรงคุณค่าและ

มีเกียรติชนิดหนึ่ง มักจะออกดอกในช่วงเดือนพระบรมราชสมภพ อีกทั้งสีเหลืองของดอกรวงผึ้งยังเป็นสีประจำวันพระบรมราชสมภพอีกด้วย นอกจากนี้พระองค์ยังทรงปลูกต้นรวงผึ้งไว้ตามสถานที่ต่าง ๆ ที่พระองค์เสด็จฯ ไปประกอบพระราชกรณียกิจ เพื่อพระราชทานไว้ให้เป็นตัวแทนแห่งพระองค์ท่านและเป็นสิริมงคลแก่ราษฎร คณะผู้สร้างสรรค์เล็งเห็นถึงความสำคัญของพรรณไม้ชนิดนี้จึงได้นำมาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานการแสดง ในรูปแบบนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ (นาฏยประดิษฐ์) หมายถึง การคิด การออกแบบ และการสร้างสรรค์แนวคิด รูปแบบ กลวิธีของนาฏศิลป์ชุดหนึ่ง ๆ ที่แสดงโดยผู้แสดงคนเดียวหรือหลายคน ทั้งนี้รวมถึงการปรับปรุงผลงานในอดีต นาฏยประดิษฐ์จึงเป็นการทำงานที่ครอบคลุมปรัชญา เนื้อหา ความหมาย ท่ารำ ท่าเต้น การแปรแถว การตั้งซุ้ม การแสดงหมู่ การกำหนดดนตรี เพลง เครื่องแต่งกาย และส่วนประกอบอื่น ๆ ที่สำคัญในการทำให้นาฏศิลป์ชุดหนึ่งสมบูรณ์ตามที่ตั้งใจไว้ของผู้ออกแบบนาฏศิลป์ (สุรพล วิรุฬห์รักษ์, 2547)

นาฏศิลป์แต่ละยุคสมัยเปลี่ยนแปลงไปตามวัฒนธรรม และกระแสนิยมของคนในสังคม ดังนั้นนาฏยเกวียกถึงต้องเป็นผู้เลือกสรรสิ่งที่เหมาะสมและสอดคล้องกับยุคสมัย หากสร้างสรรค์งานได้ตรงกับรสนิยมของคนยุคนั้น ก็จะได้รับเสียงตอบรับอย่างมั่งคั่งและเป็นที่ยอมรับของคนในแวดวงสังคม ดังนั้นความคิดสร้างสรรค์จึงเป็นสิ่งสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการคงอยู่และเปลี่ยนแปลงงานนาฏศิลป์ (พีรพงศ์ เสนุไธย, 2546) ด้วยเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงเพื่อการดำรงอยู่ของงานนาฏศิลป์จึงเกิดการสร้างสรรค์งานนาฏศิลป์ร่วมสมัยขึ้น ในปัจจุบันการแสดงนาฏศิลป์ร่วมสมัยมีการผสมผสานระหว่างนาฏศิลป์ไทยแบบจารีตดั้งเดิม กับการเต้นรำในแบบนาฏศิลป์ตะวันตก ซึ่งกำลังได้รับความนิยมเพราะเป็นการแสดงที่มีความแปลกใหม่ ยกตัวอย่างเช่นการนำเอาการเต้นบัลเล่ย์มาผสมผสานกับท่ารำไทยเกิดเป็นจินตลีลา เป็นต้น

ในการสร้างสรรค์การแสดงครั้งนี้คณะผู้สร้างสรรค์ได้รับแรงบันดาลใจจาก “ต้นรวงผึ้ง” พรรณไม้ประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว โดยคณะผู้สร้างสรรค์ได้นำเอาแนวคิดนาฏยประดิษฐ์ คือการนำนาฏศิลป์ตั้งแต่ 2 รูปแบบขึ้นไป ผสมผสานเป็นงานหนึ่งชิ้น เช่นนาฏศิลป์ตะวันตกกับนาฏศิลป์ไทย เป็นต้น นาฏยประดิษฐ์ประเภทนี้จะพบการผสมผสานนาฏยลักษณะของแต่ละอย่างเอาไว้อย่างชัดเจนเช่น ลักษณะการจีบ การกระดกเท้าไปข้างหลัง การทรงตัว ยังคงเป็น

แบบนาฏศิลป์ไทยส่วนเท้าและการเคลื่อนไหวอาจเป็นการประดิษฐ์ตามแบบนาฏยลักษณ์อื่นเป็นต้น ซึ่งในงานสร้างสรรค์ชุดนี้คณะผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ของต้นรวงผึ้ง พบว่ามีถิ่นกำเนิดอยู่ทางภาคเหนือของประเทศไทย จึงได้นำเอานาฏศิลป์พื้นบ้านภาคเหนือและนาฏศิลป์ไทยแนวจารีต มาผสมผสานกันแล้วยังนำเอานาฏศิลป์ตะวันตก มาผสมผสานเพื่อให้เกิดความแปลกใหม่ เพื่อนำเสนอการแสดงนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ จะทำให้เกิดการบูรณาการ ผสมผสานระหว่างศิลปะการแสดงทั้ง 3 ประเภทนี้และทำให้เกิดเป็นงานศิลปะการแสดงชิ้นใหม่ขึ้น

คณะผู้สร้างสรรค์เล็งเห็นถึงความสำคัญของ ต้นรวงผึ้ง ซึ่งเป็นพรรณไม้ประจำพระองค์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่จะนำมาสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ชุด บุปผชาติทศราชาชา โดยใช้ข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ของ ต้นรวงผึ้ง มาเป็นขอบเขตของเนื้อหา และสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ โดยใช้แนวคิดนาฏยประดิษฐ์ การผสมผสานรูปแบบการแสดงที่หลากหลาย สร้างสรรค์การแสดงที่แตกต่างไปจากการแสดงนาฏศิลป์ไทยแบบดั้งเดิม เพื่อดำรงอยู่กับสังคมร่วมสมัย ทั้งนี้ในการนำเสนอการแสดงนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ชุด บุปผชาติทศราชาชา ยังคงนำเอาท่ารำนานาฏศิลป์ไทยแบบจารีตมาเป็นรูปแบบหลักในการนำเสนอผลงาน และนำท่ารำนานาฏศิลป์พื้นบ้านภาคเหนือ รวมไปถึงท่าเต้นแบบนาฏศิลป์ตะวันตกมาผสมผสาน เพื่อให้ได้รูปแบบการนำเสนอที่แตกต่างและหลากหลาย สร้างความน่าสนใจให้มากยิ่งขึ้น ให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มผู้ชมในยุคสังคมร่วมสมัย การสร้างสรรค์การแสดงชุดนี้ จึงเป็นอีกหนึ่งแนวทางในการนำเสนอผลงานนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ สู่วงการศิลปะการแสดงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษากระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยชุด “บุปผชาติทศราชาชา”

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “บุปผชาติทศราชาชา” เป็นการสร้างสรรค์ผลงานทางด้านศิลปะการแสดงมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างสรรค์ นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “บุปผชาติทศราชาชา” ให้เกิดขึ้น โดยผู้คณะผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ และได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลจากเอกสารตำรา คณะผู้สร้างสรรค์เน้นการเก็บรวบรวมข้อมูลเอกสารจากหอสมุดแห่งชาติ หอสมุดสถาบันการศึกษาและร้านหนังสือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับต้นรวงผึ้ง และการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย เพื่อศึกษาตามกรอบแนวคิดที่นำมาอธิบายวิธีการสร้างสรรค์ผลงาน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาภาคสนาม คณะผู้สร้างสรรค์เน้นการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์การสนทนากลุ่ม การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม การสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วม นำมาศึกษาวิเคราะห์เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน

ขั้นตอนที่ 3 กระบวนการสร้างสรรค์ นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “บุปผาชาติทศราราชราชา” คณะผู้สร้างสรรค์ได้แบ่งการสร้างสรรค์การแสดงเป็น 4 องค์ประกอบของการแสดงได้ดังนี้ 1.กำหนดรูปแบบการแสดง 2.การออกแบบเครื่องแต่งกาย 3.กำหนดดนตรี 4. การออกแบบท่าที่ใช้ในการแสดง โดยระหว่างการสร้างสรรคการแสดงมีการบันทึกกระบวนการทำงาน ปัญหาที่พบและวิธีการแก้ไข ตลอดระยะเวลาของการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อนำข้อมูลดังกล่าวไปสังเคราะห์วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 การเผยแพร่ผลงานนาฏศิลป์ร่วมสมัย “บุปผาชาติทศราราชราชา” ต่อสาธารณชนโดยใช้พื้นที่ใน การเผยแพร่ผลงาน คือ งานแข่งขันศิลปะทัศนกรรมนักเรียนครั้งที่ 71 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี เพื่อรับฟังข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและอภิปรายผลจากการเรียบเรียงและวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อมีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแล้ว ผลที่ได้รับจากการวิเคราะห์นำไปสู่การเขียนบทความวิชาการ

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อสร้างสรรค์การแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “บุปผาชาติทศราราชราชา” โดยผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาขั้นตอนในการออกแบบสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย จากการรวบรวมข้อมูลเอกสารตำรา งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการสัมภาษณ์ศิลปินผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ในการสร้างสรรค์การแสดงร่วมสมัย เพื่อนำมาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์แสดงให้เกิดขึ้น โดยผู้สร้างสรรค์สรุปตามองค์ประกอบของการแสดงได้ดังนี้

- 1.การกำหนดรูปแบบการแสดง
- 2 การออกแบบเครื่องแต่งกาย
- 3 กำหนดดนตรี
- 4 การออกแบบท่าที่ใช้การแสดง

1. การกำหนดรูปแบบการแสดง

คณะผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดรูปแบบการแสดงชุด “บุปผาชาติพราศาราช” ให้อยู่ในรูปแบบของนาฏศิลป์ไทยประเภทระบำ ซึ่งเป็นการร่ายรำของดอกรวงผึ้ง ให้ผู้แสดงเปรียบเสมือนดอกรวงผึ้งที่ออกมาร่ายรำด้วยความสนุกสนาน พลั้วไหว ความภูมิใจในตัวเองที่ได้เป็นพราหมณ์ไม่ประจำพระองค์และน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มีต่อปวงชนชาวไทย คณะผู้สร้างสรรค์ได้แบ่งการแสดงออกเป็น 3 ช่วง ดังนี้

ช่วงที่ 1	ช่วงที่ 1 นำเสนอความสวยงามของดอกรวงผึ้งตามธรรมชาติความพลิ้วไหวไปกับสายลม และแสงแดด
ช่วงที่ 2	ช่วงที่ 2 นำเสนอการผลิดอกในช่วงฤดูฝน ของต้นรวงผึ้ง
ช่วงที่ 3	ช่วงที่ 3 นำเสนอการอาศัยราทพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว

ตารางที่ 1 กำหนดรูปแบบการแสดง

2. การออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง

คณะผู้สร้างสรรค์ได้ศึกษาลักษณะของต้นรวงผึ้ง จากข้อมูลทางพฤกษศาสตร์ ซึ่งมีลักษณะเด่นคือดอกสีเหลืองเข้ม มีกลิ่นหอมตลอดทั้งวัน มีช่อดอกดกที่เกิดตามซอกใบเป็นช่อสั้น โคนกลีบเลี้ยงเชื่อมติดกัน ปลายแยกออกเป็น 5 แฉกคล้ายรูปดาว ไม่มีกลีบดอก มีเกสรตัวผู้จำนวนมาก ซึ่งส่วนที่มองเห็นเป็นสีเหลืองเหมือนดอกนั้นคือเกสรตัวผู้ที่รวมกันเป็นกระจุก ลำต้นแตกกิ่งต่ำ กิ่งค่อนข้างเล็กเรียวยอดเป็นพุ่มมน ใบเดี่ยวเรียงสลับ รูปแผ่นใบสองข้างไม่เท่ากัน ผิวใบด้านบนสีเขียว ด้านล่างสีน้ำตาลอมนวล คณะผู้วิจัยได้นำข้อมูลข้างต้นมาใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายประกอบการแสดง เพื่อนำเสนอตัวผู้แสดงเป็นดอกรวงผึ้ง โดยใช้สีหลักเป็นสีเหลืองเข้ม ออกแบบเสื้อจากรูปแบบของชุดไทยดุสิต เป็นเสื้อแขนกุดพื้นเหลืองเข้ม ปัก

ด้วยไหมสีเงิน และสีทองเพื่อเพิ่มความวิจิตร และเสื้อไทยดุสิตยังเป็นหนึ่งในแบบชุดที่ พระราชทานจากสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวงอีก ซึ่งเป็นพระบรมราชชนนีของ พระบาทสมเด็จพระ-ปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว ออกแบบกระโปรงในรูปแบบยาว วงกลม สีเหลืองเพื่อนำเสนอให้มีความร่วมสมัยมากขึ้น มีผ้าคาดเอวสีขาวปักกลดลายด้วยดอกกรวณผืนดินปั่นใช้เพื่อรัดเอวให้มีผู้แสดงมีสตรีระที่สวยงาม ใส่จอนหูที่ประดิษฐ์ขึ้นจากดอกกรวณผืนดินปั่น รวบผมมวยสูงปักปิ่นที่ประดิษฐ์จากดอกกรวณผืนดินปั่น และสวมใส่เครื่องประดับต่าง ๆ เพื่อประกอบให้การแสดงเกิดสุนทรีย์มากยิ่งขึ้น ดังนี้

ศิริภรณ์	พัทธภรณ์	ถนิมพิมพาภรณ์
จอนหู 	 เสื้อ	กำไลและสร้อยคอ
 ปิ่นปักผม	 กระโปรง	 คอเช็ด

ตารางที่ 2 เครื่องแต่งกายประกอบการแสดง

ที่มา: คณะผู้สร้างสรรค์, 13 มกราคม 2567

รูปที่ 1 เครื่องแต่งกายประกอบการแสดง

ที่มา: คณะผู้สร้างสรรค์, 13 มกราคม 2567

3. กำหนดดนตรี

คณะผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดดนตรีประกอบการแสดงนาฏศิลป์ไทยสร้างสรรค์ชุด “บุปผชาติทศราชา” เพื่อให้เกิดสุนทรียะในการแสดง โดยเลือกใช้เป็นดนตรีไทยร่วมสมัย มีการผสมผสานทั้งเครื่องดนตรีไทย และเครื่องดนตรีสากล รวมไปถึงซาวด์เอฟเฟกต์เพื่อให้การแสดงมีความน่าสนใจมากยิ่งขึ้น ประกอบไปด้วย ดนตรีไทย ระนาด เปิงมาง ขลุ่ย ฉิ่ง กลองแขก ดนตรีสากล คีบอร์ด เครื่องเป่าลมไม้ เครื่องทองเหลือง และซาวด์เสียงประกอบอื่น ๆ เสียงนกร้อง เสียงลม เสียงฟ้าผ่า เสียงฝนตก ที่ช่วยเสริมให้การสร้างสรรค์ดนตรีมีความสมบูรณ์มากขึ้น โดยคณะผู้สร้างสรรค์ได้แบ่งดนตรีออกเป็น 3 ช่วงดังนี้

ช่วงที่ 1 เปิดการแสดงด้วยเสียงเปิงมาง ประกอบกับเสียงนกร้อง และเสียงลม มีเครื่องดนตรีที่ให้เสียงความรู้สึกเบา สบาย เช่นขลุ่ย และเครื่องเป่าลมไม้ เป็นต้น ในทำนองที่เข้าถึงปานกลาง เพื่อนำเสนอธรรมชาติของต้นรวงผึ้ง ความพลีไหว ไปตามสายลม ยามเช้า

ช่วงที่ 2 ทำนองดนตรีมีจังหวะที่เร็วมากขึ้น นำเสนอการเบ่งบานของดอก รวงผึ้ง การรวมข้อ ใช้เสียงระนาด ประกอบกับเครื่องเป่าลมทองเหลือง เพื่อสื่อถึงความสนุกสนานของดอกรวงผึ้งที่ออกมาารายร่วมกัน

ช่วงที่ 3 เริ่มต้นด้วยเสียงฟ้าผ่าและเสียงฝนสื่อถึงการเข้าสู่ช่วงฤดูฝน ซึ่งตรงกับช่วงเดือนพระบรมราชสมภพ ดนตรีจะมีทำนองที่ช้าลง เพื่อนำเสนอการน้อมสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณของในหลวง และดนตรีจะกึกก้องกังวาลขึ้นในช่วงท้ายเป็นการอธิษฐานขอพรพระบาทสมเด็จพระปรเมนทรรามาธิบดีศรีสินทรมหาวชิราลงกรณ์ พระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว และสื่อถึงความภูมิใจที่ได้เป็นพสกนิกรใต้ร่มพระบารมี

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการออกแบบท่าที่ใช้ในการแสดง

4. การออกแบบท่าที่ใช้ในการแสดง

จากการศึกษา แนวคิดในการออกแบบนาฏศิลป์จากประสบการณ์การแสดงประกอบกับแรงบันดาลใจของอาจารย์สุวรรณี ชลานุเคราะห์ โดยใช้หลักการออกแบบการเคลื่อนไหว 4 ประการได้แก่ 1) ใช้หลักการจินตนาการ 2) ใช้หลักการตีบทผสมผสานท่าทางธรรมชาติ 3) ใช้หลักการนำท่ารำเก่ามาพัฒนาใหม่ 4) ใช้หลักการสร้างสรรค์กระบวนท่ารำใหม่ในรูปแบบการรำตีบทตามคำร้องและทำนองเพลง (ณัฐนันท์ จันนินวงศ์, 2556) คณะผู้สร้างสรรค์ ได้เลือกกระบวนท่ารำที่นำมาใช้ในการสร้างสรรค์การแสดงครั้งนี้ สามารถแบ่งออกได้ 2 รูปแบบดังนี้

1. กระบวนท่ารำนาฏศิลป์ไทยแบบจารีต คณะผู้สร้างสรรค์ได้คำนึงถึงความสำคัญของกระบวนท่าทางนาฏศิลป์ไทย เนื่องจากนักแสดงมีพื้นฐานทางด้านนาฏศิลป์ไทยเป็นหลัก จึงส่งผลให้ผู้สร้างสรรค์นำโครงสร้างทางด้านนาฏศิลป์ไทยเป็นพื้นฐานในการออกแบบ

2. กระบวนท่ารำพื้นเมืองภาคเหนือ คณะผู้สร้างสรรค์ได้นำเอาท่ารำพื้นเมืองของภาคเหนือมาผสมผสาน เนื่องจากข้อมูลที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับต้นรวงผึ้งมักจะพบมากในแถบภาคเหนือของประเทศไทย

3. กระบวนท่ารำนาฏศิลป์ร่วมสมัย คณะผู้สร้างสรรค์ได้นำเอาทฤษฎีองค์ประกอบการเต้นของ Diane Aldis มาใช้ในการสร้างสรรค์ท่าทางการแสดง โดยจะอธิบายดังนี้

- ร่างกาย(body) คณะผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบกระบวนท่าให้มีการใช้อวัยวะส่วนต่างๆของร่างกายอย่างครบถ้วนซึ่งในบางครั้งได้ออกแบบให้เคลื่อนไหวเพียงบางส่วน

- การกระทำ(action) การแสดงออกของนาฏศิลป์สามารถแสดงออกผ่านทางสีหน้าและแววตาของผู้แสดง ในการสื่ออารมณ์ของการแสดง รวมไปถึงการกระทำ และการหยุด

- ที่ว่าง (space) คณะผู้วิจัยได้ออกแบบที่ว่างของการแสดงในครั้งนี้โดยจะประกอบไปด้วยระดับขนาดทิศทางพื้นที่และจุดสำคัญ
- เวลา(time) เวลาในที่นี้คือการออกแบบท่าที่เคลื่อนไหวให้สัมพันธ์กับจังหวะการออกแบบท่าของคณะผู้สร้างสรรค์ได้ออกแบบท่าที่ประกอบไปด้วยความช้าและเร็วสลับกันไปตามจังหวะทำนอง
- พลังการแสดง(energy) พลังในการแสดงนี้สามารถเชื่อมโยงกับองค์ประกอบการแสดงทางด้านร่างกายการกระทำที่ว่างและเวลาคณะผู้สร้างสรรค์ให้ความสำคัญกับการใช้ลมหายใจซึ่งลมหายใจสามารถช่วยสร้างพลังในการเคลื่อนไหวและถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกให้กับนักแสดงได้เป็นอย่างดี

ทำรำนานาศิลป์ไทยแบบจารีต	อธิบาย
	ทำรำจากนาฏศิลป์ไทยแบบจารีต ทำชำนางนอน นำมาใช้ในการแสดง
	ทำรำจากนาฏศิลป์ไทยแบบจารีต ทำตั้งวงกลางนำมาใช้ประกอบการแสดง

ตารางที่ 3 ตัวอย่างการออกแบบท่าที่ใช้ในการแสดง

ที่มา: คณะผู้สร้างสรรค์ , 12 มกราคม 2566

ท่ารำพื้นเมืองภาคเหนือ	อธิบาย
	ท่ารำที่มีการผสมผสานท่ารำพื้นเมืองภาคเหนือท่าบิ๊ดบัวบาน กับท่ารำบัวชูฝัก นำมาปรับใช้ในการแสดง
	ท่ารำที่มีการผสมผสานท่ารำพื้นเมืองภาคเหนือท่า รำวงกลาง กับท่ารำวงบน แบบฟ้อน นำมาปรับใช้ในการแสดง

ตารางที่ 4 ตัวอย่างการออกแบบท่าที่ใช้ในการแสดง

ที่มา: คณะผู้สร้างสรรค์ , 12 มกราคม 256

ทำร่ำร่วมสมัย	อธิบาย
	ทำที่สร้างสรรค์ชิ้นใหม่ การใช้ร่างกาย บางส่วน รวมไปถึงการหยุดนิ่ง เพื่อน นำเสนอท่าร่ำ เป็นกลีบดอกทรงผึ้ง
	ทำที่สร้างสรรค์ชิ้นใหม่ การใช้พื้นที่ ด้านล่างในการแสดง ทำนั้งน้อมสำนึกใน พระมหากรุณาธิคุณ

ตารางที่ 5 ตัวอย่างการออกแบบท่าที่ใช้ในการแสดง

ที่มา: คณะผู้สร้างสรรค์ , 12 มกราคม 2566

การประเมินผลการแสดง การนำเสนอผลงานการแสดงนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัย “บุปผชาติทศราชา” คณะผู้สร้างสรรค์ได้ทำการนำเสนอการแสดงในงานประกวดศิลปะหัตถกรรมนักเรียนครั้งที่ 71 จัดโดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากาญจนบุรี โดยมีผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ประเมินผลงานดังนี้

1. ดร.ชวลิต สุนทรานนท์ นักวิชาการละครและดนตรีทรงคุณวุฒิ สำนักการสังคีต กรมศิลปากร
2. ผศ.พิสิษฐ์ บัวงาม หัวหน้าภาควิชานาฏดุริยางคศิลป์ คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี
3. นางวารุณี พรหมฝ่าย ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดไร่ป่า

โดยสรุปการประเมินผลและการวิพากษ์การแสดงได้ดังนี้

การสร้างสรรค์การแสดงในครั้งนี้อยู่ในเกณฑ์ที่ดีเป็นการสร้างสรรค์ที่ไม่ได้ทำให้สิ่งที่มีอยู่เดิมเกิดความเสียหายทั้งจากการนำเสนอและตีความใหม่ การแสดงสามารถทำให้ผู้ชมเข้าใจเรื่องราวได้ง่าย

การนำทฤษฎีนาฏศิลป์ร่วมสมัยมาใช้ในการออกแบบท่า ถือว่าเป็นการทดลองที่ได้ผลดี มีความน่าสนใจ เนื่องจากมีการผสมผสานท่ารำและท่าเต้นจึงเกิดเป็นท่าทางที่แปลกใหม่ มีความลงตัวในการนำเสนอและยังคงเห็นถึงกลิ่นอายความเป็นไทย หากแต่มีการผสมผสานท่าเต้นที่เป็นสากลมากเกินไปในบางช่วง แนะนำให้มีการใส่มือจีบ หรือตั้งวงเพิ่มเติม

การคัดเลือกผู้แสดง ถือว่ามีความเหมาะสมกับรูปแบบการนำเสนอการแสดง เพราะนักแสดงแต่ละคนมีสัดส่วนที่ใกล้เคียงกัน ทำให้การแสดงมีความน่าสนใจและเป็นระเบียบได้ชัดเจนมากขึ้น

เครื่องแต่งกายมีความเหมาะสมกับการแสดง และสามารถนำเสนอให้เห็นถึงความสอดคล้องกับต้นรวงผึ้งที่ต้องการจะนำเสนอ ผู้สร้างสรรค์สามารถเลือกใช้สีที่เป็นเอกลักษณ์ของต้นรวงผึ้งมาใช้ในการออกแบบเครื่องแต่งกายได้อย่างลงตัว หากแต่เครื่องประดับดินปั้นที่ไหลข้างซ้ายแนะนำให้เอาออกเพื่อโชว์ลายของเสื้อ และคอเชิดขึ้นใหญ่เกินไป

เพลงที่ใช้ในการแสดง ผสมผสานเสียงดนตรีไทยกับดนตรีสากลได้อย่างลงตัว หากแต่ช่วงเปิดการแสดงไม่ควรเป็นเสียงกลองเปิงมาง เพราะเป็นการนำเสนอเรื่องราวของดอกไม้ประจำพระองค์

อภิปรายผล

การสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยครั้งนี้ยังถือเป็นการทดลองนำทฤษฎีนาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยมาใช้ในการสร้างสรรค์ เป็นการรวมเอานาฏศิลป์ไทยแบบจารีตและพื้นเมืองมาพัฒนาร่วมกับนาฏศิลป์สากล เพื่อทดลองสร้างสรรค์การแสดงในรูปแบบที่แปลกใหม่ ความเป็นอิสระของการขยับร่างกายมากขึ้น เช่นนี้ สอดคล้องกับนิยามนาฏศิลป์ร่วมสมัย ของจอร์น มาติน (John Martin, 1933) ที่กล่าวว่านาฏศิลป์ร่วมสมัยนั้นแสดงถึงความสนใจที่มีความเป็น “ปัจเจกนิยม” และถอยห่างจากรูปแบบหรือแบบแผนการกำหนดท่าทางตามมาตรฐานต่าง ๆ

ไม่ว่าจะเป็นการค้นสด การทดลองผสมท่าทางที่มีท่ารำ เข้าไปปรับเปลี่ยนการเต้น ทำให้การแสดงร่วมสมัยไร้การจำกัดขอบเขตและรูปแบบการนำเสนอ นำไปสู่การแสวงหาการทดลองใหม่ในอาณานิคมที่ไม่เคยรู้จักมาก่อน อีกทั้งมีความต้องการทำให้เกิด “ความทันสมัย” ในช่วงเวลานั้นอยู่ตลอดเวลา (Noisette Philippe, 2011) จึงไม่น่าแปลกใจที่จะเห็นอิทธิพล แรงบันดาลใจ หรือแรงผลักดันของ ศิลปินนักเต้นนาฏศิลป์ร่วมสมัยที่มีการสร้างสรรค์ด้วยการผสมผสานแนวทางการเต้นใหม่ กับรูปแบบการเต้นและทักษะที่ตนเองคุ้นเคย อีกทั้งเห็นความพยายามที่จะสอดแทรกความเป็นวัฒนธรรมที่แสดงอัตลักษณ์เฉพาะตัวของผู้สร้างสรรค์

สรุป/ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาตามระเบียบวิธีวิจัยเพื่อค้นหาคำตอบของวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์การแสดงนั้นพบว่า กระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยชุด “บุปผชาติทศราชา” สามารถวิเคราะห์ได้เป็น 4 องค์ประกอบที่ได้นำเสนอไปแล้วในข้างต้น ซึ่ง 4 องค์ประกอบนี้เป็นกระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยชุด “บุปผชาติทศราชา” ให้เกิดขึ้น โดยคณะผู้สร้างสรรค์ได้นำต้นรวงผึ้ง พันธุ์ไม้ประจำพระองค์มาเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ครั้งนี้ มีการกำหนดรูปแบบการแสดง ท่ารำ เครื่องแต่งกาย และเพลงประกอบการแสดง ซึ่งมีการผสมผสานรูปแบบการแสดงทั้งไทย พื้นเมือง และสากลไว้ในทุกขั้นตอนของการสร้างสรรค์ โดยเลือกนำเสนอผ่านรูปแบบการแสดงร่วมสมัย ซึ่งคณะผู้สร้างสรรค์ได้กำหนดอัตราส่วน 70 : 30 เพื่อให้เกิดความสมดุล และกลมกลืน เป็นการเปิดพื้นที่ใหม่ให้งานแสดงแบบขนบนิยมของไทย ซึ่งมีประเด็น รูปแบบและวิธีการสื่อสารในรูปแบบที่เข้ากับยุคสมัย ทำให้ผู้ชมเกิดความสนใจมากยิ่งขึ้น โดยไม่เกิดการลดทอนคุณค่าเดิมของงานขนบที่สืบทอดกันมานาน

ข้อเสนอแนะ

1. กระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ไทยร่วมสมัยชุด “บุปผชาติทศราชา” ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้เป็นเป็นที่รู้จักแก่สาธารณชนอย่างกว้างขวาง
2. การกำหนดรูปแบบการแสดง ท่ารำ เครื่องแต่งกาย และเพลงประกอบการแสดง ซึ่งมีการผสมผสานรูปแบบการแสดงทั้งไทย พื้นเมือง และสากลไว้ในทุกขั้นตอนของการสร้างสรรค์ โดยเลือกนำเสนอผ่านรูปแบบการแสดงร่วมสมัย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงวัฒนธรรม. (2563). วัฒนธรรมไทย: ศิลปะการแสดงของไทย. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงวัฒนธรรม.

ธนกร สรรยวราภิภู. (2558). กระบวนการสร้างสรรค์นาฏศิลป์ร่วมสมัย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 9 (2), 17-29

ณัฐนันท์ จันนินวงศ์. (2560). การออกแบบลีลานาฏศิลป์ไทยของอาจารย์สุวรรณี ชลานุเคราะห์ ศิลปินแห่งชาติปี พ.ศ.2533. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นราพงษ์ จรัสศรี. (2548). ศิลปินโพสต์โมเดิร์นแดนซ์ใน ประวัติศาสตร์นาฏศิลป์ตะวันตก. กรุงเทพมหานคร. โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พีรพงศ์ เสนไสย. (2546). นาฏยประดิษฐ์ (พิมพ์ครั้งที่ 1). กทม: ประสานการพิมพ์.

สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์. (2562). ลักษณะและการปลุกต้นรวงผึ้ง. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยจุฬาภรณ์.

อิทธิพร กำแพงแก้ว. (2544). งานออกแบบท่าเต้น. วารสารศิลปกรรมศาสตร์, 9 (1), 21-28.

John Martin. (1933). The Modern Dance. Dance. New York: Dance Horizons

Noisette Philippe. (2011). Talk about Contemporary Dance. Flammarion

การดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี บ้านวังกะ

จังหวัดกาญจนบุรี*

THE EXISTENCE OF THE MON SANGKHLA HONG SA
KANCHANATHANI MUSIC BAND, BAN WANG KA, KANCHANABURI
PROVINCE

นิติพรรณ สุวาท¹ และ สาโรจน์ หมีแรต²

Nitipan Suwat¹ and Sarog Meerat²

¹⁻²สาขาคณตรีศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

¹⁻²Music Education field Faculty of Humanities and Social Sciences

Kanchanaburi Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: Nitipan.suwat@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษาประเด็นการดำรงอยู่ของดนตรีชาติพันธุ์มอญ บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี มุ่งศึกษาบทบาทและการใช้วัฒนธรรมดนตรีของชาวมอญในมิติทางประวัติศาสตร์และสถานภาพปัจจุบัน ให้กับกลุ่มชนของตนเอง ซึ่งเป็นการย้ำเตือนกลุ่มชนของตนเองให้เห็นความสำคัญของชาติพันธุ์ผ่านวัฒนธรรมดนตรีของชาวมอญ ท่ามกลางพลวัตและความหลากหลายในบริบทสังคม โดยประเด็นดังกล่าว เลือกพื้นที่ชุมชนมอญบ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี ควรศึกษาวิเคราะห์ เพื่อเป็นแนวทางการอนุรักษ์สืบทอดก่อนที่จะสูญหายไปและจัดทำฐานข้อมูลในลำดับต่อไป บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี โดยการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานีที่เต็มไปด้วยความหมายและความสำคัญที่มีประโยชน์สำหรับผู้เรียน นอกจากนี้ยังมุ่งหวังในการศึกษาวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี ปัจจัยภายในหมู่บ้าน ปัจจัยภายนอก

* Received 29 May 2024; Revised 15 June 2024; Accepted 24 June 2024

หมู่บ้าน ผลการดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้ประโยชน์ต่อดนตรีมอญทางด้านศิลปวัฒนธรรมมอญในระยะยาวโดยเน้นการดำรงอยู่ของดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานีต่อการเรียนรู้ต่อผู้เรียนและสังคมอย่างกว้างขวางและมีความยั่งยืนในอนาคต

การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี ปัจจุบันความเจริญจากวัฒนธรรมภายนอกเข้ามามีบทบาทต่อวิถีชีวิตของคนในหมู่บ้าน ประเพณีวัฒนธรรมดั้งเดิมถูกลดบทบาทลงไป ทำให้เกิดความกลัวว่าลูกหลานจะไม่สามารถรักษาวัฒนธรรมไว้ได้จึงต้องปลูกฝังให้เด็กรุ่นใหม่สนใจในวัฒนธรรมของตนเอง และเนื่องจากบ้านวังกะ มีความหลากหลายทางชาติพันธุ์ เช่น มอญ ไทย กะเหรี่ยง มุสลิม เป็นต้น ชาวบ้านต่างลงความเห็นว่าต้องการรักษาวัฒนธรรมของตนเอาไว้ จึงร่วมกันจัดพื้นที่การแสดงขึ้นเพื่อให้คนดนตรีทำการแสดงศิลปวัฒนธรรมของตน ให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติดู นอกจากจะช่วยรักษาศิลปวัฒนธรรมไว้แล้ว ยังถือเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรม แนวคิดเช่นนี้เป็นสิ่งหนึ่งที่จะช่วยให้วงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานีสามารถดำรงเอกลักษณ์และรักษาวัฒนธรรมทางดนตรีไว้ได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี, การดำรงอยู่, ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่

Abstract

A study of the issue of the existence of Mon ethnic music, Ban Wang Ka, Kanchanaburi Province. Aims to study the role and use of the music culture of the Mon people in the historical dimension and current status. to their own people This is to remind their own people of the importance of ethnicity through the music culture of the Mon people. amidst the dynamics and diversity in the social context By the said issue Choose the Mon community area of Ban Wang Ka. Kanchanaburi Province Should study and analyze To serve as a guideline for conserving inheritance before it is lost and to create a database in the future. The objective of this academic article is to study the

factors affecting the existence of the Mon Sangkhla Hong Sa Kanchanathani Band, Ban Wang Ka, Kanchanaburi Province. By studying concepts and theories related to the existence of the Mon Sangkhla Hongsa Kanchanathani music band that are full of meaning and importance that are useful for students. It also aims to study the Mon Sangkhla Hongsa Kanchanathani music band. Factors within the village Factors outside the village Results of the existence of the Mon Sangkhla Hongsa Kanchanathani music band This is in order for education to benefit Mon music in terms of Mon arts and culture in the long term, emphasizing the existence of Mon music, Sangkhla, Hongsa, Kanchana Thani, for the learning of students and society in a widespread and sustainable manner. Future

A study of factors affecting the existence of the Mon Sangkhla Hongsa Kanchanathani music band. At present, the development of outside cultures has played a role in the way of life of the people in the village. Traditional cultural traditions have been diminished. This causes fear that children and grandchildren will not be able to preserve their culture, so the new generation must be instilled with interest in their own culture. And because Ban Wang Ka There are many ethnicities such as Mon, Thai, Karen, Muslim, etc. The villagers agree that they want to preserve their culture. So they jointly organized a performance space. To allow musicians to perform their arts and culture for both Thai and foreign tourists to see In addition to helping preserve art and culture It is also considered to be a spread of culture. This kind of idea is one thing that will help the Mon Sangkhla Hongsa Kanchanathani Band maintain its identity and sustainably maintain its musical culture.

Keywords: Mon Sangkhla Hongsa Kanchanathani music, survival, factors affecting survival

บทนำ

มอญ เป็นกลุ่มชาติพันธุ์กลุ่มหนึ่ง ที่กระจายตัวอาศัยอยู่ในประเทศไทย หนึ่งในนั้นก็คือ อำเภอ สังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ถึงแม้ว่าปัจจุบันชนชาติมอญจะไม่มีประเทศอยู่เป็นของตัวเอง แต่มอญก็มีความเข้มแข็งทางด้านศิลปวัฒนธรรมเป็นอย่างมาก ยังคงรักษาประเพณีดั้งเดิมให้ยังคงอยู่ถึงปัจจุบัน มอญนั้นมีศิลปปะคล้ายกับพม่าหรือจะบอกว่าพม่านั้นได้รับอิทธิพลมาจากมอญก็ได้เนื่องจากสมัยที่ยัง ไม่มีการแบ่งเป็นเขตประเทศ มีเหตุการณ์ที่เกิดการแลกเปลี่ยนศิลปวัฒนธรรมเกิดขึ้นเช่นมีการติดต่อค้าขาย มีการทำสงครามและกวาดต้อนผู้คนรวมทั้งศิลปวัฒนธรรมเข้ามาด้วย จากประวัติศาสตร์ของมอญ เคยเจริญรุ่งเรืองอย่างมากในดินแดนสุวรรณภูมิมีอิทธิพลทางศิลปวัฒนธรรมแผ่กระจายไปในดินแดนสุวรรณภูมิแต่เมื่อเวลาผ่านไปอำนาจก็เริ่มอ่อนลงและล่มสลายไปในที่สุด ยุคปลายของมอญนั้นคือสมัยพระเจ้าชนะสิบทิศแห่งเมืองตองอู ปัจจุบันอยู่ในประเทศพม่า ได้ยกทัพมาตีเมืองหงสาวดีของมอญปัจจุบันอยู่ในประเทศพม่าเช่นเดียวกัน และสามารถยึดครองหงสาวดีได้สำเร็จ นี่จึงเป็นเหตุสำคัญให้พม่ารับความเป็นมอญมาอย่างมาก แม้แต่ในประเทศไทยของเราเองก็ยังได้รับอิทธิพลจากมอญมาไม่น้อยเนื่องจากสมัยที่มีสงครามพม่ากับมอญ คนมอญอพยพเข้ามาอาศัยอยู่ในประเทศไทยจำนวนมากและได้นำศิลปวัฒนธรรมเข้ามาด้วย

ดนตรีถือเป็นสัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมที่เปี่ยมไปด้วยความหมายที่ถูกใช้ในการสื่อสารกันระหว่างคนในวัฒนธรรมและสังคมภายนอก สัญลักษณ์ทางวัฒนธรรมว่าด้วยดนตรีนั้นถูกสร้างขึ้นด้วยภูมิปัญญาของบรรพบุรุษของกลุ่มชาติพันธุ์ ที่ได้ร้อยเรียงองค์ประกอบทางดนตรีจนเกิดเป็นลักษณะเฉพาะที่สามารถชี้ให้เห็นถึงจิตวิญญาณความเป็นชาติพันธุ์ และได้กลายเป็นสิ่งหนึ่ง ที่ประกอบขึ้นเป็นอัตลักษณ์ชาติพันธุ์ที่กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างตนเองกับผู้อื่นได้ ปัจจุบันมักจะพบว่าดนตรีชาติพันธุ์มีแนวโน้มการสืบทอดและอนุรักษ์ไว้เพียงบางกลุ่มเท่านั้น

การธำรงรักษาอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เป็นความพยายามของชุมชนในการแก้ปัญหาผลกระทบที่เกิดจากความเจริญในด้านต่าง ๆ มีความสำคัญต่อการคงอยู่ของอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรม เป็นการปกป้องต่อมรดกทางวัฒนธรรม จึงมีความหมายใกล้เคียงและสัมพันธ์กับคำ

ว่าการอนุรักษ์ ฉะนั้นการธำรงรักษา หมายถึง การทรงไว้ การชุไว้ ส่วนการอนุรักษ์ หมายถึง การรักษาให้คงเดิม (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน 2538 น.915) และการอนุรักษ์มรดกทางศิลปวัฒนธรรม หมายถึง การรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม ซึ่งเป็นมรดกตกทอดมาช้านานให้คงอยู่ต่อไปนานที่สุดเท่าที่จะทำได้ (ศิลปากร, กรม. สถาปัตยกรรมไ. 2539 น.70)

George P. Castile and Gilbert Kushner ได้เสนอแนวคิดเรื่องการธำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม (Cultural Persistence) ไว้ว่า

1. เพราะเป็นชนกลุ่มน้อยและขาดโอกาสทางสังคมพวกเขาจึงต้องรวมตัวกันและผูกพันกันด้วยวัฒนธรรมเดิมอย่างเหนียวแน่น เพื่อต่อสู้กับคนต่างวัฒนธรรมที่มีโอกาสดีกว่าในการดักตวงทรัพยากรในสังคม

2. เพราะชนกลุ่มนั้นถูกเอาเปรียบในทางสังคมทุกๆ ด้าน เช่น การทำงานด้วยค่าจ้างแรงงานต่ำแต่ต้องทำงานหนักกว่าผู้อื่น จึงต้องรวมตัวกันเพื่อความอยู่รอดโดยใช้วัฒนธรรมเป็นเครื่องรวมตัว

3. เพื่อแสดงว่าตนเป็นใคร เป็นการแสดงจุดยืนที่มา และเป้าหมายว่าตนคือใครสำคัญอย่างไร

4. ทางด้านจิตใจเพื่อรำลึกถึงความเป็นมาและถิ่นกำเนิดของชาติพันธุ์ตน

วงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี เป็นวงที่มีสำนวนเพลงที่สนุกสนาน บรรเลงประกอบการแสดงรำมอญ ในงานมงคล อวมงคล ประเพณีต่างๆ ของหมู่บ้านและการเชิญให้ไปแสดงตามนอกพื้นที่หมู่บ้านและจังหวัดต่างๆ การแสดงโดยกลุ่มชาวมอญที่อพยพมาจากเมืองเเยและเมืองเมาะละแหม่ง สหภาพพม่า เข้ามาอยู่ในประเทศไทยบริเวณบ้านวังกะ หมู่ 2 ซอย 6 ตำบลหนองลู อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี (อภิชาติ ทวีพิเศษ, 2552, น.64) ประกอบด้วยเครื่องดนตรี คือ คีย์บอร์ด เป็ดทะเลาะด (ระนาด) ชะนัว (ปี่มอญ) ทะเลาะด (ขลุ่ยมอญ) หะเปินชิม (กลองขนาดกลาง) หะเปินหะโหนก (กลองขนาดใหญ่) โกรนหะเปิน (ลูกเปิง 4 ใบ) หะดี-หะดาบ (ฉิ่ง-เกราะ) ช่าน (ฉาบ) ทั้งนี้การนำเสนอเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี เป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยากวีทยา โดยเชื่อมโยงข้อมูลจากการรวบรวมข้อมูลและการศึกษาจากเอกสารเพื่ออธิบายข้อมูล จำนวน 4 ประเด็น คือ 1) วงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี 2) ปัจจัยภายในหมู่บ้าน 3) ปัจจัยภายนอกหมู่บ้าน 4) ผลการดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี โดยนำเสนอข้อมูลสำคัญ ดังนี้

การศึกษาการดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี โดยศึกษาดนตรีผ่านวัฒนธรรมอันเป็นเอกลักษณ์ของชาวมอญ ดนตรีของชาวมอญยังคงมีบทบาทในสังคม ชาวบ้านยังคงให้ความนิยม จากการสำรวจพบว่า ในพื้นที่บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี วงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี ที่มีบทบาทในสังคม ชาวบ้านยังคงให้ความนิยม จะเห็นได้จากการแสดงดนตรีในงานประเพณี พิธีกรรม ต่างๆ สามารถทำให้ค้นหาปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานีโดยเชื่อมโยงวัฒนธรรมจากอดีตสืบทอดสู่ปัจจุบัน จึงนำมาสู่ความสนใจที่จะศึกษาการดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี

วัตถุประสงค์การศึกษา

ปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี

วงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี

วงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี มาจากการเล่นละครมอญ ก่อตั้งขึ้นจากนักดนตรีชาวมอญในหมู่บ้านวังกะ ที่อพยพมาจากเมืองมะละแหม่ง ประเทศพม่า ปี พ.ศ. 2520 มีผู้สืบทอดวงดนตรี 4 รุ่น ปัจจุบันนายชาญณรงค์ อุดมสุขดำริ เป็นผู้อนุรักษ์สืบทอดไว้ บทบาทหน้าที่ของวงดนตรีนี้ใช้บรรเลงในงานอวมงคล และงานมงคลโอกาสต่างๆ ของหมู่บ้านวังกะ

ภาพที่ 1 วงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี

ที่มา นิติพรรณ สุวาท, สารโธจน์ หมีแรต

เครื่องดนตรีวงดนตรีมอญสังฆะหงสากาญจนธานี บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี
เครื่องดนตรีในวงดนตรีมอญสังฆะหงสากาญจนธานี แบ่งประเภทตามรูปร่าง
ลักษณะ และบทบาทหน้าที่ในการบรรเลง ดังนี้
ปัดตะหลาด (ระนาดไม้)

ภาพที่ 2 ปัดตะหลาด
ทีมา นิติพรรณ สุวาท, สาโรจน์ หมีแรต

ปัดตะหลาด หรือปัดกาล่า (ระนาดไม้) เป็นเครื่องดนตรีประเภทตี ลักษณะเหมือนระนาดของไทย ปัดตะหลาดของมอญจะมีขนาดสูงกว่าระนาดของไทย ตัววางระนาดแกะสลักรูปหงส์สวยงาม เป็นสัญลักษณ์ของมอญ รูปสี่เหลี่ยมคล้ายลำเรือเพื่อให้อุ้มเสียง ทางหัวและท้ายโค้งขึ้นเล็กน้อย ไม้โค้งมากอย่างฆ้องมอญ มีแผ่นไม้ปิดหัวและท้ายรางระนาดเรียกว่า “โชน”

หะเป็นซิม (กลองใบเล็ก)

ภาพที่ 3 หะเป็นซิม

ที่มา นิติพรรณ สุวาท, สาโรจน์ หมีแรต

หะเป็นซิม เป็นเครื่องดนตรีประกอบจังหวะมีลักษณะคล้ายกับตะโพนมอญในวงปี่พาทย์ของไทยแต่มีขนาดเล็กกว่าตะโพนมอญ ซึ่งด้วยหนังทั้งสองหน้า รึงด้วยหนังหรือเชือกแบบตะโพนมอญ มีขาตั้งรองที่ตัวกลองเพื่อสะดวกในการตี บริเวณหน้ากลองจะข้าวสุกตรงกลางเพื่อถ่วงปรับระดับเสียงตามต้องการ การปรับเสียงกลองจะปรับตามเครื่องตี เช่น ปี่ตะหลาด หรือ ปี่ต๋ก้าน

หะเป็นหะโหนก (กลองใบใหญ่)

ภาพที่ 4 หะเป็นหะโหนก

ที่มา นิติพรรณ สุวาท, สาโรจน์ หมีแรด

หะเป็นหะโหนก เครื่องตีประกอบจังหวะประเภทเดียวกับตะโพนของไทย มีขาตั้งรองตัวกลองเพื่อความสะดวกในการตี โดยใช้ฝ่ามือตีบริเวณส่วนหน้าของกลองทั้งสองหน้า ก่อนตีต้องติดข้าวสุกที่หน้ากลองทั้งสองหน้าเพื่อถ่วงเสียง การปรับเสียงกลองจะปรับตามเครื่องตี เช่น ปี่ตะหลาด หรือ ปี่ตักันหะเป็นหะโหนก มีหน้าทับที่เป็นรูปแบบเฉพาะของบทเพลง โดยจะบรรเลงควบคู่ในกลุ่มสะเค็ด ซึ่งกลองทั้ง 3 ประเภทนั้นใช้ผู้บรรเลงเพียงคนเดียว

โกรนหะเป็น

ภาพที่ 5 โกรนหะเป็น

ที่มา นิติพรรณ สุวาท, สาโรจน์ หมีแรด

กลองจำนวน 4 ใบ วางเรียงกันเป็นแถวลดหลั่นกัน โดยให้ลูกที่มีเสียงสูงสุดอยู่ด้านขวามือวางลดหลั่นไปทางด้านซ้ายมือเสียงต่ำ

สะเค็ด (กลุ่มเครื่องประกอบจังหวะ)

ภาพที่ 6 สะเค็ด

ที่มา นิติพรรณ สุวาท, สาโรจน์ หมีแรต

สะเค็ดเป็นชื่อที่เรียกกลุ่มเครื่องประกอบจังหวะกลองรวมกัน 3 ชนิด ได้แก่ หะเป็นchim หะเป็นหะโหนก และโกรนหะเป็น วางเรียงกัน ไม่ได้ตั้งรองกลองหะเป็นchim และหะเป็นหะโหนก เพื่อไม่ให้กลองสั่นคลอนในสวดกในการตี ลักษณะการจัดวางนั้นจะตั้งหะเป็นchimไว้ด้านหน้าสุดของผู้ตี ถัดจากหะเป็นchim เป็นโกรนหะเป็น ส่วนหะเป็นหะโหนก วางไว้ด้านซ้ายของผู้ตีในลักษณะนี้ สะเค็ดใช้ผู้บรรเลงคนเดียว

หะดี-หะดาบ (ฉิ่ง-เกราะ)

ภาพที่ 7 หะดี-หะดาบ

ที่มา นิติพรรณ สุวาท, สาโรจน์ หมี่แรต

หะดีหะดาบ เครื่องประกอบจังหวะทำจากโลหะคล้ายกระดิ่งและไม้เนื้อแข็ง หะดีหะดาบเป็นผู้กำหนดความช้าเร็วของจังหวะบทเพลง ส่วนไม้เนื้อแข็งทรงสี่เหลี่ยมยาว เรียกว่า หะดาบ หมายถึง เกราะ ใช้ไม้ตีเพื่อให้เกิดเสียงกังวาน

ช่าน (ฉาบ)

ภาพที่ 8 ช่าน

ที่มา นิติพรรณ สุวาท, สาโรจน์ หมี่แรต

มีหน้าที่ควบคุมจังหวะในวงดนตรี ชาน ทำด้วยโลหะ เส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 25 เซนติเมตร ลักษณะคล้ายฉิ่ง แต่แบนและใหญ่กว่าฉิ่ง เสียงดังกว่าฉิ่ง ชานในวงดนตรีมอญนี้ มีเพียง 1 ใบ เจาะรูที่ปุมนูนตรงกลางเพื่อร้อยเชือกผูกยึดกับฐานไม้สี่เหลี่ยม ใช้ไม้ตีกระทบบริเวณด้านข้างเพื่อเน้นจังหวะให้กระชับขึ้น โดยใช้ผู้ตีคนเดียวกับคนตีหะดีหะดาบ

ตะหลด (ขลุ่ยมอญ)

ภาพที่ 9 ตะหลด

ที่มา นิติพรรณ สุวาท, สาโรจน์ หมีแรต

ตะหลด ประเภทเครื่องเป่า เกิดเสียงโดยไม่มีลิ้น ตัวตะหลดมีลักษณะเป็นท่อทำจากโลหะด้านหน้าเจาะรูกลมเรียงเป็นแถวในแนวเดียวกันจำนวน 7 รู เพื่อใช้นิ้วปิดเปิดรูทั้ง 7 นิ้ว เปลี่ยนให้มีเสียงต่างๆ ขณะเป่า ตรงด้านบนของตะหลดเป็นปากเป่าทำไม้อุดเกือบเต็มปล้อง ให้มีมุมช่องสำหรับเป่าให้ ลมเข้า ไม้อุดนี้เรียกว่า “ดาก” ผู้เป่าตะหลดจะต้องใช้ริมฝีปากเป่าลมเป่าเข้าไปในเลา จะทำให้เกิดเป็นเสียง ด้านหลังใต้ดากเจาะรูเป็นรูสี่เหลี่ยมผืนผ้าแต่ปากขอบล่างเป็นทางเฉียงเรียก รูปากนกแก้ว ได้รูปากนกแก้วเจาะรูอีกรูหนึ่ง เรียกว่า รูนิ้วค้ำ เวลาเป่าต้องเอานิ้วหัวแม่มือค้ำปิดที่รูนี้ตรงด้านขวาเหนือรูนิ้วค้ำด้านหลังและเหนือรูบนของ 7 รู ด้านหน้าเจาะรูอีก 1 รู เรียกว่า รูเอื่อ เพราะเวลาเป่าตะหลดจะใช้เอื่อไม้ไผ่ปิดที่รูนี้ ปัจจุบันใช้กระดาษบางๆ ปิดแทน ตรงปลายเลาของตะหลดเจาะรูร้อยเชือกสำหรับแขวนเก็บหรือคล้องมือถือ

ชนะนัว (ปี่มอญ)

ภาพที่ 10 ชนะนัว

ที่มา นิติพรรณ สุวาท

ชนะนัว เครื่องดนตรีประเภทเป่ามีลิ้น มีลักษณะเป็นเลายาวแบบเป็นสองท่อนเหมือนปี่
ชาวและปี่มอญในวงปี่พาทย์มอญของไทย แต่ชนะนัวมีขนาดเล็กกว่าเล็กน้อย ส่วนหนึ่งเป็นส่วน
ของเลาปี่ อีกส่วนหนึ่งเป็นลำโพง

คีย์บอร์ด

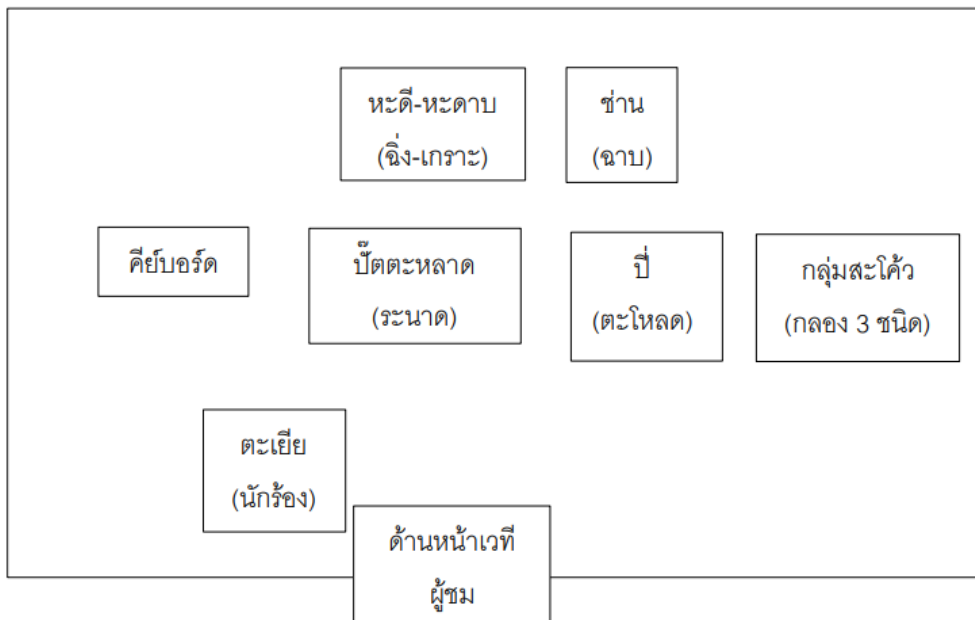

ภาพที่ 11 คีย์บอร์ด

ที่มา นิติพรรณ สุวาท, สาโรจน์ หมีแรด

คีย์บอร์ด เครื่องดนตรีประเภทลิ้มนิ้ว เกิดเสียงโดยใช้วงจรอิเล็กทรอนิกส์อาศัยพลังงานไฟฟ้าสำหรับการทำงานเสมอ คีย์บอร์ดจะสร้างเสียงขึ้นมาทันทีเมื่อถูกกดที่แป้นคีย์ เป็นเครื่องที่ได้รับความนิยมมากเพราะสามารถเลียนแบบเสียงเครื่องดนตรีต่างๆ มีจังหวะในตัว สามารถบรรเลงเพลงต่างๆ ได้ด้วยนักดนตรีเพียงคนเดียว นักดนตรีวงป๊อปปูล่ามยุหรงสากาญจนธานีได้นำเอาคีย์บอร์ดมาบรรเลงแทนปัดก้าน เพราะให้เสียงที่คล้ายกับปัดก้านจริงๆ ดังชัดเจน การบรรเลงจะเล่นทำนองเดียวกับปัดทะเลดเพื่อให้คงความเป็นบทเพลงมอญไว้

รูปแบบวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี ชาวมอญได้กำหนดรูปแบบการผสมวงไว้อย่างมีระเบียบแบบแผนและปฏิบัติสืบทอดกันมา การวางตำแหน่งของเครื่องดนตรีนั้นเน้นความสวยงามและความสำคัญเป็นหลัก คือ เครื่องดนตรีที่ดำเนินทำนองหลัก ปัดทะเลด ทะเลด คีย์บอร์ดจะจัดวางอยู่ด้านหน้าของวง รองลงมาคือ เครื่องประกอบจังหวะ อยู่ด้านหลังหรือด้านข้างของวง การจัดวางเครื่องตามที่เห็นว่าเหมาะสมทั้งนี้คำนึงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงาม ตลอดจนอื้อประโยชน์ต่อระบบการบรรเลงในวงดนตรีอีกด้วย ดังแผนผังรูปแบบการจัดวง

แผนผัง การจัดรูปแบบวงป๊อปปูล่ามยุหรงสากาญจนธานี

ที่มา นิติพรรณ สุวาท, สารโจนน์ หมี่แรด

ปัจจัยภายในหมู่บ้าน

ปัจจัยภายในหมู่บ้าน หมายถึง ปัจจัยความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และวัฒนธรรมของคนในสังคมหนึ่ง ซึ่งปฏิบัติและสืบทอดกันมา ทำให้เกิดปัจจัยที่มีส่วนต่อกระบวนการดำรงอยู่ของวงศ์ตระกูลของสังฆสภาญานธานี คือ ด้านสังคมและด้านสิ่งแวดล้อม ดังนี้

ด้านสังคม ครอบครัวเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและเป็นส่วนหนึ่งของระบบเครือญาติ ที่ก่อให้เกิดความสัมพันธ์ในการอยู่ร่วมกันในชุมชน ลักษณะครอบครัวของชาวมอญบ้านวังกะ มีทั้งครอบครัวเดี่ยว และครอบครัวขยาย ซึ่งอาศัยอยู่บริเวณใกล้เคียงกันทำให้เกิดสังคมที่เป็นเครือญาติ ดังนั้นเด็กๆ ที่เติบโตมาในหมู่บ้าน จึงได้รับการอบรมจากพ่อแม่และเครือญาติที่อยู่ใกล้เคียงกัน ด้วยสังคมของชาวมอญบ้านวังกะ ยังเป็นสังคมที่ชาวบ้านให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จึงเกิดการถ่ายทอดวัฒนธรรมมอญจากรุ่นสู่รุ่น เป็นการปลูกฝังมาตั้งแต่เกิด ทำให้ศิลปวัฒนธรรมมอญยังคงอยู่จนทุกวันนี้ ที่เห็นได้อย่างชัดเจน ได้แก่ ดนตรี ภาษา และการแต่งกาย

ภาษา ที่ใช้สื่อสารกันในระหว่างชาวมอญด้วยกันทั้งภายในบ้านและนอกบ้าน ชาวมอญบ้านวังกะ ใช้ภาษามอญเป็นภาษาหลักในชีวิตประจำวัน รุ่นลูกรุ่นหลานที่เติบโตมาในบ้าน จึงพูดภาษามอญได้โดยปริยาย เว้นแต่เมื่อมีการติดต่อกับคนไทยภายนอกเท่านั้นจึงจะใช้ภาษาไทย

การแต่งกาย ชาวมอญถูกปลูกฝังให้แต่งกายตามแบบฉบับของชาวมอญ ในชีวิตประจำวันผู้หญิงส่วนมากจะนุ่งผ้าถุงและใส่เสื้อผ้าธรรมดา ส่วนผู้ชายจะนุ่งโสร่งหรือกางเกง นิยมแต่งกายตามสมัยนิยม หากมีงานเทศกาล หญิงชายทุกวัยจะแต่งกายตามประเพณี เพราะฉะนั้นครอบครัวจึงเป็นปัจจัยแรก (ขั้นพื้นฐาน) ที่วางรากฐาน ความคิด ค่านิยม และทัศนคติที่ถูกหล่อหลอมมาตั้งแต่เด็ก ให้นุรักษ์และรักษาคุณค่าของความเป็นชาวมอญไว้

ชาวมอญบ้านวังกะ มีวิถีชีวิตแบบชาวพุทธ มีความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา อุปนิสัยโอบอ้อมอารี ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ประกอบกับมีผู้นำทางศาสนา คือ พระสงฆ์ที่ชาวมอญนับถือ และเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวมอญ ได้วางรากฐานการอยู่ร่วมกัน โดยพระสงฆ์ได้ตั้งกฎไว้ ใครก็ตามจะเข้ามาอยู่ในหมู่บ้านต้องปฏิบัติ ตามกฎ 3 ข้อ คือ ห้ามดื่มสุรา ห้ามเล่นการพนัน ห้ามลักทรัพย์ หรือผิดลูกผิดเมียใคร หากผู้ใดทำผิดกฎจะถูกไล่ออกจากหมู่บ้านทันที กฎการอยู่ร่วมกันหรือการปฏิบัติตนอยู่ในจารีตประเพณีอันดีงาม ซึ่งกลายเป็นการเอื้อต่อการดำรงอยู่ของชาติพันธุ์ความเป็นมอญให้อยู่มาจนถึงปัจจุบัน

ด้านสิ่งแวดล้อม บ้านวังกะ ถึงแม้ว่าจะมีความเจริญ มีเทคโนโลยีเข้ามาในหมู่บ้าน มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชม แต่ที่บ้านวังกะ มีที่พักให้นักท่องเที่ยวไม่มากนัก เพราะเนื่องจากเกรงว่าจะทำให้สังคมในหมู่บ้านเปลี่ยนไป จะเกิดผลกระทบตามมามากมาย ถือเป็นการป้องกันตนเอง ไม่ให้ความเจริญจากภายนอกเข้ามาทำลายสภาพแวดล้อม และวัฒนธรรมอันดีงามของหมู่บ้าน

ปัจจัยภายนอกหมู่บ้าน

ปัจจัยภายนอกหมู่บ้าน หมายถึง สิ่งที่มีผลกระทบต่อการดำรงอยู่ของวงศ์ตระกูล มอญสังขละหงสากาญจนธานี ที่อาจก่อให้เกิดผลดีหรือผลเสียต่อคนในหมู่บ้าน อาจเนื่องมาจากคนที่อยู่ภายนอกวัฒนธรรม หรือจากอิทธิพลของโลกาภิวัตน์ รวมทั้งการรับวัฒนธรรมดนตรีจากภายนอกเข้ามา

ข้อดีของปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของวงศ์ตระกูลมอญสังขละหงสากาญจนธานี

มีนักท่องเที่ยวเข้ามาเที่ยวชม และสัมผัสวิถีชีวิตแบบมอญ ทำให้คนในหมู่บ้านมีอาชีพ เช่น เด็กในหมู่บ้านที่หารายได้พิเศษเป็นไกด์นำเที่ยว แสดงดนตรี มีร้านขายของในหมู่บ้านที่เป็นงานฝีมือของชาวมอญ เป็นการเพิ่มรายได้อีกทางของชาวบ้าน และเป็นการเผยแพร่วัฒนธรรมอีกด้านหนึ่ง

ผู้ว่าจ้าง ได้แก่ หน่วยงานราชการ และบุคคลทั่วไปที่ว่าจ้างให้ไปแสดงดนตรีตามที่ต่าง ๆ ทำให้วงศ์ตระกูลมอญสังขละหงสากาญจนธานี ได้ไปเผยแพร่วัฒนธรรมของมอญให้เป็นที่รู้จัก

ข้อเสียของปัจจัยภายนอกที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของวงศ์ตระกูลมอญสังขละหงสากาญจนธานี

การบริโภคดนตรีสมัยนิยม มีการรับเอาวัฒนธรรมดนตรีจากภายนอกตามสมัยนิยม เด็กวัยรุ่นในหมู่บ้านนิยมฟังเพลงไทยสากล เพลงลูกทุ่ง เพลงสากล แต่ก็ยังคงไม่ละทิ้งเพลงมอญ นอกจากนี้ยังมีการผสมผสานวัฒนธรรมภายนอก

มีเทคโนโลยีสมัยใหม่ เพื่ออำนวยความสะดวกในการทำงานและการดำเนินชีวิตประจำวัน มีความสะดวกสบายมากขึ้นจนอาจทำให้ละเลยวิถีชีวิตแบบดั้งเดิม

ผลการดำรงอยู่ของวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี

ผลต่อวัฒนธรรมดนตรี

มีการฝึกอบรมนักดนตรี พัฒนานักดนตรีอย่างต่อเนื่อง ให้สามารถเล่นดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดความชำนาญ มีการเผยแพร่วัฒนธรรมมอญให้เป็นที่รู้จัก และสืบทอดต่อให้เด็กที่สนใจเข้ามาเรียน ด้านการอนุรักษ์ เป็นการรักษาศิลปวัฒนธรรมที่บรรพบุรุษสร้างขึ้น แล้วนำไปถ่ายทอดสู่คนรุ่นใหม่ต่อไป

ผลต่อชาวมอญบ้านวังกะ

มีการประยุกต์รูปแบบการแสดงที่ผสมผสานความเป็นมอญเข้ากับความเป็นไทย ตาม สถานการณ์และบริบททางสังคมและสิ่งแวดล้อม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแม้วิถีชีวิตของชาวมอญบ้านวังกะ จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมปัจจุบัน แต่วงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานีก็ยังคงดำรงเอกลักษณ์วัฒนธรรมดนตรีดั้งเดิมของตนเองไว้ได้อย่างเหนียวแน่น ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทของดนตรีในวิถี ชีวิตอันเป็นอัตลักษณ์ของชาวมอญบ้านวังกะ ได้อย่างชัดเจน การที่เด็กเข้ามาเรียนรู้การเล่นดนตรี เป็นการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์และเป็นการปลูกฝังความเป็นมอญด้วย

ผลต่อชาวมอญในประเทศไทย

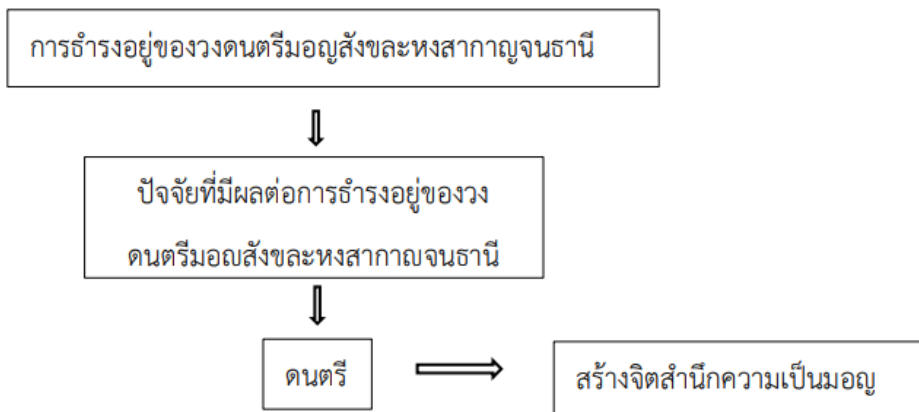
ทำให้ชาวมอญที่กระจายอยู่ตามพื้นที่ต่าง ๆ ของประเทศไทยได้รู้เห็นวัฒนธรรมดั้งเดิม ที่เป็นรากเหง้าของตนเอง แม้จะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างแต่ชนรุ่นหลังก็จะได้รับรู้และรักษาไว้ต่อไป นอกจากนี้ยังทำให้ชาวมอญที่อยู่ในพื้นที่อื่น ๆ กล้าที่จะเปิดเผยตัวว่าตัวเองเป็นมอญ และให้การสนับสนุนวงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี ซึ่งเป็นการสร้างชื่อเสียงให้กับชาวมอญ

สรุป

ในชุมชนมอญบ้านวังกะ มีการปรับตัวเพื่อความอยู่รอดของตนเอง จึงมีการเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับการพัฒนาทางสังคมอยู่ตลอดเวลา ซึ่งในแต่ละหมู่บ้านมีวิธีการที่จะต้องรักษาเอกลักษณ์ของตนเองให้คงอยู่ ดังเช่น ชาวมอญบ้านวังกะที่มีการปรับตัวเพื่อให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมสมัยนิยมที่เห็นได้ชัดเจน เช่น การแต่งกาย ช่วงเวลาปกติชาวมอญส่วนมากก็จะใส่เสื้อกับ กางเกงหรือผ้าถุงเหมือนคนทั่วไป แต่ถ้าช่วงที่มีงานเทศกาลชาวมอญก็จะใส่ชุดประจำชาติมอญ ดนตรีก็เช่นกัน แม้จะบริโภคดนตรีสมัยนิยม แต่ก็ไม่ละทิ้งดนตรีมอญ

ข้อค้นพบ

จากการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำรงอยู่ของดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี บ้านวังกะ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า ชาวมอญพยายามใช้ดนตรีในการสร้างอัตลักษณ์อธิบายตัวตนถึงแม้บางอย่างจะมีการเปลี่ยนแปลงไปบ้างตามกาลเวลา จึงเป็นเหตุต้องให้ลดทอนหรือเพิ่มเติมรายละเอียดเพื่อให้เข้ากับยุคสมัย ดำเนินควบคู่ไปกับการคงสภาพทางดนตรีที่ตอกย้ำสำนึกความเป็นดนตรีมอญไว้อย่างสมดุล สะท้อนให้สังคมเห็นถึงดนตรีมอญสังขละหงสากาญจนธานี ที่ดำรงอยู่ท่ามกลางความหลากหลายทางวัฒนธรรม

เอกสารอ้างอิง

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. (2538). กรุงเทพมหานคร: อักษรเจริญทัศน์.
พัชรินทร์ ม่วงงาม. (2547). การดำรงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมชาวมอญ กรณีศึกษาหมู่บ้าน
ศาลาแดงเหนือ จังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัย
รามคำแหง.
ศิลปากร, กรม. สถาปัตยกรรมไต. (2539). กรุงเทพมหานคร: ประชาชนจำกัด.
อภิชาติ ทพิวิเศษ. (2552). วงก่วนกว่าดมอญ : ดนตรีชุมชนมอญบ้านวังกะ หมู่ 2 ตำบลหนองลู
อำเภอสังขละบุรี จังหวัดกาญจนบุรี. (ปริญญาณีพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล*

DEVELOPMENT OF LEARNING MANAGEMENT SYSTEMS IN THE DIGITAL AGE

อุกฤษฏ์ ดอนบรรเทา¹ และ เอกกราช โสมจิตพิมานเวช²

Ukrit Donbuntao¹ and Ekkarat Kositpimanwach²

¹⁻²มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻²Mahachulalongkornrajavidyalaya University KhonKean Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: donbuntao.2521th@gmail.com

บทคัดย่อ

ในโลกปัจจุบันเทคโนโลยีสารสนเทศต่างๆ มีความเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วซึ่งส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมืองการปกครอง วัฒนธรรม จึงส่งผลให้ผู้สอนต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประกอบกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล จะต้องมีความรู้ทักษะทางด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของตนเองเป็นอย่างดี ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการประกอบการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียนและ การที่ผู้สอนจะสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นผู้สอนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรี มีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน โดยมุ่งส่งเสริมผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทยให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงาน และ อยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติสุข

คำสำคัญ: การพัฒนา, การจัดการเรียนรู้, ยุคดิจิทัล

* Received 19 March 2024; Revised 27 March 2024; Accepted 21 June 2024

Abstract

In the modern world, information technology is advancing rapidly, affecting the economy, society, politics, government, and culture. Consequently, teachers need to adapt their teaching styles to keep up with these changes. Additionally, learners in the digital age must possess excellent technology skills to facilitate their learning and daily life. Therefore, in organizing learning for students, teachers must be experts in using technology to instruct students. And for teachers to teach effectively, teachers must have knowledge and understanding of technology. It is necessary to change the way of life to live in a society with value. Have dignity and happiness based on the sufficiency and sustainability economy. To promote students to have morality love being Thai to have analytical thinking skills and creative thinking Have technology skills and be able to work and live peacefully with others in the global society.

Keywords: Development, Learning management, The digital age

บทนำ

ปัจจุบันเทคโนโลยีต่างๆ ได้เข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตและการทำงานของทุกคน ในบริบทของสถานศึกษา เทคโนโลยีได้เข้ามามีบทบาทต่อครูผู้สอนในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เทคโนโลยีสารสนเทศการสื่อสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงส่งผลให้ผู้สอนต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการสอนเพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ประกอบกับผู้เรียนในศตวรรษใหม่จะต้องมีทักษะทางด้านเทคโนโลยีที่ใช้ในการส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้และการดำรงชีวิตของตนเองเป็นอย่างดี ดังนั้นในการจัดการเรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนผู้สอนจะต้องเป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญในการนำเทคโนโลยีมาใช้ประกอบการเรียนการสอนให้แก่ผู้เรียน และการที่ผู้สอนจะสอนได้อย่างมี

ประสิทธิภาพนั้นผู้สอนจึงต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยี และสามารถเป็นผู้สร้างเทคโนโลยีหรือนำเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อใช้เป็นสื่อประกอบการสอนได้เป็นอย่างดีเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเทคโนโลยีที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อการใช้ชีวิตของประชาชน การดำเนินงานของภาครัฐกิจ ภาครัฐ และภาคประชาสังคมทุกองค์กร แต่เทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอยู่ตลอดเวลา การพัฒนาดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม จึงต้องสร้างให้คนตระหนักและรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงด้านเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตโดยมุ่งพัฒนาคนให้มีความเป็นพลเมืองดิจิทัล (กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2562)

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ที่จัดทำขึ้นเพื่อให้เขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคม ที่มีการเปลี่ยนแปลงและแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนจุดเน้นในการพัฒนาคุณภาพคนในสังคมไทยให้มีคุณธรรมและมีความรอบรู้อย่างเท่าทันให้มีความพร้อมทั้งด้านร่างกายสติปัญญาอารมณ์และสังคมสามารถก้าวทันการเปลี่ยนแปลงเพื่อนำไปสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคงแนวทางการพัฒนาคนดังกล่าวมุ่งเตรียมเด็กและเยาวชนให้มีพื้นฐานจิตใจที่ดีงามมีจิตสาธารณะพร้อมทั้งมีสมรรถนทักษะและความรู้พื้นฐานที่จำเป็นในการดำรงชีวิตอันจะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศแบบยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2545)

อีกทั้งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้กำหนดแนวทางการจัดการศึกษา โดยยึดหลักผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ โดยจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของสังคมและเทคโนโลยี ก่อให้เกิดทั้งผลดีและผลเสียต่อการดำเนินชีวิตในปัจจุบันของบุคคล ทำให้เกิดความยุ่งยากซับซ้อนมาก

ยิ่งขึ้น จำเป็นต้องมีการปรับเปลี่ยนวิถีการดำเนินชีวิตให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีคุณค่า มีศักดิ์ศรีมีความสุขบนพื้นฐานของเศรษฐกิจพอเพียงและยั่งยืน ซึ่งแนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการในการพัฒนาเยาวชนของชาติเข้าสู่โลกยุคศตวรรษที่ 21 โดยมุ่งเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีคุณธรรม รักความเป็นไทย ให้มีทักษะการคิด วิเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงาน และอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

ดังนั้นการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ย่อมมีผลต่อ ผู้บริหาร ครู และ ผู้เรียน ซึ่งจะเป็นการส่งผลต่อประสิทธิภาพ และประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนั้นจึงได้นำเสนอแนวคิดเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ซึ่งประกอบไปด้วย บทบาทของผู้บริหาร สถานศึกษาในยุคดิจิทัล บทบาทของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล บทบาทของผู้เรียนในยุคดิจิทัล และการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ที่ต้องการให้ผู้บริหารสถานศึกษามีการพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับยุคดิจิทัลและสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

โลกยุคดิจิทัลเริ่มจากการพัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้งานแทนเครื่องมือแบบเก่า พร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาใช้เชื่อมโยงเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตสามารถส่งข้อมูลไปทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วอย่างไร้ขีดจำกัด และมีการพัฒนาแอปพลิเคชันหลากหลายรูปแบบมาใช้ประโยชน์ในการทำงานให้เป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วมีประสิทธิภาพ มีค่าใช้จ่ายลดลง ทั้งในการบริหารจัดการ การผลิต การค้า การลงทุน การบริการ ทั้งภาคราชการและภาคเอกชน โดยสามารถแบ่งวิวัฒนาการของโลกยุคดิจิทัลเป็น 4 ยุค (Wice Logistics. 2560: online) ดังนี้

Digital 1.0 ยุค Internet เป็นยุคเริ่มต้นของการนำ Internet มาใช้งานการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเริ่มเปลี่ยนจากออฟไลน์ (offline) เป็นออนไลน์(online) มากขึ้น มีการจัดทำเว็บไซต์ (Website) ของหน่วยงานและองค์กรต่างๆ เพื่อใช้ในการเผยแพร่ข้อมูลสารต่างๆ สู่อสาธารณะ มีการส่งจดหมายทางอีเมล (E-mail) แทนการส่งจดหมายทางไปรษณีย์ สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆบนโลก Internet ได้ง่ายสะดวกรวดเร็วได้ทั่วโลกในเวลาอันสั้นตลอด

24 ชั่วโมงส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางต่อการดำเนินกิจกรรมต่างๆ โดยเฉพาะการสื่อสารและการดำเนินธุรกิจทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีความสะดวกรวดเร็วมากขึ้น จึงต้องเริ่มปรับตัวรับกระแสการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ประโยชน์ในการทำธุรกรรมต่างๆ มากขึ้น

Digital 2.0 ยุค Social Media เป็นยุคที่มีการพัฒนาแอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้บนเครื่องคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ ให้สามารถติดต่อสื่อสารบนโลกออนไลน์ เป็นเครือข่ายสังคม Social Network เริ่มจากการคุยหรือแชทกับเพื่อนทั้งเป็นบุคคลและเป็นกลุ่ม จากนั้นพัฒนาไปสู่การดำเนินธุรกิจโดยใช้ Social Media ในการสร้างเครือข่ายในการทำธุรกิจเพื่อตอบสนองความต้องการบริโภคและผู้ใช้บริการได้อย่างกว้างขวางสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะการนำมาใช้ในการประชาสัมพันธ์และพัฒนาส่งเสริมภาพลักษณ์องค์กรออกไปสังคมโลกอย่างไร้ขีดจำกัดภายในเวลาอันสั้น ปัจจุบันเป็นที่ยอมรับว่า Social Media ได้กลายเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนส่วนใหญ่ ทุกคนที่ใช้ Social Media สามารถผลิตและเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารได้ทุกที่ทุกเวลาโดยไม่ต้องอยู่บนาคอมพิวเตอร์อีกต่อไป สามารถปฏิสัมพันธ์กับคนอื่นทุกที่ทุกเวลาโดยเสรีด้วยต้นทุนน้อยที่สุด

Digital 3.0 ยุค Data เป็นยุคของการใช้ข้อมูลหรือ Data โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลประมวลผลข้อมูลหรือสารสนเทศที่ถูกนำเข้าสู่ระบบคอมพิวเตอร์โดยเฉพาะข้อมูลขนาดใหญ่ Big Data เพื่อนำมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินการต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว โดยใช้ระบบคลาวด์ Cloud Computing มาช่วยอำนวยความสะดวก จัดเก็บข้อมูลทำให้สามารถพัฒนาแอปพลิเคชัน Application จำนวนมากมาใช้ประโยชน์ในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ผ่าน Social Media ทำให้เกิดการขยายตัวในการทำธุรกรรมขององค์กรได้อย่างสะดวกรวดเร็วมากยิ่งขึ้น มีการสร้าง Platform ต่างๆ เพื่อให้บริษัทหรือบุคคลภายนอกนำสินค้าหรือบริการมาไว้บน Platform สร้างขึ้นเพื่อให้คนทั่วไปมาใช้ซื้อขายสินค้าและบริการ เช่น Facebook, Uber, Airbnb, Alibaba, YouTube ในยุคนี้เป็นยุคที่ ใครมีข้อมูลมากก็มีอำนาจมาก

Digital 4.0 ยุค Machine-to-Machine เป็นยุคที่การพัฒนาเทคโนโลยีทำให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ มีความฉลาดสามารถติดต่อสื่อสารและสั่งการให้ทำงานเองได้อย่างอัตโนมัติสามารถเปิด-ปิด หรือสั่งงานผ่านแอปพลิเคชันได้โดยไม่ต้องกดสวิตช์ที่ตัวอุปกรณ์การสั่งงานด้วยคำพูดในโทรศัพท์แบบสมาร์ตโฟนให้ถ่ายภาพหรือเขียนข้อความโดยอัตโนมัติในยุคนี้เทคโนโลยีดิจิทัล เช่น Mobile Platform, AI หรือปัญญาประดิษฐ์, 3D Printing, Internet of

Things, Fintech จะมาเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการใช้ชีวิตประจำวันของคนในสังคมอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้มากขึ้นเรื่อย ๆ องค์กรต่างๆ จึงต้องปรับตัวให้ทันกับการพัฒนานวัตกรรมต่างๆ บนโลกดิจิทัล เพื่อนำมาพัฒนาปรับปรุงการดำเนินงานกิจกรรมต่างๆ ให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร และผู้ที่เกี่ยวข้องโดยไม่ให้เกิดผลกระทบและสร้างความเสียหายอย่างรุนแรงต่อไป

จากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนของการปรับตัวของประเทศไทยทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และการศึกษาเพื่อให้สามารถอยู่รอดและเหมาะสมกับสภาพสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นสังคมแห่งยุคดิจิทัล (digital era) ซึ่งเป็นยุคที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการสื่อสาร การส่งผ่านข้อมูลข่าวสาร และองค์ความรู้ต่างๆ ทำให้สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่จำนวนมาก ผ่านการวิเคราะห์ประมวลผลอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความสะดวกรวดเร็วในการใช้งานความเป็นยุคดิจิทัลนี้จึงเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของมนุษย์ไปได้อย่างมากมายรวมถึงการบริหารจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลด้วย

รูปแบบการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

สำหรับบริบทที่เปลี่ยนแปลงไปของการบริหารการศึกษาของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่สำคัญดังกล่าว ได้ส่งผลกระทบอย่างมากมาต่อการบริหารสถานศึกษาของ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน การเรียนรู้ และเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษาดังนี้

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้เกี่ยวกับเทคโนโลยีการสื่อสารและเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ (ICT) และผลกระทบที่เกิดขึ้นต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อการใช้ ICT ให้เหมาะสมเกิดประโยชน์สูงสุด อย่างคุ้มค่าแท้จริง ดังนั้นคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงควรเป็นดังต่อไปนี้ 1) กำหนดวิสัยทัศน์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสถานศึกษาให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใด และจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษาในเรื่องใดบ้าง 2) การบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐานให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ ได้แก่ Hardware, Software, Network และเครือข่ายไร้สายต่างๆ ขอสถานศึกษาให้ครู อาจารย์ บุคลากรและนักเรียนทุกคนสามารถใช้และเข้าถึงได้อย่างรวดเร็ว

สะดวกต่อการใช้งาน พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรต่างๆ เพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอ 3) การสร้างวัฒนธรรมการทำงานและบรรยากาศสถานศึกษาให้มีการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างแพร่หลายไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนของครู การบริหารงานสถานศึกษาในด้านต่างๆ ตลอดจนการให้นักเรียนสามารถใช้และเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ต่างๆ ผ่าน Internet ได้ตลอดเวลา 4) การฝึกอบรมพัฒนาบุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้มีความรู้ความสามารถด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร อย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ 5) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทำตนให้เป็นอย่างที่ที่สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการปฏิบัติงานอย่างได้เหมาะสม 6) ส่งเสริมสนับสนุนสร้างแรงจูงใจครูอาจารย์บุคลากรทุกคนของสถานศึกษาให้นำความรู้ความสามารถด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารและเทคโนโลยีต่างๆ ที่สถานศึกษาจัดให้มาสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ในการจัดการเรียนการสอนหรือการปฏิบัติงาน 7) จัดให้มีระบบการกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ของสถานศึกษาทั้งครูอาจารย์บุคลากรทุกคนและนักเรียนว่าสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นไปตามนโยบายอย่างถูกต้องเหมาะสม หรือไม่ คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษายุคดิจิทัลข้างต้นนี้มีผลต่อการใช้ภาวะผู้นำ ICT (ICT Leadership) ของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นอย่างมากเพราะภาวะผู้นำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารหมายถึงความสามารถของผู้บริหารในการเรียนรู้เข้าใจ ยอมรับการเปลี่ยนแปลงด้าน เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้อย่าง เหมาะสมและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2558)

เอกราช โฆสิตพิมานเวช (2560) ได้นำเสนอหลักการผู้บริหารจัดการศึกษาในยุคใหม่ไว้ดังนี้ 1) ควรสร้างความตระหนักให้เกษตรกรยุคใหม่มีความรู้และทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) ควรให้เกษตรกรยุคใหม่สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนางานฟาร์มเป็นงานฟาร์มอัจฉริยะ (Smart Farm) 2) ควรมีคณะกรรมการบริหารงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ และคณะกรรมการดำเนินงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่ ควรจัดโครงสร้างการบริหารงานการจัดการอาชีวศึกษาเกษตรเพื่อการสร้างเกษตรกรยุคใหม่และดำเนินงานอย่างเป็นระบบ 3) ควรประยุกต์ใช้แนวคิด ทฤษฎีกระบวนการบริหารจัดการมาใช้กระบวนการบริหารควรบูรณาการทฤษฎีกระบวนการบริหารแบบ PDCA, POLC และ ทฤษฎี

ระบบ (System Theory) ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนอาชีวศึกษาเกษตรเน้นการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และ 4) ควรมีความสามารถในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล ควรมีความสามารถใช้ข้อมูลในการบริหารจัดการ ควรมีความสามารีวิจัยและพัฒนาการเกษตรได้อย่างมีประสิทธิภาพและ ควรมีทักษะในการบริหารจัดการการเกษตรด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้

สุชนา โกมลวนิช (2563 : 637) กล่าวว่า ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจและสามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านโซเชียลมีเดีย สามารถกระตุ้นให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและสามารถร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ สามารถปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ที่ส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องได้ตลอดชีวิต

ฐิติวัศ หมั่นกิจ (2565) กล่าวว่า ภาวะผู้นำเชิงคุณภาพเป็นศิลปะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่ง ต่อนักบริหารที่จะนำพาองค์กรก้าวไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากผู้นำจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดปัญหา ตัดสินใจ วางแผน และรับผิดชอบต่อความอยู่รอดหรือการพัฒนาของกลุ่มสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว การที่จะเป็นผู้บริหารในระดับมืออาชีพนั้น ต้องมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล มีมุมมองในการบริหารการทำงานเชิงกลยุทธ์ รู้จักการประมวลวิเคราะห์ ประเมินและตัดสินใจ ต้องมีวิสัยทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องปรับแนวคิดในการบริหารจัดการบูรณาการที่เน้นการแก้ปัญหาและดำเนินการพัฒนาที่ผสมผสานชัดเจนทั้งเชิงนโยบายและภาคปฏิบัติ ต้องมีพฤติกรรมการบริหารแบบเชิงรุก เน้นผลงานหรือผลสำเร็จตามเป้าหมายและคุณภาพ ผู้นำควรที่จะสร้างวัฒนธรรมองค์กรปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรมีความรักองค์กรสร้างความผูกพันทางใจที่มีอยู่ในตัวบุคคลกับ

องค์กรของตนถ้าตัวบุคคลใดปฏิบัติงานด้วยใจที่ผูกพันในความรักองค์กรแล้วก็จะส่งผลให้งานนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิ

จากการกล่าวมาผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ การกำหนด นโยบาย วิสัยทัศน์ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษาหมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา ในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ในการใช้ เทคโนโลยีดิจิทัล ของสถานศึกษา ให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใดและจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษาในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้เป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ครูผู้สอนในยุคดิจิทัล

จากการเปลี่ยนแปลงบริบทของผู้เรียนในยุคดิจิทัล และการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และแสวงหาความรู้ได้เอง ตลอดจนต้องยอดองค์ความรู้นั้นเพื่อนำไปผลิตเป็นผลงานใหม่หรือนวัตกรรม ไม่ได้หมายความว่าครูจะไม่มีมีความสำคัญสำหรับการเรียนรู้ของเด็กในยุคนี้อีกต่อไป ทั้งนี้ครูจะต้องมีคุณลักษณะที่เปลี่ยนแปลงบทบาทใหม่และทักษะใหม่สำหรับการเป็นครูในยุคดิจิทัล ดังนี้

ทศนา แคมมณี (2557) กล่าวว่า ครูเองก็ต้องพัฒนาทักษะใน 3 กลุ่มหลักคือทักษะทางปัญญา ทักษะทางสังคม และทักษะทางเทคโนโลยี เพราะทักษะเหล่านี้ถือว่าเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนที่จะนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพในศตวรรษที่ 21 ซึ่งครูผู้สอนต้องหาแนวทาง นำทักษะดังกล่าวมาบูรณาการในการจัดการเรียนการสอน เพื่อสนับสนุนให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จมากขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้ และมีทักษะ ดังนี้ ความรู้ในวิชาแกน คุณธรรมและคุณลักษณะ 3) ทักษะทางปัญญา ซึ่งรวมถึงทักษะการสื่อสารการคิดวิเคราะห์ และ ความคิดสร้างสรรค์ 4) ทักษะทางสังคม ซึ่งได้แก่การรับผิดชอบ ต่อตนเองและสังคม 5) ทักษะทางเทคโนโลยี

วิจารณ์ พานิช (2557) ได้กล่าวถึงบทบาทใหม่ของครูในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นครูในยุคดิจิทัล ว่าผู้เรียนจะเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติ เช่นเดียวกับครูก็ต้องเรียนรู้จากการปฏิบัติเหมือนกัน ครูทำหน้าที่เป็นครูฝึก (facilitator) หรือ “คุณอำนวย” ของการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยครูก็ต้องทำงานเป็นทีม การทำงานและการเรียนรู้กันเป็นทีมของครู เรียกว่า Professional Learning Community (PLC) คือหลักการสำคัญสำหรับชีวิตครูสมัยใหม่ต้องทำงานเป็นทีม และเรียนรู้เป็นทีม โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ครูต้องปรึกษาหารือกันตั้งแต่เริ่มต้นวางแผน

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากที่สุดก็คือ ตัวผู้เรียนและครูซึ่งจะต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ โดยการปรับบทบาท ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้นที่ไม่ใช่เพียงแต่เป็นผู้รับความรู้และผู้ให้ความรู้เท่านั้น แต่จะต้องเป็นหุ้นส่วนในการเรียนรู้ (partnering) นั้นเอง ด้วยหัวใจสำคัญของการเป็นครูในยุคดิจิทัล คือ ต้องคำนึงถึงเป้าหมายรายบุคคลของผู้เรียนที่มีความแตกต่าง หลากหลาย สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน

ผู้เรียนในยุคดิจิทัล

วิจารณ์ พานิช (2560) ได้เสนอผู้เรียนในยุคดิจิทัลต้องมีลักษณะสำคัญ ได้แก่ ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต ในศตวรรษที่ 21 คือการเรียนรู้ 3R × 8C3R คืออ่านออก (Reading), เขียนได้ (W) Writing, และคิดเลขเป็น (A) (Rith emetics) 8C คือ 1) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) 2) ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) 3) ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์ (Cross-cultural Understanding) 4) ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) 5) ทักษะด้านการสื่อสาร ทางสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ (Communications, Information, and Media Literacy) 6) ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Computing and ICT Literacy) 7) ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้ (Career and Learning Skills) และ 8) มีคุณธรรม มีเมตตา กรุณา มีระเบียบวินัย (Compassion)

Prensky (2001) ได้จำแนกประเภทของบุคคลในสถานศึกษาเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มผู้เรียนที่เกิดในยุคดิจิทัล (digital natives) จะคุ้นเคยกับคอมพิวเตอร์ (computer) สมาร์ทโฟน (smart phone) แท็บเล็ต (tablet) คอมพิวเตอร์แบบพกพา (notebook) ตลอดจนเทคโนโลยีต่างๆ ได้เป็นอย่างดีจนเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของชีวิต 2) กลุ่มครู อาจารย์หรือบุคคลที่เกิดก่อนการใช้ดิจิทัล (digital immigrants) ที่ส่วนหนึ่งสามารถหาความรู้ ฝึกฝนให้รู้จักการใช้อุปกรณ์ดังกล่าวพอได้ นอกจากนี้ยังมี 3) กลุ่มผู้ใหญ่อายุมากหรือผู้ที่อยู่ห่างไกลที่ไม่ค่อยรู้เรื่อง

เทคโนโลยี (digital aliens) ซึ่งควรได้รับโอกาสทางการศึกษาเพื่อให้เกิดความตระหนักรู้เพื่อใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีสารสนเทศ รวมทั้งควรปรับตัวเพื่อการดำรงชีวิตในสังคมที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ซึ่งการจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงเรื่องนี้เป็นอย่างมาก ได้ว่า คุณลักษณะของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้ คือผู้ที่เกิดมาในยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่มีการใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันทั้งเพื่อความบันเทิง อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่มีอยู่อย่างมากมายมหาศาลได้ทุกที่ทุกเวลา ด้วยการเชื่อมต่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์พกพา หรือเครื่องมือสื่อสารต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือกับอินเทอร์เน็ตหรือสัญญาณไวไฟ (Wi-Fi) ด้วยความสะดวก รวดเร็ว จึงทำให้สามารถใช้หรือเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งผลให้ลักษณะของเด็กหรือผู้เรียนในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงไปอย่างมาก

การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลมีสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปจากการเรียนรู้ในยุคที่ผ่านมา โดยในยุคที่ผ่านมาการอ่านออกเขียนได้เป็นเป้าหมายที่สำคัญเป้าหมายหนึ่งของการจัดการศึกษา แต่ในยุคดิจิทัลนั้นลักษณะของความรู้ ทฤษฎีการเรียนรู้ กระบวนการเรียนรู้ ได้เปลี่ยนแปลงไปจากการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 20 แล้วอย่างสิ้นเชิง การเรียนรู้เพื่อการอ่านออกเขียนได้คงไม่เพียงพอต่อการอยู่อาศัยในโลกที่มีความซับซ้อนดังเช่นโลกในยุคดิจิทัลนี้ได้ สามารถสรุปความเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของลักษณะการเรียนรู้ในยุคดิจิทัลไว้ดังนี้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2561) ได้นำเสนอแนวคิดการศึกษาไทยยุค 4.0 ที่วางอนาคต ประเทศไทยไว้ 4 ประการ ดังนี้ 1) ประเทศไทยเป็นประเทศที่ “มัน คง มั่ง คั่ง ยั่งยืน” 2) นำพาประเทศสู่การเปลี่ยนแปลงเชิงนวัตกรรมด้วยเทคโนโลยีภาคบริการ 3) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนาทางด้านวิทยาศาสตร์และนวัตกรรม และ 4) วางแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้วยแนวคิดรู้จักเติมรู้จักพอและรู้จักปัน การพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของโลกเป็นสิ่งที่ดีที่จะทำให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทางการศึกษาได้พัฒนาผู้เรียนและพัฒนาสถานศึกษาให้รองรับการเข้าสู่สังคมแห่งโลกอนาคต การนำเทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามามีบทบาทในการบริหารสถานศึกษา ส่งเสริมการสร้างระบบฐานข้อมูล (Big Data) เพื่อก้าวข้ามขีดจำกัดทางกายภาพ และขับเคลื่อนประเทศไปสู่สังคมแห่งโลกที่ไร้พรมแดนความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัลต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน

การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การบริหารกิจการนักเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งงานของสถานศึกษาในทุกด้านจะต้องมีระบบจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องใช้เทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้การเพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ในงานด้านต่างๆ ซึ่งสถานศึกษาในปัจจุบันผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องรู้จักนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาต่อไป

การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล

การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล หมายถึง การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตอบโจทย์ผู้เรียนยุคใหม่ และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีบทบาทสำคัญที่นำเสนอได้แก่ ลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ลักษณะครูผู้สอนในยุคดิจิทัล ผู้เรียนในยุคดิจิทัล และ การจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ดังนี้

ด้านลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เปรียบเสมือน กับต้น ที่ต้องนำพา เรือ แห่งสถานศึกษาฝ่าฟันคลื่นลมแห่งการเปลี่ยนแปลง มุ่งสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จลักษณะสำคัญ ของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) วิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล เข้าใจบริบทของโลกยุคดิจิทัล 2) ภาวะผู้นำสร้างแรงบันดาลใจ กระตุ้นให้บุคลากรในสถานศึกษามุ่งมั่นพัฒนา สร้างวิสัยทัศน์ร่วม ร่วมกำหนดทิศทางของสถานศึกษา สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 3) ทักษะดิจิทัล เข้าใจและใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาพัฒนาการบริหารงาน ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการเรียนการสอน 4) ทักษะการสื่อสาร สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อสารกับบุคลากร สื่อสารกับผู้ปกครองสื่อสารกับชุมชน 5) ทักษะการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูล แก้ไขปัญหา ตัดสินใจ 6) ทักษะการทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกับบุคลากร ทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่น ทำงานร่วมกับชุมชน 7) ทักษะการบริหารจัดการ บริหารจัดการทรัพยากร บริหารจัดการบุคคล บริหารจัดการการเงิน 8) ทักษะการเป็นนักเรียนรู้ เรียนรู้

อย่างต่อเนื่อง เรียนรู้จากเทคโนโลยี เรียนรู้จากผู้อื่น 9) จริยธรรม โปร่งใส ยุติธรรม รับผิดชอบ และ 10) มองโลกในแง่ดี มองหาโอกาสมองหาความท้าทายมองหาความสำเร็จ

ด้านลักษณะครูผู้สอนในยุคดิจิทัลครูผู้สอนในยุคดิจิทัล เปรียบเสมือน ผู้ชี้แนะทางมากกว่าผู้ถ่ายทอดความรู้ บทบาท ของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล เปลี่ยนไปจาก ผู้บรรยาย มาเป็นผู้สนับสนุน ลักษณะสำคัญ ของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ความรู้และทักษะดิจิทัล เข้าใจและใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัล นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการสอนพัฒนาตนเองอยู่เสมอ 2) ทักษะการสื่อสาร สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพสื่อสารกับนักเรียน สื่อสารกับผู้ปกครอง สื่อสารกับชุมชน 3) ทักษะการคิดวิเคราะห์วิเคราะห์ข้อมูลแก้ไขปัญหา ตัดสินใจ 4) ทักษะการทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกับนักเรียน ทำงานร่วมกับครูคนอื่นทำงานร่วมกับชุมชน 5) ทักษะการเป็นนักเรียนรู้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เรียนรู้จากเทคโนโลยีเรียนรู้จากผู้อื่น 6) จริยธรรม โปร่งใส ยุติธรรมรับผิดชอบ 7) มองโลกในแง่ดี มองหาโอกาสมองหาความท้าทาย มองหาความสำเร็จ 8) เข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน เข้าใจพัฒนาการ เข้าใจความสนใจ เข้าใจความต้องการ 9) ออกแบบการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการ ออกแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วม ออกแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาทักษะที่จำเป็น และ 10) ประเมินผล ประเมินผลอย่างหลากหลายประเมินผลแบบองค์รวม ประเมินผลเพื่อพัฒนาตัวอย่าง ของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล ใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ในการสอน เช่น การใช้สื่อการสอนแบบออนไลน์ การใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ ออกแบบการเรียนรู้ ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้นักเรียน คิดวิเคราะห์ ทำงานร่วมกับนักเรียน มีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชน

ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัลเปรียบเสมือนนักผจญภัยที่ต้องออกค้นหาความรู้ด้วยตนเอง บทบาทของผู้เรียนในยุคดิจิทัลเปลี่ยนไปจากผู้รับมาเป็นผู้สร้างลักษณะสำคัญของผู้เรียนในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ทักษะดิจิทัลเข้าใจและใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลค้นหาข้อมูลประเมินข้อมูลสร้างสรรค์ ผลงาน 2) ทักษะการคิดวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูล แก้ไขปัญหา ตัดสินใจ 3) ทักษะการสื่อสาร สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ สื่อสารในรูปแบบใหม่ สื่อสารกับผู้คนจากทั่วโลก 4) ทักษะการทำงานร่วมกันทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำงานเป็นทีม ทำงานร่วมกับปัญญาประดิษฐ์ 5) ทักษะการเป็นนักเรียนรู้ เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง เรียนรู้ด้วยตนเอง เรียนรู้จากผู้อื่น 6) จริยธรรม รับผิดชอบต่อการใช้เทคโนโลยี เคารพลิขสิทธิ์ ปกป้องข้อมูลส่วนตัว และ 7) มองโลกในแง่ดี มองหาโอกาส มองหาความท้าทาย มองหาความสำเร็จ

ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เปลี่ยนแปลงไปจาก การเรียนรู้แบบดั้งเดิม ลักษณะสำคัญ ของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย 1) ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีบทบาท actively ในการเรียนรู้ ผู้เรียนกำหนดเป้าหมาย ผู้เรียนเลือกวิธีการ 2) การเข้าถึงเนื้อหา เข้าถึงเนื้อหาได้ทุกที่ทุกเวลา เข้าถึงเนื้อหาได้หลากหลาย เข้าถึงเนื้อหาได้ฟรี 3) การเรียนรู้แบบผสมผสาน ผสมผสานการเรียนรู้แบบออนไลน์และออฟไลน์ ผสมผสานการเรียนรู้แบบทฤษฎีและปฏิบัติ ผสมผสานการเรียนรู้แบบรู้ตัวและไม่รู้ตัว 4) การวัดผลและประเมินผล วัดผลและประเมินผลแบบองค์รวม วัดผลและประเมินผลแบบยืดหยุ่น วัดผลและประเมินผลแบบทันที 5) ทักษะที่จำเป็น ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการแก้ปัญหา ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกัน ทักษะการใช้เทคโนโลยี ตัวอย่าง ของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การเรียนรู้แบบออนไลน์ MOOCs, e-Learning, Microlearning การเรียนรู้แบบผสมผสาน Blended Learning, Flipped Classroom การเรียนรู้แบบพลิกห้องเรียน นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาล่วงหน้า และทำกิจกรรมในชั้นเรียน การใช้เกมเพื่อการเรียนรู้ Gamification การใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการเรียนรู้ AI in Education

จากการกล่าวมาข้างต้นพอสรุปความได้ว่า การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล คือ การใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ตอบโจทย์ผู้เรียนยุคใหม่ และสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมีบทบาทสำคัญที่นำเสนอได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล เปรียบเสมือน กัปตัน ที่ต้องนำพา เรือ แห่งสถานศึกษาฝ่าฟันคลื่นลมแห่งการเปลี่ยนแปลง มุ่งสู่เป้าหมายแห่งความสำเร็จ ด้านลักษณะครูผู้สอนในยุคดิจิทัลครูผู้สอนในยุคดิจิทัล เปรียบเสมือน ผู้ชี้แนะทาง มากกว่า ผู้ถ่ายทอดความรู้ บทบาท ของครูผู้สอนในยุคดิจิทัล เปลี่ยนไปจาก ผู้บรรยาย มาเป็นผู้สนับสนุน ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล เปรียบเสมือน นักผจญภัย ที่ต้องออกค้นหา ความรู้ ด้วยตนเอง บทบาท และ ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เปลี่ยนแปลงไปจาก การเรียนรู้แบบดั้งเดิม เป็น ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีบทบาท active learning

สรุป

การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เป็นโลกยุคดิจิทัลเริ่มจากการพัฒนาเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์มาใช้งานแทนเครื่องมือแบบเก่า พร้อมกับการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการสื่อสารมาเชื่อมต่อโยงเครื่องคอมพิวเตอร์เป็นระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตที่สามารถส่งข้อมูลไปทั่วโลกได้อย่างรวดเร็วอย่างไร้ขีดจำกัด โดยสามารถแบ่งวิวัฒนาการของโลกยุคดิจิทัลเป็น 4 ยุค Digital 1.0 ยุค Internet เป็นยุคเริ่มต้นของการนำ Internet มาใช้งานการดำเนินชีวิต Digital 2.0 ยุค Social Media เป็นยุคที่มีการพัฒนาแอปพลิเคชันต่างๆ มาใช้บนเครื่องคอมพิวเตอร์และโทรศัพท์มือถือ ให้สามารถติดต่อสื่อสารบนโลกออนไลน์ 3.0 ยุค Data เป็นยุคของการใช้ข้อมูลหรือ Data โดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลประมวลผลข้อมูล และ Digital 4.0 ยุค Machine-to-Machine เป็นยุคที่การพัฒนาเทคโนโลยีทำให้อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ และได้สรุปใจความสำคัญ ดังนี้ ด้านผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล คือ การกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของสถานศึกษาหมายถึง คุณลักษณะและพฤติกรรมกรรมการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ ในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล ของสถานศึกษา ให้ชัดเจนว่าต้องการไปในทิศทางใดและจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษาในเรื่องใดบ้าง เพื่อให้เป็นสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ด้านลักษณะของครูในยุคดิจิทัล คือ สิ่งสำคัญที่จะทำให้การเรียนรู้มีประสิทธิภาพมากที่สุดก็คือตัวผู้เรียนและครูซึ่งจะต้องรับมือกับการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ โดยการปรับบทบาท ให้มีความเหมาะสมมากยิ่งขึ้น ไม่ใช่เพียงแค่เป็นผู้รับความรู้และผู้ให้ความรู้เท่านั้น แต่จะต้องเป็นหุ้นส่วนในการเรียนรู้ (partnering) นั้นเอง ด้วยหัวใจสำคัญของการเป็นครูในยุคดิจิทัล คือ ต้องคำนึงถึงเป้าหมายรายบุคคลของผู้เรียนที่มีความแตกต่าง หลากหลาย สอดคล้องกับความสามารถและความต้องการของผู้เรียน ด้านผู้เรียนในยุคดิจิทัล คือ คุณลักษณะของผู้เรียนในยุคดิจิทัลได้ คือผู้ที่เกิดมาในยุคที่มีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ที่มีการใช้เทคโนโลยีเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันทั้งเพื่อความบันเทิง อำนวยความสะดวกในการดำรงชีวิตในปัจจุบัน และการเรียนรู้ที่สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่มีอยู่อย่างมากมายมหาศาลได้ทุกที่ทุกเวลา ด้วยการเชื่อมต่ออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์คอมพิวเตอร์ คอมพิวเตอร์พกพา หรือเครื่องมือสื่อสารต่างๆ เช่น โทรศัพท์มือถือกับอินเทอร์เน็ตหรือสัญญาณ Wi-Fi ด้วยความสะดวก รวดเร็ว จึงทำให้

สามารถใช้หรือเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ส่งผลให้ลักษณะของเด็กหรือผู้เรียนในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย ด้านการจัดการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล การเรียนรู้ในยุคดิจิทัลเปลี่ยนแปลงไปจาก การเรียนรู้แบบดั้งเดิม ลักษณะสำคัญ ของการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล ประกอบด้วย ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ผู้เรียนมีบทบาท Active learning

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2562). กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม เข้าถึงจาก:<http://library.nhrc.or.th/ulib/dublin.php?ID=10558>.

จิตติวิสต์ หนั่นกิจ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา.วารสารมณีเชษฐาราม วัตจอมมณี, 5(3).125-41.

ทีศนา แหมมณี. (2557). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ. (พิมพ์ครั้งที่ 18). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิจารณ์ พานิช. (2557). การสร้างการเรียนรู้สู่ศตวรรษที่ 21. นครปฐม: บริษัท ส. เจริญการพิมพ์จำกัด.

วิจารณ์ พานิช. (2560). เส้นทางสู่คุณภาพการศึกษายุคประเทศไทย 4.0 การประชุมเชิงวิชาการทางการศึกษาระดับชาติ ครั้งที่ 4 มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล ศูนย์ประชุมสตาาร์เวลล์จังหวัดนครราชสีมา. นครราชสีมา : มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2545). กรอบแนวทางแผนกลยุทธ์แก้ไขปัญหาคความยากจน พ.ศ. 2545 - 2549. กรุงเทพมหานคร: สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). สภาวะการศึกษาไทยปี 2559/2560 แนวทางการปฏิรูปการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ยุค Thailand 4.0. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.

สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2558). ภาวะผู้นำทางเทคโนโลยี: การนำเทคโนโลยีสู่ห้องเรียนและโรงเรียนในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร, 16(4), 216-224.

สุชนา โกมลวานิช และคณะ. (2563). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหาร
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 23. ใน สุรศักดิ์ วงศ์
รัตนชีวิน (บ.ก.) การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่
21 (น.700-708). มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

เอกราช ไชยจิตพิมานเวช. (2560) รูปแบบการบริหารโรงเรียนที่มีประสิทธิผล สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่นเขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.

Wice Logistics. (2560). Digital 4.0. WICE Logistics Public Company Limited. [https:// www.wice.co. th /2018/01/11/ digital-4-0-technology/](https://www.wice.co.th/2018/01/11/digital-4-0-technology/).

Prensky, M. (2001). Educational Technology for School Leaders. California:
Unites States of America.

การบริหารวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัล*

ACADEMIC ADMINISTRATION IN DIGITAL AGE EDUCATIONAL INSTITUTIONS

วัลย์ลักษณ์ อินนอก¹, พระมหาพิสิฐ วิสิษฐบุญโญ², พระฮอนต้า วาทสพโท³,
เอกราช โฆสิตพิมานเวช⁴ และ ศิวกร อินภุษา⁵

Valailuck Innok¹, Phra Maha Phisit Wisitthapanyo², Phra Honda Vatsatho³, Ekkarat Kositpimanwet⁴, and
Siwakorn Inphusa⁵

¹⁻⁵มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

¹⁻⁵Mahachulalongkorn rajavidyalay University, Thailand

Corresponding Author's Email: siwakornin@gmail.com

บทคัดย่อ

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการมีภาระหน้าที่ 17 งาน คือการพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การบริหารงานวิชาการสถานศึกษายุคดิจิทัล เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการ

* Received 20 April 2024; Revised 4 May 2024; Accepted 28 June 2024

บริหารงานวิชาการ ระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ สื่อการสอน ดิจิทัล แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ระบบวัดผลและประเมินผล ระบบติดตามผลการศึกษา โขงเขียมเดียว เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ พัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล ปรับการเรียน การสอนให้เหมาะกับแต่ละบุคคล การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ควร คำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาและความพร้อมของผู้ใช้งาน เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการ พัฒนาการบริหารงานวิชาการช่วยให้ผู้บริหารทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบ การศึกษาให้มีคุณภาพ

คำสำคัญ: การบริหารวิชาการ, สถานศึกษา, ยุคดิจิทัล

Abstract

Academic administration in digital educational institutions plays an important role in improving the quality of education by diversifying the management authority. The scope of academic administration has 17 responsibilities: development or implementation of local curriculum development, academic planning, educational management, and curriculum development of educational institutions. Development of learning processes, measurement, evaluation, and comparison of learning outcomes, research for improving educational quality in schools, development of educational communities, and cooperation in academic development with other schools and organizations. Promotion and support of academic work for individuals, families, organizations, organizations, and other institutions that provide educational institutions, organizations, and institutional management. Management Information System, Decision Support System, Digital Teaching Media, Online Learning Platform, Evaluation and Evaluation System, Social Media Monitoring System, Artificial Intelligence Technology Development, and Evaluation System for Individual Teaching Application of Technology to Academic Management Considering School Context and User Availability Technology plays an important role in improving academic management,

helping executives to work efficiently, and developing quality education systems.

Keywords: Academic Administration, Educational Institutions, Digital Age

บทนำ

การพัฒนาความเจริญมั่งคั่งของประเทศชาติ เป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของภาครัฐและเอกชนที่จะต้องดำเนินการ ซึ่งปัจจัยหลักที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการสร้างความเจริญมั่งคั่งอย่างยั่งยืนได้นั้นคือ คุณภาพของประชากรในสังคมและกระบวนการ ที่พัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญและได้ผลดีที่สุดคือการให้การศึกษา สถานศึกษาไม่ว่าจะเป็นของรัฐและเอกชน จำเป็นต้องสร้างความยั่งยืนมั่นคง ยิ่งยงให้เกิดขึ้นยิ่ง ๆ ขึ้นไปในองค์กร เป็นการสร้างวัฒนธรรมแห่งความสำเร็จร่วมกันที่ยั่งยืน เป็นการสร้างเสริมเติมเต็มถ่ายทอดอยู่ตลอดไป เป็นการที่ไม่ต้องคอยพึ่งแต่ผู้นำเพียงผู้เดียว แต่การสร้างทีมผู้นำเป็นการใช้ภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงหรือผู้นำที่ยั่งยืนที่เต็มไปด้วยวิสัยทัศน์ที่ยิ่งใหญ่ ยาวไกล ปรับเปลี่ยนไปตามความเหมาะสมและตามสภาพการ ความยั่งยืน มั่นคงนี้ต้องมีมิติหลักคือ ความลึกด้วยสปีริต จิตสำนึก คุณธรรม จริยธรรมที่ ดีงาม ยิ่งใหญ่ กว้างไกล ยืนยง ยืนหยัดและยาวไกล ยืนยง มั่นคงในสิ่งถูกสร้างที่ดีงาม ไม่หวั่นไหวหรือละวางโดยง่าย มีจุดยืน จุดก้าวเดินที่ชัดเจน ยาวไกล ยิ่งใหญ่ต่อไปเรื่อย ๆ มีความกว้างขวาง คลอบคลุมสมบูรณ์พร้อมทุกฝ่ายรับรู้ร่วมกัน เพื่อผลประโยชน์และความสำเร็จของผู้เรียน คือ เป้าหมายที่ยิ่งใหญ่ที่สุดร่วมกัน (เอกราช โฆษิต พิมาณเวช, 2562) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายที่จะจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้ โดยการจัดการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีพลังและมีประสิทธิภาพนั้น จำเป็นต้องมีการกระจายอำนาจและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมจึงกำหนดให้มีการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาของไทยให้มีเอกภาพในเชิงนโยบายและหลากหลายในทางปฏิบัติ โดยให้กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งในด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ซึ่งการกระจายอำนาจดังกล่าว ทำให้สถานศึกษามีความคล่องตัว มีอิสระในการบริหารจัดการการศึกษาเป็นไปตามหลักการบริหารจัดการโดยใช้

โรงเรียนเป็นฐาน (School Based Management) เป็นการสร้างรากฐานและความเข้มแข็งให้กับสถานศึกษา (กระทรวง ศึกษาธิการ, 2546)

ในยุคสมัยโลกยุคดิจิทัลที่เทคโนโลยีมีความก้าวหน้าและเป็นตัวเร่งปฏิกิริยาสำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาอย่างมากมาย รูปแบบของการจัดการศึกษาก็ต้องเปลี่ยนแปลง จากการเป็นผู้สอนและผู้เรียนเป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการเป็นหุ้นส่วนในการเรียนรู้ (Partnering) โดยองค์ประกอบที่สำคัญของสถานศึกษาในยุคดิจิทัลไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล เทคโนโลยีทางการศึกษาในยุคดิจิทัล ผู้เรียนในยุคดิจิทัล และครูในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงไปโดยสิ้นเชิง ดังนั้น การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงมีความจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับยุคสมัย โดยอาศัยการนำของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ต้องมีภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีและภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรม การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจที่สำคัญของการบริหารโรงเรียนตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหาร โรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติการ ประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษาให้มากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้ สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน โรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็ง ในการบริหารและจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการวัดผล ประเมินผล รวมทั้ง ปัจจัยเกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียนโรงเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและมีประสิทธิภาพ (สุเมธ งามกนก, 2564) แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียน การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน วิสาหกิจ และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ การบริหารงานวิชาการสามารถปรับปรุงได้ด้วยการสอน การประชุม การสัมมนา กิจกรรม และความช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง เหนือสิ่งอื่นใด กระบวนการที่กำลังดำเนินอยู่ ได้แก่ การจัดตั้งและบำรุงรักษาเครือข่าย หรือการร่วมทุน ตลอดจนการใช้ทรัพยากรจำนวนมากในการนำการเปลี่ยนแปลงทางเทคนิคไปปฏิบัติ (ณัฐกานต์ อยู่คงพันธ์ และคณะ, 2566) รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาประกอบด้วย 2 องค์ประกอบหลัก คือ องค์ประกอบที่ 1 ขอบเขตการบริหารงานวิชาการ ประกอบด้วย 7 ด้าน คือ การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การ

ประเมิน; สื่อ แหล่งเรียนรู้และการพัฒนาเทคโนโลยี การวิจัยเพื่อการปรับปรุงคุณภาพ การศึกษา การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายใน และการนิเทศการศึกษา โดยขับเคลื่อน โดยองค์ประกอบที่ 2 กระบวนการบริหารจัดการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การจัดองค์การ การนำ และการควบคุม 3) การทดลองและประเมินผลในด้านความเป็นไปได้และประโยชน์ของ แบบจำลอง พบว่าอยู่ในระดับสูงสุด (อนุสรณ์ สุขสุคนธ์ และคณะ, 2566) และแนวทางการ บริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ด้านการ บริหารงานวิชาการควรจัดอบรมให้ครูมีความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอนการวัดและ ประเมินผล จัดสื่อการเรียน การสอนให้เพียงพอและทันสมัย มีการนิเทศติดตามอย่างต่อเนื่อง และตรงกับความต้องการพัฒนาของ สถานศึกษา ด้านทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 นั้นครูต้องจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนได้วางแผน รู้จักคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา สรุปองค์รวม ความรู้ และการนำไปใช้ จัดอบรมให้ครูได้มีความรู้เกี่ยวกับสื่อและ เทคโนโลยี จัดอบรม คุณธรรมให้นักเรียนในรูปแบบของค่ายคุณธรรม และบูรณาการในกลุ่มสาระต่าง ๆ (กฤษกร ไพ คำนาม และสุรางคณา มัณยานนท์, 2565)

การศึกษาการบริหารวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัลมีความสำคัญในการบริหาร สถานศึกษาจึงมุ่งศึกษาเพื่อเป็นการเพิ่มความเข้าใจในการปรับตัวให้เข้ากับยุคดิจิทัล ช่วยให้ เข้าใจแนวโน้มและเทคโนโลยีใหม่ที่สำคัญในการจัดการสถานศึกษา การพัฒนาทักษะในการใช้ เทคโนโลยี ช่วยให้พัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา การเสริมสร้างความรับผิดชอบในสังคมดิจิทัล ช่วยเสริมสร้างความ รับผิดชอบในการพัฒนาวัฒนธรรมของสังคมดิจิทัล การเพิ่มความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการ วางแผนและประเมินผล ช่วยให้เข้าใจและมีส่วนร่วมในการวางแผนและประเมินผลการจัดการ สถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาทักษะในการบริหารและจัดการ ช่วยให้พัฒนา ทักษะในการบริหารและจัดการสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งและสามารถพัฒนาหลักสูตรและ การเรียนการสอนได้อย่างเหมาะสม ดังนั้น การศึกษาการบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุค ดิจิทัลจะช่วยให้พัฒนาทักษะและความเข้าใจที่จำเป็นในการจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่ เต็มไปด้วยเทคโนโลยีและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แนวคิดการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการถือได้ว่าเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้มุ่งให้กระจายอำนาจในการบริหารจัดการไปให้สถานศึกษามากที่สุด ด้วยเจตนารมณ์ที่จะให้สถานศึกษาดำเนินการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่นและการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ ส่วนเสียทุกฝ่าย ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญทำให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งในการบริหารและการจัดการ สามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผลประเมินผล รวมทั้งการวัดปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่นได้อย่างมีคุณภาพ ดังมาตราต่อไปนี้ มาตรา 24 จัดกระบวนการเรียนรู้ มาตรา 25 รัฐต้องส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทุกรูปแบบ มาตรา 26 จัดการประเมินผู้เรียน มาตรา 27 จัดทำสาระหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลางในส่วนที่เกี่ยวกับปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อเป็นสมาชิกที่ดี ของครอบครัว มาตรา 30 พัฒนาการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพและส่งเสริมให้ผู้สอน สามารถวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับผู้เรียน มาตรา 48 จัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและเปิดเผยต่อสาธารณชน มาตรา 66 พัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้เรียน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) โดยวัตถุประสงค์ของการบริหารวิชาการ ประกอบด้วย 1) เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็วและสอดคล้อง กับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น 2) เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายใน เพื่อพัฒนาตนเองและ การประเมินจากหน่วยงานภายนอก 3) เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียน เป็นสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิภาพ และ 4) เพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของ สถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง (รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ, 2554)

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาตามที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 วัตถุประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ เพื่อให้สถานศึกษาบริหารงานวิชาการได้โดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว และสอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน สถานศึกษา ชุมชนและท้องถิ่น เพื่อให้การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้มาตรฐานและมีคุณภาพ สอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพการศึกษา และการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนาตนเองและการประเมินจากหน่วยงานภายนอก เพื่อให้สถานศึกษาพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนจัดปัจจัย เกื้อหนุนการพัฒนาการเรียนรู้ที่สนองตามความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่น โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ และเพื่อให้สถานศึกษาได้ประสานความร่วมมือในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาและของบุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ๆ อย่างกว้างขวาง สถานศึกษาจะต้องจัดกระบวนการเรียนรู้ (มาตรา 24) ส่งเสริมการดำเนินงานและการจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต (มาตรา 25) จัดการประเมินผู้เรียน (มาตรา 26) จัดทำสาระหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตรแกนกลาง (มาตรา 27) พัฒนากระบวนการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (มาตรา 30) จัดให้มีการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและจัดทำรายงานประจำปี (มาตรา 48) และพัฒนาขีดความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาของผู้เรียน (มาตรา 66)

ความหมายของการบริหารงานวิชาการ

การบริหารงานวิชาการมีนักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงความหมายของการบริหารงานวิชาการไว้ดังนี้ รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2554) กล่าวถึงความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการ หรือกิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอน ตลอดจนการ ประเมินผลให้ดีขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและให้เกิดประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน

สันติ บุญภิรมย์ (2553) กล่าวถึงความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารจัดการ กิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนและการบริหาร สิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพล ต่อการจัดการเรียนการสอนเพื่อให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น เปรียบเสมือน เส้นเลือดใหญ่ไปหล่อเลี้ยงหัวใจ การบริหารจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญ

ที่สุดของงานวิชาการที่สามารถทำให้งานวิชาการเกิดพลวัต (Academic Affairs Dynamic) อยู่ตลอดเวลา ส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คุณภาพของการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดไป

สมาน อัครภูมิ (2553) กล่าวถึงความหมายไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการ เพื่อให้พันธกิจการบริหารด้านวิชาการโดยเฉพาะการจัดการเรียนการสอนและการเรียนรู้ของผู้เรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและบรรลุความมุ่งหมายการศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งมีขอบเขตการบริหาร 5 งาน คือ 1) การวางแผนวิชาการ 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การจัดการเรียนการสอน 4) การนิเทศ และการพัฒนาการเรียนการสอน และ 5) การประเมินผลงานทางวิชาการ

Gorton (1983) กล่าวถึงการบริหารงานวิชาการว่า หมายถึง การดำเนินกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและ ปรับปรุงแก้ไขการเรียนการสอนของนักเรียนให้ได้ผลดี มีประสิทธิภาพมากที่สุด ซึ่งได้แก่งานด้านหลักสูตร การจัดการเรียน การจัดการตาราง การเรียนการสอน การจัดครูเข้าสอน การพัฒนาการเรียนการสอน การพัฒนาบุคลากรทางด้าน วิชาการ การวัดผลและประเมินผล รวมถึงการนิเทศการสอน

และ Fry, Ketteridge and Marshall (2009) ให้ความหมายของการบริหารงานวิชาการว่าเป็นงานที่กำกับติดตาม ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการเรียนการสอน การทำงานวิจัย การนิเทศติดตาม การบริหารงานวิชาการและการจัดการ ตลอดจนการรักษา ความเป็นมืออาชีพทางด้านการจัดการเรียนการสอน

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง กระบวนการ หรือ กิจกรรมการดำเนินงานทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา การเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เพื่อบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน โดยมีขอบเขตงานหลัก ดังนี้ การวางแผนวิชาการ การพัฒนาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน การนิเทศ และการพัฒนาการเรียนการสอน และการประเมินผลงานทางวิชาการ นอกจากนี้ ยังรวมถึง การบริหารจัดการกิจกรรมทุกชนิดทุกประเภทที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอน การบริหารสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนการสอน การกำกับติดตามงานด้านการเรียน การสอน การวิจัย การนิเทศ การจัดการ การรักษาความเป็นมืออาชีพทางด้านการจัดการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพส่งผลต่อประสิทธิภาพ ประสิทธิผล คุณภาพของการศึกษาให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์สูงสุด การบริหารงานวิชาการเปรียบเสมือนหัวใจสำคัญของสถานศึกษา ที่มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการศึกษาให้ก้าวหน้าต่อไป

ความสำคัญของการบริหารงานวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าสถานศึกษาจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการ เนื่องจากงานวิชาการ เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษา และเกี่ยวข้องกับผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับของสถานศึกษา ซึ่งอาจจะเกี่ยวข้องทางตรงหรือทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น

Smith and others (1961) ได้ทำการศึกษาในด้านการใช้เวลาในการบริหารงานและการให้ความสำคัญของงานในสถานศึกษา งานในความรับผิดชอบของผู้บริหารโดยแยกงานออกเป็น 7 ประเภท พบว่า 1) การบริหารงานวิชาการ คิดเป็น 40% 2) งานบริหารบุคลากร ได้แก่ ครู อาจารย์ และเจ้าหน้าที่ คิดเป็น 20% 3) งานบริหารกิจการนักเรียน คิดเป็น 20% 4) งานบริหารการเงิน คิดเป็น 5% 5) งานบริหารอาคารสถานที่ คิดเป็น 5% 6) งานบริหารความสัมพันธ์กับชุมชน คิดเป็น 5% และ 7) งานบริหารทั่วไป คิดเป็น 5% ซึ่งสอดคล้องกับ

อัมภา บุญช่วย (2537) ที่ได้ศึกษาเรื่องการใช้เวลาในการบริหารงานวิชาการ มากกว่างานอื่น ๆ ในรอบสัปดาห์ สรุปได้ว่า งานด้านวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญ หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นงานหลักของงานการศึกษา ส่วนอื่น ๆ เป็นงานที่มาสสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ดังนั้น งานวิชาการจึงมีใช่เพียงแต่ให้นักเรียนอ่านออกเขียนได้ ทำเลขเก่งเท่านั้น แต่ความหมายรวมถึง การดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ (2554) ได้กล่าวว่า การบริหารงานวิชาการเป็นหัวใจสำคัญของการบริหาร สถานศึกษา และเป็นส่วนที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไป อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum) โดยมีการจัดกิจกรรมที่เป็น การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ

จิรพันธ์ พิมพ์พันธุ์ (2554) ได้กล่าวว่า ฝ่ายวิชาการมีหน้าที่รับผิดชอบการดำเนินงานด้านวิชาการ เช่น การกำหนดหลักสูตร (Curriculum) แผนการสอน สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผลการจัดครูเข้าสอน การนิเทศการสอน

สรุปได้ว่า การบริหารงานวิชาการมีความสำคัญโดยเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษามีผลต่อมาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษา เกี่ยวข้องกับหลักสูตร การจัดโปรแกรมการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทุกระดับมีส่วนเกี่ยวข้อง ใช้เวลาในการบริหารงานมากที่สุด พบว่า ใช้เวลา 40% ของเวลาทั้งหมด เป็น

หัวใจสำคัญของงานการศึกษา งานอื่น ๆ เป็นงานที่มาสนับสนุนงานวิชาการให้มีคุณภาพ ไม่ได้มุ่งแค่ให้นักเรียนมีความรู้ แต่รวมถึงการดำรงชีวิตในสังคมร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญ ส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร พัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ ฝ่ายวิชาการมีหน้าที่รับผิดชอบ กำหนดหลักสูตร แผนการสอน สื่อ อุปกรณ์การเรียนการสอน วัดผล ประเมินผล จัดครูเข้าสอน นิเทศการสอนการบริหารงานวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสถานศึกษา ส่งผลต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวม ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญ และส่งเสริมสนับสนุนให้งานวิชาการดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ

ขอบข่าย หมายถึง ขอบเขต (Scope) การกำหนดกรอบของการทำงานให้อยู่ในวงจำกัด เพื่อส่งผลให้งานที่ดำเนินการนั้นมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ก่อให้เกิดทั้งประสิทธิภาพ และ ประสิทธิภาพพร้อมทั้งผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงาน (อรชร วรรณสอน, 2563) โดยภาระหน้าที่การบริหารงานในสถานศึกษาได้แบ่งออกเป็น 4 ฝ่าย ตามกฎกระทรวงซึ่งกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550 (กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา, 2550) อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 5 และมาตรา 39 วรรคสองแห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติฉบับที่ 2 พ.ศ. 2545) รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการออกกฎกระทรวงไว้ ดังต่อไปนี้ “ให้ปลัดกระทรวงศึกษาธิการหรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพิจารณาดำเนินการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาใน ด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือสถานศึกษาในอำนาจหน้าที่ของตน แล้วแต่กรณีในเรื่องดังต่อไปนี้”

ด้านการบริหารงานวิชาการมีภาระหน้าที่ 17 งานคือ 1) การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น 2) การวางแผนงานด้านวิชาการ 3) การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา 4) การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา 5) การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ 6) การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการ

เรียน 7) การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา 8) การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ 9) การนิเทศการศึกษา 10) การแนะแนว 11) การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา 12) การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ 13) การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น 14) การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา 15) การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา 16) การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และ 17) การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ หมายถึง ขอบเขตการกำหนดกรอบของการทำงานให้อยู่ใน วงจำกัด เพื่อส่งผลให้งานที่ดำเนินการนั้นมีความสมบูรณ์ครบถ้วนก่อให้เกิดทั้งประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพพร้อมทั้งผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงาน มีภาระหน้าที่ 17 งานคือ การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

การบริหารงานวิชาการสถานศึกษายุคดิจิทัล

ในยุคดิจิทัลที่ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนไปอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การทำงาน การศึกษา ธุรกิจในรูปแบบใหม่ ๆ เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตและความต้องการของผู้บริโภค อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ สามารถสื่อสารและทำงานได้อย่างอัตโนมัติผ่านการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือเรียกว่า

อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things : IoT) ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถ ควบคุม สั่งการ ใช้งานอุปกรณ์ต่าง ๆ ผ่านการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ควบคู่มากับการทำงานของอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งคือ เทคโนโลยีที่เรียกว่าปัญญาประดิษฐ์ หรือ ที่เรียกว่า เอไอ (Artificial Intelligence : AI) เอไอ คือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ออกแบบ ให้มีระบบการทำงานเหมือนสมองของมนุษย์ที่สามารถคิด วิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจ จากปึกคิต้า เอไอ จึงมีการประมวลผลที่รวดเร็วและแม่นยำอย่างมาก ปัจจุบันเอไอเข้ามามี บทบาทกับชีวิตประจำวันของเราและยังมีการใช้งานอย่างแพร่หลายในหลายองค์กรรอบตัวของ เรา เช่น ระบบการจดจำปลดล็อกโทรศัพท์มือถือจากใบหน้า การจำแนกเสียงการสั่งงานบน อุปกรณ์ต่าง ๆ รวมไปถึงระบบคาดการณ์เส้นทางจราจรแบบเรียลไทม์บนแอปพลิเคชัน กูเกิล แมพ (Google Map) เป็นต้น อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งและ เทคโนโลยีเอไอได้ช่วยอำนวยความสะดวกอย่างมากให้กับชีวิตประจำวันของผู้คนและองค์กรต่าง ๆ มากมาย (Rohidsathan, 2016)

ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีการกิจสำคัญในการบริหารงาน เพื่อให้เกิด ผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษามาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ในขณะเดียวกันต้องให้เกิดผล สัมฤทธิ์สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต้อง กำหนดเป้าหมายของตนเองในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้ง คนดี คนเก่ง และคนที่มีความสุข ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ถือได้ว่าเป็นบทบาทที่มีส่วนสำคัญที่จะนำ ประเทศเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคประเทศไทย 5.0 และคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาในยุค ดิจิทัล (มฤติ เฟื่องสง่า และ มัทนา วัฒนอมศักดิ์, 2566) มีดังนี้ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาต้อง กำหนดนโยบาย กำหนดวิสัยทัศน์ทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารให้ชัดเจนว่า ต้องการไปในทิศทางใด และจะนำมาใช้กับการบริหารสถานศึกษาในเรื่องใดบ้าง 2) ผู้บริหาร สถานศึกษาต้องส่งเสริมและสนับสนุนงบประมาณสำหรับการบริหารจัดการโครงสร้างพื้นฐาน ให้สามารถใช้งานได้มีประสิทธิภาพ อาทิเช่น โครงสร้างพื้นฐานทางด้าน Hardware, Software, Network และเครือข่ายไร้สายต่าง ๆ ของสถานศึกษาให้ครู บุคลากรทางการศึกษา รวมไปถึงนักเรียนทุกคน สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารได้อย่างสะดวก รวดเร็วทันต่อการใช้งาน พร้อมทั้งจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนอย่างเพียงพอให้ ครอบคลุมภารกิจของสถานศึกษา 3) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้มีวิสัยทัศน์ ตระหนักเห็นความสำคัญในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อยกระดับการ บริหารจัดการสถานศึกษาและการเรียนรู้ของผู้เรียนรวมทั้งเป็นผู้นำในการใช้เทคโนโลยี

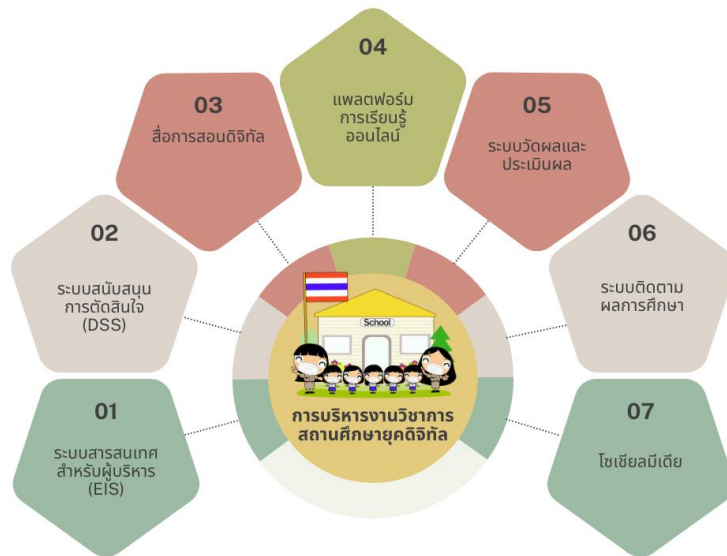
สารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ในมิติต่าง ๆ 4) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องส่งเสริมและพัฒนาครูให้มีวิสัยทัศน์ ตระหนัก เห็นความสำคัญ และมีทักษะในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดการเรียนรู้ และส่งเสริมให้ผู้เรียนใฝ่ เรียนรู้ มีทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร 5) ผู้บริหารสถานศึกษาต้องสร้างวัฒนธรรมการทำงาน และบรรยากาศสถานศึกษาให้มีการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นการจัดการเรียนการสอนของครู การบริหารงานของสถานศึกษา ตลอดจนการให้นักเรียนสามารถใช้และเข้าถึงแหล่งข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ผ่าน Internet ได้ตลอดเวลา 6) ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อมให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมไปสู่การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ในการบริหารจัดการและส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งนี้การสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงนี้ ผู้บริหารควรทำงานร่วมกับครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาเพราะเมื่อมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมคนในสถานศึกษามีความเห็นและทำงานร่วมกัน มุ่งสู่เป้าหมายเดียวกันจะทำให้การปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาเป็นไปอย่างราบรื่น 7) ผู้บริหารสถานศึกษาควรเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันการบริหารจัดการการศึกษาและยกระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา 8) ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบการกำกับติดตามและการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของสถานศึกษาทั้ง ครูอาจารย์ บุคลากรทุกคน รวมถึงนักเรียนว่าสามารถใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามนโยบายอย่าง ถูกต้องเหมาะสมหรือไม่ และ 9) ผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมการทำงานเป็นเครือข่าย การบริหารการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างองค์กรผลักดันให้มีการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ รวมถึงการทำงานร่วมกับองค์กรอื่นที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ประกอบการ ผู้ปกครอง เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับผู้เรียน ให้สามารถวางแผนเป้าหมายของตนเองได้ อย่างตรงจุดและพร้อมที่จะเข้าสู่การทำงานหรือการศึกษาต่อในอนาคต

การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการสถานศึกษาช่วยให้ผู้บริหารทำงานได้อย่างสะดวกรวดเร็วและมีคุณภาพตรงตามเป้าประสงค์ที่ตั้งไว้ ซึ่งการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล การนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหาร การตัดสินใจที่ดีจะต้องรวดเร็ว และไม่ผิดพลาด การที่จะเป็นแบบนั้นได้ต้องมีข้อมูลสารสนเทศที่มีจำนวนมากเพียงพอ และเป็นปัจจุบันนำมาใช้งานได้ง่ายและรวดเร็ว ซึ่งระบบสารสนเทศที่ผู้บริหารนำมาใช้ในการตัดสินใจ ได้แก่ ระบบสารสนเทศสำหรับ

ผู้บริหาร (Executive Information Systems) หรือ EIS และระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (Decision Support System) หรือ DSS การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้ในการบริหารงานด้านการบริหารงานวิชาการ มีการนำสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ และนวัตกรรมมาประยุกต์ใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา พัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้การเรียนการสอนให้ทันสมัยเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียนและสถานศึกษา เช่น การใช้โปรแกรมตัดต่อสื่อภาพเคลื่อนไหวในการสร้างสื่อดิจิทัล การใช้โปรแกรมดิจิทัลเพื่อการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการเรียนการสอน การจัดทำคลังข้อมูล (Data Warehousing) ให้พร้อมนำไปใช้และวิเคราะห์ต่อ เช่น คลังข้อสอบ การใช้นวัตกรรมดิจิทัลในการวัดผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เป็นต้น

สรุปได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลมีภารกิจสำคัญในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ด้านการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ ในขณะเดียวกันต้องให้เกิดผลสัมฤทธิ์สอดคล้องกับบริบทของชุมชนที่สถานศึกษาตั้งอยู่ โดยสถานศึกษาแต่ละแห่งต้องกำหนดเป้าหมายของตนเองในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นทั้ง คนดี คนเก่ง และคนที่มีความสุข ดังนั้นบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ถือได้ว่าเป็นบทบาทที่มีส่วนสำคัญที่จะนำประเทศเปลี่ยนผ่านไปสู่ยุคประเทศไทย 5.0 การบริหารงานวิชาการสถานศึกษายุคดิจิทัล เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร (EIS) ผู้บริหารสามารถดูข้อมูลภาพรวมของสถานศึกษา เช่น จำนวนนักเรียน ผลการเรียนรู้งบประมาณ ฯลฯ ช่วยให้ผู้บริหารวิเคราะห์ข้อมูลและตัดสินใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์ข้อมูลเชิงลึกเพื่อหาแนวทางพัฒนาการศึกษา สื่อการสอนดิจิทัล ครูสามารถใช้สื่อการสอนดิจิทัลเพื่อประกอบการสอน ช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและสนุกสนานยิ่งขึ้น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงแหล่งข้อมูลการศึกษาได้อย่างสะดวก ระบบวัดผลและประเมินผล ผู้บริหารสามารถวัดผลและประเมินผลผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ช่วยให้วิเคราะห์จุดแข็งจุดอ่อนของนักเรียนได้ ระบบติดตามผลการศึกษา ผู้บริหารสามารถติดตามผลการศึกษานักเรียนได้อย่างใกล้ชิด ช่วยให้นักเรียนได้รับการสนับสนุนอย่างเหมาะสม โชติเชยลมีเดีย ผู้บริหารสามารถสื่อสารกับผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษา เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา พัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล ปรับการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ควร

คำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาและความพร้อมของผู้ใช้งาน และควรใช้เทคโนโลยีควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสารของผู้เรียน เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ช่วยให้ผู้บริหารทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ

ภาพที่ 1 การบริหารงานวิชาการสถานศึกษายุคดิจิทัล

สรุป

การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษายุคดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยการกระจายอำนาจในการบริหารจัดการ การสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ และการนำเทคโนโลยีมาใช้ให้เหมาะสมเป็นสิ่งสำคัญที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรพิจารณาเพื่อสร้างสถานศึกษาที่มีคุณภาพและเต็มทีในการพัฒนาผู้เรียนและชุมชนที่อยู่รอบข้าง ขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการเป็นขอบเขตการกำหนดกรอบของการทำงานให้อยู่ใน วงจำกัด เพื่อส่งผลให้ งานที่ดำเนินการนั้นมีความสมบูรณ์ครบถ้วน ก่อให้เกิดทั้งประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพพร้อม ทั้งผลผลิตที่ได้รับจากการดำเนินงานมีภาระหน้าที่ 17 งานคือ การพัฒนาหรือการดำเนินการ เกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การ จัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนา กระบวนการเรียนรู้ การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การวิจัยเพื่อ

พัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ การนิเทศการศึกษา การแนะแนว การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัวย องค์กร หน่วยงานสถานประกอบการ และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา และการพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การบริหารงานวิชาการสถานศึกษายุคดิจิทัล เป็นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ระบบสารสนเทศสำหรับผู้บริหาร (EIS) ระบบสนับสนุนการตัดสินใจ (DSS) สื่อการสอนดิจิทัล แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ ระบบวัดผลและประเมินผล ระบบติดตามผลการศึกษา โซเชียลมีเดีย ผู้บริหารสามารถสื่อสารกับผู้ปกครอง นักเรียน และชุมชน ช่วยใหสร่างภาพลักษณ์ที่ดีของสถานศึกษา เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลการศึกษา พัฒนาระบบการวัดผลและประเมินผล ปรับการเรียนการสอนให้เหมาะกับแต่ละบุคคล อย่างไรก็ตาม การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารงานวิชาการ ควรคำนึงถึงบริบทของสถานศึกษาและความพร้อมของผู้ใช้งาน และควรใช้เทคโนโลยีควบคู่ไปกับการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และทักษะการสื่อสารของผู้เรียน เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการบริหารงานวิชาการ ช่วยให้ผู้บริหารทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาระบบการศึกษาให้มีคุณภาพ การบริหารงานวิชาการสถานศึกษายุคดิจิทัลมีองค์ความรู้ใหม่ที่สำคัญ ได้แก่ การนำเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การสร้างความเข้าใจและมีส่วนร่วมในการวางแผนและประเมินผลการจัดการสถานศึกษา การพัฒนาทักษะในการบริหารและจัดการสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และ การเพิ่มความเข้าใจในการปรับตัวให้เข้ากับยุคดิจิทัลและเทคโนโลยีที่สำคัญในการจัดการสถานศึกษา การทรงคุณภาพการศึกษาในยุคดิจิทัลต้องพิจารณาและนำความรู้เหล่านีมาปรับใช้ให้เหมาะสมเพื่อสร้างสถานศึกษาที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพในการพัฒนาผู้เรียนและชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- กฤษกร ไพคำนาม และ สุรางคนา มัณยานนท์. (2565). การบริหารงานวิชาการเพื่อส่งเสริมทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ของศูนย์เครือข่ายกุดบาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร, 2(1), 55-67.
- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. (2550, 16 พฤษภาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 24 ก. หน้า 29.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพมหานคร: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.ท.).
- จิรพันธ์ พิมพ์พันธุ์. (2550). กลยุทธ์การพัฒนาสถานศึกษาเอกชนเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟฟิค.
- ณัฐกานต์ อยู่คงพันธุ์, กฤษณก ดวงชาตม และ อรุสา พรหมทา. (2566). แนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดมหาสารคาม. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3(3), 835-852.
- มลฤดี เฟื่องสง่า และ มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2566). การบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ ศรีนครินทรวิโรฒ, 24(2), 162-175.
- รุ่งรัชดาพร เวหะชาติ. (2554). การบริหารงานวิชาการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. สงขลา: นำศิลป์.
- สมาน อัสวภูมิ. (2553). การบริหารการศึกษาสมัยใหม่ : แนวคิด ทฤษฎีการปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 5). อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2553). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพมหานคร: บุ๊คพอยท์.
- สุเมธ งามกนก. (2564). การบริหารงานวิชาการในยุคดิจิทัล. วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 3(1), 59-67.

- อนุสรณ์ สุขสุคนธ์, เสาวณีย์สิกขาบัณฑิต และ ปัญญา ธีระวิทย์เลิศ. (2566). รูปแบบการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. วารสารสหวิทยาการวิจัยและวิชาการ, 3(4), 1009-1032
- อรชร วรรณสอน. (2563). อนาคตภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในสังกัดเทศบาลเพื่อรองรับการพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา.มหาวิทยาลัยศิลปากร
- อำภา บุญช่วย. (2537). การบริหารงานวิชาการในโรงเรียน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โอเอสพรีนติ้งเฮาส์.
- เอกราช ไชยจิตพินานเวช. (2562). ภาวะผู้นำแบบยั่งยืนของการบริหารโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น. ใน รายงานการวิจัยรับทุนอุดหนุนการวิจัยจากกลุ่มส่งเสริมการศึกษาเอกชน ประจำปีงบประมาณ 2562. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น.
- Edward W. Smith and others. (1961). The Educator's Encyclopedia. New Jersey: Prentice Hall.
- Heather Fry, Steve Ketteridge and Stephanie Marshall. (2009). A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education : Enhancing Academic Practice. (3rd ed.). New York: Taylor & Francis.
- Richard A. Gorton. (1983). School Administration and Supervision : Leadership Challenges and Opportunities. (2nd ed.). Ohio: W. C. Brown.
- Rothidsathan, B. (2016). Policy of Higher Education. Retrieved October 30, 2023. from <http://www.moe.go.th/websm/2016/sep/385.ht2.jpg>

แนวคิดใหม่การบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียน

ประถมศึกษาขนาดเล็ก*

NEW CONCEPTS IN EDUCATIONAL RESOURCE MANAGEMENT FOR SMALL PRIMARY SCHOOLS

กติกา พุกจันทร์¹, วรณรี ปานศิริ² และ ทนง ทองภูเบศร์³

Khatika Pruekjan¹, Wannaree Pansiri² and Thanong Thongphubate³

¹⁻³วิทยาลัยนวัตกรรมการจัดการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹⁻³College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin, Thailand

Corresponding Author's Email: khatika.pru@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้ ผู้เขียนนำเสนอการบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กด้วยแนวคิดใหม่ที่มีความสำคัญกับการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กอย่างเป็นระบบ โดยการเก็บรวบรวม ประมวลผล และแจกจ่ายข้อมูลและสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การวิเคราะห์ และการจัดการทุก ๆ ระดับของโรงเรียน ซึ่งจะช่วยในการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ คือ การวางแผนและจัดเก็บทรัพยากรการศึกษาเป็นระบบ เพื่อให้สามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่ายสำหรับบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน การสนับสนุนกระบวนการการเรียนการสอน โดยจัดสรรทรัพยากรการศึกษาที่เหมาะสม และการตรวจสอบและประเมินการใช้ทรัพยากร เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ระบบยังมีเครื่องมือเพื่อช่วยให้โรงเรียนประหยัดค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร รวมถึงการสื่อสารระหว่างทีมงานทางการเงินและทีมงานทางการศึกษาเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจและการวางแผนให้เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน การใช้เครื่องมือและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสื่อสารและวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพิ่มประสิทธิภาพในการตัดสินใจและการดำเนินงานด้วยการใช้เครื่องมือการพัฒนาเครื่องมือการเปรียบเทียบการเงินของโรงเรียนที่เน้นการประหยัด

* Received 30 April 2024; Revised 6 May 2024; Accepted 24 June 2024

ค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรและเครื่องมือในการดำเนินงานและการตัดสินใจ

คำสำคัญ: แนวคิดใหม่, การบริหารทรัพยากรการศึกษา, โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

Abstract

This academic article presents a new approach to managing the educational resources of small-sized primary schools systematically. It emphasizes the importance of managing the educational resources efficiently, which involves collecting, processing, and distributing data and information to support decision-making, analysis, and management at all levels of the school. This system includes crucial processes such as systematic planning and storage of educational resources to ensure easy access and usability for educational staff and students, supporting teaching and learning processes by allocating suitable educational resources, and evaluating resource usage to improve system efficiency. Additionally, the system incorporates tools to help schools save costs and enhance resource utilization, along with effective communication between financial and educational teams to support decision-making and planning in line with the school's objectives. Efficient communication and tool usage empower school administrators to communicate and plan effectively, improving decision-making and operational efficiency through the development of financial comparison tools aimed at cost-saving and resource efficiency in operations and decision-making.

Keywords: New concepts, Educational resource management, Small primary schools

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในกระแสโลกาภิวัตน์เน้นที่ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลและอินเทอร์เน็ตทำให้ประเทศต่าง ๆ ไม่สามารถปิดตัวได้และต้องร่วมมือกัน เพื่อรับมือกับเหตุการณ์ปัจจุบัน (ทิพย์วรรณ สุพิเพชร, 2566) การเตรียมพร้อมที่ต้องรวมถึงการพัฒนาคนรุ่นใหม่ที่มีทักษะและความสามารถในการปรับตัว ตามปฏิญญาการศึกษา 4 ด้านของ UNESCO คือ เรียนรู้ที่จะรู้ เรียนรู้ที่จะทำ เรียนรู้ที่จะอยู่ร่วมกัน และเรียนรู้ที่จะเป็น (Narinruk et al., 2023) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ รวมถึงการปรับเปลี่ยนระบบการจัดการศึกษา เช่น การเรียนการสอนออนไลน์ เพื่อรักษาคุณภาพของการศึกษาและมนุษย์ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในสังคมโลกยุคใหม่ นอกจากนี้ยังมีการออกแบบการศึกษาในชีวิตวิถีใหม่ เพื่อการดำรงชีวิตและการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและศักยภาพเป็นพลเมืองโลก โดยมีผลกระทบทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การศึกษา และการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ ดังนั้น โรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาจึงต้องให้ความสนใจกับการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับยุคที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ อย่างสำคัญที่สุด (พระมหาพรพล พชรเมธ (พื้นบาท), 2566) โดยการใช้เทคโนโลยีใหม่เพื่อสร้างโรงเรียนให้เป็นที่ยอมรับและทันสมัย (พิมพ์ทอง พัฒนาประพันธ์ และสุทธิพงศ์ บุญผดุง, 2566) เพื่อส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองโลกที่มีศักยภาพและความรู้คุณภาพที่ดี โดยเฉพาะโรงเรียนประถมศึกษาซึ่งมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างมากในการเริ่มต้นการศึกษา เนื่องจากเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนให้เติบโตสู่ระดับที่สูงขึ้นได้อีกต่อไป และเมื่อโรงเรียนประถมศึกษามีขนาดเล็กการบริหารจัดการก็จะมีคามยากลำบากมากขึ้นอีก (Inthisit et al., 2023)2. ส่วนที่ 2 หลักการ แนวคิด ทฤษฎี เชิงวิชาการ แนวทางปฏิบัติ มาตรฐานการแก้ไขปัญหาหรือการส่งเสริมพัฒนา (ใส่อ้างอิงและแนวคิดของผู้เขียนแทรกเข้าไปด้วย)

การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเน้นการปฏิบัติตามแนวนโยบายของภาครัฐ และการใช้กลไกความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครองและชุมชน (วิภาดา สายสรรมงคล และคณะ, 2566) เพื่อดูแลนักเรียนอย่างปลอดภัย ผู้บริหารจำเป็นต้องเป็นตัวอย่างที่ดีและสร้างคุณค่าแก่ตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีและส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความพร้อมทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ โดยมุ่งเน้นให้ครูมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนและประสิทธิภาพในการใช้สื่อการเรียนการสอน ปัญหาที่พบคือ ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวที่สูงเนื่องจากจำนวนนักเรียนน้อย คุณภาพของการศึกษาค่ำ เมื่อเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่

(Inthisit et al., 2023) และปัญหาในการบริหารจัดการ รวมถึงความไม่สะดวกในการเดินทางไปโรงเรียนของชุมชน ครูขาดทักษะ และการจัดสรรงบประมาณและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (อมลภา ปิ่นทอง, 2566) การแก้ไขปัญหาที่ต้องการการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ การเตรียมอุปกรณ์ดิจิทัล (ภูวรินทร์ อะทะวงษา และคณะ, 2566) การออกแบบหลักสูตรใหม่ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษา ด้วยความร่วมมือและการหาวิธีระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน (ทิพย์วรรณ สุพิเพชร, 2566) นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดสรรงบประมาณและสนับสนุนทั้งด้านการศึกษาด้านการดำรงชีวิตของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เพียงพอ (วิภาดา สายสรรพมงคล และคณะ, 2566) และจากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่มุ่งส่งเสริมให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีศักยภาพในการระดมทรัพยากรพร้อมทั้งมีความยืดหยุ่น ในการใช้ทรัพยากรเพื่อยกระดับคุณภาพ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวสูง มีจำนวนครูจำกัด และได้รับงบประมาณรวมน้อยมาก เนื่องจากมีจำนวนนักเรียนน้อย ทำให้มีทรัพยากรจำกัดมาก ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ยังขาดการสนับสนุน ให้ระดมทรัพยากรด้วยตนเอง ผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนยังกังวลกับข้อกฎหมาย เกรงว่ากิจกรรมการระดมทรัพยากรบางอย่างอาจผิดวินัย จึงเกิดคำถามสำคัญ คือ จะมีการส่งเสริมให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีศักยภาพในการระดมทรัพยากรพร้อมทั้งสร้างความเข้าใจ เปิดช่องทางให้มีความยืดหยุ่นในการใช้ทรัพยากรได้อย่างไร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) ดังนั้นการมีแนวคิดใหม่ในการบริหารทรัพยากรการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจึงเป็นเรื่องจำเป็น

การบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในปัจจุบัน

การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในปัจจุบันมีด้วยกันหลายองค์ประกอบ โดยส่วนใหญ่แล้วยังอิงอยู่กับข้อบ่งชี้การบริหารสถานศึกษาตามการกระจายอำนาจของกระทรวงศึกษาที่สำคัญ ๆ คือ ด้านบุคคลที่มุ่งเน้นการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนแบบคละชั้นเรียน การสร้างขวัญและกำลังใจบุคลากร ด้านงบประมาณเป็นการบริหารงานงบประมาณเป็นระบบ การระดมทรัพยากรงบประมาณจากทุกภาคส่วน ด้านการบริหารงานทั่วไปและด้านการบริหารงานวิชาการที่ให้ความสำคัญกับวัสดุอุปกรณ์เทคโนโลยี

เป็นการส่งเสริมการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล ตลอดถึงการศึกษาทางไกลผ่านดาวเทียมเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา และยังมีการส่งเสริมการวางแผนสำรวจความต้องการใช้วัสดุ อุปกรณ์เทคโนโลยี และการส่งเสริมการวางแผนการบำรุงรักษาอาคารสถานที่ (Saychuay, Pechrpuang, & Sungkaowsuttirak, 2022; Praphatsarang, Jantarak, & Pheasa, 2023; ชัยชนะ ราชไชย และ จิรวัดน์ วรณโรจน์, 2564; รัชพงษ์ มั่นต่อ และ หยกแก้ว กมลวรเดช, 2564) เหล่านี้ล้วนมีความสำคัญต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การพัฒนาผู้เรียน และการส่งเสริมงานวิชาการให้มีคุณภาพและส่งเสริมการดำเนินงานด้านอื่น ๆ ในสถานศึกษา (Saychuay, Pechrpuang, & Sungkaowsuttirak, 2022)

นอกจากนี้ยังมีการแบ่งการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กตามกลุ่มทรัพยากร คือ ทรัพยากรทางการเงิน ทรัพยากรทางสังคม-องค์การ ทรัพยากรทางวัฒนธรรม และทรัพยากรทางจริยธรรม (Mkhize & Davids, 2023) ซึ่งหมายรวมถึงการบริหารจัดการ ที่ประกอบด้วย การรวบรวมเงิน การจัดการทรัพยากรมนุษย์ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เกี่ยวข้อง (Muhangi, 2019) โดยอาศัยการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาที่ฉลาดและเชื่อถือได้ในสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ที่ต้องการการตัดสินใจที่มีเหตุผลและมีประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร (Muharlisiani et al., 2023) อย่างไรก็ตามการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กยังคงต้องอาศัยกิจกรรมที่โรงเรียนทำเพื่อระดมทรัพยากร เช่น การเรียกเก็บเงินจากผู้ปกครองและสมาชิกครู (PTA) การจ้างงานหรือโปรแกรมการทำงาน การขายงานฝีมือ การระดมทุน การระดมทุนจากผู้บริจาค การให้เช่าห้องเรียน การเปิดไร่โรงเรียน การให้เช่ารถโรงเรียน และกิจกรรมสังคมอื่น ๆ (Gwaro & Ngacha, 2023) การบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กในปัจจุบันจึงเป็นการจัดการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา ที่ประกอบด้วย บุคลากรทางการศึกษา งบประมาณเพื่อการศึกษา ทรัพยากรในท้องถิ่น สื่อทางการศึกษา อาคารสถานที่ อย่างมีประสิทธิภาพและ เกิดประสิทธิผลสูงสุดในการจัดการศึกษา โดยการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาจะเป็นการวางแผนการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา การระดมทรัพยากรทางการศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ การจัดสรรทรัพยากรทางการศึกษาให้เพียงพอ การควบคุมให้มีการนำทรัพยากรทางการศึกษาไปใช้ตามวัตถุประสงค์ การประเมินผลและติดตามผลการใช้ทรัพยากรทางการศึกษาเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (Luckchalernporn, 2016) ซึ่งการบริหารทรัพยากรทาง

การศึกษามีความจำเป็นต่อโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมเพิ่มประสิทธิภาพ ประสิทธิผลของการดำเนินงาน ควบคุมการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ส่งเสริมโครงการและกิจกรรมใหม่ ๆ และกระจายทรัพยากรไปยังประชาคมโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีความต้องการ จริงตามความเร่งด่วน ดังนั้นเมื่อกล่าวถึงทรัพยากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก จึงประกอบด้วย ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางธรรมชาติหรือสิ่งที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติที่มีประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษา ทรัพยากรวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น ทรัพยากรทางสังคม คือ ประเพณี วัฒนธรรม ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน กิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชน และทรัพยากรทางการเงินซึ่งเป็นทรัพยากรในรูปการเงินโดยทางตรงและทางอ้อม เพื่อสนับสนุนโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน Sangpan (2018) สรุปได้ ว่า การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาที่สำคัญ ได้แก่ การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาด้านบุคคล ด้าน งบประมาณ ด้านวัสดุ อุปกรณ์ เทคโนโลยี และด้านอาคารสถานที่ ซึ่งการบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรทางการศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีมุ่งไปที่ 1) การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ในโรงเรียนอย่างเหมาะสม 2) การจัดการบุคลากรที่มีความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน 3) การจัดการงบประมาณให้เหมาะสมกับความต้องการของโรงเรียน 4) การจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกและสิ่งอำนวยความสะดวกเรียนรู้ให้เหมาะสม และ 5) การจัดการเพื่อสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก (Ebirim, 2023) ดังนั้น การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเป็นกระบวนการที่สำคัญในการให้บริการการศึกษาที่มีคุณภาพและมีประสิทธิภาพให้กับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยการจัดการทรัพยากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสมจะช่วยให้โรงเรียนดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถสนับสนุนการเรียนรู้ของนักเรียนได้อย่างเต็มที่

แนวคิดใหม่การบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

การบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กด้วยแนวคิดใหม่นั้นจะให้ความสำคัญกับความมีประสิทธิภาพ และเป็นการบริหารอย่างเป็นระบบ ซึ่งจะต้องมีระบบการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียน (Educational Resource Management System -

ERMS) โดยเป็นระบบที่ถูกออกแบบขึ้นเพื่อช่วยในการจัดการกิจกรรมทางการศึกษาในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยระบบนี้มุ่งเน้นให้การเข้าถึงทรัพยากรการศึกษาเป็นเรื่องง่ายและสะดวกสบาย โดยมีผู้ใช้หลัก 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้บริหาร ครู และนักเรียน สามารถอัปโหลดเอกสารสำหรับชั้นเรียน อัปเดตการเข้าร่วม และคะแนนนักเรียน นักเรียนสามารถเข้าถึงเอกสารสำหรับชั้นเรียน ผู้ดูแลระบบสามารถตรวจสอบการเข้าร่วมและติดตามการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา โดยมีกระบวนการสำคัญใน ERMS คือ การเก็บรวบรวม การประมวลผล และการแจกจ่ายข้อมูลและสารสนเทศ เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การวิเคราะห์นโยบายและการกำหนดนโยบาย การวางแผน การติดตาม และการจัดการที่ระดับทุก ๆ ระดับของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยสามารถช่วยในการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ 1) การวางแผนและจัดเก็บทรัพยากรการศึกษา และทรัพยากรต่าง ๆ ให้เป็นระบบ เพื่อให้สามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่ายสำหรับบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน 2) การสนับสนุนกระบวนการการเรียนการสอน โดยให้ทรัพยากรการศึกษาที่เหมาะสมแก่บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน เช่น หนังสือเรียน สื่อการสอน และเครื่องมือการเรียนการสอน และ 3) การตรวจสอบและประเมินการใช้ทรัพยากร เพื่อปรับปรุงและพัฒนาระบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ซึ่งหน้าที่ของระบบข้างต้นประกอบด้วยส่วนประกอบหลายอย่างที่จะช่วยในการจัดการทรัพยากรการศึกษาในสถานการศึกษา ได้แก่ 1) ระบบฐานข้อมูล ที่ใช้ในการจัดเก็บข้อมูลทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับการจัดการทรัพยากรการศึกษา เช่น ข้อมูลของครู และนักเรียน 2) ระบบการจัดการการเข้าสู่ระบบและรหัสผ่าน ที่ใช้ในการควบคุมการเข้าถึงระบบและความปลอดภัยของข้อมูลโดยให้สิทธิ์การเข้าถึงต่าง ๆ ตามบทบาทของผู้ใช้ เป็นระบบรักษาความปลอดภัยของข้อมูลและการเข้ารหัสเพื่อใช้ในการป้องกันข้อมูลจากการเข้าถึงโดยไม่ชอบด้วยการเข้ารหัสข้อมูล 3) ระบบการเข้าถึงข้อมูลอย่างรวดเร็วและง่ายดายในแบบออนไลน์ ช่วยอำนวยความสะดวกในการเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วและสะดวก 4) ระบบการอัปเดตข้อมูลอย่างรวดเร็ว ช่วยให้สามารถอัปเดตโปรแกรมและข้อมูลตามความต้องการได้อย่างรวดเร็ว 5) ระบบการเก็บรักษาข้อมูลและการเข้าถึงข้อมูลตลอด 24 ชั่วโมง ช่วยให้การเข้าถึงฐานข้อมูลออนไลน์ตลอดเวลา และ 6) ระบบการจัดการข้อมูลอย่างมีระเบียบ ช่วยให้การดูแลและจัดการข้อมูลอย่างมีระเบียบและเป็นระบบ

นอกจากนี้ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กยังต้องให้ความสำคัญกับระบบการบริหารทรัพยากรการศึกษาที่ประกอบด้วยชุดเครื่องมือที่มีเป้าหมายในการช่วยโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กให้ประหยัดค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ และใช้ทรัพยากรให้เหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยเครื่องมือสำคัญ คือ 1) การเปรียบเทียบทางการเงินของโรงเรียน เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเปรียบเทียบข้อมูลการเงินของตนเองกับโรงเรียนอื่น ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจทางกลยุทธ์และการวางแผนการเงิน 2) การดูข้อมูลเชิงลึกทางการเงินของตนเอง เป็นเครื่องมือที่ช่วยให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเข้าใจข้อมูลการเงินของตนเองอย่างละเอียดเพื่อช่วยในการตัดสินใจทางการเงิน 3) การบูรณาการหลักสูตรเข้ากับการวางแผนทางการเงิน การวางแผนหลักสูตรและการเงินที่ช่วยให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสามารถวางแผนการเงินและการศึกษาให้เหมาะสม ซึ่งทั้งสามส่วนนี้เป็นอีกหนึ่งแนวคิดใหม่การบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กที่มีเป้าหมายในการช่วยโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กประหยัดค่าใช้จ่ายในด้านต่าง ๆ และเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร และการใช้เครื่องมือเหล่านี้ช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กตัดสินใจและดำเนินการให้เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก

อีกระบบที่สำคัญตามแนวคิดใหม่การบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก คือ ระบบสนับสนุนการตัดสินใจสำหรับการจัดสรรทรัพยากรการศึกษา ประกอบด้วย 1) ระบบทางเลือก เป็นการระบุวิธีการจัดสรรทรัพยากรต่าง ๆ ที่เป็นทางเลือก เช่น การลงทุนในวัสดุการสอน การฝึกอบรมครู และโครงสร้างพื้นฐานเทคโนโลยี 2) การกำหนดเกณฑ์ ที่ใช้ในการประเมินแต่ละทางเลือก เช่น ผลกระทบต่อผลลัพธ์ของนักเรียน ความมีประสิทธิภาพทางตลาด ความเป็นไปได้ ความสอดคล้องกับเป้าหมายกลยุทธ์ และความชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 3) การให้น้ำหนัก เป็นการกำหนดค่าน้ำหนักให้กับแต่ละเกณฑ์เพื่อแสดงความสำคัญในการตัดสินใจ เช่น ถ้าผลลัพธ์ของนักเรียนเป็นสิ่งสำคัญก็ควรให้น้ำหนักสูง แต่ถ้าความชอบของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเป็นสิ่งสำคัญก็ควรให้น้ำหนักสูงด้วย เป็นต้น 4) การคำนวณคะแนน เป็นการใช่วิธีการคำนวณคะแนนสำหรับแต่ละทางเลือก เพื่อให้ได้ทางเลือกที่เหมาะสมที่สุด 5) การจัดลำดับ เป็นการจัดลำดับทางเลือกตามคะแนนที่ได้ โดยทางเลือกที่มีคะแนนสูงสุดถือเป็นทางเลือกที่เหมาะสมที่สุดสำหรับการจัดสรรทรัพยากร 6) การวิเคราะห์และการสนับสนุนการตัดสินใจ เป็นการใช้ข้อมูลและการคำนวณเพื่อช่วยในการตัดสินใจในการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาอย่างมีเหตุผลและมีประสิทธิภาพ

อย่างไรก็ตามแนวคิดใหม่การบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กยังเน้นถึงความสำคัญของการสื่อสารระหว่างทีมงานทางการเงินและทีมงานทางการศึกษา ในโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก โดยต้องเชื่อและทำความเข้าใจอย่างถ่องแท้ว่า งานทางการเงินมีผลต่อหลักสูตรการศึกษา จะช่วยให้ผู้บริหารสามารถสื่อสารและวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะต้องร่วมกันพัฒนาการใช้งานเครื่องมือการเปรียบเทียบทางการเงินของโรงเรียน เพื่อให้บุคลากรทราบวิธีการใช้ข้อมูลอย่างเต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น แนวคิดใหม่การบริหารทรัพยากรการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก คือ การใช้เครื่องมือและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากรของโรงเรียนและองค์กรการศึกษา

สรุป

การบริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กเน้นการปฏิบัติตามนโยบายของภาครัฐและการใช้กลไกความร่วมมือของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อดูแลนักเรียนอย่างปลอดภัย ผู้บริหารเป็นตัวอย่างที่ดีและสร้างคุณค่าแก่ตนเอง โดยใช้เทคโนโลยีและส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีความพร้อมทั้งทางร่างกายและจิตใจ โดยมุ่งเน้นให้ครูมีทักษะในการจัดการเรียนการสอนและใช้สื่อการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัญหาที่พบได้แก่ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยรายหัวที่สูง เนื่องจากจำนวนนักเรียนน้อย คุณภาพการศึกษาต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ และปัญหาในการบริหารจัดการ รวมถึงความไม่สะดวกในการเดินทางไปโรงเรียนของชุมชน ครูขาดทักษะ และการจัดสรรงบประมาณและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การแก้ไขปัญหาต้องการการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับสถานการณ์ปัจจุบัน การเตรียมความพร้อมในการเรียนการสอนออนไลน์ การเตรียมอุปกรณ์ดิจิทัล การออกแบบหลักสูตรใหม่ และการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการศึกษา ด้วยความร่วมมือและการหารือระหว่างผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วน การจัดสรรงบประมาณและสนับสนุนทั้งด้านการศึกษาและด้านการดำรงชีวิตของครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อปรับปรุงคุณภาพการศึกษาและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้เพียงพอ และจากแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน (พ.ศ. 2566 - 2570) ที่มุ่งส่งเสริมให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีศักยภาพในการระดมทรัพยากรพร้อมทั้งมีความยืดหยุ่นในการใช้ทรัพยากรเพื่อยกระดับคุณภาพ โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีต้นทุนในการจัดการเรียนการสอนต่อหัวสูง มีจำนวนครูจำกัด และได้รับงบประมาณรวมน้อยมาก เนื่องจาก

มีจำนวนนักเรียนน้อย ทำให้มีทรัพยากรจำกัดมาก ผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก ยังขาดการสนับสนุน ให้ระดมทรัพยากรด้วยตนเอง ผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนยังกังวลกับข้อกฎหมาย เกรงว่ากิจกรรมการระดมทรัพยากรบางอย่างอาจผิดวินัย จึงเกิดคำถามสำคัญ คือ จะมีการส่งเสริมให้โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กมีศักยภาพในการระดมทรัพยากรพร้อมทั้งสร้างความเข้าใจ เปิดช่องทางให้มีความยืดหยุ่นในการใช้ทรัพยากรได้อย่างไร ดังนั้นการมีแนวคิดใหม่ในการบริหารทรัพยากรการศึกษาสำหรับโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กจึงเป็นเรื่องจำเป็น โดยระบบการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก เป็นระบบที่มุ่งเน้นการเก็บรวบรวม ประมวลผล และแจกจ่ายข้อมูลและสารสนเทศเพื่อสนับสนุนการตัดสินใจ การวิเคราะห์ และการจัดการที่ทุกระดับของโรงเรียน ระบบนี้มีเป้าหมายในการจัดการและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งประกอบด้วยกระบวนการสำคัญ คือ 1) การวางแผนและจัดเก็บทรัพยากรการศึกษาให้เป็นระบบ เพื่อให้สามารถเข้าถึงและใช้งานได้ง่ายสำหรับบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน 2) การสนับสนุนกระบวนการเรียนการสอน โดยการจัดสรรทรัพยากรการศึกษาที่เหมาะสมแก่บุคลากรทางการศึกษาและนักเรียน และ 3) การตรวจสอบและประเมินการใช้ทรัพยากร เพื่อปรับปรุงและพัฒนา ระบบให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยระบบยังมุ่งเน้นการประหยัดค่าใช้จ่ายและเพิ่มประสิทธิภาพในการใช้ทรัพยากร การสื่อสารระหว่างทีมงานทางการเงินและทีมงานทางการศึกษามีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการตัดสินใจและการวางแผนให้เหมาะสมตามวัตถุประสงค์ของโรงเรียน การใช้เครื่องมือและการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถสื่อสารและวางแผนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และใช้เครื่องมือเพื่อประสิทธิภาพในการตัดสินใจและการดำเนินงานไปในทิศทางที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- ทิพย์วรรณ สุพิเพชร. (2566). นวัตกรรมการเรียนการสอนเพื่อการศึกษาในอนาคต. วารสาร นวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย, 5(2), 471-480.
- พิมพ์ทอง พัฒนาประพันธ์ และสุทธิพงศ์ บุญผดุง. (2566). การบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. ในรายงานการประชุมวิชาการบัณฑิตวิทยาลัย.มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.

- พระมหาพรพล พรหมโธ (พินบาท). (2566). แนวทางการจัดการเรียนรู้ในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ของโรงเรียนมัธยมวัดใหม่กรทองในพระราชูปถัมภ์ฯ. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร, 11(3), 1056-1067.
- ภูวรินทร์ อทะวงษา ศุภกร ศรเพชร และชาญวิทย์ หาญรินทร์. (2566). สภาพความต้องการจำเป็นและแนวทางพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 8(1), 603-616.
- วิภาดา สายสรพมงคล ชวนคิด มะเสนา และพงษ์ธร สิงห์พันธ์. (2566). รูปแบบเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์มจร, 11(7), 2684-2694.
- ศุณิสรา ทดลา. (2566). โรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็ก: ปัญหาหรือโอกาสของการจัดการศึกษา. วารสารครุศาสตร์มหาวิทยาลักราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 17(2), 43-55.
- อมลภา ปิ่นทอง. (2566). แนวทางการบริหารจัดการโรงเรียนประถมศึกษาขนาดเล็กสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 1. The Journal of Sirindhornparithat, 24(1), 309-318.
- Ayoro, R. A., Onyeike, V. C., & Ihechi, F. J. (2023). PRINCIPALS' EDUCATIONAL RESOURCE MANAGEMENT AND TEACHERS' JOB PERFORMANCE IN PRIVATE SECONDARY SCHOOLS IN DELTA STATE, NIGERIA. European Journal of Education Studies, 10(9).
- Ebirim, P. U., Abraham, N. M., & Meenyinikor, J. N. (2023). EXTENT OF EDUCATIONAL RESOURCES MANAGEMENT IN EDUCATIONAL INSTITUTIONS IN IMO STATE, NIGERIA: IMPLICATIONS FOR TERTIARY EDUCATIONAL GOALS ACHIEVEMENT. SAPIENTIA FOUNDATION JOURNAL OF EDUCATION, SCIENCES AND GENDER STUDIES, 5(2).
- GÄVRUŞ, C., CHIVU, C., & CHIVU, C. I. (2021). EDUCATIONAL RESOURCE MANAGEMENT BY USING VIRTUAL PLATFORM. Review of Management & Economic Engineering, 20(1).

- Glewwe, P., Siameh, C., Sun, B., & Wisniewski, S. (2021). School resources and educational outcomes in developing countries. *The Routledge Handbook of the Economics of Education*, 218-252.
- Inthisit, P. R., Suwannatrai, W., & Pailai, T. (2023). School Administrative Management for the Royal Awards at a Primary Level: a Grounded Theory Research. *Journal of Social Science and Cultural*, 7(5), 96-113.
- Narinruk, P., Peantunyakorn, S., & Thummarat, P. (2023). The Causal Relationship Model of Factors Affecting Effectiveness of World-Class Standard Schools in the Northeastern Region of Thailand. *Journal of Social Science and Cultural*, 7(2), 1-19.
- Reddy, N., Manogna, N., & Shivani, S. (2023). Educational Resource Management System (ERMS). *International Journal of Science and Research Archive*, 8(2), 26-29.
- Saychuay, P., Pechrpuang, S., & Sungkaowsuttirak, S. (2022). Strategies for Educational Resource Management of Small Schools under Suratthani Primary Educational Service Area Office 1. *Rajapark Journal*, 16(48), 167-182.

การพัฒนากลยุทธ์การตลาดสินค้า FMCG ในยุค Next Normal*

DEVELOPING FMCG MARKETING STRATEGIES IN THE NEXT NORMAL ERA

จุฑาภัก จันทรนคร¹ และ ธนากร รัชตกุลพัฒน์²

Jutaphak Jantaranakorn¹ and Thanakon Ratchakulpat²

¹⁻²มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

¹⁻²Rajamangala University of Technology Phra Nakhon, Thailand

Corresponding Author's Email: jojoeorganiser@gmail.com

บทคัดย่อ

กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจสินค้า FMCG ในยุคหลังการระบาดของโรคโควิด-19 เป็นเรื่องสำคัญที่ต้องพิจารณาอย่างรอบคอบ บทความนี้ทำการศึกษาการเปลี่ยนแปลงของส่วนประสมทางการตลาด 4P ซึ่งประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ราคา สถานที่จัดจำหน่ายและการส่งเสริมการขายในช่วงยุคก่อน ระหว่างและหลังการระบาดของโควิด-19 โดยเฉพาะธุรกิจสินค้า FMCG

ในยุคก่อนโควิด-19 ธุรกิจ FMCG เน้นการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ การตั้งราคาที่แข่งขันได้ การใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายแบบดั้งเดิมและการส่งเสริมการขายผ่านสื่อแบบเดิมเมื่อการระบาดของโควิด-19 เริ่มขึ้น ธุรกิจต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วโดยหันมาเน้นการผลิตสินค้าที่ตอบสนองความต้องการเร่งด่วนของผู้บริโภค การตั้งราคาที่เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจ การเพิ่มช่องทางการจัดจำหน่ายออนไลน์และการใช้สื่อดิจิทัลในการส่งเสริมการขาย

ยุคหลังโควิด-19 ธุรกิจ FMCG จึงจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์ให้เข้ากับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป การศึกษาแสดงให้เห็นว่าผลิตภัณฑ์ต้องมีนวัตกรรมและตอบสนองความต้องการด้านสุขอนามัยและความสะดวกสบายมากขึ้น ราคาต้องมีความยืดหยุ่นและโปร่งใส ช่องทางการจัดจำหน่ายต้องเน้นทั้งออนไลน์และออฟไลน์และการส่งเสริมการขายต้องใช้สื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีในการสร้างประสบการณ์ที่ดีให้กับลูกค้า ดังนั้นการวิเคราะห์พฤติกรรม

* Received 20 May 2024; Revised 21 May 2024; Accepted 30 June 2024

ผู้บริโภคช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปรับกลยุทธ์การตลาดและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ธุรกิจ FMCG สามารถเติบโตและประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ช่วยให้ผู้บริโภคสินค้า FMCG มีความสามารถในการแข่งขันและประกอบธุรกิจได้อย่างยั่งยืน

จากการศึกษานี้พบว่า การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีนวัตกรรมและตอบสนองต่อสุขอนามัย การตั้งราคาที่โปร่งใสและยืดหยุ่น การใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งออนไลน์และออฟไลน์และการใช้สื่อดิจิทัลในการส่งเสริมการขาย เป็นกลยุทธ์ที่ธุรกิจ FMCG ต้องนำมาใช้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการตลาดและความสามารถในการแข่งขันในตลาดที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในยุค Next Normal อีกทั้งการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคและการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้ธุรกิจสามารถเติบโตได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: กลยุทธ์ทางการตลาด, โรคโควิด-19, การตลาด, Next Normal, 4Ps

Abstract

The marketing mix strategies for fast-moving consumer goods (FMCG) businesses in the post-COVID-19 era are crucial and require careful consideration. This article examines the changes in the 4P marketing mix components, which include Product, Price, Place, and Promotion, during the pre-pandemic, pandemic, and post-pandemic periods, specifically focusing on FMCG businesses.

In the pre-COVID-19 era, FMCG businesses emphasized producing high-quality products, competitive pricing, traditional distribution channels, and conventional media promotion. When the COVID-19 pandemic began, businesses had to quickly adapt by focusing on producing goods that met urgent consumer needs, setting prices suitable for the economic situation, expanding online distribution channels, and utilizing digital media for promotion.

In the post-COVID-19 era, FMCG businesses need to adjust their strategies to align with the changing consumer behaviors. Studies indicate that products must be innovative and cater more to hygiene and convenience needs, pricing must be flexible and transparent, distribution channels must encompass both online and offline platforms, and promotions must leverage digital media and technology to enhance customer experiences. Thus, analyzing consumer behavior aids in efficiently adjusting marketing strategies, and building strong customer relationships is crucial for FMCG businesses to thrive and succeed in a rapidly changing environment. This ensures that FMCG businesses remain competitive and sustainable in the long term.

This study found that developing innovative and hygiene-responsive products, transparent and flexible pricing, utilizing both online and offline distribution channels, and leveraging digital media for promotion are strategies FMCG businesses must adopt to enhance marketing efficiency and competitiveness in the rapidly changing Next Normal market. Additionally, analyzing consumer behavior and building strong customer relationships are crucial factors for sustainable business growth.

Keywords: Marketing Strategy, COVID-19, Marketing, Next Normal, 4Ps

บทนำ

การระบาดของโรคโควิด-19 ได้สร้างการเปลี่ยนแปลงอย่างมหาศาลในทุกภาคส่วนของสังคม ตั้งแต่ระบบสุขภาพ การดำเนินชีวิตประจำวัน ไปจนถึงการทำธุรกิจ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อพฤติกรรมของผู้บริโภคและวิธีการทำธุรกิจขององค์กรต่าง ๆ ซึ่งในปี 2562 ที่ผ่านมา GDP ของประเทศไทยปรับตัวลดลงถึง -6.1% ถือว่าต่ำที่สุดในรอบหลายทศวรรษ การระบาดของโควิด-19 ได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างรุนแรง

ธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค (FMCG) ซึ่งเป็นสินค้าที่มีความต้องการสูงและมีการหมุนเวียนอย่างรวดเร็ว ได้รับผลกระทบอย่างมากในช่วงโควิด-19 การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภค

เช่น ความสำคัญที่เพิ่มขึ้นในด้านสุขอนามัย ความปลอดภัยและการซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ ได้ทำให้ธุรกิจต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับตัวอย่างรวดเร็ว การไม่สามารถปรับตัวได้ทันอาจทำให้ธุรกิจเหล่านี้สูญเสียความสามารถในการแข่งขันและไม่สามารถอยู่รอดในตลาดที่เปลี่ยนแปลงได้

เพื่อรักษาความสามารถในการแข่งขัน ธุรกิจ FMCG จำเป็นต้องดำเนินการปรับตัวในหลายด้านอย่างเป็นระบบและเร่งด่วน การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีนวัตกรรมและตอบสนองต่อสุขอนามัยเป็นสิ่งจำเป็นที่จะช่วยดึงดูดและรักษาลูกค้าไว้ การตั้งราคาที่โปร่งใสและยืดหยุ่นจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและความไว้วางใจในแบรนด์ การใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายทั้งออนไลน์และออฟไลน์อย่างมีประสิทธิภาพจะช่วยให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ทุกกลุ่มและการใช้สื่อดิจิทัลในการส่งเสริมการขายจะเพิ่มการรับรู้และการเข้าถึงสินค้าของผู้บริโภค

การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่ตรงจุด การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าไม่เพียงช่วยเพิ่มยอดขาย แต่ยังสร้างความภักดีและความเชื่อมั่นในแบรนด์ การบูรณาการเทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคจะช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับกลยุทธ์การตลาดได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

การปรับตัวตามแนวทางเหล่านี้ไม่ใช่เพียงเพื่อการอยู่รอดในตลาดที่เปลี่ยนแปลงเท่านั้น แต่ยังเป็นการสร้างความสามารถในการแข่งขันที่ยั่งยืน ธุรกิจ FMCG ที่สามารถปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถเจริญเติบโตและประสบความสำเร็จในยุค Next Normal การเข้าใจและตอบสนองต่อพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปจะเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่ยั่งยืนและประสบความสำเร็จในอนาคต (วรธา มงคลสืบ , 2565)

บทความเรื่องการพัฒนากลยุทธ์การตลาดสินค้า FMCG ในยุค Next Normal วัตถุประสงค์การศึกษาได้แก่

1. วิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของผู้บริโภคในช่วงและหลังการระบาดของโรคโควิด-19

2. ศึกษากลยุทธ์การตลาดที่ธุรกิจ FMCG นำมาใช้เพื่อปรับตัวในยุค Next Normal

นำเสนอกรณีศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการปรับตัวตามแนวทางดังกล่าวเพื่อเป็นตัวอย่างในการนำไปปฏิบัติ โดยขอขอยกย่องการศึกษาผู้เขียนศึกษาจากแนวคิดและทฤษฎีทางการตลาดที่เกี่ยวข้องและเป็นการศึกษาแบบเฉพาะเจาะจงที่ธุรกิจสินค้า FMCG เท่านั้น

พฤติกรรมของผู้บริโภคที่เปลี่ยนไปหลังการระบาดของโรคโควิด 19

การเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมผู้บริโภคในระยะหลังการระบาดของโรคโควิด-19 มีผลกระทบอย่างมากต่อธุรกิจ FMCG (Fast Moving Consumer Goods) เนื่องจากสถานการณ์การแพร่ระบาดได้สร้างความเปลี่ยนแปลงในหลายด้าน ทั้งในแง่ของวิถีชีวิต การทำงานและพฤติกรรมการซื้อขายสินค้า จากการศึกษาในช่วงการระบาดพบว่า ผู้บริโภคหันมาให้ความสำคัญกับสุขอนามัยและความปลอดภัยส่วนบุคคลมากขึ้น โดยมีการเลือกซื้อสินค้าในหมวดหมู่ของสุขอนามัยส่วนบุคคลและผลิตภัณฑ์ทำความสะอาดมากขึ้น (Gu et al., 2564)

นอกจากนี้ การล็อกดาวน์และการรักษาระยะห่างทางสังคมทำให้ผู้บริโภคหันมาซื้อสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ การซื้อสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ เช่น E-commerce และแอปพลิเคชันมือถือได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคต้องการหลีกเลี่ยงการสัมผัสและการรวมกลุ่มในที่สาธารณะ (ณัฐยา พรหมรศ, 2563) การเปลี่ยนแปลงนี้ส่งผลให้ธุรกิจ FMCG ต้องปรับตัวอย่างรวดเร็วเพื่อรองรับพฤติกรรมผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้น ซึ่งรวมถึงการพัฒนาช่องทางการขายออนไลน์ การปรับปรุงระบบโลจิสติกส์เพื่อให้สามารถจัดส่งสินค้าได้รวดเร็วและการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อเพิ่มประสบการณ์ของลูกค้า (Niros et al., 2566)

ยิ่งไปกว่านั้น ผู้บริโภทยังให้ความสำคัญกับความยั่งยืนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมมากขึ้น โดยเลือกซื้อสินค้าที่มีบรรจุภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและมีการผลิตที่ยั่งยืน การเปลี่ยนแปลงนี้ทำให้ธุรกิจ FMCG ต้องหันมาพิจารณาเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีความยั่งยืนและเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม (Fareniuk, 2565)

การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมผู้บริโภคในยุคหลังโควิด-19 ทำให้ธุรกิจ FMCG ต้องปรับตัวและพัฒนากลยุทธ์ใหม่ ๆ เพื่อรองรับพฤติกรรมและความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของผู้บริโภค ทั้งนี้ ธุรกิจที่สามารถปรับตัวได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพจะสามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันและประสบความสำเร็จในยุค Next Normal

การปรับใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาดของสินค้า FMCG ในยุค Next Normal

ในระยะก่อนการระบาดของโรคโควิด-19

สินค้า FMCG (Fast Moving Consumer Goods) มุ่งเน้นการใช้กลยุทธ์ 4Ps อย่างมีประสิทธิภาพ เริ่มจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product) ที่มีคุณภาพและนวัตกรรม โดยเน้นการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคอย่างแท้จริง ผลิตภัณฑ์มักถูกพัฒนาให้มีคุณสมบัติพิเศษหรือใช้วัตถุดิบที่มีคุณภาพสูง เช่น ผลิตภัณฑ์ที่มีส่วนผสมจากธรรมชาติหรือผลิตภัณฑ์ที่มีฟังก์ชันเพิ่มเติม (ณัฐวัฒน์ คณาธิปไตย, 2564) การสร้างแบรนด์ก็เป็นสิ่งสำคัญ โดยธุรกิจมักลงทุนในการพัฒนาแบรนด์เพื่อสร้างความภักดีในกลุ่มลูกค้า (Suganthi, 2559) ในส่วนของการกำหนดราคา (Price) มักใช้กลยุทธ์การแข่งขันเพื่อดึงดูดลูกค้า โดยมีการจัดโปรโมชั่นและส่วนลดเป็นประจำ ราคาถูกใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคและมักมีการกำหนดราคาให้ต่ำกว่าคู่แข่งเพื่อเพิ่มยอดขาย (Ali & Muhammad, 2564; Sharma & Sharma, 2560)

การกระจายสินค้าผ่านช่องทางจัดจำหน่าย (Place) มักเน้นการใช้ช่องทางดั้งเดิม เช่น ร้านค้าปลีก ร้านสะดวกซื้อและซูเปอร์มาร์เก็ต เพื่อให้สินค้าสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้อย่างกว้างขวาง (Kittinorarat et al., 2566) การใช้คนกลางในการกระจายสินค้าก็เป็นสิ่งสำคัญเพื่อให้สินค้าสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ในทุกพื้นที่ (Trihatmoko & Mulyani, 2561) สุดท้ายคือการส่งเสริมการขาย (Promotion) ซึ่งในยุคก่อนโควิด-19 มักใช้สื่อดั้งเดิม เช่น โทรทัศน์ วิทยุและนิตยสารเป็นวิธีหลักในการโปรโมตสินค้า การใช้สื่อเหล่านี้ช่วยให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้ในวงกว้างและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับแบรนด์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ณัฐวัฒน์ คณาธิปไตย, 2564) นอกจากนี้ การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขาย เช่น การแจกตัวอย่างสินค้า การลดราคาและการจัดแคมเปญส่งเสริมการขาย เป็นเครื่องมือสำคัญในการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคและเพิ่มยอดขาย (Ali & Muhammad, 2564)

การใช้กลยุทธ์ 4Ps ในยุคก่อนโควิด-19 เน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพ การตั้งราคาเพื่อการแข่งขัน การกระจายสินค้าผ่านช่องทางดั้งเดิมและการใช้สื่อดั้งเดิมในการส่งเสริมการขาย กลยุทธ์เหล่านี้มีเป้าหมายเพื่อสร้างความภักดีในกลุ่มลูกค้าและเพิ่มยอดขายให้กับธุรกิจ FMCG ธุรกิจที่สามารถปรับตัวและนำกลยุทธ์เหล่านี้มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพจะสามารถสร้างความสำเร็จและรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาดได้อย่างยั่งยืน

ในช่วงที่ต้องเผชิญหน้ากับการระบาดของโรคโควิด-19 (New Normal)

สินค้า FMCG (Fast Moving Consumer Goods) ต้องปรับตัวและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ 4Ps (Product, Price, Place, Promotion) อย่างเร่งด่วนเพื่อตอบสนองต่อพฤติกรรมและความต้องการใหม่ๆ ของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เริ่มจากการพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product) ที่เน้นสุขอนามัยและความปลอดภัย ผู้บริโภคให้ความสำคัญกับสินค้าที่มีคุณสมบัติในการทำ ความสะอาดหรือฆ่าเชื้อโรคมมากขึ้น ทำให้ธุรกิจต้องปรับเปลี่ยนผลิตภัณฑ์เพื่อให้ตอบสนองต่อ ความต้องการ เช่น การผลิตเจลแอลกอฮอล์ หน้ากากอนามัยและผลิตภัณฑ์ทำความสะอาด อื่นๆ (ณัฐวัฒน์ คณารักษ์สมบัติ, 2564) ในส่วนของการตั้งราคา (Price) ธุรกิจต้องปรับกลยุทธ์ การตั้งราคาเพื่อให้เข้าถึงผู้บริโภคได้มากขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคมีความระมัดระวังในการใช้จ่าย มากขึ้น การจัดโปรโมชั่นและส่วนลดเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค อย่างมีประสิทธิภาพ (Ali & Muhammad, 2564) รวมถึงการเสนอแพ็คเกจสินค้าที่มีความ คุ่มค่าและราคาถูกกว่าซื้อแยก (Sharma & Sharma, 2560)

การกระจายสินค้าผ่านช่องทางจัดจำหน่าย (Place) ต้องปรับเปลี่ยนจากช่องทางดั้งเดิม ไปสู่ช่องทางออนไลน์ เนื่องจากการเดินทางและการรวมกลุ่มในที่สาธารณะถูกจำกัด การขาย สินค้าผ่านแพลตฟอร์ม E-commerce และแอปพลิเคชันมือถือได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น ธุรกิจ ต้องพัฒนาระบบโลจิสติกส์และการจัดส่งสินค้าให้มีประสิทธิภาพเพื่อตอบสนองความต้องการ ของผู้บริโภคที่เพิ่มขึ้นในช่องทางออนไลน์ (ณัฐยา พรหมรศ, 2563) ส่วนการส่งเสริมการขาย (Promotion) เน้นการใช้สื่อดิจิทัลและโซเชียลมีเดียมากขึ้น เนื่องจากผู้บริโภคใช้เวลาอยู่บ้าน มากขึ้นและมีการใช้สื่อออนไลน์เพิ่มขึ้น การโฆษณาผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัล เช่น Facebook, Instagram และ YouTube กลายเป็นช่องทางสำคัญในการโปรโมตสินค้า (ณัฐวัฒน์ คณารักษ์ สมบัติ, 2564) การใช้ Influencer หรือผู้มีอิทธิพลบนโซเชียลมีเดียเพื่อโปรโมตสินค้าก็เป็นอีก หนึ่งกลยุทธ์ที่ได้รับความนิยม (Niros et al., 2566)

การระบาดของโควิด-19 ได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตและพฤติกรรมของผู้บริโภคอย่างมาก ธุรกิจ FMCG ต้องปรับตัวและปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ 4Ps เพื่อรองรับสถานการณ์ใหม่ๆ การเน้น สุขอนามัยและความปลอดภัย การปรับกลยุทธ์การตั้งราคา การขยายช่องทางการขายออนไลน์ และการใช้สื่อดิจิทัลในการส่งเสริมการขาย เป็นกลยุทธ์ที่ธุรกิจนำมาใช้เพื่อให้สามารถ ตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคและรักษาความสามารถในการแข่งขันในตลาดได้อย่าง มีประสิทธิภาพ

ในระยะหลังจากการระบาดของโควิด-19 หรือ Next Normal

สังคมและธุรกิจต้องปรับตัวผู้ประกอบการธุรกิจ FMCG ต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ ที่ไม่เคยมีมาก่อน ทั้งในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์ การกำหนดราคา การกระจายสินค้าและการส่งเสริมการขาย (ณัฐวัฒน์ คณารักษ์สมบัติ, 2564) การปรับกลยุทธ์ทางการตลาดจึงเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อให้ธุรกิจสามารถอยู่รอดและเติบโตได้ในยุคใหม่ (ลักขิกา นุชอุดม, 2564)

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ (Product) ที่มีคุณภาพสูงและปลอดภัยเป็นสิ่งจำเป็นเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในผู้บริโภค การตั้งราคา (Price) ที่สามารถแข่งขันได้ช่วยให้ธุรกิจสามารถดึงดูดผู้บริโภคและรักษาลูกค้าของตน การกระจายสินค้า (Place) ผ่านช่องทางที่เหมาะสมช่วยให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้มากขึ้น การส่งเสริมการขาย (Promotion) ผ่านการใช้โซเชียลมีเดียและอินฟลูเอนเซอร์ช่วยเพิ่มการรับรู้และความภักดีในแบรนด์ การใช้กลยุทธ์ส่วนประสมทางการตลาด (4Ps) นี้จะช่วยให้ธุรกิจ FMCG สามารถปรับตัวและเติบโตได้ในยุค Next Normal เช่น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงและปลอดภัย การตั้งราคาที่แข่งขันได้ การกระจายสินค้าผ่านช่องทางที่เหมาะสมและการส่งเสริมการขายผ่านการใช้โซเชียลมีเดียและอินฟลูเอนเซอร์ เป็นต้น

ในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์หรือ Products ธุรกิจสินค้า FMCG ต้องพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงและปลอดภัยเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคที่มีความต้องการสูงขึ้นในด้านสุขภาพและความปลอดภัย ผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพสูงและปลอดภัยจะสร้างความเชื่อมั่นในผู้บริโภคและเพิ่มความน่าเชื่อถือของแบรนด์ในตลาด (Pooja Sisodiya and Dr. Gargi Sharma, 2018)

การตั้งราคา Price ที่สามารถแข่งขันได้ เป็นอีกหนึ่งปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ธุรกิจสามารถแข่งขันในตลาดที่มีการแข่งขันสูง การตั้งราคาที่เหมาะสมและสามารถแข่งขันได้จะช่วยให้ธุรกิจสามารถดึงดูดผู้บริโภคและรักษาลูกค้าของตนได้ (กานต์พัชร เล็กศรีสกุล, 2558) นอกจากนี้ธุรกิจยังต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตั้งราคา เช่น ต้นทุนการผลิต ต้นทุนการจัดจำหน่ายและภาวะเศรษฐกิจ เพื่อให้สามารถตั้งราคาที่แข่งขันได้และตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างเหมาะสม

การกระจายสินค้า Place ช่องทางออนไลน์กลายเป็นสิ่งจำเป็นในยุค Next Normal เนื่องจากพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป การใช้แพลตฟอร์มดิจิทัลในการจัดจำหน่ายสินค้าเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงผู้บริโภคและตอบสนองต่อความต้องการของตลาด (Symeon Tsinaslanidis, 2022) การกระจายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ช่วยให้

ธุรกิจสามารถขยายตลาดได้อย่างรวดเร็วและลดต้นทุนในการจัดจำหน่าย นอกจากนี้ ธุรกิจยังสามารถใช้ช่องทางการจัดจำหน่ายที่หลากหลายเพื่อให้สามารถเข้าถึงผู้บริโภคได้มากขึ้น เช่น การขายสินค้าผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ การขายสินค้าผ่านร้านค้าปลีกและการขายสินค้าผ่านผู้จัดจำหน่ายท้องถิ่น

การส่งเสริมการขาย Promotion ผ่านการใช้โซเชียลมีเดียและอินฟลูเอนเซอร์เป็นอีกหนึ่งกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพในการสร้างการรับรู้และความภักดีในแบรนด์ การใช้โซเชียลมีเดียช่วยให้ธุรกิจสามารถสื่อสารกับผู้บริโภคได้โดยตรงและสร้างความสัมพันธ์ที่ดี การใช้อินฟลูเอนเซอร์ในการโปรโมทสินค้าช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือและการรับรู้ในแบรนด์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (จิตตินุรักษ์ จิตต์ประสงค์, อรรถสิทธิ์ นครศรี, และอามีเนาะ ฮาโซะ, 2023) การส่งเสริมการขายผ่านโซเชียลมีเดียยังช่วยให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในการส่งเสริมการขายยังช่วยให้ธุรกิจสามารถวิเคราะห์และปรับกลยุทธ์การตลาดได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

นอกจากนี้อีกหนึ่งองค์ประกอบสำคัญคือการนำเทคโนโลยีและข้อมูลขนาดใหญ่มาร่วมใช้ในการวิเคราะห์และคาดการณ์พฤติกรรมผู้บริโภค การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ช่วยให้ธุรกิจสามารถเข้าใจถึงความต้องการและพฤติกรรมของผู้บริโภคได้อย่างลึกซึ้งและสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้อย่างรวดเร็ว (สำนักงานส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัล, 2563) การนำข้อมูลเหล่านี้มาวิเคราะห์จะช่วยให้ธุรกิจสามารถวางแผนกลยุทธ์ที่มีประสิทธิภาพและตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างแม่นยำโดยส่วนประสมทางการตลาด

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในงานวิจัยของ Happy Agrawal (2022) พบว่าผู้บริโภคมีความต้องการสินค้าที่มีคุณภาพสูงขึ้นในยุค Next Normal ซึ่งการสร้างเชื่อมั่นในคุณภาพสินค้าและการใช้กลยุทธ์ทางการตลาดที่เน้นการให้ข้อมูลที่ชัดเจนและโปร่งใสเป็นสิ่งจำเป็น การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่ตอบสนองต่อความต้องการเหล่านี้จะช่วยให้ธุรกิจ FMCG สามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

นอกจากนี้ การวิจัยของ Shengyu Gu et al. (2021) ยังชี้ให้เห็นว่าการใช้แพลตฟอร์มออนไลน์และการตลาดดิจิทัลเป็นเครื่องมือสำคัญในการกระจายสินค้าและสร้างการรับรู้ในแบรนด์ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการทำความเข้าใจพฤติกรรมของ

ผู้บริโภคจะช่วยให้ธุรกิจสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Yuliya Farenjuk (2565) ศึกษาการเพิ่มประสิทธิภาพของกลยุทธ์การตลาดในอุตสาหกรรม FMCG โดยใช้เทคโนโลยีและข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) ผลการศึกษาพบว่า การวิเคราะห์ข้อมูลช่วยให้ธุรกิจสามารถคาดการณ์ความต้องการของผู้บริโภคและปรับกลยุทธ์การตลาดได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำมากขึ้น การใช้ Big Data ทำให้ธุรกิจสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่เปลี่ยนแปลงของผู้บริโภคได้อย่างทันเวลา เช่น การใช้ข้อมูลจากการวิเคราะห์พฤติกรรม การซื้อสินค้าของผู้บริโภคสามารถช่วยในการวางแผนการตลาดและการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การใช้เทคโนโลยีในการวิเคราะห์ข้อมูลยังช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับกลยุทธ์การตลาดได้อย่างเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกัน การค้นพบนี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการเพิ่มประสิทธิภาพของกลยุทธ์การตลาด งานวิจัยนี้สามารถเชื่อมโยงกับการใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการพัฒนากลยุทธ์การตลาดในยุคหลังโควิด-19 เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคได้อย่างมีประสิทธิภาพและทันสมัย

Vaithianathan Suganthi (2559) ศึกษากลยุทธ์การตลาดของบริษัท Hindustan Unilever โดยมุ่งเน้นการสร้างแบรนด์และความภักดีในกลุ่มลูกค้า ผลการศึกษาพบว่า การสร้างแบรนด์ที่แข็งแกร่งช่วยให้บริษัทสามารถรักษาลูกค้าและเพิ่มยอดขายได้อย่างต่อเนื่อง การใช้กลยุทธ์การตลาดที่เน้นการสร้าง ความภักดีในกลุ่มลูกค้า เช่น การจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายที่เน้นการสร้าง ความสัมพันธ์ระยะยาวกับลูกค้า การนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การสร้างแบรนด์ที่มีความเข้มแข็งและมีภาพลักษณ์ที่ดีในสายตาผู้บริโภคยังช่วยให้บริษัทสามารถสร้างความแตกต่างจากคู่แข่งและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาด การศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างแบรนด์และการสร้างความภักดีในกลุ่มลูกค้าในการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและรักษาความยั่งยืนของธุรกิจ การศึกษานี้สามารถนำมาเชื่อมโยงกับกลยุทธ์การสร้างแบรนด์ในยุคหลังโควิด-19 เพื่อเสริมสร้างความภักดีในกลุ่มลูกค้าและเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ FMCG การสร้างแบรนด์ที่แข็งแกร่งและมีความยืดหยุ่นจะช่วยให้ธุรกิจสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในตลาดและรักษาความยั่งยืนในระยะยาวได้

Michael I. Niros, Anastasia Niros, Yannis Pollalis และ Qing S. Ding (2566) ศึกษากลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพสำหรับแบรนด์ FMCG ทั่วโลก ในช่วงวิกฤตโควิด-19

ผลการศึกษาพบว่าภาระระบาดของโควิด-19 ได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคอย่างมาก ทำให้ธุรกิจ FMCG ต้องปรับกลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องกับสถานการณ์ใหม่ๆ เช่น การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์ นอกจากนี้ยังพบว่าการใช้การตลาดเชิงสร้างสรรค์และการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพสามารถช่วยให้ธุรกิจ FMCG ยังคงรักษาความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและเพิ่มยอดขายได้ในช่วงวิกฤต การศึกษานี้สามารถเชื่อมโยงกับการพัฒนากลยุทธ์การตลาดในยุคหลังโควิด-19 โดยเน้นการใช้เทคโนโลยีและการปรับตัวตามพฤติกรรมของผู้บริโภค การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการตลาดเชิงสร้างสรรค์จะช่วยให้ธุรกิจ FMCG สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพและยืดหยุ่น

กานต์พัชร์ เล็กศรีสกุล (2558) ศึกษาพัฒนาการกลยุทธ์การตลาดและการสื่อสารการตลาดตามกรอบแนวคิดการตลาด 3.0 ของบริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด การวิจัยนี้เน้นถึงความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพเพื่อเพิ่มยอดขายและสร้างความภักดีในกลุ่มลูกค้า ผลการศึกษาพบว่าการใช้กลยุทธ์การตลาดที่เน้นการสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้าอย่างลึกซึ้งและการสื่อสารที่มีความหมายช่วยเพิ่มยอดขายและสร้างความภักดีในกลุ่มลูกค้า การใช้สื่อสังคมออนไลน์และการสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์สำหรับลูกค้าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและยั่งยืน การศึกษานี้ยังพบว่าการมีส่วนร่วมของลูกค้าในการสร้างเนื้อหาและการตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ช่วยเพิ่มความผูกพันและความภักดีของลูกค้า การค้นพบนี้สามารถเชื่อมโยงกับการกลยุทธ์การตลาดในยุคหลังโควิด-19 โดยเน้นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและการใช้สื่อดิจิทัลในการสื่อสารกับลูกค้า การสร้างเนื้อหาที่มีความหมายและเป็นประโยชน์สำหรับลูกค้าจะช่วยให้ธุรกิจ FMCG สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนและเพิ่มความภักดีของลูกค้า การใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการสื่อสารกับลูกค้าจะช่วยให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าในระยะยาว

ลักขิกา นุชอุดม (2564) ศึกษาทัศนคติและความพึงพอใจของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค (FMCG) ประเทศไทยต่อรูปแบบการทำงานที่บ้าน (Work from home) ในช่วงสถานการณ์วิกฤต COVID-19 ผลการศึกษาพบว่าการทำงานที่บ้านในช่วงโควิด-19 ส่งผลต่อทัศนคติและความพึงพอใจของพนักงานในอุตสาหกรรม FMCG การทำงานที่บ้านช่วยให้พนักงานมีความยืดหยุ่นในการทำงานและลดความเครียดจากการเดินทาง แต่ยังมีข้อเสียที่

พนักงานรู้สึกว่าขาดการสื่อสารและการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ การศึกษานี้สามารถเชื่อมโยงกับการปรับตัวของธุรกิจ FMCG ในยุคหลังโควิด-19 เพื่อพัฒนากลยุทธ์ที่สามารถรองรับพฤติกรรมและความต้องการใหม่ ๆ ของพนักงาน เช่น การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสารและการประสานงาน การสร้างสภาพแวดล้อมการทำงานที่ยืดหยุ่นและการสนับสนุนสุขภาพจิตของพนักงานจะช่วยให้ธุรกิจสามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนในระยะยาว การปรับตัวตามพฤติกรรมและความต้องการใหม่ ๆ ของพนักงานยังช่วยให้ธุรกิจสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานและสร้างความพึงพอใจให้กับพนักงาน การพัฒนากลยุทธ์การจัดการทรัพยากรบุคคลที่เหมาะสมในยุคหลังโควิด-19 จะช่วยให้ธุรกิจ FMCG สามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนในระยะยาวได้

จุฑามาศ งามไพโรจน์พิบลย์ (2560) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อสินค้า FMCG ทางออฟไลน์และออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร การวิจัยนี้เน้นถึงปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคทั้งในช่องทางออฟไลน์และออนไลน์ ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อสินค้าของผู้บริโภคมีหลายประการ เช่น ราคาคุณภาพของสินค้า การส่งเสริมการขายและความสะดวกในการเข้าถึงสินค้า ผู้บริโภคบางกลุ่มให้ความสำคัญกับราคามากกว่า ในขณะที่กลุ่มอื่นๆ ให้ความสำคัญกับคุณภาพหรือการส่งเสริมการขาย นอกจากนี้ยังพบว่าการส่งเสริมการขาย เช่น การลดราคาและโปรโมชั่น มีผลกระทบอย่างมากต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค การศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการเข้าใจพฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพ การเข้าใจความต้องการและความคาดหวังของผู้บริโภคเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการวางแผนการตลาด การค้นพบนี้สามารถเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคในยุคหลังโควิด-19 เพื่อพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้บริโภคอย่างตรงจุด การเข้าใจพฤติกรรมและปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคจะช่วยให้ธุรกิจ FMCG สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตรงกับความต้องการของตลาดและเพิ่มยอดขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ณัฐยา พรหมรศ (2563) ศึกษาการเปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคผ่านช่องทางร้านค้าปลีกสมัยใหม่และร้านค้าออนไลน์ ช่วงก่อนและระหว่างภาวะวิกฤตโควิด-19 การวิจัยนี้เน้นถึงการเปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคในช่องทางต่าง ๆ และผลกระทบของวิกฤตโควิด-19 ต่อพฤติกรรมการซื้อ ผลการศึกษาพบว่าพฤติกรรมการซื้อสินค้าของผู้บริโภคมีความแตกต่างกันตามช่องทางการจัดจำหน่าย การซื้อสินค้าผ่านช่องทางร้านค้า

ปลีกสมัยใหม่มีแนวโน้มที่จะเน้นการเลือกสินค้าจากคุณภาพและความสะดวกในการเข้าถึงสินค้า ในขณะที่การซื้อขายสินค้าผ่านช่องทางออนไลน์มีแนวโน้มที่จะเน้นการเปรียบเทียบราคาและการใช้โปรโมชั่น การศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการปรับตัวตามพฤติกรรมผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงในช่วงวิกฤตโควิด-19 การเข้าใจความต้องการและพฤติกรรม การซื้อของผู้บริโภคในแต่ละช่องทางเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพ การค้นพบนี้สามารถเชื่อมโยงกับการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคในยุคหลังโควิด-19 เพื่อพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่ตอบสนองต่อความต้องการและความคาดหวังของผู้บริโภคในแต่ละช่องทาง การปรับตัวตามพฤติกรรมและความต้องการใหม่ ๆ ของผู้บริโภคจะช่วยให้ธุรกิจ FMCG สามารถรักษาความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนในระยะยาวได้

ณัฐวัฒน์ คณารักษ์สมบัติ (2564) ศึกษาการตลาดเชิงเนื้อหาของสินค้าแฟชั่นในช่วงวิกฤติไวรัสโควิด-19 การวิจัยนี้เน้นถึงการใช้การตลาดเชิงเนื้อหาเพื่อสร้างการรับรู้และเพิ่มยอดขายในช่วงวิกฤติ ผลการศึกษาพบว่าการใช้การตลาดเชิงเนื้อหาช่วยเพิ่มยอดขายและสร้างการรับรู้เกี่ยวกับแบรนด์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์สำหรับลูกค้าเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและสร้างความภักดีในกลุ่มลูกค้า การศึกษานี้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการใช้การตลาดเชิงเนื้อหาในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและการเพิ่มยอดขาย การค้นพบนี้สามารถเชื่อมโยงกับการใช้การตลาดเชิงเนื้อหาในการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคและเพิ่มยอดขายของสินค้า FMCG ในยุคหลังโควิด-19 การสร้างเนื้อหาที่มีความหมายและเป็นประโยชน์สำหรับลูกค้าจะช่วยให้ธุรกิจ FMCG สามารถสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนและเพิ่มความภักดีของลูกค้า การใช้สื่อดิจิทัลในการสื่อสารกับลูกค้าจะช่วยให้ธุรกิจสามารถเข้าถึงกลุ่มเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าในระยะยาว (ณัฐวัฒน์ คณารักษ์สมบัติ, 2564)

การบูรณาการมาใช้ในแวดวงธุรกิจสินค้า FMCG

หลังจากที่ศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดในธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค (FMCG) ข้อค้นพบหลายประการสามารถนำมาบูรณาการใช้ในแวดวงธุรกิจได้อย่างมีประสิทธิภาพ ข้อค้นพบที่สำคัญประกอบด้วยการพัฒนาทักษะแรงงาน การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค

1. ความสำคัญของการพัฒนาทักษะแรงงาน การพัฒนาทักษะพนักงานในด้านการใช้เทคโนโลยีและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจ การฝึกอบรมพนักงานในด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงในตลาดช่วยให้พนักงานสามารถตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

2. การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมีความสำคัญในการเพิ่มยอดขายและความภักดีของลูกค้า การใช้สื่อดิจิทัลในการสร้างเนื้อหาที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์สำหรับลูกค้าช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ที่ยั่งยืนและเพิ่มความภักดีในกลุ่มลูกค้า การมีส่วนร่วมของลูกค้าในการสร้างเนื้อหาและการตัดสินใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยังช่วยเพิ่มความผูกพันและความภักดีของลูกค้า

3. การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) การใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคและการปรับกลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำธุรกิจ การใช้ Big Data ช่วยให้ธุรกิจสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในตลาดได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการซื้อสินค้าของลูกค้าช่วยในการวางแผนการตลาดและการจัดสรรทรัพยากรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเพื่อพัฒนากลยุทธ์การตลาดที่มีประสิทธิภาพ การเข้าใจพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และการวางแผนการตลาด การวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคในช่องทางต่าง ๆ เช่น ออนไลน์และออนไลน์ ช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับกลยุทธ์การตลาดให้ตอบสนองต่อความต้องการของลูกค้าในแต่ละช่องทางได้อย่างตรงจุด การใช้ข้อมูลในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคจะช่วยให้ธุรกิจสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตรงกับความต้องการของตลาดและเพิ่มยอดขายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบูรณาการข้อค้นพบเหล่านี้ในแวดวงธุรกิจสินค้า FMCG จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของธุรกิจในระยะยาว โดยเน้นการปรับตัวตามพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป การพัฒนาทักษะแรงงาน การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้ธุรกิจ FMCG สามารถเติบโตและประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

แผนภาพนี้แสดงการบูรณาการข้อค้นพบสำคัญในการพัฒนากลยุทธ์การตลาดในธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค (FMCG) ผลลัพธ์ที่ได้คือ การเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนของธุรกิจ (Increase Competitiveness and Sustainability)

สรุป

จากการศึกษานี้ได้รวบรวมและวิเคราะห์กลยุทธ์การตลาดในธุรกิจสินค้าอุปโภคบริโภค (FMCG) ในยุคหลังการระบาดของโรคโควิด-19 เพื่อเสนอแนวทางในการปรับตัวและพัฒนาในด้านต่าง ๆ โดยเน้นการใช้ทฤษฎีและแนวคิดทางการตลาดที่สำคัญ ข้อค้นพบหลักประกอบด้วยการพัฒนาทักษะแรงงาน การสร้างความสัมพันธ์กับลูกค้า การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภค การพัฒนาทักษะแรงงานช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและการปรับตัวของพนักงานให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในตลาด การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าผ่านการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและการใช้สื่อดิจิทัลช่วยเสริมสร้างความภักดีและยอดขาย การใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) และเทคโนโลยีดิจิทัลในการวิเคราะห์พฤติกรรมผู้บริโภคช่วยให้ธุรกิจสามารถปรับกลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้าได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ การเข้าใจพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภคในช่องทางต่าง ๆ เช่น ออนไลน์และออนไลน์ช่วยให้ธุรกิจสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองต่อ

ความต้องการของตลาดได้อย่างตรงจุด การบูรณาการข้อค้นพบเหล่านี้ในแวดวงธุรกิจสินค้า FMCG จะช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและความยั่งยืนในระยะยาว การปรับตัวตามพฤติกรรมและความต้องการของผู้บริโภค การใช้ข้อมูลและเทคโนโลยีในการวิเคราะห์และปรับกลยุทธ์ รวมถึงการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าและการพัฒนาทักษะพนักงานเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้ธุรกิจ FMCG เติบโตและประสบความสำเร็จในสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

เอกสารอ้างอิง

- กานต์พัชร์ เล็กศรีสกุล. (2558). พัฒนาการกลยุทธ์การตลาดและการสื่อสารการตลาดตามกรอบแนวคิดการตลาด 3.0 ของบริษัท ไฮคิวผลิตภัณฑ์อาหาร จำกัด. ใน วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จุฑามาศ งามไพโรจน์พิบลย์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดความตั้งใจซื้อสินค้า FMCG ทางออฟไลน์และออนไลน์ของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐยา พรหมรศ. (2563). การเปรียบเทียบพฤติกรรมการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคผ่านช่องทางร้านค้าปลีกสมัยใหม่และร้านค้าออนไลน์ ช่วงก่อนและระหว่างภาวะวิกฤตโควิด-19. วิทยาลัยการจัดการ. มหาวิทยาลัยมหิดล.
- ณัฐวัฒน์ คณารักษ์สมบัติ. (2564). การตลาดเชิงเนื้อหาของสินค้าแฟชั่นในช่วงวิกฤติไวรัสโควิด-19. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 10(2), 45-60.
- ลักขิภา นุชอุดม. (2564). ทักษะและความพึงพอใจของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมสินค้าอุปโภคบริโภค (FMCG) ประเทศไทยต่อรูปแบบการทำงานที่บ้าน (Work from home) ในช่วงสถานการณ์วิกฤต COVID-19. วิทยาลัยการจัดการ, มหาวิทยาลัยมหิดล.
- วรธา มงคลสืบ. (2565). แนวทางการขับเคลื่อนนโยบายสู่การพัฒนาทักษะแรงงาน เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงหลังยุคโควิด-19. วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 8(1), 1-20.
- Acikgöz, B. (2018). Product strategies of companies in the FMCG industry: A review of the literature.

- Ali, A., & Muhammad, K. (2021). Impact of promotional tools on consumer buying behavior: A case of FMCG industry.
- DEPA. (2020). Big Data and COVID-19. Retrieved from <https://www.depa.or.th/th/article-view/big-data-covid19> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2567.
- Fareniuk, Y. (2022). Marketing strategy optimisation in FMCG market.
- Haddad, M. (2016). 21st century FMCG consumer marketing: Creating customer value by putting consumers at the heart of FMCG marketing strategy.
- Kasikornbank. (2020). ผลกระทบ Covid-19 กระทบให้ธนาคารกลางลดดอกเบี้ย 2 ครั้งในปี นี้. Retrieved from <https://www.kasikornbank.com/en/business/Foreign-Exchange-Market/KBankCapitalMarketPerspective/KBank%20Reflections%20on%20Markets%20-%20ผลกระทบ%20Covid-19%20คาดหวัง%20ธนาคารกลาง.%20ลดดอกเบี้ย%20%20ครั้งในปี%20นี้.pdf> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2567.
- Krungsri Research. (2020). Research Intelligence: Post COVID-19. Retrieved from <https://www.krungsri.com/th/research/research-intelligence/ri-post-covid-19> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2567.
- Krungsri Wealth. (2020). New Normal to Next Normal. Retrieved from <https://www.krungsri.com/th/wealth/krungsri-prime/privileges/articles/new-normal-to-next-normal#:~:text=%E0%B9%80%E0%B8%A1%E0%B8%B7%E0%B9%88%E0%B8%AD%20New%20Normal%20%E0%B9%84%E0%B8%A1%E0%B9%88%E0%B9%80%E0%B8%9B%E0%B9%87%E0%B8%99,Next%20Normal%20%E0%B8%A1%E0%B8%B5%E0%B8%AD%E0%B8%B0%E0%B9%84%E0%B8%A3%E0%B8%9A%E0%B9%89%E0%B8%B2%E0%B8%87> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2567.
- Niros, M. I., Niros, A., Pollalis, Y., & Ding, Q. S. (2023). Effective marketing strategies for global FMCG brands during COVID-19 pandemic crisis.

- Sharma, S., & Sharma, P. (2017). Marketing mix strategies for FMCG companies in India. Indian Journals.
- Sisodiya, P., & Sharma, G. (2018). The impact of marketing mix model/elements on consumer buying behavior: A study of FMCG products in Jaipur city. International Journal of Technical Research & Science, 3(1).
- Trihatmoko, R. A., & Mulyani, R. (2018). Distribution strategy for new product marketing success: Fast moving consumer goods (FMCG) business.
- The Momentum. (2020). Technology in the Time of COVID-19. Retrieved from <https://themomentum.co/technology-in-the-time-of-covid-19/> สืบค้นเมื่อ 18 เมษายน 2567.

การประยุกต์ใช้รายการบัญชีในงบการเงินเพื่อประเมินคุณภาพกิจการ แนวโน้มการทุจริต และแนวโน้มการล้มละลาย*

APPLICATION OF FINANCIAL STATEMENT ACCOUNTS TO ASSESS BUSINESS QUALITY, FRAUD RISK, AND BANKRUPTCY RISK

ไพโรจน์ เกตุภักติกุล¹ และ พิรัชญาณ์ คาเนโกะ²

Pairote Ketpakdeekul¹ and Pitachaya Kaneko²

¹⁻²มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

¹⁻²Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

Corresponding Author's Email: pairote.k@mail.rmuk.ac.th

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มุ่งเน้นการศึกษาความซับซ้อนของการใช้รายการบัญชีในงบการเงินสำหรับเครื่องมือทางการเงินที่นำไปใช้และตีความต่างกัน เครื่องมือทางการเงิน ได้แก่ 1. อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) 2. แบบจำลอง Beneish M-Score และ 3. แบบจำลอง Altman Z-Score เพื่อสกัดรายการบัญชี (ตัวแปร) ในเครื่องมือเหล่านี้ที่มาจากงบการเงินสำหรับเป็นข้อมูลในการพัฒนาเครื่องมือทางการเงินในอนาคตให้ลดความซับซ้อนจากการรายการในงบการเงินไปใช้ในแต่ละเครื่องมือ จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า อัตราส่วนทางการเงินใช้ในการประเมินสภาพคล่องและประสิทธิภาพทางการเงิน แบบจำลอง Beneish M-Score ใช้ในการตรวจจับการทุจริตทางบัญชี และแบบจำลอง Altman Z-Score ใช้ในการทำนายแนวโน้มการล้มละลาย สำหรับผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น ผู้สอบบัญชี และผู้สนใจทั่วไป ต้องใช้ตัวเลขในงบการเงินเข้าไปมาเพื่อคำนวณค่า

จากการศึกษาพบว่า อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) แบบจำลอง Beneish M-Score และ แบบจำลอง Altman Z-Score ยังได้รับความนิยมในธุรกิจ และยังใช้ตัวเลขจากรายการบัญชีในงบการเงินที่เหมือนกันเพื่อการคำนวณค่า การสกัดรายการบัญชี(ตัวแปร)ที่ใช้

* Received 20 May 2024; Revised 24 May 2024; Accepted 24 June 2024

ร่วมกันจากงบการเงิน พบว่า สินทรัพย์รวม หนี้สินรวม และรายได้(ยอดขาย) ถูกนำไปใช้ทั้ง 3 เครื่องมือ และยังมีรายการบัญชีอื่นที่ใช้และไม่ใช้ร่วมกับเครื่องมืออื่น รายการบัญชี(ตัวแปร)ที่ได้สามารถใช้เป็นข้อมูลสำหรับการสร้างหรือพัฒนาเครื่องมือที่สามารถรวมจุดเด่นของทั้งสามเครื่องมือเข้าด้วยกันเพื่อเติมเต็มจุดที่ไม่สมบูรณ์ระหว่างเครื่องมือ ทำให้ลดเวลาและความซับซ้อนในการคำนวณและการใช้ตัวเลขจากงบการเงิน ทำให้สามารถติดตามสภาพคล่องทางการเงิน ป้องกันการทุจริต และแจ้งเตือนภาวะล้มละลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้กิจการดำรงอยู่ (Going Concern) ได้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: อัตราส่วนทางการเงิน, แบบจำลอง Beneish M-Score, แบบจำลอง Altman Z-Score

Abstract

The study focuses on examining the redundancy of accounting items used in financial statements for financial instruments that are applied and interpreted differently. The financial instruments include: 1. Financial Ratios, 2. Beneish M-Score Model, and 3. Altman Z-Score Model. The aim is to extract the accounting items (variables) from these financial instruments, derived from financial statements, to provide data for the development of future financial tools that reduce redundancy in the use of accounting items across different instruments. A literature review reveals that financial ratios are used to assess liquidity and financial performance, the M-Score model is employed to detect accounting fraud, and the Altman Z-Score model is used to predict bankruptcy. For managers, shareholders, auditors, and general stakeholders, there is frequent reuse of financial statement figures for calculations.

The study finds that Financial Ratios, Beneish M-Score, and Altman Z-Score are still widely used in business and rely on the same accounting figures from financial statements for their calculations. Extracting the shared accounting variables from the financial statements reveals that total assets,

total liabilities, and revenue (sales) are used by all three tools. Additionally, there are other accounting variables that are either used or not used across these tools. The identified accounting variables can serve as a basis for creating or developing tools that integrate the strengths of all three tools, addressing their shortcomings. This integration will reduce the time and complexity of calculations and the use of financial statement figures. Consequently, it enables efficient tracking of financial liquidity, fraud prevention, and bankruptcy warnings, ensuring sustainable going concern for the business.

Keywords: Financial Ratios, Beneish M-Score, Altman Z-Score

บทนำ

การดำเนินธุรกิจตามแนวคิดการดำเนินงานต่อเนื่อง (Going Concern) มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากแนวคิดนี้สะท้อนถึงความเชื่อมั่นว่ากิจการจะสามารถดำเนินต่อไปได้ในระยะยาว โดยไม่ต้องหยุดดำเนินงานหรือเลิกกิจการ ผู้บริหารจึงมีบทบาทสำคัญในฐานะตัวแทนของผู้ถือหุ้นตามแนวคิดตัวแทน (Agency Theory) เพื่อทำหน้าที่ในการสร้างผลกำไรอย่างมีประสิทธิภาพให้กับกิจการ รวมถึงการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับผู้ถือหุ้นและนักลงทุน ดังนั้น ในฐานะตัวการต้องมีการเฝ้าติดตามการดำเนินงาน หมั่นตรวจสอบสถานะภาพทางการเงิน และควบคุมภายใน เพื่อบริหารและจัดการความเสี่ยงที่มีอยู่ในองค์กร หากสถานะภาพทางการเงินดี แต่มีการทุจริตก็อาจทำให้กิจการล้มละลายเป็นเหตุให้ต้องเลิกกิจการได้การดำเนินงานต่อเนื่องก็จะหยุดลง ดังนั้น เพื่อให้ผู้ถือหุ้นและนักลงทุนได้เชื่อมั่นในผลประโยชน์ของกิจการในแต่ละรอบปีบัญชีมีความถูกต้องตามที่ควร จึงต้องให้ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต (CPA) เข้ามาทำหน้าที่เป็นตัวกลางเพื่อแสดงความเห็นต่อการเงินว่า งบการเงินแสดงฐานะการเงิน ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด ถูกต้องตามที่ควร ซึ่งผู้สอบบัญชีรับอนุญาตต้องตรวจสอบและประเมินแนวโน้มการทุจริตที่อาจส่งผลกระทบต่อกิจการด้วย แต่ไม่รวมถึงการประเมินการล้มละลายของกิจการ แต่นักลงทุนและผู้ถือหุ้นสนใจความมั่นคงของกิจการด้วยจึงมีการเฝ้าระวังการล้มละลาย เมื่อพิจารณาถึงเครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบบัญชีที่ใช้ตัวเลขจากงบการเงินแล้วนั้น มีเครื่องมือที่ได้รับความนิยมตามแต่ประเภทหากสนใจสถานะภาพทางการเงินของกิจการ

ต้องใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) สนใจแนวโน้มการทุจริตหรือตกแต่งตัวเลขให้ใช้แบบจำลอง Beneish M-Score (Beneish, 1999) และแบบจำลอง Altman Z-Score (Altman et al., 2014) สำหรับตรวจสอบการล้มละลาย เครื่องมือทั้ง 3 มีสิ่งหนึ่งที่คล้ายกัน คือ การใช้ข้อมูลจากตัวเลขในงบการเงินของกิจการที่ผ่านการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแล้ว

การที่ผู้ใช้งบการเงินต้องมาติดตามกิจการที่ตนเองลงทุนหรือผู้ที่สนใจติดตามข้อมูลของแต่ละบริษัทการใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) นั้นสามารถติดตามข้อมูลได้ง่าย ไม่ว่าจะเป็นในรายงานประจำปี (Annual Report) หรือหน่วยงานกำกับสำหรับบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย แต่หากเป็นบริษัทอื่น ๆ อาจไม่มีการนำเสนออัตราส่วนทางการเงินไว้อย่างชัดเจน ผู้ใช้งบการเงินหรือผู้ถือหุ้นของกิจการต้องนำข้อมูลจากงบการเงินมาใช้ในการคำนวณอัตราส่วนด้วยตนเอง ซึ่งบางอัตราส่วนก็สามารถหาได้ง่าย แต่ยังมีอีกหลายอัตราส่วนที่ต้องการความรู้ทางด้านบัญชีเพื่อเลือกรายการบัญชีในงบการเงินมาใช้ในการคำนวณ ดังนั้น หากผู้ที่ไม่มีความชำนาญอาจใช้ตัวเลขในงบการเงินผิดพลาด ทำให้ตีความตัวเลขที่ได้จากอัตราส่วนผิดพลาดไปด้วย อย่างไรก็ตาม อัตราส่วนทางการเงินยังเป็นที่นิยมและแพร่หลายในการวิเคราะห์ขั้นพื้นฐาน สำหรับเจ้าของธุรกิจมีความสนใจการดำเนินงานเพื่อให้ผลตอบแทนของตนดีที่สุด แต่การดำเนินธุรกิจย่อมมีความเสี่ยงเกี่ยวกับการทุจริต เมื่อมีแรงกดดันจากการดำเนินธุรกิจ โอกาสในการทำทุจริต และเหตุผลข้ออ้างที่มากมาย อาจทำให้เกิดการทุจริตขึ้นได้ ซึ่งการทุจริตมักจะตรวจสอบได้เมื่อเกิดเหตุ แต่ตัวเลขทางการเงินสามารถที่จะสะท้อนได้ โดยมีเครื่องมือที่ชื่อว่า “แบบจำลอง Beneish M-Score” ที่มีขึ้นเพื่อตรวจจับการตกแต่งงบการเงินเพื่อการทุจริต เป็นการอาศัยข้อมูลจากงบการเงินชุดเดียวกันกับที่ใช้ในการคิดอัตราส่วนทางการเงิน เพื่อคำนวณเป็นดัชนี 8 ตัวและนำค่าที่ได้จากแบบจำลองไปเปรียบเทียบกับแนวโน้มการทุจริตเกิดขึ้นหรือไม่ ซึ่งเป็นเรื่องยากขึ้นอีกหากผู้ใช้งบการเงินไม่มีความรู้ทางด้านบัญชีและการเงิน เพราะการเลือกใช้ข้อมูลรายการบัญชีจากงบการเงินจะซับซ้อนขึ้น แต่ไม่ยากเกินไปสำหรับนักบัญชีและการเงิน แต่จะยุ่งยากมากสำหรับบุคคลทั่วไป เครื่องมือนี้จึงได้รับความนิยมเฉพาะกลุ่มที่สนใจใช้ในการควบคุมภายในและตรวจสอบเกี่ยวกับการทุจริตเพื่อป้องกันความเสี่ยงจากการทุจริตในองค์กร และการดำเนินธุรกิจเป็นไปอย่างต่อเนื่องตามแนวคิดการดำเนินงานต่อเนื่อง (Going Concern) ที่ว่ากิจการจะดำเนินกิจการต่อเนื่องไปจนกว่าจะมีความตั้งใจเลิกกิจการหรือมีเหตุให้ต้องเลิกกิจการ คำว่าเหตุในการเลิกกิจการอาจจะมาจากการทุจริตจนกิจการไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องก็เป็นได้ ถึงอย่างไรผู้

ลงทุนย่อมต้องการได้รับผลตอบแทนจากการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เงินปันผลจึงเป็นผลตอบแทนที่คาดหวังการอัตราส่วนผลตอบแทนจากเงินปันผลมาเป็นอัตราส่วนหนึ่งในงานของเข้าเพื่อยืนยันว่าอัตราส่วนทางการเงินสามารถติดตามความเติบโตและผลตอบแทน (Nerviana, 2016) นอกจากผลตอบแทนแล้วผู้ถือหุ้นหรือผู้บริหารและผู้สอบบัญชีจำเป็นต้องมีเครื่องมือเพิ่มเติมอีก 1 เครื่องมือที่มีชื่อว่า “แบบจำลอง Altman Z-Score” เป็นแบบจำลองที่มุ่งเน้นตรวจสอบการล้มละลายโดยเฉพาะ ซึ่งใช้เพื่อตรวจสอบและติดตามไม่ให้เกิดปัญหาในการดำเนินงานต่อเนื่อง และเช่นเดียวกันกับอัตราส่วนทางการเงินและแบบจำลอง Beneish M-Score ในการใช้แบบจำลอง Altman Z-Score ต้องใช้ข้อมูลจากตัวเลขบัญชีในงบการเงินชุดเดียวกันอีกครั้ง ซึ่งตัวแปรที่ยากสำหรับแบบจำลอง Altman Z-Score สำหรับบุคคลทั่วไปคือการหามูลค่าบริษัท ที่เป็น 1 รายการที่หาไม่ได้จากงบการเงิน แต่ต้องเลือกให้เหมาะสมกับประเภทของกิจการเมื่อใช้เครื่องมือ Altman Z-Score การที่ผู้ใช้งบการเงินไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ผู้ถือหุ้น ผู้สอบบัญชี หรือผู้ใช้งบการเงินทั่วไป ต้องใช้งบการเงินเพียงชุดเดียวแต่ต้องใช้การคำนวณถึง 3 ชุดใน 3 เครื่องมือ เป็นความยุ่งยากสำหรับผู้ใช้งบการเงินที่ไม่มีความรู้ทางด้านบัญชีและการเงินเป็นอย่างมาก การที่ใช้งบการเงินชุดเดียวกันแต่ตีความและสะท้อนได้ไม่เหมือนกัน แต่ยังคงต้องใช้ร่วมกันเพื่อให้ได้ข้อมูลรอบด้าน (Perols & Lougee (2011) ชี้ให้เห็นว่าการใช้อัตราส่วนทางการเงิน, M-Score และ Z-Score ร่วมกันอาจเพิ่มความซับซ้อนในการวิเคราะห์และการตัดสินใจ เนื่องจากแต่ละโมเดลมีข้อจำกัดและสมมติฐานที่แตกต่างกันถึงอย่างไรก็ตาม ยังคงต้องใช้เครื่องมือที่หลากหลายเพื่อเป็นข้อมูลจากหลายแหล่งข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ (McAnthony & Jindal, 2017) การนำเครื่องมือเหล่านี้มารวมกันอาจเพิ่มความแม่นยำในการทำนายได้ แต่ต้องการการปรับปรุงและการประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมเพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด การที่จะนำตัวแปรที่ใช้ในการคำนวณจากงบการเงินมาทำให้เป็นเครื่องมือเดียวที่สามารถตอบโจทย์ได้ในการคำนวณเพียงครั้งเดียวให้ได้ทั้งสภาพคล่องของกิจการ แนวโน้มการทุจริต และแนวโน้มการล้มละลายของกิจการได้นั้นเป็นเรื่องที่น่าสนใจรวมถึงการลดภาระด้านเวลาของการปฏิบัติงานและลดความซ้ำซ้อนในการคำนวณหลายครั้งจากข้อมูลชุดเดียวกัน การบูรณาการนำตัวเลขในงบการเงินที่มีอิทธิพลต่อสภาพคล่องทางการเงิน แนวโน้มการทุจริต และแนวโน้มการล้มละลายมาไว้ด้วยกัน และตีความพร้อมกันจะทำให้เกิดประโยชน์แต่ผู้ใช้เครื่องมือและผู้สนใจที่ได้รับข้อมูลที่แม่นยำจากการลดความผิดพลาดในการใช้ตัวเลขในงบการเงินลงได้

การศึกษานี้มุ่งเน้นที่การสกัดรายการบัญชี(ตัวแปร)ที่ใช้ในการคำนวณสำหรับอัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) แบบจำลอง Beneish M-Score และแบบจำลอง Altman Z-Score เพื่อให้ทราบว่ามียารายการบัญชีใดที่ใช้ร่วมกันทั้ง 3 เครื่องมือ และมีรายการบัญชีใดที่ใช้ร่วมกันระหว่างเครื่องมือรายคู่ และรายการบัญชีใดที่ใช้แยกจากกัน เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับผู้สนใจที่จะนำไปพัฒนาเครื่องมือทางการเงินใหม่ที่น่าความสามารถของอัตราส่วนทางการเงิน แบบจำลอง Beneish M-Score และแบบจำลอง Altman Z-Score มารวมกันเพื่อลดจุดด้อยระหว่างเครื่องมือ

อัตราส่วนทางการเงิน

อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratio) มีความสำคัญในการประเมินสุขภาพทางการเงินและประสิทธิภาพของบริษัท โดยให้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับแง่มุมต่าง ๆ ของการดำเนินงานของบริษัท เช่น สภาพคล่อง และ ความสามารถในการทำกำไร สำหรับการทบทวนอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการตรวจจับการทุจริตและการล้มละลาย ตลอดจนการประยุกต์ใช้ในการวิเคราะห์ทางการเงิน การศึกษานี้เน้นที่อัตราส่วนทางการเงินที่นิยมใช้ โดยแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มตามวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. อัตราส่วนสภาพคล่อง (Liquidity Ratios)

อัตราส่วนสภาพคล่องใช้ในการวัดสัดส่วนของความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้น ด้วยสินทรัพย์ระยะสั้นของบริษัท ประกอบด้วย

1.1 อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน (Current Ratio) คำนวณจากสินทรัพย์หมุนเวียนหารหนี้สินหมุนเวียน ค่าอัตราส่วนมากกว่า 1 แสดงว่ามีสภาพคล่องที่ดีหรือความเสี่ยงทางการเงินต่ำ (Hasan et al., 2020) เพราะความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้นจากสินทรัพย์หมุนเวียนที่มีมากกว่า ในทางกลับกัน หากอัตราส่วนน้อยกว่า 1 แสดงถึงสินทรัพย์ระยะสั้นมีไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ระยะสั้น มีความเสี่ยงทางการเงินและการล้มละลาย (Delen et al., 2013)

1.2 อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว (Quick Ratio) คำนวณจากสินทรัพย์หมุนเวียนลบสินค้าคงคลัง หารหนี้สินหมุนเวียน แสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้สินระยะสั้นจากสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันที ค่าอัตราส่วนมากกว่า 1 แสดงว่าสภาพคล่องทางการเงินดีและชำระหนี้สินระยะสั้นจากสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันที เช่น เงินสด

ลูกหนี้การค้า และหลักทรัพย์ที่ซื้อขายได้ (Hashim & Zainudin, 2016) แต่ถ้าอัตราส่วนน้อยกว่า 1 แสดงว่ามีปัญหาในการชำระหนี้สินระยะสั้น เนื่องจากสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันทีไม่เพียงพอ ซึ่งอาจเป็นสัญญาณของความเสี่ยงทางการเงิน (Delen et al., 2013)

2. อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไร (Profitability Ratios)

อัตราส่วนความสามารถในการทำกำไรได้และจ่ายค่าใช้จ่ายเพื่อให้เกิดผลต่างด้านรายได้เพื่อให้เกิดกำไรใช้ในการวัดประสิทธิภาพในการทำกำไรของบริษัท ประกอบด้วย:

2.1 อัตรากำไรขั้นต้น (Gross Profit Margin) คำนวณจากกำไรขั้นต้นหารยอดขายสุทธิ แสดงถึงสัดส่วนของกำไรขั้นต้นต่อยอดขายสุทธิ ค่าอัตราส่วนที่สูง แสดงว่าสามารถควบคุมต้นทุนการผลิตและสร้างกำไรขั้นต้นจากการขายได้สูง มีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Delen et al., 2013) แต่ถ้าค่าอัตราส่วนที่ต่ำ อาจมีปัญหาในการควบคุมต้นทุนการผลิต (Hasan et al., 2020)

2.2 อัตรากำไรจากการดำเนินงาน (Operating Profit Margin) คำนวณจากกำไรจากการดำเนินงานหารยอดขายสุทธิ ค่าอัตราส่วนที่สูง แสดงว่าสามารถบริหารจัดการค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพื่อสร้างกำไรจากการดำเนินงานได้ดี (ใช้วัดความสามารถของผู้บริหารได้) แต่ถ้าค่าอัตราส่วนที่ต่ำ แสดงว่ามีปัญหาการควบคุมค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน ซึ่งส่งผลกระทบต่อกำไรสุทธิ

2.3 อัตรากำไรสุทธิ (Net Profit Margin) คำนวณจากกำไรสุทธิหารยอดขายสุทธิ แสดงถึงสัดส่วนของกำไรสุทธิต่อยอดขายสุทธิ ค่าอัตราส่วนที่สูง แสดงว่าการบริหารจัดการค่าใช้จ่ายทั้งหมดมีประสิทธิภาพและสร้างกำไรสุทธิที่สูงได้ (Hasan et al., 2020) แต่ถ้าค่าอัตราส่วนที่ต่ำ แสดงว่ามีปัญหาการควบคุมค่าใช้จ่ายทั้งหมด ซึ่งส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงิน

2.4 อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (Return on Assets: ROA) คำนวณจากกำไรสุทธหารสินทรัพย์รวม แสดงถึงความสามารถในการสร้างกำไรจากสินทรัพย์ที่มีอยู่ ค่าอัตราส่วนที่สูง แสดงว่าสามารถใช้สินทรัพย์อย่างมีประสิทธิภาพในการสร้างกำไร แต่ถ้าค่าอัตราส่วนที่ต่ำ แสดงว่ามีปัญหาในการใช้สินทรัพย์อย่างไม่มีประสิทธิภาพเพื่อสร้างกำไร (Hasan et al., 2020)

2.5 อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น (Return on Equity: ROE) คำนวณจากกำไรสุทธิหารส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงถึงความสามารถในการสร้างกำไรจากเงินทุนของผู้ถือหุ้น ค่าอัตราส่วนที่สูง แสดงว่าการใช้เงินทุนของผู้ถือหุ้นมีประสิทธิภาพในการสร้างกำไร (Delen et al., 2013) แต่ถ้าค่าอัตราส่วนที่ต่ำ แสดงว่าปัญหาในการใช้เงินทุนของผู้ถือหุ้นในการสร้างกำไร ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสถานะทางการเงินและความสามารถในการดำเนินงาน

3. อัตราส่วนประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Operational Efficiency Ratios)

อัตราส่วนประสิทธิภาพในการดำเนินงานใช้ในการวัดประสิทธิภาพการบริหารจัดการสินทรัพย์และหนี้สินของบริษัท ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้ความสามารถในการดำเนินธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ อัตราส่วนเหล่านี้เป็นที่สนใจของนักลงทุนและผู้บริหารในการวิเคราะห์สภาพคล่องทางการเงินของบริษัท ดังนี้

3.1 อัตราหมุนเวียนสินค้าคงคลัง (Inventory Turnover) คำนวณจากต้นทุนขายหารสินค้าคงคลังเฉลี่ย แสดงถึงความสามารถในการบริหารสินค้าคงคลัง ค่าอัตราส่วนที่สูง แสดงว่าบริษัทมีประสิทธิภาพในการบริหารสินค้าคงคลังและสามารถหมุนเวียนสินค้าคงคลังได้รวดเร็ว ซึ่งเป็นการดีที่สินค้าคงคลังมีน้อยทำให้ลดต้นทุนการเก็บรักษาและความเสี่ยงจากสินค้าล้าสมัย แต่ถ้าค่าอัตราส่วนที่ต่ำ แสดงว่าสินค้าคงคลังเสื่อมสภาพหรือสูญเสียโอกาสในการขาย เกิดต้นทุนการเก็บรักษาสูงและเสี่ยงต่อการเสื่อมสภาพของสินค้า (Delen et al., 2013)

3.2 อัตราหมุนเวียนลูกหนี้การค้า (Accounts Receivable Turnover) คำนวณจากยอดขายเครดิตหารลูกหนี้การค้าเฉลี่ย แสดงถึงความสามารถในการเรียกเก็บเงินจากลูกหนี้การค้า ค่าอัตราส่วนที่สูงแสดงว่าบริษัทมีประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเก็บเงินจากลูกหนี้การค้าได้ดี (Delen et al., 2013) แต่ถ้าค่าอัตราส่วนที่ต่ำ แสดงว่ามีปัญหาลูกหนี้การค้าที่ค้างชำระนาน อาจทำให้กิจการเกิดปัญหาสภาพคล่องทางการเงินและเสี่ยงในการเกิดหนี้สูญจากลูกหนี้การค้า

3.3 อัตราหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า (Accounts Payable Turnover) คำนวณจากต้นทุนขายหารเจ้าหนี้การค้าเฉลี่ย แสดงถึงความสามารถในการบริหารจัดการหนี้สินทางการค้า ค่าอัตราส่วนที่สูง แสดงว่าบริษัทสามารถบริหารหนี้สินการค้าความสามารถชำระหนี้ได้เร็วและอาจได้รับส่วนลดการชำระหนี้ (Liodorova & Voronova, 2020) แต่ถ้าค่าอัตราส่วนที่ต่ำ แสดงว่าบริษัทมีปัญหาในการชำระหนี้สินการค้าและอาจเสียโอกาสได้รับส่วนลด การชำระหนี้ช้าสะท้อนถึงการบริหารการเงินที่ไม่ดีหรือปัญหาสภาพคล่อง (Delen et al., 2013)

4. อัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้ (Solvency Ratios)

อัตราส่วนความสามารถในการชำระหนี้ใช้ในการวัดความสามารถในการชำระหนี้ระยะยาวของบริษัท อัตราส่วนเหล่านี้ช่วยให้ผู้บริหารและนักลงทุนสามารถประเมินความเสี่ยงทางการเงินและความสามารถในการจัดการหนี้สินระยะยาวของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพดังนี้

4.1 อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น (Debt to Equity Ratio) คำนวณจากหนี้สินรวมหารส่วนของผู้ถือหุ้น แสดงถึงสัดส่วนของหนี้สินต่อเงินทุนของผู้ถือหุ้น ค่าอัตราส่วนที่สูง แสดงว่าบริษัทมีภาระหนี้สินสูงกว่าเงินทุนของผู้ถือหุ้น ทำให้บริษัทเผชิญกับความกดดันทางการเงินในกรณีที่รายได้ลดลง (Delen et al., 2013) อาจเสี่ยงต่อการล้มละลาย แต่ถ้าค่าอัตราส่วนที่ต่ำ แสดงว่าภาระหนี้สินต่ำกว่าเงินทุนของผู้ถือหุ้น สถานภาพทางการเงินมีเสถียรภาพและรับการเปลี่ยนแปลงได้ดี (Hashim & Zainudin, 2016)

4.2 อัตราส่วนความสามารถในการชำระดอกเบี้ย (Interest Coverage Ratio) คำนวณจากกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษีหารดอกเบี้ยจ่าย แสดงถึงความสามารถในการชำระดอกเบี้ยจากกำไรจากการดำเนินงาน ค่าอัตราส่วนที่สูง แสดงว่ามีความสามารถในการชำระดอกเบี้ยจากกำไรจากการดำเนินงาน เพิ่มความมั่นใจให้กับนักลงทุน (Hasan et al., 2020) แต่ถ้าค่าอัตราส่วนที่ต่ำ อาจมีปัญหาสภาพคล่องทางการเงินที่ไม่ดีหรือกำไรจากการดำเนินงานที่ไม่เพียงพอในการชำระดอกเบี้ยเสี่ยงต่อการล้มละลาย

สรุปการใช้อัตราส่วนทางการเงินเหล่านี้ช่วยให้ผู้บริหารและนักวิเคราะห์สามารถตรวจสอบสถานะทางการเงินของบริษัท และคาดคะเนความสามารถในการดำเนินงานและความเสี่ยงทางการเงินได้ อัตราส่วนทางการเงินยังมีข้อจำกัดในการคาดการณ์การล้มละลายหรือการทุจริตโดยเฉพาะเจาะจง เนื่องจากข้อมูลที่ใช้อาจไม่ครอบคลุมและเพียงพอต่อการวิเคราะห์เชิงลึกในบางกรณี (Delen et al., 2013)

แบบจำลอง Beneish M-Score

ศาสตราจารย์ Messod Beneish เป็นผู้พัฒนาแบบจำลอง Beneish M-Score เพื่อใช้ในการตรวจจับการทุจริตทางบัญชีของบริษัท โดยใช้ดัชนี 8 ตัวในการคำนวณ M-Score (Beneish, 1999) เช่น ดัชนีลูกหนี้ต่อยอดขาย ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น ดัชนีคุณภาพของสินทรัพย์ และดัชนีค่าเสื่อมราคา เป็นต้น แบบจำลองนี้ช่วยในการระบุลักษณะการบิดเบือน

ทางบัญชีและมีประสิทธิภาพในการตรวจจับการทุจริต (Bhavani & Amponsah, 2017; Repousis, 2016; Shakouri et al., 2021) ดังนี้ทั้ง 8 ตัว มีดังนี้

1. ดัชนีลูกหนี้ต่อยอดขาย (Days' Sales in Receivables Index: DSRI) เป็นอัตราส่วนของจำนวนวันเฉลี่ยที่ขายในลูกหนี้ โดยการเปรียบเทียบระหว่างปีปัจจุบันและปีที่ผ่านมา ค่า DSRI ที่สูงขึ้นอาจแสดงถึงการบิดเบือนรายได้ เช่น การรับรู้รายได้ก่อนที่จะเกิดขึ้นจริง การบิดเบือนนี้อาจทำให้ดูเหมือนว่าบริษัทมีรายได้มากขึ้นกว่าความเป็นจริง (Beneish, 1999)

2. ดัชนีอัตรากำไรขั้นต้น (Gross Margin Index: GMI) เป็นอัตราส่วนของกำไรขั้นต้นต่อยอดขายสุทธิในปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ค่า GMI ที่มากกว่า 1 อาจแสดงถึงการลดลงของกำไรขั้นต้น ซึ่งอาจเกิดจากการลดราคาสินค้าหรือการเพิ่มต้นทุนการผลิต (Beneish, 1999)

3. ดัชนีคุณภาพของสินทรัพย์ (Asset Quality Index: AQI) เป็นอัตราส่วนของสินทรัพย์ที่มียอดหนี้สินต่อสินทรัพย์ที่ไม่ได้ผลิตรายได้หารสินทรัพย์รวม ค่า AQI ที่สูงขึ้นอาจแสดงถึงการบิดเบือนค่าใช้จ่ายโดยการเพิ่มสินทรัพย์ที่ไม่สร้างรายได้หรือลดการรับรู้ค่าใช้จ่าย (Beneish, 1999)

4. อัตราการเติบโตของยอดขาย (Sales Growth Index: SGI) เป็นอัตราส่วนของยอดขายในปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ค่า SGI ที่สูงอาจแสดงถึงแรงกดดันในการเพิ่มยอดขาย ซึ่งอาจนำไปสู่การบิดเบือนรายได้เพื่อให้ดูเหมือนว่ามียอดขายเพิ่มขึ้น (Beneish, 1999)

5. ดัชนีค่าเสื่อมราคา (Depreciation Index: DEPI) เป็นอัตราส่วนของค่าเสื่อมราคาต่อสินทรัพย์ถาวรในปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ค่า DEPI ที่สูงขึ้นอาจแสดงถึงการบิดเบือนค่าเสื่อมราคา เช่น การเปลี่ยนแปลงวิธีการคิดค่าเสื่อมราคาเพื่อให้ค่าเสื่อมราคาแสดงค่าต่ำลง (Beneish, 1999)

6. ดัชนีค่าใช้จ่ายในการขายและบริหาร (Sales, General, and Administrative Expenses Index: SGAI) เป็นอัตราส่วน of ค่าใช้จ่ายในการขาย การบริหาร และค่าใช้จ่ายทั่วไปต่อยอดขายสุทธิในปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ค่า SGAI ที่สูงขึ้นอาจแสดงถึงการเพิ่มค่าใช้จ่าย ซึ่งอาจเกิดจากการขยายตัวของบริษัทหรือการบิดเบือนค่าใช้จ่าย (Beneish, 1999)

7. ดัชนีความสามารถในการชำระหนี้ (Total Accruals to Total Assets: TATA) เป็นอัตราส่วนของค่าใช้จ่ายทั้งหมดต่อสินทรัพย์รวม ค่า TATA ที่สูงขึ้นอาจแสดงถึงการบิดเบือนทางบัญชี เช่น การเลื่อนการรับรู้ค่าใช้จ่ายหรือการบิดเบือนรายได้ (Beneish, 1999)

8. อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียนคงค้างต่อสินทรัพย์รวม (Leverage Index: LVGI) เป็นอัตราส่วนของหนี้สินรวมหารสินทรัพย์รวมในปีปัจจุบันเปรียบเทียบกับปีที่ผ่านมา ค่า LVGI ที่สูงขึ้นอาจแสดงถึงการเพิ่มหนี้สิน ซึ่งอาจเกิดจากการกู้ยืมเงินเพิ่มเพื่อขยายธุรกิจหรือการบิดเบือนหนี้สิน (Beneish, 1999)

การคำนวณ M-Score ใช้สมการดังนี้:

$$\begin{aligned} \text{M-Score} = & -4.84 + 0.92 \cdot \text{DSRI} + 0.528 \cdot \text{GMI} + \\ & 0.404 \cdot \text{AQI} + 0.892 \cdot \text{SGI} + 0.115 \cdot \text{DEPI} - \\ & 0.172 \cdot \text{SGAI} + 4.679 \cdot \text{TATA} - 0.327 \cdot \text{LVGI} \end{aligned}$$

ถ้า M-Score มีค่ามากกว่า -2.22 ถือว่าบริษัทมีโอกาสสูงในการทุจริตทางบัญชี (Beneish, 1999; Bhavani & Amponsah, 2017)

สรุปการใช้แบบจำลอง Beneish M-Score เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการตรวจจับการทุจริตทางบัญชีของบริษัท ด้วยดัชนีทั้ง 8 ตัวที่ช่วยในการวิเคราะห์และระบุพฤติกรรมทางการเงินที่ผิดปกติ อย่างไรก็ตาม ควรนำไปใช้ร่วมกับเครื่องมือวิเคราะห์ทางการเงินอื่นๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและแม่นยำยิ่งขึ้น การวิจัยในอนาคตควรมุ่งเน้นการพัฒนาเครื่องมือที่รวมจุดเด่นของเครื่องมือหลายประเภท เพื่อสร้างเครื่องมือที่สามารถตรวจจับการทุจริต ทำนายการล้มละลาย และตรวจสอบสุขภาพทางการเงินของบริษัทได้อย่างครอบคลุมและแม่นยำมากขึ้น

แบบจำลอง Altman Z-Score

แบบจำลอง Altman Z-Score ถูกพัฒนาโดย Dr. Edward I. Altman ในปี 1968 เพื่อใช้ในการทำนายการล้มละลายของบริษัท โดยใช้ข้อมูลจากงบการเงิน (Altman et al., 2014; Liou, 2008) ดัชนีที่ใช้ในการคำนวณ Z-Score มีดังนี้:

1. ทุนหมุนเวียนต่อสินทรัพย์รวม (Working Capital to Total Assets: X_1) วัดความสามารถของบริษัทในการจัดการกับหนี้สินระยะสั้นโดยใช้สินทรัพย์หมุนเวียน บริษัท สูตรการคำนวณ คือ $[X_1 = (\text{สินทรัพย์หมุนเวียน} - \text{หนี้สินหมุนเวียน}) \div \text{สินทรัพย์รวม}]$ โดยที่ค่า X_1 สูง แสดงถึงสภาพคล่อง ความสามารถใช้สินทรัพย์หมุนเวียนชำระหนี้สินระยะสั้นได้ สะท้อนว่ากิจการมีสินทรัพย์หมุนเวียนที่มากกว่าหนี้สินหมุนเวียนจะช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้กับบริษัท ทำให้บริษัทสามารถชำระหนี้ระยะสั้นได้ง่ายขึ้น (Altman et al., 2014)

2. กำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม (Retained Earnings to Total Assets: X_2) วัดความสามารถของบริษัทในการสะสมกำไรเพื่อการลงทุนในอนาคต สูตรการคำนวณ คือ $[X_2 = \text{กำไรสะสม} \div \text{สินทรัพย์รวม}]$ โดยที่ค่า X_2 ที่สูง แสดงถึงความมั่นคงทางการเงิน บริษัทมีการสะสมกำไรเพื่อรองรับการลงทุนและความเสี่ยงในอนาคต สะท้อนว่ากิจการมีกำไรสะสมเป็นตัวชี้วัดความสามารถในการสร้างกำไรของบริษัทในอดีตและความสามารถในการรองรับความเสี่ยงในอนาคต (Altman et al., 2014; MacCarthy, 2017)

3. กำไรสะสมต่อสินทรัพย์รวม (Earnings Before Interest and Taxes to Total Assets: X_3) วัดความสามารถของบริษัทในการสร้างรายได้จากสินทรัพย์รวม สูตรการคำนวณ คือ $[X_3 = \text{กำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี} \div \text{สินทรัพย์รวม}]$ โดยที่ค่า X_3 สูง แสดงถึงความสามารถในการใช้สินทรัพย์ในการสร้างรายได้ที่ดี บริษัทมีความสามารถในการทำกำไร สะท้อนว่ากิจการมีกำไรก่อนดอกเบี้ยและภาษี (Earnings before Interest and Tax: EBIT เป็นตัวชี้วัดความสามารถในการสร้างรายได้ก่อนการหักดอกเบี้ยและภาษี ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้สำคัญในการวัดความสามารถในการดำเนินงานของบริษัท (Altman et al., 2014)

4. มูลค่าตลาดของทุนต่อหนี้สินรวม (Market Value of Equity to Book Value of Total Liabilities: X_4) วัดความสามารถของบริษัทในการรองรับหนี้สินทั้งหมด สูตรการคำนวณ คือ $[X_4 = \text{มูลค่าตลาดของส่วนของผู้ถือหุ้น} \div \text{มูลค่าทางบัญชีของหนี้สินรวม}]$ โดยที่ค่า X_4 สูง แสดงถึงความสามารถในการรองรับหนี้สิน บริษัทมีความเสี่ยงทางการเงินต่ำ สะท้อนว่ากิจการมีมูลค่าตลาดของส่วนของผู้ถือหุ้นเป็นตัวชี้วัดมูลค่าของบริษัทในตลาดทุน ซึ่งแสดงถึงความสามารถของบริษัทในการรองรับหนี้สินและความเสี่ยงทางการเงิน (Altman et al., 2014)

5. ยอดขายต่อสินทรัพย์รวม (Sales to Total Assets: X_5) วัดประสิทธิภาพของบริษัทในการใช้สินทรัพย์รวมในการสร้างยอดขาย สูตรการคำนวณ คือ $[X_5 = \text{ยอดขาย} \div \text{สินทรัพย์รวม}]$ โดยที่ค่า X_5 ที่สูง แสดงถึงประสิทธิภาพในการใช้สินทรัพย์ในการสร้างยอดขายที่

ดี บริษัทมีความสามารถในการแข่งขัน สะท้อนว่ากิจการมีการใช้สินทรัพย์ในการสร้างยอดขายเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการดำเนินงาน (Altman et al., 2014)

สมการในการคำนวณ Z-Score สำหรับบริษัทที่มีหุ้นซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์

$$Z = 1.2 * X_1 + 1.4 * X_2 + 3.3 * X_3 + 0.6 * X_4 + 1.0 * X_5$$

สูตรการคำนวณ Altman Z-Score สำหรับบริษัทที่ไม่มีหุ้นซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ (Private Firms)

$$Z = 0.717 * X_1 + 0.8474 * X_2 + 3.107 * X_3 + 0.42 * X_4 + 0.998 * X_5$$

ค่า Z-Score ที่ได้จะใช้เกณฑ์ในการวัดตัดสินดังนี้:

Z-Score > 2.99 : สถานะทางการเงินดีและมีโอกาสในการล้มละลายต่ำ

1.81 < Z-Score < 2.99 : ความเสี่ยงในการล้มละลายปานกลาง (เขต Grey Zone)

Z-Score < 1.81 : ความเสี่ยงสูงต่อการล้มละลาย (Altman et al., 2014;

Liou, 2008)

สรุปการใช้แบบจำลอง Altman Z-Score เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการทำนายการล้มละลายของบริษัท โดยใช้ดัชนีทางการเงิน 5 ตัวที่เกี่ยวข้องกับสภาพคล่องความสามารถในการทำกำไร ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และมูลค่าตลาดของบริษัท นักลงทุนและผู้บริหารสามารถใช้ดัชนีเหล่านี้ในการประเมินความเสี่ยงทางการเงินและความสามารถในการดำเนินงานของบริษัทได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้แบบจำลอง Altman Z-Score ควรทำร่วมกับการวิเคราะห์ทางการเงินอื่น ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและแม่นยำยิ่งขึ้น

การประยุกต์ใช้รายการบัญชีในงบการเงินเพื่อประเมินคุณภาพกิจการแนวโน้มการทุจริต และแนวโน้มการล้มละลาย

รายการสินทรัพย์รวม หนี้สินรวม และรายได้ (ยอดขาย) เป็นรายการที่เครื่องมือทางการเงินสามประเภท ได้แก่ อัตราส่วนทางการเงิน แบบจำลอง Beneish M-Score และแบบจำลอง Altman Z-Score ใช้ร่วมกัน การพิจารณารายการย่อยภายในรายการเหล่านี้ที่สัมพันธ์กันยังมีความสำคัญ เช่น รายการลูกหนี้การค้า ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของสินทรัพย์รวม

มีความสัมพันธ์โดยตรงกับรายได้ (ยอดขาย) การขายสินค้าเป็นเงินเชื่อทำให้เกิดลูกหนี้การค้า หากลูกหนี้การค้ามีจำนวนมากและเรียกชำระหนี้ไม่ได้ แสดงถึงปัญหาสภาพคล่อง หากเพิ่มขึ้นอย่างไม่สัมพันธ์กับยอดขาย อาจเป็นสัญญาณการบิดเบือนรายได้ (พรรณนิภา รอดวรรณะ, 2564)

หนี้สินรวมสูงและมีศักยภาพในการชำระหนี้ต่ำ อาจบ่งชี้ถึงการบิดเบือนเจ้าหนี้การค้า ในทางกลับกัน หากกระแสเงินสดไม่ดี สภาพคล่องต่ำ เจ้าหนี้อาจฟ้องล้มละลาย การใช้ข้อมูลเหล่านี้ในการวางแผนการตรวจสอบและติดตามด้วยกระบวนการตรวจสอบภายในเป็นการป้องกันการทุจริตเชิงป้องกัน นอกจากนี้ การปรับปรุงกระบวนการทำงานให้รัดกุมขึ้นในการควบคุมรายได้ การเรียกและจ่ายชำระหนี้ จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการควบคุมสภาพคล่อง ลดความสูญเสียจากหนี้สูญ และบริหารเงินสดให้เหมาะสม รวมถึงการควบคุมการอนุมัติสินเชื่อในการขาย

การวิเคราะห์และประยุกต์ใช้รายการบัญชีหลักสามรายการนี้สามารถช่วยให้การประเมินประสิทธิภาพทางการเงิน การตรวจจับการทุจริต และการทำนายความเสี่ยงการล้มละลายมีความแม่นยำและมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตัวอย่างเช่น การใช้สินทรัพย์รวมในการคำนวณอัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ (ROA) หรือการใช้รายได้ในการตรวจจับการบิดเบือนรายได้ด้วย Beneish M-Score ช่วยให้เราสามารถวางแผนการบริหารความเสี่ยงและการตรวจสอบภายในได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุป

เครื่องมือทางการเงินทั้งสามประเภท ได้แก่ อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios) แบบจำลอง Beneish M-Score และแบบจำลอง Altman Z-Score มีข้อดีและข้อจำกัดที่แตกต่างกัน Financial Ratios เป็นเครื่องมือที่ช่วยวิเคราะห์และเปรียบเทียบสถานะทางการเงินของบริษัทในหลายมิติ เช่น สภาพคล่อง ความสามารถในการทำกำไร และประสิทธิภาพในการดำเนินงาน แต่มีข้อจำกัดของอัตราส่วนทางการเงิน คือ ไม่สามารถตรวจจับการทุจริตทางบัญชีได้ เนื่องจากการบิดเบือนตัวเลขในงบการเงินอาจทำให้การวิเคราะห์ผิดพลาดได้ จึงใช้แบบจำลอง Beneish M-Score มีความสามารถในการตรวจจับการทุจริตทางบัญชีได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้ดัชนี 8 ตัวในการระบุพฤติกรรมกรรมการบิดเบือนทางบัญชี แต่แบบจำลอง Beneish M-Score มีข้อจำกัดในการประเมินสภาพทางการเงินบิดเบือนข้อมูลแต่ตรวจสอบการ

ล้มละลายไม่ได้ (Beneish et al., 2013; Repousis, 2016; Shakouri et al., 2021) จึงต้องเติมเต็มด้วยแบบจำลอง Altman Z-Score เป็นเครื่องมือที่มีความสามารถในการทำนายการล้มละลายได้อย่างแม่นยำ โดยใช้ดัชนีที่เกี่ยวข้องกับสภาพคล่อง ความสามารถในการทำกำไร ประสิทธิภาพในการดำเนินงาน และมูลค่าตลาดของบริษัท (MacCarthy, 2017) จากการเปรียบเทียบตัวแปรที่ใช้ในการคำนวณตามเครื่องมือทั้ง 3 พบความเชื่อมโยงในการวิเคราะห์ร่วมกันดังปรากฏในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบรายการบัญชีในงบการเงินที่ใช้ในการคำนวณแต่ละเครื่องมือ

รายการบัญชี	อัตราส่วนทางการเงิน	Beneish M-Score	Altman Z-Score
ลูกหนี้การค้า	อัตราหมุนเวียนลูกหนี้การค้า	DSRI	-
สินค้าคงคลัง	อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว อัตราหมุนเวียนสินค้าคงคลัง	-	-
สินทรัพย์หมุนเวียน	อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน, อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว	-	X ₁
สินทรัพย์รวม	อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์	AQI, LVGI, TATA	X ₁ , X ₂ , X ₃ , X ₅
เจ้าหนี้การค้า	อัตราหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า	-	-
หนี้สินหมุนเวียน	อัตราส่วนเงินทุนหมุนเวียน อัตราส่วนหมุนเวียนเร็ว	-	X ₁

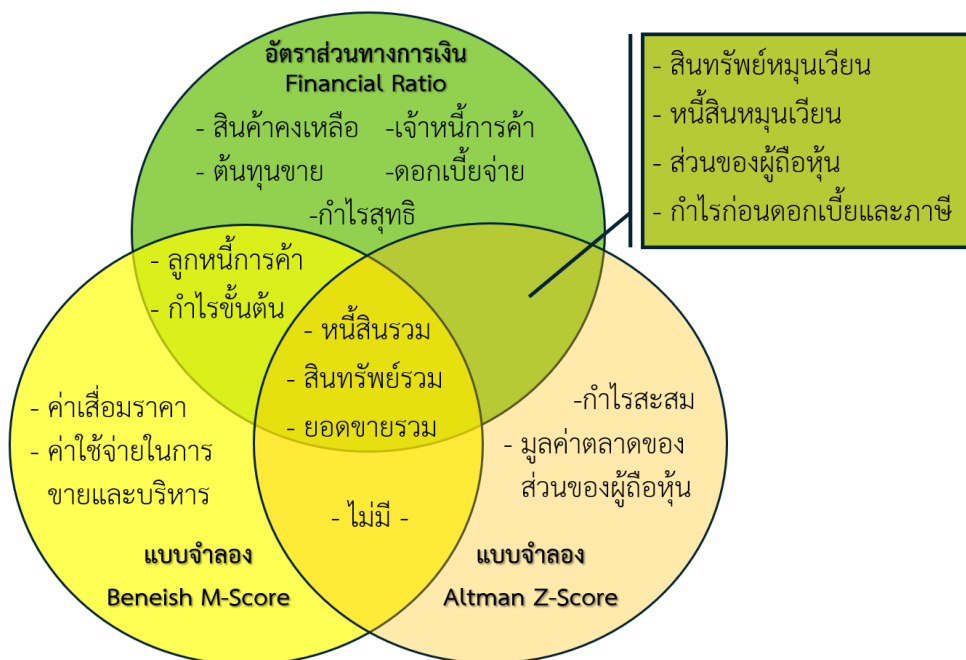
ตารางที่ 1 เปรียบเทียบรายการบัญชีในงบการเงินที่ใช้ในการคำนวณแต่ละเครื่องมือ (ต่อ)

รายการบัญชี	อัตราส่วนทางการเงิน	Beneish M-Score	Altman Z-Score
หนี้สินรวม	อัตราส่วนหนี้สินต่อส่วนของผู้ถือหุ้น	LVGI	X4
กำไรสะสม	-	-	X2
ส่วนของผู้ถือหุ้น	อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ถือหุ้น	-	X4
ยอดขายสุทธิ	อัตรากำไรขั้นต้น อัตรากำไรจากการดำเนินงาน อัตรากำไรสุทธิ อัตราหมุนเวียนลูกหนี้การค้า	DSRI, GMI, SGI, SGAI	X5
ต้นทุนขาย	อัตราหมุนเวียนสินค้าคงคลัง อัตราหมุนเวียนเจ้าหนี้การค้า	-	-
กำไรขั้นต้น	อัตรากำไรขั้นต้น	GMI	-
ค่าใช้จ่ายในการขาย และบริหาร	-	SGAI	-
ค่าเสื่อมราคา	-	DEPI	-
กำไรจากการดำเนินงาน หรือ กำไรก่อนดอกเบี้ยและ ภาษี	อัตรากำไรจากการดำเนินงาน อัตราส่วนความสามารถในการ ชำระดอกเบี้ย	-	X3
ดอกเบี้ยจ่าย	อัตราส่วนความสามารถในการ ชำระดอกเบี้ย		
กำไรสุทธิ	อัตรากำไรสุทธิ อัตราผลตอบแทนจากสินทรัพย์ อัตราผลตอบแทนจากส่วนของผู้ ถือหุ้น	-	-
มูลค่าตลาดของส่วน ของผู้ถือหุ้น	-	-	X4

การใช้เครื่องมือทางการเงินในการวิเคราะห์สถานภาพทางการเงิน แนวโน้มการทุจริตและความเสี่ยงการล้มละลายของบริษัทช่วยให้ได้ผลลัพธ์ที่ครอบคลุมและแม่นยำยิ่งขึ้น การประยุกต์ใช้อัตราส่วนทางการเงิน (Financial Ratios) แบบจำลอง Beneish M-Score และแบบจำลอง Altman Z-Score ร่วมกันช่วยให้ผู้บริหารและนักวิเคราะห์สามารถประเมินสุขภาพทางการเงินของบริษัทได้อย่างละเอียดและมีประสิทธิภาพ การศึกษาเพิ่มเติมในอนาคตควรมุ่งเน้นการพัฒนาเครื่องมือที่รวมจุดเด่นของเครื่องมือหลายประเภทเข้าไว้ด้วยกัน

การวิเคราะห์และประยุกต์ใช้

จากการเปรียบเทียบเพื่อให้ได้มาซึ่งตัวแปรร่วมในการคำนวณ พบว่ารายการบัญชีในงบการเงินที่ได้สกัดออกมาแล้วนั้นปรากฏตามภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ภาพการวิเคราะห์รายการบัญชีในงบการเงินที่ใช้ร่วมกันระหว่างเครื่องมือ

จากการสกัดรายการบัญชีในงบการเงินที่ใช้พบว่าสินทรัพย์รวม หนี้สินรวม และยอดขาย เป็นรายการบัญชีที่ทั้ง 3 เครื่องมือให้ความสนใจ เป็นเพราะยอดขายแสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การมีสินทรัพย์เพื่อการใช้งานเป็นการแสดงความมั่นคงของกิจการ และหนี้สินรวมแสดงถึงภาระหนี้สินที่กิจการมีต่อบุคคลภายนอก การมีหนี้สินไม่ใช่เรื่อง

ผิดปกติ แต่ต้องมีการบริหารจัดการที่สามารถชำระหนี้สินได้ตามกำหนดเวลาจากสินทรัพย์ที่มีอยู่ ดังนั้นอัตราส่วนทางการเงินจึงเน้นที่จะติดตามสภาพคล่องทางการเงินและความสามารถในการทำกำไร และแบบจำลอง Beneish M-Score (Beneish, 1999) มุ่งที่การบิดเบือนข้อมูลในสินทรัพย์ให้มากขึ้น แสดงหนี้สินให้น้อยลงและสร้างยอดขายเพื่อการทุจริต ส่วนแบบจำลอง Altman Z-Score (Altman et al., 2014) เน้นที่การล้มละลาย จึงมุ่งพิจารณาความมีหนี้สินล้นพ้นตัว ทำให้ติดตามสินทรัพย์รวมและหนี้สินรวมว่ามีสินทรัพย์พอชำระหนี้สินหรือไม่ และอีกสิ่งหนึ่งที่ชัดเจนจากภาพที่ 1 คือ การที่ไม่มีรายการบัญชีจากงบการเงินที่ใช้ร่วมกันระหว่างแบบจำลอง Beneish M-Score และแบบจำลอง Altman Z-Score เพราะวัตถุประสงค์ของเครื่องมือแตกต่างกันไม่สามารถใช้ทดแทนกันได้ เมื่อได้สกัดรายการบัญชีที่มีส่วนร่วมกันทั้งที่เป็นส่วนร่วมกันทั้ง 3 เครื่องมือ หรือระหว่างเครื่องมือ สามารถนำไปใช้สร้างเครื่องมือที่สามารถตรวจสอบสถานภาพทางการเงิน การทุจริต และการล้มละลายได้ โดยการนำรายการบัญชีดังกล่าวไปเป็นตัวแปรในการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ที่เป็นปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เช่น โครงข่ายประสาทเทียม (Artificial Neural Networks: ANNs) ที่สามารถเรียนรู้รูปแบบของข้อมูลเพื่อทำนายจากข้อมูลที่พบ หากสร้างโครงข่ายประสาทเทียมที่มีความแม่นยำในการทำนายการทุจริต หรือการล้มละลายได้ดี จะช่วยลดเวลาและความผิดพลาดและสามารถมองได้รอบด้านมากขึ้นจากรูปแบบข้อมูลที่ใช้ร่วมกัน (Perols & Lougee (2011)

สรุป

การสกัดรายการบัญชีจากงบการเงินที่เครื่องมือทางการเงินอย่าง อัตราส่วนทางการเงิน แบบจำลอง Beneish M-Score และ Altman Z-Score ใช้ร่วมกัน คือ สินทรัพย์รวม หนี้สินรวม และรายได้(ยอดขาย) และไม่พบรายการบัญชีที่แบบจำลอง Beneish M-Score กับ Altman Z-Score ใช้ร่วมกัน การนำรายการบัญชีที่ใช้ร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นส่วนร่วมกันทั้งหมด หรือส่วนร่วมกันระหว่างเครื่องมือ สามารถนำไปเป็นตัวแปรในการสร้างแบบจำลองโครงข่ายประสาทเทียมให้เรียนรู้รูปแบบของข้อมูลเพื่อทำนายการทุจริตและการล้มละลายได้

เอกสารอ้างอิง

- พรรณนิภา รอดวรรณะ. (2564). ระบบ Forensic Analytics ขั้นพื้นฐานในการตรวจสอบการทุจริตของงบการเงิน: กรณีศึกษาบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. วารสารสภาวิชาชีพบัญชี, 3(8), 4-21.
- Altman, E. I., Iwanicz-Drozowska, M., Laitinen, E. K., and Suvas, A. (2014). Distressed Firm and Bankruptcy Prediction in an International Context: A Review and Empirical Analysis of Altman's Z-Score Model. Available at SSRN 2536340.
- Beneish, M. D. (1999). The Detection of Earnings Manipulation. Financial Analysts Journal, 55(5), 24-36.
- Beneish, M. D., Lee, C. M. C., and Nichols, D. C. (2013). Earnings Manipulation and Expected Returns. Financial Analysts Journal, 69(2), 57-82. <https://doi.org/10.2469/faj.v69.n2.1>
- Bhavani, G., and Amponsah, C. T. (2017). M-Score and Z-Score for Detection of Accounting Fraud. Accountancy Business and the Public Interest, 1(1), 68-86.
- Delen, D., Kuzey, C., and Uyar, A. (2013). Measuring Firm Performance Using Financial Ratios: A Decision Tree Approach. Expert Systems with Applications, i(10), 3970-3983. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2013.01.012>
- Hasan, M. S., Omar, N., Handley-Schachler, M., and Chowdhury, A. (2020). A Cross-Country Study on Corporate Accruals and Financial Ratios Using Confirmatory Factor Analysis. Journal of Knowledge Globalization, 12(1), 35-72.
- Hashim, H. A., and Zainudin, E. F. (2016). Detecting fraudulent financial reporting using financial ratio. Journal of Financial Reporting and Accounting, 14(2), 266-278. <https://doi.org/10.1108/JFRA-05-2015-0053>

- Liodorova, J., and Voronova, I. (2020). Financial Ratios for Detection of Company's Insolvency and Bankruptcy Fraud: Similarities and Differences. *Sociological Analysis*, 1(30), 7-29. <https://doi.org/10.9770/szv.2020.1>
- Liou, F. M. (2008). Fraudulent Financial Reporting Detection and Business Failure Prediction Models: A Comparison. *Managerial Auditing Journal*, 23(7), 650-662. <https://doi.org/10.1108/02686900810890625>
- MacCarthy, J. (2017). Using Altman Z-score and Beneish M-score Models to Detect Financial Fraud and Corporate Failure: A Case Study of Enron Corporation. *International Journal of Finance and Accounting*, 6(6), 159-166. <https://doi.org/10.5923/j.ijfa.20170606.01>
- McAnthony, I. A., and Jindal, P. J. (2017). Impact of Misstatement in Financial Statements on Investment Decision Making. *International Journal of Scientific and Research Publications*, 7(5). 145-150.
- Nerviana, R. (2016). The Effect of Financial Ratios and Company Size on Dividend Policy. *The Indonesian Accounting Review*, 5(1), 23-32. <https://doi.org/10.14414/tiar.v5i1.486>
- Perols, Johan and Lougee, Barbara, (2010). The Relation between Earnings Management and Financial Statement Fraud. *Advances in Accounting*, 27(1), 39-53. <https://ssrn.com/abstract=2206628>
- Repousis, S. (2016). Using Beneish Model to Detect Corporate Financial Statement Fraud in Greece. *Journal of Financial Crime*, 23(4), 1063-1073. <https://doi.org/10.1108/JFC-11-2014-0055>
- Shakouri, M. M., Taherabadi, A., Ghanbari, M., and Jamshidinavid, B. (2021). Explaining the Beneish model and providing a comprehensive model of fraudulent financial reporting (FFR). *International Journal of Nonlinear Analysis and Applications*, 12(Special Issue), 39-48.

การบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลมสูตรในยุคดิจิทัล*

MANAGEMENT OF EDUCATIONAL INSTITUTIONS ACCORDING TO
KALAMA SUTTA PRINCIPLES IN THE DIGITAL AGE

ประสิทธิ์ ไชยศรี

Prasit Chaisri

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Phetchabun Rajabhat University, Thailand

Corresponding Author's Email: umilk2000@gmail.com

บทคัดย่อ

ในปัจจุบันยังมีเทคโนโลยีดิจิทัลอีกมากมายที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของการบริหารในองค์กรต่างๆ และยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินชีวิตของผู้คน ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติไม่ว่าจะเป็น สังคม เศรษฐกิจ การศึกษาแล้วแต่เป็นผลมาจากวิวัฒนาการที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ไม่หยุดนิ่ง ดังนั้น องค์กรต่างๆ ต้องตระหนักถึงผลกระทบทั้งในเชิงบวกและลบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เพื่อปรับเปลี่ยนและค้นหาแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงสถานศึกษาที่จำเป็นจะต้องปรับตัวและค้นหาแนวทางในการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ที่จะเป็เครื่องมือในการบริหารสถานศึกษา ภายใต้กระแสของความเจริญในโลกเทคโนโลยี คือหลักกาลมสูตรเป็นพระสูตรอันว่าด้วยความเชื่อ และการใช้เหตุผลตามหลักวิทยาศาสตร์ ในการตัดสินใจต่อสื่อข่าวสารและ รวมทั้งส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลด้วย

คำสำคัญ : การบริหารสถานศึกษา, หลักกาลมสูตร, ยุคดิจิทัล

* Received 19 May 2024; Revised 24 May 2024; Accepted 23 June 2024

Abstract

The present times, digital technologies play a crucial role in the success of management in any organization. These technologies have also brought comfort and convenience to people's lives, leading to changes in various aspects such as social, economic, and educational. The rapid and continuous evolution of digital technology is responsible for such changes. Therefore, it's necessary for organizations to keep up with these technological advancements to stay relevant and competitive. Both positive and negative impacts of these changing trends must be realized. To adapt and find ways to develop the organization in line with the changing direction of society and the changing needs of consumers. Including educational institutions that must adapt and find ways to proceed. Teaching and learning management include an environment suitable for learners in the digital age. Educational institution administrators should consider applying Buddhist principles to manage their institutions in the ever-evolving world of technology. One such principle is the Kalama Sutta Principles a sutra that emphasizes reasoning and scientific principles. The name chosen for news articles can also have an impact on the efficiency and effectiveness of educational institution administration in the digital age.

Keyword: Management of Educational, Kalama Sutta Principles, The Digital Age

บทนำ

สังคมโลกยุคปัจจุบันเป็นยุคของเศรษฐกิจฐานความรู้ มนุษย์ต้องดำเนินอยู่ท่ามกลางข้อมูลข่าวสารสารสนเทศต่างๆ มากมาย การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารทำได้ง่ายและรวดเร็ว ถึงแม้แหล่งข้อมูลความรู้จะอยู่ไกลคนละซีกโลกก็ตาม การรับรู้เรื่องราวต่างๆ จึงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ดังนั้นการพัฒนาคนในด้านการศึกษารับรู้จึงเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษานับการสร้างคนเพื่อให้เกิดความเจริญให้กับประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง (สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2554)

โดยเฉพาะการบริหารสถานศึกษาต้องปรับเปลี่ยนวิธีการ หรือแนวทางการบริหารจัดการที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษา จึงมีความจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ใฝ่รู้และพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ โดยจัดการศึกษามุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และต้องมุ่งเน้นความเป็นเลิศทางการศึกษา เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และศักยภาพ จึงเกิดผลดีบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่สถานศึกษากำหนด (ธีระ รุญเจริญ, 2554)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติหมายถึงบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของภาครัฐและเอกชน การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพ กฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีปัจจุบัน และที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตมีอัตราการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วมาก เมื่อเปรียบเทียบกับ การเปลี่ยนแปลงในอดีตที่ผ่านมาซึ่งมีผลกระทบต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาเป็นอย่างมาก ดังนั้นในฐานะผู้บริหารสถานศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องเปลี่ยนทัศนคติ และแนวคิดการบริหารของตนเองให้ทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้สถานศึกษามีความทันสมัยสามารถบริหารจัดการสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพในทุกๆ ด้านรัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา การผลิตและการพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อ

การศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ของคนไทย (เอกชัย กีสุขพันธ์, 2560)

จากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลมสูตรในยุคดิจิทัล ย่อมมีผลต่อการ ครองตน ครองคน ครองงานของผู้บริหารด้วย รวมทั้งส่งผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของสถานศึกษา ดังนั้นตามเจตนารมณ์ของการศึกษาเอกสารตำรา แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงอยากนำเสนอแนวทางการบริหารสถานศึกษาที่นำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา คือหลักกาลมสูตร มาใช้ในการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล

ในโลกแห่งความเจริญไปด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี หรือ ยุคโลกาภิวัตน์ ปัจจุบันเป็นยุคที่มีการเชื่อมโยงกันอย่างอิสระของข้อมูล ข่าวสาร บนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต การเข้าถึงความรู้ในทุกๆ ด้าน รวมถึงการเป็นสังคมที่มีการใช้และพัฒนาเทคโนโลยี อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ ให้สามารถติดต่อสื่อสารและสั่งการให้ทำงานเองได้อย่างอัตโนมัติ (Machine-to Machine) สามารถเปิด-ปิด หรือสั่งงานผ่านแอปพลิเคชัน การสั่งงานด้วยคำพูด ให้ถ่ายภาพหรือเขียนข้อความโดยอัตโนมัติ (ปัญญาประดิษฐ์, 2559) ซึ่งเราสามารถเรียกยุคนี้ได้ว่าเป็นโลกยุคดิจิทัลส่งผลให้มีลักษณะทางสังคมเป็นสังคมที่ไร้ขีดจำกัดของข้อมูล ข่าวสาร (Unlimited Information Society) มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างกันได้มากขึ้น สะดวกสบายมากขึ้น เป็นที่แพร่หลายมากขึ้น และปัจจุบันนี้ก็ยังเป็นสังคมฐานการเรียนรู้ (Learning-Based Society) เพราะผู้คนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารได้มาก เป็นผลให้สามารถนำข้อมูล มาวิเคราะห์และนำมาประกอบการตัดสินใจ ท าให้การดำเนินงานต่างๆ มีประสิทธิภาพมากขึ้น นอกจากนี้ยังเป็นสังคมแบบย่อส่วน (Condensed Society) เนื่องด้วยการพัฒนาของระบบการสื่อสารต่างๆ เช่น ระบบดาวเทียม ระบบอินเทอร์เน็ต ระบบดิจิทัล และอื่นๆ ส่งผลให้โลกนั้นแคบลงเนื่องจากการติดต่อสื่อสารสามารถทำได้จากทุกมุมโลก จากที่ไกลก็สามารถใกล้กันได้เพียงปลายนิ้วสัมผัส ส่งผลกระทบโดยตรงต่อความเป็นอยู่ของมนุษย์ทำให้ทุกคนต้องปรับตัว และพัฒนาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นทั้งตัวบุคคล องค์กรทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และประเทศชาติ

จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมดังกล่าวนี้ทำให้ผู้คนยุคดิจิทัลต้องการ การตอบสนองที่รวดเร็ว ทันใจนอกจากนี้ยังต้องการความสำเร็จและการยอมรับที่รวดเร็วด้วยเช่นเดียวกัน ไม่ยึดติดกับองค์กร พร้อมทั้งจะเปลี่ยนงานตลอดเวลา และนิยมทำงานแบบอิสระ ดังนั้น การบริหารองค์กร โดยเฉพาะสถานศึกษาในยุคดิจิทัลจึงต้องวางแผนการบริหารงานไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีความชัดเจน ถูกต้องและรวดเร็วเป็นแบบเรียลไทม์ วิธีการบริหารสถานศึกษาและการจัดการศึกษา รวมถึงการจัดการเรียนการสอนต้องเปลี่ยนไป การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆ เปลี่ยนวิธีการจัดการสถานศึกษาให้เป็นสถานศึกษาดิจิทัล ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องก้าวทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็ว การขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงของสถานศึกษา สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเข้ามาช่วยในการขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงได้ และชุมชนยังเป็นพลังสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงนี้ได้ด้วยเช่นเดียวกัน เพื่อบรรลุความต้องการของสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาได้อย่างแท้จริง ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำดิจิทัล ผลักดันให้บุคลากรในหน่วยงานได้สร้างนวัตกรรมและนำนวัตกรรมนั้นมาประยุกต์ใช้ให้เกิดความคล่องตัวมากที่สุด และการทำงานให้ประสบผลสำเร็จ หน่วยงานทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องมีความสามัคคีสามารถทำงานร่วมกันได้ ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีทักษะการคิดอย่างรวบยอด (Conceptual Skill) มองทุกอย่างเป็นระบบ ในการพัฒนาองค์กรสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องให้ความสำคัญอันดับแรกคือคน ดังนั้นกระบวนการพัฒนาคนให้พร้อมสู่องค์กรดิจิทัลจึงเป็นเรื่องสำคัญ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องปรับกระบวนการคิด ปรับกระบวนการทำงาน ปรับทักษะการใช้เทคโนโลยี และปรับวัฒนธรรมองค์กรสู่องค์กรดิจิทัล การนำข้อมูลต่างๆ เชื่อมต่อกับระบบออนไลน์ที่เหมาะสมเป็นหนึ่งในการตัดสินใจหลักที่ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ดูแลระบบสามารถร่วมกันคิดและทำได้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพกระบวนการและรับรองความสำเร็จของสถานศึกษา ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีปัจจุบันเป็นที่ทราบดีว่ามีซอฟต์แวร์ที่มีประสิทธิภาพสำหรับการจัดการสถานศึกษาเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่สามารถจัดระเบียบสถานศึกษาเพื่อให้สามารถเติบโตและปรับปรุงคุณภาพการสอนได้มากขึ้น จะเห็นได้ว่าการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัลเกี่ยวข้องกับการปรับปรุงกระบวนการการบริหารสถานศึกษา เพื่อตอบสนองความคาดหวังของลูกค้าคือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผ่านการใช้ประโยชน์จากข้อมูลและเทคโนโลยีดิจิทัล ระบบออนไลน์ที่ทุกคนที่มีสิทธิ์สามารถ

เข้าไปได้แบบเรียลไทม์ หากสถานศึกษามีการบริหารจัดการสู่สถานศึกษาดิจิทัลจะเกิดผลลัพธ์ การเปลี่ยนแปลงในด้านคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาที่สูงขึ้น รวมทั้งการบริหารจัดการเรียน การสอนที่เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล คุณภาพการบริหารจัดการ คุณภาพครู Administration of Educational Organization in Digital Era คุณภาพผู้เรียน การเติบโต อย่างยั่งยืนของสถานศึกษา รวมถึงอำนวยความสะดวกให้แก่นักเรียน และสุดท้ายนักเรียนก็จะ เกิดความพึงพอใจในการให้บริการของสถานศึกษา (ธงชัย สมบูรณ์, 2560)

สถานศึกษาจึงต้องมีการวางแผนการเตรียมความพร้อมและฝึกผู้สอนที่ต้อง เปลี่ยนแปลงวิธีการของตนเองให้มีความมั่นใจและความพร้อมใช้งานเทคโนโลยีดิจิทัลตั้งแต่ต้น สามารถทำได้โดยอาศัยทีมงานที่มีความพร้อมและประสบการณ์การสอนในรูปแบบห้องเรียน ดิจิทัล มาเป็นผู้ช่วยในช่วงแรกในการเปลี่ยนแปลงห้องเรียนสู่ดิจิทัล เอ็ดดูเคชัน (Digital Education) นั้น นอกเหนือจากการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีดิจิทัลแล้ว อีกสิ่งหนึ่งที่จะต้อง เปลี่ยนแปลงก็คือการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรมของสถานศึกษา (จิณณวัตร ปะโคทั้ง, 2561)

จากการกล่าวมาข้างต้นพอสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล หมายถึง การ บริหารสถานศึกษาที่เกิดขึ้นโดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์และเป็น เครือข่าย รูปแบบทาง อิเล็กทรอนิกส์ในหลายลักษณะที่จะมี ความสัมพันธ์ระหว่างกันที่แพร่หลายคือ ทางสื่อวิทยุ และโทรทัศน์ โทรศัพท์และทางอินเทอร์เน็ต ที่เอื้อต่อ การสื่อสารแบบโต้ตอบกันได้ทั้ง สองทิศทาง สามารถทำให้การบริหารสถานศึกษาในยุคปัจจุบันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลามสูตร

แนวคิดพุทธธรรมเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลามสูตรกาลามสูตร เป็น การบริหารที่ยึดหลักธรรมที่เป็นพระสูตรอันว่าด้วยเรื่องที่พระพุทธองค์เคย ทรงแสดงไว้ ถึงสิ่งที่ไม่ควรยึดถือ หรือ "สิ่งที่ไม่ควรเชื่อ" พระสูตรนี้เป็นพระสูตรที่ไม่ยาว แต่มีใจความลึกซึ้ง น่าคิด ประกอบ ด้วยเหตุผล เป็นการใช้เหตุผลตามหลัก วิทยาศาสตร์ สอดคล้องกับกฎทาง วิทยาศาสตร์ มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวไว้ดังนี้

กาลามสูตร (พระพรหมคุณาภรณ์, 2540) คือ พระสูตรที่พระพุทธเจ้าทรงแสดงแก่ชาว กาลามะหมู่บ้านเกสปุติยนิคม แคว้นโกศล (เรียกอีกอย่างว่า เกสปุติยสูตรหรือเกสปุติสูตร)

เป็นหลักแห่งความเชื่อที่พระพุทธองค์ทรงวางไว้ให้แก่พุทธศาสนิกชน ไม่ให้เชื่อสิ่งใดๆ อย่างงมงายโดยไม่ใช้ปัญญาพิจารณาให้เห็นจริงถึงคุณโทษหรือดีไม่ดีกว่าเชื่อ ปัจจุบันแนวคิดและหลักสูตรที่สอนให้คนมีเหตุผลไม่หลงเชื่องมงายต่อเมื่อใดพิจารณาเห็นด้วยปัญญาว่าธรรมเหล่านั้นเป็นอกุศลเป็นกุศลมีโทษไม่ มีโทษเป็นต้น แล้วจึงควรละหรือถือปฏิบัติตามนั้นเรียกว่า “กาลามสูตร” สิ่งที่เราควรรู้นั้นมีเพียงง่ายๆ นิดเดียวคือ เชื่อแต่สิ่งที่เมื่อรู้แล้วไม่ทำให้เราเดือดร้อน รวมถึงไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อน “ไม่มีโทษ” และจรรโลงสังคม ทำให้คนอื่นเป็นสุข” เป็นกุศล” และปฏิบัติ หรือสัมผัสด้วยตนแล้วเป็นจริง เห็นจริงนั้นแหละเราจึงเชื่อได้อย่างสนิทใจ ดังนั้นแล้วก็ขึ้นอยู่กับว่าถึงมันอาจทำให้เราเดือดร้อนคือมีโทษแล้วแต่เรา พร้อมเสี่ยงพร้อมรับผลนั้น เข้าทำนองที่ว่าได้เตือนไว้แล้วจะไม่น่าฟังนั้นก็เรื่องของเราเอง หลักกาลามสูตร คือหลักในการพิจารณา 10 อย่าง ได้แก่ 1) มา อนุสสเวน อย่าเพิ่งเชื่อถือด้วยการได้ยินฟังตามกันมา บางคนเมื่อฟังตามกันมากก็เกิดความเชื่อ เมื่อคนนั้นว่าอย่างนั้น คนนี้ว่าอย่างนี้ ก็เชื่อตามกันไป โดยบอกว่า “เขาว่า” เพราะฉะนั้น เราต้องเชื่อตามเหตุผล อย่าเชื่อตามเขาว่า 2) มา ปรมปราย อย่าเพิ่งเชื่อถือด้วยการถือตามถ้อยคำสือๆ กันมาบางคนบอกว่าเป็นของเก่าเป็นความเชื่อ ตั้งแต่สมัยโบราณเราควรเชื่อ ความเชื่อของคนโบราณนั้นไม่ใช่ว่าจะถูกหรือดีเสมอไป เราจึงไม่ควรเชื่อ ถ้ายังไม่แน่ใจถึงแม้ว่าจะเป็นเรื่องน่าสือๆ กันมา 3) มา อิติกิราย อย่าเพิ่งเชื่อถือด้วยการตื่นข่าวลือ หรือตื่นข่าว เรื่องขาวนั้นมียู่มากมาย เราจึงควรพิจารณาให้ดี ข่าวลือมีมากมาย เพราะฉะนั้นก็อย่าเพิ่งเชื่อ 4) มา ปิฎกสมปทาเนน อย่าเพิ่งเชื่อถือด้วยการอ้างตำรา ถ้าใครเอาตำรามาอ้างให้เราฟัง เราก็ตอบว่าอย่าเพิ่งเชื่อ เพราะตำราก็อาจจะผิดได้ ดังนั้น ไม่ว่าใครจะเอาตำราอะไรก็ตามมาอ้างเราก็ตอบว่าอย่าเพิ่งเชื่อ พระพุทธเจ้าตรัสว่าให้พิจารณาดูก่อน 5) มา ตกกเหตุ อย่าเพิ่งเชื่อถือด้วยตรรก หรือเหตุผล ตรรกวิทยาเป็นวิชา แสดงเรื่องความคิดเห็น อ้างหาเหตุผล แต่พระพุทธเจ้าทรงกล้าค้านตรรกวิทยาได้ว่าการอ้างหาเหตุผลโดยการคาดคะเนนั้นอาจจะผิดก็ได้การอ้างหาเหตุผลนั้นไม่ใช่จะถูกไปเสียทุกอย่าง 6) มา นยเหตุ อย่าเพิ่งเชื่อถือด้วยการคาดคะเนหรือการอนุมานเอา มันอาจไม่แน่ ดังนั้น พระพุทธเจ้าจึงตรัสว่า แม้อนุมานเอาก็อย่าเพิ่งเชื่อ 7) มา อากาโรปวิตกเกน อย่าเพิ่งเชื่อถือด้วยการคิดตรอง อาการที่ปรากฏ คือเห็นอาการที่ปรากฏแล้วก็ คิดว่าใช่เราจะดูอาการ ที่ปรากฏก็ไม่ได้ต้องพิจารณาให้ดี 8) มา ทิฏฐินิขมานกฺขนติยา อย่าเพิ่งเชื่อถือเพราะเข้ากับความเห็นของ คือ เข้ากับความเชื่อของตน เพราะตนเชื่ออย่างนี้อยู่แล้วเมื่อใครพูดอย่างนี้ให้ฟังก็ยอมรับว่าใช่และถูกต้องซึ่งก็ไม่แนเสมอไป เพราะสิ่งที่เราเชื่อมาก่อนนั้นอาจผิดก็มี 9) อมา ภพรูปุตาย อย่าเพิ่ง

เชื่อถือเพราะผู้พูดมีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ คือ เห็นว่าคนที่เป็นคนใหญ่คนโตนั้น พูดจาควรเชื่อถือได้ แม้แต่พระสงฆ์ก็ไม่แน่ว่าจะต้องฟังดูให้ดีเสียก่อน อย่าเพิ่งเชื่อในที่นี้ มิได้หมายความว่าไม่ให้เชื่อ แต่ควรพิจารณาดูก่อนแล้วถึงจะเชื่อ 10) มา สมณ โน ครุติ อย่าเพิ่งเชื่อถือ เพราะเห็นว่าสมณะนี้หรือผู้อื่นเป็นครูของเรา ข้อนี้แรงมาก คือ แม้แต่ครูของตนก็ไม่ให้เชื่อทั้งนี้ เพราะครูของเราก็คงจะพูดผิดหรือทำผิดได้ เพราะฉะนั้น เราจึงต้องฟังให้ดี ไม่มีศาสนาใดสอนเราไม่ให้เชื่อครูของตน แท้จริงแล้วพระพุทธเจ้ามิได้ทรงสอนว่าไม่ให้เชื่อ แต่ทรงสอนว่าอย่าเพิ่งเชื่อต้องพิจารณาดูเสียก่อนแล้วจึงค่อยเชื่อ

ศาสนาพุทธ (พุทธทาสภิกขุ, 2540) ไม่ต้องการให้มีความเชื่อใดๆ โดยไม่ใช่ปัญญาเป็นศาสนาแห่งเหตุผล โดยก่อนอื่นก็นำมาพิจารณาดูก่อนว่ามีโทษหรือมี ประโยชน์ ถ้าเห็นว่ามีประโยชน์และไม่มีโทษก็นำมาทดลองปฏิบัติ ถ้าปฏิบัติแล้วเกิดผลจริงจึงค่อยปลงใจเชื่อรับเอามาปฏิบัติให้ยิ่งๆ ขึ้นต่อไปการประยุกต์กาลามาสูตรเพื่อทางรอดในสังคมยุคดิจิทัล ในฐานะผู้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในการที่จะรับฟังข้อมูลข่าวสาร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้มักเกิดกรณีความขัดแย้งขึ้น ในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลข่าวสารหรือในประเด็นที่ว่า เราควรจะเชื่อใคร หรือ เชื่ออะไรดี เพราะสื่อใหม่ๆ มีช่องทางที่จะส่ง "สาร" ต่างๆ ให้ถึงตัวผู้รับสารได้ตลอดเวลา อีกทั้งสื่อต่างๆ ดังกล่าวยังเพิ่มปริมาณมากขึ้นเรื่อยๆ ในยุคดิจิทัลแห่งข่าวสารนี้ แต่ในขณะเดียวกัน กระบวนการ "รับรู้" ของผู้รับสารอาจจะยังไม่ได้ได้รับการปรับให้มีความไวเท่าทันในการที่จะ พิจารณาตีความสารต่างๆ เหล่านั้นได้อย่างทันทั่วทั้งที่ ดังนั้นเราจึงควรได้มีโอกาสได้ใช้ "กาลามสูตร" เป็นหลักพิจารณาการรับข่าวสารในยุคดิจิทัลนี้ได้อย่าง "รู้เท่าทัน" ต่อไป

หลายคนมักกล่าวว่าสังคมปัจจุบันอยู่ยากมากขึ้น หากแต่จะเป็นเรื่องง่ายที่จะอยู่ในสังคมปัจจุบันเพียงแต่ทุกคนต้องรู้จักประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของตน ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคข่าวสารข้อมูลหลังไหลทับถม มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้าสู่ยุคสังคมดิจิทัล ยุคแห่งความเจริญทางวัตถุ และการช่วงชิง การกำหนดความคิด จิตวิญญาณของผู้คนในสังคม โดยผู้คนต่างพยายามใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารมาเป็น เครื่องมือในการถ่ายทอดข้อมูลข้อเท็จจริง ความคิด อุดมการณ์ทางการเมืองและสังคม ดังนั้น สังคมจะดำรงอยู่ด้วยจิตวิญญาณแห่งความดีงาม ความถูกต้อง และความสงบสุขได้มากน้อยแค่ไหน ก็ขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งทางด้านจิตใจของมนุษย์ที่จะมีศีลธรรม จริยธรรมในการใช้เทคโนโลยีทางการ สื่อสารเพื่อสร้างสรรค์สังคมในทางที่ถูกต้อง และการรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล การรู้เท่าทันกฎหมาย จะเป็นทักษะที่สำคัญใน

การเรียนรู้และใช้ชีวิตของมนุษย์ สามารถวิเคราะห์และจัดการข้อมูลข้อเท็จจริง และแก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การคิดอย่างแยกคาย (โยนิโสมนสิการ) และอย่าเชื่อ (กาลามสูตร) แล้วเราทุกคนก็ย่อมดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข พี่ระลึกเสมอว่า “โพสต์ต้องคิด ไม่เวิร์กอย่าแชร์ เสี่ยงแน็ดิดคูก” (สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา, 2560)

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลามสูตร เป็นการบริหารที่ยึดหลักธรรมที่เป็นพระสูตรอันว่าด้วยเรื่อง ความเชื่อ และ การใช้เหตุผลตามหลัก วิทยาศาสตร์ ในการบริหารงานในยุคดิจิทัล หลายคนมักกล่าวว่าสังคมปัจจุบันอยู่ยากมากขึ้น หากแต่จะเป็นเรื่องง่ายที่จะอยู่ในสังคมปัจจุบันเพียงแต่ทุกคนต้องรู้จักประยุกต์หลักพุทธธรรม เพื่อใช้เป็นหลักในการดำเนินชีวิตของตน ในท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงของโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในยุคข่าวสารข้อมูลหลั่งไหล ทับถม มีการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเข้าสู่ยุคสังคมดิจิทัล ยุคแห่งความเจริญทางวัตถุ และการชว่งชิง การกำหนดความคิด จิตวิญญาณของผู้คนในสังคม โดยผู้คนต่างพยายามใช้เทคโนโลยีทางการสื่อสารมาเป็น เครื่องมือในการถ่ายทอดข้อมูลข้อเท็จจริง ความคิด อุดมการณ์ทางการเมืองและสังคม

แนวคิดเกี่ยวกับยุคดิจิทัล

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ในยุคปัจจุบันแตกต่างจากเมื่อก่อนเป็นอย่างมาก มีความสะดวกสบายมากขึ้นนั่นเป็นเพราะความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ค่อยๆ กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตจนเกิดความคุ้นเคยอย่างไม่ทันสังเกต ไม่ว่าจะเป็นวิธีที่เราสื่อสารกับผู้อื่น รูปแบบการทำงานการเรียนการสอนในสถานศึกษา หรือแม้แต่การดำเนินชีวิตที่เปลี่ยนไป (Tracey Wilen, 2018) ซึ่งวิวัฒนาการของยุคดิจิทัลสามารถแบ่งออกเป็น 4 ยุคการบริหารดังนี้ ดิจิทัล 1.0 (Digital 1.0) เป็นช่วงเริ่มต้นในการเข้ามาของเทคโนโลยีดิจิทัลต่างๆ ที่ส่งผลทำให้วิถีชีวิตของผู้คนเริ่มเปลี่ยนแปลงโดยค่อยๆ เปลี่ยนจากระบบอานาล็อกมาสู่โลกดิจิทัลมากขึ้น เช่น การเข้ามาของอินเทอร์เน็ตในปี 2530 ในประเทศไทยเป็นครั้งแรกแต่เป็นเพียงการเชื่อมต่อเครือข่ายคอมพิวเตอร์ระหว่างมหาวิทยาลัยเท่านั้น มีชื่อเรียกว่าแคมปัสเน็ตเวิร์ค (Campus Network) และต่อมาในปี 2535 เครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้รับการพัฒนาจนสามารถใช้งานได้ตลอด 24 ชั่วโมง และในอีกสามปีต่อมาประเทศไทยได้มีการเปิดให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตเชิงพาณิชย์ซึ่งการเปิดให้บริการในครั้งนั้นมีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตของผู้คนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นการใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์หรือที่เรียกว่าอีเมล (E-mail) แทนการส่ง

จดหมายผ่านไปรษณีย์แบบเดิม เนื่องจากการส่งอีเมลนั้นมีความสะดวกรวดเร็วและสามารถใช้งานได้ตลอดเวลาด้วยการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นอกจากนั้นยังมีบริการในด้านการค้นหาข้อมูลจากทั่วทุกมุมโลกที่และหลากหลายรูปแบบผ่านการเข้าเว็บ หรือที่เรียกว่า เวิลด์ไวด์เว็บ (www.) ซึ่งทำให้วิถีการดำเนินชีวิตของผู้คนเปิดกว้างมากขึ้น สามารถเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่างๆ ในหลากหลายรูปแบบได้ง่ายขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเว็บไซต์ในยุคเริ่มแรกนั้นผู้อ่านจะยังไม่สามารถพิมพ์โต้ตอบกับผู้เขียนเนื้อหาได้แต่ในปัจจุบันมีการพัฒนาเว็บไซต์ให้สามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประมวลผลให้สอดคล้องกับพฤติกรรมและความต้องการของผู้ใช้งาน (ไวส์ โลจิสติกส์, 2563)

ดิจิทัล 2.0 (Digital 2.0) เป็นยุคที่มีการใช้งานอินเทอร์เน็ตอย่างแพร่หลายจนทำให้ผู้คนเริ่มคุ้นเคยกับการใช้งานอินเทอร์เน็ตในชีวิตประจำวันจนทำให้เกิดการสร้างและพัฒนาเครือข่ายสังคมออนไลน์ (Social Media) เสิร์ชเอนจิน (Search engine) ในรูปแบบที่หลากหลายเพื่อเพิ่มความสะดวกรวดเร็วในการติดต่อสื่อสารบนโลกออนไลน์มากขึ้น ผู้ใช้งานสามารถแบ่งปันข้อมูลส่วนตัว ประสบการณ์หรือเรื่องราวผ่านทางหน้าเว็บไซต์ต่างๆ ที่เปิดให้บริการบนโลกออนไลน์ซึ่งจะแตกต่างจากเว็บไซต์ในยุคดิจิทัล 1.0 ตรงที่โซเชียลมีเดียจะมีรูปแบบการใช้งานแบบการสื่อสารสองทาง คือผู้ใช้งานทั้งผู้เขียนและผู้อ่านสามารถสื่อสารกันถึงกัน แสดงความคิดเห็นต่างๆ ได้ และนอกจากนั้นยังเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนาสมาร์ตโฟนขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการดำเนินชีวิตของผู้คนที่เปลี่ยนแปลงไป บริษัทแอปเปิ้ลได้ทำการเปิดตัวไอโฟนในปี 2550 เป็นเทคโนโลยีที่สร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับชาวโลกเป็นอย่างมากด้วยรูปลักษณะที่โดดเด่นการใช้งานที่แตกต่างจากโทรศัพท์มือถือในตลาดทั้งหมด ซึ่งจากการเปิดตัวไอโฟนนั้นทำให้เกิดการกระแสการพัฒนาแอปพลิเคชันต่างๆ บนมือถือจนถึงทุกวันนี้ (Steve Case, 2016)

ดิจิทัล 3.0 (Digital 3.0) เป็นยุคของคลังข้อมูลที่มีปริมาณมหาศาลหรือที่เรียกว่า บิ๊กดาต้า (big data) บิ๊กดาต้าคือคลังเก็บข้อมูลขนาดใหญ่ที่สามารถช่วยให้องค์กรสามารถวิเคราะห์ประโยชน์จากข้อมูลจำนวนมากและหลากหลายรูปแบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยการนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเทคนิคหรือเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยเพื่อนำไปประกอบการวางแผนและการตัดสินใจให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคให้มากที่สุด ทั้งนี้บิ๊กดาต้ายังสามารถช่วยลดระยะเวลาในการดำเนินงานและสามารถช่วยลดต้นทุนได้ เมื่อองค์กรนำบิ๊กดาต้าไปประยุกต์ใช้จะช่วยทำให้สามารถเข้าใจความต้องการของลูกค้ามากขึ้น สามารถวิเคราะห์แนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถนำมาเป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจหรือ

ประกอบการวางแผนต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้นองค์กรต่างๆ จึงเล็งเห็นถึงประโยชน์ในการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้บริโภคและเพิ่มความได้เปรียบในการแข่งขัน แต่อย่างไรก็ตามในการเก็บข้อมูลปริมาณมหาศาลเหล่านั้นจำเป็นจะต้องมีระบบคลาวด์คอมพิวติ้ง (Cloud Computing) เป็นตัวช่วยในการเก็บข้อมูล ประมวลผลและสามารถใช้งานได้โดยไม่มีการจำกัดสถานที่และเวลา

ดิจิทัล 4.0 (digital 4.0) เป็นยุคปัจจุบันที่ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีดิจิทัลได้เปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของผู้คนไปอย่างสิ้นเชิง ไม่ว่าจะเป็นการติดต่อสื่อสาร การทำงาน การศึกษาธุรกิจในรูปแบบใหม่ๆ ที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตและความต้องการของผู้บริโภค อุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่างๆ สามารถสื่อสารและทำงานได้อย่างอัตโนมัติผ่านการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต หรือเรียกว่าอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่ง (Internet of Things) ซึ่งทำให้ผู้คนสามารถควบคุม สั่งการ ใช้งานอุปกรณ์ต่าง ๆ ผ่านการเชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ต นอกจากนี้เทคโนโลยีดิจิทัลที่ควบคู่มากับการทำงานของอินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งคือ เทคโนโลยีที่เรียกว่า ปัญญาประดิษฐ์หรือที่เรียกว่า เอไอ (Artificial Intelligence) เอไคือเทคโนโลยีดิจิทัลที่ออกแบบให้มีระบบการทำงานเหมือนสมองของมนุษย์ที่สามารถคิด วิเคราะห์ วางแผน และตัดสินใจจากข้อมูลที่เอไจึงมีการประมวลผลที่รวดเร็วและแม่นยำอย่างมาก ในปัจจุบันเอไอยู่ในชีวิตประจำวันของเราและยังมีการใช้งานอย่างแพร่หลายในหลายองค์กรรอบตัวของเรา เช่น ระบบการจดจำปลดล็อกโทรศัพท์มือถือจากใบหน้า การจำแนกเสียงการสั่งงานบนอุปกรณ์ต่างๆ รวมไปถึงระบบคาดการณ์เส้นทางจราจรแบบเรียลไทม์บนแอปพลิเคชันกูเกิ้ลแมพ (Google Map) เป็นต้น อินเทอร์เน็ตของสรรพสิ่งและเทคโนโลยีเอไได้ช่วยอำนวยความสะดวกอย่างมากให้กับชีวิตประจำวันของผู้คนและองค์กรต่างๆ มากมาย

ดังนั้นพอสรุปได้ว่า ในปัจจุบันยังมีเทคโนโลยีดิจิทัลอีกมากมายที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของบริหารในองค์กรต่างๆ และยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความสะดวกรบายในการดำเนินชีวิตของผู้คนซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติไม่ว่าจะเป็น สังคม เศรษฐกิจ การศึกษาล้วนแล้วแต่เป็นผลมาจากวิวัฒนาการที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ไม่หยุดนิ่ง ดังนั้นองค์กรต่างๆ ต้องตระหนักถึงผลกระทบทั้งในเชิงบวกและลบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เพื่อปรับเปลี่ยนและค้นหาแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและความต้องการของผู้บริโภคที่

เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงสถานศึกษาที่จำเป็นจะต้องปรับตัวและค้นหาแนวทางในการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลมสูตรในยุคดิจิทัล

การบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลมสูตรในยุคดิจิทัล เป็นการบริหารภายในโลกยุค การเจริญในด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ ในการสื่อสาร ในด้านเศรษฐกิจ สังคม และ รวมไปถึง การบริหารการศึกษาด้วยผู้บริหารควรมีหลักกาลมสูตรที่จะมาช่วยในการบริหารสถานศึกษา ได้แก่ 1) พัฒนาทักษะดิจิทัลในบุคลากรและนักเรียน คือ การสร้างโครงสร้างหลักสูตรที่กระตุ้น การพัฒนาทักษะดิจิทัล เช่น การเข้าใจเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.การพัฒนาความรู้ และทักษะทางดิจิทัลในการสอนและการเรียน โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมี 2) ใช้เทคโนโลยี ในการจัดการเรียนการสอนตามกาลมสูตร คือ การใช้แพลตฟอร์มการเรียนออนไลน์, วิดีโอ, และเกมการเรียนรู้การสร้างระบบการติดตามและประเมินผลในรูปแบบออนไลน์ เป็นเครื่องมือ ในการบริการบุคลากร ในด้าน 3) การให้บริการการศึกษาแบบหลายแบบตามกาลมสูตร คือ การให้สิทธิในการเรียนรู้ตลอดเวลาและจากกระยะไกล การสนับสนุนการเรียนรู้แบบบูรณาการ ผ่านเทคโนโลยี 4) การบริหารจัดการข้อมูลตามกาลมสูตร คือ การใช้ระบบบริหารสารสนเทศที่มีประสิทธิภาพการนำเข้าข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อช่วยในการตัดสินใจทางการบริหาร 6) การสร้างชุมชนเครือข่ายการเรียนรู้ตามกาลมสูตร คือการใช้สื่อสังคมและเครือข่ายออนไลน์ เพื่อสนับสนุนการแลกเปลี่ยนความรู้การสร้างพื้นที่สำหรับการพูดคุยและการทำงานร่วมกัน 7) การป้องกันภัยทางสื่อออนไลน์ตามกาลมสูตร คือ การป้องกันการทำลายข้อมูลและข้อมูล ส่วนบุคคล การสร้างมาตรการความปลอดภัยทางสื่อออนไลน์ 8) การพัฒนานวัตกรรมตามกา ลมสูตร คือ การสนับสนุนโครงการวิจัยและนวัตกรรมที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีใน การศึกษา.การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องการ

ดังนั้นการบริหารสถานศึกษาตามหลักกาลมสูตรในยุคดิจิทัล เป็นการบริหารภายใน กระแสโลกาภิวัตน์ ผู้บริหารต้องมีเครื่องมือในการบริหารสถานศึกษา โดยนำหลักกาลมสูตรที่ พระพุทธเจ้าได้สั่งสอนมาอันเป็นหลักธรรมที่ให้ผู้หารได้ใช้เป็นเครื่องมือในการคิดวิเคราะห์งาน อย่างมีหลักเกณฑ์แบบมีเหตุผล

สรุป

ในปัจจุบันยังมีเทคโนโลยีดิจิทัลอีกมากมายที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จของบริหารในองค์กรต่างๆ และยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินชีวิตของผู้คน ซึ่งส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลายมิติไม่ว่าจะเป็น สังคม เศรษฐกิจ การศึกษาแล้วแต่เป็นผลมาจากวิวัฒนาการที่ก้าวหน้าอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีดิจิทัลที่ไม่หยุดนิ่ง ดังนั้นองค์กรต่างๆ ต้องตระหนักถึงผลกระทบทั้งในเชิงบวกและลบจากกระแสการเปลี่ยนแปลงเหล่านี้เพื่อปรับเปลี่ยนและค้นหาแนวทางในการพัฒนาองค์กรให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป รวมไปถึงสถานศึกษาที่จำเป็นจะต้องปรับตัวและค้นหาแนวทางในการดำเนินงาน การจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับผู้เรียนในยุคดิจิทัล ระบบดิจิทัล (Digital system) ได้เข้ามามีบทบาทรวมกับการใช้ชีวิตประจำวัน วันของเรามากขึ้นทุกช่วงวัย ความรู้ใหม่ๆ มากมายนอกห้องเรียน ทำให้ผู้คนในยุคนี้แสวงหาความรู้ได้อย่างต่อเนื่อง ด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีการพัฒนาไปอย่างรวดเร็ว สถานศึกษาในยุคดิจิทัลต้องปรับองค์กรให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงจากสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา โดยให้นำเอาเทคโนโลยีดิจิทัลมาช่วยในการบริหารจัดการสถานศึกษาถือเป็นเรื่องจำเป็น เพราะเทคโนโลยีดิจิทัลจะเป็นเครื่องมือสนับสนุนการบริหารงานองค์กรให้ประสิทธิภาพมากขึ้น เป็นโจทย์สำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาต้องศึกษาเพื่อพัฒนาองค์กร การเปลี่ยนผ่านย่อมต้องมาพร้อมกับการเตรียมพร้อม การจัดการทั้งในด้านทรัพยากรบุคคล และการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่โลกยุคดิจิทัล จึงเป็นความท้าทายของผู้บริหารที่จะต้องหาวิธีเปลี่ยนผ่านให้เกิดปัญหาน้อยที่สุด และสร้างวิสัยทัศน์ขององค์กรให้เติบโตไปพร้อมกับธรรมชาติขององค์กร การศึกษาดิจิทัล (Digital Education) คือ การเรียนรู้ที่เกิดจากการผสมผสานกันระหว่างการเรียนที่มุ่งเน้นไปที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางกับการประยุกต์ใช้เข้ากับเทคโนโลยีต่างๆ ไปด้วยกันโดยการเรียนการสอนนั้นจะมุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน โดยผู้บริหารควรนำหลัก กาลมสูตร พระสูตรในทางพระพุทธศาสนามาช่วยในการครองตน ครองคน และครองงาน มาช่วยในการคิด

วิเคราะห์ ในการตัดสินใจ เชื่อในโลกยุคดิจิทัล เพื่อให้การบริหารสถานศึกษาเกิดคุณภาพและประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน: พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย. จำกัด.
- จิณณวัตร ปะโคทั้ง. (2561). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลสำหรับผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพ. มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ธีระ รุญเจริญ. (2554). ความเป็นผู้บริหารมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ข้าวฟ่าง.
- ธงชัย สมบูรณ์. (2560). โลกหลังยุคใหม่ อนาคตทางการศึกษาและปัญญาของชาติ. เรียกใช้เมื่อ 1 เมษายน 2566 จาก https://www.matichon.co.th/columnists/news_783896.
- ปิ่นนัท กาญจนะวสิต. (2559). โลกยุค 4.0 World 4.0. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานเลขาธิการกองทัพบก.
- พุทธทาสภิกขุ. (2540). ฟาสางทางการชุดเพชร.ธรรมทานมูลนิธิ และ สนพ. สุขภาพใจ. สำนักพิมพ์ ธรรมสภา.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2546). พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลธรรม. กรุงเทพมหานคร: การศาสนา.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2554). การเสริมสร้างทักษะชีวิต ตามจุดเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนระดับประถมศึกษา-มัธยมศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตร แห่งประเทศไทย.
- สมศักดิ์ อัมพรวิสิทธิ์โสภา. (2560). การเขียนเชิงสร้างสรรค์ วิวิธภาษาและวรรณคดีวิจักษ์ ม.1. ภูมิบัณฑิต.

ไวส์ โลจิสติกส์. (2565). ยุคดิจิทัล 4.0 เมื่อดลกขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี. เรียกใช้เมื่อ 5
เมษายน 2565 จาก [https://www.wice.co.th/2018/01/11/digital-4-0-
technology/](https://www.wice.co.th/2018/01/11/digital-4-0-technology/)

เอกชัย กี่สุขพันธ์ .(2560). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 25 มีนาคม 2561
จาก <https://www.trueplookpanya.com/education/content/52232>

Tracey Wilen. (2018). Digital Disruption: The Future of Work, Skills, Leadership,
Education and Careers in a Digital World, New York: Peter Lang Inc.

Steve Case. (2016). The Third Wave: An Entrepreneur's Vision of the Future New
York: Simon & Schuster, Inc.

การออกแบบตกแต่งแบบเคลื่อนย้ายได้ติดตั้งง่ายด้วยสัญลักษณ์เพื่อ สร้างพื้นที่ ความสุขและการใช้สอยที่ปรับเปลี่ยนได้*

THE DESIGN IS SIMPLE TO INSTALL AND MOVE, WITH POSITIVE
SEMIOTICS TO CREATE SPACE FOR HAPPINESS AND FUNCTION
THAT CAN BE MODIFIED

เอกพงษ์ ตรีตรอง¹ และ อนุชา แพ่งเกษร²

Akekapong Treetrong¹ and Anucha Pangkesorn²

¹⁻²สาขาวิชาศิลปะการออกแบบเชิงวัฒนธรรม คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹⁻²Culture - Based Design Arts Ph.D. Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author's Email: akekapong_ideal1@hotmail.com

บทคัดย่อ

ทุกชีวิตต้องการพื้นที่ ไม่ว่าจะเป็นสิ่งมีชีวิตเล็กหรือใหญ่ เพื่อใช้ในการอยู่อาศัย พื้นที่ปลอดภัยสำหรับการพักผ่อน และเป็นพื้นที่สำหรับพักผ่อนหัวใจ แม้พื้นที่กว้างขวางเพียงใดแต่มนุษย์ไม่น้อยที่ยังมีความทุกข์ทางใจ ดังนั้นพื้นที่ทางใจเป็นนามธรรม มนุษย์ก็แต่สามารถสร้างโลกขึ้นมาแบบลึกลับซับซ้อน บทความนี้ต้องให้ความสำคัญของพื้นที่ภายในจิตใจและภายนอก ส่วนของร่างกายไปพร้อมกัน ด้วยการออกแบบตกแต่งแบบเคลื่อนย้ายได้ติดตั้งง่าย สามารถสร้างความงดงามให้กับสถานที่และสร้างบรรยากาศได้ดี น่าจะเป็นแนวทางการตกแต่งที่มีสัญลักษณ์เสริมด้านจิตใจ โดยมีการทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบในการตกแต่ง คือพื้นที่แห่งความสุขสำหรับมุมหนึ่งของที่อยู่อาศัย มีนัยยะเชิงบวก ในแนวความคิดที่สามารถสื่อสารเชิงรูปธรรมเริ่มมีการใช้งานจริง จนได้เห็นแก่นสาระที่พร้อมจะนำมาพัฒนาในอนาคตต่อไปได้ ซึ่งได้ศึกษาจากระบบในการถอดประกอบติดตั้งได้จากที่ต่างๆ สัญลักษณ์เชิงบวกในการสร้างสรรค์การพัฒนาและเลือกวัสดุ การออกแบบกระบวนการต่อชนและติดตั้ง ทัศนธาตุผสานกับหลักการใช้สอย จนสามารถปรากฏเป็นงานออกแบบโดยได้อธิบายในบทความนี้ทั้ง

* Received 3 May 2024; Revised 4 June 2024; Accepted 27 June 2024

กระบวนการอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาต่อยอดต่อไปในอนาคตของผู้ออกแบบและวิชาการออกแบบนั่นเอง

คำสำคัญ: พื้นที่ความสุข, เคลื่อนย้ายได้, สัญลักษณ์

Abstract

Every life needs space, whether living things are small or large for use in living. This is safe space to relax and is a space for resting the heart. Many people suffer from mental illness, regardless of how huge the territory. As a result, mental space is purely abstract. Humans are capable of creating a mysterious and complicated universe. This article must underline the relevance of both internal and external spaces of the body. With a moveable decorating design, it is simple to install. It can add beauty to the environment and create a pleasant atmosphere. It appears to be a method of embellishing with more psychological symbols. Making prototype objects for decoration. It is a cheerful room in one corner of the home. having a positive connotation in notions that may be concretely stated. Beginning to be utilized for real till you see the essence that can be developed in the future. It has been researched from the system for disassembly and installation from diverse locations. Positive signs of creativity, material development and selection designing the joining and installation process. Visual components mixed with principles of function. Until it appears as a design, as detailed in this article, the entire process will benefit the designer and the design subject's future development.

Keywords: Space for happiness, Move, Positive semiotics

บทนำ

สภาพแวดล้อมที่ดีมีผลทำให้รู้สึกสบายใจ รวมถึงพื้นที่ที่มีบรรยากาศที่เหมาะสม ทำให้เกิดเป็นพื้นที่ที่เสริมพลังบวกในการใช้ชีวิต หรือใช้ในการพักผ่อนหย่อนใจในยามเหนื่อยล้า อ้างอิงจากงานวิจัยสมองส่วน Amygdala ของผู้เข้าร่วมทดสอบ ซึ่งมีหน้าที่ ช่วยเก็บบันทึก ความทรงจำ เหตุการณ์ต่าง ๆ และสร้างการตอบสนองทางอารมณ์ ได้รับการกระตุ้น เมื่อได้เห็นภาพของสถานที่ที่มีความหมายกับพวกเขา และจากการสัมภาษณ์ก็พบว่า อาสาสมัคร 86% บอกว่ามีความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของสถานที่นั้น 60% บอกว่ารู้สึกปลอดภัยทั้งร่างกาย และ อารมณ์เมื่อได้อยู่ที่นั่น 79% รู้สึกว่ามีแรงดึงดูดภายในบางอย่างต่อสถานที่นั้น ขณะที่ 64% บอกว่า สถานที่ทำให้รู้สึกสงบ และ 53% บอกว่าสถานที่เหล่านั้นช่วยให้หลีกเลี่ยงจากชีวิต ปกติได้และเมื่อทำ การเปรียบเทียบกับสิ่งของมีค่า ด้วยการให้ดูรูปภาพสถานที่และของมีค่า ส่วนตัว ก็ปรากฏว่าสถานที่ที่ พวกเขาผูกพัน มีผลทำให้สมองตื่นตัวมากกว่า ดังนั้น นอกจาก ปฏิภานของสมองจะยืนยันเรื่อง อารมณ์ที่มีต่อสถานที่แล้ว ยังชี้ให้เห็นว่า เมื่อคนได้อยู่ในที่ที่ชอบ จะมีความสุขมากกว่าการได้ ครอบครองสิ่งของมีค่าด้วย (The Guardian, 2560)

จากการที่ผู้เขียนเป็นมัณฑนากรได้คลุกคลีอยู่กับผู้ใช้งาน ในโครงการตกแต่งภายใน และได้เล็งเห็นถึงการใช้สอยภายใน ปัญหาการติดตั้งงานเฟอร์นิเจอร์ติดตาย (built-in) ที่ต้องใช้เวลานาน ในการติดตั้ง การขนย้ายและการปฏิบัติงานในพื้นที่ที่มีข้อจำกัด อีกทั้งยังก่อให้เกิด ปัญหาด้านมลภาวะ ทั้งสารเคมีข้างเคียงเอาไว้หลังผู้อยู่อาศัยเข้าพักอาศัย และปัญหาข้าง รับเหมาที่มีแนวโน้มราคาสูงขึ้นจากการปรับขึ้นค่าแรง และค่าวัสดุ งานก่อสร้างมิใช่เพียงแค่ทำ แท่งคอนกรีตให้คนเข้าไปอยู่ภายในได้เท่านั้น การใช้สอย อาคารต้องเป็นไปอย่างสะดวกสบาย ปลอดภัยและมีความแข็งแรงทนทาน ใช้งานได้ปลอดภัย มีระบบ ป้องกันภัยให้กับตัวอาคารอย่าง สมบูรณ์ น้ำ-ไฟ ต้องสะดวกไม่ติดขัด การทำงานที่มีระบบ การวิเคราะห์ปัญหาและจัดการกับ ปัญหาได้อย่างถูกต้อง จะทำให้อาคารที่ก่อสร้างเป็นอาคารที่สวยงาม ตามจินตนาการของ สถาปนิก เป็นอาคารที่ใช้งานได้สะดวก ปลอดภัย มั่นคงแข็งแรง (นววิช โกศัย, 2551) ทำให้ การตกแต่งเริ่มมีข้อจำกัด ต้นทุนสูง แต่ถ้าเราสามารถแก้ไขในประเด็นสำคัญต่างๆได้ เช่น การ เคลื่อนย้ายได้ง่าย น้ำหนักเบา ไม่มีผลต่อมลภาวะ เป็นระบบที่สามารถทำให้ผู้ใช้งานตกแต่งเอง ได้ ที่ไม่ใช่เพียงแค่การซื้อลอยตัวมาตกแต่ง แต่หมายถึงการตกแต่งที่สามารถสร้างสรรค์ได้ตาม

แนวคิด จะทำให้เราสามารถแก้ปัญหาดังกล่าวได้หลายประเด็น และสร้างความสุขให้กับผู้ใช้งานได้ด้วยแนวคิดจากสัญญาที่ดีเป็นบวก ปัจจุบันการออกแบบเฟอร์นิเจอร์ได้มีการพัฒนาทางด้านประโยชน์ใช้สอย โครงสร้างและขนาดมากขึ้นจนเกิดเป็นเฟอร์นิเจอร์ที่มาจากขนาดเล็ก มีการใช้งานที่หลากหลาย สามารถถอดประกอบและจัดวางได้แบบอิสระ ให้เหมาะกับพื้นที่ขนาดจำกัดที่มีขนาดเล็ก หรือเป็นพื้นที่ขนาดใหญ่ก็ได้ (ณัฐริกา อาคม, 2560) อีกทั้งการตกแต่งครั้งนี้จากลายจุดเริ่มต้นของผู้ออกแบบผู้เขียนให้ได้ผลักดันแนวคิดนี้ในการตกแต่งภายใน สำหรับโครงการในอนาคตหรืออาจจะสามารถบูรณาการกับโครงการที่ทำอยู่และการตกแต่งในประเภทหลากหลายในแต่ละโครงการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์แต่ละโครงการ แนวคิดที่ทำขึ้นมาอาจพัฒนาสู่การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ในชีวิตประจำวัน ด้วยการตกแต่งที่ง่ายปรับเปลี่ยนเคลื่อนย้ายได้นั่นเอง

พฤติกรรมความต้องการของคนรุ่นใหม่ คือ 1. ชอบการทำกิจกรรมในพื้นที่ว่าง ลักษณะพื้นที่ที่ใกล้ชิดกับธรรมชาติ 2. ให้ความสนใจด้านการใช้พื้นที่ว่างส่วนรวมมากกว่าพื้นที่ว่างส่วนตัว 3. ชอบพื้นที่เปิดโล่งและกึ่งเปิดโล่งมากกว่าพื้นที่ถูกปิด 4. ชอบพื้นที่ว่างที่สามารถเปลี่ยนแปลงตอบรับกิจกรรมที่หลากหลาย 5. ชอบที่ว่างส่วนตัวที่มีความเป็นส่วนตัวสูง มีลักษณะพิเศษ มีมุมมองที่ดีและมีความเป็นธรรมชาติ อีกทั้งยังชื่นชอบในการแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ทำให้ชื่นชอบความสะดวกสบาย ความคล่องตัวและสะดวกรวดเร็ว ชอบพื้นที่ส่วนตัวที่สะดวกสบายสามารถปรับเปลี่ยนพื้นที่เพื่อทำกิจกรรมได้หลาย ๆ อย่างกลุ่มคนรุ่นใหม่ให้ความสนใจในเรื่องของพื้นที่ทำกิจกรรมใกล้ชิดกับธรรมชาติ (โสรยา หาทวี และ สมสฤทธิ์ ตาณพันธุ์, 2563)

พื้นที่มีผลต่อความรู้สึกและการแสดงออกของมนุษย์ เนื่องจากต้องการใช้เป็นที่พักกายและใจ พื้นที่หาง่ายต่อการเคลื่อนย้าย และสามารถตั้งอยู่กับบริเวณบ้านและช่วยให้เกิดความสงบ ต้องมีวัสดุที่สามารถเก็บเสียงได้และความสงบเพื่อให้เกิดพื้นที่ที่ปลอดภัย และสามารถทำกิจกรรมที่เกิดความสุขได้

จุดประสงค์

1. ศึกษาวิธีการในการตกแต่งภายในด้วยวิธีถอดประกอบและเคลื่อนย้ายได้ด้วยวัสดุที่มีน้ำหนักเบา และง่ายในการติดตั้งด้วยตัวเอง
2. ค้นคว้าหาแนวทางสัญญาะ รูปทรงรูปแบบสีสน ที่บ่งชี้ถึงความหมายที่ดีเชิงบวก อันส่งผลดีต่อความรู้สึกของผู้ใช้งาน ในบรรยากาศแบบง่ายๆ

แนวความคิด

เป็นการศึกษาทัศนธาตุที่มาจากแก่นแห่งความสุข และส่งผลสู่บรรยากาศที่ดีด้วยสัญญาะต่างๆ เช่น รูปทรง สี พื้นผิว วัสดุ โดยมีหลักเกณฑ์จากการออกแบบด้วยการถอดประกอบได้ และเคลื่อนย้ายได้ ซึ่งผู้ออกแบบได้แทนความหมายในรูปทรงจากธรรมชาติที่มีผลเชิงบวกต่างๆ รูปทรงที่มีความทรงจำเชิงบวกง่ายๆ จากวิถีชีวิตปกติของแต่ละวัน นำมาประยุกต์โดยคิดวิธีการที่ใช้รูปแบบการติดตั้งด้วยการเข้าเดือยเข้าลิ้น โดยได้สกัดรูปแบบที่งดงามและสื่อความหมายที่ดี จากนั้นเข้าสู่การทดสอบทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อได้ความพึงพอใจในระดับที่ใช้การได้ และพัฒนาต่อไปเป็นผลงานออกแบบที่ผลิต ติดตั้งแบบง่ายๆ สามารถช่วยให้ผู้ใช้งานมีความสุขเพลิดเพลินและปรับเปลี่ยนไปตามการใช้สอยในแต่ละสถานที่และการใช้งานแบบง่ายๆ ติดตั้งรวดเร็ว

กระบวนการสร้างสรรค์

ผู้ออกแบบได้เริ่มจากการหาข้อมูล ศึกษารูปแบบการติดตั้งแบบง่ายๆ ผสานแนวคิดในการออกแบบสัญญาะเชิงบวก จนค้นพบรูปทรง ที่มีความหมายและสามารถเปลี่ยนบรรยากาศเชิงบวกได้ โดยได้ตีความความหมายเชิงบวก จากเนื้อหาในความเชื่อต่าง ๆ ด้วยการลงพื้นที่ซักถาม สัมภาษณ์ และการทบทวนวรรณกรรมจากเนื้อหาต่าง ๆ จากทบทวนวรรณกรรมสู่การออกแบบพื้นที่สันติสุขทฤษฎีการใช้สามเหลี่ยมในการประกอบพื้นที่ มีที่มาจากสามศาสนาต่าง ๆ ดังนี้

- 1.) พุทธศาสนา พื้นที่สามเหลี่ยมใช้เป็นสัญลักษณ์หลักไตรลักษณ์ในพุทธศาสนา คือ อนิจจัง ที่หมายถึงการเกิดขึ้นแล้วเสื่อมสลายไป ตามความไม่เที่ยง และไม่คงที่, ทุกขัง ที่

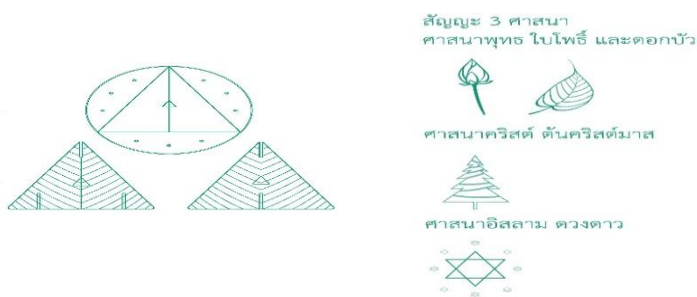
หมายถึงความเป็นทุกข์ที่ถูกบีบคั้นด้วยการเกิด มีขึ้นและดับไป และ อนัตตา ที่หมายถึงทุกอย่างในโลกล้วนว่างเปล่า ไม่มีตัวตน ไม่ใช่ของใคร

2.) คริสต์ศาสนา พื้นที่สามเหลี่ยมใช้เป็นสัญลักษณ์ของพระเจ้าผู้ประเสริฐทรงมี 3 สถานะ คือ พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณ

3.) อิสลาม พื้นที่สามเหลี่ยมอาจถูกใช้ในศาสนาอิสลามเพื่อแสดงถึงความศักดิ์สิทธิ์ของ ทฤษฎี ปฏิบัติ และอิชฺฐาน ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม

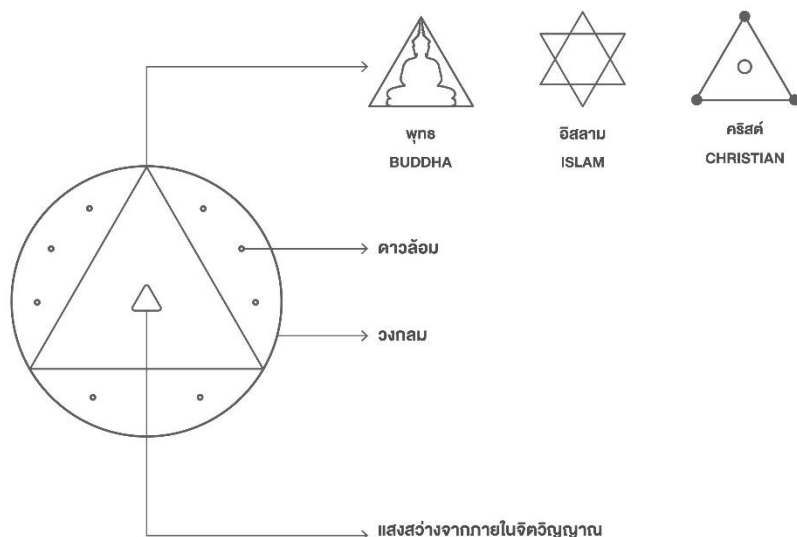
ประโยชน์ของรูปทรงสามเหลี่ยม สามารถนำไปออกแบบสร้างสิ่งของเครื่องใช้ ไม่ว่าจะเป็น หน้าจั่วบ้าน ซึ่งรับแรงได้ในจำนวนชิ้นที่น้อยกว่ารูปทรงอื่น คุณสมบัติพิเศษในการ ประกอบโครงของบ้านหรืออาคาร โดยใช้มุมฉากในการตั้งกับพื้นดิน ไม้ค้ำประกอบรูป สามเหลี่ยมทำให้เป็นมุมค้ำขายค้ำบ้านให้แข็งแรงมั่นคง ในทฤษฎีบทพีทาโกรัส ที่มีความสัมพันธ์ระหว่างความยาวของด้านทั้งสามของรูปสามเหลี่ยมมุมฉาก

การนำเอาการพิบกระดาชแบบโอริกามิ มาจากภาษาญี่ปุ่นคำว่า โอริ แปลว่า พับ กามิ แปลว่า กระดาช ซึ่งการพับกระดาชเป็นเครื่องรางที่เชื่อว่าจะนำความโชคดีมาให้ และการพับ ไปไม่ในการร้อยพวงมาลัย สัญลักษณ์ของความเชื่อ ความศรัทธา การร้อยพวงมาลัย คือการ แสดงออกถึงความเคารพ สามารถใช้ในโอกาสที่ดี ต่าง ๆ เช่น การไหว้บิดา มารดา ญาติผู้ใหญ่ โดยนำดอกไม้ ใบไม้ มาร้อยผสมผสานกันการเรียงร้อยด้วยความตั้งใจโดยผู้รับจะเป็นบุคคล สถานที่ หรือสังคมก็ได้ สิ่งที่ได้รับคือคุณค่าในจิตใจ จึงเป็นที่มาของการสร้างผลงานที่สามารถ พับให้เกิดเป็นรูปทรงต่าง ๆ ได้

ภาพที่ 1 ภาพสรุปการอธิบายการนำสัญลักษณ์แต่ละศาสนา มาเป็นแนวคิดการออกแบบพื้นที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ เพื่อสันติสุข (1)

การพัฒนาจากสัญลักษณ์สู่การออกแบบ

ภาพที่ 2 ภาพสรุปการอภิปรายการนำสัญลักษณ์แต่ละศาสนา มาเป็นแนวคิดการออกแบบพื้นที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ เพื่อสันติสุข (2)

ที่มาของการออกแบบลายบนแผ่น Acoustic ทั้งจากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ที่รูปทรงธรรมชาติทำให้คนรู้สึกถึงความสุข สันติสุข และการทบทวนวรรณกรรม ต้นโพธิ์ คือ ต้นไม้สำคัญทางพุทธศาสนา เพราะเป็นต้นไม้ที่ศาสดาตรัสรู้จึงเป็นที่นับถือของพุทธศาสนิกชน ดอกบัว คือ ดอกไม้บูชาพระรัตนตรัย เป็นการผูกพันจิตใจให้ระลึกถึงพระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์สำหรับชาวพุทธ อีกทั้งพระพุทธเจ้าเวลาประทับนั่ง ยืน เดิน มีดอกบัวมารองรับเสมอ นอกจากนั้นยังเป็นคำสอนที่เปรียบมนุษย์เป็นดอกบัว 4 เหล่าต้นคริสต์มาส หมายถึง ต้นไม้ในสวนสวรรค์ที่มีความเขียวชะอุ่มทุกฤดูกาล ที่ได้สื่อถึงความเป็นนิรันดร์ของพระเจ้า วันหนึ่งอาดัมและเอวา มนุษย์สองคนแรกที่พระเจ้าสร้างขึ้นได้หยิบผลไม้จากต้นไม้ศักดิ์สิทธิ์นั้น ซึ่งถือเป็น ความผิดบาปร้ายแรง ขณะเดียวกันในวัฒนธรรมของชาวคริสต์ "ต้นคริสต์มาส" หมายถึง ต้นไม้ในสวนสวรรค์ ซึ่งอาดัมและเอวาไปหยิบผลไม้มากิน และทำบาป ไม่เชื่อฟังพระเจ้า (ปฐมก. 3:1-6) 6) แสดงถึงความผิดบาปของมนุษย์พระจันทร์เสี้ยวและดาว คือสัญลักษณ์ของการนับเวลาในศาสนาอิสลามพระจันทร์เสี้ยวแสดงถึงการเปลี่ยนเดือนและการทำพิธีกรรมทางศาสนา ที่สำคัญคือการละหมาด 2 เวลา แสงสว่างภายในจิตวิญญาณ พลังงาน พลังแสง พลัง, หรือ

อิทธิพลจากสวรรค์ซึ่งมาจากพระผู้เป็นเจ้าผ่านพระคริสต์และให้ชีวิตและความสว่างแก่สรรพสิ่ง
ทั้งปวง. สิ่งนี้คือกฎซึ่งโดยกฎนี้สรรพสิ่งทั้งปวงได้รับการปกครองในสวรรค์และแผ่นดินโลก (คพ.
88:6-13).

จากนั้นได้ศึกษาวัสดุที่มีคุณลักษณะของผลงาน จึงได้พบวัสดุประเภทหนึ่งคือ
Acoustic Wall & Ceiling สามารถนำมาผลิตให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งใจ โดยได้
ดำเนินการออกแบบร่าง ตั้งแต่ร่างภาพ สู่การตัดโมเดลขนาดเล็กในอัตราส่วน 1:20

ภาพที่ 3 การทดลองทำโมเดลจำลอง

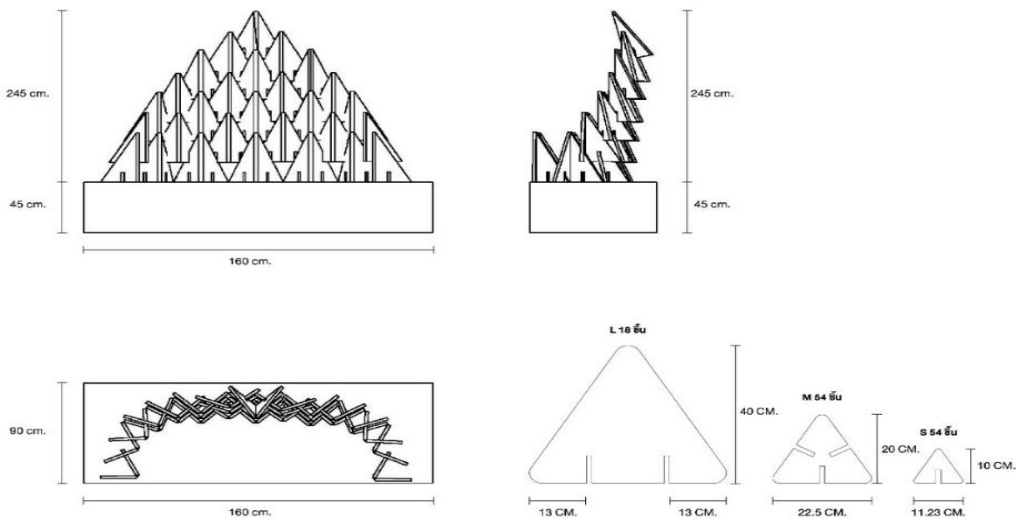
แผ่นซับเสียง อะคูสติกวอลล์ มีประสิทธิภาพในการดูดซับเสียง (Sound absorption)
ขึ้นอยู่กับความหนาที่ต่างกัน ของแผ่นซับเสียง (NRC 0.10 – 0.90) เหมาะสำหรับตกแต่งผนัง
ฝ้าเพดาน ที่ต้องการลดเสียงรบกวน โดยเป็นนวัตกรรมใหม่ของ มีผิวที่เรียบละเอียดสามารถ
พิมพ์ภาพถ่าย หรือลวดลายการเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์ นอกจากนี้ยังสามารถตัดได้ตามรูปแบบ
ต่างๆ เพิ่มความโดดเด่นให้กับพื้นที่ โดยไม่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดูดซับเสียง (Sound
absorption)

จากนั้นได้ผลิตออกมาด้วยวัสดุ Acoustic Wall & Ceiling ซึ่งมีคุณสมบัติที่เบา และ
ผลิตจากการรีไซเคิลจากขวดน้ำทั้งตลอดจนการเป็นแผ่นอะคูสติก (Acoustic) ในตัวด้วย โดย
ได้รูปทรงที่สามารถติดตั้งง่ายถอดประกอบได้

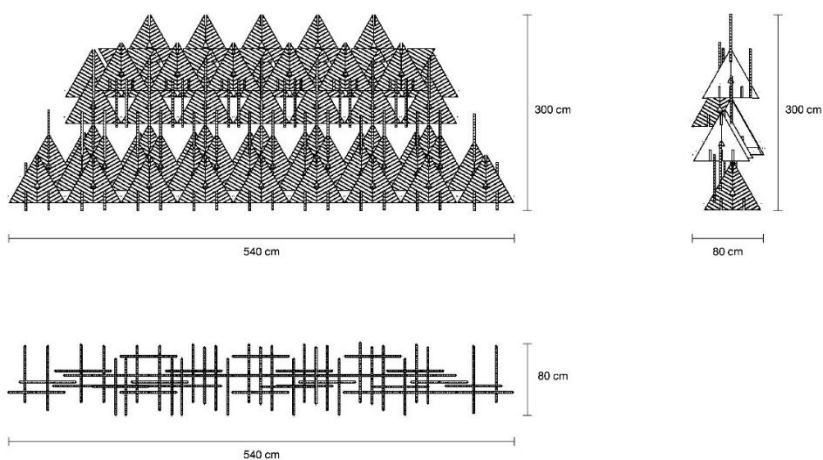
สรุปผลจึงพัฒนาออกเป็นรูปแบบดังนี้

1. ชุ่ม เป็นการออกแบบพื้นที่ให้ผู้ใช้งานสามารถสัมผัสบรรยากาศที่ดี จากการติดตั้งที่
รวดเร็ว ปรับเปลี่ยนได้เป็นพื้นที่ต่างๆ เช่น ห้องประชุมเล็ก ขนาด 20 ตารางเมตร ห้องนั่งเล่น
ขนาด 25 ตารางเมตร ห้องสมาธิ 12 ตารางเมตร โดยสามารถนำมาขยายพื้นที่ เป็นห้องที่

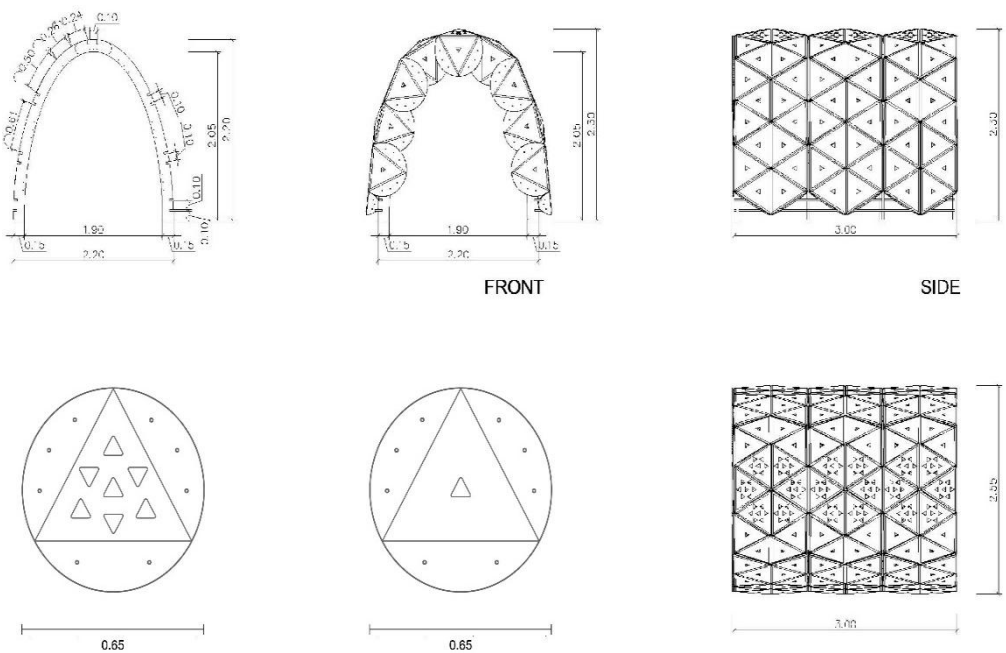
ใหญ่ขึ้นในระบบที่ต่อชนกันได้ขยายได้ตามความต้องการ อาจใช้แขวนโดยมีน้ำหนักเบา 5 กก. ต่อ 1 ตรม. ยึดแขวนกับท้องพื้นเพดานได้ หรืออาจมีโครงสร้างเบาเพื่อขึ้นรูปได้ตามความต้องการ โดยมีตัวอย่างการขึ้นรูปดังนี้

ภาพที่ 4 แบบร่างพื้นที่สันติสุข “พลับพลา” ครั้งที่ 1 จากโปรแกรม Autocad

ภาพที่ 5 แบบร่างพื้นที่สันติสุข “พลับพลา” ครั้งที่ 2 จากโปรแกรม Autocad

ภาพที่ 6 แบบร่างพื้นที่สันติสุข “พลัปปลา” ครั้งที่ 3 จากโปรแกรม Autocad

ภาพที่ 7 ผลงานพื้นที่สันติสุข “พลัปปลา 1” จากแผ่น Acoustic Wall & Ceiling

ภาพที่ 8 ผลงานพื้นที่สันติสุข “พลับพลา 2” จากแผ่น Acoustic Wall & Ceiling

ทีมา เอกพงษ์ ตรีตรง

ภาพที่ 9 ผลงานพื้นที่สันติสุข “พลับพลา 3” จากแผ่น Acoustic Wall & Ceiling

ทีมา เอกพงษ์ ตรีตรง

องค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ หรือผลงานที่ได้จากการสร้างสรรค์

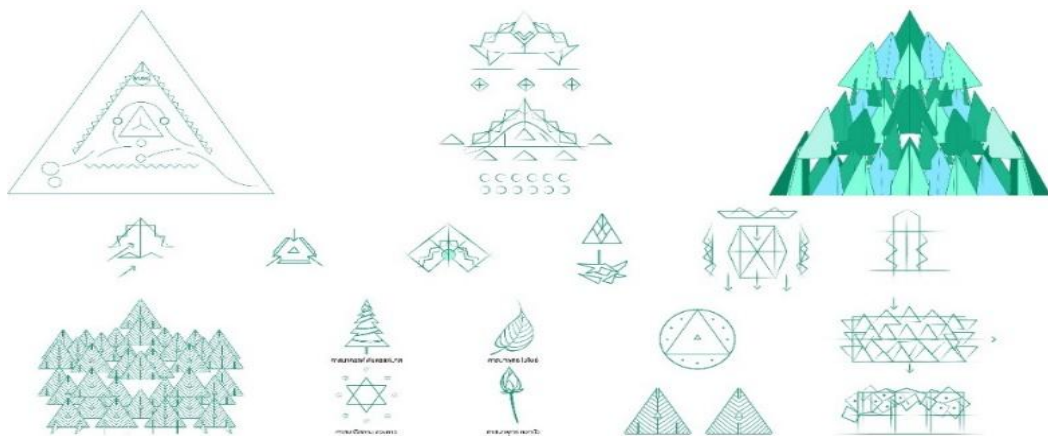
องค์ความรู้ที่ได้ตั้งแต่กระบวนการศึกษาตลอดไปจนถึงนวัตกรรมจากการสร้างสรรค์ ออกแบบทุกขั้นตอนต่างมีองค์ความรู้ที่เกิดขึ้นดังนี้

1. ช่วงการศึกษาได้ปรากฏความรู้ในการศึกษาเนื้อหาการตกแต่งแบบถอดประกอบได้ ติดตั้งรวดเร็ว โดยเฉลี่ยแล้วพลับพลา 1 ใช้เวลา 20 นาที ,พลับพลา 2 ใช้เวลา 45 นาที และพลับพลา 3 ใช้เวลา 2 ชั่วโมง โดยประมาณในการติดตั้ง ในวิธีใหม่ๆ ให้ง่ายต่อการตกแต่ง และสามารถติดตั้งได้ด้วยตัวเอง จนค้นพบวัสดุใหม่ที่มีองค์ประกอบและคุณสมบัติที่สามารถประยุกต์ในการใช้งานได้หลากหลายในพื้นที่แตกต่างกัน โดยมีคุณสมบัติที่ปลอดภัย ต่อการใช้งาน น้ำหนักเบา และสามารถประยุกต์สู่รูปแบบและการใช้สอยแบบต่าง ๆ ได้อีกในอนาคต

2. การศึกษาสัญญาณที่เป็นรูปธรรมเชิงบวก เพื่อหาแนวทางการสร้างสรรค์ จากทัศนธาตุบูรณาการกับการใช้สอย เพื่อสร้างมุมใหม่ บรรยากาศใหม่ ที่ถอดประกอบได้ ปรับเปลี่ยนได้ โดยรูปทรง รูปแบบ สี สัน พื้นผิว ที่มีผลทำให้ผู้ใช้งานความสุข และการใช้สอยง่าย สามารถตกแต่งปรับเปลี่ยนเคลื่อนย้ายด้วยตัวเอง

ทัศนธาตุ คือส่วนประกอบหรือธาตุที่สำคัญยิ่งทางทัศนศิลป์ เป็นส่วนที่สามารถสัมผัสรับรู้ได้ด้วยการมองเห็น เช่น เส้น สี รูปทรง พื้นผิว พื้นที่ว่าง ค่าน้ำหนักอ่อนแก่เป็นต้น ศิลปินผู้สร้างสรรค์ทัศนศิลป์ใช้ทัศนธาตุเป็นตัวแสดงออกซึ่งความรู้สึก อารมณ์ ความคิด จินตนาการ ตลอดจนประสบการณ์แง่มุมต่าง ๆ อย่างเป็นรูปธรรม (จตุรรัตน์ กิรติวุฒิปงศ์, 2558)

3. การค้นพบการออกแบบด้วยวัสดุใหม่ ประยุกต์สู่การถอดประกอบและเคลื่อนย้ายได้ง่ายและมีน้ำหนักเบาส่งผลสู่การ พัฒนารูปแบบและการใช้งานได้ในพื้นที่ต่าง ๆ และประกอบติดตั้งด้วยตัวเองแบบง่ายๆ สร้างสันติสุขได้ง่ายๆในทุกพื้นที่ ทุกกิจกรรมในชีวิต พบว่าได้ (แบบเล็ก) ตลอดจนการเคลื่อนย้ายไปสร้างสรรค์มุมใหม่ในพื้นที่ลักษณะต่าง ๆ

ภาพที่ 10 ร้างแบบพับปลา

โดยได้ข้อสรุปที่น่าสนใจในกาพัฒนาเพื่อการทดสอบครั้งนี้ดังนี้คือ การเกิดสภาวะเงียบสงบระหว่างผ่านเข้าไปในพื้นที่ มีสภาวะสบายขึ้นจากการใช้งานในเวลาที่กำหนดที่ให้ความรู้สึกแตกต่างจากภายนอกและภายใน ในระดับที่น่าพึงพอใจ โดยสามารถนำพื้นที่สู่การใช้งานในพื้นที่ต่าง ๆ และพัฒนาในอนาคต ต่อไปจากผลการทดสอบทางเข้าซุ้ม 5 วินาที ท่ามกลางเสียงรอบข้างที่ตั้ง พอเดินกลางซุ้ม 5 วินาที เสียงเงียบสงบทำให้ไม่ได้ยินเสียงของสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ และปลายซุ้ม 5 วินาที ก็กลับมาได้ยินเสียงรอบข้างเหมือนเดิม ด้วยคุณสมบัติของวัสดุ Acoustic Wall & Ceiling

สรุป

สิ่งที่ได้จากการออกแบบภายในแบบติดตั้งเคลื่อนย้ายได้ในครั้งนี้ คือ การออกแบบที่มีจุดเริ่มต้นในการพัฒนาต้นแบบพื้นที่และผลิตภัณฑ์ โดยสามารถนำทฤษฎี ผลิตกับสัญญาณวิทยุและระหว่างการพัฒนา ได้ค้นพบวัสดุ ที่สามารถนำมาออกแบบได้ตามวัตถุประสงค์ และได้คิดค้นในการออกแบบรูปทรงที่สามารถต่อประกอบได้ในหลายรูปแบบไม่เป็นพิษต่อสภาพแวดล้อม และจากการทดลองทดสอบไปในกระบวนการออกแบบทำให้ผู้ออกแบบได้แก้ปัญหาในหลายๆ ด้าน เช่น ความพยายามที่จะสามารถ ติดตั้งได้ในเวลารวดเร็วไม่เกิน 30 นาที ในแต่ละรูปแบบ และสามารถขนส่งในพื้นที่จำกัด และสะดวกแบบไม่กินพื้นที่มากนัก การติดตั้งโดยไม่ต้องใช้กาวย และไม่มีผลต่อมลภาวะ อีกทั้งคุณสมบัติที่กันเสียงสะท้อน

(acoustic) ในตัวสามารถใช้ประโยชน์ในห้องต่าง ๆ ที่ต้องการไม่ให้เสียงสะท้อนไปพร้อมกัน โดยการทดสอบพื้นที่ได้ประเด็นที่เป็นประโยชน์ต่อการออกแบบในพื้นที่จริงในอนาคตต่อไป

อีกทั้งการออกแบบครั้งนี้สามารถพัฒนาไปเป็นรูปแบบแห่งความสุขภายในพื้นที่ในอาคาร หลากหลายรูปแบบและผลิตภัณฑ์ ต่อจากนี้ เช่น ผลิตภัณฑ์โคมไฟ หิ้งพระ กระเป๋า เป็นต้นถือเป็นการออกแบบที่คุ้มค่าและได้ผลสู่การพัฒนาการออกแบบใหม่ๆ ต่อไปที่นอกจากจะช่วยให้ผู้ใช้งานมีความสุขเพลิดเพลินในการติดตั้งที่ทดสอบภูมิปัญญาได้ด้วยนั้น แต่ยังสามารถแก้ปัญหารการติดตั้ง ที่ยุ่งยากและกินเวลาให้สามารถติดตั้งได้รวดเร็ว ทำด้วยตัวเองได้ง่ายๆ ตอบโจทย์การอยู่อาศัยที่ปรับเปลี่ยนได้ง่ายๆ ในยุคปัจจุบันตามวัตถุประสงค์นั่นเอง

เอกสารอ้างอิง

The Guardian. (2564). สมอ่งที่มีความสัมพันธ์ต่อสภาพแวดล้อมและพื้นที่.

เรีย ก ใช้ เมื่อ 25 พฤษภาคม 2567 จาก

<https://www.theguardian.com>

จตุรัตน์ กิรติวุฒิปงศ์. (2555). สุนทรียภาพของทัศนธาตุทางทัศนศิลป์ : ความบันดาลใจจาก
โนรา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช, หน้า 1.

ณัฐริกา อาคม. (2560). การออกแบบเฟอร์นิเจอร์โดยใช้หลักการตามดูลาร์. ปริญญาศิลปกรรม
ศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยนเรศวร, หน้า 1

วุฒิ ไชยพงศ์. (2566). โอกาสในการเกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่องานก่อสร้างที่พักอาศัยใน
จังหวัดนครราชสีมา. ปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต การบริหารงานก่อสร้าง
และสาธารณูปโภค สาขาวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, หน้า 1
นววิช โกศัย. (2551). โอกาสในการเกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่องานก่อสร้างที่พักอาศัยใน
จังหวัดนครราชสีมา. สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 1.

โสธยา หาทว และ สมสฤทธิ์ ตามพันธ์. (2563). แนวทางออกแบบคอนโดมิเนียมสำหรับคนรุ่น
ใหม่ Condominium Design Guidelines for Generation Y.ในงานประชุมวิชาการ
ระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต ประจำปี 2563, วันที่ 2 พฤษภาคม 2563. คณะ
สถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต ปทุมธานี, หน้าที่ 1

จุดเชื่อมโยงระหว่าง 3 ศาสนา พุทธ คริสต์ และอิสลาม

สู่การสร้างสรรค์งานออกแบบ*

THE INTERSECTION OF 3 RELIGIONS: BUDDHISM, CHRISTIANITY, AND ISLAM. TO CREATE DESIGN WORK

เอกพงษ์ ตรีตรอง¹ และ อนุชา แพ่งเกสร²

Akekapong Treetrong¹ and Anucha Pangkesorn²

¹⁻²สาขาวิชาศิลปการออกแบบเชิงวัฒนธรรม คณะมัณฑนศิลป์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

¹⁻²Culture - Based Design Arts Ph.D. Faculty of Decorative Arts, Silpakorn University, Thailand

Corresponding Author's Email: akekapong_ideal1@hotmail.com

บทคัดย่อ

ปัญหาในสังคมไทยอันเกิดขึ้นจากการขาดสันติสุข โดยเฉพาะจากความขัดแย้งที่นับวันมีจำนวนสถิติที่สูงขึ้น คนขาดพื้นที่และกิจกรรมที่ช่วยทุเลาความเครียด ความทุกข์ และปัญหาด้านจิตใจและจิตวิญญาณ โดยเฉพาะคนเมือง ที่อาจมีพื้นที่อันตอบสนองแค่ความสุข แต่ขาดซึ่งสันติสุข ศาสนาจึงมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้เกิดเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ เพราะกิจกรรมและหลักคิดอันมาจากต้นกำเนิดความรักเป็นพื้นฐาน ด้วยกิจกรรมและพื้นที่บรรยากาศที่ทำให้เกิดสันติสุขได้ง่าย และสามารถบรรเทาทุกข์ให้กับคนเมืองได้บ้าง โดยพื้นที่กิจกรรมอันมีสัญลักษณ์ที่สัมผัสได้จากการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ออกแบบมุ่งหวังให้พื้นที่และบรรยากาศสามารถช่วยสร้างกิจกรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการนำหลักคิดจากสามศาสนา ถอดรหัสและแปลความหมายสู่การออกแบบร่าง ในการกำหนดรูปแบบ องค์ประกอบ ภาพลักษณ์ สู่การออกแบบรายละเอียดต่อไปจากการสร้างสรรค์แบบร่าง โดยขั้นตอนนี้คือการตีความสู่การออกแบบร่างให้สามารถปรากฏเป็นรูปแบบจากพื้นที่เล็กขยายสู่พื้นที่ใหญ่ หัวใจสำคัญในบทความนี้จึงมุ่งเน้นการนำสัญลักษณ์และเนื้อหาจากสามศาสนาถอดรหัสเป็นรูปแบบสู่การสร้างสรรค์ภาพลักษณ์ 2 มิติ

* Received 15 May 2024; Revised 4 June 2024; Accepted 29 June 2024

และการออกแบบ 3 มิติ ในภาพจำลอง สู่การพัฒนาการสร้างสรรค์พื้นที่สำหรับสามศาสนาที่ขนาดใหญ่ในอนาคตต่อไป

คำสำคัญ: จุดเชื่อมโยงสามศาสนา, การสร้างสรรค์, งานออกแบบ

Abstract

Problems in Thai society arising from a lack of peace especially from depression the number of statistics is increasing day by day. People lack space and activities that relieve stress, suffering, and mental and spiritual problems. especially city people that there may be a space that responds only to happiness but lacks peace Religion therefore plays an important role in helping to create an anchor for the mind. Because the activities and principles that come from the origin of love are the basis. With activities and atmosphere areas that easily create peace. And what kind of relief can be given to the people of the city? by an activity area with symbols that can be felt through creativity

Creative design aims to provide space and atmosphere that can help create activities. Especially using principles from three religions. Decipher and translate meaning into design sketches In determining the style, elements, and image to further design the details from the creation of the sketch. This step is to interpret the design of the figure so that it can appear as a pattern from a small area to a large area. The key focus of this article is to decipher the symbols and content from the three religions into patterns. To create 2D images and 3D designs in simulations, to develop the creation of large-scale floors for the three religions in the future.

Keywords: Decoding symbols, Bible, Peaceful space

บทนำ

ปัญหาส่วนใหญ่ของสังคมไทยมีความหลากหลายซับซ้อน ซึ่งเป็นปกติของการอยู่ร่วมกันในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิกฤตการณ์ต่าง ๆ ที่เข้ามากระทบชีวิตทั้งส่วนตัว ครอบครัว และสังคม โดยเฉพาะปัญหาอันเกิดจากการขาดความเชื่อและศรัทธาในชีวิต ขาดการเกียยัดในความดีงามอัน มีศาสนาเป็นเพียงเปลือกนอก จนทำให้ชีวิตไร้ความหวัง เป็นต้นตอของปัญหาหลายด้านในชีวิตซึ่งความเชื่อ และศรัทธาเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้เกิดความหวังโดยอาจส่งผลสู่ความสำเร็จในการดำรงชีวิต แต่เมื่อขาดความเชื่อ ความศรัทธาอาจส่งผลสู่ความหมดหวัง สิ้นหวังในชีวิต ซึ่งอาจนำไปสู่การตัดสินใจที่ผิดพลาดได้ โดยเฉพาะในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต สอดคล้องกับ คำสอนในสามศาสนาหลักคิดแห่งสันติสุข ดังนี้

สันติสุขในศาสนาต่าง ๆ ศาสนาพุทธที่มีพระพุทธเจ้าเป็นพระศาสดา ที่บรรจุสู่จุดหมายของนิพพาน คำว่า นิพพานสอดคล้องกับคำสอนในพระไตรปิฎกที่ว่า การที่อยู่ในภาวะที่ปราศจากปัญหา เป็นภาวะแห่งความสงบ สันติ อิสระภาพ ด้วยปัญญาที่รู้เท่าทันความจริง นิพพาน คือ การดับสนิทแห่งกิเลสและกองทุกข์ ด้วยเหตุที่มนุษย์ทุกคนมีทุกข์ทางโลก ทั้งทางกาย และทางใจ ทั้งสองอย่างมีเหตุก็เกิด หมดเหตุก็ดับบังคับไม่ได้ เป็นไปตามเหตุปัจจัย พระพุทธเจ้าสอนวิปัสสนากรรมฐานเพื่อให้มนุษย์แก้ที่ต้นเหตุ คือการมีศีล สมาธิ ปัญญา ด้วยหลักธรรมะ หลักของอริยสัจ ทุกข์คือโลกที่เต็มไปด้วยความทุกข์ สมุทัย คือ เหตุของการเกิดทุกข์ นิโรธ คือความจริงของการดับทุกข์ มรรค คือหนทางแห่งความดับทุกข์ ทำให้เกิดภาวะที่จิตใจอยู่กับเนื้อกับตัว เมื่อเกิดอะไรขึ้นในจิตใจ มีสติรู้ทัน ทำให้เกิดความสงบในจิตใจ

ศาสนาคริสต์ ที่มีพระเยซูเป็นศาสดา ผู้มาไถ่มนุษย์ให้รอดด้วยการสิ้นพระชนม์บนไม้กางเขน โดยคริสเตียนเชื่อว่ามนุษย์ทุกคนเป็นคนบาป การวางใจในพระเยซูผู้เป็นบุตรของพระเจ้า การอธิษฐานต่อพระเจ้าและการกลับใจ มนุษย์จะได้รับการอภัยบาป ปัญหาของมนุษย์ทำให้เกิดทุกข์ พระคัมภีร์สามารถมอบการจัดการปัญหาให้มนุษย์ การวางใจในพระเจ้า สอดคล้องกับคริสตธรรมคัมภีร์ “เรารู้ว่า พระเจ้าทรงช่วยคนที่รักพระองค์ให้เกิดผลอันดีในทุกสิ่ง คือคนทั้งปวงที่พระองค์ได้ทรงเรียกตามพระประสงค์ของพระองค์” (โรม 8:28, 2543) การอธิษฐานคือการขอกับพระเจ้าวางใจที่จะบอกปัญหา เป็นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างผู้เชื่อกับพระเจ้า เป็นความสัมพันธ์แบบพ่อลูก ผ่านคริสตธรรมคัมภีร์ หรือคำสอนของพระเจ้า ทำให้เกิดสันติสุข ในความหมายของคริสต์ศาสนิกชนเชื่อว่าต้องเริ่มต้นด้วยศรัทธาต่อพระเจ้า เกิดจาก 3 ประการ คือ ความเชื่อ (faith) ความหวัง (hope) ความรัก (love) และคำสั่งสอนของพระองค์ ซึ่ง

ปรากฏอยู่ในคัมภีร์ไบเบิล ความสัมพันธ์ของพระองค์กับมนุษย์บนรากฐานของความรักแบบไม่มีเงื่อนไข สันติสุขเกิดจากภายในจิตใจของเรามีได้ทันทีเมื่อวางใจในพระเจ้า

ศาสนาอิสลาม ที่มีอัลลอฮ์เป็นศาสดา การทำละหมาดเป็นสิ่งที่สำคัญกับมุสลิม คือการเข้าเฝ้าต่ออัลลอฮ์ วันละ 5 เวลา เป็นการรักษาความสัมพันธ์อันดีกับพระเจ้า ที่แสดงความเคารพสักการะพระเจ้า การกล่าวคำสรรเสริญพระเจ้าผ่านคัมภีร์อัลกุรอาน และการวิงวอนขอพร สอดคล้องกับคัมภีร์อัลกุรอาน “บรรดาผู้ศรัทธา และจิตใจของพวกเขาสงบด้วยการรำลึกถึงอัลลอฮ์ พึงทราบเถิด ด้วยการรำลึกถึงอัลลอฮ์ด้วยการอ่านอัลกุรอาน เชื้อพึงอัลลอฮ์และหวังผลบุญจากอัลลอฮ์ เท่านั้นทำให้จิตใจสงบ” (อัลเราะฮุด 13 : 28, 2545) สันติสุขในความหมายของมุสลิม การวิงวอนขอจากอัลลอฮ์ ให้ช่วยขจัดความทุกข์ให้หมดไป ให้สุขภาพดี และยืนยันในการแสวงหาวิชาความรู้ การรำลึกถึงอัลลอฮ์ การอ่านอัลกุรอานเป็นหลัก โดยการวิจัยจะนำแก่นแท้ของสันติสุขในศาสนาต่าง ๆ มาหาปัจจัยร่วมโดยการบูรณาการ สู่การสร้างสรรค์พื้นที่แห่งสันติสุข

นิยามแห่งสันติสุขมีอยู่ในทุกศาสนาและความเชื่อเป็นแหล่งแห่งความปรารถนาของชีวิตจากข้อสังเกตจึงเห็นประเด็นสำคัญ คือ ถ้าเราสามารถได้แนวทางที่เป็นรูปธรรมที่สามารถนำมาแก้ปัญหาชีวิตได้ด้วยพื้นที่ บรรยากาศ และกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ที่สกัดจากสามศาสนาเพื่อเกิดสันติสุข คือ เมื่อเผชิญปัญหาวิกฤติที่หนัก แต่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ด้วยวิธีง่าย ๆ มีพื้นที่ใกล้ชิดและกิจกรรมสร้างสรรค์ง่าย ๆ จนเกิดกำลังใจ ซึ่งอาจจะสามารถเปลี่ยนชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง ที่สำคัญสันติสุขแท้ ก็เกิดขึ้นท่ามกลางวิกฤตการณ์ในชีวิตได้ง่ายขึ้นกว่าเดิม

ที่มาและความสำคัญ

การออกแบบพื้นที่ด้วยการเพื่อนำแก่นสาระความรู้เรื่องสันติสุขจากสามศาสนา เชื่อมโยงกับความหมายผ่านสัญลักษณ์สู่การออกแบบพื้นที่ ในทุกกิจกรรม ด้วยการเชื่อมกิจกรรมการใช้วัสดุพื้นฐานในการตกแต่งภายใน เป็นสิ่งที่สบายตาทำให้เกิดความสงบกับความรู้สึกทางศาสนา สร้างบรรยากาศภายในให้เข้าถึงความเชื่อ ความศรัทธา ความหวัง ด้วยการออกแบบรูปทรงและ แสงกระตุ้นให้ผู้ใช้รู้สึกถึงความศักดิ์สิทธิ์ เป็นอย่างครบถ้วนผ่านคำสอนในสามศาสนา

จุดประสงค์

1. ศึกษาคำสอนของสามศาสนา ที่มีสัญญาณเกี่ยวข้องกับความเชื่อ ความหวัง และความศรัทธา เพื่อนำมาออกแบบสร้างสรรค์พื้นที่สันติสุข
2. ศึกษากิจกรรมของสามศาสนาสู่การกำหนดสัญญาณโดยแปลความหมายจากสู่การสร้างสรรค์พื้นที่
3. ออกแบบร่างจากสัญญาณ ที่มาจากการศึกษาคำสอนของสามศาสนา สู่การสร้างสรรค์บรรยากาศ พื้นที่

แนวความคิด

ความเชื่อสามศาสนา ประกอบด้วย พุทธศาสนิกชน ในศาสนาพุทธ เชื่อว่าการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว หรือกฎแห่งกรรม สอดคล้องจากพระไตรปิฎกเรื่องการกระทำที่ส่งผลต่อผลของการกระทำ (พระมหาสาคร วรรณโมภาโส, 2560) คริสตชน ในศาสนาคริสต์ เชื่อว่าพระเยซูคริสต์เป็นผู้ประทานความรอดให้แก่มนุษย์ และนำให้มนุษย์ไปอยู่ในสวรรค์ สอดคล้องกับคริสตธรรมคัมภีร์แต่เมื่อความดีเลิศและความรักของพระเจ้า พระผู้ช่วยให้รอดของเรามาปรากฏ พระองค์ก็ทรงช่วยเราให้รอด ไม่ใช่เพราะความชอบธรรมที่เราทำเอง แต่ด้วยพระเมตตาของพระองค์ (คริสตธรรมคัมภีร์พันธสัญญาใหม่, ทิตัส 3:4-8, 2543) มุสลิม ในศาสนาอิสลามเชื่อว่าวันสิ้นโลกนั้นมีจริง การทำความดี คือการทำความดีครบ 5 เวลา สอดคล้องกับคำสอนในศาสนาอิสลาม ความว่า แท้จริงบรรดาผู้ศรัทธา และปฏิบัติความดีสำหรับพวกเขานั้นคือสวนสวรรค์ชั้นฟิรเดาสเป็นที่พัก (คัมภีร์อัลกุรอาน,อัลอะฮฟ : 107, 2545)

ความศรัทธาปรากฏอยู่ในศาสนาและมีความสำคัญต่อผู้เชื่อ พุทธศาสนิกชน ในศาสนาพุทธ ศรัทธาในคำสอนของศาสดา คือพระพุทธเจ้า สอดคล้องกับพระไตรปิฎกบาลีของพระพุทธศาสนา อักษรตัวหนึ่ง ๆ อันเป็นพระปริยัติศาสน์พระศาสดามีค่าเท่ากับพระพุทธรูปองค์หนึ่ง (พระพรหมคุณาภรณ์, 2546) คริสตชนศรัทธาในพระเจ้า และวางใจในพระเจ้า และคัมภีร์ไบเบิล สอดคล้องกับการอ่านพระคัมภีร์ทำให้เราเข้าใจน้ำพระทัยอันดีเลิศของพระเจ้าในการดำรงชีวิตมากขึ้น เพื่อให้เราเหล่าผู้เชื่อจะดำเนินตามทางของพระองค์พระคัมภีร์เป็นจดหมายรักจากพระเจ้า (คริสตธรรมคัมภีร์พันธสัญญาใหม่, มัทธิว 4:4, 2543) มุสลิมศรัทธาในพระคัมภีร์อัลกุรอาน สอดคล้องกับคำสอน อัลกุรอาน จะทรงทำให้เขามีความรู้ในสิ่งที่เขาไม่เคยรู้มาก่อน ด้วยกับความโปรดปรานของพระองค์ (คัมภีร์อัลกุรอาน,อัน-นินสาห์: 113, 2545)

ความหวังของสามศาสนามีลักษณะเฉพาะ เช่น พุทธศาสนิกชน ในศาสนาพุทธ ความหวังที่จะประสบความสุขความเจริญ ด้วยการทำความดีหมั่นสร้างบุญกุศล โดยไม่ยึดติด หรือถือว่าเป็นของตน สอดคล้องกับพระพุทธรองค์ตรัสว่า ดูก่อนภิกษุทั้งหลาย ท่านอย่ายึดมั่นใน ธรรม (พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทโท, 2555) ของคริสตชน ในศาสนาคริสต์ คือ การไถ่หา อาณาจักรสวรรค์ และชีวิตนิรันดร์ เป็นความสุข ดังพระคริสตธรรมคัมภีร์ อันร่างกายนี้เราอยู่ ห่างจากองค์พระผู้เป็นเจ้า เราจะได้อยู่กับองค์พระผู้เป็นเจ้าเมื่อเราออกจากร่างกายนี้ หรือตาย (คริสตธรรมคัมภีร์พันธสัญญาใหม่, 2 โครินธ์ 5:6-8, 2543) มุสลิม ในศาสนาอิสลามความหวัง หลัก ๆ คือการเข้าสู่อ้อมแขนของพระอัลเลาะห์ กลับสู่ความเมตตาของพระองค์ ในชีวิตหลัง ความตาย ดังคำสอนของคัมภีร์อัลกุรอาน “แท้จริงเราเป็นกรรมสิทธิ์ของอัลลอฮ์ และยัง พระองค์ที่เราต้องกลับไป” (คัมภีร์อัลกุรอาน, โองการที่ 2:156, 2543) ฉะนั้น ความหวังเป็น แก่นสารของคนในแต่ละศาสนาโดยปรากฏอยู่ในหลักการคล้าย ๆ กัน ทั้งความเชื่อ ความ ศรัทธาส่งผลต่อการมีพื้นที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบได้เพื่อประกอบศาสนกิจ

พื้นที่เปลี่ยนแปลงรูปแบบได้ในกิจกรรมทางความเชื่อซึ่งปรากฏให้เห็นในแต่ละ ศาสนกิจ เช่น พุทธศาสนิกชน ในศาสนาพุทธ การปักกลด กรณีนี้เป็นของพระภิกษุสงฆ์ ส่วน การเดินจงกรม กรรมฐานทั่วไปด้วยเบาะ 1 ชั้น สามารถทำในห้องพระ หรือใต้ต้นไม้ สถานที่ที่ สงบเงียบ คริสตชน ในศาสนาคริสต์ การเผ่าเดี่ยว เพื่อเติบโตในฝ่ายวิญญาณ ทำให้เรียนรู้ถึงน้ำ พระทัยของพระเจ้า การให้คำสอนในพระคัมภีร์นำทางในการดำเนินชีวิตในทุกวัน อาจทำใน ห้องนอน หรือห้องที่โล่งไร้เสียงรบกวนเพื่อให้เกิดสมาธิในการอ่านพระคริสตธรรมคัมภีร์ มุสลิม ในศาสนาอิสลาม การละหมาด เป็นสถานที่ใดก็ได้ที่สะอาด ต้องมีการชำระร่างกายก่อน ละหมาดเพื่อให้เกิดความบริสุทธิ์ และอ่านพระคัมภีร์อัลกุรอาน อาจทำในห้อง หรือนอก สถานที่ใด ๆ ก็ได้

พื้นที่มีความสำคัญต่อการปฏิบัติศาสนกิจ และกิจกรรมทางความเชื่อได้ทั้งระดับ ส่วนตัว และส่วนรวม โดยมีความสัมพันธ์กันระหว่างคนกับพื้นที่ส่งผลสู่ความเข้มแข็งในความ เชื่อของบุคคล สภาพแวดล้อมที่ดีกระทบสู่ความศรัทธาเป็นพลังแวดล้อมส่งเสริมสร้างความ ศรัทธาต่อความเชื่อ และ ศาสนา ตลอดจนความหวังในชีวิตเพื่อเป็นคำตอบในอนาคตสู่สันติสุข ที่มนุษย์แสวงหาตนเอง ทำให้เกิดสัญญาะวิทยาการสร้างสรรค์ทั้งกิจกรรมทางศาสนกิจ

สัญญาะเชิงบวรรูปทรงของงานสถาปัตยกรรมพุทธ มาจากดอกบัวสัญลักษณ์ของการ แบ่งประเภทคนที่มี 4 เหล่า และแทนถึงความดี ศาสนาคริสต์ มาจากสัญลักษณ์ของไม้กางเขน

สื่อความหมายของการไถ่บาปของพระเจ้าที่เสียสละให้กับมวลมนุษย์ อิสลามมาจากดาวและพระจันทร์เสี้ยว มาจากตัวอักษรในภาษา อาหรับ ชื่อว่า ตั ว นู น หมายถึงรัศมี บอกถึงศาสดา พระอัลเลาะห์ สัญลักษณ์ดังกล่าวออกมาในรูปแบบเป็นสัญลักษณ์ในแต่ละศาสนาส่งผลต่อสันติสุขภายในจิตใจ

สันติสุขในศาสนาต่าง ๆ ศาสนาพุทธ สันติสุขในความหมาย คือ นิพพาน สอดคล้องกับคำสอนในพระไตรปิฎกที่ว่า การที่อยู่ในภาวะที่ปราศจากปัญหา เป็นภาวะแห่งความสงบ สันติ อิศรภาพ ด้วยปัญญาที่รู้เท่าทันความจริง นิพพาน คือ การดับสนิทแห่งกิเลสและกองทุกข์ ศาสนาคริสต์ สันติสุขในความหมายของคริสต์ศาสนิกชนเชื่อว่าต้องเริ่มต้นด้วยศรัทธาต่อพระเจ้า เกิดจาก 3 ประการ คือ ความเชื่อ (faith) ความหวัง (hope) ความรัก (love) และคำสั่งสอนของพระองค์ ซึ่งปรากฏอยู่ในคัมภีร์ไบเบิล ความสัมพันธ์ของพระองค์กับมนุษย์บนรากฐานของความรักแบบไม่มีเงื่อนไข สันติสุขเกิดจากภายในจิตใจของเรามีได้ทันทีเมื่อวางใจในพระเจ้า และ ศาสนาอิสลาม สันติสุขในความหมายของมุสลิม การวิงวอนขอจากอัลลอฮ์ ให้ช่วยขจัดความทุกข์ให้หมดไป ให้สุขภาพดี และยืนยันในการแสวงหาวิชาความรู้ การรำลึกถึงอัลลอฮ์ การอ่านอัลกรุอ่านเป็นหลัก โดยการวิจัยจะนำเสนอแก่นแท้ของสันติสุขในศาสนาต่าง ๆ มาหาปัจจัยร่วมโดยการบูรณาการ สู่การสร้างสรรค์พื้นที่แห่งสันติสุข

นิยามแห่งสันติสุขมีอยู่ในทุกศาสนาและความเชื่อเป็นแหล่งแห่งความปรารถนาของชีวิต ผู้วิจัยมุ่งเน้นความเชื่อทางศาสนาคริสต์ และคริสต์ธรรมคัมภีร์ โดยได้ศึกษาถึงสถิติการเปลี่ยนแปลงของความเชื่อที่มีผลอื่น สู่ความเชื่อในพระเจ้าของคนในโลก ศาสนาคริสต์เนื่องจากแรงบัลดาลใจส่วนตัวครอบครัว และ ตนเองก็เปลี่ยนมาเป็นคริสตชน จนชีวิตมีความเชื่อ ความศรัทธา ที่มีต่อพระเจ้า และแสดงออกด้วยการอธิษฐาน การประกาศเรื่องราวของพระเจ้าในกิจกรรมต่าง ๆ ของคริสเตียน ทั้งการเฝ้าเดี่ยว และกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในโบสถ์ และสถิติของประเทศเกาหลีใต้ ที่กลายเป็นเมืองที่เผยแผ่ศาสนาคริสต์มากที่สุดในโลก ถึง 22,000 คน ประเทศเนปาลมีผู้นับถือศาสนาคริสต์เพิ่มขึ้น จากกลุ่มที่เรียกตัวเองว่า จันทาล ซึ่งเป็นวรรณะต่ำที่สุดของศาสนาฮินดู เลือกเปลี่ยนมานับถือศาสนาคริสต์ทำให้อากาศหลุดพ้นจากความยากจนและการเลือกปฏิบัติ (BBC News, 2566) สถิติการเพิ่มขึ้นดังกล่าวทำให้ศาสนาคริสต์สามารถแสดงถึงความเชื่อ ความศรัทธา และความหวัง โดยผ่านสัมพันธภาพที่ดี ทั้งการเข้าโบสถ์ด้วยการนมัสการ แบ่งปันความคิดและปัญหาประสบการณ์ให้คนอื่นได้รับฟัง จากข้อสังเกตจึงเห็นประเด็นสำคัญ คือ ถ้าเราสามารถได้แนวทางที่เป็นรูปธรรมที่สามารถนำมาแก้ปัญหาชีวิตได้ด้วยพื้นที่ บรรยากาศ และกิจกรรมอย่างสร้างสรรค์ที่สกัดจากหลักการในคริส

สตรธรรมคัมภีร์ เพื่อเกิดสันติสุข คือ เมื่อเผชิญปัญหาวิกฤติที่หนัก แต่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ด้วยวิธีง่าย ๆ มีพื้นที่ใกล้ตัวและกิจกรรมสร้างสรรค์ง่าย ๆ จนเกิดกำลังใจ ซึ่งอาจจะสามารถเปลี่ยนชีวิตไปในทางที่ถูกต้อง ที่สำคัญสันติสุขแท้

กระบวนการการสร้างสรรค

จากการทบทวนวรรณกรรมและกระบวนการในระเบียบวิธีวิจัยให้เห็นถึงข้อสรุปของสัญญาวิทยา ความหมายของรูปทรงที่ผนวกกันจาก 3 ความเชื่อ ประกอบด้วยรูปทรงสามเหลี่ยม แนวคิดความสัมพันธ์ 3 ศาสนา และความเชื่อ ความศรัทธา ความหวัง ด้านการออกแบบพื้นที่ปรับเปลี่ยนรูปแบบได้ เพื่อสันติสุข ด้วยการใช้รูปทรงสามเหลี่ยมที่เป็นพื้นฐานของสัญลักษณ์ที่มีในทุกศาสนา และพื้นที่มีผลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ สอดคล้องกับทบทวนวรรณกรรม พฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาเป็นผลจากมุมมอง หากมีมุมมองที่ดี/คิดบวก (Positive thinking) พฤติกรรมแสดงออกมาเชิงบวกด้วย แต่ถ้ามีมุมมองที่ไม่ดี/คิดลบ (Negative Thinking) จะแสดงออกในเชิงลบ เช่นเดียวกับมุมมองที่หลากหลายของมนุษย์ต่อพื้นที่ ที่พยายามเปลี่ยนแปลงจัดการพื้นที่ให้เป็นไปตามความต้องการที่พึงปรารถนา อีกทั้งผลการทำแบบสอบถามส่วนมากชอบพื้นที่ที่มีธรรมชาติ ซึ่งหมายความว่าต้นไม้ จึงนำมาประยุกต์ในการออกแบบพื้นที่เพื่อสันติสุขแยกตามศาสนา ดังต่อไปนี้

1.) พุทธศาสนา พื้นที่สามเหลี่ยมใช้เป็นสัญลักษณ์หลักไตรลักษณ์ในพุทธศาสนา คือ อนิจจัง ที่หมายถึงการเกิดขึ้นแล้วเสื่อมสลายไป ตามความไม่เที่ยง และไม่คงที่, ทุกขัง ที่หมายถึงความ

เป็นทุกข์ที่ถูกบีบคั้นด้วยการเกิด มีขึ้นและดับไป และ อนัตตา ที่หมายถึงทุกอย่างในโลกล้วนว่างเปล่า ไม่มีตัวตน ไม่ใช่ของใคร

2.) คริสต์ศาสนา พื้นที่สามเหลี่ยมใช้เป็นสัญลักษณ์ของพระเจ้าผู้ประเสริฐทรงมี 3 สถานะ คือ พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณ

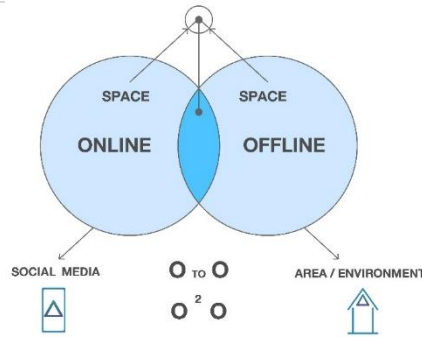
3.) อิสลาม พื้นที่สามเหลี่ยมอาจถูกใช้ในศาสนาอิสลามเพื่อแสดงถึงความศักดิ์สิทธิ์ของ ทฤษฎี ปฏิบัติ และอิชิฮาน ซึ่งเป็นหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม

จาก 3 ศาสนา ประกอบด้วย 3 ส่วนจึงแทนเป็นสัญลักษณ์ 3 เหลี่ยม งานจะประกอบได้ด้วย 3 ส่วน คือ พกพา พับพา พลัปลา โดยพกพา จะเป็นส่วนของแอปพลิเคชัน พับพาเป็นส่วนของกระเป๋า และพลัปลาเป็นส่วนของซุ้ม

สีจากสามศาสนา คือ ศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ ศาสนาอิสลาม ส่วนมากเลือกสีโทนเย็นสีเขียว และสีฟ้า สีฟ้า น้ำทะเล สอดคล้องกับงานวิจัย สีฟ้าของน้ำทะเลช่วยบำบัดอาการเครียดได้ จากการศึกษาประชากรในเมืองเวลลิงตัน นิวซีแลนด์ ซึ่งเป็นเมืองท่าที่มีอากาศดีตลอดทั้งปี เพราะติดทะเลมีลมโชยตลอดเวลา พบว่าประชากรในเมืองนี้มีสุขภาพจิตที่ดี นั่นเป็นการมีพื้นที่โล่งสีฟ้า (blue space) ที่มาก ทำให้สุขภาพจิตของคนที่นี่ดีขึ้นมาก

องค์ความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงานสร้างสรรค์ หรือผลงานที่ได้จากการสร้างสรรค์

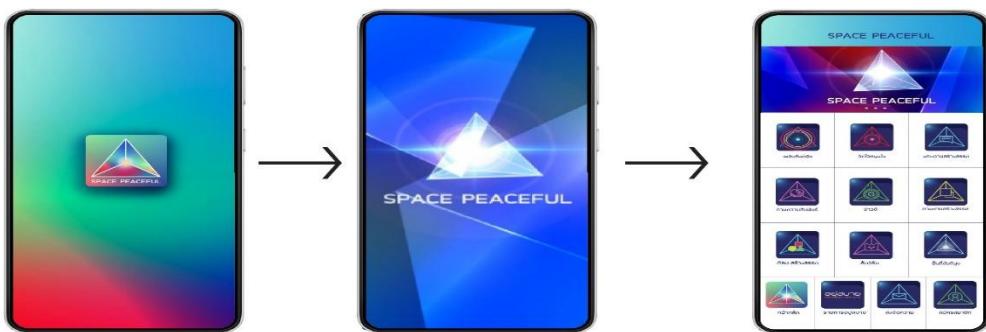
เริ่มต้นด้วยการศึกษาหลักคำสอน และข้อมูลเกี่ยวกับทั้งสามศาสนา โดยสัญญาที่ทดลองมีผลต่อระดับของสันติสุข โดยสัมผัสส่วนตัว และมีกิจกรรมร่วมกันระหว่างตัวเอง ครอบครัว และพี่น้อง สันติสุขผ่านกริยา และใบหน้าเพื่อนำไปประเมินการสร้างรูปแบบพื้นที่ ดังนี้ พื้นที่มิติในบรรยากาศ เส้นสาย การจัดวาง สี กลิ่น อุณหภูมิผิวสัมผัสการหาข้อสรุปเรื่องสัญญาที่กระทบต่อมนุษย์ทั้ง - และ + ภาษาสัญญาพื้นที่ว่างระหว่างคน ด้วยคำ ถ้อยคำ คำปลอบโลม เสียงดนตรี ในจังหวะต่างๆ ไปจนถึงสัญญาแห่งเสียงที่มีผลกระทบ เสียงที่มีความหมาย ต่อมาจึงได้ค้นพบแนวทางในการออกแบบซึ่งประกอบด้วย แนวคิด O to O , O 2 O โดยสัมพันธ์กันทั้ง 2 ส่วน โดยมีกิจกรรมทั้ง 2 ส่วน พื้นที่ออนไลน์ (Online) ที่สัมพันธ์กับพื้นที่ออฟไลน์ (Offline) ทั้งสองส่วนสำคัญเพื่อเติมเต็มสันติสุขในชีวิตประจำวัน ออนไลน์ (Online) ที่สามารถสร้างกิจกรรมที่มีพลังในระบบ Application ในกิจกรรมเพื่อสันติสุขไปพร้อมกัน และเชื่อมโยงกันไปพร้อมกันทุกพื้นที่ ในลักษณะออฟไลน์ (Offline) จนเกิดเป็นการออกแบบกิจกรรมจนสามารถออกมาเป็นพื้นที่จากเล็กไปสู่กลางในการสร้างสรรค์พื้นที่ จากแอปพลิเคชัน ,ผลิตภัณฑ์ สู่พื้นที่สันติสุข

ภาพที่ 1 ภาพอธิบายพื้นที่ออนไลน์ (Online) ที่สัมพันธ์กับพื้นที่ออฟไลน์(Offline) ด้วยแนวคิด
O to O , O 2 O
ที่มา เอกพงษ์ ตรีตรัง

แอปพลิเคชัน

โดยในส่วนของ Application “Space Peaceful” เริ่มต้นด้วยหมวดการใช้งานหลัก 9 หมวด ที่จะทำให้พบกับบทความที่น่าสนใจทั้งการให้ข้อคิดแก่ผู้ชม ข่าวสารที่มีประโยชน์เพื่อให้ทันเหตุการณ์ของโลก ภาพ และวิดีโอที่เชิงสร้างสรรค์ที่แสดงให้เห็นถึงความงามของสิ่งที่มีอยู่รอบตัวผ่านมุมมองใหม่ที่จะสร้างพลังงานบวก โดยในแต่ละหมวดหลักจะมีหมวดย่อยที่แตกต่างกันออกไป

ภาพที่ 2 ภาพแสดงหน้าจอหมวดภายในแอปพลิเคชัน
ที่มา เอกพงษ์ ตรีตรัง

หมวดเพลงสันติสุข ประกอบด้วยหมวดย่อยทั้งหมด 6 หมวด ที่แต่ละหมวดมีแนวเพลงที่แตกต่างกันออกไป ได้แก่ ความเชื่อ ความรัก ความศรัทธา ความหวัง ผ่อนคลาย และฟื้นฟู

หมวดวิดีโอหนุใจ

ภายในหมวดประกอบด้วยวิดีโอคำคมที่มีคำปรึกษา และกำลังใจจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษพร้อมกับเสียงพากย์

หมวดบทความสร้างสรรค์

ภายในหมวดจะมีบทความต่าง ๆ ที่มีทั้งความรู้ และแนวคิดของบทความนั้นๆ ซึ่งเมื่ออ่านแล้วจะทำให้มีความคิดสร้างสรรค์ และรู้สึกดีขึ้นเมื่อได้อ่าน

หมวดภาพความสัมพันธ์

หมวดภาพความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ในหมวดนี้แสดงให้เห็นถึงมิตรภาพ และความสุข การมองเห็นภาพ และวิดีโอของครอบครัวที่แสดงถึงความสัมพันธ์นี้เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้เราเห็นภาพรวมของความรัก และความสุขที่มีอยู่ในชีวิตประจำวันของเรา

หมวดข่าวดี

หมวดข่าวดีนำเสนอข่าวดีเพื่อปลี่ยนงานบวกให้กับผู้ใช้ในยุคปัจจุบันที่ข่าวสาร และเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เผยแพร่มีแนวโน้มไปที่เรื่องเชิงลบ การมองหาข่าวดีอาจเป็นสิ่งที่ยากลำบาก เพราะมักจะถูกซ่อน เป็นที่รู้จักว่าชาวลบมักสร้างความเสียหาย และเกิดผลกระทบต่อสุขภาพจิตของผู้คนได้แต่สำหรับ Application Space Peaceful จะเน้นไปในเรื่องที่สร้างความรู้สึกดีและเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่าน

หมวดภาพถ่ายสร้างสรรค์

ความสวยงามที่แสดงผ่านภาพถ่าย สะท้อนความคิดสร้างสรรค์เป็นการนำเสนอความสวยงามของโลกให้เราได้เห็นด้วยมุมมองที่แตกต่างค์ เพื่อให้ผู้ชมได้เพลิดเพลินกับการนำเสนอภาพที่แสดงให้เห็นถึงความสวยงาม และมุมมองที่แปลกใหม่

หมวดศิลปะสร้างสรรค์

การผสมผสานความสวยงาม และความคิดสร้างสรรค์ในหมวดภายในแอปพลิเคชันนี้ที่เต็มไปด้วยศิลปะและสร้างสรรค์ต่างๆ เมื่อเข้ามาในหมวดนี้จะได้สัมผัสความสงบ และความสุขผ่านผลงานศิลปะที่สร้างขึ้น

หมวดสัตว์รัก

สัตว์ต่างๆ มีผลต่อความรู้สึก ทุกครั้งที่เรามองไปที่พวกเขา เราจะได้รับความสุข และความรัก หมวดนี้เป็นที่น่าสนใจ และเต็มไปด้วยความน่ารักภาพสัตว์ที่มีความน่ารัก ทั้ง แมว สุนัข ปลา พร้อมข้อมูลเบื้องต้นสำหรับอธิบายสัตว์ตัวนั้นๆ

หมวดพื้นที่สันติสุข

พื้นที่สันติสุขสถานที่ที่ทำให้จิตใจผ่อนคลาย การมีพื้นที่สันติสุขเป็นสิ่งสำคัญในชีวิตประจำวัน เพราะพื้นที่เหล่านี้มีบทบาทสำคัญในการสร้างความสุข และความสงบในใจของเรา หมวดที่ 9 ของเป็นแหล่งที่นำเสนอพื้นที่สันติสุขในหลากหลายรูปแบบ

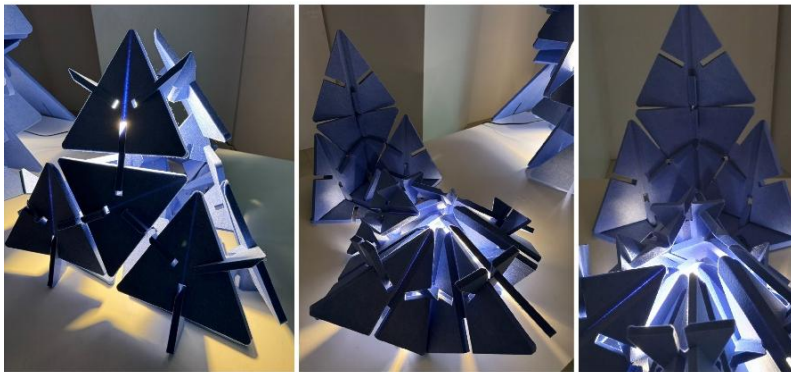
ผลิตภัณฑ์

ผลิตภัณฑ์เพื่อเป็นพื้นที่สันติสุขที่สามารถพกติดตัวได้ การนำเอาการพับกระดาษแบบ โอริกามิ มาจากภาษาญี่ปุ่นคำว่า โอริ แปลว่า พับ กามิ แปลว่า กระดาษ ซึ่งการพับกระดาษเป็นเครื่องรางที่เชื่อว่าจะนำความโชคดีมาให้ และการพับใบไม้ในการร้อยพวงมาลัย สัญลักษณ์ของความเชื่อ ความศรัทธา การจึงเป็นที่มาของการสร้างกระเป๋าที่สามารถพับให้เกิดเป็นรูปทรงหลายรูปแบบได้ โดยการสร้างผลงานนี้ เริ่มจากการทดลองพับกระดาษเพื่อเกิดเป็นทรงทั้งทรงกระเป๋า และยังสามารถเปลี่ยนวิธีการพับเพื่อให้กลายเป็นทรงที่สามารถทำเป็นฉากกันขนาดเล็กได้ เพื่อให้เป็นที่ทำงาน ทำสมาธิได้ ต่อมาผลิตภัณฑ์โคมไฟ และหิ้งพระเป็นการนำเอาเทคนิคการต่อjoint โดยไม่ใช้กาว มาต่อเป็นชิ้นงาน เพื่อให้เกิดรูปแบบต่าง ๆ

ภาพที่ 3 ผลิตภัณฑ์กระเป๋า

ที่มา เอกพงษ์ ตรีตรง

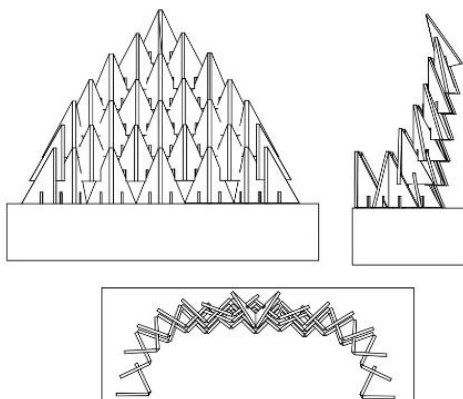

ภาพที่ 4 ผลิตภัณฑ์คอมไฟ และหิ้งพระ
ที่มา เอกพงษ์ ตรีตรง

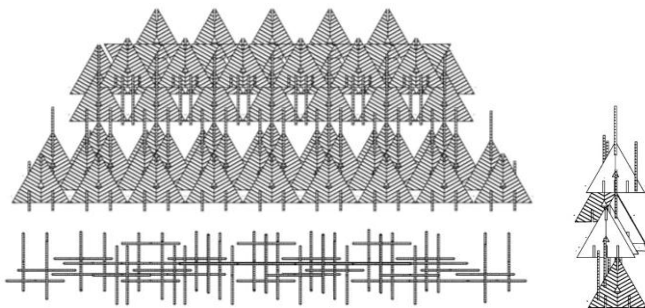
โมดูลาร์

การใช้สามเหลี่ยมเป็นสัญลักษณ์ของสามศาสนาหลัก เป็นการนำความหมายทางศาสนา มาเชื่อมโยงกับการออกแบบพื้นที่ เพื่อให้สร้างความรู้สึกร่วมกันของสันติสุขและความสมดุลในสภาพแวดล้อม โดยการนำสัญลักษณ์นี้มาอยู่ในองค์ประกอบของโมดูลาร์ช่วยให้สร้างความเชื่อมโยงระหว่างพื้นที่ และความเชื่อศาสนาของบุคคลในชุมชนอย่างมีความหมาย การใช้รูปแบบของตัวต่อแต่ละชิ้นเป็นรูปสามเหลี่ยมเพื่อเป็นสัญลักษณ์จากสามศาสนา และการใช้การต่อ joint โดยไม่ใช้กาวยึด เป็นการนำคุณลักษณะทางศาสนา มาประยุกต์ใช้ในการออกแบบโมดูลาร์ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงและสมดุลในโครงสร้างของโมดูลาร์ โดยที่ joint จะเป็นจุดที่ช่วยเชื่อมโยงตัวต่อแต่ละชิ้นกันอย่างมั่นคง โดยเลือกวัสดุเป็น Acoustic Wall & Ceiling เพื่อให้มีการลดเสียงรบกวนและสร้างบรรยากาศที่เงียบสงบซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างพื้นที่สันติสุข

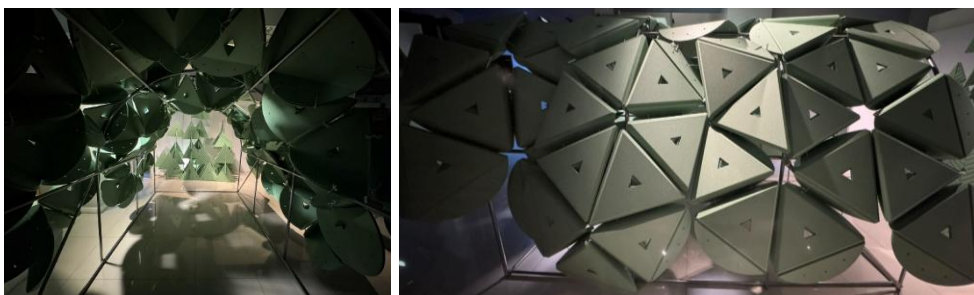
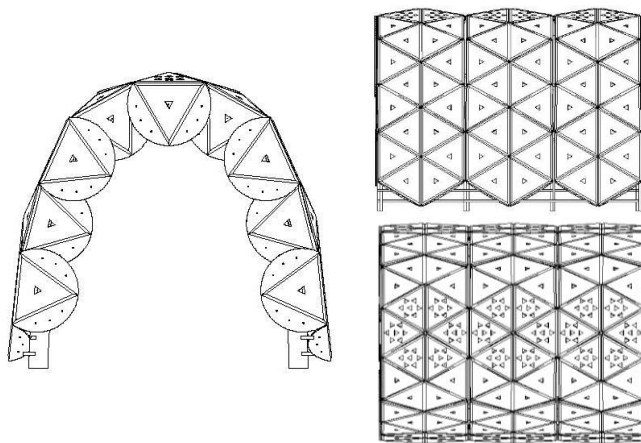
รูปแบบโมดูลาร์ชิ้นที่ 2 และ 3 เป็นรูปสามเหลี่ยมอ้างอิงจากสามศาสนา และยังใช้วงกลมเป็นองค์ประกอบ เนื่องจากผลสรุปของแบบสอบถามมีผลว่าวงกลมเป็นรูปทรงที่ทำให้รู้สึกถึงสันติสุข และการออกแบบลายบนแผ่น Acoustic ที่มีลายของใบไม้ต้นโพธิ์ เป็นสัญลักษณ์ของศาสนาพุทธ หากมองเป็น ต้นสน เป็นสัญลักษณ์ของศาสนาคริสต์ ส่วนรูที่เจาะบนแผ่นทึบวงกลมที่เชื่อมโยงกับดวงดาว เป็นสัญลักษณ์ที่สำคัญในศาสนาอิสลาม

ภาพที่ 5 โมดูลาร์ ชั้นที่1 จากโปรแกรม Autocad และผลงาน
ที่มา เอกพงษ์ ตริ์ตรง

ภาพที่ 6 โมดูลาร์ ชั้นที่2 จากโปรแกรม Autocad และผลงาน
ที่มา เอกพงษ์ ตรีตรง

ภาพที่ 7 โมดูลาร์ ชั้นที่3 จากโปรแกรม Autocad และผลงาน
ที่มา เอกพงษ์ ตรีตรง

สรุป

แนวความคิดในการทำพื้นที่สันติสุข มีความเชื่อมโยงจาก สายสะดือ คือ สายที่เชื่อมต่อระหว่างทารกในครรภ์และรกที่ติดกับผนังมดลูก สายสะดือนี้อาจเลี้ยวสารอาหารและเลือดดีจากรกไปสู่ทารกในครรภ์ และจะรับเลือดเสีย และของเสียต่าง ๆ จากทารกไปสู่รก ระหว่างทารกที่อยู่ในครรภ์ทารกจะหายใจผ่านสายสะดือ เมื่อลืมตาดูโลกภายนอก สายสะดือก็จะถูกตัดออกไป และหมดหน้าที่ลง ทารกเริ่มหายใจเอง

สายสิญจน์ ในความเชื่อของศาสนาพุทธ

สายสิญจน์ เป็นเส้นด้ายสีขาว ที่พระเถระชั้นประณมมือ หรือการเจริญพุทธมนต์ และการวางบ้านเรือน ให้เป็นสิริมงคลแก่บ้าน เชื่อว่าสามารถกันทูตผีปีศาจได้ ทั้งงานมงคล และ

งานอวมงคล มัดสามเปลาะ ใช้สายสัญญาณ คือ มือ เท้า ตัดขาดจากการเวียนว่ายตายเกิด การยึดมั่นถือมั่น ทรัพย์สิน ภรรยา สังขารแสดง อนิจจัง ทุกขัง อนัตตา (ไตรลักษณ์) การมัดตราสังข์จัดให้ศพนอนตะแคงในโลงศพเชือกในความเชื่อของศาสนาอิสลามเชือกที่ทำให้อิสลามสามัคคีเป็นหนึ่งเดียวคือเชือกที่ยึดมั่นต่อคำสอนของอัลลอฮ์ "พวกท่านจงยึดสายเชือกของอัลลอฮ์โดยทั้งหมดเถิด และพวกท่านอย่าได้แตกแยกกัน" (อาละอิมรอน 103) เชือกในความเชื่อของศาสนาคริสต์เชือกสามเกลียว ความสัมพันธ์ที่ผูกมัดคริสเตียน พระเจ้า และคริสตจักร "แม้คนหนึ่งผู้คนเดียวได้ สองคนจะสู้เขาได้แน่ เชือกสามเกลียวจะขาดง่ายก็หาไม่ได้" (ปัญญาจารย์ 4:9-12) จากผลงาน และข้อเสนอแนะ นำไปสู่การพัฒนาต่อในส่วนของโมดูลาร์จากการใช้วัสดุที่สามารถเก็บเสียงได้ (Acoustic Wall & Ceiling) สามารถนำไปพัฒนาต่อเพื่อให้กลายเป็นพื้นที่หนึ่งของห้องที่สามารถทำให้มีขนาดใหญ่ขึ้น ครอบคลุมการใช้งานมากขึ้น และใช้ในชีวิตประจำวันได้

เอกสารอ้างอิง

คัมภีร์อัลกุรอาน. (2545). พิมพ์ลักษณ์. นนทบุรี: คัมภีร์อัลกุรอาน.

ประทีป ฉัตรสุภาวงศ์ และวรยุทธ ศรีวรกุล. (2560). วิธีชีวิต 5 ศาสนิก ในประเทศไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 3). โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พจนา จันทรสันติ. ออกจาก"คอมฟอร์ตโซน"พื้นที่แสนสุข. ศาสนาทั้งผองพี่น้องกัน วิธีสู่ความปรองดองในหมู่ศาสนา (Towards the true kinship of faiths How the world's religions can come together. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ภาพพิมพ์ จำกัด.

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท). (2555). การไม่ยึดติด . ศูนย์เผยแผ่มรดกธรรมพระโพธิญาณเถร: อุบลราชธานี

พระคริสตธรรมคัมภีร์ไทยฉบับศึกษาภาคพันธสัญญาใหม่. (2543) สมาคมพระคริสตธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร: พระคริสตธรรมคัมภีร์.

พระพรหมคุณาภรณ์. (2546). พระไตรปิฎกสิ่งที่ชาวพุทธต้องรู้. วัดญาณเวศกวัน: นครปฐม.

พระมหาสาคร วรธมโมภาโส. (2560). การศึกษาเชิงวิเคราะห์กฎแห่งกรรมที่ปรากฏในอรรถกถาธรรมบท. วารสารพุทธศาสตร์, 8(2).

พระธรรมสิงหบุราจารย์.(2556). ธรรมถึงธรรม ธรรมะคือธรรมชาติ. พุทธโธโลยี:
พระพุทธศาสนาประกาศ.

พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต).(2539). พุทธธรรม, พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: มหา
จุฬาลงกรณ์ราชวิทยาลัย. สารธรรมอิสลาม. (2566). การทำอิลาตะฮ์ในอิสลาม
เรียกใช้เมื่อ 19 สิงหาคม 2566 จาก<https://www.islammore.com/view/2135>
พิชญนาท ศรีทะวงศ์. (2564). สันติสุข. (เอกพงษ์ ตริตรอง, สัมภาษณ์)

อบรมจริยธรรมอิสลาม.(2560). หลักศรัทธา มัสยิดบ้านนา จังหวัดพังงา เรียกใช้เมื่อ 25
พฤษภาคม 2567 จาก <https://anyflip.com/fuulx/zboo/basic>

BBC News.(2566) คริสต์ศาสนา : มิชชันนารีเกาหลีใต้รุกเนปาล. เรียกใช้เมื่อ 14 สิงหาคม
2566 จาก <https://www.bbc.com/thai/international-64260023>

Friedman, Y. (2012). Principles Mobile Architecture. เรียกใช้เมื่อ 24 เมษายน 2566
จาก.http://www.yonafriedman.nl/?page_id=333.Gwo-Shyang Sun. (1971).
Modular Design in Buildings and Furnishing. Yang-Ming-Shan: Taiwan.

การบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน: ผู้บริหารสถานศึกษา*

THE DISRUPTIVE CHANGE ADMINISTRATION: SCHOOL ADMINISTRATORS

ภารดี อนันต์นาวิ

Paradee Anannawee

มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ

North Bangkok University, Thailand

Corresponding Author's Email: Paradee.an@northbkk.ac.th

บทคัดย่อ

การบริหารสถานศึกษาในปัจจุบันกำลังเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึง เป็นการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรง ต่อเนื่อง สาเหตุมาจากเทคโนโลยีสารสนเทศ สภาพแวดล้อม โลกร้อน เอลมิโญ่ การสู้รบ ภัยธรรมชาติ โรคโควิด 19 ทำให้เศรษฐกิจถดถอย สังคมเสื่อมโทรม เกิดภาวะซึมเศร้า ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีการปรับกระบวนการตัดสินใจในการบริหาร โดยการเปลี่ยนการบริหารอย่างมีกลยุทธ์ วิสัยทัศน์ สร้างองค์ความรู้ใหม่ การบริหารจัดการที่มีกระบวนการตัดสินใจใหม่ การสร้างนวัตกรรมการบริหาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ มีความแตกต่างในการบริหารที่ทันสมัย ต้องมีภาวะผู้นำที่มีการสร้างมิตรภาพที่เข้มแข็งและยั่งยืน โครงสร้างการบริหารงานที่ยืดหยุ่น เพื่อพัฒนาองค์การให้สามารถปรับตัวให้ดำรงอยู่ในบริบทและความท้าทายของโลกาภิวัตน์ มองโลกที่เปลี่ยนไปโดยกระบวนการตัดสินใจนั้นต้องสอดคล้องกับสถานการณ์ สามารถแก้ปัญหาหรือนำทางสู่การพัฒนาให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

คำสำคัญ: การบริหาร, การเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน, ผู้บริหารสถานศึกษา

* Received 28 May 2024; Revised 8 June 2024; Accepted 26 June 2024

Abstract

The present school administration which facing unexpected changes was disruptive change, there was rapid, drastic, rapid change, continues. The cause was information technology, environment, global warming, El Niño, battle, nature disaster, covid 19 disaster cause the economy to decline, society deteriorates and depression occurs. Therefore, it was absolutely necessary the administrators must to adapt management paradigm shift by strategically management change, have vision, create new knowledge, the management have new paradigm, innovation management building, using new technology, modern management different, must have leadership to building strong and lasting friendships and flexibility structure manage for organization development and adaptation to still in context and globalization challenge, see the world changed by that paradigms it must be consistent with the circumstances can solve problems or leading the way to more efficient development.

Keywords: Administration, Disruptive change administration, School administrators

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ.2561-2580) กำหนดเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) แผนที่เป็นกลไกสำคัญในการแปลงยุทธศาสตร์ชาติไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติ ตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ให้ประเทศสามารถก้าวข้ามความท้าทายต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้านความมั่นคง การสร้างความสามารถในการแข่งขัน การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การสร้างโอกาสและพัฒนาความเสมอภาคทางสังคม การสร้างการเติบโตคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ประกอบกับ

เป็นช่วงเวลาที่มิโรคโควิด 19 ระบาด สภาพของโลกร้อน สภาพของสังคมและเศรษฐกิจไม่ดี โลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว รุนแรงและต่อเนื่องด้วยเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ ๆ มีการเปลี่ยนแปลงแบบฉับพลัน (Disruption Change) ที่เรียกว่า VUCA World: มีความผันผวน (Volatility) มีความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วเกิดขึ้นในโลก มีความไม่แน่นอน (Uncertainty) ไม่สามารถคาดเดาอนาคตได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้น มีความซับซ้อน (Complexity) สิ่งต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงกับสถานการณ์ทำให้เกิดความซับซ้อน ต้องมีการพิจารณาตัดสินใจ และมีความคลุมเครือ (Ambiguity) เกิดความไม่ชัดเจนของการสื่อสาร ความเห็นไม่ตรงกัน ทิศทางไม่ชัดเจน ซึ่งเป็นต้นกำเนิดการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน รวดเร็ว รุนแรง ทำให้องค์กรหรือสถานศึกษาต้องพัฒนาตนเองให้ทันการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีการเตรียมความพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต (สิทธิพร ประวัติรุ่งเรือง และภากรดี อนันต์นาวิ, 2567)

เป็นการเปลี่ยนแปลงที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ มีการสะท้อนถึงภาพรวมโดยเฉพาะระบบการศึกษาที่ต้องปรับตัวก้าวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง และในปัจจุบันนี้การศึกษาไม่ได้แข่งขันกันที่ความสำเร็จหรือความสามารถเท่านั้น แต่แข่งขันกันด้วยการคาดการณ์อนาคตและการเตรียมรับมือกับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ทำให้การบริหารของผู้บริหารสถานศึกษา เกิดการเปลี่ยนแปลงทางด้านดิจิทัล (Digital Disruption) ที่ส่งผลกระทบต่อวิธีการบริหารงานของผู้บริหารต้องเปลี่ยนแปลงไป เมื่อโลกถูกรบกวน (Disrupt) ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมองไปข้างหน้า (วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนาผล, 2562) เพราะสถานศึกษาเป็นองค์กรหลักในการจัดการศึกษาที่ต้องมีการรับการเปลี่ยนแปลงที่เป็นพลวัต มีการเปลี่ยนแปลงของบริบท เศรษฐกิจและสังคมโลกเนื่องจากเทคโนโลยี การปฏิวัติดิจิทัล (Digital Revolution) การเปลี่ยนแปลงสู่อุตสาหกรรม 4.0 (The Fourth Industrial Revolution) การดำเนินงานเพื่อบรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ 2573 (Sustainable Development Goals: SDGs 2030) และผลกระทบของการเป็นประชาคมอาเซียน สภาพแวดล้อมโลกร้อนและการเกิดโรคต่าง ๆ นักเรียนจำเป็นต้องมีการเรียนออนไลน์ ต้องปรับใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมดิจิทัลมากขึ้นและความต้องการกำลังคนที่มีทักษะในศตวรรษที่ 21 ยุค Thailand 4.0 รวมทั้งแรงกดดันภายในประเทศจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรที่ประเทศเข้าสู่สังคมสูงวัยอย่างสมบูรณ์ ทำให้ระบบการศึกษาที่มีปัญหาคุณภาพของคนไทยทุกช่วงวัย ปัญหาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษาในทุกระดับ

จุดอ่อนของระบบของคนไทยทุกช่วงวัย การศึกษาการพัฒนาบุคลากรด้านเทคโนโลยี การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่ไม่เหมาะสม ขาดความคล่องตัว มีความเหลื่อมล้ำในด้านโอกาส ความเสมอภาคทางการศึกษา และปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรม การขาดความตระหนักถึงความสำคัญของการมีวินัย ความซื่อสัตย์สุจริต และการมีจิตสาธารณะของคนไทยส่วนใหญ่ส่งผลกระทบต่อระบบการศึกษา (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2564)

ซึ่งความสำเร็จหรือความสามารถนั้นคือการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องมีการปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ พัฒนาและปรับการบริหารอย่างมีกลยุทธ์โดยใช้เทคโนโลยี นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ ๆ ในการบริหารงานที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีวิสัยทัศน์ มีภาวะผู้นำที่มีการบริหารงานที่ยืดหยุ่น ร่วมกันสร้างมิตรภาพที่เข้มแข็งยั่งยืน สร้างความแตกต่างที่โดดเด่น ทันสมัยให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมายที่กำหนด

ความหมายของการบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน

การเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมดิจิทัล วิกฤตการณ์เกิดโรคระบาด การเปลี่ยนแปลงด้านสิ่งแวดล้อมและสภาพอากาศ สังคม สุขภาพ ความเป็นอยู่ เน้นพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยมีรูปแบบการดำเนินการใหม่ ๆ มาแทนรูปแบบการดำเนินการแบบเดิม และมีผลกระทบในวงกว้าง ทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคม หรือเป็นการหยุดทำสิ่งเดิม เพื่อพัฒนาสิ่งใหม่ เทคนิควิธีการใหม่ การแสวงหาโอกาสใหม่ให้ทันกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคม ปัจจุบัน Disruption ได้นำมาใช้ในสังคมเทคโนโลยี (Disruption technology) อันมีผลกระทบต่อการศึกษาและบทบาทของครูในอนาคต (สยามน อินสอาด, 2565) การบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงและต่อเนื่อง ผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นต้องปรับกระบวนการทัศน์ใหม่ในการบริหาร ที่กำลังเผชิญโลกมาถึงยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกโฉมคือ การเปลี่ยนแปลงที่คาดไม่ถึงทำให้สถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการปรับเปลี่ยน โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องมีการพัฒนาตนเอง ให้พร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงสร้างเสริมให้ตนเองเกิดสมรรถนะที่พึงประสงค์ โดยเฉพาะในยุคของ Education การเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันคือ ความผันผวน (Volatility: V) การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วไม่สามารถคาดเดาได้ ต้องมีการติดตามข่าวสาร การรู้เท่าทันสื่อ และการรู้จักปรับตัว,

ความไม่แน่นอน (Uncertainty: U) ยากต่อการตัดสินใจ ต้องใช้ความคิดอย่างมีวิจารณญาณ และมีภาวะผู้นำกล้าตัดสินใจ, ความซับซ้อนที่มากขึ้นเรื่อย ๆ ในเชิงระบบ (Complexity: C) ต้องมีการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีช่วยในการทำงานให้ง่ายขึ้น และความคลุมเครือไม่ชัดเจน (Ambiguity: A) ไม่สามารถคาดเดาผลได้ ต้องมีการสื่อสาร ฉลาดต่อการสื่อสารและรู้จักที่จะทำงานแบบร่วมมือ Disruption (Plook Teacher, 2562) สรุปได้ว่า การเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน (Disruptive Change) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วมีการบริหารแบบพลิกผันในยุค Education Disruption มี 4 ประการคือ V (Volatility) คือ ความผันผวน การเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วไม่สามารถคาดเดาได้ U (Uncertainty) คือ ความไม่แน่นอน ยากต่อการตัดสินใจ C (Complexity) คือ ความซับซ้อนที่มากขึ้นเรื่อย ๆ ในเชิงระบบ และ A (Ambiguity) คือ ความคลุมเครือไม่ชัดเจน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm) รูปแบบการบริหารจัดการใหม่ ๆ (New Model) พัฒนาสิ่งใหม่ ๆ วิธีการใหม่ ๆ แสวงหาโอกาสใหม่ให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ที่นำมาใช้ในสังคมเทคโนโลยีสารสนเทศแทนรูปแบบการดำเนินแบบเดิม (Incumbent Model) เพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จ

ความหมายการบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน

การบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันเป็นการบริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วโดยไม่มีการคาดคิดมาก่อน แต่เมื่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปผู้บริหารจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงตามเพื่อให้การบริหารงานต่าง ๆ ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล ดังที่ สงบ อินทรมณี (2562) กล่าวว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน หมายถึงการดำเนินงานต่าง ๆ ตามภารกิจของสถานศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ งานบุคคลและบริหารทั่วไป โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทั้งในเรื่องการจัดการเรียนรู้และการบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดการเรียนรู้ เป็นการบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ผู้บริหารสถานศึกษามีความท้าทายการบริหารบนความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาในยุคดิจิทัลที่ทำให้ครูเกิดการยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง สิ่งสำคัญคือการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสถานศึกษาที่มีความซับซ้อนและท้าทายในการเปลี่ยนแปลง 3 เรื่อง คือ 1) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา 2) การพัฒนาบุคลากร และ 3) การ

ทบทวนการออกแบบสถานศึกษาให้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา การมีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงการศึกษาโดยการนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจและสามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารได้อย่างชัดเจนและตรงกัน (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2562) เป็นการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารแบบพลิกผันที่มีการพัฒนาภาวะผู้นำดิจิทัล ได้สอดคล้องกับการปรับเปลี่ยนทิศทางการศึกษา มีวิสัยทัศน์ที่ก้าวหน้า สามารถคาดการณ์การเปลี่ยนแปลงของการศึกษาโดยนำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการตัดสินใจและสามารถวางแผนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สามารถสื่อสารและประชาสัมพันธ์สถานศึกษาให้เป็นที่รู้จักผ่านโซเชียลมีเดีย กระตุ้นให้ครูผู้สอนและผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาและร่วมกันสร้างสรรค์นวัตกรรมทางการศึกษาอย่างมีคุณภาพ ปรับเปลี่ยนวัฒนธรรมของสถานศึกษาให้เป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้ดิจิทัล สามารถนำเทคโนโลยีดิจิทัลใช้ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่ส่งเสริมสมรรถนะครูและทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (สุขญา โกมลวานิช, 2563) สรุปได้ว่า การบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน หมายถึงการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบพลิกผันทั้งด้านเทคโนโลยี นวัตกรรมดิจิทัล มีการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ที่มีศักยภาพสูงขึ้นมีการแข่งขันกันมากขึ้น ดังนั้นผู้บริหารจำเป็นต้องมีภาวะผู้นำ มีการปรับเปลี่ยนการบริหารกลยุทธ์ เทคนิค วิธีการ กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการเพื่อให้สถานศึกษาอยู่รอดได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมายมีความเป็นเลิศได้ (Excellence)

ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งทั้งของรัฐและเอกชน ที่มีบทบาทที่แสดงพฤติกรรมตามความรับผิดชอบบริหารจัดการท่ามกลางสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบพลิกผัน ต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพสามารถบริหารเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือเกินเป้าหมายซึ่งเป็นผู้ที่มีภาวะผู้นำทางการศึกษาที่สามารถขับเคลื่อนให้งานด้านการศึกษามุ่งสู่จุดหมายของการจัดการศึกษา เพื่อสร้างและจุดประกายให้การดำเนินการให้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพสูงสุด (ภารดี อนันต์นาวิ, 2565) เป็นผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะในทางการบริหารจัดการองค์กร หน่วยงาน หรือสถานศึกษามีทักษะ ในการกำหนด

นโยบายเป้าหมายและวิธีการทำงานที่ชัดเจน สามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยใช้ศาสตร์และศิลป์ ควบคู่กับยุทธศาสตร์หรือหลักการต่าง ๆ ในการบริหารงานอย่างสูงสุด และผู้บริหารสถานศึกษาต้องเป็นนักบริหารมืออาชีพที่ต้องมีคุณลักษณะ 9 ประการคือ 1) กล้าตัดสินใจ 2) มีความทันสมัย ไวต่อข้อมูล 3) มีวิสัยทัศน์ 4) มีคุณธรรม ซื่อสัตย์และสร้างสรรค์ผลงาน 5) เป็นนักประสานงาน 6) มีความคิดสร้างสรรค์ 7) ทักษะ ภาวะผู้นำสามารถจูงใจ 8) อดทน อดกลั้น 9) บริหารงานแบบมีส่วนร่วม (ถวิล อรัญเวศ, 2560) สรุปได้ว่าผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึงผู้บริหารที่มีความรู้ ความสามารถและมีทักษะใหม่ ภาวะผู้นำในทางการบริหารจัดการองค์กรเป็นบุคลากรวิชาชีพที่รับผิดชอบการบริหารสถานศึกษาแต่ละแห่งแสดงพฤติกรรมตามความรับผิดชอบบริหารจัดการท่ามกลางสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบพลิกผันที่ไม่มีความคาดคิด เป็นผู้บริหารมืออาชีพสามารถบริหารเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน: ผู้บริหารสถานศึกษา

นโยบายประเทศไทย 4.0 ให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรมและนโยบายดิจิทัล ไทยแลนด์ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาการให้บริการภาครัฐด้วยระบบดิจิทัล (Digital Service) ที่มุ่งสู่การเป็นรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งล้วนเป็นส่วนหนึ่งของความพยายาม (Agile Capabilities) การบริหารในยุคการเปลี่ยนแปลงพลิกผัน เป็นการบริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกองค์กร ทำให้องค์กรต่าง ๆ ได้รับผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญ สถานการณ์เหล่านี้เรียกว่า “VUCA World” ซึ่งเป็นประเด็นสำคัญสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องเข้าใจและเตรียมพร้อมรับมือให้ทันสถานการณ์ คำว่า VUCA นำมาอธิบายสถานการณ์ที่ยากจะอธิบาย คาดเดาไม่ได้ และไม่แน่นอน โดยความหมายของ VUCA นั้นมาจากคำ 4 คำคือ U- Uncertainty สภาวะที่มีความไม่แน่นอนสูง ไม่ชัดเจน ยากจะอธิบาย C-Complexity มีความซับซ้อนสูง มีปัจจัยมากมายที่ต้องนำมาพิจารณาประกอบการตัดสินใจ C – Complexity สภาวะที่มีความซับซ้อนมากขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นผู้บริหารจึงจำเป็นต้องมีกระบวนการตัดสินใจใหม่ในการบริหารจัดการสถานศึกษา การเปลี่ยนแปลงการบริหารอย่างมีกลยุทธ์ มีวิสัยทัศน์ สร้างองค์ความรู้ใหม่ สร้างนวัตกรรมการบริหาร การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ มีความแตกต่างในการบริหารที่ทันสมัย มีภาวะผู้นำที่มีการสร้างมิตรภาพที่เข้มแข็งและยั่งยืน ปรับโครงสร้างการบริหารงานที่ยืดหยุ่นเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

สามารถอยู่รอดได้มีความโดดเด่นสู่ความเป็นเลิศ ดังที่จิตติมา วรรณศรี (2564) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัลที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบพลิกผัน หมายถึงผู้บริหารสถานศึกษา ครู บุคลากร และผู้เกี่ยวข้องมีการปรับเปลี่ยนการจัดการศึกษาบริหารแบบพลิกผันให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่มีหลักการบริหารสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน หลักการบริหารจัดการที่มีการยืดหยุ่น หลักการมีส่วนร่วมและการกระจายอำนาจ มีการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาและการจัดการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์ โดยอาศัยปัจจัยต่างๆ ได้แก่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ครูยุคดิจิทัล ทีมงานที่มีประสิทธิภาพ และวัฒนธรรมองค์กรเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี คนเก่ง ที่สามารถสร้างสรรค์นวัตกรรมและการดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข โดยมีเงื่อนไขความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษายุคดิจิทัล ได้แก่ การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน การสนับสนุนด้านเทคโนโลยีของผู้บริหารและนโยบายของต้นสังกัด

การเปลี่ยนการบริหารอย่างมีกลยุทธ์ (Change Strategic Management)

การบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นวิธีการบริหารรูปแบบหนึ่งของผู้บริหารระดับสูง เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมภายนอกและภายในเพื่อกำหนดแผนกลยุทธ์ขององค์กรใช้เป็นแนวทางให้องค์กรก้าวไปในทิศทางที่เหมาะสม เพื่อให้บุคลากรมีแนวทางในการปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ บรรลุวัตถุประสงค์ขององค์กร แล้วนำไปสู่การปฏิบัติ ซึ่งการบริหารเชิงกลยุทธ์เป็นหัวใจสำคัญของงานบริหารที่ผู้บริหารจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์ที่ชาญฉลาด กำหนดกลยุทธ์ที่แตกต่างอย่างสร้างสรรค์ เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาองค์กร ลักษณะที่สำคัญของการบริหารเชิงกลยุทธ์คือการจัดการเชิงกลยุทธ์เป็นเครื่องมือของนักบริหารในการบริหารงาน เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมที่เพิ่มขึ้น ดังนั้นการสร้างวิสัยทัศน์และการวางแผนเชิงกลยุทธ์ หมายถึง ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้นำการวางแผนบริหารสถานศึกษาให้พร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ทัน กล้าเผชิญกับเหตุการณ์ต่าง ๆ ในการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ รวมถึงการสร้างวิสัยทัศน์ สานวิสัยทัศน์ เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการบริหารสถานศึกษาให้เกิดประสิทธิผลตามเป้าหมาย สอดคล้องกับยงยุทธ สงพะโยม (2565) ได้วิจัยกลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่ เป็นช่วงเวลารูปแบบวิถีชีวิตใหม่มีการเรียนรู้แบบใหม่ ในวิถีดำรงชีวิตแบบใหม่ วิธีสื่อสาร วิธีปฏิบัติและการจัดการสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและสังคม การใช้ชีวิตแบบใหม่เกิดขึ้นหลังเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงหรือเกิดวิกฤตการณ์อย่างใดอย่างหนึ่งทำให้มนุษย์ต้องเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิตแบบฉับพลัน ปรับตัวเพื่อรับมือกับสถานการณ์ปัจจุบัน ซึ่งไม่อาจจะดำรงรักษา วิถีเดิมพบว่า กลยุทธ์ด้านการเปลี่ยนแปลงใน

อนาคตประกอบด้วยกลยุทธ์ด้านการเปลี่ยนแปลงในอนาคต การออกกฎระเบียบใหม่ในสถานศึกษาเพื่อปรับแนวความคิดการทำงานมุ่งรองรับการเปลี่ยนแปลง ปรับโครงสร้างการทำงานมุ่งการบริหารสถานศึกษาด้วยระบบไซเบอร์กับการทำงานในอนาคต จัดแผนงานการกำหนดกลยุทธ์เชิงแก้ไข จัดแผนงานการบริหารงาน และควบคุมตามความเหมาะสมในบริบทของสถานศึกษา ออกแบบแผนแนวบูรณาการการบริหารจัดการให้สอดคล้องในยุคปกติใหม่ในสถานศึกษา มีโครงการกิจกรรมให้ความรู้ในการใช้ชีวิตตามยุคปกติใหม่ที่เปลี่ยนไป มีการวิเคราะห์และบูรณาการความคิดนำแผนงาน TOWS Matrix การสร้างกลยุทธ์ใหม่ และมีกลยุทธ์เชิงแก้ไขการบริหารงานตามสถานการณ์ สรุปได้ว่าการบริหารเชิงกลยุทธ์ หมายถึงการที่ผู้บริหารมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อม กำหนดกลยุทธ์ นำกลยุทธ์ไปใช้เป็นเครื่องมือของนักบริหารในการบริหารงานสถานศึกษาตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงตามสภาพแวดล้อมเพื่อให้สถานศึกษาประสบความสำเร็จในสถานการณ์ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบพลิกผัน และมีการแข่งขันสูง

วิสัยทัศน์ (Vision)

ปัจจุบันวิสัยทัศน์มีความสำคัญมากในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาที่มีการแข่งขันสูงเพราะวิสัยทัศน์เป็นการมองการณ์ไกลในการบริหารมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในเพื่อให้การบริหารประสบความสำเร็จเกิดความโดดเด่น สามารถอยู่รอดได้ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลง ดังที่จิราภรณ์ เกษวิริยการณ (2556) กล่าวว่า วิสัยทัศน์ หมายถึงการมองภาพในอนาคตขององค์กรที่ผู้บริหารและสมาชิกร่วมกันจินตนาการขึ้นโดยภาพนั้นสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กรมีความเป็นไปได้ สามารถมองเห็นวิธีการปฏิบัติและสามารถสื่อสารให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เข้าใจเป้าหมายที่ตั้งไว้ สะท้อนถึงภาพลักษณ์ของผู้บริหารในการกำหนดทิศทางการบริหาร เป็นแนวทางรับมือกับยุค VUCA world สำหรับผู้นำองค์กรหรือผู้นำทีมประกอบด้วย 4 ด้านหลัก คือ 1) วิสัยทัศน์ (Vision) ต้องมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและทันต่อเหตุการณ์ เพื่อให้สามารถตัดสินใจได้รวดเร็ว และตอบสนองได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนอย่างรวดเร็ว โดยการสื่อสาร (Communicate) กับทีมงานและคนในองค์กร การสื่อสารที่ชัดเจนและทำให้ทุกคนเห็นเป้าหมาย และวิสัยทัศน์ขององค์กรให้เป็นภาพเดียวกัน รู้ว่าจะก้าวเดินไปในทิศทางใด มีความเชื่อมั่นในตนเองและผู้อื่น และให้การสนับสนุนการเติบโตทั้งทางความคิด (Growth Mindset) และการทำงานสไตล์ใหม่ ๆ ในทางเดียวกับวิสัยทัศน์และกลยุทธ์ขององค์กร มุ่งมั่น (Focus) และมั่นใจว่าทีมของคุณมีความสามารถ และ

ก้าวไปด้วยกันกับทิศทางขององค์กร (ศศิมา สุขสว่าง, 2562) สรุปได้ว่าวิสัยทัศน์ หมายถึงการมองภาพในอนาคตขององค์กรที่ผู้บริหารและสมาชิกร่วมกันจินตนาการขึ้นเป็นการกำหนดภาพแห่งความสำเร็จในอนาคตขององค์กรให้เป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด มีทิศทางการดำเนินงานเป็นไปตามภารกิจขององค์กรต้องมีความสอดคล้องกับเป้าหมายขององค์กร มีความเป็นไปได้ มีความจำเป็นมากสำหรับผู้บริหารในการบริหารสถานศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน ต้องสามารถวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อการบริหารให้สถานศึกษาเกิดสิ่งที่มีหวังในอนาคต สามารถอยู่รอดได้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายหรือมากกว่าเป้าหมาย

การสร้างองค์ความรู้ใหม่ (Create New Body of Knowledge)

การสร้างองค์ความรู้ใหม่เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้บริหารที่มีการบริหารที่มีการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน เพราะต้องสามารถปรับการบริหารที่มีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ เพื่อการปรับเปลี่ยนการบริหารให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มีการทำวิจัย วิเคราะห์สังเคราะห์แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัย ได้องค์ประกอบ ผลการวิจัยมีองค์ความรู้ใหม่ ๆ แล้วนำผลการวิจัยที่ได้พบใหม่ ๆ ใช้ปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการ ปรับกระบวนการเรียนรู้ให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น ให้ครูปรับเปลี่ยนวิธีการสอนใหม่โดยการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมดิจิทัลใหม่ ๆ ใช้ในการจัดการเรียนการสอนหรือเป็นการคิดค้นหาเทคนิคใหม่ วิธีการบริหารจัดการแบบใหม่ ๆ ทำให้การบริหารเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังที่ Nonaka, I. & Takeuchi, H. (2000) ได้นำเสนอแนวคิดเรื่องการสร้างและกระจายความรู้ในองค์กร เกิดเป็นวงจรความรู้ระหว่างความรู้ที่อยู่ในตัวคน/ความรู้โดยนัย (Tacit Knowledge) กับความรู้ที่ชัดเจน (Explicit Knowledge) โดยใช้โมเดล SECI Knowledge conversion ในการอธิบาย โดยแบ่งการสร้างความรู้เป็น 4 ขั้น ได้แก่ กระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) เป็นกระบวนการแบ่งปันประสบการณ์และการสร้างความรู้ที่เป็นนัย โดยที่บุคคลสามารถรับความรู้ที่เป็นนัยได้โดยตรงจากผู้อื่น ปราศจากการใช้ภาษาหรือการพูดคุยกัน คือบุคคลจะได้รับความรู้ผ่านการดำรงชีวิตร่วมกันกับผู้อื่น มีการสังเกตซึ่งกันและกัน และการอาศัยอยู่ในสภาพแวดล้อมเดียวกัน กระบวนการกระจายสู่ภายนอก (Externalization) เป็นความรู้ที่ได้มาจากขั้นที่ 1 จะถูกนำมาแสดงให้เห็นในรูปแบบที่สามารถเข้าใจได้กว้างและครอบคลุมมากขึ้น ขั้นตอนนี้เป็นหัวใจของกระบวนการสร้างความรู้เพราะเป็นขั้นที่ ความรู้ที่เป็นนัยถูกทำให้เป็นความรู้ที่ชัดเจนโดยผ่านการเปรียบเทียบ การใช้ตัวอย่างการสร้างแนวคิดหรือตัวแบบขั้นตอนนี้จึงมีลักษณะที่เรียกว่า “ความรู้ที่เกี่ยวกับการสร้างแนวคิดการรวมเข้าด้วยกัน (Combination) เป็นกระบวนการของการทำให้ความคิดต่าง ๆ เป็นระบบ เพื่อให้กลายเป็นความรู้ ความรู้ที่ชัดเจนจะถูกรวบรวมกันโดย

อาศัยการแลกเปลี่ยนของบุคคลเป็นหลัก ความรู้จะเกิดการรวมตัวกันผ่านสื่อต่าง ๆ เช่น การประชุม การสัมมนา การสนทนา การติดต่อผ่านเครือข่าย คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ความรู้ลักษณะนี้เรียกว่า ความรู้ที่เป็นระบบ (Systematic Knowledge) และ กระบวนการรวมเข้าสู่ภายใน (Internalization) เป็นกระบวนการของการประมวลให้ความรู้ที่ชัดแจ้ง กลายเป็นความรู้ที่เป็นนัย กล่าวคือความรู้ที่ชัดแจ้ง (เป็นที่ประจักษ์) จากขั้นที่ 3 จะเปลี่ยนกลับไปเป็นความรู้โดยนัยอีกครั้ง ซึ่งเปรียบเทียบกับการเรียนรู้จากการกระทำ (Learning by Doing) ประสบการณ์ที่ผ่านขั้นที่ 1- 2-3 ซึ่งประสบการณ์เหล่านั้น จะทำให้บุคคลกลายเป็นทรัพย์สินที่มีค่าความรู้ที่ถูกสร้างขึ้นจึงมี ลักษณะที่เรียกว่า ความรู้เชิงปฏิบัติการ (Operational Knowledge) สรุปได้ว่าการสร้างองค์ความรู้เป็นเรื่องที่สำคัญที่ผู้บริหารต้องมีการสร้างองค์ความรู้ใหม่และนำไปใช้ในการบริหารจัดการสถานศึกษาที่มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิค วิธีการใหม่ ๆ โดยการใช้นวัตกรรมใหม่ ๆ เทคโนโลยีปรับเปลี่ยนการบริหารจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบริหารจัดการที่มีกระบวนทัศน์ใหม่ (New Paradigm Management)

กระบวนทัศน์ใหม่เป็นวิธีการหรือมุมมองต่อปรากฏการณ์ที่แสดงความสัมพันธ์ ซึ่งนำไปสู่การวิจัยและการปฏิบัติ ช่วยให้เข้าใจปรากฏการณ์ ประเด็นปัญหา แนวทางแก้ไข และเกณฑ์ในการพิสูจน์ข้อสันนิษฐาน กระบวนทัศน์ จึงประกอบด้วยทฤษฎีและวิธีการโดยมุมมองทางด้านวิทยาศาสตร์ได้นิยามกระบวนทัศน์ไว้ว่า คือตัวอย่างต่าง ๆ ที่เป็นที่ยอมรับของการทำงานด้านวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง ตัวอย่างที่รวมไปถึงกฎ ทฤษฎี การนำไปใช้และเครื่องมือรวมกัน ก่อให้เกิดรูปแบบที่ซึ่งนำไปสู่แนวปฏิบัติที่เชื่อมโยงกันอย่างเฉพาะพิเศษ ในงานวิจัยทางวิทยาศาสตร์และอธิบายต่อว่า คนที่มีงานวิจัยอยู่ในกระบวนทัศน์เดียวกันจะมีกฎและมาตรฐานการปฏิบัติทางวิทยาศาสตร์เหมือนกัน และได้ผลออกมาเหมือนกัน เป็นแนวความคิด (Thinking) และวิธีปฏิบัติ (Action) ที่นำไปสู่การปฏิบัติร่วมกันของกลุ่มบุคคล ในช่วงเวลาหนึ่งเนื่องจากมีความเปลี่ยนแปลงทางสังคม เป็นหลักคิดหลักปฏิบัติที่นำไปสู่การพัฒนา กระทำด้วยกระบวนการที่แตกต่างจากแบบเดิมเพื่อเป้าหมายความสำเร็จที่มีประสิทธิภาพแตกต่าง จากที่รูปแบบความคิดกับกระบวนการปฏิบัติแบบเดิมไม่สามารถตอบสนองความต้องการในสถานการณ์ปัจจุบันและอนาคตได้ (นิลวรรณ วัฒนา และมีทนา วังถนอมศักดิ์, 2566) สรุปได้ว่าการบริหารจำเป็นต้องมีกระบวนทัศน์ใหม่ ๆ เป็นการที่ผู้บริหารมีแนวคิด กลยุทธ์ เทคนิค วิธีการ กระบวนการบริหารใหม่ ๆ เช่น การมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ การบูรณาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมดิจิทัลใหม่ ๆ การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ การสื่อสารสองทาง

ใช้ในการบริหารจัดการท่ามกลางเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผัน โดยต้องมีการเปลี่ยนกระบวนทัศน์การบริหารจากแบบหนึ่งเป็นอีกแบบหนึ่งเพื่อใช้ในการบริหารเพื่อให้การบริหารจัดการสถานศึกษาประสบความสำเร็จ

มีการสร้างนวัตกรรมการบริหาร (Creating Management Innovation)

การพัฒนานวัตกรรมในองค์กรจะเกิดขึ้นได้จึงต้องมีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคลากร ปรับเปลี่ยนกระบวนการคิด สร้างบุคคลนวัตกรรมคือ คนมีทักษะในการสร้างนวัตกรรม มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถค้นพบสิ่งใหม่ พัฒนาการทำงาน เป็นพลังที่จะขับเคลื่อนองค์กรไปสู่การเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรมการศึกษา สอดคล้องกับ Dixita, A., & Upadhyay, Y. (2021) ได้นำ The JDR Model มาศึกษาพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมในการทำงานพบว่า ความยืดหยุ่นผูกพันในการทำงานเป็นตัวแปรคั่นกลางความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทรัพยากรในการทำงานและปัจจัยความต้องการของงานที่มีต่อพฤติกรรมการสร้างนวัตกรรมในการทำงานการจัดการนวัตกรรมเป็นกระบวนการจัดการทรัพยากรที่มีคุณค่าเฉพาะขององค์กรเพื่อใช้ในการกำหนดกลยุทธ์ที่จะสร้างประโยชน์ผ่านความสามารถขององค์กรอย่างยั่งยืน อีกทั้งการบริหารจัดการเกี่ยวกับทรัพยากรมนุษย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนรู้ภายในองค์กร การศึกษาเกี่ยวกับลักษณะที่สำคัญและจำเป็นเพื่อนำมาพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด (พัตวุฒิรงค์, 2563) การสร้างสรรค์นวัตกรรม หมายถึงกระบวนการออกแบบมี 4 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การค้นคว้าหาข้อมูล (Discover) 2) การวิเคราะห์เพื่อสรุป (Define) 3) การพัฒนาแนวคิด (Develop) 4) การพัฒนาเพื่อส่งมอบ (Deliver) เป็นขั้นตอนในการทดสอบช่วงสุดท้ายก่อนที่จะนำเอานวัตกรรมไปใช้จริง ปัจจัยที่ส่งเสริมนวัตกรรมและการจัดการ สามารถจำแนกได้ดังนี้ 1) ผู้บริหารมีความมุ่งมั่นในการสร้างนวัตกรรม 2) บรรยากาศในการทำงานที่สนับสนุนการสร้างนวัตกรรม 3) การสื่อสารภายในองค์กร 4) โครงสร้างที่มีความยืดหยุ่น 5) วิสัยทัศน์ และกลยุทธ์ และ 6) ระบบการจัดการความสามารถ (สมบัติ นามบุรี, 2562) สรุปได้ว่าการสร้างสรรค์นวัตกรรมการบริหารเป็นกระบวนการพัฒนานวัตกรรมใหม่ ๆ ประกอบด้วยการค้นคว้าหาข้อมูล วิเคราะห์สรุป พัฒนาเป็นแนวคิด ส่งมอบนวัตกรรม และนำไปใช้จริง ซึ่งการสร้างสรรค์นวัตกรรมมีความสำคัญกับการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษามาก เพราะว่าการบริหารให้ประสบความสำเร็จได้นั้นจำเป็นต้องมีการใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมดิจิทัลในการบริหารใหม่ ๆ เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วทำให้สถานศึกษาอยู่รอดได้ (Survival) ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ (Use New Technology)

เทคโนโลยีมีการเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา ทำให้ผู้บริหารต้องเรียนรู้และปรับเปลี่ยนตนเองให้ทันต่อวิทยาการใหม่ ๆ ทั้งในปัจจุบันและอนาคต ซึ่งเทคโนโลยีเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ดังนั้นการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการงานในด้านต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและสร้างโอกาสใหม่ ๆ ให้แก่องค์กรให้บรรลุเป้าหมายตามนโยบายการจัดการศึกษาของรัฐ ต้องมีการจัดการเรียนรู้การศึกษาตลอดชีวิตสำหรับทุกคน อันเป็นการลดความเหลื่อมล้ำโอกาสทางการศึกษาสร้างความเท่าเทียมทางด้านการศึกษา เทคโนโลยีที่ใช้ในปัจจุบันไม่ว่าเป็นเทคโนโลยีทางด้านการสื่อสาร ด้านโทรคมนาคม ด้านสื่อสารมวลชนเป็นประโยชน์ในด้านการจัดการศึกษา ซึ่งกระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วฉับพลันของเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้เกิดการปรับตัวในการเพิ่มประสิทธิภาพของสถานศึกษา โดยการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เข้ามาช่วยในการสื่อสาร การปรับใช้ การเปลี่ยนแปลง พัฒนาไปจากบริบทเดิม จึงเป็นกรอบแนวทางในการขับเคลื่อนการศึกษาและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของประเทศ ให้พัฒนาการเรียนรู้สู่การเป็นสถานศึกษาดิจิทัลอย่างเต็มรูปแบบ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกคิน (2564) พบว่า การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่ ในภาพรวมรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน มีข้อเสนอแนะและแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่ด้านการบริหารงานวิชาการควรมีการนำโปรแกรมประยุกต์มาใช้ในการบริหารจัดการในงานวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณผู้บริหารต้องมีความตระหนักรู้และเข้าใจ มองเห็นคุณค่าของการใช้สื่อเทคโนโลยีในการบริหารงานงบประมาณที่ผิดพลาดไม่ได้ ด้านการบริหารงานบุคคล ควรมีการใช้โปรแกรมหรือเทคโนโลยีในการสืบค้นข้อมูลเกี่ยวกับงานบุคคลและการบริหารงานทั่วไปควรมีการนำเทคโนโลยีมาจัดการบริหารในโรงเรียน เช่น ระบบการติดต่อสื่อสารทางราชการภายในและภายนอก ด้วยการจัดระบบข้อมูลสารสนเทศโดยใช้แอปพลิเคชันต่าง ๆ และปัญญาการ เวชศาสตร์ และคณะ (2564) พบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อพัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศคือทรัพยากรด้านเทคโนโลยีขององค์กร สรุปได้ว่า เทคโนโลยีสารสนเทศนวัตกรรมดิจิทัลมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบพลิกผันมีผลต่อผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารสถานศึกษาที่ต้องมีการปรับระบบการบริหารจัดการโดยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ

และนวัตกรรมดิจิทัลมาใช้อย่างสร้างสรรค์เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนและสถานศึกษาเกิดประสิทธิผลตามเป้าหมายหรือสูงกว่าเป้าหมาย

ความแตกต่างในการบริหารที่ทันสมัย (Differentiation Modernization)

การสร้างความทันสมัยของการบริหาร เป็นการสร้างเสริมสมรรถนะทางการบริหารที่จะนำความรู้ ความเชี่ยวชาญทางการบริหารความรับผิดชอบและหลักเหตุผล โดยการบริหารในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วแบบพลิกผันด้านเทคโนโลยี มีการแข่งขันกันสูง ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องสร้างความแตกต่างในการบริหารที่ทันสมัยทั้งเทคนิควิธีการบริหารจัดการแบบใหม่ ๆ เช่น การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีการเทียบเคียง (Benchmarking) กับคู่แข่งชั้นการศึกษา ดูงานแล้วนำผลการดูงานปรับการบริหารให้ดีขึ้นจากเดิม การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ มีการทำให้ทันสมัยเน้นให้ความสำคัญของความทันสมัยในเชิงการผลิต การลงทุนโดยกรรมวิธีที่มีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสูง มีเครื่องมืออำนวยความสะดวก มีการพัฒนาที่นำไปสู่ความทันสมัย มีการสร้างและใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ ๆ มีการระบวนการอันก่อให้เกิดการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการให้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องดังที่ พิษณุสินี มะโน (2562) กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงในยุคเทคโนโลยีดิจิทัลทำให้การจัดการศึกษาต้องปรับเปลี่ยนวิธีการเรียนการสอนจากการบรรยายเป็นการจัดกิจกรรมร่วมกันกับผู้เรียนและยังจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นหาตัวตนที่แท้จริง โดยเปิดอิสระให้ค้นหาจากความชอบความรัก ค้นหาความเป็นตนเองให้พบเพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและประสบความสำเร็จได้ สรุปได้ว่าความแตกต่างในการบริหารที่ทันสมัย มีความสำคัญต่อการบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันมากเนื่องจากเป็นสถานการณ์ที่มีการแข่งขันกันสูงจำเป็นต้องสร้างความแตกต่างหรือความโดดเด่นในการบริหารที่ทันสมัย เพื่อให้เกิดความโดดเด่นทำให้ลูกค้ำมีความมั่นใจ สถานศึกษาสามารถอยู่รอดได้ประสิทธิผลมีความเป็นเลิศ

ภาวะผู้นำที่มีการสร้างมิตรภาพที่เข้มแข็งและยั่งยืน (Leadership for Building Strong and Lasting Friendships)

เป็นการแสดงพฤติกรรมการนำในการบริหารจัดการที่มีการสร้างหรือการบริหารแบบมีส่วนร่วมเชิงสร้างสรรค์ที่เข้มแข็งและยั่งยืน การสื่อสารที่มีการสร้างมิตรภาพ มีการโน้มน้าวใจคนให้สามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จโดยการสร้างมิตรสัมพันธ์ สร้างแรงจูงใจให้แรงบันดาลใจ ดังที่ฐานิตา ภูวนาถนรานูบาล (2564) กล่าวถึงผู้นำในยุคโลกพลิกผันและสามารถนำมาประยุกต์ใช้กับคุณลักษณะของผู้บริหารยุคโลกพลิกผันไว้ว่า มีความมุ่งมั่นที่ความยั่งยืน

ผู้บริหารที่ดีในยุคโลกพลิกผันต้องเข้าใจความสำเร็จของคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สำคัญกว่าความสำเร็จของบุคคล ที่เชื่อว่าผู้บริหารหรือบุคลากรไม่ได้อยู่ค่าฟ้าเมื่อหมดวาระ หรือเกษียณก็หมดไป แต่การสร้างฐานความสำเร็จของคุณภาพการศึกษานั้นจะยังคงอยู่และสามารถเดินหน้าต่อไปได้โดยไม่ยึดติดกับตัวบุคคล ซึ่งภาวะผู้นำแบบยั่งยืน หมายถึงการสร้างสมดุลระหว่างคน ผลลัพธ์ และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความยั่งยืนกับองค์กรผ่านการจัดการ โดยภาวะผู้นำแบบยั่งยืนผู้บริหารมีการบริหารสู่ความสำเร็จในระยะยาว ไม่สนใจเพียงผลลัพธ์ในระยะสั้นและมองอย่างรอบด้านถึงสิ่งที่มีผลกระทบต่อองค์กร สุดท้ายส่งผลให้องค์กรสามารถทนต่อสภาวะการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ได้เป็นการสร้างผลประโยชน์ให้องค์กร ในปัจจุบันรวมถึงอนาคต และต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาองค์กรตลอดเวลา สรุปได้ว่าภาวะผู้นำที่มีการสร้างมิตรภาพที่เข้มแข็งและยั่งยืน เป็นภาวะผู้นำสมัยใหม่ที่มีการพัฒนาปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาที่ยั่งยืนโดยให้กำลังใจสร้างมิตรสัมพันธ์ จูงใจให้บุคลากร สร้างผลประโยชน์ให้กับองค์กรหรือสถานศึกษาเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างยั่งยืน

โครงสร้างการบริหารงานที่ยืดหยุ่น (Flexible Management Structure)

การปรับเปลี่ยนและพัฒนาโครงสร้าง เป็นการที่ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความเป็นผู้นำในการออกแบบปรับเปลี่ยน พัฒนาเปลี่ยนแปลงโครงสร้างไปสู่คุณภาพทางการศึกษาของสถานศึกษา มีการกำหนดนโยบายเป้าหมายที่ตอบสนองต่อการนำความทันสมัยอยู่ตลอดเวลา ก้าวนำการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ เพื่อมุ่งไปสู่ความสำเร็จที่เป็นเลิศ และเป็นเอกลักษณ์ขององค์กร ดังที่อัจจิมา ศุภจริยาวัตร (2562) กล่าวว่า การจัดโครงสร้างที่มีการยืดหยุ่น หมายถึงการกำหนดรูปแบบหน้าที่ของกิจกรรมองค์กร โดยกำหนดการบริหารงานในแต่ละส่วนให้เห็นได้ชัดเจนตามรูปแบบแผนผังขององค์กร ทั้งนี้การออกแบบโครงสร้างจะสามารถสนับสนุนการดำเนินงานขององค์กรให้ไปสู่เป้าหมาย ผู้บริหารสามารถเลือกรูปแบบที่เหมาะสมในการดำเนินงานและขนาดขององค์กร และ ศศิมา สุขสว่าง (2562) กล่าวว่า การจัดโครงสร้างที่มีการยืดหยุ่นเป็นการจัดโครงสร้างที่ให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วแบบพลิกผัน โดยมีความว่องไว (Agility) ต่อการเปลี่ยนแปลง ผู้นำที่ยืดหยุ่นและมีการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จะสามารถรับมือกับสถานการณ์ฉุกเฉินได้ โดยที่ยังคงเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์กรอยู่ มีการตัดสินใจ (decisiveness) ปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและตัดสินใจด้วยความมั่นใจ มีการพัฒนานวัตกรรม (innovation) เรียนรู้ปัญหาใส่ใจกับบุคลากรแล้วพัฒนา

นวัตกรรมใหม่ออกมาเพื่อแก้ปัญหาเหล่านั้น ให้อำนาจ (Empower) ในการทำงาน สร้างเครือข่ายการทำงานร่วมกันและการสนับสนุนทำให้ผู้อื่นสามารถทำงานได้อย่างยอดเยี่ยม สรุปได้ว่าโครงสร้างการบริหารงานที่ยืดหยุ่น หมายถึงการที่ผู้บริหารสถานศึกษามีการจัดโครงสร้างองค์กรหรือสถานศึกษาที่กะทัดรัด มีความพร้อมในการบริหารงานด้านต่าง ๆ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบของงานในตำแหน่งต่าง ๆ ที่ยืดหยุ่นมีระบบเอื้อต่อการเรียนรู้ และการพัฒนางานอย่างต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กรหรือสถานศึกษานั้น

สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แสดงการบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา

สรุป

การบริหารการเปลี่ยนแปลงแบบพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา เป็นการบริหารเชิงรุก (Proactive Management) ที่มีกระบวนการทัศน์ใหม่ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ นวัตกรรมดิจิทัลใหม่ ๆ ที่ปรับและพัฒนาอย่างก้าวกระโดด รวดเร็ว พลิกผันตามสถานการณ์ที่ไม่สามารถคาดเดาได้ ดังนั้นผู้บริหารต้องมีภาวะผู้นำเชิงสร้างสรรค์ที่เข้มแข็งมีวิสัยทัศน์ สามารถบริหารจัดการเชิงกลยุทธ์ที่มีความยืดหยุ่น คล่องตัวในการบริหาร สร้าง

ความแตกต่างในการบริหารที่ทันสมัย (Modernization) สามารถแข่งขันในยุคที่มีการแข่งขันสูง (High Competition) เพื่อประโยชน์สูงสุดของนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงและสถานศึกษามีความเป็นเลิศที่มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลเกินเป้าหมาย

เอกสารอ้างอิง

- กฤติภัทรกร ศิริภัทรนิธิโกคิน. (2564). การใช้เทคโนโลยีในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในยุควิถีใหม่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จิตติมา วรณศรี (2564). การบริหารจัดการศึกษายุคดิจิทัล. พิษณุโลก: โรงพิมพ์รัตนสุพรรณการพิมพ์ 3.
- จิราภรณ์ เกษวิริยการณ. (2556). แนวทางพัฒนาการสร้างวิสัยทัศน์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากำแพงเพชร เขต 2. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร.
- ฐานิตา ภูวนาถนรานูปาล (2564) โครงการวิจัย เรื่อง นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านการจัดการทรัพยากรมนุษย์ของครู เพื่อเสริมสร้างศักยภาพทางการแข่งขันในระดับ. สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนนทบุรี สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. ใน รายงานการวิจัยฉบับนี้ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมวิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (สกสว.).
- ถวิล อรัญเวศ. (2560). ผู้บริหารกับการครองตน ครองคน และครองงาน : สุตยอดนักบริหาร. นครราชสีมา: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 4.
- นิลวรรณ วัฒนา และ มัทนา วังถนอมศักดิ์. (2566). กระบวนทัศน์ใหม่ในการบริหารการศึกษาแห่งอนาคต. วารสารบริหารการศึกษา มศว, 20(39), 35-48.
- ปัญญากร เวชชาสูตร ภารดี อนันต์นำวี และมนสิข สิริสมบุญ. (2565). รูปแบบการบริหารเชิงกลยุทธ์เพื่อ พัฒนาสถานศึกษาสู่ความเป็นเลิศ สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดปทุมธานี. วารสารครุศาสตร์ปริทรรศน์, 9(1), 231-248.
- พิชญ์สินี มะโน. (2562). ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงใน ยุค digital disruption ต่อการศึกษา. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม, 18(1), 1-6.

- พยัต วุฒิรงค์. (2563). การจัดการนวัตกรรมการ : ทรัพยากร องค์การแห่งการเรียนรู้ และ นวัตกรรม. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2565). ผู้บริหารสถานศึกษา: ภาวะผู้นำดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัย นอร์ทกรุงเทพ, 11(2), 1-12.
- สิทธิพร ประวิตรุ่งเรือง และภารดี อนันต์นาวิ. (2567). รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนแปลง แบบพลิกผันของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ภาคตะวันออก. วารสารร้อยแก่นสาร, 9(5), 517-534.
- ยงยุทธ สงพะโยม. (2565). กลยุทธ์การบริหารสถานศึกษาในยุคปกติใหม่. ใน วิทยานิพนธ์ ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). การเรียนรู้ในโลก VUCA สู่ Social Quotient. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ผู้นำนวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- ศยามน อินสะอาด. (2564). การออกแบบไมโครเลิร์นนิ่งยุคดิจิทัล. วารสารเทคโนโลยีและ สื่อสารการศึกษา. สำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 16(20), 16-31.
- ศศิมา สุขสว่าง (2562). ทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2564). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพมหานคร: พริกหวานกราฟิก.
- สมบัติ นามบุรี. (2562). นวัตกรรมและการบริหารจัดการ. วารสารวิจัยวิชาการ, 2(2), 121-134.
- สงบ อินทรมณี . (2562). การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยการ จัดการ และเทคโนโลยีอีสเทิร์น, 16(1), 353-360.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2562). การบริหารการศึกษาในยุคดิจิทัล. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุชนา โกมลวานิช. (2562). องค์ประกอบของภาวะผู้นำดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 23. ใน วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและพัฒนาคุณภาพการศึกษา. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

อัจจิมา ศุภจริยาวัตร. (2562). รูปแบบโครงสร้างองค์การ การจัดการทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี และการจัดการที่ทำให้สินค้าโรงเรียนพระราชรัฐสามารถจัดจำหน่ายได้. ใน วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการพัฒนาองค์การและการจัดการ สมรรถนะของมนุษย์. ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.

Dixita, A., & Upadhyay, Y. (2021). Role of JD-R Model in up ticking innovative work behavior among higher education faculty. RAUSP Management Journal, 56(2), 156-169.

Nonaka, I. & Takeuchi, H. (2000). Classic work: Theory of Organizational Knowledge Creation. New York: Oxford University Press.

Plook Teacher. (2562). การส่งเสริมการศึกษาไทยเพื่อรับมือกับโลกยุค VUCA. เรียกใช้เมื่อ 21 สิงหาคม 2565 จาก <https://www.trueplookpanya.com/education/content/76134>

อรรถประโยชน์และความท้าทายของการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้ใน
ศตวรรษที่ 21 ของศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราช
วิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย*

THE BENEFITS AND CHALLENGES OF USING ONLINE MEDIA FOR
LEARNING IN THE 21st CENTURY AT THE ACADEMIC SERVICE CENTER
MAHAMAKUT BUDDHIST UNIVERSITY MAHAVAJIRALONGKORN
RAJAVIDYALAYA CAMPUS

พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม (สาข้อง)¹, พระครูสุนทรธรรมนิเทศ (จารุวัฒน์ จันทะพรหม)²,
พระมหาทศพร สุ่มทุโก (อ่อนน้อม)³, ขาญพัฒน์ ขำขัน⁴ และ ณัฐวุฒิ สงวนงาม⁵
Phramah Paijit Uttamthammo (Sakhong)¹, Phrakhrusunthornthammanites (Charuwat Chanthaprom)²,
Phramaha Thotsaphorn Sumudhuko (Onnorm)³, Chanpath Khamkhan⁴
and Natthawut Sanguanngam⁵

¹⁻⁵มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย
¹⁻⁵Mahamakut Buddhist University Mahavajiralongkorn Rajavidyalaya Campus, Thailand
Corresponding author E-mail: pajitsakong@gmail.com

บทคัดย่อ

การสื่อสารและเทคโนโลยีสารสนเทศนับว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญมากในปัจจุบัน ความ
เจริญและการเติบโตแบบก้าวกระโดดของสื่อ ผู้ใช้สื่อและผู้รับสามารถสร้างความศรัทธาและ
ความสะดวกสบายให้กับมวลมนุษยชาติอย่างเอนกอนันต์และในทางตรงกันข้ามก็ได้สร้างมหันต
ภัยให้กับผู้รู้ไม่เท่าทันสื่อด้วยเช่นกัน บทความนี้ต้องการสะท้อนการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21 เพื่อสนับสนุนการศึกษาที่มีคุณภาพมีอรรถประโยชน์และเป็นที่ยอมรับ รวมถึง
การเปิดโอกาสแก่นักศึกษาทุกคนในการเข้าถึงความรู้และการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นมากขึ้น
โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาเชิงพาณิชย์หรือที่ไม่มีความสามารถทางการเข้าถึงทรัพยากร

* Received 5 June 2024; Revised 11 June 2024; Accepted 26 June 2024

การศึกษาในระดับสูง ดังนั้น ศูนย์บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย จึงมีบทบาทสำคัญในการเป็นตัวกลางในการพัฒนาและสนับสนุนการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีอยู่ด้วยกันทั้งด้านอรรถประโยชน์และความท้าทาย ประเด็นด้านอรรถประโยชน์ประกอบด้วย การเข้าถึงความรู้และการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น การสร้างชุมชนการเรียนรู้ การส่งเสริมการเรียนรู้อิสระ การใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอนแบบไดนามิก ส่วนประเด็นด้านความท้าทาย ประกอบด้วยการจัดการข้อมูลและความเชื่อถือได้ และการสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ

คำสำคัญ: การใช้สื่อออนไลน์. ศูนย์บริการวิชาการ, อรรถประโยชน์และความท้าทาย

Abstract

The communication and information technology are considered crucial tools in today's world. The rapid advancement and exponential growth of media have enabled users to create prosperity and convenience for humanity unprecedentedly. conversely, they have also posed a significant threat to those who lag behind in media literacy. this article aims to reflect on the use of online media for learning in the 21st century to support quality, beneficial, and accepted education, as well as to open up opportunities for all students to access knowledge and more flexible learning. especially in commercial or resource-limited educational institutions, the academic service centers of universities play a crucial role as intermediaries in developing and supporting the use of online media for learning. This encompasses both benefits and challenges. The benefits include flexible access to knowledge and learning, building learning communities, promoting independent learning, and utilizing technology for dynamic teaching. The challenges include data management and credibility, as well as creating quality learning experiences.

Keywords: Using online media, Academic Service Center, Utilities and Challenges

บทนำ

สื่อเทคโนโลยีและสารสนเทศมีความเป็นพลวัต (dynamics) และการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (disruption) เริ่มจากประวัติศาสตร์สังคมมนุษย์จากการสื่อสารด้วยปากเปล่าไปจนถึงการพิมพ์ (from oral communication to print) และจากสื่อดั้งเดิมเช่นหนังสือพิมพ์วิทยุและโทรทัศน์ไปจนถึงสื่อดิจิทัลในปัจจุบัน การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งผลต่อวิธีการที่เราใช้สื่อสารระหว่างกันในสังคมเท่านั้น แต่ยังเปลี่ยนแปลงถึงวิธีการที่เรารับรู้ (perception) และใช้ข้อมูลอีกด้วย ซึ่งกล่าวได้ว่ารูปแบบการใช้สื่อในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้เป็นเพียงแค่ระดับแห่งความสะดวกสบาย ความเป็นสมัยใหม่เท่านั้น แต่กลายเป็นความจำเป็นในชีวิตประจำวัน เนื่องจากโลกดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิต (the digital world plays a crucial role in every aspect of life) ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การทำงานหรือการสื่อสารส่วนตัว (life style) การไม่ใช้สื่อดิจิทัลอาจทำให้บุคคลหรือองค์กรล้าหลังในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วนี้ แม้ว่าการใช้สื่อดิจิทัลจะมีประโยชน์มากมาย แต่ก็มีความท้าทายหลายประการที่ต้องพิจารณา เช่น การเสพติดสื่อออนไลน์ การขาดความเป็นส่วนตัว และปัญหาด้านความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ (cyber) นอกจากนี้ยังมีความท้าทายในการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในยุคที่มีข้อมูลมากมายแพร่กระจายอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 21 การปรากฏตัวของอินเทอร์เน็ตและสื่อดิจิทัลได้ปฏิวัติวิธีการสื่อสารและการเรียนรู้ ข้อมูลสามารถเข้าถึงได้อย่างง่ายดายจากทุกที่ในโลกผ่านอุปกรณ์พกพา เช่น สมาร์ทโฟน (smartphone) และแท็บเล็ต (tablet) อินเทอร์เน็ตได้เปิดโอกาสให้ผู้คนสามารถเข้าถึงข้อมูลในรูปแบบที่ไม่เคยมีมาก่อน ทั้งในด้านการศึกษา ความบันเทิงและการติดต่อสื่อสาร สื่อดิจิทัลยังคงพัฒนาอย่างต่อเนื่อง และจะมีบทบาทที่สำคัญยิ่งขึ้นในอนาคต การใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI: artificial intelligence) และความเป็นจริงเสมือน (VR: virtual reality) จะเปลี่ยนแปลงวิธีการที่เราเรียนรู้และสื่อสาร สื่อดิจิทัลจะเป็นเครื่องมือที่ขาดเสียไม่ได้ในการพัฒนาทักษะและความรู้ในยุคแห่งดิจิทัลที่ก้าวล้ำสมัยนี้ และการใช้สื่อในศตวรรษที่ 21 ไม่ได้

เป็นเพียงแค่ความสะดวกสบายเท่านั้น แต่ยังคงกลายเป็นความจำเป็น (needs) ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากโลกแห่งดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในทุกด้านของชีวิต ไม่ว่าจะเป็นการศึกษา การทำงาน หรือการสื่อสารส่วนตัว การไม่ใช้สื่อดิจิทัลอาจทำให้บุคคลหรือองค์กรล้าหลังในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การใช้สื่อดิจิทัลในการศึกษามีบทบาทสำคัญในศตวรรษที่ 21 แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ (online learning platform) ช่วยให้ผู้เรียนสามารถเข้าถึงเนื้อหาการศึกษาได้ตลอดเวลาและทุกที่ (education for all) สื่อการสอนแบบดิจิทัลสามารถทำให้การเรียนรู้เป็นเรื่องที่น่าสนใจและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น วิดีโอคอมพิวเตอร์ช่วยสอน แบบฝึกหัดออนไลน์ และการเรียนรู้ผ่านเกม (gamification) เป็นต้น ในยุคดิจิทัลนี้ ครูและผู้บริหารมีบทบาทสำคัญในการให้คำแนะนำและสนับสนุนการใช้สื่อของเด็กและเยาวชน ครูควรมีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีและสื่อดิจิทัลในการสอน ผู้ปกครองควรให้การสนับสนุนและสอนการใช้สื่ออย่างมีความรับผิดชอบเพื่อป้องกันการเสพติดและการได้รับข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง ดังนั้น ในศตวรรษที่ 21 การใช้สื่อดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันและการศึกษา ดังจะเห็นได้ว่าระบบ กลไกและวิวัฒนาการของสื่อได้เปลี่ยนแปลงวิธีการที่เรารับรู้และใช้ข้อมูล แม้ว่าจะมีความท้าทาย แต่ด้วยการสนับสนุนจากสถานศึกษา ครูและผู้ปกครอง ทำให้เราสามารถใช้อย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัยเพื่อพัฒนาความรู้และทักษะของเราในยุคดิจิทัลนี้ พร้อมนี้ ความมีคุณอย่างอนันต์และมีโทษมหันต์ของสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศซึ่งผู้รู้ไม่เท่าทันสื่อได้ตกเป็นเหยื่อของมิจฉาชีพหรือผู้เฝ้าร้ายได้เสพติดเพราะความเผลอได้เป็นแรงผลักดัน แรงจูงใจให้ผู้เขียนได้สื่อสารสะท้อนมุมมองทางวิชาการต่อไป

วิวัฒนาการของการสื่อสาร

1. วิวัฒนาการและการสื่อสาร (evolution and communication)

นับตั้งแต่อดีตที่มวลมนุษย์เริ่มรวมกลุ่มกันเป็นสังคมขนาดใหญ่ การสื่อสารก็ได้เริ่มต้นขึ้นมาพร้อมกันอย่างคู่ขนานโดยที่การพัฒนาของการสื่อสารนั้นมีความเป็นมายาวนานและซับซ้อนจนมาถึงปัจจุบัน และการสื่อสารในสมัยยุคโบราณ (ancient communication) มนุษย์ใช้ภาษาสำหรับการสื่อสารในขอบเขตอย่างจำกัด เนื่องจากจำนวนสมาชิกที่มีน้อย ทำให้การสื่อสารไม่ซับซ้อนมาก ส่วนใหญ่เป็นการใช้ท่าทาง (body language) หรือสัญลักษณ์

(symbol) ต่าง ๆ เช่น การวาดภาพสัญลักษณ์ตามผนังถ้ำ (cave) มากกว่าการใช้ภาษาพูด (conversation) หรือภาษาท่าทาง (body language) การสื่อสารในยุคนั้นมุ่งเน้นที่การสื่อสารในกลุ่มเล็ก ๆ เท่านั้น ยังไม่มีระบบการสื่อสารแบบมวลชนที่ซับซ้อนเกิดขึ้นดังที่ มานิต คาวีวงศ์ (2562) สะท้อนมุมมองต่อวิวัฒนาการของการสื่อสารในประเด็นดังต่อไปนี้

1) ยุคจิตรกรรมบนผนังถ้ำ (cave painting) มีอายุราวประมาณ 30,000 ปี ก่อนคริสตศักราช พบได้ในบริเวณตอนใต้ของประเทศฝรั่งเศสปัจจุบัน ภาพวาดเหล่านี้มักเป็นรูปสัตว์หรือสัญลักษณ์ต่าง ๆ และบางภาพก็มีรูปคนผสมอยู่ด้วย เรื่องราวในภาพส่วนใหญ่เกี่ยวกับความเป็นอยู่ การดำรงชีวิตและการล่าสัตว์ รวมถึงความเชื่อในอภินิหาร (supernatural) ต่าง ๆ มีการตั้งข้อสันนิษฐานว่าผู้ที่วาดภาพเหล่านี้อาจจะเป็นผู้มีอำนาจอิทธิพล เช่น หัวหน้าหมู่บ้าน หัวหน้าเผ่า (chieftain) หรือพ่อมด (wizard) หรือหมอผี (shaman)

2) ยุคสัญลักษณ์แทนคำ (pictograms) ซึ่งมีอายุราวประมาณ 5,000 ปี ก่อนคริสตศักราช พบได้ในประเทศจีนและอียิปต์โบราณ สัญลักษณ์เหล่านี้ถูกวาดขึ้นเพื่อสื่อสารถึงแนวคิด วัตถุ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งต่อมาได้พัฒนามาเป็นอักษรภาพไฮโรกลิฟ (hieroglyphics) ของอียิปต์ และตัวอักษรจีน

3) ยุคพิราบส่งสาร (carrier pigeons) หรือที่เรียกกันว่าไปรษณีย์นกพิราบพบได้ในอาณาจักรกรีกโบราณในยุค 776 ปี ก่อนคริสตศักราช โดยการนำข้อความมาผูกติดไปกับนกพิราบเพื่อให้บินส่งข้อความนี้ ไปยังจุดหมาย

4) ยุกระบบไปรษณีย์ครั้งแรกของโลก (first postal service) ถูกวางระบบขึ้นโดยพระเจ้าไซรัสมหาราช (Cyrus) แห่งเปอร์เซีย (Persia) เมื่อประมาณ 550 ปี ก่อนคริสตศักราช เพื่อใช้ในสมัยจักรวรรดิอาคีเมนิด (Achaemenid Empire) ของพระองค์

5) ยุคก้าเนดมาราธอน (the marathon man) ย้อนกลับไปเมื่อ 530 ปี ก่อนคริสตศักราชในยุคของอาณาจักรกรีกโบราณ ทหารกรีกโบราณนาม ฟิดิปปีเดส (Pheidippides) ได้ออกวิ่งเป็นระยะทางถึง 150 ไมล์ ภายในระยะเวลา 2 วัน โดยไม่ได้หยุดพักผ่อนเพื่อแจ้งข่าวชัยชนะของชาวเมืองเอเธนส์ (Athens) ที่มีเหนือกองทัพเปอร์เซีย (Persian army) และส่งสารสงครามแห่งมาราธอน (battle of marathon) ไปยังกรุงเอเธนส์

6) ยุคเฮลิโอกราฟ (heliographs) หรือการส่งสัญญาณด้วยกระจกสะท้อนแสงอาทิตย์พบได้ ในจักรวรรดิโรมัน เมื่อ ค.ศ. 37 (พ.ศ. 580) โดย จักรพรรดิไทป์เรียส (Emperor

Tiberius) หรือไทป์เรียส จูเลียส ซีซาร์ ออกัสตัส (Tiberius Julius Caesar Augustus) แห่งจักรวรรดิโรมัน (Roman empire) ได้ส่งสารด้วยวิธีนี้จากเกาะคาปรี (Capri) ไปยังแผ่นดินใหญ่เพื่อออกคำสั่งในแต่ละวัน

7) ยุคกระดาษ (paper) ถูกประดิษฐ์คิดค้นขึ้นครั้งแรกในโลกที่ประเทศจีน เมื่อ ค.ศ. 105 (พ.ศ. 648) โดย ไช่หลุน (Cai Lun) ปราชญ์เมธีสมัยราชวงศ์ฮั่นตะวันออก โดยการนำเปลือกของต้นไม้ ป่าน เศษผ้าและตาข่ายดักปลามาบดผสมกันจนป่นแล้วนำมาตากแห้งจนกลายมาเป็นแผ่น ๆ และกระดาษก็ได้กลายมาเป็นสิ่งประดิษฐ์ชิ้นสำคัญของโลกที่จะเป็นต้นกำเนิดของวิทยาการต่าง ๆ ของโลกในเวลาต่อมา

8) ยุคคนป่าวประกาศราชฎ (town crier/bellman) เกิดขึ้นในประเทศอังกฤษ เมื่อ ค.ศ. 1540 (พ.ศ. 2083) เป็นเจ้าหน้าที่ของศาลซึ่งทำหน้าที่ป่าวประกาศคำแถลงการณ์ (announcement) ที่บังคับใช้โดยศาล (court) ต่อสาธารณะโดยคนป่าวประกาศราชฎ/โฆษก (announcer) มักจะแต่งกายด้วยชุดเสื้อคลุมสีแดงและทอง สวมกางเกงสีเขียว รองเท้าบูทสีดำ และสวมหมวกสักหลาด มาตั้งแต่ศตวรรษที่ 18 พร้อมสิ้นระฆังเพื่อดึงดูดความสนใจจากประชาชนให้มาฟังคำแถลงการณ์นั้น

9) ยุคหนังสือพิมพ์รายวัน (daily newspaper) หนังสือพิมพ์รายวันฉบับแรกนั้นเกิดขึ้นในเยอรมนี คือ “Einkommende Zeitung” ออกรายงานข่าวสารในปี ค.ศ. 1650 (พ.ศ. 2193) และต่อมาในยุโรปก็ได้กำเนิดหนังสือพิมพ์รายวัน “the daily courrant” ตามมา

10) ยุครหัสสมอร์ส (Morse code) ถือกำเนิดขึ้นเพื่อใช้สำหรับส่งข้อความทางการทหารของสหรัฐอเมริกา เมื่อราวปี ค.ศ. 1835 (พ.ศ. 2378) ด้วยผลงานการประดิษฐ์ของ ซามูเอล ฟินเลย์ บรีส มอร์ส (Samuel Finley Breese Morse) ชาวอเมริกัน โดยรหัสสมอร์ส (morse) นั้นจะถูกกำหนดขึ้นด้วยการใช้รูปแบบสัญลักษณ์สั้นและยาวที่กำหนดขึ้นเป็นมาตรฐานเพื่อแทนตัวอักษรที่นำมาผสมรวมกันเป็นข้อความ

11) ยุคโทรศัพท์ (telephone) ถือกำเนิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา เมื่อ ค.ศ. 1876 (พ.ศ. 2419) อเล็กซานเดอร์ เกรแฮม เบลล์ (Alexander Graham Bell) วิศวกรชาวสกอตแลนด์ โดยอาศัยหลักการแปลงคลื่นสัญญาณเสียงเป็นไฟฟ้าและส่งต่อสัญญาณไปตามสายไฟฟ้า จากโทรศัพท์เครื่องหนึ่งไปสู่ปากกระบอกของโทรศัพท์อีกเครื่องหนึ่ง

12) ยุคกำเนิดเครื่องรับส่งวิทยุโทรเลข (first transatlantic signal) เริ่มขึ้นเมื่อ กุสเยลโม มาร์โคนี (Guglielmo Marconi) นักวิทยาศาสตร์ชาวอิตาลี ได้ประดิษฐ์เครื่องรับส่งวิทยุโทรเลขเครื่องแรกของโลก การประดิษฐ์นี้สร้างความตื่นตะลึงให้กับคนทั้งโลกด้วยระบบการส่งสัญญาณไร้สาย และถูกนำไปใช้ในกิจการเดินเรือในฐานะเครื่องมือสื่อสารที่สะดวก รวดเร็ว และมีประสิทธิภาพมากที่สุด在那ยุคนั้น ต่อมาในปี ค.ศ. 1902 (พ.ศ. 2445) มาร์โคนี (Marconi) ได้พัฒนาเครื่องส่งสัญญาณวิทยุโทรเลขให้สามารถส่งสัญญาณข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก จากคอร์นวอลล์ (Cornwall) ประเทศอังกฤษ ถึงเกาะนิวฟันด์แลนด์ (Newfoundland) ประเทศแคนาดาได้สำเร็จ

13) การแพร่ภาพโทรทัศน์ครั้งแรกของโลก (first TV broadcast) เกิดขึ้นเมื่อราวปี ค.ศ. 1927 (พ.ศ. 2470) ในสกอตแลนด์ โดยจอห์น โลจี เบิร์ด (John Logie Baird) วิศวกรชาวสกอตแลนด์ ซึ่งสามารถประดิษฐ์ระบบโทรทัศน์สำเร็จเป็นคนแรกของโลก ในช่วงเวลาเดียวกัน นักวิทยาศาสตร์จากชาติอื่น ๆ ก็อยู่ระหว่างการทดลองและประดิษฐ์การรับส่งสัญญาณภาพของโทรทัศน์เช่นกัน ผลงานของเบิร์ด (Baird) ทำให้เขาได้รับการยกย่องให้เป็นบิดาแห่งโทรทัศน์

2. การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21

โลกมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา สังคมแห่งการเรียนรู้ไม่มีวันหยุดนิ่ง (dynamics) สังคมโลกกลายเป็นสังคมความรู้ (knowledge society) หรือสังคมแห่งการเรียนรู้ (learning society) องค์กรทางการศึกษาจึงต้องปรับตัวให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (learning organization) โดยพึงตระหนักว่าคุณภาพการศึกษาขึ้นอยู่กับคุณภาพครูเป็นหลัก (teacher center) ปัจจุบันระบบเทคโนโลยีสารสนเทศมีการพัฒนาก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันของคุณ ทั้งด้านการติดต่อสื่อสาร การสืบค้นข้อมูล การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ ความบันเทิง อีกทั้งด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน ซึ่งมีบทบาทมากขึ้นเรื่อย ๆ นักวิชาการและนักวิจัยได้ให้ความเห็นถึงการใช้เทคโนโลยีในศตวรรษที่ 21 (technology in the 21st century) ซึ่ง ปราโมทย์ เหลาลาภะ (2563). อธิบายว่า การรู้สารสนเทศเป็นทักษะหนึ่งที่ผู้คนในโลกแห่งศตวรรษที่ 21 ควรพัฒนาทักษะที่สำคัญนี้เพื่อให้สามารถเข้าถึงข้อมูลหรือสารสนเทศได้ สามารถเลือกใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถทำให้สารสนเทศกลายเป็นสิ่งที่มีคุณค่าต่อตนเอง องค์กร และสังคม

ในโลกยุคปัจจุบันหรือโลกแห่งศตวรรษที่ 21 นี้ล้วนเต็มไปด้วยเทคโนโลยีสมัยใหม่ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างฉับพลัน (disruption) ที่หลายคนเรียกว่า “เทคโนโลยีพลิกโลก” (disruptive technology) ไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ต สื่อสังคมออนไลน์ (social media) หรือแม้แต่ big data คนในยุคนี้จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะมีทักษะใหม่ที่รองรับเทคโนโลยีดังกล่าว เช่น ทักษะการรู้สารสนเทศหรือ “information literacy” ซึ่งจะแนะนำตั้งแต่หลักการพื้นฐานของการรู้สารสนเทศ การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ โดยเริ่มตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ (information) และทักษะที่จำเป็น ได้แก่ การรู้แหล่งสารสนเทศ การรู้ทรัพยากรสารสนเทศ การเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การสังเคราะห์และสื่อสารสารสนเทศ การอ้างอิงสารสนเทศ ตลอดจนการใช้สารสนเทศอย่างถูกกฎหมายและมีจริยธรรม การมีทักษะเหล่านี้จะทำให้ท่านเลือกใช้สารสนเทศได้อย่างเหมาะสม และเกิดคุณค่าอย่างยิ่ง

สรุปได้ว่าวิวัฒนาการการสื่อสารของมนุษย์มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เริ่มจากการใช้ท่าทางและสัญลักษณ์ในการสื่อสารในยุคโบราณ เช่น การวาดภาพบนผนังถ้ำที่บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการดำรงชีวิตและการล่าสัตว์ ต่อมาในยุคสัญลักษณ์แทนคำ (pictograms) ที่พบในจีนและอียิปต์โบราณ มีการใช้ภาพและสัญลักษณ์ (symbol) แทนแนวคิดและกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งพัฒนาไปสู่การสร้างอักษรภาพไฮโรกลิฟ (hieroglyphics) และตัวอักษรจีน การพัฒนาเข้าสู่ยุคของการสื่อสารแบบเป็นระบบเริ่มขึ้นเมื่อพระเจ้าไซรัสมหาราชแห่งเปอร์เซีย (Cyrus) วางระบบไปรษณีย์ครั้งแรกของโลกประมาณ 550 ปีก่อนคริสตกาล

เพื่อใช้ในจักรวรรดิอาคีเมนิด (Achaemenid) จากนั้นในยุควิทยุโทรเลข กุสเยลโม มาร์โคนี (Guglielmo Marconi) นักวิทยาศาสตร์ชาวอิตาลี ได้ประดิษฐ์เครื่องรับส่งวิทยุโทรเลข (radio telegraph) และสามารถส่งสัญญาณข้ามมหาสมุทรแอตแลนติก (Atlantic) ได้ในปี ค.ศ. 1902 (พ.ศ. 2445) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญในกิจการสื่อสาร (communication) สุดท้ายในปี ค.ศ. 1927 (พ.ศ. 2470) จอห์น โลจี เบร์ด (John Logie Baird) วิศวกรชาวสกอตแลนด์ ได้ประดิษฐ์ระบบโทรทัศน์สำเร็จเป็นครั้งแรกของโลก ซึ่งทำให้เขาได้รับการยกย่องเป็นบิดาแห่งโทรทัศน์ การพัฒนาเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงการก้าวกระโดดทางเทคโนโลยีและการสื่อสารของมนุษย์จากอดีตจนถึงปัจจุบัน

อรรถประโยชน์ของการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้

อรรถประโยชน์ (utility) หมายถึง ความพึงพอใจของผู้บริโภคแต่ละบุคคลที่มีต่อการบริโภคสินค้าและบริการ ดังนั้น อรรถประโยชน์ (utility) จึงสามารถวัดค่าออกมาเป็นหน่วยตัวเลขได้โดยที่อรรถประโยชน์ในการบริโภคสินค้าและบริการจะมีความมากหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับปริมาณความต้องการของผู้บริโภคที่มีต่อสินค้านั้น ๆ กล่าวคือเมื่อเรามีระดับความต้องการสินค้าและบริการชนิดนั้น ๆ มาก และเมื่อเราได้รับสินค้าและบริการนั้นในจำนวนมากเท่าไรเราก็จะมีระดับอรรถประโยชน์มากขึ้นเท่านั้น แต่ถ้ามีความต้องการสินค้าหรือบริการน้อย สินค้าหรือบริการนั้นจะให้อรรถประโยชน์น้อยด้วยเช่นกัน แต่อรรถประโยชน์ที่ผู้บริโภคได้รับนั้นไม่ได้เกี่ยวข้องกับประโยชน์ที่แท้จริงของสินค้าและบริการนั้นเสมอไป แนวคิดและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์ ประกอบไปด้วย (1) ทฤษฎีอรรถประโยชน์ (2) ทฤษฎีความพอใจแบบนับจำนวนได้ (3) ทฤษฎีความสุขมวลรวมประชาชาติ (GNH: gross national happiness) (4) ความหมายของความสุขระดับปัจเจกบุคคล (5) วิธีการวัดความสุขของแต่ละบุคคล (6) การพัฒนาดัชนีชี้วัดที่เกี่ยวข้องกับความอยู่ดีมีสุขการพัฒนาดัชนีชี้วัดความสุขในประเทศ และ (8) ดัชนีชี้วัดความสุขในระดับชุมชนหรือระดับพื้นที่ (Mankiw 2005)

การใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้ว่ามีอรรถประโยชน์ (utility) หลายประการที่ทำให้การศึกษามีประสิทธิภาพและยืดหยุ่นมากขึ้น นักเรียนสามารถเข้าถึงข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายได้อย่างรวดเร็ว เช่น บทความ วิชาการ วิดีโอการสอน หนังสืออิเล็กทรอนิกส์และอื่น ๆ ซึ่งทำให้การเรียนรู้มีความสมบูรณ์และหลากหลายมากขึ้น ความสะดวกและยืดหยุ่นเป็นอีกหนึ่งประโยชน์ที่สำคัญ สามารถเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ทำให้สามารถปรับการเรียนรู้อให้เหมาะสมกับตารางเวลาส่วนตัวได้ นอกจากนี้ สื่อออนไลน์ (online media) ยังช่วยให้การเรียนรู้เป็นแบบส่วนตัวและเฉพาะเจาะจง สามารถปรับเนื้อหาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับความต้องการและระดับความยากที่ตนเองสนใจได้ อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาทักษะด้านเทคโนโลยีที่จำเป็นในยุคดิจิทัล ไม่ว่าจะเป็นการใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ การค้นหาข้อมูลออนไลน์ หรือการใช้โปรแกรมจัดการเวลา การเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นก็เป็นอีกหนึ่งประโยชน์สำคัญ สื่อออนไลน์ช่วยให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ง่ายขึ้น ไม่จะเป็นการเข้าร่วมกลุ่มเรียนออนไลน์ การทำงานกลุ่มผ่านแพลตฟอร์ม (platform) ต่าง ๆ หรือการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในฟอรัม

(forum) ทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้จากเพื่อนร่วมชั้นและผู้เชี่ยวชาญได้ อีกทั้งการใช้สื่อออนไลน์ยังช่วยประหยัดทรัพยากรและค่าใช้จ่าย ลดความจำเป็นในการเดินทางและการใช้ทรัพยากร ดังนั้น สื่อออนไลน์เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์และเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้อย่างมากในยุคปัจจุบันทั้งฝ่ายโลกและฝ่ายธรรม

1. การใช้สื่อเพื่อการศึกษาและเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์

ปัจจุบันประเทศไทยมีมหาวิทยาลัยสงฆ์สองแห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ซึ่งสนับสนุนการศึกษาของพระสงฆ์ทั้งด้านพระปริยัติธรรมและวิชาการชั้นสูงสมัยใหม่ควบคู่กันไป (สมศักดิ์ บุญปู, 2555) ในปี พ.ศ. 2498 มีการก่อตั้งสถานีวิทยุโทรทัศน์ครั้งแรกในประเทศไทย (สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5, 2557) พระสงฆ์เริ่มใช้สื่อวิทยุโทรทัศน์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะวิทยุกระจายเสียงที่เป็นเครื่องมือแรก ๆ ที่วัดใช้ในการกระจายเสียงทางธรรมไปยังประชาชนทั่วไป ต่อมาในปี พ.ศ. 2504 การเข้ามาของเทปคาสเซ็ท (compact cassette) ทำให้ตลาดธุรกิจเพลงไทย เช่น เพลงลูกทุ่งและเพลงไทยสากล ขยายตัวอย่างมาก แต่ที่น่าสนใจคือการเผยแผ่ธรรมะผ่านเทปคาสเซ็ท โดยการบันทึกคำบรรยายธรรมของ พุทธทาสภิกขุ (พระธรรมโกษาจารย์) โดดเด่นอย่างมาก ในปี พ.ศ. 2530 เทปคาสเซ็ทเริ่มถูกแทนที่ด้วย CD MP3 โดยมีลักษณะการใช้งานที่แตกต่างกันไป หลังปี พ.ศ. 2540 เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจ การผลิตไฟล์เสียงในรูปแบบ CD MP3 เพื่อแจกจ่ายและแบ่งปันเพิ่มขึ้นแทนที่ compact cassette โดยในระยะแรกอาจเป็นการผลิตซ้ำ (reproduction) เสียงเทศนาธรรมเก่าที่เคยบันทึกไว้ รวมถึงเสียงของพระสงฆ์ที่มีชื่อเสียงในอดีต และในช่วงปี พ.ศ. 2550 การเข้าถึงอินเทอร์เน็ตกลายเป็นเหตุการณ์ที่สำคัญอย่างมาก เนื่องจากการเปิดตัวพื้นที่เก็บข้อมูลขนาดใหญ่ขึ้นอย่างมาก ทำให้สามารถเข้าถึงไฟล์จากทุกที่บนโลกได้โดยง่าย เนื้อหาที่เคยอยู่ในรูปแบบเทปหรือวีดิโอสามารถถูกแปลงเป็นไฟล์ดิจิทัลและเปิดให้สามารถดาวน์โหลดได้ เช่น คลิปวัดพระธรรมกาย และพระมหาจุติชัย (ว.วชิรเมธี) ที่มีการใช้โซเชียลมีเดีย (social media) เช่น ทวิตเตอร์ (Twitter) และเฟซบุ๊ก (facebook) ในการเผยแผ่และสร้างช่องทางใหม่ในการเข้าถึงเนื้อหา (ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัณย์, 2557) พระสงฆ์จึงถือว่าเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งมีหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเพื่อสืบทอดและเผยแผ่พระธรรมคำสอน

และพระพุทธศาสนา พระสงฆ์จะต้องรู้เท่าทันสังคมโลกและเทคโนโลยีด้วยเสมอ เมื่อพระสงฆ์ต้องเป็นที่พึ่งของพุทธศาสนิกชนทั่วไป จำเป็นที่ต้องเรียนรู้ทั้งหลักธรรมคำสั่งสอน คัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา วิทยาการและเทคโนโลยี (science and technology) ต่าง ๆ ด้วย เพื่อเป็นข้อมูลในการสืบทอดและเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระสงฆ์ที่กำลังศึกษาอยู่ในมหาวิทยาลัยสงฆ์ (อุษณีย์ ศรีสวัสดิ์, 2559)

2. สื่อสังคมออนไลน์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เทคโนโลยีสารสนเทศคือเครื่องมือทางวิทยาศาสตร์ที่ใช้ในการประมวลผลข้อมูลและสารสนเทศเพื่อประโยชน์ของมนุษย์ โดยรวมมีการรับ-ส่ง แปลงรูป จัดเก็บ ประมวลผลและสืบค้นข้อมูล การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศช่วยให้การจัดการข้อมูลมีประสิทธิภาพมากขึ้น ตั้งแต่การรับข้อมูลไปจนถึงการจัดเก็บข้อมูลเป็นระบบ ซึ่งช่วยลดความซับซ้อนในการจัดเก็บข้อมูล และเพิ่มความสะดวกและรวดเร็วในการสืบค้นข้อมูล นอกจากนี้ เทคโนโลยีสารสนเทศยังช่วยในการกำหนดสิทธิผู้ใช้ข้อมูลในระบบ และปรับเปลี่ยนการให้บริการข้อมูลได้ตามความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีสารสนเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการสื่อสารถึงระดับเครือข่ายทั่วโลกผ่านอินเทอร์เน็ต และการเผยแพร่ข้อมูลไปยังทุกมุมโลกโดยไม่มีขีดจำกัด อย่างไรก็ตาม การเผยแพร่ข้อมูลทางพระพุทธศาสนายังต้องพึ่งพาสื่อทางสารสนเทศเช่นเอกสารและหนังสือ เนื่องจากสื่อเหล่านี้มีคุณค่าสูงและเป็นหลักฐานที่เชื่อถือได้ในการเผยแพร่วรรณกรรม และเหมาะสมสำหรับการใช้ในการศึกษาและการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และยังช่วยให้การเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศเป็นไปอย่างกว้างขวางและสะดวกสบายมากยิ่งขึ้นได้ด้วย (พระมหาทองเก็บ ญาณพล และคณะ, 2567)

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านช่องทางดาวเทียม อินเทอร์เน็ต และสื่อใหม่เป็นส่วนหนึ่งของการปรับตัวของสังคมในยุคของสังคมข้อมูลแท้จริง การเปลี่ยนแปลงนี้ได้มีผลต่อวิถีชีวิตและการเป็นอยู่ของผู้คนอย่างสำคัญ ทั้งนี้เพราะการดำเนินธุรกิจในชีวิตประจำวันเกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีและสารสนเทศอย่างไม่แพ้วกัน ความสำเร็จทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ส่งผลให้เกิดการพัฒนาและการคิดค้นสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีผลต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับชีวิตประจำวันช่วยเสริมสร้างพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การพัฒนาที่พักอาศัยที่มีคุณภาพมาตรฐาน การผลิตสินค้าและการบริการที่ตอบสนองต่อความต้องการของมนุษย์

รวมถึงการพัฒนาระบบการผลิตเพื่อผลิตสินค้าอย่างมหาศาล โดยมีราคาที่เข้าถึงได้สำหรับประชากรทั่วไป เทคโนโลยียังช่วยให้การสื่อสารเป็นไปอย่างสะดวกสบาย และการเดินทางสามารถเชื่อมโยงกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นเส้นทางที่ช่วยให้ประชากรในโลกสามารถติดตามและรับฟังข้อมูลได้ตลอดเวลาโดยไม่มีขีดจำกัด (सानิตย์ กายาผาด และคณะ, 2542) หากสังคมพระพุทธศาสนามีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอินเทอร์เน็ตอย่างกว้างขวางและมีกฎระเบียบที่ชัดเจนก็จะทำให้มีการเผยแผ่พระพุทธศึกษาสามารถมีอยู่ในทุกที่ ทุกเวลา ทุกคนสามารถศึกษาพระพุทธศาสนาได้ทางอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของ e-learning หรือการเรียนแบบออนไลน์ M-learning หรือ Mobile-learning เป็นการเรียนผ่านโทรศัพท์มือถือ เป็นต้นสามารถศึกษาได้ตลอดเวลาที่มีมือถือ และเข้าระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตได้ นอกจากนั้นคณะสงฆ์สามารถถ่ายทอดสดการแสดงธรรม การประชุมองค์กรทางพระพุทธศาสนาไปทั่วโลก มีเว็บไซต์ทางพระพุทธศาสนาแพร่กระจายมากยิ่งขึ้น มีองค์กรของคณะสงฆ์ไทยดูแลการใช้อินเทอร์เน็ต และมีระบบเครือข่ายของคณะสงฆ์ไทย และจะเป็นสังคมยูบิควิตัส (Ubiquitous Society) คือสภาพแวดล้อมของคอมพิวเตอร์ที่สามารถใช้ได้ทุกหนทุกแห่งและตลอดเวลา (พระมหาทองเก็บ ญาณพลโ และคณะ, 2567)

3. การปรับตัวของการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล

การปรับตัวของพระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลเป็นกระบวนการที่ซับซ้อนและหลากหลาย มันสะท้อนถึงความพยายาม (effort) ในการรักษาความสำคัญและความเกี่ยวข้องของศาสนาในโลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว พุทธศาสนาสามารถนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเผยแผ่ที่มีประสิทธิภาพผ่านหลายวิธี ที่ไม่เพียงแต่ช่วยให้การสอนและคำสอนของพุทธศาสนาเข้าถึงผู้คนได้มากขึ้น แต่ยังส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรม (Dhamma practice) อย่างลึกซึ้ง วิธีการเหล่านี้ รวมถึงการสร้างเว็บไซต์ (website) และแพลตฟอร์มออนไลน์ (online platform) ที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนาและการฝึกปฏิบัติธรรม เช่น วิดีโอสอนการทำสมาธิและความประพฤติที่ดีตามหลักธรรมบรรยาย การใช้แพลตฟอร์มสื่อสังคมเพื่อแชร์ความรู้เกี่ยวกับพุทธศาสนา และสร้างชุมชนออนไลน์ที่สนับสนุนและกระตุ้นการศึกษาเกี่ยวกับพุทธศาสนา การพัฒนาแอปพลิเคชันที่ให้บริการคำสอนทางศาสนาและการสร้างสรรค์ในรูปแบบที่สะดวกและเข้าถึงง่ายผ่านสมาร์ทโฟนและอุปกรณ์เครื่องมืออื่น ๆ การใช้เทคโนโลยีการสื่อสาร

เช่นวิทยุอินเทอร์เน็ตและโทรทัศน์เพื่อการสอนและการแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับพุทธศาสนาให้กับชุมชนที่มีการเข้าถึงทั่วไป การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ช่วยให้ผู้ที่สนใจศึกษาและฝึกปฏิบัติธรรมพุทธศาสนาสามารถเข้าถึงข้อมูลและความรู้ได้อย่างสะดวกสบาย และเสริมสร้างชุมชนออนไลน์ที่สนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมอย่างต่อเนื่องได้ การใช้เทคโนโลยีดังกล่าวไม่เพียงแต่ช่วยให้พุทธศาสนาสามารถเผยแพร่ที่มีประสิทธิภาพได้ แต่ยังช่วยให้ผู้ปฏิบัติสามารถเข้าถึงการเรียนรู้และการปฏิบัติที่ลึกซึ้งและเข้าถึงได้มากขึ้น โดยรักษาคุณค่าและหลักการพื้นฐานของพุทธศาสนาไว้ได้อย่างเหมาะสม มีหลายแอปพลิเคชัน (application) และแพลตฟอร์ม (platform) ที่มีความสำคัญในการเผยแพร่และปฏิบัติธรรมพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล (the dissemination and practice of Buddhism in the digital age) แต่ละแอปและแพลตฟอร์มนำเสนอเครื่องมือและทรัพยากรที่หลากหลายเพื่อช่วยให้ผู้ปฏิบัติและผู้สนใจสามารถเข้าถึงธรรมะ ฝึกสมาธิ และเชื่อมต่อกับชุมชนได้ ตัวอย่างของแอปพลิเคชันและแพลตฟอร์มที่มีความสำคัญ ได้แก่ (พระมหาทองเก็บ ญาณพล และคณะ, 2567)

1) Insight Timer คุณสมบัติหลักมีเซสชัน (session) การนั่งสมาธิจำนวนมากที่ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ รวมถึงบทความและบทนำสำหรับการฝึกสมาธิยังมีชุมชนออนไลน์ (online community) สำหรับผู้ใช้ที่ต้องการแบ่งปันประสบการณ์และรับคำแนะนำ

2) Headspace คุณสมบัติหลัก แอปพลิเคชัน (application) นี้เน้นการฝึกสมาธิและการมีสติสำหรับผู้เริ่มต้นและผู้ปฏิบัติระดับสูง โดยมีโปรแกรมที่ออกแบบมาเพื่อช่วยลดความเครียด ปรับปรุงการนอนหลับ และเพิ่มความสุข

3) Dharma Seed คุณสมบัติหลัก ให้บริการบันทึกธรรมทางพุทธศาสนาจากครูบาอาจารย์ชั้นนำจำนวนมาก ซึ่งเน้นหลักธรรมคำสอนและการนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

4) Plum Village คุณสมบัติหลัก แอปพลิเคชัน (application) นี้มีแหล่งข้อมูลจากวัด Plum Village ของท่านสมณะ “Thich Nhat Hanh” ให้บริการเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสมาธิ การสวดมนต์และบทความที่เกี่ยวกับการมีสติในชีวิตประจำวัน

5) Sutta Central คุณสมบัติหลัก เป็นแพลตฟอร์มออนไลน์ (online platform) ที่ให้บริการข้อความหรือหลักธรรมทางพุทธศาสนาจากพระไตรปิฎกในหลายภาษา ช่วยให้ผู้ศึกษาและผู้ปฏิบัติสามารถเข้าถึงข้อความพระพุทธานุศาสน์ได้อย่างง่ายดาย

การใช้เทคโนโลยีเหล่านี้เป็นตัวอย่างของวิธีที่พุทธศาสนาสามารถปรับตัวเข้ากับยุคสมัยและเข้าถึงผู้คนจำนวนมากขึ้น ไม่เพียงแต่ให้การเข้าถึงการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมที่สะดวกสบายมากขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยสนับสนุนการเจริญเติบโตทางจิตวิญญาณ (soul) และการสร้างชุมชนออนไลน์ (online community) ที่แข็งแกร่งด้วย

ความท้าทายของการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้

การใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้มีความท้าทายหลายประการ โดยเฉพาะเมื่อพูดถึงการปรับตัวให้เข้ากับวิธีการเรียนรู้ใหม่ ๆ มีประเด็นข้อพิจารณาอย่างน้อย 3 ประการ ความท้าทายประการแรก คือการเข้าถึงเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต สำหรับบางคน การมีอุปกรณ์ที่สามารถใช้งานได้ดีและการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตที่เสถียรอาจเป็นเรื่องยาก ทำให้มีข้อจำกัดในการเข้าถึงข้อมูลและการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ นอกจากนี้ ความสามารถในการใช้งานเทคโนโลยีก็เป็นอีกประเด็นหนึ่งที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการเรียนรู้ ผู้เรียนบางคนอาจไม่คุ้นเคยกับโปรแกรมหรือแอปพลิเคชันต่าง ๆ ซึ่งทำให้การเรียนรู้ออนไลน์เป็นเรื่องที่ซับซ้อนและน่าหงุดหงิด ความท้าทายประการที่สอง คือการจัดการเวลาและการบริหารจัดการตนเอง การเรียนรู้ออนไลน์ต้องพึ่งพาความสามารถในการจัดการเวลาของผู้เรียนเองอย่างมาก ไม่มีตารางเวลาที่ชัดเจนหรือการติดตามผลจากครูผู้สอนอย่างใกล้ชิด ทำให้ผู้เรียนต้องมีวินัยในตนเองสูง และต้องสามารถบริหารจัดการเวลาของตนเองให้มีประสิทธิภาพ หากไม่มีการวางแผนหรือการจัดการที่ดี ผู้เรียนอาจพบว่าตนเองเสียเวลาไปกับสิ่งที่ไม่จำเป็นและทำให้การเรียนรู้ไม่มีประสิทธิผล และความท้าทายประการที่สาม คือการขาดการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคมและการเรียนรู้ร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้ออนไลน์ทำให้ผู้เรียนต้องทำงานและเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งอาจทำให้ขาดโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การถามคำถาม และการเรียนรู้จากประสบการณ์ของเพื่อนร่วมชั้น การขาดการมีปฏิสัมพันธ์นี้อาจส่งผลกระทบต่อแรงจูงใจในการเรียนรู้และทำให้รู้สึกโดดเดี่ยว นอกจากนี้ การที่ไม่มีการสนับสนุนทางสังคมจากเพื่อนร่วมชั้นหรือครูผู้สอนอาจทำให้ผู้เรียนรู้สึกว่าการเรียนรู้ออนไลน์เป็นเรื่องยากและขาดความเชื่อมั่นในตนเอง (วรเชษฐ์ โทอิน, 2566) ปัจจุบันการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและเทคโนโลยีได้ก้าวไปสู่ยุคการปฏิวัติดิจิทัล (digital revolution) อย่างรวดเร็วและฉับพลัน มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงฐานคิดของบุคคล

การประพจน์ การติดต่อสื่อสาร และการทำงาน เทคโนโลยีสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงนั้นคือ อินเทอร์เน็ตได้เข้าสู่การธุรกิจและการพาณิชย์จนเป็นที่นิยมอย่างมากเพราะประสิทธิภาพการสื่อสารที่รวดเร็วทันใจ ปัจจุบันได้มีการพัฒนาจนทำให้เป็นช่องทางสำคัญในการติดต่อสื่อสารอย่างกว้างขวางในสังคมและระหว่างสังคมทั่วโลก มีผลสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนในสังคม (พินิจ ลาภธนานนท์ และแทนพันธุ์ เสนะพันธุ์บัวใหม่, 2557) อินเทอร์เน็ตมีหน้าที่ที่หลากหลายขึ้นเพื่อความเหมาะสมกับพัฒนาการของเทคโนโลยี เช่น จดหมายอิเล็กทรอนิกส์ (email) โปรแกรมสนทนา (chat) เป็นต้น กลายเป็นเครื่องมือสื่อสารสนับสนุนให้ผู้สามารถใช้ประโยชน์เพื่อบรรลุปหยาพของตนในแต่ละด้าน

1. ตัวอย่างการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

เมื่อเราใช้เทคโนโลยีมากขึ้นเพื่อรวบรวมความคิดในหลายด้าน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันก็เป็นสิ่งธรรมชาติ บุคคลในทุกระดับ ทุกเพศ ทุกวัย และทุกสถาน่นำความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านพระพุทธศาสนามาแชร์ในสังคมออนไลน์อย่างกว้างขวางทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง สิ่งที่เราไม่เคยรู้หรือเข้าใจเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เมื่อเราค้นหา สนทนาและแลกเปลี่ยนความคิดในสื่อสังคมออนไลน์จะช่วยให้เราเข้าใจและรู้เรื่องนั้นได้อย่างชัดเจน เราจะเข้าใจอะไรที่เรามีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับมันอยู่บ้างแล้วได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น เมื่อทุกคนเริ่มใช้เทคโนโลยีมากขึ้น วิถีชีวิตของคนรุ่นใหม่ในทางพุทธวิถีไทยก็เปลี่ยนไปตามไปด้วย (บุญคำ ดีสุขสาม และดวงกมล โพธิ์นาค, 2557) การใช้เทคโนโลยีในพุทธศาสนาได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการเผยแผ่และการปฏิบัติธรรมศาสนาในยุคสมัยใหม่เหล่านี้แสดงถึงวิธีที่เทคโนโลยีช่วยให้การเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมศาสนาพุทธเข้าถึงได้ง่ายขึ้นและหลากหลายมากขึ้น (พระมหาทองเก็บ ญาณพล และคณะ, 2567)

1) แอปพลิเคชันสำหรับการนั่งสมาธิ แอปพลิเคชัน เช่น Insight Timer และ Headspace มีเชสชันการนั่งสมาธิที่ได้รับการออกแบบมาเพื่อช่วยในการฝึกสมาธิและการรักษาสติ แอปเหล่านี้มีบทนำสมาธิสำหรับทั้งผู้เริ่มต้นและผู้ฝึกฝนระดับสูง ช่วยให้ผู้ใช้สามารถปฏิบัติตามคำสอนของพุทธศาสนาได้ทุกที่ทุกเวลา

2) เว็บไซต์แห่งการเรียนรู้หลักธรรมะ Buddhnet (www.buddhanet.net) เป็นแหล่งข้อมูลออนไลน์ที่มีหลักธรรม บทความ และหนังสือเกี่ยวกับพุทธศาสนา นอกจากนี้ยังมี

สื่อการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนธรรมะช่วยให้ผู้คนจากทั่วทุกมุมโลกสามารถเข้าถึงข้อมูลและการศึกษาธรรมะได้ฟรี

3) การส่งเสริมการสอนสดและวิดีโอบทสวดมนต์ โซเชียลมีเดีย (social media) และแพลตฟอร์มวิดีโอ (video platform) เช่น YouTube ช่วยให้วัดและครูบาอาจารย์สามารถถ่ายทอดการสอนสดและบทสวดมนต์ไปยังผู้ติดตามทั่วโลก ช่วยให้ผู้ที่ไม่สามารถเข้าร่วมในพิธีทางศาสนาได้เนื่องจากข้อจำกัดทางกายภาพหรือระยะทางมีโอกาสเข้าถึงการสอนและปฏิบัติ

4) โซเชียลมีเดีย (social media หรือสื่อสังคมออนไลน์ที่ทำงานบนพื้นฐานของระบบเว็บหรือเว็บไซต์บนอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครื่องมือในการปฏิบัติการทางสังคมที่มีผู้สื่อสารจัดทำขึ้น โดยที่ผู้ใช้สามารถแบ่งปันเนื้อหา ข้อมูล ข่าวสาร ประสบการณ์ และการพูดคุยให้กับผู้ใช้ในโลกออนไลน์ได้รับรู้ มีประสิทธิภาพรวมถึงการใช้ประโยชน์ร่วมกัน (เชมณัญญ์ มิ่งศิริธรรม, 2556) เพื่อการสร้างชุมชน เช่น การสร้างชุมชนออนไลน์ในเฟสบุ๊คหรือกลุ่ม Reddit เช่น r/Buddhism ช่วยให้ผู้ที่ฝึกสามารถแบ่งปันประสบการณ์ ถามคำถาม และเรียนรู้จากกันและกัน ช่วยสร้างชุมชนที่มีจิตวิญญาณเดียวกันและสนับสนุนการเรียนรู้และการปฏิบัติธรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการสื่อสารผ่านข้อความ ภาพ วิดีโอ เสียงและการแบ่งปันเนื้อหาที่ทำให้ผู้ใช้เชื่อมต่อและแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์กันอย่างรวดเร็วและเข้มงวดในชุมชนเดียวกัน

2. การสร้างชุมชนและการเชื่อมต่อ

Social Networking หรือเครือข่ายทางสังคมในอินเทอร์เน็ต ที่ใช้เชื่อมต่อระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล ใช้แลกเปลี่ยนและแบ่งปันข้อมูลแก่กันและกันทั้งด้านข้อมูลส่วนบุคคล กิจกรรมส่วนตัว การศึกษา (education) ธุรกิจ (business) การเมือง (political) เช่น Facebook, Hi5, Linked in, MySpace บล็อกจ๊ว (micro blogging) เป็นเว็บเซอร์วิส (web service) หรือเว็บไซต์ที่ให้บริการแก่บุคคลทั่วไป สำหรับให้ผู้ใช้บริการเขียนข้อความสั้น ๆ ประมาณ 140 ตัวอักษร ที่เรียกว่า “Status” หรือ “Notice” เพื่อแสดงสถานะของตัวเองว่า กำลังทำอะไรอยู่ หรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ แก่กลุ่มเพื่อนในสังคมออนไลน์ (Online Social

Network) ก็เพื่อให้ผู้ใช้ที่เป็นทั้งผู้เขียนและผู้อ่านเข้าใจง่ายที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย คือ Twitter (พิเชฐ ทังโต, 2563)

3. การนำเสนอแนวทางและความคิดใหม่

การใช้เทคโนโลยี virtual reality (VR) และ augmented reality (AR) เพื่อสร้างประสบการณ์การปฏิบัติธรรมแบบจำลอง ช่วยให้ผู้ใช้ปฏิบัติสามารถสัมผัสกับการปฏิบัติในสถานที่ศักดิ์สิทธิ์หรือการจำลองสภาพแวดล้อมการฝึกสมาธิได้อย่างเหมือนจริง การใช้ปัญญาประดิษฐ์ (AI) และ machine learning เพื่อวิเคราะห์ข้อความศาสนาและสร้างแบบจำลองการสอนที่ปรับแต่งส่วนบุคคลได้ ช่วยให้การเรียนรู้และการปฏิบัติเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น การปรับตัวของพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลไม่เพียงแค่สะท้อนถึงการยอมรับเทคโนโลยีใหม่ ๆ เท่านั้น แต่ยังเน้นการค้นหาวิธีที่เทคโนโลยีเหล่านี้สามารถเสริมสร้างและสนับสนุนการปฏิบัติและการเรียนรู้ทางศาสนาได้อย่างมีความหมาย การปรับตัวนี้ต้องการการคิดอย่างลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีอย่างมีจริยธรรมและมีสติ พร้อมทั้งการรักษาคุณค่าและหลักการทางศาสนาที่สำคัญไว้ทุกขณะ

กลยุทธ์ในการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

การสื่อสารสารสนเทศในยุคดิจิทัลเป็นยุคนาโนเทคโนโลยีของโลกสมัยใหม่ (the digital age is the nanotechnology era of the modern world) ที่เต็มไปด้วยความเร็วของการเปลี่ยนแปลงและการมุ่งไปสู่การพัฒนาศักยภาพ (potential) คุณภาพ และประสิทธิภาพสูงสุดของการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น เป็นสิ่งที่ต้องการให้เกิดการยอมรับในองค์กร ผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21 จึงให้ความสำคัญกับการบริหารการเปลี่ยนแปลงที่สามารถนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย พบกับความสำเร็จตามเป้าหมายหรือวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ สถาบันการศึกษาต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันเช่นเดียวกับองค์กรอื่น ๆ ทำอย่างไรจะให้สถาบันการศึกษาสามารถคงความมีคุณค่า มีคุณภาพ เพิ่มสมรรถนะในการพัฒนาคนให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเองและเกิดการพัฒนายั่งยืน การสร้างผู้นำการเปลี่ยนแปลง (change agents) ของสถานศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งในยุคดิจิทัล ผู้นำในยุคนี้ต้องมีความสามารถในการนำข้อมูลเหล่านั้นมาใช้ให้เกิดประโยชน์กับองค์กรตั้งแต่การปฏิบัติการณ์

ต่อไปจนถึงการวางกลยุทธ์ กำหนดวิสัยทัศน์ ต้องมีความเข้าใจในเทคโนโลยีและกลยุทธ์ ที่สนับสนุนเป้าหมายขององค์กรทั้งระยะสั้นและระยะยาวที่ต้องการการตัดสินใจที่รวดเร็วและทันต่อเหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วอย่างมีความสำคัญ โดยทั่วไปแล้วเขียนกลยุทธ์ในการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถทำได้โดยมีขั้นตอน ดังนี้ (วรเชษฐ์ โทอิน, 2566)

1) กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายชัดเจน ก่อนที่จะใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้ ควรกำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการเรียนรู้อย่างชัดเจน เช่น การเพิ่มความรู้ในหัวข้อที่กำหนด การพัฒนาทักษะทางด้านใดบ้าง หรือการเตรียมสอบในหัวข้อที่กำหนดเป้าหมายไว้ การมีวัตถุประสงค์และเป้าหมายที่ชัดเจนจะช่วยให้การใช้สื่อออนไลน์มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2) เลือกสื่อที่เหมาะสม เลือกสื่อออนไลน์ที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์และเป้าหมายการเรียนรู้ที่กำหนด เช่น วิดีโอการสอนบน YouTube เว็บไซต์การฝึกอบรม หรือแอปพลิเคชันการเรียนรู้ (learning application) เลือกสื่อที่มีเนื้อหาที่มีคุณภาพ และเน้นการสอนในรูปแบบที่เข้าใจง่ายและน่าสนใจ

3) สร้างและสนับสนุนพื้นที่การเรียนรู้ สร้างพื้นที่การเรียนรู้ออนไลน์ที่เป็นกลางให้นักเรียนสามารถเข้าถึงสื่อและข้อมูลที่เกี่ยวข้องได้โดยสะดวก เช่น การสร้างเว็บไซต์หรือแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ เพื่อให้นักเรียนสามารถแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสนับสนุนกันในการเรียนรู้

4) สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีความสนุกสนาน ใช้สื่อออนไลน์ที่สร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและสนุกสนาน เช่น การใช้วิดีโอและเกมการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนมีความสนุกสนานและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้

5) วัดและประเมินผล ตรวจสอบและประเมินผลการใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้ เพื่อทราบถึงประสิทธิภาพของกลยุทธ์ และทำการปรับปรุงหรือปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ต่อไปเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

บทบาทของศูนย์บริการวิชาการ

ศูนย์บริการวิชาการมีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้และการพัฒนาของนักศึกษาและชุมชนวิชาการทั้งในระดับมหาวิทยาลัยและชุมชนทั่วไป ที่ครอบคลุมถึงการให้บริการที่เป็นประโยชน์แก่นักศึกษา ศูนย์บริการวิชาการมีหน้าที่ให้คำแนะนำและสนับสนุนในการเรียนรู้แก่นักศึกษาทุกคน ไม่ว่าจะเป็นการให้คำปรึกษาเกี่ยวกับหลักสูตรการเรียนรู้ การช่วยในการค้นคว้าข้อมูล หรือการสนับสนุนในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ต่าง ๆ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ ศูนย์บริการวิชาการเป็นสถานที่ที่นักศึกษาและบุคลากรสามารถมาเรียนรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาสู่ชุมชนวิชาการทั้งในแง่การวิจัยและการปฏิบัติ การสนับสนุนในการวิจัย ศูนย์บริการวิชาการมีบทบาทในการสนับสนุนในการวิจัยและการสร้างความรู้ โดยให้บริการทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับการวิจัย เช่น การให้คำปรึกษาในการเริ่มต้นโครงการวิจัย การสนับสนุนในการเผยแพร่ผลงานวิจัย และการให้บริการสำหรับการเขียนบทความวิชาการ การส่งเสริมและสนับสนุนในการพัฒนาการเรียนรู้ของบุคลากร ศูนย์บริการวิชาการมีบทบาทในการสนับสนุนในการพัฒนาทักษะและความรู้ของบุคลากรทางการศึกษา โดยการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมและการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสอนและการวิจัย การให้บริการที่เชื่อถือได้และเท่าเทียม ศูนย์บริการวิชาการมีหน้าที่ในการให้บริการที่มีคุณภาพและเท่าเทียมกันทุกคน โดยไม่ว่าจะเป็นการให้คำแนะนำ การสนับสนุน หรือการให้บริการสื่อที่จำเป็นในการเรียนรู้ ทำให้นักศึกษาและชุมชนวิชาการมีโอกาสในการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ภารกิจศูนย์บริการวิชาการมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย มีผู้อำนวยการศูนย์เป็นผู้นำกับดูแลและรับผิดชอบ ทำหน้าที่ตามที่รองอธิการบดีและผู้ช่วยอธิการบดีวิทยาเขตมอหมายมีภารกิจในการให้บริการวิชาการ การประชาสัมพันธ์ การวิจัย การเผยแพร่ผลงาน การอบรมสัมมนาและข้อมูลสารสนเทศ ดำเนินงานบริการวิชาการแก่ชุมชน ดังนี้ (มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย, 2567)

1) งานธุรการ มีหน้าที่ดังนี้ คือ ทำหน้าที่เป็นสารบรรณของศูนย์บริการวิชาการ ร่างและพิมพ์หนังสือโต้-ตอบกับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก ผลิตรายการและตรวจทานเอกสารในศูนย์บริการวิชาการ กลั่นกรองและนำเสนอหนังสือ ประสานงานกับงานสารบรรณสำนักงานวิทยาเขต หน้าที่อย่างอื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

2) งานฝึกอบรมและพัฒนา มีหน้าที่ดังนี้ คือ ดำเนินงานเกี่ยวกับการอบรม ประชุม และสัมมนาของวิทยาเขต จัดทำโครงการฝึกอบรม เตรียมเอกสารประกอบการบรรยาย ประสานงานเกี่ยวกับการฝึกอบรมรวมทั้งการประเมินผลของโครงการ จัดหลักสูตรอบรม โครงการระยะสั้นเพื่อนำผลสู่การพัฒนาวิทยาเขต จัดทำแผนพัฒนา/โครงการตามนโยบายของมหาวิทยาลัย จัดทำคำของบประมาณและแผนปฏิบัติการประจำปีตามที่ได้รับมอบหมาย หน้าที่อย่างอื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

3) งานประชาสัมพันธ์ มีดังนี้ คือ จัดทำนิตยสารการเผยแผ่ความรู้และกิจกรรมสำคัญของมหาวิทยาลัยจัดทำวารสารหรือจุลสาร เพื่อเผยแผ่กิจกรรมและเผยแผ่รายงานประจำปี เขียนข่าว ป้ายโฆษณา แผ่นประกาศและประชาสัมพันธ์ ตามที่ได้รับมอบหมาย ติดตามข่าวสาร ข้อมูลจากมหาวิทยาลัยหรือสถานศึกษาต่าง ๆ นำมาเผยแผ่ แจ้งข่าวสาร และประกาศของทางราชการ หน้าที่อย่างอื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

4) งานวิจัย/ข้อมูลสถิติ/สารสนเทศ มีหน้าที่ดังนี้ คือ ประสานงานเกี่ยวกับการวิจัย และศูนย์สารสนเทศในส่วนกลางเก็บรวบรวมประมวลผล วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เช่น นักศึกษา บุคลากร โปรแกรมการศึกษาและอาคารสถานที่ เก็บรวบรวมข้อมูล สถิติของหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องกับมหาวิทยาลัย จัดหาทุนอุดหนุนการวิจัย ในงบประมาณและนอกงบประมาณและนำเสนอโครงการวิจัย วิเคราะห์ความพร้อมในการเปิดหลักสูตรใหม่และหน่วยงานใหม่ ดูแลเรื่องการให้บริการเกี่ยวกับข้อมูลต่าง ๆ เช่น ประวัติความเป็นมา เจ้าหน้าที่ นักศึกษา อาจารย์ โปรแกรมการศึกษา อาคารและสถานที่ ฯลฯ ดูแลเรื่องสถิติข้อมูลต่าง ๆ โดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ ให้ข้อมูลเพื่อประชาสัมพันธ์กับหน่วยงานทั้งภายในและภายนอก จัดทำสารสนเทศและแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน ดำเนินการจัดทำฐานข้อมูล บันทึกที่จบการศึกษาออกไป ติดตามและประเมินผลกิจกรรมโครงการของผู้บริการเพื่อเป็นข้อมูลในการบริหาร และทำที่อย่างอื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

5) งานห้องสมุด มีหน้าที่ดังนี้ คือ วิเคราะห์หมวดหมู่และทำบัตรรายการ ระวังรักษา หนังสือ สำรองและตรวจสอบและทำบันทึกรายการงาน จัดหนังสือและสิ่งตีพิมพ์ให้สะดวกแก่การใช้ บริการให้ยืม-รับคืนหนังสือ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า บริการเครื่องถ่าย

เอกสาร บริการหนังสือจองและหนังสือสำรอง บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดและบริการจัดทำรายชื่อหนังสือ หน้าที่ย่างอื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

6) งานโสตทัศนูปกรณ์และสื่อ มีหน้าที่ดังนี้ คือ ควบคุมดูแลและให้บริการห้องโสตทัศนศึกษาและโสตทัศนูปกรณ์ จัดเก็บบำรุงรักษาสื่อการเรียนการสอน ผลิตสื่อบริการนักศึกษา เก็บภาพและถ่ายภาพกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย/วิทยาเขต ทั้งภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว นิเทศการใช้อุปกรณ์แก่เจ้าหน้าที่และอาจารย์ก่อนใช้งาน บริการเครื่องเสียงและอุปกรณ์โสตทัศนศึกษาทั้งในและนอกสถานที่ และหน้าที่ย่างอื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

7) งานประกันคุณภาพการศึกษา มีหน้าที่ดังนี้ คือ ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาตามนโยบายมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยรวบรวมข้อมูล เอกสารหลักฐาน ที่เกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัยจัดเก็บเอกสาร ข้อมูล แยกเรื่องตาม ความจำเป็นเพื่อเป็นเอกสารประกอบตัวบ่งชี้ เพื่อสะดวกในการทำรายงานประจำปี จัดทำรายงานประจำปี ส่งต้นสังกัดตามกำหนด และหน้าที่ย่างอื่นตามที่ผู้บังคับบัญชามอบหมาย

กล่าวโดยสรุปได้ว่าบทบาท อำนาจ และหน้าที่ของศูนย์บริการวิชาการเป็นองค์กรหรือหน่วยงานที่มีความสำคัญสำหรับการสนับสนุนและให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชนวิชาการภายในและภายนอกองค์กรหรือสถาบันการศึกษา บทบาทสำคัญของศูนย์บริการวิชาการ เช่น การสนับสนุนในการวางแผนและดำเนินงานทางวิชาการ การให้บริการทางวิชาการ และการสนับสนุนในการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ เป็นต้น

สรุป

การใช้สื่อออนไลน์ในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เพื่อสนับสนุนการศึกษาที่มีคุณภาพมีอัตราประโยชน์และเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลาย รวมถึงเปิดโอกาสแก่นักเรียนทุกคนในการเข้าถึงความรู้และการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่นมากขึ้น โดยเฉพาะในสถาบันการศึกษาเชิงพาณิชย์หรือที่ไม่มีความสามารถทางการเงินเข้าถึงทรัพยากรการศึกษาในระดับสูง ดังนั้น ศูนย์บริการวิชาการของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตมหาวชิราลงกรณราชวิทยาลัย มีบทบาทสำคัญใน

การเป็นตัวกลางในการพัฒนาและสนับสนุนการใช้สื่อออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีอยู่ด้วยกันทั้ง ๑๑ ประโยชน์และความท้าทายดังนี้ คือด้านอรรถประโยชน์ประกอบด้วย (๑) การเข้าถึงความรู้และการเรียนรู้ที่ยืดหยุ่น สื่อออนไลน์ทำให้นักเรียนสามารถเข้าถึงความรู้และเนื้อหาการเรียนรู้ได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่จำเป็นต้องเข้าถึงที่อยู่เดียวกับสถาบันการศึกษา นอกจากนี้ยังสามารถเรียนรู้ในรูปแบบที่สอดคล้องกับระบบการเรียนรู้แบบบุคคลได้ (๒) การสร้างชุมชนการเรียนรู้ การใช้สื่อออนไลน์ช่วยสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ สร้างพื้นที่สนทนาและการเรียนรู้ร่วมกัน (๓) การส่งเสริมการเรียนรู้อิสระ สื่อออนไลน์ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้อิสระและการค้นคว้าข้อมูลเองอย่างสร้างสรรค์ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและความเข้าใจที่ลึกซึ้งขึ้น (๔) การใช้เทคโนโลยีในการสอนแบบไดนามิก (dynamic) การใช้สื่อออนไลน์ช่วยสร้างการเรียนรู้ที่พลัดพลินและน่าสนใจ โดยการใช้วิดีโอเกม และแอปพลิเคชันการเรียนรู้ และ (๕) การปรับตัวกับการเรียนรู้บนแพลตฟอร์ม ศูนย์บริการวิชาการมีความสามารถในการปรับตัวกับการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ตามความต้องการและความสะดวกของนักเรียนส่วนด้านความท้าทาย ประกอบด้วย (๑) การจัดการข้อมูลและความเชื่อถือได้: การใช้สื่อออนไลน์ต้องมีการจัดการข้อมูลและความเชื่อถือได้อย่างเหมาะสมเพื่อปกป้องความเป็นส่วนตัวและความมั่นใจในข้อมูล (๒) การสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีคุณภาพ: การสร้างเนื้อหาการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีคุณภาพและน่าสนใจเป็นความท้าทายที่ต้อง

เอกสารอ้างอิง

- เชมณัฐ มิ่งศิริธรรม. (2556). Social media สื่อสร้างสรรค์เพื่อการศึกษา. วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์และศิลปะ, 6(1), 72-81.
- บุญคำ ดิสุksam และดวงกมล โพธิ์นาค. (2557). แนวคิดการใช้สื่อสังคมออนไลน์เป็นช่องทางการเผยแพร่พระพุทธศาสนา. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมพระจอมเกล้าพระนครเหนือ, 5(1), 161-167.

ปราโมทย์ เหลาลาภะ (2563). การรู้สารสนเทศ ทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภิญญพันธุ์ พงนะลาวัณย์. (2557). การใช้สื่ออินเทอร์เน็ตเพื่อการเผยแพร่ธรรม. เรียกใช้เมื่อ 2

เมษายน 2567. จาก :

<http://www.dmc.tv/forum/index.php?showtopic=25098>

พระมหาทองเก็บ ญาณโพล และคณะ. (2567). การสะท้อนมุมมองเทคโนโลยีกับการเผยแพร่

พุทธศาสนา. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 7(2), 377-393.

พิเชฐ ทั้งโต. (2563). เทคโนโลยีสารสนเทศกับพุทธศาสตร์เพื่อการเผยแพร่พระพุทธศาสนาในยุค

ออนไลน์. วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 3(1), 62-75.

พินิจ ลาภอนานนท์ และแทนพันธุ์ เสนะพันธุ์บัวใหม่. (2557). พฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตที่

เหมาะสมของพระสงฆ์. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2567). ศูนย์บริการวิชาการ. เรียกใช้เมื่อ 2 เมษายน

2567 จาก: <https://cas.mbu.ac.th/>

มานิต คาวีวงศ์. (2562). เทคโนโลยีการสื่อสารจากอดีตจนถึงปัจจุบัน. เรียกใช้เมื่อ 2 เมษายน

2567. จาก: <https://www.ay-sci.go.th/aynew/620331-3/>

วรเชษฐ์ โทอิน. (2566). สื่อการสอนรายวิชามนุษย์กับการใช้ชีวิตในยุคดิจิทัล. คณะ

ศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการสอนภาษาไทย. มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาลัยศาสนศาสตร์โยธธ.

สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบก ช่อง 5. (2557). กรีนกล่าวเล่าความการเกิดสถานีวิทยุ. เรียกใช้

เมื่อ 2 เมษายน 2567. จาก: <http://www.tv5.co.th/web56/about/abhis.html>

สมศักดิ์ บุญปู. (2555). การพัฒนาการศึกษาคณะสงฆ์ไทย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราช

วิทยาลัย. เรียกใช้เมื่อ 2 เมษายน 2567. จาก

http://www.mcu.ac.th/site/articlecontent_desc.php?article_id=731&articlegroup_id=157

สานิตย์ กายาผาด และคณะ. (2542). เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อชีวิต. กรุงเทพมหานคร: เวิร์ด

เวฟ เอ็ดดูเคชั่น.

อุษณีย์ ศรีสวัสดิ์. (2559). ความพึงพอใจและการใช้ประโยชน์แอปพลิเคชันไลน์เพื่อการศึกษาและเผยแพร่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ที่กำลังศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย และมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. วารสารเทคโนโลยีสื่อสารมวลชนมจร. พระนคร, 1(2), 14-21.

Mankiw (2005). Principles of Economics, Harcourt Brace.

แนวทางการบริหารโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี

สู่ความเข้มแข็ง*

MANAGEMENT GUIDELINES FOR MODEL SCHOOLS PROMOTING HEALTHY THAI STUDENTS TOWARDS STRENGTH

ปริญญา พวงจันทร์¹, ชินวงศ์ ศรีงาม² และ ละมุล รอดขวัญ³

Parinya Pongchan¹, Chinawong Sringam² and Lamun Roodkhwan³

¹⁻³หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวัตกรรมการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹⁻³Rattanakosin College of Innovation Management, Rajamangala University of Technology Rattanakosin,
Thailand

Corresponding Author's Email: parinya.pou@rmutr.ac.th

บทคัดย่อ

ปัจจุบันประเทศไทยได้รับผลกระทบจากปัญหาของสังคมโลกและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยี ส่งผลให้การดำเนินชีวิตและสุขภาพของประชาชนยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้น การต่อสู้ดิ้นรนแข่งขันกันทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้ประชาชนเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรม จากการสำรวจข้อมูลด้านสุขภาพจะพบปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในวัยเรียนหลายประเภท โรงเรียนจึงต้องมีหน้าที่ในการส่งเสริมบุคลากรในโรงเรียนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจ โรงเรียนทุกแห่งจึงควรเป็นโรงเรียนที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรและนักเรียนโดยมีพฤติกรรมสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ที่ดี ตามมาตรฐานทั้ง 5 มาตรฐานของโครงการโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี และเพื่อให้เกิดความเข้มแข็งของโครงการนี้ จึงนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็ง ได้แก่ การสร้างความเข้มแข็งด้วยการเสริมสร้างพลังอำนาจ การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน และการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่มมาเป็นแนวทางการบริหารโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดีสู่ความเข้มแข็ง โดยการสร้างความเข้มแข็งด้วยการเสริมสร้างพลังอำนาจ

* Received 31 May 2024; Revised 12 June 2024; Accepted 23 June 2024

ให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน จะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมด้านสุขภาพ ส่วนการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน จะต้องมีการจูงใจบุคลากรเพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีกำลังใจ ตั้งใจและเต็มใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม จะต้องมีการสอดแทรกเทคนิคการทำงานแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

จากแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น สามารถนำมาเป็นแนวทางการบริหารโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี สู่ความเข้มแข็งได้อย่างยั่งยืนสืบไปในอนาคต

คำสำคัญ: แนวทางการบริหาร, โรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี, ความเข้มแข็ง

Abstract

Currently, Thailand is impacted by global social issues and the rapid advancement of technology, which complicates people's lives and health. The competitive struggles in society and the economy have led to illnesses caused by environmental and behavioral factors. Health surveys reveal various problems affecting school-aged children. Consequently, schools have a duty to promote the health of their staff and students, ensuring they are physically and mentally healthy. Every school should aim to foster the health of its personnel and students by promoting good behavior, a positive environment, and quality learning according to the five standards of the Thai Healthy School Model Project.

To strengthen this project, relevant theoretical concepts on empowerment, work motivation, and group process learning are applied as guidelines for managing the Thai Healthy School Model towards sustainability. Empowering staff involves supporting and encouraging those responsible for health promotion activities to demonstrate their knowledge, skills, and abilities. To motivate staff, it is necessary to incentivize them to perform their duties with dedication and

willingness. Learning through group processes should include various work techniques as appropriate.

Incorporating these theoretical concepts on empowerment into school management can sustainably strengthen the Thai Healthy School Model, ensuring long-term success and resilience.

Keywords: Management Guidelines, Model Schools Healthy Thai Students, Strength

บทนำ

พระบรมราชาชาวทพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ในพิธีพระราชทานปริญญาบัตร ณ มหาวิทยาลัยมหิดล พ.ศ. 2522 ความว่า "การรักษาความสมบูรณ์ แข็งแรงของร่างกาย เป็นปัจจัยของเศรษฐกิจที่ดี และสังคมที่มั่นคง เพราะการมีร่างกายที่แข็งแรงนั้นจะอำนวยผลให้สุขภาพจิตใจสมบูรณ์และเมื่อมีสุขภาพสมบูรณ์ดี พร้อมทั้งร่างกายและจิตใจแล้ว ย่อมมีกำลังทำประโยชน์สร้างสรรค์ เศรษฐกิจ และสังคมของบ้านเมืองได้เต็มที่ ทั้งไม่เป็นภาระแก่สังคมด้วย คือเป็นผู้แต่งสร้างมิใช่ผู้ถ่วงความเจริญ" (สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ, 2567) จากพระบรมราชาชาวดังกล่าว พบว่ามีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ที่ต้องการให้ประชาชนมีความมั่นคงในชีวิต มีความมั่นคงทางอาหาร พลังงาน น้ำและที่อยู่อาศัย และสอดคล้องกับกรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารของประเทศไทย ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2561-2580) ของคณะกรรมการอาหารแห่งชาติได้กำหนดยุทธศาสตร์ที่ 2 ด้านคุณภาพและความปลอดภัยอาหาร โดยมีการน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงเป็นหลักคิดพื้นฐานในการปฏิบัติ รวมถึงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566-2570) ได้กำหนดจุดหมายที่ 1 ไทยเป็นประเทศชั้นนำด้านสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง กลยุทธ์ที่ 10 การพัฒนาให้เกิดระบบการบริหารจัดการเพื่อความมั่นคงทางด้านอาหาร กลยุทธ์ย่อยที่ 10.1 ส่งเสริมให้ชุมชนสามารถเข้าถึงความมั่นคงทางอาหารทั้งด้านปริมาณและโภชนาการที่ครบถ้วน รวมถึงระบบสำรองอาหารให้มีรูปแบบที่หลากหลาย ปลอดภัย เพียงพอ และสนับสนุนให้เกิดพื้นที่ต้นแบบด้านการสำรองอาหารของชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2566) จากรายงานสุขภาพคนไทย ปี 2566 นำเสนอหมวดตัวชี้วัด “ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ” (Social Determinants of Health: SDH) ได้มีการกำหนดกรอบการนำเสนอข้อมูลจากทิศทางและเป้าหมาย 7 เป้าหมาย ในยุทธศาสตร์ 10 ปี (2565-2574) ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้แก่ ยาสูบและสิ่งเสพติด แอลกอฮอล์ อาหาร กิจกรรมทางกาย อุบัติเหตุทางถนน สุขภาพจิต และสิ่งแวดล้อม ในเชิงสภาพแวดล้อม ได้แก่ ครอบครัว โรงเรียน สถานที่ทำงาน ชุมชน และนโยบาย พบว่า 1 ใน 10 ของคนไทยมีความไม่มั่นคงทางอาหารระดับรุนแรง สมาชิกในครัวเรือนเปราะบางเป็นกลุ่มเสี่ยงที่ต้องดูแล เงื่อนไขสำคัญหนึ่งของการมีสุขภาพดีที่เท่าเทียมกันของประชากร ได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดสภาพแวดล้อม และวิถีชีวิตของบุคคล ซึ่งเอื้อต่อการมีพฤติกรรมการบริโภคอาหารที่ได้สมดุลทางโภชนาการ มีคุณภาพ และความปลอดภัย มีปริมาณเพียงพอ และสามารถเข้าถึงได้ตามความต้องการตามช่วงวัย พฤติกรรมด้านอาหารของคนไทยหลายเรื่องยังน่าเป็นห่วง โดยเฉพาะการบริโภคอาหารที่ไม่ดีต่อสุขภาพ การดื่มเครื่องดื่มที่มีรสหวานและการกินผักและผลไม้ที่ไม่เพียงพอ ปัญหาเหล่านี้มีความแตกต่างในแต่ละกลุ่มประชากรตามสถานะทางเศรษฐกิจและสังคม การกินอาหารที่มีไขมันสูงและเครื่องดื่มที่มีรสหวานค่อนข้างเป็นปัญหาในกลุ่มคนรายได้สูง ขณะที่การกินเนื้อสัตว์แปรรูปและอาหารกึ่งสำเร็จรูปที่เสี่ยงต่อสุขภาพเป็นปัญหามากกว่า ในกลุ่มคนรายได้น้อย ในภาพรวมคนไทยยังมีการกินผักและผลไม้ที่เพียงพอค่อนข้างต่ำ โดยเฉพาะเด็กอายุ 6-14 ปี และจากการสำรวจปี 2564 พบว่ามีความจำเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริมสุขภาพของเด็กวัยเรียนอย่างเร่งด่วน เนื่องจาก 1 ใน 4 ของโรงเรียนขนาดเล็กขาดผู้จัดการอาหารกลางวันผ่านการอบรมหลักสูตรโภชนาการพื้นฐาน โรงเรียนจึงเป็นสถานที่สำคัญที่จะส่งผลต่อสุขภาพของเด็กวัยเรียน ปัจจัยสังคมกำหนดสุขภาพ ในบริบทของโรงเรียน มี 6 ประเด็นหลัก ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางกายภาพและโครงสร้างนโยบายด้านสุขภาพ โครงการสุขภาพ ทรัพยากรสุขภาพ บรรยากาศในโรงเรียน และองค์ประกอบโรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก กลาง ใหญ่ มีประเด็นท้าทายในเรื่องการส่งเสริมการรับประทานอาหารที่แตกต่างกันสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กและกลางยังขาดแคลนบุคลากรที่ผ่านการอบรมหลักสูตรโภชนาการพื้นฐาน ในขณะที่โรงเรียนขนาดใหญ่พบความท้าทายในการจัดการสภาพแวดล้อมทางอาหารภายในและรอบโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนขนาดใหญ่มีอาหารและเครื่องดื่มพร้อมจำหน่ายทั้งในและนอกโรงเรียนมากกว่า

ที่ร้อยละ 85 และ 77 ตามลำดับ รวมทั้งการดำเนินนโยบายของโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่อาจเกี่ยวข้องกับพฤติกรรมทางสุขภาพของนักเรียนในด้านการสูบบุหรี่พบว่าโรงเรียนที่จัดกิจกรรมรณรงค์ไม่สูบบุหรี่เป็นประจำมีส่วนนักเรียนที่อยากทดลองสูบบุหรี่ต่ำกว่าที่ร้อยละ 13.6 เปรียบเทียบกับโรงเรียนที่จัดกิจกรรมแบบนาน ๆ ครั้ง ที่ร้อยละ 23.9 (มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม, 2567)

จากการรายงานสุขภาพคนไทย ปี 2566 มีความเชื่อมโยงกับนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ในโครงการโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี ซึ่งมีเป้าหมายการดำเนินงานเชิงปริมาณ และเป้าหมายการดำเนินงานเชิงคุณภาพ โดยเป้าหมายการดำเนินงานเชิงปริมาณเพื่อลดอัตราการฉวยโอกาสการ/โภชนาการเกิน และลดปัญหาสุขภาพในช่องปากของนักเรียน นักเรียนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบริโภคที่ถูกต้อง ออกกำลังกายทุกวันและรู้จักหลีกเลี่ยงพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ สามารถนำความรู้ประสบการณ์ และทักษะไปดูแลสุขภาพของตนเองตลอดจนบุคคลใกล้ชิดได้เป็นอย่างดี โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมให้นักเรียนมีสุขภาพดีมีพลานามัยสมบูรณ์แข็งแรง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา และโรงเรียนตระหนักถึงความสำคัญและจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพนักเรียนทุกคนอย่างต่อเนื่อง และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาามีเครือข่ายดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานและองค์กรด้านสุขภาพในการส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพอนามัยของเด็กในวัยเรียนทุกโรงเรียน ส่วนเป้าหมายการดำเนินงานเชิงคุณภาพ นักเรียนสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้เกิดสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพของตนเอง ตลอดจนบุคคลใกล้ชิดในด้านการบริโภค การรู้จักดูแลรักษาสุขภาพช่องปาก และการออกกำลังกาย นักเรียนสามารถออกแบบกิจกรรมนำความรู้สู่การปฏิบัติให้เป็นคนรักสุขภาพมีทักษะในการเฝ้าระวังสุขภาพของตนเอง ครอบครัว เพื่อนและชุมชน โรงเรียน และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพัฒนาครูและบุคลากรในสังกัดให้เกิดความตระหนักและจิตสำนึกต่อสุขภาพของตนและนักเรียนโดยร่วมมือกับเครือข่ายพัฒนาความรู้ ความเข้าใจ ด้านสุขภาพอย่างต่อเนื่อง เกิดความร่วมมือในการจัดกิจกรรมพัฒนาสุขภาพนักเรียนขึ้นอย่างทั่วถึง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน, 2556) ถึงแม้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการมีโครงการโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี ดำเนินการมาหลายปีแต่ยังขาดความเข้มแข็ง ทำให้ปัญหาด้านสุขภาพของเด็กนักเรียนช่วงอายุ 6-14 ปี ยังคงอยู่สอดคล้องกับรายงานผลการวิเคราะห์ตามตัวชี้วัดที่ 3.5 ร้อยละของเด็กนักเรียนอายุ 6-14 ปี

ของสำนักโภชนาการ กรมอนามัย พบว่า สถานการณ์สูงตีสมส่วนของเด็กนักเรียนอายุ 6-14 ปี รายเขตสุขภาพ ปี 2561 ถึง 2566 พบว่าภาพรวมประเทศสถานการณ์สูงตีสมส่วนลดลง สถานการณ์เริ่มอ้วนและอ้วนของเด็กนักเรียนอายุ 6-14 ปี รายเขตสุขภาพปี 2561 ถึง 2566 พบว่าภาพรวมประเทศสถานการณ์เริ่มอ้วนและอ้วนเพิ่มขึ้น สถานการณ์ผอมของเด็กนักเรียนอายุ 6-14 ปี รายเขตสุขภาพปี 2561 ถึง 2566 พบว่าภาพรวมประเทศสถานการณ์ผอมเพิ่มขึ้น และสถานการณ์เตี้ยของเด็กนักเรียนอายุ 6-14 ปี รายเขตสุขภาพปี 2561 ถึง 2566 พบว่าภาพรวมประเทศสถานการณ์เตี้ยเพิ่มขึ้น (สำนักโภชนาการ กรมอนามัย, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญของนโยบายประเทศด้านสุขภาพ รวมทั้งปัญหาสุขภาพของเด็กนักเรียน ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้น บทความนี้จึงต้องการนำเสนอแนวทางการบริหารโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดีสู่ความเข้มแข็ง เพื่อประโยชน์ต่อผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนและตอบสนองนโยบายระดับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและนโยบายระดับประเทศให้เกิดการพัฒนาตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนไปในอนาคต

ที่มาของโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี

องค์การอนามัยโลก ได้ให้นิยามคำว่าสุขภาพไว้ว่าหมายถึง สุขภาวะที่สมบูรณ์ทั้งทางกายทางจิต และทางสังคม ส่วนพระราชบัญญัติสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2550 ระบุว่าสุขภาพเป็นภาวะของมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งทางกาย ทางจิต ทางปัญญาและทางสังคม เชื่อมโยงกันเป็นองค์รวมอย่างสมดุล โดยสรุปสุขภาพ จึงหมายถึง ภาวะในการดำรงชีวิตที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจรวมทั้งการอยู่ร่วมกันในสังคมได้ด้วยดีบนพื้นฐานของคุณธรรมและการใช้สติปัญญา จะเห็นว่าในความหมายของสุขภาพมีองค์ประกอบ 4 ส่วน ได้แก่ 1) สุขภาพกาย (Physical Health) คือสภาพที่ดีของร่างกาย อวัยวะต่าง ๆ อยู่ในสภาพที่ดี มีความแข็งแรงสมบูรณ์ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ สามารถทำงานได้ตามปกติ มีความสัมพันธ์กับทุกส่วนเป็นอย่างดี 2) สุขภาพจิต (Mental Health) คือสภาพของจิตใจที่สามารถควบคุมอารมณ์ได้ มีจิตใจเบิกบานแจ่มใส มีให้เกิดความคับข้องใจหรือขัดแย้งในจิตใจ สามารถปรับตัวเข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อมได้อย่างมีความสุขสามารถควบคุมอารมณ์ได้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ 3) สุขภาพสังคม (Social Health) คือสภาพของความเป็นอยู่หรือการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข ไม่ทำให้ผู้อื่นหรือสังคม

เดือดร้อน สามารถปฏิสัมพันธ์และปรับตัวให้อยู่ในสังคมได้เป็นอย่างดีและมีความสุข และ 4) สุขภาพจิตวิญญาณ (Spiritual Health) คือสภาวะที่ดีของปัญญาที่มีความรู้ทั่ว รู้เท่าทันและความเข้าใจอย่างแยกได้ในเหตุผลแห่งความดีความชั่ว ความมีประโยชน์และความมีโทษ ซึ่งนำไปสู่การมีจิตอันดีงามและเอื้อเพื่อแผ้ว การพัฒนาประเทศจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสุขภาพของคนในชาติเป็นสำคัญ เนื่องจากประสิทธิภาพในการทำงานของประชาชนในทุกสาขาอาชีพจะต้องอาศัยสุขภาพที่ดีเป็นปัจจัยสำคัญ ประเทศที่ประชาชนมีสุขภาพดี ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บหรือการบาดเจ็บจากอุบัติเหตุต่าง ๆ มีกล้ามเนื้อที่ทำงานได้ดี สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ร่างกายสามารถปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมได้ดี ไม่มีความวิตกกังวล ไม่ถูกความเครียดมารบกวน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข มีสติปัญญา มีคุณธรรมและจริยธรรม มีความสามารถในการประกอบอาชีพเพื่อเลี้ยงตนเองและครอบครัวได้ ไม่เบียดเบียนหรือทำร้ายซึ่งกันและกัน ย่อมส่งผลต่อการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ โดยรวม ปัจจุบันประเทศไทยได้รับผลกระทบจากปัญหาของสังคมโลกและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีส่งผลให้การดำเนินชีวิตและสุขภาพของประชาชนยุ่งยากและซับซ้อนมากขึ้น การต่อสู้ดิ้นรนแข่งขันกัน ในทางสังคมและเศรษฐกิจทำให้ประชาชนเจ็บป่วยด้วยโรคที่เกิดจากปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรม จากการสำรวจข้อมูลด้านสุขภาพในปัจจุบันจะพบปัญหาที่เกิดขึ้นกับเด็กในวัยเรียนหลายประเภท เช่น โรคอ้วน โรคฟันผุ มีส่วนทำให้เด็กขาดสารอาหาร เมื่อบริโภคอาหารที่มีน้ำตาลเป็นหลัก จึงขาดการบริโภคอาหารที่มีความจำเป็นและมีคุณค่า แม้จะไม่ใช้โรคระบาดที่น่ากลัว แต่กลับมีลักษณะของการลุกลามมายังประเทศกำลังพัฒนาที่เลียนแบบพฤติกรรมการบริโภคจากประเทศตะวันตกเป็นรากของปัญหาสุขภาพหลายระบบในวัยเด็ก เช่น โรคทางเดินหายใจอุดตันทำให้หยุดหายใจเวลาหลับ โรคกระดูกและข้อเสื่อม โรคเบาหวาน โรคความดันโลหิตสูง และโรคอื่น ๆ รวมทั้งปัญหาทางด้านจิตใจและสังคมโดยมีแนวโน้มจะรุนแรงมากยิ่งขึ้น หากประชาชนไม่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนเองซึ่งก่อให้เกิดความสูญเสียทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม ประเพณี วัฒนธรรมที่ดีงาม โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่รัฐได้ให้โอกาสและความเสมอภาคในด้านการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยเท่าเทียมกัน โรงเรียนจึงเป็นแหล่งช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ของชุมชนรวมทั้งช่วยพัฒนาความก้าวหน้าทางสุขภาพให้นักเรียน การสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ด้วยการดูแลสุขภาพให้แข็งแรงสมบูรณ์และป้องกันไม่ให้เจ็บป่วย โรงเรียนมีหน้าที่ส่งเสริมบุคลากรในโรงเรียนให้มีสุขภาพที่สมบูรณ์ทั้งทางร่างกาย

และจิตใจ โรงเรียนทุกแห่งจึงควรเป็นโรงเรียนที่มีเป้าหมายในการส่งเสริมสุขภาพของบุคลากรและนักเรียนโดยมีพฤติกรรม สิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้ที่ดี ดังนั้นโรงเรียนจึงเป็นสถานที่ซึ่งทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาจะได้ร่วมกันจัดโครงสร้างและการบริหารจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทุกคน โดยโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดีมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาระบบการบริหารจัดการและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนในโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี เพื่อให้ผู้บริหารและครูในโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการและการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมสุขภาพของนักเรียน เพื่อให้นักเรียนมีร่างกายแข็งแรง เจริญเติบโตสมวัย จิตใจสดชื่น ดีงาม พร้อมทั้งจะเฝ้าระวังสุขภาพของตน ให้มีพฤติกรรมสุขภาพที่พึงประสงค์และนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์แก่ตนเอง เพื่อน และครอบครัว และเพื่อให้โรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี เป็นแหล่งเรียนรู้ของผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนในการดูแลรักษาสุขภาพของตนเองและครอบครัว (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556)

สรุปได้ว่าการพัฒนาประเทศจะดีหรือไม่ขึ้นอยู่กับสุขภาพของคนในชาติเป็นสำคัญ โรงเรียนจึงเป็นสถานที่ซึ่งทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษาจะต้องร่วมกันจัดโครงสร้างและการบริหารจัดการกระบวนการจัดการเรียนรู้และประสบการณ์เพื่อส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนทุกคน ตามมาตรฐานของโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็ง

บทความวิชาการนี้ได้ศึกษา แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็ง ประกอบด้วย การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน (Motivation) และการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม (Learning by group process) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment)

Scott & Jaffe (1991) ได้เสนอรูปแบบของการเสริมสร้างพลังอำนาจในองค์กรไว้ว่ามีองค์ประกอบของวิธีการทั้งหมด 5 ส่วนดังนี้

1. การให้แรงจูงใจกับผู้ปฏิบัติงาน

2. การส่งเสริมและพัฒนาความร่วมมือในองค์กร
3. สร้างภาวะผู้นำให้กับผู้ปฏิบัติงาน
4. การสร้างบรรยากาศในองค์กร
5. การสร้างทีมงาน

Gibson (1993) กล่าวว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจส่งผลให้เกิดคุณลักษณะในตัวบุคคล 4 ด้าน ได้แก่

1. ความสามารถในการควบคุมและจัดการสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ หมายถึง การที่บุคคลมีการรับรู้ในศักยภาพและความสามารถของตนเองในการเผชิญและแก้ไขปัญหาและสามารถดำเนินการได้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย
2. ความพึงพอใจในความสามารถของตนเอง หมายถึง การที่บุคคลมีความรู้สึกที่ดียินดีในผลงานที่เกิดขึ้น มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จ
3. การพัฒนาตนเอง หมายถึง การที่บุคคลรับรู้เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของตนเองไปสู่สิ่งที่ดีเหมาะสมและถูกต้องมากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้บุคคลมีความมั่นใจในการทำงานมากขึ้น
4. การมีเป้าหมายและความหมายในชีวิตของตนเอง หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลในการยอมรับเห็นคุณค่าความหมายของตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง มองเห็นความสำคัญของตนเองต่องานในความรับผิดชอบ

Tebbitt (1993) พบว่าพฤติกรรมองค์กรที่เกิดขึ้นภายหลังการเสริมสร้างพลังอำนาจดังต่อไปนี้

1. ผลผลิตหรือบริการได้รับการปรับปรุงให้ดีขึ้น มีการทดลองคิดค้นหาวิธีการใหม่ ๆ
2. ยอมรับความล้มเหลวและให้อภัยในข้อผิดพลาด โดยถือว่าข้อผิดพลาดเป็นบทเรียนและให้โอกาสในการได้ปฏิบัติการใหม่
3. สัมพันธภาพระหว่างบุคลากรได้รับการพัฒนาให้ดีขึ้น โดยให้ความสนใจในด้านความร่วมมือ การประประนอม และการจัดการข้อขัดแย้งที่ดี ให้ความสนใจการเจรจาต่อรองระหว่างบุคคลและทีมงานมากกว่าการควบคุม
4. ความเกี่ยวข้องผูกพันในองค์กร จะถูกนำมาใช้ในกระบวนการความร่วมมือในองค์กรผู้บริหารจะต้องยอมให้ผู้ปฏิบัติงานปกครองตนเอง สร้างความไว้วางใจซึ่งกันและกัน

5. ส่งเสริมการแสดงออกถึงความรู้สึกของตน ความสำนึกในตนเอง ผู้ปฏิบัติเรียนรู้
บทบาท

6. สร้างความเป็นหนึ่งเดียวและการยอมรับให้เกิดขึ้นทุกระดับในการปฏิบัติงานให้
บุคลากรได้รับข้อมูลข่าวสารทั่วถึงทั้งองค์กร

2. การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน (Motivation)

Maslow (1970) กล่าวว่า การจูงใจจะเป็นไปตามลำดับ โดยลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of needs) ของมนุษย์ตามทฤษฎีดังกล่าวมี 5 ระดับ คือ ความต้องการทางด้านร่างกาย ด้านความปลอดภัย ด้านสังคม ด้านการได้รับการยอมรับในสังคม และด้านความสำเร็จในชีวิต โดยมีลักษณะเรียงลำดับจากต่ำไปหาสูง และจากความต้องการนี้เอง เป็นสิ่งจูงใจที่ทำให้บุคคลแต่ละคนแสดงพฤติกรรมแตกต่างกันออกมา

Herzberg (1959) กล่าวว่า ความพึงพอใจในการทำงานประกอบด้วยสองแนวคิด คือ แนวคิดที่มีขอบเขตจากความพึงพอใจ (Satisfaction) ไปยังความไม่พึงพอใจ (No satisfaction) และได้รับอิทธิพลจากปัจจัยจูงใจ (Motivation factor) และแนวคิดที่มีขอบเขตจากความไม่พึงพอใจ (Dissatisfaction) ไปยังความไม่มีความไม่พอใจ และได้รับอิทธิพลจากปัจจัยอนามัย

McClelland (1961) กล่าวว่า ในการทำงานนั้นมีแรงจูงใจหรือความต้องการ อยู่ 3 ประการ กล่าว คือ ประการแรก คือ ความต้องการที่จะประสบความสำเร็จ (Achievement) หมายถึง พลังผลักดันที่ต้องการแสดงออกถึงความดีเด่นความต้องการที่จะทำอะไรให้สำเร็จได้ดีกว่าคนอื่นหรือดีกว่ามาตรฐานทั่วไป ความมุ่งมั่นพยายามต่อสู้ฟันฝ่าเพื่อความสำเร็จคนที่มีความต้องการแบบนี้เป็นคนที่ยืดหยุ่นทำอะไรก็ได้ดีกว่าคนอื่นเป็นคนที่ไม่ถนัดงานเป็นงานที่ท้าทายและเป็นคนที่รับผิดชอบต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวต่องานของตน ประการที่สอง ความต้องการที่จะมีอำนาจ (Power) หมายถึง ความต้องการที่จะมีอิทธิพลและเข้าไปควบคุมกำกับคนอื่นให้กระทำตามที่ตนต้องการคนพวกนี้ชอบทำตัวเป็นคนคุมเกม ชอบมีอำนาจชอบศักดิ์ศรีมากกว่าที่จะให้ความสำคัญต่อการทำงานที่ดีและชอบทำงานในลักษณะที่แข่งขันกับคนอื่น และประการที่สาม ความต้องการที่ผูกพัน (Affiliation) หมายถึง ความต้องการที่จะให้คนอื่นชอบและเป็นมิตร คนพวกนี้ต้องการบรรยากาศการทำงานแบบต่างฝ่ายต่างเข้าใจกันและร่วมมือกันทำงานซึ่งโดยสรุปแล้ว คนที่มีความต้องการที่จะประสบความสำเร็จสูง จะประสบความสำเร็จ

ถ้าได้บริหารกิจการของตนเอง หรือได้บริหารงานหน่วยงานอิสระภายในองค์กรขนาดใหญ่ แต่คนเหล่านี้ ไม่จำเป็นจะต้องเป็นนักบริหารที่ดีสำหรับองค์กรขนาดใหญ่เสมอไป นอกจากนี้ นักวิชาการบางท่านเชื่อว่า คนที่มีความต้องการอยากมีอำนาจ และมีความต้องการที่จะผูกพัน น้อยจะเป็นคนที่เป็่นนักบริหารที่ดี

3. การเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม (Learning by group process)

ทิตนา แคมมณี (2551) ได้กล่าวถึงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการกลุ่ม ดังนี้

1. ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ (Interaction Theory) ของเบลล์ (Bales) โฮมาน (Homans) และ ไวท์ (Whyte) แนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีนี้คือ กลุ่มจะมีปฏิสัมพันธ์โดยการกระทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ปฏิสัมพันธ์จะเป็นปฏิสัมพันธ์ทุกๆ ด้านคือ ปฏิสัมพันธ์ทางร่างกาย (Physical Interaction) ปฏิสัมพันธ์ทางวาจา (Verbal Interaction) ปฏิสัมพันธ์ทางจิตใจ (Emotional Interaction) กิจกรรมต่างๆ ที่กระทำผ่านการมีปฏิสัมพันธ์นี้จะก่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึก

2. ทฤษฎีสังคมมิติ (Sociometric Orientation) ของโมเรโน ทฤษฎีนี้มีแนวความคิดที่สำคัญดังต่อไปนี้ การกระทำและจริยธรรมหรือขอบเขตการกระทำของกลุ่ม จะเกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มซึ่งจะศึกษาได้โดยให้สมาชิกเลือกความสัมพันธ์ทางสังคมระหว่างกัน (Interpersonal Choice) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาความสัมพันธ์คือการแสดงบทบาทจำลอง (Role Playing) หรือการใช้เครื่องมือวัดการเลือกทางสังคม (Sociometric Test)

3. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychoanalytic Orientation) ของซิกมันด์ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ทฤษฎีนี้มีแนวคิดที่สำคัญ คือ เมื่อบุคคลอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม จะต้องอาศัยความสนใจซึ่งอาจเป็นรางวัลหรือผลจากการทำงานในกลุ่ม ในการร่วมกลุ่มบุคคลจะมีโอกาสแสดงตนอย่างเปิดเผย หรือพยายาม ป้องกัน ปิดบังตนเอง โดยวิธีการต่าง ๆ แนวคิดนี้ใช้วิเคราะห์กลุ่ม โดยให้บุคคลแสดงออกตามความเป็นจริง

จากแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็ง สรุปได้ว่าการเสริมสร้างพลังอำนาจ (Empowerment) มีองค์ประกอบของวิธีการทั้งหมด 5 ส่วนที่ส่งผลให้เกิดคุณลักษณะในตัวบุคคลต่อการเผชิญและแก้ไขปัญหา สามารถดำเนินการได้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมาย รวมทั้งสามารถสร้างความเป็นหนึ่งเดียวและการยอมรับให้เกิดขึ้นทุกระดับในการปฏิบัติงาน ส่วนการสร้างแรงจูงใจในการทำงาน (Motivation) จะเป็นไปตามลำดับขั้นความต้องการ (Hierarchy of needs) ของมนุษย์และมีแรงจูงใจหรือความต้องการให้ประสบความสำเร็จ และการเรียนรู้ผ่านกระบวนการกลุ่ม (Learning by group process) จะประกอบไปด้วย ทฤษฎีปฏิสัมพันธ์ ทฤษฎีสังคมมิติ และทฤษฎี

จิตวิเคราะห์ โดยแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็ง ดังที่สรุป สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางการบริหารโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดีสู่ความเข้มแข็งได้ดังนี้

แนวทางการบริหารโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดีสู่ความเข้มแข็ง

1. การเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน

กระบวนการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมด้านสุขภาพ มีการพัฒนาความรู้ แนวคิด ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีโอกาสแสดงความรู้ ทักษะ ความสามารถในการทำงาน ดังนั้นในการสร้างความเข้มแข็งโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดีตามโครงการนี้จึงให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่บุคลากรให้สามารถนำความรู้ ความสามารถและทักษะในการดำเนินงานด้านสุขภาพมาใช้อย่างเต็มที่ มีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและในระหว่างขั้นตอนการพัฒนานั้น กิจกรรมการดำเนินงานที่จัดขึ้นจะต้องสนับสนุน ส่งเสริมให้บุคลากรสามารถจัดกิจกรรมด้วยตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ มีโอกาสแสดงความรู้ ทักษะ ความสามารถในการทำงาน มีส่วนร่วมในการตัดสินใจและรับผิดชอบในการทำงาน รวมถึงมีกระบวนการประเมินการปฏิบัติงานของตนเองเพื่อพัฒนาและปรับปรุงการทำงานของตนเองอย่างต่อเนื่องผลที่เกิดขึ้นจากการได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจการทำงานที่มีประสิทธิผลของครูทำให้ครูมีความรู้สึกยึดมั่นผูกพันกับองค์กรและมีความพึงพอใจในงาน ช่วยให้ผลิตผลที่เกิดจากการทำงานของครูเพิ่มขึ้นและทำให้ครูมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน กล้าคิดสร้างสรรค์งาน มีความสุขกับการทำงานมีความรักความผูกพันในงาน มีทัศนคติที่ดีต่อองค์กร สามารถควบคุมการทำงานและตัดสินใจได้ด้วยตนเอง ตลอดจนสามารถพัฒนาศักยภาพตนเองในการปฏิบัติภาระหน้าที่สู่ความเป็นครูมืออาชีพได้

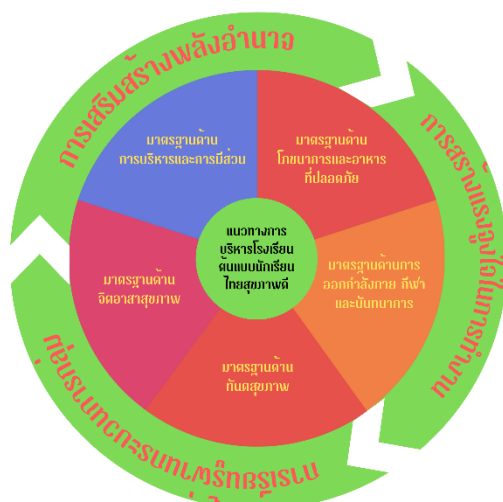
2. การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน

ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต้องมีการจูงใจบุคลากรเพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีความตั้งใจ ตั้งใจและเต็มใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ ทั้งนี้ผู้บริหารหรือผู้นำทีมงานจำเป็นต้องมีทักษะในการจูงใจ มีความสามารถในการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการร่วมมือกันทำงานอย่างเต็มศักยภาพ ซึ่งจะเป็นแรงผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงานแสดงพฤติกรรมการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ มุ่งมั่นให้ผลงานออกมาดีที่สุดใน ส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าขององค์กร

และความสำเร็จของตนเอง การมุ่งมั่นในการทำงานจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะทำให้การดำเนินงานบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้สร้างแรงจูงใจให้การทำงานบรรลุผลตามโครงการนี้ จึงกำหนดเกณฑ์มาตรฐานและตัวชี้วัดการดำเนินงาน พร้อมคู่มือการดำเนินงาน เพื่อให้โรงเรียนเกิดแรงจูงใจดำเนินงานตามแนวทางมีกระบวนการคัดเลือกโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดีระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับประเทศ โดยพิจารณาจากรายงานผลการพัฒนาและประเมินจากสภาพจริง มอบรางวัลและเผยแพร่เกียรติคุณ เพื่อเป็นการสร้างแรงจูงใจให้โรงเรียนสามารถดำเนินงานไปสู่เป้าหมายที่คาดหวัง

3. การพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะผ่านกระบวนการกลุ่ม

ในช่วงระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการจะมีการสอดแทรกเทคนิคการทำงานแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการดำเนินงานด้านสุขภาพให้แก่ผู้เข้าประชุม เช่น กิจกรรม World cafe การมีส่วนร่วม (Participatory method : PM) การระดมพลังสมอง (Brain storming) การพัฒนาพลังสร้างสรรค์ (Appreciation Influence Control: AIC) การศึกษาวิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียน (SWOT analysis) การวิเคราะห์งาน การผลิตผลงาน เป็นต้น รวมทั้งให้ผู้ปฏิบัติงานได้เรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มเพื่อนและคณะวิทยากร แนวทางการบริหารโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดีสู่ความเข้มแข็ง สรุปดังในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการบริหารโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดีสู่ความเข้มแข็ง

จากแนวทางการบริหารโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุภาพดีสู่ความเข้มแข็ง สรุปได้ว่า การเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน จะต้องให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างพลังอำนาจแก่บุคลากรให้สามารถนำความรู้ ความสามารถและทักษะในการดำเนินงานด้านสุภาพมาใช้อย่างเต็มที่ มีการส่งเสริมและพัฒนาให้มีแนวทางการปฏิบัติงานที่ชัดเจน ส่วนการสร้างแรงจูงใจในการทำงานจะต้องกระตุ้นให้มีกำลังใจ ตั้งใจและเต็มใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถและการพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะผ่านกระบวนการกลุ่มจะต้องสอดแทรกเทคนิคการทำงานแบบต่าง ๆ ตามความเหมาะสม

สรุป

ในการพัฒนาการดำเนินงานของโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุภาพดี สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดมาตรฐานและแนวทางการดำเนินงานเพื่อให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและโรงเรียนได้ใช้เป็นแนวทางการจัดกิจกรรมในโรงเรียน โดยมุ่งหวังว่าจะสามารถจัดกิจกรรมได้สอดคล้องกับมาตรฐานการดำเนินงานดังกล่าว และเหมาะสมกับสภาพของโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยการดำเนินงานของสำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน ดังนี้ มาตรฐานนักเรียนไทยสุภาพดี ประจำปีงบประมาณ 2567 มาตรฐานที่ 1 มาตรฐานด้านการบริหารและการมีส่วนร่วม มาตรฐานที่ 2 มาตรฐานด้านโภชนาการและอาหารที่ปลอดภัย มาตรฐานที่ 3 มาตรฐานด้านการออกกำลังกาย กีฬาและนันทนาการ มาตรฐานที่ 4 มาตรฐานด้านทันตสุขภาพ และมาตรฐานที่ 5 มาตรฐานด้านจิตอาสาสุภาพ โดยนำแนวคิดทฤษฎีในการสร้างความเข้มแข็งมาเป็นแนวทางการบริหารโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุภาพดีสู่ความเข้มแข็ง ดังนี้

1. การเสริมสร้างพลังอำนาจให้แก่ผู้ปฏิบัติงาน โดยในกระบวนการพัฒนาผู้ปฏิบัติงานจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้รับผิดชอบการดำเนินงานได้แสดงออกถึงความรู้ความสามารถและทักษะในการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมด้านสุภาพ

2. การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน ในการบริหารงานให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต้องมีการจูงใจบุคลากรเพื่อเป็นการกระตุ้นให้มีกำลังใจ ตั้งใจและเต็มใจปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ

3. การพัฒนาความรู้ความสามารถและทักษะผ่านกระบวนการกลุ่ม โดยในช่วงระหว่างการประชุมเชิงปฏิบัติการจะมีการสอดแทรกเทคนิคการทำงานแบบต่าง ๆ

ตามความเหมาะสม เพื่อพัฒนาความรู้ ความสามารถ และทักษะในการดำเนินงานด้านสุขภาพให้แก่ผู้เข้าประชุม

เอกสารอ้างอิง

- ฐานข้อมูลกองการต่างประเทศ. (2566). Sustainable Development Goals (SDGs) เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ มีนาคม 2567 จาก <https://fad.mnre.go.th/>
- ทิตมา แคมมณี. (2551). ศาสตร์การสอน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหิดล สถาบันวิจัยประชากรและสังคม. (2566). รายงานสุขภาพคนไทย. เรียกใช้เมื่อ เมษายน 2567 จาก <https://www.thaihealthreport.com/th/index.php>
- _____. (2566). รายงานสุขภาพคนไทย. เรียกใช้เมื่อ มีนาคม 2567 จาก <https://www.thaihealthreport.com/th/index.php>
- ศูนย์วิจัยและสนับสนุนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDG Move) และเครือข่ายวิชาการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศไทย (SDSN Thailand). (2559). เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน. เรียกใช้เมื่อ เมษายน 2567 จาก <https://www.sdgmove.com>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2556). คู่มือโรงเรียนต้นแบบนักเรียนไทยสุขภาพดี. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน. (2566). คู่มือดำเนินงานโครงการอาหารกลางวัน ประจำปีการศึกษา 2566. กรุงเทพมหานคร: สำนักพัฒนากิจกรรมนักเรียน
- สำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ. เรียกใช้เมื่อ กุมภาพันธ์ 2567 จาก <https://www.rdpb.go.th/th/King/>
- สำนักโภชนาการ กรมอนามัย. เรียกใช้เมื่อ เมษายน 2567 จาก <https://nutrition2.anamai.moph.go.th/>
- Gibson, C.H. A. (1993). Concept analysis of empowerment. Journal of Advance Nursing.
- Herzberg, F. (1959). The human problem of management. Englewood Cliffs, CA: Thomson/Wadsworth.

Maslow, A. H. (1970). *Motivation and personality*. (2nd ed.). New York: Harper & Row.

McClelland, D. C. (1961). *Human motivation*. New York: Cambridge University. Press.

Scott, C.D., and Jaffe, D.T. (1991) *Empowerment : Building a Committed Workplace*. California.

Tebbitt., “Dermystifying organization empowerment.” *Journal of Nursing*.

บทบาทของผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่*

THE ROLE OF EDUCATIONAL ADMINISTRATORS IN THE NEW ERA

ประสิทธิ์ ไชยศรี

Prasit Chaisri

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

Phetchabun Rajabhat University

Corresponding Author's E-mail: umilk2000@gmail.com

บทคัดย่อ

ในยุคใหม่ที่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมืองสังคมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัยเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างเร่งรีบโดยการมุ่งให้ประชากรของประเทศมีลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ร่วมมือกันเสริมสร้างชุมชนสังคมและประเทศชาติ กระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนและแสดงบทบาทหน้าที่ของผู้บริหารทางการศึกษาในยุคใหม่ ประกอบด้วย บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย บทบาทในฐานะผู้ประเมิน บทบาทในการทบทวนนโยบาย บทบาทในการการบริหารหลักสูตรและการสอน บทบาทในการกำหนดตารางการปฏิบัติงาน บทบาทในการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร บทบาทในการประชาสัมพันธ์บทบาทในการประสานสัมพันธ์กับชุมชน สามารถคิดวิเคราะห์ นอกจากนี้ที่

* Received 19 May 2024; Revised 25 May 2024; Accepted 24 June 2024

กล่าวมาแล้ว ผู้บริหารยังมีฐานะผู้นำองค์กร จำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วของโลกยุคใหม่ โดยเฉพาะกระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

คำสำคัญ: บทบาทของผู้นำ, การบริหารการศึกษา, ยุคใหม่

Abstract

The new era where there is a rapid change in politics, society, science, communication technology, and transportation, making the development of human resources in line with modern modifications is something that must be done urgently by aiming for the country's population to have Desired characteristics of living happily together in society Let's work together to strengthen the community, society, and nation. The educational process is critical in developing human resources to be efficient and effective. Educational institution administrators should be aware of and give importance to the management of their educational institutions and demonstrate the role and duties of educational administrators in the new era, including the role of academic leaders. Role as a discipline keeper Role as an evaluator Role in policy review Role in curriculum administration and teaching Role in setting work schedules Role in creating a learning atmosphere and culture Role in promoting the development of teachers and personnel Role in publicizing the role in coordinating relations with the community able to think analytically in addition to the Executives mentioned above also have the position of leaders of the organization. It is necessary to constantly develop oneself to be ready to accept the rapid changes of the modern world. In particular, the educational

process is very important in developing human resources to be efficient and effective.

Keyword: The role of leaders, educational administration, new era

บทนำ

ในยุคใหม่ที่มีความเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็วทั้งด้านการเมืองสังคมวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีการสื่อสารและการคมนาคมทำให้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงที่ทันสมัยเป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติอย่างเร่งรีบโดยการมุ่งให้ประชากรของประเทศมีลักษณะที่พึงประสงค์อยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข ร่วมมือกันเสริมสร้างชุมชนสังคมและประเทศชาติ กระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาของตนเองและแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามภารกิจของสถานศึกษาในการพัฒนาประชากรให้มีคุณลักษณะเหมาะสมกับการดำรงชีวิตในโลกไร้พรมแดนได้อย่างมีความสุข (ศศิรดา แพงไทย, 2559)

ปัจจุบันเทคโนโลยีไม่เพียงแต่มีบทบาทต่อการดำเนินชีวิต แต่ยังมีอิทธิพลต่อการจัดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนในสถานศึกษาแบบองค์รวม ไม่ว่าจะเป็นสมาร์ทโฟน (Smartphone) แท็บเล็ต (Tablet) คอมพิวเตอร์พกพา (Notebook) เมื่อนำอุปกรณ์เหล่านี้เชื่อมต่อเครือข่ายอินเทอร์เน็ตจะทำให้เกิดการเรียนรู้ที่ไม่มีขีดจำกัดทั้งด้านเวลา สถานที่และปริมาณของความรู้ที่ผู้เรียนสามารถเข้าถึงได้จากทั่วทุกมุมโลก ซึ่งวิวัฒนาการของเทคโนโลยีเหล่านี้ทำให้เกิดการเรียนรู้ในรูปแบบใหม่ต่อผู้เรียน ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษามีความจำเป็นจะต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงาน การจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมต่อทิศทางของยุคสมัยและจะต้องมีความเข้าใจบริบทของสถานศึกษาเป็นอย่างดี และเพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างยั่งยืน ผู้บริหารจะต้องทำการวิเคราะห์สถานศึกษาทั้งระบบเพื่อให้ทราบถึงปัญหาที่สถานศึกษากำลังเผชิญอยู่และนำไปวางแผนเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไขและพัฒนาให้สถานศึกษาเกิดความก้าวหน้าและสอดคล้องต่อทิศทางการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยนอกจากนี้เทคโนโลยีดิจิทัลยังมีผลกระทบ

ต่อการบริหารงานของสถานศึกษาในด้านต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารงานวิชาการ การจัดการเรียนการสอน การบริหารทรัพยากรบุคคล การบริหารอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การบริหารกิจการนักเรียน และการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน ซึ่งงานของสถานศึกษาในทุกๆ ด้านจะต้องมีระบบจัดการฐานข้อมูลของสถานศึกษาเพื่อการตัดสินใจในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information and Communication Technology: ICT) เพื่อสร้างระบบฐานข้อมูลเพื่อการบริหารและการจัดการความรู้ในงานด้านต่างๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ได้กำหนดภารกิจสำคัญในการบริหารงานทั้ง 4 ด้าน อันได้แก่การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553)

ผู้นำองค์กรที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาได้จะต้องมีทั้งทักษะของผู้นำควบคู่กับทักษะการเป็นผู้บริหาร กล่าวคือ ภาวะผู้นำ (leadership) และการจัดการ (management) ควรอยู่ในบุคคลเดียวกัน และบุคคลที่ว่านี้ก็คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และผู้อำนวยการเขตพื้นที่การศึกษาซึ่งเป็นผู้รับผิดชอบโดยตรง อย่างไรก็ตามบางครั้งเราไม่อาจแยกแยะการบริหารกับการเป็นผู้นำออกจากกันได้โดยเด็ดขาด เพราะในความเป็นจริงแล้วเรายังพบว่าในตำแหน่งเดียวกันอาจต้องทำหน้าที่ทั้งสองบทบาทไปพร้อมกัน อาทิ ผู้บริหารสถานศึกษาคนหนึ่งอาจต้องรับผิดชอบในการจัดทำวิสัยทัศน์ของโรงเรียนในขณะเดียวกันก็ต้องเป็นผู้จัดทำขั้นตอนการปฏิบัติที่จำเป็นต่อการบรรลุเป้าหมายอีกด้วย ผู้นำในสภาพสังคมแห่งการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันสมควรอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้ความสามารถที่สามารถก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญขึ้นในองค์กรมีความสามารถในการนำการเปลี่ยนแปลงโดยการสร้างวิสัยทัศน์กลยุทธ์ และวัฒนธรรมขององค์กรพร้อมไปกับการส่งเสริมให้เกิดการริเริ่มสร้างสรรค์ให้ได้ผลงานและเทคโนโลยีใหม่ๆ ได้อีกด้วย ความเป็นผู้นำแห่งการเปลี่ยนแปลงจึงเหมาะสมและมีการนำไปใช้แทบทุกองค์การอย่างแพร่หลาย ภาวะผู้นำที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทาง

การศึกษายังมีค่อนข้างน้อยมากและยังไม่เป็นระบบที่แน่นอนโดยเฉพาะความรู้เกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้นำที่สามารถนำกลยุทธ์การเปลี่ยนแปลงลงสู่โรงเรียน เพื่อพัฒนาให้มีประสิทธิภาพ พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างเป็นพลวัต (พิชญาภา ยืนยาว, 2562)

ซึ่งในบทความนี้ได้นำเสนอองค์ความรู้เกี่ยวกับ บทบาทของผู้นำทางการบริหาร การศึกษาในยุคใหม่เนื่องจากผู้บริหารในฐานะผู้นำองค์กรจำเป็นต้องปฏิรูปตนเองที่สามารถชักจูง สร้างใจ นำเสนอแนวทาง ที่กระตุ้นให้หรือชี้แนะให้เพื่อนร่วมงาน หรือผู้ใต้บังคับบัญชาให้ยินดี เต็มใจ พร้อมใจ ยินดีในการกระทำการมีความกระตือรือร้นในการทำงาน รู้จักบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีคุณธรรมและจริยธรรม เพื่อที่จะบริหารและจัดการปรับปรุงคุณภาพผลการปฏิบัติงานของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลต่อตนเอง ผู้ใต้บังคับบัญชาองค์กรสืบต่อไป

แนวคิดของบทบาทของผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่

การศึกษานับว่าเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าเพื่อพัฒนาเยาวชนซึ่งเป็นกำลังและอนาคตของชาติให้มีประสิทธิภาพ พร้อมแข่งขันกับนานาประเทศได้ การปฏิรูปการศึกษาควรเริ่มต้นจากการสร้างผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบและขยายผลอย่างมั่นคงและต่อเนื่องจะนำไปสู่การยกระดับผู้บริหารสถานศึกษาทั้งประเทศให้เป็นผู้บริหารมืออาชีพโดยทั่วกัน ประเทศไทยเราจะมีผู้บริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพและมาตรฐานไม่แพ้ชาติใด ๆ โดยผู้บริหารการศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษามืออาชีพเหล่านี้จะเป็นแกนนำหลักในการปฏิรูปการศึกษาของประเทศไทยอย่างแท้จริงผู้บริหารยุคใหม่ต้องเป็นผู้นำทางวิชาการ เป็นผู้นำการปฏิรูปการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีความสามารถที่จะประสานการมีส่วนร่วมของครู ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษา ชุมชนและผู้เกี่ยวข้องอื่นๆ สามารถระดมและใช้ทรัพยากรเพื่อการบริหารอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดจนจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพ เพื่อให้การจัดการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ บทบาทภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่ มีนักวิชาการได้ให้ความหมายการบริหารไว้ ดังนี้

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2543) ได้กล่าวถึง พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 39 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ใน 4 ด้าน คือ 1) ด้านวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารบุคคล และการบริหารทั่วไป สรุปพอสังเขปได้ดังนี้ ด้านวิชาการประกอบด้วย มีความรู้และเป็นผู้รู้ด้านวิชาการ มีความรู้ มีทักษะ มีประสบการณ์ด้านการบริหารงาน สามารถใช้ความรู้และประสบการณ์แก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ทันท่วงที มีวิสัยทัศน์ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่เรียน ใฝ่รู้ มุ่งพัฒนาตนเองอยู่เสมอ รอบรู้ทางด้านการศึกษา ความรับผิดชอบ แสวงหาข้อมูลข่าวสาร รายงานผลการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ ใช้นวัตกรรมทางการบริหาร และ คำนึงถึงมาตรฐานวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ ประกอบด้วย เข้าใจนโยบาย อานาจหน้าที่ และกิจกรรมในหน่วยงาน มีความรู้ระบบงบประมาณ เข้าใจระเบียบคลัง วัสดุ การเงิน มีความซื่อสัตย์ สุจริต มีความละเอียดรอบคอบ มีความสามารถในการตัดสินใจอย่างมีเหตุผลหมั่นตรวจสอบการใช้งบประมาณอยู่เสมอ และ รายงานการเงินอย่างเป็นระบบ 3) การบริหารงานบุคคล ประกอบด้วย มีความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล เป็นแบบอย่างที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ มีอารมณ์ขัน เป็นนักประชาธิปไตย ประณีประนอมอดทน อดกลั้น เป็นนักพูดที่ดี มีความสามารถในการประสานงานมีความสามารถจูงใจให้คนร่วมกันทำงาน กล้าตัดสินใจ มุ่งมั่นพัฒนาองค์กร 4) ด้านบริหารงานทั่วไป เป็นนักวางแผนและกำหนดนโยบายที่ดี เป็นผู้ตัดสินใจและวินิจฉัยสั่งการที่ดี มีความรู้ และบริหารโดยใช้ระบบสารสนเทศที่ทันสมัย เป็นผู้ที่มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร รู้จักมอบอำนาจและความรับผิดชอบแก่ผู้ที่เหมาะสม มีความคล่องแคล่ว ว่องไว และตื่นตัวอยู่เสมอ

พระมหาสมบุญธรรมโม (ทองแก้ว) (2557) ได้กล่าวถึง บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษากับการประกันคุณภาพการศึกษาผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการบริหารจัดการ ส่งเสริม สนับสนุน อำนวยความสะดวก ให้คำปรึกษาและดูแลให้มีการประกันคุณภาพการศึกษาที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วม โดยบทบาทของผู้บริหารนั้นจะต้องเป็นผู้นำในทุกขั้นตอนของการดำเนินการ สรุปบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาได้โดยพัฒนาตนเองให้มีความรู้ความ

เข้าใจ มีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญและมีเจตคติที่ดีต่อการประกันคุณภาพการศึกษา นอกจากนี้ยังต้องพัฒนาตนเองเกี่ยวกับภาวะผู้นำทั้งในด้านการบริหารและทางด้านวิชาการ เพื่อให้ตนเองสามารถทำหน้าที่ผู้นำในการพัฒนาได้อย่างชัดเจน เพื่อให้เกิดความเชื่อถือศรัทธาและการยอมรับจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง สร้างจิตสำนึกและความตระหนักในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นแก่บุคลากรในสถานศึกษา แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ซึ่งในการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาถือว่าเป็นหน้าที่ของบุคลากรภายในสถานศึกษาทุกคนรวมทั้งผู้ที่เกี่ยวข้องภายนอกสถานศึกษา เตรียมการวางแผนและจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศภายในสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นประโยชน์สำหรับการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษา และประสานงาน อำนวยความสะดวก แก่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายโดยกำหนดเป็นขั้นตอนต่างๆ ดังนี้ 1) การเตรียมความพร้อมของบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษา จะต้องจัดให้บุคลากรในสถานศึกษามีความพร้อม โดยอาจดำเนินการใน 3 เรื่องคือ การสร้างความตระหนัก การสร้างเสริมความรู้ และการกำหนดความรับผิดชอบ 2) การศึกษาข้อมูลสารสนเทศมีความสำคัญในการตัดสินใจดำเนินงานต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการวางแผนการศึกษาและการกำหนดนโยบาย ซึ่งต้องมีข้อมูลที่มีคุณภาพ ถูกต้องครบถ้วนและทันสมัย จึงจะช่วยให้การวางแผน การบริหารจัดการ และการตัดสินใจดำเนินการไปอย่างมีประสิทธิภาพสำหรับการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษานี้ จะต้องมีการศึกษาข้อมูลสารสนเทศ และ 3) การเตรียมระบบหรือแนวคิดเกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพทางการศึกษา ระบบการประกันคุณภาพการศึกษา มีการดำเนินงานประกันคุณภาพ

พิชญาภา ยืนยาว (2562) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานการนิเทศภายในของผู้บริหารสถานศึกษา โดยมีข้อเสนอแนะให้ผู้บริหารสถานศึกษาพัฒนาการดำเนินงานนิเทศภายใน ดังนี้ 1) ด้านหลักสูตรและการนำหลักสูตรไปใช้ ผู้บริหารควรมีความรู้ความเข้าใจในเรื่องหลักสูตรมากที่สุด ก่อนนำหลักสูตรไปใช้ควรระดมความคิดกับทุกฝ่ายเพื่อให้หลักสูตรเหมาะสมกับท้องถิ่น และง่ายต่อการปฏิบัติ และควรให้มีการปรับปรุงหลักสูตรเพิ่มเติม เช่น หลักสูตรท้องถิ่นเศรษฐกิจพอเพียง 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ ผู้บริหารควรส่งเสริมให้นำเทคโนโลยีมาใช้เป็นสื่อในกิจกรรมการเรียนการ

สอนมากที่สุด รองลงมาคือ จัดหาสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอนให้กับครูผู้สอนอย่างเพียงพอเป็นพิเศษ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอน ให้ความสนใจในการตรวจแผนการสอนของครูกระตุ้น 3) ด้านการประเมินผลการสอน ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ประเมินผลตามสภาพจริงมากที่สุดรองลงมา คือ ส่งเสริมให้มีการสร้างเครื่องมือที่มีมาตรฐานในการวัดผลและประเมินผล จัดให้มีการประชุมเพื่อกำหนดทิศทางการวัดและประเมินผลให้สอดคล้องกับหลักสูตร 4) ด้านการพัฒนาบุคลากร ผู้บริหารควรจัดสรรงบประมาณในการอบรม และส่งเสริมให้ครูทุกคนมีโอกาสเข้าร่วมประชุมสัมมนามากที่สุด รองลงมาคือส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองนอกเหนือจากด้านวิชาการ เช่น อบรม ผู้บังคับบัญชาลูกเสือ และจัดให้มีการศึกษาดูงาน 5) ด้านการจัดการบริหารงานบุคคล ผู้บริหารควรให้ครูรับผิดชอบงานตามความถนัดความสามารถมากที่สุด รองลงมาคือให้ครูรับผิดชอบงานตามความสนใจ และ การสร้างขวัญและกำลังใจ ผู้บริหารควรจัดให้มีการมอบเกียรติบัตรรางวัล แก่ครูผู้มีผลงานดีเด่นในแต่ละด้าน เช่น การสอน การประพาดิติดนการปฏิบัติงานมากที่สุด

Glickman & Gordon (2007) ได้สรุปบทบาทของผู้บริหารในการนิเทศภายใน โดยมุ่งเน้นการให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรง ดังต่อไปนี้ 1) การให้ความช่วยเหลือแก่ครูโดยตรงการวางแผนระหว่างผู้บริหารร่วมกับครูผู้สอนก่อนให้ความช่วยเหลือการใช้สื่อ เครื่องมือ นวัตกรรมในการให้ความช่วยเหลือครูผู้สอนในกระบวนการให้ความช่วยเหลือและร่วมมือขณะปฏิบัติงาน 2) การพัฒนาทักษะการทำงานกลุ่ม (group development) คือ การพัฒนาครูให้มีศักยภาพในการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ทางวิชาการ 3) การเสริมสร้างประสบการณ์ทางวิชาชีพ (professional development) คือการสำรวจความต้องการในการพัฒนาครูด้านการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาความสามารถในการสอนโดยใช้เทคนิควิธีการสอนแบบต่างๆ 4) การพัฒนาหลักสูตร (curriculum development) คือการกำหนดนโยบายและจุดเน้นในการจัดทำหลักสูตร การเตรียมความพร้อมของโรงเรียนในด้านความตระหนักของการเขียนหลักสูตร และ 5) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน (action research) การกำหนดปัญหาหรือเป้าหมายการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน การกำหนดวิธีการ การวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียนหรือวิธีการหาคำตอบหรือวิธีการแก้ปัญหา

ดังนั้นพอสรุปได้ว่าบทบาทภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่ ควรมีลักษณะทางวิชาชีพและคุณลักษณะส่วนบุคคลตามเกณฑ์มาตรฐาน มีความเป็นผู้นำที่กล้าหาญตัดสินใจในในสภาวะของโลกที่มีการเปลี่ยนแปลง สามารถหรือสร้างแรงจูงใจให้ผู้ร่วมงานเกิดการเปลี่ยนแปลงทางปฏิบัติงานทางการศึกษาให้เป็นไปตามเป้าหมาย เป็นผู้มีวิสัยทัศน์มองการไกล มีเป้าหมายทางการศึกษาที่ชัดเจน มีการวางแผนการทำงานเป็นทีม มีความริเริ่มสร้างสรรค์ มีการบริหารงานโดยมุ่งเน้นประโยชน์สูงสุดต่อการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน และรู้จักแสวงหาความรู้ให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของ สังคมโลกยุคใหม่ และที่สำคัญผู้บริหารต้องมีความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ตามมาตรา 39 ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่ให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารจัดการ ไปยังคณะกรรมการ และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง ใน 4 ด้าน คือ ด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และ ด้านการบริหารงานทั่วไป เป็นที่ปรึกษาในการบริหารงานทั้ง 4 ฝ่ายให้บุคลากรทางการศึกษาได้อย่างดี

คุณลักษณะสำคัญของผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่

คุณลักษณะสำคัญของผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่บทบาทของผู้นำทางการบริหารการศึกษาก็มีวิวัฒนาการไปจากเดิมผู้นำยุคใหม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่แตกต่างและโดดเด่นกว่าอดีตเพื่อนำพาองค์กรทางการศึกษาฝ่าฟันอุปสรรคและขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จมีนักวิชาการได้ให้ความหมายการบริหารไว้ ดังนี้

วิจารณ์ พานิช (2555) กล่าวถึงคุณลักษณะโดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลักและสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ดังนี้ 1) ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา และการสื่อสารและการร่วมมือ 2) ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีเนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน ได้แก่

ความรู้ด้านสารสนเทศความรู้เกี่ยวกับสื่อและความรู้ด้านเทคโนโลยี 3) ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จนักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญ ได้แก่ความยืดหยุ่นและการปรับตัว การริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองทักษะสังคม และสังคมข้ามวัฒนธรรม การเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (Productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (Accountability) และ ความรับผิดชอบ(Responsibility)

กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ได้กล่าวถึงลักษณะ ของผู้บริหารควรการจัดการศึกษาที่จะต้องพัฒนากำลังคนให้มีขีดความสามารถและศักยภาพในการแข่งขันบนเวทีโลก มีแผนการผลิตและพัฒนาากำลังคน เพื่อเพิ่มศักยภาพการแข่งขันเตรียมความพร้อมประชากรวัยเรียนให้มีทักษะเพื่อการดำรงชีวิต 3 ด้าน คือ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี และทักษะชีวิตและอาชีพ เพื่อความสำเร็จทั้งด้านการทำ งานและการดำเนินชีวิตผู้บริหารจึงควรมีแนวคิดที่ถูกต้องเกี่ยวกับความต้องการจำเป็นและสอดคล้องกับแนวทางการบริหารของหน่วยงานต้นสังกัด รวมทั้งมีแนวทางในการกำหนดนโยบายการจัดการศึกษาของโรงเรียนอย่างเหมาะสม เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งหมด

พินิจ โคตะการ (2559) กล่าวถึงคุณลักษณะผู้นำผู้บริหารมีหน้าที่วางแผนและจัดระเบียบ ให้งานดำเนินไปได้ด้วยความเรียบร้อยแต่ผู้นำมีหน้าที่ทำให้ผู้อื่นตาม และการที่คนอื่นตามผู้นำก็ไม่มีใครรับรองว่า ผู้นำจะนำไปในทิศทางที่ถูกต้องเสมอ ดังนั้นคนที่เป็ผู้นำที่เข้มแข็ง ก็อาจจะไม่ใช่ผู้จัดการ หรือบริหารที่ดีได้ หรือผู้บริหารผู้จัดการที่ดีก็อาจไม่ใช่ผู้นำที่ดีก็ได้ดังนั้นถ้าเป็นไปได้องค์การหนึ่งองค์การใดที่ต้องการประสบความสำเร็จ ก็ย่อมต้องการผู้บริหาร หรือผู้จัดการที่มีลักษณะเป็นผู้นำดังนี้ 1) ต้องมีความฉลาด (Intelligence) 2) ต้องมีวุฒิภาวะทางสังคมและใจกว้าง (social maturity & achievement drive) 3) ต้องมีแรงจูงใจภายใน (inner motivation) ผู้นำจะต้องมีแรงขับที่จะทำอะไรให้เด่น ให้สำเร็จอยู่เรื่อย ๆ และ 4) ต้องมีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับมนุษยสัมพันธ์ (human relations attitudes)

จริญญภรณ์ ศรีจันดาริ และจุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์ (2564) กล่าวถึงลักษณะของ ผู้บริหารในยุคใหม่จะต้องมีความรู้เชิงทฤษฎี มีความสามารถ มีทักษะ มีประสบการณ์ และหมั่น

สร้างนวัตกรรมใหม่เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงโลกยุคใหม่ ต้องประกอบไปด้วย 1) ความรู้ทางวิชาการ นักประกอบการ นักริเริ่มสร้างสรรค์และความสามารถด้านเทคโนโลยี นักสร้างพลังและแรงบันดาลใจเชิงบวก ตัวแบบที่ดีและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ 2) สร้างทักษะสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาในการการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีม เทคโนโลยีและดิจิทัล

จิตติวิธส์ หมั่นกิจ (2565) กล่าวถึงคุณลักษณะของภาวะผู้นำต้องเป็นผู้มีเป็นศิลปะที่จำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อนักบริหารที่จะนำองค์กรไปสู่ความสำเร็จ เนื่องจากผู้นำจะมีส่วนสำคัญในการกำหนดปัญหา ตัดสินใจ วางแผน และรับผิดชอบต่อความอยู่รอดหรือการพัฒนาของกลุ่มสำหรับผู้บริหารสถานศึกษาแล้ว การที่จะเป็นผู้บริหารในระดับมีอาชีพนั้น ต้องมีวิสัยทัศน์มองการณ์ไกล มีมุมมองในการบริหารการทำงานเชิงกลยุทธ์ รู้จักการประมวลวิเคราะห์ ประเมินและตัดสินใจ ต้องมีวิสัยทัศน์ใหม่ในการบริหารจัดการให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ต้องปรับแนวคิดในการบริหารจัดการบูรณาการที่เน้นการแก้ปัญหาและดำเนินการพัฒนาที่ผสมผสานชัดเจนทั้งเชิงนโยบายและภาคปฏิบัติ ต้องมีพฤติกรรมการบริหารแบบเชิงรุก เน้นผลงานหรือผลสำเร็จตามเป้าหมายและคุณภาพ ผู้นำควรที่จะสร้างวัฒนธรรมองค์กรปลูกจิตสำนึกให้บุคลากรมีความรักองค์กรสร้างความผูกพันทางใจที่มีอยู่ในตัวบุคคลกับองค์กรของตนถ้าตัวบุคคลได้ปฏิบัติงานด้วยใจที่ผูกพันในความรักองค์กรแล้วก็จะส่งผลให้งานนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นคุณลักษณะสำคัญของผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่จะมีคุณลักษณะของผู้นำไม่ว่ายุคใด สมัยใด ในองค์การประเภทใดมักจะมีทักษะ 3 ด้านหลักๆ ได้แก่ ครองตน ครองคน ครองงาน กล่าวคือ ต้องมีคุณลักษณะผู้นำที่เป็นที่เคารพนับถือ มีวุฒิภาวะทางสังคมและใจกว้าง มีเจตคติที่ดีเกี่ยวกับมนุษย์สัมพันธ์ เป็นแบบอย่างที่ดี ดำรงไว้ด้วยหลักธรรมาภิบาล ก็คือครองตนนั่นเอง ส่วนการครองคนคือมีทักษะด้านมนุษย์สัมพันธ์สูง สามารถโน้มน้าวให้คนในองค์กรปฏิบัติตามด้วยความเต็มใจในขณะที่การครองงานก็คือผู้นำต้องมีทักษะในการทำงาน มีความรู้ ความสามารถในสายวิชาชีพของตน จึงจะสามารถนำพาองค์กรประสบ

ความสำเร็จ บรรลุได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้ และ มีการคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหา การสื่อสาร การทำงานเป็นทีมโดยใช้เทคโนโลยีสมัย

บทบาทของผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่

ภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่ ยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงรวดเร็ว เต็มไปด้วยความท้าทายใหม่ๆ บทบาทของผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่ก็มีวิวัฒนาการไปจากเดิม ผู้นำยุคใหม่จำเป็นต้องมีคุณสมบัติที่แตกต่างและโดดเด่นกว่าอดีต เพื่อนำพาองค์กรทางการศึกษาฝ่าฟันอุปสรรคและขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ มีคุณลักษณะสำคัญของผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่ 8 ประการ ดังนี้

1. มีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและมุ่งเน้นอนาคต ผู้บริหารการศึกษา ต้องมีความสามารถในการมองภาพรวม วิเคราะห์แนวโน้ม และกำหนดทิศทางการศึกษาในอนาคต โดยคำนึงถึงบริบทและความต้องการของผู้เรียน สังคม และประเทศชาติ ผู้บริหารการศึกษา ควรมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน กล้าคิด กล้าทำ และพร้อมที่จะนำพาองค์กรก้าวไปสู่ความเจริญก้าวหน้า

2. มีทักษะการสื่อสาร ผู้บริหารการศึกษา ต้องมีความสามารถในการสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งการสื่อสารแบบวาจา การเขียน และภาษากาย ผู้บริหารการศึกษา ต้องสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ นโยบาย และแผนงาน ให้กับบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครอง และผู้มีส่วนได้เสียอื่นๆ เข้าใจได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง และตรงประเด็น

3. มีความเป็นผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารการศึกษา ต้องมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ ปลุกเร้าพลังและกระตุ้นให้บุคลากรและนักเรียนทุ่มเททำงานอย่างเต็มที่ ผู้บริหารการศึกษา ควรมีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ จริงใจ ยุติธรรม และให้ความสำคัญกับผู้คน สามารถสร้างบรรยากาศการทำงานที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้

4. มีทักษะการคิดวิเคราะห์และแก้ปัญหา ผู้บริหารการศึกษา ต้องมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แยกแยะปัญหา หาสาเหตุ และหาแนวทางแก้ไขปัญหามีประสิทธิภาพ ผู้บริหารการศึกษา ควรมีทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ กล้าที่จะตั้งคำถาม และมองปัญหาจากหลายมุมมอง

5. มีทักษะการบริหารจัดการ ผู้บริหารการศึกษา ต้องมีความสามารถในการบริหารจัดการองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้นำควรมีทักษะการวางแผนการจัดสรรทรัพยากรการบริหารเวลาและการควบคุมดูแลการทำงาน

6. มีการพัฒนาเสมอ ผู้บริหารการศึกษา ต้องมีความรู้ทันสมัยศึกษาค้นคว้าความรู้ใหม่ๆ อยู่เสมอ ผู้บริหารการศึกษา ควรติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี แนวโน้มทางการศึกษา และความต้องการของผู้เรียน

7. การเป็นผู้ที่สร้างแรงบันดาลใจ ผู้บริหารการศึกษา ต้องมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ ปลุกเร้าพลัง และกระตุ้นให้บุคลากรและนักเรียนทุ่มเททำงานอย่างเต็มที่ ผู้นำควรมีบุคลิกที่น่าเชื่อถือ

8. เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยี ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีความรู้ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการศึกษาในยุคใหม่ สามารถวิเคราะห์และประเมินศักยภาพของเทคโนโลยี เลือกใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับบริบทขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษาในยุคใหม่เป็นยุคที่เต็มไปด้วยการทำนายผู้บริหารการศึกษาจำเป็นมีวิสัยทัศน์ที่ชัดเจนและมุ่งเน้นอนาคต มีทักษะการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ เป็นผู้มีความสร้างแรงบันดาลใจให้กับบุคลากรทางการศึกษาเป็นนักพัฒนาอยู่เสมอ และ ความเป็นผู้นำที่สร้างแรงบันดาลใจผู้นำต้องมีความสามารถในการสร้างแรงบันดาลใจ ปลุกเร้าพลัง และกระตุ้นให้บุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ

สรุป

บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารการศึกษาในยุคใหม่ ประกอบด้วย บทบาทในฐานะผู้นำทางวิชาการ บทบาทในฐานะผู้รักษาระเบียบวินัย บทบาทในฐานะผู้ประเมิน บทบาทในการทบทวนนโยบาย บทบาทในการการบริหารหลักสูตรและการสอน บทบาทในการกำหนดตารางการปฏิบัติงาน บทบาทในการสร้างบรรยากาศและวัฒนธรรมการเรียนรู้ บทบาทในการส่งเสริมการพัฒนาครูและบุคลากร บทบาทในการประชาสัมพันธ์บทบาทในการประสานสัมพันธ์กับชุมชน และ บทบาทในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี มีวิสัยทัศน์ ความสามารถทางวิชาการ การสื่อสารและ

เทคโนโลยีการเป็นนักริเริ่มสร้างสรรค์และประกอบการนักสร้างพลังและแรงบันดาลใจเชิงบวกตัวแบบที่ดีและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ สามารถคิดวิเคราะห์และการคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาการสื่อสาร การทำงานเป็นทีมเทคโนโลยี การตัดสินใจผลสัมฤทธิ์มนุษย์สัมพันธ์ และมีคุณธรรมที่มีอยู่ในตัวของผู้บริหาร นอกจากนี้ที่กล่าวมาแล้ว ผู้บริหารยังมิฐานะผู้นำองค์การจำเป็นต้องพัฒนาตนเองอยู่เสมอเพื่อพร้อมรับกับความเปลี่ยนแปลงเป็นไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะกระบวนการทางการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ดังนั้นผู้บริหารควรตระหนักและให้ความสำคัญต่อการบริหารองค์การของตน และแสดงบทบาทความเป็นผู้นำและนำพาองค์การไปสู่ ความสำเร็จตามภารกิจ บทบาทของผู้บริหารมีอย่างหลากหลายขึ้นอยู่กับภารกิจและกิจกรรมการบริหาร ซึ่งผู้บริหารต้องปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ที่สำคัญ สามารถแข่งขันกับองค์การอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ หมั่นฝึกฝนเพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นผู้นำที่ยอดเยี่ยม ปรับเปลี่ยนองค์การให้ทันสมัยพัฒนาทีมงานให้เป็นบุคคลแห่งการเรียนรู้พัฒนากระบวนการทัศน์ใหม่ให้เกิดขึ้นในองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม. (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ .(ฉบับที่ 3). พ.ศ. 2553 .กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). เอกสารแนวทางการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์.
- จริญญารณ ศรีจันดารี และจุฬาพรรณภรณ์ ธนะแพทย์. (2564). บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสาร มจร อุบลปริทรรศน์, 6(3), 866-875.
- ฐิติวัธส์ หมั่นกิจ. (2565). ภาวะผู้นำเชิงคุณภาพของผู้บริหารสถานศึกษา.วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี, 5(3),124-140.

พระมหาสมบุรณ์ สุธมโม (ทองแก้ว). (2557). บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา.

วารสารครูศาสตร์ปริทรรศน์, 1(1), 89-102.

พินิจ โคตะการ. (2559). ผู้นำและภาวะผู้นำกับความสำเร็จขององค์กร. เรียกใช้เมื่อ 23 กันยายน

2563 จาก <http://phinit0112.blogspot.com/2016/02/>

พิชญภา ยืนยาว. (2562).ภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษาและสถานศึกษา. คณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

วิจารณ์ พานิช. (2555). สถานศึกษากับการจัดการความรู้เพื่อสังคม. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

ศศิรดา แวงไทย. (2559).บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21.วารสารวิทยาลัยบัณฑิต

เอเชีย, 6(1), 7.

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2543). การบริหารเขตพื้นที่การศึกษา: เพื่อคุณภาพการศึกษา.

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานฯ.

Glickman Carl D. S.P.; & Ross-Gordon, J.M. (2007). Supervision and Supervision and Curriculum Development. 135-148. Instructional Leadership: A Developmental approach. (7 th ed.). Boston: Allyn & Bacon.

การบูรณาการหลักเบญจศีลและเบญจธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกัน
ของเยาวชนในยุคโลกาภิวัตน์*

INTEGRATING THE PRINCIPLES OF THE FIVE PRECEPTS AND THE FIVE
PRINCIPLES FOR LIVING TOGETHER OF YOUTH IN THE ERA OF
GLOBALIZATION

พระเดชารจ จารุธมโม (พรหมเอียด)¹, พระอภิสิทธิ์ อภิชาติ (แจ้จ้อง)², ปุณณนุช ณ รักษา³ และ พระครู
บรรชัยวัฒน์ (วันชัย เลือดไทย)⁴

Phra Dechathorn Jaruthammo (Promaiad)¹, Phra Apisit Apicharto (Seajong)²,

Punyanuch Naraksa³ and Phrakrubowonchaiwat (Wanchai Lueadthai)⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมโศกราช

¹⁻⁴Mahamakut Buddhist University Srithammasokrat Campus, Thailand

Corresponding Author's Email : Apisitapicharto@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อเยาวชนไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะในแง่ลบ และเสนอแนวทางการบูรณาการหลักเบญจศีลและเบญจธรรม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมที่เหมาะสม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ บริบทของยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลต่อทุกแง่มุมของชีวิต เทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว การสื่อสารที่ไร้พรมแดน ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมและค่านิยมของเยาวชน เยาวชนบางกลุ่มเผชิญกับผลกระทบในเชิงลบ เช่น การติดเทคโนโลยี การกลั่นแกล้งออนไลน์ การรับข้อมูลเท็จ ขาดทักษะการเข้าสู่สังคม หลักเบญจศีลและเบญจธรรมเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางเยาวชนให้ประพฤติดี ละเว้นจากความชั่ว ส่งเสริมให้มีเมตตา กรุณา อหิงสา เสียสละ และสัจจะ

* Received 22 October 2023; Revised 12 June 2024; Accepted 28 June 2024

ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกตน เช่น พระสงฆ์ นักโยคะ นักสมาธิ สามารถเป็นต้นแบบ เป็นผู้นำ และถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิคการฝึกฝน ช่วยให้เยาวชนพัฒนาตนเองทั้งกายและใจ ประโยชน์ของการบูรณาการเบญจศีลเบญจธรรมผ่านผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกตน ส่งผลดีต่อเยาวชนใน 3 ด้านหลัก ดังนี้ 1) สันติสุข เยาวชนมีจิตใจสงบ เข้าใจผู้อื่น ลดความขัดแย้ง 2) ความเจริญก้าวหน้า เยาวชนมีสติ มีสมาธิ จดจ่อกับการเรียน ทำงาน 3) ความสามัคคี เยาวชนมีเมตตา กรุณา เสียสละ ร่วมมือ สามัคคีกัน สถาบันการศึกษาเป็นช่องทางสำคัญในการปลูกฝังเบญจศีลเบญจธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมการฝึกตน เชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย อนาคตที่สดใสของเยาวชนที่มีคุณธรรมจริยธรรมย่อมนำไปสู่สังคมที่สงบสุข เจริญก้าวหน้า มีความสามัคคีผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกตนเป็นบุคคลสำคัญในการพัฒนาเยาวชน นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

คำสำคัญ: โลกาภิวัตน์, เยาวชน, เบญจศีล - เบญจธรรม

Abstract

This article focuses on analyzing the impact of globalization on Thai youth today, particularly in negative aspects. It proposes an approach to integrate the Five Precepts and Five Virtues to promote appropriate behavior, leading to peaceful coexistence in a globalized society. Globalization affects every aspect of life. Rapid technological advancements and borderless communication have significantly influenced youth behavior and values. Some youth groups face negative consequences, such as technology addiction, online bullying, exposure to misinformation, and a lack of social skills. The Five Precepts and Five Virtues serve as a compass guiding youth towards good conduct, abstaining from evil, and promoting kindness, compassion, non-violence, sacrifice, and honesty. Experts in self-development, such as monks, yogis, and meditation practitioners, can be role models, leaders, and knowledge transmitters, teaching techniques to help youth develop physically and mentally. Integrating the Five Precepts and Five Virtues through self-

development experts positively impacts youth in three main areas, 1. Peace: Youth develop peaceful minds, understand others, and reduce conflicts, 2. Progress: Youth gain mindfulness, focus, and dedication to their studies and work, 3. Harmony: Youth cultivate kindness, compassion, sacrifice, cooperation, and unity. Educational institutions play a crucial role in instilling the Five Precepts and Five Virtues, organizing self-development activities, and inviting experts for talks. Youth with strong moral values contribute to a peaceful, progressive, and harmonious society. Self-development experts play a vital role in youth development, leading to peaceful coexistence in a globalized society.

Keyword: Globalization, Youth, Five Precepts - Five Virtues

บทนำ

ในยุคก่อนโลกาภิวัตน์ พฤติกรรมการอยู่ร่วมกันของเยาวชนไทยมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิตแบบเรียบง่ายตามวัฒนธรรมไทย สะท้อนผ่านรูปแบบกิจกรรมต่างๆ ที่จัดขึ้นในชุมชน หนึ่งในตัวอย่างที่สำคัญคือ งานวัด ซึ่งมีบทบาทสำคัญในการหล่อหลอมพฤติกรรมและค่านิยมของเยาวชน ผ่านกิจกรรมมหรสพพื้นบ้าน เช่น หนังตะลุง โนรา ลิเก

งานวัด (โสมประภัสร์ ชันธุสุวรรณ, 2562) เปรียบเสมือนศูนย์กลางกิจกรรมทางสังคมที่เยาวชนมีโอกาสดูพบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ผ่านการชมมหรสพพื้นบ้าน กิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงสร้างความบันเทิง แต่ยังแฝงไว้ด้วยคติสอนใจ ข้อคิด และภูมิปัญญาไทย ผ่านตัวละครและเนื้อเรื่องต่างๆ ส่วนมหรสพพื้นบ้าน แต่ละประเภทมีบทบาทในการหล่อหลอมเยาวชน เช่น หนังตะลุง นำเสนอนิทานพื้นบ้าน วรรณคดี และเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ ผ่านตัวหนังตะลุงที่เคลื่อนไหวประกอบเสียงดนตรี สอนให้เยาวชนรู้จักค่านิยม ความดีงาม ความกตัญญู ผ่านเรื่องราวที่สนุกสนาน โนรา ผสมผสานการร้อง รำ และการแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง สอนให้เยาวชนรู้จักศิลปะการแสดง การรักสวยรักงาม และความอ่อนน้อมถ่อมตน ลิเก นำเสนอนิทานพื้นบ้าน วรรณคดี และเรื่องราวปัจจุบันผ่านบทเพลง การร้อง และการแสดงออก สอนให้เยาวชนรู้จักการใช้ภาษา การสื่อสาร และการ

คติวิเคราะห์ กิจกรรมเหล่านี้ยังส่งเสริมให้เยาวชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น การช่วยเตรียมงาน การแสดง หรือการขายของ เป็นการฝึกฝนทักษะการทำงานเป็นทีม ความเป็นมิตร และสามัคคี

อย่างไรก็ตาม พฤติกรรมของเยาวชนในอดีตก็มีทั้งด้านบวกและด้านลบ เช่นเดียวกับเยาวชนในปัจจุบัน ด้านบวก ความเคารพต่อผู้ใหญ่ เยาวชนในอดีตมีวัฒนธรรมการ "ไปลามาไหว้" ผู้ใหญ่ แสดงความเคารพต่อผู้มีอาวุโส สะท้อนถึงความอบอุ่นและความสัมพันธ์อันดีในชุมชน จิตอาสา เยาวชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของชุมชน เช่น การช่วยงานวัด การทำความสะอาดสถานที่ แสดงถึงความมีน้ำใจและความรับผิดชอบต่อสังคม ด้านลบ พฤติกรรมเสี่ยง (พนม เกตุมาน, 2550) เช่น การตีกัน รักรูม มั่วเมานอบายมุข เป็นปัญหาที่พบได้ในกลุ่มเยาวชนเช่นเดียวกับปัจจุบัน สาเหตุหลักมาจากความคึกคะนอง ขาดการควบคุมอารมณ์ และการขาดการอบรมสั่งสอน

เมื่อเข้าสู่ ยุคโลกาภิวัตน์ การแพร่กระจายไปทั่วโลก ที่ประชาคมโลกไม่ว่าจะอยู่ ณ จุดใด สามารถรับรู้ สัมพันธ์ หรือรับผลกระทบจากสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วกว้างขวาง อันเนื่องมาจากการพัฒนาระบบสารสนเทศ (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) โลกาภิวัตน์เป็นคำศัพท์เฉพาะที่บัญญัติขึ้นเพื่อตอบสนองปรากฏการณ์ของสังคมโลกที่เหตุการณ์ทางเศรษฐกิจ การเมืองสิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในส่วนหนึ่งของโลก ส่งผลกระทบอันรวดเร็วและสำคัญต่อส่วนอื่นๆ ของโลก เยาวชนในยุคนี้จึงได้รับผลกระทบจากระบบนี้ ต่อมาระบบสารสนเทศมีวิวัฒนาการ มีเทคโนโลยีและนวัตกรรมใหม่ๆ ซึ่งมีพัฒนาการอย่างรวดเร็วที่เรียกว่า โลกแห่งการสื่อสารไร้พรมแดน ที่ทุกคนเข้าถึงได้ง่าย สร้างความสัมพันธ์กันง่าย จึงเกิดพฤติกรรมการรวมกลุ่มทางสังคมออนไลน์และสานสัมพันธ์กันอย่างรวดเร็ว โดยผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ เช่น แอปพลิเคชันต่างๆ ทำให้เยาวชนหรือวัยรุ่นนั้นใช้สังคมออนไลน์มากขึ้นจนขาดปฏิสัมพันธ์ในครอบครัว และอันเนื่องมาจากการขาดปฏิสัมพันธ์ในครอบครัวปัญหาภายในครอบครัวตลอดจนสังคมจึงเกิดขึ้นเพราะขาดความปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบที่ใกล้ชิด (สกลพร ขจรศิลป์, 2565)

นอกจากนี้ก็จะเห็นได้ว่าในยุคแห่งโลกาภิวัตน์ ทำให้เกิดปฏิสัมพันธ์รูปแบบใหม่ๆ ทั้งเชิงบวกและเชิงลบ เช่น ด้านบวก คือ เข้าถึงข้อมูลข่าวสารจากทั่วโลก รวมถึงติดต่อสื่อสารกับผู้คนทุกสังคมได้อย่างรวดเร็ว สร้างอาชีพ และเวทีแสดงออกอย่างกีฬาอีสปอร์ต การทุจริตผ่านระบบออนไลน์เกิดขึ้นใหม่หลายรูปแบบ ที่ส่งผลกระทบเชิงลบต่อเยาวชน คือ การบูลลี่ทางโซเชียล เป็นการสร้างบาดแผลทางใจให้แก่เยาวชน ทำให้เยาวชนส่วนหนึ่งประสบกับพฤติกรรมที่

ล้มเหลว นำไปสู่สภาวะการเก็บตัวและโรคซึมเศร้า รวมไปถึงการเลียนแบบพฤติกรรมจากสื่อ
บันเทิงต่างๆ มีความเชื่อผิดๆ (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2555) จากกระแสของสังคมในยุคโลกาภิ
วัตน์เป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เยาวชนขาดทักษะการเข้าสังคมและการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างขาด
ระเบียบไร้ทิศทาง หากปล่อยไว้จะเป็นผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศด้วย (ตีเอม, เพ็ญ
นภา ลายนน้ำ เงิน และไกรวิชญ์, 2559)

ถ้าจะสร้างสังคมที่สงบสุข สิ่งที่เราควรทำให้เกิดขึ้นในสังคมคือ จิตสำนึกของการเคารพ
สิทธิส่วนบุคคล มีอิสระในการใช้ชีวิตอย่างเท่าเทียม โดยใช้หลักธรรมในพระพุทธศาสนาให้มี
ส่วนในการกลมเกลียวพฤติกรรมของเยาวชน ให้อยู่ร่วมกันอย่างเป็นระเบียบด้วยการเคารพกฎ
กติกาทางสังคมตามสิทธิที่พึงมีพึงถึง

ทบทวนวรรณกรรม

การอยู่ร่วมกันในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ Coexistence in a globalized society

สังคม คือ การอยู่รวมของผู้คนจำนวนมาก ซึ่งการศึกษาสังคมวิทยาจะเป็นการศึกษา
สังคม ทั้งระบบเพื่อวิเคราะห์โครงสร้าง การทำงาน ภาพรวมของสังคม และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ของ
สังคม เช่น สถาบัน ชนชั้น กลุ่มทางสังคมสถานภาพ บทบาท ปทัสถาน ความเป็นระเบียบ ดุลย
ภาพ ของสังคม และคำนึงถึงการอยู่ร่วมกันของมนุษย์กับสังคม โดยจะต้องคำนึงถึงคุณธรรม
จริยธรรมในการอยู่ร่วมกัน เพื่อความสงบสุขของสังคมที่ดี แม้ในสมัยพุทธกาลก็มีการกล่าวถึง
วิวัฒนาการของ สังคม เศรษฐกิจ และการเมือง พระพุทธเจ้าทรงตรัสไว้ปรากฏในอัครคัมภีร์
(พระไตรปิฎกภาษาไทย) ว่า มหาชนได้ประชุมกันเพื่อแก้ไขป้องกันภัยที่จะเกิดขึ้น โดยตกลงให้
แบ่งสรรที่ดินให้แต่ละครอบครัว มีสิทธิครอบครองเพื่อทำมาหากิน และคัดเลือกผู้มีลักษณะดี
ให้ทำหน้าที่เป็นผู้นำและเกิดขึ้นโดยความพึงพอใจของประชาชน ด้วยเหตุนี้สมัยพุทธกาลก่อน
พุทธศักราชสะท้อนให้เห็นความต้องการของมนุษย์ คือ การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขสำหรับ
สังคมไทยยุคโลกาภิวัตน์มีสิทธิเสรีภาพในการออกความคิดเห็นโดยอิสระอย่างเสมอภาคภายใต้
กรอบของรัฐธรรมนูญระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์อันเป็นประมุขแต่กลับพบว่า
ความขัดแย้งในสังคมยังปรากฏให้เห็น เช่น ความขัดแย้งทางพฤติกรรมการแสดงออกทั้งในเชิง
สัญลักษณ์ หรือแบบอื่นโดยผ่านกลุ่มเยาวชนในรูปแบบการก่อตัว ตั้งกลุ่ม และดำเนินกิจกรรม
กลุ่มที่ก่อให้เกิดปัญหาทางสังคม ซึ่งเป็นผลพวงมาจากพฤติกรรมเสี่ยง (สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2566) ที่ชักชวนผู้อื่นภายใต้ความไร้เดียงสาไปสู่การบาน

ปลายของปัญหา ดังนั้นแนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติภาพ ควรทำความเข้าใจบริบทของสังคมพหุวัฒนธรรม (วาสนา พิทักษ์ธรรม, 2559) ยอมรับและปฏิบัติตามกติกาของสังคม และควรทำความเข้าใจหลักคุณธรรมจริยธรรมอย่างท่องแท้ เพื่อฝึกฝนตนเองให้มีคุณธรรมในการครองตนและใช้จริยธรรมการอยู่ร่วมกันในสังคมนำไปสู่สันติภาพ (United States of America, Department of State, 2563)

มีนักวิชาการยุคปัจจุบัน คุณสังข์ชาล เสริมแก้ว (สังข์ชาล เสริมแก้ว, 2563) ได้ให้ความหมายการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข หมายถึง การที่มนุษย์มาอยู่ร่วมกันเป็นสังคมสามารถปฏิบัติตามกฎเกณฑ์การอยู่ร่วมกันในรูปของกฎระเบียบหรือกฎหมาย โดยใช้คุณธรรมจริยธรรมในการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน การมีส่วนร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคม เช่น การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การเมืองการปกครองเคารพซึ่งกันและกัน ไม่แสดงกิริยาและวาจาดูหมิ่นผู้อื่น และการปฏิบัติตามคุณธรรมของการอยู่ร่วมกันตามหลักศาสนาที่ตนเองนับถือ จะทำให้ประชาชนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขอันเป็นหลักการพื้นฐานของการอยู่ร่วมกันของผู้คนเป็นจำนวนมากต้องอาศัยกฎระเบียบกติกาของสังคม ซึ่งคนในสังคมนั้น ๆ จำต้องเรียนรู้กฎกติกาของสังคม พร้อมทั้งต้องมีความรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวมนั้นคือ ต้องยอมรับและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์กติกาทางสังคมการอบรมสมาชิกในสังคมให้เกิดการเรียนรู้กฎเกณฑ์และกติกาของสังคมตลอดถึงการถ่ายทอดวิถีชีวิตวัฒนธรรมและการทำให้สมาชิกในสังคมนั้นสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมถูกต้อง

ดังนั้นการอยู่ร่วมกันในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ คือ มนุษย์อยู่ร่วมกันเป็นสังคมภายใต้กฎเกณฑ์ในรูปของกฎระเบียบและกฎหมาย มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมอย่างเป็นมิตรและทักษะการครองตนด้วยคุณธรรมจริยธรรมในการดำรงอยู่ร่วมกันเพื่อสังคมที่สงบสุข

การอยู่ร่วมกันกับสังคมยุคโลกาภิวัตน์อย่างสันติสุขจะเกิดขึ้นได้อย่างไร

How can peaceful coexistence with a globalized society happen?

ภายใต้บริบทของยุคโลกาภิวัตน์ ด้านการศึกษา ด้านการศาสนา ด้านการเมือง กระบวนการยุติธรรมและด้านสื่อทางสังคม หล่อหลอมมนุษย์ในสังคมนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงด้านพฤติกรรมของเยาวชนในรูปแบบต่างๆ เช่น การใช้สื่อทางสังคมเพื่อการศึกษาที่เป็นอิสระจากกฎเกณฑ์ทั้งปวงส่งผลให้เกิดพฤติกรรมเสี่ยงที่ขาดการควบคุมบวกกับความรู้เพียงเท่าที่ถูกต้องนำไปให้ทางที่ผิดได้ง่าย และมีโอกาสเกิดได้จากในครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา (สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ, 2559) นำไปสู่พฤติกรรมเลียนแบบที่เพิ่ม

มากขึ้นและควบคุมไม่ได้ในที่สุดถึงขั้นนำพฤติกรรมเหล่านั้นไปเบียดเบียนผู้อื่น อีกทั้งการเสพสื่อที่ขาดการวิเคราะห์ ซึ่งเห็นได้จากความขัดแย้งในครอบครัวที่เกิดจากความเห็นไม่ตรงกัน และต่างคนก็ต่างเอาชนะกันด้วยเหตุผลของตนนำไปสู่การทำร้ายร่างกาย ทรัพย์สินถึงขั้นพรากชีวิตกันในที่สุดเพราะควบคุมตนเองไม่ได้ ส่วนพฤติกรรมทางไซเบอร์สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นต่อกันผ่านทางสื่อทางสังคมที่เรียกว่า แอปพลิเคชัน สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมก้าวร้าว กลั่นแกล้ง รังแก ที่เรียกว่า บูลลี่ แม้แต่สถาบันการศึกษายังมีปัญหาเรื่องนี้โดยมีผลกระทบในเชิงลบต่อเยาวชนในยุคปัจจุบัน (ประชาไท, 2566) เมื่อสังคมมีสภาพดังกล่าว จึงต้องทบทวนหลักการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมไทย (อานันท์ ปันยารชุน, 2541) มีดังนี้

1. ด้านการศึกษา แท้จริงแล้วมีจุดเริ่มต้นที่ครอบครัว เมื่อครอบครัวมีความอบอุ่นจะสร้างฐานการเรียนรู้ที่ถูกต้องให้กับเยาวชน คือมีความรู้ มีความคิด และมีความรัก ซึ่งเยาวชนส่วนการศึกษาในระบบของรัฐจะต้องกำหนดเป้าหมายเพื่อสร้างสันติสุขและสันติภาพอย่างชัดเจน ซึ่งปัจจุบันมีโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนโดยอาศัยพระภิกษุสงฆ์เป็นผู้สอน โดยเฉพาะคำสอนในพระพุทธศาสนามุ่งเน้นให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมรอบตนตามองค์ประกอบของธรรมชาติ ที่เรียกว่า ธรรมะ รวมถึงปลูกฝังจิตสำนึกให้แสดงความรักต่อตนเอง บุคคลอื่นและสิ่งแวดล้อม มีจิตใจกว้างและเต็มไปด้วยความเมตตา มีจิตใจที่เป็นอิสระจากอำนาจของวัตถุ จากอำนาจกิเลสและทิฐิ และมีความสามารถทางด้านการใช้สติสัมปชัญญะ สังเกต ตรงตรง จนเกิดปัญญา อันเป็นศักยภาพในการพัฒนาระดับปัญญาของตนให้สูงขึ้นเรื่อย ๆ นำไปสู่การใช้ชีวิตอย่างมีความสุขในสังคม ดังนั้น โรงเรียนหรือระบบการศึกษาควรจะสอนกระบวนการคิดต่อไปนี้ให้กับผู้เรียน คิดคล่อง คิดหลากหลาย คิดชัดเจน คิดอย่างมีเหตุผล คิดถูกทาง คิดกว้าง คิดลึกซึ้ง คิดไกล กระบวนการคิดต่างๆ เหล่านี้ จะช่วยเสริมสร้างปัญญาให้กับมนุษย์และเป็นพื้นฐานสำคัญ สำหรับการสร้างสันติสุขและสันติภาพในสังคมสิ่งที่สำคัญคือการสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้วยวิธีการที่ถูกต้องให้แก่เยาวชนโดยพระภิกษุสงฆ์

2. ด้านศาสนา ศาสนาเป็นสถาบันสังคมมาตั้งแต่อดีต ในยุคโลกาภิวัตน์ซึ่งสังคมไทยเป็นพหุวัฒนธรรม กำลังเผชิญปัญหาที่สำคัญอยู่หลายเรื่อง จำเป็นต้องพัฒนานักการศาสนาให้มีปัญญาหลายๆ ด้าน เพื่อช่วยกันแก้ปัญหาและพัฒนาสังคมในทางสร้างสรรค์ และเพื่อมุ่งหวังให้สันติสุขอย่างแท้จริงเกิดขึ้นในสังคม บทบาทที่สำคัญของศาสนาในส่วนนี้จึงควรเป็นการเสริมสร้างปัญญาให้กับเยาวชนได้ เป็นการช่วยเสริมบทบาทหน้าที่ของระบบการศึกษาให้มี

ความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น หลักพุทธธรรมที่สามารถนำมาเสริมระบบการศึกษาเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญาหลักใหญ่ๆ ก็คือ หลักไตรสิกขา หรือศีล สมาธิ ปัญญา ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจของพระพุทธศาสนาที่มีความสำคัญมาก และหลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งจะช่วยเสริมและพัฒนาปัญญาของเยาวชนในการควบคุมตนเองและใช้หลักคุณธรรมจริยธรรมในสังคมได้อย่างถูกต้องยิ่งขึ้นนำไปสู่การใช้ชีวิตในสังคมสุขสบายทั้งกายและใจโดยอาศัยสถาบันการศึกษาเป็นช่องทางของการเผยแผ่ธรรมสู่เยาวชน

3. ด้านการเมือง ระบบการเมืองจะช่วยสร้างสันติสุขให้กับสังคมอีกทางหนึ่ง การเมืองต้องสร้างระบบการปกครองบ้านเมือง ระบบการบริหารที่มีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ส่วนรวมที่เรียกว่า ธรรมาภิบาล (วสุธรา, 2559) หรือธรรมรัฐ Good Governance ขึ้นมาให้ได้ธรรมรัฐ หมายถึงผลลัพธ์ของการจัดกิจกรรม ซึ่งบุคคลและสถาบันทั่วไป ภาครัฐ และเอกชนมีผลประโยชน์ร่วมกัน ได้กระทำลงไปหลายทาง มีลักษณะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นต่อเนื่อง ซึ่งอาจนำไปสู่การผสมผสานประโยชน์ที่หลากหลายต้องอาศัยการปฏิสัมพันธ์กันเพื่อก้าวข้ามความขัดแย้งรักษาประโยชน์ของส่วนรวมไว้ได้ แต่บุคคลากรเหล่านี้ต้องได้รับการขัดเกลาด้วยคุณธรรมจริยธรรมมาตั้งแต่ช่วงวัยที่เรียกว่า เยาวชน จึงสามารถสร้างระบบธรรมาภิบาลขึ้นมาได้และนำสังคมไปสู่สันติภาพได้อย่างเป็นรูปธรรม ดังนั้นการสร้างระบบการปกครองที่จะนำสันติสุขมาสู่สังคมควรปลูกฝังเยาวชนให้มีคุณธรรมจริยธรรมเพื่อความเป็นนักปกครองที่มีคุณภาพสร้างสันติสุขให้สังคมได้ในอนาคต

4. ด้านกระบวนการยุติธรรม เป็นองค์ประกอบที่มีความเกี่ยวข้องกับธรรมรัฐ จะเป็นส่วนที่ทำให้กระบวนการบริหาร การดำเนินชีวิต การควบคุมพฤติกรรมของเยาวชนสามารถกระทำได้ด้วยความถูกต้อง เสมอภาค ยุติธรรม เริ่มจากการมีระบบกฎหมายที่มีความยุติธรรมต่อสังคม และปัจเจกบุคคล และจะต้องมีผู้ใช้กฎหมายไม่ว่าเป็นตุลาการ อัยการ ตำรวจ ผู้ใช้กฎหมายเหล่านี้จะต้องเป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมและมีความเที่ยงตรงอย่างแท้จริง สังคมที่ทุกคนอยากจะทำก็คือ สังคมที่ต้องมีกฎหมายที่ตีรองรับ นอกจากนี้สิ่งสำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือจะต้องมีตุลาการที่เป็นอิสระไม่ยึดติดอยู่ในผลประโยชน์หรืออำนาจ โดยเฉพาะอำนาจทางการเงินของคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ซึ่งบุคคลากรตุลาการต้องผ่านการขัดเกลาด้วยคุณธรรมจริยธรรมมาจากช่วงวัยรุ่นอันจะเป็นเหตุของความยุติธรรมสู่สถาบันตุลาการเพื่อความสันติสุขในการอยู่ร่วมกันในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

5. ด้านสื่อทางสังคม ยุคโลกาภิวัตน์เป็นยุคสังคมข้อมูลข่าวสาร สิ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมอย่างใหญ่ยิ่งก็คือ สื่อทางสังคม ซึ่งเป็นสิ่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารแก่

เยาวชน สื่อทางสังคม ได้แก่ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสื่อบันเทิง โฆษณา การศึกษาวัฒนธรรมและในด้านอื่นๆ ในยุคโลกาภิวัตน์มีลักษณะการใช้สื่อในระบบใหม่คือ มัลติมีเดีย ซึ่งเป็นการใช้เทคโนโลยีอย่างหลากหลายผสมผสานกันเพื่อเสริมความต้องการของคนให้ใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สามารถสัมผัสกันได้มากขึ้น ระบบมัลติมีเดีย จึงเป็นระบบที่อยู่ในความสนใจของเยาวชนเป็นอย่างมากในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ สื่อทางสังคมที่ส่งผลต่อเยาวชนเชิงบวก เช่น การผลักดัน “อาชีพออนาคต” ของทุกภาคส่วน (คมชัดลึก, 2566) และสื่อทางสังคมที่ส่งผลต่อเยาวชนเชิงลบดังที่กล่าวมาแล้ว ดังนั้นคำตอบของการอยู่ร่วมกันกับสังคมยุคโลกาภิวัตน์อย่างสันติสุขจะเกิดขึ้นได้อย่างไร คือ การขัดเกลาพฤติกรรมเยาวชนด้วยหลักคุณธรรมจริยธรรม

เมื่อได้แนวทางการอยู่ร่วมกันในสังคมปัจจุบัน นำไปสู่การหาวิธีที่เหมาะสมแก่การขัดเกลาพฤติกรรมของเยาวชน เช่น ปรับเปลี่ยนวิธีการสอน หรือ ปลุกฝังผ่านกิจกรรมเสริมการเรียนรู้ต่างๆ เป็นต้น ซึ่งวิธีดังกล่าวควรเป็นการปลุกฝังและส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เยาวชนเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของตนเองสู่การใช้ชีวิตในสังคมอย่างสันติสุขต่อไปในอนาคต

หลักเบญจศีลเบญจธรรม

ในสังคมไทย หลายคนคุ้นเคยกับคำว่า "เบญจศีล" หรือ "ศีล 5" ซึ่งเป็นข้อปฏิบัติพื้นฐานสำหรับพุทธศาสนิกชน แต่สำหรับ "เบญจธรรม" อาจจะไม่ใช่ที่รู้จักมากนัก ทั้งนี้ เพราะเบญจธรรมเป็นสิ่งที่เราปฏิบัติควบคู่ไปกับศีลโดยอัตโนมัติ เมื่อเรา "ละ" สิ่งหนึ่ง ก็เกิด "ธรรม" ขึ้นมาแทนที่โดยปริยาย

เบญจศีล คือ ข้อห้าม 5 ประการ ที่ช่วยให้เราละเว้นจากความชั่ว ประกอบด้วย 1) ไม่ฆ่าสัตว์ 2) ไม่ลักทรัพย์ 3) ไม่ประพฤติดินในกาม 4) ไม่พูดเท็จ 5) ไม่ดื่มน้ำเมา เบญจธรรม คือ คุณธรรม 5 ประการ ที่ช่วยให้เราประพฤติดี ประกอบด้วย 1) เมตตา ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น 2) กรุณา ความสงสาร เห็นอกเห็นใจผู้อื่น 3) อหิงสา การไม่เบียดเบียนผู้อื่น 4) เสียสละ การสละสิ่งของ หรือความสุขส่วนตัวเพื่อผู้อื่น 5) สัจจะ ความซื่อสัตย์ จริงใจ เมื่อรู้จักเบญจศีลเบญจธรรมแล้ว ขอพาทุกท่านมาทำความรู้จักกับเบญจศีลและเบญจธรรม ว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร และทำไมทั้งสองสิ่งนี้จึงเปรียบเสมือนเสาหลักสำคัญที่นำไปสู่สังคมที่สงบสุข (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2563)

ความสัมพันธ์ระหว่างเบญจศีลและเบญจธรรม สิ่งที่เราเรียกว่า เบญจศีล เปรียบเสมือนรากฐานที่ช่วยให้เรามีจิตใจที่บริสุทธิ์ เมื่อเรารักษาศีล ละเว้นจากความชั่ว จิตใจของเราก็สงบ เมื่อจิตใจสงบ เราก็พร้อมที่จะปฏิบัติเบญจธรรม ส่วน เบญจธรรม เปรียบเสมือนดอกไม้ที่เบ่งบานบนรากฐานที่มั่นคง เมื่อเรามีเมตตา กรุณา อหิงสา เสียสละ และสัจจะ เราก็จะมีความสุข และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข

เบญจศีลและเบญจธรรม มีบทบาทสำคัญต่อสังคม ดังนี้ 1) ส่งเสริมสันติสุข เมื่อสมาชิกในสังคมละเว้นจากความชั่ว ประพฤติดี มีเมตตา กรุณา อหิงสา เสียสละ และสัจจะ สังคมนั้นก็จะมีความสุข ปราศจากความขัดแย้ง 2) ส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า เมื่อสมาชิกในสังคมมีจิตใจที่บริสุทธิ์ ประพฤติดี มีความซื่อสัตย์ เสียสละ สังคมนั้นก็จะมีความเจริญก้าวหน้า 3) ส่งเสริมความสามัคคี เมื่อสมาชิกในสังคมมีเมตตา กรุณา อหิงสา เสียสละ และสัจจะ ต่างก็เคารพ เข้าใจ เห็นอกเห็นใจกัน สังคมนั้นก็จะมีความสามัคคี

เบญจศีลและเบญจธรรม เปรียบเสมือนเสาหลักสำคัญที่นำไปสู่สังคมที่สงบสุข เมื่อสมาชิกในสังคมละเว้นจากความชั่ว ประพฤติดี มีเมตตา กรุณา อหิงสา เสียสละ และสัจจะ สังคมนั้นก็จะมีความเจริญก้าวหน้า และมีความสามัคคี ดังนั้น เราทุกคนควรพยายามรักษาศีล ปฏิบัติธรรม และส่งเสริมให้ผู้อื่นปฏิบัติตาม เพื่อนำไปสู่สังคมที่สงบสุข และยั่งยืนต่อไป

เยาวชนในยุคโลกาภิวัตน์

ยุคที่มีชื่อว่า โลกาภิวัตน์ซึ่งเป็นยุคที่มีการดำเนินชีวิตที่ค่อนข้างจะรวดเร็ว นั้นเกิดมาจากการพัฒนาอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่มีความทันสมัยโดยเป็นส่วนหนึ่งที่มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องด้วยมนุษย์ผู้มีปัญญา เพื่อเป็นสิ่งที่จะนำมาสนับสนุนการใช้ชีวิตของผู้มีปัญญาที่ได้ใช้นวัตกรรมทางอุตสาหกรรมและการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเหล่านั้น ส่งผลต่อด้านพฤติกรรม ดังนี้ 1) นิยมความหรูหรา 2) การนำทรัพยากรทางธรรมชาติมาใช้จนเกินความจำเป็น 3) ขาดระเบียบวินัยในการอดออม 4) ครอบงำวัตถุเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ 5) เสี่ยงโชคเพื่อประโยชน์ส่วนตน 6) มีความอิจฉาริษยาเมื่อผู้อื่นได้ดี 7) สรรเสริญผู้มีอิทธิพล

ยศถาบรรดาศักดิ์ที่มีเงินทอง (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2555) เป็นต้น เพราะเยาวชนในสังคมทุกระดับชั้นยังมีสิ่งที่ขาดคือ ปัญญา มีเหตุมาจากการขาดทักษะทางใจ คือ การกระตุ้นตนเอง ตั้งสติสัมปชัญญะอย่างมั่นคง เผชิญเหตุ ตรึงตรองตามความเป็นจริงจนเห็นคุณและโทษของนวัตกรรมทางอุตสาหกรรมและเทคโนโลยีที่ทันสมัยสู่ปัญญาตัดสินใจในการใช้สิ่งเหล่านี้ให้เป็น

ประโยชน์ต่อตนเองและบุคคลอื่นสามารถหลีกเลี่ยงการใช้สิ่งเหล่านี้ไม่ในทางที่เป็นโทษต่อตนเองและผู้อื่น รวมถึงมีปัญหาเว้นจากสิ่งที่จะเป็นโทษจากพฤติกรรมเสี่ยงได้อีกด้วย

ปัจจุบัน สังคม ชุมชน ครอบครัว มีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก รวมทั้งเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เข้ามา ทำให้สถาบันครอบครัว ต้องแตกแยกกันเป็นจำนวนมาก และเยาวชนส่วนใหญ่ห่างจากศีลธรรม จริยธรรม ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณี แต่เก่าเดิมที่ได้สืบทอดกันมา ทำให้เสื่อมลงห่างหายไปจาก สังคม ชุมชน และครอบครัว การปลูกฝังเยาวชนรุ่นใหม่ ด้วยเบญจศีล เบญจธรรม สู่ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีที่ดั่งงามบวกกับเทคโนโลยีที่ล้ำสมัยรวมถึงสื่อที่เข้ามาแทนที่ ทำให้เยาวชนรุ่นใหม่ไม่สนใจในหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า กลุ่มเยาวชนจึงออกห่างจากวัดวาอาราม ส่งผลให้พฤติกรรมของเยาวชน จึงมีความเสี่ยงมากมาย ต่อปัญหาเรื่องยาเสพติด ปัญหาเรื่องติดเกมส์ ไม่สนใจในการเล่าเรียนหนังสือ โดยเยาวชนที่มีอายุอยู่ในช่วง 15 – 18 ปี (สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, 2554) เมื่อโตขึ้นอีกระดับหนึ่ง จะเรียกว่า “พลเมือง” เมื่อเข้าสู่พระพุทธศาสนา เรียกว่า “พุทธศาสนิกชน” เยาวชนจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับสถาบันต่างๆ ในสังคม ซึ่งการนำหลักธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เอามาใช้ในการขัดเกลาพฤติกรรมของเยาวชนในยุคปัจจุบัน เพื่อเป็นส่วนหนึ่งในการลดปัญหาต่างๆ ของเยาวชน เช่น ปัญหาที่ก่อให้เกิดความรุนแรงในครอบครัวและสังคมรอบข้างเนื่องจากสื่อทางสังคมยุคโลกาภิวัตน์ทำให้วัยรุ่นเกิดพฤติกรรมหมกมุ่นส่งผลต่อความสัมพันธ์กับพ่อแม่ ญาติพี่น้องลดน้อยลง การสนทนาที่จะนำไปสู่ภูมิปัญญาพื้นฐานในการดูแลตนเองก็ลดน้อยลง บวกกับภาระของพ่อแม่มีมากขึ้น ทำให้ความขัดแย้งเริ่มก่อตัวขึ้น ฉะนั้นสถาบันการศึกษาเป็นช่องทางที่เหมาะสมแก่การขัดเกลาโดยอาศัยกติกาของสถาบันบวกกับการชี้แนะ สั่งสอน ฝึกฝนให้เยาวชนตั้งมั่นในเบญจศีลเบญจธรรมนำไปสู่พฤติกรรมใหม่เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติสุข ส่วนปัญหาของการมีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร ปัญหาของการทำแท้ง สาเหตุแรงจูงใจที่ทำให้เยาวชนหันไปหา ยาเสพติด ปัญหาความรุนแรงจากสื่อออนไลน์ต่างๆ มีเหตุมาจากความไร้เดียงสาของเยาวชนอันเป็นธรรมชาติที่จะมีพฤติกรรมเสี่ยง แต่ก็ไม่ได้หมายความว่า จะป้องกันไม่ได้ ถ้าหากว่าเยาวชนได้รับการปลูกฝังหลักเบญจศีลเบญจธรรม ได้อย่างถูกต้องย่อมนำไปสู่การเข้าใจและกลับตัวได้ เพราะเห็นโทษของพฤติกรรมเสี่ยงเหล่านั้น และเห็นประโยชน์ของการมีเบญจศีลเบญจธรรมด้วยตนเอง

ดังนั้นศูนย์กลางในการพัฒนาเบญจศีลเบญจธรรมสู่ขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีที่ดีงามแต่เยาวชน คือ สถาบันการศึกษาที่มุ่งเน้นให้เยาวชน สนใจในหลักธรรมคำสอนทาง

พระพุทธศาสนา เช่น โรงเรียนวิถิพุทธ โดยมีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมต่าง ๆ และบุคลากรที่มีความเชี่ยวชาญด้านการฝึกตน เป็นต้น เพื่อสร้างโอกาสให้เยาวชนเข้าถึงธรรม ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกตนอาจอยู่ในฐานะพระภิกษุหรือครูบาอาจารย์เข้าไปผลักดันกิจกรรมการอบรม สั่งสอน ชี้นำไปสู่การประยุกต์ใช้หลักเบญจศีลเบญจธรรมในชีวิตประจำวันด้วยปัญญานำไปสู่การอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข เพราะผู้มีปัญญามีความสามารถขัดเกลาพฤติกรรมอันเป็นโทษต่อตนเองโดยไม่มีผู้ใดคอยว่ากล่าวตักเตือน ซึ่งจะน้อมนำหลักการฝึกจิต ในรูปแบบที่ง่าย และรวดเร็วมาประยุกต์ใช้เพื่อเป็นแรงผลักดัน ส่งเสริมกำลังใจของเยาวชน ในระดับประเทศตนอยู่ร่วมกับสังคมยุคโลกาภิวัตน์อย่างมีความสุขได้ด้วยตนเอง อีกทั้งเป็นการลดความขัดแย้งในสถาบันครอบครัวลงได้จนเกิดความสมานฉันท์สามัคคีขึ้นอีกด้วย

การบูรณาการหลักเบญจศีลเบญจธรรมสู่เยาวชน

การขัดเกลาพฤติกรรมของเยาวชนเพื่อใช้ชีวิตในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ได้อย่างมีความสุข เราพึงทราบก่อนว่าเยาวชนจะดีได้ด้วยพื้นฐานเดียวกันกับมนุษย์ทั่วไป คือ ปัญญา ความรอบรู้ รอบคอบและระมัดระวัง (เมธา หริมเทพาธิป, 2565)

เมื่อเปรียบเทียบกับผู้สูงอายุสถานะด้านสุขภาพเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อสุขภาพ (พระครูบวรชัยวัฒน์, 2565) สำหรับเยาวชน ตัวกระตุ้น คือ การปลูกฝังองค์ความรู้ กระบวนการนี้จึงเริ่มต้นจากการให้ความหมายของเบญจศีลเบญจธรรม (wiani snoechit, 2557) อย่างถูกต้องตามความเป็นจริง เช่น เบญจศีลเบญจธรรม มี 5 คู่ คือ เว้นจากเบียดเบียนผู้อื่นเพราะเห็นประโยชน์ของการมีเมตตารักใคร่ปรารถนาจะให้มีความสุข และโทษของการไม่มีเมตตาจะถูกความโกรธกระตุ้นให้เบียดเบียนผู้อื่น เว้นจากลักขโมยเพราะเห็นประโยชน์ของความขยันหมั่นเพียรประกอบอาชีพที่สุจริตและเห็นโทษของการเกียจคร้านสู่ความมั่งง่ายและกระทำผิด เว้นจากการประพฤติดินในกามเพราะเห็นประโยชน์ของการสำรวมกาย วาจา ใจ ไม่สนิทสนมกับคู่ครองของบุคคลอื่นและเห็นโทษของการสนิทสนมนั้นว่าเป็นอารมณ์แห่งราคะกระตุ้นให้เป็นไป เว้นการมั่วสวาสเพราะเห็นประโยชน์ของสัจจะวาจาและเห็นโทษของทุจริตทางวาจาเป็นการด้อยค่าตนเอง เว้นจากการเสพของเมาเพราะเห็นประโยชน์ของการมีสติมั่นคงและเห็นโทษของการขาดสติว่าเป็นหนทางของคนหลงสร้างความเดือดร้อนได้ทุกรูปแบบ ซึ่งเป็นการเห็นตรงตามธรรมชาติของธรรมนั้น ตามแนวคำสอนของ

พระพุทธเจ้า (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) บอกเหตุของการพลาดพลั้งกระทำผิดอันส่งผลให้ได้รับความเดือดร้อนทั้งตนเองและสังคม เช่น ความเพิดเพลินในการเสพงามคุณทำให้ชีวิตตกต่ำพร้อมกับปัญหาความขัดแย้งในสังคม ไม่ยับยั้งอารมณ์ตนเองยอมพบกับความเดือดร้อนลูกหลานไปสู่สถาบันครอบครัว ทำตนให้ประมาทพลาดพลั้งเจ็บเนื้อเจ็บตัว ขาดสติยอมหลงทางทำบาปได้ทุกอย่าง เป็นต้น

พระพุทธเจ้าท่านมุ่งเน้นในเรื่องของการพัฒนาจิตใจ ด้วยการฝึกกัมมฐานและวิปัสสนา คือ การฝึกเพ่งและเฝ้าสังเกตตรึงตรองตามธรรมชาติหนึ่งๆ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มกำลังใจให้แข็งแรงจนยับยั้งอารมณ์ในเชิงลบของตนได้ จนปัญญาปรากฏขึ้น และนำไปสู่การสร้างพฤติกรรมใหม่ตรงตามหลักเบญจศีลเบญจธรรม ไม่เพียงเท่านั้นพระพุทธเจ้าจำแนกกำลังใจของมนุษย์ออกเป็น 5 อย่าง คือ ศรัทธา ความเชื่อเลื่อมใสในพระรัตนตรัย โดยอาศัยความสํารวมในพระปาฏิโมกข์ของพระสงฆ์สาวกในการสร้างศรัทธาแก่เยาวชน อันเป็นการเปิดประตูใจบานแรก สู่การน้อมนำคำสอนไปปฏิบัติตาม ด้วยการกระตุ้นตนเองอยู่ทุกขณะเรียกว่าความเพียรเป็นกำลังใจตัวที่สอง ดำรงสติสัมปชัญญะอย่างแน่วแน่เรียกว่าสมาธิเป็นกำลังใจตัวที่สาม และสืตามลำดับ ซึ่งจำเป็นต่อการเพ่งและเฝ้าสังเกตธรรมชาติหนึ่งๆ อย่างต่อเนื่อง นำไปสู่การเกิดของปัญญาอันเป็นกำลังใจตัวที่ห้า ทำหน้าที่ตัดสินใจ ฝ่าฝืนอุปสรรคและระงับอารมณ์อันเป็นเครื่องเศร้าหมองของใจทั้งปวงส่งผลให้มีจิตใจปลอดโปร่ง เบาสบายอยู่ภายใน มีอาการที่เราเรียกว่าความสุขสบายใจ ที่อธิบายมานี้เป็นลำดับขั้นตอนของกองกุศลที่เป็นกำลังใจของใจมนุษย์ทุกคน เรียกว่า อินทรี 5 หรือ พละ 5 ซึ่งเป็นคุณธรรมที่มีปัญญาเป็นยอดแห่งธรรมที่มีชื่อว่า โพธิปักขิยธรรม เป็นองค์แห่งความตรัสรู้ (คณะสงฆ์, 2560) หรือการเข้าถึงความรอบรู้นั่นเอง เมื่อจะให้เยาวชนมีความรอบรู้ รอบคอบ ระมัดระวังและประพฤติตามหลักเบญจศีลเบญจธรรมเพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ควรที่จะมีการสอดแทรกการฝึกจิตเข้าควบคู่กับการสอนเรื่องเบญจศีลเบญจธรรม ที่กล่าวมาสอดคล้องกับหลักไตรสิกขาอันเป็นหัวใจแห่งการสอนธรรมในพระพุทธศาสนาอย่างลงตัวและหวังผลได้ดังพุทธภาษิตที่ว่า กุศลเมื่อประกอบขึ้นในจิตใจแล้วความสุขเป็นที่หวังได้ อกุศลเมื่อประกอบขึ้นในจิตใจแล้วความทุกข์เป็นที่หวังได้

ดังนั้น พระพุทธเจ้าเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกตน เยาวชนที่ผ่านกระบวนการตามหลักไตรสิกขาที่เน้นศึกษาเรื่องศีล สมาธิ และปัญญา (พุทธทาสภิกขุ, 2566) เยาวชนย่อมมีพัฒนาการที่ดี เพราะการพัฒนาตนด้วยการฝึกจิตตามแนวทางของพระพุทธศาสนาเป็นที่

ยอมรับไปทั่วโลกว่ามีผลประโยชน์ที่คุ้มค่า โดยที่ไม่ต้องลงทุนอะไรเลย เพียงแต่คนที่ฝึกฝนจิตใจ ต้องกระตุ้นตนเองเป็น เรียกว่า มีความเพียร ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกตนเป็นจุดเริ่มต้นที่พร้อม แก่การพัฒนาจิตใจของเยาวชน ให้เข้าถึงสติปัญญาที่พึงมีได้อย่างดีเยี่ยม ตามนัยของบทความ เรื่องนี้ ผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกตน คือ ผู้ที่ฝึกตนเองได้แล้วนั่นเอง

สรุป

ผลกระทบของโลกาภิวัตน์ที่มีต่อเยาวชนไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะในแง่ลบ และเสนอ แนวทางการบูรณาการหลักเบญจศีลและเบญจธรรมผ่านผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกตน เพื่อส่งเสริม พฤติกรรมที่เหมาะสม นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคมยุคโลกาภิวัตน์

บริบทของยุคโลกาภิวัตน์ส่งผลต่อทุกแง่มุมของชีวิต เทคโนโลยีที่พัฒนาอย่างรวดเร็ว การสื่อสารที่ไร้พรมแดน ล้วนส่งผลต่อพฤติกรรมและค่านิยมของเยาวชน เยาวชนบางกลุ่ม เผชิญกับผลกระทบในเชิงลบ เช่น การติดเทคโนโลยี การกลั่นแกล้งออนไลน์ การรับข้อมูลเท็จ ขาดทักษะการเข้าสังคม ซึ่งหลักเบญจศีลและเบญจธรรมเปรียบเสมือนเข็มทิศนำทางเยาวชนให้ ประพฤติดี ละเว้นจากความชั่ว ส่งเสริมให้มีเมตตา กรุณา อหิงสา เสียสละ และสัจจะ บทบาท ของผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกตน เช่น พระสงฆ์ นักโยคะ นักสมาธิ เป็นต้น มีความสำคัญทั้ง สามารถเป็นต้นแบบ เป็นผู้นำ และถ่ายทอดองค์ความรู้ เทคนิคการฝึกฝน ช่วยให้เยาวชน พัฒนาตนเองทั้งกายและใจ และบทบาทของสถาบันการศึกษาเป็นช่องทางสำคัญในการปลูกฝัง เบญจศีลเบญจธรรม จัดกิจกรรมส่งเสริมการฝึกตน เชิญผู้เชี่ยวชาญมาบรรยาย

ประโยชน์ของการบูรณาการเบญจศีลเบญจธรรมผ่านผู้เชี่ยวชาญด้านการฝึกตน ส่งผล ต่อเยาวชนใน 3 ด้านหลัก ดังนี้ 1) สันติสุข เยาวชนมีจิตใจสงบ เข้าใจผู้อื่น ลดความขัดแย้ง 2) ความเจริญก้าวหน้า เยาวชนมีสติ มีสมาธิ จดจ่อกับการเรียน ทำงาน 3) ความสามัคคี เยาวชนมีเมตตา กรุณา เสียสละ ร่วมมือ สามัคคีกัน

อนาคตที่สดใสของเยาวชนที่มีคุณธรรมจริยธรรมย่อมนำไปสู่สังคมที่สงบสุข เจริญก้าวหน้า มีความสามัคคี บทสรุปการบูรณาการเบญจศีลเบญจธรรมผ่านผู้เชี่ยวชาญด้าน การฝึกตน เป็นแนวทางสำคัญในการพัฒนาเยาวชน นำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุขในสังคม ยุคโลกาภิวัตน์

เอกสารอ้างอิง

- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 11. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 83-102.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เล่ม 25. กรุงเทพมหานคร: มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 85-88.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ. (2555). การประเมินนโยบายสาธารณะ. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์.
- อานันท์ ปันยารชุน. (2541). คนดีที่สังคมต้องการ. กรุงเทพมหานคร: แสงดาวการพิมพ์.
- พระครูบวรชัยวัฒน์. (2565). การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพผู้สูงอายุในเชิงพุทธ. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 9(7), 177-190.
- สังข์ชวล เสริมแก้ว. (2563). จริยธรรมของการอยู่ร่วมกันในสังคม. มจร.ปรัชญาปริทรรศน์, 3(1), 105.
- ดีเอ็ม, เพ็ญภา ลายน้ำเงิน และไกรวิชัย. (2559). แนวทางการดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของนักเรียนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42. การประชุมวิชาการ ราชภัฏนครสวรรค์ วิจัยครั้งที่ 1, 11(33).
- วาสนา พิทักษ์ธรรม. (2559). สร้างเสริมสหวิทยาการ ผสมผสานวัฒนธรรมไทย ก้าวอย่างมั่นใจเข้าสู่ AC. RTUNG 2016 The 1 st National Conference . อุบลราชธานี: มหาวิทยาลัยราชธานี, 231.
- กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. (2563). เล่าสู่กันฟัง เบญจศีล เบญจธรรม. เรียกใช้เมื่อ 9 มิถุนายน 2567 จาก https://www.culture.go.th/culture_th/ewt_news.php?nid=5431&filename=i
- คณะสงฆ์. (2560). พระไตรปิฎกเล่มที่ 19 พระสุตตันตปิฎกเล่มที่ 11 สังยุตตนิกาย มหาวรรค. 84000.org. เข้าถึงเมื่อ 12 มิถุนายน 2567 จาก <https://84000.org/tipitaka/attha/v.php?B=19&A=6141&Z=6257>
- คมชัดลึก. (12 กันยายน 2566). ชีวิตดีสังคมดี - คุณภาพชีวิต. เรียกใช้เมื่อ 27 กันยายน 2566 จาก <https://www.komchadluek.net/quality-life/well-being/558375>

- ประชาไท. (26 กันยายน 2566). เผยเด็กไทยเจอบูลลี่ 'ล้อเลียนหน้าตา ดอกย้าปมด้อย ด่าทอ ทำร้ายร่างกาย'. เรียกใช้เมื่อ 27 กันยายน 2566 จาก <https://prachatai.com/journal/2023/09/106088>
- เมธา หริมเทพาธิป. (2565). การขัดเกลาทางสังคมตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง. เรียกใช้เมื่อ 27 กันยายน 2566 จาก <https://www.gotoknow.org/posts/710687>.
- พนม เกตุมาน. (21 พฤษภาคม 2550). พฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น. บริษัทคลินิก จิตประสาท. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2567 จาก https://www.psyclin.co.th/new_page_78.htm
- พุทธทาสภิกขุ. (2566). You Tube. Jiab007: ไตรสิกขา. เข้าถึงเมื่อ 10 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=i44erwCB2EY>
- วสุนธรา (สธ.). (2559). หลักธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี Good governance. เรียกใช้เมื่อ 27 กันยายน 2566 จาก <https://medium.com/@Pae/https://medium.com/@Pae/หลักธรรมาภิบาลและการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี-good-governance-7d103e5d7d48>.
- สกลพร ขจรศิลป์. (2565). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมมารยาทไทยของเยาวชน. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2567 จาก วารสารสหวิทยาการสังคมศาสตร์และการสื่อสาร: <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/ISSC/article/view/247697>
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2559). พฤติกรรมเสี่ยงเยาวชน ในและนอกสถานศึกษา. เรียกใช้เมื่อ 24 กันยายน 2566 จาก <https://www.thaihealth.or.th/พฤติกรรมเสี่ยงเยาวชน-ใน/>.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2566). สสส. หนุน สภาการศึกษาคาทอลิกแห่งประเทศไทยประกาศขับเคลื่อนนโยบายป้องกันและควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าในเด็กนักเรียน. เรียกใช้เมื่อ 27 กันยายน 2566 จาก <https://www.thaihealth.or.th/พฤติกรรมเสี่ยงเยาวชน-ใน/>.
- สำนักงานราชบัณฑิตยสภา. (2554). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. เรียกใช้เมื่อ 14 กันยายน 2566 จาก <https://dictionary.orst.go.th/index.php>.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2566). รายงานสถิติรายปี ประเทศไทย 2566. เข้าถึงได้จาก <https://www.nso.go.th/public/e-book/Statistical-Yearbook/SYB-2023/518/index.html>

โสมประกัสร์ ชันธสุวรรณ. (2562). หมอยู่วัด. เรียกใช้เมื่อ 8 มิถุนายน 2567 จาก Google Books: [google.co.th/books/edition/หมา_อยู่_ด_ช/Cur_CgAAQBAJ?hl=th&gbpv=0](https://books.google.co.th/books/edition/หมา_อยู่_ด_ช/Cur_CgAAQBAJ?hl=th&gbpv=0)

United States of America, Department of State. (2563). รายงานว่าด้วยเสรีภาพทางศาสนานานาชาติในประเทศไทย พ.ศ. 2563. เรียกใช้เมื่อ 24 กันยายน 2566 จาก <https://th.usembassy.gov/th/our-relationship-th/official-reports-th/2020-international-religious-freedom-report-thailand-th/>.

wiani snoechit. (2557). เบญจศีล เบญจธรรม. เรียกใช้เมื่อ 14 กันยายน 2566 จาก <http://winaisnoechit.blogspot.com/2014/12/1.html>.

การพัฒนาจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนา ในยุคดิจิทัล*

THE DEVELOPMENT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE ETHICS FOR THE PROPAGATION OF BUDDHISM IN THE DIGITAL AGE

เพ็ญศรี ปักกะสิน¹, อภินันท์ จันตะนี², สมเดช นามเกต³ และ
พระครูพิศาลสารบัณฑิต (ราเชนทร์ วิสาร์โท)⁴

Pensri Pukkaserun¹, Aphinant Chantane², Somdet Namket³, Phrakru Phisalsarabunthit (Rachen Visarath)⁴

¹⁻⁴มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตหนองคาย

¹⁻⁴Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nong Khai Campus, Thailand

Corresponding Author's Email: Pensri.puk2511@gmail.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาทิศทางการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์และจริยธรรมสำหรับปัญญาประดิษฐ์ และ 2) วิเคราะห์หลักพุทธธรรมสำหรับพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา พบว่า 1) การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ของไทยในยุคปัจจุบันดำเนินการตามหลักการทางจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ ที่กำหนดโดยรัฐบาลไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้กำกับดูแล ผู้วิจัย ผู้ออกแบบ ผู้พัฒนา ผู้ให้บริการปัญญาประดิษฐ์ และผู้ใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์ ใช้เป็นแนวทางสำหรับการกำกับการดำเนินงาน เพื่อให้ ปัญญาประดิษฐ์มีความน่าเชื่อถือ มั่นคงปลอดภัย มีจริยธรรม ก่อให้เกิดประโยชน์กับมนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อมฯ โดยทิศทางการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ของประเทศไทยปัจจุบันยังอยู่ในระยะเริ่มต้นตามแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565-2570) ซึ่งอยู่ในช่วงของการเตรียมความพร้อมของหน่วยงานต่าง ๆ ที่จะนำปัญญาประดิษฐ์มาประยุกต์ใช้งานอย่างเป็นรูปธรรม รวมถึงหน่วยงานด้านพระพุทธศาสนาก็เช่นเดียวกันเมื่อถึงเวลาที่ต้องปรับตัวเตรียมนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ใน

* Received 24 May 2024; Revised 15 June 2024; Accepted 29 June 2024

การเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อให้สอดคล้องกับยุคดิจิทัล 2) หลักพุทธธรรมสำหรับพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ที่พึงประสงค์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาผู้ที่เกี่ยวข้องทุกระดับควรยึดหลักจริยธรรมที่สำคัญคือ โอวาทปาฏิโมกข์ หลักไตรสิกขา อริยสัจ 4 หลักกัลยาณมิตตธรรม หลักสัพบุริสธรรม หลักโยนิโสมนสิกา หลักกาลามสูตร รวมถึงหลักจริยธรรมขั้นพื้นฐาน (เบญจศีล เบญจธรรม) จริยธรรมชั้นกลาง (ศีล 8 กุศลกรรมบถ 10) และจริยธรรมชั้นสูง (อริยมรรค 8)

คำสำคัญ: จริยธรรม, ปัญญาประดิษฐ์, เอไอ, การเผยแผ่พระพุทธศาสนา, ยุคดิจิทัล

Abstract

This study aims to 1) study the direction of artificial intelligence development and ethics for artificial intelligence and 2) analyze Buddhist principles for developing artificial intelligence related to the propagation of Buddhism. It was found that 1) The development of artificial intelligence in Thailand in modern times is carried out according to the ethical principles of artificial intelligence. determined by the Thai government It is intended for regulators, researchers, designers, developers, providers of artificial intelligence. and those taking advantage of artificial intelligence Use it as a guideline for directing operations, to make artificial intelligence more reliable Stable, safe, ethical, and beneficial to humans society and environment, etc. The direction of artificial intelligence development in Thailand is currently still in the early stages according to the National Artificial Intelligence Action Plan for Thailand Development (2022-2027), which is in the period of preparation by the agency various things that will put artificial intelligence into concrete applications. Including Buddhist agencies, as well, when the time comes, they must adapt and prepare to use artificial intelligence to spread Buddhism in order to be in line with the digital age. 2) Buddhist principles for the development of artificial intelligence intended to spread Buddhism. Those involved at all levels should adhere to important ethical principles, namely The Patimokkha teachings, the

Threefold Principles, the 4 Noble Truths, the principles of Kalyanamitta Dhamma. Sappurisadhamma principles Principle of Yonisomansika the kala sutra Including basic ethics (Pencasila, Panjadham), middle ethics (8 precepts, 10 meritorious actions), and advanced ethics (8 Noble Path).

Keywords: Ethics, Artificial Intelligence, AI, Propagate Buddhism, Digital Age

บทนำ

เมื่อสังคมมนุษย์ได้เข้าสู่ยุคดิจิทัลหรือยุคปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ซึ่งเป็นยุคที่พัฒนาคอมพิวเตอร์ให้มีความสามารถคิดและกระทำได้เหมือนมนุษย์อย่างมีเหตุผล ทำให้คอมพิวเตอร์มีความฉลาด สามารถทำงานที่มีความซับซ้อนได้อัตโนมัติ ทำนาย และคาดการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างแม่นยำและมีประสิทธิภาพสูง โดยปัญญาประดิษฐ์หรือมักเรียกกันทั่วไปว่า เอไอ ได้ถูกพัฒนาให้มีความฉลาดมาอย่างต่อเนื่อง จนสามารถทำงานได้ใกล้เคียงมนุษย์และดีกว่ามนุษย์ในหลายด้านในปัจจุบัน และคาดการณ์ว่าในอนาคตจะมีการพัฒนาให้มีความสามารถขั้นสูงสุดคือมีปัญญาเหนือกว่ามนุษย์ เป็นสุดยอดเอไอที่ทรงพลัง ซึ่งเป็นเทคโนโลยีแห่งอนาคตที่น่าจับตามอง ด้วยความสามารถและความฉลาดของเอไอ จึงถูกนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันในปัจจุบัน ในหลากหลายรูปแบบ โดยที่ผู้คนอาจไม่รู้ว่ากำลังใช้เอไอในการทำงาน เช่น การปลดล็อกหน้าจอโทรศัพท์ด้วยใบหน้า หรือลายนิ้วมือ การค้นหาข้อมูลบนกูเกิ้ล การสั่งงานด้วยเสียงตอบคำถามอัตโนมัติ การควบคุมอุณหภูมิอัจฉริยะ การแจ้งข้อมูลสภาพการจราจร รายงานสภาพอากาศแบบเรียลไทม์ การแนะนำสินค้าที่เหมาะสมแก่ลูกค้า รวมถึงการใช้งานในรูปแบบของหุ่นยนต์ และแชทบอต ในงานด้านต่าง ๆ เป็นต้น โดยทุกวงการทั่วโลกได้ตื่นตัวและปรับตัวเพื่อนำเอไอมาประยุกต์ใช้งานเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานอย่างเป็นระบบ แต่อย่างไรก็ตามในระยะเริ่มต้นของการพัฒนาเอไอ ยังมีข้อกังวลเกี่ยวกับความฉลาดของเอไอที่ในอนาคตอาจถูกพัฒนาจนมีความสามารถเหนือมนุษย์และย้อนกลับมาก่อให้เกิดสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ขึ้นในสังคมมนุษย์ และส่งผลกระทบไปทั่วทุกมุมโลก ซึ่งในจุดนี้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ควรตระหนักและยึดหลักจริยธรรมในการสร้างเอไอที่ก่อให้เกิดประโยชน์กับมนุษย์อย่างแท้จริง ซึ่งเทคโนโลยีนั้นมีทั้งคุณและโทษ ถ้าใช้ไม่เป็นก็จะมีโทษแก่เราเอง สำคัญอย่างยิ่ง คือ การพัฒนาคนให้อยู่เหนือกว่าความทันสมัยของเทคโนโลยี คือการนำเอาเทคโนโลยีมาสนอง ให้เกิดประโยชน์แก่ตน ไม่ให้เราอยู่ภายใต้เทคโนโลยี โดยการใช้

ปัญหาในการใช้เทคโนโลยีให้เกิดประโยชน์แก่ตนเองมากที่สุด (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต), 2550)

จากความก้าวหน้าของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่มีผลกระทบต่อทุกด้านรวมถึงการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในบทความนี้จึงสนใจ ศึกษาทิศทางการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์และจริยธรรมสำหรับปัญญาประดิษฐ์ และวิเคราะห์หลักพุทธธรรมสำหรับพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการเตรียมความพร้อมในการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์สำหรับเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยในยุคดิจิทัล

จริยธรรมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล

การเผยแผ่พระพุทธศาสนามีการเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อยุคสมัยและปรับให้เข้ากับบริบทของสังคมอย่างต่อเนื่อง โดยในยุคเริ่มต้นการเผยแผ่พระพุทธศาสนาใช้คำพูดบอกต่อเป็นระบบปากต่อปาก หรือเรียกว่า วิธีมุขปาฐะ ต่อมาในยุคเขียนตามผนังถ้ำ จารึกลงในใบลานพิมพ์ เป็นหนังสือ พระไตรปิฎก คัมภีร์ ผ่านสื่อวิทยุโทรทัศน์ จนมาถึงยุคปัจจุบันที่เรียกว่ายุคดิจิทัลซึ่งในยุคที่พุทธศาสนิกชนใช้ชีวิตในโลกออนไลน์เพิ่มมากขึ้น การเผยแผ่พระพุทธศาสนาจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้เป็นไปตามยุคตามสมัย นำเทคโนโลยีสารสนเทศมาใช้เป็นเครื่องมือผ่านสื่อโซเชียลต่าง ๆ เช่น เฟสบุ๊ก ไลน์ ยูทูบ และเว็บไซต์ โดยใช้เป็นภาพนิ่ง สื่อวิดีโอสั้น หรือไลฟ์สด เป็นต้น (พระครูวินัยธรปัญญา ปญญาโว (ศรีสมุทร) และบุญเดือน ทรัพย์เพชร, 2564) ดังนั้นคณะสงฆ์หรือผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาจำเป็นต้องพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเผยแผ่พระพุทธศาสนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตัวอย่างพระสงฆ์ที่ปรับตัวนำเสนอธรรมะผ่านสื่อสังคมออนไลน์ได้แก่ พระไพศาล วิสาโล พระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี หลวงพ่อปราโมทย์ ปราโมชโช และพระมหาสมชาย ฐานวุฑโฒ เป็นต้น ทั้งนี้แสดงให้เห็นถึงเจตจำนงของการสืบทอด เผยแผ่ และดำรงคำสอนของพระพุทธเจ้าไว้สืบไปตามพระพุทธโอวาทที่ว่า “ภิกษุทั้งหลาย เธอทั้งหลายจงเที่ยวไปเพื่อประโยชน์เกื้อกูล เพื่อความสุขแก่คนเป็นจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย ภิกษุทั้งหลายเธอทั้งหลายจงแสดงธรรมที่งามในเบื้องต้น งามในท่ามกลาง และงามในที่สุด” การเผยแผ่พระพุทธศาสนาไม่ว่าจะเป็นยุค สมัยใดก็ตาม จะใช้เครื่องมือใดก็

ตามต้องเป็นไปอย่างถูกต้องและดีงามตามหลักคุณธรรมจริยธรรม มุ่งให้ผู้เรียนเกิดปัญญา เกิดทัศนคติที่ถูกต้อง โดยผู้สอนเป็นผู้ชี้แนะทาง ส่วนผู้เรียนมีบทบาทในการสร้างปัญญาให้เกิดแก่นตน (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตฺโต), 2564) ทั้งนี้ นักเผยแผ่พระพุทธศาสนาจะต้องยึดหลักธรรม ที่พระพุทธเจ้าทรงกำหนดไว้อย่างเคร่งครัด พระครูสิริธรรมบัณฑิต (ภาณุวัฒน์ แสนคำ) (2564) สรุปถึงหลักธรรมที่สำคัญต่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ไว้ได้แก่ โอวาทปาฏิโมกข์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญเพื่อเข้าถึงจุดมุ่งหมายสำคัญของพระพุทธศาสนาที่เป็นไปอย่างถูกต้องและเป็นธรรม หลักไตรสิกขาเป็นข้อปฏิบัติที่พึงศึกษาและฝึกฝนอบรม กาย วาจา ใจ และปัญญา และ อริยสัจ 4 ที่ เป็นความจริงอันประเสริฐ ทำให้ผู้เข้าถึงกลายเป็นอริยะ พระครูสมุห์มานิตย์ ญาณธโร (2560) สรุปถึงหลักธรรมที่เหมาะสมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ได้แก่หลักมัชฌิมาปฏิปทา เป็นจริยธรรมในขั้นสูง ปฏิบัติตามมรรค 8 ประการ โดยมีสัมมาทิฏฐิเป็นข้อแรก ถ้าทุกคนมีสัมมาทิฏฐิ การพูด การกระทำ ก็จะเป็นสัมมาทุกอย่าง จึงไม่กระทำผิดพลาดใด ๆ ไม่ก่อให้เกิดผลเสียต่อตนเองและผู้อื่น พจนารถ สุพรรณกุล (2557) สรุปหลักการที่นักเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องใช้ คือ หลักประโยชน์ และความสุกของมหาชนเป็นที่ตั้ง หลักไตรสิกขา และหลักศักยภาพของมนุษย์ หลักกัลยาณมิตร รวมถึงคุณสมบัติภายใน และภายนอกของผู้เผยแผ่ นิเทศ สนั่นนารี, จรัส ลีกา, สารีกา ไสวงาม, และภัทรวดี ทองนิก (2561) สรุปหลักธรรมเกี่ยวกับการสื่อสารเชิงพุทธไว้ประกอบด้วย หลักกัลยาณมิตรธรรม หลักไตรสิกขา หลักสัปปุริสธรรม หลักโยนิโสมนสิการ และหลักกาลามสูตร รวมถึงการสื่อสารตามระดับสติปัญญาของบุคคล สื่อสารความจริงและเว้นลักษณะมุสาวาท ผู้สื่อสารและผู้รับสารมีความเป็นบัณฑิต มีความประพฤติดีปฏิบัติชอบ การสื่อสารมีเป้าหมายเพื่อก่อเกิดความสุขแก่เทวดาและมนุษย์ เพื่อความหลุดพ้น พระครูสมุห์มานิตย์ ญาณธโร (2560) กล่าวถึงหลักธรรมที่เกี่ยวกับการสื่อสารเชิงพุทธได้แก่ การมีสติ มีหลักโยนิโสมนสิการ คือการทำในใจอย่างแยบคายให้มีเหตุมีผลหรือให้รู้จักวิธีคิด มีธรรมคุ้มครองโลก ให้ละอายและเกรงตัวต่อการประพฤติดุจจริต ใช้หลักไตรสิกขานั่นพัฒนาปัญญามนุษย์ และใช้หลักสัปปุริสธรรม ซึ่งเป็นธรรมของคนดี

สรุปได้ว่า การเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลมีความจำเป็นต้องปรับให้เข้ากับบริบทของสังคม โดยใช้สื่อโซเชียลต่าง โดยพระสงฆ์ที่เป็นผู้เผยแผ่พระพุทธศาสนาจักต้องเผยแผ่พระพุทธศาสนาโดยยึดหลักธรรมที่เป็นสัมมาทิฐิเป็นสำคัญเพื่อความสุขของคนจำนวนมาก และเพื่อดำรงไว้ซึ่งพระพุทธศาสนาสืบไป

จริยธรรมสำหรับนักพัฒนาปัญญาประดิษฐ์

ปัญญาประดิษฐ์สร้างหรือผลิตโดยมนุษย์ ทำงานตามโปรแกรมที่กำหนดไว้ หากมนุษย์ป้อนข้อมูลที่ผิดหรือข้อมูลที่ไม่เที่ยงตรง มีความคลาดเคลื่อนเข้าไปในระบบ ปัญญาประดิษฐ์ก็จะประมวลผลและตัดสินใจไปในทางที่ผิดพลาดคลาดเคลื่อนไปด้วย จะมีผลก่อให้เกิดความเสียหายต่อมนุษยชาติได้ ซึ่งปัญญาประดิษฐ์จะมีทั้งคุณและโทษตามที่ผู้สร้างกำหนดขึ้น ดังที่มงคล เทียนประเทืองชัย (2565) วิเคราะห์การคิดของปัญญาประดิษฐ์และของมนุษย์ ด้วยแนวคิดพุทธปรัชญาเถรวาท ระบุว่าปัญญาประดิษฐ์เป็นสารชนิดหนึ่งก็น่าจะคิดได้ ส่วนจะคิดดีหรือฉลาดเหมือนมนุษย์หรือไม่อย่างไร และมีคุณ (ประโยชน์) หรือมีโทษ อย่างไร ก็เป็นไปตามเหตุปัจจัยหรือปัจจัยการ (กฎปฏิจจสมุพบาท) คือถ้าสร้างโปรแกรม เบื้องต้น (รวมถึงจิตใจผู้สร้างโปรแกรมด้วย) ไว้ดี มีประโยชน์ แนวโน้มของการคิดต่อยอด (รวมถึงการคิดได้เองด้วย) ของปัญญาประดิษฐ์ก็น่าจะมีประโยชน์ แต่ถ้าสร้างโปรแกรม พื้นฐานไว้ไม่ดีหรือคิดร้ายทำลายล้าง แนวโน้มของการคิดต่อยอดก็น่าจะเป็นอันตราย หรือเป็นโทษต่อมวลมนุษย์เป็นธรรมดาตามกฎหมายของธรรมชาติ

ดังนั้นในการสร้างหรือออกแบบ ผู้สร้างจะต้องเป็นผู้มีจริยธรรมคุณธรรม และสร้างปัญญาประดิษฐ์ให้มีจริยธรรมคุณธรรมเช่นเดียวกัน มีความตระหนักในหลักจริยธรรมแห่งปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งทุกประเทศและทุกองค์กรทั่วโลกได้ตระหนักและมีการกำหนดหลักการและแนวทางปฏิบัติทางจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ที่สอดคล้องกันไปไปในแนวทางเดียวกัน ตัวอย่างเช่น องค์กรเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ ได้ออกคำแนะนำหลักการทางจริยธรรมของ เอไอ ว่าการดูแลและให้การบริการระบบปัญญาประดิษฐ์ควรมีความน่าเชื่อถือ สร้างประโยชน์ให้กับผู้คนและโลกโดยทำให้เกิดความเจริญ การพัฒนาอย่างยั่งยืน เคารพและไม่กระทำการละเมิดต่อกฎหมาย สิทธิมนุษยชน ค่านิยมและความหลากหลายในระบอบประชาธิปไตย สามารถเปิดให้มนุษย์สามารถเข้าไปแทรกแซงได้เมื่อมีความจำเป็น เพื่อรักษาไว้

ซึ่งความเป็นธรรมของสังคม เอื้ออำนวยหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนในการวิจัยและพัฒนา เพื่อกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมปัญญาประดิษฐ์ คณะกรรมาธิการยุโรป กล่าวถึงแนวทางจริยธรรมสำหรับปัญญาประดิษฐ์ที่น่าเชื่อถือว่าควรให้ความเคารพต่อเสรีภาพของมนุษย์ ป้องกันภัยคุกคามมีความเป็นธรรม และมีความสามารถในการอธิบายได้ ปัญญาประดิษฐ์ต้องให้การสนับสนุนต่อมนุษย์ ดูแลสิทธิขั้นพื้นฐาน และอนุญาตให้ มนุษย์ควบคุมดูแล มีความแข็งแกร่งและความมั่นคงปลอดภัยในทางเทคนิคของระบบ สามารถป้องกันการคุกคามจากผู้ไม่ประสงค์ดีได้ มีความโปร่งใส สามารถอธิบายได้ มีกลไกเพื่อสร้างความรับผิดชอบและภาระความรับผิดชอบผลกระทบที่เกิดจากผลลัพธ์ของปัญญาประดิษฐ์ทั้งก่อน และหลังการพัฒนาใช้ หลักการที่ให้ผู้ใช้งานเป็นศูนย์กลาง ผู้ใช้บริการมีความเท่าเทียม และบริษัทไม่ใคร่ชอบพ ได้จัดทำหลักการและแนวทางจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ ในหลายประเภทซอฟต์แวร์ว่าระบบปัญญาประดิษฐ์ควรให้บริการกับทุกคนด้วยความเป็นธรรมและไม่สร้างความแตกต่างกับกลุ่มคนที่อยู่ในสถานการณ์เดียวกัน ข้อมูลชุดการสอนมีความเที่ยงตรง สอดคล้องกับกฎหมายคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล มีความโปร่งใส กับการจัดการข้อมูล (Ministry of Digital Economy and Society, n.d.)

จากตัวอย่างทิศทางการกำหนดจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ดังกล่าว ประเทศไทยได้นำมาเป็นแนวทางในการจัดทำหลักการทางจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ (AI Ethics Principle) มีวัตถุประสงค์คือ เพื่อให้ผู้กำกับดูแล ผู้วิจัย ผู้ออกแบบ ผู้พัฒนา ผู้ให้บริการปัญญาประดิษฐ์ และผู้ใช้ประโยชน์จากปัญญาประดิษฐ์ ใช้เป็นแนวทางสำหรับการกำกับการดำเนินงาน และให้ผู้รับบริการได้ทราบถึงสิทธิและตระหนักรู้ถึงความเสี่ยงของการใช้บริการปัญญาประดิษฐ์ หน่วยงานรัฐและหน่วยงานกำกับดูแลปัญญาประดิษฐ์ ทั้งระดับประเทศและระดับองค์กร เพื่อใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริม สนับสนุน รวมถึงกำกับดูแลเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อให้ ปัญญาประดิษฐ์มีความน่าเชื่อถือ มั่นคงปลอดภัย มีจริยธรรม ส่งผลให้ได้รับการพัฒนาและใช้งาน ก่อให้เกิด ประโยชน์กับมนุษย์ สังคมและสิ่งแวดล้อม ด้วยความโปร่งใส ครอบคลุมและเป็นธรรม ซึ่งสาระสำคัญนี้ได้ถูกบรรจุไว้ในแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565-2570) โดยหลักการทางจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ของประเทศไทย ประกอบด้วย 6 ประการคือ 1) ความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ปัญญาประดิษฐ์ควรจะต้องได้รับการส่งเสริมการใช้ประโยชน์ในหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน เพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันด้านเศรษฐกิจ สร้างความเจริญให้กับมนุษย์ สังคม ประเทศ ภูมิภาค และโลกอย่าง

ยั่งยืน 2) ความสอดคล้องกับกฎหมาย จริยธรรม และมาตรฐานสากล ปัญญาประดิษฐ์ควรได้รับการวิจัย ออกแบบ พัฒนา ให้บริการ และใช้งาน สอดคล้องกับกฎหมาย บรรทัดฐาน จริยธรรม คุณธรรมของมนุษย์ และมาตรฐานสากล โดยเคารพต่อความเป็นส่วนตัว เกียรติ สิทธิ เสรีภาพ และสิทธิมนุษยชน การออกแบบปัญญาประดิษฐ์ควรใช้หลักการมนุษย์เป็นศูนย์กลาง และเป็นผู้ตัดสินใจ ไม่ควรถูกใช้ในการกำหนดชะตาชีวิตของมนุษย์ 3) ความโปร่งใสและภาระ ความรับผิดชอบ ปัญญาประดิษฐ์ควรได้รับการวิจัย ออกแบบ พัฒนา ให้บริการและใช้งาน ด้วย ความโปร่งใส สามารถอธิบายและคาดการณ์ได้ สามารถตรวจสอบกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ย้อนหลังได้เผื่อระวัง ตรวจสอบความผิดปกติและวินิจฉัยปัญหาความล้มเหลวได้ 4) ความ มั่นคงปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว ปัญญาประดิษฐ์ ควรได้รับการออกแบบโดยใช้หลักการ ป้องกันความเสี่ยง และให้มีความมั่นคงปลอดภัยของข้อมูลและระบบ เพื่อป้องกันการโจมตี จากภัยคุกคาม รวมถึงการคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคลตามหลักจริยธรรม 5) ความเท่าเทียม หลากหลาย ครอบคลุม และเป็นธรรม การออกแบบและพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ควรคำนึงถึง ความเท่าเทียม หลากหลาย ครอบคลุม และความเป็นธรรม หลีกเลี่ยงการผูกขาด ลดการ แบ่งแยกและเอนเอียง เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้คนจำนวนมาก และ 6) ความน่าเชื่อถือ ปัญญาประดิษฐ์ควรได้รับการสนับสนุนให้มีความน่าเชื่อถือและความมั่นใจในการใช้งานต่อ สาธารณะ โดยมีผลลัพธ์อย่างถูกต้องและแม่นยำ สร้างผลลัพธ์ที่สามารถเชื่อถือได้และ สร้างใหม่ได้เมื่อต้องการ (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565)

สรุปว่าผู้ผลิตปัญญาประดิษฐ์จำเป็นต้องยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการผลิตเพื่อให้ได้ ปัญญาประดิษฐ์ที่นำมาใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อมวลมนุษยชาติ

ทิศทางการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเป็นในทิศทางเดียวกันกับ การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ของประเทศไทยซึ่งอยู่ในระยะเริ่มต้นตามแผนปฏิบัติการด้าน ปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทยระยะ 6 ปี (พ.ศ. 2565-2570) ซึ่งมี ยุทธศาสตร์ 5 ด้านคือ 1) การเตรียมความพร้อมของประเทศในด้านสังคม จริยธรรม กฎหมาย และกฎระเบียบสำหรับการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ 2) การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและ ระบบสนับสนุนด้านปัญญาประดิษฐ์เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน 3) การเพิ่มศักยภาพบุคลากร

และการพัฒนาการศึกษาด้านปัญญาประดิษฐ์ 4) การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมเพื่อสนับสนุนเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และ 5) การส่งเสริมให้เกิดการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและระบบปัญญาประดิษฐ์ในภาครัฐและภาคเอกชน ทั้งนี้เพื่อให้การขับเคลื่อนแผนปฏิบัติการให้เกิดเป็นรูปธรรมรัฐได้กำหนดนโยบายเร่งด่วนปี พ.ศ. 2565-2570 โดยมุ่งเน้นโครงการนำร่องพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน เพื่อเตรียมความพร้อมใช้งาน พัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ที่มีศักยภาพ และมุ่งเน้นการผลักดัน ขยายผลการประยุกต์ใช้งานปัญญาประดิษฐ์ของประเทศไทย (กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, 2565)

ส่วนความเคลื่อนไหวของการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ในวงวิชาการด้านพระพุทธศาสนา มินกวิชาการได้กล่าวถึงแนวคิด แนวทาง หรือหลักการ การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ไว้หลายท่าน คือ สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2534) ได้กล่าวไว้เมื่อปี พ.ศ. 2534 ว่าสิ่งที่วิทยาศาสตร์จะศึกษาพิสูจน์ต่อไปคือเรื่องจิต และศึกษาคอมพิวเตอร์ ที่เรียกว่าปัญญาประดิษฐ์ พระพรหมบัณฑิต, ศ.ดร. กล่าวถึงการส่งเสริมการนำเทคโนโลยีระดับสูงอย่างเอไอ มาเป็นตัวช่วยในการเผยแผ่พระพุทธศาสนา โดยจะนำเอไอมาใช้เป็นเทคโนโลยีด้านการสื่อสารในการสอนพระพุทธศาสนา มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สร้างเป็นพระสงฆ์ที่เป็นที่รู้จัก อาทิ ท่านพุทธทาส เหมือนสมัยที่ท่านยังมีชีวิตอยู่ โดยจะใช้เอไอศึกษาวิธีการพูด นำเสียงวิธีคิดและการสั่งสอนธรรมะ และสามารถที่จะตอบคำถามธรรมะโดยประมวลจากคำสั่งสอนหรือการตอบธรรมะที่ท่านพุทธทาสได้เคยตอบไว้ (บ้านเมือง, 2562) ที่ประชุมพระพุทธศาสนา วัชรยานโลก ได้กล่าวถึง 5 ประเด็นความร่วมมือที่พุทธศาสนาจะต้องปรับตัวภายใต้โลกที่มีการเปลี่ยนแปลง โดยนำเอไอมาใช้ ได้แก่ สติดิจิทัลรักษาและพัฒนาโลกดิจิทัล เพื่อเน้นนวัตกรรมและเทคโนโลยีที่มีมิติแห่งความเมตตากรุณา ทำให้โลกเกิดสันติสุข การเรียนรู้พระพุทธแบบดิจิทัล เพื่อให้สามารถเรียนรู้ได้ไม่จำกัดกาลเวลา พัฒนาคัมภีร์พระพุทธศาสนาแบบดิจิทัล เพื่อสร้างฐานข้อมูลกลางในโลกดิจิทัล เพื่อให้ค้นหาและเข้าถึงได้จากโลกอินเทอร์เน็ต (เดลินิวส์, 2562) พระมหาเมธีวชิโรดม (วุฒิชัย วชิรเมธี) ประธานมูลนิธิวิมุตติยาลัย กล่าวถึง เอไอ “ว่าเป็นเทคโนโลยีแห่งอนาคต มีความสำคัญมาก เพราะในอนาคตชะตาของมนุษย์อาจจะผูกไว้กับเอไอ เอไอ จะพัฒนายิ่งกว่าคอมพิวเตอร์ที่มีมาทั้งหมด มีจุดแข็งคือไม่ต้องง้อมนุษย์มาสั่งงานเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง แต่งนวนิยายชนะคน วินิจฉัยโรคชนะหมอเป็นต้น สิ่งเหล่านี้จึงมีค่าพอที่จะสนใจ” (Suthichai Live, 2561) พระครูสมุห์สนิทวงศ์ วุฑฒิวิงโส ผู้อำนวยการสำนักสื่อสารองค์กร วัดพระธรรมกาย ได้นำเสนอแนวโน้มของพุทธศาสนาในอนาคตว่า ถึงมีเอไอแต่

ทรัพยากรบุคคลต้นแบบยังเป็นปัจจัยสำคัญต่องานเผยแผ่พระพุทธศาสนา ต่อไปการเผยแผ่จะไม่ใช้ศาสนานำแต่เน้นสมาธิและหลักธรรมในการดำเนินชีวิตประจำวัน เชื่อมโยงกับวิทยาศาสตร์มากขึ้น คนมาวัดน้อยลงคนบวชน้อยลง เนื่องจากศึกษาเรียนรู้ผ่านสื่อ Social Media มากขึ้น (บ้านเมือง, 2566) สำราญ สมพงษ์ (2561) กล่าวถึงโลกเอไอเริ่มครอบคลุมการใช้งานกับกลุ่มคนทุกประเภท และในวงการศาสนาเอไอก็เริ่มเข้ามามีบทบาทเกี่ยวข้อง อีกไม่นาน สังคมศาสนาจะต้องปรับตัวเพื่อให้เข้ากับเทคโนโลยีที่พัฒนา จึงทำให้เชื่อแน่ว่าอนาคต AI คงจะต้องมีความสามารถเกี่ยวกับด้านศาสนามากขึ้น เช่น แต่งกัณฑ์เทศน์ เขียนบทธรรมะ เขียนบทบรรยายต่างๆ เป็นต้น พระครูสุทิวรญาณ (2564) กล่าวถึงจุดเด่นหลักของเอไอ คือสามารถเรียกใช้ข้อมูลเดิม ๆ ซ้ำ ๆ ได้หลายครั้งโดยไม่ผิดพลาด จดจำได้ดี เรียกใช้ได้รวดเร็ว มีความคลาดเคลื่อนน้อย ถ้านำมาใช้ เผยแผ่ธรรมะจะมีประสิทธิภาพเที่ยงตรงตามหลักคำสอน คาดว่าในอนาคตโอกาสที่ AI จะถูกนำมาใช้งานในการเผยแผ่ศาสนาจะกลายเป็นสิ่งที่จำเป็นมากขึ้น

จากการสำรวจข้อมูลในปัจจุบันพบว่า ประเทศญี่ปุ่นได้เริ่มทดลองนำเอไอมาประยุกต์ใช้งานด้านพระพุทธศาสนาอย่างเป็นรูปธรรม โดยสร้างหุ่นยนต์ชื่อ บุคคาห์บอท เพื่อตอบคำถามทางธรรมะอัตโนมัติ (จิตต์สุภา ฉิน, 2565) หุ่นยนต์ชื่อ Pepper ใช้สวดมนต์เพื่อลดค่าใช้จ่ายในการจัดพิธีศพ หุ่นยนต์ Mindra ทำหน้าที่เผยแผ่ศาสนา ประเทศจีนสร้างหุ่นยนต์พี่พระทำหน้าที่เผยแผ่คำสอนของพระพุทธเจ้า สามารถตอบคำถามง่ายๆ ในชีวิตประจำวันได้ ประเทศออสเตรเลียผลิตเครื่องช่วยฝึกสมาธิ ใช้สวมบนศรีษะ เพื่อตรวจจับคลื่นสมองวัดค่าสมาธิของผู้ใช้ (สรานี สงวนเรือง, 2563) ส่วนในประเทศไทยที่พบคือวัดสุทิวรารามใช้เครื่องวัดคลื่นสมองไฟฟ้าเพื่อประเมินระดับสมาธิของผู้ปฏิบัติธรรม (ไทยรัฐ, 2561) อย่างไรก็ตามในการประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในประเทศไทยอย่างเป็นรูปธรรม คงต้องเตรียมการให้สอดคล้องกับนโยบายระดับประเทศในการเตรียมความพร้อมซึ่งในระดับประเทศยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น จะเห็นจากผลการสำรวจความพร้อมในการประยุกต์ใช้เอไอของคนไทย พบว่า 15.2% มีการนำเอไอมาใช้งานในองค์กรแล้ว 56.65% มีแผนที่จะนำมาใช้ในอนาคต และ 28.15% ยังไม่มีแผนที่จะใช้ AI ดังนั้น จึงคาดการณ์ได้ว่าในอนาคตองค์กรในประเทศไทยจะมีการนำเอไอมาประยุกต์ใช้เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วแน่นอน (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2566) ซึ่งเมื่อเราหลีกเลี่ยงเทคโนโลยีไม่ได้ ก็ต้องมีการใช้อย่างมีสติ ให้รู้เท่าทันข้อดี ไม่ให้เทคโนโลยีมาครอบงำเราไม่

ว่าในด้านการดำเนินชีวิตหรือในระดับจิตสำนึก และหากนำมาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาต้องเป็นไปตามหลักมหาประเทศ 4 ที่พระพุทธเจ้าวางไว้ คือในกรณีที่มีสิ่งใหม่ๆ เกิดขึ้นในอนาคตโดยที่พระองค์ไม่ได้ระบุไว้ว่าอะไรที่ทำได้ อะไรที่ทำได้ แต่มันเข้ากับหลักที่ควร สิ่งนั้นก็ควรทำหรือทำได้ เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตก็เช่นเดียวกัน ถ้าเรานำมาใช้เพื่อเผยแผ่ธรรม หรือเพื่อเพิ่มพูนสติปัญญา ก็ถือว่าใช้ได้หรือควรใช้ แต่ถ้านำมาใช้ในทางที่ส่งเสริมกิเลส ทำให้ขาดสติ ก็ไม่ควรใช้ (พระไพศาล วิสาโล, 2552)

สรุปได้ว่าปัจจุบันได้มีการเริ่มนำปัญญาประดิษฐ์มาประยุกต์ใช้ในงานด้านพระพุทธศาสนาบ้างแล้วในต่างประเทศ ส่วนประเทศไทยอยู่ในระหว่างการเตรียมความพร้อม ซึ่งองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาและพระผู้ใหญ่ได้เห็นด้วยกับการปรับตัวเพื่อนำปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาเพื่อให้สอดคล้องกับยุคสมัย

จริยธรรมสำหรับปัญญาประดิษฐ์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนา

จริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ (AI Ethics) ที่รัฐบาลไทยได้กำหนดไว้เป็นแนวทางในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ของประเทศที่กล่าวมาแล้วประกอบด้วย 6 ประการ ส่วนจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ในมุมมองเชิงพุทธหรือเรียกว่าจริยธรรมเชิงพุทธ (Buddhist Ethics) ศ.ดร. โสรัจจ์ หงส์ลดารมภ์ นายกสมาคมปรัชญาและศาสนาแห่งประเทศไทย กล่าวไว้ว่า “ยังไม่มีข้อสรุปว่าจะใช้เกณฑ์ใดที่ดีที่สุดในการตัดสินจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ ซึ่งยังคงหาคำตอบกันต่อไป เพราะที่ผ่านมาในวงเสวนาของนักวิชาการได้ถกเถียงกันไปเรื่อยยังไม่มีข้อสรุป ไม่จบสิ้น ซึ่งความไม่จบสิ้นนี้เป็นสิ่งที่ควรทำ แม้คำตอบยังมาไม่ถึง ในฐานะมนุษย์ผู้สร้างสรรค์ก็ต้องคิดต่อ ปรับปรุงต่อ อัปเดตกันต่อไป” (STS Cluster Thailand, 2563) อย่างไรก็ตามล่าสุด พระครูปลัดธันรภ โขติวิโส (2563) ได้ศึกษาและสรุปประเด็นเกณฑ์ตัดสินที่เกี่ยวกับพุทธจริยศาสตร์ของปัญญาประดิษฐ์ว่า เจตนา การกระทำ และผลของการกระทำ ทำหน้าที่วินิจฉัยความดี ความชั่ว เริ่มตั้งแต่ขั้นพื้นฐานคือ เบญจศีล และเบญจธรรมที่ควบคู่กัน จนถึงขั้นกลางและขั้นสูง ก็จะยกระดับลึกซึ้งขึ้นโดยมีหลักกุศลผล 10 ประการและอริยมรรคมีองค์ 8 ตามลำดับ ซึ่งถือว่า มโนกรรมมีความสำคัญที่สุด จัดว่าเป็นผลโดยตรง ทั้งนี้หากมองในมุมมองเหตุและผลของการเกิดขึ้นของปัญญาประดิษฐ์ ที่ว่าปัญญาประดิษฐ์เกิดจากมนุษย์เป็นผู้สร้างปัญญาให้ หรือเรียกว่าปัญญาเทียมทำให้มีความฉลาด สามารถทำงานและตัดสินใจแทนคนได้ ซึ่งความฉลาดที่เกิดขึ้นมาจากข้อมูลขนาดใหญ่ที่ป้อนให้ปัญญาประดิษฐ์จดจำ เรียนรู้ อย่างมี

เหตุผล จนทำให้มีความฉลาดเป็นอัจฉริยะได้ ด้วยเหตุนี้เอง ถ้าหากเราต้องการให้ปัญญาประดิษฐ์ อยู่ภายใต้การควบคุมของมนุษย์ และเป็นปัญญาประดิษฐ์ที่มีความนึกคิดมีจริยธรรม จึงจำเป็นต้องพัฒนาจิตใจของผู้สร้างปัญญาประดิษฐ์ให้เป็นผู้มีจริยธรรม มีความดีทั้งกาย วาจา และใจ และถ่ายทอดความดีนั้นลงสู่ปัญญาประดิษฐ์ หมายถึงสร้างปัญญาประดิษฐ์ด้วยหลักจริยธรรม ทั้งนี้หากนำหลักจริยธรรมเชิงพุทธ มาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ จะครอบคลุมจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์ทั้ง 6 ประการที่กล่าวมาแล้ว กล่าวคือ เมื่อผู้สร้างปัญญาประดิษฐ์เข้าถึงหลักแห่งความดีอันสูงสุด เป็นผู้มีสติปัญญา รักษา กาย วาจา ใจ ให้อยู่ในศีล ในธรรม ละความชั่ว ประพฤติแต่ความดี ทำจิตใจให้บริสุทธิ์ ตั้งอยู่บนหลักของศีล สมาธิ และปัญญา มีความตระหนักในหลักแห่งจริยธรรม ใช้สติปัญญาในการสร้างสรรค์ปัญญาประดิษฐ์มาเพื่อสร้างประโยชน์ และเกื้อกูลให้คนทั้งโลกใช้เป็นเครื่องมือ สนับสนุนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ด้วยความรับผิดชอบ โปร่งใส เท่าเทียม น่าเชื่อถือ และเป็นธรรม ก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

สรุป จริยธรรมสำหรับปัญญาประดิษฐ์ เป็นไปตามผู้สร้างปัญญาประดิษฐ์ที่จะตั้งโปรแกรมปัญญาประดิษฐ์ให้ทำงานตามต้องการ ดังนั้นการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์จะต้องพัฒนาจิตใจของผู้สร้างปัญญาประดิษฐ์ให้เป็นผู้มีจริยธรรม มีความดีทั้งกาย วาจา และใจ และถ่ายทอดความดีนั้นลงสู่ปัญญาประดิษฐ์ เพื่อสร้างปัญญาประดิษฐ์ที่พึงประสงค์

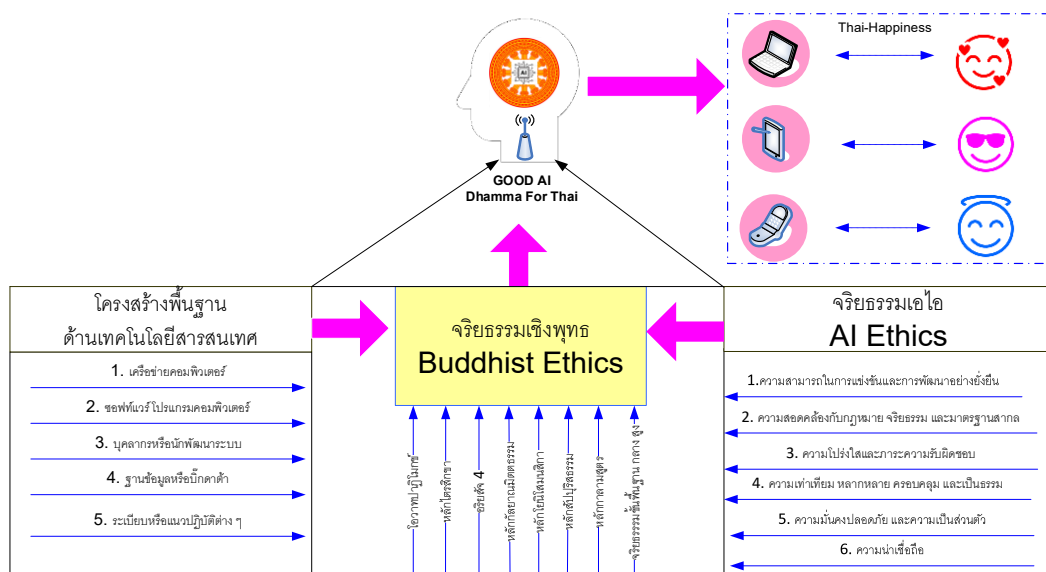
ทัศนะของผู้เขียนบทความวิชาการ

การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ที่กล่าวเบื้องต้น ผู้เขียนเชื่อว่ามนุษย์ซึ่งเป็นผู้สร้างปัญญาประดิษฐ์ เป็นผู้กำหนดโปรแกรมให้คอมพิวเตอร์เรียนรู้ข้อมูลจำนวนมากจากฐานข้อมูลขนาดใหญ่ จนทำให้คอมพิวเตอร์มีความฉลาดสามารถทำงานได้เหมือนมนุษย์หรือดีกว่าในบางเรื่อง ดังนั้นถ้าหากต้องการสร้างปัญญาประดิษฐ์ที่พึงประสงค์เพื่อใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับคนไทย (GOOD AI Dhamma For Thai) เพื่อก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขแก่คนไทยในยุคดิจิทัลมากที่สุด (Thai Happiness) ในกระบวนการสร้าง ผู้สร้างหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรยึดหลักจริยธรรมเชิงพุทธเป็นสำคัญ และตระหนักถึงหลักจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ เพื่อให้การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์เป็นอย่างถูกต้องและดีงาม ทั้งนี้ในการนำปัญญาประดิษฐ์มาประยุกต์ใช้ในการเผยแผ่พระพุทธศาสนาควรเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศที่รองรับการพัฒนา

ปัญญาประดิษฐ์ เช่น เครือข่ายคอมพิวเตอร์ ซอฟต์แวร์หรือโปรแกรมคอมพิวเตอร์ บุคลากร หรือนักพัฒนาระบบ ฐานข้อมูลหรือบิกดาต้า ระเบียบหรือแนวปฏิบัติ รวมถึงการวางแผน กำหนดกรอบทิศทางในการพัฒนาให้ชัดเจน และมีการขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรม แนวคิด รูปแบบการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ที่ยึดหลักจริยธรรมเชิงพุทธแสดงดังภาพที่ 1

สรุป

การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์เพื่อเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัล จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนให้สอดคล้องกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป ซึ่งปัญญาประดิษฐ์ถูกสร้างโดยมนุษย์จะมีทั้งคุณและโทษ แต่เพื่อให้เกิดความเสี่ยงจากสิ่งที่ไม่พึงประสงค์จากปัญญาประดิษฐ์จึงควรยึดหลักจริยธรรมคุณธรรมเชิงพุทธ เป็นแนวทางในการพัฒนา

ภาพที่ 1 รูปแบบการพัฒนาจริยธรรมปัญญาประดิษฐ์สำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลโดยหลอมรวมหลักจริยธรรมเชิงพุทธและหลักจริยธรรมเอไอ

การพัฒนาปัญญาประดิษฐ์สำหรับเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นสำคัญที่เกี่ยวข้อง 4 ประเด็นคือ 1) จริยธรรมที่เหมาะสมกับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ได้แก่ โอวาทปาฏิโมกข์ หลักไตรสิกขา อริยสัจ 4 หลักกัลยาณมิตตธรรม

หลักสัปตปริสธรรม หลักโยนิโสมนสิกา และหลักกาลามสูตร 2) จริยธรรมสำหรับนักพัฒนา ปัญญาประดิษฐ์ มี 6 ประการคือ ความสามารถในการแข่งขันและการพัฒนาอย่างยั่งยืน ความสอดคล้องกับกฎหมาย จริยธรรม และมาตรฐานสากล ความโปร่งใสและภาระความรับผิดชอบ ความมั่นคงปลอดภัยและความเป็นส่วนตัว ความเท่าเทียม หลากหลาย ครอบคลุม และเป็นธรรม และความน่าเชื่อถือ 3) ทิศทางการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์กับการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของประเทศไทยเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับแผนพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ของประเทศไทย (พ.ศ. 2565-2570) ซึ่งอยู่ในระยะเริ่มต้นวางแผน เตรียมความพร้อมในการดำเนินการ และ 4) หลักจริยธรรมเชิงพุทธที่ควรนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ที่สอดคล้องกับจริยธรรมของปัญญาประดิษฐ์ ประกอบด้วย หลักจริยธรรมขั้นพื้นฐาน (เบญจศีล เบญจธรรม) หลักจริยธรรมชั้นกลาง (ศีล 8 กุศลกรรมบถ 10) และจริยธรรม (อริยมรรค 8) ทั้งนี้ในการ พัฒนาปัญญาประดิษฐ์เพื่อการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลควรให้เป็นไปอย่างถูกต้องและดีงาม

จากการศึกษาและวิเคราะห์ดังกล่าวผู้เขียนสรุปรูปแบบการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์สำหรับเผยแผ่พระพุทธศาสนาในยุคดิจิทัลไว้ในภาพที่ 1 เพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องใช้สำหรับการวางแผนพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ โดยชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญสำหรับการพัฒนาปัญญาประดิษฐ์สำหรับการเผยแผ่พระพุทธศาสนา ที่หลอมรวมหลักจริยธรรมเชิงพุทธจริยธรรมเอไอ และองค์ประกอบทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเข้าด้วยกัน และนำมาสร้างปัญญาประดิษฐ์ที่มีจริยธรรมนำไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาสำหรับคนในยุคดิจิทัล

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565-2570). เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.thailibrary.in.th/wp-content/uploads/2022/12/20220726-AI.pdf>
- จิตต์สุภา ฉิน. (2565). นักวิจัยญี่ปุ่น เปิดตัว “Buddhabot” เหมือนแชทคุยกับพระพุทธเจ้า. มติชนสุดสัปดาห์. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก https://www.matichonweekly.com/column/article_62027

- เดลินิวส์. (2562). กระตุ้นพุทธ 3 นิกายเผยแผ่เชิงรุกยุคดิจิทัล “พระมหาพรชชา” ประชุม
 วัชรยานโลก กระตุ้นพุทธ 3 นิกายเผยแผ่เชิงรุกยุคดิจิทัล เพื่อช่วยเหลือโลกให้เกิดความ
 สมดุลและอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข. เรียกใช้เมื่อ 14 สิงหาคม 2566 จาก
<https://d.dailynews.co.th/education/705278/>
- ไทยรัฐ. (2561). วัดสุทธินิ ทำเก๋ ซื้อเครื่องวัดค่าความสุข ทดสอบคลื่นสมองผู้ปฏิบัติธรรม.
 เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.thairath.co.th/news/>
- นิเทศ สนั่นนารี, จรัส ลีกา และสาธิตา ไสวงาม. (2561). การสื่อสารเชิงพุทธเพื่อสร้างความ
 ประองตองในสังคม. วารสารบัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณ์. 5(1), 159-178.
- บ้านเมือง. (2562). ปิตนากวิสาขะเวียตนามยิ่งใหญ่ ปฎิญญาฮานามยก 'เอไอ' ตัวช่วยเผยพุทธ.
 เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.banmuang.co.th/>
- บ้านเมือง. (2566). “เผยแผ่พระพุทธศาสนายุค AI” พระวัดพระธรรมกาย เสนอเวทีสัมมนา
 เครือข่ายองค์กรพุทธนานาชาติกว่า 10 ประเทศ. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก
<https://www.banmuang.co.th/news/education/319913>
- พจนารถ สุพรรณกุล. (2557). การเผยแผ่พระพุทธศาสนากับเทคโนโลยีสารสนเทศ. เรียกใช้
 เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก <http://phd.mbu.ac.th/index.php/>.
- พระไพศาล วิสาโล. (2552). เทคโนโลยีในทัศนะของพุทธศาสนา. นิตยสาร CHIP มีนาคม
 10(3).
- พระครูปลัดธรรม ไขทวีโส. (2563). เภณฑ์การตัดสินใจทางพุทธจริยศาสตร์ที่มีต่อการใช้
 ปัญญาประดิษฐ์. ในวิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาปรัชญา.
 มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เชียงใหม่.
- พระครูวินัยธรปัญญา ปญญาโว (ศรีสมุทร) และบุญเตือน ทรัพย์เพชร. (2564). Journal of
 Social Science and Buddhistic Anthropology, 6(4), 424-433.
- พระครูวินัยธร ปัญญา ปญญาโว (ศรีสมุทร) และบุญเตือน ทรัพย์เพชร (2564). การจัดการ
 เผยแผ่พระพุทธศาสนายุคดิจิทัล.วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ, 6(4),
 423-433.
- พระครูสมุห์มานิตย์ ญาณธโร. (2560). การประยุกต์หลักพุทธธรรมในการใช้สื่อสังคม
 ออนไลน์สำหรับพระนิสิต. ในดุขฎิณีพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชา
 พระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เชียงใหม่.

พระครูสิริธรรมบัณฑิต (ภาณุวัฒน์ แสนคำ). (2564). รูปแบบการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระสงฆ์ที่เหมาะสม กับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. ในคุณินิพนธ์ปริญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพระพุทธศาสนา. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย เชียงใหม่.

พระครูสุทธธรรมาณ. (2564). ปัญญาประดิษฐ์ (AI) : วิธีการเผยแผ่แห่งอนาคต. วารสาร มจร การพัฒนาสังคมเมืองคม, 6(3), 163-173.

พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต). (2550). คนไทยสู่ยุคไอที. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: บริษัท พิมพ์สวย จำกัด.

มงคล เทียนประเทืองชัย. (2565). วิเคราะห์การคิดของปัญญาประดิษฐ์และของมนุษย์ ด้วยแนวคิดพุทธปรัชญาเถรวาท. วารสารมหาจุฬานาครพรรศน์, 9(9), 135-145.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2534). พุทธศาสนาในฐานะเป็นรากฐานของวิทยาศาสตร์. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก

<https://www.papayutto.org/th/book-full-text/318>

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ประยุทธ์ ปยุตโต). (2564). พุทธวิธีการสอน. เรียกใช้เมื่อ 2 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.watnyanaves.net/th/>

สรานี สงวนเรือง. (2563). รีวิวเครื่องช่วยทำสมาธิ muse 2 ใช้แล้วเวิร์กมั๊ย?. เรียกใช้เมื่อ 11 กรกฎาคม 2566 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=eqvZI892Gro>

สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์. (2566). EDTA ร่วมกับ สวทช.เผยผลศึกษาความพร้อมในการประยุกต์ใช้ AI. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.etda.or.th>

สำราญ สมพงษ์. (2561). นักวิจัย AI กำลังพัฒนาไอทีเทียบชั้นพระวังคีสเถระ สอนนาธรรมกับ พระพุทธเจ้าในโลกดิจิทัล. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.banmuang.co.th/news/education/128928>

Ministry of Digital Economy and Society. (n.d.). Digital Thailand - AI Ethics Guideline. Retrieved 16 August 2023 From <https://www.etda.or.th/>

STS Cluster Thailand. (2563). จริยศาสตร์ของปัญญาประดิษฐ์: มุมมองเชิงพุทธ. เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก <https://stsclusterthailand.wordpress.com>

Suthichai Live. (2561). สุทธิชัย ไลฟ์ กับท่าน ว.วชิรเมธี พุทธศาสนา กับปัญญาประดิษฐ์.
เรียกใช้เมื่อ 16 สิงหาคม 2566 จาก <https://www.youtube.com/watch?v=59-gcoNAGk0>.

เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธศาสนา*

BUDDHIST ECONOMICS

เพ็ญศรี ปักกะสินัง¹, อภินันท์ จันตะนี² และ สมเดช นามเกต³

Pensri Pukkasenung¹, Aphinant Chantane² and Somdet Namket³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author's Email: Aphinant.cha@mcu.ac.th

แปลจากหนังสือ : เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธศาสนา

ผู้เขียน : อภินันท์ จันตะนี

ผู้แปล : อภินันท์ จันตะนี

สำนักพิมพ์ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ปีที่พิมพ์ : 2566

จำนวนหน้า : 294

ISBN : 978-616-603-114-0

บทนำ

บทวิจารณ์หนังสือ “เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ” เขียนโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อภินันท์ จันตะนี พิมพ์ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2566 จำนวนหน้าหนังสือ 294 หน้า พิมพ์ที่สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นหนังสือที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ แนวคิด หลักการและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์รวมทั้งหลักธรรมคัมภีร์ทางพุทธศาสนา อาทิ ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์และ

* Received 24 May 2024; Revised 8 June 2024; Accepted 22 June 2024

พุทธศาสนา อุปสงค์ อุปทานและพฤติกรรมผู้บริโภค ทฤษฎีการผลิตและกำหนดราคาในตลาด การลงทุน การจ้างงานและรายได้ประชาชาติสถาบันการเงินและการค้าต่างประเทศ ปรัชญา เศรษฐกิจพอเพียงและหลักมัชฌิมา การบริโภคด้วยปัญญาและอัตตกลิณณานุโยค การใช้หลักธรรมคัมภีร์ทางพุทธศาสนา รวมทั้งบูรณาการหลักพุทธธรรมกับความต้องการมนุษย์ ซึ่งในการแต่งท่อนได้นำเสนอด้วยภาษาที่เรียบง่าย วิเคราะห์ และเรียบเรียงอย่างเป็นระบบ แสดงทัศนะและนำเสนอรูปแบบการหลอมรวมหลักพุทธธรรมเข้ากับหลักเศรษฐศาสตร์อย่างสร้างสรรค์ เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาอ้างอิงและนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันเพื่อให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

เนื้อหาหนังสือเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธศาสนา

เนื้อหาหนังสือเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธศาสนามีทั้งหมด 9 บทประกอบด้วย ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์และพุทธศาสนา อุปสงค์ อุปทาน และพฤติกรรมผู้บริโภค การผลิต การตลาด และกำหนดราคา การลงทุน การจ้างงานและรายได้ประชาชาติ สถาบันการเงิน และการค้าต่างประเทศ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักมัชฌิมา การบริโภคด้วยปัญญาและอัตตกลิณณานุโยค การใช้หลักธรรมคัมภีร์ทางพุทธศาสนา และการใช้พุทธปรัชญาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

บทที่ 1 ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์และพุทธศาสนา ประเด็นหลักของการนำเสนอในบทนี้ ผู้เขียนได้เสนอเนื้อหาแบ่งเป็น 2 ส่วนคือ ส่วนที่ 1 กล่าวถึงความรู้พื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ประกอบด้วย ความหมายของเศรษฐศาสตร์ในมุมมองของนักเศรษฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียงระดับโลก ประวัติความเป็นมาของวิชาเศรษฐศาสตร์ทั้งในและต่างประเทศ ลักษณะของเศรษฐศาสตร์จุลภาคและมหภาค จุดมุ่งหมายของเศรษฐศาสตร์วิเคราะห์และเศรษฐศาสตร์นโยบายที่นำไปวิเคราะห์เพื่อควบคุมสถานการณ์ทางเศรษฐกิจให้เป็นไปตามที่ต้องการ การแก้ไขปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน และปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจในการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนที่ 2 กล่าวถึง ประวัติความเป็นมาของพระพุทธศาสนา ตั้งแต่กำเนิดเจ้าชายสิทธัตถะ จนออกบวช และตรัสรู้ อริยสัจ 4 คือ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของพระพุทธศาสนามีประโยชน์นับอนันต์ตั้งแต่อดีต

จนถึงปัจจุบัน พุทธศาสนิกชนใช้เป็นวิธีคิด วิธีมอง วิธีแก้ปัญหาด้วยสติและปัญญา ทำให้แก้ปัญหาได้ทุกกรณี ในส่วนท้ายบทผู้เขียนได้นำเสนอหลักพุทธธรรมที่สอดคล้องกับเศรษฐกิจศาสตร์คือ หลักมัชฌิมาปฏิปทา ซึ่งเป็นแนวปฏิบัติตามอริยมรรคมีองค์ 8 ทำให้เกิดความสมดุลในชีวิต มีความพอดี พอประมาณ และนำเสนอรูปแบบเกี่ยวกับกฎแห่งกรรม ว่าทุกสิ่งที่เกิดขึ้นและเป็นไปล้วนเป็นผลมาจากเหตุปัจจัยเป็นไปตามกรรมนิยาม ทั้งกรรมดีที่เป็นกุศลและกรรมชั่วที่เป็นอกุศล อาทิ สมบัติ 4 และวิบัติ 4

บทที่ 2 อุปสงค์ อุปทานและพฤติกรรมผู้บริโภค ประเด็นหลักของการนำเสนอในบทนี้ ผู้เขียนอธิบายถึง ความหมายของอุปสงค์ อุปทาน ปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นตัวกำหนดอุปสงค์ กฎของอุปสงค์ อุปทาน ความยืดหยุ่นของอุปสงค์ อุปทาน และทฤษฎีพฤติกรรมของผู้บริโภค รวมถึงกฎต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผู้บริโภค อีกทั้งชี้ให้เห็นความสำคัญของอุปสงค์ อุปทานและพฤติกรรมผู้บริโภค ที่เป็นกลไกทำให้ราคาสินค้าและบริการขึ้นลง เป็นตัวขับเคลื่อนทำให้ราคาสินค้าเข้าสู่จุดดุลยภาพ หรือความพอใจทั้งผู้ซื้อและผู้ขาย ในส่วนท้ายบทผู้เขียนได้แสดงความเห็นและเสนอรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างอุปทาน ผู้บริโภคและอุปสงค์ ไว้ว่า “การบริโภคของคนในสังคม มีความสัมพันธ์กับอุปสงค์และอุปทาน มีผลต่อเศรษฐกิจในชุมชนและประเทศ เป็นผลมาจากพฤติกรรมของผู้บริโภค” และแสดงความสัมพันธ์เป็นแผนภาพพร้อมทั้งแสดงรายละเอียดของ อุปสงค์/การซื้อ อุปทาน/การผลิต และปัจจัยเกื้อหนุนพฤติกรรมผู้บริโภค ไว้อย่างละเอียด โดยที่พฤติกรรมของผู้บริโภคเป็นความพอใจที่ผู้บริโภคได้รับสินค้าและบริการ ช่วงเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่งเป็นการแสวงหาความพอใจสูงสุดของผู้บริโภคและทำให้เกิดดุลยภาพขึ้น

บทที่ 3 การผลิต การตลาดและกำหนดราคา ในบทนี้ผู้เขียนอธิบายถึงความหมายของการผลิต ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือฟังก์ชันการผลิต ทฤษฎีการผลิตตามกฎต่าง ๆ ความหมายของการตลาด ตลาดประเภทต่าง ๆ การกำหนดราคาในตลาดแข่งขันสมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ การตัดสินใจเพื่อผลิตสินค้าการเกษตร และในส่วนท้ายบทผู้เขียนได้เสนอความเห็นและทัศนะถึงหลักการทฤษฎีและกฎของอุปสงค์ อุปทาน ทฤษฎีพฤติกรรมของผู้บริโภค รวมถึงการผลิต การตลาด และการกำหนดราคา ว่าเป็นไปตามเศรษฐกิจกระแสหลัก และ

วิเคราะห์แนวคิดและความเชื่อของนักเศรษฐศาสตร์กระแสรองเกี่ยวกับพฤติกรรม การตัดสินใจของมนุษย์และการมีปฏิริยาตอบสนองกับตลาดหรือสภาพเศรษฐกิจ ทำให้สรุปได้ว่าการยืดแนวทางเศรษฐศาสตร์กระแสหลัก อาจไม่สอดคล้องกับสถานการณ์โลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว จำเป็นต้องหันมาพิจารณาตามแนวทางของเศรษฐศาสตร์กระแสรองคือพิจารณาเกี่ยวกับทรัพยากร สิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมเกี่ยวกับจิตวิทยาประกอบ เพื่อเป็นแนวทางในการผลิตสินค้าและบริการรวมทั้งคำนึงถึงสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้าและบริการ ที่เกิดจากแรงผลักดันของอุปสงค์และอุปทาน

บทที่ 4 การลงทุน การจ้างงานและรายได้ประชาชาติ สารส่วนต้นของบทนี้ผู้เขียนได้อธิบายความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับหัวข้อต่างๆ ได้แก่ ความหมายของการลงทุน ปัจจัยที่เป็นตัวกำหนดการลงทุน อาทิเช่น อัตราดอกเบี้ย กำไร ราคาสินค้าทุน ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี นโยบายของรัฐ ฟังก์ชันการลงทุน ทฤษฎีตัวทวีและทฤษฎีตัวเร่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงรายได้ประชาชาติ ความหมายของกำลังแรงงาน การว่างงาน และสาเหตุของการว่างงาน ในรายละเอียดของเนื้อหาผู้เขียนชี้ให้เห็นว่า รายได้ประชาชาติมีความสำคัญถือว่าเป็นเครื่องมือวัดและวิเคราะห์กิจกรรมทางเศรษฐกิจของประเทศว่ามีความเจริญรุ่งเรืองหรือตกต่ำซึ่งมีผลมาจากการลงทุนและการจ้างงาน โดยที่รายได้ประชาชาติจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับการลงทุนและการจ้างงาน เพราะการลงทุนเพื่อผลิตสินค้าและบริการทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้นเมื่อบุคคลมีงานทำก็ทำให้มีรายได้เพื่อใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ทำให้เกิดการหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจและส่งผลกระทบต่อรายได้ของรัฐบาลจากการเก็บภาษี ส่งผลกระทบต่อรายได้ของประชาชาติสูงขึ้นตามไปด้วย เมื่อรายได้ประชาชาติสูงแสดงถึงภาวะเศรษฐกิจในประเทศดีไปด้วย โดยรายได้ประชาชาติมาจากการนำรายได้ของประชาชนทุกคนที่ผลิตสินค้าและบริการมารวมกัน เป็นรายได้ทั้งภาคเกษตร ภาคอุตสาหกรรม และภาคอื่น ๆ มาจากเงินเดือน ค่าบริการ ค่าจ้าง ค่าเช่า ดอกเบี้ย และกำไรจากการดำเนินกิจการหรือประกอบการมารวมกันในรอบหนึ่งปี ซึ่งรายได้ประชาชาติสามารถแบ่งได้เป็น 8 ประเภทคือ ผลิตภัณฑ์ภายในประเทศเบื้องต้น ผลิตภัณฑ์ประชาชาติเบื้องต้น ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด ผลิตภัณฑ์ประชาชาติสุทธิ รายได้ประชาชาติ รายได้ส่วนบุคคล รายได้บุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประชาชาติ และรายได้ต่อหัว

ในส่วนท้ายบทผู้เขียนได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับข้อบกพร่องของการคำนวณรายได้ประชาชาติไว้ว่ามีบางวิธีการที่ทำให้การคำนวณรายได้คลาดเคลื่อนเช่น ค่าเสื่อมราคา ผลิตรถยนต์ที่ไม่ผ่านตลาด และการนับซ้ำ

บทที่ 5 สถาบันการเงินและการค้าต่างประเทศ สารสำคัญของบทนี้เริ่มต้นผู้เขียนกล่าวถึงพัฒนาการของการแลกเปลี่ยนในสังคมมนุษย์เริ่มจากการใช้ ชนสัตว์ ใบชา ยาสูบ มาเป็นทองคำ เงิน ดีบุก จนกระทั่งเป็นธนบัตร เหรียญ และเป็นสื่ออิเล็กทรอนิกส์ จากนั้นอธิบายถึงความสำคัญของสถาบันการเงินที่มีต่อระบบเศรษฐกิจว่าเป็นสถาบันระดมเงินออมและส่งต่อให้ผู้ที่ต้องการใช้เงิน เพื่อนำเงินไปดำเนินธุรกิจ เป็นการใช้จ่ายเงินจากเงินโดยวิธีการต่าง ๆ เช่น การให้สินเชื่อ ซื้อตราสาร เป็นต้น ทั้งนี้ในระบบเศรษฐกิจเงินถือเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์รวมของสินค้า ผลผลิต การจ้างงาน รายได้และราคา จึงมีนักเศรษฐศาสตร์ได้ตั้งทฤษฎีขึ้นจำนวนมากเพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยดังกล่าว กับ การเปลี่ยนแปลงของระดับราคาสินค้า อาทิเช่น ทฤษฎีเงินยุคคลาสสิก ทฤษฎีการเงินยุคนีโอคลาสสิก และทฤษฎีการเงินแนวใหม่ของเคนส์ โดยสถาบันการเงินที่สำคัญในระบบเศรษฐกิจได้แก่ ธนาคารต่าง ๆ เช่นธนาคารไทยพาณิชย์ ซึ่งมีหน้าที่ รับฝากเงิน การโอนเงินในรูปแบบต่าง ๆ ธนาคารกลางทำหน้าที่ควบคุมสถาบันการเงินโดยในประเทศไทยหมายถึงธนาคารแห่งประเทศไทย มีบทบาทหน้าที่สำคัญคือรักษาเสถียรภาพทางการเงิน กำกับดูแลสถาบันการเงิน เป็นที่ปรึกษาด้านนโยบายเศรษฐกิจของรัฐบาล กำหนดนโยบายด้านการเงินและบริหารเงินทุนสำรองระหว่างประเทศ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้เขียนยังได้กล่าวถึงความหมาย ความจำเป็น และสาเหตุที่เกิดการค้าระหว่างประเทศ ที่มีผลต่อดุลการค้าและดุลการชำระเงิน และดุลบัญชีเดินสะพัด ในส่วนท้ายบทผู้เขียนได้แสดงความเห็นและทัศนะเกี่ยวกับบทบาทสำคัญของสถาบันการเงินในประเทศไทยว่าเป็นสถาบันที่ขับเคลื่อนเศรษฐกิจการเงินของประเทศ ดังนั้นการดูแลให้การดำเนินงานของสถาบันการเงินมีประสิทธิภาพ โปร่งใส มีธรรมาภิบาลและบริหารความเสี่ยงอย่างเหมาะสม ไม่ก่อให้เกิดความเสียหายกับเงินฝากของประชาชนจึงเป็นเรื่องสำคัญ

บทที่ 6 ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักมัชฌิมา ประเด็นหลักของการนำเสนอในบทนี้ ผู้เขียนอธิบายเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงตามแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (ร.9) ที่ดำรัสชี้แนะแนวทางการดำเนินชีวิตแก่พสกนิกรชาวไทย ประกอบด้วยหลักสำคัญสามประการได้แก่ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาที่ว่า “อตฺตาหิ อตฺตโน นาโถ” คือให้อยู่โดยสามารถพึ่งพาตนเองได้ ดำเนินชีวิตโดยทางสายกลางหรือมัชฌิมาปฏิปทาคือไม่สุดโต่งไปในทางหนึ่งทางใดในสองทาง ทั้งอัตตกลิมนณญโยค ไม่ทำให้ ตนเองลำบากเกินไป และกามสุขัลลิกานญโยค ไม่นำตนเองเข้าไปพัวพันในกามที่มีความสบายเกินควร โดยให้ดำเนินชีวิตการตามอริยมรรคมีองค์แปด หรือไตรสิกขา : ศีล สมาธิและปัญญา เพื่อความเป็นอยู่ที่ดี ในส่วนท้ายบทผู้เขียนได้เสนอรูปแบบของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับพุทธธรรมด้านมัชฌิมาปฏิปทา เป็นการหลอมรวมให้เป็นนวัตกรรมใหม่เพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตให้ถูกต้อง ประกอบด้วยความพอประมาณ การมีเหตุผลและมีภูมิคุ้มกันในตนเอง มีศีล สมาธิ ปัญญา และมีความรอบรู้ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมมนุษย์ สิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมซึ่งสอดคล้องกับยุคเทคโนโลยีดิจิทัล

บทที่ 7 การบริโภคด้วยปัญญาและอัตตกลิมนณญโยค ประเด็นหลักของการนำเสนอในบทนี้ ผู้เขียนอธิบายเกี่ยวกับการใช้ทรัพยากรด้วยปัญญา ประกอบด้วยการอุปโภคด้วยปัญญาและการบริโภคด้วยปัญญา กล่าวคือ การอุปโภคด้วยปัญญาคือการใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพ โดยการปลูกฝังหรือสร้างจิตสำนึก ส่งเสริมและสนับสนุน การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ให้ใช้ทรัพยากรเกิดประโยชน์สูงสุด เช่นการประหยัดเครื่องใช้ในบ้าน การใช้สิ่งของที่ยังสามารถใช้ได้ การซ่อมแซมสิ่งที่ชำรุด การเลือกใช้พลังงานและเทคโนโลยีที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น ส่วนการบริโภคด้วยปัญญา ควรบริโภคอาหารที่ส่งผลดีต่อสุขภาพเป็นสำคัญ ยึดหลักในการบริโภคคือให้คิดอย่างรอบด้านด้วยเหตุและผล มีโยนิโสมนสิการ บริโภคตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือให้มีความพอประมาณ มีความสมเหตุสมผล และมีภูมิคุ้มกัน เป็นไปตามทางสายกลางหรืออริยมรรคมีองค์ 8 คือมีสัมมาทิฐิ : มีความเห็นชอบในสิ่งที่จะใช้อย่างถูกต้อง ใช้ให้เกิดประโยชน์มุ่งคุณค่าแท้มากกว่า

คุณค่าเทียม มีสัมมาสังกัปปะ: มีความนึกคิดในทางที่ถูกต้องตามจริง คิดละเว้นจาก โลภะ โมหะ โทสะ มีสัมมาวาจา: พูดในสิ่งที่ถูกต้องไม่พูดเท็จ ส่อเสียด หยาบคาย เพื่อเจือรวมถึงไม่มีการโฆษณาชวนเชื่อเกินความเป็นจริง มีสัมมากัมมันตะ: กระทำโดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น มีสัมมนาอาชีวะ: หาเลี้ยงชีพโดยสุจริต มีสัมมาวายามะ: เพียรพยายามหาเลี้ยงชีพด้วยความพอเพียง มีสัมมาสติ: มีสติในการเลือกบริโภคสิ่งที่เป็นประโยชน์ และมีสัมมาสมาธิ: มีจิตมั่นคงแน่วแน่ในการประกอบกิจการต่าง ๆ ให้สำเร็จส่งผลต่อความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและสังคมโดยรวม นอกจากนี้ผู้เขียนกล่าวถึงการบริโภคที่ไม่เกิดประโยชน์หรือที่เรียกว่า อัตตกิลมณานุโยค คือการบริโภคที่ส่งผลทำให้ตนทรมาน เจ็บปวด เป็นทุกข์ในภายหลังควรละเว้นเสีย ในส่วนท้ายบทได้เสนอรูปแบบการบริโภคด้วยปัญญา ประกอบด้วยอริยสัจสี่/มรรค และอัตตกิลมณานุโยค และการใช้ทรัพยากรด้วยปัญญาคือมีความตระหนัก มีการส่งเสริม มีการสนับสนุน มีการประหยัด มีการปรับใช้ใหม่ มีการใช้ทดแทน พ้นฟูลพลังงานและมีการต่อยอดสิ่งแวดล้อม ทั้งนี้เพื่อให้การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

บทที่ 8 การใช้หลักธรรมคัมภีร์ทางพุทธศาสนา ประเด็นหลักของการนำเสนอในบทนี้ ผู้เขียนได้ยกหลักธรรมคัมภีร์ทางพระพุทธศาสนา เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาจิตใจของคนไทยให้สามารถต่อสู้กับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยเฉพาะการระบาดของโรคโควิดที่ผ่านมา และส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ทำให้คนไทยโดยเฉพาะกลุ่มเปราะบางต้องหาที่พึ่งทางใจ หลักธรรมที่ผู้เขียนนำเสนอได้แก่ สติปัฏฐานสี่ ซึ่งเป็นหลักที่ว่าด้วยการเจริญสติตั้งมั่นไว้ที่ กาย เวทนา จิต และธรรม เพื่อนำสู่การบรรลุมรรคผลนิพพาน นอกจากนั้นผู้เขียนได้อธิบายถึงฉาณและวิธีการเข้าฉาณอย่างละเอียดเป็นขั้นตอน ตั้งแต่ฉาณ 1 (ปฐมฉาณ) จนถึง ฉาณ 4 (จตุตถฉาณ) เพื่อให้มีสติพิจารณาเห็นทุกสิ่งเป็นอนิจจัง ทุกขัง อนัตตา การปฏิบัติตามหลักอานาปานสติ คือมีสติอยู่กับลมหายใจเข้าออก การปฏิบัติอภิญญาเพื่อได้รับความรู้ที่ลุ่มลึกและมีปัญญาที่สูงยิ่ง และในส่วนท้ายของบทผู้เขียนได้เสนอความเห็นและรูปแบบการบูรณาการสติปัฏฐานสี่ การเข้าฉาณและอภิญญาเพื่อพัฒนาบุุคคลทั่วไปให้เป็นอริยบุคคล ตั้งแต่ โสดาบัน สกทาคามี อนาคามี และพระอรหันต์ เพื่อหลีกเลี่ยงไม่ให้ไปเกิดในอบายภูมิ

บทที่ 9 การใช้พุทธปรัชญาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต ประเด็นหลักของการนำเสนอในบทนี้ ผู้เขียนได้กล่าวถึงหลักพุทธปรัชญาว่าเป็นหลักคำสอนเกี่ยวกับความจริง (สัจธรรม) ในชีวิตจริงของมนุษย์โลก ที่มีกรรมเป็นของตนเอง อยู่ในวัฏจักร เวียนว่ายตายเกิด กล่าวคือการตายไม่ใช่ความสิ้นสุดของชีวิตเป็นเพียงการสลายนามรูป หากเกิดใหม่ก็จะยังได้รับวิบากกรรมที่กระทำไว้จนกว่าจะตัดกระแสแห่งวิบากกรรมคือ อวิชชา ตัณหา อุปาทาน ซึ่งเมื่อตัดได้ก็จะบรรลุอมตธรรมเป็นที่สิ้นสุดแห่งทุกข์ ทั้งนี้ระหว่างที่มนุษย์ยังมีชีวิตอยู่จำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดี ปฏิบัติตนเป็นไปตามวิถีแห่งความดี ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ และปัญญาอย่างมั่นคงอยู่เสมอ สอดรับกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักพุทธปรัชญาหรือในทางพระพุทธศาสนาประกอบด้วย กายภavana สีลภavana จิตภavana และปัญญาภavana เพื่อเน้นให้บุคคลมีความสำรวมอินทรีย์ (หู ตา จมูก ลิ้น กาย ใจ) ส่งผลต่อความมีสุขภาพกายและสุขภาพใจที่แข็งแรง เป็นผู้มีอายุ วรรณะ สุขะ และพละ ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ มีคุณภาพชีวิตที่ดีคือ มีสุขทั้งด้านร่างกายและจิตใจ อารมณ์ นอกจากนี้ผู้เขียนได้อธิบายรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับอริยบุคคล และรูปแบบการปฏิบัติให้บรรลุโสดาบัน และส่วนท้ายของบทผู้เขียนแสดงความเห็นและเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อให้มนุษย์สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสมตามหลักพุทธธรรม ลดละเลิกความโลภ โกรธ หลง มีสุขภาพกายใจที่แข็งแรง โดยหลอมรวมความรู้จากพุทธปรัชญา (ไตรสิกขา) หลักมัชฌิมาปฏิปทา (ทางสายกลาง) และการปฏิบัติสู่อริยบุคคล (โสดาบัน สกทาคามี อนาคามี และอรหันต์) เป็นกรอบในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเพื่อความเป็นอยู่อย่างดีและมีความเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคงตลอดไป

บทวิจารณ์

จากเนื้อความในหนังสือเรื่อง “เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ” เขียนโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อภินันท์ จันตะนี ทำให้พบจุดเด่นและจุดด้อย ดังนี้

จุดเด่น

จุดเด่นของหนังสือเรื่อง “เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ” แยกเป็น 3 ส่วนดังนี้

- 1) เนื้อหา บรรยายด้วยภาษาเรียบง่าย เรียบเรียงอ่านเข้าใจง่าย เขียนจาก

ประสบการณ์ตรงของผู้เขียน สารหลักที่เป็นหัวใจสำคัญของหนังสือเล่มนี้มีความน่าสนใจ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับการดำรงชีพอยู่อย่างมีความสุขของคนในสังคม คืออยู่อย่างไรให้มีความสุข อยู่ดีกินดีมีความสุข ซึ่งจะต้องเข้าใจถึงหลักของเศรษฐศาสตร์ควบคู่กับหลักทางพระพุทธศาสนาและหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปประยุกต์ใช้และปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง ตอบสนองความต้องการของมนุษย์ได้อย่างพอเพียงและยั่งยืน โดยยึดแนวทางดำเนินชีวิตตามวิถีแห่งมรรคหรือมัชฌิมาปฏิปทา หรือทางสายกลาง สอดคล้องกับแนวคิดของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต), 2557) ที่กล่าวถึงลักษณะของเศรษฐศาสตร์แนวพุทธไว้ 2 ลักษณะคือ เศรษฐศาสตร์มัชฌิมา หรือเศรษฐศาสตร์สายกลาง เป็นการได้คุณภาพชีวิตมาโดยถูกต้องมี มัตตัญญูตา คือความรู้จักประมาณ รู้จักพอดีในการบริโภค และไม่เบียดเบียนตนและผู้อื่น ซึ่งในเนื้อหาผู้เขียนได้อธิบายและยกตัวอย่างประกอบ กรณีศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมานำเสนอ ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้ ความเข้าใจในการบูรณาการเศรษฐศาสตร์ซึ่งเป็นศาสตร์สมัยใหม่เข้ากับหลักพุทธธรรมได้เป็นอย่างดี แสดงถึงภูมิรู้ ของผู้เขียนที่มีความรู้ทั้งด้านเศรษฐศาสตร์และด้านพระพุทธศาสนาอย่าง ละเอียด รอบคอบ และลุ่มลึก อีกทั้งมีความสามารถในการจัดกระบวนการความคิดอย่างเป็นระบบ และมีเทคนิคที่ชวนให้ผู้อ่านเกิดความสนใจ และอ่านจนจบเล่ม

2) รูปแบบการนำเสนอ การวางเนื้อหา หัวข้อหลัก หัวข้อรองเป็นลำดับชัดเจน และต่อเนื่อง ใช้ภาษาง่ายต่อการอ่านและการทำความเข้าใจ มีขนาดตัวหนังสือตัวใหญ่และชัดเจนทำให้อ่านง่าย ขนาดเล่มมี 294 หน้า มีเนื้อหาไม่มากเกินไปน่าอ่าน การออกแบบปกหน้าใช้ภาพพระพุทธรูป มีสีสันสดใสสวยงาม ส่วนปกหลังเป็นภาพกิจกรรมที่ผู้เขียนเป็นเจ้าภาพสร้างบุญใหญ่โดยเป็นเจ้าภาพสร้างสถูปเพื่อบรรจุพระบรมสารีริกธาตุ ถวาย ณ วัดดอนสวรรค์ ตชด. จังหวัดหนองคาย ในส่วนของท้ายเล่มมีรายละเอียดประวัติของผู้เขียน ตั้งแต่ประวัติการศึกษา ประสบการณ์ทำงานบริหาร และผลงานทางวิชาการทั้งบทความวิจัย บทความวิชาการ ตำราและหนังสือ แสดงให้เห็นถึงความเชี่ยวชาญของผู้เขียนและความมุ่งมั่นในการสร้างสรรค์ผลงานทางวิชาการด้านเศรษฐศาสตร์และด้านพระพุทธศาสนาที่เป็นประโยชน์แก่สังคม ทำให้เกิดความเชื่อมั่นในผลงานมากยิ่งขึ้น

3) การเสนอองค์ความรู้ใหม่ เป็นอีกจุดเด่นประการหนึ่งของหนังสือเล่มนี้คือในส่วนท้ายบททุกบท ผู้เขียนได้แสดงความเห็นแสดงทัศนะและเสนอรูปแบบจากการศึกษาในแต่ละหัวข้อ โดยหลอมรวมและบูรณาการต่อยอดองค์ความรู้ ให้ผู้อ่านเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งที่นำเสนอ ทำให้เกิดความเข้าใจในความหมายของเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธชัดเจนยิ่งขึ้น และชี้แนวทางในการนำไปปรับใช้กับสถานการณ์ปัจจุบัน เพื่อให้มีคุณภาพ ชีวิตที่ดียิ่งขึ้น แสดงถึงความรู้ ความสามารถของผู้เขียนที่สามารถศึกษาและวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ ได้อย่างแตกฉาน ทำให้ได้ผลงานวิชาการที่มีคุณภาพ เป็นไปตามหลักเกณฑ์การเขียนผลงานทางวิชาการ ตามประกาศ ก.พ.อ. 2565 กล่าว คือ “มีการวิเคราะห์ประเด็นต่าง ๆ ตามหลักวิชาการ มีการสำรวจ วรรณกรรมเพื่อสนับสนุน จนสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ในประเด็นนั้นได้ และนำความรู้มาประมวลร้อยเรียงเพื่อวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ และมีการแสดงทัศนะทางวิชาการของตนไว้อย่างชัดเจน ” (ราชกิจจานุเบกษา, 2565) จึงเป็นหนังสือเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ อีกเล่มหนึ่งที่มีคุณภาพ มีเนื้อหาที่ทรงคุณค่าทางปัญญา เหมาะสำหรับอ่านและศึกษาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันพัฒนาชีวิตให้มีคุณภาพตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและหลักมัชฌิมาปฏิปทา รวมทั้งเป็นตัวอย่างหนังสือที่แสดงถึงการศึกษาค้นคว้า วิเคราะห์และสกัดองค์ความรู้จากวรรณกรรมอย่างเป็นระบบ นิสิตนักศึกษาหรือนักวิชาการ จึงควรนำไปใช้เป็นแบบอย่างในการศึกษาค้นคว้าและสร้างองค์ความรู้ใหม่

จุดด้อย

จุดด้อยของหนังสือเรื่อง “เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ” มีดังนี้

1) เนื้อหาสาระ ในหนังสือเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธเล่มนี้อาจจะมีข้อมูลที่ไม่ทันกับเหตุการณ์ในบางประการ ในรายละเอียดที่ควรเพิ่มเติมที่พบคือความรู้เกี่ยวกับ การ การตลาด การเงินการธนาคารยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคที่การดำเนินธุรกิจต่าง ๆ ต้องอาศัยเทคโนโลยีดิจิทัลเป็นเครื่องมือขับเคลื่อน ดังนั้นในการหลอมรวมองค์ความรู้ควรยกประเด็นด้านดิจิทัลขึ้นมาประกอบด้วย เช่น e-banking, e-market และ e-money เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับยุคปัจจุบันและนำไปประยุกต์ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะทำให้การบูรณาการเศรษฐศาสตร์เข้ากับศาสตร์ทางพระพุทธศาสนาได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ในการนำเสนอใน

บางส่วนยังพบเนื้อหาที่เป็นภาษาของพระพุทธศาสนา แทรกอยู่ปะปรายอาจทำให้ผู้อ่านไม่เข้าใจ แต่โดยภาพรวมผู้เขียนก็ได้มีการแปลและให้คำนิยามเพื่อเกิดความชัดเจนแล้ว อย่างไรก็ตามในมุมมองผู้วิจารณ์ คิดว่าถ้ามีภาษาทางพุทธศาสนามากเกินไปอาจทำให้ผู้อ่านไม่สนใจอ่าน เพราะดูว่าเป็นภาษาที่ยุ่งยากไม่คุ้นเคย อาจมองเป็นมุลบลต่อหนังสือได้

2) รูปแบบการนำเสนอ การจัดรูปแบบตัวอักษรยังไม่สม่ำเสมอในบางหัวข้อ ทั้งขนาด และแบบอักษร ยังมีคำผิด มีวรรณยุกต์ตกหล่นในบางหน้า การเขียนบรรณานุกรมยังไม่เหมือนกันตลอดทั้งเล่ม มีหลายระบบ ทั้งการอ้างอิงจากเอกสารและจากเว็บไซต์ การวงเล็บภาษาอังกฤษในหัวข้อหลัก และหัวข้อย่อย ยังไม่สม่ำเสมอตลอดทั้งเล่ม การใส่หมายเลขแผนภาพยังไม่ทั่วถึง และมีบางภาพไม่คมชัด เบลอ เสนอแนะให้แก้ไขให้คมชัดเพื่อความสะดวกในการอ่าน และการสื่อความหมายจากภาพ

สรุป

หนังสือ “เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ” เขียนโดย รองศาสตราจารย์ ดร.อภิรักษ์ จันทะนี เป็นหนังสือที่นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับ แนวคิด หลักการและทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์รวมทั้ง หลักธรรมคัมภีร์ทางพุทธศาสนา อาทิ ความรู้ทางเศรษฐศาสตร์และพุทธศาสนา อุปสงค์ อุปทานและพฤติกรรมผู้บริโภค ทฤษฎีการผลิตและกำหนดราคาในตลาด การลงทุน การจ้างงานและรายได้ประชาชาติสถาบันการเงินและการค้า ต่างประเทศ ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และหลักมัชฌิมา การบริโภคด้วยปัญญาและอัตตกลิณณานุโยค การใช้หลักธรรมคัมภีร์ทางพุทธศาสนา รวมทั้งบูรณาการหลักพุทธธรรมกับความต้องการมนุษย์

หนังสือเล่มนี้ มีจุดเด่นคือผู้เขียนบรรยายด้วยภาษาที่เรียบง่าย เรียบเรียงโดยมีการค้นคว้า ศึกษา วิเคราะห์ อย่างเป็นระบบ มีการหลอมรวมหลักพุทธธรรมเข้ากับหลักเศรษฐศาสตร์ ชี้ให้เห็นความสำคัญของการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ควบคู่กับหลักมัชฌิมาปฏิบัติ เพื่อให้ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างคุณภาพชีวิตให้แก่ตนเอง โดยผู้เขียนได้อธิบาย ยกตัวอย่าง และมีการศึกษาให้เห็นอย่างชัดเจน รวมทั้งแสดงทัศนะและเสนอรูปแบบนวัตกรรมเชิงพุทธในหัวข้อที่นำเสนอ แสดงความสัมพันธ์เป็นแผนภาพ แสดงให้เห็นถึงความรู้ ความสามารถของผู้เขียนที่มีความเชี่ยวชาญในด้านเศรษฐศาสตร์และพุทธศาสนา ทำให้อ่านมีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น จึงเป็นหนังสือ

เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ อีกเล่มหนึ่งที่มีเนื้อหาที่ทรงคุณค่าทางปัญญา เหมาะสำหรับอ่านและศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เพื่อพัฒนาชีวิตให้มีคุณภาพ

สำหรับจุดอ่อนของหนังสือเล่มนี้ ที่พบคือเนื้อหาสาระในบางหัวข้อไม่ทันสมัยไม่ทันกับเหตุการณ์ ควรปรับเปลี่ยนหรือเพิ่มหัวข้อเรื่องให้ทันกับยุคปัจจุบัน ด้านตัวหนังสือควรจัดรูปแบบให้สม่ำเสมอ แก้ไขคำผิดให้ถูกต้อง การอ้างอิงควรเขียนให้อยู่ในรูปแบบเดียวกันตลอดทั้งเล่ม ภาพประกอบควรแก้ไขปรับปรุงให้ชัดเจนและสวยงาม เพื่อจะได้เป็นหนังสือเศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ ที่มีคุณค่าหรือคุณภาพอย่างแท้จริง เพื่อให้สอดคล้องกับคุณลักษณะของหนังสือที่มีคุณค่าหรือคุณภาพ ตามองค์ประกอบหนังสือที่มีคุณค่าหรือคุณภาพด้านตัวหนังสือคือการจัดรูปแบบ การจัดลำดับหัวข้อ การพิสูจน์อักษร ขนาดหนังสือ รวมถึงการเย็บเล่มเป็นต้น (บารมี อาชวนิจุล, 2532 อ้างใน ลิลิน จารุเอียร, 2559)

เอกสารอ้างอิง

- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต). (2557). เศรษฐศาสตร์แนวพุทธ. (พิมพ์ครั้งที่ 14). นครปฐม : จ.เจริญ อินเตอร์พรีน (ประเทศไทย).
- ราชกิจจานุเบกษา. (2565). ประกาศ ก.พ.อ. เรื่อง หลักเกณฑ์และวิธีการพิจารณาแต่งตั้งบุคคลให้ดำรงตำแหน่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ พ.ศ. 2564. เรี ย ก ใ ช้ เ มี อ 28 ส ิง ห า ค ม 2566 จ า ก https://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2565/E/004/T_0022.PDF.
- ลิลิน จารุเอียร. (2559). ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อหนังสือของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. ในการค้นคว้าอิสระ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- อภินันท์ จันตะนี. (2566). เศรษฐศาสตร์เชิงพุทธ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก*

POLITICAL SCIENCE AND SCRIPTURES IN THE TRIPITAKA

กรกนก เจริญทอง¹, อภินันท์ จันตะนี² และ สมเดช นามเกต³

Kornkanok Rianthong¹, Aphinant Chantane², Somdet Namket³

¹⁻³มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

¹⁻³Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Thailand

Corresponding Author's E-mail: kornkanok.r7376@gmail.com

แปลจากหนังสือ : รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก

ผู้เขียน : รองศาสตราจารย์ ดร.อภินันท์ จันตะนี

ผู้แปล : รองศาสตราจารย์ ดร.อภินันท์ จันตะนี

สำนักพิมพ์ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีที่พิมพ์ : 2566

จำนวนหน้า : 279

ISBN : 978-616-598-971-8

บทนำ

หนังสือเรื่อง “รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก” ที่ผู้เขียนสนใจและ ซึ่งเป็นผลงานที่สร้างสรรค์ความรู้เบื้องต้นทางด้านรัฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการปกครองภาครัฐ ซึ่งถือเป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ที่กล่าวถึงทฤษฎีการจัดตั้งองค์กรของรัฐบาลและการดำเนินงานภาครัฐ รวมถึงพฤติกรรมทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างวิชารัฐศาสตร์กับสาขาวิชาอื่น

* Received 25 May 2024; Revised 8 June 2024; Accepted 23 June 2024

ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน และ ระหว่างอำนาจกับกฎหมาย กระบวนการทางการเมือง รวมทั้งเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับรัฐและสังคมการศึกษาด้านรัฐศาสตร์นั้น ถูกจัดว่าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวและสถาบันที่เป็นสาธารณะ สาขาวิชานี้มักถูกแบ่งเป็นหลายด้าน เช่น ปรัชญาทางรัฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ รัฐศาสตร์ระดับชาติ รัฐศาสตร์ คือ ศาสตร์ที่ว่าด้วยรัฐ อันเป็นสาขาหนึ่งของวิชาสังคมศาสตร์ ที่กล่าวถึงเรื่องราวเกี่ยวกับรัฐ ว่าด้วยทฤษฎีแห่งรัฐ การวิวัฒนาการ มีกำเนิดมาอย่างไร สถาบันทางการเมืองที่ทำหน้าที่ ดำเนินการปกครองมีกลไกไปในทางใด การจัดองค์การต่างๆ ในทางปกครอง รูปแบบของรัฐบาล หรือสถาบันทางการเมืองที่ต้องออกกฎหมายและรักษาการณ์ให้เป็นไปตามกฎหมาย เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของเอกชน หรือกลุ่มชน กับรัฐ และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับรัฐ ตลอดจนแนวคิดทางการเมืองที่มีอิทธิพลต่อโลก ตลอดจนการแสวงหาอำนาจของกลุ่มการเมือง หรือภายในกลุ่มการเมือง หรือสถาบันการเมืองต่างๆ เพื่อการปกครองรัฐให้เป็นไปด้วยดีที่สุด

พระไตรปิฎก เป็นคัมภีร์ที่รวบรวมคำสอนของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ตามตำนานเล่าว่าพระจุลทเถระ และพระอนนทปไปเฝ้าพระพุทธเจ้า พระพุทธองค์ได้ตรัสแก่พระจุลทเถระให้ รวบรวมคำสอนของพระองค์ และทำสังคายนาเพื่อรักษาพระธรรมวินัยไว้พระไตรปิฎกเป็น หนังสือที่รวบรวมหลักธรรมวินัย และผ่านการสังคายนามาหลายครั้ง มีทั้งฉบับที่เริ่มทำตั้งแต่ สมัยพระพุทธเจ้ายังมีพระชนม์ชีพอยู่ และได้รวบรวมคำสอน สืบทอดกันต่อเนื่องมา เกิดความรู้เกี่ยวกับพระไตรปิฎก สมัยก่อน ไม่มีอุปกรณ์สื่อสารจดบันทึก พระภิกษุสงฆ์เมื่อ ศึกษาพระธรรมก็มักจดจำไว้กับตนเรียกว่า “มุขปาฐะ” พระสงฆ์ผู้มีความจำดี หนึ่งในนั้นคือ พระอุบาลี เป็นผู้ที่ยึดจำพระธรรมวินัยได้เป็นพิเศษ จึงได้รับมอบหมายให้เป็นผู้ตอบคำถาม “พระวินัยปิฎก” ในการทำสังคายนาครั้งแรก

หนังสือเล่มนี้ เป็นแหล่งข้อมูล รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก ที่ใช้หลักการเขียนมีความเข้าใจ และเป็นการรวบรวมความรู้ความเข้าใจของ รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก ทำให้มีความเข้าใจเกี่ยวกับการศึกษาในรูปแบบที่เข้าใจง่าย ทำให้เป็นที่นิยมและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางผลงานนี้เน้นไปที่การทำให้การศึกษาเป็นเรื่องที่เข้าใจง่ายและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์ การสังเกตการณ์ หรือ การคิดเชิงวิเคราะห์ ทำให้การศึกษาในชั้นเรียนที่ศึกษาเรื่องนี้ทำให้มีความเข้าใจได้ดียิ่งขึ้น ทำให้เป็นแหล่งความรู้ที่มีคุณค่าและสามารถนำไปสู่การพัฒนาทั้งในด้านบุคคลและสังคมในที่สุดท้าย ของผลงานนี้ไม่ได้เน้นเพียงการส่งเสริมความรู้และทักษะทางวิชาการเท่านั้น แต่ยังช่วย ส่งเสริมการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะชีวิตที่จำเป็นสำหรับการใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมี

ประสิทธิภาพผู้วิจารณ์จึงได้ตั้งประเด็นในศึกษา คือ แก่นเนื้อหาสำคัญของหนังสือและแนวคิดทางการศึกษาที่อยู่ในหนังสือนี้

เนื้อเรื่อง รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก

เนื้อหาในหนังสือ รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก ผู้เขียนได้สรุปเนื้อหาให้เห็นเป็นหัวข้อสำคัญประกอบด้วย

1. ความรู้เกี่ยวกับรัฐศาสตร์

รัฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการปกครองภาครัฐ ซึ่งถือเป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ที่กล่าวถึงทฤษฎีการจัดตั้งองค์กรของรัฐบาลและการ ดำเนินงานภาครัฐ รวมถึงพฤติกรรมทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่าง วิชารัฐศาสตร์กับสาขาวิชาอื่น ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน และระหว่างอำนาจกับกฎหมาย กระบวนการทางการเมือง รวมทั้งเป็นศาสตร์ ที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับรัฐและสังคม การเมืองเปรียบเทียบ ระบบทาง การเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นศาสตร์ที่เกี่ยวกับการเมืองการปกครอง กระบวนการทางการเมือง สถาบันทางการเมือง เป็นการศึกษา กระบวนการแบ่งปันและถ่ายโอนอำนาจในกระบวนการตัดสินใจ เพื่อ เปรียบเทียบกับสาขาอื่น ๆ การเมืองการปกครองหรือทางรัฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ใช้อำนาจรัฐ ซึ่งถือเป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ที่กล่าวถึงทฤษฎีการจัดตั้งองค์กรของ รัฐบาล และการดำเนินงานของรัฐ รวมถึงพฤติกรรมทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างวิชารัฐศาสตร์กับสาขาวิชาอื่น ความสัมพันธ์ระหว่าง รัฐกับประชาชน และระหว่างอำนาจกับกฎหมาย กระบวนการทางการเมือง รวมทั้งเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับรัฐและสังคม การเมือง เปรียบเทียบ ระบบทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เป็นศาสตร์ที่ศึกษา เกี่ยวกับการเมือง การปกครอง กระบวนการทางการเมือง สถาบันทาง การเมือง เป็นการศึกษากระบวนการแบ่งปันและถ่ายโอนอำนาจใน กระบวนการตัดสินใจ เมื่อเปรียบเทียบกับสาขาอื่น ๆ การศึกษาด้าน รัฐศาสตร์นั้นถูกจัดว่าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวและสถาบันที่เป็น สาธารณะ สาขาวิชานี้มักถูกแบ่งเป็นหลายด้าน เช่น รัฐศาสตร์เปรียบเทียบ รัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ปรัชญาทางรัฐศาสตร์ รัฐศาสตร์ระดับชาติ สถาบันหลักของรัฐ การเลือกตั้ง และการเมืองในระดับภูมิภาคและระดับ ท้องถิ่น

ปรัชญาและทฤษฎีทางรัฐศาสตร์

ความสำคัญของปรัชญาการเมือง ปรัชญาการเมืองมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะปรัชญาเป็น เครื่องมือช่วยให้เกิดปัญญาทั้งในระดับตนเองและสังคม กล่าวคือปรัชญา ช่วยทำให้แต่ละคนสามารถคิดอย่างมีเหตุผลได้และสามารถแนะนำผู้อื่นให้ เข้าใจความเป็นจริง ของสรรพสิ่งได้อีกด้วย

การเมืองการปกครองไทย

การเมืองการปกครองในประเทศไทย เป็นการปกครองในกรอบ ประชาธิปไตย โดยระบบรัฐสภาภายใต้รัฐธรรมนูญ พ.ศ.2560 โดย มาตรา 3 อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรง เป็นประมุข ทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และ ศาล ตาม บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ รัฐสภา คณะรัฐมนตรี ศาล องค์การอิสระ และ หน่วยงาน ของรัฐ ต้องปฏิบัติหน้าที่ให้เป็นไปตามรัฐธรรมนูญ กฎหมาย และหลักนิติธรรม เพื่อประโยชน์ ส่วนรวมของประเทศชาติและความผาสุก ของประชาชนโดยรวม สิทธิและเสรีภาพของปวงชนชาวไทย

การปกครองของรัฐกับประชาชน

หน้าที่สำคัญของฝ่ายปกครอง ฝ่ายปกครองมีอำนาจและหน้าที่เกี่ยวกับการปกครอง การบริการ สาธารณะ เอกสิทธิของฝ่ายปกครอง ฝ่ายปกครองกระทำโดยอาศัย กฎหมายที่บัญญัติให้อำนาจไว้ โดยกฎหมายปกครอง เป็นกฎหมายมหาชนที่วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดระเบียบบริหารของรัฐ การดำเนินกิจกรรม ของฝ่ายปกครองในการจัดการบริการสาธารณะการทำให้หน้าที่ของฝ่ายปกครองต่อประชาชน ซึ่งเป็นการปฏิบัติตาม กฎหมายและศีลธรรมอันดี เพื่อช่วยให้สังคมมีความสุข มีส่วนร่วมใน การป้องกันประเทศ การรักษาสาธารณประโยชน์ สำหรับประชาชน ถือ เป็นหัวใจสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็น ร่วมตัดสินใจต่อ การเมืองการปกครองในท้องถิ่นและระดับประเทศ และที่สำคัญการมีส่วนร่วม ร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและ ควบคุมการทำงานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี การปกครองท้องถิ่น ถือว่าเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยในระดับชาติ เพราะการพัฒนา การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ในระดับชาติจะประสบ ความสำเร็จได้ก็จำเป็นต้องอาศัย พัฒนาการของการปกครองตนเองใน ระดับท้องถิ่นก่อน โดยการสร้างความเข้าใจและการ

ยอมรับจากประชาชน ว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งจำเป็นและเป็นประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ ของประชาชนพลเมือง

การตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า

การแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เป็นการ สืบค้นและค้นพบความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ เรียกว่า “อริยสัจ 4” ซึ่งเป็นการปรากฏของสภาวะธรรมอันสูงสุด คือ ความจริงที่เป็นกฎ ธรรมชาติของเอกภพ ที่ทุกคนและทุกสิ่งต้องอยู่ตามกฎธรรมชาตินี้ ที่พระ พุทธองค์ทรงค้นพบจึงเป็น “อกาลโก” คือถูกต้องเสมอและท ำให้ พระพุทธศาสนาแตกต่างจากศาสนาอื่น และเป็นศาสนาสากลของโลก ทั้ง ยังเป็นนิมิตหมายในการประกาศอิสรภาพของมนุษย์ที่จะหลุดพ้นไปจาก สังสารวัฏ เมื่อพระพุทธองค์ได้ทรงแสดงความจริงเหล่านั้น และทรงอธิบาย วิธีการที่ท ำให้พ้นทุกข์ได้ผู้ที่มุ่งหวังจะพ้นจากทุกข์หากยึดถือและปฏิบัติ ตามแนวทางที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ก็สามารถ จะทำให้งถึงที่สุดแห่ง ทุกข์บรรลุความเป็นพุทธะได้โดยเท่าเทียมกัน วิธีการที่จะพ้นจากทุกข์นั้น พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้หลายวิธี แต่วิธีที่ดีที่สุดคือดำเนินตาม อริยมรรคมี องค์ 8 ซึ่งหมายถึงศีล สมาธิและปัญญาหรือไตรสิกขานั้นเอง โดยพระพุทธเจ้าภายหลังตรัสรู้แล้ว ได้มีพุทธกิจประจำวันเพื่อเทศนาโปรด สัตว์โลกทั้งหลาย ซึ่งมีเวลาพักผ่อนพระอิริยาบถน้อยนัก จากนิคมชนบท จากเมืองหนึ่งสู่เมืองหนึ่งมิได้หยุดอยู่กับที่

พระธรรมคำสอนพระพุทธเจ้าใช้สอน

ด้วยหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา ซึ่งมีหลักธรรมคำสอนเป็น เครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของศาสนิกชน โดยทุกศาสนามีเป้าหมายเดียวกันคือ มุ่งให้ทุกคนมีคุณธรรมจริยธรรม และสอนให้คนเป็นคนดี ดังนั้น ศาสนาแต่ละศาสนาจึงมีหลักธรรมคำสอนของตนเอง เป็นแนวทางในการประพฤติดี ปฏิบัติชอบ ประกอบกรรมดี ฉะนั้น พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่ ใช้สอนชาวพุทธหรือพุทธศาสนิกชนได้ยึดถือปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งใช้ เป็นแนวทางดำเนินชีวิตมีหลายข้อหลายประการ อาทิปฏิจจาสมุปาบทสิบ สอง อริยสัจสี่ สติปัฏฐานสี่ สัมมปธานสี่ อิทธิบาทสี่ อินทรีย์ห้า พละห้า โพชฌงค์เจ็ด สำหรับการปฏิบัติธรรมเจริญตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เชื่อมโยงกับมรรคมีองค์8 คือ (1) สัมมาทิฐิ (ความเห็นชอบ) (2) สัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ) (3) สัมมาวาจา (เจรจา ชอบ) (4) สัมมากัมมันตะ (การกระทำชอบ) (5) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพ ชอบ) (6) สัมมาวายามะ

(พยายามชอบ) (7) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) (8) สัมมาสมาธิ(ตั้งจิตมั่นชอบ) สอดคล้องกับไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยข้อเสนอแนะให้บุคคลหรืออาจารย์ที่มีความตั้งใจในการพัฒนาผลงาน ทางวิชาการควรเริ่มต้นที่การตั้งสติ (ตามหลักสติปัฏฐาน 4) และทำสมาธิ ให้มีความมั่นคงต่อเนื่อง หากกำหนดสติและสมาธิได้แล้ว จึงพิจารณาจะ เขียนเอกสาร ตำราหรือหนังสือและการทำวิจัยในสาขาวิชาที่ตนสังกัด โดยเริ่มจากการเริ่มฝึกสติให้หนึ่ง(คิด/ระลึกถึงเรื่อง จะ ทำฯ ไม่คิดเรื่องอื่น ไม่ ฟุ้งซ่าน) ทำสมาธิ(ฝึกจิตให้มีความเข้มแข็ง ตั้งมั่น ฝึกให้จิตสงบ อัน จะ ส่งผลให้สภาวะจิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง-คือ กำหนดสมาธิให้อยู่กับเรื่องที่ทำอย่างยาวนาน (มีสหปชัญญะ) ซึ่งเป็นการเริ่มต้นทำให้ได้ “ปฐมฌาน” โดยกำหนดอารมณ์จิต ทั้งนี้ต้อง พยายามลด ละ เลิก อาสวะกิเลสทั้งปวง

พระพุทธศาสนากับวิทยาศาสตร์

หลักธรรมทางศาสนาพุทธ เป็นการค้นพบตามกระบวนการทางด้าน วิทยาศาสตร์ซึ่งมีการตรวจสอบธรรมชาติตามความเป็นจริง โดยต้องอาศัย การกระทำที่ไม่เอนเอียง และไม่ลำเอียง สิ่งที่ยอมรับกันทั่ว ๆ ไปในคำสอน ศาสนาพุทธคือ ผลต้องเกิดจากเหตุ พระพุทธเจ้าได้ทรงอธิบายความจริง จากสิ่งทั้งปวง จากความเป็นเหตุและผล เช่น ความทุกข์และโศกเศร้าที่มีอยู่ ในคนใดคนหนึ่ง ล้วน แต่มมาจากเหตุ วิธีการหนึ่งที่หลักการของ พระพุทธศาสนา หลักการทางวิทยาศาสตร์ คือการยอมรับความจริงทาง วัตถุ แต่เชื่อว่ามี ความจริงอื่นนอกจากวัตถุซึ่งเน้นวัตถุนิยมและเชื่อว่า สสารและพลังงาน เท่านั้นที่เป็นจริง ความสุขทางวัตถุเป็นสิ่งที่ดีที่สุด พร้อมทั้งยอมรับ ประสาทสัมผัส และให้ความสำคัญกับการรับรู้ทางจิตที่ เชื่อความจริงรับรู้ได้ด้วยประสาทสัมผัสได้ โดยหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเน้นการศึกษาตัวมนุษย์เป็น สำคัญ และยอมรับ ประสบการณ์ทางอินทรีย์ที่ 6 ใช้เป็นอุปกรณ์ในการ สังเกตทดลองและตรวจสอบมาก ด้วยความ มุ่งหมายที่จะเข้าถึงความดีงาม หรือคุณค่าสูงสุดพร้อมกับความจริงแห่งกฎธรรมชาติ ซึ่งทำให้มีการ แก้ปัญหาและพัฒนามนุษย์ไปด้วยตลอดเวลาในการทดสอบทางปฏิบัติเป็น สำคัญ ดังนั้น พระพุทธศาสนาจึงมีเรื่องราวและวิธีการมากมายเกี่ยวกับการ สังเกต ทดลองและตรวจสอบในด้าน กระบวนการทางจิตใจ และพฤติกรรม ของมนุษย์ ดังนั้น พุทธศาสนาจึงชำนาญจัดเจนในแดนแห่ง กรรมนิยาม และจิตนิยาม หากพิจารณาอย่างกว้าง ๆ ถ้านำเอาความ ข นาญจัดเจน และผลการ สร้างสรรค์ที่ดีงามของทั้งสองฝ่ายนี้มาบรรจบประสานกัน และ ใช้ประโยชน์อย่างถูกต้อง เป็นการ นำมนุษยชาติขึ้น สู่ภาวะสมดุลและ ความสุขสมบูรณ์ได้อย่างชัดเจน

สำหรับทางวิทยาศาสตร์ เป็นการนำความรู้จากกฎธรรมชาติ โดย สอนให้มนุษย์รู้จักใช้ เทคโนโลยี เพื่อควบคุมธรรมชาติ มีขั้นตอนหรือ กระบวนการทดลองหรือพิสูจน์ได้เป็นประจักษ์ทั้ง

หลักพุทธธรรมแบบ อริยสัจจะและวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งมีขั้นตอนดำเนินการตามกระบวนการวิจัย เช่น (1) การกำหนดปัญหาเรื่องเพื่อการทำวิจัย (2) การ กำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการทำวิจัย (3) การตั้งสมมติฐานเพื่อการทดสอบ หรือพิสูจน์(4) การวิเคราะห์ทดสอบหรือพิสูจน์ตามสมมติฐาน (5) การ สรุปผลและนำเสนอไปปรับใช้ในการปฏิบัติ

การใช้วัตรกรรมตามพระอภิธรรม

พระอภิธรรม เป็นวิชาการชั้นสูงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปรมัตถธรรม 4 ประการ อันได้แก่ จิต เจตสิก รูป และนิพพาน พระอภิธรรมเปรียบเสมือน แก่นแท้ของพระพุทธศาสนา มีเนื้อหา สุขุมลุ่มลึก อันนำไปสู่ความรู้ความ เข้าใจในเรื่องธรรมชาติของชีวิต เรื่องของกรรมและการ ส่งผลของกรรม เรื่อง ภพภูมิต่าง ๆ เรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด และเรื่องราวของการได้ ประมวลหลักธรรมและคำอธิบายที่เป็นหลักวิชาล้วน ๆ

พระอภิธรรมปิฎก เป็นวิชาการชั้นสูงที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับปรมัตถ ธรรม 4 ประการ อาทิ จิต เจตสิก รูป นิพพาน พระอภิธรรมเปรียบเสมือน แก่นแท้ของพระพุทธศาสนา มีเนื้อหาสุขุม ลุ่มลึก อันนำไปสู่ความรู้ความ เข้าใจในเรื่องธรรมชาติของชีวิต เรื่องของกรรมและการส่งผลของ กรรม เรื่อง ภพภูมิต่าง ๆ เรื่องของการเวียนว่ายตายเกิด และเรื่องราวของการ ประมวล หลักธรรมและคำอธิบายที่เป็นหลักวิชาล้วน ๆ ไม่มีความเกี่ยวข้อง กับบุคคลและเหตุการณ์ ดังนั้นพระอภิธรรมเพื่อให้รู้จักธรรมชาติอัน แท้จริงที่มีอยู่ในตัวบุคคลและสัตว์ทั้งหลายอัน ได้แก่ จิต เจตสิก รูป และ รู้จักพระนิพพาน สำหรับพระอภิธรรม ซึ่งเป็นวัตรกรรมทางด้าน วิชาการ สูงสุดในพระพุทธศาสนา เพื่อสร้างเป็นรูปแบบ “พุทธธรรมนำบริหารและ การ ปกครอง” โดยสามารถนำไปปรับใช้ในการปกครองภาครัฐ หรือการ บริหารประเทศ ทั้งนี้ เพราะเป็นความซื่อสัตย์ ความจริง ความตรง และ ความแท้จริง เป็นความประพฤติทางกาย และวาจา ประกอบด้วย ขรราวาส ธรรม อิทธิบาท 4 อินทรีย์ 5 พละ 5 โพชฌงค์ 7 สติปัฏฐาน สัมปยุตธรรม 7 และมรรคมงคล 8 ซึ่งองค์ธรรมดังกล่าวล้วนแต่เป็นวัตรกรรมขั้นสูงที่ ฝ่ายการ ปกครองอันจะนำไปสู่ความเจริญมั่นคงของรัฐและความผาสุกของ ประชาชนพลเมือง เพราะ คุณธรรมจะช่วยให้ผู้ปกครองทำงานได้มี ประสิทธิภาพและทำให้ประชาชนพลเมืองได้เคารพรัก ตลอดไป

พระพุทธศาสนากับประชาธิปไตย

ประชาธิปไตยในสมัยพระพุทธกาล มีทั้งการปกครองที่เป็นรูปแบบ ราชาธิปไตย ธรรมาธิปไตยและประชาธิปไตย โดยเฉพาะพระสงฆ์ซึ่งมีภิกษุ สงฆ์อยู่รวมกันเป็นหมู่คณะ จึงต้องมีการบริหารจัดการกิจการภายในให้ เรียบร้อย เมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้น ก็ต้องมีวิธีระงับเหตุอย่างเหมาะสม ทั้งนี้ ในสมัยพุทธกาล ซึ่งก็มีพระพุทธองค์ได้เป็นผู้วินิจฉัยชี้ขาด ต่อมาเมื่อพระพุทธเจ้าทรงเข้าสู่ปรินิพพานแล้ว ทรงยกพระธรรมวินัยเป็นพระศาสนา แทน รวมทั้งมีการใช้มติของที่ประชุมสงฆ์เป็นการตัดสิน ทำให้เห็นได้ว่า รูปแบบการปกครองที่พบได้ในศาสนาพุทธ มีทั้งแบบราชาธิปไตยและ ธรรมาธิปไตย ความเสมอภาคนั้น ศาสนาพุทธมองข้ามเรื่องชนชั้น วรรณะ คนที่จะมาขอบวชก็ให้พรราชาของผู้ที่บวชมาก่อนว่าเป็นผู้มีอายุโสมมากกว่า ถือว่าเรียนมากกว่า ผู้ที่มีพรรษาน้อยกว่าต้องวันทา จึงเห็นว่า ศาสนาพุทธ ได้ส่งเสริมให้ทุกคนมีความเสมอภาคกันในกลุ่มทุกคน แต่ก็ให้ความสำคัญ กับการศึกษาเล่าเรียน การฝึกฝนปฏิบัติว่าเป็นสิ่งที่ทำให้คนผู้มีพรรษามาก คู่ควรแก่การเคารพยกย่อง ซึ่งได้ถือปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน และมีความ ต่อเนื่องไปในอนาคตอันไกลในที่สุด

พระพุทธศาสนากับประชาธิปไตย

การบูรณาการหลักพุทธธรรมกับทฤษฎีการเมืองการปกครอง เป็น วิธีการศึกษาที่ได้เน้นในแนวทางในการอธิบายวิเคราะห์ความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ในสังคมการเมือง วิธีการสอนของพระพุทธเจ้านั้น มีหลายประการและมีความเหมาะสมกับความสามารถตามอัธยาศัยของ ผู้เรียนเป็นสำคัญ พระพุทธเจ้าทรงบรรจุธรรมพิเศษโดยการศึกษาด้วย พระองค์เอง ดังนั้นเมื่อ พระองค์สั่งสอนศาสนา เมื่อผสมกับพุทธวิธีบูรณา การเข้ากับหลักพุทธธรรมที่นำมาบูรณาการ และนำไปประยุกต์ใช้การนั้น คือการนำหลักธรรมของพระพุทธเจ้านั้นมา สำหรับ ทฤษฎีรัฐศาสตร์ เป็น สาขาวิชาหนึ่งของการเรียนการสอนวิชารัฐศาสตร์ ทฤษฎีการเมืองเป็นสาขาวิชาที่เกิดขึ้นมาพร้อม ๆ กับวิชารัฐศาสตร์ ทฤษฎีการเมืองเกี่ยวพันอยู่ กับการมองและการเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ จากการที่ปรัชญาการเมืองเป็นเรื่อง ของการคิดและจินตนาการความเป็นไปได้ที่ดีที่สุดในการการเมือง มากกว่าที่จะเป็นเรื่องของความรู้ที่ได้มาในเชิงประจักษ์หรือสภาวะการณ์ ของการเมืองที่เกิดขึ้นจริงซึ่งเป็นเรื่องที่ทฤษฎีการเมืองพยายามอธิบาย หรือ นิยามของทฤษฎีการเมืองเป็นมุมมองในการการเมือง แม้รูปแบบการ ปกครองจากอดีตมาจนถึงปัจจุบัน เช่น แบบธรรมราชาธิปไตย แบบทฤษฎีการเมือง ปกครองและการปกครองของไทยแบบรัฐสภา จะมีความเหมาะสมเพียงใด แต่ถ้าผู้ปกครองหรือผู้แทนประชาชน ขาดคุณธรรมและจริยธรรม การ

ปกครองก็ความสงบสุขได้ยาก ดังนั้นผู้ปกครองจำต้องยึดหลักคุณธรรมและ จริยธรรมเพื่อปกครองประชาชนพลเมืองให้อยู่เย็นเป็นปกติสุขมีความสงบ

บทวิจารณ์

หนังสือเรื่อง รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก ผู้เขียนสนใจและนำมาวิจารณ์ เป็นหนังสือที่ให้ความรู้ความเข้าใจได้ดีมาก มีความหมายพระไตรปิฎกที่เข้าใจง่ายสำหรับบุคคลทั่วไปอ่านแล้วได้รับความรู้ความเข้าใจ ในเนื้อหาของรัฐศาสตร์เป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการปกครอง ภาครัฐ ซึ่งถือเป็นสาขาหนึ่งของสังคมศาสตร์ที่กล่าวถึงทฤษฎีการจัดตั้งองค์กรของรัฐบาลและการดำเนินงานภาครัฐ รวมถึงพฤติกรรมทางการเมือง ความสัมพันธ์ระหว่างวิชารัฐศาสตร์กับสาขาวิชาอื่น ความสัมพันธ์ระหว่างรัฐกับประชาชน และ ระหว่างอำนาจกับกฎหมาย กระบวนการทางการเมือง รวมทั้งเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยการศึกษาเกี่ยวกับรัฐและสังคมการศึกษา ด้านรัฐศาสตร์นั้นถูกจัดว่าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องราวและสถาบันที่เป็นสาธารณะ สาขาวิชานี้มักถูกแบ่งเป็นหลายด้าน เช่น ปรัชญาทางรัฐศาสตร์รัฐศาสตร์ระหว่างประเทศ รัฐศาสตร์ระดับชาติ

หลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธ ซึ่งมีหลักธรรมคำสอนเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของศาสนิกชน โดยทุกศาสนามีเป้าหมายเดียวกันคือ มุ่งให้ทุกคนมีคุณธรรมจริยธรรม และสอนให้คนเป็นคนดี ดังนั้น ศาสนาแต่ละศาสนาจึงมีหลักธรรมคำสอนของตนเอง เป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติชอบ ประกอบกรรมดี ฉะนั้น พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าที่ใช้สอนชาวพุทธหรือพุทธศาสนิกชนได้ยึดถือปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งใช้เป็นแนวทางดำเนินชีวิตมีหลายข้อหลายประการ อาทิปฏิจกสมุปปาทสิบสอง อริยสัจสี่ สติปัฏฐานสี่ สัมมปธานสี่ อิทธิบาทสี่ อินทรีย์ห้า พละห้า โพชฃงค์เจ็ด สปัปริสธรรมเจ็ด และเจตสิดห้าสิบสองดวง เป็นต้น

จุดเด่น

ข้อเด่น ของหนังสือ “รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก” ผู้วิจารณ์เห็นด้วยกับผู้เขียนคือ มีเนื้อหาสาระสมบูรณ์มีประโยชน์แก่ผู้อ่านมากที่สุดโดยเฉพาะให้ความรู้รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก ที่สำคัญทางพระพุทธศาสนา ว่าด้วยความรู้ทางการเมือง และการปกครอง การปกครองภาครัฐกับประชาชนพร้อมทั้งการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เริ่มต้นการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า พุทธกิจประจำวันของพระพุทธเจ้า พระธรรมสำคัญของพระพุทธองค์ หนังสือเล่มนี้มีรูปแบบของสารบัญมีความแตกต่างจากหนังสืออื่น การแบ่งแยกเรื่องภายในเล่มชัดเจน รวมถึงการเขียนอธิบายยกเนื้อเรื่องเหตุการณ์สำคัญที่เกิดขึ้นในสถานที่ต่างๆมีความ

เข้าใจง่ายทำให้ได้รับความรู้ความเข้าใจ ด้านรัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก ในมุมมองที่เข้าใจมากขึ้นมากกว่าการอ่านพระไตรปิฎก ทั่วไป ที่เคยอ่านทำให้เข้าใจมากขึ้นสำหรับอาจารย์ นักศึกษา ได้รับความรู้เพิ่มเติม ยิ่งขึ้น

มีความเข้าใจด้านประสิทธิภาพขององค์กรและ ลักษณะงานโดยไม่เลือกปฏิบัติอย่างไม่เป็นธรรม ส่งเสริมคนที่มีความรู้ ความสามารถ ที่มีผลงานได้ก้าวหน้าเร็ว เตรียมคนและส่งเสริมคนให้เลือกก้าวหน้า ตลอดจนส่งเสริมให้สับเปลี่ยนหมุนเวียนเพื่อการพัฒนา โดยการใช้ อำนาจในการแต่งตั้ง โยกย้ายต้องเป็นไปอย่างบริสุทธิ์ยุติธรรมและมีความชอบธรรม และที่สำคัญการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนนั้นเป็นการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐและควบคุมการท างานของเจ้าหน้าที่ภาครัฐได้เป็นอย่างดี การปกครองท้องถิ่นถือว่าเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตยในระดับชาติ เพราะการพัฒนาการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย ในระดับชาติจะประสบความสำเร็จได้ก็จำเป็นต้องอาศัยพัฒนาการของการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่นก่อน โดยการสร้างความเข้าใจและการยอมรับจากประชาชนว่าการปกครองท้องถิ่นเป็นสิ่งจ าเป็นและเป็นประโยชน์ต่อชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนพลเมือง นอกจากนี้การปกครองท้องถิ่นเปรียบเสมือนสถาบันฝึกอบรมประชาชนให้มีความเข้าใจในกระบวนการและกลไก ทางการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย เพราะจะช่วยให้ประชาชนเกิดการเรียนรู้และเกิดความเข้าใจในระบบการเมืองมากยิ่งขึ้น และเป็นความมั่นคงอย่างมั่นคงตลอดไป

โดยมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2560) กล่าวว่า ศีลธรรมเป็น เรื่องที่มีการกล่าวขานและเป็นประเด็นอภิปรายกันมาหลายพันปีศาสนาสำคัญต่างๆ ในโลก กล่าวถึงพฤติกรรมที่มนุษย์พึงยึดถือปฏิบัติส่วนลัทธิความเชื่อต่าง ๆ ทั่วทุกมุมโลกล้วนกำหนดแนวทางปฏิบัติตนของมนุษย์ทั้งสิ้น สิ่งที่กำหนดเหล่านี้เป็นเรื่องของศีลธรรม คือข้อปฏิบัติตน และ ข้อห้ามสำหรับสมาชิกในสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสงบเรียบร้อยในแต่ละสังคม บางข้อกำหนด มีมาตรการบังคับ แต่บางข้อกำหนดเป็นเรื่องแนะนำให้อึดปฏิบัติที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบจึงเป็น “อกาลิโก” คือถูกต้องเสมอและทำให้ พระพุทธศาสนาแตกต่างจากศาสนาอื่น และเป็นศาสนาสากลของโลก ทั้ง ยังเป็นนิมิตหมายในการประกาศอิสรภาพของมนุษย์ที่จะหลุดพ้นไปจากสังสารวัฏ เมื่อพระพุทธองค์ได้ทรงแสดงความจริงเหล่านั้น และทรงอธิบายวิธีการที่ทำให้พ้นทุกข์ได้ผู้ที่มุ่งหวังจะพ้นจากทุกข์หากยึดถือและปฏิบัติตามแนวทางที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ก็สามารถ จะทำให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์บรรลุความเป็นพุทธะได้โดยเท่าเทียมกัน วิธีการที่จะพ้นจากทุกข์นั้น พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้หลายวิธี แต่วิธีที่ดีที่สุดคือดำเนินตาม อริยมรรคมีองค์ 8 ซึ่งหมายถึงศีล สมาธิและปัญญาหรือไตรสิกขานั้นเอง โดยพระพุทธเจ้าภาย

หลงตรัสรู้แล้ว ได้มีพุทธกิจประจำวันเพื่อเทศนาโปรดสัตว์โลกทั้งหลาย ซึ่งมีเวลาพักผ่อนพระอิริยาบถน้อยนัก จากนิคมชนบท จากเมืองหนึ่งสู่เมืองหนึ่งมิได้หยุดอยู่กับที่ จวบจนพระชนมายุครบ 80 พรรษา อันเป็นเวลาเสด็จดับขันธปรินิพพาน

จุดด้อย

ข้อด้อย ของหนังสือ รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก อยากให้เป็นหนังสือที่เข้าถึงกลุ่มเด็กนักเรียนประถม มัธยม มีการบรรยาย ภาพประกอบ ให้นักเรียนได้ศึกษา ด้านรัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก เป็นการปูพื้นฐาน ให้นักเรียนได้เข้าใจหลักพระไตรปิฎก ตั้งแต่เริ่มต้น เป็นการปรับพื้นฐานความเข้าใจในหลักพระไตรปิฎก ตั้งแต่เด็กนักเรียนประถม สอนเกี่ยวกับการให้ความรู้วันสำคัญและชีวิตส่วนพระองค์ของพระพุทธเจ้า คือ การประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน โดยมีนักวิชาการได้ให้แนวคิดของ อนุสรณ์ แก้วงาม (2563) กล่าวว่าการที่เรานับบูชาพระพุทธเจ้า ความจริงเราไม่ได้ทำเพื่อพระพุทธเจ้า พระพุทธเจ้าก็คงไม่ทรงต้องการประโยชน์อะไรจากพวกเรา แต่การที่เราบูชา ประโยชน์ก็เกิดแก่ตัวของพวกเราเอง ถ้าเรารู้ความหมายรู้เหตุรู้ผลในการบูชา รู้ว่าประโยชน์อะไรที่เราควรจะได้ และรู้ว่าเราควรจะทำบูชาอย่างไร ก็จะได้ประโยชน์มาก เพราะฉะนั้น การบูชาที่จะมีผลก็คือการบูชาที่เกิดจากความรู้ความเข้าใจ วิสาขบูชาวัน พุทธสันฯ ว่ามีความหมายหลายอย่าง บางที่เราบอกว่า วันวิสาขบูชา เป็นวันพระพุทธเจ้า ทั้งนี้โดยเทียบกับวันอื่น กล่าวคือ ในบรรดาวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาที่เราประกอบพิธีบูชากันในรอบปีนั้น เราถือว่า วันวิสาขบูชา เป็นวันพระพุทธเจ้า เพราะเป็นวันที่เกี่ยวข้องกับชีวิตส่วนพระองค์ของพระพุทธเจ้า คือ การประสูติ ตรัสรู้ และปรินิพพาน มีรายละเอียดเกี่ยวกับการประสูติก็ตาม ตรัสรู้ก็ตาม ปรินิพพานก็ตาม นั้น อย่างที่กล่าวเบื้องต้นแล้วว่าคงไม่จำเป็นต้องมาทบทวนกันในที่นี้ แต่สาระสำคัญของวันวิสาขบูชาวันนั้น ก็เพื่อให้เราได้ประโยชน์

สรุป

การแสดงให้เห็นถึงขั้นตอนการตรัสรู้ของพระพุทธเจ้า เป็นการสืบค้นและค้นพบความจริงอันประเสริฐ 4 ประการ เรียกว่า “อริยสัจ 4” ซึ่งเป็นการปรากฏของสภาวะธรรมอันสูงสุด คือความจริงที่เป็นกฎธรรมชาติของเอกภพ ที่ทุกคนและทุกสิ่งต้องอยู่ตามกฎธรรมชาตินี้ ที่พระพุทธองค์ทรงค้นพบจึงเป็น “อากาลิโก” คือถูกต้องเสมอและทำให้พระพุทธศาสนาแตกต่างจากศาสนาอื่น และเป็นศาสนาสากลของโลก ทั้งยังเป็นนิมิตหมายในการประกาศอิสรภาพของมนุษย์ที่จะหลุดพ้นไปจากสังสารวัฏ เมื่อพระพุทธองค์ได้ทรงแสดงความจริงเหล่านั้น และทรง

อธิบายวิธีการที่ทำให้พ้นทุกข์ได้ผู้ที่มุ่งหวังจะพ้นจากทุกข์หากยึดถือและปฏิบัติตามแนวทางที่พระพุทธองค์ทรงแสดงไว้ก็สามารถ จะทำให้ถึงที่สุดแห่งทุกข์บรรลุความเป็นพุทธะได้โดยเท่าเทียมกัน วิธีการที่จะพ้นจากทุกข์นั้น พระพุทธเจ้าทรงแสดงไว้หลายวิธี แต่วิธีที่ดีที่สุดคือดำเนินตาม อริยมรรคมีองค์ 8 ซึ่งหมายถึงศีล สมาธิและปัญญาหรือไตรสิกขานั้นเอง โดยพระพุทธเจ้าภายหลังตรัสรู้แล้ว ได้มีพุทธกิจประจำวันเพื่อเทศนาโปรดสัตว์โลกทั้งหลาย ซึ่งมีเวลาพักผ่อนพระอิริยาบถน้อยนัก จากนิคมชนบท จากเมืองหนึ่งสู่เมืองหนึ่งมิได้หยุดอยู่กับที่ จวบจนพระชนมายุครบ 80 พรรษา อันเป็นเวลาเสด็จดับขันธปรินิพพาน

ด้วยหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนา ซึ่งมีหลักธรรมคำสอนเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของศาสนิกชน โดยทุกศาสนามีเป้าหมายเดียวกันคือมุ่งให้ทุกคนมีคุณธรรมจริยธรรม และสอนให้คนเป็นคนดี ดังนั้น ศาสนาแต่ละศาสนาจึงมีหลักธรรมคำสอนของตนเองเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติชอบ ประกอบกรรมดี ฉะนั้น พระธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้า ที่ใช้สอนชาวพุทธหรือพุทธศาสนิกชนได้ยึดถือปฏิบัติมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งใช้เป็นแนวทางดำเนินชีวิตมีหลายข้อหลายประการ อาทิ ปฏิจัมพูบาทสิบสอง อริยสัจสี่ สติปัฏฐานสี่ สัมมปธานสี่ อิทธิบาทสี่ อินทรีย์ห้า พละห้า โพชฌงค์เจ็ด สำหรับการปฏิบัติธรรมเจริญตามหลักไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ และปัญญา เชื่อมโยงกับมรรคมีองค์ 8 คือ (1) สัมมาททิจ (ความเห็นชอบ) (2) สัมมาสังกัปปะ (ความดำริชอบ) (3) สัมมาวาจา (เจรจาชอบ) (4) สัมมากัมมันตะ (การกระทำชอบ) (5) สัมมาอาชีวะ (เลี้ยงชีพชอบ) (6) สัมมาวายามะ (พยายามชอบ) (7) สัมมาสติ (ระลึกชอบ) (8) สัมมาสมาธิ (ตั้งจิตมั่นชอบ) สอดคล้องกับไตรสิกขา คือ ศีล สมาธิ ปัญญา โดยข้อเสนอแนะให้บุคคลหรืออาจารย์ที่มีความตั้งใจในการพัฒนาผลงานทางวิชาการควรเริ่มต้นที่การตั้งสติ (ตามหลักสติปัฏฐาน 4) และทำสมาธิ ให้มีความมั่นคงต่อเนื่อง การกำหนดสติและสมาธิได้แล้ว จึงพิจารณาจะเขียนเอกสาร ตำราหรือหนังสือและการทำวิจัยในสาขาวิชาที่ตนสังกัด โดยเริ่มจากการเริ่มฝึกสติให้นิ่ง(คิด/ระลึกถึงเรื่องจะทำฯ ไม่คิดเรื่องอื่น ไม่ฟุ้งซ่าน) ทำสมาธิ(ฝึกจิตให้มีความเข้มแข็ง ตั้งมั่น ฝึกให้จิตสงบ อันจะส่งผลให้สภาวะจิตมีอารมณ์เป็นหนึ่ง-คือกำหนดสมาธิให้อยู่กับเรื่องที่ทำอย่างยาวนาน (มีสหปชัญญะ) ซึ่งเป็นการเริ่มต้นทำให้ได้ “ปฐมฌาน” โดยกำหนดอารมณ์จิต ทั้งนี้ต้องพยายามลด ละ เลิก อาสวะกิเลสทั้งปวง

เอกสารอ้างอิง

- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2560). คุณธรรมจริยธรรมนักเรียนเมือง. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์
- น้อม ดาดขุนทด. (2564). หลักสูตรพระไตรปิฎกชั้นต้น (1 ปี). ออนไลน์ สถาบันพระบาฬีโพธิ
ยาลัย วัดจากแดง อ.พระประแดง จ.สมุทรปราการ
- พระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตฺโต). (2543). พุทธธรรม ฉบับปรับปรุง. กรุงเทพมหานคร: มหา
จุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราช
วิทยาลัย เล่มที่ 11. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อภิรักษ์ จันตะนี. (2566). รัฐศาสตร์กับคัมภีร์ในพระไตรปิฎก. จำนวน 279 หน้า ศูนย์
หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถนนพญาไท เขตปทุมวัน วังใหม่กรุงเทพฯ
- อนุสรณ์ แก้วงาม. (2563). ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณคดี. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

คำแนะนำสำหรับผู้เขียน

1. นโยบายการตีพิมพ์ในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

วารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี เป็นวารสารในกลุ่มมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมการศึกษาค้นคว้า และเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่บทความวิชาการ บทความวิจัย และบทความทวิการณหนังสือ แก่นักวิชาการ นักวิจัย คณาจารย์ นักศึกษาทุกระดับ และผู้สนใจทั่วไป ในมิติทางด้านศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ อย่างน้อย 3 ท่าน ในลักษณะปกปิดรายชื่อ (Double blind peer-reviewed) เปิดรับบทความทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยรับพิจารณาตีพิมพ์ต้นฉบับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกมหาวิทยาลัย ผลงานที่ส่งมาจะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้เขียนบทความจะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การเสนอบทความวิชาการหรือบทความวิจัยเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอย่างเคร่งครัด รวมทั้งระบบการอ้างอิงต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ของวารสารที่คณะและข้อคิดเห็นที่ปรากฏในบทความวารสาร ถือเป็นความรับผิดชอบของผู้เขียนบทความนั้น มิใช่ความคิดของคณะผู้จัดทำ และไม่ถือเป็นทัศนะและความรับผิดชอบของกองบรรณาธิการ ทั้งนี้กองบรรณาธิการไม่สงวนลิขสิทธิ์ในการคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา ทางวารสารกำหนดออกวารสารปีละ 2 ฉบับ (ราย 6 เดือน) ดังนี้ ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม – มิถุนายน และ ฉบับที่ 2 เดือน กรกฎาคม – ธันวาคม

2. ประเภทของผลงานที่ตีพิมพ์ในวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี

1) บทความวิจัย (Research Article) เป็นบทความที่นำเสนอการค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับศาสนาและปรัชญา วัฒนธรรมและประเพณีท้องถิ่น รัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การศึกษา สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา รวมทั้งสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

2) บทความวิชาการ (Academic Article) เป็นบทความวิเคราะห์ วิจัยหรือเสนอแนวคิดใหม่

3. รูปแบบของการจัดเตรียมต้นฉบับ

1) ต้นฉบับบทความต้องมีความยาว 8 - 12 หน้ากระดาษ A4 (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) พิมพ์บนกระดาษหน้าเดียว ใช้ตัวอักษรแบบ THSarabunPSK ตั้งค่าหน้ากระดาษโดยเว้นขอบบน ขอบซ้าย 1 นิ้ว และขอบขวา ขอบล่าง 1 นิ้ว กำหนดระยะห่างระหว่างบรรทัดเท่ากับ 1 และเว้นบรรทัดระหว่างแต่ละย่อหน้า การนำเสนอรูปภาพและตาราง ต้องนำเสนอรูปภาพและตารางที่มีความคมชัดพร้อมระบุหมายเลขกำกับรูปภาพไว้ด้านล่าง พิมพ์เป็นตัวหนาเช่นตารางที่ 1 หรือ Table 1 และ ภาพที่ 1 หรือ Figure 1 รูปภาพที่นำเสนอต้องมีรายละเอียดของข้อมูลครบถ้วนและเข้าใจได้โดยไม่ต้องกลับไปอ่านที่เนื้อความอีก ระบุลำดับของรูปภาพทุกรูปให้สอดคล้องกับเนื้อหาที่อยู่ในต้นฉบับ โดยคำอธิบายต้องกระชับและสอดคล้องกับรูปภาพที่นำเสนอ

2) ชื่อเรื่องต้องมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พิมพ์ไว้ตรงกลางหน้าแรก

3) ชื่อผู้เขียน ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ พร้อมระบุชื่อสังกัดหรือหน่วยงาน

4) มีบทคัดย่อภาษาไทย จำนวนคำอยู่ที่ 300-350 คำ

5) กำหนดคำสำคัญ (Keywords) 3-5 คำ ทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

6) การเรียงหัวข้อ หัวข้อใหญ่สุด ให้พิมพ์ชิดขอบด้านซ้าย หัวข้อย่อยเว้นห่างจากหัวข้อใหญ่ 3-5 ตัวอักษร และหัวข้อย่อยขนาดเดียวกัน ต้องพิมพ์ให้ตรงกัน เมื่อขึ้นหัวข้อใหญ่ให้เว้นระยะห่าง 1 บรรทัด

7) การใช้ตัวเลข คำย่อ และวงเล็บ ควรใช้ตัวเลขอารบิกทั้งหมด ใช้คำย่อที่เป็นสากลเท่านั้น (ระบุคำเต็มไว้ในครั้งแรก) การวงเล็บภาษาอังกฤษ ควรใช้ดังนี้ (Student centred learning)

บทความวิจัย ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

1) **บทคัดย่อ (Abstract)** เสนอวัตถุประสงค์ของการวิจัย วิธีการวิจัยและผลการวิจัยโดยสรุป สั้นกะทัดรัดได้ใจความ

2) **บทนำ (Introduction)** ระบุความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการวิจัยและระบุวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) **วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methodology)** ระบุแบบแผนการวิจัย การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่างและการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

4) ผลการวิจัย (Results) เสนอผลที่พบตามวัตถุประสงค์การวิจัยตามลำดับอย่างชัดเจน ควรเสนอในรูปตารางหรือแผนภูมิ

5) อภิปรายผล (Discussion) เสนอเป็นความเรียง ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของผลการวิจัยกับกรอบแนวคิด และงานวิจัยที่ผ่านมา ไม่ควรอภิปรายเป็นข้อ ๆ แต่ชี้ให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของตัวแปรที่ศึกษาทั้งหมด

6) องค์ความรู้ใหม่ (ถ้ามี) (Originality and Body of Knowledge) ระบุองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจง่าย

7) สรุป (Conclusion) / ข้อเสนอแนะ (Recommendation) ระบุข้อสรุปที่สำคัญและข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และประเด็นสำหรับการวิจัยต่อไป

8) เอกสารอ้างอิง (References) ต้องเป็นรายการอ้างอิงที่มีปรากฏในบทความเท่านั้น

บทความวิชาการ ให้เรียงลำดับสาระ ดังนี้

- 1) บทคัดย่อ (Abstract)
- 2) บทนำ (Introduction)
- 3) เนื้อเรื่อง (Content) แสดงสาระสำคัญที่ต้องการนำเสนอตามลำดับ
- 4) สรุป (Conclusion)
- 5) เอกสารอ้างอิง (Reference)

4. ระบบการอ้างอิงและเอกสารอ้างอิงทางวิชาการ

เอกสารที่นำมาใช้ในการอ้างอิงบทความ ควรมีที่มาจากแหล่งตีพิมพ์ที่ชัดเจน และมีความน่าเชื่อถือ สามารถสืบค้นได้ เช่น หนังสือ วารสาร หรืองานวิจัย เป็นต้น ผู้เขียนบทความจะต้องตรวจสอบความถูกต้องของรายการอ้างอิง เพื่อป้องกันความล่าช้าในการตีพิมพ์บทความ เนื่องจากบทความที่มีการอ้างอิงไม่ถูกต้อง จะไม่ได้รับการส่งต่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา จนกว่าการอ้างอิงเอกสารจะได้รับการแก้ไขให้สมบูรณ์

การอ้างอิงในเนื้อหาบทความ

รูปแบบการอ้างอิงในเนื้อเรื่องและท้ายเล่มใช้วิธีการอ้างอิงระบบนาม – ปี ตามรูปแบบของ American Psychological Association (APA) ให้ใช้ระบบตัวอักษรโดยใช้วงเล็บ เปิด-ปิด แล้วระบุชื่อ-นามสกุลของผู้เขียนและปีที่ตีพิมพ์ กำกับท้ายเนื้อความที่ได้อ้างอิง ตัวอย่างเช่น การปฏิวัติทางอุตสาหกรรมครั้งที่ 4 (Industry 4.0) ภาครัฐและภาคอุตสาหกรรมจะต้องเตรียมพร้อมในหลาย ๆ ด้านและสิ่งที่สำคัญที่สุดก็คือ การเตรียมพร้อมด้านทรัพยากรมนุษย์ เพื่อรองรับอุตสาหกรรมใหม่และเศรษฐกิจยุคใหม่ เป็นการพัฒนาคมนวัตกรรมอนาคต เชื่อมโยงทรัพยากรบุคคล ความรอบรู้ นวัตกรรมทางความคิด และเทคโนโลยีดิจิทัล เป็นหนึ่งเดียวกับการขับเคลื่อนอุตสาหกรรม (ธนิต โสรัตน์, 2559) โดยเอกสารอ้างอิงที่ใช้ในการอ้างอิงในบทความ จะต้องปรากฏในเอกสารอ้างอิงท้ายบทความทุกรายการ โดยรูปแบบของเอกสารอ้างอิง มีดังนี้

อ้างอิงจากเอกสารภาษาไทย

- 1) พระไตรปิฎกและอรรถกถาให้อ้างชื่อคัมภีร์ / เล่มที่/ข้อที่/เลขหน้า แล้วตามด้วยชื่อหน่วยงานผู้จัดทำ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) พร้อมปีที่พิมพ์ ตัวอย่าง เช่น “ภิกษุทั้งหลาย รูปเวทนา สัญญา สังขาร และวิญญาณ เป็นอนัตตา ภิกษุทั้งหลาย ถ้ารูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้จักเป็นอัตตาแล้วไซ้รูปเวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณนี้ไม่พึงเป็นไปเพื่ออาพาร” (วิ.ม. 4/20/27) (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)
- 2) ผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (เกสวดี เชี่ยวชาญ, 2557)
- 3) ผู้แต่งสองราย ให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งทั้งสองรายโดยใช้คำว่า “และ” ในการเชื่อมผู้เขียนทั้งสองแล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (นิรมัย คัมภีร์รักษา และอัจจิมา ศิริพิบูลย์ผล, 2560)
- 4) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างชื่อ-นามสกุลของผู้แต่งรายแรก แล้วเพิ่มคำว่า “และคณะ” แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และตามด้วยปีที่พิมพ์ เช่น (ทศพร คำผลศิริ และคณะ, 2560)
- 5) กรณีที่เนื้อความเป็นเรื่องเดียวกัน หรือผลการวิจัยเหมือนกัน แต่มีผู้อ้างอิงหลายคน ให้ใช้รายการอ้างอิงที่ใกล้เคียงกับปัจจุบันมากที่สุด (ค้นพบล่าสุด) หรือหากเป็นแนวคิดทฤษฎี

ก็ควรอ้างอิงเจ้าของแนวคิดทฤษฎี หรือบุคคลผู้เป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการส่วนใหญ่เป็นสำคัญ

อ้างอิงจากเอกสารภาษาอังกฤษ

1) ถ้ามีผู้แต่งหนึ่งราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่ง ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Phathong, K., 2007)

2) ถ้ามีผู้แต่งสองราย ให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษ ตามด้วยเครื่องหมายแอนด์ (&) คั่นกลาง ตามด้วยนามสกุลของผู้แต่งรายที่สอง และตามด้วยอักษรย่อของชื่อภาษาอังกฤษ แล้วตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Werker, J. F. & Desjardins, R. N., 2004)

3) ถ้ามีผู้แต่งมากกว่า 2 รายให้อ้างนามสกุลของผู้แต่งรายแรก ตามด้วยอักษรตัวย่อของชื่อภาษาอังกฤษตามด้วย et al. ตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และปีที่พิมพ์ เช่น (Bloom, B. S., et al.)

เอกสารอ้างอิงท้ายเล่ม

(1) พระไตรปิฎก อรรถกถา

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อพระไตรปิฎกอรรถกถา.// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2539). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(2) หนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อหนังสือ.// (ครั้งที่พิมพ์).// สถานที่พิมพ์: สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง. (2548). ระเบียบวิธีวิจัยทางรัฐศาสตร์ : แนวคิด ทฤษฎีสู่การปฏิบัติ. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: พิสิษฐ์ ไทย ออฟเซต.

(3) บทความในหนังสือ

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อบรรณาธิการ (บรรณาธิการ).// ชื่อเรื่อง/ (เลขหน้าที่อ้าง).// สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

ชลิตา บัณฑวงศ์. (2556) ข้าวและชาวนาไทยในกระแสการเปลี่ยนแปลง ใน พจนก กาญจนจันทร์ (บรรณาธิการ), คน ข้าว นา ควาย ในวัฒนธรรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (หน้า 39-68). กรุงเทพมหานคร: อัมรินทร์.

(4) บทความจากวารสาร

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อวารสาร.// ปีที่/ (ฉบับที่), / เลขหน้าแรก ที่ตีพิมพ์-เลขหน้าสุดท้ายที่ตีพิมพ์.

ตัวอย่าง :

เกษภา ผาทอง และคณะ. (2562). พระพุทธศาสนากับการเมือง. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทรรศน์, 3(2), 16-31.

(5) บทความในสารานุกรม

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ใน ชื่อสารานุกรม, / (เล่มที่อ้าง, หน้า เลขหน้าที่อ้าง). สถานที่พิมพ์: /สำนักพิมพ์หรือโรงพิมพ์.

ตัวอย่าง :

สนิทาจพันธ์. (2537). หม้อคอกควาย. ใน สารานุกรมของใช้พื้นบ้านไทยในอดีตเขต หัวเมืองฝ่ายเหนือ, (หน้า 274-275). กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้น.

(6) หนังสือพิมพ์

รูปแบบ :

ผู้แต่ง.// (วันที่ เดือน ปีที่พิมพ์).// ชื่อบทความ.// ชื่อหนังสือพิมพ์, / เลขหน้า.

ตัวอย่าง :

สุชาติ เผือกสกนธ์. (9 มิถุนายน 2549). ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ผู้จัดการรายวัน, น.13.

(7) สารนิพนธ์, วิทยานิพนธ์, ดุษฎีนิพนธ์, รายงานการวิจัย**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง. //(ปีที่พิมพ์). // ชื่อวิทยานิพนธ์. // ใน/ ระดับวิทยานิพนธ์ สาขา. / ชื่อมหาวิทยาลัยที่พิมพ์.

ตัวอย่าง :

พรไทย ศิริสาธิตกิจ. (2558). การพัฒนารูปแบบการปรับตัวของชาวนาอย่างยั่งยืนในพื้นที่ลุ่มน้ำทะเลสาบสงขลา. ใน ดุษฎีนิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษา. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

นายมนัส ภาควณิ. (2540). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของเจ้าอาวาสในการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางชุมชน. ใน รายงานการวิจัย. มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

(8) สัมภาษณ์**รูปแบบ:**

ชื่อผู้ที่ได้รับการสัมภาษณ์. //(วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์). // ชื่อเรื่องที่สัมภาษณ์. // (ชื่อผู้สัมภาษณ์)

ตัวอย่าง :

ไชยศิริ สิริกุล. (5 พ.ย. 2562). วิธีการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานข้าว. (พระมหาปรัชญ์ อดิเทพ, สัมภาษณ์)

(9) สื่อออนไลน์**รูปแบบ :**

ผู้แต่ง. //(ปีที่เผยแพร่). // ชื่อเรื่อง. // เรียกใช้เมื่อ/ จาก แหล่งที่มาของข้อมูล (URL)

ตัวอย่าง :

ถัยชนก จริจิตร. (2555). กลยุทธ์ข้าวไทยบนฐาน AEC เพื่อก้าวสู่การเป็น Trading Nation เรียกใช้เมื่อ 1 สิงหาคม 2563 จาก <http://www.tpsoc.moc.go.th/sites/default/files/862-img.pdf>

สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2561). เลื่อนข้าราชการให้ดำรงตำแหน่งประเภททั่วไป ระดับชำนาญงาน คำสั่งสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ที่ 593/2562 . เรียกใช้เมื่อ 15 มกราคม 2562 จาก <http://www.onab.go.th/category/news/คำสั่ง-ประกาศ/>

(10) ราชกิจจานุเบกษา

รูปแบบ:

ชื่อกฎหมาย. //(ปีที่พิมพ์). //ชื่อเรื่อง(ถ้ามี). //ราชกิจจานุเบกษา เล่มที่/ตอนที่/หน้า/(วันเดือนปี).

ตัวอย่าง:

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

ประกาศกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม. (2562). เรื่อง กำหนดประเภทและขนาดของโครงการหรือกิจการซึ่งต้องจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม และหลักเกณฑ์ วิธีการ ระเบียบปฏิบัติ และแนวทางการจัดทำรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 129 ตอนพิเศษ 97 ง หน้า 1 (20 มิถุนายน 2555).

ตัวอย่างเอกสารอ้างอิง

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงสาธารณสุข. (2558). คู่มือเฝ้าระวังและส่งเสริมพัฒนาการเด็กปฐมวัย Developmental Surveillance and Promotion Manual (DSPM) Promotion Manual (DSPM). เชียงใหม่: สยามพิมพ์นานาชาติ.

ประภัศร ปรีเอี่ยม และธรรมนุญ รวีผ่อง. (2554). ผลการส่งเสริมพัฒนาการ กล้ามเนื้อมัดเล็ก สำหรับเด็กพัฒนาการช้าโดยพ่อแม่ของเด็กที่มีความต้องการพิเศษใน จังหวัดมหาสารคาม. ใน รายงานการวิจัย. สถาบันราชภัฏมหาสารคาม.

พระสุตริรักษ์ วิสุทโธ และเดชชาติ ตริทรัพย์. (2561). บทบาทของผู้สูงอายุในการพัฒนาชุมชนในตำบลทรายขาว อำเภอหัวไทร จังหวัดนครศรีธรรมราช. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 2(2), 8-13

พระสถาพร ปุณณนนโท (ร่ำจวนจร) และคณะ. (2562). การวิเคราะห์การประยุกต์ใช้หลักพุทธธรรมในการทำงานจิตอาสา ของชุมชนวัดสระเกษ อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา. วารสารสังคมศาสตร์และวัฒนธรรม, 3(2), 16-31.

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 4). (2562). ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 136 ตอนที่ 57 ก หน้า 49 (1 พฤษภาคม 2562).

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2535). พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. 2500. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

สำนักงานสาธารณสุขอำเภอทอง. (2560). รายงานการก้น้ำหนักน้อยกว่า 2,500 กรัม ได้รับการคัดกรองพัฒนาการ DSPMปีงบประมาณ 2560 (อินเทอร์เน็ต). เรียกใช้เมื่อ 15 มิถุนายน 2562 จาก <http://atg.hdc.moph.go.th>

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพัทลุง. (2563). ศิลปะการแห่งโนราห์. เรียกใช้เมื่อ 9 กุมภาพันธ์ 2563 จาก https://www.m-culture.go.th/phetthalung/ewt_news.php?nid=508&filename=index.

Elizabet, B. (1990). Ecotourism: The Potentials and Pitfalls. Vol.1 and 2. World Wildlife Fund. Washington, D.C.

Dunst, C. J. & Triette, C. M. (1996). Empowerment, effective helpgiving practices and family-Centered care. Pediatr Nurs, 22(2), 334-337.

5. หลักเกณฑ์การส่งต้นฉบับบทความเพื่อได้รับการตีพิมพ์

การส่งในระบบ (Online Submission) สามารถส่งเข้าระบบออนไลน์ได้เว็บไซต์ของวารสารมณีเชษฐาราม วัดจอมมณี ได้ที่ <https://so07.tci-thaijo.org/index.php/JMCR/issue/view/25> เมื่อส่งเข้าระบบสำเร็จให้แจ้งข้อมูลเพิ่มเติมทาง Email : manichettharam@gmail.com

6. ขั้นตอนการนำบทความลงตีพิมพ์ลงในวารสารมติเชษฐาราม วัดจอมมณี

ต้นฉบับบทความที่เสนอเพื่อพิจารณาตีพิมพ์ในวารสารให้อยู่ในรูปแบบของไฟล์เอกสาร *.docx ของ Microsoft Word Version 2010 หรือมากกว่า หากต้นฉบับประกอบด้วยภาพ ตาราง หรือสมการ ให้ส่งแยกจากไฟล์เอกสาร ในรูปแบบไฟล์ภาพ สกุล *.PDF*.JPG*.GIF หรือ *.bmp ความยาวของต้นฉบับต้องไม่เกิน 12 หน้า (ไม่รวมเอกสารอ้างอิง) กองบรรณาธิการจะพิจารณาบทความเบื้องต้น เกี่ยวกับความถูกต้องของรูปแบบทั่วไป ถ้าไม่ผ่านการพิจารณาจะส่งกลับไปแก้ไข ถ้าผ่านจะเข้าสู่การพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิเมื่อผลการประเมินผ่านหรือไม่ผ่านหรือมีการแก้ไข จะแจ้งผลให้ผู้เขียนทราบ โดยการพิจารณาบทความเพื่อลงตีพิมพ์ได้จะคำนึงถึงความหลากหลายและความเหมาะสม

7. สิทธิของบรรณาธิการ

ในกรณีที่กองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งได้รับเชิญให้เป็นผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินบทความมีความเห็นว่าควรแก้ไข กองบรรณาธิการจะส่งคืนเพื่อให้เจ้าของบทความแก้ไข โดยจะยึดถือข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิผู้ตรวจประเมินเป็นเกณฑ์หลัก และหรือขอสงวนสิทธิ์ที่จะพิจารณาไม่ตีพิมพ์ ในกรณีที่รายงานการวิจัย บทความทางวิชาการหรือบทความวิจัยไม่ตรงกับแนวทางของวารสารมติเชษฐาราม วัดจอมมณี หรือไม่ผ่านการพิจารณาของกองบรรณาธิการหรือผู้เชี่ยวชาญเมื่อบทความที่ได้รับการตีพิมพ์ผู้เขียนจะได้รับวารสารลั้งค์ฉบับที่นำบทความลงตีพิมพ์ พร้อมกับหนังสือรับรองการตีพิมพ์บทความในวารสารมติเชษฐาราม วัดจอมมณี

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิจัย

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300-350 คำ)

(16 pt).....วัตถุประสงค์ของการวิจัย ระบุประเภทของวิจัย ประชากรกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผลการวิจัย ที่พบ (เลือกนำเสนอเฉพาะผลการวิจัยที่มีความน่าสนใจมากที่สุด).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

(16 pt) ให้ตรงตามบทคัดย่อภาษาไทย.....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt) (ไม่ควรเกิน 4 ย่อหน้า)

...(16.pt) 1. กล่าวถึงความเป็นมาแล้วความสำคัญของปัญหา โดยกว้าง ๆ (อ้างนโยบาย กฎหมาย หรือแนวคิดทฤษฎีมารองรับ).....

2. กล่าวถึงสภาพปัญหาปัจจุบันที่เกิดขึ้น (อ้างงานวิจัยหรือทฤษฎีมารองรับ).....

3. กล่าวถึงสภาพปัญหาของประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ต้องการศึกษา.....

4.สรุปความเป็นมาทั้งหมดชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (16 pt)

1.....(16.pt).....

2.....(16.pt).....

3.....(16.pt).....

วิธีดำเนินการวิจัย (18 pt)

(16.pt).....ระบุรูปแบบของการวิจัย.....ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....วิธีการได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง.....การสร้างเครื่องมือและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ.....การเก็บรวบรวมข้อมูล.....การวิเคราะห์ข้อมูล.....

(16 pt).....ผลการวิจัยต้องตอบวัตถุประสงค์ทุกข้อ.....

ภาพที่ 1 (ชื่อภาพ) (ถ้ามี)

[illegible]

ตารางที่ 1 (ชื่อตาราง) (ถ้ามี)

อภิปรายผล (18 pt)

(16 pt) อภิปรายผลการวิจัยที่พบตามวัตถุประสงค์ ผลการวิจัยสอดคล้องหรือไม่ สอดคล้องกับผลการวิจัยของใคร สามารถนำมาอภิปรายได้ทั้งหมด

องค์ความรู้ใหม่ (18 pt) (ถ้ามี)

.....(16 pt).....ระบอบองค์ความรู้อันเป็นผลสัมฤทธิ์ที่ได้จากการวิจัย สังเคราะห์
ออกมาในรูปแบบโมเดล พร้อมคำอธิบายรูปแบบ/โครงสร้างของโมเดลอย่างกระชับ เข้าใจ
ง่าย.....

[illegible]

สรุป/ข้อเสนอแนะ (18 pt)

(16 pt) สรุปผลการวิจัยทั้งหมด สั้น ๆ กระชับรัดได้ใจความ พร้อมข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัย และการนำผลการวิจัยไปใช้ รวมถึงเสนอแนะแนวทางในการวิจัยครั้งต่อไป

[illegible]

กิตติกรรมประกาศ (18 pt) (ถ้ามี) (ให้ใส่เฉพาะกรณีที่ได้รับทุนสนับสนุนการวิจัย หรือกรณีซื้อบทความมีชื่อเรื่องไม่ตรงกับงานวิจัยหรือวิทยานิพนธ์)

...(16.pt) ตัวอย่าง เช่น ขอขอบคุณทุนสนับสนุนวิจัยจากสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ปีงบประมาณ 2559 และข้อมูลจากโครงการวิจัยย่อย เรื่องสภาพปัญหาและความต้องการดูแลสุขภาพของผู้สูงอายุในบริบทภาคใต้ตอนล่าง.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ตัวอย่างการเตรียมต้นฉบับบทความวิชาการ

ชื่อบทความ (ไทย) (20 pt)

ชื่อบทความ (อังกฤษ) (18 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (ไทย) (14 pt)

ชื่อ-นามสกุลผู้เขียน (อังกฤษ) (12 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (ไทย) (14 pt)

หน่วยงานต้นสังกัด (อังกฤษ) (12 pt)

E-mail: (12 pt)

บทคัดย่อ (18 pt) (300-350 คำ)

(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

คำสำคัญ: 3-5 คำ

Abstract (18 pt)

...(16 pt).....

.....

.....

.....

.....

Keywords: 3-5 words

บทนำ (18 pt)

.....(16 pt).....

[illegible]

.....(16 pt).....

สรุป (18 pt)

(16.pt).....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เอกสารอ้างอิง (18 pt)

(16.pt).....

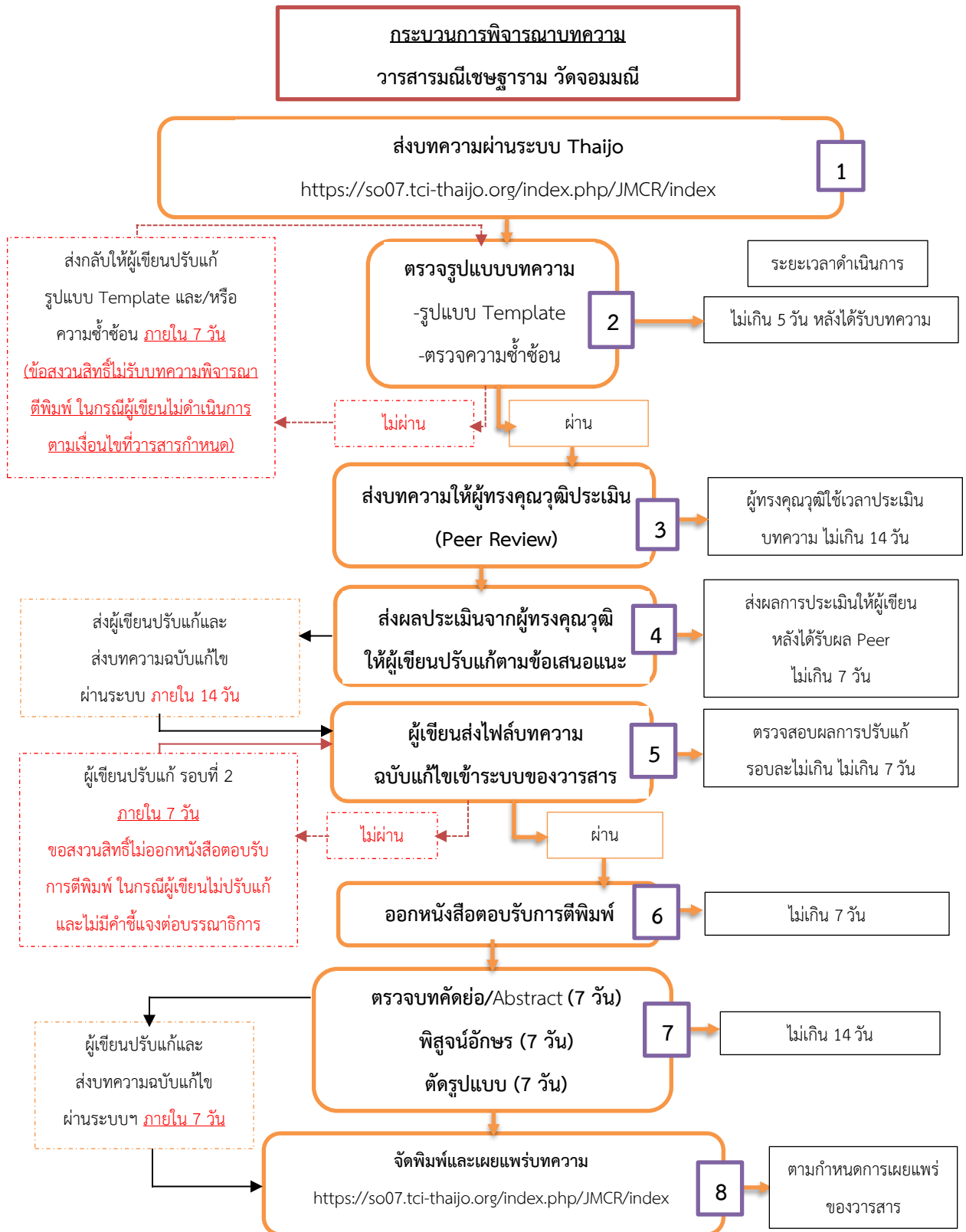
.....

.....

.....

.....

.....

หมายเหตุ: ระยะเวลาของกระบวนการพิจารณาบทความตั้งแต่ผู้นิพนธ์ส่งบทความเข้าระบบ ขั้นตอนที่ 1-6 ใช้ระยะเวลาประมาณ 1 เดือน ในการออกหนังสือตอบรับการตีพิมพ์ (ผู้นิพนธ์บทความต้องปรับแก้บทความตามกำหนด)